

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Love og Forordninger samt Reskripter m. m.

Supplement

til

den efter Indenrigsministeriets Foranstaltning udgivne Samling af Love og Anordninger af mere almindelig Interesse.

Udgivne

til Brug for Studerende og i det praktiske Liv

af

Cand. juris **Oskar Damkier**, og Cand. juris **Fr. Røeg**,
Assistent under Kultusministeriet. Assistent under Generaldirektoratet
for Stattevesenet.

1ste Hæfte.

1660—1682.

Pris 60 Ore hæftet.

Kjøbenhavn.

Frykt og forlagt af S. P. Schulz.

1884.

Formaalet med nærværende Samling er at afhjælpe den tilstedeværende Trang til en Lovsamling, der paa en Gang tilfredsstiller de Krav, der maa stilles til en saadan fra Universitetets og fra de praktiske Juristers Side. Som bekendt, er jo nemlig den Samling, der nærmest har Tilfredsstillelsen af begge disse Krav for Die, de saakaldte „Schous Forordninger“, meget vanskelig og særlig for unge Studerende kostbar at erholde tilkjøbs, og den anden eksisterende Samling — den efter Indenrigsministeriets Foranstaltning udgivne Samling af Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse — er jo kun bestemt for mere begrænsede praktiske Kredse, hvor den har vist sig at gjøre udmærket Fyldest. Den billigste og letteste Maade, hvorpaa denne Trang kunde afhjælpes, have vi ment, var den at udgive et Supplement til den sidstnævnte Samling, og et saadant er det, der foreligger her. Man vil i denne Samling kun finde de Lovbestemmelser, som ere optagne i Indenrigsministeriets Samling, angivne ved deres Dato og Titel samt med Henvisning til, hvor de ere at finde i den nævnte Samling; isørigt indeholder vor Samling saa godt som samtlige de Love, Forordninger osv., som ere fundne at være citerede i de Lærebøger — trykte eller utrykte — der for Liden bruges ved Universitetet, samt nogle af de vigtigste Reskripter, Rancelliskrivelser og ministerielle Skrivelser m. v., idet vi for de mere vidtløftige Bestemmelseres Vedkommende, der ikke længere kunne antages at have nogen væsentlig Interesse udenfor den, som de faa ved at være citerede et eller andet Sted i Systemet, have indskrænket os til at medtage den Del af

Samme, til hvilken der sigtes i det paagjældende Citat — efter Omstændighederne endog kun vedkommende Bestemmelses Overskrift. Det er en Selvfølge, at vi desuden have bestræbt os for at medtage andre Bestemmelser, som vi have fundet at være af praktisk eller theoretisk Interesse, hvorimod alle Bestemmelser, som nu kun ere af rent historisk Interesse, og som vi ikke have fundet citerede nogensteds, her ere udeladte. Den Ulempe, der vil være ved, at man undertiden — navnlig i Begyndelsen — vil blive nødsaget til at søge en Lovbestemmelse paa to forskjellige Steder, vil formentlig lattes endel ved den Udgivelsesmaade, vi have valgt, idet vor Samling vil udkomme i Hæfter, hvoraf ethvert slutter sig til et Bind af Indenrigsministeriets Samling. Første Hæfte omfatter, som man vil se, en Periode, hvorfra slet ingen Love findes optagne i denne.

Paa Grund af dette Arbejdes rent supplementariske Karakter og af Hensyn til vort Formaal, at tilveiebringe en billig Lovsamling, have vi ikke anset det for fornødent i ethvert enkelt Tilfælde at ty til de skrevne Kilder, men have gjenemgaaende benyttet Kvarudgaven af Forordningerne eller andre eksisterende, paalidelige Udgaver; kun i ganske enkelte Tilfælde have vi anset det for rigtigt at ty til skrevne Kilder.

Kjøbenhavn, i September 1884.

Udgiverne.

Indhold.

	Side.
1660.	
27. Mai. Pacta og Fredstraktat mellem Sverrig og Danmark	1.
4. Novbr. Provisional-Ordonnance	6.
1661.	
10. Jan. Suverænitetssakten i Danmark	11.
14. Febr. Den første Instruktion for Høiesteret	15.
24. April. Privil. og Forordn. over Kommishandel	16.
24. Juni. Kjøbenhavns Privilegier	16.
24. — Priv. for den adelige Stand	20.
24. — Priv. for den geistlige Stand	25.
24. — Priv. for den borgerlige Stand over al Danmark	28.
23. Novbr. Kongelige Betjentes Privilegier	30.
1664.	
19. Jan. Forordn. hvorledes med Præstegaardes Kjøb og Forhandling skal iagttages	32.
1665.	
14. Novbr. Konge-Loven	33.
1667.	
26. Jan. Forordn. anl. dem, som ikke maa have Huse eller Eiendom i Kjøbenhavn og Christianshavn	48.
8. Marts. Reskr. om en Lovkommissions Nedsættelse	49.
1669.	
18. Mai. Reskr. om Kongens Eiendomsret til Stav	49.

		Sbde.
1670.		
15. Febr.	Forbud om Huggen i geistlig Godsæs underliggende Skove	49.
21. April.	Instr. for danske Rancelli	49.
25. Juni.	Instr. for Høiesteret	50.
11. Juli.	Forbund mellem Danmark og Storbrittanien . .	51.
20. Oktbr.	Forordn. og Skov-Ordinance i Danmark	54.

1671.		
25. Mai.	Grevernes Privilegier	55.
25. —	Friherrerens Privilegier	66.
21. Septbr.	Privil. for Ublændisse, som sig her i Rigerne vilde indbegive og i Kjøbstæderne nedfætte og Borgerstab tage	68.

1672.		
4. Jan.	Forordn. om Brude- og Fadder-gavers Affstæffelse	69.
23. Aug.	Reskr. ang. Kirkerens Rettighed til Skove i Danmark	70.
23. —	Forordn. om Kirkerens Forsvar m. m.	70.
4. Decbr.	Forordn. om Medicis og Apotheker etc.	71.

1676.		
20. Marts.	Forbud paa Skænk og Gave	81.

1678.		
2. Mai.	Bødkernes Privilegier og Langsartikler	82.
5. Novbr.	Privil. for St. Petri tydske Kirke i Kjøbenhavn	82.

1679.		
11. Febr.	Kongl. Betjentes Privilegier konfirmerede og forbedrede	87.

1680.		
4. Aug.	Forordn. om Skibs- og andre Præster, som sig i Sognepræsterens Embedsforretninger udi Kjøbenhavn og Christianshavn indtrænge	89.
9. Oktbr.	Forbud ang. Kjøbmands Handling paa Landet.	90.

1681.		
16. April.	Reskr. om en Revision af Lovbogen	91.
16. —	Forordn. om Kommerciernes og Navigationens Befordring, saa og Bezelretten	91.

27. Mai. mark underholdes, da skal paa begge Sider affaffes og op-
høre alle Forbund med andre Potentater, Konger, Fyrster,
Stater og Republikker, med hvem de være kunde gjorte og
sluttede, enten af Parterne til Præjudice og Forsang. Ikke
heller skal efter denne Dag gjøres nogen Alliance eller
Forbund af den ene imod den anden, eller den andens
Fjende under hvadsomhelst Prætext eller Paastud assisteres
og understøttes.

3. Det er og besluttet og affedet, at alle de Skibe,
som tilhøre S. R. M. af Sverig og hans Underjaatter, som
bygge og bo i Sverig eller derunder sorterende Provindser,
Lande og Stæder, ingen undtagen, munderede og umunderede
Skibe, smaa eller store, med hvad Gods de have inde, uden
Undtagelse, skulle ikke aleneste være fri for al Told, Inkvizitioner,
Bisitationer, Anholdelser og anden Besværing, med
hvad Navn det haver eller kan optænkes, i Drefund og
Belt. Men skulle og være fri og utilbundne at have eller
vise noget Bevis paa de indehavende Varer, aleneste de vise
rigtigt Søpas paa R. Maj. af Danmarks Toldbod i Hel-
singør og Nyborg. Med det Gods og de Varer, S. R.
M., Hans Successorer, Underjaatter og Indbyggere i Sve-
rig og alle derunder liggende Lande, Provindser og Stæder,
som i fremmede Skibe indskibede ere, forholdes herefter,
hvad Certificationerne vedkommer, som før efter Brømsesbroes
Pacters Indhold, nemlig, at naar de fremvise ifkun deres
rigtige Certificationer, da uden Forhindring, Ophold, For-
bud eller Told, igjennem Drefund og Belt fri frem og til-
bage passere skulle. Det svenske Gods i fremmede Skibe
indlastet, som ikke kan fremvise sin rette Certification, skal
ikke være toldfri i Sundet og Belt.

4. Og saafom den 26. Februar 1658 er ved det Ros-
kilde'ske Fordrag R. M. og Sverigs Krone af R. M. og
Danmarks Krone cederet Wåhus Slot og Lehn samt de andre
Provindser, Skaane, Blekinge og Halland med alle dertil

Pacta og Fredsfordrag imellem Hans Kongl. 27. Mai.
Majest. og Kronen Sverig paa den ene og Hans
Kongl. Majest. og Kronen Danmark paa den
anden Side, gjorte og oprettede udi Leiren for Rjøs-
benhavn *).

1. Først skal imellem begge deres M.M., deres Succes-
sorer og Efterkommere, Riger, Lande, Raad, Tjenere, Under-
saatter og Indbyggere i Sverig, Danmark og Norge, være
en bestandig og urhyggelig Fred, at herefter aldrig mere ihu-
kommes eller eftertænkes nogen Misforstand, Tvedragt,
Uenighed, Fjendskab, Krig og Feide, men endes og affkaffes,
hvad som paa begge Sider saavel før som i nærværende
Tid kan være passeret, formedelst en General- og til alle
sig strækkende Amnesti. I Steden igjen skifte, vedligeholde
bestandigt Venskab, Trofskab, Enighed og tro Naboskab, at
enten af Parterne med Ord og Gjerninger befordre og for-
svare den andens Gavn og Bedste ligesom sit eget. Sa,
afvende og saavidt muligt er forhindre, hvadsomhelst den
andens Person, Regjering, Riger, Land og Undersaatter kan
være for nær og til Skade.

2. Og paa det saadant bekvemmeligere kan ske, og Tro-
skab mellem begge deres M.M. og Riger, Sverig og Dan-

*) Indledningens udelades her.

1681.		Side.
23. Decbr.	Forordn. om Laugene udi Kjøbstæderne i Danmark og Norge.....	96.

1682.		
3. Jan.	Reskr. ang. den danske Lovs Overgivelse til Trykken	101.
28. —	Forordn. anl. Kjøbstæderne i Danmark	101.
28. —	Forordn. om Forbegods og hvis Videre derved skal iagttages.....	102.
28. —	Forordn. anl. dem, som med kongl. Moratoriis fra deres Kreditorer at betale sig ville befri, item om de, som fallere.....	102.
4. Febr.	Forordn. om Studiifkat, Cathedratico og Provste-Penge.....	104.
11. Marts.	Fredericiæ Stads Privilegier	104.
6. Mai.	Forordn. om Haandværksfvende og Dreng i Kjøbstæderne.....	106.
9. —	Forordn. om Børnegodsets Auktion.....	110.
13. —	Plak. om den islandste og færøiske Handels Forvaltning udi et Kompagni.....	111.
4. Novbr.	Skæder-Laugs Artikler.....	112.
4. —	Brolægger-Laugs Artikler	117.
4. —	Murmester-Laugs Artikler	117.
4. —	Brammænd-Laugs Artikler	117.
4. —	Rebflager-Laugs Artikler	117.
4. —	Smede-Laugs Artikler	117.
4. —	Skomager-Laugs Artikler.....	117.
4. —	Snedker-Laugs Artikler	117.
4. —	Lømmermænd-Laugs Artikler	117.
4. —	Væver-Laugs Artikler	117.
7. —	Forordn. om Begravelser	118.
16. Decbr.	Forordn. om Sæbegaardene udi Danmark.....	118.

liggende Stæder, Slotte og Fæstninger, Øer og Skjær, med 27. Mai. Hveen, som og fiden cederet er, saavel som alle andre Høi- heder, Herligheder, Jurisdiktioner, geistligt og verdsligt Gods og Appertinentier, Skatter, Indgjælder, Told, Renter og Rettigheder til Lands og til Bands, i hvad Navn de kunne have, som Danmarks og Norges Konger dem haver nydt og besiddet, at incorporeres og indlemmes i Sverigs Krone til evindeligt og upaakjært Eiendom, eftersom derpaa særdeles forfattede Cessionsbreve, som af Dato Kjøbenhavn den 24. Februar 1658 ere udgivne, af R. M. og Danmarks Riges Raad understrevne og forseglede, Videre udvise; saa konfirmeres og aldeles stadfæstes hermed samme Cession paa bemeldte Provindsler, Lande og Lehu, at med alle dertil liggende Stæder, Slotte og Fæstninger, Øer, Skjær, Høi- heder og Herligheder, Jurisdiktioner og alle Rettigheder, som ovenfor bemeldt er, følge R. M., hans Successorer og Sverigs Krone til evindeligt og upaakjært Eiendom nu og fremdeles.

5. Og eftersom det er for godt anset, at hvad Afhand- lingen om Insulen og Landet Bornholm anbelanger, der- over bliver stiftet en særdeles Akt og Handling, saa er be- sluttet, at den af samme Vigueur og Kraft være skal, lige- som den her Ord til Ord var indført, og blive af begge deres M. M. fiden ratificeret og som alt det andet, som af- skeet er, urryggeligen holdes og efterkommes.

6. Og efterdi af de Lygter imellem Stagen og Falster- boe, stiftede de søfarende Mænd til Gavn og Bedste, nogle i R. M. af Sverigs Lande ere og med deres Omkostning bør at vedligeholdes, og somme i R. M. af Danmarks Lande med deres Bekostning skal holdes ved lige, og for disse Lyg- ters Skuld erlægges en vis Told til R. M. af Danmark af hvert Skib, som seiler forbi; da er bevilget og affædet, at til Refusion for den Udgift, som til foremeldte Fjærs Ved- ligeholdelse gjøres, og til Bederlag for al Omkostning skal

27. Mai. H. fgl. M. af Danmark Pligt være aarligen at betale en Summa af 3500 Rdlr., af hvilken Summa Halvparten hvert halve Aar i Helsingør eller Helsingborg skal erlægges til K. M. af Sverigs Betjente. Dog saa at K. M. og Sverigs Krone hverken deraf, eller formedelft nogen anden Aarsag eller Prætext, prætenderer nogen Rettighed at gjøre noget Paalæg eller fordre nogen Told eller Tribut i Øresund.

7. Det er og for affsedet, at svenske Orlogsskibe, eet eller flere, smaa eller store, som gaa gennem Øresund, skal midt for Kronborg Slot svensk Løsen skyde, og igjen af Slottet med dansk Løsen æres og hædres. Aligemaade de danske Orlogsskibe, eet eller flere, naar de skulle gaa gennem Sundet, efter samme Maner skulle skyde dansk Løsen for Helsingborg Slot, og sammleedes med svensk Løsen igjen af Slottet æres. Hænder det sig og, at svenske og danske Skibe møde hinanden i Søen, Sundet, Belt eller i nogen Havn, eller finde hverandre for sig, af hvad Antal de paa enten af Siderne kunne være; da skal ingen af dem være forbunden at lade falde noget Top=Seil, men alene det sædvanlige Løsen, der tilforn brugeligt haver været, sig indbyrdes venligen salutere og hilse.

8—10.

11. Alle af Adel, som blive bosiddende og besiddende i de Provindsjer, Land og Lehn, som overgivne ere, skulle være pligtige og skyldige at sværge H. K. M., hans Successorer og Sverigs Krone Guldskab og Troskab, forbindende sig til Lydighed, Troskab og Tjeneste, som de hidindtil til Danmarks Konger have forbundne været, desligeste alle Andre udi bemeldte Provindsjer boende, Geistlige og Verdslige, Borgere og Bønder, skulle efter denne Dag og evindeligen være obligerede og bundne til K. M., hans Successorer og Sverigs Krone, alle Provster og Præster skulle

Nyde den Bisp, Superintendent og Konfistorio som R. N. 27. Mai. af Sverig dem forordner.

12. Derimod er paa R. N. af Sverigs Krones Begue lovet og tilfagt, at alle Stænder, Adel og U-Adel, Geistlige og Verdslige, Borgere og Bønder, formedelst disse Traktater i Danmark og Norge i de cederede Provindsfer, Lande og Lehn skulle beholde deres Gods og Eiendom, som de ved Arv, Kjøb, Bytte eller Pant med Rette have bekommet før Krigen af Kronen eller af Private. Ogsaa skulle de herefter som tilforu have fuldkommen Frihed og Magt saadant Gods at besidde, nyde, bruge og beholde, saa og det at sælge, bytte bort og afhænde. Desligeste og blive ved deres sædvanlige Lov og Ret, havende paa deres Gods og Stædegaarde gamle Privilegier og Friheder: Som er Birk, Hals- og Haands-Ret, saa og jura patronatus, efter Landsens Stif og Konstitutioner, ubehindrede og uturberede; dog saavidt de ikke mod Sverigs Krones fundamentale Lov stride. Hvad som og udi de cederede Lande og Lehn efter Lov og Ret er decideret eller paa andre lovlige Maader fuldkomneligen af dømt, det skal herefter aldeles blive urørt. Sammeledes haver R. N. af Sverig tilfagt ikke mindre at ville have i Betænkende de andre Stænder i disse cederede Provindsfer, Lande og Lehn, at lade dem nyde deres Friheder og Privilegier uturberede og usforhindrede.

13. At Alle, saavel skaanske som danske og norske Underaatter, som have Gods og Eiendom i Skaane, Halland, Blekinge og Båhusland og de andre cederede Lande og Stæder, Adel og U-Adel, Geistlige og Verdslige, Borgere og Bønder, Ingen undtagne, skulle igjen nyde og beholde ai deres Gods og Gaarde, med alt hvad derpaa findes af løst og fast, dem selv tilhørende.

14 - 31)

1. Novbr.

Provisional-Ordonnance.

Vi Frederik den Tredie osv. lade hermed tilkjendegive Vore tro Undersaatter af Ridderstabet, Geistligheden, Borgere og Bønder, at, eftersom ved Guds slyderlige Forsyn Os og Vore Kongelige Børn, saavel de, som ere fødte eller kunne fødes af Mand- og Kvindelinie, en Arverettighed af samtlige Stænder er overdragen og det efter det Instrument over Haandfæstnings-Rassation, som til Os er givet, hvorpaa ogsaa Arvehyldingen solenniter er fulgt, og det er Vore faderlige Pligt at have Omsorg for, hvorledes Vore Arve-Kongeriger kunne efter erlangte Fred ved god Politi og nyttige Forordninger sættes udi Flor og Velstand, Vort Riges Raad udi mere Lustre, Vore ældgamle Adel udi større Værdighed, den geistlige Stand og Borgerstanden udi Anseelse, og Bønderne i mere Frihed. Men saasom dette Vort velmente Forsæt paa engang ikke kan fuldkommeligen iværkstilles, have Vi denne Gang provisionaliter besluttet at sætte udi større Anseelse end tilforn har været de 5 høje Charger, nemlig Vore Rigs-Drost, Vore Rigs- og Hof-Rantsler, Vore Rigs-Marsk, Vore Rigs-Admiral og Vore Rigs-Statmester, og tilligemed Vore fornemme Adel og andre Stænder udi større Dignitet. Vi ordinere derfor og bestikke udi Kraft af Vore Arve-Rettighed og Suberænitet, at Vore Rigs-Raad, 20 udi Tallet, skulle deles udi 5 høje Kollegier, og det saaledes:

1) Skal Vore Rigs-Drost have udi sit Kollegio 3 Rigs-Raad, 4 adelige Hof-Raad og 4 af Borgerstanden foruden andre Betjente.

2) Skal Vore Kongelige Rigs-Hof-Rantsler have i sit Kollegio 3 Rigs-Raad, 4 adelige Rancelli- og Justits-Raad, og 4 af Borgerstanden foruden andre Betjente.

3) Vore Kongl. Rigs-Marsk skal ligeledes have udi sit Kollegio 3 Rigs-Raad, 4 høje Krigs-Raad, som have været

Generals=Personer, 2 andre, som i det Ringeste have været 4. Novbr.
Oberster, 2 Krigs=Assistents=Raad, som ubi Krigsretten ere
erfarne.

4) Vor Kongl. Rigs=Admiral skal ligeledes ubi sit
Kollegio have 4 Rigs=Raad, 6 Admiralitets=Raad af de dyg=
tigste Sø=Officerer, 2 Assistents=Raad, som forstaa Søretten.

5) Skal vor Rigs=Statmester ubi sit Kollegio have 3
Rigs=Raad, 4 Kammer=Raad af Adels og 4 Kammer=Raad
af Borgerstand.

Alle disse Rigs=, Hof=, Rancelli=, Justits=, Krigs=,
Admiralitets=, Kammer= og Assistents=Raader skulle ubi
vigtige Sager og Deliberationer have deres Sæde og Stemme
efter Indhold af de speciale Instruxioner, Vi med det Første
ville lade forfatte. For denne Tid ordinere og beslutte Vi
provisionaliter:

1. At Vor Rigs=Drost ubi sit Kollegio skal have Over=
Direktion og skal derudi besynderligen delibereres . . . Reli=
gionen . . . Lov, Politi og Forordninger . . . Politi=
Ordonnancen og Reglementer af Vort Kongl. Hof, og skal
derfor Vor Hof=Marstall der have det første Sæde næst
Rigs=Raadene . . . Myntvæsenet . . . god Skik og Ordon=
nancer blive indførte ubi alle Vore Amtter . . . Landet og
Agerdyrkningen . . . Bjergværkerne i Norge . . . Manufak=
turer . . . Kommercien . . . Fiskeriet . . . Banker for
Handelen . . . beordre Vor General=Fiskal at inkvirere efter
den Korruption, som blandt Dommere og andre Embeds=
mænd gaar i Svang, og have Omsorg for, at Underretter
kunne stiftes ubi enhver Provinds, Insul og Distrikt . . .
delibereres om at sætte Bønderne i større Frihed . . . og
ophæve deres Trældom . . .

2. Rigets Hof=Rantsler . . . Vor Arve=Retlighed, Su=
verænitet og høje kongl. Regalier, og saafremt af Rigs=
Stænderne eller af de andre Kollegier direkte eller indirekte
noget derimod skulde foretages, at han da ikke alene for sin

4. Novbr. egen Person skal være forbunden til saadant at forhindre, men endogsaa at advare Os derom. Han skal have i Forvaring Vort Kongl. Riges store Indsegl . . . være nærværende ubi alt det, som foretages og delibereres med Vore Rigs=Stænder, og føre Ordet over de Traktater, som sluttet med Vore Allierede og Naboer. Han skal være Direktor ubi Vort Geheime=Raad saavel som ubi Vort store Raad . . . Alle Vore Ambassadører, saavel ordinære som extraordinære Deputerede, Residenter, Agenter og Konsuler, som ere uden Riget, skulle staa under hans Direktion og af ham bekomme Kreditiver og Instruxer. Alle fremmede Ministre skulle først melde sig an hos ham Vore Rigs=Rancelli= og Justits=Raader skulle i de 4 sidste Dage ubi Ugen sidde ubi Justitsfager. De skulle examinere Parterne efter Rigets Love, og skal Præsidenten samle Vota og affige Dommen . . . Ingen Dom skal undertegnes, langt mindre publiceres, førend Vi ere blevne underrettede om Sagen. Og i Fald Parterne ved den i dette Kollegio affagte Dom ikke ville være fornøjede, men ville lade Sagen komme for det store Raad, da skulle alle Rigs=Rancelli= og Justits=Raad tilligemed dem af de andre Kollegier derudi dømmes. Under dette Kollegii Direktion skal være Vor Fiskal= eller General=Profukurør, iligemaade Told=Advokater . . . Postvæsenet af begge Kongeriger . . . alle Pässe=Porter til Lands . . . alle Missiver, Sententser, Dekreta, Resolutioner og Pässe undertegnes.

3. Rigets Marsk skal ubi sit Kollegio have 3 Rigs=Raad osv. (se ovenf. under 3)) . . . desforuden maa ogsaa alle andre Vore Generalspersoner, som for en Tid her ved Hoffet opholde sig, tage Sæde ubi samme Kollegio, dog saaledes at de ingen deciderende Vota have . . . Guvernøren af Vor kongl. Residens og Hovedstad Kjøbenhavn skal som Ordinarius sidde ubi dette Kollegio . . . Krigs=Kollegium skal have Inspektion over Rigets Militie, over Mønstringerne

og Soldaternes Gebær, Mundering, over Grændsefæstning= 4. Novbr. gerne, Tøjhuse, Artilleri, Magasiner etc. Skal ogsaa dømmes i Criminalibus og i alle Sager, som Liv og Ære angaa udi den militære Stand . . .

4. . . . Dette Kollegium (Admiralitetets=Kollegiet) skal drage Omfarg for, at Vor Orlogsflaade kan forsynes med gode og erfarne Skibskapteiner . . . Folk og andet Tilbehør . . . at alle store og smaa Skibe skulle repareres . . . nye Skibe bygges administrere Justitien over alle Delinkventer, som høre under Admiralitetet, enten det angaar Liv, Ære eller Gods. Det skal have Jurisdiktion over alle Konfiskationer, Priser og over alle Konventioner mod Vor Sørret.

5. . . . Udi dette Kollegio (Skatkammer=Kollegiet) skal imodtages alle Intrader, Revenuer, Told, Kontributioner . . . de Personer, som forestaa Vor egen Kasse, være forpligtede hver 3die Maaned at aflægge Regnskab udi dette Kollegio . . . Dette Skatkammer skal saaledes være ligesom en Kilde, hvorigjennem alle Vore Indkomster skulle ind= og udslyde . . . Det samme, saasnart det bliver komplet, skal gjøre en Regning over alle Vore Indkomster og Udgifter, item over al den Skuld, hvorudi begge Vore Arve=Kongeriger før og udi den haarde Krig ere forfaldne. Det skal iligemaade gjøre en Stat over de Udgifter, som behøves til Hoffets, de 5 Kollegiers og Krigsmagtens, saavel til Lands som til Vands, Underholdning, item til alle Vore høje og lave Betjentes saavel uden som inden Rigerne Dette Kollegium skal i Almindelighed have Opsyn med Vore regalia fisci og Vore Kongelige Indkomster overalt udi begge Kongerigerne . . .

Disse ovenmeldte 5 Kollegier, naar de blive komplette, da skulle Personerne, som betjene de 5 høje Charger tilligemed Præsidenterne, som pro tempore sidde udi Kollegierne, og Sekretario Status hver Dag Kl. 11 lade sig indfinde

4 Novbr. udi Vor Geheime=Raadstue paa Slottet, hvor Vi Selv ville være tilstede, og dette Raad skal kaldes Vort Geheime=Statsraad eller Consilium secretum status. Og naar de blive samlede, skal Vor Rigs= og Hof=Rantsler adspørge Præsidenten af hvert Kollegio, hvad der forrige Dag og samme Formiddag er foresaldet udi hans Kollegio, da enhver af dem skal være forbunden til udi dette Vort Kongl. Geheime=Statsraad at give Relation derover; hvorpaa alle Resolutioner og Dokumenter, ligesom de have været foretagne udi Kollegierne, skulle oplæses. Og skal da paany derover af Vore Geheime=Raad voteres . . .; og skal da udi de Sager, som blive modsagte, paa ny igjen deliberees. Hvad som da udi Vort Geheime=Raad er fundet for Godt, skal med Vor Kongl. Paaskrift bestyrkes, og skal Rigs= og Hof=Rantsleren tilligemed Sekretario Status sætte deres Hænder nedensfor. Men er det Sager af liben Importance, da skulle de alene undertegnes af Præsidenterne og de andre Raad og sidst af Stats=Sekretario. Vi forbeholde os ellers selv udi alle Sager, hvad Navn de have kunne, votum negativum, og det i Kraft af Vor Kongl. Suberænitet og Arverettighed, iligemaade andre høje Regalier af pardons og hvad ellers Suberænitetsretten kan med sig føre, hvorpaa alle vore Rigs=, Hof=, Rancelli=, Justits=, Krigs=, Admiralitets=, Kammer= og Assistent=Raader skulle aflægge deres juramenta. Udi hver Uge om Onsdagen . . skulle Rigs=Raadene, som betjene de 5 høje Charger, med Præsidenterne lade sig indfinde udi Vor Geheime=Raadstue, hvor Vi Selv ville bivaane indtil Kl. 12. Og hvis Vi Selv ikke kunde være tilstede enten udi disse daglige eller ugentlige Samlinger, skulle dog de 5 høje Embedsmænd med Præsidenterne af de 5 Kollegier foretage, hvad som er delibereet og besluttet udi Kollegierne . . .

Naar Sager foresalde, som ere af stor Vigtighed, ville Vi efter Vort Godtbefindende tilligemed de 5 høje Embeds=

mænd og Præsidenterne sammenkalde alle de andre Rigs= 4. Novbr.
 Raad tilligemed en af Adelen og en af Borgerstanden af hvert
 Kollegio for at deliberere med dem alle derover. Og naar
 aadanne Ting foreskaldes, som angaa Krig og Fred, Traf=
 tater og Alliancer, nye Kontributioner og Paalæg, ville Vi
 til Vor Geheime=Raadstue lade sammenkalde alle Vore Raad
 af de 5 Kollegier, indtagne Sekretærene, for der at over=
 lægge med dem om saadanne højvigtige Sager, og skal saa=
 dan Samlingen kaldes Consilium Nostrum Aulæ Magnum
 eller Vor store Kongelige Hof=Raad. Og naar saadant er
 sket, ville Vi tilsidst sammenkalde alle Rigs=Stænder . . .
 I det Øvrige reserverer Vi Os i Kraft af Vor Suverænitet
 og Arverettighed efter eget Behag at reformere, forbedre og
 forandre denne Vor provisionelle Regjerings=Ordonnance, ja
 den samme at annullere og tilintetgjøre og en ganske ny i
 Steden derfor at indføre efter Sagernes og Tidernes Til=
 stand.

1661.

Suverænitetssakten i Danmark.*)

10. Jan.

Vi underskrevne, den stormægtigste højbaarne Konge og
 Herre, Hr. Frederik den Tredie osv., vor allernaadigste
 Konge og Herre, hans Tjenere og Undersaatter, menige
 kongel. Rigsens Raad og Adelen, bekjende og gjøre hermed
 bitterligt for os, vores Arvinger og Posteritet, at efter som
 Hans kongel. Maj:t udi denne forgangne besværlige Krigs=
 tid ikke allene Hs. fgl. M.s Arvelande og Fyrstendømme,
 men endogsaa Hs. fgl. M.s fgl. Hus, Familie og egen fgl.
 Person ved denne Krone haver vovet og opsat, til med udi

*) Her meddeles den af Adelen udstedte Akt. De af
 Geistligheden og Borgerstanden udstedte Akter have kun
 faa Varianter. Suverænitetssakten for Norge, Is=
 land og Færøerne ere resp. af 7. Aug. 1661, 28. Juli
 og 14. Aug. 1662, men udelades i denne Samling.

10. Jan. samme fjendtlige hastig Oversald formedelst kongel. Omfjors og Tapperhed med Guds kraftige Bistand samme Krone, der den syntes for Menneskens Dine saa godt som ganste at være tabt, af Fjendens Gewalt reddet og erhholdet og os omsider bragt udi en sikker og fredelig Velstand, have vi, betragtende de Inkonvenienser, som af forrige Valgrettighed sig hidindtil haver tilbraget og herefter tilbrage kunde, i Særbeleshed at derved god Fortrolighed og Samdrægtighed indbyrdes kunde tilbejebringes, Regjeringen af et Hoved udi Freds og Fjeldetid blive administreret, samt Rigets Bessjærmelse og Sekuritet af visse Sukcessorer des bedre iagttages og mainteneres, da have vi underskrevne alle og enhver, tillige med de andre dette Rigets Stænder og Ledemede, utvungen og uden nogen Hs. kongel. Maj.t.s Tilskyndelse, Anmodning eller Begjæring, af egen fri Villie og gode Betænkende, vores tilforn udvalgte og nu Arve-Konge, Kong Frederik den Tredie, Danmarks osv. Arve-Rettighed til Danmarks og Norges Riger samt alle jura majestatis, absolut Regering og alle Regalia for Hans kongl. Maj.t. og Hs. fgl. Maj.t.s ægte Livs-Arvinger og deres ægte Descendenter og Efterkommere, saa længe nogen af dem til ere, paa mandlig og kvindelig Linie, som en absolut Suveræn Arve-Herre hylbet, svoret og bekræftet,*) saa som vi ogsaa konfirmere og stadfæste med dette vores aabne Brev alle de

*) Arvehyltingseden af 18. Oktober 1660. Jeg N. N. lover og tilsviger at være den stormægtigste højbaarne Fyrste og Herre, Kong Frederik den Tredie osv. min allernaadigste Konning og Herre, saavel som Hs. fgl. Maj.t.s kongl. Hus paa mandlig og Kvinde-Linie huld og tro, vide og ramme Hs. fgl. Maj.t.s og dette kongl. Huses Gavn og Bedste, Skade og Fordærv af hderste Formue at afværge og trolig tjene Hs. kongl. Maj.t., som en ærlig Mand og Arve-Undersaat vel egner og anstaar, saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Evangelium.

Atta, hvilke baade før denne forbemeldte Arve-Hylдинг eller 10. Jan. og derefter ere passerede, saavidt de denne Arve-Hylдинг angaar, ligesom de Ord fra Ord her udi vare indførte. Og renuncere for os, vores Arvinger og Efterkommere Hs. kgl. Maj.t.s samtlige kongl. Rigets Raad og Adel den Haandfæstning, hvilken Hs. kgl. Maj.t anno 1648 den 8. Maj os givet, og siden derefter den 6. Juli paa Hs. kgl. Maj.t.s Hylдинг med da samtlig Rigets Raad konfirmeret haver, saa at den herefter skal være ganske dødet og magtesløs med alle sine Gjenparter, Artikler, Punkter og Klausuler annulleret, som ogsaa allerede udi sidstforleden 16. Oktobris og 17. Novembri anno 1660 af os og samtlige Stænders Fuldmægtige annulleret er. I lige Maade renuncere vi den af Hs. kgl. Maj.t paa Hs. kgl. Høih. vor naadigste Arveprindses Begne udgivne Revers, dateret Kjøbenhavn den 18. Juni anno 1650, saavel som den Provisional-Disposition, som anno 1651 den 9. Juni til Kjøbenhavn er udgivet og alle det samme, som udi Necessen og Ordinantzen strider imod jura majestatis og hvad ellers Haandfæstningen gemäß i nogen Tid er sluttet og publiceret, som kan billigen hentydes at være imod denne Arverettighed, Suverænitet og absolut Regjering. Herforuden love og tilfuge vi efter vores gjorte Arvehyldings Ed og Pligt for os, vores Arvinger og Efterkommere Hs. kgl. Maj.t saavel som Hs. kongl. Maj.t.s ægte Livsarvinger og deres ægte efterkommende Descendenter, mandlig og kvindelig Linie, ved denne dem overdragne Arverettighed imod enhver at maintainere og forsvare, Liv, Ære, Gods og Blod med det kongl. Hus opsætte og fra dette vores Forsæt udi bedste Form ved Ed Hs. kgl. Maj.t og Hs. kongl. Maj.t.s ægte Livsarvinger og deres ægte Descendenter overdragen Arverettighed ej i nogen Maader at vige, langt mindre under nogen Prætext eller Prætension, hvad Navn det og have kan, at ansægte eller forurolige, ikke heller udi nogen Raad eller Forsamling

10. Jan. at være, udi hvilken herimod skulde tales eller handles, men langt mere, naar imod Forhaabning slikt sig skulde tilbrage, saadant uden Persons Anseelse vores allern. Herre og Konge troligen at aabenbare. Sligemaade efter som Hs. kongl. Maj.t ud af synderlig kongel. Gunst og Naade sig haver erklæret, at jus primogenituræ hernæst her i Rigerne ved den kongl. Arvesukcession skal oprettes og disse Kongeriger herefter ingenlunde deles, mens de andre Hs. kongl. Maj.ts ægte Livsarvinger og Descendenter aarligen med en vis Summa Penge til deres reputerlige Underhold aflægges, og saa Danmarks og Norges Riges Sikuritet og Forsvar Hs. kongl. Maj.t og Hs. kongl. Maj.ts ægte Livsarvinger og Efterkommere ægte Descendenters naadigst Disposition alene er overdragen, saa stille vi udi Hs. kongl. Maj.ts egen naadigste Villie, ikke aleneste hvorledes Regjeringen herefter skal anstilles, men endog saa Sukcessionen saavel paa mandlig som kvindelig Linie efter dødelig Afgang (hvilken Gud allermægtigste naadigst længe vil forbyde) bekvemmeligst kan forsynes, saa ogsaa hvorledes der skal forholdes, naar nogen Minorenitet af Hs. kongl. Maj.ts ægte Livsarvinger og Descendenter i Fremtiden udi Regjeringen sig skulde tilbrage, hvilken sidste Villie skal være os, vores Arvinger og Posteritet samtl. kongel. Rigenes Raad og Adel som en Fundamentallov og offentl. Forordning, og af os udi al Underdanighed med alle sine Klausuler formedelst tilforn ved Ed bekræftet Arvehylding bliver efterkommet, saa at Hs. kongl. Maj.t og Hs. kongl. Maj.ts ægte Livsarvinger og Efterkommere Descendenter udi ingen Naade enten hemmelig eller aabenbarlig udi deres Arve=Regjerings=Possession af os, vores Arvinger og Posteritet skal blive turberet, men langt mere imod alle og enhver, hvem det være kunde, udlændisf eller indlændisf, som imod Hs. kongel. Maj.t, Hs. kongl. Maj.s ægte Arvinger og Descendenter saavel som vores nu bevilgede Arverettighed skulde handle eller tale, med Liv og

Levned, Guds og Blod trolig haandhæve og forsvare, fra 10. Jan.
 hvilken Skyldighed os, vores Arvinger og Efterkommere
 ingen Venstabs, ej heller Fjendstabs, Frygt og Fare, Gavn
 og Skade, Had, Avind eller nogen menneffelig List og Nar-
 sag udi ringeste Maader skal afvende. At dette forestkrevne
 af os alle og hver saavel som vores Arvinger og Efterkom-
 mere uden al Svig og Argelyst udi alle sine Punkter og
 Artikler holdes og efterkommes skal, dets til Bitterlighed og
 ydermere Forsikring haver vi dette med egne Hænder under-
 skrevet og med vores adelige Signeter bekræftet. Sket udi
 Kjøbenhavn den osv.

Den første Instruktion for Høieste-Ret.

14. Febr.

Vi Frederik den Tredie, osv., G. v., at efterjom
 Justitien er, næst den sande Religions Øvelse, det fornem-
 meste og rette Fundament, hvorpaa al Regjering bør at
 grundfæstes, da haver vi naadigst strax udi Begyndelsen
 paa denne Vores Regjerings Forandring derhen Vores
 Kongelige Omhu villet rette, hvorledes den høieste Ret,
 hvorfra ingen Appellation bør at ske, gavnligen her udi
 Vort Rige Danmark stiftes og indrettes kunde, og til den
 Ende nærværende Vores Naadigste Forordning til Efterret-
 ning for alle Vores kjære tro Underfaatter her sammesteds
 udgaa og forkynde lade. Først ville Vi, at benævnte høieste
 Ret herefter skal fiddes og administreres af et vist Antal
 Personer, hvoraf den ene halve Del skal være af adelig, og den
 anden halve Del af lærd og borgerlig Stand, som alle af
 Os Selv dertil skal nævnet og beskiftet vorde. Dernæst ville
 Vi hermed, til forbenævnte høieste Rets videre og fuldkom-
 men Betjenselse, have forordnet tvende Secretarios, en af
 Adels og en af borgerlig Stand, som stedsse, naar Retten
 fiddes, rigtig Protokol holde skulle, over hvis som foresalder
 og antegnes bør, saa og en Justitskriver, som alle Akta og
 Dokumenter for Retten oplæse skal. Og som vi det for

14. Febr. gavnsigt eragte, at en vis Tid og Sted nævnes, naar og hvor enhver for merbemeldte høieste Det fine Sager efter lovlig foregaaende Stævning skal lade agere, da ville Vi, at slikt herefter skal ske ordinarie en Gang om Aaret, nemlig otte Dage efter Pinsedag i Bores Residentsstad Kjøbenhavn, med mindre Vi for sær Marsagers Skyld det selv anderledes paabyndendes vorder.

24. April. **Privilegium og Forordning over Kommisshandel.**

Vi Frederik den Tredie osv., G. v., At eftersom Os elskelig Casper Kuhluffs for Os underdanigst haver ladet andrage, at han til Gunds er, til det gemene Bedste en Kommisshandel her i Vor Residentsstad Kjøbenhavn paa den ham dertil forundte Sted og Plads at begynde og anrette, da haver Vi efter underdanigst Anmodning og Begjæring ham til Direktør over samme Kommisshandel forordnet, saa at han alene Direktorium derover maa have, og bekvemme Folk, nemlig en vederhæftig Borger til en Kommiss-Forvalter, saa og en Kommiss-Skriver, som han selv eragter dygtig, dertil antage og tilbørligen ndi Ed tage, at de sig ærlig og redelig imod den Sælgende saavel som den Kjøbende skulle forholde. Og skal samme Kommissforvalter Alle og Enhvers Gods og Varer, som noget sælge ville, ved hvad Navn det nævnes kan, ordentlig og offentlig for Alle opbyde og Eiermandens eller dens, som samme Vare leverer, Gavn og Fordel søge, indtil saalænge Noget findes, som samme Vare, det dyreste muligt er, vil beholde og kjøbe

24. Juni. **Kjøbenhavns Privilegier.**

Vi Frederik den Tredie osv., G. v., at eftersom, næst Gunds den almægtigstes naadigste Bistand, Bores Kongelige Residents-Stad Kjøbenhavn ndi sidste besværlige Krigstid, og særdeles ndi den haarde Beleiring, sig imod Os og Bores Kgl. Hus saa tro og Iydig, og mod Bores Fjender

faa modig og tapper betjent, som det den nu levende Ver- 24. Juni.
den noksom er bekjendt og bitterligt, da haver Vi paa det
ogsaa saadan deres underdanigste og skyldigste Trostaa og
tapper Modighed, til deres evige Berømmelse, Posteriteten,
saa længe Verden staaer, kunde notificeres, og samme Vor
Kongl. Residents-Stad Kjøbenhavn fremdeles derudi mod
Os og Vores Kgl. Hus at kontinuere desbedre kunde for-
aarjages, saavel som og andre Vores kjære og tro Under-
saatter, udi sliq og andre Tilfælde, et godt Exempel til at
efterfølge for Dine stilles, samme Vores Kgl. Residents-
Stad Kjøbenhavn, samt alle dens Indvaanere, Geistlige og
Verdslige, de nu levende, saavel som deres Efterkommere, med
efterfølgende Privilegier allernaadigst anseet og begavet:

1. At Kjøbenhavn skal være og blive en Kgl. Resi-
dents- og fri Rigs-Stad, og annammes tillige for en fri
Rigens-Stad, og naar Vi godt befinde, Stænderne at
sammenfalde, de da at deliberere og deres Stemme med de
andre give, om hvis Os til Bedste komme kan.

2. Præsident, Borgmestere og Raad med Borgerskabet
maa udlægge 32 af de bedste og fornemste Borgere her udi
Staden, hvilke, tilligemed Præsidenten, Borgmestere og Raad,
Stadens og Menighedens Bedste, saavel som dens Indtægt
og Udgift, efter Tidens Bestaanden kunne overveie og derom
handle og slutte. Af bemeldte 32 Borgere maa udvælges 2,
som tillige med Præsidenten og en af Borgmestrene maa
altid have fri Tilgang til Os, Stadens og det gemene Lu-
liggende at andrage.

3. At Kjøbenhavns Stad og Christianshavn skal altid
herefter være en af de 2de Stabel-Stæder udi Sjælland
og have den Frihed, at ingen Kjøbmands-Varer, uden Lands
fra kommende, nogensteds udi Provindsen maa indføres,
end alene til bemeldte 2de Stabel-Stæder, hvoraf den
anden herefter skal navngives, udi hvilke alle Varer først
skulle oplægges, og fremmedes Varer udi det ringeste 8 Dage

24. Juni. have ligget, førend de nogen andensteds derfra maa hen transfereres, ikke heller maa nogen Varer, hvo de og tilhøre, til fremmede Stæder af Sjælland udføres, uden det sker ved bemeldte Stabel=Stæder, Kalk, Sten og Bygnings=Lømmer udi Indførelsen undtagen, og udi Udførselen Dyen og Heste, dog uden al videre Underflæb under tilbørlige Straf, og skulle de smaa Kjøbstæder her udi Provindsen deres Frihed hertmed ikke videre være betagen, end at de ikke maa have nogen Ind= eller Udfibning til eller fra fremmede Stæder, men at de deres Varer skulle føre til Stabel=Stæderne udi Sjælland, og igjen derfra hente deres Nødtørft, hvortil de og maa bruge smaa Fartøier, hvorimod de 2de Stabel=Stæders Indbyggere skulle være tiltænkte, at have god Forraad af alle de Varer, som Provindsen kan behøve, for billig Pris.

4. At bemeldte Kjøbenhavns Indbyggere, geistlige og verdslige Stands=Personer, maa kjøbe og sig tilforhandle adeligt Fordegods, og hvis dem udi i saa Maade enten ved Kjøb, Arb eller Pant kan tilfalde, saa og hvis de allerede udi Betaling eller Pant bekommet haver, være sig enten Bores eller Adelens, det de og deres Børn og Efterkommere i alle Maader at nyde med lige Frihed, som Adelen haver paa deres, efter deres Adkomst=Breves Formelning i alle Maader.

5. De skulle ikke med videre Told og Afcise, eller anden Dynge og Besværing belægges, end Adelen gjør og giver.

6. At Kjøbenhavns Indbyggere herefter altid skulle være fri for al Skat, Hof= og anden Indkvartering, saa og for Mars= eller Lands=Knegtes=Penges Udgift, og derimod af den algemene Kigens Trarario tages, hvormed den nødvendige Garnison kan underholdes, og ellers til Kigens Fornødenhed behøves, dog udi Krigstid enhver Stand bære Byrden lige med den anden, efterdi det er til enhveres Frelse og Konsevation.

7. At alle de udaf den private Stand, Geistlige og 24. Juni. Verdslige, nu og deres Børn og Efterkommere efter dem, Borgere og Indvaanere her i Staden, skulle nyde med Adelen lige Tilgang til Officia og Honores, naar de dem med deres Kapacitet og Kvaliteter dertil kunne gjøre kapable og meriterede.

8. At af alle Varer, som her udi Staden ind- og udføres, enten de sælges til Kronen eller ikke (med mindre Vi det Selv lader forskrive, og saadant med Vores Haand bevises), skal gives den nu sædvanlige Havns Afgift paa Stadens Afgifts-Bod, saa og den sædvanlige Havne-Penge til Staden af alle Skibe og Skuder inden Refshals Lønde, dog hvis Varer, som udi Indgaaende haver givet Afgift, de skulle være fri udi Udgaaende, og skal Vores Tolder paa Toldboden ei nogen for Udgaaende klargjøre, førend bevises, at de haver, som forskrevet staar, gjort Rigtighed til Staden.

9. Og paa det bemeldte B. K. N. o. f. N. Kjøbenhavn, samt dens Indbyggere, Vores fgl. Propension og Naade desbedre kunne have at bemærke og udi Gjærningen at se, hvorledes Vi ikke ringere deres end andre Vores kjære og tro Underjaatters Flor og Tiltagelse Os ladet være anselegen, saa haver Vi dem Vort Lehn Rodstyd (Koeskilde), saa vidt det ikke allerede til andre er afhændet eller pantsat, til en evindeligh Gjendom givet og foræret, hvorover vi dem en rigtig Fordebog og Vores Skjædebrev med forderligste ville lade levere; dog Vores og Vores Arvinger og Efterkommere, Konger udi Danmark og Norge, Suverænitet udi alle Maader upræjudicerlig, saa og Bispegaarden udi Koeskilde Bye, Jagten og Bogins-Vange undtagen, som Vi og Vores Arvinger Os ville have forbeholden, og skal dem være tilladt, hvis Guds til andre af bemeldte Koeskildes Lehn er pantsat, igjen efter Pantebrevets Lydelse at indløse, og lige med den øvrige at nyde og beholde, dog skulle Bønderne pligtige være Vores og Vores elskelige Gemals

24. Juni. og Børns Fædebord, naar Vi igjennem Landet reise, at age, som sædvanligt været haver.

10. Indkomsten af bemeldte Roeskilde Lehu skal Halvparten til Stadens Raadstue og Magistratens reputerlige Underholdning, og den anden halve Part til Stadens Politiers og Menighedens Forbedring anvendes, over hvilket Magistraten skal have Dispositionen, at Lehnet saaledes administreres, saa og Indkomsten udi saa Maader anvendes, og Bores saavel som den gemene Lands Vej ved lige og udi god Skik holdes, som forsvarligt er.

11. Vi have ogsaa d. I. R. o. f. Rigs=Stad med saadant Vaaben naadigst anset og begavet, som sig ved slige Privilegier bedst kan stikke og herhos er at se (i Privilegierne findes et Aftryk), hvilket Vaaben de udi alle deres Forretninger skulle og maa bruge, hvor og naar de det foruødent eragte.

12. Haver Vi ogsaa, hvis andre Privilegier som dem af Bores Her Forsædre, Konger udi Danmark, og Os tilforn kunne være givne, som ej Bores Arve=Kettighed, jura majestatis og Subverænitet er til Præjudice, hermed naadigst konfirmeret, ej paatvivlende, end at de, deres Børn og Efterkommere alle disse kongl. Benaadninger saaledes konsiderere, at de derved foraarfaages udi bestandig underdanigste og skyldigste Lydighed og Trostøb mod Os og Bores Arvinger at kontinuere, og sig som ærlige Arve=Underfaatter egner og vel anstaaar at komportere.

24. Juni. Privilegier for den Adelige Stand.

Vi Frederik den Tredie osv. G. v. for Os og Bore Arvinger, at eftersom den almægtigste gode Gud, som af sin guddommelige Villie og Velbehag alle Riger og Regimenter ikke alene indstifter, men endog styrer og regjerer, haver formeddelt sin sær og synderlige Providens det saaledes beskikket, at Bore tro og hjære Underfaatter

af alle Stænder udi Riget Danmark for nogen kort Tid 24. Juni. siden, for dem og deres Efterkommere, Os og Vort Kongelige Hus, paa mandlig og kvindelig Linie, have konferevet og overdraget Arve-Rettigheden over Danmarks og Norges Riger, saa at den Valg-Rettighed, hvilken Danmarks Stænder hidtil havt have, er efter denne Dag ganske kasseret og annulleret, hvorfor de ogsaa den Haandsfæstning, dem af Os udi Vores Kongelige Regiments Indtrædelse var given, igjen til Os have overleveret, og med det samme den kasseret, annulleret, dødet og ganske tilintetgjort, og dermed ladet se deres underdanige Devotion, Inklination, Trostkab og Kjærlighed imod Os og Vores Kongelige Hus, af Betragtning Vores udi forrige Krig udstandne Fare og Besværing, samt store Umage og Omforg, at bringe dette Rige igjen udi en god og fredelig Stand: hvilket Vi altsammen med Kongl. Gunst og Naade haver optaget, og det fornemmelig, efterdi Enhver er bekjendt, og Vores troe Stænder det Samme ogsaa have erfaret, at den forrige Regjering, efter som der udi forbemeldte Haandsfæstnings Valg-Kapitulation var befattet, Konge-Rigerne samt dertil hørige Provin-cier og Lande ikke aleneste ei er geraaden til nogen Til-tagelse, Flor eller Velstand, men tvertimod har foraarsaget adskillige Konfusioner, saa og hos den største Deel af Stænderne og Undersaatterne stor Besværing, Klagemaal og ind-byrdes Salusi, hvilken Ulempe herefter at forekomme, saavel som det gemene Bedste desto mere at befordre, denne Forandring uforbigængelig af Stænderne er foretaget og sket. Thi haver Vi naadigst været betænkt, hvorledes Vores kjære og tro Stænder med tilbørlige, dog samme Vores Arve-Rettighed til begge Kongeriger, Danmark og Norge, saavel som det gemene Bedste i alle Naader upræjudicerlige Privilegier, af Kongelig Klements, Mildhed og Naade, bedst kunne gives og bevilges, og derfor den Udelige Stand iær,

24. Juni. paa deres underdanigste Ansøgning og Begjering, efterfølgende Privilegier naadigst givet og bevilget:

1. Først unde og give Vi Adelen herefter Hals og Haand over deres Bønder og Tjenere, dog at de dermed efter Landsens Lov og Ret forfare.

2. Skulle deres Tjenere og Bønder af Vores Betjente ikke blive molesterede, ei heller sig Noget med dem have at befatte.

3. Dertil med skulle de ikke med nogen Skat eller Paalæg besværes, med mindre Vores, Vor Kongel. Huses eller Underfaatters Konsistens og Velfærd det fordrer og udfræver.

4. Fremdeles skal Adelen nyde den samme Frihed med Jagt og Fisterie paa deres eget Gods og dertil hørige Skove og Fiske-Vand i de Lande og paa de Steder, som de hidindtil med rette nydt og havt haver, eller herefter nyndes og bekommendes vorder, saa dem derudi af Os eller Vores Betjente aldeles ingen Forhindring ske skal; dog hvis Bønder og Gods, Adelen udi Vores Vildbane beliggendes have kunde, derudi kan Adelen ingen Jagt bevilges eller tilståedes, men ville Vi os den alene have forbeholden.

5. Jura Patronatus, hvilke Adelen sig af Arilds Tid med rette forhvervede, og hidindtil ukært og upaaanket nydt haver, skal endnu fremdeles være dem undt og tilladt, dog at de slittig Agt have, at Kirkerne, over hvilke de saadan Jus haver, forsvarligen holdes vedlige, saafremt de ikke saadan Højhed og Benaadning ville have forbrudt.

6. Adelens Bønder skulle med ingen Udskrivning besværes uden in Casu necessitatis, og naar Vi det, for Fares Skyld, raadeligt befinde.

7. Adelen maa nyde Rang og Præ for alle andre Stænder; dog alligevel skal Saadant ikke forstaaes om de

Bores Betjente, som ikke ere af Adelig Stand og dog for- 24. Juni.
nemme Charger betjene, hvorom en vis Forordning at gjøre
Vi Os ville have forbeholden.

8. Desligeste skal Adelen have Access til Honores og
Beneficia, efter som Enhver sig dertil kvalificerer.

9. Enhver af Adelen skal og maa beholde sit Pant
af Kronens Gods, saalænge det ikke bliver indløst, og det
efter Pantebrevets Indhold nyde og bruge.

10. Naar nogen af Adelen udi Bores Grinder reiser,
og ellers udi nogen Kommission bruges, da skal ham billig
og retmæssig Bekostning blive erstattet og godtgjort.

11. Sammeledes, dersom nogen Adelsmand fanges udi
Bores Krigstjeneste, da skal den samme ved Bores Mildhed
igien blive rançonneret og paa fri Fod stillet.

12. Adelen skal ikke være forpligtet at drage uden
Riget udi Bores Krigstjeneste paa deres egen Bekostning,
men da at nyde det samme Traktement, som andre gebornne
Officerer, Enhver efter sin Charge.

13. Skal ingen Adelsmand dømmes fra Ære og
Liv, uden af Os og Bores Høieste-Ret; dog skal ikke
derunder forstaaes de, som ere under Militien og Flaaden,
men de blive Krigs- og Admiralitets-Ret undergivne,
saavidt deres Bestilling vedkommer, de høieste militæriske
Betjente undtagen, paa hvis Ære eller Liv Vi med Bores
Høieste-Ret vil dømme.

14. Ingen Adelsmand skal fængsling paagribes for sine
Forseelser, men maa stille nøiagtig Kaution, og blive til-
stæde, med mindre at Forseelsen gaaer paa hans Liv eller
Ære, thi da kan saadan Kaution ikke tilstædes.

15. Ingen Adelsperson skal ved uogen Forseelse for-
brude sit Fordegods, men Saadant skal falde til hans næste
Arvinger, undtagen Nogen befindes at have begaaet og
kommitteret Crimen læsæ Majestatis, eller ogsaa at have
sig saa grovelig forseet, at han af Os og Bores Høieste-

24. Juni. Ret, efter Loven, som derom gives, dømmes, at have sit Guds forbrudt: udi saadant Tilfælde skal deres Guds og Formue Bores Kongelige Fisco alene være hjemfalden.

16. Adelen skal haandthæves for Vold og Uret.

17. Adelen skal ikke drages fra deres Bærning.

18. Omstjændt Brag, der til Land kommer og ingen Mand følger, eller udi tilbørlig Tid kommer efter, Os bør, fordi at alle Bores Rigers Forstrande ere Bores, saa have Vi dog, Saadant uanset, af Kongelig Naade og Mildhed Adelen naadigst bevilget, at nyde Brag, som for deres egen Grund strander; dog at dermed efter Søs-Retten forholdes, saafremt de ikke saadan Benaadning ville have forbrudt.

19. Den Frihed med Dyen at stalde, skal Bores Adelen med deres egen og deres Tjeneres Guds være tilladt, dog Bores Rettighed Os forbeholden.

20. Skal og Adelen være tilladt at handle og vandle, dog at det ikke sker Os paa Bores Rettighed til nogen Forsang, ei heller Kjøbstæderne i deres billige Trafik og Næring til Ginder, særdeles saavidt saadant udi forgangne Krig Kjøbenhavn og Christianshavn givne Stabelstæders Privilegier ei er til Præjudice og Forsang, hvilket og om de Stabelstæder skal forstaaes, som Vi herefter her udi Riget forordnendes vorder.

21. Kommer nogen Adelsmand paa Leide til Os, maa og skal han saadan Leide ubehindret nyde; dog skal han siden være pligtig, at svare for Os og Bores Høieste-Ret, og der sin Sag at udføre.

22. Birke, som Adelen af Arilds Tid med Rette forhvert haver, og hidindtil upaakjært nydt, nyde de fremdeles.

23. Og paa det Adelen desto bedre Bores naadigst Kongelig Propension og synderlig Bevaagenhed kan fornemme, haver Vi for Os og Bores Kongelige Arvinger dem og deres Efterkommere efterladt den Tjuge, hvormed

deres Tjenere hidindtil have været forpligt at age og føve 24. Juni. Os og Vores elffelige Gemals Fødebur.

24. Ydermere, Rostjenerne, fom hidindtil har været Adelen ikke til ringe Omkostning og Besværing, have Vi af synderlig Gunft dem udi 10 næstfølgende Aar efter= ladt, faa de imidlertid ikke dermed skulle blive graverede eller besværede; ikke paatvivlendes, at jo Adelen faadan Vores Kongelige Naade med skyldig Underdanighed faa erkjender, at de sig udi høieste Naader besittre og lade være angelegen Saadant imod Os og Vores Kongelige Arvinger med tilbørlig Lydighed og bestandig Trostøb igjen at demere; hvorimod Vi dem Alle og Enhver med Kongelig Guld og Naade tilgedan og bevaagen forbliver.

Privilegier for den Geistlige Stand.

24. Juni.

(Præmisserne ere enslydende med de ved Privilegierne for den adelige Stand.)

... og derfor den geistlige Stand især, paa deres underdanigste Ansøgning og Begjæring, efterfølgende Privilegier naadigst givet og bevilget:

1. Hvis Vi herefter hos Geistligheden ville have udrettet, skulle Bisperne, og særdeles hos Enhver udi sit Stift direkte efter Vores egen naadigste Ordre, og ikke ved Vores Lehns mænd eller deres Fuldmægtige forrettes.

2. Dersom faa skete, at Nogen herefter en eller flere Bøndergaardte skulde nedbryde, Jorden til Avls- eller Lade= Gaarde at bruge, eller og Avlsgaardte at oprette, da skal dog Geistligheden eller Kirkerne deraf, saavelsom Os selv, eller dem, hvilke Kronens Anpart Tiender efter sær Be= naadning kan have at oppebære, Tienderne og tilbørlig Ret= tighed være forbeholden, faa at dem deres aarlige Ind= komst usfortrænkret forbliver. Og hvis Bøndergaardte før denne Tid ere lagte under Avlsgaardte, eller deraf Sæde=

24. Juni. gaarde oprettet, derom ville Vi gjøre sær Anordning, hvorledes dermed skal forholdes.

3. Jus Patronatus til nogen Kirke skal efter denne Dag Ingen tilståedes uden dem, som Vi dertil naadigst privilegeret haver, eller i Fremtiden privilegerendes vorder. Dog at Enhver, som saadan Jus Patronatus haver eller bekommer, sine underhavende Kirker forsvarligen vedligeholder, saafremt han saadan Højhed og Benaadning ikke vil have forbrudt.

4. Vi have ogsaa af synderlig Raade bevilget og tilladt, som Vi ogsaa hermed bevilge og tillade, at enhver Præst sig maa tilforhandle den Præstegaards Bygning, som han boer udi, og derom med Bores dertil Deputerede affordere; og skal hans Succesfor udi Kaldet betale hans Arvinger samme Bygning og dens Forbedring efter 2 næste Præsters og 2 bedste Sognemænds Burdering, dog saa at Burderingen sig ikke strækker over 500 Slettedaler.

5. Præste- og Annex-Gaarde, samt hvis der er lagt nogen ad mensam, maa Præsterne herefter nyde, saasom de dem af Arilds-Tid med rette nydt haver; men hvis kan bevises, Noget deraf med Uret at være bortkommet, skal det dem restitueres.

6. Og, efter som Præsterne udi Necessen og sær Forordninger, enddog Forseelsen er helt ringe, med haarde Straffe trues, da ville Vi saadan Straf, om nogen Præst sig af menneskelig Skrøbelighed udi sit Embede saaledes skulde forse efter Cirkumstancernes Bestaaffenhed og Enhvers forrige Levnet og Skikkelighed herefter naadigst mitigere og forlindre, ei paatvivlendes, at enhver af dem sig jo sin Stand og Embede noksom erindrer, og denne Bores Kongelige Mildhed og Raade ikke misbruger.

7. Og, dersom nogen Præst skulde blive tildømt, nogen Bøder at udgive, da ville Vi samme Bøder til fattige

Præste=Enfer have naadigst bevilget og foræret, i hvo og 24. Juni. Jus Patronatus kunde tilhøre.

8. Sædebegue paa Landsbhyerne skulle Boliger udvises saaledes, at de derudi kunne holde Skole til Ungdommens Undervisning og Lære.

9. Og skulle Kirkerne herefter selv nyde deres Anpart Tiende; og naar Kirkenes Tiender vorde ledige, da skulle de bortfæstes til dem, som mest ville give, dog at Soguemændene blive der nærmest til, om de ville give saa meget som nogen Anden.

10. Hvis og nogen Kirke af Indkomsters Mangel forfalder og ikke nødtørftig vedlige kan holdes, eller nogen Præst for Kalbets Ringheds Skyld ikke kan have sin nødtørftige Underholdning, da ville Vi, naar Vi underdanigst derom besøges, om dets Leilighed lade forfare, og derefter nødtørftigen lade forsyne.

11. Naar nogen Præst ved Døden afgaar, da skal hans Provst med 2 Præster i samme Herred, eller om Provsten selv var død eller forhindret, da i hans Sted en anden Præst af samme Herred, være over Skiftet, og efter Lov og Ret dermed forfare.

12. For Sigprædiken, som paa Landsbhyerne af Præsterne at holdes begjæres, maa de antamme, hvis de Interesserede dem godvilligen give ville.

13. Og ville Vi naadigst, at Præsterne herefter skulle være fri for al Indkvartering; — ei tvivlendes, at de, deres Børn og Efterkommere saadan Bores Kongelige Naade med skyldig Underdanighed saa erkjende, at de sig udi høieste Maader bestitte og lade være angelegen Saadant imod Os og Bores Kongelige Arvinger med tilbørlig Lydighed og bestandig Trostaaelse igjen at demerere; hvorimod Vi dem Alle og Enhver med Kongelig Guld og Naade tilgedan og bevaagen forblive.

24. Juni. Privilegier for den Borgerlige Stand over al Danmark.

(Præmisserne ere enslydende med dem til Adelsens Privilegier).

... og derfor den borgerlige Stand især, paa deres underdanigste Ansøgning og Begjæring, efterfølgende Privilegier naadigst givet og bevilget:

1. Skulle Bores Kjøbstæder af Os og Bores Arvinger og efterkommende Konninger udi Danmark og Norge med kvalificerede Borgermester og Raad forsyrges, hvilke slittig Agt skulle give, at Bores Politi=Ordning i alle Maader holdes og efterleves; og ville Vi paa deres underdanigste Forslag og Begjæring, hvorledes Næringen efter et hvert Steds Lejlighed forbedres kan, Os naadigst være angelegen.

2. Vi ville ogsaa paa de Steder, som Borgermester og Raad ringe Indkomster have, for deres Bestilling dem naadigst efter Lejlighed betænke.

3. Naar nogen Bores Befaling til Kjøbstæderne skal udgaa, da ville Vi dem immediate til Borgermester og Raad, og ikke til Bores Ombudsmænd, (som tilforn har været brugeligt), lade expedere.

4. Hvis som udi Necesserne og ved udgangne Mandater befindes, som kan være om ufri Mand, den borgerlige Stand til Forkleining og Forargelse, skal aldeles være afskaffet og aldrig herefter mere komme i Brug.

5. Vi ville ei heller, at nogen Haandværks= eller Embeds=Mand paa Landsbhyen maa bo undtagen Grovsmedde, Tømmermænd, Murmestere, Skindere, Skrædere, som sy Badmel, og Skomagere, som ikke gjøre Sko at sælge til Forprang, med mindre der kunde være beleilige Pladser paa Landet, som Manufakturver med Bores Konsens bekvemmeligen kunde gjøres, da skal dog det, som saaledes forfærdiges, til Kjøbstæderne føres og der sælges eller udslibes.

6. Alle, som bo i By og bruge borgerlig Næring, 24. Juni. skulle bære borgerlig Tjuge; men Adel, Geistlige eller gra-
duerede Folk, som i Stæderne bo og ingen borgerlig Næ-
ring bruge, skulle ikke med nogen borgerlig Personal-Tjuge
besværes, men af deres Gods og Formue lige ved Andre
kontribuere, med mindre Vi af synderlig Naade Noget der-
for befri vilde; dog udi Feide-Tid skal Enhver hjælpe hver-
andre lidelig efter Evne, og som billigt eragtes kan, uden
Noget at forskaane.

7. Vi vilde ogsaa ærlig Folkes Børn, hvad Stand de
og være, til Hæder og Nytte, efterfom Vi dem kapabel be-
finde, befordre.

8. Den Frihed Øren at stalbe og dermed at handle,
skal dem udi Kjøbstæderne være fri og tilladt; dog Bores
Sold-Kættighed Os forbeholden i alle Maader.

9. Og, efterdi tilforn er meldet, at Bores Breve og
Befalinger til Kjøbstæderne immediate til Borgermester og
Naad, og ikke til Bores Ombudsmænd, skulle gaa, da er
ogsaa den forrige Paaafkrivelse paa Supplikationer hermed
affkaffet.

10. Og efterfom Kjøbstæderne ikke ringe Besværing
havt haver, i det at de med idelig Kjørsel for Bores Be-
tjente saavelfom Andre hidindtil have været besværede, da
ville Vi udaf synderlig Gunst og Naade dem saadan Byrde
hermed have efterladt, og alle fri Pladsjer affkaffet, saaledes,
at de herefter dermed ikke skulle besværes, undtagen naar Vi,
Bores ælfelige Gemal eller Børn udi egen Person frem
eller tilbage reise, da skulle de være forpligt, Os og Bores
Hoffstat, som sædvanligt er og været haver, med fri Bogue
at tjene, hvilket og skal forstaas, naar fremmede Potentater,
Fyrster eller Herrer, eller deres Gesandter Os besøgendes
vorder, og Bores Passer og Ordres have at fremvise; og
skulle Borgermester og Naad udi Kjøbstæderne derforuden
gjøre den Anstalt, at den reisende Mand uden Ophold og

24. Juni. Klage for billig og af Os forordnet Betaling kan affted komme, saafremt de ikke denne Benaadning ville have forbrudt.

11. Selveier=Gods, som Borger eller Bønder eie, maa ikke ved nogen deres Forseelse forbrudes, men skal falde til deres næste Arvinger, undtagen Nogen befindes at have begaaet Crimen læsæ Majestatis, eller i andre Maader sig saa groveligen forset, at han efter Loven, som derom gjøres skal, dømmes saadant Gods at have forbrudt; og da skal det Vores Kongelige Fisco alene være henfalden.

12. Hvis andre Privilegier, dem af Vores Forfædre, Konninger udi Danmark, og af Os tilforu kunne være givne, som ei Vores Arve=Rettighed, Jura Majestatis og Subvænitet ere til Præjudice, samme ville Vi hermed ogsaa naadigst have konfirmeret; ei tvivlendes, at de, deres Børn og Efterkommere saadan Vores Kongelig Naade med skyldig Underdanighed saa erkjende, at de sig udi høieste Maader besitte og lade være angelegen Saadant imod Os og Vores Kongelige Arvinger med tilhørlig Lydighed og bestandig Trostabs igjen at demerere; hvorimod Vi dem Alle og Enhver med Kongelig Guld og Naade tilgedan og bevaagen forblive.

23. Novb. Kongl. Betjentes Privilegier.

Vi Frederik den Tredie osv. G. v., at eftersom Vi Indvaanere her i Vores Residentsstad Kjøbenhavn, for deres udi sidste besværlige Tid, og særdeles i den haarde Beleiring, imod os og Vores Kongl. Hus beteede Trostabs, Lydighed og underdanigste Tjeneste med adskillige Privilegier og Friheder benaadet haver, og Vi ei mindre haver befundet, hvorledes Vore Kongl. Betjente, tilligemed Borgerstabet, ikke aleneste alle Slags Pressurer og Besværinger, saa længe Beleiringen varede, gjørligen haver udstaaet og sustineret; men endog deres Modighed og Tapperhed imod vores Fjen-

der haver lige saavel som benævnte Borgerstab i Gjernin- 23. Novb.
gen og med største Berømmelse ladet se, da haver Vi for
Os og Vores Arvinger og Efterkommere, Konger til Dau-
mark og Norge, alle og samtlige Vores høie og nedrige
Betjente af geistlig og verdslig Stand i fornævnte Bor-
Residentsstad Kjøbenhavn, som nu ere eller herefter kom-
mendes vorde, saa vel de, som i nogen af Vores Kollegiis
Betjente ere, som de, der nogen anden Vores virkelig Be-
stilling her i Staden haver, eller i Hof-Rullen specificerede
og med Vores naadigste Villie der indførte ere, efterfølgende
Privilegier allernaadigst forundt og bevilget, saasom Vi og
hermed forunde og bevilge:

For det Første ville Vi Vores høie og nedrige Rgl. Be-
tjente, af hvad Stand og Kondition de og være kunne, ved
de af Os dem alle i Almindelighed, saavel som enhver især,
naadigst før dette givne Privilegier og Frihed krafteligen
beskytte og haandhæve. For det Andet skal Ingen af benævnte
V. h. og u. Betjente, eller deres Folk og Tjenere, herefter denne
Stads eller dens Magistrats Jurisdiktion være undergivne,
ei heller skyldig være enten for Byfogden til Raadstuen
eller Bytinget at svare, være sig enten i civile eller krimi-
nelle Sager, men alene under Vores egen Jurisdiktion for-
blive, og herefter in foro competenti at søges. For det Tre-
die skal fornævnte V. h. og u. Betjente her i Staden i alle
Maader belagtige være i alle de Beneficier, Privilegier og
Friheder, som Vi den 24de Juni sidst forleden i nærværende
Aar denne Stads Indbyggere naadigst givet haver, i Sær-
deleshed hvis ubi den 4., 5., 6. og 7de Art. af benævnte Pri-
vilegier indeholdes om adeligt Gods at kjøbe, lige Alces med
Aldelen til Honores og Officia at have, saavel som med at
være befriet fra alle Imposter, Afcise, Indkvartering, Vagt
og andre Oneribus, hvad Navn de og have kunne, og mer-
bemeldte Privilegier Vores Betjente til Fordel, og ei til
nogen Skade, omformelde, saa fuldkommen, som de herudi

23. Novb. Ord fra Ord indførte vare. For det Fjerde skulle bemeldte B. h. og n. Betjentes efterladte Enker, efter deres Mænds Død og saa længe de i deres Enke-Sæde forblive, og ingen borgerlig Næring drive, have lige Dignitet, Privilegier og Exemption for al borgerlig Paalæg og Besværing, saasom deres Mænd haft haver, og i Shuderlighed det sædvanlige Annum Gratiae eller Naadsens Aar virkeligen nyde. For det Femte: Om og nogen Emeritus, som ingen borgerlig Næring driver, her i Staden forbliver, da skal han med sine dog alligevel udi alle disse Privilegier, Friheder og Rettigheder, lige saa fuldkommen, som han var udi aktuel Tjeneste, og delagtig være og forblive, hvilket og de Konstnere og Haandværksmænd, som udi Bores virkelige Tjeneste sig befindende, saa vel i Almindelighed, som i Særdeleshed er at forstaa, af hvad Kondition og Profession de og monne være, saa at de samt deres Sveunde og Læredrenge herefter og lige de samme Friheder og Privilegier skulle nyde, som andre Mestere og Haandværksmænd, deres Sveunde og Læredrenge her i Bores Residentsstad Kjøbenhavn nu haver, eller herefter bekommandes vorder.

1664.

✻

19. Jan. **Frdg., hvorledes med Præstegaardes Kjøb og Forhandling skal iagttages.**

Vi Frederik den Tredie osv. G. v.

1. Skal enhver Præst paa Landet nyde og beholde sin Præstegaards Bygning for 10. Rdlr. og Pengene fra sidst forleden 11. Juni forrente, men efter som Ulighed i Bygningen findes, skal Stiftets Biskop med Herredsprovsten ligue ethvert Herreds Præster særdeles imellem, at de, hvis Gaards Bygning vel er ved Magt, hjælpe dem udi samme Herred, som ere ringe og brøstfældige, hvilken Proportion fiden kan have i Agt, naar Bygningen i sin Tid til den

afdøde Præsts Arvinger skal betales efter Geistlighedens 19. Jan. Privilegier 4. Artikel.

2—10. 1665.

Kongeloven *).

14. Novb.

Vi Frederik den Tredie osv., G. v., At efter som Vi ikke alene af andres Exempel, men endog af egen Forfarenhed, have fornummet og udi Gjerningen befundet, hvor underfulden den store og almægtige Gud over alle Konger og Herfskaber, saavel som deres underhavende Riger og Lande, efter sin uransagelige Visdoms Raad hersker og alting derudi styrer og besikter, foruømmeligen idet hans guddommelige Almagt den over Os, Borens Kongelige Hus og disse Bore Kongeriger og Lande udi forgangne Aaringer svævende Fare, ja fast sienssynlig forestaaende yderste Fordærv og Undergang, saaledes faderligen haver afvendt og til saadan en Ende udført, at Vi ikke alene er bleven reddet og sat udi sønskelig Fred og Rolighed, men endogsaa Borens daværende Rigers Raad og samtlige Stænder, Adel og Uadel, Geistlig og Verdslig dertil bevægede, deres forrige Raar og Valgrettighed at afstaa og begive, den tilforn af Os underffrevne Haandsfæstning med alle sine Gjenparter, Punkter og Klausuler dødt, magtesløs og til intet at gjøre, Os fra Borens Ed, Vi gjorde, der vi først traadte i Regjeringen, udi i alle Maader og uden nogen Exception kvit og fri at erklære, og saaledes Os og de af Os, saasom Hovedet og første Eier, ved ret lovlig Egtteskab nedstigende Mand- og Kvinde-Linier, saalænge nogen af dem i Live ere, Arverettigheden til disse Bore Kongeriger Danmark og Norge, samt alle jura Majestatis, absolute Magt, Suverænitet, og alle Kongelige Herligheder og Regalier utvungen og

*) Loven publiceredes i Henshold til en Befaling af Frederik den Fjerde, dateret den 4. September 1709.

14. Novb. uden nogen Bores Tilskyndelse, Anmodning eller Begjæring af egen fri Villie og fuldberaad Hu allerunderdanigst at andrage og overantvorde, deslige at renoncere den af Os paa Bores effelige hjære Søns Prins Christians Begne Anno 1650 den 18. Juni udgivne Revers, samt Bores provisional Disposition, dateret Anno 1651 den 9. Juni, saavel som og alt hvis udi Necessen, Ordinanzen og andre Forordninger kunne findes, Haandsæstningen gemäß, at stride mod denne Bores Arverettighed, Subærenitet og absolute Regjering, stillende det ogsaa udi Bores egen Allernaadigste Villie, ikke alene, paa hvad Maade Regjeringen herefter skulde indrettes, men endog hvorledes med Successionen og Arve-Liniernes ordentligen paa hinanden følgende Råd blandt Mand- og Kvinde-Rijon skulde forholdes, og paa hvad Maner i den mindreaarige Konges unge Alder (om sliq Minorennitet i Fremtiden sig maatte tilbrage) Regimentet skulde føres og beskikkes, og herom efter Bores egen naadigste Tykke og Velbehag en Forordning at gjøre, som de da lovet og med Ed sig forpligtet have, at skulle være dem, deres Arvinger og Posteriteten en Fundamental det er usoranderlig Grundvolvs Lov, og af dem udi alle sine Punkter og Klausuler efterkommes, saa at Vi, Bores ægte Livs-Arvinger og deres Descendenter udi ingen Maade hemmelig eller aabenbarlig derimod af dem eller deres Arvinger og Efterkommere skulle hindres og foruvoliges, men ydermere med Ed forbundet sig imod alle og enhver, i hvem det være kunde, Indlændiske eller Udlændiske, som herimod skulde ville handle eller tale, saadant at forsvare, Liv og Ære, Gods og Blod derhos at opsætte, og at fra saadan deres Pligt og Skyldighed dem, deres Arvinger og Efterkommere ingen Venfchap eller Fjendfchap, Frygt eller Fare, Gavn eller Skade, Had, Avind, eller nogen menneffelig List og Paafund udi ringeste Maade skulde afvende, og hvad ellers ydermere deres underdanigste Løfter og Tilsagn ere, hvormed bemeldte

Vores kjære og tro Undersaatter deres inderlige Devotion 14. Novb. og Kjærlighed til Os, og deres hjertelige Attraa til Vores Kongelige Arve-Huses florerende Fremvæxt og Tiltagelse, og disse Vore Arve-Kongerigers almindelige Tryghed og rolig Velstand have villet give tilkjende. Da have vi ogsaa saadan den guddommelige Forsyns synderlige Skikning, og Vores kjære og tro Undersaatters store Kjærlighed og allerunderdanigste Devotion til Os, tilbørligen overveiet og betragtet, og derfor billigen Vore Tanker derhen vendt og rettet, saadan Regjeringsform og Arve-Succession at forordne og bestikke, som slikt et Enevolds Arve-Kongedømme og Regimente det endeligen fordrex og udtræxer, hvilken Vi ogsaa med og udi denne Konge-Lov, saasom Kongedømmets rette uforanderlige Fundamental-Lov, ville have forordnet og bestikket, som skal holdes og agtes af Vores Arvinger, deres Efterkommere og Descendenter, saavel som og af menige Vore Kongerigers og Landes Indbyggere, fra den Høieste til den Laveste, ingen undtagen, for en fuldkommen tryggelig og uimodsigelig Forordning og Lov til evig Tid.

1. Den bedste Begyndelse til Alting er at begynde med Gud. Det første derfor, som Vi for Alting ville udi denne Konge-Lov alvorligen have befalet, er: at Vores Efterkommere, Børn og Børnebørn i Tusinde Led, paa Fædrene og Mødrene, Enevolds Arve-Konger over Danmark og Norge, ære, tjene og dyrke den ene rette og sande Gud paa den Maade og Maaner, som han sig i sit hellige og sande Ord naabenbaret haver, og Vores kristelige Tro og Bekjendelse klarligen derom formelder, efter den Form og Maade, som den ren og usorfalsket er bleven foresat og fremstillet udi den Augsburgiske Konfession Ar et Tusind fem hundrede og tredive, og ved samme rene og usorfalskede kristelige Tro holde Landsens Indbyggere, og den vældeligen haandhæve og bestjærme i disse Lande og Riger mod alle Kjættere, Sværmere og Gudsbespottere.

14. Novb. 2. Danmarks og Norges Enevolds Arve-Konge skal være herefter og af alle Undersaatterne holdes og agtes for det ypperste og høieste Hoved her paa Jorden, over alle menneskelige Love, og der ingen anden Hoved og Dommere kjender over sig, enten i geistlige eller verdslige Sager, uden Gud alene.

3. Skal derfor ogsaa Kongen alene have høieste Magt og Myndighed til at gjøre Love og Forordninger efter sin egen gode Villie og Velbehag, at forklare, forandre, formere, formindske ja og slet at ophæve forrige af Ham selv eller af Hans Forfædre udgivne Love (denne Konge-Lov alene undtagen, hvilken, saasom Kongedømmets rette Grund og Grundvolds Lov, jo endeligen faaer at blive uforanderlig og urygkelig) saa og at undtage hvad og hvem Han lystet udaf Lovens almindelige Befaling.

4. Skal og Kongen ene have høieste Magt og Myndighed at isætte og afsætte alle Betjente, høie og lave, være sig hvad Navn og Titel de have kunde, efter sin egen fri Villie og Lykke, saa at alle Embeder og Bestillinger, i hvad Myndighed de have, skulle af Kongens Enevolds Magt, saasom af en Kilde, have sin første Oprindelse.

5. Kongen skal ene have Vaabens og Væbnings Magt, at føre Krig, slutte og ophæve Forbund med hvem og naar Han det godt befinder, Told og al anden Kontribution at paalægge, eftersom enhver vel ved, at Riger og Lande ikke trykkeligen kan besiddes uden væbnet Magt, og Krigsmagt kan ikke holdes uden Besolding, og Besolding ikke bringes til Veie uden Stat.

6. Skal og Kongen ene have høieste Magt over al Kleresiet, fra den høieste til den laveste, at beskikke og anordne al Kirke- og Gudstjeneste, Møder, Sammenkomster og Forsamlinger om Religions-Sager, naar han det raadelig eragter, byde, forbyde; og i Almindelighed, forteligen at

fige, skal Kongen ene have Magt at bruge alle Regalier og 14. Novb. jura majestatis, hvad Navn de og have kunde.

7. Alle Regjeringens Skrinder, Breve og Forretninger skulle i ingen end udi Kongens Navn og under Hans Signet udgaa, og skal Han altid selv sin Haand underskrive, om Han ellers er kommen til sine myndige Aar.

8. Kongens myndige Aar skal agtes Hans Alders 14de Aar, det 15de fuldendt, det 14de begyndt, saa at saasuart Han træder i sit 14de Aar, skal Han selv offentlig forklare sig myndig at være, og ingen Børge eller Formyndere mer at ville bruge.

9. Kongens Bærgemaal og Formynderskab, imedens Han er mindre Aaring, skal i alle Maader saaledes beskiftes, ligesom den næst for Ham regjerende Konge for sin dødelige Afgang skriftligen derom forordnet haver. Men dersom ingen saadan Forordning eller sidste Villie fandtes, da skal dermed forholdes som efterfølger, nemlig: Enke-Dronningen, som er den mindreaarige Konges rette kjødelige Moder, skal være Regent, og hende til Hjælp og Bistand i Formynderskabet tilføies de syv høieste Kongelige Raad og Betsjente, og skulle disse samtligen forestaa Regjeringen, og alting efter de meste Vota beslutte, hvor da Dronningen skal have tvende Stemmer, og hver af de andre ikkun een Stemme; og skulle alle Breve, Befalinger og alle Regjeringens Skrinder altid forrettes og udstedes i Kongens Navn, endog de af Regenten og samtlige regjerende Formyndere underskrives.

10. Er Enkedronningen, Kongens Moder, ved Døden afgangent, eller og træder paany i Ægteskabs-Stand igjen, da skal den næste Kongens Frænde blandt Brindserne af Blodet af Borens nedstigende Linier, som her i Riget er og altid kan blive tilstede, være Regent (dersom han ellers er kommen til sine myndige Aar, som skal agtes at være hans Alders 18de Aar, det 17de fuldendt, det 18de begyndt), og

14. Novb. iligemaade have tvende Stemmers Rettighed; og ellers videre med alting forholdes som før er meldt.

11. Men dersom forbenævnte Prinds af Blodet ikke endnu var kommen til myndig Alder, saa og ellers om ingen Prinds af Blodet var forhaanden, da skulle ovenbemeldte syv høieste Kongelige Betjente alene forestaa og forvalte Regjeringen og Formynderskabet med lige Magt og Myndighed, og hver Person have een Stemme; og saa alting fremdeles efter den Maade, som før er sagt.

12. Dersom og nogen af de regjerende Formyndere fattedes ved dødelig eller anden Tilfald, da skulle de øvrige strax en anden, som dygtig til Bestillingen er, udi hans Sted indsætte, og hvem da er hans Efterkommere i Embedet, skal og betræde hans Sted og besidde hans Sæde udi dette regjerende Formynderskab.

13. Regenten og samtlige regjerende Formyndere skulle strax svære Kongen ikke alene Huldskab og Trost, men endog især belangende deres Formynderskab, at de i Kongens Mindre-Narighed ville saaledes forestaa Regjeringen, at Kongens absolute Sveræne Enevolds Magt og Arverettighed i alle Maader uforkrænket og uformindsket Ham og Hans Efterkommere bevares, og ellers alting saaledes styre og raade, som de det agte for Gud og Kongen at forsvare.

14. Og saasnart de have gjort deres Ed og træde til deres Embedes Forretning, da skal det første, de tage sig for, være, at de strax uforhalet forfatte et rigtigt Inventarium, det er Fortegnelse paa disse Rigers og underliggende Landes Stæder, Fæstninger, saa og Gods, Klenodier, Penge, Krigsmagt, baade til Lands og Vand, saavelsom ogsaa al Kongens Indtægt og Udgift, saa at heraf strax kan eragtes, udi hvad Tilstand de det regjerende Formynderskab antræde, efter hvilken Fortegnelse de og foruden nogen Paaskud igjen have at gjøre Regnskab og svare Kon-

gen til Alting, og stande Ham til rette for al Tiltale, saa= 14. Novb. snart han er kommen til sine myndige Aar.

15. Skal da derfor og herefter aldrig disse Riger og Lande holdes for at være foruden Konge, imedens Vores nedstigende Linier varer paa Fædrene og Mødrene, saa at saasnart en Konge ved Døden afgaar, er strax virkeligen og i Gjerningen selv Konge og fører Konge-Navn og Titel den, som Arve-Linien den næste at være udviser, og skal Ham strax Kongelig Majestæts Titel og ubuindue Enevolds Magt arveligen være til og hjemfalden det samme Dieblit, hans Formand Manden opgiver.

16. Og endog, i det alle Stænder, Adel og Uadel, Geistlig, Verdslig, en ubunden Enevolds Kongedømmes Magt Os og de af Os nedstigende Linier paa Fædrene og Mødrene til evig Tid arveligen have eengang overdraget, herefter strax, naar en Konge ved Døden afgaar, den næste i Arve-Linien Krone, Scepter og Enevolds Arve-Konge Titel og Magt det samme Dieblit egner og tilkommer, saa at ingen videre Overantvordning i nogen Maade behøves, efterfom Kongerne i Danmark og Norge herefter til evig Tid, imedens nogen af Vores Kongelige Arve-Stamme er tilovers, ere fødte og baarne og ikke taarede eller valgte Konger, ikke desmindre paa det al Verden skal vide, at Danmarks og Norges Konger holde det for deres største Høi- hed, at ydmyge sig for Gud, og at de agte det for Deres høieste Magt og Bælde, at være velsignet af Gud ved hans Ords Tjenere til en lykkelig Begyndelse paa deres Regi- mente, da ville Vi og, at Kongen offentlig i Kirken med dertil sømmelige Ceremonier lader sig salve.

17. Men Kongen skal aldeles ingen Ed eller nogen Forpligt, i hvad Navn det og have kan, unndtlig eller skriftlig fra sig give, efterdi Han saasom en fri og ubunden Enevolds Konge ikke kan bindes af sine Undersaatter ved nogen Ed eller foreftrevne Forpligtelser.

14. Novb. 18. Kongen kan lade sin Salvings høitidelige Fæst holdes, naar Han lystet, endog Han ikke er kommen til sine fuldmyndige Aar, og er det jo før jo bedre at aannamme og bekomme Guds Betsignelse og Herrens kraftige Bistand, som følger hans Salvede; dog alt hvad som Ceremonier ifkun angaar, dermed kan forholdes efter som Tidens Leilighed det bekvemmeligst at være udviser.

19. Og efterdi Fornuften og den daglige Forfarenhed noksom lærer, at en samlet og sammenknyttet Magt er langt stærkere og af større Kraft og Kynd end den, som er adskilt og adspredt, og jo større Vælde og Herredømme en Herre og Konge besidder, jo tryggere leve Han og Hans Undersaatter for alle udbortes Fjenders Anfald; Da ville Vi ogsaa, at disse Bore Arve-Kongeriger Danmark og Norge, samt alle de dertil hørende Provindses og Lande, Der, Fæstninger, Kongelige Herligheder og Rættigheder, Aenodier, Penge og alle andre Mobilier, Krigsragt og Rustning baade til Lands og Blands, saavel som ogsaa alt hvis Vi nu med sær Eieres Ret besidde, eller herefter enten af Os eller af Bores Efterkommere med Sværdet vindes, eller ved Arv og nogen anden lovlig Titel og Middell forhverves kan, altsammen, intet undtaget, skal uskiftet og udeelt være og blive under een Danmarks og Norges Enevolds Arve-Konge; de andre Prindses og Prindsesses af Blodet lade sig nøie med Haabet og vie, indtil Røden omsider kommer til dem og deres Linier, een efter anden.

20. Og saasom Vi nu i Foregaaende have anordnet, og som en høist nødvendig Artikel i denne Konge-Lov alvorligen ville at skulle ubrødeligen og uden al Smøsigelse holdes, at nemlig disse Bore Riger og alle de Lande, som Vi nu virkelig besidde, eller og i Fremtiden kunde have Arve-Ret og billig Tiltale til, ingenlunde maa adskilles, stiftes eller deles; saa ville Vi ogsaa, at da derimod de andre Kongelige Børn med nødvendig og reputerlig Under-

hold, deres Stand nogenlunde gemäß, af Kongen forsørget, 14. Novb. hvormed de og i alle Maader skulle lade sig nøie, enten de i rede Penge eller i Land-Gods blive afslagte, og dersom Land-Gods, være sig under hvad høi Værd-Titel det være kan, dem forundes og tillægges, skulle de den aarlige Indkomst, Nytte, Brng og Frugt aleneſte deraf deres Livs Tid have sig at tilegne; Eiendommen ſamt al Kongelig Overmagt ſtedſe hos Kongen forblivende; hvilket og iligemaade om Dronningens Livgebinge er at forſtaa.

21. Ingen Prinds af Blodet, ſom her i Riget er og udi Borens Gebet ſig opholder, maa gifte ſig, eller af Landet reise, eller begive ſig i fremmede Herrers Tjeneste, med mindre han af Kongen Forlov dertil erlanger.

22. De Kongelige Døttre og Søſtre ſkulle med fyrſtelig Underhold forſynes, indtil de med Kongens Villie og Bidſtab træde i Egteſkabsſtand, da de med en fyrſtelig Brudeſtat i rede Penge ſkulle forſørget efter Kongens egen milde Behag, og derimod fraſkrive ſig fra nogen videre Underhold hos Kongen for dem eller for deres Børn at ſøge og begjære, indtil Arve-Succesſionen udi Regjeringen dem kunde tilfalde.

23. Dersom Kongen ved Døden aſgaar, og den næſte i Linien til Arve-Succesſionen udi Regjeringen er da ude af Riget, naar Arven ham tilfalder, da ſkal han ſtrax, alle andre Vrinder tilſideſat, uforhalet herind i ſit Rige Danmark begive ſig, at bo og holde Hof, og Regjeringen ſtrax antrede. Og dersom ſamme næſte i Linien og da rette Enevolds Arve-Konge ikke indſtiller ſig inden tre Maaneders Forløb, ſom er at beregne fra den første Dag, ham forrige Konges dødelige Afgang bliver forhyndt og anmeldt, da ſkal, med mindre han ved Sygdom eller anden uomgjængelig Tilfald lovligten var forhindret, i hans Sted være Konge den næſte efter ham i Linien, ſom ellers efter hans Død er næſt til Arven. Med Statholderiet og Regimentets For-

14. Novb. vaktning imidlertid, indtil Kongen kommer, skal forholdes, saasom i Kongeloven om det regjerende Formhunderskab er anordnet.

24. Prindsjerne og Prindsesserne af Blodet skulle have det øverste Sted i Sæde og Gang efter Kongen og Dronningen, og iblandt sig selv have Præcedence og Oversted, ligesom Linien udviser dem at være næst til Arve-Sukcessionen udi Regjeringen.

25. De skulle og for ingen Underdommere svare, men deres første og sidste Dommer skal være Kongen, eller hvem Han særdeles dertil forordner.

26. Hvad som nu udi foregaaende om Kongens Enevolds Herredømmes Magt og Høihed sagt er, og dersom noget ellers kunde være, som ikke nu især var udtrykkelig forklaret, er tilsammen korteligen begrebet i disse faa men tyndige Ord: At Danmarks og Norges Konge er en fri Høiest fuldmægtig Enevolds Arve-Konge, saa at alt hvis om en absolut Suberæen kristen Arve-Konge kan til Bedstefiges eller skrives, det skal altsammen ogsaa om Danmarks og Norges Enevolds Arve-Konge udi den yndeligste og bedste Mening forklares og udtydes, hvilket og iligemaade om Danmarks og Norges Enevolds Arve-Dronning er at forstaa, naar Arve-Sukcessionen udi Regjeringen nogen Prindsesse af Blodet i sin Tid skulde tilfalde. Og efter som den daglige Forfarenhed og andre Landes yndelige Exempler noksom ndvise, hvor skadeligt det er, naar Kongers og Herrens Mildhed og Fromhed saaledes misbruges, at deres Magt og Myndighed af en eller anden, ja endog undertiden af deres egne nærmeste og høist betroede Tjenere, fast usynligen dem bestjæres, og i saa Maade det gemene Bedste ligesaavel som Kongerne selv lide største Forfang og Afbræk, saa at det mangesteds høiligen havde været at ønske, at Konger og Herrer med større Nidkjærhed havde holdet over deres Myndighed end tidt og ofte sket er; da ville Vi

og alvorligen have Borez Efterkommere Enevolds Arve- 14. Novb.
 Konger over Danmark og Norge befalet, at de med et nid-
 tjært og vaagent Die give Agt paa at holde deres Arve-
 Rettighed og absolute Suberæne, det er Enevolds Magts,
 Høihed uforkrænket, ligesom den nu af Os her udi denne
 Konge-Lov dem til evindeligt Arv fuldkommen er foreslillet;
 og derfor ogsaa til dens ydermere Bestyrkelse nu hermed
 strengeligen byde og befale, at dersom nogen, være sig hvem
 det være kunde, skulde understaa sig at udvirke eller for-
 hverve noget, som kunde i en eller anden Maade være Kon-
 gens absolute Suberæne Enevolds Magt til Afbræk og
 Forfang, skal dog alt, hvis saaledes kan være tilfagt og er-
 langet, holdes for usagt og ugjort, og de, som sig slikt for-
 hvervet eller tilfueget have, straffes som de, der Majestæten
 beleidiget og imod Kongens Enevolds Herredømmes Høi-
 hed groveligen sig forgrebet have.

27. Og som vi tilforn sagt have, at een alene skal
 være Enevolds Konge og Herre over disse Riger og alle
 Os underliggende Lande, eller som i Fremtiden kunde til-
 lagte vorde, og de andre Kongelige Børn at skulle lade sig
 nøie med hvis Kongen dem til nødvendig Underhold, deres
 Stand nogenlunde gemæss. vil forunde, og med det Haab,
 de have i sin Tid til Arve-Succesjonen udi Regjeringen;
 saa ville vi nu, al Tvist og Strid at forekomme og at af-
 værge, korteligen her anordne, i hvad Stad og paa hvad
 Maade og Mauer een efter anden i sin Tid arveligen udi
 Regjeringen haver at succedere. Skal derfor Sværdstiden,
 udi ret lovlig Egtteskab avlet, altid først Arve-Succesjonen
 udi Regjeringen tilhøre, og imedens Mand af Mand er til-
 overs, saa længe skal hverken Kvinde af Mand ei heller
 Mand eller Kvinde af Kvinde kaldes, og aldeles ingen af
 Mødrenestammen Kronen arve, saalænge paa Fædrenestam-
 men nogen Livs-Arving findes, saa at endog Kvinde af
 Mand skal gange for Mand af Kvinde.

14. Novb. 28. Skal og i Arvetallets Nad at mærke alt Linierne nøie tages i Agt, saa at der ikke for Alderens Skyld springes af Linie i Linie, men Sønnen træder strax i Faderens Sted, og imedens udi den første mandlige Linie nogen Mandsperson findes, skal den anden mandlige Linie intet kunne arve, og saa fremdeles Linie efter Linie. Naar da endeligen Arve-Sukcesjonen udi Regjeringen til Kvinde-kjønnen falder, da træde først frem de af Os paa Fædre-stammen ved Sønerne nedstigende Kvinde-Linier, og derefter omsider de, som af Os paa Mødrenestammen ved Døttrene nedstige; alt Linie efter Linie, een efter anden, og Førstefødtes Ret altid taget i Agt, saa at, korteligen, Sværd-siden altid gaar for; de mandlige Linier altid først; og saa blandt dem, som ere lige i Linie og Kjønn, den Ældre stedse foregaar den Yngre og nyder Førstefødtes Ret.

29. Og paa det at jo Alting saa klart maa for Dine stilles, at ingen i Fremtiden med nogen Villigheds Skin skal kunne forevende nogen tvistige Ords Banffelighed i denne Konge-Lovens Forordning, da ville Vi den med Vores egne Kongelige Børns Navne især, saasom til Exempel forklare. Naar Vi derfor efter Guds Villie og Behag denne jordiske Krone imod den evige og himmelske aflægge og forbytte, da skal Danmarks og Norges og alle Vore Landes fuldkomne ubuudne Høist fuldmægtige Enevolds Kongedømme og Herskab Vores førstefødte Søn Prinds Christian arveligen tilhøre; saa at saalænge udi de af ham nedstigende mandlige Linier (endog han selv kunde være ved Døden afgangen, førend Arve-Sukcesjonen udi Regjeringen ham virkelig var hjemfalden) nogen mandlig Arving findes, skal hverken Prinds Georg og hans Linier, eller hans Søstre og deres Linier, den allerringeste Part af Vore Riger og Lande arve.

30. Er da den mandlige Slægt af Prinds Christians Søner og Sønnesøner udi Tusinde Led uddød, da træde

først frem Borens anden Sønns Prinds Georgs mandlige 14. Novb. Linier og besidde Bore Rigers og Landes Enevolds Kongedømmes Magt til evindelig Arv, alting uskiftet og udelt, som før er sagt, alt een efter anden, Mand efter Mand, Linie efter Linie, imedens Mand af Mand er tilovers, Alderen taget i Agt alene blandt dem, som ere lige i samme Linie og Kjønn, saa at den ældre Broder altid foredrages den Yngre, omendsskjøndt den Ældre var født, førend hans Fader blev Konge, og derimod den Yngre avlet af sin Fader, efter at Arve-Successionen udi Regjeringen virkelig var ham hjemfalden; og skal efter foreskrevne Maade med alting lige saaledes forholdes, om Gud ydermere Borens Ægteffab med flere mandlige Arvinger velsignede.

31. Skulde det da hælde sig (hvilket Gud naadeligen forbyde), at al den mandlige Slægt af Sværdsiden aldeles var uddød, da skal Arve-Successionen udi Regjeringen tilhøre den sidste Konges Sønners Døttre og deres Linier, om nogen findes; hvis ikke, da Hans egne Døttre, først den Ældste og hendes nedstigende Linier, siden de andre og deres nedstigende Linier, een efter anden, Linie efter Linie, og blandt dem, som ere lige udi samme Linie, altid Kjønnet først agtes, og siden Alderen, saa at Sønnen steds gaar for Datteren, og siden den Ældre foregaar den Yngre; hvilket altid skal tages i Agt.

32. Lader Han da heller ingen Døttre efter sig, da skal den Prindsesse af Blodet, som Han paa Fædreneffammen hører næst til, Arve-Successionen udi Regjeringen være hjemfalden, og hendes Linier een efter anden paa den Maade, som før er sagt.

33. Dernæst skal den sidste Konges næste Frenke og Slægt, som dog er udi de af Os ved Sønnerne nedstigende Kvinde-Linier, arveligen udi Regjeringen succedere, og hendes Børn og Børnebørn efter hende, een efter anden, Linie efter Linie, paa den Maade, som før er forklaret.

14. Novb. 34. Ere da Bores Sønners Linier Mandkjon og Kvindkjon ganske uddøde, da komme Naden til Prindsesserne Bores Døttres Linier, og først til Prindsessen Anna Sophia, saasom den Ældste, og hendes Børn og Børnebørn i Tusinde Led; siden til de andre, alt een efter anden, Linie efter Linie, saa at dog stedsse blandt dem, som ere lige udi samme Linie, agtes Kjønnet først og siden Alderen; Søn for Datter, og siden den Ældre for den Yngre; og imedens een af Bores Blod er tilovers, hører disse Rigers og Landes Enevolds Kongedømme og Herfskab samme Prinds eller Prindsesse arveligen til, Linie efter Linie, een efter anden.

35. Den ældre Datters Datter i Tusinde Led skal altid foregaa den yngre Datters Søn og Datter, og maa ikke springes af Linie i Linie; men den anden Linie bie efter den første, den tredie efter den anden, den fjerde efter den tredie, og saa fremdeles.

36. Men dersom Arve-Succesjonen udi Regjeringen kommer til en Datters Søn, og han lader mandlige Arvinger efter sig, da skal med de af ham nedstigende mandlige Linier alting forholdes, saasom Vi om de af os nedstigende mandlige Linier forordnet have, at alle de af ham kommende paa Fædreestammen og Sværd siden skulle da frem for alle andre arveligen udi Regjeringen succedere, een efter anden, Linie efter Linie, den Ældre altid for den Yngre, saa at, korteligen, Mand af Mand gaar først for Kvinde af Mand, og siden Kvinde af Mand gaar for Mand og Kvinde af Kvinde; og dernæst videre med alting forholdes, som før er sagt.

37. Det er Døttrene og Døttrenes Børn og Børnebørn i evindelig Nåd, som Arve-Succesjonen udi Regjeringen skal tilhøre, og ikke Døttrenes Mænd, som aldeles intet med disse Rigers Enevolds Herfskab skulle sig befatte, og i hvor høie og mægtige de ellers kunde være i deres egne Lande, skulle de dog, naar de her udi Riget ere, al-

deles ingen Magt sig tilegne, men altid ære Arve-Dronningens 14. Novb.
 ningen og Hænde den høire Haand og ypperste Sted give.

38. Blandt Børn og Børnebørn regnes endog Fosteret, faa at, omendstjønt det først efter Faderens Død fødes til Verden, nyder det dog strax sin tilbørlige Sted og Råd i Arvetallet, jaavelsom de andre.

39. Og efter som Vi af Guds milde og faderlige Betsignelse visseligen have at haabe og formode, at Borens Kongelige Arve-Hus og Stamme evindeligen skal blomstre og mangfoldigen voxe og formeres; da paa det i Fremtiden formedelst de nedstigende og tværstigende Liniers Mængde ikke nogen Tvist og Irring ndi Alderen eller Konfusion blandt Linierne skulde foraarsages, ville Vi faa og hermed alvorligen byde og befale, at naar nogen af Borens Stamme, Søn eller Datter, fødes, Forældrene da samme Prindses eller Prindsesses Navn og Fødselsdag uden Forsømmelse lade Kongen anmeldte og forkynde, saafremt de agte nogen Arve-Ret til disse Riger og Lande i sin Tid at ville prætere, og derimod igjen af Kongen et Documentum insinuationis, at de nemlig slikt tilbørligen have tilfjendegivet, begjære; hvoraf da Gjenparten ndi Borens Arxiv skal gjemmes, og ellers ogsaa et rigtigt Slægt-Register over Borens Kongelige Arvestamme altid holdes og der bevares.

40. Alt det, som hidindtil om Børn og Børnebørn i Tusinde Led er meldt, er altsammen at forklare og udthde om rette Ægte-Børn og ingen anden. Rette Ægte-Sønner og Ægte-Døttre, avlede ndi ret lovligt Ægtestæb af den af Os nedstigende Kongelige Arvestamme, ere alene at forstaa ved de Børn og Børnebørn, som ndi Konge-Loven omtales.

Saa have Vi nu, saavidt som menneskelig Forsigtighed muligt er, alting pan bedste Wiis og Maner ordnet og stillet, og saasom Os haver synt bedst og bekvemlest al

14. Novb. Stade og Ulempe at kunne afværget, og Vores inderlig elskede Underfaatter at kunne ndi Fred og Rolighed, foruden Frygt for indvortes Tvist og Oprør, tryggeligen bygge og bo. Menneskens endog de allerviseste Anslag ere dog ndi Guds Haand, og i hvor vijelig en Ting begyndt er, saa er det dog Gud, som gjør Enden og Udgangen derpaa efter sin behagelige Villie; ndi hvis guddommelige Forsyn og faderlige Bessjærmelse Vi Vores Kongelige Arvehus og Vore Riger og Lande og deres Indbyggere til evig Tid befale. Givet paa Vort Slot Kjøbenhavn den 14. November Aar 1665.

Under Vort Signete

Friederich.

Ad mandatum S. Regiæ Majestatis proprium

P. Schumacher.

1667.

26. Jan. **Frdg. anl. dem, som ikke maa have Huse eller Eiendom i Kjøbenhavn og Christianshavn.**

Vi Frederik den Tredie osv. G. v., At eftersom Vi fornemme adskillige Personer Huse, Gaarde og anden Eiendom her i Vort Residensstad Kjøbenhavn saavelsom Christianshavn sig at tilforhandle, uanset de hverken formedelst virkelig Tjeneste eller Ed os forpligtede og forbundne ere, da saasom herud af med Tiden ikke ringe Inkonvenienfer kunne entstaa, have vi Sligt i Tide at forekomme for Godt anset alvorligen at forbyde og publicere lade, saasom Vi og hermed forbyde og publicere, at Ingen, ihvem det og være kan, maa nogen Gaarde, Huse eller Eiendom i forbenævnte Vores Residensstad Kjøbenhavn og Christianshavn sig tilforhandle, eller som Proprietarii have, medmindre de Vores virkelige Betjente eller Underdane ere. Og at Alle og Enhver, som ej Vores virkelige Betjente eller Underdane ere, og af Huse, Gaarde eller nogen Tjendom i merbenævnte Vores Residensstad Kjøbenhavn og Christianshavn Pro-

prietarii ere, skulle forpligtede være samme Gaarde, Huse 26. Jan. og Ejendom inden Marsdagen efter denne Bores Forordnings Publikation til andre Bores virkelige Betjente eller Underdaner at sælge. Hvo herimod gjør, straffes med Konfiskation af hvis Gaarde, Huse og Ejendom, han imod dette Bores Forbud bestundes at være Tjemand af.

Reskr. om en Lovkommissions Medsættelse (til 8. Marts. Christoffer Parsberg, Holger Bind, Peder Lassen og M. N. Binding), om, efter som det samlede Arbejde tager for lang Tid, hver for sig at foretage Lovene, efter Befaling af 24de April sidstleden, samt tilføre det Væsentlige af de siden Arbejdsregjeringen udgangne Forordninger.

1669.

Reskr. om Kongens Ejendomsret til Rav (til 18. Maj. E. S. Petersen, Strandinspektør), ang. at have et slittigt Indseende, at Kongen ingen Underfløb sker med hvis Rav, som ved Søkanterne eller andensteds udi Nørre-Jylland findes.

1670.

Forbud om Huggen i Geistlig Godsæs underliggende Skove. 15. Febr.

Vi Christian den Femte osv. G. v., At efter som Vi komme udi Erfaring, hvorledes en Del, som med geistligt Gods ere benaadede eller det i andre Maader nyde, sig skal understaa dets underliggende Skove til Upligt at forhugge, da ville Vi alle og enhver vedkommende strengeligen og alvorligen have forbudt, saa og hermed forbyde, at de aldeles ingen Træer udi forskrevne geistlige Godsæs tilliggende Skove (uden Bores særdeles allernaabigste Ordre og Tilbedelse) maa hugge eller hugge lade.

Instrug for Danffe Rancelli.

21. April.

Instrugion og Anordning, hvorefter Vi Christian den Femte osv., allern. ville, at Bores Danffe Rancelli skal,

21. April. indtil Vi anderledes tilsigendes vorder, indrettes og dets vedkommende Expeditioner bestilles og forfærdiges.

.....

25. Juni. **Instrug for Høieste-Net.**

Instruktion og Anordning, hvorefter Vi Christian den Femte osv. ville, at Bores høieste Net skal bestilles og indrettes og med dens vedkommende Sager og Forretninger forholdes, indtil Vi anderledes tilsigendes vorder

1-6.

7. Naar nu Parterne fuldkommeligent ere hørte og deres Breve og Dokumenter af Bores Justits-Sekretario tydeligen oplæste, skulle de udvises, og da inden lufte Døre skal af de to Referendariis en efter anden gjøres en Reskapitulation af al Sagen, om den ellers af den Vigtighed er, førend Videre deri vateres.

8-12.

13. Kunde det og hælde sig at, naar Vi ikke selv vare tilstede, nogen Sag af den Vigtighed kunde forekomme, saa at der skulde behøves Bores egen allernaadigste Billie og Befaling derom at fornemme, førend Dømmen affiges, eller Vota vare lige, da skal Bores Rantsler tilligemed de tvende forbermedte Referendariis og Bores Prokurør General for Os allerunderd. sig indstille og bem. te Referendarii da Sagen, samt hvad alle de andre Assessorer udi Bores høieste Net deres Vota og Mening derom været haver, os allerunderdanigst referere, og efter hvad Vi da resolverende vorder, skal Bores Rantsler strax Dømmen i Bores Nærværelse koncipere og siden offentlig, som før er sagt, affige.

14. Naar nu Dømmene, saaledes som før er meldt, forfattede og affagte ere, skulle de af Bores Justits-Sekretario tilbørligen beskrevne gives, og efter at de af Bores Rantsler med hans Haands Paaskrift ere attesterede at overenskomme med den af ham for Netten konciperede

Slutning og med Bores Segl forseglede, til de Bedkom- 25. Jun.
mende ved bem.te Justits-Sekretario af Bores Kancelli
extraderes og Parterne deres dem tilkommende Breve og
Dokumenter igjen tilstilles, dog at de dem inden to Maa-
neders Forløb, efter at Bores høieste Ret er endt, affordre
eller siden tage Skade for Hjemgjæld, om de forkommes,
efter Forordningens videre Formelding.

15.

16. Saa som og tidt og ofte af dem, som trætte-
hjære ere, adskillig unødigt Tvistighed og Strid hypes til
at forlænge Sager og Retten for sin Viderpart, om
mulig kunde være, at fordreie, saa ville Vi og, at den, som
taber, altid bliver tilkjendt at erstatte den, som Sagen vin-
der, sin paa Processen billig anvendte Bekostning, hvori
skal regnes Dompunge, Skriverpenge og hvad han til sin
Prokurator givet haver og med Billighed bør at give, saa
og ellers desforuden efter Sagens og Omstændighedernes
Bestaffenhed vorder dømt til billig Kost og Læring.

**Forbund, oprettet mellem Christian den Femte 11. Juli.
og Carl den anden af Storbrittanien.**

1—2.

3. Begge bemeldte Konger love ubrødeligen for sig,
deres Arvinger og Efterkommere paa begge Sider, at de
hverandres Fjender, som ere Agresfores, aldeles ingen
Krigs-Forraad, saasom Soldater, Vaaben, Stykker, Bøsser,
Skibe, eller noget andet, som til Krigsbrug tjenligt eller
fornødent kan være, hverken selv ville forskaffe, eiheller af
deres Undersaatter at forskaffes; men dersom nogen af be-
meldte Kongers Undersaatter understaar sig herimod at gjøre,
da skal den Konge, hvis Undersaatter saaledes mishandle,
være forbunden dem som oprørige og Forbunds Over-
trædere paa det allerfærpeste at straffe.

4.

5. Begge bemeldte Kongers Undersaatter maa frit den

11. Juli. anden Konges Riger, Provindsjer, Handels-Stæder, Havne og Floder i Fredstider, uden nogen videre Bevilling eller Leidebrev, general eller special, med deres Varer baade til Lauds og Vands besøge, og der handle og vandle, naar de den sædvanlige Told betale, dog enhver Konges Superioritet og Rettighed i hans Riger og Lande usforkrænket.

6—14.

15. Naar nogen af bemeldte Kongers Undersaatter i den andens Land eller Gebet ved Døden afgaar, da skal det staa ham frit over alle sine Penge, Gods og Formue i alle Maader tilførn at disponere. Og har han ikke tilførn saaledes beskiftet sin Formue, da skal alt hans efterladte Gods, rørligt og urørligt, af hvad Slags det være kan, troligen forvares, hans rette Arving til Bedste og til hans retmæssige Gjælds Afbetaling. Og til den Ende, saasnart nogen saadan dør, skal Nationens Konsul eller publik Minister, som da sammesteds residerer, have Rettighed samme Penge og Middell til sig at tage, og i nogen af sammesteds Øvrigheds Overværelse det registrere; hvilket Gods og Formue siden hos bemeldte Konsul eller publik Minister skal forblive, paa det at Arvingerne og Kreditorerne, som tilførn sagt er, dertil kan svares. Men er ingen saadan Konsul eller publik Minister der paa Stedet, da maa 2de Kjøbmænd af den Afdødes Landsmænd saadan hans efterladte Middell og Formue besidde og forvare og iligemaade Arvingerne eller Kreditorerne dertil svare; dog skal formedelst denne Artikel ikke noget Papir eller Regnskabs-Bøger, men alene den Afdødes virkelige Formue og Varer være bemeldte Øvrigheds Besigtelse undergivne. Og skal bemeldte Øvrighed være forpligtet at komme tilstede inden 2de Gange 24 Timer, efterat den derom er anmodet, da ellers saadan Registrering uden sammes Overværelse maa forrettes.

16—19.

20. Men at saadan den ene Bundsforbandtes og hans Undersaatters fri Seilads og Fart ikke skulde geraade den

anden Bundsforvandte til Raad, naar han med andre Na- 11. Juli.
 tioner kunde være i Feide til Lands eller Vands, paa det
 ei heller fjendtligt Gods og Varer derunder skulde stjules
 under vrang Prætext af Benner's Navn, da er for godt
 anset, al saadan Underflaeb og Mistanke paa denne Maade
 at forekomme, at alle Skibe, Varer og Personer, som nogen
 af Bundsforvandterne tilhøre, bør paa deres Reiser og Sei-
 ladser endelig være forsynede med Passer og Certifikatser
 efter hosfølgende Formular. Naar derfor nogen af
 begge Bundsforvandters eller deres Underdaners og Land-
 saatters Varer, Gods, Skibe eller Folk enten ubi anden Sø
 eller Sund, ubi Havne eller paa Rheder, under hvadsom-
 helst Land eller paa hvad Steder det være kunde, møder
 den anden Allieredes publike eller private Orlogs-Skibe,
 eller hans Underdaner, Folk og Landsaatter, da saasnart de
 ikkun saadanne Passer og Certifikatser fremvise, skal af dem
 intet videre fordres, ei heller paa Gods, Skiberum eller
 indehavende Personer inkvireres, langt mindre dem nogen
 Gewalt, Stade eller Molest tilføies, men for sig ubehindret
 tilstædes deres Reise og Forehavende at fuldbringe. Men
 dersom ikke Passet eller Certifikatsen eller ovenskrevne For-
 mular fremvises, eller om nogen anden skjellig og vigtig
 Marsag til Mistanke for Gaanden er, da maa Skibet visiteres,
 hvilket dog ikkun i dette Tilfælde og ikke anderledes skal
 forstaaes at være tilstædt. Dersom nogen af Parterne, imod
 denne Artikels rette Mening, og imod den anden Allierede
 skulde have begangen, da skulde begge Bundsforvandte ikke
 alene lade deres Underdanere og Landsaatter, som herimod
 mishandle, haardeligen straffe, men endog den Anordning
 gjøre, at den Allierede, som hermed er sket for kort, og
 hans Underdaner og Landsaatter for al udstandue Skade og
 derpaa anvendte Omkostning snart og fuldkomment Bederlag
 ufortøvet bekomme.

11. Juli. 31. Ingen af bemeldte Kongers Undersaatter eller Indbyggere af deres tilhørigke Riger og Gebeter maa antage Patenter, kaldede Kommissioner eller Repressalier af nogen Fyrste eller Stat, som er i Uenighed eller aabenbar Feide med den anden Allierede, langt mindre udi Kraft af saadanne Kommissioner den andens Underdaner nogen Stade eller Molest tilføie. Begge bemeldte Konger saavel til Danmark og Norge som og Storbrittanien skulle deres Undersaatter haardeligen forbyde, ingen saadanne Kommissioner af andre Fyrster eller Stater enten at søge eller antage, og saavidt det staar til dem, aldeles forbyde, at ingen Kjøverier udi Kraft af saadanne Kommissioner.

32 - 33.

34. Hænder det sig, at et Skib, nogen af bemeldte Kroner tilhørende, være sig Orlogs eller andet, bliver taget med forbudne Varer, da skal Kapteinen, som det erobrer, ikke have Magt at aabne eller opstjære Kister, Fæde eller Pakker, som derudi findes, ei heller nogen af Varerne enten bortføre eller udi andre Maader at bortvende, med mindre de først blive bragte til Lands og der udi nogen af Sørettens Middels Overværelse registrerede.

35 - 42.

20. Oktb. **Frdg. og Skov-Ordinance i Danmark.**

Vi Christian den Femte, osv., G. v., At eftersom Vi komme i Forsaring, hvorledes Skovene her i Vort Rige Danmark mærkeligen aftage og forværres, en Del formedelst ulovlig og utilbørlig Skovhugst, en Del ogsaa formedelst den store Efterladenhed, hidindtil dags hos alle haver været, idet mozen Ingen nogen Flid eller Vind derpaa haver villet lægge, Skovene igjen at beplante og at opelske, da paa det derved ikke med Tiden en af de største Herligheder, Gud og Naturen dette Vores Kongerige med begabet haver, aldeles skulde forgaa og blive til Intet, haver Vi allernaadigst for

Godt anset efterfølgende Forordning og Skov-Ordinance her 20. Oktb.
 ubi Vort Rige Danmark at gjøre og beskikke

1671.

25. Mai.

Grevernes Privilegier.

Vi Christian den Femte, osv., G. v. At efter som Vi allernaadigst for godt haver befundet, en og anden af de ved langvarig tro Tjeneste bedst meriterede og kvalificerede Personer til grevelig Dignitet, Ære og Værdighed at ophøie, derved deres tro og oprigtige Tjeneste at belønne, Andre til lige Iver og Nidkærhed for Bores Tjeneste, uforanderlig Trofast, og allerunderdanigste Devotion imod os og Bores Kongelig Arve-Sucesforer i Regjeringen at opmuntre, saavel som og dem og deres Affom saa meget desmere derhos at erindre om deres allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, ved hvilke de og deres Posteritet forbundne ere, Bores Kongl. Suverænitet, Absolutum Dominium og Arve-Rettighed, og dets Forplantelse paa Bores Arve-Sucesforer ubi Regjeringen, saavel som og Bores og Bores Kongelig Arvehuses Fremtærv, Gavn og Bedste i alle Maader forsægte, befordre, søge, vide og ramme, Liv, Guds og Blod derhos at opsætte, Skade og Fordærv af yderste Magt, Evne og Formue hindre, forekomme og afværge, og baade inden saavel som uden Riget sig stedse i Bores Tjeneste ufortrøden lade bruge. Da haver Vi af Bores absolute suveræne Kongelig Magt og Myndighed, af hvilken Vi alle og enhver, af hvad Stand og Vilkaar de og være kunde, deres Privilegier efter Tidens og Omstændighedernes Leilighed forbedre og forandre, ligesom Os selv godt og raadeligt synes, efterskrevne Privilegier, Friheder og Herligheder de af os ubi Grevestanden ophøiede eller de, som af Os til sliq Ære og Værdighed ophøiede at kunne vorde værdige eragtes, foruden alle de andre Privilegier, som Adelen, enten deres Personer eller Guds angaaende, nu nyder og haver, eller herefter nyde og have kunde, allernaadigst forundt og bevilget.

1. Haver Vi ubi Betragtning, at til saadan Ære og

25. Mai. Værdighed med Sømmelighed at bære, udfordres stor Middell og Formue, hvilken da letteligen forsvinder, naar den udi mange smaa Lodder deles, allernaadigst forundt og bevilget dem og deres Posteritet Jus Majoratus, saaledes: At dem og deres ældste Sønner, medens Sønnerne til ere, og Døttre, naar ingen Sønner ere, alene Greve-Titel, Værd og Værdighed, med alt det Gods, som til et Grevskab er erigeret, skal tilhøre, og de andre Børn det øvrige Fordegods, Kjøbejord og Løssøre efter Loven (naar for dem ved Testament ingen anden Anordning gjort er) at arve med deres ældste Broder, som er Greve; men hvor ingen Grevskab er, skal den ældste forlods ud have halvtredie Tusinde Tønder Hartkorn, Bygningen ei beregnet, eller 120,000 Rdlr. til at kjøbe saa meget Gods for, og i det øvrige da med sine andre Søffende, efter Lands Lov og Ret, gaa i Dele.

2. Grevernes Raderter eller yngre Sønner og Døttre skulle føre Titel af Friherrer og Friherreinder, og paa Skjoldet af det grevelige Vaaben, naar det blot uden Hjælme føres, sætte til Forffjel en Friherres Krone og nyde Friherres Privilegier, indtil ved den ældste Linies Afgang Grevskabet eller forbemeldte grevelig Præcipuum af Hartkorn eller Penge nogen af dem tilfalder, da Greve-Titel, Værd og Værdighed samme tilligemed skal være til og hjemfalden. Dog efterfom de ere fødte og baarne grevelige Personer, alligevel de, medens den Ældste lever, ifkun Titel af Friherrer eller Friherreinder føre, da naar enten Faderen nogen af dem et sær Grevskab forstaffer, eller og de sig ved deres egen Flid og Vindsfibelighed saa meget Gods udi Boves Riger forhverve kunne, som Vi for dem til Grevskab erigere ville, maa de og selv fuldkommen Greve-Titel, Navn og Krone føre foruden videre Bevilling eller sær Patent derpaa at søge.

3. Hvis og Faderen ved Testament eller anden Forsskrivelsesmaade, hvoraf hans sidste Willie klarligen og tydeligen kunde ses, skulde vorde til Sinds, sin ældste Søn, naar

Søn er til, og Datter, naar ingen Søn er til, som Greve- 25. Mai.
Titel, Rang, Værd og Bærdighed efter ham skulle føre,
fremfor de andre med noget Forlod endog af Løssøret at
benificere, eller og nogen af de andre Børn i en eller anden
Maade at betænke, og ved sin sidste Villie sine Midler
imellem at dele, saavel som og sin Gemal med hæderlig og
sømmelig Livgeding at forsyne, skal det ham og stande frit
for efter sin egen Villie og Velbehag herudi at handle, naar
det kun saa mages, at den ældste Søn altid Grevskabet ube-
skaaret eller og, hvor ingen Grevskab er, i det ringeste den
oven specificerede Summa af Hartkorn eller Penge, som før
er meldt, beholder, uden saavidt deraf til Livgedinget ubi
Grevindens Enkesæde for Mangel af andet Fordegods og
Middel, hvoraf slikt tages kunde, uforbigængelig behøves.
Og skal saadan hans sidste Villie, ubi hvilken han saaledes
over sin Formue disponerer, i alle Maader saa gylbig og
byndig være, ligesom den af Os i alle dens Ord, Punkter
og Klausuler kunde være konfirmeret og fuldbørdet, og af
de andre Børn, Arvinger og samtlige Descendenter i alle
Maader ubrødeligen og uimodstigeligen holdes og efter-
kommes.

4. Greverne maa om deres Børns Bærgemaal saa-
dan Anordning gjøre, saasom de det for deres Børn bedst
og gavnlighst eragte, saavidt det ikke strider imod nogen af
disse Artikler.

5. Greverne maa have Jus Patronatus og Virkerettig-
hed ved deres Grevskaber, saavidt vi selv dertil kunde være
berettigede, og skal en Greve nyde Jus Patronatus baade
til det Kirke-Sogn, som den grevelige Residens i ligger,
saavel som ogsaa til de andre Kirkesogne, i hvilke i det ringeste
den halve Part af Decimantibus ligger til Grevskabet: Og
ubi de Sogne, hvor Herligheden af Leding og Foring ligger
til Grevskabet, der hører og Jus Patronatus og Virkeret-
tigheden med til samme Grevskab, og skal herudi Erektionen
af de yngre Grevskaber ikke præjudicere de ældre Grevskaber

25. Mai. eller Friherfskaber, som tilforn dertil erigerede ere. Vi haver og allernaadigst bevilget, at fra de i faa Maade af Greverne selv udi deres Grevskaber satte Birkedommere, deres Dom, skal ingen Appellation, uden immediate til vores Høieste-Ret, ske, ei paatvivlende, at Greverne jo Retten med dygtige Betjente og oprigtige Birkedommere forsvarligen forshyne.

6. Grevskabet med al dets underliggende Gods skal og være fri for Kreditorers Anstrengelse og Rettens Forsøgning, i faa Maader, at i hvad Gjæld en Greve til nogen anden end til Os selv kunde skyldig være, skal saadan hans Grevskab dog ikke med Arrest eller Pantfætning maatte besværes, langt mindre i Betaling for Gjæld udlægges eller abalieneres og afhændes, uden de udi Succesjonen Medinteresserede, deres Videnskab, og derpaa forhvervede sær Kongl. Bevilling; ei heller uden ved Crimen læsæ Majestatis forbruydes, som da alligevel til en anden Linie, som dog er af Primi acqvirentis og feudatarii ægte Descendenter, konfereres skal, men ellers skal alt Grevskabet helt og ubeskaaret forblive hos hans Livs-Arvinger og ægte Descendenter af mandlige og kvindelige Linier, fra ældste til ældste, faa længe nogen af dem til er, og efter deres dødelige Afgang omsider hjemfalde til Os og Vores Kongl. Arvesuccesorer i Regjeringen; og naar faa et Grevskab til Kvinde-Linien falder, eller og det forbemeldte grevelige Præcipuum af den oven specificerede Summa af Hartkorn eller Penge, som før er meldt, til den ældste Datter for Mangel af Sønner falder, skal den, med hvilken hun sig gifter, om han ikke selv er Greve eller af grevelig Hus descenderende Friherve, først af Os ved Vores Abentbrev og Patent udi Grevestanden ophøies, førend han grevelig Titel og Rang nyde maa. Hvilket da efter allerunderdanigst gjort Ansøgning Vi eller Vores Kongelige Arvesuccesorer udi Regjeringen ikke vægre vilde, med mindre paa samme Person ellers noget skulde falde at sige, for hvilket han sliq Være og

Dignitet uværdig skulde kunne agtes. Og naar i saa Maade 25. Mai.
 der Grevskabet falder paa Kvindeliniien, da (eftersom det
 grevelige Baaben ikke nedlægges, saa længe nogen af Gre-
 vens ægte Descendenter af mandlige eller kvindelige Linier
 til overs er) skal den, som en Greve-Datter med Grevskabet
 bekommer, om han ikke selv er af Herrestand, føre den
 Slægts Navn og Baaben, som er første Begynder af det i
 saa Maade ved Giftermaal ham tilkommende Grevskab, men
 hvis han selv og er Greve og haver et Grevskab, eller er
 Friherre, som Vi da ved Patent til Greve gjør, og et Fri-
 herreskab selv haver, og i saa Maade til een Person faldt
 tvende Grevskaber, eller et Grevskab og Friherreskab, da skal
 han begge Slægters, samt Grevskabers og Friherreskabers
 Navn, Baaben og Titel føre; og maa han Navnet og Grev-
 skaberne paa tvende sine ældste ægte Sønner eller Døtre, naar
 ingen Sønner ere, igjen hver med sit eget sær Navn af
 Fædrene og Mødrene dele, dog Baabnene konjungerede blive.

7. Og saasom Vi i næst foregaaende Artikel allernaadigt
 haver bevilget, at det Gods, som nogen under Grev-
 skabs Titel af os til Lehn annammede, ikke skal med Arvest
 besværes, pantsættes, i Gjælds Betaling udlægges, eller i
 andre Maader uden Borens særdeles Samtykke og Bevilling,
 som før er meldt, abalieneres; saa have Vi og ydermere
 allernaadigt bevilget, at ingen Greve, som noget af os i
 saa Maade til Lehn immediate herrørende Grevskab eier og
 haver, maa for nogen Gjæld paa sin Person af sine Kre-
 ditorex arresteres, med mindre han tilforn dette Privilegio
 ved sin sær Forskrivelse og udgivne Haandskrift expres re-
 nunceret haver; dog skal ingen grevelig eller Herrestands
 Person, i hvor streng Forskrivelse eller Forpligt han nogen-
 sinde kan fra sig givet have, paa sin Væ, gode Navn og
 Lempe for nogen Gjælds Sag maatte dømmes.

8. Naar og en Greve noget Gods af Os under Grev-
 skabs Titel til Lehn holder, da om endstønt han nogen For-

25. Mai. Jeelse, som paa Livet straffes burde, begaaet havde, maa ham samme Sted til Retraite istedenfor Fængsel forundes, saa at han dog der til Sagens Uddrag bliver tilstede, og af fornøden Vagt bevares, undtagen Crimen læsæ Majestatis, naar han derfor bestyldes.

9. Vi haver og, udi Henseende til den Depense og Omkostning, som Greverne til deres Stand at føre, Os og Bores Hof til større Lustre, dagligen foraarvages at gjøre, forunden at melde om den allerunderdanigste Devotion, som de end derudi have ladet se, frivilligen deres allodial Gods til feudal at gjøre, og Os og Bores Kongl. Arve=Successorer udi Regjeringen til Lehn at opdrage, hvilke Vi derfor som sær af Bores Kongl. Krone immediate dependerende Lehnsstykker konfiderere, allernaabigst bevilget, at naar et Gods af Os eller Bores Kongl. Arve=Successorer udi Regjeringen til et Grevskab er erigeret, og af Os i saa Maade nogen til Lehn konfereret, skal den Gaard udi saadant Grevskab, som en Greve for sin rette grevelige Residentis og Hovedgaard holder, og dens Grund og Eiendom, samt derforunden tre Hundrede Tønder Hartkorn udi tilliggende Bønder=Gods, være for al Kontribution og Paalæg, hvad Navn det og have kan, Prindsesse=Styr undtagen, aldeles fri og forstaaet. Og skal af samme grevelige Residenter og Hovedgaarde (saavelsom ellers af Grevernes andre Hovedgaarde over alt deres Allodial=Gods, hvilke dog ogsaa for al Kontribution og Paalæg, Prindsesse=Styr og Kostjeneste undtagen, fri skal være) og hvis Eiendom under de grevelige Residenter og Hovedgaardes Taxt er begrebet og lagt, naar Godset til Grevskab erigeres, aldeles ingen Tiende gives.

10. Deres Bønder og Tjenere maa og være fri for Sandmænds=Long, Oldengang, Markrebninger og deslige sædvanlige Bepværing, saavidt fremmedes og ikke Bores egne Bønders og Tjeneres Tvistigheder vedkommer.

11. De under Grevfabet liggende Bønder skulle være 25. Mai, forfkaaned for alle Reiser, som dem af Borens Amtmænd kunne paabyrdes.

12. Jagt af al Slags Vildt nyde Greverne overalt udi deres Grevfabs Distrikt, omendstønt Godset tilsammen, eller og noget deraf, tilforn af Borens elskelig kjære Hr. Fader eller af Os selv med Jagtens Reservation kan være afhændet, med saa Stjæl, i det Kingeste den halve Del af Sognet paa hvert Sted, hvor de samme Herlighed agte at nyde, under Grevfabet ligger.

13. Hvad Udskrivninger, som udi Grevfabets Distrikt skal ske, mads og skal af Greverne selv forvettes; og haver Vi allernaadigst bevilget, at af de næste til den grevelige Residents og Hovedgaard liggende Bønder og Tjenere 10 af deres udfrevne Knegte maa for Borens Arbeide ved Fæstningerne udi Freds Tid være forfkaaned, dog skulle Greverne pligtige være, dygtige Knegte, saa mange som dem vedkommer, altid færdig at forskaffe og udi god Beredskab at holde, samt paa Mynsterpladsen, og naar de ellers exerceres skulle, baade de om Freds Tid for Arbeide forfkaaned, samt de andre saa vidt dem tilkommer, naar paabydes at fremstille.

14. Greverne alene skulle følge den Rettighed, som er lagt til Broernes paa Landet Vedligeholdelse, saavidt Broerne enten gaanske, eller en Del deraf, paa deres Grevfabs Grund ligge, hvorimod de dem forsvarligen og uden nogens Paaanke og Klagemaal skulle anlægge og underholde.

15. Hvis Miner og Bjergværk af Guld, Sølv, Kobber, Fern, Bly, Salt eller anden Verts eller Metal sig udi Grevfabets Distrikt tegne og tilshyne lade kunde, skal til samme Grevfab, udi dets Distrikt det findes, høre, og Greven, som samme Grevfab eier, i alle Maader uforment være, samme Bjergværk at aabne, bygge, bruge, nyde, have og sig til Nytte gjøre, som han bedst ved og kan, saa og billige og sædvanlige Anordninger at oprette, som Bjergværks-

25. Mai. ret og Sædvane gemäß er. Om og nogen Skat anden Grevskabets Distrikt under Jorden forgravet og forbrødt og findes, skal saadant Greven selv og ingen anden tilhøre. Men

16. Ingen Amtmænd eller Amtskrivere skulle herefter besatte sig med Grevernes, være sig Allodial- eller Feudal- Gods, dog at de selv i rette Tider lade erlægge de paa budne Kontributioner, og deres Partier af offentlige Landeveie vedligeholde. Og skulle derfor alle Bores Forordninger og Mandater sendes lige til Greverne selv og af dem paa behørigte Steder, saavidt deres Gods sig strækker, publiceres.

17. Greverne maa nyde Hals og Haand over alle deres Bønder og Tjenere, saavidt deres Gods sig strækker ei paatviblende, de jo andre til Lovs og Rets Haandhævelse med deres Exempel foregaa.

18. Endog at alle Forstraunde os tilhøre, saa haver Vi dog allernaadigst Greverne bevilget over alt paa deres Gods, ikke alene at nyde fri Fiskeri og Fordel af alle Slags Fiske, ved hvad Navn de og nævnes kunne, for deres egen Grund, men endogfaa al Brag, som for bemeldte deres egen Grund, saavidt de sig strække, strande kunde. dog at dermed efter Særetten forholdes.

19. Hvad ellers af Grevernes Gods for et Grevskab holdes maa, skal først af Os eller Bores Kongl. Arvesukcesorerer udi Regjeringen til et Grevskab erigeres og ophøies og ved et Patent som et Lehn Greven konfereres, hvilket saa af hans ægte Descendenter, efter den Maade, som udi Lehnsbrevet og Investituren da formeldes, fra ældste til ældste arves, foruden videre Konfirmation ved Lehnsherres eller Lehnshaveres Forandring at søge.

20. Skal og enhver stande frit for, sit Grevskab at forøge og formere, og derunder mere Gods at lægge, som da derunder med samme Lehn og anden Rettighed forblive skal, og af hans Efterkommere ei i nogen Maade formindstes eller derfra skilles maa.

1. Hvem Vi og selv noget Grevskab skjænter, skulle 25. Mai.
 yde med alle de Greverne forundte Friheder og Be-
 ..inger, og arves enten paa mandlige Linier alene, eller
 Mand- og Kvinde-Linier tillige efter deres Forleavings-
 og Investiturs Formelding.

22. Om nogen Greve sig her i denne Vores Konge-
 lige Residentstads Kjøbenhavn nogen sær grevelig Gaard og
 Hotel opbygger, skal og samme Gaard hos hans ældste Søn,
 naar Søn er, og Datter, naar ingen Søn er til, stedsse for-
 blive, ligesom om Grevskabet tilforn formeldt er, og skal
 samme Hotel ikke med nogen Grundskat, Indkvartering,
 Contribution eller anden Paalæg, hvad Navn det og have
 (Prindsesse=Styr undtagen) besværes, de vedkommende
 oog deres Ret af Jordskyld forbeholden. Og skal Greverne
 herudi, saavel som ellers paa deres Sædegaarde, tilladt være
 Gaardsretten over deres Folk og Tyende, for hvad udi
 Gaarden foresalder, forsvarligen at holde lade.

23. Greverne skulle ikke i Sager, dem og deres Børn
 angaaende, for nogen Underret dømmes, men immediate
 for Vores Høieste-Ret indstævnes; dog udi de Sager, hvor
 først nogen anden Oplysning udtræves, ville Vi dem
 Kommissarier forunde, og dertil forordne nogle af dem, som
 i Vores Høieste-Ret sidde; men dersom de ere i nogen
 militær Emploi, enten til Lands eller Blands, da skal for
 hvis militære Forseelser af dem begaaes kunde, for Krigs-
 eller Admiralitets-Retten efter Sagens Beskaffenhed dømmes.

24. Som Vi og Greverne med sær Raade anse, og
 dem derfor og deres Stand, frem for andre, med slige Her-
 ligheder benaadet haver, saa ville Vi og Os deres og deres
 Huses Konsevation med sær Raade angelegen være lade
 og særdeles Omfarg og Omhyggelighed for deres efterladt^e
 myndige Børn drage, om ingen sig dem tilbørligen skulde
 antage ville.

25. Greverne og ellers ingen anden maa i Stedet

25. Mai. for Hjelmen, som ellers sædbauligen paa adelige Baabføres, naar de deres Baaben uden Hjelmer føre, har bruge over deres Baaben og Skjold, saavel som Chifre, aaben Krone efter hofsæiede Afridsning. *)

Naar Vi og en Greve paa sit Skjold og Baab Hjælm give, skal samme Hjælm til Forffjel paa andre aodelige Hjelme være en aaben med elleve Traller opluft og lige foresat Hjælm, saaledes som den herhos afridset findes, *) paa hvilken Maade ingen anden, uden de og deres Descendenter, skal tilladt være at føre, hvis Hjelme nogen ellers at føre berettiget være kunde.

26. Hvad Grevernes og Grevindernes Rang angaar, skal dermed efter Rangens Anordning forholdes, hvorudi da Vi især ville udi Konsideration at skulle tages de og deres Familier, som immediate af Os til Lehn dependerende Grevskaber her udi Rigerne eie og have, saa at saadanne Bores Rigsgrevers Kabetter, Sønner og Døttre, ikke alene nyde Friherrers og Friherreinders Rang efter foregaaende anden Artikels Anledning, men deres Døttre, endog saa om de end ikke saa lige med Herrestands Personer gifte ere, beholde dog deres Rang.

27. Greverne og ingen anden, uden de af de høieste Charger, som Vi ved sær Bevilling det kunde tilladt have, eller til Sinds vorde at tillade, maa bruge Himmel med Rygstykke over Bordene i deres Gemakker, eller ellers hvor de Audiens give ville.

28. Vi haver og allernaadigst bevilget, at Bores Rigsgrever og Grevinder, og ellers ingen anden, uden de som af Herrestands Person ere, maa bruge rødt Bog til at forsegle med, hvad heller det aabne eller lukte Breve er, Passer, Kontrakter eller deslige, og ellers udi alle Skrifter

*) I Boekenhoffers Udgave findes en Afbildning.

og Instrumenter, som de deres Signeter og Waaben under 25. Mai. og foresætte eller trykke ville.

29. Grever og Grevinder og ingen anden skal og maa gives af Bores Rancellier Titel af Høi- og Velbaarne, og deres Døttre Titel af Frøkener, dem ogsaa og ellers ingen anden, uden de af Herrestand ere, maa gives Titel af Herrer til hvis Allodial-Gods de ellers foruden deres Lehus-Grevsfaber besidde kunne og sig ellers tilskrive ville. Naar og en Greve til nogen saadan Charge gelanger, som Vi det Prædikat af Excellence af Bores Betjente og Undersaatter at maatte gives bevilget haver, da maa ham af alle Bores Betjente og Undersaatter gives det Prædikat af høigrevelig Excellence, ellers maa Greverne og Grevinderne af deres Folk og Tjenere kaldes grevelige Naade.

30. De Monumenter og Begravelsessteder, som en Greve her udi Bor Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn eller andetsteds arvelig tilhøre kunne, skulle ved Familien uadskillelig fra Ældste til Ældste arveligen forblive, og ikke, under hvad Prætext det og være kan, derfra afhændes, omendstjant den grevelige Stamme paa Fædrene og Mødrene ganske var uddød, men baade saadanne Grave og Leiesteder, saa og hvilke Monumenter de derover have kunnet lade sætte, dem og deres Hus til en evig og hæderlig Amindelse af Efterkommerne urørt forblive, og maa med deres Ligbegængelse, samt Monumenter at oprette, saaledes forholdes som de selv lyst.

31. Som Vi og denne af Os, ei uden vigtige Narfager, til Bores Kongl. Arvehusets Sir og Tjeneste af Bores absolute suveræne Kongelig Magt og Myndighed introducere grevelige Stand, ved disse dem nu forundte Friheder, Privilegier og Benaadninger, Bores og Bores Kongl. Arvesuccesforers udi Regeringen Absolutum Dominium og Suverænitet i alle Maader ufortrænkter, allernaadigst ville have mainteneret og erholdet, saa sætte Vi her to Hundrede

25. Mai. Mark Iødig Gulds Straf for alle dem, som Greverne og deres Efterkommere til evig Tid skulle sig understaa imod noget af ovenskrevne dem nu forundte Privilegier at forurette, forulempe, eller nogen Indpas og Præjudits at gjøre: Hvilke to Hundrede Iødig Mark Guld til Bores Fisco skal være forbrudt, og af Bores Generalfiskal, eller hvem herefter Fiskalvæsenet anbefroet være kunde, tilbørligen paa-
tales.

25. Mai. **Friherrernes Privilegier. *)**

Indledningen = Indledningen i Gr. B.

1. Have Vi udi Betragtning, at til saadan Ære og Værdighed med Sømmelighed at bære udfordres Middell og Formue, hvilken da lettelligen forsvinder, naar den udi mange Lodder deles, allern. forundt og bevilget dem og deres Posteritet jus majoratus saaledes: At dem og deres ældste Sønner, medens Sønner til ere, og Døttre, naar ingen Sønner ere, alene Friherrers Ære og Værdighed med alt det Gods, som til et Friherfskab er erigeret, skal tilhøre, og de andre Børn Friherrers Navn og Titel samt det øvrige Fordegods, Kjøbejord og Løssøre efter Loven (naar for dem ved Testament ingen anden Anordning gjort er) at arve med deres ældste Broder, men hvor ingen Friherfskab er, skal den ældste forlods ud have 1000 Tdr. Hartkorn, Bygningen ei beregnet, eller 50,000 Rigsdaler til at kjøbe saameget Gods for, og i det øvrige da med sine andre Sødskende efter Lands Lov og Det gaa i Dele. Naar og enten Faderen selv nogen af Raderterne et sært Friherfskab forskaffer, eller og de sig ved deres egen

*) Her meddeles kun de Paragrafer, i hvilke der findes væsentlige Afvigelser fra Grevernes Privilegier, idet der for de øvrige Paragrafers Bedkommende henvises til de tilsvarende i Grevernes, med hvilke de mutatis mutandis (Grevskaber == Friherfskaber o. s. v.) ere enslydende.

Flid og Vindsfibelighed saameget Gode udi Borens Riger 25. Mai. kunne forhverve, som Vi for dem til Friherfskab ville erigere, maa de og da fuldkommen Friherrers Rang, Ære og Værdighed i alle Maader nyde.

2—7 = Gr. P. Art. 3—8.

8 = Gr. P. Art. 9, kun at i Stedet for „300 Ldr. Hartkorn“ sættes „100 Ldr. Hartkorn“.

9—11 = Gr. P. Art. 10—12.

12 = Gr. P. Art. 13, kun at i Stedet for „10 af deres udfrevne Rnægte“ sættes „5 af deres udfrevne Rnægte“.

13 = Gr. P. Art. 14.

14 = Gr. P. Art. 16, første Punktum.

15—19 = Gr. P. Art. 17—21.

20. Friherverne skulle ikke for nogen Under=Ret dømmes, men immediate for Borens Høieste=Ret indstævnes, dog udi de Sager, hvor først nogen anden Oplysning udkræves, ville Vi dem Kommissarier forunde, men dersom de ere i nogen militær Emploi enten til Lands eller til Vandts, da skal, for hvis militære Forseelser af dem begaas, kunne for Krigs= eller Admiralitets=Retten efter Sagens Beskaffenhed dømmes.

21 = Gr. P. Art. 24.

22 = Gr. P. Art. 25, kun at i Stedet for „11 Traller“ sættes „7 Traller“.

23. Hvad Frihervernes og Friherreindernes Rang angaar, skal hermed efter Rangens Anordning forholdes, naar Friherverne ere komne til deres myndige Aar, hvorudi da Vi især ville udi Konsideration at skulle tages de og deres Familier, som immediate af os til Lehn dependerende Friherfskaber her udi Rigerne eie og have, saa at ikke alene den ældste Søn eller Datter, naar ikke Søn er, nyder forbemeldte Rang, men saadaane Friherrers Kadetter, Sønner og Døttre, endogsaa skulle nyde en konsiderabel Rang blandt Kongens fornemme Officierter over andre Adel og deres

25. Mai Døttre, endogſaa om de end ikke ſaa lige med Herreſtands Perſoner gifte ere, beholde dog deres Rang.

24. Friherrer og Friherreinder og ingen anden ſkal og maa gives af Boreſ Rancellier Titel af Velbaarne; dem ogſaa og ellers ingen anden, uden de af Herre-Stand ere, maa gives Titel af Herrer, til hvis Allodial-Gods de ellers foruden deres ~~Lehn~~ Friherſkaber beſidde kunde og ſig ellers tilſkrive ville.

25 == Gr. B. Art. 28.

26 == Gr. B. Art. 30 med Udeladdeſe af den ſidſte Sætning om Sigbegængelſe.

27 = Gr. B. Art. 31, kun at i Stedet for „200 Mark Iødig Guld“ ſættes „100 Mark Iødig Guld“.

21. Sept. **Privilegie for Udlændiſke, ſom ſig her i Rigerne ville indbegive og i Kjøſtæderne nedſætte og Borgerſkab tage.**

Vi Chriſtian den Femte osv. G. v., At Alle og Enhver, være ſig vore egne indſødte Underſaatter, ſom nu paa fremmede Stæder boſiddende ere, eller og andre Fremmede, ſom ſig hid ind i Bore Riger og Lande ville begive og udi vore Kjøbſtæder nedſætte og Borgerſkab tage, ſkulde de førſte thye Mar for al borgerlig og Byſ-Lyngge, af hvad Navn det er eller være kunde, Tolden og Afgiften alene undtagen, aldeles være fri og forſkaanede, og dog ikke deſmindre Frihed have, lige ved Boreſ egne Underſaatter al borgerlig Næring at bruge, og al Handel og Vandel, med Kjøben, Sælgen, Manufakturere, Skibſparter og paa alle andre Maader at drive og ſig dermed ernære, ſom de bedſt vide og kunne, ſaalænge de ei anderledes end i Gros negociere; og om det ſkulde behage dem eller deres Børn inden de thye Mars Forløb herfra igjen ſig at begive, og i Bore Riger ej længer at forblive, ſkal det ſtaude dem frit for, til andre Stæder at forreiſe, og deres Middel herfra at bortflytte, og det uden nogen Sjette- og Tiende-Penges Er-

æggelse eller ringeste Dels Formindskelse af deres Formue 21. Sept. i nogen Maade, under hvad Prætext og Navn det og være kunde. Dog ville Vi ei herunder have forstaaet Haandværkere, som ei egentlig for nogen sær Manufaktur kunne holdes. Alle øde Pladser udi Kjøbenhavn, Christianshavn og Fredericia, som Nogen skulde ville tage sig paa med nogen god Bygning at bebygge, skulde udi ti næstfølgende Aar være fri for Grundskat eller hvad anden Skat, som paa Gaarde og Grunde enten allerede paalagt er eller her- efter paalægges kunde; og naar de Bygmesternes Attest paa hvis Materialier, som til slige Bygninger behøves, fremvise, ville Vi dem al Sten, Kalk og Tømmer allernaadigst tolsfrit have forundt; men paa det at saadanne Pladser ej med nogle smaa Boder skulde vorde bebyggede, skulde de i det Mindste være af Grundmur, 30 Alen lange, 12 Alen brede og 2 Loft høie ud til Gaden. Om hvilket allernunderdanigst at have efterkommet de her i Kjøbenhavn og Christianshavn skulde staffe Bores Bygmesters Attest, og i Fredericia enten Bygmesterens eller dens, som Vi til Sigt at beobagte allernaadigst Tilforordnendes vorder.

1672.

Frdg. om Brude- og Fadder-Gavers Afstæffelse. 4. Jan.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at Vi allernaadigst for Godt haver befundet at forbyde og affstæffe, saasom Vi og hermed alvorligen ville have forbudt og affstæffet al Brude- og Fadder-Gave her i Bores Residentsstad Kjøbenhavn, saa at hvem som befindes, efter dette Bores Forbuds Forkyndelse, her i denne Bores Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn nogen Brude- eller Fadder-Gave at udgive og forære, skal have forbrudt 500 RgdL., Halvparten til de Fattige og Halvparten til Ungiveren; dog Tjenestefolk og Thende hermed ikke ment, som Vi nok ere tilfreds, med en maadelig Brudegave maa hjælpes.

23. Aug. **Reskr.** (til Over-Jægermesteren) **aug. Kirkerues Rettighed til Skove i Danmark**, hvorudi dem ei maa ske Forsang, anseendes, at, saavidt bemeldte Kirkerues Skove angaar, Anordn. af 15. Febr. og 20. Oktobr. 1670 ei anderledes maa udthdes, end at Over-Jægermesteren og underhavende Skobbetjente skulle have Tilsyn med, at de ei til Upligt vorde forhugne og ødelagte.

23. Aug. **Frdng. om Kirkerues Forsvar m. m.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at . . .

1. Skulle herefter og indtil Vi anderledes tilsigendes vorder Bores Stiftsbefalingsmænd og Superintendenterne hver i sit Stift alene være Kirkerues her udi Vort Rige Danmark deres beskiftede Forsvar, saavidt Lehnsmændene efter Necessen tilforu pleiede at vedkomme, og tilligemed Provsterne hver i sit Herred have saadan tilbørlig Indseende, at med Kirkerues Indkomster forsynligen omgaaes, Kirkerne forsvarligen vedligeholdes, og at alting dermed tilgaa efter den Anordning udi Necessen allerede derom gjort er (saavidt den ikke herudi findes forandret) eller herefter gjort vorder.

2. skal Kjøbet paa Kirkerues Korn herefter af bemeldte Kirkerues Forsvar hvert Aar sættes paa det første Provstemode, som aarligen holdes, saaledes, at det hverken bliver høiere eller lavere end Landkjøbet; hvilket hvad det da er skulle Amtmændene og Provsterne i ethvert Stift med deres skriftlig til bemeldte Mode indgivne Information, Attest og Erklæring rigtigen verificere.

3. Endelig til at forekomme den Ustjæl, som baade Kirker og Skoler i en Del Kjøbstæder tilføies formedelt Borgermesteres og Raads Efterladenhed med deres Regnskaber i Tide at lade klarere, da ville vi hermed alvorligen have anbefalet alle Vedkommende ikke alene aarligen efter Landsloven Regnskab at gjøre, men endog saavidt Lov og Ret er at svare

til hvis hidindtil kunde befindes ei af dem i saa Maader at 23. Aug. være efterkommet.

Frdg. om Medicis og Apotheker etc.

4. Decb.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at Vi allern. haver for godt eragtet en vis Forordning at lade udgaa, hvorefter Medici udi hvis Medicinæ Praxin angaar, og samtlige Apothekerne, saavidt dem vedkomme kan, her i Bores Riger og Lande sig, indtil Vi anderledes derom tilsigende vorder, skulle have at rette og forholde.

1. De, som begjære at praktisere udi nogen By eller Sted, i begge Bore Riger og Lande, eller sig for Medicinæ Doctoribus udgive, skulle ei antages eller tilstædes at praktisere eller for Medicinæ Doctoribus eller Licentiatis passere, førend de have sig hos Facultatem Medicam i Bores Residensstad Kjøbenhavn angivet og fremvist deres rigtige Testimonia Promotionis Legitimæ; dog hermed ikke at forstaaes de Medici, som Vi selv til Bores egen Tjeneste og Opbavtning allernaadigst antage.

2. Bores egne Indfødtte og Underaatter skulle herefter, saafremt de ville i disse Riger og Lande for Medicinæ Doctoribus anses og tilstædes at praktisere eller i andre Maader forfremmes, tage Gradum Doctoratus in Medicina ved Bort Univerfitet i Kjøbenhavn. Og paa det ingen, enten Fremmed eller Indfødt, sig skal undskyldte med for store Omkostninger, da skal det være enhver Candidato tilladt Gradum Doctoratus in Medicina at tage in Collegio Academico, om han det begjærer for Omkostning at spare, heller end i Bor Frue Kirke efter Fundatsen. Og skal Facultas Medica saa moderere Sumptus Promotionis, at de ikke overgaa 50 Rdlr., Deposito Academico beri be- regnet, dog Fundatsen ellers i andre Maader uforfrænket.

3. De, som i saa Maader ere legitime promoti Medici, skulle alene have Magt over alt i Bores Riger og

4. Decb. Lænde, hvor deres Hjælp behøves og begjæres, at praktisere, konsultere og alt andet forrette, som denne deres Profession gemæß er.

4. Ingen uden promoti Medici, som før er meldt, maa tilstædes Medicamenta indvortes at exhibere eller forskrive; Alle andre, være sig Apothekere, Bartfere, Chymister, Skulister, Broksuidere, Kvaksalvere, Empirici, i hvad Navn de have kunne, Mænd eller Kvinder, skulle sig derfra entholde, uden hvis Bund=Drif for Fald, Stikken, Huggen af Bartfjerne indgives, og skal da, saavel som i andre udvortes farlige Skader, Medicus, om han tilstede er, konsulteres, saafremt Badfjerne ikke selv, for hvis Inkonvenientier derefter komme, ville svare.

5. Medici skulle være forpligtede, hvert Aar 2de Gange, om Behov gjøres, eller i det mindste endelig en Gang efter Michaelis, at visitere Apothekerne, saaledes at Facultas Medica i Kjøbenhavn af deres Societet tilforordner 2de, som i Byens Physici og Practici ordinarii Nærværelse ethvert Apothek visitere, og det, som udgytigt er, affaffe, og tilholde Apothekerne, at de sig med tilhørig dygtige Varer forsyne, holde rigtig Bægt og Maal og rette sig efter den Tægt, som nu eller herefter bliver sat, og efter som endel Varer stige og falde, skulle de med Apothekerne forandre saadanne Vares Pris, efter som de stige og falde. Ellers skulle de slittigen holde over Løres om Apothekerne allern. udgangue Frdg. Og ville vi, at Apothekerne med deres Svende og Tjenere skulle være Medicis approbatis i det, de paa deres Embede forrette, lydige og dem ingen Gjenstridighed deri bevise. I de andre Stæder skal forberørte Indseende ske af ethvert Steds Medicis approbatis eller, om ingen er, af de næstværende, en eller flere, efter som Behov gjøres.

6. De skulle have slittig og tilbørlig Omsorg, at Staden med gode og forfarne Jordemødre bliver forset, hvilke og af dem skal overhøres og undervises, førend de maa lade

sig bruge; i de andre Stæder skal slikt ske af Medicis 4. Decbr approbatis loci, eller de næstværende.

7. I grasserende Pestilentsse og smitsomme Sygdomme skulle Medici paa Apothekerne en vis Curam og Remedie specificere og anordne med en tilbørlig Tægt, saa enhver dermed kan være tjent, og skal Facultas Medica i Kjøbenhavn i slikt Tilfald saadan Kur og Anordning i Trykken lade forfærdige, paa det alle og enhver sig dermed kan betjene.

8. Alle Recepter, som de udgive, skulle skrives med Dag og Datum og for hvem, og naar noget Chymicum eller stærk Medicin forskrives, skulle de det ikke med notis chymicis, men med fulde Ord udtrykkeligen skrive, paa det al Vilbfarelse hos Apothekerne og Skade hos Patienterne kan forekommes.

9. Medici over alt i Bore Riger og Lande skulle aarligen, eller og ved al foresaldende Leilighed, med Decano Facultatis i Kjøbenhavn communicere, hvis rart og besynderligt in Re Medica eller Naturali foresalder, hvilket Decanus skal optegne in Actis Facultatis, Posteritatem til Efterretning.

10. Hvad Medicorum Umage og Opvartning hos Patienterne angaar, da bør enhver derfor i det mindste nyde efter høiloblig Shukommelse Borens elskelige Kjære Hr. Farfaders Christiani IV Frdg. dat. 20. Decbr. 1619, nemlig: af hver Patient for første Gang fornøies $\frac{1}{2}$ Rdr., siden for hver Gang de visiterer alene Patienten, uden nogen Receptis Forfattelse, en Rigsort, naar de baade besøge og skrive Recept 1 $\frac{1}{2}$ Rigsort; naar de Patienterne paa Landet besøge, skal for hver Mil, den rette Wei, fornøies tre Rigsort, og Vogn desforuden forskaffes, og for hver Dag, de sig hos Patienten forholde, 2 Rdr.; med de Fattige, som ikke formaa at betale, skulle de, efter som deres Bestillinger og

4. Decb. Ed udkræve, sig forholde, og ingen fattig Nødlidende deres Hjælp vægre eller forfage.

11. Ingen maa nogetsteds i begge Bores Riger, Fyrstendømme og Lande holde noget Apothek, uden de have derpaa Bores allern. Bestallings-Brev og aflagt til Os deres Ed, og de, som sig herefter agte at ned sætte og holde Apothek i nogen By eller Sted i Bore Riger og Lande, skulle, førend de Bores allern. Bestallings-Brev derpaa bekomme, examineres af Facultatis Medicæ Doctoribus og Apothekerne i Bores Residensstad Kjøbenhavn, og om de dertil findes dygtige, skulle de derpaa tage et Attestatum, som dem uden Betaling skal meddeles.

12. Apothekerne skulle alene blive ved deres Bestilling, og hverken selv eller ved deres Sveunde befatte sig med Praxi Medica eller Sghe at visiterere, dog at ingen herved forbydes et in Medicina approberet og ei farligt Medicamentum at meddele en Patient, naar det begjæres i de Kjøbstæder saa og paa Landet, hvor ingen Medicus er eller saa snart bekommes kan; og al den Stund de ingen anden borgerlig Næring bruge, uden det Apotheket vedkommer, skulle Apothekerne være fri og forskaanede for alle borgerlige og Bys Bestillinger samt Indkvartering; og naar nogen Apotheker ved Døden afgaar, skal hans efterladte Enke og Børn blive ved Apotheket og nyde samme Friheder og Benaadninger, som tilforn; dog skal den samme, som Apotheket igjen skal forestaa, enten det er en af hans efterladte Børn, eller om Enken eller Børnene vilde tage sig en Provisorem, examineres af Facultate Medica og Apothekerne, om han bliver dygtig dertil erkjendt, og gjøre sin Ed.

13. Derksom nogen Apotheker i levendes Live vil tage nogen Provisorem, skal han iligemaade af Facultate Medica og af Apothekerne tillige examineres, og derhos gjøre sin Ed, saa og ellers for Apothekeren sammesteds, at han vil tjene ham troligen og flittig i hans Apothek.

14. Enhver Apotheker skal altid have dygtige og forfarne Svende, en eller flere efter Fornødenhed, og skulle de, førend de annammes i Apotheket, fremvise deres rigtige Testimonia til Decanum Facultatis Medicæ eller Stads-Physicum, og love dem med Haand og Mund, at de deres Recepter, som af Medicis approbatis præscriberes, slitteligen og troiligen vil præparere; Læredrengene skulle Apothekerne tage af Borens egne eller andre fremmede, som forstaa Latin, og al den Stund de ere ikke dygtige, maa dem ingen Recepter eller Medicamenter, som Magt paaligger, alene betros at præparere.

15. Apothekerne skulle altid have Fal i deres Apothek gode ferske, usforfalskede og ei forliggene Simplicia og Materialia, item Præparata og Composita af alle Slags, som i et velbestilt Apothek bør at være, og særdeles i Dispensatorio Hafniensi er specificeret, ingen gamle, forliggene, udygtige og forfalskede Varer have hos sig, bruge eller sælge; og som disse Lande med adskillige gode Værter, Urter, Blomster og Rødder ere af Naturen begavede, skulle de hvert Aar, efter Aarets visse Tider, sig slitteligen erkjendige om ethvert Steds Planter og Værter og derover holde en Bog til Underretning. Og skulle Apotheker=Drengene følge Professorem Botanicum, naar han med sine Disciple gaar herbatum, dersom Tiden og Leiligheden det ellers vil tilstæde. Og skulle Apothekerne holde deres Disciple dertil, at det, som i rette Tid samlet er, kan paa tilbørlige Steder tørres, og hvert Slags for sig selv anlægges og forvares, at intet mulnes eller fordærves; de skulle og paa de Steder, som det ske kan og fornødent er, have deres egen Urtehave, og derudi Plantas Indigenas og Exoticas, saa mange her voxe kan, det meste muligt er, og saaledes disponere deres Husje, at alting kunde komme paa sit tilbørlige Sted.

16. De skulle og ingen Præparata fra andre Steder forskrive og indføre, saasom af Gemmis, Lapidibus, Pre-

4. Decb. tiosis, Perler, Koraller og deslige mere, men dem upræparerede indkjøbe, vel examinere og selv præparere, ei heller nogen Spiritus Mineralis eller laborerede eller præparerede Medicamenta Chymica eller Composita, af hvad Slags det være kan, som ikke oprigtig er, og Apothekerne kunde have nogen Tvivl paa. Electuaria, fornemmeligen Theriaca, Mithridatium, Opiata og ellers andre store og fornemme Composita, skulle de ei præparere, uden at de simplicia i de tilforordnede Medicorum Rærbærelse ere rigtigheden dispenserede, examinerede og miscerede, og skulle de Vasa, som samme Composita blive forvarede i, af den dertil forordnede Medico signeres, og ved Dag og Datum paa skrives, naar de ere dispenserede, og naar bemeldte Composita enten ere afgangne eller blevne for gamle, skulle paa ny forfærdiges, signeres og paa skrives, som forskrevet staar.

17. Apothekerne eller deres Svende og Tjenere skulle ikke annamme eller præparere, langt mindre sælge nogen utilbørlige og farlige Recepter til mistænkte Personer, paa det derved ingen Skade forarsages, men hvis Recepter af Medicis approbatis præskrives, skal Apothekeren udi en dertil forordnet Bog lade indskrive, og naar Recepterne ere betalte, skal Patienten samme hans Recepter*) in originali tilligemed Regnskabet igjen tilstilles.

18. Alle Apothekere udi Borens Riger og Lande skulle rette sig efter det Dispensatorium, som af Facultatis Medicis Doctoribus efter Borens allern. Befaling er i Trykken forfærdiget, dog eftersom Pharmaceutice og Chymia, fornemmelst daglig Erfarenhed og disse Tidens Kuriositet, mærkeligen tiltager, skal samme Dispensatorium efter Leiligheden af Facultatis Medicæ Doctoribus forandres, augeres og rettes. Apothekerne skulle og rette sig efter den Tært, som nu gjort er, med hvis, som bliver strax kontant betalt, eller

*) 3 Udgaven af Laugsartikler m. v. indtil 1730 staar ved en Trykfeil: Rescripter.

i inden et Aars Tid; dog eftersom samme Materialiers Pris 4. Decb. dagligen stiger eller falder, skulle Apothekerne, paa det de uden Fortænkelse kunde blive, de tilforordnede Medicis tilkjenbegive de Varer, som op- og nedstige; ellers skal Stads-Physicus i Kjøbenhavn, og Medici ordinarii i de andre Stæder, flitteligen sig erkjendige om de stigende og faldeude Varers Kurs til Amsterdam og Frankfurt, paa det Taxten derpaa efter Forandring kan rettes, den gemene Mand til Nytte; herimod skulle Apothekerne i alle andre Kjøbstæder, Kjøbenhavn og Christianshavn, saavidt Vin angaar, undtagne, være tilladt at holde og sælge alle Slags Vin, Urter og Speceri, ligesom Vinhandlerne og Urtekræmmerne det have at sælge, paa det at de desbedre kunne holde Apotheket vedlige og blive ved Taxten, og ikke lide formegen Skade af det, som aarligen fordærves og bortkastes, fornemmeligen paa de Stæder, som liden Afgang er paa Medicin, dog at Borens Told- og Afciise-Rettighed deraf tilbørligen efter Told-Rullen erlægges.

19. Apothekerne skulle ingen Ophold gjøre med Medicamenters Præparation, men, det snarreste muligt er, Patienterne befordre, holde Apotheket aabent Søgned og Helligt, Nat og Dag, helst naar de fornemme nogen hastig smitsom eller haard Sygdom trænger, eller Kvinder at være i Barns Nød, og skulle de selv eller en af deres dygtige Svende i det mindste være altid tilstede, baade udi Pest og andre farlige smitsomme Sygdommes Tider, hvilke Gud naadeligen afvende. Og eftersom de fleste Patienter ikke betale Medicamenterne med rede Penge, men dem i varende Sygdom paa Borgen optage, hvortil Apothekerne skulle være forpligtede at lade forskrevne Medicamenter følge, omendstjunt Pengene ikke altid derfor medfølge; da dersom Patienten dør af en eller anden Sygdom, eller udi levendes Liv sit Guds opbyder, eller Arb og Gjæld fragaas, førend Betalingen sker, skulle Apothekerne efter rigtigt Regnskab være berettigede

1. Decb. og have deres Betaling ubi rede Penge; men dersom Penge ikke ere at bekomme, da af de bedste Varer, Gods eller Løsøre, som i Boet eller Stervboet findes, forud og næst efter Børne-Penge for alle andre Kreditorer at ske Udlæg; dog at bemeldte Regnskaber ikke ere ældre eller anderledes kvalificerede, end Necessen formælder.

20. Destilleret Vand skal ubi Glas eller Instrumenter, som dertil tjenlige ere, destilleres, men Decocta, hvor Uddike eller Acida tilkommer, skulle de ikke i Kobber eller Messing, men i glasserede Lerkar berede, eller andre Kar, som dertil bekvemme ere.

21. Naar Apothekerne tractere eller haandtere Purgantia, Vomitoria, item Forgift eller skarpe Materier, saasom Mercurium Sublimatum, Præcipitatum, Hydrargyrum, Arsenicum, Antimonium, Vitriolum og deslige, skulle de dertil bruge sær og synderlige Kar, Morterer, Spateler og Sigter, saaledes at ikke det ene kommer iblandt det andet.

22. Ingen Apotheker skal ubi Apotheket offentlig falholde Forgift, men sligt have i deres eget Gjemme og inden egne Laase, og dermed sig i alle Maader forholde efter Necessen; de skulle ei heller udgive nogen Purgans eller Vomitorium til mistænkte Personer, hvorved Foster fordrives eller nogen fordærvelig Skade paaføres kunde; og skal det under højeste Straf være alle Materialister og Urtekræmmere, Fremmede eller Indvaanere, forment Arsenicum, Mercurium sublimatum skal at holde eller sælge, uden til Apothekerne alene.

23. Oftbemeldte Apothekere skulle ei efter egen Tykke ubi Medicorum Recepter substituere quid pro quo, men om Mangel kunde være paa noget Simplici eller Composito af det i Recepten findes, eller og noget forekommer, som enten er ulæseligt eller tvivlagtigt, da skulle de det Medico præscribenti tilkjendegive, at han selv noget andet substituere og sine Recepter forklare kunde.

24. Og efter som adskillige Sygdomme forekomme, som 4. Decb. Patienterne ei gjerne ville have aabenbarede og dog af Recepterne vel kunne kjendes og agtes, da skulle Apothekerne samt deres Svende og Tjenere saadant holde forborgent, og ei det udsige eller aabenbare, med mindre nogen mærkelig Fare var at befrygte, om det blev fortiet.

25. Saalænge de Apotheker, som nu ere i Borens Residensstad Kjøbenhavn, ustraffeligen ere providerede med gode Varer og Materialier, saa at Indvaanerne nok som dermed kunne være betjente og forsynede, og ingen med Billighed derover kan have at klage, skal det, indtil paa videre allern. Anordning, forblive ved det Tal, som nu i Staden er, og ei flere Apotheker her sammesteds tilstædes, de nuværende til Afbræk og Betryk; men skulde noget Apothek, enten her i Kjøbenhavn eller andetsteds i Bore Riger og Lande, komme i nogen mærkelig Brøst og Afgang ved Forsømmelse og ond Syn, da skal Apothekeren have forbrudt sin Bestilling, og hans Apothek kasseres og et andet i dets Sted igjen oprettes.

26. Ethvert Apothek skal aarligen engang strax efter Michaelis visiteres, i Kjøbenhavn af tvende Facultatis Medicis Doctoribus ubi Stads Physici og Practici ordinarii Nærværelse, i de andre Byer og Stæder af Medicis approbatis i Stæderne, en eller flere, eller hvor ingen er, af de Nærværende; og skulle Apothekerne for Visitoribus lade frembære, se og examinere alle de Species, Varer og Medikamenter, som i Apotheket ere, ingen deraf paa Lofte, i Kjældere eller Huse forbylge, men oprigtigen paa deres gode Tro og Samvittighed, alt hvis paaæffes og omspørges, forklare. Dersom noget af Visitoribus agtes og findes udhygtigt, forligget, gammelt og forgjemt, skulle de det foruden al Gjenstridighed affkaffe og aldeles kassere og bortkaste; hvis ellers befindes Brøst eller Mangel paa nogen Medikamenter og andet, som letteligen fordærves kan, skulle

4. Decb. de det, saasnart muligt er, rette og erstatte; det skal og uden den aarlige Visitation staa enhver Medico approbato frit for, naar han nogen Tvivl haver, at efterse det samme, han agter at præskribere eller allerede præskriberet haver, og dette, som i saa Maader efterspørges, skal ham usorment fremvises og forklares, enten af Apothekerne selv eller deres Svende.

27. Og paa det at Apothekerne kunne desbedre holdes vedlige, skal herefter ingen Medicus Practicus maatte tilige holde offentligt Apothek, men enhver blive ved sin Profession; dog skal det staa enhver approbato Medico frit for, selv at præparere og for sine egne Patienter at bruge hvis sær og besynderlig Medikamenter, som han sig selv vil have forbeholden og ikke paa Apothekerne bekommes kan, men Materialia skulle de kjøbe hos Apothekerne og ei andesteds fra forskrive, om de ellers der ere at bekomme.

28. Ingen Chirurgus maa, under tilbørlig Straf, forordne eller selv præparere nogen Medikamenter for deres Patienter indvortes at bruge, uden alene Bund-Drik og Decocta, som af dem bruges imod Franzøske Pokker, Gurgel-Band og hvad egentlig til Chirurgi henhører; langt mindre forordne eller selv præparere for deres Patienter Purgantia, Vomitoria, Sudorifera, Pectoralia, Opiata, Cordialia etc. Og skulle de kjøbe deres Medicamenta og Species eller Materialier, som de bruge til deres Chirurgie og fra andre Steder skulle have, af Apothekerne sammesteds, og dem ingen andesteds fra forskrive, hvorimod benevnte Apothekere skulle være forpligtede, Bartskerne gode Vare for en billig Pris, og enten i Huden eller stor Kvantitet, ligesom det begjæres, at forskaffe. 29. Ingen Laborant eller Destillator maa holde hjemmelig eller saanbare nogen Apothek, eller præparere nogen Medikamenter, som paa et helsebestiftet Apothek bør at præpareres, enten at forsende eller selge til andre ei heller

maa Materialister, Urtefræmmere eller Sufferbagere og des= 4. Decb.
lige holde Fal og sælge til andre Theriacum, Mithrida-
tium, Confectiones Officinales, Balsama, Ungventa,
Emplastra, Species, etc. Pulveres compositos, Olieteter.
Item Slag=Band, Kanel=Band, Moder=Band, Elixir vitæ
Matthioli, Rinder=Balsam og andre saadanne destillerede
Bande, item Bryst=Rager, Biolen= og Rosen=Sirup og andre
saadanne Siruper og deslige Medicamenter og Materialier,
som egentlig til Apotheket henhøre.

30. Ingen Empiricus, Brokksnider, Okulist, Kvaksalver
eller deslige Omløbere, Mand eller Kvinde, maa holde hem-
melig eller offentlig Fal nogle af de Varer, enten det er
Simplicia eller Composita, Olieteter, Theriac, eller hvad
Navn de have kunne, som henhøre til Apotheket; men der-
som nogen findes med slige Varer, Materialier og Medika-
menter, som forbudet er, skulle samme Varer være forbrudte,
og desuden give et Hundrede Rdlr. til Straf, hvorudaf den
trede Part til Os skal være forfalden, den anden Trediepart
til Borgermestere og Raad paa det Sted, som saadant befin-
des, og den tredje Part til Apothekeren der sammesteds; paa
det at den farlige og skadelige Misbrug, at sælge Medika-
menter, kan affaffes.

1676.

Forbud paa Skjænk og Gave.

20. Marts.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom Vi
komme udi Erfaring, hvorledes til Vores kjære og tro Un-
derjaatters største Besvær og Ophold udi deres Sollicita-
tioner hidindtil stor Misbrug, Os til største Mishag skal
være stet med Skjænk og Gaves Annammelse, da saadant
herester at forekomme ere Vi høiligen bleven foraarstaget at lade
forbyde og affkaffe . . . al Skjænk og Gave over begge Vores
Riger, Fyrstendømmer og Lande, enten at give eller at an-
namme, til Rettens Forvrængelse, under hvad Skin og
Prætext det og ske kunde, eller for Geistlige, civile eller

20. Marts. militariske Bestillinger at erlange, til hvo og af hvem det og ske kunde, være sig Geistlige, civile og militære Personer; saaledes at hvilken, som sig understaar nogen Skjenk eller Gave at tilbyde og give, skal have forbrudt dobbelt saa meget, som samme Skjenk og Gave kan være værdt, Halvparten til Kvæsthuset og Halvparten til Angiveren; men de, som Skjenk eller Gaver i saa Maader annamme, skulle uden al Raade have forbrudt Liv, Ære og Gods.

1678.

2. Maj.

Bødteres Privilegier og Laugsartikler.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at efter som Vi allern. for godt og raadsomt haver befundet, Bødterne herudi Vores Kongl. Residentsstad til deres Nærings Forbedring behørigte Privilegier og Artikler fremdeles allern. at forunde, og det tilforn indrettede Bødterlaug (saavidt det til Misbrug og adskillige Unkonvenientier kunde give Anledning) at forandre, da haver Vi dem allern. forundt og givet ... efterskrevne Privilegier og Artikler, som følger:

1-43

5. Novb.

Privilegier for St. Petri tydske Kirke i Kjøbenhavn.

Wir Christian der Fünfte usw. Thun kundt hiemit, daß Uns die Ältesten und Vorsteher der Deutschen Kirchen und Gemeine zu St. Peter alhier Supplicando allerunterthänigst ersuchet und gebeten, Wir geruheten die von Unseren in Gott höchstseeligst ruhenden Königl. Vorfahren ermelter Kirchen ertheilte Privilegia Frey- und Gerechtigkeiten nicht alleine zu bestätigen, sondern auch in einem und andern ietziger Gelegenheit nach zu vermehren und zu verbessern, allermåßen Sie dann desfalls einige Punkten entworffen, welche Wir nach beschehener reiflicher Überleg- und Nachscheidung allergnädigst approbiret und genehm gehalten, Verordnen setzen und wollen solchemnach hiemit allergnädigst:

1. Daß in der Teutschen Kirchen St. Petri der Gottes- 5. Novb.
dienst mit Predigen, Administrirung der heiligen Sacra-
menten, Copuliren, Reichbegängnissen und dergleichen in
Teutscher Sprache verrichtet werden möge, eben so frey als
es in andern Dänischen Kirchen hiesiger Unsere Königl.
Residentz Stadt verrichtet wirdt.

2. Soll die besagte Teutsche Kirche und Gemeine alle
Jura und Beneficia, welche die andern Kirchen und Ge-
meinen in dieser Stadt fähig sein, vollkomblich mit haben
und genießen.

3. Sollen die Predigern bei offternanter Teutschen
Kirchen freye Macht haben die Teutsche Gemeine und dero
Mitglieder, Einheimische oder Frembde an waß Dhrt der
Stadt dieselben sich aufhalten oder wohnen möchten, wenn
Sie gefordert werden, Ihrem Amhte nach ungehindert zu
bedienen.

4. Ingleichen soll gedachter Gemeine allemahl frey
stehen, umb Behbehaltung guter Einigkeit, unter denen
beeden Predigern, sich von wehme sie wollen bey Kind-
tauffen, Hochzeiten, Begräbnüssen und sonst in allen
andern, es sey in Freud- oder Trauerfällen Ihres Amhts
gemäß bedienen zu lassen.

5. Wir haben auch ermelter Teutschen Gemeine diese
absouderliche Königl. Gnade hiebey allergnädigst ertheilet, daß
weiln Ihre Predigern auß ihren eigenem Mitteln für antio
Salariret werden, Ihre bey ereugenden Vacantzien zu-
gelassen und frey stehen solle, sich anderwärts umb Zwey
oder Drey tüchtige qualificirte Subjecta umbzusehen, und
Unß dieselbe auf Vorwissen des, nach inhalt Articuli seq.
pro tempore verordneten Kirchen-patroni mittelst eines
geziemenden memorialis zu Wiederersetzung der vacanten
stelle allerunterthänigst vorzuschlagen, da Wir dann nach
Befindung deren guten qualiteten und tüchtigkeit, Einen
derselben zum Pastoren oder Diaconum, nach dem es die

5. Novb. Nothdurft erfordern wüirdt, weiters allergnädigst vociren und bestellen wollen.

6. Wie dann allemahl einer Unserer Vornehmsten Ministern, welchen die Gemeine dazu vorschlagen und begehren wüirdt, von Unsß als Patronus constituiret, so über die Kirche inspection haben, und bey vorfallenden Nothwendigkeiten, deren Aufnehmen und Bestes suchen solle.

7. Es sollen auch allezeit Zweene der Vornehmsten und wohlbegüterten Bürger auß der Gemeine zu Eltesten der Kirchen erwöhlet werden, auch in solchem Amte die Zeit ihres Lebens verbleiben, Es seyn dann daß Wir dieselbige anderwertig zu Unseren Diensten fodern, oder auch daß Sie wegen übeln Verhaltens oder anderen erheblichen Ursachen cassiret wüirden, da sich auch begeben solte, daß die Eltesten der Kirchen hohen Alters oder anderer Leibes indisposition halber, unvermögendt, solchenfalls sollen denenselben Zweene andere gute Männer auß der Gemeine adjungiret werden.

8. Außer diesen sollen gleichfallß auß der Gemeine Zweene Ehrbare und begüterte Bürger zu Vorstehern der Kirchen verordnet werden, welche Vier Jahr lang in solcher Function stehen, und in wehrender Zeit der Kirchen Bestes und Aufnehmen allewege mit suchen und befördern helfen, auch der Kirchen Einnahme und Außgaben richtig annotiren davon Jedes Jahr nach inhalt des zehenden Articuli, gebührende richtige Rechnung ablegen, selbe justificiren und sich davor quitiren lassen.

9. Nachdem auch dann und wan sich einige fromme und Christliche Herzen gefunden, welche zu Gottes Ehre und der Kirchen Besten zu unterhaltung der Prediger Wittwen, Deutschen Schulen und Hausarmen, einige gewisse Mittel und Capitalien testamentiret und vermachtet, auß sollen zu deren a parten Administation noch Vier suffi-

sante und wohlhabende Birger auß der Gemeine auß cura- 5. Novb.
tores verordnet und bestellet werden so über ietzsgemelte
Testaments-gelder Legata und Donationes so dan auch
der Kirchen selbst angehörige Mittel disponiren, die Gelder
zu rechter Zeit gegen gute Versicherung außsetzen, die Zinsen
einfordern, auch Jährlich bey haltender Kirchen Rechnungen
alle in Händen habende Documenta und Obligationes in
Original, nebst einer richtigen Designation über alle der
Kirchen zugehörige Mittel bey wehme und an welchem
Ohrte dieselbe stehen, darlegen und zum Vorschein bringen;
Undt soll alle Vier Jahre bey Umbwechslung der Vorstehern
Einer von diesen Curatoren zugleich mit abgehen, und ein
ander dazu auß denen newantretenden Vorstehern der Kirchen
erwehlet, dan auch nach diesen allezeit auß der gantzen Ge-
meine, eine gewisse Anzahl der Vornehmsten Zuhörer auß
Eligirte genommen werden, welche zu nebenst den Eltsten
und Vorstehern in allem der Kirchen und Gemeine Auf-
nehmen und Bestes, suchen und befördern sollen.

10. Soll jährlich und Jedes Jahr vor Außgang des
Monats January Kirchen-Rechnung in Gegenwart des
pro tempore Kirchen-Patronen oder dessen Bevollmächtigten,
der Kirchen-Eltsten und Curatoren gehalten werden, wo-
selbst die Vorstehern ihre Rechnungen übergeben, und nach
richtiger Calculation und liquidation darüber quitiret,
auch der Überschuß zum gewissen Capital geschlagen, und
gemelten Vier Curatoren umb damit nach dem vorgehenden
Articulo zu verfahren, geliefert werden.

11. Die Kirchen-Elteste und Vorstehern sollen allezeit
auß der Gemeine von denen welche sich an die Teutsche
Kirche halten und Birger seindt, genommen und zwar
durch die Gemeine selbst erwehlet werden, doch sollen Sie
solche Wahl dem Kirchen-Patrono zu erkennen geben, und
dessen Consens darüber einzuholen, diejenige aber, welche
zu diesen Ambt gefordert und erwehlet worden, sich dessen

5. Novb. anzunehmen gehalten sein, auch dabey gleiche Beneficia und Freyheiten mit denen Dänischen Kirchen=Eltesten und Vorstehern haben und genießen sollen.

12. Alle Begräbnißen In= und außerhalb der Kirchen sollen und mögen wie vorhin Erblidh verkauffet werden, doch sollen alle Begräbniß=Briefe, welche in Rechtmessigen Händen wann Sie Fünf und zwanzig Jahr alt, vernewert, auch allemahl wann Sie durch Sterbfälle auf die Erben kommen, den Kirchen=Vorstehern gezeiget, und derenfals eine Erkän=niß der Kirchen bey Verlust habender Gerechtigkeit gegeben werden.

13. Die Stuelstätten in der Kirchen außerhalb einer vor dem Kirchen=Patrono, und Vierc andere zu Unseren Ministris Ober=Hofmarschall und Hoffbedienten auch denen bey Unserer Teutschen Canzeley sollen alle der Kirchen zum besten (doch nicht Erblidh) verkauffet und nach üblicher Gewohtheit zwei mahl im Jahre Stuelgeldt bezahlet werden. Wer nach Absterben seines Ehegatten die stelle wiederum zu kauffen begehret, soll innerhalb Sechs Wochen sich anmelden, und innerhalb Jahres Zeit bezahlen oder der Stelle verlustig sein.

14. Wir confirmiren und bestätigen auch hiemit und in Krafft dieses die bey der Kirchen vorhandene Teutsche Schule, welche die Gemeine auf vorige Privilegia und eigene Kosten einrichten lassen, damit in derselben die Jugend im Lesen, Rechnen und Schreiben auch Teutschen Psalmen singen, könne angewiesen und unterrichtet werden.

15. Mögen und sollen die Eltesten und Vorstheru der Teutschen Kirchen, Macht und Gewalt haben, alle andern Kirchen=Bediente welche auß der Kirchen=Cassa gelohnet werden mit Vorwissen und Consens des Patroni selbst anzunehmen, Ihnen in ihren Amtgeschäften der Willigkeit nach zu gebieten und zu befehlen, und bey Befindung guter und nützlicher Diensten zu lohnen, auch im wiedrigen Fall,

wan sie^r ihr Amt nicht der Gebühr nach verrichten, zu 5. Novb. cassiren und an Dero Stelle andere zu bestellen.

16. Undt sollen die Kirchen=Eltesten und Vorstehern ins gesambt gute Aufsicht haben, damit die Kirche sambt Thren zugehörigen pertinentien, Häusern, und Gebewden, allezeit unter gutem Bau gehalten, und was zu verbessern nöthig und haufällig, zu rechter Zeit repariret werden möge, da aber sonsten eine considerable Verenderung nötig wehre, solches soll dem Patrono angezeigt, und mit dessen und der Gemeine Vorwissen und Willen geschehen und verriichtet werden.

Kongl. Betjentes Privilegier konfirmerede og 1679.
11. Febr
forbedrede.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom hos Os allerunderdanigst ansøges og begjæres Bores allernaadigste Konfirmation paa de Bores høie og nedrige Betjente af den borgerlige Stand af Bores elskelige kjære Hr. Fader, sal. og høilovlig Thukommelse, for gjort og tro Tjeneste udi seneste Feide allern. givne Privilegier, daterede Kjøbenhavn den 23. November anno 1661, da ville Vi forskrevne Privilegier udi alle deres Ord, Klausuler og Punkter allernaadigst have konfirmerede og stadfæstede saaledes allernaadigst at forbedre som følger:

1. Alle Bores civile Betjente af den borgerlige Stand, som enten allerede betjene, eller og de, som herefter kunne vorde eragtede dhgtige til at betjene nogen af de Charger, som udi den af Os allern. gjorde Rangs=Anordning findes specificerede, saavel som alle Bores egne indfødte militære Betjente eller andre, som sig her i Bores Riger og Lande nedsette og forblive ville, og iligemaade nogen af de Charger betjene, som i forskrevne Bores allern. gjorde Rangs=Anordning findes, skulle for dem, deres Hustruer og ægte Børn nyde alle de Privilegier, Herligheder og Benaadninger, som andre

11. Febr. af Adel i Bores Riger og Lande nu nyde og have eller her-
 efter nyde og bekomme kunde, og udi alle ærlige, adelige
 og andre redelige Okkasioner, Forretninger og Samkvemme
 æres, agtes og anses lige ved andre paa Fædrene og Mødrene
 fødte og baarne Adels Folk.

2. Og som udi ovenbemeldte .. allern. givne Pri-
 vilegier udtrykkelig meldes, at de skulle nyde lige Udgang
 til Officia og Honores med Adelen; saa ville Vi og for
 Os og Bores Kongl. Arve-Succesorer udi Regjeringen
 dem ved den Post i Særdeleshed allern. haandhævet og
 erhholdet have, saaledes at de lige ved dem af Adelfstanden
 endog til de høieste Charger i Bores Riger og Lande, efter
 enhvers Kapacitet og Meriter, skulle og maa vorde ophøiede,
 og det med den Titel og Prædikat, som samme Charger be-
 kvemme efter Bores derom udi Bores Rancelli allern. gjorde
 Anordnings og dem af Adelfstanden i lige Charger allern.
 tillagte Titels videre Formelding.

3. Skal det være enhver af forskrevne Bores Betjente
 tilladt paa sit Vaaben (hvilket Vi endog for dem, som derom
 allerunderdanigst anholde ville, til et sært Kgl. Raades Tegn
 allern. forandre og forbedre ville) at sætte og føre en aaben
 med 4 Traller opluft og paa Skaf staaende Hjælm efter hos-
 føiede Aftridsning. *)

4. Saasom Vi ei uden vigtige Marsager til Bores
 Kgl. Arve-Huses Tjeneste af Bores absolute suberæne Kgl.
 Magt og Myndighed allern. haver forundt Bores Betjente
 ovenskrevne Friheder, Privilegier og Benaadninger; saa ville
 Vi dem og derved for Os og Bores Kgl. Arve-Succesorer
 udi Regjeringen allern. haandhævet og erhholdet have. Under-
 staar sig nogen i ringeste Maade imod disse dem nu for-
 undte Privilegier at forurette, forulempe eller og af egen
 Myndighed nogen Indpas og Præjudits at gjøre, da skulle

*) I Kwart-Udgaven findes en Afbildning af Vaabenet.

de, som sig saadant understaa, have forbrudt til Borens Fisco 11. Febr.
3000 Rdlr. og af Borens General Fiskal tilbørligen paa-
tales.

1680.

Frødg. om Skibs- og andre Præster, som sig i 4. Aug.
Sognepræsternes Embedsforretninger udi Kjøben-
havn og Christianshavn indtrænge.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi
komme udi Erfaring, hvorledes nogle af Borens Skibs-, Felt-,
Garnisons- og andre Præster her i Borens Rgl. Residents-
stad Kjøbenhavn saavel som Stabelstad Christianshavn sig
skulle understaa sig udi Sognene sammensteds hemmelig at
indsniige med Trolovelser, Brudevielser, Børnedaab og andet
at forrette, som Sognepræsterne paa deres Embeds Begne,
enhver udi sit beskaffede Sogn og Menighed, alene vedkom-
mer at bestille, og vel eragtes, at saadanne hemmelige Gjev-
ninger i en og anden Maade Konfusion og Uordning imod
Kirke-Ordinancen og andre udi Borens Riger og Lande bruge-
lige Love og Anordninger kunde foraarsage, foruden hvis
Os udi Borens paabudne Konsumtions Nødtighed samt for-
medelst Leiermaals Bøders Forsvigelse og i andre Maader
derved afgaar; saavel som at Kirkerne og deres Betjente,
samt Skolerne, Fattige og andre Vedkommende, udi hvis dem
til deres Underholdnings Middel forordnet er, iligemaade
Hindring og Afbræk ster, da til saadan Ustifkkelighed i Tide
at forekomme, haver Vi allern. for godt anset at byde og
befale . . . alle og enhver nuværende eller herefter kommende
Skibs-, Felt-, Garnisons- og andre Præster, som sig i Borens
Rgl. Residentsstad Kjøbenhavn eller Christianshavn opholde,
og forskrevne Forretning ei er vedkommende sig at paatage,
at de sig ikke med nogen Trolovelse eller Brudevielse at
gives Barn at døbe, eller andre saadanne Bestillinger efter
deres Dags besætte; Sognepræsterne paa deres Embeds

4. Aug. Begne udi deres Sognes Distrikt eller tilhørende Menigheder vedkommer at opvarte, enten det sker her inden Fæstningerne eller der omkring uden for eller og paa hosliggende Skibe. I Særdeleshed skal Garnisons-Præsten være forbudt at trolove eller kopulere de Enker, hvis forrige Mænd ei vare under Soldatesqvet, der de ved Døden afgik, item Tjenestepiger eller andre Kvinde-Personer, som hos de Stands-Personer tjene, hvilke ikke af Garnisonen dependere; ei heller de Børn døbe, hvis Forældre ikke ere Egtefolk og til Garnisonen høre. Bestudes nogen af forskrevne Skibs-, Felt-, Garnisons- eller andre her oven specificerede Præster imod dette Bores Forbud at handle, da skal den, som Forseelsen hos findes, have forbrudt de ham af Os allern. bevilgede Benaadnings-Penge, samt al anden Befordring og Forfremmelse, som han af Os allerunderdanigst kunde have at formode, og Garnisons-Præsten sit Kald. Og de, som nogen saadanne Præster til Trolovelse, Brudevælselse, Barne-Daab eller andet slikt at forrette, fordre eller kalde, give til Straf 20 Rdlr., af hvilke de tre Parter til Bores Kvæsthus og den fjerde Part til Angiveren skal være forfalden, og desforuden betale, hvis Os og andre Vedkommende (som før er meldt) formedelst saadanne hemmelige Forretninger kunde afgaa. Hvis og den Skyldige ei skulde være af de Midler, at han slikt Mulkt kunde udgive, da bør han i andre Maader efter Bestaffenheden tilbørligen at straffes. . . . Og ville Vi allernaadigst, at denne Bores trykte Anordning og Forbud af alle Prædikestolene her sammesteds til Alles Efterretning strax eller med forderligste læst og forkyndet vorder.

9. Oktbr. **Forbud ang. Kjøbmands Handling paa Landet.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi allernaadigst erfarer, hvorledes nogle Bores Undersaatter paa Landet boende, saavel de ved Søfiden (hvilke med Sand- Skuder og andre Skiberumme imellem Rigerne, Provinserne

og videre fraliggende Steder seile), som en Del andre, adskillig Kjøbmandskab og Handel bruge, hvorved Borgerstabet i Kjøbstæderne udi deres Haandtering og Næring, imod de dem allern. forundte Privilegier, største Afbræk og Svækkelse tilføies, eftersom de, som paa Landet boende ere, formedelst den Frihed, de for borgerlig Tynge og Konsumtion nyde, deres Varer for ringere Kjøb end Borgerstabet kunne afhænde, da til saadant i Tide at forekomme, have Vi allern. for godt anset at hvide og befale, . . . at Alle og enhver her i Vort Rige Danmark, som paa Landet bosiddendes ere, (undtagen paa Vores Lande Samsø og Læsø), hvad heller de ved Seilads eller i andre Maader Handel og Kjøbmandskab bruge, at de strax eller med allerforderligste enten udi Kjøbstæderne indflytte, sig der sammesteds bosætte og med Borgerne efter deres Middell og Leilighed udi alle Paalæg gjøre og give, hvis dem med Rette bør, eller bemeldte Skiberumme og Næring strax og aldeles affkaffe, saafremt de, om de denue Vores Forordning overhørig findes, ikke derfor, om paalages, ville stande til Rette som vedbør.

1681.

Reskr. om en Revision af Lovbogen (til Hr. Michael Vibe, Niasmus Binding, Casper Schøller og Peder Scavenius) ang. paa ny at gennemse Lov-Bæret og indsende Bemærkninger, (hvilket nu Alt er udarbejdet til Fornøielse for Kongen, som dog agter fornødent, at det paa ny overses, om Noget til Perfectionen kunde mangle, især at det, som bør høre til Politien, derfra separeret vorder). 16. April.

Frdng. om Kommerciernes og Navigationens Befordring, saa og Begelretten. 16. April.

Vi Christian den Femte osv. G. v. . . .

I. Kap. Om Kjøbmandskab udi Gros.

Art. 1. Alle Negocianter i Gros maa handle, hvormed dem lyst. . . .

16. April. Art. 2. Ingen Kjøbmand en Gros, oktroyerede Kompagnier, Salt, Skibsrehedere eller andre privilegerede Societeter maa sælge deres Varer eller Manufakturver uden i store Partier. . . . Den, som handler i Gros maa vel desforuden bruge en anden Slags Næring, saasom enten holde Vinsalg eller Kræmmerbod eller Bod for grove Varer eller Urtekræmmerbod, men ikke holde derfor flere Boder i Differencehandel, men i Kjøbenhavn maa vel en Person have en Bod paa Børsen saa og have en Bod i Byen.

Art. 3. Fremmede, som formedelst Traktaterne dertil ere berettigede, maa vel kjøbe fremmede Varer og sælge deres egne, dog ikke handle med nogen anden end med Bores egne Underfaatter. . . . Og maa ingen i Husene omløbe, Kramvarer, Speceri og Kryderi at sælge. Hvo dermed betrædes, have Varerne forbrudt, og maa Enhver, i hvis Hus de dermed ankomme, dem anholde.

Art 4 Det skal og ei tillades nogen Haandværksmand at bruge Kjøbmandskab eller handle uden en gros, men nære sig af deres Haandværker. . . .

Art 5. Ingen Tøbe maa understaa sig uden Bores sær Gøleide-Brev herefter i Bore Riger at indkomme, eller de, som allerede her kunne være, sig længer at opholde. . . .

Art. 6. Skal og være forbudet over det ganske Rige alle Geistlige og Verdslige, Proprietærer, Adel, Præster, Fogder, Ryttere, Bønder at bruge Kjøbmandskab udi Landshyerne til Forprang med Alen, Maal eller Vægt, men hvem som noget paa Landet behøver, kjøbe sig det af Borgerne i Kjøbstæderne; dog skal det ikke være forbudt, at Landboerne, som pløie og saa, jo maa paa Landet kjøbe deres Sædekorn, saa og enhver Proprietarius tilladt sin Indkomst af sit eget Fordegods til hvem han vil at forhandle og sine egne Bønder at laane Kvæg og Korn til deres Nærings Vedligeholdelse.

Art. 7. Paa det og at Kjøbstadsnæringen desto bedre

kan fra Landnæringen separeres, skulle alle Haandværks- 16. April.
mænd, som noget Haandværk have lært og deraf sig agte
at ernære, flytte ind i Kjøbstæderne, og ikke mere tilstedes
paa Landsbhyerne at bo, der at arbejde, undtagen Grov-
smede, Tømmermænd, Murmestere. Bøvere, Bødkere, Hjul-
mænd, Teglsbrændere, Pottemagere, som gjøre sorte Potter,
Skredere, som sy Badmel, og Skomagere, som gjøre Bøn-
derfko og ikke føre dem til Markeder til Forprang at ud-
sælge.

Art. 8. Kligemaade skal enhver Bonde ubehindret
maatte sælge og købe sine egne Varer . . . til hvem de
ville. . . .

Art. 9. Alle Kroer og Opsalg skulle være affaffede
uden de, som efter Loven til den reisende Mands Herberge
paa store alfare Veie ere forordnede. . . . Og maa ingen
Kro holdes uden paa største Lodseiers Gods og med hans
Minde, og skulle alle Kroer paa to Mile nær ved Kjøb-
stæderne være forpligtede at tage deres Al i Kjøbstæderne.

Art. 10. Ingen Udlændiske maa herefter til noget
Marked i Bore Niger med deres Varer fremkomme og Boder
opslaa; men Magistraten i Kjøbstæderne skal gjøre den An-
ordning, at sammesteds de ugentlige eller aarlige sædvanlige
Markeder inde i Bhyerne og ikke uden for Bhyen paa Marken
holdes, hvor da enhver, hvad han haver at forhandle, maa
købe og sælge. Dog Kvæg- og Heste-Marked maa holdes
paa sædvanlige Steder, være sig ved Kjøbstæderne, hvor de
tilforn ere holdte, saa og paa Landet, hvor de forhen have
været; men paa Landsbhyerne maa herefter intet andet Mar-
ked, end Heste- og Kvæg-Marked, holdes, og alle de, som
paa Landsbhyerne med Boder pleie at udstaa, være hermed
forbudne.

II. Kap. Om den partikuliere Handel.

Art. 1. . . skal enhver, som sig i Bores Niger og Lande
med Handelen udi smaa Vægt og Maal agter at ernære,

16. April. først sin Borgered for den Stads Øvrighed, hvor han sig vil ned sætte, aflægge og i bemeldte Kjøbstad virkelig Dug og Dist holde, bygge og bo, men ikke sig paa Landet opholde, for der nogen borgerlig Næring at bruge. . . .

Art. 2. Paa det og alle kunne have deres ærlige Ophold, maa den ene Borger ikke gjøre den anden nogen Indpas i sin Næring, til hvilken Ende Vi ville, at Negotien i visse Klasser, efter Varernes Natur, skal adskilles og inden Nytaars Dag saaledes skal være indrettet, nemlig . . .

Art. 3. Bisjefræmmere baade i Stæderne og paa Landsbyerne skulle være overalt affstafede. . . .

Art. 4. Alle Negotianter og Handelsmænd, enten de handle i Gros eller i smaa Partier, skulle holde og have rigtige Bøger over deres ganske Handel, og skal udi samme Bøger stemplet Papir efter Frdgs. Indhold bruges.

Art. 5. Alle Handelsmænd, enten de, som udi Gros eller smaa Partier handle og noget aabent Regnskab med nogen, i hvo det monne være, udi deres Bøger have, skulle være tiltænkt inden to Aars Forløb efter denne Frdgs. Publikation med sin Debitor Rigtighed at gjøre; og paa det herefter al Urigtighed og Uendelighed imellem Debitoren og Kreditoren kan forekommes, saa skal saaledes herefter imellem Kjøbende og Sælgende forholdes, at udi det længste indenlands inden 2 Aar, og udenlands inden 3 Aar iligemaade Rigtighed søges, saaledes: at imellem hverandre Afregning sker, og da Fordringen enten med rede Penge eller Bevis at klareres, saafremt deres Fordring og Krav af nogen Værdi skal agtes.

Art. 6. Bryggere, Bagere, Slagtere item alle Haandværksmænd skulle for deres leverede Varer, Viktualier og Arbeide aarlig indlevere deres Regnskab og Rigtighed søge, som for er meldt, saafremt deres Krav af nogen Værd skal agtes.

Art. 7. De Kjøbmænd, som handle med Bønderne,

skulle holde en rigtig Bog over samme Handel alene, med det 16. April.
 derudi forordnede stemplede Papir, hvorudi, naar Bonden
 noget krediteres, de det strax skulle til Bogs føre og af Debi-
 toren saavel som tvende hosværende Mænd til Bitterlighed
 lade underskrive; saa skal Kjøbmanden og give Bonden et
 sær Register og derpaa skrive alt, hvad han Tid efter anden
 Bonden betror, saavel hvis han Tid efter anden betaler,
 som skal rigtig stemme overens med Kreditorsens Bondebog,
 paa det al Urigtighed derved kan forekommes; og skal aar-
 ligen inden Jul med Bonden lovligen søges Rigtighed og
 Afregning under Kreditorsens Kravs Fortabelse.

III. Kap. Om Societeter.

IV. Kap. Om Arbitrage.

V. Kap. Om Mæglerens Forretning.

Mæglerne skulle i Ed tages og maa for sig selv ingen
 sær Handel drive; i det øvrige skulle de deres Forretning
 vedkommende rette sig efter den Anordning og Tært af
 Kurtage, som Borens Kommerciekollegium, gjørendes vorder,
 paa det Handelen ei utilbørlig skal graveres.

VI. Kap. Bexel=Reglement og Ret i Danmark
 og Norge.

Art. 1—21.

Art. 22. Og efter som til Handelens Befordring en
 rigtig Bexelfurs saa høiligen behøves, saa gjøres og en sær
 privilegeret Rettergang dertil fornøden, hvorfor Bysfogden i
 enhver Stad, Herreds= eller Birkfogden paa Landet, skal
 strax, uden nogen Stands eller Persons Anseelse, Ret og
 Eksekution over Bexelbrevene efter dette Reglements Indhold
 forskaffe, og det saaledes: Om nogen for et Bexelbrev bliver
 anlagt, at det er med Protest gaaet tilbage eller og accep-
 teret og ikke betalt, og det bevises, da skal den Beklagede
 være skyldig strax Klageren at kontentere og betale, og hvis
 han det ikke gjør, skal forskrevne Bys-, Herreds= eller Birke-
 foged efter den Klagenes Ansøgning være skyldig den an-

16. April. Klagede Person at arrestere eller og efter Sagens Bestaffenhed fængsle lade.

Art. 23 - 24.

Art. 25. Naar det og sfer, at Bexelbrevet ikke vorder akcepteret eller til rette Forfaldsdag betalt, saa skal Bexelen og dens Lagie betales og desforuden for Bexel og her Bexel betales en pro Cento Rente om Maaneden, foruden $\frac{1}{2}$ p. C. udi alt for Faktorens Provision, Protestens Bekostning og Brevpenge, og skal Renteu regnes fra den Tid Pengene vare forfaldne at betales. Vi ville og allern., at saadanne Processer strax skulle til Ende føres, med mindre andre Creditorer konkurrere med den, som Betaling for Bexelen søger, og da inden Nar og Dag useilbarligen til Ende bringes.

Art. 26.

Art. 27. By-, Herreds- eller Birkfogden skal være forpligtet at forskaffe Ret og Exekution over Bexelbreve, og hvis han det ikke efterkommer, skal han selv være skyldig at erstatte den Skade, som for hans Dphold eller Forsømmelse alle de i Bexelbrevet Interesserede kan foraarjages.

23. Decb. **Frdg. om Laugene udi Kjøbstæderne i Danmark og Norge.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom vi allern. komme i Erfaring, hvorledes tvertimod Loven, Necessen og andre Forordninger, særdeles de, som anno 1613, 1621 og 1622 ere udgangue, adskillige Anordninger i Laugene her i Bores Rgl. Residentsstad Kjøbenhavn ved Tidens Længde sig haver indsneget. hvorved Gud i mange Maader forstørnes, adskilligt Paafund er optænt, hvorved stor Odselhed foraarjages, og Haandværksfolkene, den ene den anden, med stor unyttig Omkostning besvære og Tiden, som de til deres Næring skulle bruge, unyttig bortspilde, og herfor endelig selv i største Skade og Armod geraade, da haver Vi af sær og synderlig Kongl. Forsorg for Bores

fjære og tro Underfaatters, og især for denne Stads Ind- 23. Decb.
vaaneres Gavn og Fremtærb, som mærkelig vilde hindres,
derjom ikke al saadan ond Skik og fordærvelig Sædvane i
Tide blev affkaffet, allern. for godt eraget derom indtil
Videre saadan Unordning at lade gjøre, som følger, nemlig:

1. Skal ingen herefter være forbunden til nogen
Laugs=Ordnung eller Straaer, af hvem de og kunde være
udgivne, langt mindre nogle selvgjorte Bedtægter, som hidtil
have været iagttagne, staa for fulde; men om de Laug, som
vi allern. ville fremdeles at skulle staa under visse Laugs=
artikler, ville Vi Os allern. med forderligste resolve. Og maa
imidlertid disse efterfølgende nyde de Laugs=Privilegier, som
Vi dem allerede givet haver, saavidt de ikke imod denne
Vores allern. Forordning skulle befindes at stride, nemlig:
Bruggere, Bagere, Slagtere, Badskere, Guldsmede, Tømmer=
mænd, Snekere, Murmestere, Smede, Randestøbere, Pram=
mænd, Færgemænd, Vognmænd, Bødkere, Brolæggere; og
paa det Orden og Skik imidlertid holdes kunde, skal det alle
og enhver, som noget ærligt Haandværk lært haver, tillades
sig lovlig og tilbørlig dermed at nære, naar han først
haver taget sit Borgerkab.

2. Naar nogen sig hos Magistraten haver angivet, at
han et Haandværk lært haver og sig dermed vil ernære, skal
han for sin Indtrædelse ikke give mere end 2 Lod Sølv til
det Laugshufes (som han staaer under) Bedligholdelse, hvor
de noget Hus eie, og hvor de ingen Hus eie, da til saadant
Hufes Leie 4 Lod Sølv, til de Fattige af samme Laug 2 Lod
Sølv, til samme Laugs OIdermand 2 Lod Sølv, og til
Raadstue=Skriveren for Indskrivelse 1 Lod Sølv; og skal
ingen Svend, naar han for Svend bliver antaget, give noget
i ringeste Maader. Forser sig nogen herimod, da skal saavel
den, som fordrer, som den, der giver mere, end forskrevet
staaer, bøde 20 Lod Sølv.

3. Efterjom det undertiden baade fremmede Haand=

23. Decb. værksfolk, som i noget Laug ville indtræde, saa og dem, som i andre Bores egne vidtfraliggende Provinser ere fødte, besværligt falder, altid deres Fødselsbreve at forstaffe, da skal ingen for deslige Marsjager forhindres at nære sig med det Haandværk, han tilbørligen lært haver, naar han sit Borgerstab haver vundet, og sig i det øvrige efter denne Bores allern. Forordning og andre desangaaende Befalinger tilbørlig retter og forholder.

4. Mesterstykke angaaende, da eftersom megen Misbrug og unyttig Beføstning dermed hidindtil er vorden forarsaget, skal den, som til Mester i et Haandværk vil antages, sig paa Raadstuen angive og i Magistratens, Oldermændens og de 4 ældste Mesteres Overværelse af samme Haandværk bevise, at han kan sit Haandværk, som lobligt og forsvarligt kan være; og hvis nogen Tvist om hans Mesterstykke indfalder, da haver Magistraten alene (undtagen de Haandværks Mesterstykker, som egentlig angaa Bygninger, da Magistraten tilligemed Bygmesteren) derpaa at kjende. Og skal ikke tillades, at den, som sig saaledes angivet haver, vorder derudover i nogen Maade med nogen Udgift, Gjæstebud eller Drik besværet; men tvertimod den, som noget Laugsgilde giver eller gjør, skal derfor bøde 100 Lod Sølv og hver Gjæst 20 Lod, som til de Fattige af samme Laug skal gives.

5. Hidkommer nogen fremmed Mester, som sig her vil nedsætte, og beviser sig andetsteds Mester at have været, han skal til ingen Mesterstykke forbunden være, men naar han sit Borgerstab haver taget, og efter den anden Artikels Indhold sig ladet indtegne, maa han i Lauget anuammes og sig som andre Mestere i Lauget ernære.

6. Naar nogen sit Haandværk her i Bore Nager og Lande lobligen og forsvarligen lært haver, at han sit Mesterstykke, som forskrevet staar, kan gjøre, skal han uforment Mester at vorder tillades, omendstjændt han ikke paa Haandværket reist haver.

7. Naar nogen Haandværksmand ikke fornøier den, 23. Decb. som hos ham noget Arbeid haver betinget, enten at Arbeidet ikke er saa dygtigt, som det sig bør, eller og at det ikke i rette Tid er blevet forfærdiget, da skal det staa enhver frit samme Haandværksmand at affkaffe, og naar han ham haver betalt, at tage til sit Arbeide hvem han lyster, hvorpaa Ingen skal have noget at sige; men Haandværksmanden være forpligtet Skaden og Tidspilden at erstatte. Gjør nogen herimod nogen Forhindring, bøde til Laugets Fattige 40 Lod Sølv.

8. Skal og ingen fri Mandag eller anden Drikke- dag tillades, men dersom nogen Mester, Svend eller Dreng for- medelst Drkelsløshed, uslittigt Tilsyn eller Drukkenskab sit Arbeide forsømmer, da straffes han, som ved hvert Laugs Artikler anbefalet vorder.

9. Mesterne bevilges ei heller nogen Sammenkomst uden Magistratens Tilladelse og Videnskab, og naar nogen slig Sammenkomst behøves, da haver de det for Magistraten skriftlig at andrage, som da efter Sagens Bestaffenhed paa deres Memorial skal tegue, om de saadan Sammenkomst for godt befinde, og i Fald de det fornødent eragte, da skulle de efter Sagens Bestaffenhed en eller flere af deres Middel forordne, som skulle være overværende hos dem, saa længe slig Forsamling varer; i hvis Nærværelse og skal til Bogs føres, alt hvis imidlertid forrettes, og naar det er sket, da enhver at begive sig sin Vej og ei nogen videre Forsamling uden forskrebne af Magistratens Middels Overværelse at holde. Skulde hele Lauget understaa sig herimod at gjøre, da give de, som af Lauget mødt have, 200 Lod Sølv; men samles nogle saa Mestere uden Magistratens Minde, da give hver Person 20 Lod Sølv. Dersom og nogen af Mesterne uden Magistratens Ordre tilfiges, og han ei møder, skal han derfor ganske intet bøde eller noget give, og skulle samme Laugsbøder i en Kiste indsamles, hvortil Magistraten skal

23. Decb. have en Nøggle og OIdermanden en, og det Indsamlede til samme Laugs Fattige uddeles.

10. Og efterfom det hidindtil haver været Magistraten til største Besværing, at de haver maattet været Laugenes Bisiddere, og derved i mange Maader ere vordne importunerede, da ville Vi alt slikt hermed have affkaffet, saa ingen mere end den anden skal være enten det eller det Laugs Patron eller Bisiddere; men dersom noget Laugs Grinde forefalder, da, som ovenbemeldt, forordner Magistraten undertiden en, undertiden en anden, efter deres eget Godtbefindende, derpaa at kjende.

11. Svendene maa ingen Kro eller Sammenkomst have; men hver ankommende Svend, som ikke selv kan faa Mester, give sig an hos OIdermanden og ham sit Logement tilkjendegive, paa det OIdermanden ham efter Mulighed til en Mester kan forhjælpe; og naar Svenden sig saaledes haver angivet, maa han tage Tjeneste hos hvilken Mester ham bedst anstaar; og maa enhver Mester tage og forskrive saa mange Svende, som ham lyster og han kan Arbeide forskaffe. Men i hvert Haandværk skal enhver Mester have en Dreng i det mindste i Lære, som i Bore Niger og Lande er født, og maa han ei forskyde nogen, som er dygtig. Hvo herimod handler, haver forbrudt til Laugets Fattige 40 Lod Sølv.

12. Ingen udi noget Laug eller de, som sig med noget Haandværk ernære ville, maa ved fælles Aftale eller Vedtægt sætte Pris paa deres Varer eller Arbeide; hvo herimod handler, have sit Borgerskab forbrudt; men enhver at sælge sine Varer og Arbeide for den Pris, han bedst kan.

13. Saa som og ved Begravelser og Ligfølge stor Forsømmelse foraarjages, da skal ingen være forpligtet Lig at følge, uden de alene, som behøves til Liget at bære, hvilket og i Lauget skal omgaa, og de, som ville følge og bære, ingen

andetsteds maa møde og forsamles, end hvor den Afbøde 23. Decbr udbæres.

14. Enhver Oldemand skal for Magistraten gjøre sin Ed, at han ikke alene denne Forordning, men endog de sær Ordninger, som Vi herefter forfattendes vorder, vil efterleve.

1682.

Reskr. ang. den Danske Lovs Omgivelse til 3. Jan.

Trykken: Denne Bores Danske Lov skal, saasom den her til Bores allernaadigste Fornøielse er forfattet og opsat, til Trykken befordres.

Frdg. anl. Kjøbstæderne i Danmark.

28. Jan.

Vi Christian den Femte osv. G. v.,

1.

2. I enhver af efterskrevne Kjøbstæder skal være tvende Borgmestere og tre Raadmænd, og hvor Præsidenter ere, en Præsident, en Borgmester og tre Raadmænd: Korsør, Nyborg, Fredericia, Odense, Aalborg, Aarhus, Viborg, Ribe, Helsingør.

I enhver af efterskrevne Kjøbstæder skal være en Borgmester og tvende Raadmænd: Årsens, Kallundborg, Kolding, Ebeltoft, Faaborg, Grenaa, Holbæk, Horsens, Rjøge, Kjerteminde, Mariager, Middelfart, Nakskov, Næstved, Nykjøbing i Falster, Randers, Ringkjøbing, Roskilde, Sæby, Slagen, Slagelse, Svendborg, Varde.

I enhver af efterskrevne Kjøbstæder skal ifkun være en Byfoged: Bogense, Hobro, Holstebro, Hjørring, Lemvig, Maribo, Nykjøbing i Sjælland, Nykjøbing i Thyland, Nysted, Præstø, Ringsted, Rønne, Rudkjøbing, Saxkjøbing, Slangerup og Frederiksfund, Slive, Skjelskør, Stege, Storehedinge, Stubbekjøbing, Thisted, Vejle, Vordingborg, Hasle, Nexø, Svaneke.

28. Jan. I enhver af efterskrevne Flækker skal være en Byfoged:
Hillerød, Rødby, Sorø, Skanderup.

3 - 12.

28. Jan. **Frdg. om Tordegods og hvis Videre derved skal iagttages.**

Vi Christian den Femte osv. G. v.

1 - 12.

13. Derfom ulykkelig Idebrand nogle Gaardes Odelæggelse maatte forarsage, da ville vi samme Gaarde allern. have bevilget et Aars Frihed for al Skat og Afgift, og skal ellers de Bedkommende frit udbises og forskaffes Bygningsstømmer til Forbrænding. Og paa det den afbrændte Gaard samme Aar igjen kan vorde opbyggt, skal enhver af samtlige Soguemænd med samme Bygningstømmers Huguung og Hensørsel samt hvad videre ved Bygningen kan foresalde, være forpligtet en Dag med Heste og Vogu og et Par Dage med en Arbejdskarl samme til Ulykke komme uden Betaling at hjælpe, saafremt Bygmændene ikke selv til al Afgift ville svare.

14—19.

28. Jan. **Frdg. anl. dem, som med kongl. Moratoriis fra deres Kreditorer at betale sig ville befri; item om de, som fallere.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi allern. komme i Erfaring, hvorledes en og anden i Bores Riger søger sig fra deres retmæssige Gjælds Betaling ved Bores dem meddelte Bestjærmelsebreve at ville befri, da dog Bores allern. Intention ikke anderledes haver været, end at de, som ved en eller anden ulykkelig Hændelse, uden deres egen Forseelse og Forsømmelse, kunde være komne til Afters, skulde udi saadan Bores Naade og Bestjærmelse være delagtig; saa have Vi for Krediten at ved-

ligeholde og Justitien at befordre været forarsaget denne 28. Jan. Bores allern. Forordning til Altes Efterretning at lade udgaa.

1. Skulle alle de, som nogen af Bores Beskjærmelsebreve forhvervet haver, være forpligtede sig strax for det Steds Øvrighed, hvor enhver bor, at angive og der paa Raadstuen lade samme Brev læse og paastrive saavel som og paa det Provincies Landsthing, som de ere bofiddende

2—3.

4. Skulde og Noget, som saadanne Breve ej haver taget, sig understaa hemmelig at undvige, da skal det Steds Øvrighed, hvorfra han sig begivet haver, ved Rettens Middel og tvende af den Bortrømtes Venners eller Tjeneres (om nogen deraf findes, hvis ikke, da i tvende lovfaste Danne-mænds) Overbærelse, strax lade inventere og registrere Alt, hvis i Boet findes, og særdeles skulle de give Afgt paa, at hans Bøger og Breve, som der findes, blive vel forvarede og forseglede. Hvis og nogle Bøger kunde være, som ikke kunne taale at gjemmes, skal forskrevne Øvrighed dem strax til de højstbydende ved Auktion sælge, og Pengene indtil Videre beholde i Forvaring. Dernæst haver Stedets Øvrighed ved offentligt Proklama, som paa Landsthing og andensheds efter Loven skal læses, at lade publicere, at saadan en Mand er falleret, og ham da tilligemed inden Nar og Dag indstævne, til hvilken Tid Kreditorerne sig ogsaa kunne der paa Stedet indfinde og enhver efter deres Fordrings og Boens *) Beskaffenhed nyde sin Betaling.

5—6.

*) I Kvartudgaven staar Bøens.

4. Febr. **Frdg. om Studii=Stat, Cathedratico og Provste=**
Penge.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Os elskel. Rektor og Professorens udi Universtetet her i Borens Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn for Os allerunderdanigst haver ladet anbrage, hvorledes bemeldte Universtet en stor Del Studii=Stat (af hvis til dets Bygningers Bedligelighed og adskillige andre Udgifter af Kirkerne i Bore Riger Danmark og Norge, saavel af Borens elskel. kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, som ellers efter forrige udgivne Fundatser dertil allern. givet og lagt er) skal restere, og hos dem, som jus patronatus have eller af Os i andre Maader med Kirker forlente ere, tvertimod deres dem derpaa givne Breves Formelding indeholdes, da haver Vi allern. for godt anset at byde og befale . . . at de ikke aleneste hvis Studii=Stat, som deraf hidindtil kan restere, strax erlægge, men endog for hvis de i saa Maade fremdeles bør at give, de Bedkommende uden al Undskyldning herefter i rette Tider fornøje og betale, saafremt de Forsømmende, efterat de første, anden og tredie Gang om Betalings Erlæggelse lovligen advarede ere, ikke derover deres jus patronatus eller andre dem allern. i saa Maader forundte Benaadninger ville have forbrudt. Hvilket Vi iligemaade ville have forstaaet om Cathedratico og Provste=Penge; men hvor Præsterne slikt udgivet haver, før Borens allernaadigste Skjøde paa noget jus patronatus er blevet Nogen meddeelt, skulle de herefter som tilforn tilforpligtet være det selv at betale.

11. Marts. **Fredericiæ Stads Privilegier.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at vi til Borens Rigers og Landes Forsvar, Gavn og Bedste allern. for godt haver anset og raadsomt befundet Borens allerede tilforn anlagte Stabelstad Fredericia til Opkomst og Til-

tagelse saavel som Indvaanerne sammesteds til Gavn og 11. Marts. Bedste af synderlig Kongel. Gunst og Naade ikke alene ubi Almindelighed al sædvanlig borgerlig Ret og Kjøbstadsrettighed allern. at forunde og give, men endog hermed efterskrevne særdeles Privilegier, Friheder og Benaadninger ydermere forunde og give som følger:

1—2.

3. Skulle alle Fremmede og Udlændiske, som sammesteds eragte sig at ned sætte og der at bygge og bo, naar de haver taget Borgerskab, ubi lige Privilegier og Friheder med de andre Indbyggere være delagtige.

4—20.

21. Religionens fri Øvelse tillades Enhver, som er af kristen Tro, om han endstjønt ei er saa lige af den Augsburgske Konfession; deslige maa og en Synagoge bevilges for Jøder, som sig der ville ned sætte.

22. Fredericiæ skal være forundt jus asyli, og Personernes Frihedsaar, som Asylum søge, at extenderes fra den Tid, de hos Magistraten anmeldes, til 10 fulde Aar, hvorunder begribes alle Indlændiske og Udlændiske, som have falleret eller deres Kreditorer ikke strax kunde kontentere, saa og de, som have gjort Dødsflag eller anden Misgjerning udenfor Bores Riger og Lande, saaledes at de, som for slige Marsager sig til bemeldte Fredericia agte at begive, skulle tage og forevise Magistratens Pas under Stadens Segl, som dem uvægerligen skal gives, og de betale bemeldte Magistrat 4 Rigsdaler derfor, hvormed de skulle passere sikkert did igjennem Bores Riger, Lande, Fyrstendømmer og Gebeter, og naar de ankomme, strax deres Navne i Stads-Protokollen indtegne lade, og der Borgerskabets Ed aflægge, saa og give aarligen bemeldte Magistrat derfor 4 Rigsdaler, om de fremdeles denne Bestjærmelse ville nyde.

23—25. ...

6. Maj. **Frdg. om Haandværksfænde og Dreng i Kjøb-
stæderne.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at Vi allern. haver for godt befundet efterskrevne Anordning for Haandværksfænde og Dreng udi begge Bore Riger, Danmark og Norge, at lade gjøre som følger:

1. Svende og Dreng skulle trolig og flittig deres Tjeneste og Haandværk, ja og hvis deres Mester dem kan have at befale, forrette og til den Ende paa deres Mesters Bærkstæder paa de Tider lade sig finde, som ved hvert Haandværk brugeligt er; ellers Mesteren Magt have til at forte dem en hel Dags Løn, naar de en halv Dag forsømme, og i Proportion derefter for hele Dage og Timer. Og hvis de ellers forse noget, Mesteren til Skade, da skulle de Skaden igjen fuldkommen oprette, gjøre de det ikke, da straffes paa Bøge eller Fængsel efter Sagens Bestaffenhed.

2. Ingen Svend maa forlade sin Mester, fordi han kunde ham for Forsømmelse eller Efterladenhed i sit Haandværk tilrettesætte, ikke heller maa han kvittere ham, naar Kontrakt imellem dem er oprettet, før den der udi specificerede Tid er til Ende. Gjør det nogen Svend, da have forbrudt, hvis han hos sin Mester kan have at fordre; og vil han her være Mester, da skal al den Tid, han haver tjent hos den Mester, han saaledes forladt haver, ej agtes; men de Svende, som ikke paa halve Aar tjene, dem skal Mesteren 8te Dage tilforn opsigte, hvilket og Svendene iligemaade skulle gjøre. Hvis og nogen Dreng, som forskrevet staar, sin Mester forlader, skal han begynde at tjene sine Lære-Aar igjen, ligesom han aldrig tilforn havde begyndt at lære; og hvis nogen huser og hæler dem, og det dem er vitterligt, at de deres Mester have forladt, da bøde derfor, som den, der huser og hæler fredløs Mand. Gjør det nogen Tjeneste-Tyende, Husbonden uvidende, sættes derfor i Stads-Fernet.

3. Naar nogen Svend ankommer eller bortgaar, skal 6. Maj. ham ingen sær Traktament gives, men ligesaa vel da, som andre Tider, lade sig nøie med ordinær Spise; og skulle de Svende og Dreng, som faa Kost hos deres Mester, være tilfreds med den Kost, som Mesteren giver dem. Hvo herimod handler, er han en Svend, bøde derfor hver Gang 2 Rdlr. til de Fattige i Lauget eller straffes 2 Dage og Nætter paa Band og Brød. Er det en Dreng, da straffes han paa Band og Brød 2 Dage i Raadhus-Kjælderen.

4. Svende og Dreng, som logere i deres Mesters Hus eller der have deres Kost, skulle sig til rette Maaltid og Sovetid indfinde, saa at Mesterne kunne have deres Døre lukkede Kl. 9 om Vinter-Aften og 10 om Sommeren; hvo længer bliver ude, bøde i de Fattiges Bøsse $\frac{1}{3}$ Rdlr.

5. Befindes nogen Svend eller Dreng uden sin Mesters Minde at befatte sig med bemeldte sin Mesters Haandværk, eller og noget hos sig at beholde af det, han kan have paa Haandværket fortjent, da skal han ikke alene give tilbage igjen, hvad han i saa Maader har oppebaaret, men desforuden betale dobbelt saa meget i Lauget til de Fattige.

6. Og efterjom Enhver, som noget lader hos Mesterne bestille, det for Betaling til dem at give betinger, skal ingen Svend, Dreng, Kalkflager eller Haandlanger være berettiget derfor nogen sær Penge eller Øl at nyde eller begjære, langt mindre nogen af de Materialier, han forarbejder, være sig gamle eller nye Søm, Spaaner, Nøs eller andet, med hvad Navn det nævnes kan, sig tilvende; hvo herimod handler, straffes som for andet Tyveri.

7. Naar nogen af de Svende, som ved halve Aar tjene, vil til Faretag vandre, da skal han det 6 Uger tilforn Mesteren angive og, naar Tiden er kommen, da tage sin skriftlige Afsted, hvorledes han sig i sin Tjeneste forholdt haver, og skal det baade af den Mester, han haver tjent, underskrives og af Olsdermanden paategnes, og Laugs-Segl

6. Maj. paatrykkes, hvorfor han skal give til Mesteren 1 Mk. Danske, og til OIdsermanden 2 Mk. Danske.

8. De Svende, som nogen Enkes Værksted paatage sig at forestaa, skulle paa samme Maade examineres som de, der til Mestere antages; hvorimod han og, naar han sig for Mester vil nedsette, for videre Mesterstykke at gjøre skal være forskaaet; og skulle de Mestersvende, som hos nogen syg Mester tjene, i alle Maader forestaa Mesterens Arbejde saa fuldkomment, som han selv tilstede var. Forser han derudi noget, da svare han til al Skaden.

9. Lokker nogen Mester enten Svend eller Dreng fra en anden, da betale han til den, som Svenden eller Drengen mistede, saa meget, som bemeldte Svend eller Dreng et halvt Aar kan fortjene.

10. Naar nogen Dreng kommer i Lære, da skal han indskrives hos hvert Laugs OIdsermand, og skal samme OIdsermand af hvert Laug det en Dag om Ugen, som Magistraten anordner, tilkjendegive, paa det de udi en dertil ordineret Kontrabog kunne indtegnes; og naar nogen Mester antager en i Lære for Dreng, da skal skriftlig Kontrakt derom opsættes, enten han tjener for Løn eller Kost, eller paa hvad Maade de forenes om, hvilken da paa begge Sider ubrødeligen skal holdes; og skulle samme Kontrakter Ord for Ord indføres i den Bog, som OIdsermanden dertil skal holde, hvorfor ham skal gives 1 Sletdaler og ei videre. Hvis og nogen Mester befinder tjenligst at affordere med nogen Svend paa $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Aar for vis Løn, da skulle de iligemaade oprette skriftlige Kontrakter derom, som paa begge Sider oprigtig skulle holdes. Naar nogen Lære=Dreng sine Lære=Aar haver udtjent og er god for Svend, da skal han, naar han for Svend indskrives, ej give videre til OIdsermanden end 1 Sletdaler for hans Umage og Omkostning at føre det til Bogs; og maa ham ikke sin ærlige Afsted eller Lærebrev vægres, hvorledes han sig i sin Tjeneste

haver forholdet. Og skal det være forbudt, at naar nogen 6. Maj. bliver Svend, noget Gjæstebud da at anrette eller aurette lade, under 20 Rdlrs. Straf til Laugets Fattige.

11. Ingen Mester maa nogen Borneede til Lære=Dreng antage, uden hans Herstabs Tilladelse; men naar han nogen Dreng i sin Tjeneste bekommer, maa han ham ej fra sig forvise, naar han en Tid lang tjent haver og sig troligen og vel i hans Tjeneste forholder. Befindes og nogen i saadan Forseelse, at hans Mester nødes ham at kvittere, da skal af Øvrigheden derpaa kjendes, at han ved Dom kan forvises.

12. Eftersom at Drengene paa forfrevne Maade ere forpligtede, deres Lære=Mar slittig og tro at udtjene, saa skulle og Mesterne være tilbundne dem den Stund, de ere i deres Lære, slittig at undervise, og gjør Mesteren det ikke, da skal han ikke alene være forpligtet at svare efter den oprettede Kontrakt, og desforuden at give til Drengen 30 Rdlr.; og skulle alle Mestere deres Svende og Dreng, saa længe de sig uden billig Klage stille og forholde, tilbørligen beegne, og dem ingenlunde enten med deres Løns Forhold eller i andre ubillige Maader forurette. Skulde og nogen Mester, naar han en Dreng til Lære haver antaget, befinde, at han ikke formedelst Legemets Svaghed eller anden Udhygighed skulde kunne komme til den Fuldkommenhed, som samme Haandværk udkræver, da skal han inden 6 Maaneder i det længste advare dem, som Drengen hos ham haver indtegnet, at han sig til et andet Haandværk eller Haandtering kan begive, hvormed han i Længden kan ernære sig; forsjømmer Mesteren det, da stande Drengen til Rette, som før er meldt. Herimod skal ingen Svendes Skraaer, af hvem de og kunde være udgivne, langt mindre nogle selvgjorte Bedtægter staa for fulde eller nogen forpligte, men aldeles herefter være affskaffede.

9. Maj.

Frdg. om Børnegodssets Auktion.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at efter som Vi allern. komme udi Erfaring, hvorledes her i Børes Riger og Lande de Umyndiges Løssøre og Bostab skal være bleven udi Kjøbstæderne staaende mange Aar usolgt, de Umyndige til største Skade, idet at det ej alene ved Tidens Langvarighed vorder meget forringet, men endog dets aarlige Dpbud til Thinge foraarfager de Umyndige idelig Dmfostruing, da paa det saadant herefter kunde forekommes, haver vi allern. for godt anset og tjenligt befundet efter skrevne Forordning om dets Auktion saavel hvis Videre derved skal iagttages, at lade ndgaa, nemlig:

1. Hvis Løssøre nogen Umyndig tilfalder paa Skifte, det skal Børgen strax ved offentlig Auktion lade sælge og gjøre udi Penge; dog dersom der er Møbarn, som til den Alder kommen er, at man formoder, at hun med første kan blive gift, da maa Børgen indebeholde hende til Bedste af Løssøret, hvis fornødent eragtes til at sætte Bo med.

2. Og paa det de Umyndige ingen Skade skulle lide ved de bedste Børgers Forveksling eller Udeblivelse, saa ville vi allern., at naar Skiftet er tilendebragt, skal af Raadstue-, By-, Herreds- og Virkething, saavel som og paa geistlige Skifter af Provsten en rigtig og under deres Haand beskreven Registrering paa de Umyndiges tilfaldne Lod til Børes dertil udi Børes Provincier forordnede Auktionsforvaltere overleveres.

3—9.

10. Angaaende Bønder, da skulle de herudi være undtagne, og skal det stande Proprietarierne og ethvert Steds Øvrighed frit for her udi at handle, som dem selv godt synes, og de agte at forsvare.

Bl. om den islandiske og færøiske Handels 13. Maj. Forvaltning udi et Kompagni.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom de Maringer, i hvilke den islandiske Handel haver til visse Participanter været forpagtet, med det indeværende Aar 1682 løber til Ende, og Vi naadigst haver for godt befunden den islandiske og færøiske Handel at lade komme udi et Kompagni under en vis Direktion, paa det Handelen udi benævnte Lande til Indbyggernes større Nytte og Fordel kunde fremmes og fortsættes, da haver Vi hermed allern. villet gjøre bekjendt de Vilkaar, hvorpaa Vi dem, som i samme Kompagni agte at interessere, Handelen tilligemed benævnte Landes visse og uvisse Indkomst ville allern. overlade, nemlig at

1. Kompagniet skal ingen anden med sig i bemeldte Handel indtage end de, som ere Borens edsvorne Undersaatter og i Borens Riger og Lande bosiddende.

2. Skal bemeldte Kompagni alene være tilladt at handle, kjøbe og sælge paa Island, Færø og de andre smaa derunder liggende Havne og Bøjer saa og at fiske 4 Mile rundt omkring ud fra Landene i Søen og ingen anden, være sig Indenlandske eller Fremmede, under Straf af Skibs og Guds Forbrydelse, hvor det antræffes. Befindes Noget herimod eller nærmere landende end 4 Mile at drive nogen Handel eller Doggeri, da skal deres Varer med Skibene være konfiskerede og til Kompagniet hjemfaldne, og Personerne, som derpaa fare, desforuden straffes efter Sagens Bestaaffenhed paa Kroppen. Og maa bemeldte Kompagni saadanne forbudne Handlere og Fiskere, det være sig af hvad Nation det vil, lade antaste med de Varer, som de hos dem finde i Landet og udi forbemeldte Distrikt ud fra Landet og til Bessested lade opføre, at de der af Borens Fogder, Laugmænd eller Gyselmænd uden Ophold kunde

13. Maj. dømmes; men dersom nogen af Parterne med samme Dom ej skulde være fornøjet, da bevilges den, som derpaa anker, at lade samme Dom indstævne for Bores Admiralitet her i Bores Kongel. Residentsstad Kjøbenhavn, og det antastede Skib, Gods og Folk herhid at føre, hvor i samme Sag uden ringeste Ophold af Bores Admiralitet skal paakjendes. Og skal Sysselmanen, i hvis Syssel saadanne forbudne Handlere antræffes, under deres Bestillingers og Boslods Fortabelse forpligtede være med al Magt bemeldte Kompagnis Fuldmægtig at være behjælpelige samme Personer eller Skibe at optage og til Bessfæd at hense, paa det de Fremmede, som sig imod Bores Otkroj uoget i Island eller Færø foretage, Kompagniet til Præjudice i deres Handel, tilbørligen maa vorde forhindrede. Skulde og imod Forhaabning Kompagniet alene ikke befinde sig mægtigt nok at afholde saadanne forbudne Handlere eller Fiskere fra bemeldte Lande, da ville Vi dertil betideligen om Foraaret Bores egne monterede Skibe og Jagter henskikke, saasnart Vi tilforn af Kompagniet allerunderdanigst derom blive underrettede, som saadanne Lurendrejere kunne optage og forhindre.

3—19.

4. Novb. **Stræder=Laug's Artikler *)**.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at efter som vi allern. for godt og raadsomt haver befundet adskilligt udi

*) Disse meddeles her som Paradiigma for, hvorledes Laugsartiklerne i det Hele affattedes. De almindelige Bestemmelser ere nemlig væsentlig de samme i alle Laugsartikler fra den Tid, og hvad de specielle Bestemmelser angaar, f. Ex. hvad der i hvert Fag krævedes til Mesterstykke, antages det ikke at være af nogen Interesse at gjengive dem her. De, der ønske saadan Oplysning henvises til en Samling i Kvart uden Marstal af de ældre Laugsartikler indtil 1730, som findes paa Bibliothekerne.

Laugene, saavel her udi Borens kongel. Residentsstad Kjøbenhavn som overalt udi begge Borens Riger Danmark og Norge, som til Misbrug og adskillige Inkonveniensfer kunde give Anledning, at affstafte, og til den Ende for hvert Laug især nye Artikler at lade forfatte, have vi allern. forundt og givet, saasom Vi og hermed forunde og give Skræderne efterskrevne Artikler, hvorefter de sig allerund. skulle rette og forholde, og ei efter denne Dag understaa sig nogen ny Bedtægt eller anden Unordning mellem sig selv at gjøre, saafremt de ikke derfor ville stande til Rette og straffes som vedbør.

1. Ingen maa sig af Skræderhaandværk ernære, enten med noget Arbejde at betinge eller Sveinde og Dreunge at antage og holde, førend han haver vundet sit Borgerskab og er i Skræderlauget indskreven. Forser sig nogen herimod, bøde første Gang 4 Rigsdaler, anden Gang dobbelt saa meget og tredie Gang straffes paa Kroppen.

2. Skræderne skulle have en OIdermand, som samme sit Embede i to Aar skal forestaa. Og naar nogen afgaar, da skulle samtlige Mestere ved fleste Stemmer tre af deres Middell Magistraten paa Raadstuen foreslaa, udaf hvilke de haver en at anordne, som dem synes bedst og dygtigst dertil at være, men dersom ingen af de tre Foreslagne dem anstaar, da maa de en anden, som de bedst eragte, dertil beffikke.

3. OIdermanden skal alle de gamle og unge Mestere, som nu Borgere ere og Haandværket bruge, saa og dem, som herefter i Lauget begjære at indtages, ved Navn lade antegne, saavel som og hvor de bo, paa det han desbedre dem kan vide at finde, naar noget enten udi Borens eller Byens Verinde foresalder at forrette, eller og naar de Bønhaftere paa deres Haandværk ville eftersøge. Og skal det være forskrevne OIdermand tilladt fire Mestere at udnævne, som skulle være berettigede til med ham og en af Under-

4. Novb. fogderne forskrevne Bøuhafere at udsøge og af dem oppebære den ovenmeldte Straf; men hvis de den ikke strax betale, maa de, uden nogen Henseende til deres Jurisdiction, hvor de antræffes, henseføre dem i Stadens Arresthus, indtil de Bøderne betale. Og skulde bemeldte fire Mestres, som Oldermænden i saa Maade til sig tager, hvert Fjerdingaar forløves, og andre fire i deres Sted igjen af ham nævnes, som samme Wrinde skulde forrette, indtil det ordentlig i Lauget er omgaaet.

4. Naar nogen Skræder skal i Lauget antages, da skal han først gjøre sit Mesterstykke, som skal være en ny Afridsning paa en Mandes og Kvindes Klædning, hvilket skal ske efter Vor allernaadigste Forordnings Indhold den 23de December Anno 1681.

5. Kommer Klagemaal over nogen Skræders Arbejde, og det befindes, at Klæderne ere forskaarne, ilde syede og skamfereede, eller og at Skræderne have udtaget mere dertil end behøves, da skal samme Skræder det Arbejde selv beholde og betale alt, hvis dertil er kommen og betostet og siden bøde til de Fattige i Lauget fire Rigsdaler.

6. Den Skræder, som sidst i Lauget indkommer, skal efter Oldermændens Sigelse Lauget betjene og tilfige til Bores, Byens og Laugets Wrinde, indtil en anden i hans Sted kommer; findes han uvillig og forsømmelig, bøde hver Gang 4 Mark til de Fattige i Lauget, men bliver han syg eller er udi lovligt Forfald, da den, som næst for ham udi Lauget er indkommen, tjene som forbemeldt, indtil den anden det selv igjen kan forrette. Men dersom flere paa en Tid indtages, skal hver af dem, som for saadant Umage vil være fri, betale til Laugets Fattige og dens Belønning, som Lauget skal betjene, 4 Rdlr.

7. Hvilken Laugsbroder, som vorder tilfagt for Oldermænden at møde om de Wrinder, som Bores allern. Forordning af 23. December Anno 1681 melder, og han ikke

møder til det Klokkeslet, han tilsiges, bøde 12 Stilling til 4. Novbr. Laugets Fattige; bliver han borte en halv Time over Tiden, bøde Tyve og Fire Skilling, men bliver han en hel Time eller slet borte, bøde tredobbelt, uden at han kan bevise sig at have haft lovligt og kjendeligt Forfald.

8. Hvilken Mester i Lauget, som rejser her fra Staden og tager sin Bopæl i en anden By eller paa Landet og bliver over Nar og Dag borte, og han det ikke før hans Bortrejse haver haft med Magistratens og Laugets Minde, da maa han, om han igjenkommer, ikke søge sit Sted i Lauget, uden han Magistraten og Lauget tilfredsstiller.

9. Naar nogen Skræder ved Døden afgaar, da skal det være hans Hustru uforment Haandværket ved Svende og Dreng at fortsætte, saalænge hun sidder ugift og sig ærligen forholder.

10. Naar nogen Dreng begiver sig til nogen Mester, Skræderhaandværk at lære, da maa Mesteren ham have hos sig en Maanedstid paa Forsøg, om han er bekvem til Haandværket at lære, og ere de da paa begge Sider med hinanden tilfredse, da skal der skriftlig Kontrakt mellem Mesteren og Drengens Paarsørende oprettes og i Oldermandens Bog, strax han indtages, indskrives, nemlig, for Dreng at tjene i tre Nar, om han giver Penge, men giver han ingen Penge, da at tjene i fem Nar og for Lønvedreng et Nar. Forsømmer Mesteren ham, som forbemeldt, at lade indskrive, da bøde derfor til Laugets Fattige 4 Rigsdaler. Naar og Drengen, som forbemeldt, haver udtjent, maa han ikke vægtes at blive Svend, om han er dygtig, men dersom derom tvistes, da haver Oldermanden med fire af de ældste Mestere derpaa at kjende, om han til Svend bør at antages.

11. Naar nogen Læredreng sine Læreaar, som forbemeldt, haver udtjent, saa han er dygtig kjendt for Svend at antages, da skal hans Mester give ham sit Lærebrev, hvorefter han enten her eller udenlands skal paa sit Haandværk

4. Novbr. tjene fire Aar for Svend og her i Staden et Aar for Mestersvend, førend han maa blive Mester i Lauget.

12. De Svende, som her i Staden ville arbejde, skulle, naar de paa nogen Mesters Værksted antages, tilfige Mesteren et Fjerdingaars Tjeneste og ei imidlertid, uden billig og nødvendig Aarsag dem dertil driver, begjære eller tage Forlov. Og dersom nogen Skræder sig understaar at tage nogen Svend paa sit Arbejde, som før er skilt fra sin Mester, da bøde Mesteren 2 Rigsdaler og miste samme Svend, og Svenden 1 Rigsdaler til Laugets Fattige.

13. Skrædersvende skulle være paa deres Mesters Arbejde Klokken slaar fem om Morgenen og gjøre deres Dags Værk, som det sig bør efter deres Mesters Sigelse. Hvilkem som sig herimod modvillig anstiller, bøde efter Borens allernaadigste Forordning de dato 6. Mai 1682.

14. Paa det Mestrene kunne beholde tilbørlig Myndighed over deres Svende, saavidt deres Haandværk vedkommer, da skal udi hver OIdermands Hus hænge et sort Bræt eller Table, hvor de Svendes Navne skulle antegnes som enten sig modvilligen imod deres Mestere forholde eller sig af Tjenesten begive, førend de forakkorderede Terminer, som de skulle tjene udi, ere forbi, eller og om nogen Gjæld de gjøre og ikke betale, og maa saadanne Svendes Navne ei udslettes, førend de de vedkommende tilfredsstille.

15. Paa det de Svende, som med Sygdom blive beladne og ikke selv haver Middell at underholde sig af i deres Sygdom, desbedre kunne blive hjulpede til deres Helbred igjen, eller om de dø, de da kunne blive til Jorden manerligen bestedige, da skal enhver Mester indeholde af sin Svends Fortjeneste 4 Skill. hver Maaned og lægge dem i deres Laugs Fattiges Bøsse, som skal staa i OIdermandens Hus, hvortil han skal have en Nøgle og en af de ældste Svende en anden, hvoraf da skal tages saa meget, som i forstrevne Tilfælde kan behøves, men dersom de komme til deres Før-

lighed igjen, da skulde de det, efterhaanden som de noget 4. Novbr. fortjene, igjen i Bøssen indlægge, men om de ved Døden afgaa, da deres Begravelse, om de ganske ingen Formue eie, af samme Tidpenge betales.

16. Naar nogen Mester, hans Hustru, Børn, Svend, Dreng eller Pige ved Døden afgaar, da skal OIdermanden lade af Lauget tilfise saa mange, som behøves, efter ordentlig Omgang, at bære Liget til Jorden; men er der nogen, som for Alder og Svagheds Skyld ikke kan bære, da maa de forbigaa. Hvo ellers herimod gjør og sidder overhørig, bøde hver Gang 1 Rdlr.

17. I det øvrige, saa vidt som i disse Skræderne af Os allern. givne Laugs=Artikler ikke er forandret, forholdes efter Bores om Laugene udgivne Forordning af dato den 23. Dec. 1681 og med Svendene og Drengene efter den af dato 6. Mai 1682.

Brolægger=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Murmeester=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Frammænd=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Rebflager=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Smede=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Skomager=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Snedker=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Lømmere=Laugs Artikler.	4. Novbr.
Bæver=Laugs Artikler.	4. Novbr.

7. Novbr.

Förordning om Begravelser.

Vi Christian den Femte osv. G. v.

1—9.

10. Eigene skulle det allersnareste ske kan bestedes til Jorden, og ingen af de, som ei ere i Raugen eller af Adel, længer staa over Jorden, end i det længste otte Dage, under 20 Rigsdalers Straf for hver Dag, der længer med deres Begravelse opholdes.

11—13.

14. Alle Sig, hvorover Prædiken begjæres, skulle henhæres paa de ordinære Tider, saaledes at de kunne være i Kirken Kloffen 1 Eftermiddag eller og til den Tid, at Tjenesten i det allersneste Kloffen 2 kan begyndes; og maa ei begyndes for noget Sig at ringe, før Kloffen er 12; ei heller maa Præsten opholde Tjenesten længer, end at Folkene kunne være af Kirken Kloffen halvgaaen fire under 20 Rigsdalers Straf. Og maa ingen sine Sig paa andre Tider lade begrave under 100 Rigsdalers Straf, medmindre de derpaa haver Boves allern. Brev og Tilladelse, som hidtil dags brugeligt været haver.

15—18.

19. Præsterne skulle kaste Jord paa de Døde, naar de ere hensatte eller i Jorden nedsatte, og hvis dem derfor godvilligen gives, maa de annamme, enten de ere Kjøbstad- eller Landsbypæster, men ingenkunde maa de nogen forskrive, hvad eller hvormeget de ville have, under deres Kalds Fortabelse. For Jorden alene at paafaste maa de intet tage paa Landsbhyerne, ei heller nøde nogen til at lade prædike over deres Døde, om de det ikke selv begjære.

20—30.

16. Decb.

Frdg. om Sædegaardene ndi Danmark.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom Vi ndi Vor Regjerings Tiltrædelse haver gjort allern. Ne-

flexion paa Proprietæernes Vilkaar ved Skattnes fulde 16. Decb. Klarering af samtlig deres Gods, øde og besatte, og derfor fra 1. November 1670 af sær Kongl. Naade allern. bevilget dem at nyde Frihed for Skat af Sædegaardene, hvoraf de tilforn lige ved andet Bøndergods havde kontribueret (Soldaterhold alene undtagen); dog have Vi ugjerne derefter fornummet, hvorledes samme Bores kongl. Naade og Omforg for bemeldte Proprietærens Velstand er blevet misbrugt ved adskillige Underfløb og Urigtighed udi Taxternes Forandring og andet Godsens Underlæggelse samt Gaardes Afgivende for Sædegaarde, som det ikke retteligen vare, men alene havde været nogen Tid af Adel beboede eller holdt Tjenestefolk paa, med anden deslige Bestaffenhed til Matrikulens og Mandskabets Afgang; thi haver Vi siden Tid efter anden været forarsaget baade udi forrige Stattebreve saavel som udi de om Jagten og Fordegods udgangne Forordninger og ellers udi Bores allern. Resolutioner til dem udi Bores Kammer-Kollegio at rette saadanne forekommende Misligheder, paa det at Sædegaardene hvert Sted saaledes kunde reduceres og sættes, som de efter gamle Skjoder, Skifter og andre lovlige Udkomstbreve før Anno 1660 saavel som før Matrikulens Indrettelse have standen, og ellers med rette bør at regnes; paa det Bore kjære og tro Undersaatter med en billig Lighed udi samme Kongl. Naade kunde participere; til hvilken Ende saa og til Skattnes Rigtighed efter den Exemption, som Vi udi Bores udgangne Stattebreve allern. haver continueret, Vi og haver for godt anset et vis Reglement derom endnu til Overflod udi nærværende Frdg. at lade publicere og paahyde.

1. At under den Sædegaardss Stattefrihed, som siden 1. Nov. 1670 dem haver følget, alene skal forstaas og begribes efterskrevne, dog at de, foruden deres egen Taxt samt Stove, Møller og Tiender, befindes at have 200 Tdr. Hartk. Bøndergods inden 2 Mile ved Gaarden beliggende, som

16. Decb. med rigtige Adkomster dertil høre, og ei ere laante fra nogen anden Herregaard: 1) Grevelige og Friherlige Residentser, saa og Grevelige, Friherlige og Adelige Sædegaarde, enhver efter sin rette Taxt udi Matrifulen og ei videre, som befindes udi Spødfende- og Mageffiste samt Kjøb, Gave eller Indførsel at have været før Anno 1660 rette adelige Sæde- og Hovedgaarde. 2) De imod det Bornholmske Ækvivalent afstandne Kgl. Slotte, Avls- og Ladegaarde, samt andres Avlsgaarde, saavidt af den Marsag allern. er bevilget at oprettes. 3) De af Ds afstandne Slotte, Sæde- og Ladegaarde, som enten ved Mageffiste ere bekommet adelige Sædegaarde for, eller og med Skattefrihed ere siden allern. privilegerede. 4) Andres Avls- og Ladegaarde, som af Ds med Skattefrihed ere blevne iligemaade privilegerede.

2. Derunder skulle efterskrevne ikke forstaaes, omendstjont de foruden deres egen Taxt samt Skove, Møller og Tiender have 200 Tdr. Hartkorn Bøndergods inden 2de Mile ved Gaarden beliggende: 1) Adelige Sædegaarde, som have været possidereede af Ds eller Bores sal. Hr. Fader, undtagen de ved Mageffiste imod andre adelige Sædegaarde eller imod det Bornholmske Ækvivalent kunne være igjen afstandne. 2) De afstandne Kgl. Slotte, Avls- og Ladegaarde, samt andres Avls- og Ladegaarde, saavidt ikke imod bemeldte Ækvivalent ere afstandne eller bevilgede at oprettes, og ellers de ei med Skattefrihed af Ds allern. ere blevne privilegerede.

3. Og skal deslige, som udi næstforegaaende Art. meldes, saa og det Slags Sædegaarde, som udi den første Art. meldes og ikke, foruden deres egen Taxt samt Skove, Møller og Tiender, haver 200 Tdr. Hartkorn Bøndergods*) inden 2 Mile nær ved Sædegaarden beliggende, give Skatter tiligemed Bøndergodset; dog med den Forskjel, at de, som udi den anden Art. meldes, udi alle Slags Skatter og Kontri-

*) Kvartindgaven har her: Fordegods.

butioner vorde anset lige ved andet Bøndergods og paa den 16. Decb. Maade udi Matrifulen indførte, men de udi nærværende Art. ommeldte Sædegaarde give alle Slags Statter (Soldaterhold og Udskrivelse alene undtagne, for hvilken Sædegaardene hidindtil have været befriede), indtil de sig have fuldt tilforhandlet 200 Tdr. Hartkorn udi Bøndergods inden 2de Mile nær Hovedgaarden beliggende, og imidlertid til en Kjendelse at være rette Sædegaarde, give ikke desmindre Familie- og Folke-Stat samt andre Kontributioner, lige ved andre Sædegaardes Besiddere, ligesaabel som de dem siden give, naar de sig de 200 Tdr. Hartkorn fuldt tilkjøbt have og derudover blive befriede fra de Statter, som de til den Tid deraf givet havde, ligesom af Bøndergods. Naar og endel af samme Gods siden enten ved Salg, Sødskendeskifte, Indførsel til Eiendom og Brugelighed eller i andre Maader bliver adskilt og alieneret fra Sædegaardenes Eiermand, saa at det bliver mindre end 200 Tdr. Hartkorn, statte da Sædegaardene saaledes, som i saadant Tilfælde før er meldt, indtil de 200 Tdr. Hartkorn med samme eller andet Gods af lige Beliggende og af Eiermanden dertil sig tilforhandlet vorde kompleteerede, da den igjen nyder sin Sædegaards Skattefrihed, saa at de altid udi Boves Matriful kunne blive ansete som rette og fuldkomne Sædegaarde.

4. De under de frie adelige Sædegaardes Tært liggende Bøndergaarde, Boliger og Møller ere Vi allern. fornøiede med, at de paaboende med deres Hustruer, Børn og Folk vorde udi Sædegaardenes Statter ansete, ligesom om Sædeegne udi Konsumtions- og andre Forordninger meldes.

5. Vi ville og for desbedre Rigtighed om Sædegaardene og deres tiliggende Godses Hartkorn, samt de paa Gaardens Grund liggende Møller og dens Boliger, hvor nogen Jord tillagt er, at Proprietærene uden noget Underfløb inden Februar Maanedes Udgang skulle indgive in duplo udi Amtstuen, hvor Godset er beliggende, deres

16. Decb. Extrakt=Jordebøger, den ene der at forblive, den anden derfra udi Bores Rentekammer at indsendes, som begge have at referere sig paa deres Adkomstens Dato, saavel paa deres Sædegaardes Tægt, deres underliggende og overskrevne Afbygder, samt paa tilliggende specificeret Bøndergods, udi hvilket Herred og Sogn og hvorvidt det fra Sædegaarden er beliggende, og hvor meget enhver skatter af, altsammen som enhver efter nøie Inkvifition vil ansvare. Dersom og saadanne Jordebøger ikke inden forskrevne Tid leveres, da Sædegaardene iblandt de uprivilegerede herefter at anses. I øvrigt forholdes med ovenbemeldte Sæde- og andre Gaarde, samt deres og deres under- og tilliggende Godses Friheder, Rettigheder og Herligheder efter Loven, Necesserne og andre Forordninger, saavidt ei herved er worden forandret.

Love og Forordninger samt Reskripter m. m.

Supplement

til

den efter Indenrigsministeriets Foranstaltning udgivne Sam-
ling af Love og Anordninger af mere almindelig Interesse.

Udgivne

til Brug for Studerende og i det praktiske Liv

af

Cand. juris **Oskar Damkier**, og Cand. juris **Fr. Kretz**,
Assistent under Kultus- Assistent under Generaldirektoratet
ministeriet. for Stattevesenet.

2det Hæfte.

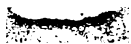
1683—1784

Pris 3 Kr. 70 Dre hæftet.

Kjøbenhavn.

Trykt og forlagt af J. H. Schultz.

1885.

Indhold.

(Henvisningerne til Indevrigsministeriets Samling angive
Sidetallet i Udgaven af 1882.)

		Supple- mentet.	Indm. Saml.
		Side.	Side.
1683.			
5.	Marts. Bognmænd=Laugs Artikler	1.	
9.	— Krigs=Artikels=Brev	1.	
9.	— Krigsrets=Instruktion	8.	
13.	— Forordning om Klædedragt, Bryllupper, Bar- seler og Gjæstebud	21.	
27.	— Sø=Krigs=Artikels Brev og Krigsrets=In- struktion	24.	
28.	April. Postementmager=Laugs Artikler	24.	
1.	Mai. Forordn. om Vægt og Maal	(24.)	1.
5.	— Anordn. om Maalere, Veiere, Bragere, Fabne- fogder og Fabvsættere	24.	4.
5.	— Slagter=Laugs Artikler	27.	
9.	Juni. Forordn. om Eksekutionen	28.	
23.	— Bager=Laugs Artikler	29.	
23.	— Kongl. Majest.s Brev anl. Forklaring i den om Klædedragt sidst udgangne Forordning	29.	
23.	— Forordn. om den nye Lov	30.	
26.	Juli. Reglm. for Høiesteret	31.	
1684.			
5.	Jan. Møller=Laugs Artikler	32.	
1.	Marts. Reskr. ang. Universitetets Eneret til at trykke Almanacker og Skrivekalendere	32.	
29.	April. Forordn. om Færgeløbene imellem Nyborg og Korsør, Aarhus og Kallundborg, Åsfens og Haderslev, Middelfart og Snoghøi	33.	
29.	— Buntmager=Laugs Artikler	34.	

		Supple-	Inbn.
		mentet.	Samt.
		Side.	Side.
1684.			
29. April.	Færgemændenes Laugs Artikler ndi Kjøbenhavn	34.	
29. —	Glarmester=Laugs Artikler	34.	
29. —	Malernes Laugs Artikler	34.	
29. —	Beltøner= og Handskemager=Laugs Artikler	34.	
29. —	Kemmesneider= og Sabelmager=Laugs Artikler	34.	
29. —	Bartskjær=Laugs Artikler i Kjøbenhavn og Christianshavn	34.	
3. Mai.	Kongl. Majest.s Mandat, at Proprietarierne ei maa forbyde Bønderne at gjøre deres Sognepræster Billighed	(31.)	10.
28. Juli.	Forordn. om Torvene i Kjøbenhavn	34.	
28. Oktbr.	Forordn. om Brændebeds Taxt og Længde	(35.)	11.
20. Decbr.	Instr. for Overhofretten i Norge	35.	
1685.			
7. Febr.	Instr. for Amtmændene i Norge	37.	
24. —	Kongl. Majest.s Brev om Sørgeklaeder ndi Kjøbenhavn efter H. M. Sal. og Høil. Ihufommelse Enkedronningens dødelige Afgang	38.	
10. Marts.	Hattemager=Laugs Artikler	38.	
21. —	Forordn. om dem, som formeddelt nogle uomgængelige Forretninger og Bestillinger paa deres Værelse forulampes	(38.)	12.
7. April.	Forordn. om Kirkerognstæder ndi Kjøbstæderne i Danmark	39.	
12. Mai.	Færgemændenes Laugs Artikler ndi Helsingør	39.	
14. —	Sværdfejer=Laugs Artikler	39.	
14. —	Kandestøber=Laugs Artikler	39.	
16. —	Bogbinder=Laugs Artikler	39.	
16. —	Skipper=Laugs Artikler ndi Kjøbenhavn	39.	
25. Juli.	Danmarks og Norges Kirkeritual	39.	
7. Novbr.	Guldsmed=Laugs Artikler	79.	
7. —	Knapmager=Laugs Artikler	81.	
7. —	Trædreiernes Laugs Artikler	81.	
1686.			
6. Febr.	Forordn. om Apothekerbæver, som paa Kredit udtages	(82.)	13.

	Supple- mentet.	Indm. Saml.
	Side.	Side.
1686.		
6. Marts. Fældbereber=Laugs Artikler	82.	
6. -- Hjulmændenes Laugs Artikler	82.	
6. -- Bygtemager=Laugs Artikler	82.	
27. -- Forordning om en extraordinær Bededag aarligen	82.	
13. April. Forordn. om en Inkvistionskommissionens Indretning udi Tybsfager	82.	
1687.		
26. Marts. Brygger=Laugs Artikler udi Kjøbenhavn . .	84.	
1. Juli. Forordn., om hvorledes herefter i Lolland og Falster skal tiendes	(84.)	14.
30. Aug. Forordn. om adskillige Landgilders og Af- gifters Maal og Bægtes Ligning i Danmark efter det nye anordnede Maal og Bægt. . .	84.	
1688.		
3. Marts. Forordn. om, hvorledes herefter udi Kjø- benhavn med Guldsmedarbeides Prøve hos Guardinien, saa og Guldtrækernes Ar- beides Rigtighed skal forholbes	86.	
31. -- Forordn. om Misbrugs Affkaffelse udi Bøx- ler imellem indenbys Folk	88.	
7. April. Forordn. om den ny Alterbogs Brug . .	90.	
17. -- Forordn. om adskilligt, vedkommende den Forandring med at tiende efter Loven i Lolland og Falster	(90.)	15.
12. Mai. Reskr. om Korske Lovs Indførelse paa Fær- øerne	91.	
7. Juli. Kjøbenhavns Kræmmer=Laugs Artikler . . .	91.	
1689.		
30. Marts. Kongl. Majest.s Brev og Forklaring over Fredericiæ Stads givne jus asyli	91.	
8. Juni. Forordn. om Pasquiller og Slandskrifter af Bøddelen at brændes	92.	
1690.		
4. Marts. Forordn. om, hvorledes herefter med Veienes Reparation og Auktionsværket udi Danmark skal forholbes	92.	

		Supple-	Inbn.
		mentet.	Samt.
		Side.	Side.
1690.			
4. Marts.	Reglm. og Anordn. om Kommissariers Belønning, og hvorvidt af Forsegling= og Skriverpenge til Thinge forud maa tages	94.	
4.	Forordn. om Tyves og utro Tjeeneres Straf	96.	
4. --	Forordn. om 1) Moderation i Tiden til til Arvs og Gjælds Fragaelse, 2) Forhold med Mortifikationer paa Obligationer og Reverser, 3) Pri kuratorer, som sig Sager tilforhandle, 4) Herreds= og BirkefogdersKorns Oppebørsel, 5) Stokke= og andre Mands Udnævnelse til Thinge, 6) Landsting=Midder=Penges Afstæffelse.....	(97.) 97.	19.
15. April.	Instr. for Høiesteret.....	97.	
17. Mai.	Forordn. om Afstæders og Interlokutoriers Indstævning samt Ransdommes Eksekution	(100.)	23.
17.	Forordn. om Fallitter og hvorledes med deres Midler skal forholdes..	101.	
5. Juli.	Instruy for Stiftsbefalingsmændene i Danmark.....	102.	
15. Novbr.	Høiesterets Patent ..	102.	
1691.			
31. Jan.	Forordn. om Fordegodsjes Tagt i Danmark	106.	
28. Febr.	Forordn. om Børn og Tyende paa Landet, som hindres at komme tilstede, naar Visitation sker.	108.	
1692.			
23. Febr.	Forordn. om ubillige Afkortningers Gratificationers Afstæffelse ved Afsignationers Betaling	(109.)	25.
30. April.	Forordn. om Landrytteriet og Dragoner ubi Norge	109.	
1693.			
11. Febr.	Forordn. om Rangen	110.	
18. Marts.	Forordn. om de Personer, som for Gjæld arresteres, deres Underholdnings Betaling	(111.)	26.
25. April.	Anordn. om Titulaturen	111.	
10. Juni.	Laugsartikler for Urte= og Hsenkræmmere samt Sukkerbagerne i Kjøbenhavn	112.	

		Supple- mentet.	Indm. Saml.
		Side.	Side.
1693.			
1. Decbr.	Elefant-Ridder=Ordens Statuter	112.	
1.	Dannebrog-Ridder=Ordens Statuter	126.	
19. -	Forordn. om Auktionsværket i Danmark og Norge	(137.)	27.
1694			
6. Febr.	Forordn. om Overlast og Drab at hindre og afværge	137.	
6. - -	Forordn. om Egtteskabsløfter med Saord..	139.	
22. Decbr.	Kjøbenhavns Vinhandler= og Vintapper=Laugs Artikler	140.	
1695.			
19. Febr.	Forordn. om Rentepenge samt om Dvgjæld paa Specier	140.	
5. Marts.	Forordn. om offentlige Herberge og Værts-huse i Danmark	(141.)	33.
31. Aug.	Forordn. om Skudsmaal og Løfter for Egtteskabs=Troløvelser og Vielser	141.	
1696.			
11. April.	Kjøbenhavns Hønskræmmer=Laugs Artikler	142.	
5. Mai.	Forordn. om Birkedommere, Birkfogder og Birkeskrivere, at forsynes med kongl. Konfirmation paa deres Bestillinger	142.	
23. - -	Forordn. om affatte Præster ei at maatte forrette nogen geistlig Tjeneste paa Landet eller i Kjøbstæderne, i Kirkerne eller andetsteds, uden i sær Tilfælde med Biskoppernes Samtykke.	(143.)	37.
1697.			
10. Aug.	Forordn. om, hvorledes med Stervboer skal forholdes, naar enten Husbond eller Hustru ved Døden afgaar	143.	
16. Oktbr.	Forordn. om grove Morderes Straf	144.	
1698.			
10. Jan.	Forordn. om ny Vægt og Maals Indrettelse og Bedligeholdelse udi Danmark og Norge	145.	38.

		Supple- mentet.	Indv. Samt.
		Side.	Side.
1699.			
11. Febr.	Forordn. om Stangen	152.	
28. Novbr.	Forordn. om de rette ny Almanaffer, som alene herefter skulle bruges og følges i Kongens Riger og Lande	153.	
1700.			
9. Marts.	Instruktion for Høiesteret	153.	
10. —	Patent, hvorledes Expeditionerne skulle ud- færdiges af Rancellierne og Rentekammeret	155.	
23. Oktbr.	Forbud paa Skjænk og Gave at give og tage	156.	
31. Decbr.	Forordn. om Konsumtionens Oppebørsel i Daunmark	157.	
1701.			
15. Jan.	Forordn., om hvad af en Bondes Bo, naar han ved Døden afgaar eller Gaarden i andre Maader ledig vorder, skal udredes, førend noget af Boet for Gjæld eller i andre Maader maa udlægges	159	
22. Febr.	Forordn. om Landmilitsens Indrettelse udi Daunmark	159.	
15. Juni.	Kopi af den paa 20 Mar sluttede Kom- mercetraktat imellem Hans Kongl. Majest. til Daunmark og Norge paa den ene og de Herrer Generalstaterne af de forenede Neder- lande paa den anden Side. Dateret og sluttet saa og underskrevet af den hollandske Resident Robert Goes i Kjøbenhavn den 15. Juni 1701.	163.	
10. Septbr.	Forordn., hvorved den om Fallitter og hvor- ledes med deres Midler skulde forholde anno 1690 den 17de Mai udgangue For- ordning igjenkaldes og ophæves	170.	
22. Oktbr.	Forordn. om Politien's Administration.	170.	
1702.			
21. Febr.	Forordn. om Bornedefrihed	175.	
11. April.	Forordn. fornyet om en extraordinær Bede- dag fremdeles aarlig paa den fjerde Fredag efter Paaske Helligdage at holdes	181.	

		Supple- mentet.	Inbn. Saml.
		Side.	Side.
1702.			
13. Mai.	Forordn. anl. at alle og enhver, Geistlig eller Verdslig, Civil eller Militær, i Kjøbenhavn skal, saavidt Politien vedkommer, for Politiretten være ansvarlig	181.	
28. Oktbr.	Forordn. om Debitorer i Danmark og Norge, som fallere og for Gjæld undvige, og hvorledes med deres efterladte Gods og Midler skal forholde	182.	

1703.			
8. Juni.	Reskr. om Frihed til at kjøbe og sælge Brændeved	184.	
19. —	Forklaring over Krigsrettens Instruktion . .	184.	
29. —	Reskr. om Bornedrettighed	189.	
1704.			
26. Jan.	Plak. ang. Oprettelsen af et Kommercekollegium i Kjøbenhavn	189.	

1705.			
21. Marts.	Forordn. om Forhold med strandede Skibe og Gods	192.	45.

1707.			
25. Jan.	Kjøbenhavns Skipperlaugs Artifler	199.	
1. Aug.	Forordn. om Examinibus og Vokation til Prædikeembedet i Danmark og Norge	201.	
19. —	Konfirmation paa en Fundats af 9. Mai 1707 ang. en Kasses Indrettelse til Hjælp og Nytte for Geistliges Enker i Aalborg Stift	206.	

1708.			
2. Marts.	Anordn., hvorledes med de i det danske Kancelli foresaldende Expeditioner herefter skal forholde, og hvilke Supplikter afvises	208.	
23. —	Instruktion for de ved Politien og Kommerciens Kommitterede	210.	
9. Aug.	Forordn. om endel Misbrugs og Opholds Affsaffelse ved Tjendetællingen ubi Danmark	211.	

		Supple- mentet.	Subm. Saml.
		Side.	Side.
1708.			
24.	Septbr. Forordn. om Forhold med Betlere, fattige Børn, rette Almisfelemmer og Løsgængere i Kjøbenhavn saa og om Almisse til deres Underholdning	213.	
24.	— Forordn. om Betlere i Danmark saavel paa Landet som i Kjøbstæderne, Kjøbenhavn undtagen	213.	
8.	Oktbr. Forordn. at fremmede Ministre, som ved Kongens Hof sig kunde opholde, deres Personer, Domestikker, eller Gods, ingenlunde maa stedes eller lægges Arrest paa for Gjæld, som de i Kongens Riger og Lande, imidlertid de der have været, eller ved deres Bortreise kunde have gjort.	(214)	48.
26.	-- Anordn., hvorledes i Rathshuset udi Kjøbenhavn skal forholdes	214.	
1709.			
20.	Septbr. Plac. anl. de Mennesker, som ukristeligen henlægge deres spæde Børn paa Gaderne i Kjøbenhavn, at straffes paa Livet.	215.	
1712.			
14.	Novbr. Beneficium Paupertatis udi tvistige Sager, de Fattige vedkommende	216.	
9.	Decbr. Forordn. anl. Omkostninger udi de Sager, som imod tyvagtige Mennesker samt Mordere og M. inddrabere ved Retten skulle udføres	216.	
1713.			
1.	April. Seddel, at de Fattige, naar deres ipant-havende Huse, endskjøndt de paa Auktion have været opbudne, ei blive solgte, maa for Auktionsafarium at betale være fri og forstaaede.	218.	
1714.			
30.	Novbr. Forordn. anl. Ordemødres Examen, An-tagelse og Forhold, saavel i Kjøbenhavn som overalt i Danmark	(218.)	49.

		Supple-	Inbin-
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1715.			
8. April.	Forordn. anl. Bøders Udbrantning for Brebe, som sendes med anden Veilighed end med Posten og deres Deling m. v.	218.	
1716.			
12. Juni.	Forordn. anl. danske Skoler og Skoleholdere i Kjøbenhavn	219.	
1717.			
11. Febr.	Forordn. om Rangen	219.	
20. —	Plak. om Memorialer og Supplicationer ..	(220.)	53.
1718.			
18. Novbr.	Reskr. om Bøders skadesløse Betaling	220.	
1719.			
10. Marts	Forordn. om Memorialer m. m.	221.	
31. —	Forordn. angaaende adskilligt, Justitien vedkommende	(221.)	62.
9. Juni.	Unordn. anl. Sildefustagers Størrølse, og hvorledes dermed skal forholbes, særdeles ved Limfjorden	221.	
17. Novbr.	Uabent Brev ang. Voldgift	222.	
1720.			
26. Febr.	Mandat om Østerstyveriets Affkæffelse	(223.)	64.
18. Marts.	Kammeretsordningen	223.	
3. Juni.	Fredstraktat til Frederiksborg mellem Ds. kongl. Majest. r Kongen til Danmark og Norge etc. paa den ene og Kongen af Sverige og den svenske Krone paa den anden Side	233.	
24. —	Forordn., hvorefter Amtmænd og Magistrater Tiendpenge af Urvs Udførsel af Rigerne ei mere herefter sig maa tilegne ..	234.	
26. Juli.	Garanti- eller Forsikkringsakt om Hertugdømmet Slesvig, afgiven af Kongen til Storbrittanien	235.	
18. Aug.	Garanti- eller Forsikkringsakt om Hertugdømmet Slesvig, afgiven af Kongen af Frankrig	236.	

		Supple- mentet.	Indv. Samt.
		Side.	Side.
1720.			
15. Novbr.	Privilegier for de fremmede ny Kolonier af den reformerte Religion, som sig i Fredericia nedfætte	236.	
1721.			
22. Aug.	Patent om den fyrstelige Del af Hertugdømmet Slesvigs Indlemmelse i den danske Krone	237.	
29. Decbr.	Forordn., at Præsterne paa Landet udi Danmark, istedenfor den hidtil havde Midsummersrente, skal gives af Bonden aarlig et Pund Ost af hver Tønde Hartkorn, saa og Rettens Betjente, hvis Loven dem tillagt og tilladt har	(239.)	73.
1722.			
5. Jan.	Instruktion for Stiftsbefalingsmændene i Danmark.	239.	
6. Febr.	Plak. anl. at ingen Vintapper eller Værts- husmand i Kjøbenhavn eller andensteds er forbunden eller pligtig til imod sin Villie for fremmede og ubekjendte Personer at optappe Vin eller andre Drickvarer til deres Tjeneste at lade slikt være følgagtig, medmindre de strax derfor fornøie Værten eller hans Folk med røde Betaling	243.	
1723.			
7. Mai.	Forordn. og nærmere Forklaring om Eien- dom og Selveierrettighed paa det af Hans kongl. Majest. bortsolgte Ryttergods	(244.)	71.
4. Juni.	Forordn. om Kald og Varsel til Rytter- distrikternes Virkeretter	244.	
10. —	Forordn. ang. Medvidere og Medhjælpere i Toldsvig	246.	
20. Aug.	Forordn. og nærmere Forklaring ang. hvor- fra de fornødne Beføstringer til Delin- kventers Fængsel, Underholdning og Cre- tution skulle tages	247.	

	Supple- mentet.	Inhm. Saml.
	Side.	Side.
1723.		
24. Septbr. Forordn. anl. Smør-, Kjøb- og Fiskefor- stager, deres Justering i Danmark	(248.)	76.
5. Novbr. Forordn. om, naar Sigtelses- eller Be- nægtelseseder maa aflægges	(248.)	77.
1724.		
8. Febr. Reglement ang. Tvistigheder mellem Præ- ster i Kjøbenhavn	248.	
5. Aug. Laugsartikler for Kræmmere udi Odense i Fyen	251.	
19. Aug. Anordn. ang. hvorledes det efter Forordn. af 5. Januar 1714 skal forholdes med de Personer, paa Kongens Gods, som have forset sig med Leiermaal, nemlig at ved Ret og Dom for Sessionerne skal ske Af- tingning	252.	
1725.		
16. Febr. Artikler for Skipperlaaget udi Bergen . . .	252.	
10. Marts. Forordn. ang. Jurisdiktionen i de til Po- litien henhørende Sager og den borgerlige Næring, forsaavidt samme de Militære i Kjøbenhavn kan tillades	253.	
11. Aug. Forordn., at om Leiermaalsbøderne udi Kjøbstæderne maa ske Aftingning, og hvor- ledes de Personer skulle straffes, som ikke formaa noget at betale	257.	
8. Oktbr. Forordn. angaaende tyvagtige Mennesker, som bestjæle Kirkerne, og de, som med dem kjøbe	257.	
1726.		
9. Septbr. Magistratens Anordning i Kjøbenhavn efter kongl. Majest.s Reskript af 2. Septbr. ang. hvad Tøder sig der maa nedsætte	258.	
8. Novbr. Forordn. ang. at den, som kjøber eller sælger nogen Kirke i Danmark, skal inden en Maaned efterat Kjøbet er sluttet, samme indberette til det danske Rancelli og til Stedets Biskop m. v.	259.	

		Supple- mentet.	Inbin. Samt.
1727.		Side.	Side
21. Juli.	Kabent Brev, hvorved de til fattige fader- og moderløse Børns Underholdning og Op- tugtelse formædlest et Waisenhusets Indret- telse i Kjøbenhavn, gjorde Udstalter Hans kongl. Majestæts Undersaatter kundgjøres..	259.	
1728.			
9. Jan.	Forordn. anl. hvorledes med Huskapellners Vokationer samt Subsistence i Embeder her- efter skal forholdes	260.	
14. Juni.	Kesfr. ang. Bispeexamins Indrettelse	265.	
21. Decbr.	Forordn., hvorved Kjøbenhavns Indvaanere, formedelst den dem overgangne ulykkelige Ibdebrand, til deres Reetablisement allern. afforderes adskillige Friheder og Benaad- ninger	267.	
1730.			
26. Jan.	Plak ang. det i Svang gaaende Østerstyveri	268.	
30. Oktbr.	Traktat med Rusland ang. Saluten tilføes	269.	
11. Decbr.	Kesfr., hvorved Hs. Majest. allern anord- ner et Rancellikollegium at holdes i det danske Rancelli	273.	

		Supple- mentet.	Inhm. Saml.
		Side.	Side.
1732.			
31. Marts.	Kong Christian den Sjettes ny forbedrede Fundation og Stiftelse for det kongl. Uni- versitet i Kjøbenhavn	287.	
18. April.	Forordn. om Sagten	289.	
25. —	Anordn., at Bogtrykkerne i Kjøbenhavn skulle af alt, hvis hos dem trykkes, levere til Kon- gens Bibliothekarius hvert Fjerdingaar tre uindbundne Exemplaria	290.	
26. Septbr.	Forordn. anl. hvorledes de fornødne Be- kostninger til Delinkventers Fængsel, Un- holdning og Eksekution paa Amterne eller Stifterne skulle lignes, saa og angaaende Delinkventers Udsørsel ved Retterne . . .	290.	
1733.			
26. Jan.	Stovforordning udi Danmark	292.	
8. Juni.	Plak. ang. den af Hs. kongl. Majest. allern. bevilgede Brandkassens Indrettelse udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn	293.	
7. Oktbr.	Anordn., hvorved al Skjænden og Larmen paa Prædikestolen, i Særdeleshed mod de saakaldte Pietister, forbydes	294.	
1734.			
19. Febr.	Reskr. anl. hvorledes skal forholdes og dømmes udi de paa Island forefaldende Tyvs-, Drabs- og andre Sager	295.	
24. —	Forordn. ang. den Gjæld, som af Officererne efterdags gjøres	(296.)	91.
5. Marts.	Forordn. ang. Besvangresser og det deraf paaftaaende Egteffab.	(296.)	93.
13. Aug.	Forordn. ang. Kirkerne i Norge	297.	
16. —	Kongl. Befaling af 6. Aug. 1734 til Ma- gistraten i Kjøbenhavn ang. det Forbud af 23. Marts 1725, dets Ophævelse, om kristne Folks Antagelse af Søderne etc.	300.	
1. Decbr.	Kongl. Resol. af 29. Oktober 1734 til Sø- etatens Generalkommisariat og derfra ind- komne Skrivelse til Magistraten i Kjøben- havn af 26. Novbr. næstefter ang. kongl.		

		Supple- mentet.	Andm. Saml.
		Side.	Side.
1734.	Leverandørers, Haandværkeres og andres angivende Gjælds Acceptation og Defurtering, hvorfra høibemeldte Generalkommissariat fritages	300.	
1735.			
17. Jan.	Extract af nogle Apothekerne den 4. Decbr. 1672 allern. givne og den 2. Jan. 1733 konfirmerede Privilegier	301.	
28. —	Plaf. anl., at vedkommende Præster og Kirkeeiere skulle udrede og betale, hvis de til Universitetet ere skyldige, saa og i rette Tid at erlægge den paabudne Studiestat og Rathedratikum, saafremt de ikke derfor ville lide Exekution	301.	
12. Marts.	Forordn. om Sahbatens og andre Helligdages tilbørlige Helligholdelse, og den hidindtil derved forløbne Misbrugs Affkaffelse ..	302.	
28. Mai.	Reskr. at herester ikke nogen Domme paa Delinkventer vorde exekverede, men at udsættes til nærmere kongl. allern. Resolution.	313.	
10. Juni.	Fundats for et adeligt Jomfrukloster paa Bemmetofte i Sjælland	314.	
8. Juli.	Reskr. anl. hvorledes Delinkventers Exekution med forderligste kan gaa for sig	315.	
19. Aug.	Forordn. om adskilligt Justitien og Retens Betjente i Norge vedkommende	316.	
19. —	Forordn. ang., at vedkommende Arvinger udi Stervboer udi Danmark og Norge maa forundes Aar og Dag, efterat Proklama er blevet publiceret, for at erklære sig, om de Arb og Gjælb ville vedblive eller frasige ..	337.	
12. Decbr.	Forordn. om de Desertører, som i Bore Riger og Lande nogle Midler efterlade ..	338.	
23. —	Forordn. om nøiere Kirkedisciplin imod skandaløse Synder	339.	
23. —	Forordn. om Lovens Skjærpelse imod temere litigantes samt uretvide Dommere og Procuratorer	341.	95.
23. —	Forordn. ang. en Justitskassens Indretning	343.	

		Supple-	Indt.
		mentet.	Samt.
		Side.	Side.
1736.			
13. Jan.	Forordn. ang. den tilvørende Ungdoms Konfirmation og Bekræftelse udi deres Daabs Raade.....	(348.)	99.
27. —	Forordn. anl. en Inquisitionskommission over det Sølvtjveri, som ved Kongsberg Sølvsørfk border forøvet.....	348.	
10. Febr.	Forordn. anl. hvorledes med Examinibus juridicis ved Universtetet udi Kjøbenhavn til Justitiens Befordring herefter skal forholbes.....	349.	
28. April.	Forlig med Hamborg.....	356.	
6. Oktbr.	Anordn. ang. adskilligt udi den om Forbud paa Juveler samt Guld og Sølv at bære m. v. udgangne allern Forordning af 16. April næstafvigt.....	358.	
2. Novbr.	Forordn. anl. Attester, som Professores theologiae ved Kjøbenhavns Universtet saa og Biskopperne overalt i Danmark og Norge aarligen skulle indsende til det danske Rancelli, om deres Værdom og Levnet, som søge at blive befordrede til ledig vordende Præstembeder.....	359.	
13. Decbr.	Fornøelse af det om Østerstjveriets Afstaffelse de dato 26. Februar 1720 udgangne Mandat.....	361.	
21. —	Forordn. anl., at de ordinære i Ketterne bestilkede Sribere, som med Skifterne have at bestille, skulle nyde deres Sribervøn efter Loven, for hvis Skifteakter, der af Skiftekommissarier eller Samfrænder udstedes, hvad enten de ved samme Skifter have forrettet Sribers Tjeneste eller ikke; hvorimod de bør være pligtige at føre Protokollen og Skifteakten at udstede, naar de derom blive anmodede.....	361.	
1737.			
8. Martz.	Forordn. anl. den udi Kjøbenhavn oprettede Assignations-, Værel- og Laanebank.....	362.	

		Supple-	Inbn.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1737.			
22. Marts.	Forordn. anl. hvorledes Lovens 5. Bogs 9. Kap. 3. Art. om Dannefø skal forstaas	(364.)	108.
31. Mai.	Forordn. ang. hvorledes den norske Lovs 5. Bogs 2. Kap. 63. Art. efterdags skal forstaas	364.	
9. Aug.	Forordn. anlangende Delinkventers Henrettelse og deres henrettede Legems Begravelse	365.	
1. Oktbr.	Patent anl., at Hs. kongl. Majest. allern. har funden for godt at anordne en General-Kirke-Inspektion, som bestandig skal have Opfigt med Kirken og Geistligheden	366.	
15. Novbr.	Reskr. ang. Kontrastævninger, anl. at Kontrastævninger, naftet de ei ere udtagne før Overhofrettens Begyndelse, dog skulle agtes for lovlige, naar de ellers efter Loven ere blevne forkyndte, og Dommene ikke overstaet fatalia	366.	

1738.			
27. Jan.	Resordn. wegen geschärfter Strafe der groben Mörder	368.	
31. —	Anordn. anl. hvad der skal betales saabel for Notarialinstrumenter og Bestikkelser som for Dommers og Thingsvidners Beskrivelse ved Underretterne baade i Kjøbstæderne og paa Landet i Danmark og Norge (Kjøbenhavn undtagen), samt og for Borgerbreve og deres Beskrivelse	369.	
31. —	Reskr. ang., at de, som i alle Kjøbstæder efter Loven bør holde Bøger, skulle forskaffe dem med stemplet Papir forkyndte og af hvert Steds Magistrat eller Byfogden, hvor ingen Magistrat er, autoriserede	372.	
7. Febr.	Forordn. om Paatebøgers og de deraf givne Extrakters tilforladeligere Indretning og Behandling efterdags	(374.)	108
19. Decbr.	Reskr. anl. at naar besøvede Kvindfolk paa Island udlægge uogen til Barnefader, som		

	Supple- mentet.	Inhm. Saml.
	Side.	Side.
1738.		
	fig med Ed derfor befrier, de da for videre Tiltale skulle være fri, medmindre de kunne anderledes bevises	374.

1739.		
23. Jan.	Forordn. om Skolerne paa Landet i Dan- mark, og hvad Degnene og Skoleholderne derfor maa nyde.....	375.
23. —	Instrux for Landstthingene.....	380.
26. Febr.	Forordn. om, hvorledes de Regnskabsbetjente, som paa de dem betroede Oppebørsler noget skyldig blive, herefter skulle anses og straffes	388.
19. Juni.	Laugsartikler for Bly-, Spaan- og Stæ- vertællerne i Kjøbenhavn	390.
28. Juli.	Forordn. hvorved de forhen udgaaue For- bud saavel paa at indtage noget af de paa Boringholm saakaldede Udmarksjorder, som og paa at rive Lyng og at hugge Ener inden de omkring Skobalmindingen satte Stene sammesteds, fornyes og igjentes..	(390.)
31. —	Anordn., hvorefter saavel Hs. Majestæts Betjente i Danmark og Norge som især de saakaldte Landfiskaler sig allerund. skulle rette og forholde.....	390.
11. Septbr.	Forordn. anl., hvorledes med døde Kreaturer paa Landet, som befindes paa Veie og Mar- ker henliggende, deres Nedgravelse eller Bortførsel skal forholdes	395.
27. Novbr.	Forordn., anl., at Delinkventer istedenfor at dømmes til Bremerholm skulle herefter dømmes til Arbeide i nærmeste Fæstning..	396.

1740.		
2. Jan.	Forordn. ang. Fiskeri udi Limfjorden.....	396.
7. April.	Forordn. ang. Kvægtienden udi Danmark.	(397.)
29. —	Plakat og nærmere Anordn. ang. Skolerne paa Landet i Danmark	397.
14. Juni.	Reskr. om Udbidelse til Island af Forordn. af 5. Marts 1734.....	401.

		Supple-	Inhm.
		mentet.	Samt.
		Side.	Side.
1740.			
7. Oktbr.	Ydermere Fornøelse af den ang. Østersthyberis Affkaffelse under 26. Febr. 1720 udgaaene Mandat.	420.	
20. —	Pl. ang. allerund. Ansøgning om Kommissarier og hvem dertil maa foreslaas eller ikke	(402.)	120.
31. —	Rongl. igjentaget Mandat om Vediggængeres og deserterende Soldaters Examinering, Anholdelse og Indbringelse	402.	
—————			
1741.			
7. Jan.	Forordn. anl., at ingen maa oplægge, eftertrykke eller eftertrykt indføre eller falsholde nogen Bog eller Skrift, som en anden paa lovlig Maade sig har forhvervet.	401.	
9. —	Plat. ang. Børns Indsættelse i Tugthus uden foregaaende Dom	406.	
13. —	Forordn. anl. hvorvidt gubelige Forsamlinger udenfor den offentlige Gudstjeneste til videre Opbyggelse og Gudsfrugtigheds Øvelse under vedkommende Læreres Opfyn maa tillades og hvilke derimod som utiladelige og mistænkelige forbydes.	406.	
17. Febr.	Forbud paa Simpelsføring	(408.)	121.
3. Marts.	Forordn. ang., hvorledes med Vidners Indstævning, Forelæggelse og Faldsmaals Kjendelse imod modvillig udeblivende Vidner, Opsættelser, Spørgsmaal til Vidner og deres Afhørelse skal forholde	(408.)	123.
17. —	Forordn., hvorved Loven og Krigsartillerne om Udfordringer og Dueller igjentages og skjærpes.	408.	
24. —	Instruktion for Politimesteren i Kjøbenhavn	411.	
19. Mai.	Forordn. ang. Delinkvents- og Tyvsfagers Udførelse i Norge.	415.	
14. Aug.	Forordn. ang. Kjøbstadsjorderne udi Danmark	418.	
25. —	Forordn. om Land- og Forprang, og de deraf sig reisende Sagers, samt alle Politifagers Paatale og Paatjendelse.	420.	

		Supple-	Inhm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1741.			
4. Septbr.	Pl. ang. at ingen af den kongl. Residensstabs Indvaanere maa lade noget Stræberarbejde forfærdige hos Fustere eller uberechtigede Personer	423.	
1742.			
21. April.	Reskr. om Udtagelse af Høiesferetsjager til striftlig Behandling	424.	
27. Juli.	Forordn., hvorved den de Militære her i Staden forhen forundte Frihed, at handle med alle Slags gamle Klæder, ophæves, og hvilke Personer af Magistraten, til saadan Handel at bruge, maa antages og bestilles med adskilligt videre Politiet vedkommende	(425.)	129.
4. Aug.	Forordn. om Kommerciens for Danmark og Norge	426.	
23. —	Kommercetraktat mellem Kongen til Danmark og Norge og Kongen til Frankrig og Navarre ..	427.	
17. Oktbr.	Plak. ang. hvormeget Stadskonduktøren ubi Kjøbenhavn, naar han en Grund opmaaler og Maalebrev derpaa udsærdiger, skal nyde ubi Salario med videre	437.	
26. —	Forordn. ang. Tyveri, som begaas ved at affjære Man og Kumpe af andres Heste paa Marken eller andensteds	(438.)	134.
1743.			
14. Novbr.	Approbation paa Foundation for det i Viborg oprettede Lugt- og Manufakturhus ..	438.	
6. Decbr.	Forordn. ang. idømte Bøgesøders Inddrivelse, og hvorledes den Skyldige, naar deres Betaling ei erholdes kan, bør straffes paa Kroppen m. v.	439.	
1744.			
17. Febr.	Forordn. om Rangen	451.	
31. Juli.	Reskr. til Kjøbenhavns Magistrat, at de i Forordn. 27. Juli 1742 fastsatte Bøder for		

		Supple-	Inbm.
		menter.	Saml.
		Side.	Side.
1744.	dem, som kjøbe Gods og Klæder af dem, der ikke til samme at sælge ere beskittede, maa nedsættes efter Personernes Omstændigheder og Varernes Værdi fra 1 til 50 Rdlr., og at flige Bøder Politikassen skulle tilhøre m. v.	451.	
11. Novbr.	Laugsartikler for Kræmmere i Helsingør ..	453.	

1745.			
11. Jan.	Plak. ang. at ingen af Stadens Indvaanere maa antage Fuffere til noget Malerarbeide under Straf	454.	
12. Febr.	Anordn. om Politiens Indretning og Administration ubi Christiania By og dens omliggende Forstæder.....	454.	
12. Marts.	Fundats for Støvringgaard's adelige Somfrukloster	456.	
15. —	Plak. ang. Skiberummenes Befragtning ..	458.	
19. —	Forordn. om Misbrug ved Hjemmedaaben i Danmark at affaffe	458.	
9. Juli.	Forordn. anl. hvorledes de Informatores, som besvangre og i Uære beligge de dem til Undervisning anfortroede Pigebørn, skulle straffes.	461.	
2. Septbr.	Forordn. anl. hvorledes Ungdommen, som, førend deres Konfirmation og imidlertid de dertil præpareres, begaar Veiermaal, skal anses og straffes.....	461.	

1746.			
20. Mai.	Verordn. für das Herzogthum Holstein, königl. Antheils, Herrschaft Pinnenberg, Grafschaft Ranzau und Stadt Altona, unter welcher Jurisdiction mit einem, in einem Foro delinquirenden, in dem andern aber zur Haft gebrachten Mißthäter der Kriminalproceß und die Bestrafung vorzunehmen	463.	
20. —	Verordn. für das Herzogthum Schleswig, unter welcher Jurisdiction mit einem in einem		

		Supple-	Inbm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1746.	foro delinquirenden, i dem andern aber zur Haft gebrachten Mißthäter der Kriminalproceß und die Bestrafung fürzunehmen ..	465.	
27. Mai.	Forordn. om Husbesøgelse paa Island...	466.	
27. —	Anordn., hvorved et og andet om Skriftestolen og Altergang paa Island bliver reguleret.....	467.	
3. Juni.	Anordn. om Hustugt paa Island.....	467.	
3. —	Forordn. ang. hvor de skulle tiltales og straffes, som efter begangne Misgjerning derfra, hvor Gjerningen er begaaet, ere undvigte, og antræffes eller paagribes paa andre Steder, som henhøre under anden Jurisdiction.....	(467.)	135.
10. —	Anordn. om Stiftsprobster paa Island...	468.	
1. Juli.	Oktroi for Assurancekompagniet i Kjøbenhavn.....	471.	
1. —	Konfirmation paa en af Assurancekompagniet i Kjøbenhavn affluttet Konvention og Forening.....	473.	
27. —	Plak. efter kongl. Reskript af 6. Juli, angaaende at ingen af Stadens Indvaanere maa antage Fustere eller uberettigede Personer til Murarbeide.....	473.	
10. Aug.	Fredsartikler imellem Kongen af Danmark og Norge etc. og Dejen af Republiken Algier.....	473.	
14. Oktbr.	Forordn. om Rangen.....	476.	
17. Decbr.	Instruktion for Politimesteren i Bergen, hvorved ham tillægges mere Myndighed, end han tilforu havde.....	477.	

1747.			
13. Jan.	Forordn. ang. hvilke Slags Delinkventsager i Danmark og Norge bør lignedes paa Almuen, naar Eksekution efter Domme i Delinkventsager maa ske, og hvormeget daglig til Delinkventers Underholdning maa beregnes og godtgjøres, med videre.....	478.	

		Supple- mentet.	Inbdm. Samt.
		Side.	Side.
1747.			
10. Febr.	Ræftr. anl. Forfattelsen af et Udlast til en Forordning til Straffens Stjærpelse saavel for Thyve som for Thyshælere	481.	
15. Mai.	Konfirmation paa de Reformertes Privilegier, saavel for dem, som allerede have nedsat sig i Hs. Majest.s Riger og Lande, som de, hvilke agte sig derind at begive	482.	
12. Juni.	Plak. ang. de Indgangspenge, som ere anordnede at skulle betales for de nye Tieres Navnes Indtegnung i Brandforsikringsklassen	492.	
15. Septbr.	Forordn. ang. hvorledes de i Hs. Majest.s Riger boende Søder udi Thingsvidnesager skulle aflægge Ed	493.	
—————			
1748.			
23. Febr.	Forordn., hvorved Loven og Forordningen af 6. Febr. 1694, angaaende Hospitalers, Skolers og Fattiges Regnskabers Afslæggelse med videre igjentages og stjærpes	494.	
16. April.	Traktat mellem Kongerne af Danmark og af begge Sicilierne	498.	
11. Juli.	Forordn. om Koffardistibes og Kommissfarernes samt de oktroyerede Kompagniers Skibes Flag og Gjøss samt Bimpler og Fløie	(506.)	138.
15. Novbr.	Forordn., at de Delinkventer, som, efterat de for deres begangne Misgjernung ere dømt, borttrømme fra et Stift i Norge til et andet, skulle, uden at henføres til det Sted, hvorfra de ere undvigte, udstaa deres Straf i det Stift, hvor de antræffes og paagribes	506.	
—————			
1749.			
7. Febr.	Forordn. hvorved den om grove Morderes Straf under Dato 16. Oktober 1697 udgangne Forordning hyderligere forklares . . .	507.	
5. Decbr.	Forordn. anl. at naar nogen, som i et Hospital er indlagt eller af de Fattiges Kasse nyder Underholdning, maatte tilfalde en		

		Supple- mentet.	Indm. Saml.
		Side.	Side.
1749.	Arv, skal samme tilhøre det Hospital eller Fattiges Kasse, hvoraf Arvingen nyder Forpleining	(508.)	141.
19. Decbr.	Reskr. anl. hvorledes Korske Lovs 1—6—10. om Underretters Dommes Appel, skal forstaas, saa og hvorledes med Sager, som fra Laugthinget blive hjemviste, deres Indstævning og Forsøgning skal forholdes	508.	
1750.			
12. Jan.	Plak. ang. at Lovens 5. Bog 2. Kap. 1. Art. og Forordning 10. August 1697 igjengages, der befaler at angibe Dødsfald for vedkommende Skifteforvaltere	511.	
13. Marts.	Reskr. anl. at ved Børnehuset paa Christianshavn skal gjøres Indretning til 24 Hittébørns Opdragelse og Underholdning, saa og, at Hs. Majest. har approberet de Kommitterede ved Konventhuset deres Forslag til at forekomme Barnefødsler i Dølsmaal	512.	
24. —	Laugsartikler for Kjøbmændene i Aalborg.	515.	
10. April.	Forordn. ang., at alle Birkedommere saavel ved Hs. Majests. Rytterdistrikter som Grevernes og Friherrernes samt andre lige med dem benaadede Birker i Danmark, deres Domme, maa herefter for Høiesteret indstævnes, omendstjændt Sagens Hovedstol og det, den har reist sig af, kunde være af ringere Værdi end 66 Lod Sølv	515.	
29. Mai.	Forordn. anl. den Kettergang, som herefter ved Ketterne i Danmark og Norge skal bruges i de Sager, hvor nogen søges til Skilsmisse i sit Ægteskab propter desertionem	(516.)	142.
15. Decbr.	Forordn. ang. Fiskeriet udi Limfjorden	516.	
18. —	Forordn. anl., naar og hvorledes Ægteskab maa afstilles i Tilfælde, hvor Husbond eller Hustru er straffet med Fængsel paa Livstid	(517.)	144.

		Supple-	Inbm.
		mentet.	Samt.
		Side.	Side.
1751.			
25. Jan.	Plaf. ang., at ingen af Holmens Stoffes menige Mænd, være sig Tømmermænd, Haandværkerne, Matroser eller nogen af Divisionernes Mandstab, Sø- eller Løihusfolk med videre, maa af nogen krediteres enten Barer eller Penge	517.	
5. Febr.	Forordn. anl. hvorledes de Skipperne, Styr-mænd eller Skibsfolk, som befindes paa en thvagtig eller underfundig Maade at have forkommet eller bortvendt det dem under Hænder betroede Skib eller Gods, bør straffes	519.	
19. Marts.	Forordn. anl., at de Kvindesperoner, som trende Gange have avlet Børn i Løssagtig-hed, skulle istedenfor den i Loven befalede Straf, at lagstryses, hendsømmes til nær-meste Løgthús	520.	
26. —	Plaf. anl. Farten paa Grønland	521.	
23. April.	Instruktion for Generalfiskalen	522.	
21. Mai.	Forordn. anl. hvad der ved Delinkvent-sagers Drift og Udsørfel udi Danmark og Norge bør iagttages	(522)	145.
⁷ / ₁₈ Oktbr.	Traktat ang. Grændserne imellem Konge-rigerne Norge og Sverrig	523.	
26. —	Plaf. ang. Straf for dem, som uberettiget fiske udi de kongl. ferske Søer og Fiske-damme paa Kjøbenhavn, Frederiksborg og Kronborg Amter	(524)	149.
8. Decbr.	Fredstraktat mellem Hs. kongl. Majest. Kong Frederik den Femte osv. og den Durchl. Aley Bascha Begler Bey af Kongeriget Tunis	524.	
1752.			
8. Jan.	Kong Frederik den Femtes Sø-Krigs-Arti-kels Brev	526.	
22. —	Freds-, Kommerce- og Navigationstraktat imellem Hs. kongl. Majest. Frederik den Femte osv. paa den ene og den durchl. Mahamet Caramelli Bey, Bascha og Sou-		

		Supple-	Inhm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1752.	vernør af Kongeriget Tripolis paa den anden Side	530.	
18. Febr.	Forordn. hvorved Tiden, inden hvilken Overretsbomme i Norge efter Forordningen 19. August 1735 bør appelleres, endnu forlænges paa 14 Dage	530.	
14. April.	Reglement og nærmere Anordning om Sørgebragt, og hvad Slags Klæder dertil skal bæres.	531.	
26. Mai.	Forordn. om Uafædesretten og Hovedhøjlets Tiltrædelse i Norge	532.	
16. Juni.	Forordn. anl. Auktioner hos og efter de i virkelig Tjeneste staaende eller afsøede Militære i Danmark	534.	
7. Aug.	Plak. ang. Godtgjørelse af den kongl. Kasse for gamle Mynter og andet af nogen Karakter, som udi Danmark og Norge maatte findes og til Rentekammeret indsendes . . .	(537.)	150.

1753.			
22. Juni.	Bevilling til Kommerceassessor Jean von der Lippe i Bergen, at saafremt hans Datter Karen Dorthea skal ægte Severin Werner, hvorledes da med hendes Fædrenes og Mødrearv forholdes skal	537.	
29. —	Forordn. om Assistentshuset i Kjøbenhavn.	539.	151.
29. —	Allern. Fundats og Anordn. for det kongl. stiftede fattige Børns Opfostringshus paa Christianshavn	540.	
13. Aug.	Plak., hvorved forbydes alle uberettigede Personer i Kjøbenhavn at paatage sig Kommissioner for Folk til at udføre deres Sager ved den anordnede Gjældskommission.	(541.)	152.
6. Oktbr.	Forordn., hvorved forbydes alle Slags saakaldede Hazardspil, være sig med Kort eller Tærninger, enten det er udi Værts- og publique, eller udi andre private Huse . . .	(542.)	154.
30. Novbr.	Reftr., at de ved Reglementet for Garnisonsmenigheden i Kjøbenhavn for Underofficerer og Gemene anbefalede Trolovelser		

		Supple- menter.	Indb. Saml.
		Side.	Side.
1753.	skulle være efter Ritualet, og at Indskrivelser skulle ske i begge Parter's Overværelse, dog skal samme ikke extenderes til videre end dem, som virkelig ere i Tjeneste, desligeste at Garnisonspræsterne ikke maa besatte sig med at kopulere nogen, som ikke hører deres Menigheder til	542.	
1754.			
5. April.	Forordn. anl. Skifteforvalteres Salarium i de Stervboer, hvor den Længstlevende enten efter kongl. allern. Tilladelse sidder i udstiftet Bo, eller efter allern. konfirmeret Testamente beholder hele Boet, uden at stifte og dele	544.	
13. —	Forordn., hvorved Forordn. 5. Jan. 1753, anl., at ingen enten Civile eller Militære maa kjøbe eller handle med Underofficerer og Gemene, eller deres Hustruer og Børn, uden vedkommende Kompagnichefs skriftlige Konsens, extenderes til Norge, saa og at ingen maa kreditere dem noget, uden Kompagnichefs Konsens m. v.	547.	
26. —	Reglement, hvorefter Vi Frederik den Femte osv. allern. ville, at det imellem Sognepræsten og residerende Kapellaner paa Landet i Bort Rige Danmark udi de Præsteskald, hvor resid. Kapellaner efter det kongl. allern. Reskript af 2. Marts 1742 ere anordnede, i Henseende til deres Embedsforretninger skal forholdes	548.	
14. Mai.	Forordn. ang. Straf for dem, der enten give Umyndige og Mindreaarige Kredit eller oppebære ubillig Naget og Rente . . .	(555.)	159.
15. Juli.	Plak. ang. Forbud paa at føre Kontrabande og ufortolbede fremmede Varer udi Vaade eller andre smaa aabne Fartøier paa en Mil nær ved Provindserne udi Danmark . .	555.	
31. —	Plak. ang. Burderinger over Gaarde, Huse og Eiendomme heri Staden	556.	

		Supple-	Inhm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1754.			
20. Septbr.	Reskr. ang. at mange diverse Debitorer ikke kunne under et indstævnes eller dømmes..	558.	
2. Oktbr.	Plak. ang. de rette Flyttetider og Husværrelseres Opsigelse, som skal være i det mindste et Fjerdingaar eller tretten Uger før Paaste eller Mikkelsdag m. v.	(560.)	164.
1755.			
3. Jan.	Reskr. ang. at mange og diverse Debitorer ikke kunne under et indstævnes eller dømmes.	560.	
24. —	Forordn., anl. at med Appellationsterminen eller Tiden for Underrettsdomme, som maa indstævnes lige til Høiesteret, skal i alle Maader forholdes efter det, som i Lovens 1. Bogs 6. Kap. 14. Art. i Henseende til Overretternes Domme er anordnet og befaleet.	561.	
31. Marts.	Anordn. ang. Justitiens og Politiens Administration paa Hs. Majestæts Eilande ubi Amerika, St. Croix, St. Thomas og St. Jean	562.	
26. April.	Forordn. anl., at de Kvindesperfoner, som trende Gange have ablet Børn i Løssagtighed, skulle i Stedet for den i Loven anbefalede Straf, at fagstryges, hendsømmes til nærmeste Tugthus	565.	
10. Oktbr.	Reskr. anl. hvorledes der skal forholdes, naar nogen rekvirerer Arrest eller Exekution hos nogen, som bor eller er inde paa Waajshuset i Kjøbenhavn	565.	
3. Decbr.	Plak. anl. Tjenestethende her i Staden og deres Forhold samt Omgang imod dem i deres Tjeneste, item om Fardag og Opsigelsestiden med videre.	566.	
1756.			
3. Marts.	Plak. ang. Haandværkslaugene i den kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, hvori Mesterstykkerne bestaar, hvad Bekostningerne ere ved ethvert Laug især, m. v.	568.	

		Supple- mentet.	Inhm. Saml.
		Side.	Side.
1756.			
29. Juli.	Kong Frederik den Femtes Krigsartikelsbrev for Laudtjenesten ved Sætetaten	569.	
30. —	Forordn. og Reglement, hvorefter de, som bruge Handel og Søfart, sig udi Krigstider have at rette og forholde	573.	
6. Aug.	Fundats for det i Kjøbenhavn af Hs. kongl. Majest. allern. oprettede Frederiks Hospital.	577.	
1. Decbr.	Keskr. ang. at ingen Officer af Landetaten maa gifte sig uden kongl. Tilladelse, som ikke kan ventes, medmindre Giftermaalet eragtes gavnligt	577.	
1757.			
1. Febr.	Forordn. om Misbrug med Brændevinsdrik at affkaffe, med videre, udi Danmark	578.	
25. —	Traktat med Porten	578.	
19. Aug.	Keskr. at tilkjendegive Præsten Hr. Peder Wind, at han bør nyde Tienden af Hør- og Hampesæd med videre, og at i Fald en Bondesmed, som har vægret sig ved at erlægge denne Tiende, ikke godvillig vil finde sig derudi, kan Præsten vente at nyde Opreisning paa den ergangue Underretsdøm samt beneficium paupartatis	582.	
18. Novbr.	Anordn. om Debitorer i Danmark og Norge, som gjøre Opbud, hvorledes deres Opbudshoer af de udnævrende Opbudsmænd skulle behandles, saa og svingagtige Debitorer, saavel de, som gjøre Opbud, som de, der fallere, hvorledes skulle tiltales og straffes	585.	
1758.			
3. Jan.	Plak. om Vidners Førelse udi de Sager, som angaa Toldsvig samt Betjentes Forhold med videre, forsaavidt til Toldvæsenet henhører eller deraf dependerer	587.	
7. Febr.	Forordn. ang. det alene privilegerede Lotteris Præferonce hos Kollektører i Henseende til Lotteripenges Oppehørsel	588.	

		Supple- mentet.	Inbdn. Saml.
1758.		Side.	Side.
22. April.	Plaf., hvorved den under 26. Marts 1751 anl. Farten paa Grønland allern. gjorte Anordning igjentages og skjærpes	588.	
14. Juni.	Plaf. ang. Arrest paa nogens Person eller Gods paa Silandene paa St. Croix, St. Thomas og St. Jean i Vestindien	(589.)	166.
22. Septbr.	Stibsartikler saavel for Over- og Under-officerer som for alle og enhver, Gemene og andre, der fare paa de Koffardskibe, som seile til Vestindien, Guinea samt Mid-delhavet eller paa lange Reiser om de West	589.	
11. Decbr.	Berordn. wegen Einschränkung des über-silifigen Gebrauchs der Eide, für das Herzogthum Schleswig	590.	
—————			
1759.			
23. Febr.	Kesfr. anl., at ved den Mils Distance, som Kesriptet af 7. Mai 1756 fastsætter, at ingen af de i Krig værende Magters Ræpere under de nordiske Kyster maa opbringe noget Skib og i de norffe Havne som Priser føre, skal forstaaes den ordinære Sæmil, hvoraf der gaar 15 paa en Grad	591.	
20. April.	Kesfr. anl. naar Skipperen paa en i de norffe Havne opbragt fremmed Pris paa-staar, at han er opbragt nærmere ved Landet end Kesripterne af 7. Mai 1756 og 23. Februar sidstleden tillade, at vedkom-mende Underdommer da efter foregaaende Stævnamaal har at modtage Parternes Beviser og afhøre deres Vidner og derefter give sin Eragtning, om Prisen er gjort nærmere ved Landet end bemeldte Kesripter tillade eller ei, uden at besatte sig med at berøre eller melde noget, om Prisen bør kjendes fri eller være god Pris, hvilken Eragtning skal overleveres til Stiftamt-manden og af ham nedsendes til Rancelliet.	592.	

		Supple- mentet.	Indin- Samt
		Side.	Side.
1759.			
18. Mai.	Forordn. ang. alle fremmede stemplede Korts Kassation og Afstæffelse samt hvorledes videre med de indenlandske fabrikerede stemplede Korts Forhandling og Brug herefter i Danmark og Norge skal forholdes	594.	
25. —	Forordn. ang. i hvad Alder Ungdommen maa antages til Konfirmation, hvorlænge Konfirmationen med nogle maa udsættes, og hvor snart de, som ere konfirmerede, derefter bør søge Herrens Bord	(596.) 596.	167.
30. Juli.	Plak. imod alle Slags Dpløb paa Gaderne.		
1. Aug.	Plak. ang. at de udi Kjøbenhavn holdende Pantebøgers Registre skulle forandres og en ny Protokol for hvert af Stadens Kvarterer indrettes med videre	597.	
28. Septbr.	Anordn., at naar nogen ved Kommissionsdom bliver dømt til at betale Bøder, som tilfalde Hans Majestæts eller publique Kasser, da skulle Kommissarierne til vedkommende Stiftamtmand indsende en Gjenpart af Domslutningen med Designation over Bøderne, for at besørge samme indbrevne, saafremt Dommen ikke til høiere Ret indstævnes og der bliver undertjendt eller forandret	(598.)	172.
—			
1760.			
21. Mai.	Plak. ang. fri Handel saavel udi Stykkesom Menvis med de her i Landet trykte Rattuner	598.	
7. Juni.	Forordn. ang., hvorledes der med Delinkventfagers Indstævning for Høiesteret og Overhofretten i Norge herefter skal forholdes	(599.)	173.
29. Oktbr.	Plak. ang. Assistentkirkegaardenes Afstæffelse i Kjøbenhavn og sammesteds andre indrettede uden Stadens Nørreport	599.	

		Supple- mentet.	Inhm. Saml
		Side.	Side
1761.			
14. Jan.	Plaf. ang. Opsigelsestiden for Paaske Flyt- tetid for Huseiere eller Leiere skal være inden Nytaar, og for Michaelis Flyttetid inden St. Hansdag	(601.)	176.
24. —	Forordn. ang. Brandvæsenet for Kjøbstæ- derne i Danmark	601.	
13. Marts.	Forordn. anl. hvorledes med Delinkventers Undervisning af Præsterne i deres Kristen- dom og Saligheds Sag, imedens de sidde arresterede, skal forholdes	(603.)	177.
18. —	Plaf., hvorved Kjøberne og Sælgerne ad- vares, ei at handle, førend Sælgerne komme med deres Barer til Torbene eller andre anordnede Steder	603.	
26. —	Plaf. ang. det udi den kongl. Bildtbane i Svang gaaende Kjøbstytte- og Bildtbyveri.	604.	
29. Mai.	Reskr. ang. Arrest paa Betjente under Havnekommissionen i Kjøbenhavn	604.	
22. Juni.	Forordn., hvorved Pilsvaaders Brug ved Fisseriet i Limfjorden paa visse Vilkaar tillades	605.	
9. Septbr.	Plaf. ang. at Underholdnings- og Vare- tægtspenge efter Forordningen af 18. Marts 1693 skulle ugentlig betales og altid er- lægges en Uge forud	607.	
4. Novbr.	Plaf., hvorefter ingen Ankersmedde maa udlevere noget Anker, førend det ved Veier- huset i Kjøbenhavn er bleven veiet og stemplet, under hundrede Rigsdalers Mulkt.	(608.)	182.
1762.			
22. Decbr.	Plaf ang., at for det Forstud, Bognmæn- mændene nyde af Renovationskassen, skal den skyldige Bognmands Heste, Vogne, Heste- foder, Seletøi, og alt hvad dertil henhører, være til Forsikring	608.	
1763.			
4. Juli.	Plaf., hvorved alle Værtshusholdere, Di- tappere og andre ifølge Hs. Majest. allern.		

		Supple- ment.	Indv. Saml.
1763.		Etbe	Etbe.
	Reskript af I. hujus strengelig forbydes at tillade Læredrenge eller andre deslige unge Tjenestefolk, at opholde sig i deres Huse og der enten drikke eller spille	609.	
14. Oktbr.	Forordn. ang., at den, som er Fader til et uægte Barn, skal lige med Moderen bære Omfarg for dets Opdragelse og efter hans Formue erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger, som Barnets Underholdning udfordrer, til det er ti Aar gammelt.	(609.)	183.
16. Novb.	Forordn., hvorledes med Desertørers Straf herefter skal forholbes	610.	
1764.			
6. Jan.	Reskr. ang. at Doktor og Professor Berger ikke maa aflægge Vidnesbyrd om en Varselsfærd i Accouchementhuset	611.	
9. April.	Forordn. ang. Handelen paa Bore amerikanske Øilande og hvad i Henseende til Toldvæsenet er at iagttage samt ubi Told og Afgift skal betales.	611.	
1766.			
12. Mai.	Plak. anl. at ingen Skippere eller andre, som have Brænde at udsælge, maa understaa sig at give Favnesætterne et Stykke Brænde af hver Favn eller anden ringeste Douceur, enten i Brænde, Penge eller andre Maader etc. etc.	(615.)	185.
13. Aug.	Plak. ang. hvorledes det til Rettens Pleie og Justitiens Befordring samt bedre Orden ved Sagers Udsørsel og Vidners Førelse skal forholbes, med videre	615.	
19. Septbr.	Forordn. anl. nærmere Foranstaltning til at forekomme, at ingen af Hs. kongl. Majest. Undersaatter overtræder til den papistiske Religion eller dertil overtales, og at ingen Jesuiter sig i Hs. Majest. Riger maa opholde	621.	

		Supple- mentet.	Indm. Samt.
		Side.	Side.
1766.			
31. Oktbr.	Plaf., hvorledes de skulle anses og straffes, som skjædesløs omgaas med Ild paa He- derne i Sylland, med videre.....	626.	
1767.			
13. Febr.	Forordn., at af de Penge, som i Danmark og Norge herefter udsættes, ikke maa tages høiere Rente end fire af Hundrede aarlig m. v.	629.	
22. April.	Provisorisk Traktat imellem Kong Christian den Syvende og Keiserinde Catharina den Anden.....	630.	
8. Mai.	Reskr. anl. hvorledes med Prokuratorerne paa St. Croix, St. Thomas og St. Jan i Vestindien, deres Salarium skal forholdes m. v.	631.	
5. Juni.	Fundats for Professorernes Enkelfasse....	634.	
8. —	Forordn. ang. det i Loven for Leiermaal anordnede aabenbare Striftemaal herefter at skulle være ophævet	635.	
28. Septbr.	Patent. Kongl. Majest.s Reskript til Magi- straten i Kjøbenhavn af 25. hujus, hvorudi allern. befales, at alt Pittegods, som findes heri Staden og paa dens Grund, skal le- veres paa Politikammeret etc.....	(636.)	189.
18. Decbr.	Forordn. ang. Delinkventers Ufftraffelse, som uden foregaaende Marsag, alene for at gjøre en Ulykke og derved at miste Livet, ombringe andre	636.	
1768.			
15. Jan.	Plaf. anl., hvorledes med Arv, som nogen, der gaar i Slaveri, maatte tilfalde, skal forholdes.....	(638.)	190.
20. —	Plaf. anl. bragbare ædende Varer, som ved Grosshandlerne her i Staden til Søs blive anmeldte til Indførsel, hvorledes med Brag- ningen skal forholdes.....	638.	

		Supple- mentet.	Inhm. Samt.
		Side.	Side.
1768.			
8. April.	Forordn. anl. Arvinger i Stervboer udi Danmark og Norge at maatte forundes det saakaldte beneficium inventarii	(639.)	191.
28. Septbr.	Plaf. anl. Extension af den 9. Artikel udi Havneforordningen af 18. April 1744, forsaavidt Bolværkernes Reparation angaar . .	639.	
1769.			
17. Febr.	Reskr. hvorledes med Arverettigheden og Arbejdelingen i Island skal forholdes	640.	
13. Mai.	Forordn. om Selveierbønder i Danmark og de dem allern. forundte Fordele	(640.)	193.
6. Juni.	Forordn. ang. Straffens nærmere Bestemmelse for dem, som have ødelagt eller herefter ødelægge Bøndergaard, samt lade saadanne ødeblevne Gaarde ubebyggt henligge, med videre, udi Danmark	(640.)	200.
4. Oktbr.	Forordn., hvorved det til Guldtrækkerarbejde behøvende Sølv's Gehalt bestemmes samt hvad videre i samme Henseende af Guldtrækkere og Handlere bør iagttages	640.	
29. Novbr.	Plaf., hvorved alle og enhver her i Staden advares at holde deres Børn og Lærebrenge fra at løbe paa Isen udi Kanalerne eller Stadsgravene	642.	
1770.			
29. Jan.	Berordn. wegen der zu dem in dem juttischen Befehle sogenannten Ornum erforderlichen præscriptionis immemorialis	642.	
8. Juni.	Plaf., hvorefter det tillades Hs. Majest.s Underfaatter i Helsingør og hele Veien derfra opad indtil Dragøerne inklusive frit at fiske efter de paa Helsingørs Rhed og Farvandet derfra opad til Kjøbenhavn forefindende blinde Ankere, og samme at tilhøre Finderne uden Paatale	643.	
10. Juli.	Plaf. ang. Fredningen af Østersøflødet under Halsborg Stift, imellem Slagen og Sirtsholmene m. v.	(644.)	203.

		Supple-	Subm.
		mentet.	Samf.
		Side.	Side.
1770.			
14. Septbr.	Kesfr. at Bøger maa trykkes uden Censur .	644.	
24. —	Kesfr. ang. Geheime-Konseilet	645.	
26. Oktbr.	Forordn. ang. nogle af de anordnede aar-		
	lige Fests- og Helligdage, dels at affaffes, dels	648.	
	at henlægges til næstpaafølgende Søndage.		
7. Decbr.	Anordn. om en kongl. Opfostringsstiftelse		
	for nyfødte Børn	649.	
27. —	Forordn. ang. almindelig Tilladelse at ind-		
	gaa Ægteffab i visse af de ved Loven for-	649.	
	budne Led		
27. —	Kongl. Akt anl. det geheime Statskonseils		
	Dphævelse	650.	
1771.			
14. Jan.	Forordn. ang. Nødsretten i Norge og dens		
	nøiere Bestemmelse	651.	
3. April.	Forordn. anl. hvorledes med de af Suppli-		
	kanter indgivende Memorialier og deres		
	Paategning af vedkommende Øvrighed her-	652.	
	efter skal forholdes		
3. —	Forordn. anl. at alle de Ægteffaber iblandt		
	Blods- og Svogerskabsforbandte, hvilke ikke		
	i Guds Lov udtrykkelig ere forbudne, maa	652.	
	herefter uden Dispensation være tilladte . . .		
8. —	Kesfr. anl. at Kjøbmand David Broun er		
	antagen som russisk keiserlig Agent	653.	
8. —	Plak., at den under 9. Januar 1741 ud-		
	givne Plakat, hvorved det er blevet For-		
	ældre tilladt, uden Lov og Dom, at sætte		
	deres Børn i Tugthuset til Forbedring, skal	654.	
	herefter aldeles være ophævet		
27. —	Forordn., hvorved den for grove Tyverier		
	fastsatte Straf, at miste Livet, forandres til		
	Kagstrygen og Brændemærken med videre;		
	og saadan Straf efter Overrettsdommen		
	strax at erefveres	655.	
1. Mai.	Plak. anl. Vinbouteiller med videre	655.	
3. Mai.	Plak. anl. Skippere, som indkomme og ud-		
	sælge Viktualier	656.	

		Supple-	
		mentet.	Inbin-
		Side.	Sant.
1771.			
3. Mai.	Plaf. anl. Hærefudste med videre	657.	
3. Juni.	Plaf. ang. de i den kongl. Residensstad Kjøbenhavn anordnede Kvarterkommisfarier og Betjente, Kvarterernes Inddeling etc. .	657.	
13. —	Forordn. anl. Bøders og al anden Strafs Eftergivelse for Leiermaal, samt om flige Børns Daab med videre	658.	
14. —	Plaf. ang. de i Kommisforier hindindtil indsførte sædvanlige Klausuler	(658.)	205.
15. —	Forordn. ang. en eneste almindelig Juris- diktions Indretning i Kjøbenhavn, som kaldes Kjøbenhavns Hof- og Stadsret . . .	(658.)	209.
15. —	Reglm. for Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn.	(659.)	215.
3. Juli.	Reskr. anl. at Skifterne ved Kjøbenhavns Hof- og Stadsret skulle tage sin Begyndelse den 1. Aug. næstkommende, og at Aukti- onerne skulle forrettes af de tvende Aukti- onsdirektører med videre	659.	
27. —	Forordn. anl. Børns Hjemmedaab med videre	660.	
17. Aug.	Ranc. Prom. ang. at Assistentshuset kan lade sine Auktioner holde ved dets egne Betjente med videre	661.	
7 Oktbr.	Plaf., hvorved betjendtgjøres et kongl. Re- skript Huseierne og Leierne angaaende . . .	(661.)	222.
7. —	Reskr. anl. hvorledes det herefter skal for- holdes med den tilladte Skrive- og Trykke- frihed	661.	
7. Decbr.	Instruktion, hvorefter alle Vedkommende sig i Høieseret skulle stikke og forholde.	(662.)	223.
23. —	Plaf., hvorved de den 20. November 1744 og 29. Januar 1745 udgangne Forord- ninger, angaaende dem, som opholde sig i Herrenhut, eller begive sig til de Mähriske Brødres Menigheder, igjensalbes og op- hæves	(662.)	239.
30. —	Forordn. ang. Inkvistionskommissionen i Kjøbenhavn at sæies til Kjøbenhavns Hof- og Stadsret	663.	

		Supple- mentet.	Indm. Sant
		Side.	Side.
1772.			
24. Jan.	Plak. anl. de fra det danske Kancelli, i Stedet for hidtil af Overpræsidenten i Kjøbenhavn, udstedende Rejsepasser	666.	
13. Febr.	Forordn. anl. et Geheimestatsraads Oprettelse m. v.	667.	
27. —	Plak., hvorved Forordningen af 13. Juni 1771, anlangende Bøders og al anden Strafs Eftergivelse for Leiermaal, med videre, igjenskaldes og ophæves.	669.	
29. Oktbr.	Reskr. anl. at den saakaldte skarpe Examinationsmaa igjen udi Inquisitionskommisjonen indføres med visse Indskrænkninger.	669.	
12. Novbr.	Forordn. anl. at det i alle Maader skal have sit Forblivende ved den, den 13. Februar 1767, udgaaene Forordning om Reuternes Nedsættelse til 4 pro Cento, med videre	671.	

1773.			
24. Mai.	Definitiv-Overenskomst mellem Kong Christian den Syvende og Storhertst Paul.	671.	
1. Juni.	Reskr. anl., at naar Bogtrykker Høpfner ved Døden afgaar, maa Almanakkens Trykning henlægges til Universitetet med videre	672.	
14. Oktbr.	Forordn. om Selveiergaardes Arb paa Bornholm	(674.)	240.
20. —	Reskr. anl. at tilholde Udgiiverne af Adresskontoirets Efterretninger og Aviserne samt andre Ugeblade, at de intet maa indføre deri, som ikke i flige Tidender har Steb med videre	674.	

1774.			
17. Febr.	Forordn. ang. hvor de Sager, som tilforn have henhørt under Kammerretten og der bleve paadømte, herefter skulle indstævnes og paafjendes med videre	(675.)	245.

		Supple- mentet.	Sabin. Saml.
		Side.	Side.
1774.			
14. Septbr.	Forordn. anl. en ny og bedre Indretning ved Landmilitzen i Danmark, samt om Rytterhestes Anskaffelse	675.	
5. Oktbr.	Plaf., hvorved det saakaldte Væddespil paa Tallotteriernes Trækninger, med videre, aldeles forbydes	679.	
10. Novbr.	Patent om Høiesteret i Danmark for 1775 og siden fremdeles for de efterfølgende Aaringer indtil videre	(680.)	247.
1775.			
26. Jan.	Reskr. anl. Opreisningers Udstedelse paa Domme i Bestindien	680.	
2. Febr.	Plaf. ang. at vedkommende Skifteforvaltere aarlig skulle aflægge Rigtighed for Justitskassens Indtægter	682.	
13. —	Forordn., hvorved al Omløben med Handels-, Kram- og Galanteri- samt Haandværksvarer i Kjøbstæderne og paa Landet i Kongeriget Danmark aldeles forbydes	(683.)	255.
3. April.	Forordn. ang. Sæbefyderierne i Danmark og Norge	683.	
30. Aug.	Foundation til en almindelig Enkekasse for Hs. Majest.s Riger, Hertugdømmer og Lande	684.	
24. Oktbr.	Verordn. betreffend die Extension der wegen Einschränkung des überflüssigen Gebrauchs der Eide unterm 11. Decbr. 1758 ergangenen Verordnung auf den vormals großfürstl. Antheil des Herzogthums Holstein	691.	
27. Novbr.	Plaf., hvorved bekendtgjøres Hs. kongl. Majest.s allerhøieste Reskript, som anordner og fastfatter adskilligt om Værtshusholdere og Punschværter m. v.	(693.)	263.
14. Decbr.	Forordn., at til Ægtestaber i forbudne Led skal herefter, ligesom forhen, søges Bevilling	(692.)	265.

		Supple-	Inbn.
		mentel.	Samt.
		Side.	Side.
1776.			
8. Jan.	Plaf. anl., at ingen af de til Theatrene henhørende Skuespillere maa paa deres Personer hæftes for nogen Gjælb.....	(692.)	268.
15. —	Indfødsretten, hvorefter Udgang til Embeder i Hans Majestæts Riger og Lande forbeholdes alene de indfødte Underfaatter, og dem, som derved lige agtes	(692.)	268.
15. Febr.	Plaf., ang. hvad de, som søge Betjening, eller derpaa udgive Bestallinger, i Henseende til Indfødsretten have at iagttage ..	(692.)	273.
18. Marts.	Fornyet Anordn. og Forbud uberettiget Handel i Grønland m. v.....	(692.)	274.
4. Mai.	Ranc. Prom. anl. Mesteres Udnævnelse til Burdering udenfor Processer	692.	
7. Aug.	Restr. ang. Husbonder og Tjenestefolk samt Lediggangs og Betleris Hjemmelse i Bergen.	693.	
6. Decbr.	Plaf., hvorved forbydes Koffardiffipperne, saavel dem af Hs. Majest.s Underfaatter, som dem, der føre noget Skib, Hs. Majest.s Underfaatter tilhørende, at lade forfærdige, eller ved Skibene at have andenslags Flag, Bimpel, Vager osv., end det Forordning af 11. Juli 1748 anordner ..	(693.)	277.

1777.			
30. Jan.	Forordn., hvorved adskillige Poster udi den under 14. September 1774 om Landmilitzen i Danmark udgangne Forordning osiere bestemmes	694.	
5. Marts.	Restr. anl., at naar en Mand og Kone paa Bornholm for fælles Penge have tilkjøbt sig en Gaard, skal samme ikke gaa i Arv førend efter begges Død	694.	
19. —	Plaf. ang. Trantøndernes Maal og Indretning m. v.....	(695.)	278.
19. —	Plaf. ang. justerede Antere og Fade m. v.	695.	
7. Mai.	Anordn. anl. hvorledes med Kjøbenhavns Gaders og Pladsers Renovation for Fremtiden skal forholdes med videre.....	697.	

		Supple- mentel.	Inbm. Samt.
	1777.		
12. Mai.	Forordn. ang. Handelen paa Kysten af Guinea samt derfra til de vestindiske Der .	Side. 699.	
21. —	Forordn. ang. adskilligt Agerdyrkningen og Tjenestefolk med videre paa Færø vedkommenbe	700.	
25. Juni.	Ny forbedret Foundation for de tvende ved Kjøbenhavns Uuiversitet værende kongl. Stiftelser, Kommunitet og Regensen	701.	
23. Juli.	Foundation for den i Kjøbenhavn oprettede Veterinærskole	702.	
13. Aug.	Sportelreglem. for Hof- og Stadsretten ubi Kjøbenhavn	703.	
13. Septbr.	Ranc. Prom. ang. S. Winther af Fredericia, hans Forespørgsel, om en Panteobligation efter 20 Mars Forløb bør fornhes	704.	
19. Novbr.	Reskr. at i Helsingør maa indrettes en Gjældscommission	705.	
	1778.		
14. Jan.	Instruktion for Overhofretten i Norge . . .	707.	
21. —	Plak. ang. Dømmes Esekution hos privilegerede Personer	710.	
18. Marts.	Forordn. ang. hvorledes fremmede Betlere skulle anses med videre	711.	
28. —	Ranc. St. at en Panteobligation ei behøver at fornhes	713.	
4. Mai.	Pl. ang. Forstrandsrettighed ubi Island . .	713.	
11. —	Oktroi for det kongl. kjøbenhavnske Brandassurancelompagni paa Varer og Effekter .	716.	
10. Juni.	Plak. ang. nogen Forandring af Forordn. 15. Juni 1771, forsaavidt den militære kriminelle Jurisdiktion i Kjøbenhavn angaar	(717.)	278.
26. —	Reskr. at alle de Kjøbere paa en og den samme Auktion, som udeblive med Betaling, maa, saavidt de høre under en og den samme Jurisdiktion, ved en Stævning indkaldes, og Sagen derefter ved Retten paa- kjendes	717.	

		Supple-	Inhm.
		mentet,	Saml.
		Side.	Side.
1778.			
29. Juli.	Forordn., at Sognemændene bør komme beneficerede Strøg og Selveierbønder til Hjælp ved deres afbrændte Gaardes Opbyggelse	(718.)	281.
16. Septbr.	Plaf. anl. i hvilke Tilfælde den ene Egtfælle ikke maa stævnes til at vidne imod den anden	(717.)	282.
30. —	Forordn. anl. hvorledes til at forekomme Misbrug ubi de, i Henseende til Arrester for Gjælb anlæggende Sager, skal forholdes med Dommers Ufsigter og Beskrivning	(718.)	283.
15. Oktbr.	Forordn. ang. Konsumtionens og de dermed hidtil forbundne Afgifters Oppebørsel i Kjøbenhavn og de øvrige Stæder i Danmark	718.	
4. Novbr.	Reskr. anl. adskillige Poster til Justitiens Befordring og Processernes Forfortælle i Bestindien	721.	
1779.			
1. Febr.	Plaf. ang. Fyrene i Danmark og Norge	(725.)	284.
22. —	Plaf. ang. nyere Bestemmelse af D. L. 3—13—14, hvor lang Bei en Høveribonde i Danmark bør være pligtig at henseføre sit Landgilde	(725.)	287.
28. Aug.	Kanc. Prom. anl. adskillige Bestemmelser i Henseende til de fremmede Matroser, som her maatte søge Tilflugt, m. v.	725.	
10. Novbr.	Reskr. anl. hvorledes med Kapere og de i norske Havne indbringende Priser skal forholdes	727.	
17.	Anordn. ang. en eneste almindelig Skifteret paa St. Croix i Amerika	729.	
1. Decbr.	Plaf. anl. udenrigs Medicin, som af Uvedkommende falbhødes	730.	
1780.			
10. Mai.	Anordn. anl. hvorledes executores testamenti paa de danske vestindiske Gilande ved deres Forretning have at forholdes sig m. v.	731.	

		Supple- mentet.	Inbn. Saml.
		Side.	Side.
1780.			
18. Mai.	Allern. Plak., hvorved Landsforvisning med Løbepas i Anledning af Artifikelsbrevet for Landtjenesten ved Søetaten ophæves, og Fæstningsarbejde for det Slags Malifikanter igjen anordnes	736.	
12. Juni.	Plak. anl., at naar nogen Svend ved Haandværkslaugene ved Døden afgaar, skulle vedkommende Mestere, saavelsom Oldgesellerne, være forbundne strax at anmelde Dødsfaldet for Skifteretten	736.	
9. Juli.	Søtraktat mellem Danmark og Rusland	737.	
21. —	Explikatorisk Artikel eller nærmere Forklaring og Bestemmelse af Alliance- og Commerce-Traktat mellem Kongen til Danmark og Kongen til Storbritannien 1670 dens 3. Post	739.	
27. Decbr.	Plak. ang. Forandr. i de i begge Søkrigsartifikelsbrevene for Desertører fastsatte Straffe	741.	
—			
-1781.			
8. Jan.	Reglem. om Justitiens Administration samt Skiftebehandlinger med videre i Trankebar og samtlige kongelige Etablissementer i Ostindien	743.	
10. —	Fornyet Anordn. for Bogtrykkere og dem, som for sig udgive Portræter eller Tegninger, stufne i Kobber, at aflevere Exemplarer deraf til det store kongelige Bibliothek	743.	
21. Febr.	Plak. hvorved Guldsmedelaug et her i Staden fritages for at stemple det Arbejde, der befindes at være saa smaat, at ikke noget kjendeligt Stempel derpaa kan anbringes	746.	
18. April.	Forordn. ang. de kongl. Skove og Løvemojer ndi Danmark	(746.)	288.
23. —	Forordn. om Fordsælledsskabets Ophævelse, med flere Foranstaltninger til Landvæsenets Forbedring ndi Danmark	(747.)	319.

		Supple-	Indm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1781.			
27. Juni.	Plaf. anl. hvorvidt paa kongl. Betjentens Gage maa gjøres Beslag	(747.)	356.
29. —	Plaf., hvorved den 5. Paragraf i Plakat af 13. August 1766 extenderes til alle Jurisdiktioner i Danmark	747.	
19. Septbr.	Plaf. ang. nyere Bestemmelse i Henseende til Opsynet over Bøndernes Hesteavl i Danmark, samt at ingen uden de dertil berettigede maa stjæle Heste eller andre Kreaturer	748.	
9. Novbr.	Reskr. anl. naar og hvorledes Situationskort i Aasteds- og Markstjelsjager behøves at tages	748.	
14. —	Reskr. anl. hvorledes med Skifternes Tilendebringelse i Bergen skal forholdes	751.	

1782.			
29. Jan.	Forbedret Foundation for Sorø Akademi	751.	
9. Febr.	Plaf., hvorved bekendtgjøres, at det er Skovfogderne ved de kongl. Skove paa Rjøbenhavns, Frederiksborg, Kronborg og Hirtsholms Amt samt i Odsherred aldeles forbudt at modtage godvillige Gaver eller andre Akcidentier, og at ingen maa hyde eller give dem saadan Gave	(757.)	356.
27. —	Plaf. anl., at ingen Told- eller Konsumtionsbetjent, som er i sine Embedsforretninger, maa for Gjæld eller anden Marsag, undtagen i Livs- og Vressager, arvesteres, medmindre hans Afløsning fra hans Post forhen er begjæret og af hans Foresatte besørget	758.	
8. April.	Nærmere Anordn., om hvorledes med det saltede Rjæds Melægning, Bragning og Markning skal forholdes, som fra Danmark udsendes til fremmede Steder	758.	
10. —	Plaf., hvorved Klude og Lapper, som til Papiers Forarbeidning ere tjenlige, forbydes at udsendes fra Danmark	760.	

		Supple- mentet.	Subm. Saml.
		Side.	Side.
1782.			
17. April.	Forordn. anl. de fornødne Hjælpe- midler til de iblandt Almenen optommende smit- somme Sygdommes Helbredelse og at fore- komme deres videre Udbredelse	(760.)	357.
19. —	Instrux, hvorefter Rigsbændene eller de, som enten bestyre Handelen eller forestaa Hvalfangerankægene i Grønland i Særbe- leshed, saabelsom og alle de, der staa i Handelens Tjeneste i Almindelighed, sig Fremtiden have at rette og forholdes	760.	
1. Mai.	Forordn. anl. Vidners Førelse med videre ved Retterne i Danmark	(764.)	361.
8. Oktbr.	Kommercetraktat mellem Hs. Majest. Kon- gen til Danmark og Norge og Hds. kei- serlige Majest. over alle Russer	764.	
4. Novbr.	Forordn. hvorved Handelsfrihederne for Verne St. Thomas og St. Jean udvides og med flere formeres	771.	
1783.			
5. Febr.	Plak. anl. at i Stedet for Bogtrykkerne hidtil have til det store kongl. Bibliothek afleveret 3 Exemplarer af det, som i deres Bogtrykkerier bliver trykket, skulle de her- efter ikkun levere to Exemplarer, hvoraf det ene skal være paa Skrivpapir, m. v.	773.	
19. —	Forordn. anl., hvorledes for Fremtiden skal forholdes med Trolovelser	774.	
9. April.	Plak. anl. hvorledes Skifteakter og andre af Rettens Betjente for Penge udstedende Breve i Rettergangsfager skulle gives be- skrebne	(776.)	365.
7. Mai.	Forordn. anl. den Formular, som herefter skal bruges ved den hellige Daab	777.	
18. Septbr.	Forordn. ang. Ophævelse af Sjettepenge- afgifter af Arvekapitaler og andre Midler, som udsøres fra Danmark og Norge og de derunder hørende Lande til Kongeriget Sverig og de derunder liggende Lande	781.	

		Supple- mentet.	Inhm. Saml.
		Side.	Side.
1783.			
26. Novbr.	Plaf. anl. at ingen Eksekution efter de Domme, som ifølge Forordningen af 17. Februar 1774 afgives, maa ske, førend den udi samme til Høiesterets Stævnings For- kyndelse bestemte Tid er udløben	(782.)	367.
1784.			
5. Jan.	Interimsplafat ang. Straffen for dem, som stjæle Robber ved Robberværkerne i Norge med videre	782.	
7. —	Plaf., hvorved den af 27. Juni 1781, som forbyder Beslag at gjøre i de kongl. Be- tjentes Gage, extenderes derhen, at ei heller Beslag maa gjøres i de Sold- og Kon- sumtionsbetjentene tillagte Procenter eller andre ubvisse Indtægter	784.	
27. Febr.	Plaf. ang. hvad Dragt alle og enhver, som ikke er af Bondestanden, uden Forskjel baade i Danmark og Norge, maa give deres Døttre, den Dag de staa til Konfirmation	784.	
26. Marts.	Plaf. anl. den Orden, som ved Konfirma- tionshandlingen i Kjøbenhavns Kirker skal iagttages	785.	
7. April.	Reskr. anl., hvorledes skal forholdes med de Sagers Paadømme i Høiesteret, hvori ifkun en Part lader møde	787.	
14. —	Kanc. Prom., hvorved Rentekammeret med øvrige Kollegier og andre Embedsmænd i Kjøbenhavn tilmeldes om det kongl. Ka- binets Ophævelse m. v.	788.	
12. Mai.	Plaf. anl. hvad der skal iagttages ved nye Breves eller Bevisligheders Fremlæggelse for Høiesteret	(788.)	368.
7. Juli.	Forordn. ang. den kongl. Kasse tilhørende sjette og tiende Penges Eftergivelse og Op- hævelse af alle de Vidler, som herester fra Kongerigerne Danmark og Norge udføres til Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, Herstabet Pinnenberg, Staden Altona og Grebstabet Rauhan	(789.)	369.

		Supple-	Inhm.
		mentet.	Saml.
		Side.	Side.
1784.			
17. Septbr.	Langsartikler for det forenede Bram- og Stensørrelang i Kjøbenhavn	789.	
7. Oktbr.	Plaf. ang. hvorledes den Degnene og Skoleholderne paa Landet i Danmark tilkommende Græsning ved Jordubstiftninger bør udlægges, og Bederlaget derfor af Lods-eierne udredes, med videre	(792.)	370.
24. Novbr.	Plaf. mod uberettiget Kludesamling i Fyens Stift	792.	

Bogumænd-Laug's Artikler. Se 1. Hæfte pag. 112, Noten. 5. Marts.

Krigs-Artikels-Brev. *)

9. Marts.

1. Kap. Om Gudstjenesten.

1—2.

3. Hvo, som ideligen sværger og bander, laster Guds Navn eller offentligen i Tale eller Gjerning bespøtter Guds hellige Ord, hvad enten det sker i Drukkenfab eller i ædru Tilstand, skal, naar han derom med 2de lovfaste Vidner overbevises, efter Sagens Bestaaffenhed straffes paa Kroppen eller Livet.

4—5.

6. Præsten maa, under Embeds Fortabelse, ikke ægtevie nogen Soldat, med mindre at Soldaten dertil har sin Kompagnichefs skriftlige Tilladelse, og at Brudfolkene have lovgyldigt Bevis for, at de ere ledige Personer; samt at Forældrene eller Formynderne, hvis disse ere saa nær at deres Samtykke kan indhentes, med Ægteffabet ere tilfredse.

7—8.

II. Kap. Om Befaling og Lydighed.

9—14.

15. Befaler nogen Officer sine subalterne Officerer eller underhavende Gemene noget, som ikke vedkommer Vor

*) Originalen er affattet paa Tydsk. Den her meddelte Oversættelse er gjengivet efter en i Henhold til Kgl. Befaling af 8. Januar 1808 udgiven autoriseret Oversættelse.

9. Marts. Tjeneste, eller i egne Anliggender behandler dem ubilligen med Ord eller Gjerninger, eller slaar dem, da skal Regimentets Oberst eller Chef, eller, om han selv slikt havde begaaet, da Generalen, efter indkommen Klage strax lade saadanne Sager undersøge, over den Skyldige holde Krigsret og ham efter Sagens Bestaffenhed vedbørligen affstraffe, og paa ingen Maade hermed se igjennem Fingre, eftersom det er billigt, at de, som ved Disciplin og Krigsret forbiudes, ogsaa ved samme Ret bestjærmes.

16. Ligeledes, naar Salvogarder, Passer, Konvoy eller anden Sikkerhed meddeles af Os, af Vor Feltmarskal eller andre Generals-Personer, hvem Vi dertil have givet Magt og Myndighed, da skulle disse af alle Vore Officerer og Soldater holdes i vedbørlig Agt, og ei derimod øves nogen Fjendtlighed eller Vold, med Plyndren, Røven eller paa hvad Art og Maade ellers ste kan, under Straf paa Kroppen eller Livet.

III. Kap. Om Krigsfolkets Pligt og Arbeide.
17—20.

IV. Kap. Om Misgjerninger og nogle andre Mis handlinger.

21. Forgribelse imod Vor Majestæt, forsætligt Mandsdrab, Mord, unaturlig Umgængelse, Blodskam, Voldtægt, dobbelt Ægtefab, dersom samme paa en bedragerisk Maade med Vidende og Villie fuldbyrdes, dobbelt Ægtefabssbrud, Voldsførsel, Meenesseran, Mordbrand, Strateursøveri, Stimandsværk, Kirkesøveri, Falsk (dog efter Sagens Omstændigheder og med Hensyn til, hvor ofte ondskabsfuld og skadelig Falsk er begaaet) og andre sliige uædelfe Handlinger og aabenbare Misgjerninger skulle, enhver efter sin Art og Størrelse, ifølge Lovene med haard Dødsstraf anses.

22—26.

27. Ingen maa, saalænge han staar i Krigstjenesten, ved Gjerning eller Ord opprippe noget gammelt Fjendskab

eller Trætte, ei heller øve nogen Hævu; men han skal an- 9. Marts.
drage Sagen saaledes, at han enten lader den forlige ved
Feltmarskalken, eller ved de under denne værende Befalings-
mænd, eller betjener sig af ordentlig Rettergang.

28. Hvo, som blotter sit Bærg, ikke til sin Nødværge
og til sit Forsvar, men til at fornærme, eller drager sin
Raarde imod nogen anden, som ei staar under hans Kom-
mando, eller naar han ifølge Krigsartiklerne ei dertil er
berettiget, han skal, uanset han ingen Skade gjør, belægges
med haard Straf paa Kroppen.

29. Hvo, som giver nogen værbar Mand en Mund-
dast, skal i den Officers (under hvilken den Fornærmede
staar) eller og i Korporalskabets eller i det hele Kompagnis
Nærværelse, eftersom faa eller mange vare tilstede, da han
gav den, udholde og igjen annamme sig Munddast af den
Forurettede; og vente Vi, at de, som dagligen omgaas med
Gevær, vogte og skamme sig for at begaa slige pøbelagtige
Sandslinger.

30. Hvo, som med Rasten, Slag, eller Brygl volde-
ligen overfalder og bestæmmer nogen, være sig Soldat,
Borger eller Bonde, disses Hustru, Børn og Tyende, paa
hvad Maade det og ske kunde, i Felten, Garnisonen eller
paa deres egne Værelser, skal anses med Straf paa Kroppen
eller Livet.

31. Med samme Straf skal den anses, som skjøber,
overtaler og giver Anledning, eller forleder nogen til at
iværksætte saadan Forbrydelse.

32—40.

V. Kap. Om Dpløb (Umult), Oprør samt
Misbæderes Fordølgelse og Borthjælpning.

41.

42. Ingen maa, enten med Ord, Gjerning eller Strif-
ter, hverken selv eller ved andre, give Anledning til Dpløb
eller Oprør, ei heller forårsage Alarm eller foretage sig

9. Marts. noget, hvorfra sliq Ulempe kunde reise sig; hvo deri betrædes, eller har været vidende derom, og ei strax har aabenbaret det for sine foresatte Officerer, skal efter Sagens Bestaffenhed straffes paa Livet, eller anses med vilkaarlig Straf paa Kroppen.

43—52.

VI. Kap. Om Forræderi, Bortløben, Overløben, Kapitulation med Fjenden, eller Afford og Fæstningers Overgivelse.

53. Hvo, som giver Fjenden eller hans Allierede nogen Kundskab, Tegning eller Oplysning, det ske paa hvad Maade end være maatte, eller i andre Henseender hjælper dem, eller ikkun deri samtykker, eller det fortier, efterat han har bekommet nogen Kundskab om sliq, og ikke strax advarer sin Over-Officer derom; saa og, hvo med Fjenden og hans Allierede, eller disses Trompetere, Tambourer, eller andre mistænkelige Personer, uden Vor egen, eller Vor i Leiven eller Fæstningen foresatte Kommandørs Forevidende og Befaling, har Samtale og Dmgang, eller veyler, annammer, eller overbringer fjendtlige Breve, skal, naar han hermed betrædes, straffes som Forræder paa Livet og Wren.

54. Saa skal og den, der har Forræderi eller sliq anden Udaad for, skjønt Gjerningen ikke fuldføres, være ligesaa høi Straf undergiven, som ifald han havde begaaet den.

55. Ingen Officer, meget mindre en Gemen, maa skrive noget om Krigsfager, om Vor Armees eller Vore Fæstninger, ei heller derom med andre veyle Breve, under hans Charges og Wres Fortabelse, ja endog Livsstraf efter Krigsrettens Befindende og Kjendelse.

56. Alle de Budskaber og Breve, som komme fra Fjenden, skulle af Vedkommende efter Wre og Pligt uopholdeligen og uden foregaaende Undersøgelse eller Gjennem-

læsning tilstilles den, som i Felten eller Fæstningen har 9. Marts. Overkommandoen.

57. Hvo, som er vidende om, at der i Leiren eller Garnisonen findes nogen Spion eller andre mistænkelige Personer, og ikke strax anmelder saadant for en af sine foresatte høiere Officerer, skal anses med haard Straf paa Kroppen eller, dersom det er sket i ond Hensigt, straffes paa Livet.

58. Lige Straf skal den være underkastet, som, enten selv eller efter andres Udladelser, bringer i Omløb falske og forræderiske Tidender, hvorved Krigsfolket kunde gjøres mismodigt; derimod skal enhver, som hører slige eller andre Tidender, hvilke fra Fjenden kunde indkomme, være pligtig, under haard Straf paa Kroppen, i Stilhed at anmelde samme, saavel som den, fra hvem han har dem, for sin nærmest foresatte Officer.

59. Hvo iøvrigt bemærker eller selv udtænker noget, som kunde geraade Os eller Vores til Fordel og Fjenden til Skade, han skal strax melde det til sin foresatte Officer, og kan til Erkjendtlighed derfor vente en efter Sagens Beskaffenhed passende Belønning.

60. Ligeledes maa ingen i Vor Armeé, under haard vilkaarlig Straf, driste sig til at bære Fjendens Uniform eller Feltegn.

61. Enhver, som vil begive sig fra et Kompagni til et andet eller andensteds hen og forlade Fanen, skal tage vedbørligt Pas fra sin Kaptain med Oberstens Tilladelse; hvo herimod handler og løber bort, eller, efter erholdt Forlov, ganske udebliver og ikke igjen indfinder sig ved sit Kompagni, han saavel som de, der bortløbe, naar man drager imod Fjenden eller beleires, skal ved Udblæsning eller Trommeslag i 6 Uger, 3 Gange efter hverandre, indstævnes for Krigsbretten og i Tilfælde af Udeblivelse (nemlig naar han til bestemte Frist og Dag ei indstiller og fyldestgjørende

9 Marts. udstylder sig) dømmes som Meneder, og Dommen, ligesaa fuldt som var han selv tilstede, uden Opsættelse publiceres, og hans Navn slaas paa Galgen; men ifald han paagribes, skal han hænges. Hvo vidende omgaas med slike Forbrudere, hvor det end maatte være, saa og hvo der fordølger dem, skal anses lige med disse.

62 - 64.

65. Hvo, som gaar over til Fjenden, hans Navn skal slaas paa Galgen, og han som en Forræder kjendes fredløs, da det staar enhver frit at gribe ham, og skal han, ifald han betrædes, uden al Naade hænges.

66 - 67.

68. Naar et befæstet Sted uden Vor Befaling eller Vor kommanderende Generals Ordre, eller og uden den høieste Nød overgives, skal Kommandanten eller den øverste Befalingsmand sammesteds straffes paa Liv og Ære, samt hans Gods konfiskeres.

69. Tier Garnisonen til saadan unødvendig Overgivelse og ikke efter muligste Evne raader Kommandanten derfra eller heri modsætter sig, da skal den straffes som menedig og æreløs.

70. Men overbevises Garnisonen om at have tvunget Kommandanten til Stedets Overgivelse, eller paa nogen Maade dertil at have raadet eller forledet ham, da skulle alle i denne Handling skyldige Officerer, og af de Gemene hver tiende Mand efter Lodkastning have forbrudt Livet.

71. Ifald Officerer eller Soldater, som heri have gjort sig skyldige, godvilligen tage Tjeneste hos Fjenden og igjen efterhaanden maatte blive fangne, skulle saa mange af dem, som paagribes, straffes med Galgen. Beviser derimod nogen, at han ikke paa foranførte Maade (70) har gjort sig skyldig, men at han efter Evne har modsat sig Overgivelsen, da skal en saadan være angerløs, samt desuden nyde godt deraf og kunne vente Befordring.

- 72—75. 9. Marts.
- VII. Kap. Om Bagt, Alarm, Marsch eller
Togs=Ordninger, Slag=Ordninger og Storme.
- 76—107.
- VIII. Kap. Om Kvarter, Leir og Garnison.
- 108—122.
- IX. Kap. Om Mundering, Gevær og andet
Krigsredskab.
- 123—128.
- X. Kap. Om Stæders, Fæstningers og Leires
Indtagelse, samt de deri erholdte Fanger og
Bytte.
- 129—134.
- XI. Kap. Om Mønstring.
- 135—150.
151. Iøvrigt skulle ved indtræffende Dødsfald imellem
Krigsfolkene, naar Dødsdagen er optegnet og anmeldt for
Kommissariatet, den Afdødes efterladte Armatur og Mun-
dering være os hjemfalden, og ved Pladsens Besættelse an-
vendes af Obersten eller Kaptainen, eftersom Tilfældet maatte
være; men hvad videre af hans efterladte Gods og resterende
Sold derefter bliver tilovers skal, naar hans Gjæld saavel-
som Begravelses Bekostning først deraf er betalt, tilhøre hans
rette Arvinger og dem med et rigtigt, af Auditøren under-
skrevet Inventarium være følgagtigt. Skulde derimod Enken
eller Børnene ikke inden Ar og Dag, eller andre rette Ar-
vinger med gode Beviser ikke inden 6 Maanedes anmeldte sig
og gjøre Fordring paa slikt Efterladenskab, skal samme auk-
tioneres og gives til Bort Krigshospital.
- XII. Kap. Om Antagelse, Traktament og Af-
takkelse.
- 152—180.
181. Formedelt Gjældsager maa, saalænge Toget varer,
ingen Arrest lægges paa Person eller Mundering.

9. Marts. 182—186.
 187. Almindelig Afstedigelse sker efter Bore Befalinger og Anordninger; hvorimod ingen maa gjøre Indsigelse under Livs og Vres Fortabelse.

XIII. Kap. Om andre ubenævnte Tilfælde og nærmere bestemte Bud og Forbud, samt om Krigsartiklernes Sagttagelse.

188. Alle andre militære Tilfælde, saa og Forseelser, hvilke høie og lave Krigsmænd maatte begaa mod Ordre og Disciplin, og hvilke ikke i disse Bore Krigsartikler udtrykkelig benævnes, skule enten til en vis og nærmest dertil henhørende Artikel henføres og efter dens Indhold udtydes og dømmes, eller og skal Krigsretten efter Billighed, Lovene, almindelig vedtagen, og ikke mod dette Krigsartikelsbrevs Grundfætninger stridende Krigsbrug, derover kjende og dømme, hvorved da skal tages nøiagtigt Hensyn til den begaagne Misgjerning, og til den for Os deraf flydende Fare og Skade, saa og til dens onde Følger, samt til Sagens hele og sande Bestaaffenhed, paa det at Justitien til alles Gavn kan over enhver, af høi eller ringe Stand, uden Persons Anseelse vorde retteligen forvaltet.

189—192.

9. Marts. **Krigsrets-Instruction. *)**

I. Kap. Om Rettens Holdelse.

1. Paa det at Ret og Retfærdighed kan haandhæves ved Vor Armees, den Gode til Beskyttelse og den Onde til Straf, samt baade i civile og krimielle Sager uden Persons Anseelse vorde forvaltet ordentligen og tillige summarisk, saa anordne Vi for Armeen en Over- og Underret, i hvilke alle forefaldende Klager, Tvistigheder og Forseelser

*) Efter den autoriserede Oversættelse af 1808.

noie skulle overveies, samt efter dette Bort Artikelsbrev 9. Marts. paakjendes og straffes.

2. Efterdi alle Sager og Forseelser ere undergivne Paakjendelse af dem, til hvem Vi tilligemed Overkommandoen have betroet Justitien, saasom over Armeen Feltmarskallen, i Garnisonerne Kommandanterne, ved Regimenterne Obersterne, og flige Sager og Forseelser altsaa af dem skulle afgjøres og straffes, saa er det dog ikke nødvendigt, at de kalde en ordentlig Krigsret sammen, undtagen naar Sagen er civil og angaar Penge og Guds, eller kriminel og medfører haard Straf paa Kroppen, Livet eller Eren.

3. Da saavel Vor Regjerings Bestjærmelse, som Vore Rigers og Landes Velfærd og Sikkerhed, næst Gud, beror paa en med gode og dygtige Soldater velforsynet Krigsmagt og god Krigsordning, saa skulle Vor Feltmarskal og alle Overbefalingsmænd lade sig være høistmagtpaaliggende at overholde en saadan Krigsdisciplin og Ordning, paa det samme ikke skal geraade i Forfald, og Os tilligemed den hele Krigshær derved tilføies mærkelig Skade.

4. Saafernt en Oberst ikke i alle Dele vedbørligen iagttager og forvalter den ham ved sit Regiment betroede Justits, da skal Justitien fratages ham, og saadan Regimentsret henlægges til en anden militær Jurisdiktion, som er under Autoritet af den Generalmajor, til hvis Brigade Regimentet henhører; og skulle alle, Regimentet vedkommende Personer og Sager være denne Rets Dom undergivne.

5. I alle militære Sager ere Krigsartiklerne og de øvrige Krigslove Regelen, hvorefter ved alle Over- og Under-Krigsretter skal dømmes, som følger: — I den Sag imellem Klageren N. N. paa den ene og Indklagede N. N. paa den anden Side, er, efter indgiven Klage, Svar og alt i Retten Fremførte, samt erhholdet fornøden Oplysning og Vidnesbyrd af Præsidenten og Bisidderne i denne Krigsret kjendt for Ret: „at Indklagede N. N. ved sin Forseelse her bliver

9. Marts. Faktum usigtigen anført) har handlet imod den N. Artikel, og med den derfor anordnede Straf bør at anses." (Her bliver Straffen anført).

6. Forefalde ekstraordinære Krigstilfælde, som ikke i Bore Krigsartikler bestemmes, og heller ikke ved rigtige Slutninger dertil kunne henføres, da skal forespørges hos den, som da har Overkommando, og kjendes deri efter den 188. Krigsartikel. Men i Henseende til andre almindelige Forbrydelser skal kjendes og dømmes efter Guds og Vor Lov.

7. Ved Rettens Pleie skal man og fornemmelig have i Agt, hvorledes den af Os ved Armeen i Felten og ved Garnisonerne i Fæstningerne er anordnet, og vel gjøre Forskiel imellem virkelige Krigs- og Fredstider.

8. Kaptainerne kunne vel lade en Soldat af deres underhavende Kompagni arrestere; men uden Regimentschefens eller Kommandantens Tilladelse maa de ingen igjen løslade, medmindre den Arresterede har været saggiven og af Retten er bleven frikjendt.

9. For at undgaa Misbrug med Arrestering, skal enhver, som formedelst gyldige og retmæssige Aarsager belægger nogen med Arrest, være pligtig saadan Arrest ufortøvet at forfølge og ved Krigsretten at gjøre Sagen anhängig samt den inden sex Uger udføre; sker dette ikke, skal Arresten ophæves og agtes ugyldig.

II Kap. Om Under- eller Regiments-Ret.

10. Under- eller Regiments-Retterne anordnes af Obersterne ved de dem betvoede Regimenter i Overensstemmelse med den dem i denne Henseende af Os tillagte Myndighed, og skal af disse Retter afgjøres og paadømmes alt, hvad der ikke henhører til eller staar under Generalkommandoen, saasom baade almindelige og militære Mishandlinger og Forseelser, som af nogen Over- eller Underofficer og Gemen begaas mod Bort Artikelsbrev og Bore Anordninger,

saa og de Tvistigheder og Stridigheder, som i civile Sager 9. Marts. forefalde imellem bemeldte Officerer indbyrdes eller med deres underhavende Soldater.

11 I alle Regimentsfager, som angaa Liv eller Ære, skal Obersten selv sidde i Retten, og ikke lade Oberstlieutenanten eller Majoren præsidere, uden saa er, at han er fraværende i Bor Tjeneste eller hindres derfra ved andre lovlige Marsager. Bisidderne maa han selv udbælge af sit Regiment blandt Over- og Underofficererne, saa og efter Sagens Bestaffenhed dertil kalde nogle af de ældste og mest erfarne Gemene, dog at han derved paaser, at Antallet af dem, hvilke skulle holde Retten, i det mindste udgjør, Præsidenten indbegreben, i alt tretten Personer. Skulde derimod hans Regiment ligge saa adspredt, at han ikke kunde have Officerer nok til Rettens Holdelse, da skal den, som sammesteds har Overkommando, dertil beordre nogle af de næstliggende Officerer.

12. Naar de til Regimentsretten kaldte Assessorer have forsamlet sig, skal Præsidenten lægge Artikelsbrevet paa Bordet, og til saadanne forordnede Dommerembeders desbedre Femma, saant Substitutions upartiske Pleie, lade dem alle ved Auditorsen forelæse efterstaaende Ed, hvorpaa de korporlig sværge:

„Vi til nærværende Krigsret forsamlede Dommere sværge ved den almægtige Gud, at vi i den her ved Retten forefaldende Sag, hverken formedelt Venkskab, Frændskab eller Gunst, ei heller formedelt Skjænt og Gave og langt mindre af Frygt, Fjendskab, Had eller Mid; men alene efter Klage og Tilsvær vilde dømme overensstemmende med Hans Kongelige Majestæts til Danmark ic., vor allernaadigste Konges og Herres Krigsartikler, Love og Anordninger, saaledes som vi ville, at Gud paa den yderste Dag skal dømme og kjende over os.“

Medens Auditorsen oplæser denne Ed, skulle Præsæs og As-

9. Marts. Iesfjorerne staaende ræffe deres tre Fingre i Beivet, og efterat Eden er forelæst, samtlige sige: „Sa dette ste.“

13. Dernæst sætte Overofficererne sig, men Underofficererne tilligemed de Gemene blive staaende, hvorpaa Parterne blive indkaldte, for at andrage, hvad de agte fornødent.

Bota blive ikke regnede efter Personernes Antal, men efter Chargerne, og Dommen forfattes efter de fleste Stemmer, hvilke samles i Ketten. De Gemene votere først, derefter Underofficererne, dernæst Fændrikkerne, og saa videre. Enhver Klasse underskriver sit Botum, og dersom de ikke selv kunne skrive, diktere de Auditøren det. Men Dommen underskrives af Præsæs alene, samt bliver af Auditøren paraseret og derpaa offentlig aflæst.³

14. I Misgjernings- eller Uesessager skal Præsæs erindre Uesessjorerne ved deres Ed, at holde deres Bota tause og hemmelige.

15. De edsvorne Regimentsauditører skulle iagttage Processens Form de simplici et plano efter Lovene og almindelig vedtagen Krigsbrug. Naar der er Tvivl om Faktum, skulle de i Forveien optage vedbørlig Undersøgelse samt edeligt Vidueforhør, og alt hvad i Stetten fremføres rigtig nedskrive i Protokollen, forfatte Dommen efter de fleste Stemmer, forelægge Præsæs den til Underskrift, den selv parafere og dernæst efter erholdet Ordre offentligen aflæse. Men forefalder nogen for dem vauffeligg casus juris, skulle de derom korrespondere med Generalauditøren og indhente hans Undervisning og Belæring.

16. Naar den affattede Dom tilkjender en Kaptain, Lieutenant eller Kornet Straf paa Kroppen, Livet eller Uren, da skal Obersten for Dommens Publicering indberette det til den, som fører Generalkommando, og hans Mening derom fornemne.

17. Endstjønt i krimielle eller pinlige Sager ingen

Appel tilstedes eller antages, skulle dog Obersterne altid før 9. Marts. Eksekutionen forevise Feltmarskalken alle i Regimentsretten affattede og publicerede Domme og oppebie hans Befaling derom. Men saafremt Vi Selv ere tilstede ved Armeen skal efter Vor Egen Resolution dermed enten til Eksekution eller Benaadning forfares.

18. Paa det at allesteds kan blive ordentlig procederet, skal i Underretterne, naar ingen fremstaar som Klager, Regimentsgevaldigeren paa Justitiens og hans Embeds Begne indklage og foredrage alle Misgjerninger og Forsæelser, som af Soldaterne ere begangne og til Underrettens Kjendelse henhøre; saa skal han og efter Dommens Affigelse være tilstede ved alle Eksekutioner og give Agt paa, at de vedbørligen fuldbyrdes.

19. Ingen Officer eller Soldat, som har siddet med i Krigsretten, maa gjøre nogen Forbøn om Naade; ei heller maa nogen anden høi eller Overofficer, under Straf eller endog Embeds Fortabelse, dertil fordrifte sig, uden saa er, at Misdæderen er nær i Slægtskab med ham.

20. Naar Officerer og Soldater blive fra deres Regiment skiftede under en anden Officers Kommando paa Parti eller andensteds hen, og nogen derved ei iagttager sin skyldige Pligt eller i andre Dele forbryder sig, skal den kommanderende Officer (saafremt ham ikke tilligemed Kommandoen er givet Justitien) lade den Skyldige arrestere, og derefter med behørig Klage aflevere til hans ordentlige Bærning, paa det han vedbørligen kan blive straffet.

III. Kap. Om Standret.

21. Skulde blandt Krigsfolk, i Felten eller i Garnisonerne, begaas slige aabenbare grove Excesser og Misgjerninger, som formedelst deres høistfarlige Følger uden Ophold bør straffes, og Gjerningen i sig selv er baade Anklager og Vidne og udkræver en Standret, da gives den, som Justitiens Administration er betroet, fri Magt saadan Stand-

9. Marts. ret uden nogen videre Undersøgelse at holde og strax at lade execute; dog skal han vedbørligen, og som han agter at forsvare det for Os, dermed forfare.

IV. Kap. Om Garnisonsret.

22. Justitien skal være Gubernørerne og Kommandanterne i Bore Fæstninger paa lige Maade overdraget og betroet, som Vor kommanderende General over Armeen er befaleet at fremme den og at lade den efter Krigsbrug forvalte, saa at en Kommandant har Magt at lade anordne og holde Garnisonsret over de Kompagnier til Hest og Fods, som fra deres Regimenter ere adskilte og i den ham anbefoede Fæstning til Besætning indlagte, samt ellers inden hans Kommandements Grændser indkvarterede og ham anviste.

23. Saafremt derimod i den ham anbefoede Fæstning befindes hele Regimenter med deres Stab og sluttede Batailloner eller Eskadroner, saa at disse selv kunne holde en Ret, da tilkommer vel Rettens Administration vedkommende Oberster og Befalingsmænd; men de skulle dog hver Gang give Kommandanten vedbørlig Underretning om den forestaaende Execution, og efter hans indhentede Samtykke lade den fuldbyrde. Skulde Kommandanten tage nogen af saadanne Regimenter eller Batailloner i Arrest formedelst begaaet Forseelse, da skal han inden 24 Timer lade det anmeldte for vedkommende Oberst og Befalingsmand, paa det den Skyldige af denne sin Foresatte efter Fortjeneste kan blive afftraffet.

V. Kap. Om Konsistorial- eller geistlig Krigsret.

24. Paa det der i alle Sager, som angaa Kirken og Geistligheden, kan blive kjendt og dømt paa en ligesaa ordentlig Maade i Felten som ellers, saa forordne Vi hermed ved Vor Armee en Konsistorial-Krigsret, i hvilken Vor Hofprædikanter eller, i hans Fraværelse, Feltprovsten skal præsi-

dere, da han til Assessorer har at tage, foruden Regimentens præsterne, nogle erfarne Officerer med Auditøren af det Regiment, hvorved Indklagede staar. 9. Marts.

25. Dem gives og overdrages herved Magt og Myndighed til at behandle alle ved Armeen foreskaldende Ægtefæls- og Kapituls-Sager, og til at afgjøre samme efter Guds Lov og Kirkeordonnancen, hvorhos Vi tilføie den udtrykkelige Befaling, at alt hvad de overensstemmende hermed handle, kjende og dømme, skal være ligesaa kraftigt og gyldigt, som var det in consistorio ordinario affagt.

26. Ingen Oberst maa, uden Konsistorii Medlemmers Vidende og Billie, enten antage eller affedige en Feltpræst, langt mindre affætte ham fra hans Embede; men saafremt han efter Oberstens Klage for Konsistorio befindes ugudelig og ryggesløs, samt af en forargelig Wandel, da skulle de efter Sagens Bestaffenhed affætte ham fra sit Præsteembede.

27. Findes ingen Klager, og Præstens forargelige Levnet og Wandel dog er noksom bekjendt ved Vor Arme, da skal Konsistorium kalde ham for sig og besikke en anden Feltpræst til Klager imod ham, paa det at al Forargelse, saameget muligt, kan afværges, og Krigsfolket derimod ved Præsternes gode Lære opmuntres til Guds frygt og Dyd, samt ved deres exemplariske Levnet vorde opbygget.

VI. Kap. Om General- og Overkrigsret.

28. Til Præsæs i General- og Overretten forordne Vi Vor Feltmarskal, som skal være personlig tilstede og haandhæve Retten med høieste Alvorlighed og Anseelse; men er Sagen ikke høivigtig, og han med andre Forretninger er bebyrdet, kan han lade Retten holde ved en General, som tillige med Generalauditøren, der under eet med ham har Botum, kan udvælge sig saa mange Oberster, Oberstlieutenanter, Majorer og Kaptainer til Assessorer, at Utallet i det ringeste beløber sig med Præsidenten til tretten Personer; dog maa vel Retten stærkere sammenskaldes, og efter Sagens

9. Marts. Vigtighed besættes med dobbelt saamtange, nemlig fem og tyve Personer.

29. Naar Præsidenten og Assessorerne have efter Rangen taget deres Pladser, skal Generalauditøren, før de sætte sig ned, forelæse dem den sædvanlige Dommered; saa skal han og, naar Parterne mod hverandre ere forhørte, og Sagen til Dom er optagen, samle, efter Klassernes Antal fra den sidste af, Dommernes Bota, hvilke disse egenhændigen underskrive, affatte Dommen efter de fleste Stemmer og lade Præsæs underskrive den, hvorpaa han selv sætter sin Haand derunder og strax publicerer den, saafremt ikke af Os anderledes vorder befaleet.

30. Til General- og Overkrigsrettens Forhør, Kjendelse og Dom henhøre følgende Forbrydelser: Først Forgribelse mod Vor Højhed, om nogen understod sig hemmelig at eftertrakte Os og enten med Ord, hvorved Vor Majestæt, Suverænitet og Arverettighed kunde forkrænkes, eller i Gjerningen at angribe Os; fremdeles om nogen dristede sig til med Fjenden at holde hemmelig Korrespondance eller at underhandle og fra Os forraade Vore Fæstninger, Vor Skibsflaade eller Vore Krigsfolk, eller iværksætte noget andet, hvorved Vi og alle Vores mærkelig Skade og Forsaug kunde tilføies. Hertil skulle ligeledes de regnes, som om slikt ondt Foretagende og Anslag have været vidende og det ikke paa behørigt Sted aabenbaret. Herforuden hører til Overrettens Kjendelse, om nogen med ærerørige og haanlige Ord fornærmer og angriber Vor Feltmarskal eller General, som han er pligtig at lyde og ære, eller opsætter sig imod dem, eller endog ombringer dem. Aligemaade henhøre derunder alle Mishandlinger og Forseelser, som begaas af hele og halve Regimenter eller Kompagnier, saavelsom alle Stridigheder, Tvedragt og Uenighed imellem Officererne og Soldaterne, naar Underretten enten direkte eller indirekte er interesseret i deslige Sager, eller af andre vigtige Marsager

maa holdes for ei aldeles upartist. Videre: Fæstningers, 9. Marts. Leires og andre Posters unødvendige Obergivelse og Forladelse. Tilgemaade om en Kaptain, Lieutenant eller Fændrik besværer sig over Underretten for Rettens Fornægtelse, og agter at tiltale bemeldte Domstol for at have enten nægtet eller spildt hans Ret.

31. Foruden dette henhører og til Overretten alle Sager, som angaa Penge og Gods, endstjunt de ved Underretten ere paadømte, naar nogen af Parterne finder sig besøiet til at paaanke Behandlingen og indstævne samme til Overretten, hvorfor i saa Fald Underretten, naar en Part har erklæret at ville appellere og derefter er sket Forbud, aldeles ikke maa fuldføre sin affagte Dom eller lade den eksekvere, indtil Appellationen har havt sin tilbørlige Fremme, og Sagen er bleven Underretten remitteret. Den derimod, som ikke inden sex Uger, fra Dommens Affigelse at regue, har udtaget Stevning til Overretten, maa saadant ei siden tillades, men Underretsdommen have usvækket Kraft.

32. Personerne, som henhøre under Generalkrigsretten, ere Generalerne, Obersterne. Oberstlieutenanterne, Majorerne tilligemed alle de, som befinde sig ved Armeen og ikke staa under Regimentsretten. Naar Artilleribetjentene ikke ere saa mange i Felten, at de kunne udgjøre en Ret, saa svare de for Overretten, saalænge de ligge i Hovedkvarteret.

33. Generalauditøren skal have Opsyn med Justitien, at den i Bort Navn efter disse Bore Krigsartikler og de under offentlig Udblæsning og Trommeslag kundgjorte Befalinger, saavel ved Vor Armee som i Garnisonerne og Kvartererne overholdes samt retteligen udøves; og naar han bringer i Erfaring, at saadant ikke sker. skal han give Feltmarskalken det tilkjende og efter dennes Ordre tilholde Obersterne at administrere Retten vedbørligen, hvorhos han, dersom endda maatte spores nogen Forsømmelse, har at lade

9. Marts. de Skyldige ved Krigsretskalen tiltale. Aligemaade skal han tilkjendegive Feltmarskallen, hvad vigtigt ellers foresalder.

34. Generalauditøren skal ogsaa bestyre Processens Form overensstemmende med Krigsret og Krigsbrug i General- og Overretterne, hvori summarisk forfares og mere ses paa Realiteten end Formaliteten; lade med Feltmarskallens Forevidende vedbørligen udsærdige og forkynde Vidne- og Dom-Stevninger; omgaas ordeutligen med Bevisernes Førelse; affatte Dommen efter de fleste Stemmer og føre alt rigtigen til Protokol, samt beholde alle i Overretten fremlagte Akter i god Orden hos sig, paa det at disse efter fuldendt Kampagne kunne af ham indleveres i Bort Krigs-Rancelli.

35. I Følge heraf skulle Krigsretskalen, Generalgevaldigeren, dennes Lieutenant og de øvrige Justitsbetjente være pligtige at vise Vor Generalauditor Lydighed i alle Embedsforretninger, dagligen at indfinde sig hos ham for at erfare, hvad paa Justitiens Begne maatte være at befale, ligeledes at berette ham alt hvad foresalder, at melde ham, naar nogen kommer i Arrest, enhver Navn og Forseelse, og ingen at løse af Genalsstokhuset uden hans Vidende.

36. Testamenter, Obligationer, Kontrakter, Foreninger og deslige, som maatte forfattes i Felten, skulle anses for gyldige og kraftige, naar de af Vor Generalauditor ere underskrevne.

37. Saa skal han og have Opsigt med de Personer, som opholde sig ved Armeen, men i Særdeleshed give Agt paa, om de foretage mistænkelige Handlinger, og i dette Tilfælde skaffe dem bort.

38. Alle fra Fjenden Fangne, naar de blive ham af Generalitetet tilfikkede, skal han examinere, rigtig nedskrive deres Udsagn og derom give Generalitetet Efterretning; saa skal han og holde en Riste over de Fangne, samt lade dem

ved Generalgevaldigeren vel bevare og forstue med vedbørlig Underholdning. 9. Marts.

39. Alle Stridigheder, som forefalde mellem Krigsfolket, Marketenterne og Kjøbmændene, henhøre til Generalauditorsrens Paakjendelse, hvorfor han og er bemyndiget til uden videre at indkalde en Officer for sig.

40. Desuden skal han give Agt paa Maal, Vægt og alt ved Armeen forefaldende og sætte Taxt for Levnetsmidlerne, samt tage Marketenterne i Ed og give dem ved Generalgevaldigeren den fornødne Ordre.

41. Med de i General- og Overretterne affagte Dommes Eksekution skal i Fredstider, eller isald Vi selv befinde Os ved Armeen, naar den er i Vore Riger og Lande, forholdes efter Vor af Generalauditsøren derover indhentede Resolution og Anordning; men staar Armeen udenfor Riget, og Vi selv ei derved ere nærværende, da lader Vor General efter den ham medgivne Fuldmagt og Instruktion Dommene eksekvere.

42. Findes i en Sag for Overretten ingen Klager, da skal Krigsaffikalen eller i hans Fraværelse Generalgevaldigeren paa Embeds og Justitiens Begne anklage, ligesom og disse ere pligtige nøie at paaagte og for Overretten at andrage alle Misgjerninger og Overtrædelser, hvilke enten i Almindelighed eller af nogen i Særdeleshed begaas og til Overrettens Kjendelse henhøre, samt ordentligen at udføre Sagerne. Hvad deri bliver kjendt og dømt, skal Generalgevaldigeren vedbørligen lade eksekvere.

43. Generalgevaldigeren har paa Embeds Begne Myndighed til at anholde og vedbørligen forvare alle dem, som handle imod Vore Krigsartikler og publicerede Forbud samt betrædes i offentlige Mishandlinger, om han end ikke dertil har nogen særdeles Befaling; men han maa ingen lade afstraffe eller af Arresten løslade uden Vor Feltmarskals

9. Marts. Forevidende. Lige Frihed og Ret skulde og Regimentsprofosferne have i Regimenterne, ved hvilke de staa.

44. Enhver Officer og Soldat, som bringes til Generalgevaldigeren for at arresteres, skal ikke alene efter sin Stand affinde sig med ham for Gebyrerne, men ogsaa rigtig betale al sin Fortæring hos ham; bliver derimod nogen sluttet i Fjern, skal han desuden give Stokmesteren sine Slutperpenge, hvilket ligeledes skal iagttages ved Regimenterne.

45. Regimentsgevaldigerne skulde i deres Kvarterer have nogle Tilsyn med, at Marfetterne ikke i Gaderne eller foran Regimenterne udtappe noget, ei heller have Ildsteder eller paa andre Maader gjøre Urenlighed, ja og, at de strax efter at Tappenstreg er slaaet, udslukke Ilden. Derhos skulde de (Regimentsgevaldigerne), jaasnart Krigsfolket er indkvarteret, sætte Stænger og Kjendtegn omtrent 300 Stridt udenfor Leiren, holde Kvartererne og Gaderne rene og lade det overflødige Møg samt de døde Heste bortføre.

46. Dersom en Fange, hvis Forvaring er paalagt Generalgevaldigeren eller nogen Regimentsgevaldiger, undkommer formedelt hans Skjædesløshed, uagtet han har været forsynet med tilbørlig Vagt, eller af ham løslades uden udtrykkelig Ordre eller Rettens Kjendelse, skal han træde i den Undkomnes Sted og udstaa Straffen, som denne er tilkjendt.

47. Naar Armeen marscherer, skal Generalgevaldigeren amt hans Lieutenant-Kumormester og Betjente være fordelte foran, paa begge Sider og bag ved, for at afværge allehaande Excesser og Insolentier, som paa Marschen kunne overfalde, ligesom han og, saavel desangaaende som i Henseende til andre hans Embeds Forretninger altid har fra Generalitetet at modtage sine Ordres, hvilke han troligen og flittigen skal efterleve.

VII. Kap. Om Straffene efter Dom.

9. Marts.

48. Alle Bøder og Pengestraffe, som Officererne eller Soldaterne vorde idømte, skulle tilfalde Bort i Kjøbenhavn oprettede Krigshospital og Kvæsthus.

49. Almindelige Straffe paa Kroppen ere: naar nogen bliver straffet med at bære Vaaben, som Dobbeltkæpper, Musketter, Sabeler. Iligemaade med taaleligt Fængsel i Bolt og Jern paa Vand og Kommisbrød, eller med Træhesten eller Pælen.

50. Ved haarde eller pinlige Legemsstraffe forstaas i Bore Krigsartikler, naar nogen belægges med haardt Fængsel eller maa føres igjennem Spidsrødderne. Iligemaade naar Nogen af Skarpretterne pidskes, brændemærkes, affjæres Ørene, afhugges Haand eller Fingre.

51. Straffe paa Livet ske ved Arkebusering, Halskugning, Hængen Radvækning, Partering og Brænding.

52. Dødsstraffe ere, naar en Officer bliver begravet eller uden Test og Paa bortjaget fra Regimentet, eller naar nogen forvises Bore Niger og Lande, hans Navn slaas paa Galgen, eller hans Naarde bliver brudt af Skarpretteren og han erklæret for en Skjælm.

Frdg. om Klædedragt, Bryllupper, Barseler og 13. Marts. Gjæstebud.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi fornemme, hvorledes den store Overdaadighed i Klæder samt Mad og Drikke til Bryllupper, Barseler og Gjæstebud saaledes tager Overhaand, at Gud derover høiligen maa fortrønes, og Mange, fordi den ene den anden i saa Maader intet vil estergive, deres Midler unyttig bortsette og derover omsider geraade udi yderste Ruin, da til saadant at forekomme, have Vi allern. for godt eragtet derom esterskrevne Forordning til Alles Efterretning at lade ndgaa.

13. Marts. Om Klædedragten.

1-5.

6. Promoti Doctores udi andre Fagulteter, Personer, som have reist og studeret udenlands, de fornemste af Bores andre Betjente, som ikke have nogen Charge udi Rangene, de 32 Borgere her i Bores Rgl. Residentstads Kjøbenhavn, Borgmesterne i de andre Kjøbstæder, andre fornemme Negotianter og Handelsmænd, de, som selv eie og besidde adelige Sædegaarde, og ellers alle og enhver, som vil interessere udi noget af Manufakturverne for 500 Rdlr., maa bære sorte Fløiels Kjorteler og anden ærbar Dragt...

7. Kvinderne skulle forholde sig efter de Artikler, som deres Mænd herudi ere foreskrevne. Og maa Døttrene, saa længe de ere i deres Forældres Huse, bære hvis Forældrene er tilladt; men naar de blive gifte, skulle de rette sig efter de Vilkaar, deres Mænd ere undergivne.

8-24.

Om Bryllupper.

1. De, som sig i Egtteskab ville begive, skulle, efter foregaaende Trolovelse og Udsning af Prædikestolen, udi Kirken sammenvies, og hvis Nogen skulde ville begjære Sligt udi deres Huse at maatte ske, da søge derpaa, som hidtildags sædvanligt været haver, Bores eget allern. Brev og videre Tilladelse.

2. De, som betjene nogen af de Charger, som i den trykte Ranganordning findes specificerede, saavel som Adelen i Almindelighed, maa være tilladte for deres egne Personer eller deres Børn i fælles Benneres Overværelse at slutte Egtteskabsløfter med Haandstrækning og Trolovelsesring af Guld uden nogen Edelstene at give, hvilket da i alle Maader skal være saa gyldigt, som det af Præsten var forrettet.

3-10.

11. De fornemste af den geistlige Stand og fornemme

Borgere og Negotianter maa bruge Taft eller Utlaff til 13. Marts. deres Brudfjeng.

12—17.

18. Præsterne maa ei foreskrive nogen, hvad de ville have for Kopulationer, men lade sig nøie med, hvis enhver efter sin Evne og Vilkaar af sin egen Villie dem vil give; og naar Brudevielserne i de andre Kjøbstæder eller paa Landet forrettes, være sig i Kirken eller i Husene, skal det ingen være forment af dem, som til Brylluppet budue ere, at offre til Præsterne.

19.

Om Barseler.

1. Naar noget Barn bliver født, da skulle strax Forældrene eller de hosværende drage Omsorg for, at Barnet kommer til Daaben, det snarest ske kan, og Ingen dermed lade opholde over 8 Dage, under 30 Rdlr.s Straf.

2.

3. Alle skulle lade deres Børn døbe i Kirken paa de Dage, dem tilpas kommer, og sfer det Prædikendag, da skulle Børnene først døbes, naar Tjenesten haver Ende; og nægte Børn skulle kristnes efter 12 Slet. Hvis nogen vil have Musik i Kirken, da betale hvis billigst kan være.

4.

5. Til Barnedaab maa ei flere Faddere bydes end 5, Mandfolk og Kvindfolk tilsammen, og maa i begge Bore Nager ingen Fadbergave gives eller tages, under Straf af 500 Rdlr., hvilke de, sig herimod forse, være sig den, der giver, eller den, der tager, have at betale.

6. Naar Børnene føres til Kirken, maa ikke følge mere end 3 Par Kvindfolk enten til eller fra Kirken, som skulle være i Kirken med Barnet, som skal døbes, inden Præsten gaar af Prædikestolen, og hvis ikke, da skal den, som Barnet bærer, om det er en Bondevinde, give til Straf til de Fattige i Sognet 1 Rdlr., er det en anden

13. Marts hæderligere Kvinde, da give 10 Rdlr., hvilke Penge Deguen eller Klokkeren skal indkræve og levere Kirkebærgerne at uddele.

7. Præsterne maa ingenlunde foreskrive nogen, hvad de skulle give dem for Børn at døbe, men nøies med, hvis enhver af fri Villie dem vil give eller i sliq Tilfald ofre.

8—10.

Om Gjæstebud.

Naar nogen beder ordinarie sine Venner til sig eller noget Gjæstebud vil anrette, maa de ikke give mere end 6 enkelte Retter Mad uden Konfekt af Sukkerbageri; dog Børes Geheimeraad, Grever, Friherrer og andre af Børes fornemste Betjente, som hos Os selv daglig Opvartning have, hermed ikke ment; men dem tilladt at traktere, som dem selv lyster, i Henseende til de Personer, som af dem indbydes. Svo herimod sig forser, bøde 100 Rdlr. til dem, som i forskrevne Frdgr. er ommeldt.

27. Marts **Sø-Krigs-Artikels Brev og Krigsbrets-Instruktion.**

28. April. **Possamentmager-Laug's Artikler.**

1. Mai. **Frdug. om Vægt og Maal.** Indm. Saml. pag. 1.

5. Mai. **Anordn. om Maalere, Veiere, Bragere, Savnefogder og Fabusættere.**

I—II. Indm. Saml. pag. 4.

III. Om Bragere.

1. De Varer, som i hele og halve Lønder saunt Fjerdinger føres til Kjøbstæderne at forhandles, nemlig: al saltet Fisk, saltet Kjød, Tran og Ljære, skulle ved den dertil forordnede Brager vrages, og ved tvende dertil antagne Bød-

tere pakkes, og ved tvende Arbejdsstarke, som ved Buppen 5. Mai. skulle oppasse, handles.

2. Naar nogen af fornævnte Varer til Staden ere ankomne at sælges, skulle de, saasuart de ere udfibede, føres paa Bragerbroen, der at vrages; fører nogen dem derfra, som dermed handler, enten til sit Hus eller andensteds, førend de ere vragede, skulle de være forbrudte til Børnehuset, og Bragerne tilforpligtede være slikt bemeldte Husets Direktører strax at tilkjendegive, dog skal Ingen være tvungen til at lade noget vrage, af hvis han enten fra sit eget Gods paa Landet eller fra andre til Sending bekommer, eller andensteds fra til sin egen Husfornødenhed lader forskrive, naar dermed ingen Handel drives.

3. Naar nogen Vare paa Bragerbroen er opført, maa Brageren dem ikke vrage, førend Eiermanden for ham har bevist det rigtig paa Told- og Afgift-Boden at være angivet. Gjør Brageren herimod, eller og, om han nogen Urigtighed fornemmer, det ei angiver paa de Steder, hvor Rettigheden deraf bør betales, da betale han derfor 4 Gange saa megen Told og Afgift, som af samme Gods burde gives.

4. Skal Brageren slittig give Agt paa, at de Varer, som saaledes indføres, ere udi lovlige Træer, som have sin rette Størrelse efter de Maal, ham af Magistraten kunne være leverede og af Os allern. ere anordnede at maatte bruges; befindes det anderledes, da Varerne til Børnehuset at være konfiskerede.

5. Skal han have god Opsyn, at Bødkerne Godset forsvarligen baade for den Sælgende og Kjøbende tilpasse, Tønderne med Flid tilslaa, og med Vaand vel bebinde og tæt gjøre, saa de kunne holde Lagen; anstille Bødkerne sig modvillige herudi, skal Brageren Magt have dem strax fra Bragerbroen at afvise, og Magistraten slikt tilkjendegive, som andre dygtige i deres Sted igjen skal forordne.

6. Alle Slags saltet Fisk og Sild, som vraget bliver,
Andet Hæfte.

5. Mai. skal med de gamle Cirkler og Tegm mærkes, efter hvilke og Varernes Pris skal søies:

Hvis og Brageren forskrevne Varer ikke oprigtig vrager, skal han selv Godset til sig tage og betale til den Kjøbende hans derfor udlagte Penge, og fornaar han det ei at gjøre, da miste sin Bestilling. Og dersom han den Sælgende til Stade Varerne ringere mærker, end som de efter deres Godhed bør at mærkes, da bøde 1ste Gang 4 Rdlr. for hver Læst, 2den Gang dobbelt saameget og 3die Gang miste sin Bestilling. Og kommer der Tvistighed herom med Brageren og den Kjøbende eller Sælgende, da har den, som paaskader, det for Magistraten at angive, som 4 uvillige Mænd, som derpaa Forstand have, skulle udnævne, derom at kjende.

7. Brageren skal have slittig Indseende med, at ingen Fremmed sine Varer udhøkrer eller dem anderledes forhandler, end Bores derom allern. udgangne Forordninger, og især dem om Kommerciens, tilholde.

8. Paa det og at ingen for Bragerens eller Bødkernes Skyld skal vorde opholdt eller forsømt, da skal Brageren, naar det sig hænder, at mange tillige med deres Varer til Bragerbroen ankomme, være forpligtede enhver, eftersom han ankommer, (det inareste ske kan) at befordre baade med Bragen, som ham selv vedkommer, saa og med Tilstykket; og om de tvende Bødkere, som til Bragerbroen ere forordnede, ikke kunne afstedkomme snart nok Godset at fra sig rede, da han saa mange Bødkere, som fornødne gjøres, dertil at forskaffe.

9. Lader nogen sit Gods paa Bragerbroen blive liggende, og det ikke strax, efter at det er vraget og igjen tilpakked, bortfører, saa andre derved vorde hindrede, betaler han, for hver Nat det overligger, $\frac{1}{2}$ Rdlr. af Læsten, som til Bragerbroens Bedligeholdelse skal være forfalden.

10. Skal det og Brageren og Bødkerne alvorligent være forbudt udi de smaa Boder eller Kjældere ved og om-

fring Bragerbroen Vin, M eller Brændevin at falholde, 5. Mai. Jaafremt de ikke alle flige drikkende Varer til Bragerbroens Bedligeholdelse ville have forbrudt.

11. De tvende, som paa Bippen tage vare, skal gives for hver Tønde Gods, de med Bippen opfætte, $\frac{1}{2}$ ß. danff, som er for Læsten 6 ß.; deraf nyder Bippen 2 ß. og Arbejderne 4 ß., hvilke Arbejdere derfor skulle forpligtede være Broen ren at holde, og skal hvis Urenhed derpaa samles, i Havnens Skarnpram kastes og siden bortføres. Brageren og Bødkerne nyde tilsammen, for Læsten at vrage, pakke og tilflaa, 2 $\frac{1}{2}$ Mk., hvortil Bødkerne selv staffe Baand, og skal regnes for en Læst 12 hele Tønder; og er det i halve Tønder, da bekomme de ligesaa meget for 18 halve Tønder som for 12 hele Tønder, og for 24 Fjerdinger lige saa meget som for 12 hele Tønder; men af Varerne maa de intet til sig tage, under hvad Prætext det og være kan. Gjør nogen herimod, bøde for hver Gang 2 Rdr.

12. Skal og ingen tillades paa Broen noget Gods at forhøie eller styrte, uden Bødkerne og de tvende, som tage vare paa Bippen; dog skal det staa enhver frit for at tage til at arbejde, deres Gods at lade hjembære og deslige, hvem de ville.

13. Bliver nogens Gods paa Bragerbroen Ratten over beliggendes og ei før kan blive hjemført, skal Brageren forskaffe en Person for 12 ß., som derover Vagt om Ratten kan holde, og Brageren selv dertil svare, men den, Godset tilhører, Vagtpengene betale; vil nogen selv sit Gods uden Vagt hasardere, staa det ham frit for.

IV.—VI. Indm. Saml. pag. 7.

Slagter-Laug's Artifikler.

5. Mai.

Vi Christian den Femte osv. G. v.....

1-4.

5. Paa det og enhver kan bekomme, hvis han til hans

5. Mai. Husholdning og Fornødenhed kan behøve, skulle Slagterne tilforpligt være Dyr-, Kalve-, Lamme- og Svine-Kjød i Pundetal at udsælge efter næstfølgende Taxt.
 Befindes Nogen befængt eller selvødt Kvæg at falholde, have et halvt hundrede Rigsdaler til Børnehuset forbrudt.
 6—18.

9. Juni. **Frdg. om Exekutionen.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom Vi allern. er kommen udi Erfaring, at stor Misbrug med Exekutionen ved resterende Skatters og Afgifters Inddrivelse skal foregaa, hvorved ofte det, som til Skatterne udgives skalde, til Exekverernes Gebyr er medgaaet, Proprietario saavel som Bonden til Skade; thi have Vi allern. været betænkt paa efterskrevne Forordning at lade udgaa, hvilken af de Bedkommende allerunderdanigst skal efterleves.

1. Skal Jugen anses eller tages for Exekverer, som ikke med sig fører enten Generalkommissariats eller Landkommissariens skriftlige Ordre.

2—6.

7. Naar flere end en Proprietarii Gods i en By eller Sogn exekveres skal, betales af enhver Gods aparte det fulde Exekutionsgebyr til den Dag, for hans Andel vorder klaveret, som de og skulle være pligtige strax at annamme og for kvittere. Hvorimod Gebyret ophører og nyder enhver Gods i Sognet sin Seddel, hvor Strøgods er, men hvor Proprietarius eller Fuldmægtig findes, idet at samme Gods ligger til nogen Sædegaard, da adresserer Exekutionen der, og lader sig de Skyldige anwise, paa Strøgods vise en Husbonds Bønder imellem sig paa den Skyldige, om han kan betale, hvor ikke, lægge de Skatten sammen, og de Villige efter Skattens Forfaldstid have Magt at pante den Uvillige for hvis han efter Fordebogen bør skatte (hvor Husbonden ei efter hans og de andres Wilkaar har lignet dem

Skatten imellem) saavel som og for hans Eksekutionsgebyr, 9. Juni.
 paa det Eksekutionen maa afværge og ei gaa over den
 Ufskyldige men den Skyldige
 8—14.

Bager-Laug's Artikler.

23. Juni.

Vi Christian den Femte osv., G. v.

1—4.

5. Hver Bager skal være tiltænkt at bage godt og
 ustraffeligt Brød, enten af Hvede eller Rug, og maa i intet
 Slags Brød formænges Hvede og Rug, men hver Slags
 skal bages for sig selv. Saa og skulle Bagerne bære flittig
 Omhu for, at det vorder til Maade baget og griflet, saa
 at det kan være velsmagende og godt til at æde. Og be-
 findes de at bage og sælge muffigt, bedst og udhygtigt Brød,
 da miste de Brødet, som skal komme Børnehuset til gode, og
 desforuden bøde til de Fattige i Lauget første Gang fire
 Rigsdaler, anden Gang dobbelt, tredje Gang ei at bruge
 deres Næring i sex Uger. Og paa det at al Beleilighed dem
 kan betages at bage ilde smagende Brød, da skal en Gang
 hvert Fjerdingaar af Politimesteren tilligemed nogle af Ma-
 gistratens Deputerede ske Visitation paa Bagernes Lofter,
 om der findes hos dem noget muen Hvede eller Rug, og
 om saaledes befindes, skal det strax tages og være til Børne-
 huset forbrudt.

6—29.

Rgl. Majest.s Brev anl. Forklaring i den om 23. Juni.
 Klædebragt sidst udgangne Forordning.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom
 Vi ved Boves om Klædebragten den 13. Marts sidstforleden
 allern. udgangne Forordnings 6te Artikel allern. haver for-
 undt nogle visse Personer at maatte bære sorte Fløiels
 Kjortler da haver Vi nu ydermere bevilget og til-

23. Juni. Iadt at samme Personer og ellers alle andre fornemme Folk overalt i Bore Riger og Lande, i Særdeleshed Borgerne her udi Bores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn saavel som Bores egne Betjente, Borgerkaptainer, Kunstnere i Almindelighed og alle Andre, som sig ei med noget Haandværk eller Høkeri ernære, og deres Hustruer og Børn maa foruden forberørte Sorter endog bære affarvede blommede Silkestoffer dog foruden Guld eller Sølv.....

23. Juni. **Frdg. om den nye Lov.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., eftersom Vi til Justitiens og Rættens desto bedre Befordring allern. haver ladet revidere, forandre og forbedre Loven, Necesserne og andre tilforn udgangne Forordninger, saavidt enten Bores suveræne og absolute Regjering eller samtlige Bores kjære og tro Undersaatters her i Bort Rige Danmark, deres Gavn og Tarv det endeligen udkrævede, og samme Værk, som saaledes efter Bores allern. Befaling i en Lovbog er forfattet og samlet, nu omsider ved offentligt Tryk er forfærdiget; thi hyde Vi og befale alle Bores kjære og tro Undersaatter her udi bemeldte Bort Rige Danmark, særdeles alle saavel Over- som Underdommere og Rættens Betjente sammesteds, at de tre Maaneder, efterat dette Bort aabne Brev paa alle Thinge her i Riget vorder forkyndt (som strax ske skal), i alle Sager og forefaldende Leiligheder efter denne Lovbog kjende, dømmе og i alle Maader sig rette og forholde under Straf, som vedbør. Og ville Vi allern., at Bores Grever og Friherrer, Stiftsbefalingsmænd, Amtmænd, Superintendenter, Landsdommere, Præsidenter, Borgmestere og Raad, Byfogder og alle Andre, som dette Bores Patent under Bort Rancellisegl tilskiftet vorder, det paa behøvrige Steder til Alles Efterretning strax lader læse og forkynde,

Reglem. for Høiesteret.

26. Juli.

Christian den Femte osv. Vor synderlig Gunst og Bevaagenhed tilførn. Efter som Vi ikke uden stort Misghag haver fornummet, at hvis en eller anden udi Bores Høiesteret voterer, ofte vorder aabenbaret saavel til dem, som i Sagerne ere interesserede, som til andre, saa at Sessionen undertiden fast ikke snarere er til Ende, end man har Kundskab om enhvers Mening og Voto udi de Sager, som haver været for Retten, tvertimod Bores forhen om Høiesteret allern. givne Instruktions ottende Artikel, da er Bores allern. Villie og alvorlig Befaling, at saavel de, som af os allern. ere tilforordnede udi Høiesteret at sidde, saa og Bores Kancellisekretær, som Protokollen holder, ikke nogens Votum til andre, i hvo det og moune være, aabenbare, under den udi forbemeldte Bores allern. Instruktion anordnede Straf paa Befillings, Vres og Voslods Fortabelse.

Som og adskillige med altfor lange og undertiden helt unødvendige og vidtløftige Votis ikke aleneste Retten, men endog Os selv opholde, da ville Vi, at samtlige udi Bores Høiesteret skulle beslitte sig paa al mulig Korthed udi deres Votis og ikke med unødig Repetition af det, som af de forhen voterende er andraget, Tiden forlænge og Bores Høiesteret dermed opholde. Dog ere Vi allern. tilfredse, at en eller to af dem, som iblandt de første votere og Sagens Bestaaffenhed vel og omstændeligen fatte, maa deres Vota noget vidtløftigere deducere og udføre, men de andre, som enten ere af lige Mening eller og intet sært have at erindre, sig ikkun til de forriges Vota og Mening at referere. Naar da Vota af de tvende dertil forordnede Sekretærer kolligerede ere, skal den ældste af dem, som dertil dygtig er, herefter koncipere Dommen og den efter Pluralitatem Votorum i Pennen forfatte, som i andre vel indrettede Judiciis brugeligt er, og naar da Assessorer intet mere hos Koncepten

26. Juli. have at erindre (hvilket skal staa enhver frit for at gjøre), da Dommen af Bores Justitiario eller og udi hans Fraværelse og Forfald af en af de tilstedeværende Geheimeraad eller Bores andre Raad, om ingen af Bores Geheime ere tilstede, oplæses.

Som Vi og allern. haver anbefalet alle og enhver, som Sager for Bores Høiesteret have at udføre, at de med allerunderdanigst Submission skulle indrette deres Tale til Os selv, enten Vi udi Retten i egen Person ere tilstede eller ikke, saa bør og alle og enhver af dem, som Vi allern. anbefalet haver Retten at betjene, ligesaa lidt tabe den allerunderdanigste Respekt, som de Os selv og Bores Høiesteret skyldige ere, naar Vi ere fraværende som hosværende, og ikke med unødigt Spadsferen eller i andre Maader, medens andre votere, eller siden efter, Retten vanære og derfor ikke af deres Sæde uden nødvendig Aarsag opstaa, førend Retten er bleven brudt.

Som og undertiden adskillige udenfor Tralværket spadserere op og ned af Gulvet, medens Retten holdes, og snakke saa høit, saa Rettens Betjente derover forhindres, da skal Bores Justitiarius eller udi hans Fraværelse en anden af dem, som Retten betjene, lade tilsiige Bores Garde, som har Vagt ved Døren, at de advare dem, som slikt gjøre, sig derfra at entholde, saafremt de ikke anden vilkaarlig Straf vilde være undergivne, om de sig ikke derudi skulle ville

1684. lade siige.

15. Jan. Møller-Langs Artikler.

1. Marts. Reskr. (til Rektor og Professorer i Kjøbenhavn) ang. Universitetets Eneret til at trykke Almanacker og Strivekalendere.

..... at Rektor og Professorer den Anordning gjøre, at ingen anden af de Bogtrykkere, som under deres Juris-

biktion ere, herefter fordrister sig til nogen Almanacker at 1. Marts. trykke uden den, som samme Rectors og Professorers Deputerede dertil udvælge og ordinere; hvorimod han skal tiltænkt være saamange Almanacker og Skrivekalendere af alle Formater, danske og thdske, aarligen at forskaffe, som her i Rigerne behøves, og dem saa vel og korrekt at udregne og trykke lade, som nogen udlændiske hidindtil have været, og deraf udelukke alle ugrundede astrologiske Gjætninger og derimod indføre, hvis han agter af den rette grundige Himmelkunst baade til Tidernes Kundskab saa og til Navigationens og Geografiens Oplysning og Forbedring at kunne tjene.

Frdg. om Færgeløbene mellem Nyborg og Korsør, 29. April.
 Aarhus og Kallundborg, Årsens og Haderslev,
 Middelfart og Snoghøi.

Vi Christian den Femte osv., G. v.

1-6.

7. Bores Hoffstat og hvis Videre for Bores Tjeneste med Transport skal befordres, dets Overførsel skal ske enten efter Bores eget allern. givne Pas eller Generalkommissariatets. Og eftersom de til saadaane extraordinære Tjenester idelig skulle være færdige til at overfare, saa skulle bemeldte Smækker, som seile paa Færgeløb, derimod være fri for Provindstold og beslige Afgifter paa Toldboden, aleneste om de noget Guds indbefomme, som enten bør fortoldes eller og Konsumptionen erlægges, at de det tilbørligen og rigtigen angive. Og skulle desforuden Skipperne med saamange Baadsfolk, som de til deres Smækker behøve, være fri for al Udskrivning og al anden personel Byens Lynges som Tingmand, Syns- og Burderingsmand, undtagen Burdering af Skiberumme, til hvilken Ende, og for al Underfløb derudi, saavidt muligt er, at forekomme, Magistraten

29. April. skal lade indrullere hver Smakkes Folk med Navn og Tilnavn og hvor de ere fødte, og den Anstalt gjøre, at naar nogen af de Baadsmænd, som indrullerede ere, enten ved Døden afgaar, eller og han sig andetsteds hen begiver, da strax en anden igjen udi hans Sted at indskrives.

.....

29. April. **Bundtmager-Langs Artikler.**

29. April. **Færgemændenes Langs Artikler udi Kjøbenhavn.**

29. April. **Glarimester-Langs Artikler.**

29. April. **Malernes Langs Artikler.**

29. April. **Beltkner- og Handskemager-Langs Artikler.**

29. April. **Kemmesnider- og Sadelmager-Langs Artikler.**

29. April. **Bartskjær-Langs Artikler i Kjøbenhavn og Christianshavn.**

3. Mai. **Kgl. Majestæts Mandat, at Proprietarierne ei maa forbyde Bønderne at gjøre deres Sognepræster Villighed. Indm. Saml. pag. 10.**

28. Juli. **Frdg. om Torvene i Kjøbenhavn.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi komme udi Erfaring, hvorledes stor Uorden udi Børes Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn dagligen forefalder ved det, at ingen visse Pladser ere, hvor ædendes Varer og andet, som fra Landet eller andre Steder kommer, kan falholdes, hvorved adskillige Høvere og Prangere foranlediges til at opkjøbe baade uden Portene samt paa Torvene og ved Stranden alt, hvis som indføres, og siden dermed i

Husene omløbe og det igjen paa det dyreste udprange, som 28. Juli. Indvaanerne dog ellers for en skjellig Pris kunde kjøbe, da til sliq Worden at forekomme, haver Vi allern. for godt befundet, visse Steder at anordne, hvor alle Slags Varer kunne falsholdes og de, som Varerne behøve, dem kunne tilkjøbs bekomme, og derom denne Forordning til Alles Efterretning at lade gjøre.

1—7.

8. Og som ved forskrevne Anordning Enhver kan bekvemmelig paa bemeldte Steder bekomme, hvis han til hans Husholdning kan fornødent have, saa maa ingen Pranger, være sig Mandss- eller Kvindes-Personer, omløbe med noget i Husene at sælge uden de, som af Magistraten dertil ere antagne, og de, som deres Attest have at fremvise, hvortil dog Piger og Drengene ingenlunde maa antages. Og maa Ingen gaa uden Porten imod Bønderne, som komme til Byen, for Noget at kjøbe til Forprang. Forser Noget sig herimod, da skal det, som de med betræffes, være forbrudt til Angiveren, og den Skyldige desforuden betale 2 Rdlr.. Politimesteren og Børnehuset til lige Deling, og skal den, som det ei formaar at udgive, sættes i Børnehuset og der jaalænge arbejde, indtil jaameget foruden Kosten kan være fortjent, saa Børnehuset kan blive skadesløst.

Frdg. om Brændeveds Tægt og Længde. Indm. 28. Okt. Saml. pag. 11.

Instr. for Overhofretten i Norge.

20. Dec.

Instruktion, hvorefter Vi Christian den Femte osv. allern. ville, at Bores Tilforordnede udi Overhofretten udi Bort Rige Norge sig, indtil Vi anderledes tilsigendes vorder, allerund. skulle rette og forholde.

1—9.

10. Svad de fleste Bota stemmer overens udi og saa-

20. Dec. Iedes besluttet, derover skal Bores Justitiarius og udi hans Fraværelse og loblig Forfald den, som er næst ham af de tilstedeværende udi Retten Tilfororduede, strax Dommen efter Pluralitatem Votorum tilbørligen med tydelige og klare Ord concipere (men saafremt Vota ere lige, da Dommen efter den Overstes og de med ham overensstemmende Votis at forfattes), saa den kan blive absolut og ei konditional (som ingenlunde ske bør), og siden Parterne indkalde lade og Dommen for dem af Protokollen tydeligen affige og oplæse.

11. Naar Dommene saaledes, som før er meldt, forfattede og affagte ere, skulle de af Bores Justitsfriver tilbørligen skrives og forfærdiges og de vedkommende efter Begjæring under Bores ad Causas tilfororduede Signet og Bores Justitiarii Haand, som Vi samme Bores Segl alene betroet haver, beskrevne gives, og skal Justitsfriveren ingenlunde være tilladt nogen Doms Slutning at udgive, medmindre den af Bores Justitiarii er underskreven, og om noget Justitsfriverens Forretning angaaende foreskalder, har han sig flittig derom hos Bores Justitiario at bespørge og hans Ordre derudinden at følge. Og skal han forpligtet være Parterne til deres dem tilkommende Breve og Dokumenter at svare, naar de dem inden tre Maaneders Forløb i det længste, efterat Overhofretten er endt, affordre, men siden tage de Skade for deres Efterladenhed, om Brevene forkommes, efter Forordningens videre Formelding.

12.

13. Saasom og tidt og ofte af de, som trættekjære ere, abskillige unødvendige Tvistigheder og Strid hyppes til at forlænge Sagen og Retten for sin Vederpart, om mulig kunde være, at fordreie, saa ville Vi og, at den, som paa saadanne unødige og utilbørlige Maader Sagen opholder og fordreier og den siden taber, altid bliver tilkjendt at erstatte den, som Sagen vinder, sin paa Processen billig an-

vendte Beføstning, hvorudi skal regnes Dompunge, Skriverpenge og hvis han til sin Procurator givet haver og med Billighed bør at give, saa og ellers desforuden efter Sagens og Omstændighedernes Beskaffenhed vorde dømt til billig Koft og Tæring. 20. Dec.

14.

1685.

Instruz for Amtmændene i Norge.

7. Febr.

Instruktion, hvorefter Vi Christian den Femte osv. allern. ville, at Vores Amtmand over sig udi sine Amtmandsforretninger indtil videre allern. Anordn. allerund. skal rette og forholde.

1.

2. Skal han og efter Loven lade sig Justitiens Administration være angelegen og saavidt mulig enhver, som derpaa klager, ved Hjemtingene til deres Ret befordre, og om nogen af Rettens Betjente, Fogeder, Sorensskrivere eller andre falskeligen og utilbørligen med Retten og dens Administration omgaas, Os allerund. strax tilkjendegive til videre Anordning.

3—11.

12. De paabudne ordinære Kontributioner skulle udi hans Nærværelse efter rigtig Konferering med Matrikulen luges og lægges imellem Almuen saavel som de extraordinære, som Personerne angaa, efter Vores Skattebrevs Formelding, saa at ingen Underflæb af Fogeden derudi begaas, men han saaledes dermed at have Tilsyn, som han agter at stande til Rette for og svare til, om noget Klagemaal for ham derover kunde falde, og han derudi ikke hjælper den Forurettede til Rette. Han skal iligemaade have flittigt Tilsyn, at Proprietarierne give deres Leilændinger rigtige Bøger under deres Hænder og Signeter, hvori Gaardenes Skyls skal være indført, saa og at Almuen, for hvis de aarlig

7. Febr. betale, tilbørligen kvitteres, og at rigtig Afregning aarligen med dem gjøres, item at Borgerfabet, som med Almuen ubi Amtet handler, giver hver af Almuen, som de handle med, rigtig Bog og Fortegnelse paa, hvis de enten ubi Penge eller Varer af deres Kjøbmænd bekomme, og at Varerne dem ikke utilbørligen anskrives, til hvilken Ende han sig flittig til Tingene skal indfinde og i det ringeste møde paa alle ordinære Skatteting, paa det han alt Forfrevne des bedre kan beoagte, saa og lade tilhøje paa Tinget, at om Noget har billig Marsag at klage enten over Fogeden eller Sorenskriveren, de da imod Tingets Ende enhver for sig det skriftlig og sandfærdig skulle angive, at dermed kan forholdes efter Forordningen af Dato den 5. Febr. ubi nærværende Aar 1685.

13—20.

24. Febr. **Kongl. Majest. Brev om Sørgekæder ubi Kjøbenhavn efter S. M. Sal. og Høil. Shukommelse Enkedronningens (Sophia Amalia) dødelig Afgang.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., ville Vi dog desforuden alle og enhver Vores høie og nedrige Betjente, som her i Vores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn residere eller sig der opholde, saavel som Magistraten og fornemme Borgere her samnestedes allern. have budt og befalet, saa og hermed byde og befale, at de klæde sig selv og deres Tjenere med sorte Sørgekæder.

10. Marts. **Sattemager-Laug's Artikler.**

21. Marts. **Frødg. om dem, som formedelst nogle uomgængelige Forretninger og Bestillinger paa deres Vre forlempe.** Indm. Saml. pag. 12.

Frødg. om Kirkeregnskaber udi Kjøbstæderne i 7. April. Danmark.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi allern. komme udi Erfaring om den Udfjel, som Kirkerne i en Del Kjøbstæder her i Vort Rige Danmark tilspies, idet Øvrighederne ikke alene ere efterladne med Regnskaberne at lade bringe til Rigtighed, men endog at derudi undertiden ei tilbørlige Antegnelser gjort vorder, da paa det saadant herefter kan forekommes og med Kirkerues Indkomster forsynligen omgaas, have Vi allern. for godt anset derom saaledes at anordne og befale at Øvrigheden i hver Kjøbstad her i bemeldte Vort Rige Danmark aarlig til rette Tid tilligemed Kirkeværgerne Kirkerues Regnskaber efter Lovens Maade forfatter, hvilke, naar de saaledes ere forfærdigede, de strax til Bores Stiftamtmand og Superintendenten hver i sit Stift have at indstikke, som dem kunde efterse og, om Fornødenhed eragtes, derudi Antegnelse gjøre.

Færgemændenes Laugs Artikler udi Helsingør. 12. Mai.

Sværdfejer-Laugs Artikler. 14. Mai.

Kandestøber-Laugs Artikler. 14. Mai.

Bogbinder-Laugs Artikler. 16. Mai.

Stipper-Laugs Artikler udi Kjøbenhavn. 16. Mai.

Danmarks og Norges Kirkeritual. *) 25. Juli.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi for nogen Tid siden allern. have anbefalet nogle af de Fornemste af Geistligheden her udi Vort Rige Danmark, at

*) Ved Frødgn. af 16. Januar 1686 fattes Kirkeritualet i Kraft fra næstkommende Pintsedag at regue.

25. Juli. de et Ritual, efter den Formældning og Anledning, som udi Borens forhen allern. udgangne Danfke Lov dertil gives, allerunderdanigst skulle forfatte og derudi indføre alt, hvis som til Guds Tjenestes Forretning og Kirkeceremonierne udi Bore Riger Danmark og Norge henhører og Loven enten ikke egentlig vedkommer eller ei omstændeligen derudi ommeldes; og samme saaledes forfattede Værk, som siden efter Borens allern. Befaling af en Del Borens Raad ydermere er worden igjennemset og af Os allern. samtykt, nu endelig har naaet den Fuldkommenhed, at det ved offentlig Tryk er forfærdiget; da byde og befale Vi hermed alle Bore kjære og tro Undersaatter udi Bore Riger Danmark og Norge, Geistlige og Verdslige, baade i de danfke saavel som tydske Menigheder, at de sig efter dette Ritual udi alle Maader allerunderdanigst og hørfommeligst rette og forholde under Straf, som vedhør.

I. Kap. Om Gudstjeneste i Kirken med Læsning, Bøn, Sang, Messen for Alteret og Prædiken.

Først. Paa alle Søndage.

For det andet. Paa efterfølgende Helligdage: Tre Christi Hovedhøitider, hver i tre samsælbe Dage, Jul, Paaske og Pintsje, Nytaars- eller Christi Omfjævelsesdag, Hellig tre Kongers- eller Christi Aabenbarelsesdag, Mariæ Kunselsesdag, Mariæ Bebudelsesdag, hvilken skal holdes paa Palme-Lørdag, dersom den indfalder paa Palme-Søndag eller derefter, Christi Himmelfartsdag, St. Hans Baptistsdag, Mariæ Befølgelsesdag, St. Mikkels Dag, Allehelgensdag, item Skærtorsdag og Langfredag, saa og udi Danmark den 11. Dag i Februar Maaned.

For det tredie. Paa ordinære Bededage og andre Dage, som Loven om formælder og hidindtil sædvanligt været har.

1. Om Søndagen og Helligdage.

Naar Prædiken skal holdes, ringes altid treude Sinde

til Prædiken, førend den begyndes; de tvende første ikkun med een Klokke, men den sidste Gang med tvende eller flere, ligesom Kirken fornaar og hidindtil manerligt har været.

De største Klokker ringes altid paa Høitidsdagene saavel som Dagen tilforn til Aftensang, eller naar Folket gaar til Skrifte, og da times tre Gange efter første og anden Gang, naar det ringer, hvilket og sker paa andre Helligdage (undtagen de, som falde i Fasten), saavel som paa alle Søndage imellem Paaste- og Pintsedag.

Til Froprædiken om Søndagen ringes paa den ordinære Tid. Den, som Sungen i Kjøbstæderne forestaar, skal strax det ringer anden Gang til Froprædiken, med tilforordnede Disciple skikkeligen søge Kirken, Sungen til rette Tid betjene, og sig, som det Punkt om Skolebørns Kirkegang til Høimesse herefter formelder, forsvarligen forholde.

Er der Brudfolk at vies, da betjenes de strax efter al den anden Tjeneste er ude.

Den ganste Tjeneste, med hvis der forefalder, skal i det længste være endt, naar det begynder at ringe første Gang til Høimesse.

Til Høimesse ringes første Gang, anden Gang og sammen paa de sædvanlige Tider; men er der Bisper at ordinere, da ringes første Gang, naar Klokkerne er halvgaaen syv, og sammen, naar den er syv.

Skolebørnene i Kjøbstæderne skulle forsamles i Skolen strax det ringer første Gang og ubi Rectoris, Conrectoris og samtlige Collegiarum Nærværelse holde deres sædvanlige Bønner, siden, naar det er ringet anden Gang, skulle de samtligen forsoie sig af Skolen til Kirken og sømmeligen gaa Par og Par sammen med Rectore, Conrectore og samtlige Collegis, hvilke og skulle blive i Kirken hos Børnene, indtil al Tjenesten er ude, og have tilbørlig Tilsyn med dem, at de andægtigen og skikkeligen sig imidlertid anstille, som de agte selv at svare til. Efter Tjenesten skulle de

25. Juli. iligemaade gaa og følges af Kirken i Skolen, hvor de, før end de stilles ad, synge et Vers eller flere af en bekvem Psalme.

Er der flere Kirker i Byen end en, da beffiktes visse Hørere med nogle Disciple til hver af dem, som da i lige Orden og Skik gaa til og fra Kirken, naar Tid er, og forholde sig som forskrevet staa; men Rector tilligemed Conrectore og andre Collegis, om flere ere ved Skolen, søger Hovedkirken.

Paa Søndagen og Helligbage holdes fuld Messe til Høiprædiken, undtagen paa Langfredag, da ingen Messe holdes for Prædiken, men synges alene.

Søndagstexten er til Froprædiken og Høimesse det sædvanlige Evangelium og til Aftenfang Epistelen; hvorpaa følger uforbigængeligen Katekismi Forklaring efter Loven, som vel skal iagttages.

Præsterne skulle blive ved Texten i deres Prædikener, den samme efter Guds Ord og den sande Kirkes Lærdom forklare saaledes retteligen, at de Enfoldige vel kunne forstaa dem, og deraf udbrage Lærdom, Undervisning, Trøst, Formaning, Straf og Nøjselse, ligesom der gives bedst Anledning til og deres anbetroede Menighed fornemlig udkræver, hvorefter de endelig bør at lempe sig.

Dg skulle de især entholde sig fra at føre noget frem, som deres Tilhørere ikke vedkommer, eller noget, som angaar Kongens Regjering, Statsfager, Kongl. Ordinanncer og Befalinger eller deslige, videre end til at formane Tilhørerne til allerunderdanigste Lydighed mod deres Konge og hans Bud og Befalinger. De iligemaade skulle vel se til, at de ikke bestemme nogen med deres elencho, saa og, at de ingen røre ved Navn, naar de straffe Synden, og skulle de vogte sig, at de ikke noget paa de hellige Steder, Prædike- eller Skriftestolen, handle og fremsøre af private Affekter, Had eller Hævngjerrighed; men at de med Sagtmodighed

og retfærdig Nidkjærlighed for Guds Ære gjøre alle Ting til Christi Menigheds Opbyggelse og Synderes Salighed. Hvad de ikke tilfulde vide, det maa de ingenlunde der udraabe.

25. Juli.

Meneste skulle de straffe Synden i Almindelighed, og om de ere blevne kyndige om noget især, da skulle de efter Christi Befaling Matth. 18. V. 15 tilføje i Enrum paa minde dem, som lide Brøst, at de omvende sig i Tide og gjøre en sand Poenitentse, som kan tækes Gud.

De skulle ikke skjælde paa dem, som ere af en fremmed Religion og Lærdom, men hvor det gjøres fornødent, der skulle de med Besfedenhed, som tro Bogtere paa Zions Mure, abbare Menigheden derom og vise dem deres Bildfarelse af Guds Ord, paa det de ikke skulle forarges derover eller lade sig forføre af saadanne og i saa Maade lide Skibbrud paa Troen.

Under Prædiken besøges Guds Børn med de Fattiges Tabler.

Ligesom Præsten begynder sin Prædiken, saa skal han og altid slutte den med en almindelig Bøn paa den Maade, som Loven om formelder.

I Særdeleshed skal han bede for dem, som ville begive sig i Ægteskabstand, saavel som for de Syge, Svage og Sengeliggende der i Menigheden, som ere Guds Kirkes Forbøn begærende, hvilke han ved Navn opregner, og med et kort Ønske befaler dem i Guds Barmhjærtighed til Bestandighed i Troen og en kristen Taalmodighed under Korset, indtil Gud efter sin behagelige Villie gjør en god Forandring derpaa, som kan være hans Navn til Ære og dem til Salighed.

Derfor noget andet er da at forkynde for Menigheden, enten Kongl. Mandater, som skulle oplæses, eller Marsens Tider, som paa Landet brugeligt er, saavel som Tjenestens Begynde-

25. Juli. bølge paa efterfølgende Prædikedag, eller og noget andet at lyse efter, som Præsten tilforn er givet tilkjende og hør at lyses efter, det skal da foredrages og forkyndes.

Saa slutter Præsten allerlidst med et lidet Onske og lyser Betsignelsen over Menigheden.

Saa gaar Præsten ned at døbe Børn, om nogle ere, som da skulle døbes paa den Maade, som herefter følger...

Paa Landet og hvor det ellers hidindtil har været brugeligt, gaar Kvinden med Barnet strax derpaa op at ofre, desligeste Fadderne og andre, som dertil ere budne, og synger Deguen imidlertid en Psalme, som sig derpaa kan bedst skikke.

Derefter forrettes Kommunionen, dersom nogle ere at berettes (hvilket og kan ske paa Langfredag), ligesom herefter forklares.

Til Aftensang ringes paa de Tider, som hidindtil sædvanligt været har.

Der messes intet; men synges for Prædiken.

Til alle Tolvprædikener, hvor de bruges, skal prædikes Katekismus, undtagen paa de store Høitider eller naar nogle visse Dexter paa særdeles Tider ere forordnede.

2. Om Fredagen og Onsdagen.

Til Fredags Troprædiken, hvor den holdes, ringes om Morgenen og til Høimesen ligesom om Søndagen.

Derefter forrettes Kommunionen ligesom om Søndagen.

Daaben forrettes paa samme Tid og Maade som om Søndagen.

Til Onsdagsprædikener i Kjøbstæderne ringes som sædvanligt, og ellers holdes dermed i alle Maader som om Fredagen.

Særdeles skal tages iagt, at Præsten, som messer, maa ikke være iført Messeshagelen, naar han træder fra Alteret

nogen Tjeneste, Prædiken eller andet, som ei Alteret ved= 25. Juli.
kommer, at forrette; men han skal den imidlertid paa Alteret
aflægge og siden, om der videre skal messes, den igjen paa=
tage; men Messesfejerten beholder han paa sig fra den ganske
Tjeneste begyndes og indtil den endes.

Saa og skal vel agtes, at de foromrørte tvende Bønner,
hvormed Gudstjeneste bør at begyndes og sluttes, skulle læses
paa alle Prædiketider, baade de ordinære og de, som ellers
forordnes.

II. Kap. Om Daaben.

I. Om Børnedaaben.

Ingen maa lade sine Børn opholde fra Daaben over
den Tid, som Loven ommelder, i hvo det end være kan;
men saasnart Barnet bliver født til Verden, skulle kristelige
Forældre eller andre hosværende drage Omfarg, at det ved
Daaben bliver igjensødt, det snarreste ske kan.

De, som ville have deres Børn døbte, skulle Dagen til=
foru give Præsten det tillkjende og lade baade sit eget saavel
som Barnets og Faddernes Navne indføre udi Kirkebogen,
hvilket Præsterne paa Landet selv forrette; men Klokkerne i
Kjøbstæderne, dog under Sognepræstens Inspektion.

Alle Børn skulle døbes i Kirken i dens Font eller
Bækken og trende Sinde overøses med rent og bart Vand
paa deres blotte Hoveder, og det i Navn Gud Faders, Søns
og Helligaands.

Ægtefolks Børn døbes strax efter Prædiketjenesten, men
Hore- og Slegfredsbørn skulle i Kjøbstæderne døbes efter
tolv Slet, og paa Landet, naar de have ofret med de ægte
Børn eller naar al Tjenesten er ude; og med saadaane
Hore- og Slegfredsbørn maa ei ofres.

De skulle være Vidnesbyrd og Faddere til Daaben, som
ere ærlige og uberygtede Folk, dog maa dertil ei flere bedes
end fem af Mand- og Kvindepersoner tilsammen.

25. Juli. Naar de ere komne med Barnet, da gaar Præsten til Fonten og forretter Daaben paa efterfølgende Maade.*) . . .

Her er at agte, at Klokkerne i Kjøbstæderne og Degnene paa Landet sige allesteds det Ord Amen, hvor det findes antegnet.

Ingen uden ordinerede Personer maa forrette Daaben; men dersom Barnet befindes saa svagt, efterat det fuldkomment er født til Verden, at det ikke uden Livs Fare kan komme til Kirken, da, saafremt ingen Præst er saa nær ved Haanden eller anden stikkelig Mandsperson, som er kommen til Skjelsalder, maa Jordmoderen eller en anden gudfrygtig, ærlig Kvinde døbe det med bart Vand og intet andet saaledes: N. Jeg døber dig i Navn Faders, Søns og Helligaands. Dog skal slikt ske i to eller tre Personers Nærværelse i det mindste, som derom kunne bære Vidnesbyrd, at Barnet er rettelig døbt i den hellig Trefoldigheds Navn.

Skulde det hændte sig, at Moderen hastig blev overilet med Fødselen og Barnet var i Livsfare, efter at det fuldkommeligen var født, saa at der var ikke Tid at kalde nogle andre dertil, da maa hun selv døbe sit Barn paa forskrevne Maade; bør det da, saa er det vel døbt, efterdi det har bekommet den rette Daab, hvorom Præsten underviser Moderen, at hun ingentunde skal tvivle.

2. Om hjemmedøbte Børn.

Intet Barn maa hjemmedøbes, medmindre Fornødenhed det udkræver, saa at det befindes saa svagt, at det ikke uden Livsfare kan komme til Kirken.

Det Barn, som formedelst Legems Svaghed i andres Overværelse saaledes hjemmedøbes, skal dog føres til Kirken, naar det bliver saa stærkt, at det kan det taale, dog skal det ingentunde døbes paany igjen, efterdi der er ikkun en Daab; men aleneste, at Barnets Daab maa af Guds Ords Tjenere

*) Se Frdg. om Døbeformularen 7. Mai 1783.

ved Hænders Paalæggelse stadfæstes og forkyndes i Fadder= 25. Juli
nes Nærværelse.

Kommer da hjemmedøbt Barn ene til Daaben, da hand-
les dermed saaledes, som efterfølger:

Først spørger Præsten den, som bærer Barnet: Er
Barnet hjemmedøbt? Svares der Ja, da spørger han:
Hvo har døbt Barnet? Svares N. Er det døbt med
bart Vand? Ja. Er det døbt i Navn Faders, Søns og
Helligaands? Ja.

Dg da hør den, som Barnet døbt har, eller og nogle
af de andre, som have været overværendes og kunne vidne,
være tilstede og vidne for Præsten, at det er døbt i Navn
Faders, Søns og Helligaands.

Saa siger Præsten videre: Nævner Barnet; Gud bevare
din Indgang og Udgang fra nu og til evig Tid! Amen.

Dernæst spørger han Barnet selv til: N. Forfager du
Djævelen? Ja. Dg alle hans Gjerninger? Ja. Dg al
hans Bøsen? Ja. Tror du paa Gud Fader etc.? Ja.
Tror du paa Jesum Christum etc.? Ja. Tror du paa
den Helligaand etc.? Ja.

Hvortil den, som holder Barnet, svarer lydelig paa
Barnets Begne til hvert Spørgsmaal især: Ja.

Derpaa læser han det Stykke af Marci Evangelio,
sigende:

Lader os høre det hellige Evangelium, som St. Marcus
skriver, Kap. 10.

Dg de førte smaa Børn til Jesum, at han skulde røre
ved dem etc.

Fremdeles siger han: Til hvilken Betsignelse vi og nu
ville forhjælpe dette lille Barn med vores gudelige Bøn til
Gud og endrægteligen sige: Fader vor du som est etc.

Dg imidlertid denne Bøn læses, lægger han sin Haand
paa Barnets Hoved, som før er sagt.

Derefter stadfæstes Barnets Daab af ham saaledes:

25. Juli. Efterdi kjære Brødre og Søstre dette Barn er tilført døbt i Navn-Faders, Søns og Helligaands, og har alle-rede den Helligaand med Syndernes Forladelse, da ville vi ikke døbe det igjen, at vi ei bespøtte og forhæane den Helligaand, hvilket I Faddere skulle vide saasom Vidnesbyrd for alle andre og takke vor Herre og Gud, som det har taget til Naade ved Jesum Christum.

Og med sin Haands Paalæggelse beder saa denne Bøn: Den almægtigste Gud, vor Herres Jesu Christi Fader, som dig har igjensødt, etc. Fred være med dig! Amen.

Den ganske hellige Forretning sluttes med før andrague Formaning til Fadderne saaledes: I gode Kristne, som nu have været Faddere til dette Barn, etc. Fred være med Eder! Amen.

Men kommer et hjemmedøbt Barn til Kirken med andre udøbte Børn, da læses over det, som over de andre, indtil Daaben skal angaa, undtagen at det ikke besværes med de andre, og naar Præsten kommer til de Ord: Gud bevare din Indgang og Udgang etc., da lader han det, som er hjemmedøbt, blive tilbage, til de andre ere døpte. Saa gaar han til det uden for Fonten og handler med det paa forskrevne Maade.

Komme flere hjemmedøbte Børn paa en Tid, end et, da igjentes: Gud bevare din Indgang og Udgang etc. saavel som disse forskrevne Spørgsmaal og Bønnen: Den almægtigste Gud etc. til hvert Barn især; men Marci Evangelium, Fader vor etc., Stadfæstelsens Ord: Efterdi kjære Brødre og Søstre etc. og Triindringen til Fadderne: I gode Kristne etc. oplæses siden ikkun en Gang over dem alle.

Derksom og Børnene formedelst stor Hastigheds Skyld ikke er givet Navn i deres Hjemmedøbelse, saa gjør det dog iugenlunde Daaben ughydig, at den jo alligevel er en ret og fuldkommen Daab, og maa man siden give Barnet sit Navn; men ikke døbe det for den Skyld om igjen.

3. Om Hittetbørn.

25. Juli.

Hittetbørn og alle andre, om hvis Daab man ikke tilfulde er forfikkret, skulde føres til Kirken og i Fadderens Overværelse døbes aabenbarligen, ligesom andre Børn efter forskrevne Skik og Maade. Og omendsskjønt der maatte, som det undertiden sker, findes en Seddel hos Barnet, at det er døbt, saa bør man dog ikke lide derpaa, paa det man ikke skal lade saa vigtig en Sag bero paa saa løst og uvist et Vidne, hvorved Barnet i Længden selv kunde geraade i Tvivlsmaal om sin Salighed.

Dog skal Præsten ubi slige Tilfælde flittig udforske og efterspørge Barnets Daab, om nogen kunde give vis Underretning derom, og derfor, saasnart et slikt Barn hos ham vorder angivet, skal han strax ved første Prædiken, om Barnets Helbred det kan taale, give Menigheden det tilkjende, om nogen af dem vidste eller kunde saa at vide, at Barnet havde bekommet Daaben; er det i Kjøbstæderne, da sker der Lysning i alle Kirkerne samme Dag og til alle P. vdiikener med tilbørlig Bøn og Formaning, og dersom ingen videre Kundskab derefter bekommes, da døbes Barnet til næste Prædikedag eller og en anden Dag strax i Ugen; men er Barnet svagt, at man frygter at oppbeie den Tid, da døber Præsten det, saa snart det ske kan, efter som sagt er.

Naar saadanne Børn føres til Kirken at annamme Daaben, da spørger Præsten den, som bærer Barnet, eller og Fadderne, om de vide, at Barnet er døbt tilforn eller ikke; sige de Nei, de vide intet deraf, da gjør han denne liden Formaning til dem, som nærværende ere, om Daabens Upperlighed og høie Fornødenhed:

Kjære Brødre og Søstre, efterdi Christus haver selv sagt: uden nogen bliver igjensødt formedelst Vand og Aand, da kan han ikke komme i Guds Rige, og vi ikke tilfulde ere forfikrede, at dette Barn formedelst den hellige Daab saaledes tilforn er igjensødt (vi ei heller ubi saa vigtig en

25. Juli. Sag tør lide paa en løs Seddel, man hos dette Barn har fundet), da er det endelig fornødent, at det bliver døbt, paa det det i saa Maade kan forsikkes om sin Salighed.

Hvorfor jeg nu i den Hellig Trefoldigheds Navn vil døbe det, at det formedelst dette Igjensjødelsens Bad maa beholde en god Samvittigheds Pagt med Gud alle sine Livsdage, hvortil Gud forlene Naade og Velsignelse for Jesu Christi Skyld!

Siden sker det andet aldeles ligesom med andre udøbte Børn, uden nogen Vilkaar eller Omstændighed om Barnet ikke er døbt, paa det man ikke skulde gjøre denne deres Daab ligesaa ubis som den første.

4. Om voksne Menneskers Daab. *)

III. Kap. Om Barselkvinder, Fordemødre og Kvindernes Kirkegang efter deres Barselseng.

I. Om Barselkvinder.

Præsterne skulle flittelig undervise Kvinderne, naar de rede til Barsel, og formane dem, at de med Taknemmelighed erkjende den Velsignelse, som Gud har nedlagt hos dem, og vogte sig fra al Misheld og skadelig Tilfald, saavidt muligt er, og arbeide troligen i deres Kald, naar Tiden kommer, vidende, at omendstjødnt al den Smerte er for Syndens Skyld, saa ere de dog Gud behagelige i samme deres Kald, naar de stadig forblive i Troen, Helliggjørelsen og Tugt, og med Taalmodighed vente en god og mild Freløsning.

Saa skulle de og idelig formane dem, at de ere taalige og tidt og ofte befale Gud deres Veie og deres Livsfrugt til al Naade og Betsjærmelse paa denne eller andre deslige Maader.

*) Dette Affnit ubelades her, da det er uden praktisk Betydning, idet voksne Menneskers Daab nu altid foretages efter Biskop Mynsters Udkast til en Ritual efter særskilt indhentet Tilladelse fra Ministeriet.

Derfom Barnet efter hendes Død er endnu levende i 25. Juli. hende, da maa der ingen Daab dermed foretages, som uogle pleie at gjøre, efterdi Barnet ikke end er kommen af Moders Liv; thi det, som ikke er født, hvorledes kan det blive igjensødt? Men bliver Barnet udfaaaren af hende eller anderledes udkommer fuldkommen af Moders Liv, da maa det døbes, om det er levende.

2. Om Fordemødre.

Til Fordemødre skulle af Magistraten i Kjøbstæderne og Amtmændene paa Landet beskikkes ærlige og gudfrygtige Kvinder, som forstaa sig paa det Embede, og med deres Sognepræstis Attest bevise, at de ere af et godt og kristeligt Levnet.

Men førend de antages, skulle de af erfarne Medicis eller Chirurgis flittig examineres og overhøres, om de forstaa sig paa den Bestilling, og naar de af dem ere dertil kjendte dygtige, gives dem Brev paa forseglet Papir under Raadstuefegl i Kjøbstæderne og under Amtmandens Segl paa Landet for en billig Skriverpenge, at de maa lade sig bruge hos Barselkvinder, naar de begjæres, og skulle de bo paa bekvemme Steder, saavel de Fattige som de Rige til Hjælp, og skal efter ethvert Steds Leilighed saa mange beskikkes, som vel fornødent gjøres, paa det den ene ikke skal være den anden i Veien.

For saadan deres Umage skal dem gives hvad billigt er; men de Fattige skulle de hjælpe for Guds Skyld.

Præsterne skulle hver i sit Sogn flittelig undervise disse Fordemødre, naar de dertil ere udvalgte, hvorledes de skulle forholde sig i samme deres anbetroede Embede, baade med Barselkvinder saa og med Fosteret.

Først at de vide ret at trøste sygelige Kvinder, som ere nær til at føde, og formane dem til ydmyg Taksigelse for den Guds Betsignelse, de ere begavede med, som er Livsens Frugt, hvilket ikke vederfares alle Kvinder; og at de hjærte-

25. Juli. Igen paakalde Gud om Hjælp og Bistand, som med sin kraftige Nærværelse skal gjøre det bedste for dem; de skulle og føre dem til Gemyt, at den Smerte, som de lide i Fødselen, er et Kors, som dem af Gud er paalagt for Syndens Skyld, Gen. 3. B. 16, hvilken dem dog næst Guds Hjælp snarligen skal ombendes til en stor Glæde, Joh. 16. B. 21, om de ellers med Taalmodighed i Tro og Tillid vente Guds Time: Og skulle de end staa i nogen Livsfare derover, at de blive dog taalige og befale sig Gud med alle dem, som bære hans Kors; men dette tør man dog ikke tale meget om, uden der synes stor Livsfare paafærde.

Dernæst, at de varligen omgaas med Fosteret, saa at det ikke for deres Skyld kommer til Skade i nogen Maade; og dersom de finde det levende i Moders Liv, men svagt til Fødselen, skulle de befale det Gud med disse eller andre saadanne Ord: Herre Jesu Christ, som haver en synderlig Behagelighed til smaa Børn, som bæres til dig, og har selv lovet at annamme dem til det evige Liv; paa samme dit Ord frembære vi nu dette Barn til dig i vore Hjærters Bønner; annam det o kjæreste Jesu og lad det evindeligt nyde din Forløsning, den du os forhvervede paa Korset! Amen.

Kommer Barnet fuldkomment til Verden, men sygt og skrøbeligt, saa det er i Livsfare, skulle de strax døbe det, som før er meldt, og om Tid er, bede derhos denne liben Bøn: Herre Jesu Christ, dette Barn offre vi dig efter dit eget Ord og bede dig, at du annammer det og lader det blive en Kristen. Eller og kortere saaledes: Herre Jesu annam dette Barn!

Men er Barnet dødt i Moders Liv, da befale de det Gud og gjøre deres Flid, at hun, som er forspændt, maa blive ved Livet; og paa det de desbedre maa ihukomme, hvad dem fornemmelig paaligger i dette deres Kalb, at de med en god Samvittighed det kunne forestaa, skulle Præsterne

tvende Gange om Aaret, ved Paaske og Mikkelsdag i Med- 25. Juli.
tjenernes eller Medhjælpernes Nærværelse, enhver i sit Sogn,
forelæse dem disse efterskrevne Punkter, hvilket bekvemmelig
kan ske i Sakristiet, hvor det høves, eller og i Koret i
Kirken.

1) Efterdi I have paataget Eder at være Jordemoder
her i Byen (Sognet), hvorved mange kristelige Kvinders Liv
og Helbred tilligemed deres Livsfrugt er givet i Eders
Hænder, da bør det Eder af Hjærtet at frygte og elske Gud,
gjærne høre hans hellige Ord, at I kunde bruge det de
Lidende til Trøst, naar Tid er, og med Eders gudelige
Bønner dagligen formane Livsens Herre og Skaber, at han
kraftig vil staa Eder bi ubi dette Eders anbettede Kald,
forlene gode Raad med al Naade og Betsignelse til Eders
Foretagende, eftersom I skulle vide, at det er ikke et Men-
neskes Gjerning alene, men allermest Guds Gjerning, som
ndrager Børnene af Moders Liv.

2) Skulle I være omhyggelige i dette Eders Kald og
stræbe med al mulig Flid, at baade Moderen og Barnet
maa holdes ved god Helbred uden Meen og Skade, vidende,
at dersom I enten af Forsømmelse, Uagtksomhed, Drukken-
skab eller og formedelt en grov Medfart tilføie nogen af
dem Skade, da ere I Mordere, og Gud vil kræve det uskyldige
Blod af Eders Hænder.

3) Skulle I vogte Eder, at I intet handle efter Egen-
sindighed, af Had, Fjendskab eller anden Hævngjerrighed;
men dersom nogen har tilføit forurettet Eder, da skulle I
efter Eders Kristendoms Pligt det gjærne forlade og for-
glemme og ingenkunde lade den Nødlidende nu undgjelde
det i hendes store Nød. Dersom Barnet er dødt hos Mo-
deren, skulle I gjøre Eders Bedste, at hun, som er forspændt,
maa blive ved Livet.

4) Skulle I med Beskedenhed og god Fornuft omgaas
de frugtfulde Kvinder, elske dem som Eders Døttre og

25. Juli. handle moderligen med dem, trøste dem flittig af Guds Ord, at de ikke forfage, og med andre nærværende Kvinder gjøre Bøn for dem, saavel som naar Tid er, alvorligen formeane dem, at de troligen arbeide i deres Kald efter Guds egen Anordning, paa det de ikke for en stakket Smerstes Skyld selv skulle omkomme deres Livsfrugt og i saa Maade belaste sig med en ond Samvittighed.

5) Skulle I være villige til at hjælpe den Fattige saavel som den Rige og ikke have nogen Persons Afsælse, efterdi de ere alle lige høit agtede for Gud; ikke heller skulle I besvære nogen med altfor stor Løn for samme Eders Tjeneste, men de, som intet formaa, dem skulle I tjene for Guds Skyld; og uanset I saaledes ere pligtige til at tjene alle og enhver, hvor det gjøres behov og udtræves af Eder, endog dem, som føde i Utugt og uden et ærligt Ægtefælskab, saa skulle I dog ikke hjælpe til at undertrykke og fortie saadanne nægte Fødseler, men saasuart Barnet er kommen til Verden, skulle I strax give Præsten det tilkjende der i Sognet, paa det Gud maa faa sin Ære, Synderen omvendes og Forargelse borttages.

6) Skulle I intet andet bruge enten til Moderen eller Barnet end Bønnen, og med Bønnen saadanne Midler, som ere naturlige, brugelige og kristelige. Og naar nogen Nød er paafærde, søge de nærmeste Medicos eller Badstere om et godt Raad. Andre ukristelige, ulovlige, ja afgudiske og djævelske Midler skulle I ikke alene selv entholde Eder fra, men endog, om I saadant hos andre fornæmme, give Dyrigheden og Præsten det strax tilkjende, at de tilbørligen derfor kunne straffes. Saa skulle I og ikke skamme Eder, at tage Raad hos gudfrugtige Matroner og andre erfarne Jordemødre, at I ikke skulle synes selvvisse og derover sætte baade Moderen og Barnet i Fare; men heller lade Eder gjerne sige, ligesom Nøden det udfordrer.

7) Skulle I altid være ædru og sparsommelige, og

tage Eder vel vare for Drukkenſkab, efterdi I derover haſtig maatte forſe Eder; deſligeste ſkulle I have en Uffty for al uſømmelig og utugtig Tale og Gebærder, at I ikke dermed ſkulle give Forargelſe til andre; men mere beſlitte Eder paa, at I med et ærbart og ſkikkeligt Levnet maa være et godt Exempel for andre Kvinder. 25. Juli.

8) Hvor Nøden ikke kommer for haſtig paa, ſkulle I ikke gjerne noget alene foretage, men, om det er muligt, lade andre forſtandige Kvinder dertil falde, og gjøres det fornødent, Præſten tillige, Moderen til Trøſt, ſom er forſpændt.

9) Skulle I være tavſe og ikke for nogen anden aabenbare en Kvindeſ Brøſt, at hun derved beſkæmmes.

10) Med Daaben ſkulle I Eder aldeles intet befatte; men er Barnet i Livſfare, efterat det fuldkommelige født er, da maa I, om Præſten ikke er ved Haanden eller nogen ſkikkelig Mandſperſon, ſom er kommen til Stjelsalder, døbe det i Navn Gud Faders, Søns og Helligaands. Ellers ſkulle I befale Gud Barnet, mens det er endnu i Moders Liv, at han vil annamme det til Naade for Chriſti Skyld.

11) Skulle I ikke heller befatte Eder med noget Barns hemmelige Begravelſe; men hvor noget utidigt Foſter fødes, der ſkulle I førſt viſe det for Præſten og fornemme af ham, hvorledes det ſkal begraves.

Paa diſſe forſkrevne Punkter ſkal enhver Fordemoder gjøre ſin korporlig Ed for Magiſtraten i Kjøbstæderne og Amtmændene paa Landet, naar hun dertil antages.

Eden kan være ſaaledes:

Jeg N., antagen til at være Fordemoder, ſværer og løber

1) At jeg altid vil have Gud for Die i dette beſværlige Kalb og af hderſte Flid formedelſt Guds Naade og de dertil ſømmelige Midler troligen hjælpe hver en, ſom min Hjælp begjærer, ſaavel den Fattige ſom den Rige, varligen omgaaſ baade Moderen og Foſteret, ſaa at dem for min

25. Jul. Uagtsomhed, Forsømmelse eller ond Medfart ingen Stade maa tilføies.

2) At jeg ingen uægte Fødsel eller Barnemord vil for-
tie, som mig kan forekomme, men paa behørige Steder det
strax tilkjendegive, hvem det og moune være, uden nogen
Person's Anseelse.

3) At jeg vil findes ædruelig, klyst og slittig i dette mit
anbetroede Kald og ellers i alt mit Foretagende, saavel som
i Liv og Levnet mig saaledes forholde efter disse mig fore-
læste Punkter, at ingen næst Guds Hjælp skal have Aarsag
i nogen Maade sig over mig at besvære. Saa sandt hjælpe
mig Gud og hans hellige Ord!

3. Om Kvindernes Kirkegang efter deres
Barselseng.

Barselskvinder skulle holde sig nogle Uger inde af Kirken
efter deres Barnefødsel og siden af Præsten indledes, hvor
det hidindtil har været brugeligt, hvilket sker ikke for den
Skyld, at man skulle agte dem mere syndige og urene for
Gud end andre Mennesker, eftersom de i det ny Testamente
ere af Gud selv befriede fra den jødiske Renselse, men for
den almindelige Svagheds Skyld, som er hos dem, saa-
velsom for en Høviskhed og en skikkelig Uerbarheds Skyld,
paa det de ingen skulle være til Forargelse og ondt Exempel,
og dermed maaske raade ilde for deres Børn.

Uægte Kvinder, som søde deres Børn i Hoer og Ukyf-
hed uden et ærligt Ægtekab, skulle og holde sig nogle Uger
hjemme som sædvanligt, men blive dog ikke af Guds Tjenere
indledede i Kirken, ei heller have noget Følge med sig til
Kirken.

De, som skulle indledes, give sig an for Præsten Dagen
tilforn og lade antegne deres Navne i en vis Bog.

Om Morgenen derefter kommer hun med nogle faa
Par Kvinder betimeligen til Kirken, saasuart Gudsstjeneste
begyndes, men bliver saalænge staaende i Vaabenhuset eller

for Kirkedøren, indtil Præsten kommer til hende og med en kort Formaning, staaende indenfor Kirkedøren og Kvinden lige for ham uden Døren, minder hende om hendes Taksigelse imod Gud, som har hjulpet hende af den Nød, hun var udi og givet hende Glæde for Sorg formedelst en god Forløsning, at hun ikke glemmer at takke Gud tilbørligen derfor, nu hun er opkommen til Guds Hus, og ellers altid og herefter bevise sig omhyggelig for at opføde sit Barn i Herrens sande Frygt og selv med et godt Exempel foregaa det i alt det, som kristeligt monne være, hvortil han ønsker hende Lykke og Belsignelse og gaar saa fra hende.

Siden gaar hun med sit Følge ind i Kirken til sit sædvanlige Stade og forretter der sin Andagt med andre Guds Børn. Efter Prædiken gaar hun med samme sit Følge op til Herrens Alter, og offre de der deres Gaver til Guds Tjenere, hvad de selv ville og bedst kunne afstedkomme.

Sndledelsens Maade kan være saaledes:

Er Barnet dødt før eller efter Fødselen, før eller efter Daaben, er enten Barnet eller Moderen selv nogen sær Vanhæls eller Svagthed derover tilfalden, da læmper Præsten sin Trøst og Tale derefter.

IV. Kap. Om Skriftemaal og Afløsning.

I. Om lønlig Skriftemaal og Afløsning.

De, som ville bruge det hellige Nadverens Sakramente, skulle enten Dagen tilforn eller samme Dag for Prædiken, om det for vigtige Marsager ikke kan ske Dagen tilforn, indstille sig for Præsten i Skriftestolen, bekjende deres Synder for ham og bede om Afløsning.

Dg efterdi en Guds Tjener sidder her i Guds Sted at haandle med dem som ere besværede med Synden, og bør at være tro udi sit Kald, saa at han intet forsømmer, som kan være Gud til Ære og Synderen til Trøst, Glæde og en salig Omvendelse, da maa han vel se sig for, at han ikke i nogen Maade misbruger det hellige Embedes Myr-

25. Juli. dighed og dermed giver Gud Marsag at kræve en Synders Blod af hans Hænder, Ezech. 3. V. 18, naar han enten af Frygt for Menneskene og deres Unaade efterlader noget, som til en Synders Salighed kunde være fornødent, eller og af Had, Rid, Gjerrighed, Uvenskab og andre deslige private Affekter overfuser en Synder paa det hellige Sted eller maasse bebreider ham hvad dem kunde være imellem, eller og haanligen afviser ham fra Skriftestolen andre Guds Børn til Forargelse; men om nogen betør sig ubodfærdeligen, ham skal en Guds Tjener flittig formaane til Bod og Bedring og beslitte sig paa med Sagtmodighed at overtale ham af Guds Ord, at han opsætter sit Forehavende, indtil han ved den Helligaands Bistand maa være bedre skicket til saa helligt et Værk.

Imidlertid Skriftemaal saaledes forrettes, skulle Klokkerne i Kjøbstæderne og Degnene paa Landet stedse være tilstede i Kirken og nøie give Agt paa, hvo de ere og hvormange som gaa til Skrifte, hvilke ved Navn og Dag i en dertil forordnet Bog rigtig af dem skulle antegnes, paa det man kan kjende de forsømmelige og vide, hvormeget Brød og Vin til hver Kommunion endelig kan behøves, at ingen Mangel derpaa maa være, de Gudfrygtige til Hinder i deres Salighed og Menigheden til Forargelse.

For den Skyld skal og enhver Præst have en Table hos sig i Skriftestolen, hvorpaa han tegner Tallet paa dem, som har skriftet.

Til det hemmelige Skriftemaal maa de ikke stedes, som efter Loven ere skyldige til at udstaa Kirkens Disciplin, men slike bør deres Forseelse aabenbare for Menigheden at afbede og aabenbar afløses.

2. Om aabenbar Skriftemaal og Afløsning.

Aabenbare Afløsning skal ske i Kjøbstæderne om Fredagen og paa Landet om Søndagen strax efter Prædiken paa de Steder, som Loven omformælder.

De, som saaledes skulle afløses, bør nogen Tid tilforu

at oplade sig for Præsten og begjære Afløsning, og dersom 25. Juli han da finder en sand Anger og Kuelse hos dem over deres begangne Forseelse, skal han næste Prædikedag, da saadan Afløsning bør at ske, dem annamme og paa efterskrevne Maade afløse.

. . . og da gaar Synderen (Synderinden), som har faaet Afløsning, op til Herrens Alter lige med andre at blive delagtig i den hellige Nadvers Sakramente.

V. Kap. Om Christi Nadvers Sakramente.

Præsterne alene og ingen anden skulle i Kirken, naar Guds Tjeneste forrettes, uddele det høibærdige Alters Sakramente; men hos de Syge og Faagne, som ikke kunne komme til Kirken, forrette de det udi Husene.

Ingen Præst maa kommunikere sig selv (end ikke paa hans Sotteseng, naar han kan have en anden dertil), men bør i saa Maade lade sig betjene af en anden, ligesom andre gjøre.

Præsten skal være iført baade Messeskjorten og Messeshagelen, mens Kommunionen forrettes, saa skal og Alteret altid være beklædt med en smuk ren Dug, Kalk og Disk og tvende antændte Lys, saa længe Kommunionen varer, samt fornøden Vin og Brød derpaa tilstede, saa tidt nogen skal berettes, hvormed Klokkerne i Kjøbstæderne og Degnene paa Landet skulle have flittig Indseende.

I Kjøbstæderne og hvor der er flere Præster end een, der bør den ene uddele Brødet og den anden Kalken, dog kommer den anden ikke op til Alteret, førend Konsekrationen er sket, og Uddelelsen skal begynde, og skal en Guds Tjener se vel til, at Kalken er saaledes isfjænket, at han intet spilder deraf, naar han rører sig dermed.

Præsten skal flittig lægge Vind paa, at han veed Tallet paa dem, som skulle berettes, saa at han ikke nødes til at gjentage de forskrevne Betsignelsens Ord; thi hverken Brødet eller Vinen bør at uddeles, førend de ved Ordet ere helligede. . . .

25. Juli. Til dette høiværdige Sakramente maa de, som Loven det forbyder, ikke annanmes. Ei heller maa nogen af en fremmed Religion annanmes til Alterens Sakramente, før end han først tilfulde er undervist i vores Tro og ganske frasiger sig sin forrige Religion for Præsten.

VI. Kap. Hvorledes med Syge, Anfægtede, Besatte, Fange og Misbædere skal omgaaes.

1. Om Syge.

De Syge, Banføre og Sengeliggende, som ikke kunne komme til Kirken, skulle Præsterne ideligen besøge og ingenlunde nægte dem det hellige Nadverens Sakramente i deres egne Huse, naar de det begjære og skikke sig værdeligen dertil efter Guds Ord og Befaling; saa skulle de og, naar Leilighed gives, slittig paamine Folket, at de betimeligen sende Bud efter dem, naar de blive syge, og ei bie til den alleryderste Nød, paa det de des ideligere kunde besøge dem og med fornøden Paamindelse, Raad og Trøst af Guds hellige Ord komme dem til Hjælp og Tjeneste i deres Lidelser.

Og skal den Svage imidlertid af de nærværende slittig erindres om sin Daabs Kraft, hvorved han beholder en god Samvittigheds Pakt med Gud og kan fuldkommen forsikre sig om det evige Liv, dersom han ikkun med en stadig Tro holder fast ved Jesum og hans dyre Fortjeneste, som er sket til hans Salighed.

Er Præsten selv svag, naar han kaldes til nogen Syg at berette, saa at han ikke kan komme derhen, da skal den nærmeste Præst dertil fordres, om han kan bekommes.

Hvor Præsten saa kaldes at berette nogen, did skal han uden Forsømmelse komme, det være sig Nat eller Dag, og vel estertænke, hvorledes den Syge har stiftet sig i sin Velmagt, at han nu i hans Afmægtighed desbedre kan under vise ham til Salighed.

Er den Syge saa svag, at han ikke kan udfige sit Skrifte maal, og Præsten finder dog visse Bodsærdigheds Tegne hos

han med en hjærtelig Forkængsel efter det høiværdige 25. Juli. Sakramente, da træder han strax til Absolutionen og den paafølgende Kommunion, ligesom før er sagt.

End er han i den Tilstand, at han hverken kan høre eller tale, da skal dog Præsten ikke forlade ham, ei heller nægte ham Sakramentet, om han med Tegn kan give tilkjende sin Attraa derefter, og at han forstaa, hvad der tales til ham; men er han saa svag, at han hverken kan høre, tale eller forstaa, hvad der tales, da skal Præsten befale ham Gud til en naadig Omfistelse og derhos formane de hosstaaende, at de endrægteligen bære ham for Gud i deres Bønner, ligesom hine gjorde ved den Værkbrudne, at han i Naade vilde anse ham sit arme Kreatur og trøste ham med sin Helligaand nu, han ikke kan trøstes af andre, paa det han maa finde Guds Kraft i sit Hjerte til at imodstaa alle Satans Fristelser, indtil han gjør en god Ende paa hans Svaghed, som kan være til hans Ære og den Syges Salighed.

De, som i deres Livstid have foragtet Evangelium eller og dog levet ilde uden nogen Poenitentse, dersom de af Præsten ville lade sig omvende paa det sidste, er det godt; men ville de ikke, da maa Christi Legems og Blods Sakramente ikke gives dem, at de ei skulle annamme det sig til større Fordømmelse; men hvilke, som bekjende Christum og kjende deres onde Levnet og ret alverligen bede om Sakramentet, dem maa man foruden al Fare give det; thi Guds Tjener kan dog ikke videre dømmes, end efter det han ser og hører.

2. Om Anfægtede.

Bliver nogen paa sin Sygeseng eller og anden Tid anfægtet for sine Synder da skal Præsten, om saa ske kan, nogle Gange om Dagen besøge ham og gjøre al sin Flid til at føre hans Sjæl til Rølighed igjen, paa det han ikke skulle geraade i Fortvivlelse om sin Salig-

25. Juli. hed, og den Sorrig skulde blive en Sorrig til Døden 2.
Cor. 7. V. 10.

Saaledes skal og Præsten tilholde dem, som nærværende ere, at de altid bede med den Syge, læse og syngue for ham, paa det hans Sjæl maa stedse være vakker for Gud og jo mere og mere forglemme den Bedrøvelse, som den er udi. Det samme skal Præsten og selv gjøre saa tidt han kommer til den Syge, og det paa sine Ruæ tilligemed alle Nærværende. Der skal og ske Bøn for dem af Menigheden baade for og efter Prædiken, saa tidt Prædiken holdes, at Gud ved sin Helligaand vil opholde dem i en fast Tro og en god Samvittighed indtil Enden.

Er det i Kjøbstæderne, da sker det i alle Kirkerne der i Byen, indtil man ser nogen Forandring, men er det paa Landet, da i nogle af de nærmest hosliggende Kirker. Komme saadanne tilrette igjen, da skal iligemaade gjøres Taksigelse derfor af Prædikestolen ligesom for andre Syge, og det i de samme Kirker, som der tilforn er sket Bøn udi for dem.

3. Om de Besatte og dem, som i en eller anden Maade plages af Djævelen eller hans onde Redskab.

Bliver Præsten kaldet til nogen, som holdes for at være besat eller i anden Maade plages af Djævelen, da maa han ingenlunde afflaa det; men bør efter sit Embedes Pligt i Herrens Navn, efter foregaaende alvorlig Bøn og Paakaldelse til Gud, strax at forsøge sig til den Syge og fornemme hans Tilstand.

End bliver han ikke kaldet, og det er bitterligt, at saadan en er i hans Menighed, bør han dog komme af sig selv, og om han saa tykkes, kan han tage sin Medhjælper eller nogle andre Guds Børn der af Soguet med sig.

4. Om Fanger og Misdædere.

Præsterne skulle nogle Gange besøge de Fangne og Misdædere, som sidde paa deres Liv i Fængsel for deres

begangne Synder, førend de meddele dem det høiværdige Jesu Christi helligste Legems og Blods Sakramente, paa det de med en god og kristelig Beredelse kunde annamme det. 25. Juli.

De skulle for alle Ting flittig formaane dem til Sandheds rette Bekjendelse, at de ikke undse sig for Verden og kvæle Synden hos sig selv, hvormed de lægge Synd paa Synd og opvække Gud til større Hævn og Brede over sig, dersom de forhærde sig imod Gud og give Satan Rum hos dem, idet de imodstaa Sandhed og tale Løgn; men at de aabenbarligen vedstaa deres Forseelse og give Gud Ære, paa det de ikke skulle besvære deres Samvittigheder i Døden og saaledes rykkes bort herfra i deres Sinds modvillige Forhærdelse.

Dernæst skulle de formaane dem til en sand og retsafften Anger og Ænelse over deres begangne Misgjerninger, at de have en hjertelig Fortrydelse derover, ikke saa meget for den Skyld, at de derfor skulle lide her i Verden, som allermost derfor, at de dermed have saa høligen fortørnet den gode Gud og fortjent hans Brede og evige Fordømmelse.

Og skulle Præsterne af Guds Ord stille dem i Umindelighed alle Synders Vederstyggelighed for, men i Særdeleshed den Synd, som de nu maa lide for, hvad heller det er Tyveri, Mord eller andre deslige Ugjerninger, at de gaa i sig selv og betænke, hvor stor deres Synd monne være, særdeles i Guds Dine, som omsider skal dømme alle, ligesom de ere. Lad dem overveie deres forrige Liv og Levnet, om de ikke med Drukkenskab, Retfærdighed, Gjerrighed, Had og Avind imod deres Næste, Uhydighed imod deres Forældre og bestfattede Tilsynsmænd, ja endog med Sabbatens Overtrædelse og Guds hellige Ords modvillige Forsømmelse og Foragt og andre deslige Synder tidt og ofte ligesom have løbet efter denne Ulykke, hvorved de nu omsider efter Guds retfærdige Tilladelse ere faldne i saa grov og forfærfelig en Synd, efter det som Herren selv truer saadanne forhær-

25. Juli. bede Hjertev: Jeg vil sætte Stød for ham, som han skal løbe an paa og dø, Ezech. 30. V. 20. Dog skulle de ikke forsage i dette store Syndefald eller gjøre sig den Tanke, ligesom det var ude med dem, deres Poenitentse maatte være forgjæves og der var ingen Naade mere for dem, efterdi de saa tidt havde forskudt Guds Naade, og det syntes nu, ligesom Gud havde taget sin Haand fra dem og plat overgivet dem, at Satan maatte saaledes forføre dem: ingenlunde; thi have vi end syndet, Gud er dog trofast, som har foret os, at han ikke har Lyst til nogen Synders Død; men at han maa omvende sig og leve. Ezech. 33. V. 11. Og hvor Synden er stor, der er Guds Naade og Barmhertighed langt større, Rom. 5. V. 20. Naar vi ikkun alvorligen forlade os dertil af Hjærtet og fortryde det onde, som vi have beganget, saa skulle de stadeligen tro, at Gud har ikke strax tilluft sin Naades Dør for dem, fordi han har tilstedt, at de her maa indeluffes og forvares, men efterat han ikke med sin Godhed hidindtil har kunnet føre dem til en sand Omvendelse fra deres onde Væsen, saa har han maattet gribe til dette Middel, at de formedelt Plager, Trængsel, Fængsel og Døden selv skulle komme i deres Synders rette Kundskab, som han før gjorde ved Manasse, 2. Paral. 33. V. 11. seq. Achan, Jos. 7. V. 20. og Røveren paa Korset, Luc. 23. V. 42. Derfor skulle de bede og love Gud her i dette deres Fængsel, som Paulus gjorde i sit Fængsel til Philippis, og have de hidindtil været forvante fra Gud, som Fængselvogteren var paa det Sted, her skulle de med ham omvende sig til Gud igjen, tro paa Jesum og blive bestandig hos ham indtil Enden, Act. 16. V. 31.

Naar de ere dømt, skal Præsten tidt og ofte besøge dem og med al Flid drive derpaa, at de nu alvorligen afbede hos Gud deres begangne grove Synd og Forjæelse og med en fri Villie undergive sig den affagte Dom, den de med al Rette fortjent have, og i saa Naade bekjende for

Gud og alle Guds Børn, det Røverer før jagde, der han 25. Juli. hængte paa Korset, at de nu faa det, som deres Gjerninger kunde fortjene. Og her kan en Guds Tjener igjentage for dem af Guds Ord de fornemste Bekjendelser, som de groveste Syndere tilforn gjort have, saasom Ahaus, Jos. 7. B. 20. 21. Davids Psal. 51. B. 5. 6. Manassis, Israels, Mich. 7. B. 9. Røverens, Luc. 23. B. 41. og andre fleres. De skulle og formane dem til en stadig Tro og Tillid til Gud, at han for sin Søns Jesu Christi Skyld vissefælig vil være dem naadig og forlade dem deres Synder, og at de i den Forsikring maa være visse paa, at de skulle faa det trøstefulde Svar af ham, det Røverer fik paa Korset: *J Dag skal du være med mig i Paradis.*

Og her kan en Guds Tjener føre dem til Gemytte de naaderige Guds Forjættelser, som vi have i Guds hellige Ord om vore Synders naadige Forladelse i Christo, og hvorledes han er bleven en Forligelse og Forjoning for alle Menneskers Synder efter den Uledning, som tilforn er afdraget udi den Artikel om de Anfægtede.

Siden, om de det begjære og sig dertil kristelig berede, betjenes de med Jesu Christi helligste Legems og Blods Sakramente, førend de henrettes, med lige Ceremonier, som tilforn hos de Syge er ommeldt, og bliver Præsten fremdeles hos dem at trøste dem, synge, læse og bede med dem; men saafremt de bevise sig halsstarrige, blive de ikke annammede dertil, men befales Gud, at han for sin uendelige Barmhæertigheds Skyld vil virke en kraftig Omvendelse og Bødsfærdighed hos dem, at de ikke maatte bortdø i deres Halsstarrighed, men ved Guds Handels Kraft endnu komme til Sandheds Bekjendelse og dø salig.

Naar Dagen er, at Eksekutionen skal forrettes, da skal Præsten, i hvis Sogn Eksekutionen sker, med flere, om Behov gjøres, være betimeligen hos den Fange, en eller to Timer førend det skal angaa, og da skal han med god Andagt og

25. Juli. Omhyggelighed igjen paaminde ham om det, som han i de forledne Dage har handlet med ham, formane ham til en god Bestandighed endog midt i Døden, at han endog, efterdi det har nu faa behaget Gud at lade ham her lide for sine Synder, glæder sig dog derved, at han veed og er forfikkret, at denne Dag skal være hans sidste Stridsdag og hans første rette og usorfalskede Glædesdag, hvorved han skal faa Ende paa al sin Elendighed og gjøre en glad Obergang fra dette arme, syndige og elendige Liv til det evige, salige og udødelige Liv hos Gud i Himmelen. Hvorfor han inderligen skal raabe til Gud, at han nu fornemmelig vil komme ham til Hjælp med sin gode Aand og Raade, at han nu saaledes med Frimodighed maa gaa Døden under Nie og i en fast Tro og Tillid holde ud denne hans sidste Stridsdag her paa Jorden, at han maa blive en Seirvinder og se sin Omkiftelse i Glæde. Og skal Præsten idelig læse, bede og synge med ham, at han maa holde ham udi en stadig Andagt til Gud. Særdeles skal han en og anden Gang læse hans Tros Artikler for ham og kortelig udlægge det fornemteste deraf, ham til Trøst og Glæde.

Desligeste de smaa Versikler af Vitaniæt: O du Guds Lam etc. med nogle bekvemme Bønner, som til denne Forretning særdeles kunne være indrettede.

Derfom Præsten fornemmer nogen Frygt eller Banghed hos Synderen, skal han lade give ham Vin, efterdi Gud selv har befalet, at man skal give de Bedrøvede Vin, som skulle omkomme, paa det de maa forglemme deres Elendighed paa Jorden og ikke mere tænke paa deres Jammer og Ulykke, Prov. 31. V. 6. 7. Dog skal Præsten herudi se vel til, at han ikke drikker for meget og saaledes maatte besvære sit Hjærte med Drukkenskab imod Christi Advarsel, Luc. 21. V. 34.

Herhos kan han og bekvemmelig eriindres om den Drik, han for nogen Tid drak i det høiværdige Sakramentes

Annammelse, ved hvilket han skal opholdes til det evige 25. Juli.
Liv.

Derfom han end mere tørster, da skal hans Tørst alene være efter sin Jesum, at han længes at komme til ham og nyde den Salighed, som han har forhvervet ham paa Korset, og hans Længsel til at fuldkomme hans og alle vores Salighed. Og denne Tørst skal han om kort Tid i Fryd og Hjertens usigelige Glæde slukke af de søde Wellysters Strømme, den udvalgte og livsalige Engledrik, som han da skal nyde i Overflødighed med Guds Hellige og Udvalgte i Himmelen.

Naar Synderen skal udledes til Døttestedet, da skal Præsten følge ham og altid formane ham, at han i Jesu Navn gaar med et godt og trøstefuldt Mod herfra, betænkende hvad for en vanskelig og besværlig Gang hans kjæreste Frelser, Guds egen Søn gif for ham, der han blev udledet til Hovedpaude Sted at lide den forsmædelige Død iblandt Misdrædere for vore Synder.

Lad ham glæde sig derved, at hvert Trin, han nu gjør, kommer han alt mere til sin Frihed og skal aldrig se Kval, Baand eller Fængsel mere, lad ham betænke, hvad syndige Gange han har gjort al sin Livstid her i Verden, denne Gang skal nu gjøre en Ende paa alt dette og lede ham til en evig Befrielse fra Synden. Lad ham estertænke, hvor maugt et modigt Fjød, hvor mange farlige og bekymmerlige Reiser han har gjort her i Verden, nu skal han snart ved denne Gang komme til det Sted, hvor han skal være uden al Frygt og Fare, at han kan sige til sin Sjæl med David: Min Sjæl kom igjen til din Ro, thi Herren har gjort vel imod dig, han har udfriet min Sjæl fra Døden, mit Die fra Graad og min Fod, at jeg ikke blev omstødt, nu skal jeg vandre idelig for Herren i de Levedes Lande, Psal. 116. V. 7. 8. 9.

Og paa det han ikke skal falde i fremmede Tauter, da

25. Juli. skal Præsten den gaanske Vei tale med ham af Guds Ord og fornemmelig foreholde ham de kraftige loca cardinalia om vores Igjenløsning formedelst Christum, om Guds store og overflødige Misfærdighed imod alle Bødsfærdige, saavel som en salig Udgang her af Verden for alle Troende, saasom Es. 53. V. 4. 5. Ezech. 33. V. 11. Hoj. 11. V. 8. 9. Jer. 3. V. 12. Esa. 43. V. 25. Mich. 7. V. 18. 19. Joh. 3. V. 16. Rom. 5. V. 8. 9. 10. og 8. V. 32. 1. Tim. 1. V. 15. 1. Joh. 1. V. 7. Joh. 5. V. 21. 1. Joh. 2. V. 1. 2. Rom. 8. V. 34. Rom. 8. V. 17. 18. Apoc. 14. V. 13.

Dg skal Præsten vel give Agt paa, at han faar Svar af Synderen paa hvis han fremsætter og derfor nogle Gange tilspørge ham, om han har forstaaet, hvad han har sagt, om han har fattet det, om han troer det og forlader sig visjeligent dertil, om han og finder nogen Trøst og Bedrøvelsel deraf i sit Hjærte, og paa det man, saavidt muligt er, maa betage ham al Frygt for Døden og holde ham i en stedsevarende Andagt og Tanke om det Himmelske og Evige, da skal Præsten imellemstunder synges og bede med ham og holde ham dertil, at han selv tillige med synger, dertil kan bruges disse Psalmer: Hjærtelig jeg nu længes etc.; Herre Jesu Christ, sand Meenneske og Gud etc.; Naar min Tid og Stund er for Haand etc., og andre deslige.

Naar han kommer til Retterstedet, hvor Exekutionen skal ske, da skal Præsten endydermere formane ham til Frimodighed i Anden, at han ikke forjager nu i det yderste eller undser sig for Døden vidende, at hans Forløsning nu stunder til, Luc. 21. V. 28., og enten han lever eller dør, saa hører han Herren til, Rom. 14. V. 8. Dg paa det han paa Guds Begne, saavel som den hele Forsamling af mange omstaaende Guds Børn maa være desmere forsikret om denne arme Synders retskafne Poenitense og Bødsfærdighed, da skal Præsten befale ham, at han nu allerfidsst

gjør sin sidste Bekjendelse anbenbarlig og med lydelig Røst 25. Juli. oplæser sin Tros Artikler.

Derpaa spørger Præsten saaledes:

Er dette Eders faste Tro og Bekjendelse om Gud, i hvilken I agter at ende Eders Liv her i Verden?

Tror I da, at I er en grov Synder og i mange Maader høiligen har fortrønet Eders gode Gud, men særdeles med denne Eders store Synd, hvorfor I nu skal lide, be- kjender og rundt ud, at I har fortjent Døden derfor, og at I fortryder det inderlig af Eders Hjærte?

Tror I ogsaa, at I for Christi Skyld har fundet Naade hos Eders Gud for den og alle andre Eders Synder, og at denne Død skal være Eder en Indgang til det evige Liv?

Har I og af Hjærtet forladt alle og enhver, som Eder kan have gjort noget imod, saa at I bærer ingen Had eller Brede i Eders Hjærte hverken imod Øvrigheden, som paa sit Embedes Begne maa holde denne Ret over Eder, ei heller over nogen anden, i hvo det og være kan af Eders Sevnkristen og Næste?

Er I og i den Herres Jesu Navn fuldkommelig beredt at dø villig for Eders begangne Synder?

Til hvilket altsammen Synderen i Særdeleshed svarer Ja.

Derpaa siger Præsten: Saa vil jeg da i den Herres Jesu Navn endnu til denne Eders Tros desstørre Bestyrkelse og ydermere Visshed og Forsikkring om Guds Naade efter den Magt og Myndighed, Gud selv har givet mig her oven fra, at hvis jeg forlader her paa Jorden det skal og være forladt i Himmelen, tilsiige Eder denne Eders begangne N. Syns og alle andre Eders Synders Forladelse i Navn Gud Faders, Søns og Helligaands.

Og imidlertid dette sker, sidder Synderen paa Knæ og Præsten lægger sin Haand paa hans Hoved, og saaledes som sagt er, forkynder ham sine Synders naadige Forladelse.

Fremdeles siger Præsten dette lille Ønske: Den Herre

25. Juli. Jesus han styrke og opholde Eder i den sande og rette Tro indtil Enden for sin hellige Døds og Pines Skyld, Amen!

Saa staar Synderen op igjen, og strax begynder Præsten at synge: Nu bede vi den Helligaand etc.

Naar den er udsungen, siger Præsten til ham: Saa lader nu se, at I formedelt Guds Nands Kraft saa trøster og opholde Eder, at I forsmaa og foragter al denne Verdens Spot og Uselhed, som I her maa udstaa, og fæster Eders Sind og Tanker paa den tilstundende evige Glæde i Himmelen, hvor I skal ærefuldgjøres med Eders Jesu, efter at I ved en salig Død har faaet en Ende paa dette Eders syndige, forkrænkelige og smertefulde Liv her i Verden, hvorom I nu med Andagt skal synge med mig denne vor Kristentirkes meget trøstefulde Psalme: Jeg beder dig min Herre og Gud etc., hvilken Præsten begynder og synger ganske ud til Enden.

Derefter siger Præsten: saa formoder jeg da, at I nu saaledes er beredt til at gaa i Møde med Eders Gud, at I ikke frygter for Døden, som ligger iveien for Eder; saa skikker nu Eders Sind, Sjæl og Hjærte ret for Gud og annammer Herrens Velsignelse: Herren være med Eder! Herren velsigne dig og bevare dig etc. Gaar hen i Herrens Fred! Amen.

Herpaa gjøres han ganske færdig til Eksekutionen at udstaa, og bliver Præsten imidlertid alt stille hos ham og trøster ham, førende ham til Gemyt (om han bindes), hvad Naand Kristus Guds Søn maatte lide for hans Skyld, og endog han nu ikke kan røre sig, saa skal han dog om en liden Stund bevise sig en ret Samson og sønderslide endog Dødens haardeste Naand, efterdi Kristus har gjort al Dødens Magt til intet for os, saa at han frimodig kan sige: Død, hvor er din Seir? Helvede, hvor er din Braad? Lovet være Gud, som gav os Seir ved vor Herre Jesum Christum. 1. Cor. 15. V. 55. 57.

Naar han saaledes er ganske rede til at udstaa sin Straf, 25. Juli. skal Præsten allerfidsst formanre ham til at holde hart ved Gud og staa fast i Troen indtil Enden, paa det han maa faa Livsens Krone; thi den, som overvinder, ham skal gives Vrens Krone, Apoc. 2. B. 10. og 3. B. 11. Han skal ikke i nogen Maade frygte sig for Døden, thi denne er Tiden, paa hvilken Gud skal gjøre ham til en Seirherre over alle sine Fjender, ja endog over Døden selv. Man kan sige til ham udi den Tilstand det, som Moses før sagde til Israel, der Pharaos forfulgte dem: Frygter ikke, men staar og ser Herrens Salighed, Exod. 14. B. 13. 14. som han visselig skal gjøre Eder paa denne Dag, thi at alle de Fjender, som I kan indbilde Eder, og alt det onde, som I kan synes at se for Eder, alt dette skal I ikke se mere evindelig. Saa værer da stærk i Herren og staar fast i Troen formedelst Guds Styrkes Magt, 1. Cor. 13. B. 16. Eph. 6. B. 10.

Allerfidsst formaner Præsten ham, at han gjør en god andægtig Bøn til Gud og dermed overleverer sin Sjæl i Guds Haand, der skal intet Dødt, ingen Sorg, ingen Pine eller Kval røre den.

Ligemaade formaner han alle omkringstaaende, at de tillige gjøre en Hjærtens Bøn til Gud for den arme Synder, at Gud i Naade vil anfse hans Omvendelse og forlade ham alle hans Synder, styrke, opholde og bevare ham i Troen indtil Enden.

Saa falder Synderen paa sine Knæ og Præsten tillige og beder lydelig for ham en kort Bøn, som kan skikke sig derpaa.

Siden læser han Fader vor etc., og skal Præsten forblive hos ham, tale til ham, læse og bede med ham, indtil han er henrettet.

Derfom han enten hænges eller brydes paa sine Lemmer eller og levende marteres og deles, da maa Præsten

25. Juli. ikke forlade ham, førend han er død, men skal stedse raabe til ham, alt mens han opføres af Stigen eller og mar-
teres, at han tænker paa sin Jesum og sukker inderlig til ham: Herre Jesu forbarme dig over mig! Hellige Herre Gud! Hellige Herre Gud! Hellige Herre Gud, forbarme dig over mig! Herre Jesu jeg befaler min Sjæl i dine Hænder! Amen.

VII. Kap. Om Baudsættelse og Afløsning af Band.

1—2.

VIII. Kap. Om Ægteskab.

De, som ville begive sig i det hellige Ægteskab, skulle nogle Dage tilforn give sig an for Præsten, og saafremt han ikke selv tilfulde kjender dem, fremvise for ham lovlig Skudsmaal og Bevis, at intet paa begge Sider er, som efter Loven kan hindre samme deres Ægteskab.

I Kjøbstæderne, og hvor saadanne Beviser ikke kunne have, skulle de stille tvende gode Mænd til trofaste Forlovere for sig, en for hver af dem, hvilke skulle love for dem hos Præsten om det samme.

De, som love saaledes for andre, skulle vel vide Bested derom, medmindre de ville anses for Løgnere, om anderledes fiden befindes; hvilken Straf Præsten dem skal foreholde, førend de saadant Løfte gjøre.

Er de Soldater, da skulle de efter Krigsartiklernes Indhold føre deres Oberstes Attest og Tilladelse med sig, at de maa giftes, og at intet er, som lovligen kan hindre deres forehavende Ægteskab.

Hver Præst skal i en igjennemdraget Bog ved Dag og Tid tegne deres Navne, som han trolover og sammenvier, tilligemed deres, som enten have attesteret med dem eller og lovet for dem.

Præsterne maa ingen sammenvie, som ikke tilforn have været til Guds Ord.

Alle Entemænd og Enter skulle først bevise, at de have holdt Skifte og gjort Rigtighed med den Udsødes Børn eller Arvinger, førend de maa vies tilfammen. 25. Juli

Præsten maa ingen hindre ubi sit lovlige Ægtefælle, medmindre de bitterligen ere udhygtige dertil, saasom Gildinge, hvilke ikke maa tillades at komme i Ægtefælle med nogen.

De, som ere døve, stumme eller blinde, maa ei af Præsten formenes Ægtefælle, saafremt de ellers paa en eller anden Maade kunne give deres Villie og Samthytte fornøielig tilkjende.

Ingen maa til noget Ægtefælle sammenvies, som ikke tilforn ere trolovede og trende Søndage efter hinanden af Prædikestolen offentlig lyst for, undtagen de, som ere i Nangen eller af Udel, og de, som lige ved Udel agtes, hvor det skal holdes for fuldt Ægtefællesskifte, naar begge Parterne sex af fælles Bønnen Nærværelse tilfuge hverandre Ægtefælle og give hinanden fuldt Saord.

Trolovelse sker enten i Præstens Hus eller deres eget, ligesom de det begjære, i fem Vidnesbyrds Overværelse idetmindste, og det paa efterskrevne Maade.

De, som skulle troloves, staa hos hverandre, Fæstemanden paa den høire og Fæstemøen eller Kvinden paa den venstre Side. Saa træder Præsten midt for dem og med en kort Tale af Guds Ord holder dem den hellige Ægtefællesskiftestand for, hvorledes og til hvad Ende den er indstiftet af Gud, og hvad han fornemmelig fordrer af dem, som træde i denne Stand, at de maa blive Gud takkelige derudi og nyde den Betsignelse, som Gud har lovet denne Stand, om de ellers frygte og elske ham, hvilken Tale han allerlidst slutter med en Application til nærværende Fæstefolk og med et lidet Ønske over dem begge.

Derpaa tilspørger han enhver af dem

Naar de saaledes ere trolovede, da lyses for Bryllupet tre Søndage i Nad, undtagen paa de store Høitider, Paaske Udset Høite.

25. Juli. eller Pintsedag og, naar Suledag indfalder paa en Søndag, da der lyses anden Dagen for dem.

Lysningen sker saaledes:

Lyses til Ægteskab første Gang for N. N. og N. N.

Disse Personer velsigne Gud ud af det Høie, at deres kristelige Foretagende maa vel begyndes, lykkeligen fremmes og saligen endes, dem selv til en god Samvittighed og andre til et godt Exempel og Eftersyn.

Derfom nogen haver noget derudi at sige, han sige det itide eller siden tie stille.

Ligesaa lyses anden Gang den anden Søndag og tredie Gang den tredie Søndag næstefter.

Derfom nogen imidlertid gjør Forbud paa Ægteskabet, da blive de Folk ikke viede, førend der er gangen Dom i Sagen, hvilket iligemaade er at agte, om noget Forbud sker for Trolovelsen.

Derfom Fæstefolkene, efterat der er udlyst, lade det selv forsættligen uden billig Marsag noget længe henstaa og ville ikke lade sig vie, da skal Præsten sætte dem en vis Tid for, naar de skulle vies, under Straf efter Sagens Leilighed.

Vielsen skal ske i Kirken oppe imod Alteret.

Er det paa Prædikedage, da forrettes Vielsen i Rjæb-
stæderne til Froprædiken, strax efter at den anden ganske
Tjeneste er tilende, og til Høimesse (ligesom det og skal ske
paa Landet) før Prædiken imellem Epistlens og Evangelii
Oplæsning.

Er det paa andre Dage i Ugen, naar ingen Prædiken
holdes, da komme de til Kirken i det allersejeste imellem ni
og ti Slet, saa at Brudevilsen kan være endt, førend Kloffen
skaar elleve.

IX. Kap. Om Vig og Begravelse.

Naar nogen dør i Menigheden, skulle de nærmeste Venner
eller og Stedets Øvrighed, om han (hun) er fremmed, bære
tilbørlig Omsorg, at Liget, af hvad Stand det og er, bliver

i Kjøbstæderne saavel som paa Landet inden og paa den Tid 25. Juli. saa og paa den Maade, som Politioordningen ommelder, ved en kristelig Begravelse bestædt til Jorden.

Udi Kjøbstæderne maa ingen Lig begraves om Søndage og andre hellige Dage, paa det de ordinære Tjenester ikke skulle opholdes eller hindres.

Men paa Landet maa det ske før Prædiken, førend det ringer sammen.

Jungen aabne nogen Grav enten i Kirken eller paa Kirkegaarden uden Kirkeværgernes Tilladelse, ei heller maa nogen begrave sine Døde siltende uden Præstens Tjeneste med at kaste Jord derpaa; men de skulle give ham det tilkjende og da bestille Ligprædiken hos ham, om de den ere begærende.

Der skal være en Bog ved hver Kirke over alle Døde i Sognet, hvilken Præsten selv skal holde vedlige, at de Dødes Navne ved Aar og Alder samt Dag og Datum derudi rigtig indføres.

Naar Liget kommer til Graven, ned sættes det strax derudi, og siden befatter sig ingen videre dermed, førend Præsten kommer og kaster treende Gange Jord derpaa med en Skuffe, sigende første Gang: Af Jord est du kommen; anden Gang: Til Jord skal du blive; tredie Gang: Af Jorden skal du igjen opstaa.

Derefter kaste de andre, som have baaret Liget, den øvrige Jord fuldkommen derpaa, indtil Graven bliver ganske tilbækket. Imidlertid synge Disciplene af Skolen og Degnene paa Landet en eller flere Ligpsalmer.

Begraves Liget paa Kirkegaarden, da staa Disciplene (Degnen) strax hos Graven den Stund dette synses; men sker det i Kirken, da blive de staaende i deres ordinære Sted, indtil alt sammen er til Ende. Siden gaa Sørgefolkene i Kirken, om der sker Ligprædiken, og da synses før Prædiken. . . .

Derpaa gaar Præsten paa Prædikestolen og fortæller

25. Juli. udlægger en bekvem Text af den hellige Skrift, som kan være de Sørgende til Trøst og Husvælselse og andre efterlevende Guds Børn til Formanelse og Undervisning; og skal han, førend han træder til Textens Forklaring, strax efterat han har læst sin Prædiken, læse den Ufdødes Liv og Levet for Menigheden saavidt allermest fornødent eragtes, og hvis han enten til Kirker, Skoler, Fattige eller andre deslige gudelige Brug noget har skjænknet og testamenteret, skal det derudi indføres og tillige for Menigheden forkyndes, Gud til Ære og andre til et godt Exempel.

Begjærer nogen sær Text af Præsten, da bør han derudi at sige dem, saafremt den ellers stikker sig paa sliig en Forretning.

Præsterne skulle fornemmelig i sliige Vigprædikener handle Om Synden, som har været første Marsag til Døden.
Om en god Beredelse imod Døden.

Om Christi Befrielse fra Døden.

Om Opstandelse af Døden.

Om Himmerig, Salighed og det evig Liv efter Døden.

De skulle vel vogte sig, at deres Vigprædikener ikke blive til panegyriske Snak, saa at de enten efter Hedningenes Sædvane sige formeget til den Ufdødes Nøds og besmitte deres hellige Kald saavel som deres egen Samvittighed dermed eller og melde noget usømmeligt om ham andre til Forargelse og de Paarørende til Bestemmelse, men hvis sandt er og vitterligt i Menigheden, det maa de med Naade og god Maner beffedenlig udsige andre til Afsty og Advarsel.

Vigprædiken maa ikke vare over en Time.

I Pest og smitsomme Tider prædikes ikkun halv saa længe i Kirken, og sker det paa Kirkegaarden, da gjøres kun en kort Formaning istedetfor Vigprædiken, eller og læses den Bøn, som i saadanne Tider forordnet vorder, og derpaa sluttes med Herrens Bøn.

Er der flere Lig paa en Gang at begrave, som skal 25. Juli. prædikes over, da kaster Præsten først Jord paa ethvert af dem, og siden sfer Prædiken paa en Gang over dem til- sammen, dog at enhver's Testamente oplæses især efter en- hvers Stand.

Med dem, som efter sær Kongl. Tilladelse begravnes om Aftenen, forholdes efter Positiordningen.

De, som blive henfattede over Jorden, kaster Præsten Jord paa ligesom paa andre, der ned sættes i Jorden.

De, som ikke ere af den rene og rette Bekjendelse med vores Kirke, blive i Kirkegaardene begravede iblandt andre afbøde Kristne, dog uden nogen Jordspaakastelse af Præsten, Tale eller Ligprædiken over dem.

Aligemaade maa Præsten ei kaste Jord paa eller holde Ligprædiken over nogen, som for sin Misgjerning er bleven rettet eller har myrdet sig selv med Villie eller er bandfat og ikke afløst, eller dømt til mindre Mand, førend Øvrig- heden og Sagsøgeren er tilfredsstillet.

Engen, som omkommer i nogen Duel, Hovedmand eller Sekund, maa enten i Kirken eller paa Kirkegaard begravnes.

Findes nogen hastig død enten paa Marken eller andet- steds og ikke vides, paa hvad Maade han er omkommen, da maa han ikke jordes, førend Præsten derom advaret har givet Øvrigheden det tilkjende og der siden lovligen er kjendt paa Mandens Død.

Hvilket og er at forstaa om de Børn, som avles uden Ægteffab og findes døde strax efter Fødselen.

Ligprædikener, som sse hos Sognepræsterne, være sig dem selv eller deres nærpaarørende angaaende, forretter Provsten udi Herredet, hvor slikt falder.

Det samme er og at agte med Brudevielser og Børne- daab, som saaledes foresalde.

25. Juli. X. Kap. Om Bisper og Præstevielse.

1. Om Bispevielse.

Bisperne skulle til deres Embede indvies i vor Frue Kirke paa en Søndag eller anden Høitidsdag af Bispen sammesteds det snarestefte kan, efterat de dertil af Kongen ere beskikkede; men Bispen i Sjælland skal indvies af den Biskop, som næst hos er boende.

Naar nogen saadan Bispevielse skal ske, bliver Dagen tilforn de Fornemste i Staden baade af geistlig og verdslig Stand ved begge Kapellanerne til Vor Frue Kirke indbudne at være overværende ved samme Akt og med deres gudelige Bønner befordre Ordinandum til Guds kraftige Hjælp og Bistand til det høie Embede, som ham bliver betroet.*). . . .

2. Om Præstevielse.

Præsterne ordineres det snarestefte kan enten Onsdag eller Fredag, hver i sit Stift i den Sognekirke paa det Sted, hvor Bispen residerer, efterat de af Episcopo loci til det hellige Embede ere approberede og dygtige befundne, og det paa efterskrevne Maade.

XI. Kap. Hvorledes Provsterne beskikkes.

Den Præst, som af samtlige Herredspræsterne med deres Bisp er udvalgt til at være Provst udi det Herred, bliver af Bispen til det første Landemøde saaledes dertil indsat.

Ederne, som de Geistlige gjøre for deres Biskop, hver efter sit Kald:

Juramentum creandi Præpositi

Juramentum, quod in timore Domini præstabunt, qui muneri Ecclesiastico initiabuntur.

Juramentum Rectoris Scholæ.

*) Et nyt Ritual for Bispevielse er approberet ved fgl. Resol. 12. Mai 1830.

Guldsmed-Laug's Artikler.

7. Novb.

Vi Christian den Femte osv., G. v.

1—6.

7. Paa det og ingen Forfalskning udi gjort Sølv-arbeide eller Kjøb skal underløbe, og at den ene Mesters Arbeide fra den andens kan kjendes, da skal enhver af dem sit forfærdigede Arbeide, enten det er lidet eller stort, med sit eget Mærke stemple, og de her udi Kjøbenhavn boende alt Sølv, som veier 5 Lod og derover, førend det enten vorder opkogt, oplattet eller forghltd, af Guardeinen ved Boves Mynt her i Staden lade probere, om det er saa lødigt, som det sig bør; men er Arbeidet under 5 Lod, da skal det være Guldsmedene tilladt, det fra sig til den, som det betinget har, at udsty, førend det af Guardeinen prøberes; dog skal han være forpligtet til samme sit Arbeide at svare, naar Eieren det hos Guardeinen vil have prøberet. Naar nu noget af Guardeinen skal prøves, da maa det ham tilstedes af Arbeidet, hvor det ham mest beleiligt synes, med en Gravstykke at opkradse saa meget Sølv, som han, til Proberingen at smelte, nødigt eragter. Og efterat det saaledes af ham gyldigt er befunden, skal han derpaa sætte Kjøbenhavns Stempel og sit eget Mærke. For hvilken hans Umag og Befostning han af hvert Stykke Arbeide, være sig enten lidet eller stort, som prøberes, og er under 10 Lod, skal nyde 6 Skilling, men er det 10 Lod og derover, da 20 Skilling Danske, hvoraf den halve Del betales af Guldsmeden, som det forarbeidet har, og den anden halve Del af den, som Arbeidet lader gjøre; men dersom Sølvbet findes at være finere end $13\frac{1}{2}$ Lødig, da, paa det slikt Arbeide, om det nogen Tid skulde sælges, kan agtes for det, det er værd, skal Guardeinen ved sit Mærke sætte, hvor mange Lødder det holder. Har ellers nogen Partikulier noget Sølv og det hos Guardeinen vil have prøberet, om det er saa godt,

7. Novb. som det efter forrige Art.*) bør at være, da skal han, naar det efter foregaaende Prøve Iødigt og gylbigt er befunden, være forpligtet, under 4 Rigsdalers Straf, derpaa at sætte Kjøbenhavns Stempel og sit eget Mærke, at det derefter i Kjøb og Salg kan blive agtet. Udi de andre Stæder, hvor ikke Guardein er, skal den Guldsmed, som Sølvet arbeidet har, derpaa sætte sit og Byens Stempel, saa og Karstallet, at det altid kan eftersees, naar det behøves, hvilket Guardeinen her, naar han derom anmodes, paa ovenskrevne Maade skal prøve. Og om nogen udenbys Mesters Stempel befindes at være sat paa det, som ikke er lovligt og ei holder 13 $\frac{1}{2}$ Iødig, da han derfor at straffes, som før er meldt.

8. Tilgemaade skal og alt Guld, som her i Staden arbeides, af Guardeinen prøves, og skulle de, som Arbeidet betinget have, den hos sig beholdne Prøve ham tilstille, hvorefter han det forarbejdede Guld saaledes skal prøve, nemlig: At dersom Arbeidet er udi et Stykke, saasom Armbaand, Bægere, Kande, Kasse, eller andet deslige, som enten ganske intet eller meget lidet med Lodding er sammensat, da skal han deraf, førend det vorder udglødet, glattet eller ameleret lidet (ligesom om Sølvet meldt er) opkradsje og probere, om det med den beholdne Prøve overenskommer. Men dersom Arbeidet noget er sammenloddet, saasom Guldfjæder og deslige, da skal han deraf udtage et Led, hvor det ham selv godt synes, og det gode Guld fra Lodningen stille og probere; for hvilket han skal nyde, naar Prøven er tilbageleveret, $\frac{1}{2}$ Rigsdaler, men for det andet Arbeide, som ikke saaledes er sammenloddet, 2 Mark; hvilket Guldsmeden og den, Arbeidet har ladet gjøre, begge skulle betale hver lige meget. Naar det nu som udi forrige femte Art.***) om-

*) 13 $\frac{1}{2}$ Iødig.

**) Dukatguld skal i det allerringeste holde 23 Karat og Kroneguld 21 Karat.

melbes, befindes at holde en af de tvende Prøver, skal 7. Novb. Guarbeinen hos Mesterens Stempel sætte Byens og sit eget, med et D udi, om det er saa fint som Dukatguld, og med et C udi, om det er Kroneguld; hvilke Mærker Mesterne i de andre Kjøbstæder ogsaa hos deres eget Stempel tilligemed Byens og Marstallet have at sætte, hvortil de skulle svare og stande til Rette efter bemeldte femte Art., om det i Fremtiden skulde befindes falskt at være.

9.

10. Guarbeinen skal lade sig finde villig og flittig 2de Gange om Ugen til saadan Prøve at forrette, nemlig: Mandagen og Torsdagen, uden naar en Hellig- eller almindelig Bededag indfalder, da næste Dag derefter. Paa hvilke Tider enhver Mester her i Staden skal være tiltænkt, sit forfærdigede Arbeide til ham udi Huset, enten Aftenen tilforn eller om Morgenen tidlig førend Otte slet, med en rigtig derpaa hosfølgende Fortegnelse at lade bære. Og naar han udi noget Arbeide efter ovenskrevne Artikler nogen Falskhed befinder, enten at Materien ikke er saa fin og Iodig, som det sig bør, eller og at det med for megen Lodding er besvemet, skal han det Bores Politimester tilkjendegive, saafremt han ei som en Medvider uden al Raade efter Loven vil straffes som den, der gjør falskt. Og skal Bores Politimester Sagen imod den Skyldige paa dens egen Bekostning for Magistraten lade paatale og udføre, og derfor nyde af alle Straffebøderne, som i disse Artikler ommeldes og ei til Lauget skulle gives, den ene halve Part og Børnehuset udi Christianshavn den anden.

11—24.

Knappmager-Laug's Artikler.

7. Novb.

Trædreiernes Laug's Artikler.

7. Novb.

6. Febr. **Frdg. om Apothekerverer, som paa Kredit udtages.**
Indm. Saml. pag. 13.
6. Marts. **Feldbereder=Langs Artifler.**
6. Marts. **Hjulmændenes Langs Artifler.**
6. Marts. **Vygtemager=Langs Artifler.**
27. Marts. **Frdg. om en extraordinær Bededag aarligen.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at Vi allern. haver for godt anset at anordne og paabyde at udi begge Vore Riger og tilhørige Lande aarligen paa den sjerde Fredag, som efter Paaste Helligdage indfalder, en extraordinær Bededag skal holdes. Og paa det saadant gudeligt og saa høit magtpaaliggende Værk med god og tilbørlig Andagt maa forrettes, ville Vi, at overalt, baade i Kjøbstæderne og paa Landet, Aftenen før fornævnte Bededag Kl. 6 skal ringes med den største Klokke til hver Kirke, da alle Boder, Kjældere og Kroer, hvor nogen Slags Varer eller Drik sælges, strax skulde tillukkes og ingen videre Handel, i hvad det og være kan, den Aften drives. Provster og Præster aarligen Søndagen næst før fornævnte Bededag af Prædikestolene at erindre og formane deres Tilhørere, at de med en kristelig Forberedelse dette hellige Værk i Udruelighed, Skiffelighed og med gudelig Andagt forrette.

13. April. **Frdg. om en Inkvifitionskommissionis Indretning udi Lybsager.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., at eftersom Vi ugjerne maa fornemme dagligen her i Vores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn stort Lyveri at gaa i Svang, i hvad Fliid og Vindskibelighed man end til saadant at forekomme kan have anvendt, og det fornemmelig af den Marsag, at

Tyvshælerne, som findes at være under adskillige Juris- 13 April.
 diktioner, ikke uden største Vidtløstighed samt Tids og Penges
 Spilde for saa mange Værnething skulde kunne søges, da
 til Sigt, saavidt muligt være kan, endnu aldeles at fore-
 komme og afskaffe, haver Vi allern. for godt befundet, dertil
 en sær Inquisitionskommission. her i bemeldte Boves Kongl.
 Residentsstad at lade indrette, som skal bestaa udi en af de
 tilforordnede Dommere udi hver Jurisdiktion her i Staden,
 som dertil aarligen af dem selv indbyrdes skal beskikkes og
 udmeldes; hvilken alle slike Sager, uden nogen Henseende
 til nogen anden Jurisdiktion, sig skal foretage, dem forhøre
 og efter slike gjorte Forhør de Skyldige tilligemed en Ex-
 trakt af Inquisitionsprotokollen enhver til sin Jurisdiktion
 lade levere, som da uden noget Ophold har at dømme og
 dem tilbørligen lade straffe. Og skulle alle Tyve og Tyvs-
 hælere, samt de, som sig stjaalne Koster kunne have tilfor-
 handlet og dem ikke uden Bederlag og Betaling til de rette
 Eiermænd godvilligen igjen give ville, under hvad Jurisdik-
 tion de endog være kunde, være tilforpligtede uden nogen
 Undskyldning eller Forevending, naar de af Boves General-
 gevaldiger indstævuede vorde, for bemeldte Inquisitionskom-
 mission at møde og der, til hvis dem bliver adspurgt, at
 svare; hvilket dog ikke skal komme dem, som uskyldige be-
 findes, til nogen Hinder eller Ulempe paa deres Være, gode
 Navn og Rygte. Som og endel trættekjære Prokuratorer
 sig tidt og ofte Tyvenes og Tyvshælernes Sager antage at
 udføre, og med adskillige Rænker og Praktiker søge dem at
 befri og at forvirre og fordreie Retten, da, saafremt nogen
 herefter findes sig nogen haandgribelig eller øiensynlig
 Tyv eller Tyvshæleres Sag at antage og den for Retten
 at forsvare, skal han selv agtes og holdes for Tyvsmedvider
 og aldrig tillades mere for ærlige Folk at gaa i Rette.
 Som Vi og allern. haver anordnet, at visse Personer af Ma-
 gistraten skulle beskikkes, som med godt Folks Tøi kunne

13. April. omgaa at sælge, eller imod rede Penge udsætte, da, om nogen antræffes med slygt at omgaa, som ei dertil af Magistraten er antagen og ei derpaa kan fremvise dens skriftlige Tilladelse, skulde de, som Varerne blive tilbudne, hermed anbefalede og tilforpligtede være dem, som saaledes kommer, med hos sig havende Gods strax til Byfogden her i Staden under vedbørlig Straf at forskikke; hvortil Bagten, naar begjæres, skal være dem behjælpelig. Og skal Byfogden de af dem, som ere militære Personer, til Borens Generalgevaldiger strax lade levere og de andre udi Stadens Gjemme indtil Sagens Udbrag forvare. Hvis Beføstninger, som herpaa udi en eller anden Maade kan vorde anvendt, saavel som Inkvistionskommissionens Protokol at holde vedlige, skal af Tyvshælernes Bo betales.

1687.

26. Marts. Brygger-Langs Artifler udi Kjøbenhavn.

1. Juli. Frdg., om hvorledes herefter i Lolland og Falster skal tiendes. Indm. Saml. pag. 14.

30. Aug. Frdg. om adskillige Landgilders og Afgifters Maal og Vægts Ligning i Danmark efter det nye anordnede Maal og Vægt.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi ved Borens den 1. Mai anno 1683 udgaagne Frdg. til Bore kjære og tro Underfaatters Nytte, saa og Rigtighed udi Handelen, allern. for godt haver anset de ulige Maal og Vægte, som i Borens Neger og underliggende Lande fandtes, at affkaffe og igjen anordne, hvorledes i saa Maade saavel med Landgildes Oppebørsel som udi anden Handling skal forholbes, da paa det Bonden ved bemeldte Maal og Vægts Forandring vis Underretning om sit Landgilde, som han pligtig er at hve, kunde have og ei enten derover forurettes

eller utilbørlig Befrielse søge, haver Vi allern. for godt be- 30. Aug.
 fundet de adskillige Landgilders og Afgifters Maal og Vægt
 her udi Bort Rige Danmark med deres sær Navne, det
 meste muligt være kunde, efter det nu anordnede Maal og
 Vægt til en Uniformitet at bringe, hvorefter alle deslige
 Oppebørseler med det nye Maal og Vægt skulle leveres og
 annammes, og de forrige Maal og Vægte ligesaa vel derudi
 som udi Kjøb og Salg ophøre under den Straf, som Vores
 Lov og denne Frdg. ommelder.

Overalt skal annammes paa en Td Landgilde eller
 Tiende af Wxter, Hvede, Boghvede, Rug, Malt, Byg og
 Grøn et Fjerdingkar og af Havre halvandet Fjerdingkar
 efter Frdgn. Dog dersom de, der have Tiende i Fæste, for
 Vores Frdg. om Maal og Vægt udgif, sig ikke godvilligen
 ville bekvemme at give en Tønde og halvtredie Skjeppe
 Havre efter dette Maal for hver Tønde Havre, som meldes
 i Fæstebrevet, og ei anden Slags Korn, (eftersom derpaa ei
 mere til Opmaal maa tages end et Fjerdingkar eller videre
 med Skjæppe leveres, end som ikke en Tønde kan opløse,
 E. G. for ti Tønder Tiende-Havre tages tretten Tønder
 Strøgmaal og en Skjæppe), da maa dem, som Tienderne
 eie eller pro officio nyde, tilladt være dem imod Fæstets
 Tilbagegivelse igjen til sig at tage; men hvo herefter nogen
 Tiende bortfæster, da ei større Opmaal paa Tønden at for-
 dre, end bemeldte Frdg. om Vægt og Maal bevilger.

Alt det, som under et eller andet Navn har bedraget
 høiere end til en Tønde, som videre her nedenfor forklares,
 tages ei videre af udi Skjæppe, end efterat saa meget, som
 bebrager til Tønden, er først taget med Tøndemaal, saa og
 hvad med Skjæppe kan tages, annammes ei med Fjerding-
 kar, ei heller med Ottingkar det, som kan tages med Fjer-
 dingkar eller med Potter det, som kan tages med Ottingkar.

.....

Efter dette saaledes udregnede Vægt og Maal skulle alle

30. Aug. Fordebøger, Fæstebreve, Stiftebreve, Mageskifter, Pante- eller Gavebreve og Skjæder indrettes fra den 11. November førstkommande og ikke anses enten til Protokolering eller udi nogen anden Rettergang, hvor de behøves at produceres, men de aldeles afvises, som ikke saaledes indrettede ere, langt mindre nogen Kapitels- eller andre Taxter efter anden Vægt eller Maal sættes. Og eftersom Bonden, som før den Tid har fæstet, ei mindre behøver Underretning om, hvis ham med Rette tilkommer efter dette Vores nye Vægt og Maal at give, da skal Husbonden eller hans Fuldmægtig være pligtig enten at skrive det paa Fæstebrevene eller, om Bønderne ingen have at producere, da udi deres Bøger, hvorudi efter Loven bør affrives, hvis som de paa deres Landgilbe levere. Hvo ogsaa skulde befindes derover at oppebære, bøde til den Forurettede over Skaden ti Rigsdaler. Og som saaledes vorder betagen al Forevending til at bruge det gamle og en Gang ved Vores Frdg. affaffede Vægt og Maal, saa bør det og efter førstkommande 11. November ligesaa lidt nogensteds at findes, som det gamle Menmaal, men den, det efter den Tid skulde befindes hos, enten han det bruger eller ikke, bøde til Angiveren ti Rigsdaler, som skal Magt have at sværge Eiermanden det paa Haanden, om han sig det ei ved Ed vil fralægge.

1688.

3. Marts. Frdg. om, hvorledes herefter udi Kjøbenhavn med Guldsmedarbeides Prøve hos Guardeinen, saa og Guldrækkernes Arbeides Urigtighed skal forholdes.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi komme udi Erfaring, hvorledes endel af Guldsmedene her i Vores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn vrangeligen skulle misbruge den af Os den 11. Januar 1687 over deres

Langsartikler allern. gjorde Dispensation, anl. hvis Guld- 3. Marts.
 og Sølvarbeide de hos Guardeinen kunde lade prøve, idet
 de fast ei skulle bruge den til andet end Guardeinen med at
 fixere og ham idelig i Omkostning med Prøven at bringe,
 paa det han derved kunde kjedes og de des suarere have
 Leilighed til med deres usømmelige Arbeide ham i Fortræd
 at føre, da have Vi efter sliig Beskaffenhed allern. for godt
 befunden at bevilge og anordne at dersom Guardeinen
 herefter finder noget Bedrag udi Guldsmedenes Guld- eller
 Sølvarbeide, skal han Magt have det samme Arbeide strax
 i Stykker at skjære, og den Guldsmed, som det gjort haver,
 være tilholden at betale ham til Prøveløn for hvert Stykke
 falskt Arbeide, som er over 20 Lød, 4 Rgd. og for det, som
 er derunder 2 Rgd.; og paa det Underflæb dermed des
 bedre kan forekommes, skulle Guldsmedene være tilforpligtede
 strax og ellers siden aarligen deres Stemples at forandre
 og Marstallet hos sætte. Og saasom Vi ellers ugjærne maa
 fornemme, at der og skal findes stort Bedrag hos Guldtrækkerne
 her i Staden, formedelst at de snart ikke skulle trække andet
 end det, som er ringere end massiv Sølv, da det dog bør
 at være det allerfineste, saa ville Vi hermed allern. have
 anordnet og befalet, at ingen Guldtrækker maa trække noget
 Sølv, enten forghyldt eller blankt, førend at det ganske Stykke,
 som skal trækkes, først af Guardeinen er blevet prøvet at
 holde sine 15½ Løddiger, og skulle de affjære det Sted,
 hvor Guardeinen Kjøbenhavns Stempel sætter, til at forvare
 til deres Befrielse, om nogen skulde klage over at være kom-
 met til kort ved deres Arbeide. Til hvilken Ende alle Kræm-
 mere, Krepinmagere, Possementmagere, Knapmagere og andre
 deslige Personer alvorligen skulle være forbudne med falskt
 og ringere Lødige Kniplinger eller Traad af Guld og Sølv
 at handle eller bruge. Befindes nogen herimod vitterlig at
 handle, skal den Skyldige derfor som anden Falskner vorde
 anset.

31 Marts. **Frdg. om Misbrugs Afstæffelse udi Bexler imellem indenbys Folk.**

Vi Christian den Femte osv., G. v., at efterfom Vi komme udi Erfaring, hvorledes i Bexlerkursen imellem indenbys Folk i Bore Riger Danmark og Norge stor Misbrug tværtimod Bores allern. udgivne Danske Lovs rette Mening sig har indsneget, som allerede er kommen saavidt, at Haandværksfolk, naar de i den By, hvor de bo, ville kjøbe noget, i hvor lidet det er, maa, om de ikke strax have rede Penge, give Bexel med 1 pCt. til Rente om Maaned, og endda til Forsaldsdagen for en ringe Summa have Frygt for Fængsel, hvilken Maade Kjøbmænd og Kræmnerer og bruge mod andre, ja Haandværksfolk endog skulle prætere det samme, naar de for deres Arbeide ei strax kunne vorde betalte, hvorved alene nogle faa beriges, men tværtimod gemene Mand med Nager udsuges, da til saadan høi skadelig Misbrug, som endog strækker sig til mærkelig Afgang i Bores Intrader af det stemplede Papir, at hindre og afstæffe, saa og til Krediten at konservere, haver Vi allern. for godt befundet at anordne og befale . . . , at ingen Handling eller Laan her i Rigerne imellem indenbys Folk paa samme Sted efter Bexel maa passere, men vel tilladt, for hvad den ene den anden kunde afhaandle eller til sin Handel paa nogen vis Tid forstrække, at give efter Loven sin Forfkrivelse, enten ved Assignation, Revers eller Obligation, at betale til visse Terminer, korte og lange, saa som de selv kunne forenes om, dog ikke at tage eller forbindes til videre Rente end 6 pCt. aarsligen til de forenede Terminer efter Proportion at betale. Og naar saadanne Assignationer, Reverser og Obligationer, som alle paa stemplet Papir efter Bores allern. udgangne Forordning skulle skrives, befindes at være saaledes indrettede, at den Skyldige har forskrevet sig til at lide efter Loven foruden nogen foregaaende Dom eller

anden Lovmaal, skulle Byfogderne i Rjæbstæderne og Herreds= 31. Marts. og Birkfogderne paa Landet paa Ansøgning være tiltænkte, de Skyldige, naar de ikke have holdt deres Terminer, strax at arrestere, ligesaa fuldkomment, som det var efter protesterede Bexler, dog derunder ei at forstaa Panteobligationer eller de Obligationer, hvorefter Kenterne til de forordnede Terminer skulle betales, men de i deres fulde Kraft og Værdi efter Loven uforandrede at forblive, hvorved og den Misbrug med Bexler at antedatere, eller med Rente at præteudere og tage forud af Penge eller andet, som indenbys Folk under sig selv, som hidindtil er sket, kunde udgive Bexel paa, aldeles skal være affaffet og forbudt, og Rente alene af de Bexler, som til udenbys Folk udgives og med Protester tilbagekomme, tages og beregnes efter Forfaldsdagen, for Bexel og Her=Bexel, nemlig 1 pCt. om Maaned, med hvis videre Loven i saa Maader om Bexler indeholder. Befindes Nogen herimod at praktisere noget, og det enten ved Debitor eller andre vorder aabenbaret, skal den, som sig saaledes forser, have forbrudt samme sin Kapital, Halvdelen til Os og den anden halve Del til Augiveren efter Lovens Anledning. Og saafremt nogen Tvist imellem de Bedkommende om utilbørlig Rente kunde falde, skal den, som Bexlen har imodtaget eller høiere Rente end efter Proportion 6 pCt. aarligen annammet, være tilholden, om det ham ei lovlig kan overbevises, med hans korporlige Ed til Ting sig det at fralægge, under samme Kapitals Forbrydelse, som før er meldt. Skulde og ved Skifte eller nogen anden Hændelse blive aabenbaret, at Nogen efter denne Boves Forordnings lovlige Publikation herimod havde praktiseret, skulle de Bedkommende være samme Vilkaar og Straf undergivne. Og paa det Ingen sig i saa Maader med nogen Uvidenhed skulde kunne undskyde, og at de Bexler, som allerede kunne være udgivne, ei derved skulle præjudiceres, om deraf nogen Proces maatte komme, saa gives 8 Maa=

31. Marts. neders Dilation til denne Bores Forordnings Exekution, efterat den lofligen er bleven publiceret.

7. April. **Frdg. om den nye Alterbogs Brug.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi til Gudstjenestens Befordring allern. haver for godt eragtet Alterbogen, der bruges i Bores Riger Danmark og Norge at lade revidere, forbedre og paany oplægge, og samme Bærk nu omsider efter Bores forhen allern. udgivne Kirkeritual er indrettet og ved offentligt Tryk forfærdiget, da paa det overalt i Kirkerne en Uniformitet og Lighed efter fornævnte Bores Kirkeritual træffes og holdes kan, byde Vi hermed og befale alle Superintendentter, Provster, Præster og Geistligheden i Almindelighed udi begge Bores Riger Danmark og Norge, at de ei nogen anden end forskrevne Alterbogen enten for Alteret, paa Prædikestolen eller udi anden Gudstjenestes Forretning fra førstkommande Advents Søndag at regne enten selv bruge eller bruge lade under en Rgdls. Straf til fattige Præsteenker for hver Gang, de befindes sig herimod at forse, saasom Vi den gamle Alterbog herimod fra den Tid aldeles vil have affkaffet, hvorfor ogsaa Superintendentterne overalt den Anordning have at gjøre, at enhver Kirke uden Forskjel her i Bort Rige Danmark, og Hovedkirkerne udi Bort Rige Norge, udi det enhver af dem allern. anbetroede Stift sig et Exemplar af bemeldte Alterbog med forderligste forskaffe og tilkjøbe, som indbunden skal koste 7 Mark Danst og uindbunden 1 Rgd.

17. April. **Frdg. om adskilligt, vedkommende den Forandring med at tiende efter Loven, i Lolland og Falster.**
Indm. Saml. pag. 15.

Reskr. om Norffe Lovs Indførelse paa Færoerne 12. Mai.

(til Hr. Friederich v. Gabel) ang. at fra St. Michaelsdag næstkommende skulle alle Kongens Undersaatter paa Færø, ligesaavelsom de i Norge, sig efter den nu ved Trykken forfærdigede Norffe Lov i alle Maader rette og forholde, samt saavel alle Over- som Underdommere og Rettens Betjente paa forbemeldte Færø i alle forekommende Sager og forefaldende Leiligheder efter fornævnte Lovbog kjende og dømme.

Kjøbenhavns Kræmmer-Laugs Artifler.

7. Juli.

1689.**Kongl. Majest.s Brev og Forklaring over Fredericia Stads givne jus asyli.** 30. Marts.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom Vi efter Bores den 11. Marts anno 1682 til Bor Stabelstad Fredericia givne Privilegiers 22. Artikels Indhold samme Stad jus asyli allern. forundt haver, iblandt Andet indholdende, at alle Ind- og Udlændiske, som have falleret eller deres Kreditorer ikke strax kunne kontentere, sig hid hen maatte begive og udi 10 Mars Tid for Kreditorers Ansøgning fri være, da, som Vi bemeldte Stads Indvaanere ikke aleneste ved dette men endog ved alle andre dem givne Privilegier allern. ville have haandhævede og beskyttede, haver Vi efter herom videre allerund. gjort Ansøgning og Begjæring til Stadens fremdeles Opkomst og Forbedring allern. for godt anset bemeldte jus asyli saaledes at forklare, at derunder tillige skal forstaas og indbegreben være alle andre Ind- og Udlændiske, som formedelst Uformuenhed til Bøxler at betale eller Forskrivninger at fyldestgjøre forarsages at fallere og sig udi bemeldte Stad indbegive vilde; dog at de sig derimod i det Øvrige efter forskrevne Stads Privilegier rette og forholde.

8. Juni. **Frdg. om Pasquiller og Skandskrifter af Bøddelen at brændes.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi komme ndi Erfaring, hvorledes en Tid lang adskillige Pasquiller og Skandskrifter saavel imod Bores Kongl. Estat og Høihed, som imod Bores Religion og endel af Bores Geistlige, sig i Bore Riger og Lande have indfueget og der siden være blevne distraherede, da advares hermed alle og enhver af Bores Undersaatter, som saadanne forargelige Pasquiller og Skandskrifter kunde have, at de dem til Bores Politimester . . . strax levere, som Vi allern. haver anbefalet alle deslige Skandskrifter, som enten allerede indførte ere eller herefter indføres kunde, som infame ved Bøddelens Haand offentlig at lade forbrænde. Forbydende derhos alvorligen alle Boghandlere og andre Bore Undersaatter saadanne Pasquiller og Skandskrifter herefter i Bore Riger og Lande at indføre, sælge eller forbylge, under Vor høieste Naade og 500 Rgdls Straf til Christianshavns nye Kirke for hver Gang nogen dermed betrædes. Men skulde de Skyldige ikke formaa samme Pengestraf at betale, da bøde de med Kroppen.

1690.

4. Marts. **Frdg. om, hvorledes herefter med Veienes Reparation og Auktionsværket ndi Danmark skal forholdes.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi komme ndi Erfaring, hvorledes Landeveiene paa de fleste Steder her ndi Vort Rige Danmark af de forordnede Veimestre lidet eller intet skulle være iagttagne og forbedrede imod den Løn, som dem hos Bønderne allern. har været tillagt, da haver Vi allern. for godt befunden samme Veimestre at affstafte, og derimod saadan Uordning gjøre, saa-

4. Marts.

som Vi og hermed anordne og befale, at Stiftsbefalingsmændene, enhver i sit anbetroede Stift, med Amtmændene i samme Stift skulle, det første muligt er, paa et vist Sted, som Stiftsbefalingsmændene have at bestemme, tilfammen komme og med hverandre paa bedste Maade konferere og overveie, hvor mange og hvad for Veie af hvert Amts Underliggende bør at repareres og vedligeholdes, hvorefter Amtmændene, enhver ubi sit Amt, have at kalde Proprietærene, Regimentsskriverne og andre Vedkommende tilfammen og med dem paa tjenligste Maade overlægge, hvorledes Landeveiene, Kjøbstad fra Kjøbstad, rigtigst og ligest kunne deles, som de skriftligen have at forfatte; efter hvilken Deling hvert Herred, Sogn og By sine Veie og Veies Parter forsvarligen skal udvises, og hver Gaard sin Andel efter Veienes Bessaffenhed, Ondhed og Godhed, rigtigten ved Alenmaal tilmaales; hvorfra ingen, hverken Børes endnu beholdne eller til Rytterhold udlagte, ei heller nogen Proprietærs Bønder maa være forstaaenede, og naar da enhver sin Andel saaledes er bleven udvist og tildelt, skulle Amtmændene, under Straf som vedbørlig, alvorligen tilholde alle og enhver uden Forskjel, at de med allerforderligste lade deres Veies Parter vel reparere og dem derefter Klar fra Klar forsvarligen vedligeholde, saa og derhos den Anstalt gjøre, at, om nogen derudi findes forsømmelig, hans Veis Anpart da strax bliver forfærdiget ved andre, som skulle have Magt til den Forsømmelige at udpante for dobbelt saa meget, som dens Reparation billigen har kostet. Iligemaade ville Vi og de fororduede Auktionsmestre ei alene paa Landet men endog i Kjøbstæderne, undtagen heri Kjøbenhavn, hermed have affaffet og i deres Sted allern. beskiftet og forordnet Byfogderne i Kjøbstæderne, saa og Herreds- og Birkefogderne paa Landet til at forvalte de foresaldende Auktioner, tilligemed By-, Herreds- og Birkeskriverne, som derover Protokol have at holde (hvilke af Stiftsbefalingsmændene for Kjøbstæderne og af Amtmændene

4. Marts. for Herrederne og de Os tilhørende Birker skulle forsegles), og for deres Umage med samme Auktioner nyde for hvert Hus, Gaard og Eiendom samt Skiberum, som de auktionere og der bliver solgt, 1 $\frac{1}{2}$ pCt, men naar de ved dem ikke sælges, da, for hver Dag de Auktion forrette, 2 Rgd., hvilke Penge de dog, dersom samme Gaard og Eiendom siden af dem bliver solgt, udi forskrevne deres Salario skulle kortes, og for alle andre Slags Løssøre, ved hvad Navn de nævnes kunde, nyde de 4 pCt. og ei videre. I det øvrige have de sig efter de Anordninger, som derom allern. gjort er eller vorder, allerund. at rette. Men hvad Auktioner, som i Proprietærernes Birker kunde falde, kunne de selv [ved] deres egne Birkefogder og Skrivere, som derover Protokoller, af Proprietærerne forseglede, have at holde, paa lige Maade lade forrette. Dog skal dermed ei være ment andre, end enhver Proprietarii egne Bønder og Tjenere udi hans Birk.

4. Marts. **Reglm. og Anordn. om Kommissariers Belønning, og hvorvidt af Forseglings- og Skriverpenge til Tingene forud maa tages.**

Reglement og Anordning, hvorefter Vi Christian den Femte osv. allern. ville, at Kommissarier, som til Indførsel at gjøre, Arveffister at forvalte, Opbud at forrette, Ekvidation at gjøre, i vidtløftige og stridige Sager at kjende og til andet deslige at forrette forordnes, skulle belønnes, og ellers dermed, saavel som med Forseglings- og Skriverpenge forud at tage, skal forholdes.

1. Efter som det tidt og ofte er befunden, at ikke alene Debitor men endog Kreditor ved Indførsler bringes i stor Beføstning og Pengespild, idet Kreditor først til Omkostningen, som af Kommissarierne og dem, som Indførsler gjøre, saa høit opskrives, maa gjøre Forfud paa rede Penge, og

derfor nyde Betaling ifkun i Debtors Fordegods eller Løs- 4. Marts.
 øre Kreditoren ikke til ringe Skade, Debtors Sum derimod
 desto mere forhøies og tilvojer; da som Landsdommerne
 bedst Kundskab af Landsthingsprotokollen om Fordegods
 Forpantning kunne have, ville Vi allern., at de helst dertil
 skulle bruges, saafremt de ville og kunne, og at isteden for
 tvende, som Indførser hidtil have forrettet, det ved en af
 dem, for Omkostning at spare, maa ske, dog at han efter
 Loven til sig tager Herredsfogden og lader Forretningen
 tilligemed af ham underskrives. Hvorfor Landsdommeren
 maa nyde paa hans Reise frem og tilbage og saalænge han
 i Forretningen omreiser, Betaling for Vognleie efter For-
 ordningen, og for hans Umage og til Fortæring imidlertid,
 saalænge han i Forretning er, hver Dag 8 Rgd., og for
 Forretningen at give beskrevet, ligesaa meget som for en
 Landsthingsdom. Saa maa og Herredsfogden, imidlertid
 han i saa Maader har at forrette, nyde hver Dag i alt
 1 Rgd. foruden Vognleiens Betaling, hvorimod Landsdom-
 meren skal være tilfobunden i sin Forretning ved Dag og
 Datum at specificere, hvad han hver Dag gjør og forretter,
 paa det deraf kan ses, om han de Bedkommende nogen
 unyttig Omkostning ved forsætligt Ophold havde foraarsaget.

2. Hvad andre Forretninger og Kommissioner i stri-
 dige Sager sig anbelanger, saa forbliver det dermed efter
 Loven, at enhver nævner til Kommissarier, hvem han vil,
 og nyde da samme Kommissarier for deres Umage og For-
 retninger, nemlig: De i Rangen indtil Maadene inkl. enhver
 $\frac{1}{2}$ Dag, han i Forretning er, 2 Rgd., de andre og øvrige
 i Rangen 1 Rgd. og de, som ei i Rangen ere, $\frac{1}{2}$ Rgd.;
 hvorimod de og i deres Forretninger ved Dag og Datum
 skulle specificere, hvad de hver Dag forrette, paa det deraf
 kan ses, om de nogen Ophold forsætliggen foraarsage.

3. Omendstjønt Vi ved Bores den 13. Marts anno 1688
 allern. udgangne Forordning haver tilladt, at Herreds- og Birke-

4. Marts. fogderne samt Herreds- og Virkeskriverne overalt paa Landet maa forud og førend Sagerne i Retten foretages, deres Forseglings- og Skriverpenge af begge Parter efter Lovens annamme og oppebære, hvilket Vi endel Betjente i Rigsstæderne ved sær Breve og allern. haver bevilget, saa vilke Vi dog nu hermed have den Indstævnte derfra allern. dispenseret og befriet, og Citanten alene at være forbunden herefter, som tilforu, forud at erlægge til Rettens Betjente ved alle Retter de halve Forseglings- og Skriverpenge, og hvilken af Parterne, som begjærer Dommen beskrevet, bør Betalingen forud at levere.

4. Marts. **Frdg. om Tyves og utro Tjeneres Straf.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at efter som for Os allerund. er indkommet en almindelig Landeklage over Tyve, at de siden Borens udgivne Lov dem fra Livet at miste allern. har befriet, sig meget skulle have formæret, og at det er at befrygte, at de dagligen skulle blive flere, om deres Straf ikke skærpes, da vilke Vi allern. have paabudt og anordnet . . . at den, som stjæler paa Marken Hest, Hoppe, Stub eller Ko, og den, som om Matten indbryder i nogen Mands Hus (i Henseende til, at hans Forsæt kunde være lige saa snart til at myrde, som til at stjæle, om han stete Hinder eller Modstand), skal dømmes til Galgen. Paa lige Maade skal der og forholdes med den, som med Tyvsmærke er brændt og derefter i Tyveri betrædes. Befindes nogen Tjener eller Fuldmægtig, som Hus, Gaard eller anden Forvaltning har været betroet, udi forsættelig Utroskab, at han de ham betroede Midler eller og Bore Skatter, som han kunde have oppebaaret, saaledes har forkommet, forødet eller forvendt, at han de Beholdninger, som han enten ved hans Regnskabers Slutning selv kunde vedgaa eller werde tilbømt at svare til, ikke strax kan fra sig levere, eller derfor Kautiou stille, skal han, til Forskjel af en Debitor, som, naar han ikke sin Gjæld kan betale, maa søges til Fængsel, dømmes

til Bremerholm. Og paa det saadanne og andre Mis= 4. Marts.
 dædere kunne desbedre blive paagrebne, saa have Vi allern.
 givet Ordre til nærmest liggende Officerer, de Vedkommende,
 paa Amtmændenes eller Proprietariernes skriftlige Begjæ=

Frødg. om 1) Moderation i Tiden til Arvs og 4. Marts.
 Gjælds Fragaelse, 2) Forhold med Mortifikationen
 paa Obligationer og Reverser, 3) Prokuratorer, som
 sig Sager tilforhandle, 4) Herreds= og Birkfogders
 Korns Oppebørsel, 5) Stokke= og andre Mænds Ud=

nævnelser til Ting, 6) Landsting=Ridder=Penge= Af=

skaffelse. Indm. Saml. pag. 19.

Instrux for Høiesteret.

15. April.

Instruktion, hvorefter Vi Christian den Femte osv.
 allern. ville, at alle Vedkommende sig i Borens Høiesteret
 allerund. skulle stikke og forholde.

1-5.

6. Af de indstævnedes Sager skulle hver Gang saa
 mange anslaaes, som man formener paa en Dag at kunne
 blive forhørte, hvilke og efter den Orden, som de paa Chartet
 satte ere, forhøres skulle; men hvis de, som paa en Dag ere
 anslagne, samme Dag ikke kunne blive foretagne, skulle de
 staa først paa det Chart, som til næste Dag derefter anslaaes,
 og først forhøres efter den Orden, som de forrige Dag vare
 anslagne, og skulle Parterne endelig tiltænkte være at møde
 i rette Tider under 40 Rigsdalers Straf efter Loven.

7. Parterne, hvis Sager da anslagne ere og i saa
 Maader paaraabes, skulle da indkomme og beskedentlig enten
 selv eller ved deres Prokuratorer og Fuldmægtige deres Sag
 agere og med allerund. Ærbødighed og Respekt for Borens
 Høiesteret sig te og stikke og udi alle deres Indlæg, som

15. April, altid skulle være paa korteste Maade klarligen forfattede, saavel som alle Dokumenter, som de til deres Sags Oplysning fremsføre, paa Dansk indrettede, eller udi hvis mundtligen der i Rettergangen forhandles, altid rette deres Ord og Tale til Os alene, hvad heller Vi ere der tilstede eller ikke. Skifter Noget sig usømmeligen, straffes efter Loven.

8. Ingen Breve eller Bevisligheder maa i Bores Høiesteret aannemes eller oplæses, som ei for dem, der i Sagen have dømt, have været producerede, medmindre den, som sig deraf agter at betjene, med sin Ed bekræfter, at han om saadanne Breve eller Bevisligheder ei har været vidende eller kunnet have bekommet, før Dom i Sagen for Overretten var affagt.

9—12.

13. Hvad da de fleste Vota udi Bores Fraværelse stemme overens udi, saavidt dem er tilladt at votere om, derover skal Bores Supplicarius eller i hans Forsald hvem Vi dertil allern. forordnendes vorder, Dommen koncipere og i Pennen forfatte, og naar Assessorens Intet mere hos Koncepten have at erindre (hvilket skal staa enhver frit for at gjøre, dog at det er konform med de fleste indførte Votis), Parterne lade indkalde og Dommen for dem offentlig og lydeligen oplæse og affige; men naar Vi selv er tilstede, ville Vi efter egen allern. Billie og Velbehag sige, hvis Vota og Mening der skal gjælde, og hvorledes Dommen skal forfattes, og naar Dommen er affagt, maa ingen Memorialer i samme Sag fra Parterne i Bores Høiesteret udstedes. Men i de Sager, som Bores Indkomster, Gods og Eiendom angaa, saa og hvor de fleste Vota have fragaaet Lovens Rigueur, ville Vi allern., at Bores allern. Billie først derom skal fornemmes, saasom Vi Os selv alene allern. ville have forbeholdt Lovens Rigueur og Strengthed at moderere og Billigheden at determinere.

14—16.

17. Og som tidt og ofte af dem, som trættekjære ere, 15. April. abskillig unødigt Tvistighed og Strid hyppes til Sagerne at forlænge og Retten for deres Bederparter, om mulig kunde være, at fordreie, saa ville Vi og, at den, som paa saadanne unødige og utilbørlige Maader Sagen opholder og den siden taber, altid bliver tilkjendt at erstatte den, som Sagen vinder, sin paa Processen bevislig anvendte Bekostning, eller, hvor Beviser ei derfor findes, eftersom Høiesteret det af Omstændighederne billig finder, saa at den, som Ret har, kan blive skadesløs i alle Maader, og ellers desforuden efter Sagens og Omstændighedernes Bestaffenhed vorder dømt til en tilstrækkelig Koft og Tæring. Saa maa og Dommeren, naar der ingen Føie befindes, at deres Domme skulle indstævnes til Bores Høiesteret, nyde nogen billig Koft og Tæring og derimod, naar det klarligen ses, at de imod deres bedre Vidende have dømt, straffes efter Sagens Bestaffenhed.

18. Dommerne, som i de for Bores Høiesteret indstævnte Sager have kjendt, skulle, efterat deres Domme for Bores Høiesteret ere oplæste, med korte og sømmelige Ord forklare, hvorpaa de deres Domme funderet have, og ei være tilladt, i Sagen videre at tale under tilbørlig Straf.

19. Ingen Profurator maa lade læse noget Brev for Bores Høiesteret, som Sagen ei vedkommer, under 10 Rdl. Straf, men lader han oplæse eller taler noget for at denigrere eller bestæmme enten sin Bederpart eller Dommerne, bøde derfor 50, 100 og flere Rdl., eftersom Forseelsen er til; ei heller maa han allegere andre Rigers og Folks Statuter og Love under 20 Rdl. Straf. Han maa og ikke heller under lige Straf understaa sig at forklare Bores Lov, i hvad Tilfælde det og være kan, men skal lade sig dermed nøie, at han kortelig andrager Anledningen til Sagen og gjør bevislig af Dokumenterne det, hans Principal enten søger eller bestylder en anden for, eller hvorudi hans Principal urettelig søges eller bestyldes, og derpaa gjøre sin

15. April. Tretteættelse. Bestylder nogen Prokurator Nogen for bitterlig Uret og det ei skjelligt kan bevise, bøde derfor 30 Rdl.

20. Saa skulle og Prokuratores være tiltænkte med al mulig Korthed Sagerne at agere og ei med unødige og Sagen ei vedkommende Digressioner Bores Høiesteret opholde. Handler nogen Prokurator herimod, bøde første Gang 10 Rdl., anden Gang 20 Rdl. og tredje Gang dobbelt. Saa som og er befunden, at Prokuratores Dommerne saavel som andre med usine, Ukvems- og ærerørige Ord angribe, saa skulle de, hvis Brøst saaledes befindes, straffes paa Benge til 50, 100 og flere Rdl., efter som deres Forseelse er til, hvilket dem saavel som hvis Videre dem udi denne allern. Instruktion angaar, af Bores Justitiario til Efterretning skal tilkjendegives, og hvad saaledes foresalder, imedens Sagen ageres, skal Bores Justitiarius tilholde Sekretærene, som protokollere, aparte at tegne og erindre, førend i Sagen voteres.

21. Skal denne Bores allern. Instruktion af Bores Justitiarius oplæses for samtlige tilstedeværende Tilforordnede i Bores Høiesteret tvende Gange om Aaret, nemlig første Gang den første Dag, naar Retten er samlet, om Vi ei selv er tilstede, men ellers næste Dag efter, og den anden Gang, naar de tydste Sager ere afgjorte, paa det enhver sig derefter allernud. kan vide at rette; og hvis udi denne Instruktion Prokuratorerne angaar, skal dem iligemaade tvende Gange om Aaret af Bores Justitiario paa fornævnte Tid tilkjendegives, at de sig for Skade kunne tage vare.

22.

17. Mai. Frdg. om Afskeders og Interlokutoriers Indstævning samt Randsdommes Eksekution. Indm. Saml. pag. 23.

Frdg. om Fallitter og hvorledes med deres Midler skal forholdes. 17. Mai.

Vi Christian den Femte, osv., G. v., at efter som Vi ugerne maa fornemme, hvorledes en og anden udi Bore Nager, naar de enten ikke kunne eller og ikke redelig vilde forsjøe deres Kreditorer, hvis de dem med Rette kunne skuldig være, til andre Stæder herfra skulle søge at undvige, hvorved adskilligt dolus malus til deres Kreditorers Præjudits og Skade skal underløbe; det endog befindes, at endel Kreditorer, saasnart deres Debitor fallerer og undviger, skulle, førend de andre Kreditorer engang derom kunne have Efterretning og Kundskab, først og forlobs ud ved Arrest eller Indførsel bemægtige sig den fornemste Del af den Undvigtes Midler, saa at lidet eller intet til de øvrige Kreditorers Betaling skal overblive, da, paa det alle og enhver Vedkommende kan vorde vidende, hvorledes med saadanne Falleredes efterladte Gods og Midler til deres Kreditorers Afbetaling herefter skal forholdes, og en Lighed kan træffes, at den ene Kreditor saavel som den anden kunde efter deres Breves og Dokumenters Beskaffenhed nyde lige Ret, haver Vi allern. for godt befundet denne Bores allern. Forordning til Alles Efterretning derom at lade udgaa:

1—2 = Frdg. 28. Januar 1682 § 4. (Se første Hæfte pag. 103.)

3—4.

5. Befindes Nogen uden sin egen Forseelse eller Forsømmelse at være kommen fra sine Midler, og han oprigtig tilkjendegiver alle sine Kreditorer samt Debitorer og Midler, og Debitor med de to Trediedele af Kreditorerne efter Gjældens Summa at regne om Gjældens Afbetaling handler, da, dersom samme Kreditorer bevilge ham visse Afslag paa deres Fordringer, skulle de øvrige sig iligemaade med Afslag derefter rette; dog om nogen Mistanke skulde have sig til

17. Mai. nogen af de Kreditorer, som sig godvilligen have ladet afkordere, at de Debitoren alene til Billie sig deres Fordringer have frafrevet og enten allerede deres Betaling bekommet have eller derefter af Debitor fornøies skulle, skal det staa de Kreditorer, som sig ei godvilligen have ladet bekvemme, frit for saavel saadanne Kreditorer, som Mistanke i saa Maade habes til, som Debitoren selv at tiltale, og de være pligtige sig Mistanken ved deres Ed at fralægge, dog ingen ubi sit Pant imod Loven derved at præjudiceres.

5. Juli. Instrug for Stiftsbefalingsmændene i Danmark.

Instruktion, hvorefter Vi Christian den Femte osv. allern. ville, at, Stiftsbefalingsmand over Sjællands Stift og Amtmand over Roskilde og Tryggevælde Amter sig ubi samme sine Stiftsbefalingsmands- og Amtmandsforretninger foruden hvis Loven og Forordningerne ham tilholder indtil paa videre allern. Anordning allerunderd. skal rette og forholde.

Først som Stiftsbefalingsmand.

1-3.

4. Naar nogen Foged eller Skriver i de Kjøbstæder, hvor ingen anden Øvrighed end en Byfoged er, saavel som og ubi Herrederne eller Børes Virker i foresaldende Sager skulle være interesseret eller formedelt Svaghed eller lobligt Forfald sin Besikling ei kunne opvarte, har han (Stiftsbefalingsmanden) en anden dygtig Dommer og Skriver interimsviis dertil at forordne; men i de Byer, hvor Borgmester og Raad er, forholdes det dermed efter Loven.

5-13.

15. Novb. Høiesterets Patent.

Vi Christian den Femte osv., G. v., at Vi allern. haver for godt anset Børes almindelige Høiesteret her i Bort Rige Danmark næst Guds Hjælp den 25. Mai førstkom-

mende her i Borens kongl. Residentstads Kjøbenhavn at lade 15. Novb. holde, hvor da alle og enhver saavel udi de Sager, som allerede indstævnte ere, som i de, der forinden lovligen indstævnte vorde og for samme Høiesteret bør at ordeles og paakjendes, til Lov og Ret skulle forhjælpes og dermed i efterskrevne Maade forholdes nemlig:

1. Skulle alle de, som nogen Sager til forskrevne Tid have udi Rette at føre, og derudi ikke allerede Stævning taget, tiltænkte være udi rette Tid, nemlig i Bort Rige Danmark i det seneste sex Uger, men i Bort Rige Norge et Fjerdingaar før den bestemte Dag og Termin, udi Borens Kancelli om Stævning at søge, som dem der skal blive meddelst.

2. Og skal for bemeldte Borens Høiesteret ingen Sager indstævnes, uden de tilforn have været til Herreds- og Landsting eller andre behørigte Steder, og derudi er gangen Dom, som det sig bør efter Loven, eller og ere de Sager, som for den høieste Ret endelig bør at ordeles.

3. Skal ei heller nogen, som ikke udi forskrevne og rette lovlige Tid Stævning taget har, siden tilladt være videre om Stævne til samme Ret at anholde, medmindre det er udi de Tilfælde, som Loven ellers tillader.

4. Saa som og for Borens Høiesteret udi Sager, særdeles Regnskaber angaaende, tidt og ofte Poster indstævnes, Retten til Ophold og Besværing, som ikke ere af den Værd, som Loven tilholder, da ville Vi, at dermed efter Borens allern. givne Lov skal forholdes og paa slige Poster udi Borens Høiesteret ikke dømmes, men de ved Kommissariers eller andre Dommeres Kjendelse at forblive.

5. Stem alle og enhver, som Stævning i Borens Kancelli søger, skal sammesteds efter Loven in originali have for sig bestreven tilstede at fremvise, hvis Dom eller Forretning som i Sagen gangen er, og de stævne ville, førend dem nogen Stævning maa meddeles, medmindre de bevise, Dommen, som de ville indstævne, saa kort Tid tilforn at

15. Novb. være affagt, at de den ei bekvemmeligen have kunnet bestreben bekomme.

6. Desligeste, efter som Børes Høiesteret undertiden maa opholdes formedelt Parternes Forsømmelse, at de ikke udi Tide underrette deres Prokuratorer om Sagernes Bestaffenhed eller dem Alterne tidlig nok tilstille; da ville Vi dem, som nogen Proces for Børes Høiesteret have, og den ved Prokuratorer ville lade udføre, allern. have anbefalet, at de saa betimeligen deres Prokuratorer fornøden Information om deres Sager give, at de kunne være færdige otte Dage, førend Sagen paa catalogo til at høres er anslagen, om de paaraabes, at gaa i Nette.

7. Udi ligesaa dan Beredskab skulle og de være, som selv deres Sager fremsføre ville og siden om Mandagen, Tirsdagen, Onsdagen, Torsdagen og Lørdagen om Morgen til syv flet, og om Fredagen til 12 flet, præcis møde tilstede. Forsømme de det, da derfor fyrrethve Rigsdaler til den af Os forordnede Brug at udgive, førend de til Nettegang maa fiedes.

8. Men dersom den, der stævnet har, aldeles udebliver og ikke kommer udi Nette, før den Provindses Sager, hvor hans Sag henhører, ere til Ende, da have tabt Sagen efter Loven, og ei tilstedes mere derpaa at tale; dog saafremt Skylden befindes at være hos Prokuratorerne, og de, naar dem Dokumenterne i Tide ere overleverede, og de Sagerne at udføre have antaget, ikke møde til bestemte Tid, naar de paaraabes, da de at svare til al den Skade, som Parterne ved deres Forsømmelse kan tilføies.

9. Ellers skulle Sagerne foretages efter den Orden, som følger: Først alle Morste, saavel Kommissions- og Obligations- som andre Sager, der hid nedstævnes, dernæst paa lige Maade de Bornholmske, item Thydske, siden Fynske og Smaalandske og derefter Sjællandske.

10. Og skulle Parterne de Breve og Dokumenter, som

herefter af dem udi Bores Høiesteret vorde fremlagte, enten 15. Novb. selv paaskrive, eller og ved deres Fuldmægtige paategne lade, at de dem tilhøre, paa det slike Dokumenter dem igjen af Bores Justitssekretær, naar Tid er, des rigtigere kunne tilstilles og udleveres.

11. Ingen Breve eller Dokumenter maa udi Bores Høiesteret fremlægges, som ikke ere skrevne paa den rette Sort af Bores forordnede stemplet Papis, undtagen udi de Sager, som Generalstiftalen, Landkommisarierne, Amtsskriverne eller andre paa Bores egne Vegne have at udføre. Agter ellers nogen at betjene sig af saadanne Breve og Dokumenter, som enten paa fremmede Steder ere forhvervede, hvor Bores stemplet Papis ikke bekommes kan, eller og af Missiver og andre Breve, som ikke paa stemplet Papis pleie at skrives, da skulle de dem ved Bores Notarium Publicum paa den rette Sort af det forordnede Papis først lade udkopiere, og siden Kopien tilligemed Originalen udi Bores Høiesteret fremlægge.

12. Alle Indlæg, som udi Bores Høiesteret fremsføres, skulle være paa korteste Maade klarligen forfattede, hvilke og saavel som alle andre Dokumenter, som Parterne til deres Sags Oplysning agte at bruge, paa Dansk skulle indrettes.

13. Og skulle Parterne, udi hvis enten skriftlig eller mundtlig udi Rettergangen forhandles, altid rette deres Ord og Tale til Os alene, hvad heller Vi Selv ere tilstede eller ikke, saa og med Beskedenhed deres Sager forebringe, saavel som, medens de for Retten staa, sig fra al Skjælden, Smelden, Løiten, Sværgen og Banden og desligeste Usikkerligheder entholve, og, hvad heller Dommen gaar dem med eller imod, med lige Respekt fra Retten sig igjen begive.

14. Ingen maa med Breve eller Bevisligheder udi Bores Høiesteret fremkomme eller oplæse lade, som ei for dem, der i Sagen have dømt, have været forhen fremsførte, medmindre den, som sig deraf agter at betjene, med sin Ed

15. Novb. bekræfter, at han om saadanne Breve eller Bevisligheder ei har været videndes, eller har kunnet bekomme dem, før Dom i Sagen for Overretten var affagt.

15. Og paa det at Bores Høiesteret med unødigt Vidtløftighed ei skal opholdes, maa ingen lade læse eller tale noget, som Sagen ei vedkommer, langt mindre Dommeren eller andre med usine, Ubekvems- og ærerørige Ord angribe, eller og fremsøre noget, for at bestjæmme enten sin Vederpart eller Dommeren. Saa maa og ikke nogen beråbe sig paa andre Folks Love og Forordninger, ei heller understaa sig at forklare Bores Lov, i hvad Tilfælde det og være kan, men skal med al mulig Korthed drive sin Sag, og dermed lade sig nøie, at han andrager Anledning til Sagen, og gjør bevisligt af Brevene det, han enten søger eller besfylder en anden for, eller hvorudi han uretteligen søges eller besfyldes, og derpaa gjøre sin Trettesættelse. Der maa og ingen besfyldte enten sin Vederpart eller Dommeren for bitterlig Uret, medmindre han det skjelligt bevise kan.

16. Efterat Dommen udi Bores Høiesteret forfattede og affagte ere, skulle Parterne deres Breve og Dokumenter inden to Maaneders Forløb, efterat Bores Høiesteret er endt, fra Justitssekretæren affordre, eller siden tage Skade for Hjemgjæld, om de forkommes.

17. Naar Domme ere affagte udi Bores Høiesteret, maa ingen Memorialer i samme Sag af Parterne indgives, mindre nogen Forklaring over den ergangne Dom af Høiesteret begjæres.

1691.

31. Jan.

Frdg. om Tordegodses Tært i Danmark.

Vi Christian den Femte osv. G. v., eftersom adskillige Klagemaal og Besværinger Tid efter anden for Os allerund. ere indkomne, hvorledes endel Debitorer, omendskjøndt de imod rede Penges Annammelse sig til skadesløs Betaling kunne have forskrevet, skulle, naar Betalingen søges

og den ei ubi andet end Forbegods kan bekommes, ei alene 31. Jan. ville obligere Kreditorerne til, naar de sig derudi til Eien- dom lade indføre, at de det uden Forfskjel, hvad heller det er godt eller ikke, skulde antage efter den forhen satte Taxt, nemlig en Tønde Hartkorn af det besatte Bøndergods for 40 Rdl., og en Tønde af det øde for 25 Rdl., men endog desforuden paastaa, at saadan Indførsel eller Udlæg skal ske efter den forrige Matrikul; ihvorvel Gaardene og Godset ved senest indrettet Landmaalings Matrikul formedelst For- dernes Underfsked ubi Bores Skatter mærkeligt Afslag kunne have bekommet; da haver Vi allern. for godt befundet paa Forbegodsset herudi Bort Nige Danmark en vis Taxt efter dets Godhed og Bessaffenhed at sætte, hvorefter det ubi Gjælds Betaling saavel som andre Tilfælde, hvor derom tvistes, her- efter skal udlægges og antages, nemlig:

1—10.

11. Naar noget Udlæg herefter skal ske ubi Forbegods, og ei ubi Pantebrevene nævnes nogen vis Taxt, hvorefter hver Tønde Hartkorn skal antages, hvad heller Forfskrivnin- gerne ere udgivne siden Bores allern. Lov udgif eller ikke, da skulde alle Indførseler, Udlæg og deslige forfattes og be- regnes efter Landmaalings Matrikulstaxt; men dersom ubi Forfskrivningen en vis Taxt nævnes, hvorefter Kreditor Godset vil antage, om han skulde forarsages, det efter Loven at tiltræde, og samme Forfskrivning, førend Landmaalings Matrikul udkom, er sket, da skal det beregnes efter forrige Matrikul. Men hvor sær og klare Forfskrivninger findes paa Hartkor- nets Taxt enten efter den gamle eller den ny Matrikul, da skulde de følges, ligesaavel som det der sker ubi Kjøb og Salg eller hvor nogen indbyrdes Forening i andre Maader kunde være sket. Ellers skal det alvorligen være forbudt herefter noget Kjøb, Arv eller Mageskifte at ske, uden alene efter Landmaalings Matrikul.

12.

28. Febr. **Frdg. om Børn og Lænde paa Landet som hindres at komme tilstede, naar Visitation sker.**

Vi Christian den Femte, osv., G. v. at saasom Vi allern. komme udi Erfaring, hvorledes en stor Del af Lænde og Børn paa Landet her udi Vort Rige Danmark ved Provsternes saavel som ved Superintendenternes aarlige Visitationer ei alene imod Borens allern. udgangne Lov modvilligen udeblive og forsømmelige findes at lære deres Børnelærdom, men endog fra samme Gudsfrugtigheds Øvelse og nødvendige Undervisning i deres Kristendom uforvarligen hindres formedelt Reiser, Høveri og Arbejde, som deres Herstab eller Herstabets Fuldmægtige og Forpagtere dem paalægge, da haver Vi allern. for godt befundet til sliq Ugudelighed og Forsømmelse at forekomme at anordne og befale

1. At naar Provsterne efter Borens allern. udgangne Lovs Indhold Sognene ville besøge og forfare om Ungdommens Undervisning i deres Børnelærdom, da skulle de næste Søndag tilforn af Prædikestolen lade Menigheden bevom advare, at de sig til en vis Tid med deres Børn og Lænde indfinde, til hvilken Tid enhver sig slitteligen skal indstille, saafremt de ei ville straffes som for Helligbrøde, og omfider udstaa Kirkens Disciplin efter en og anden gjort Paamindeelse.

2. Men naar Superintendenterne ville visiterer udi Kirkerne, ville Vi allern. have anordnet og befale, at de skulle det til det mindste 3 Dage tilforn lade Præsten til hver Menighed forstændige, som sliq ved Degnen uden Forsømmelse skal give den menige Almue tilkjende over alt Sognet, at de deres tilstedeværende Lænde og Børn slittig tilholde, hvad heller de ere hjemme eller i noget Arbejde og Høveri paa Herstabets Gaarde, at de sig uden nogen Forhindring eller Undskyldning til den bestemte Tid udi Kirken indfinde

til nødvendig Overhørelse udi deres Gudsfrøgt og Børnelærdom og derudi forblive til Bisitatsen er ude, saafremt de ei ville anses, som før er meldt. 28. Febr.

3. Hvis nogen Forældre deres Børn og Tjende derfra forholde, da skal Provsten eller Præsten det tilkjendegive Herfskabet eller deres Fuldmægtige, at de dem alvorligen lade straffe efter Borens allern. udgangue Lov; og skulle saadanne Bøder til Præsten af Herfskabet eller Fuldmægtigen leveres til Uddeling iblandt fattige Almisfelenner udi Sognet; men sfer det tiere, da skulle de stande aabenbare Skrifte.

4. Skulde og noget Herfskab, deres Fuldmægtige eller Forpagtere paa Landet befindes efter gjort Tillysning af Prædikestolen eller og ved Deguenes Advarsel, naar Superintendenterne ankomme, at hindre Almuen deres Børn og Tjende enten ved Reiser eller anden Ægt og Arbeide fra Guds Hus og deres Børnelærdoms Undervisning, eller og efter Provsternes Ansøgning ikke ville lade straffe de Forsømmelige, da skulle de ei alene selv bøde for hver Persons Udeblivelse Helligbrøde, men endog, naar saadan deres Forseelse 2den og 3die Gang befindes, derfor tiltales af Borens Generalfiskal, som Guds Ords og Borens Mandaters modvillige Overtrædere.

Frdg. om ubillige Afskaffningers Exaktioners Afskaffelse ved Afsignationers Betaling. Indm. Saml. pag. 25. 23. Febr.

Frdg. om Landrytteriet og Dragoner udi Norge. 30. April.

Vi Christian den Femte osv. G. v.

1—13.

14. De Ryttere og Dragoner, som selv bruge og virkelig tillige ride for deres Gaarde, skulle og for alle civile Tjenester aldeles forskaanes, saasom at være Kirkeværger,

30. April. Raugsrets-, Syns- eller Burderingsmænd, Præstens Medhjælpere og deslige. Men derimod de, som besiddede og brugte Rytter- og Dragonkvarterer og ei selv derfor ride, være forpligtede, naar det dem med Rette kan tilkomme, som andre Bønder Kirkerne og Præsterne derved at betjene samt Justitien, Politiet og det gemene Bedste derudiinden at befordre, dog at saadanne Tjenester og Ombud for dem efter Loven omvexles, hvormed Bores Deputerede skulle have tilbørligt Indseende, at dermed ogsaa rigtigheden og ret omgaaes.

1693. 15—56.

11. Febr. **Frdg. om Rangen.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at Vi allern. haver beskiftet og forordnet ... efterfølgende Rang udi Sæde og Gang iblandt Bores Betjente og Undersaatter, hvilken Vi allern. haver for godt befundet saaledes at ville have holdt, som følger:

Første til syvende Klasse.

Serhos eragtes, at Fyrsterne af Bores Hus og de Fyrster, som ere i Bores Tjeneste, saavelsom Kongernes naturlige Børn tage deres Rang efter deres naissance.

De Personer, som betjene eller have betjent nogen af de udi de trende første Klasser specificerede Charger, hvad Herkomst de og kunne være af, hvad heller de ere Bores fødte Undersaatter eller Fremmede, skulle for sig, deres Kvinder, ægte Børn og Afkom til evig Tid nyde, den ene som den anden, lige Privilegier, Ære, Værdigheder og Prærogativer, enten de af Kongerne med Skjold og Vaaben ere benaadede eller ei.

De udi de fire sidste Klasser specificerede nyde de Privilegier, som Vi den 11. Februar anno 1669 Bores

Betjente allern. givet haver, saavel som hvis i Bore's Lovs 11. Febr. 1. Bogs 2. Kapitel 11. Artikel meldes.

Frdg. om de Personer, som for Gjæld arresteres, 18. Marts.
deres Underholdnings Betaling. Indm. Saml. pag. 26.

Anordn. om Titulaturen.

25. April.

Anordning om, hvorledes Vi Christian den Femte osv. ville, at Bore Betjente, naar Vi dem fra Bort Rancelli lader tilskrive, skulle tituleres, nemlig:

1. Kongens naturlige Børn skal gives Titel af „Os Elskelige og Høibaarne“, og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor synderlige Gunst og Bevaagenhed tilførn. Og maa dem alene og ingen anden kongl. Underfaat og Betjent gives det Prædifikatum af høie Excellence og Døttrene saavel som Sønnernes Gemaler af høie Naade.

2. De, som nogen af de i den første Klasse af den senest gjorte Rangforordning specificerede Charger betjene og ere Grever, gives Titel af „Høi- og Velbaarne“ og nyde det Prædifikatum af høigrevelige Excellence, og de andre gives Titel af „Høiædle og Velbaarne“, og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor synderlige Gunst tilførn.

3. De, som nogen af de udi den anden Klasse specificerede Charger betjene, nyde Titel af „Høiædle og Velbyrdige“, men Greverne gives Titel af „Høiædle og Velbaarne“, og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor synderlige Bevaagenhed tilførn.

4. De, som nogen udi den tredje Klasse specificerede Charger betjene, nyde Titel af „Velædle og Velbyrdige“, men Friherrer og ædle Herrer gives Titel af „Velbaarne“. I Begyndelsen af Brevene sættes: Vor Gunst tilførn.

5. De, som nogen udi den fjerde Klasse specificerede Charger betjene, nyde Titel af „Velædle og Velbyrdige“,

25. April. men Biskopperne udi Sjællands og Christianiæ Stifter, saa og Kongens Konfessionarius nyde Titel af „Belædle og Høiærværdige“, Rector Universitatis „Belædle og Høilærde“, Biskopperne i de andre Stifter og de Theologi, som Rang næst efter dem have, „Belædle og Belærverdige“ og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor Bevaagenhed tilforn.

6. De, som nogen af de udi den femte og sjette Klasse specificerede Charger betjene, nyde Titel af „Edele og Velbyrdige“, Theologi „Edele og Belærverdige“, Livmedier, Konsistorialraad og Afsesfores, Sogne- og Slotspræster i Kjøbenhavn „Edele og Høilærde“ og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor Naade tilforn.

7. De, som nogen af de udi den syvende Klasse specificerede Charger betjene, nyde Titel af „Edele“, men de, som til Stjold og Vaaben ere berettigede, nyde Titel af „Edele og Velbyrdige“, og i Begyndelsen af Brevene sættes: Vor Naade tilforn.

8. Præsident, Borgermester og Raad i Kjøbenhavn gives Titel af „Os Elskelige, Belædle og Velvise Præsident, Borgemester og Raad“, Præsident, Borgermester og Raad i de andre Kjøbstæder „Os Elskelig ærlig og velvise Præsident, Borgermester og Raad“.

9. Grever og Friherrer og ædle Herrer skrives til deres Greve-, Fri- og Herstaber, og ellers alle og enhver Privilegerede til hvis Sædegaard de ere eiende.

10. Ellers skulle Brevene i Almindelighed slutes saaledes: Hermed sfer Vor Villie, Befalende Eder Gud!

10. Juni. **Langsartikler for Urte- og Isenkræmmere samt Sukkerbagerne i Kjøbenhavn.**

1. Decb. **Elefant-Ridder-Ordens Statuter.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at, saasom de Gamle meget fornuftigen altid have været betænkt paa,

hvorledes de kunde belønnes, som deres Dyd og Mandig- 1. Decb.
 hed frem for andre mærkelig Lob syne, og derover have ind-
 rettet adskillige Tretrapper, paa hvilke enhver efter sin For-
 tjeneste skulde ophøies, da bør Ridder=Ordenen med al
 Billighed at have sit Sted paa den fornemste deraf, eftersom
 derved Dydens Exempel sættes enhver klarligen for Die, og
 man ved det udbortes Tegn kan se og kjende, at den, som
 i saa Maader er bleven eragtet værdig, udi store Herrers
 og kronede Hoveders Omgængelse at antages, maa slikt ei
 uden høie og berømmelige Marsager have fortjent; andre
 derved ogsaa opmuntres til at træde i saadannes Fodspor,
 og naar de se Belønningen for Vinene, at løbe med saa
 meget des større Iver paa Banen, som de ved, at Belønning-
 gen er dem vis, naar de have opnaaet Maalet; foruden at
 store Herrer og kronede Hoveder imellem sig selv indblydes,
 den ene til fortrolig Enighed og oprigtigt Venstabs ved dette
 Middel til den anden forbindes, saa have fremfarne Konger
 i Danmark saadant og grundeligen overveiet og betragtet,
 og til den Ende for utænkkelige Tider indstiftet denne hyper-
 ligste Ridder=Orden af Elefanten, som siden hos alle
 Potentater og Herrer har været i stor Ære og Anseende.

Som Vi og udi Særdeleshed ville lade os være ange-
 legen, at den ei alene kan blive ved den sædvanlige Vær-
 dighed, som den stedse har været, men endog den endnu Tid
 efter anden udi større Agt og Anseelse at bringe, saa have
 Vi allern. for godt befunden, de den tilhørende og af
 Alberstid af adskillige Konger igjen forandrede Love og
 Stiftelser for Os at tage. og, efterat Vi dem med Flid
 have ladet igjennemse og deraf udeluft, hvis ei med disse
 Tider og Bores rene og pure evangeliste Værdom vel kunde
 overens komme, dem saaledes at forny, forandre og forbedre
 som følger:

I. Vilde Vi og Bores Kongelige Arvesuccessorer udi
 Regeringen, Konger i Danmark og Norge, alene være,

1. Dech. kaldes og forblive denne hyperligste Ordens Enevoldsherre.

2. Ridderne udi denne hyperligste Orden skulle være tredive i Tallet, under hvilket Tal Ordensherren eller hans Sønner ei ere medbereguede, saasom de ere baarne Riddere af denne hyperligste Orden.

3. Den, som maa antages i denne hyperligste Ridder-Orden, skal være over sine tredive Aar, medmindre det er Ordensherrens Blodsforvandte eller hans naturlige Sønner, hvilke maa antages derudi, naar de ere tyve Aar gamle.

4. De, som antages i denne hyperligste Ridder-Orden, skulle daglig bære paa deres høire Side en Elefant af purt Guld, hvid emaillet, havende et Bagtaarn paa Ryggen og en Morian med en Pil i Haanden fiddende nedenfor Taarnet paa Halsen, og paa Siden et Kors af Diamanter udi et blaat Silkebaand, som skal hænge over deres venstre Åxel; og skulle de bære paa den venstre Side af deres Kjortel for Brystet en af Sølv bordhyret Stjerne af otte Straaler, og udi det Midde af Stjernen et bordhyret Sølvkors udi en rød Fløiels Grund, saaledes som efterfølgende Afribsninger det udvise.

5. Udi Forsamlingens Høitid, naar Ridderne ere klædte i deres høitidelige Dragt, skulle de bære om deres Hals ovenomkring Rappens Klappe en Kjæde, bestaaende af Elefanter og Bagtaarne af Guld; hver Elefant har et blaat emaillet Dækket paa med Guldfrynser om, hvorpaa staar et latinsk D af Guld, som bethder Dacia; imellem tvende Elefanter Næser, som vende mod hinanden, hænger et Bagtaarn, saa ogsaa imellem tvende Elefanter Rumper, som og vende mod hinanden, efter den Aftegnung, som her efter findes. Og naar de bære bemeldte Kjæde, da skal Ridder-Ordenen udi en lille Kjæde hænge paa tvende Elefanter Næser midt for Brystet; og skulle Elefanterne og

Bagttaarnene være af den Størrelse, som herefter inden udi 1. Decb. Kjæden findes.

6. Ordensherrens Dragt er denne: En Trøje og opfsjærtede Buxer af hvidt Sølvsstykke, besat i Sømmene med Guldbnøre; perlesfarvede Silkestrømper med guldbordhyrede Ancebaand, en Romansk Casquet, overtrukket med sort Fløiel, med hvide Fjer paa og en sort Aigrette; Ridderkappen af karmesinrødt Fløiel, underforet med hvidt udhugget Utlaff; den skal have et langt Slæb og en bred Klappe ovenomkring Halsen, dertil en Rand forned og rundenom, altsammen af bemeldte udhuggede Utlaff. Stjernen, som i den fjerde Artikel ommeldes, bør være dobbelt saa stor paa Kappen som den ellers dagligen paa Kjortelen bæres, og hæftes paa den venstre Side deraf; forned fra Halsen hænge tvende store Guldbliser, som gaa ned til Jorden med en Kvast paa hver Ende; altsammen paa den Maade, som herefter findes betegnet.

Eigesaadan er alle de andre Ridderses Dragt, undtagen 1) At deres Trøje og Buxer ere af hvidt Silketobin med Guldblommer udi. 2) Paa Hatten bære de hvide og røde Fjer med en hvid Aigrette. 3) De tvende Bliser med Kvaster paa, som hænge forned fra Halsen af deres Kapper, ere af Guld og karmesinrødt Silke. 4) Fyrstelige Personer alene have langt Slæb paa deres Kapper, men alle andre Riddere deres Slæb er ganske kort.

7. Ordensbrødrene skulle, saa længe de leve, føre under deres eget Vaaben Ordenens Tegn, som er Elefanten, hængende enten i Ordenskjæden eller i det blaa Vaand, saaledes som herhos findes, til et Kjendetegn for alle Mand, at de ere Brødre af Ordenen.

8. Alle de, som i denne ypperligste Orden antages, skulle være forbundne til at forsægte Ordensherren, Kongen i Danmark og Norge, Hans Høiheder, Respekt og Herredømme, til at forsvare Guds Ords Tjenere og den sande

1. Decb. Evangeliske Religion, at antage sig de fattige Euler og Faderløse, og at gjøre og befordre alt det, som kan geraade til Guds Ære og denne hyperligste Ordens Værdighed, og at efterkomme disse Ordensstiftelser i alle deres Ord, Klaufuler og Punkter.

9. Enhver Ordensbroder skal, saasnart han i Ordenen er antaget, meddeles under Ordensherrens Haand og Ordens Segl et aabent Ridderbrev paa Latin, til et Bevis paa, hvad Tid han i Ordenen er antagen.

10. Der skal være et Ordenssegl, paa hvis ene Side skal staa Ordensherrens, Kongen af Danmark og Norge, hans Vaaben, og om Vaabnet være bundet Ridderbaandet, paa hvilket Ordenskjæden ligger, hvorfra allernederst ved Vaabnet hænger Elefanten med sin Rustning; paa den anden Side staa en Elefant, ligesom udi den fjerde Artikel er beskrevet, staaende paa en grøn Grund; oven ved Taarnet staa Ordens Tankesprog, som er: *Magnanimi Pretium*, og rundenom i den yderste Kant staa disse Ord: *Magnum Sigillum Nobilissimi Ordinis Elephantini*. Saaledes som efterfølgende Afriidsning det udviser.

Samme Segl skal trykkes udi rødt Bøx, indsluttet udi en rund Elfenbensæske, som skal hænge udi en Snor af Guld og karmesinrødt Silke.

11. Skal herefter alene i denne hyperligste Ordens Selskab antages fremmede Potentater og Herrer af den Evangeliske Religion, Ordensherrens Geheimste Raad, høieste Ministre, Generalspersoner og Riddere af Dannebrog, med saa Skjel de ere af den Evangeliske Religion og Ordensherren til Tjeneste, enten i Krigen eller andre Maader have saaledes givet deres Tapperhed og Trofskab tilkjende, at den ganste Verden tilligemed Ordensbrødrene skinbarligen kan kjende og Ordensherren selv eragte dem værdige i dette hyperligste Ordensselskab at annammes.

12. Naar det bliver Ordensherren vitterligt, at der er 1. Decb. nogen Ordensplads ledig, vil han lade de næste Ordensbrødre tilfige en vis Tid og Sted at møde, for at foreslaa en anden Person, som kan være værd, denne ledige Ordensplads at beklæde.

13. Hvilke Ordensbrødre skulle foreslaa en Mand, som de ubi deres Samvittigheder formene, med hans Dybd at have fortjent, i dette ypperligste Ordensselskab at annammes, og ei for Billie eller Venfskab, Slægt eller Frændskab foreslaa nogen anden, end som meldt er, og til den Ende indgive nogle Navne under deres Haand og Segl til Ordensherren, hvilken enten af de foreslaaede, eller andre, efter eget Behag antager.

14. Enhver, som i denne ypperligste Ridder-Orden antages, skal tilforn være Ridder af Dannebrog; hænder det sig, at Nogen dertil bliver nævnt, som samme Orden forud ei har, da skal han den uden nogen offentlig Ceremoni annamme, otte Dage førend han Elefanten bekommer; og, naar han da i denne ypperligste Orden indtræder, kvitterer han forberørte Orden af Dannebrog og leverer den til Ordenssekretæren imod hans Kvittering.

15. Naar Nogen med Ceremoni skal gjøres til Ridder, da skal dermed forholde efter Ordensceremonialet.

16. Alle dem, som i denne ypperligste Orden ere antagne, gives af Ordensherren, naar han dem tilskriver, den Titel af Herre.

17. Naar nogen af Ordensherrens Undersaatter i dette ypperligste Ordensselskab er kommen, skal han være forbunden til alle andre Ordener, som han kunde være benaadet med, at aflægge, og bære denne alene.

18. Enhver, som efter denne Dag antages i dette ypperligste Ordensselskab, skal være forbunden, derefter af-

1. Dech. drig at annamme eller bære nogen anden Orden end Elefantens, saafremt Ordensherren ikke derudi samtykker; dog skal den, som deslige Samtykke og Tilladelse af Ordensherren bekommet har, være forpligtet til, naar han i Ordensherrens Riger og Lande sig opholder, at aflægge al anden Orden, som han af nogen anden Ordensherre kunde være benaadet med, og bære denne alene.

19. Den, som af Ordensherren bliver værdiget til at komme i dette hyperligste Ordensselskab, ham skal en rigtig Gjenpart, af Ordensens Sekretærer paategnet og under Ordensens Segl, af Ordensstiftelserne leveres.

20. Skal den, som af Ordensherren er antagen til Ridder, levere til Ordenssekretæren sit Vaaben, afmalet med fine rette Farver og hosføiede Tankesprog eller Symbolum, som siden paa en Plade, gjort som et Skjold, efter den ordinerede Størrelse skal afmales og til hans Værelse i Ordenskapellet paa Frederiksborg over hans Stude ophænges.

21. Hver Ridder skal tillægges et Stude i Kapellet paa Frederiksborg, og skal Ordensherrens Stude være midt for og de andre Ridderses Studer paa begge Sider af Ordensherrens, hvilke Studer de paa Forsamlingens Høitid der beklæde.

• 22. Og, paa det ingen Trætte skal komme imellem Ordensbrødre om Høiheden, saa skal enhver Ordensbroder i alle Ordensens Samkvemme have Sæde og Gang, ligesom han er kommen i Ordenen til; og, om flere paa en Dag bleve antagne derudi, da nyder den altid den øverste Plads, som Ordenen først af Ordensherren har bekommet; dog gøres den Forffjel derpaa, at Kurfyrster imellem dem, fyrstelige Personer imellem dem, og andre Riddere indbyrdes dette saaledes i Algt tage, og at Kurfyrster og fyrstelige Personer beholde altid de øverste Steder over alle andre Riddere ubi Ordenskapellet.

23. Forsamlingens Høitid skal holdes paa Frederiks- 1. Dech. borg en Gang om Aaret paa tredie Pintsedag, og skulle da alle tilstedeværende Riddere af Elefanten i deres ridderlige Dragt gaa fra det ordinerede Gemak til Ordenskapellet i den Orden, som herefter skal siges, og der beklæde deres Stader, høre Høimesse og derfra igjen gaa til det samme Gemak og der forblive, indtil de blive kaldede til Taffel, hvor de og i deres fulde Ridderdragt skulle møde; den Dag spiser Ordensherren med sine Ordensbrødre, og har ilige- maade sin fulde Ridderdragt paa. Derforuden skulle alle tilstedeværende Riddere tre Dage om Aaret, nemlig tredie Suledag, tredie Paasfedag og Ordensherrens Fødselsdag udi deres ordinære Klæder, i Stedet for det blaa Baand, bære Ordenskjæden med underhængende Elefant.

24. Prædiken og Tjenesten for Alteret skal samme Dag forrettes af Ordensherrens Konfessionario, og skal, efter Tjenesten er endt, ved en Ordensbroder eller Ridder af Dannebrog udi Kirken holdes en Tale til Ordensherrens Ære og Ordenens Berømmelse.

25. I Gangen, som sker fra det ordinerede Gemak til Kapellet, og fra Kapellet igjen til bemeldte Gemak, følges denne Orden: først gaa Ordenens tvende Herolder i deres Heroldsdragt; næst dem gaar Ceremonimesteren og Sekretæren af Ordenen, klædte udi den Dragt, som i den 40. Artikel ommeldes; efter dem gaa Ridderne af Dannebrog parvis, og, om de ere ulige i Tallet, da tre udi det første Led, klædte i deres ordinære Klæder med deres Ordenskjæde.

Dernæst følge Ordensbrødrene parvis efter den Klang, som i den 22. Artikel er anført; efter dem gaa Ordensherrens yngre Sønner, parrede, om de ere tvende, eller alene, om der er ikkun en; saa følger Ordensherrens ældste Søn alene; og have alle disse den Dragt paa, som i den 6. Artikel omtalt er.

1. Decb. Dernæst gaar Kongens Overhofmarskalk med sin Marskalksstav i Haanden, og med trende Rader røde og gule Fjer paa Hatten, som ei studsje; udi Overhofmarskalkens Fraværelse gaar i hans Sted Kongens Overkammerjunker.

Allersidst bæres af fire Kammerherrer en rød Fløiels Himmel, hvorunder Ordensherren gaar alene, klædt som i den 6. Artikel er anført, og den ældste tilstedeværende Kammerherre bærer Slæbet paa hans Kappe; paa begge Sider af Himmelen gaa fire Riddere af Dannebrog, som Ordensherren dertil udvælger, for at komme forbemeldte fire Kammerherrer til Hjælp, og rundenomkring gaar Drabantergården; efter Ordensherren gaa alle hans høie Betjente, som han dertil vil bruge, i Flæng og uden nogen Rang.

26. Naar Forsamlingens Høitid er endt i Kapellet og Ordensbrødrene igjen ere sammenkomne paa det ordinerede Gemak, skal Sekretæren for Ordensherren tilkjendegive, om nogen Ordensbroder kunde have forset sig imod disse Love og Stiftelser; og den, som saaledes anklages, skal strax svare for sig, om han da er tilstede, men hvis ikke, indstævnes han til en vis Dag og dømmes af Ordensherren i Brødrenes Overværelse efter hans Fortjeneste.

27. Den Elefant eller Kjæde, som Nogen af Ordensherren værdiges med, maa ikke forandres, sælges, afhændes, bortlaanes, pantfættes eller i Gjælds Betaling udlægges, eller bortgives til Nogen, under hvad Forevending det være kan, enten af Nød eller anden Marsag; men skal altid blive hos Ridderen i god Forvaring, saa længe han er ilive.

28. Ingen af Ordensherrens Undersaatter, som i denne hyperligste Ordens Selskab ere antagne, maa uden Ordensherrens Forlov tjene i nogen fremmed Krigshær, ei heller begive sig paa lange Reiser; dog skal dem ei vægres Forlov dertil, naar de hos Ordensherren derom gjøre deres aller-

underdanigste Ansøgning, og han deres Tjeneste ei selv be- 1. Decb.
høver; men Fremmede, som i denne hyperligste Ordens
Selskab ere antagne, og ei ere Ordensherrens Underfaatter,
maa tjene i Krig, dog ei imod Ordensherren selv, uden ale-
neste i de Tilfælde, som næstefterfølgende Artikel ommelder.

29. Skulde Ordensherren blive forarsaget at paaføre
en fremmed Potentat, hvis Underfaat en eller flere af Ordens-
brødrene kunde være, Krig og Feide, da maa saadan Ridder eller
Riddere med al Ret forsvare deres Landsherre og Fæderne-
land, uden at sætte deres Ære og gode Tro i Fare, eller
at tillægges det Bannlygte, ligesom de skulde have handlet
noget imod Ordensherren eller denne hyperligste Ordens
Love og Stiftelser; men, om saadan Ridders eller Ridders
Landsherre paafører Ordensherren Krig og Orlov, da skal
han eller de undskyldte sig for at gaa i saadant Tog, med-
mindre de dertil vorde nødte og tvungne af deres Lands-
herre; thi i saadant Fald maa de følge med, dog med saa
Skjel, at deres Landsherre gaar med i egen Person, og at
de give Ordensherren det betimelige tilkjende under deres
Haand og Segl.

30. Om det hænder sig, at en eller flere Riddere
havde givet sig i Tjeneste hos tvende fremmede Herrer, som
havde Feide med hinanden, og en eller flere bleve fangne,
da skal den eller de Riddere, som ere hos det Parti, af
hvilket Ordensbroderen blev fangen, gjøre sit yderste for at
faa ham fri igjen.

31. Om det skulde hænde sig, at der kom nogen Tvist
eller Uenighed imellem tvende Riddere indbyrdes, som alene
deres egne Personer angik, da skulle de Ordensbrødre, som
derom faa Kundskab, strax give Ordensherren det tilkjende,
hvilken da lader Parterne forbyde al Egenraadighed, og vil
Ordensherren i de nærværende Ordensbrødres Overværelse
forhøre begge Parter Paastaaende og sige dem imellem, med
hvilken Sigelse de skulle være tilfreds.

1. Decb.

32. Saa maa ei nogen Ordensbroder gaa i Duel imod sin Ordensbroder, men, om han af ham vorder forurettet, skal det gives Ordensherren tilkjende, som da vil staffe enhver sin Fornøielse.

33. Ingen Ordensbroder maa offentlig findes uden hans Ridderorden, eller derfor betale til de Fattige i Hille-rød ved Frederiksborg tyve Dukater i Guld; men lægger han den ganste af, og det ham overbevises, at han den ei over Aar og Dag har baaret, da har han selv giort sig uværdig i dette hyperligste Ordensselskab længere at forblive, og skal af Ordenen forskydes.

34. Ingen, som er dømt fra sin Ære, Liv eller Gods, omendstjænt han efter Dommen at lide kunde vorde forstaaet, ei heller den, som uden bevislig Overmagt og høieste Evang i noget Slag tog Flugten og forlod sine Folk og Post; ei heller den, som er berygtet for nogen skammelig Gjerning, skal tillades at komme i denne hyperligste Orden; og, dersom Nogen, som allerede i Ordenen er antagen, noget sligt overbevises, eller falder fra den Evangeliske til anden Religion, da skal han strax af Ordenen forskydes.

35. Naar en Ordensbroder ved Ordensherren bliver befunden skyldig, og dømt til at miste Ridderordenen, og han er Ordensherrens Underfaat og tilstede, da skal Sekretæren strax Ordenen fra ham affordre, og han være forpligtet, den uden nogen Modsigelse fra sig at levere, og ham derforuden i Ordensherrens Navn ved Sekretæren anbefales, den aldrig mere at bære; men er den skyldige Ordensbroder Ordensherrens Underfaat, og ei tilstede, eller en fremmed Herres Underfaat, og hans Brøst saaledes findes, da skal ham tilskiffes et aabent Brev under Ordenens Segl og Sekretærens Haand, hvorudi skal være indført hans Forseelse, Dommen, Forbud at maatte bære Ordenen og Befaling at levere den fra sig til Ordenssekretæren, og om han det ei efterlever, da skal han af Ordensherren der-

til tvinges ved saadanne Midler, som dertil kan fornøden 1. Decb. eragtes.

36. Naar nogen Ordensbroder vorder forskudt af Ordenen, da skal hans Vaaben borttages fra hans Stade i Ordenskapellet, og i Ridderbogen Dagen og Aaret, naar han blev forskudt, antegnes, saavel som og i Ordensprotokollen indføres Aarsagen, hvorfor saadant skete.

37. Naar nogen Ordensbroder er ved Døden afgangen, da skal iligemaade hans Vaaben tages bort fra hans Stade og henstilles paa det dertil forordnede Sted.

38. Naar nogen Ordensbroder dør, da skulle hans Arvinger være forpligtede inden tre Maaneder derefter at give Ordenssekretæren samme Ridders Død tilkjende, og tillige indsende ham Ordenen og Ordensstatuterne, saavelsom og Ordenskjæden, om han den af Ordensherren har bekommet, og derfor annamme hans Skivttering, hvorimod de skulle være befriede for, videre dertil at svare; skulde det hælde sig, at Ordenen var forkommen, da bør samme Arvinger en anden lige saa god igjen at forskaffe; men, dersom Ridderen er død udi Krigen, eller ved nogen uhykkelig Hændelse, saa at Ordenen tilligemed hans Person er bortkommet, da skulle Arvingerne være fri for dertil at svare.

39. Naar nogen Ridder ved Døden afgaar, skal Ridderordenen lægges paa en rød Fløiels Bude ovenpaa Ligkisten, saalænge Liget staar i Huset, og siden udi Ligbegængelsen (saafremt den med offentlig Ceremoni forettes) af en dertil forordnet Marskalk, paa fornævnte Bude til den Afdødes Gre, for Liget bæres; næst efter Marskalken gaar Ordenens Betjente, og efter dem skulle alle Ordensbrødrene, som ere tilstede, følge; og maa i det øvrige Ridderne for deres egne Personer begraves med saadanne Ceremonier, som deres efterladte Arvinger selv eragte, til den Afdødes Gre at kunne geraade.

40. Der skal være en Ceremonimester og en Sekretær

1. Decb. af Ordenen, til hvilke Bestillinger skulle antages saadanne Personer, som til Stjold og Vaaben ere berettigede; og, naar de samme Bestillinger tiltræde, gives dem af Ordensherren et sært Ordenstegn, hvilket de, saalænge de ere Ordensbetjente, dagligen skulle bære udi et hvidt Vaand med røde Kanter, hængende fra et af Knaphullerne for paa Brystet; derforuden i alle Ordenens Samkvemme bære de den ridderlige Dragt af Dannebrog og paa Hattene trende Radder hvide Fjer.

41. Ceremonimesterens Embede skal være, naar Nogen med offentlig Ceremoni skal gøres til Ridder, saavel som til den aarlige Forsamlingshøitid, at have Omsorg for, at alting paa behørige Steder bliver vel tillavet; til hvilken Ende ham en rigtig Gjenpart af disse Statuter, saavel som af Ordensceremonialet, under Ordenens Segl og af Sekretæren paategnet, skal meddeles.

42. Ordenssekretærens Forretning skal være, at udfærdige og parafere det Ridderbrev, som Ridderne af Ordensherren vorder meddeelt, item at holde en egen Ridderbog, udi hvilken skal indføres enhver Ridders Navn og Titel, til hvad Tid han er annammet i Ordenen; derefter hans Vaaben med sine rette Farver afmalet, med hosføiede Tankesprog, saavel som og foromrørte Ridderbrev; og, naar Ridderen enten ved Døden afgaar, eller af Ordenen vorder forskudt, skal han det iligemaade i samme Ridderbog antegne.

43. Han skal og holde en Ordensprotokol, udi hvilken han skal indføre, naar nogen i Ordenen antages, om det sker med Ceremoni eller paa hvad Maade; hvormange Ordensbrødre til hver Forsamlingshøitid møde, og hvormange have Forfald; om nogen Ridder for noget usømmeligt bliver beskylt, hvad der udi af Ordensherren vorder kjendt, og alt hvis ellers Ordenen angaaende handles og foretages. Denne Protokol, saavel som Ridderbogen, skal han holde i

god Forvaring, og, naar de ere fuldfrevne, i Ordensherrens 1. Decb. Arkiv indlevere, hvor de til evig Sukommelse skulle gjemmes.

44. Naar nogen i denne ypperligste Ordens Selskab antages, da skal han erindre ham om, at betænke de Fattige i Hillerød ved Frederiksborg efter egen Generøsitet; og hvis ham til den Ende bliver tilstillet, skal han til de Fattiges Forstandere der sammesteds imod deres Kvittering overlevere.

45. Han skal og, naar nogen i dette ypperligste Ordensselskab bliver antaget, have Dimsorg for, at hans Vaaben og Symbolum bliver indleveret og ophængt over hans Stade i Ordenskapellet; dernæst overlevere ham en rigtig Gjenpart af disse Statuter, paraferet og under Ordenens Segl; og, naar nogen Ordensbroder enten ved Døden afgaar eller af Ordenen vorder forskudt, skal han forrette hvis den 35., 36., 37. og 38. Artikel omtaler.

46. Skulde det hælde sig, at nogen Ordensbroder forjaa sig imod disse Love, da skal han det paa Forsamlingens Høitid for Ordensherren andrage, efter den foregaaende 26. Artikels videre Formeldning; og skulde der falde nogen Tvist for imellem Ridderne indbyrdes, skal han ogsaa slittig erkjendige sig derom, og give Ordensherren det tilkjende, at derom kan gjøres al fornøden Anordning.

47. De Ordener, som ham efter de afdøde Riddere blive tilstillede, skal han til Ordensherren igjen indlevere, hvorimod ham aarligen for saa mange, som det Aar ere indkomne, Kvittering meddeles.

48. Der skal og være tvende Herolder af Ordenen, som udi deres Heroldsdragt skulle være tilstede, naar Nogen med offentlig Ceremoni skal gjøres til Ridder, saavel som og ved den aarlige Forsamlings Høitid, og naar dem ellers anbefales, til Ordenens Forretninger; og da bære de udi Hænderne hver et forgyldt Scepter og paa Hattene røde Fjer.

49. Konger, Kurfyrster og fyrstelige Personer kunne

1. Decb. annammes i denne hyperligste Orden, uden at være forpligtet til at rette dem efter nogen af disse Artikler; men Ordensherren formoder, at de ville holde godt Beskab og Fortrolighed med ham, haandhæve den Evangeliske Religion, og lade dem denne hyperligste Ordens Værdighed være anlegen.

50. Skal Originalen af disse Statuter med Ordens Segl under forvares udi Ordensherrens, Kongen af Danmark og Norge, hans Arkiv, som sig har forbeholdt dem efter Tidernes Leilighed at forandre og forbedre, naar han det godt befinder.

1. Decb. Dannebrog-Ridder-Ordens Statuter.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom fremfarne Konger i disse vore Riger og Lande, ei mindre end andre Rigers og Landes Herrer og Fyrster, altid have ladet sig alvorligen være anlegen, hvorledes de ved sær Belsønninger og kjendelige Vretegn kunde aflægge dem, som ved Dyd, tro Tjeneste og mandige Bedrifter havde gjort sig frem for andre berymmelige, og ved saadanne Kjendemærker opmuntre andre deres Undersaatter til lige Dyders og Tapperheds Øvelse; saa have de og efter Tidernes Anledning indstiftet og oprettet adskillige Ridderordener, og dem ved hyperlige Love, Privilegier og Prærogativer stadfæstet; og, som Vi ved Vores Regerings Tilrædelse vare komne i Erfaring, at, foruden den vidtberømte, hyperligste og ældgamle Ridderorden af Elefanten, for nogle hundrede Aar siden, herudi Vort Rige Danmark var bleven indstiftet Ordenen af Dannebrog af Høilovlig Hukommelse Kong Valdemar den Anden, Aar efter Christi Fødsel 1219, for at belønne deres Dyd og Tapperhed, som i den isflændiske Krig lode sig se usorfædede til at imodtage Fjendens Udfald, og igjenthente den Seir, som formedelst Fjendernes Mangfoldighed næsten var forloren, ved den Anledning, som

de Tidens Krøniker om den fra Himlen nedfaldne Fane 1. Decb. formelber; han og, paa det denne ny Ordens Indstiftelse kunde geraade til sin fuldkomne Værdighed og Herlighed, at have antaget paa St. Laurentii Dag ved offentlige Ceremonier 35 af sine bedstfortjente Mænd til saadan Værdighed hvilke siden ere kaldede Ridderne af Dannebrog, og samme Ridderorden altid at have været i største Agt, saasom Kong Baldemars egne Sønner, saavel som fremmede Herrer og Fyrster samme Ridderorden have draget i saadan Mængde, at ved 20 Fyrster den paa engang af Kong Erik Menveds Gaand Aar 1287 have imodtaget; siden ved et Hundred tre og Tredive fornemme Herrer, der Kong Erik af Pommeren Aar 1397 blev kronet til Kalmar; derefter Halvfjerdsindstyve og To udi Kong Christoffer af Baiern hans Kroning, Aar 1443; men at samme Orden siden ved Tidernes Velde og Forandring ganske var bleven glemt, og som i Graven nedlagt. Saa have Vi betimeligen og med største Nidkærhed været betænkt paa, samme Ridderorden af Dannebrog udi sin forrige Agt og Værdighed at sætte, saavel som til dens større Ære og Herlighed den med adskillige Artikler og Statuter forbedre, samt de forrige saaledes forandre, som de med disse Tider og den Evangeliske Religion bedst kunde overens komme, hvortil Vi allern. Iode gjøre en Begyndelse, da Vi Aar 1671 udi Oktober Maaned, efter at Gud allermægtigste havde velsignet Os og Vores Riger og Lande med Vores førstefødte Søn, beværdigede en Del af Vores kjære og tro Mænd med denne Ridderorden.

Og, saasom Vi siden Tid efter anden flere for betæede Dyd og Trofskab til samme Værdighed have allern. ophøiet, saa have Vi til Ordenens bedre Vedligeholdelse og Riddersnes indbyrdes Fortrolighed ladet forfatte og opsætte efterskrevne Love og Stiftelser, hvilke af alle Ordensbrødre urhyggeligen holdes og efterkommes skulle.

1. Vilde Vi og Vores Kongl. Arvesuccessorer udi

1. Dech. Regeringen, Konger i Danmark og Norge, alene være, kaldes og forblive denne Ordens Gnevoldsherre.

2. Ridderne udi denne Orden skulle være halvtrediesindsthyve i Tallet, Ordensherren og hans Sønner uberegne.

3. Den, som maa antages i denne Ridderorden, skal være over sine femogthve Aar, men Ordensherrens Blodsforbandte, eller hans naturlige Sønner, antages derudi, naar det Ordensherren behager.

4. Maa i denne Orden annammes saadanne Personer, som til Skjold og Vaaben ere berettigede, og som Ordensherren dertil vil eragte værdige.

5. Ingen, som er dømt fra sin Ære, Liv eller Gods, omendsskjønt han efter Dommen at lide, kunde være forskaaet, ei heller den, som uden bevislig Overmagt og høieste Tvang i noget Slag tog Flugten og forlod sine Følk og Post; ei heller den, som er berøgtet for nogen skammelig Gjerning, maa komme i denne Orden; og dersom nogen, som allerede i Ordenen er antagen, noget slikt overbevises, da skal han af Ordenen forskydes.

6. Naar nogen med Ceremoni skal gøres til Ridder, da skal dermed forholdes efter Ordensceremonialet.

7. De, som antages i denne Ridderorden, skulle bære paa deres venstre Side et aflangt Kors af Guld, emaillet hvidt med en rød Kant, besat midt paa med et Kors af fjorten Taffelstene, hvoraf den middelste er større end de andre; samme Kors skal hænge udi et hvidt Silkebaand med røde Kanter over deres høire Axel; og skulle de bære paa den høire Side af deres Kjortel for Brystet en af Sølv bordhyret Stjerne med otte Straaler, paa hvis fire Straaler hviler et sølvbordhyret Kors med røde Kanter, hvorpaa staar disse

Ord: Restitutor.

saasom det herhos findes afmalet.

8. Riddernes høitidelige Dragt skal være denne: En 1. Dech. Erpie og vide Byzer, sammenrynkede ved Knæene, af hvidt Atlass; hvide Silkestrømper med guld- og sølvbordhyrede Knæbaand; en sort Kaster med trende Nadder hvide og aurorefarvede Fjer paa; Ridderkappen af aurorefarvet Fløiel, underforet med hvidt Atlass, og med et lidet Slag paa, der- til en Rand forned og rundenom, begge Dele af bemeldte hvide Atlass; den skal naa Ridderen ned til Hælene med et stakket Sløb; Stjernen, som i den foregaaende Artikel mel- des, skal være dobbelt saa stor derpaa, som den ellers dag- ligen paa Kjortelen bæres, og skal hæftes paa den høire Side deraf; forned fra Halsen skulle hængte to store Lidser af hvidt og aurorefarvet Silke ned til Jorden med en Kvast paa hver Ende; altsammen paa den Maade, som herhos findes betegnet.

9. Naar Ridderne ere klædte i deres høitidelige Dragt, skulle de bære om deres Hals en Guldkjæde, bestaaende af Kors, emailerede hvide med røde Kanter, hæftede imellem tvende Ziffre, saaledes, som det herhos findes betegnet; hvil- ken Kjæde enhver Ridder sig selv bør lade gjøre, naar han Ordenen bekommer.

10. Der skal være et Ordenssegl, paa hvis ene Side skal staa Ordensherrens, Kongen af Danmark og Norge, hans Vaaben, og om Vaabenet være bundet Ridderbaandet, paa hvilket Ordenskjæden ligger, og fra bemeldte Baand allerneberst ved Vaabenet hænger Ridderkorset; paa den an- den Side staar en Stjerne af otte Straaler, paa hvis fire Straaler hviler Dannebrogens Ridderkors, over hvilket Or-

densherrens Navn staar saaledes: imellem en Laur-

bær- og en Palmekvist, som ere sammenbundne nedentil med et lidet Baand; ved samme Navn rundenom i den høireste Kant staar disse Ord: Restitutor Ordinis Dannebrogici.

1. Dech. Og indenfor paa begge Sider af Korset staar Ordenens Tankesprog, som er: Tesseræ Fidelium, altsammen saaledes som efterfølgende Afribsninger det udviser.

Samme Segl skal trykkes udi rødt Vox, indesluttet udi en rund Væske af Balsbirke, som skal hænge udi en Snor af hvidt og karmesinrødt Silke.

11. Alle de, som i denne Orden antages, skulle være forbundne til at forsægte Ordensherrens, Kongen i Danmark og Norge, hans Høiheder, Respekt og Herredømme, til at antage sig de Fattige, Enker og Faderløse, at gjøre og befordre alt det, som kan geraaade til Guds Ære og denne Ordens Værdighed, og til at holde og efterkomme disse Ordenslove og Stiftelser i alle deres Ord, Klausuler og Punkter.

12. Ingen Ordensbroder maa offentlig findes uden hans Ridderorden, eller derfor betale til de Fattige i Hille-rød ved Frederiksborg ti Dukater i Guld; men, lægger han den ganske af, og det ham overbevises, at han den over Aar og Dag ei har baaret, saa har han selv gjort sig uværdig, Ordenen længer at beholde, og skal af Ordenen forsthydes.

13. Ordensbrødrene skulle, saalænge de leve, føre under deres eget Baaben Ordenens Kors, hængende enten i Ordenskjæden eller Baandet, til et Legn for alle Mand, at de ere Brødre af Ordenen.

14. Skal den, som af Ordensherren er antagen til Ridder, levere til Ordenssekretæren sit Baaben, afmalet med sine rette Farver og hosføiede Tankesprog, som siden paa en Plade, gjort som et Skjold, efter den ordinerede Størrelse skal afmales og til hans Ære i Frederiksborg Kirke ophænges.

15. Enhver Ordensbroder skal, saasnart han i Ordenen er antagen, meddeles under Ordensherrens Haand og Or-

denens Segl et aabent Ridderbrev paa Latin, til et Bevis, 1. Dech. paa hvad Tid han i Ordenen er antagen.

16. Kligemaade skal han ved Ordenssekretæren en rigtig Gjenpart af disse Love og Stiftelser under Ordensens Segl og af Ordenssekretæren paaskreven tilstilles.

17. Det Ridderkors, som nogen af Ordensherren værdiges med, maa ikke forandres, sælges, bortgives, bortlaanes, pantsættes, i Gjælds Betaling udlægges, eller afhændes til Noget, under hvad Forevending det være kan, enten af Nød eller anden Årsag, men skal altid blive hos Ridderen i god Forvaring, saalænge han er i Live.

18. Tjegen af Ordensherrens Underfaatter, som denne Orden har bekommet, maa uden Ordensherrens Forlov tjene i nogen fremmed Krigshær, ei heller begive sig paa lange Reiser; dog skal dem ei vægres Forlov dertil, naar de hos Ordensherren derom gjøre allerund. Ansøgning og han deres Tjeneste ei selv behøver; men Fremmede, som i dette Ordensselskab ere antagne, maa tjene i Krig, dog ei imod Ordensherren selv, uden i de Tilfælde, som efterfølgende Artikel ommelder.

19. Om det skulde hænde sig, at Ordensherren blev foraarjaget, at paaføre en fremmed Potentat, hvis Underfaat en eller flere af Ordensbrødrene kunde være, Krig og Feide, da maa saadan Ridder eller Riddere med al Nøt forsvare deres Landsherre og Fæderneland, uden at sætte deres Vre og gode Tro i Fare, eller at tillægges det Vanrygte, ligesom de skulde have handlet noget imod Ordensherren, eller denne Ordens Love og Stiftelser; men, om saadant Ridders eller Ridderses Landsherre paafører Ordensherren Krig og Orlog, da skal han eller de undskyldte sig for at gaa i saadant et Tog, medmindre de dertil vorde nødte og tvungne af deres Landsherre; thi i saadant Fald maa de følge med, dog med saa Skjel, at deres Landsherre gaar

1. Decb. med i egen Person, og at de give Ordensherren det betimelige tilkjende under deres Haand og Segl.

20. Skulde en eller flere Riddere have givet sig i Tjeneste hos tvende fremmede Herrer, som havde Feide med hverandre, og en eller flere bleve fangne, da skal den eller de Riddere, som ere hos det Parti, af hvilket Ordensbroderen blev fangen, gjøre sit yderste, for at faa sin Ordensbroder fri igjen.

21. Om det skulde hænde sig, at der kom nogen Tvist eller Uenighed imellem tvende Riddere indbyrdes, som alene af deres egne Personer angik, da skal det strax gives Ordensherren tilkjende, som derudi forordner hvis ham godt synes.

22. Skal enhver Ordensbroder i alle Ordenens Samkvemme have Sæde og Gang, ligesom han er kommen i Ordenen til; og, om flere end en paa en Dag bleve antagne derudi, da nyder den altid den øverste Plads, som Ordenen af Ordensherren først har bekommet; dog beholde fyrstelige Personer altid de øverste Steder over alle andre Riddere.

23. Ridderne skulle aarligen møde til Elefantordenens Forsamlings Høitid, som paa Frederiksborg tredie Pintsedag holdes, og der gaa næst for Ridderne af Elefantordenen udi deres ordinære Klæder med Ordenskjæden.

24. De skulle og have deres egen Forsamlingshøitid, som aarligen skal holdes i Kjøbenhavn den 15. April, som er Ordensherrens Fødselsdag; og skulle da alle tilstedeværende Riddere af denne Orden i deres ridderlige Dragt opkomme paa Slottet udi Ordensherrens Gemak, og derfra følge ham til Universitetets Auditorium udi denne Orden: Først ride begge Ordensherolderne i deres Heroldsdragt; derefter kjører Ordenssekretæren, og næst ham Ceremonimesteren; siden Ridderne af Dannebrog, og efter dem alle tilstedeværende Riddere af Elefanten udi deres sædvanlige

Klæder med Ordenskjæden. Alle disse forbentævnte have deres Bøjne med to Hefte bespændte, og enhver sine Lakaier for ved; herefter komme Ordensherrens Søner, enhver udi sin Bogu, og næst dem Ordensherren selv, hvilken alle hans høie Betjente følge, enhver efter sin Rang. 1. Decb.

25. Naar Orationen i Auditorio er endt, hvilken bør være indrettet til Ordensherrens Fødselsdags, saavel som til denne Ordens Indstiftelses og Fornøielses Ihukommelse, farev Ordensherren med sit forberørte Følge tilbage igjen paa Slottet, hvor Ordenssekretæren skal for ham tilkjendegive, om nogen Ordensbroder kunde have forset sig imod disse Love, og den, som saaledes anklages, skal strax svare for sig, om han da er tilstede, men hvis ikke, indstævnes han til en vis Dag, og dømmes af Ordensherren efter hans Fortjeneste.

26. Foruden denne Forsamlings Høitid skulle alle her tilstedeværende Riddere tre Gange om Aaret, nemlig tredie Pintsfedag, St. Laurentiidag og tredie Juledag, udi deres ordinære Klæder istedetfor Ridderbaandet bære Ordenskjæden med underhængende Kors.

27. Naar en Ordensbroder af Ordensherren bliver befunden skyldig og dømt til at miste Ridderordenen, og han er Ordensherrens Underfaat og tilstede, da skal Sekretæren strax Ordenen fra ham affordre, og han være pligtig, den uden nogen Modsigelse at levere, og skal ham derfor uden i Ordensherrens Navn ved Sekretæren anbefales, den aldrig mere at maatte bære; men, er den Skyldige Ordensherrens Underfaat og ei tilstede, eller og en fremmed Herres Underfaat, og hans Brøst saaledes befindes, da skal ham tilstiftes et aabent Brev, under Ordensseglet og Sekretærens Haand, hvorudi skal være indført hans Forseelse, Dommen, Forbud at maatte bære Ordenen, og Befaling at levere den fra sig til Ordenssekretæren, og, om han det ei efterkommer,

1. Deeb. da skal han dertil af Ordensherren tvinges ved saadanne Midler, som Ordensherren dertil kan fornøden eragte.

28. Naar nogen Ordensbroder vorder forskudt af Ordenen, da skal hans Waaben borttages fra sit Sted i Frederiksborg Kirke, og i Ridderbogen Dagen og Naret, naar han blev forskudt, antegnes, saavel som og i Ordensprotokollen indføres Aarsagen, hvorfor saadant skete.

29. Naar nogen Ordensbroder dør, da skal iligemaade hans Waaben tages bort fra sit Sted i Frederiksborg Kirke og derefter henstilles paa det dertil anordnede Sted.

30. Naar nogen Ordensbroder dør, da skulle hans Arvinger være forpligtede, inden tre Maaneder derefter at give Ordenssekretæren samme Ridders Død tilkjende, og tillige indsende ham Ordenen og Ordensstatuterne, og derfor annamme hans Kvittering, hvorimod de skulle være befriede videre dertil at svare; skulde det hændes sig, at Ordenen var forkommet, da bør samme Arvinger en anden ligesaa god igjen at forskaffe; men, dersom Ridderen er død udi Krigen eller ved nogen ulykkelig Hændelse, saa at Ordenen tilligemed hans Person er bortkommet, da skulle Arvingerne være fri for dertil at svare.

31. Naar nogen Ridder ved Døden afgaar, da skal Ridderordenen lægges paa en aurorefarvet Fløiels Bude midt paa Liglisten, saalænge Liget staar udi Huset, og siden udi Ligbegængelsen (saafremt den med offentlig Ceremoni forrettes) af en dertil forordnet Marskalk, til den Afdødes Ære, paa fornævnte Fløiels Bude for ham bæres; næstefter Marskalken gaa Ordensbetjentene, og efter dem skulle alle Ordensbrødrene, som ere tilstede, følge; og maa udi det øvrige Ridderne for deres egne Personer begraves med saadanne Ceremonier, som deres efterladte Venner selv eragte til den Afdødes Ære at kunne geraade.

32. Der skal være en Ceremonimester og en Sekretær af Ordenen, til hvilke Bestillinger skulle antages saadanne

Personer, som til Skjold og Vaaben ere berettigede; og, 1. Dech. naar de samme Bestillinger tiltræde, gives dem af Ordensherren et sært Ordenstegn, hvilket de, saalænge de ere Ordensbetjente, dagligen skulle bære udi et hvidt Vaand med røde Kanter, hængende fra et af Knaphullerne for paa Brystet; derforuden i alle Ordenens Samkvemme bære de den ridderlige Dragt af Dannebrog, og paa Hattene trende Nadder hvide Hjer.

33. Ceremonimesterens Embede skal være, naar Nogen med offentlig Ceremoni skal gjøres til Ridder, saavel som til den aarlige Forsamlings Høitid, at have Omfarg for, at alting paa behørigte Steder bliver vel tillavet; til hvilken Ende ham en rigtig Gjenpart af disse Statuter, saavel som af Ordensceremonialet, under Ordenens Segl og af Sekretæren paategnet, skal meddeles.

34. Ordenssekretærens Forretning skal være at udfærdige og parasere det Ridderbrev, som Ridderen af Ordensherren vorder meddelt; item at holde en egen Ridderbog, udi hvilken skal indføres enhver Ridders Navn og Titel, til hvad Tid han er annammet i Ordenen; derefter hans Vaaben med sine rette Farver afmalet og med hosføiede Tankesprog, saavel som og foromrørte Ridderbrev; og, naar Ridderen ved Døden afgaar, eller af Ordenen vorder forstøbt, skal han det iligemaade i samme Ridderbog antegne.

35. Han skal og holde en Ordensprotokol, udi hvilken han skal indføre, naar nogen i Ordenen antages, om det sker med Ceremoni, eller paa hvad Maade; hvor mange Ordensbrødre til hver Forsamlingshøitid møde; og hvor mange have Forsalb; om nogen Ridder for noget usømmeligt bliver beskylt, hvad derudi af Ordensherren vorder kjendt, og alt hvis ellers Ordenen angaaende handles og foretages. [Denne Protokol, saavel som Ridderbogen, skal han holde i god Forvaring, og, naar de ere fuldfkrevne, i

1. Dech. Ordensherrens Arkiv indlevere, hvor de til evig Ihukommelse skulle gjemmes.

36. Han skal og, naar Nogen i Ordenen bliver antagen, have Omjorg for, at hans Vaaben og Symbolum bliver indleveret og ophængt i Frederiksborg Kirke; dernæst overlevere ham en rigtig Gjenpart af disse Statuter, parafet og under Ordenens Segl; og, naar nogen Ordensbroder enten ved Døden afgaar, eller af Ordenen vorder forskudt, skal han forrette, hvis den 28., 29., 30. og 31. Artikel omtaler.

37. Skulde det hende sig, at nogen Ordensbroder forjaa sig imod disse Love, da skal han det paa Forsamlingens Høitid for Ordensherren andrage efter den foregaaende 25. Artikels videre Formeldning, og, skulde der falde nogen Tvist for imellem Ridderne indblyrdes, da skal han ogsaa flittig erkjendige sig derom og give Ordensherren det tilkjende, at derom kan gjøres al fornøden Anordning.

38. De Ordener, som ham efter de afdøde Riddere blive tilstillede, skal han Ordensherren igjen indlevere, hvorimod ham aarligen, for saa mange, som det Maa ere indkomne, Kvittering meddeles.

39. Der skal og være tvende Herolde af Ordenen, som udi deres Heroldsdragt skulle være tilstede, naar nogen med offentlig Ceremoni skal kreeres til Ridder, saavel som og ved den aarlige Forsamlingshøitid, og naar dem ellers anbefales til Ordenens Forretninger, og da bære de udi Hænderne hver et forgyldt Scepter og paa Hattene aurovfarvede Fjer.

40. Skal Originalen af disse Statuter, med Ordenens Segl under, forvares udi Ordensherrens, Kongen af Danmark og Norge, hans Arkiv, som sig har forbeholdet, dem efter Tidernes Leilighed at forandre og forbedre, naar han det for godt befinder.

Frdg. om Auktionsværket i Danmark og Norge. 19. Decbr.
Indm. Saml. pag. 27.

1694.

Frdg. om Overlast og Drab at hindre og afværgje. 6. Febr.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi ikke uden med største Mishag maa fornemme, hvorledes en og anden Lefindig skal have understaaet sig deres Zevnkristen, Bores kjære og tro Undersaatter, besynderlig her i Bores Rgl. Residentsstads Kjøbenhavn, ikke alene paa Gader og Stræder i deres Iovlige Forretninger, men endog hjemme i deres Huse Overlast at gjøre, ja fast paa morderrist Bis at angribe og overfalde, hvilket, som det ikke betimeligen til velfortjent Straf er blevet anklaget og tilkjendegivet, har foraarsaget, at her nylig et voldsomt Mord er begangen, da, som Bores høieste Attraa og Forsorg er, at alle og enhver af Bores kjære og tro Undersaatter for al Overlast kan blive haandhævet og bestjærmet og al uskyldigt Blods Udgydelse efter Guds alvorlige Befaling vedbørligen straffet, er Bores allern. Villie og Befaling, at Alle og Enhver, som nogen Overlast paa Landet, af hvem det og maatte være, vederfares, usfortøvet skal søge Bores næste Amtmand eller, i hans Fraværelse, Bores Amtsbetjente om Assistentis og Bestjærmelse, som hermed alvorlig anbefales, Gjerningsmændene, af hvad Stand og Kondition de kunde være, uden nogen Ophold eller Undskyldning at lade eftersette og sig bemægtige, og Os Sagens Omstændigheder bevislig allerund. tilkjendegive, saafremt de ei selv til al den Straf, som den Skyldige kan vorde dømt udi, ville svare. Og ville Vi ellers enhver for saadan betet Overlast efter dens befundne Bestaffenhed tilbørlig Satisfaktion forskaffe. Sker der noget Drab, da forholdes dermed efter L. 6—6—13. Hvis det og hænder sig, at noget Klammeri hypes eller

6. Febr. Overlast begaas enten her i Kjøbenhavn eller i de andre Stæder i Borens Riger om Dagen, da skulle alle Indvaanerne i den Gade, hvor Klammeri og Overlast sker, saavel som og i de der næst paaastødende Gader, saasuart det ringeste Tegn dertil fornemmes, enten selv med deres Tjenestekarle, eller deres Tjenestekarle alene, samle sig med deres Kortgevær (som Enhver til den Ende skal forskaffe sig og have i Beredskab) og af yderste Evne søge at afværge Ulykke og bemægtige sig saavel den Ufskyldige som den Skyldige, der Klammeri har yppet eller Overlast gjort, og dem i næste Vagt eller, hvor den ikke er, til Byfogden udi Forvaring, indtil videre allern. Ordre, levere. Forsømmes det, da skulle de næste 12 Huses Indbyggere paa begge Sider af Gaden, nemlig 12 oven og 12 neden, fra det Sted at regne, hvor Klammeriet eller Overlasten skete, saavel som og 12 af de næste Indbyggere paa hver Side af de paaastødende Gader, saantlige have forbrudt til Christianshavns nye Kirke, nemlig de i Kjøbenhavn 100 Rdlr., og de i de andre Kjøbstæder 10 Rdlr., som af hvert Steds Byfoged skal inddrives. Begaaes Drab, da skulle bemeldte Gaders Indvaanere strax søge at bemægtige sig den, som Drabet gjorde, og alle dem, som vare i Flok og Følge med ham. Vil Manddrabereren eller hans Følge gjøre Modværn og derover fanger Skade paa Liv eller Lemmer, have Skade for Hjemgjæld, og den, saadan Skade gjorde, være angerløs. Undkommer Manddrabereren, da skulle forbemeldte Indvaanere betale fuld Mandebod, fordi de ikke hindrede Manddraberens Undvigelse, og halv Mandebod for hver af dem, som vare i Flok og Følge med ham, om de tilligemed undkomme. Bliver det ellers nogen Iovligen overbevist, at Manddrabereren formedelst dens Forsømmelse er undkommen, da skal den Forsømmelige derfor paa sin Boslod af Borens Generalkistal tiltales. Hænder det sig og, at der sker Klammeri og Overlast paa Gaderne her i Kjøbenhavn om Natten, da skal Vægteren i den Gade, hvor Klam-

meri eller Oberlast fter, med fin Fløite strax give Bægterne 6. Febr. i de andre Gader Tegn at komme dertil, hvor de da, under tilbørlig Straf, uforfømmeligen skulle søge ikke alene at hindre og forekomme Klammeri og Ulykke, men endog at bemægtige sig de Personer, som have Strid tilfammen eller Ulykke gjort, og dem i Bagten paa Raadhuset levere, hvor Politimesteren dets Bessaffenhed om Morgenen derefter med Flid har at examinere, og Os derom strax Relation til videre Bores allern. Resolution allerund. gjøre. Endeligen have Vi allern. for godt befunden hermed at paabyde og anordne, at naar det lovligen bevises, at Noget har begaaet noget Mord eller Drab uden Vaade eller Rødværge, skal den samme, i hvad Stand og Kondition han er af, have al sin Ford til Os forbrudt, foruden hvis ellers af hans Hovedlod efter 6 - 6--1 er forfalden.

Frdg. om Egtteftabsløfter med Saord.

6. Febr.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi ugjerne maa fornemme, at Egtteftabsløfter med Saord iblandt de udi Bores allern. udgivne Lov Privilegerede mærkelig misbruges, idet endel formener, at samme Saord ei saa fuldkommen som Trolovelse blandt andre Bores Undersaatter bør holdes, uanset at Loven det expresse byder, da paa det der ikke med saadanne Egtteftabsløfter herefter skal spilles, den allerhøieste Gud, som selv er Egtteftandens Stifter, til Fortørnelse, ville Vi, til des bedre Bevis om deslige Egtteftabsløfter i sin Tid, hermed allern. have paabudt og anordnet, at naar begge Parter af dem, som ere i Rangen eller af Adel, og dem, som lige ved Adel agtes, have udi 6 af fælles Benneres Nærværelse tilfagt hverandre Egtteftab og givet hinanden fuldt Saord efter Loven, skulle samme fælles Benner, som vare overværende, være tiltænkte strax anden Dagen derefter eller saasnart det ste kan, at give de Forlovedes Skriftefader det under deres Hænder skrift-

6. Febr. ligen tilkjende, som det skal til Bogs føre og sin Biskop derom strax Kundskab meddele. Og skulle da saadanne Egtteffabsløfter holdes ligesaa fuldt som andre Folks Trolovelser og ingenlunde uden de Aarsager, som om Trolovelses Skilsmisse i Loven meldt ere, efter derpaa først lovlig forhverbet Dom i Konfistorio maatte brydes eller ophæves.

22. Decb. **Kjøbenhavns Vinhandler- og Vintapper-Langs**
1695. Artikler.

19. Febr. **Frdg. om Rentepenge samt om Opgjæld paa**
Specier.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at saasom Vi af sær Kongl. Omsorg, som Vi nafladelig bære for Bores Rigers og Landes Flor og Velstand, ved en og anden Bores allern. Forordninger stedse haver vaaren betænkt paa de Raad og Middel, hvorved saavel Land- som Kjøbstædmanden jo mer og mer kunde sættes og beholdes i den Stand, at de udi deres Handel, Næring og Negotie derved kunde finde saadan Lettelse, som kunde geraade til deres Bedste, Opkomst og Konsevation, saa have Vi udi samme Henseende allern. for godt befunden, efterfølgende Anordning om de hidiindtil udi Bores Lov tilladte Renters Oppebørsel samt om Opgjæld paa Species at lade publicere.

Zugen, i hvo det og være kan, som Penge paa aarlig Rente udi Bores Riger og Lande udsaaer, eller Penge paa aarlig Rente antager, maa understaa sig deraf videre Rente at tage eller give end som 5 af 100 aarligen, til hvilken Ende Vi og allern. ville, at alle Obligationer og Pantebreve, som herefter udgives eller imodtages, saaledes som meldt er, til 5 af 100 skulle indrettes, men paa det at Bores Undersaatter ei paany igjen skulle besværes med nogen Be-

kostning ved de Obligationers Forandring, som allerede ere 19. Febr. udgivne, enten med stemplet Papir eller og med at lade dem læse og protokollere paa Tingene, saa vilde Vi, at samme Obligationer skulle staa ved deres fulde Kraft, baade saavidt Kapitaler og Renter angaar, som nu til førstkommende Omflagsterminer efter Bores Lovs 5 - 14 - 1 skulle udgives, men hvis Renter efter den Tid kunne forfalde skal ei høiere betales end 5 af 100 aarlig. Befindes Noget mere at tage, vilde Vi, at den Straf, som om Renters Misbrug ubi Lovens 5 - 14 - 5 er ommeldt, ved denne Forordning ogsaa skal være forstanden, og dens Overtrædere ligeledes herefter at vorde ansete.

.....

Frdg. om offentlige Herberge- og Værtshuse i 5. Marts. Danmark. Indm. Saml. pag. 33.

Frdg. om Skudsmaal og Løfter for Ægteskabs- 31. Aug. Trolovelser og Vielser.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at omenndskjønt Bores allern. udgangne Kirkeritual udsørlig nok melder, at de, som vilde give Skudsmaal eller Love for Andre, som sig vilde lade trolove eller i Ægteskab begive, skulle vel vide Bessed derom, medmindre de vilde anses som Løgnere, om anderledes siden befindes, og Vi dog ugjerne maa fornemme, hvorledes en og anden Mislighed ved deslige Skudsmaal og Forløfter, som til Præsterne gjøres, skal begaas, i det endel Forlovere skulle befindes altfor letfindige til at lade sig ved adskillige Midler forlokke til at give Skudsmaal og gjøre Forløfte for dem, som de undertiden lidet eller intet skulle kjende til; hvorudover Præsterne, som grunde deres Trolovelser og Vielser paa Skudsmaal og Forløfter, tidt og ofte skulle blive misholdne og i største Embedsfare sættes,

31. Aug. idet endel af dem, som Præsterne derpaa have trolovet eller sammenviet, siden skulle findes at have indladt sig i Ægteskab med andre, endda udi levende Live værende Personer; hvoraf ei andet end Guds Fortørnelse, Ægteskabs Foragt og stor Forargelse maa paafølge, da til sliq skadelig Misbrug i Tide at forekomme, og paa det enhver sig desbedre for Straffen kan vide at tage vare, have Vi allern. for godt befunden ikke aleneste hermed at igjentage, hvis bemeldte Bores Kirkeritual herudiuden tilholder og befaler, nemlig, at de, som herefter findes at give vrang Skudsmaal eller uretteligen at gjøre Forløfte for dem, som sig ville lade trolove eller udi Ægteskab indlade, skulle anses for Løgnere, om det siden anderledes forholder, men endog herhos allern. at paa- byde og anordne . . . at deslige løse Forlovere derforuden skulle straffes paa deres Bostod, som til Os skal være forfalden, og efter Sagens Veskaffenhed paa Bremerholm udi Fern deres Livstid.

1696.

11. April. **Kjøbenhavns Husekræmmer-Langs Artikler.**

5. Mai. **Frdg. om Birkedommere, Birkfogder og Birkeskrivere, at forsynes med Kongl. Konfirmation paa deres Bestillinger.**

Vi Christian den Femte osv. &c. v., at omenstjønt Vi den 15. Juni anno 1690 og den 7. Januar sidstforleden allern. haver befalet Bore Stiftsbefalingsmænd her i Vort Rige Danmark at advare alle Proprietarier uden Forskiel, af hvad Stand de og kunde være, som Birkrettighed have, at tilholde deres Birkedommere, Birkfogder og Birkeskrivere at gjøre allerund. Ansøgning hos Os om Bores allern. Konfirmation paa de Bestillingsbreve, som dem af Birkernes Ciere paa samme Bestillinger enten allerede vare eller derefter kunde vorde givne; ikke des mindre er dog efter sliqe

Udvarsler intet paa de fleste Steder fulgt, men tvertimod 5. Mai. maa fornemmes, at endel af de Vedkommende sig derfra i en eller anden Maade skulle ville undslaa, da have Vi allern. for godt befundet saadan Anordning derom at gjøre, saasom Vi og hermed byde og befale, at alle de, som Birke eie, af hvad Stand de og kunde være, maa ikke tillade deres Birke-dommere, Birkefogder og Birkeskrivere Retten at betjene, førend de Bores allern. Konfirmation paa saadanne deres Bestillinger til Thinge have ladet læse og paaafkrive, og hvis nogen befindes, som to Maaneder efter denne Bores Forordnings Publikation ikke har forset deres Birkedommere, Birkefogder og Birkeskrivere med Bores allern. Konfirmation, da saadanne, af hvad Stand de og kunde være, at have deres Birkerettighed forbrudt.

Frødg. om affatte Præster ei at maatte forrette 23. Mai. nogen geistlig Tjeneste paa Landet eller i Kjøbstæderne, i Kirkerne eller andetsteds, uden i sær Tilfælde med Biskoppernes Samtykke. Indm. Saml. pag. 37.

1697.

Frødg. om, hvorledes med Stervboer skal forholdes, 10. Aug. naar enten Husbond eller Hustru ved Døden afgaar.

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersom Vi komme ubi Erfaring, hvorledes paa adskillige Steder ubi begge Bore Niger og i Særdeleshed i Bores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn stor Misbrug med endel Umyndiges Arvemidler skal begaas, idet at naar Husbond eller Hustru, som Børn og Livsarvinger har, ved Døden afgaar, den Efterlevende da ikke strax skal give de Vedkommende, som Skiftet tilkommer at forvalte, saadant Dødsfald tilkjende, men bliver stiltiende ubi Stervboet hensiddende og med fælles Midler skalter og valter efter eget Behag, de Umyndige

10. Aug. til Skade, da haver Vi, til saadant Misbrug herefter at forekomme, allern. for godt befundet at paabhyde og anordne . . . at naar Husbond eller Hustru enten her i Bores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn eller andetsteds i Bore Riger ved Døden afgaar, som efterlader sig Børn eller i dets Sted andre Arvinger, skal den Gjienlevende eller andre Bedkommende, som tilstede ere, være tilforpligtede strax under deres Hænder skriftlig at give Stedets Skifteforvaltere den Dødes Afgang tilkjende, og derimod en Attest tage, at det betimelige er angivet, hvorefter Skiftets Forvaltere sig Stervboet til Skifte og Deling efter Loven strax have at antage. Skulle de Bedkommende forsømme at advare Skifteforvalterne betimelig om Dødsfaldet, da skulle de være forfaldne udi 100 Rdlr.s Straf til Vor Frelfers Kirke i Christianshavn. Befindes det og, at Skiftets Forvaltere efter saadan Advarsel ikke holde rigtigt Skifte eller Deling efter Loven imellem de Bedkommende, men lade nogen udi uskiftet Bo uden Bores allern. Tilladelse hensesidde længere, end Loven tillader, skulle de være samme Straf undergivne. Hvor Vi og allern. kunde forordne Kommissarier til at forrette Skifte og Deling efter de Afdøde, der skulle samme Kommissarier, ligesom andre Skifteforvaltere, være tilforpligtede under lige Straf sig dermed efter Loven at forholde, da de og have iagt at tage, at de Steders Øvrighed, som saadanne Skifter ellers kunde tilkomme at forrette, derved i deres Rettighed intet afgaar.

16. Oktb. **Frdg. om grove Morderes Straf.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at eftersont Vi imod allern. Forhaabning ugjerne maa fornemme, hvorledes der nu paa nogen Tid adskillige grumme og forstræfkelige Mord udi Bore Riger og Lande skulle være begaaede, idet Hustruen har ombragt Manden, Tjeneren sin Husbond og Tjenestehjende sin Madfaders og Madmoders Barn, da

paa det uskyldigt Blod, som saa ukristeligt udgydes, kan naa 16. Oktbr. en retfærdig Forsøning, og saadanne grove Mordere bekomme deres velfortjente Straf, andre ligesindede uædiffe Menneſter til des større Skræk og Affky, haver Vi allern. for godt befundet Lovens Straf for deslige grove Mordere at lade stærpe, til hvilken Ende vi allern. ville have anordnet og befalet, at hvo, som herefter befindes og lovlig overbevises med fri Forsæt og beraad Hu at have myrdet sin Egtefælle, sin Herre eller Husbond, sin Frue eller Madmoder eller nogen af deres Børn, skal uden al Raade saaledes straffes, nemlig: at den Skyldige skal af Skarpretteren knibes med gloende Tænger, først udenfor det Hus eller Sted, hvor Mordet er begaaet, siden (om det er i en Kjøbstad, paa alle Byens Torve eller offentlige Steder, og om det er paa Landet, da trende Gange imellem Gjærningsstedet og Retterstedet, og allerlidst paa Retterstedet; dernæst skal, den Skyldiges høire Haand levendes afhugges med en Dret og siden Hovedet iligemaade med en Dxe, hvorpaa Legemet af Natmandens Folk skal henføres og lægges paa Steile og Hovedet tilligemed Haanden fæstes paa en Stage oven over Legemet. Skulde der imod al Forhaabning begaas grovere Mord, end i foremeldte Tilfælde meldt er, da skal Dommeren, som paa sliq en Misdaed skal dømmie, tilforpligtet være sin allerund. Relation om Mordets og Sagens Beskaffenhed til Os at indgive, hvorefter Vi da allern. ville være betænkt paa, Straffen for den Skyldige, efter befundne Omstændigheder, ydermere end forskrevet staar, at lade stærpe.

1698.

Frdg. om ny Rægt og Maals Indrettelse og Bedligholdelse udi Danmark og Norge. 10. Jan.

Vi Christian den Femte osv. G. v, at Vi allern. haver for godt befundet efterskrevne Forordning om Bores

10. Jan. nye Vægt og Maals Indrettelse og Vedligeholdelse i Bore Riger at lade udgaa.

Første Kapitel. Om Vægt og Maals rette Storlighed og Deling. Indm. Saml. pag. 38.

Andet Kapitel. Om Maal og Vægt at gjøre, justere og stemple.

1. Al Vægt og Maal, som i Kjøb og Salg, alle Slags Handel og Oppebørser maa bruges, skal ei alene være passet og justeret efter ovenbemeldte Størrelse, men endog være derforuden tilbørligen stemplet eller brændt, om det ellers skal agtes for loblig Vægt og Maal.

2. Til Maal og Vægt at lade gjøre, stemple, brænde og forhandle, skal herefter ingen være berettiget, uden alene efterskrevne 5 Stæders Magistrater, nemlig: Magistraten i Kjøbenhavn for Sjællands og Fyns Stifter samt for Island og de derpaa Handelnde; Magistraten i Aarhus for Aarhus og Ribe Stifter; Magistraten i Ålborg for Ålborg og Viborg Stifter; Magistraten i Christiania for Riget Norge Søndenfjelds og Bergen for Nordenfjelds.

3. Hver af ovenmeldte 5 Stæders Magistrater maa lade gjøre, stemple og forhandle i deres tillagte Distrikt, og ei videre, efterskrevne Maal og Vægt, nemlig: Maale-Tønder, Skjæpper, Potter, hele, halve og mindre Maal, alle Slags Favne, Alen og Fodmaal, alle danske Vægtlodder, som ei overgaa 8 Pund, alle Bismere og Punderter; men Kjøbenhavns Magistrat alene, og ingen anden, maa gjøre og lade stemple al dansk Vægt, som er over 8 Pund, og alle Slags Tølnisse eller Sølvvægt; item om nogen af de andre 4 Stæders Original-Maal og Vægt skulde forkomme eller fordærves, da skal deslige af Kjøbenhavns Magistrat bestilles og stemples. Tilgemaade om nogen vil have Maale-Tønder eller Skjæpper af Jern eller Kobber, skulle de og bestilles og stemples i Kjøbenhavn.

4. Og paa det Maal og Vægt kan blive gjort af ud- 10. Jan.
valgt Gods, af lige dannet Skikkelighed og med behøvende
Flid og godt Haandelag, skulle forskrevne Stæders Magi-
strater, til det at gjøre, udvælge af hvert Haandværk en af
de dygtigste og bekvemteste Mestere, og ikke flere, uden alene
til Maaletønder og Skjæpper maa tages tvende, om det høi-
lig behøves, og maa alle saadanne Mestere ei selv forhandle,
hvis Maal og Vægt de gjøre, men skulle det alt strax levere
paa forordnede Steder til at prøberes og stemples eller
brændes, hvorefter Magistraten skal bestikke en, enten af
deres egen Middell eller Betjente, eller og en anden betroet
Borger, som det for billig Betaling kan forhandle.

5. Skal hermed alle Smede, Bødkere, Tinstøbere, Rot-
gietere, Blikmagere, Dreiere og alle Haandværkere saavel
som alle og enhver af Undersaatterne, i Stæderne eller paa
Landet, aldeles være forbudt paa egen Haand nogen Slags
Maal og Vægt at gjøre eller faldholde, medmindre de dertil
af nogen af ovenmeldte 5 Stæders Magistrater blive be-
stilte. Befindes nogen sig herimod at forse, da har han
forbrudt Godset og bøde desforuden dets tidobbelte Værd
til de Fattige første Gang, men forser sig nogen tiere, da
lide som en Falskner.

6. Men hvad sig belanger Fade eller Fustager, saasom
Tønder, Mjmer, Ankere og dets mindre Parter til Ol, Vin
og andre Drikkevarer, item til Mel, Smør, Talg, Sæbe,
Kjød, Fisk, Tran, Ljære og andre Kjøbmandsvarer, maa
alle Kjøbstæders Magistrater, hvor saadanne Varer fyldes
og indpaffes til Forhandling, tilstede dem at forfærdiges,
hvor og af hvem dem godt synes til Indvaanernes Bekvem-
melighed, som andet Haandværksarbeide, med saa Skjel de
have flittig Indseende, at saadanne Tønder og Fade have
deres rette Størrelse og blive tilbørlig af dem justerede og
mærkede eller brændte; til hvilken Forretning de en dygtig
Bødker eller anden Borger maa bestille, saaledes at de selv

10. Jan. kunne være ansvarlige for hvis Underflæb, som ved Maalets Urigtighed kunde være befunden. Befindes nogen Bødker at gjøre nogen Tønde eller Fade, hele, halve eller Fjerdinge, af anden Størrelse, end denne Anordning ommelder, han skal give til Straf, for hver Gang han betrædes, 10 Rdlr., eller, om han det ei formaar at betale, straffes paa Kroppen.

7. De rette Originaler, hvorefter alt Maal og Vægt skal forfærdiges, indrettes og lignedes, som er et Fjerdingmaal af Kobber, et Fabnumaal af Jern, et Lispundelod af Kobber og et Bismelod af Kobber, skal paa enhver af de 5 tilforordnede Stæders Raadstuer være i Forvaring udi et sært Skab under Laas og Luffelse, som Magistraten skal have Nøglen til, og maa ei udtages eller bruges, medmindre tvende af deres Midler derved ere nærværende, som dem paa sit Sted skulle indsette.

8. Samme Originalvægt og Maal maa ei bruges til Justeringen, langt mindre til andet Brug, men skal strax efter dem gjøres saa mange rigtige Prøver, som behøves at bruge til at afpasse og justere, hvis Maal og Vægt der bliver forfærdiget, prøvet og stemplet, saa at Originalerne ei blive udtagne, uden til at indrette samme Prøver efter.

9. Hvad Maal og Vægts Sorter, Skikkelse og Materie er angaaende, da skal aldeles dermed forholde efter den Maade, som allerede med nye Vægt og Maal er iagttaget, og ingenlunde være tilladt at gjøre noget af ringere Materie, end det hidindtil er gjort, eller give det nogen ny Form eller Skikkelse.

10. Maaletønder, hele og halve Skjæpper, Fjerdingkar, Ottingkar og halve Ottingkar skulle være gjorte af godt Egetræ, hvor de ei kunne formaas af Kobber eller Jern. Potter, halve Potter, Pægle, halve Pægle og Kvartpægle, skulle være af Tin, Blik eller dreiet Træ. Bismere skulle være af Jern med Kobberlod, Tapperne af Staal; smaa

Vægte, fra $\frac{1}{2}$ Kvintin til et Pund, skulle være af Kobber 10. Jan. og ei af ringere Materie. Menes skulle være af Jern eller dreiet Træ.

11. Korntønde, som er den rette danske Tønde, skal være 4 Kvarter høi inden i, $3\frac{1}{4}$ Kvarter bred oven til, og i Bunden 3 Kvarter, en Tomme mere eller mindre, dog at den holder 4 Originalfjerdinge, som er 144 Potter; og skal have i det ringeste 2 Jernbaand, det øverste og nederste, hvert med 3 gode Jernnagler nettede til Træet; skal brændes ovenpaa Kanter med 6 Brænder, omkring Siderne indeni med 6, paa Bunden indeni med 4. Halve Tønder ilige- maade gjøres og brændes efter Proportion.

12. Skjæpper skulle være med Jernbeslag, og dybe indeni $1\frac{1}{6}$ Kvarter, brede oveni 2 Kvarter, i Bunden $2\frac{1}{3}$ Kvarter, $\frac{1}{2}$ Tomme mere eller mindre, dog at de holde 18 Potter, saa at der gaar 2 Skjæpper i Originalfjerdingen og kan være $\frac{1}{2}$ Pægl større, men ikke mindre; de skulle have ovenpaa Kanterne 6 Brænder, i Bunden 4. Halve Skjæpper og Fjerdingkar skulle være proportionerede efter hele Skjæpper og ligedan skiffede; men Ottingkar kunne være med Baand af Træ, og efter deres Størrelse med Brænder indeni, og paa Kanterne ovenom forvarede.

13. Salttønder skulle være høie 4 Kvarter, brede oven- til $3\frac{1}{2}$ Kvarter, i Bunden $3\frac{1}{4}$ Kvarter, en Tomme mere eller mindre, og være 32 Potter større end Korntønden.

14. Alt Pottemaal af Tin, Blik og Træ skal være lige bredt op og ned, og skal Bunden være flad uden at gjøre nogen Hulhed uden eller inden.

15. En Potte, som har sin rette Størrelse, lignes der- efter, at der gaar 36 af dem udi en Originalfjerding; skal være høi $7\frac{1}{2}$ Tomme, bred $3\frac{1}{4}$ Tomme; Stempleet sættes udenpaa, at de svare just til Pæglen, naar de ere af Tin eller Blik; og inden paa en dreiet Ring, naar de ere af

10. Jan. Træ. Rander, halve Potter, Pægle og mindre Maal gjøres efter Proportion og stemples iligemaade paa Pæglen.

16. Vægtlodder af Sern eller Kobber skulle støbes eller dreies efter den Form, som de nye Vægte hidindtil ere gjorte paa, at de store Lod over et Pund blive runde, af samme Tykkelse baade oven og neden, og ligesaa høie som tykke, med tykke magelige Haandgrebe; smaa Lod under et Pund blive firkantede og indfattede i Trækister.

17. Bismere i Danmark og Søndenfiel'ds i Norge indrettes endel efter 2 Ris-pund, lange ungefær $3\frac{1}{2}$ Kvarter, endel efter 4 Ris-pund, lange ungefær $4\frac{1}{3}$ Kvarter, og skal stittig iagttages, at alle Lodder baade paa 2 og 4 Ris-punds Bismere blive gjorte lige tunge, nemlig 3 Pund $1\frac{1}{2}$ Lod dansk Vægt efter det Lod, som findes hos de andre Originaler. I Norge Nordenfiel'ds maa Bismere indrettes paa 1 eller 2 Boger, er 36 eller 72 Pund, og blive lange de paa en Bog ungefær $3\frac{2}{3}$ Kvarter, de paa 2 Boger ungefær $4\frac{1}{2}$ Kvarter, og Lodderne ligesaa tunge, som de forrige; Stempet skal baade sættes paa Stangen paa et bekvemt Sted og paa Loddet.

18. Det Justeringsmærke M, som hidindtil af Borens ved Maals og Vægts Inspektion Kommitterede er brugt, skal herefter ei bruges til noget Maal og Vægt at stemple eller brænde, men skal i Stedet derfor enhver af de 5 forordnede Stæder bruge et andet sær Bogstav til Justeringsmærke, nemlig: Kjøbenhavn det Bogstav K, Aarhus R, Aalborg L, Christiania C, Bergen B, og skal derforuden paa alt Maal og Vægt af Metal, item paa Tønder og Skjæpper, sættes Bore Chiffre med Krone, og ellers hver Stads Vaaben, efter den Maade, som hidtil paa det nye Maal og Vægt har været brugelig.

19. Skal enhver af forskrevne 5 Stæders Magistrater have Magt og Rettighed til at bemægtige sig og kassere, som usøblig, al Vægt og Maal, som i deres tillagte Distrikt

findes stemplet eller brændt med nogen anden Stads Mærke 10. Jan. eller Stempel; dog at det, som af Bores Kommitterede hidindtil er forfærdiget eller stemplet, holdes overalt for godt og lovligt, saalænge det befindes rigtigt og ufordærvet. Og skulle merbemeldte 5 Stæders Magistrater og deres Efterkommere være forpligtede til at participere i al Vægt og Maals Omkostning, og derimod nyde, hvad derved kan vindes.

Tredie Kapitel. Om hvo forpligtet er at have nye Maal og Vægt. Indm. Saml. pag. 40.

Fjerde Kapitel. Om Maal og Vægts Brug. Indm. Saml. pag. 42.

Femte Kapitel. Om Maal og Vægt, som forðærvæs og forandres.

1. Forslidt og forðærvet Maal og Vægt maa ei repareres af andre end af dem, som have Rettighed til at gjøre det af ny, og skulle alle Smede, Bødkere og andre, som sig saadan Reparation paa egen Haand foretage, være samme Straf undergivne, som ommeldes i andet Kapitels femte Artikel om det, der gjøres af nye.

2. End befindes nogen forsætlig Forandring paa Maal og Vægt, være sig med Stavers Istandsættelse eller Bوندens Forslytning i Tønder eller Skjæpper, med Tinmaals og Kobbermaals Ud- eller Indhamring, med Bismertappe, Stængers og Lodders Forandring eller anden deslige Svig, hvad Navn det have kan, da straffes som Falsknere, baade de, det have gjort eller ladet gjøre, saavel som de, der saadant forfalsket Maal og Vægt vidende bruge.

3. Al Vægt og Maal, som af Brug er forslidt, forstøbt eller i andre Maader af Hændelse forðærvet eller forandret, saaledes at det kan rettes, skal stilles til den Bys Magistrat, som Distriktet med Maal og Vægt forshner, hvor det, om muligt er, for en billig Betaling maa repareres og paa ny stemples.

10. Jan. 4. I de Kjøbstæder, hvor der ere bestilte Byg-Maalere og Veiere, skal Magistraten have Indseende, at deres Maal og Vægt er rigtig, og være ansvarlig til hvis Skade nogen for dets Urigtighed kan tilføies.

5. Befindes nogen at bruge Vægt og Maal, som af Vilde eller Brug eller andet Tilfælde kan være forandret, da, om enten dets Brøst er kjendelig eller og tilforn paa dets Urigtighed er klaget, straffes som for ulovligt Maal og Vægt efter foregaaende tredie Kapitels ottende Artikel. Hvis Strafbøder, som Nogen i forskrevne Maader for sin Forseelse kan tilkomme at udgive, skal Magistraten, i hvis Distrikt de falde, strax lade indkræve og til de fattige uddele.

1699.

11. Febr. **Frdg. om Rangen.**

Vi Christian den Femte osv. G. v., at Vi allern. haver for godt befundet Vores Rangforordning at lade udgaa som følger:

Første til niende Klasse.

.....
De Personer, som betjene eller have betjent nogen af de udi de trende første Klasser specificerede Charger, hvad Herkomst de og kunne være af, hvad hells de ere Vores fødte Underfaatter eller fremmede, skulle for sig, deres Kvinder, ægte Børn og Afkom til evig Tid være og holdes for ældgamle Adel, og den ene som den anden nyde lige Privilegier, Være, Værdighed og Prærogativer, enten de af Kongerne med Skjold og Vaaben ere benaadede eller ei.

De udi de sex sidste Klasser specificerede nyde de Privilegier, som Vi den 11. Februarii Aar 1679 Vores Betjente allern. givet haver, saavelsom hvis udi Vores Lovs 1—2 11 meldes.

Frdg. om de rette nye Almanacker, som alene ^{28. Novb.}
 herefter skulle bruges og følges i Kongens Riger
 og Lande.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at Vi allern.
 have for godt befunden at paabyde og anordne . . . at udi
 indkommende Aar 1700 Februarii Maaned ei skal have uden
 18 Dage, saa at næstefter den 18. Februarii skal tælles den
 første Martii, og saaledes Paaske dag i samme Aar indfalde
 den 11. Aprilis, hvorefter de rette nye Almanacker skulle
 indrettes, og maa ingen andre Almanacker bruges udi Bores
 Riger og Lande end samme nye Almanacker, hvorefter alle
 Breve og Dokumenter efter denne Dag skulle dateres og
 forstaaes, under 4 Rgd. Straf i Kjøbstæderne og 1 Rgd.
 Straf paa Landet, til Stedets Fattige, for hver Gang nogen
 sig herimod forser. Dog hvis Brevbreve eller andre For-
 skrivelser, som før denne Forordnings Publikation kunde
 være udgivne, at efterkommes til en vis Dag inden næst-
 kommende Junii Maanedes Udgang, maa forstaaes efter den
 forhen brugte gammel Stil, men siden skal alting efterkom-
 mes efter denne nu forordnede ny Stil og derpaa indrettede
 Almanacker. Skulde nogen understaa sig denne Almanackens
 Forandring til nogen forsætlig Svig og Bedrageri i Breves
 og Dokumenters Datering at misbruge, da skal den Skyldige
 derfor efter Sagens befundne Beskaffenhed i høieste
 Maade anses og straffes.

1700.

Instruktion for Høiesteret.

9. Marts.

Vi Frederik den Fjerde osv. allern. Villie, at alle
 Vedkommende sig i Bores Høiesteret allerund. skulle stikke
 og forholde.

1—12.

13. Hvad da de fleste Vota udi Vor Fraværelse stemme
 overens udi, saavidt dem er tilladt at votere om, der-

9. Marts. over skal Bores Justitiarius eller i hans Forsald den øverste, som den Dag i Retten sidder, Dommen koncipere og igjennem forfatte, og naar Assessorer intet mere hos Koncepten have at erindre (hvilket skal staa enhver frit for at gjøre, dog at det er konform med de fleste indførte *Botis*) Parterne lade indkalde og Dommen for dem offentligen og lydeligen oplæse og affige og derefter under Bores Segl og Bores Storkantslers Underskrift Parterne tilstille lade. Men naar Vi selv er tilstede, ville Vi efter egen allern. Villie og Velbehag sige, hvis Bots og Mening der skal gjælde, og hvorledes Dommen skal forfattes, og naar Dommen er affagt, maa ingen Memorialer i samme Sag fra Parterne i Bores Høiesteret antages, mindre nogen Forklaring over den ergangne Dom af Høiesteret udstædes. Men i de Sager, som Bores Indkomster, Gods og Eiendom eller Bores Kongl. Høihed og Rettigheder angaar, ville Vi allern., at Bores allern. Villie først derom skal fornemmes.

14—22.

23. Ingen Prokurator maa lade læse noget Brev for Bores Høiesteret, som Sagen ei vedkommer, men lader han oplæse eller taler noget for at denigrere eller bestæmme enten sin Bederspart eller Dommeren, bøde derfor 50, 100 og flere Rgdrl., eftersom Forseelsen er til; ei heller maa han allegere andre Rigers og Folks Statuta og Love under 20 Rgdrl. Straf; han maa ei heller under lige Straf understaa sig at forklare Bores Lov, hvilket Vi Os alene ville have forbeholden, i hvad Tilfælde det og være kan, men skal lade sig dermed nøie, at han korteligen andrager Anledningen til Sagen og gjør bevisligt af Dokumenterne det hans Principal enten søger eller besvolder en anden for, eller hvorudi hans Principal urettelig søges eller besvoldes, og derpaa gjøre sin Trettesættelse. Besvolder nogen Prokurator nogen for vitterlig Uret, og det ei skjelligt kan bevises, bøde derfor 30 Rgdrl.

24—25.

Patent, hvorledes Expeditionerne skulle udfærdiges 10. Marts. af Kancellierne og Rentekammeret.

Af Kancellierne:

Alle Grevelige, Friherlige og andre Lehubreve, Adelsbreve, Legitimations-, Naturalisationsbreve. Alle Instruktioner og Bestallingsbreve for de Geistlige og Justitiens Betjente i Almindelighed, item alle Civilbetjente, som ikke med Borens Intraders Oppebørster have at bestille. Privilegier eller Benaadninger, som Stænder, Stæder, Kapituler eller noget Societet, Kompagni, Participanter, Konforter eller Fællesskab allern. bevilges. Ekspektanter paa geistlige Beneficier og ellers hvis som ikke svarer til Borens Rentekammer. Prælatur- eller Provstibreve Kanonikater eller Præbender. Vikariat. Rejsepasser udenlands. Salvefondukter. Kongl. Kommissioner. Abne Breve, Mandater eller Fuldmagter. Facultates testandi. Konfirmationer paa Testamenter og Pacta dotalia. Bevilling paa Testamenter at gjøre. Dispensations-, Kopulations- og Begravelsesbreve. Represalier. Moratoria. Arrest. Grebreve. Oprensning for Leiermaal. Vestsjærmelsebreve. Egtstabsbevillinger i forbudne Led. Frihed for aabenbare Skriftemaal. Alle Ordres og Expeditioner Justitien og dens Administration angaaende. Skovruller og de aarlige Udvisninger.

Af Rentekammeret:

Alle Skattebreve og Paabud, ordinære og ekstraordinære, Toldordinancer, Bjergværksordninger, Møntordninger og alt deslige, som Borens Regalier og Intrader af visse og uviste betræffer. Pensioner og Deputater, hvormed nogen af Os benaades. Alle Bestallingsbreve for Stiftbefalingsmændene og Amtmændene, item alle de, som ere forbundne deres Regnskaber i Borens Rentekammer at klarere eller dermed have at bestille, desligeste alle Borens Hofbetjente, som efter Rentekammerets Udvisninger deres Løn og Befolding

10. Marts. nyde. Alle Benaadninger, Donationer, Privilegier, Monopoler og Kompagnier, hvorved Vi ere interesserede eller Bores Intrader concernere. Mageffiste og Følgebreve. Forpagtningbrevne i Almindelighed, item Kontrakter, Certepartier, Transporter og deslige, som nogen Bores Indkomster eller Udgifter angaa. Friheder paa adelige Sædegaarde at indrette. Skjoder paa Jorder eller Kjøbstadgods, item Kongetiender, Jura Patronatus, Kirkers og deslige Gods, som af Os enten gives i Betaling eller Vi i andre Maader afstaa. Obligationer og Pantebreve. Skibsmaalingsbrevne. Leve-rancer, Afregninger og Afsignationer. Regnskaberne Revisioner og Decisioner, Reverser og Kautitioner. Kvitantser og Kvitantsiarum for alle Slags Regnskaber og dem, som nogen publice Indkomster eller deres Direktion er eller har været betroet. Forstrande, Brag, Konfiskationers og Mulkters Af-handlinger, item alle Effekter af arresteret og kaduceret Gods, som Bores Fiske tilgode komme bør, efterat det Os er tilkjendegivet og ved Justitien adjusteret og tilendebragt. Reise-passer paa fri Transport, Forspand og Vogue, naar Vi det af sær Marsag bevilge. Proklamata, Plakater og Patenter, som vedkomme Bores Intrader.

23. Oktbr. **Forbud paa Skjænt og Gave at give og tage.**

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at ihvorvel Bores elskelig fære Hr. Fader, salig og høilovlig Shufom-melse, har den 20. Marts anno 1676 ladet en Forordning om Skjænts og Gaves Afstæffelse udgaa, saa have Vi dog med største Mishag maattet fornemme, at samme Forordning af en Del saavel civile som militære Betjente imod deres allerund. aflagte Eds Pligt skal være overtraadt, hvorfor og, paa det Bore fære og tro Undersaatter kunne blive befriede for den store Besværing, som dem i saa Maader udi deres Sollicitationer kan være blevet tilspøiet, Vi saameget desmere fornødent have befunden forberørte Forord-

ning ikke alene at forny, men endog i visse Stykker at 23. Oktb.
 stærpe, saasom Vi og hermed strengeligen og alvorligen
 ville have forbudt og ganske affskaffet al Skjænk og Gave
 over begge Bore Kongeriger og Lande herefter at gives eller
 annannes, det være sig til Kettens Forvrængelse eller Be-
 fordring, under hvad Skin og Prætext det og ste kunde,
 eller for geistlige, civile eller militære Bestillinger at erlange,
 til hvem og af hvilke det kunde være, enten geistlige, civile
 eller militære Personer, eller og til nogens Administrations
 eller Regningers Justifikation eller Klarering, eller for Ex-
 peditionerne af Bores Kancellier og Rentekammer, videre
 end hvad den Anordning, som derom gjort er eller vorder,
 tilfiger; eller og i andre Maader til Bores Skade eller Præ-
 judits, saa at hvo, som sig understaar nogen Skjænk eller
 Gave saaledes at tilbyde og give, skal ei alene have forbrudt
 dobbelt saa meget, som samme Skjænk og Gave kan være
 værd, Halvparten til Kvæsthuset og Halvparten til Angiveren,
 men endog blive anset som den, der ei med Ærlighed og
 Redelighed omgaas, og være uværdige til noget Embede
 videre at betjene, og de, som Skjænk og Gave i saa Maader
 annamme, skulle uden al Naade have forbrudt deres Bestil-
 linger, Ære og Gods. Hvilken Straf alle Bores Betjente
 skulle være undergivne, som nogen Skjænk og Gave ved
 Andre, enten direkte eller indirekte, lade annamme.

Frdg. om Konsumtionens Oppebørsel i Danmark. 31. Dec.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at

Kap. I til X.

Kap. XI. Om Vin, Brændevin, Salt og Tobak.

1—9.

10. Om nogen Tvist enten om Konsumtionsbvg, imod
 noget Kapitel i denne Forordning, eller over Konsumtions-
 betjentene kunde forefalde, da skal Sagen for Dommere ind-
 stævnes, som i Kjøbstæderne skulle være Magistraten, hvor

31. Dec. den er, og ellers Byfogderne, som ikke ere interesserede i Sagen, og paa Landet Herredsfogderne, hvilke Dommere derudi skulle dømme inden trende Solmærker, som de agte dertil at svare og derfor stande til Rette, hvorfor de ei skulle opsætte saadanne Sager til de bestemte og ordinære Thingdage, men dem baade til Vidnernes Forhør saavel som til Dom strax antage og endelig derudi kjende, paa det de Vedkommende ikke ved Tids og Penges Spilde skulle vorde opholdte. Dommerne skulle med Flid examinere Vidnerne, og ingen af dem, enten Parterne til Villie eller Skade, antage eller forskyde imod Lovens og Bore Forordningers klare Bogstaver. De maa ei heller i saadanne Sager anse nogens Forevendning og Uvidenskab eller Paastud af hans Tjeneres eller Fuldmægtiges Forseelse, men enhver har sig selv at tilskrive al den paafølgende Skade og Straf, og i saa Maade selv lide for saadanne Forseelser efter Konsumtionsforordningen, og skal den af Parterne, hvilken Sagen gaar under Dine, tilfindes at betale Processens anvendte Bekostning. Hvis Dommerne udi bemeldte Sager forrette, skulle de strax give bekræftet for en billig og lidelig Skriverpenge efter udgangne Forordninger. Skulde og enten af Parterne begjære af Bores Amtmand paa Landet eller af Borgmestere og Naad i Stæderne nogen Assistance til Sagens Oplysning eller endelige Udføring, da skulle de dem udi alle billige Maader strax være behjælpelige, for at befordre den, som Det har. Hvis nogens Forsømmelse, Forhaling eller Uvillie herudi skulde befindes, da skulle de staa Os derfor til Rette og lide Tiltale paa deres Bestilling. Naar saaledes Dom er gangen, da stande enten af Parterne frit for at appellere for Overdommere og Bores Høiesteret, hvorpaa de dog sig inden 14 Dage efterat den første Dom er gangen skulle erklære, og saafremt at de Skyldige ville herforuden betjene sig af de til Konfiskation oplagte Varer, skulle de strax sætte Kaution for den Summa, samme Varer ere værd, og for

Processens Omkostning til Sagens Uddrag; men forsømme de 31. Dec
 Bedkommende de til Appellation bestemte Terminer,
 fortares med de til Konfiskation antastede Varer efter
 Dommens Indhold og som før er meldt.

II. 1701.

Frdg. om hvad af en Bondes Bo, naar han 15. Jan.
 ved Døden afgaar, eller Gaarden i andre Maader
 ledig vorder, skal udredes, førend noget af Boet
 for Gjæld eller i andre Maader maa udlægges.

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at Vi saavel
 til Vores eget som andre Proprietariers Bøndergods desto
 bedre Konfervation overalt her udi Bort Rige Danmark,
 og paa det Bøndergaardene, naar de ved Besiddernes døde-
 lige Afgang eller i andre Maader ledige vorde, altid af
 de Efterkommende udi god Stand og fuld Avling kunde
 tiltrædes og antages, allern. have for godt befundet at
 anordne og befale at naar nogen Bonde herefter ved
 Døden afgaar, eller Gaarden i andre Maader ledig vorder,
 da maa ingen, hverken hans Arvinger eller Kreditorer (hvad
 Gjældsfordringer de end hos Bonden, hans Hustru eller
 Børn kunde have) tilstedes at bekomme noget udaf Bondens
 Bo, førend deraf først til Gaardens Avlings Fortsættelse er
 udredet en Plov med otte dygtige Væster, item en Vogt og
 Harve med fornødent Redskab og saamange Tønder Sæde-
 korn af alle Slags, som til Gaardens Sæd udkræves, og
 saafremt forffrevne Species ei skulde findes paa Gaarden
 in natura, da skal Betalingen dertil udtages forud af
 Boet, og det Manglende strax til Gaarden derfor indkjøbes.

Frdg. om Landmilitiens Indrettelse udi Danmark. 22. Febr.

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at saasom Vi
 af den Kongl. Omsorg, som Vi nafladelig bære for Vores
 kjære og tro Underfaatters Konfervation og Sikkerhed, allern.

22. Febr. ville være betænkte paa behørigt Middel, hvorved al fjendtlig Vold og Overfald fra Vore Riger og Lande, næst Guds Bistand, kan hindres og afværget, og Vi i saa Maade have allern. for nødtigt eragtet til Vort Rige Danmarks og derunder liggende Provindsers og Landes samt deres Grændsers og Fæstningers Defension og Forsvar at lade forskaffe og indrullere et vist Antal af ungt og væragtigt Mandskab udi bemeldte Vort Rige, Provindsjer og Land, som med Gevær og Mundering skal forshues og paa bekvemme Tider udi Krigsexercitser øves, til den Ende, at vi os udi fjendtlige Tider og paakommende Nødsfald, (som Gud dog i Maade afvende!) af saadant indrullet og exerceret Mandskab kan betjene, uden at Landet derved i nogen Maade besværes, eller Bondens Axl og Jordens Dyrkelse derudover forsømmes. Da paa det saadant et nyttigt og høinødvendigt Værk, som til den almindelige Frelse og Bessjærmelse er anset, kan naa behørig Freimgang, og alting derved paa en fast Fod sættes, have Vi allern. for godt befundet efterskrevne Anordning til alles og enhver Vedkommendes allerund. Efterretning derom at lade udgaa.

1. Bille vi allern., at overalt her udi Vort Rige Danmark af 20 Tdr. Hartkorn Bøndergods, som bestaar af Ager og Eng, uden Forstjæl, item af Præsternes Annex- og Mensalgaarde, Vores eget beholdte Gods ved Anterne og alt andet Jordegods, intet i nogen Maade undtaget (uden aleneste Nyttergodset, samt Hoved- og Sædegaardenes Taxter, med hvis derunder ligger, item Skovene, saavel de Skove, som ligge til Bøndergaarde, som de, der ere under Hovedgaardenes Taxter, saa og alleflags Tiender, Møllernes Maaleværks Hartkorn og Præsternes paaboende Gaarde, hvorpaa de dog ikkun maa have een Karl fri, som forestaar deres Axl, skal indrettes et Lægd, hvoraf en Karl, Husmand eller Underste, som dygtig befindes, skal optegnes og for Lægdet i Nullen indføres.

2—4. 22. Febr.

5. Personerne skulle indrulleres udi hvert Amt hos Borens Amtmand udi Oberstens for Regimentet og Kaptainens saavel som Amtskriverens eller deres Fuldmægtiges Overværelse, og maa Ingen lade indrullere en andens Borne, ei heller nogen, som med rigtigt Pas beviser før at have tjent under Militien, med mindre han sig selv godvillig derunder vil give og dertil dygtig kjendes, men andre fri Karle, som Syder, Fyboer, Tydske, Skaaninger og deslige til Indrullering antages.

6. Saasnart Personen er indrulleret, skal han i deres, som næst foregaaende Artikel ommelder, eller deres Fuldmægtiges Overværelse, aflægge til Os sin allerund. Trostabs Ed efter den Formular, som Vi dertil allern. ville lade anordne. Og paa det de Indrullerede ei derved skulle opholdes, skulle de, som indrulleres fra Morgueen til Middagen, aflægge deres Trostabsed om Middagen og saa forløves hjem, og de, som indrulleres fra Middagen til Aftenen, ligeledes aflægge deres Ed om Aftenen, førend de begive sig hjem.

7. Enhver Person, som indrulleres, skal ikke alene fremvise, saafremt han tilforn har tjent andensteds udenfor Sognet, hvor han ved denne Borens Forordnings Publikation befindes udi, rigtigt Pas og Bæfled fra det Sted, han har tjent paa, men endog desforuden strax indløse sit Studsmaal fra Præsten udi Sognet, hvor han tjener.

8. Naar Personen saaledes er indrulleret og har staaet udi Rullen i 6 Mars Tid og imidlertid forholdt sig ærligen, troligen og vel, som det en ærlig Karl vel egner og anstaar, skal han, naar bemeldte 6 Mar ere ude, derfra entlediges, med rigtigt Pas forshynes og siden for al Udskrivning fri være, medmindre han sig selv for et eller andet Lægd godvilligen igjen vil lade indrullere. Desforuden skal han og, saalænge han staaer udi Rullen, agtes og æres

22. Febr. udi alle Samkvem fremfor de andre unge Karle, saa og altid have det øverste Sæde og Gang over dem. Men dersom han udi værende 6 Aar begjærer en Gaard udi Fæste paa hans Husbonds Gods, og hans Husbond ham den vil forunde, eller hans Husbond behøver ham til en Gaards Besættelse, da maa han af Rullen udskrives, hvorimod Husbonden skal være forpligtet strax en Anden igjen i hans Sted for Amtmanden at lade præsentere og indrullere, saasom vi aldeles ingen Afgang udi det engang indrettede Kvanto ville have; men skulde han ville gifte sig inden bemeldte 6 Aars Forløb og fæste et Hus, maa det ham allern. tillades, saafremt hans Husbond ham det vil forunde; dog skal han ikke for den Aarsags Skyld, førend de 6 Aar ere ude, af Rullen udskrives, men forblive udi Tjenesten, indtil bemeldte 6 Aar ere forbi.

9. Saalænge Personen saaledes udi Rullen staa indskreven, forbliver han i Bondens Tjeneste og i samme Lægd, han er indskreven for, eller og udi samme Sogn (thi udenfor Sognet at tjene maa ham ingenlunde tillades, førend hans Tid, som han i Rullen skal staa indrulleret for, er forbi), og nyder han da for hans Tjeneste aarlig Løn af Bonden, saalænge han paa Landet forbliver, udi rede Penge 20 Sletdalere

10. Skulde imod Forhaabning nogen af de til Landværn indskrevne Karle undvige eller bortløbe, da skal den undvigte Person, naar han igjen bekommes, paany indrulleres og forblive derved udi tre Aar længere, end som han ellers burde. Understaar han sig at gjøre det anden Gang, da skal han, naar han ertappes, løbe 3 Gange igjennem Spidsroden; gjør han det tredie Gang, skal han uden al Naade hænges, eller efter Sagens Bestaaffenhed gaa i Bærn paa Bremerholm hans Livstid.

11. Ingen maa, under sin Væres Fortabelse, hindre Nogen at tage sin bortløbne Karl, som engang har været

indrulleret, tilbage igjen, hvor han ham finder, naar han 22. Febr. med loblig Attest beviser, at samme Karl hører ham til. . . .
 Og bør Amtmanden, Amtskriveren, Herreds- og Birkfogden, saa og Proprietarien, paa hvis Gods den bortløbne findes, være den, som finder sin bortløbne Karl, uden Dophold behjælpelig til at faa ham antastet, sængslig forvaret og med Vagt forshnet, indtil han med ovenmeldte Attest beviser, at den bortløbne Person ham tilhører; dog skal slikt ske paa dens Bekostning, som Personeu tilhører. Paa samme Maade ville Vi og hermed alvorligen have anbefalet Øvrigheden udi Rigsstæderne, at være Vedkommende behjælpelig til at faa de bortløbne Personer anholdte

12 - 19.

Traktat med Nederlandene. Kopi af den paa 15. Juni. 20 Mar sluttede Kommercetraktat inellem Hans Kongl. Majest. til Danmark og Norge paa den ene og de Herrer Generalstaterne af de forenede Nederlande paa den anden Side. Dateret og sluttet saa og underskrevet af den hollandske Resident Robert Goes i Kjøbenhavn den 15. Juni 1701.

.

1. Først skal inellem Hans Kongl. Majest. til Danmark og Norge og Hans Kongeriger, Fyrstendømmer, Lande og Underjaatter paa den ene Side og De høimøg. Herrer Generalstaterne deres Provindsjer, Lande og Underjaatter paa den anden Side overalt haade til Bands og Lands holdes og øves et oprigtigt og bestandigt Venstab og Naboskab; den ene mene det troligt med den anden og intet, hverken ved dem selv eller ved andres onde Praktiker, udvirke, som kunde geraade til den andens Skade eller Nafdel, men langt mere befordre saameget muligt den ene den andens Gavn, med det Forord, at de Traktater, som Hans Kongl.

15. Juni. Majest. og Deres Høimøgheder med andre Konger, Republikker, Prindsfer og Potentater have sluttet, skulle ei (saavidt de ikke stride imod denne Traktats Indhold) ved denne Konvention svækkes eller præjudiceres.

2. Tolden i Øresund skal fremdeles i næst efterfølgende 20 Aar, at regne fra den Dag, paa hvilken nærværende Traktats Ratifikation bliver udvevlet, oppebæres og betales af Indbyggerne i de forenede Nederlande efter Bogstavens Lydelse i den Traktat, som blev gjort til Christianopol Aar 1645, og efter den Liste og Toldrulle, som dengang blev forakkorderet og med begge Parternes Underskrift og Forsegling fuldbjyrdet, hvilken Toldrulle hermed bliver fornøjet og til den Ende indføres ved Slutningen af denne Traktat, og det saaledes, at Læsten, Maalet og Vægten paa Varerne og Kjøbmandskaberne, som efter ovenbemeldte Toldrulle skal betales af efter Læst, Maal og Vægt, skulle konfidereres og tages paa den samme Fod, som man regner efter paa det Sted, hvor Varerne, som skulde fortoldes, ere indladue

3. Og hvad angaar de Varer og Gods, som i den fornævnte Toldrulle af anno 1645 ikke ere specificerede, da skal samme give den øresundske Told efter deres Værdi, saaledes at samme Værdi skal regnes efter de Pladsfer, hvorfra de komme, og betales 1 af 100 af samme Værdi.

4. Eftersom i den anden og tredie Artikel er stipuleret, paa hvad Fod Tolden i Øresund i de efterfølgende 20 Aar skal oppebæres og betales, saa skulle ogsaa imidlertid ingen anden Extratolde gives eller nogen Forhøielse indføres, under hvad Prætext det kunde være; og i Fald noget slikt kunde være oppebaaret, da skal samme cessere; og maa Tolderne og Toldskriverne ikke understaa sig at aftinge Skipperne mere end de ere skyldige efter Bogstaven af denne Traktat, ei heller for at skrive Toldsedlerne, enten det kunde være i Kongerigerne Danmark og Norge eller i Sundet, tage noget

videre, end det, som Ekstrakterne af de respektive Kongl. Ordonnanfer om denne Materie, som begge ved Enden af denne Traktat ere indførte, expresse med sig bringe, og det under denne Straf, at den, som skulde handle herimod, skal virkelig miste sit Embede og den Bestilling, han betjener, og dersom han tilstæder, konniverer eller ser paa, at slikt af andre gjøres, da skal han første Gang strax suspenderes fra sit Embede og dets Indkomster paa 3 Maaneders Tid, anden Gang paa 9 Maaneder og tredje Gang effektivt og virkelig miste sit Embede og sin Bestilling.

5-7.

8. De Varer og Kjøbmandskaber, som engang have været fortoldede i Øresund, og enten ved det, at et Skib kunde blive eller komme paa Grund nogensteds paa den skaanske Side, i Kattegattet, paa de Insuler Anholt, Læsø, eller andetsteds deromtrent, eller ogsaa efterat Skibet allerede har været noget fremmet i Østersøen, nødes til at komme tilbage igjen i Sundet, skulle ikke tilholdes, naar de paa saa Maade, som sagt er, anden Gang gaa ind eller ud af Øresund, at betale den øresundske Told eller noget andet Paalæg. Hvilket ogsaa skal være at forstaa om de Skibe, som fornedelst Storm og Modvind nødes til at gaa ind igjen i Sundet.

9. De Skibe, som ellers komme ind i Øresund, enten det maatte være for at finde en bekvem Næthed imod Storm og Uvejr og deslige Tilfælde eller ogsaa i Færdetid, for at søge Konvoi, og som derudover maa seile forbi Slottet Kronborg, for at ankre med mere Sikkerhed uden for Helsingør, omendstjundt de ikke have i Sinde at gaa videre, skulle ikke besværes med eller anmodes om den øresundske Told.

10. Sliqemaade skulle de nederlandske Skippere, som indehave nogen til Kjøbenhavn destinerede Varer og Kjøbmandskaber, trakteres, saavidt den øresundske Told angaar,

15. Juni. paa samme Fod som Hans Kongl. Majest. s egne Under-
saatter.

11. I de ovenkømelde 20 Aar skal man i Sundet ikke visiterer de Skibe og de Varer, som Indvænerne i de forenede Provindser tilhøre og passere gennem Sundet, og skulle Skipperne, naar de fremvise deres oprigtige Konvoi- og Pundsedler, derpaa staa til Troende, og, naar de derefter have erlagt Tolden, uden Ophold eller videre Molestering passere foruden at sætte i Kenden for Kjøbenhavn; men dog alligevel, i Fald det herefter befandtes, at Hans Kongl. Majest. formødest denne Bevilling i sin Tolds Oppebørsel blev forurettet med Lurendreieri eller anden Svig, saa ville Deres Høimøgenheder, naar de derom blive underrettede og anmodede, være betænkte paa alle mulige Midler og, saavidt se kan, stille saadan Ordre, at Hans Kongl. Majest. Intet skal vederfares, uden hvad ret og billigt er, og ville Deres Høimøgenheder i lige Maade til des større Prækaution stille den Ordre, at Betjentene, som have visiteret Skibene, skulle ingen Ciffertal bruge i deres Certifikationer, men med fulde Ord exprimere Tallene i Passerne.

12. Fremdeles skal det staa Indbyggerne i de forenede Nederlande frit for uforhindret at føre gennem Sundet alle Slags Varer og Kjøbmandskaber, hvad Navn de og have kunne; men naar Hans Kongl. Majest. af Danmark kunde være i nogen Krig begreben, maa de ikke føre hans Fjender nogen Kontrabande Varer til, & sic vice versa.

13. Under flige Kontrabande Varer skulle alene forstaa alle Slags Fyrværk og dertil behørigte Sager, saasom Kanoner, Muskveter, Fyrsmørsere, Petarder, Bomber, Granater, Straasække, Begkranser, Lavetter, Rugler, Picquer, Kaarder, Stormhætter, Hjelme, Harnisser, Hellebarder, Heste, Sæbler, Hylstrer, Karbinremme, Seildug, Tongværk, Beg, Tjære og Hamp, samt hvis der kan tjene til nogen Søekvippage eller Krig til Lands; foruden at begribe derunder

nogen videre Varer, af hvad Slags de ogsaa kunde være; 15. Juni.
men det skal være Undersaatterne paa begge Sider tilladt
at føre sliige Varer til Fjendernes Land og dem derfra at
afhente, undtagen til og fra beleirede Stæder, Fæstninger,
Kasteller og Havne.

14. Nederlandske Varer, som kunne være indskibede i
andre end nederlandske Skibe, maa passere fri og ubehin-
drede igjennem Sundet, naar de ifkun betale den Told,
som gives af nederlandske Varer, dog at de med oprigtige
Certifikater fra de nederlandske eller andre, i Østersøen be-
liggende Stæder bevise, at samme Varer ingen anden end
nederlandske Indbyggere tilhøre.

15. Alle Nederlændere, som opholde sig i Stæderne
ved Østersøen, enten for sig selv eller i Kommission og som
Faktor, naar de, deres egne eller andre nederlandske Ind-
vaaneres Varer til Skibs passere igjennem Sundet, skulle
paa samme Maade trakteres som andre Underdaner af de
forenede Provindser, naar de aleneste med tilbørlig Certifikat
fra Magistraten paa det Sted, hvor de residere, gjøre be-
visligt, at samme Varer dem selv eller andre nederlandske
Indbyggere ere tilhørende.

16. Fremdeles skulle ogsaa de Skibe, som have hjemme
i de forenede Nederlande og bringe nogen Varer eller Kjøb-
mandskaber ind i Hans Kongl. Majest.s Riger (enten samme
Varer og Kjøbmandskab bringes direkte fra den første Haand
og fra det Sted, de ere faldne paa, eller ei) eller ogsaa de
ville føre nogle Varer og Kjøbmandskaber ud af Hans Kongl.
Majest.s Riger, ikke betale mere eller høiere Told, end
Hans Kongl. Majest.s egne Indvaanere og Undersaatter. Til
hvilken Ende ogsaa skal ophøre den firedobbelte Told, som
er lagt paa de Varer og Kjøbmandskaber, som ikke fra første
Haand eller fra de Stæder, hvor de ere faldne, med neder-
landske Skibe udi Hans Kongl. Majest. Riger indbringes.
Og skal det Forbud for de nederlandske Skibe, om ei at

15. Juni. føre Varer og Kjøbmandsfaaber imellem Hans Kongl. Majest.s Riger eller imellem Provindsjer, Stifter og Stæder, iligemaade ophøre. Desligeste skulle og de Friheder, Immuniteter og Exemtionser, som af Hans Kongl. Majest. have været de saakaldte Exemtions- og andre slike Skibe forundte, være ophævede, saavel i Henseende til den Told, som betales, naar et Skib kommer ind eller gaar ud, som i Henseende til den øresundske Told. D., ligeledes skulle Indbyggerne i Hans Kongl. Majest.s Riger og Lande ikke betale høiere Told eller Paalæg i de forenede Nederlande, end Deres Høimøgenheders egne Undersaatter.

17. I Fald at Hans Kongl. Majest.s Undersaatter eller nogle andre Nationer maatte nyde eller herefter bekomme nogen Lindring i Hans Kongl. Majest.s Riger og Lande, saa skulle Indbyggerne i de forenede Provindsjer ogsaa nyde den samme, undtagen Toldfriheden i Sundet, som er bleven de Svenske afforderet; og i Fald ogsaa at deres Høimøgenheders Undersaatter eller andre Nationer maatte nyde eller herefter bekomme nogen Lindring i de forenede Nederlande, saa skal den samme ogsaa tilstaaes Hans Kongl. Majest.s Undersaatter.

18. Naar de nederlandske Skibe have betalt Tolden i nogen Havn i Danmark eller Norge og ere derpaa visiterede, skulle de siden i ingen Havn visiteres, hverken i Danmark eller Norge, med saa Skjæl, at de der hverken lade eller losje, men skulle frit passere. Dog for at forekomme alt Bedrageri, saa bliver dette statueret og faststillet, at bemeldte Skippere, saasnart de ere blevne expederede af Tolderen eller Toldbetjentene, og Vinden er god, skulle de uden Ophold gaa til Seils og begive sig i Søen, med mindre de formedelsf Modvind eller andre retmæssige Marsager blive forhindrede, eller at de, for at bie efter Konvoi eller af Frygt for Rapere, blive nødte til længere at forblive paa det Sted, hvor de have indtaget deres Vadning, eller at indløbe i

andre Havne. Det samme er ogsaa at forstaa om Hans 15. Juni. Kongl. Majestis. Uderjaatters Skibe, som i adskillige af Deres Høimøgenheders Havne kunde sætte.

19. Saa skulle ogsaa for Hans Kongl. Majestis. og Deres Høimøgenheders Orlogsskibe, for den ene den andens Rheder, Strømme, Floder, Fjorde og Havne altid staa og blive aabne for at løbe der ind og ud, og der saa længe at ligge for Anker, som Nødvendigheden det kunde udkræve, foruden at blive visiterede; og skulle de, saasnart som Kapitanerne paa enten af Siderne did ere ankomne, give Guvernøren eller den kommanderende Officer slikt tiltjende saavel som og Marsagen til deres Ankomst og Forblivelse. Men flere end 6 Orlogsskibe maa ikke komme paa engang eller tillige paa et Sted. Dog dersom det gjordes behov at sende flere til et eller andet Sted, da skal slikt Hans Kongl. Majest. eller Deres Høimøgenheder (paa Hvis Floder, Fjorde og Havne slike Skibe ankomme) forud vedbørligen tiltjendegives, for at forfremme deres Behag og Tilladelse.

20. Sligemaade skulle saadanne Skibe, saalænge de der forblive, holde sig stille og fredelig, saasom det sømmer sig iblandt Høie Allierede, og ikke i nogen Maade foretage den ringeste Hostilitet, imod hvem det og kunde være, ei heller ud fra samme Sted noget andet Skib, om de end vare deres Fiender, forfølge, uden med saa Skjæl at de havde ladet dem gaa 24 Timer forud.

21. Passagen og Seiladsen igjennem Sundet saavel som Trafiken i Hans Kongl. Majestis. Riger og Lande skal blive fri og ubehindret og skal altsaa dermed tillige være ophævet det Forbud, som Hans Kongl. Majest. tilforn har ladet udgaa paa adskillige Varers, Manufakturers og Kjøbmandskabers Indførsel. Paa samme Maade skal der igjen worde handlet i de forenede Nederlande med Hans Kongl. Majestis. Uderjaatter.

22—33.

10. Sept. **Frdg., hvorved den om Fallitter og hvorledes med deres Midler skulde forholdes anno 1690 den 17de Mai udgaagne Forordning igjenskaldes og ophæves.**

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v. at efter som Vi komme udi Erfaring, at den Forordning, som Vores elskelig kjære Fr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, den 17de Mai anno 1690 vel ment har udgivet om Fallitter, og hvorledes med deres Midler skulde forholdes, meget af Debitorer skal misbruges, Kreditorerne til mærkelig Skade og Afgang i deres retmæssige Gjældsfordringer, da have Vi til Kreditens desbedre Bevaring allern. for Godt befunden foreskrevne Forordning om Fallitter at revocere og igjenskalde, saasom Vi den og hermed igjenskalde, annullere og aldeles ophæve, saa at ingen herefter sig deraf, enten i Døtteri gange eller andre Tilfælde maa eller skal have at betjene.

22. Oktb. **Frdg. om Politieus Administration.**

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at saasom Vi fra Vores Tiltrædelse udi Regjeringen allern. have været betænkt paa, hvorledes Politien kunde indrettes, og at ei alene Vore kjære og tro Undersaatter kunde leve udi en god og ordentlig Skik, men endog at bemeldte gode Skik og Orden tilbørligen uden nogens Fornættelse eller Gravering kunde blive observeret og haandhævet, saa have Vi til den Ende allern. for godt befunden den Instruktion, som Vores elskelig kjære Fr. Fader af salig og høilovlig Ihukommelse den 5. September anno 1691 for Politimesteren anlangende Politieus Administration allern. har ladet udgaa, saaledes at forny, forandre og forbedre, som følger:

Om Politieus Administration udi Almindelighed.

i. Politimester skal have tilbørlig Opsyn med, at alle

Forordninger, Politiet vedkommende, som ham under Bores 22. Oktb. Kancelli-Segl enten allerede tilfikkede ere eller herefter tilfikkede vorde, af alle og enhver uden nogen Person's Anseelse allermind. efterleves.

2. Engang om Ugen, nemlig om Tirsdagen, eller om den paa en Helligdag indfalder, da næste Søgnedag efter, paa det dertil paa Kjøbenhavns Raadstue forordnede Sted, om Sommeren til 8 slet, om Vinteren til 9 slet, skal holdes Politiret, hvorudi skal være en af Bores Geheimeraad som Præsæs, en af Bores Admiraler, en af Garnisonen kommanderende høi Officer, en af Hofretten, en af Admiralitetsretten og en af Magistraten, som Vi dertil allern. ville bestikke, saavelsom og en af de 32 Mænd, som af dem selv aarligen dertil maa udnævnes; hvilke skulle afhandle hvis Sager, Politien angaaende, kunde foresalde, hvor og enhver, som kunde have noget at klage, deres Anliggende skal forebringe. Herforuden skal og Bores Politimester, eller og i hans Fraværelse eller lovlig Forsald den ham af Os bestiktede Fuldmægtig, sidde Retten, saa længe Sagerne forestilles og ageres; men naar Sagerne ere af begge Parter tilendebragt, at de ere blevne udviste, da maa han inden Lukte Døre give tilkiende, hvis han udi Sagen kan have at sige og erindre, hvorpaa han sig strax af Retten, imidlertid af de andre voteres, forsøjer, og skal alt, hvis saaledes udi Retten forrettes, af en Bore dertil bestiktede Kancellisekretær udi en til den Ende udi Bores Kancelli igjennemdraget og forsglet Protokolindsføres.

3 Desforuden have Vi allern. for godt befundet, at der skal være en Politifiskal, som vi dertil allern. ville bestikke. De andre Betjente antager Politimester selv, som af Politiretten udi Ed tages, og deres Navne udi en dertil indrettet Bog antegnes, og skal enhver af samme Betjente have sit visse Distrikt herudi Staden, ligesom det dem af Politiretten hvert Fjerdingaar eller og saatidt de nogen Omvevling for godt befinde, blive anvist; hvor de efter den Instruktion, som

22. Oktb. Politimesteren dem giver, og som af Politiretten er blevet approberet, skal flittig oppasse og agtpaagive, om noget imod Politiforordningen kan begaas, hvilket de ufortøvet Politimesteren skulle tilkjendegive. Samme Politibetjente skulle og af Politimesteren gives et vist Tegn, som skal være en hvid Stok med en Haand paa Enden, efter den Maade, som udi Politifeglet findes; hvilken Kjæp de hos sig skulle bære og fremvise, naar Fornødenhed det udkræver. Misbruge Politibetjentene saadant dem givet Tegn eller og andre, som ei ere Politibetjente, tilegne sig samme Tegn, da straffes de efter Lovens 6 - 18 8 paa deres Hals.

4. Befindes nogen imod Politiforordningerne sig at have forset, og Bøderne, som derfor i Forordningerne ere satte, ej overgaa 4 Lod Sølvts Værdi, da maa Politimesteren selv samme Bøder uden Politirettens Kjendelse affordre; dog skal han næste Rettes Dag derefter give det tilkjende, da dermed skal omgaaes saaledes som udi næstfølgende Artikel ommeldes. Men falde Bøderne høiere end 4 Lod Sølv, da skal Politimesteren den Skyldige for næste Sæssion udi Politiretten ved Fiskalen lade indkalde og tiltale, og hvad der vorder tilfunden at bødes, skal inden 3 Solemærker betales, saafremt den Skyldige derfor ei vil ved Fiskalen og en af Underfogderne udpantes, hvilket skal stande til Løsning udi 4 Uger og ei længere. Men er Forseelsen saa stor eller af den Natur, at den Skyldige bør arresteres, da dersom han er bosat, eller og han kan stille en anden bosat Mand til Vorgen for sig og Sagen, maa han uden nogen Omkostning stilles paa fri Fod.

5. Bøderne, som saaledes betales, saavel som det udpantede Gods og hvad som efter Forordningernes Tilhold vorder konfiskeret, skal leveres til den af de 32 Mænd, som sidder udi Retten, som tilligemed Politimesteren derover skal holde Bog. Af bemeldte Bøder saavel som de udpantede eller konfiskerede Varer, naar de ved offentlig Auktion ere

gjorte udi Penge, tager Politimesteren $\frac{2}{3}$ Dele, hvoraf han 22. Oktb. lønner Betjentene, saasom Vi ville, at de alle og enhver skal nyde deres visse aarlige Løn, paa det de ikke skulle have Marsag nogen enten at forurette eller med nogen at se igjennem Fingre; det øvrige deles udi 2de lige Dele mellem Sekretæren og Fiskalen.

6. Politimester skal holde rigtig Bog og Protokol over alt det, som passerer og hans Bestilling vedkommer, saavel over hvis han selv som hans Betjente forrette, hvilken Protokol skal tilforn gjennemdrages, nummereres og i Rancelliet forsegles, og naar den er fuldfrevet, skal den udi Rancelliet indleveres.

7. Dersom det sig saa hænder, at Politimesteren selv eller hans Betjente først forekomme nogen Forseelse, som henhører til Justitien, og om hvilke udi Loven findes, hvorledes dermed skal forholdes, da skal han saadanne Sager til enhvers rette Bærning henvide, og saafremt Forseelsen er saaledes, at den Skyldige bør paagribes, da dertil at forhjælpe og ham til sin Øvrighed overlevere.

8. Vorder nogen af Politimesteren selv, eller hans Betjente eller og af Fiskalen forurettet enten med ubillige Bøders Paalæg, Arrest eller udi andre Maader, da klage det for Politiretten, hvor den Anklagede skal tilsiges at møde udi egen Person eller ved nogen paa hans Vegne, og da dømmes af de Tilforordnede, enten han møder eller ikke hvad de finde med Loven eller Politiforordningerne overenskommente; hvorefter den Skyldige sig vedbørlig har at rette, og hvis han det ikke vil, da have de Os allerund. det at tilkjendegive; men dersom nogen befindes uden billig Marsag saaledes at have besyldt eller angivet Politimesteren og Fiskalen, da straffes Angiveren efter Retten Sigelse, saasom Vi alvorligen ville have ham haandhævet ved den Myndighed, som Vi ham til hans Forretninger allern. have anfortroet.

9. Formener nogen sig fornærmet ved Politirettens Af-
sigt, og Sagens Hovedstol, Bøder eller andet er 66 Lod Sølv

22. Oktb. Værdi, da skal udi Cancelliet tilstedes Stævning i Sagen til Høiesteret, og der siden paadømmes.

10. Udi de andre Kjøbstæder, hvor ei nogen Politimester er befuldmægtiget, skal Byfogden og paa Landet Herreds- eller Birkfogden have Opsyn, at Politiforordningerne, saavidt de med Tilstanden og Leiligheden paa ethvert Sted kunne overenskomme, af alle og enhver allerund. vorde efterlevede, til hvilken Ende de og flittigen med Bores Politimester herud i Staden skulle korrespondere, og naar nogen efter Politiforordningerne findes strafværdige, da det for Stiftsbefalingsmændene at angive, som den Skyldige sine Bøder siger, hvilke indtræves eller udbantes af bemeldte By-Herreds- eller Birkfoged; hvortil Magistraten i Kjøbstæderne saavel som Amtmændene paa Landet efter Anmodning dem al Hjælp og Befordring skulle bevise.

11. Over disse Bøder saavel som over alt hvad Politien vedkommende passerer holder By-Herreds- eller Birkfogden rigtig Bog og Protokol, som af Stiftsbefalingsmanden skal være igjennemdraget og forseglet, og nyder By-Herreds- eller Birkfogden af bemeldte Bøder $\frac{1}{3}$, Skriversen $\frac{1}{3}$ og det øvrige Stedets Fattige, som til dem offentlig en gang om Maanedens skal uddeles.

12. Dersom noget vigtigt eller tvivlsomt skulde forefalde, som ikke udi Politiforordningerne er specificeret, skal Politimesteren her i Staden, og udi de andre Kjøbstæder og paa Landet Stiftsbefalingsmændene derom deres allerund. Memorial til Os indgive og Bores allern. Resolution derpaa forvente. Om Politien's Administration udi Særdeleshed.

I. Udi geistlige Sager.

Politimester skal have flittigt Indseende, at ingen fremmed og forbuden Religion, som ei er tilladt, her udi Vor Kongl. Residensstad Kjøbenhavn vorder øvet; at ingen af Vore Undersaatter, som er af Bores Religion, den forandre, særdeles naar de med nogen, som er af anden Religion, udi Ægteskab ere komne, at ingen Mand- eller Kvindesperson, som med nogen af fremmed Religion kan være gift,

lade deres Børn, som de tilsammen avle, døbe af andre end 2°. Oktb. Bore Præster, udi hvis Sogn og Menigheder Forældrene bo; ei heller at saadanne Børn til anden end den evangeliste-lutherste Religion vorde holdte og oplærte, og at ingen Tjenestefolk, Lærebrenge eller andre af deres Husbønder, Husmødre eller andre til nogen fremmed Religion vorde forførte. Skulde han slikt enten selv eller ved andre fornemme, skal han sig med gode Bevisligheder forsyue og Os det ufortøvet skriftligen tilkjendegive. Med forargelige Bøger, saavel imod Religionen og Regjeringen, som og imod gode Sæder, skal han og have Indseende efter Loven, at de Skyldige kunne vorde for Politiretten tiltalte og efter Sagens Bestaffenhed afstraffe.

II. Hellig-, Fests- og Bededage angaaende.

.....

III. Om Erbarhed og gode Sæder.

I. Politimester skal slittig efterforske, at Intet mod Erbarhed og Skikkelighed offentlig handles eller begaaes, i Shunderlighed at ingen Horehus holdes, og gjøre sit Bedste, at baade de, som holde, og de, dem søge, kunde vorde efterfatte, paagrebne og for Politiretten fremstillede, hvor da saavel Horeværten som og de, som sig i saadanne Huse til Uktugt lade finde, efter Sagens Bevislighed skulle anses og straffes efter Loven.

.....

IV.—XII. 1702.

Frdg. om Bornebefrihed.

21. Febr.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at eftersom Vores elskelig kjære Fr. Fader, salig og høilovlig Shufommelse, har allern. bevilget ved en 1695 den 10. August angaaende Nyttergodsset her udi Bort Rige Danmark udgaaen Forordning udi den 4. Artikel, at alle fri Bønderkarle, som Bøndergaard eller Boliger paa Vores Nyttergods i

21. Febr Sjælland ville fæste og aantage, deres Sønner, som de der paa Godset avle, maa og skal, for at deles til deres Fødestavn og pleie deres Borneederet efter Loven, aldeles fri være. Desligeste ved en anden Forordn. af 8. Dec. 1696, den 6. Artikel, at alle de, paa Bort Land Møen og Baagø ere barnfødte og der virkelig tilstede ere, være sig Gifte eller Ugifte, Bofatte eller ei, saavel som de, der paa Landene avles og fødes, maa og skal for Borneederettighed og Fødesteds Tiltale ganske aldeles være befriede. Da som Vi fra Vores Regjerings Tiltrædelse allern. have eragtet saadan Bornebefrielse at skulle komme de af Vore Lande og Provindser, hvor Borneederettigheden efter Loven pleies, meget til Gavn og Gode, hvilket Vi allerede have befundet ved den Anordning, som Vi ved Tægerspris om de derunder liggende Bønders Bornebefrielse for nogen Tid siden have gjort, ville Vi samme Forordningers Indhold, anlangende Borneederrettighedens Forandring paa Vores Ryttergods i Sjælland og Vores Landgods paa Møen og Baagø, hermed ikke alene allern. have konfirmeret og stadfæstet, men endog for Vores andre kjære og tro Underfaatter paa Landet, saavel paa Vores eget som paa Proprietærernes Gods udi Vore Provindser, Sjælland, Lolland, Falster, Møen og underliggende Der, at de, ligesaavel som Vores Underfaatter i de andre Vores Provindser og Lande, med Tiden kunne nyde lige Frihed, for at have des mere Lyst, Mod og Hjærte til at være arbejdsomme, flittige og vindstibelige, ja til at vove Livet for Os og Fædrenelandet i fornødent Tilfælde, helst naar de se, at de og deres Børn med Frihed kunne besidde og i Brug beholde det Sted, de stræbe for, saa at det unge Mandkjøn fra de andre Vores Provindser kunde blive begjerlige efter at tjene og fæste Gaarde i forbemeldte Provindser i deres Fædreneland, heller end de af Frygt for Bornebetvang skulde have Marsag sig andensteds uden Landet at begive; desligeste at de Mænd paa Landet, som Gud velsigner med mange

Sønner, og ikke alle til Bøndearbeid og Agerdyrkning inll- 21. Febr.
nere eller behøves, kunde nogle af dem lære enten Haand-
værker, Kjøbmandskab, Søfart eller andet, hvorved de i Frem-
tiden sig ærligen og redeligen kunde ernære, og ei befrygtes
for at tvinges til deres Fødestavn, allern. for godt befun-
det med Bornederrettigheden udi bemeldte Bores Provindjer,
Sjælland, Lolland, Falster, Møen og Baagø samt alle andre
derunder liggende Der til Bores Kjære og tro Undersaatters
des større Frihed, Nytte og Gavn, at gjøre efterfølgende
Forandring.

I. Alle fri Bønderkarle, være sig Thidske, Fyenske,
Langelandske, Korske, samt alle andre, hvor Bornederettig-
heden ikke har været i Brug, som have fæstet eller ville
fæste Bøndergaard, Huse eller Boliger udi nogen af for-
bemeldte Bores Provinser, Sjælland, Lolland, Falster, Møen
og Baagø eller underliggende Der, enten det er paa Bores
eget ved Amterne beholdne Gods saa og alt andet Gods, hvortil
Vi os Herligheden eller Løsningsretten have reserveret, eller
og paa Proprietærernes Gods, de, deres Sønner og mand-
lige Afkom, skulle til evig Tid for Bornederrettighed og deres
Fødesteds Tiltale efter Loven være fri og forfkaanebe, hvilken
Frihed udi de Fæstebreve, som herefter af nogen udgives,
expresse skal indføres og specificeres; dog alligevel skulle
samme Bønder og Karle, samt deres Sønner og mandlige
Afkom, som i saa Maader for Bornedetvang frigives, hvor
de forundes Bøndergaard i Fæste, være tilforpligtede deres
fæstende og paaboende Gaarde forsvarligen vedlige at holde,
item svare og Karere i rette Tider Skatterne efter Matri-
kullen og Landgilden efter Fordebogen, saa og forrette billigt
og lovligt Hoveri, eller betale billige Hovningspenge, hvor
de ikke til Hoveri behøves, alt efter Loven; og hvis det ikke
sker, da forholdes med dem, som med de andre fæstende
Bønder i de andre Provindjer efter Loven og Forordningerne.

II. Alle Bøndergaardes, Boligers eller Huses Besid-

21. Febr. deres Sønner, som ere fødte siden Vores Regjerings Tiltrædelse, nemlig den 25. Aug. anno 1699, eller herefter fødes udi forskrevne Vores Provindsjer, enten det er paa Vores eget eller Proprietærernes Gods, saa og paa alt andet Fordegods, som forskrevet staar, have Vi allern. bevilget, at de, deres Sønner og mandlige Afkom maa og skulle til evig Tid for Borneederettighed og Fødestavns Tiltale efter Loven være fri og forskaandede, dog med de Vilkaar, at naar de tilvoxe og blive dygtige til at antage Bøndergaard i Fæste, at de da holde Bøndergaardene forsvarligen vedlige og svare, hvad de bør efter Loven, Matrikulen og Fordebogen, som videre i næstforegaaende Post om de frie Karle er meldt.

III. Hvad de øvrige Bønder, unge Karle og Bønder sønner, som ere fødte før Vores Regjerings Tiltrædelse, fornævnte den 25. Aug. 1699, enten det er paa Vores eget Gods, geistligt Gods eller Proprietærernes Gods, intet deraf i nogen Maade undtagen, sig anbelanger, da have Vi og til deres Forlettelse og desmere Opmuntring til Flittighed og Arbeide, allern. villet moderere Borneederrettigheden for dem udi efterskrevne Poster:

1. De Bønder, som med Hustru og Børn bebo Gaarde, Huse eller Boliger paa nogens Gods i forbemeldte Provindsjer, hvor de ere fødte, eller unge Karle, som Gaarde, Huse eller Boliger have i Fæste eller i Fæste bekomme, og holde Bygningen forsvarligen ved lige efter Loven, iten svare Skatterne efter Matrikulen og Landgilden efter Fordebogen i rette Tid, og gjøre billigt og lovligt Hoveri, eller give billige Hovningspenge, maa ikke mod deres Villie tages eller sættes fra Gaardene, ei heller tvinges eller sættes til øde, ubehygte Gaarde eller Grunde, men de maa og skulle nyde, bruge og beholde de Bøndergaard, Huse eller Boliger, de nu besidde og i Brug have eller herefter i Fæste bekomme, med lige Ret og Frihed deres Livstid, ligesom andre fri Fæstebønder i de

andre Provindsler, hvor de ikke ere Borneede. Handler nogen 21. Febr. herimod, da skal han betale til Straf 20 Rdlr. af hver Ld. Hartkorn, som den staar for i Matrikulen, om nogen Borne i saa Maader fradrives, og desforuden have forbrudt sin Borneederettighed til samme Gaard, og stander det den Forurettede frit, strax at angive det for Bores Amtmand, i hvis Amt det passerer, og skal da Bores Amtmand være tilholden Sagen paa Bores Begue imod den Skyldige strax at lade udføre til Bødernes Inddrivelse, hvoraf Angiveren skal nyde den halve Del og Bor Frelsers Kirke i Christianshavn den anden halve Del; herforuden betaler den Skyldige Processens billige Omkostning. Naar Bores Amtmænd efter Lovens Pag. 560 og 561, den 18 og følgende Artikler*), holde Sukvisition i de dem anbetroede Aanter de 2de Gange om Aaret, skulle de tillige erkyndige sig, om nogen af Bønderne i saa Maader eller i andre Tilfælde imod Loven eller denne Bores allern. velmente Forordning forurettes, da enhver Amtmand for sig Os det strax allerund. har at tilkjendegive til paa videre Bores allern. Anordning.

2. Proprietærene eller Eierne af noget Forbegods maa ikke sælge nogen Borneede imod Loven, men den Borneede, som søger sit Frihedsbrev for sin Borneederet efter Loven at pleie, maa Proprietæren eller Godssets Eiere frigive imod en billig Kjendelse, eftersom enhver Formue det kan taale, dog ei at overgaa 30 til 50 Rdlr. i det høieste; handler nogen herimod, da betales tre dobbelt til Straf, og videre dermed forholdes med Angivende, Tiltale og Eftersyn, som ndi næst forrige, den første Artikel er ommeldt.

3. Alle Borneede, som sig ndi Kjøbstæderne have nedfat

* D. L. 3 19—18 ff

21. Febr. og der boet utiltalt og upaaanket 5 Aars Tid, og enten er en god Haandværksmand, Handelsmand eller søfaren Mand, desligeste alle Borneede, som have været bosatte paa Landet uden for de Proprietærers eller Cieres Gods, som de ere fødte paa, og ei have været tiltalte eller tilfagte udi 10 Aars Tid at indfinde sig paa deres Fødestavn, maa for deres Fødestavns Tiltale være fri og forstaaede; hvilke 5 og 10 Aar Vi allern. ville at skulle konsidereres den Tid forhen og regnes til denne Forordnings Publikations Dato. Kan nogen Borneede, som i Kjøbstæderne eller paa Landet har tjent eller boet i kortere Tid, end før er meldt, skaffe en dygtig Karl i sit Sted, som en Bondeggaard kan antage og forestaa, og give ham 50 Rdlr. til Hjælp til en Bondeggaards Antagelse og Besætning, da maa han for Borneederettighed efter Loven at pleie, fri være.

4. Alle gifte eller ugifte Borneede, som have gjort sig dygtige til Vores og deres Fædrelands Tjeneste til Lands eller til Vand, eller og nogen Bestilling, civil eller militær, at betjene, eller og lært et godt Haandværk ved Holmen eller andetsteds i Vores Riger og Lande, og have været utiltalte for Borneederettighed paa 5 Aars Tid, som meldt er, til denne Forordnings Publikations Dato, ville Vi og fra deres Fødesteds Tiltale allern. have befriet; og naar nogen af dem inden de 5 Aars Forløb kan rette for sig med en billig Kjendelse til Godsets Ciere, som dog ei maa overgaa 50 Rdlr., maa de ogsaa for at deles til Stavns fri være.

IV. Udi alt det øvrige forholdes efter Loven, og maa ei nogen Bonde eller Bondekarl, som har fæstet Bøndergaarde, Huse, eller Boliger, kwittere eller gaa fra sin Gaard, men derved forblive efter Loven og deres Fæstebrevs Tilhold; saa maa og ikke heller de unge Karle, som have fæstet sig i Tjeneste paa en vis Tid hos Bonden eller andre, kwittere eller gaa af deres Tjenester, før Fardag efter fore-

gaaende lovlig Opfigelse; saasom Bores allern Villie og Intention er, at alle og enhver, saavel Husbonder som Tjenere, i saa Maader skulle rette og forholde sig efter Lovens 3 - 19 — 9 eller straffes, som vedhør. Skulde ellers nogen af Bores kjære og tro Undersaatter imod Bores allern. Villie og Intention i ovenskrevne Maader nogen Ustjel tilspies, da ville Vi allern. lade dem handthæve og forsvare, saa at alle og enhver kan have desstørre Lyst og Begjærlighed sig i Bores Riger og Lande at ernære og deres Brød fortjene; til den Ende saa maa ei nogen af Bores Undersaatter af Bores Riger og Lande sig begive hemmelig eller aabenbare, (søfarende Folk, som til Bores egne Undersaatters Skibe bruges, alene indtagne) uden Bores egen allern. Tilladelse eller og Amtmandens paa Landet og Øvrighedens i Kjøbstæderne deres Passer, under tilbørlig Straf og at anses, som Bores Mandaters modvillige Dvertredere.

Frdg. fornyet om en extraordinær Bededag fremdeles aarlig paa den fjerde Fredag efter Paaske Helligdage at holdes*). 11. Apr.

Frdg. anl. at alle og enhver, Geistlig eller Verds- lig, Civil eller Militær, i Kjøbenhavn skal, saavidt Politien vedkomme, for Politiretten være ansvarlig. 13. Mai.

Vi Frederik den Fjerde osv G. v., at eftersom Vi komme udi Erfaring, at ved Politiretten, som Vi her i Bores Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn allern. have beskiftet, foresalder en og anden Sag, hvor de Anklagede under adskillige Jurisdiktioner her sammesteds henhøre, det og ofte hændes sig, at Vidner af adskillige Slags Folk vorde tiltrævede udi Sager, Politien vedkommende, deres Sandhed

*, Se Frdg. 27. Martz 1686.

21. Mai. ved Ed at udfige, som skulle unddrage sig for Politivetten at møde, naar de dertil blive stævneede eller kaldede, formenende sig ei udi nogen Sag at være pligtige at stande til Rette og Gjensvar eller og til deres Eds Afslæggelse udenfor deres rette Bærning, som Loven tilholder, hvilken deres Exception, om den skulde faa Fremgang, vilde blive meget hinderlig udi Politien og Politivettens Administration, da som Vi samme Politivet at forvalte adskillige Tilforordnede udi alle Retter og Jurisdiktioner her udi Staden have beskiftet, have Vi allern. for godt befundet at anordne og befale . . . at alle og enhver, Geistlig eller Verdslig, Civil eller Militær, her i Kjøbenhavn skal uden nogen Undskyldning, for saavidt Politien og en god Skik kan vedkomme, for Politivetten være ansvarlige og der stande til Rette, hvad heller Sagerne dem selv kunde angaa, eller og de til deres Vidners Afslæggelse blive kaldede og indstævneede.

28. Okt. **Frdg. om Debitorer i Danmark og Norge, som fallere og for Gjæld undvige, og hvorledes med deres efterladte Gods og Midler skal forholdes.**

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at vi allern. have for godt befundet om Debitorer i Bore Riger og Lande, som fallere og for Gjæld undvige, og hvorledes med deres efterladte Gods og Midler skal forholdes, denne Bores allern. Forordning at lade udgaa.

1. Befindes nogen efter denne Dag af Bore Riger og Lande hemmeligen for Gjæld at undvige, da skal det Steds Øvrighed, hvorfra han sig begivet har, ved Rettens Middel og 2de af den Undvigtes Venners eller Tjeneres (om nogen deraf findes, hvis ikke, da i 2de lovfaste Danne-mænds) Overværelse strax lade registrere alt hvis i Boet findes, og i Særdeleshed skulle de give Agt paa, at den Undvigtes Bøger og Breve, som der findes, blive vel for-

varede og forseglede, og siden uden Ophold ved Voets Aabning eftersete, og skulle alle Vare og Løssøre, som den Undvigte sig har efterladt, og ikke befindes andre at tilhøre, strax til de Høistbydende ved offentlig Auktion sælges og forhandles, og Pengene indtil videre udi Øvrighedens Forvaring forblive.

2. Dernæst skal Stedets Øvrighed ved offentlig Proklama, i Danmark paa Landstthinget og i Norge paa Laugthinget, og ellers for Overretten, om han under nogen sær Ret uden for Lands- eller Laugthinget har boet, naar den Fallende ingen vidtløstlig Handel og Kjøbmandskab brugt har, men ellers paa alle Lands- og Laugthingene og for alle Overretter lade forkynde og tilkjendegive, at saadan en Person har falleret, og ham da tillige ved Aar og Dags Raad og Barfel indstævne; til hvilken Tid Kreditorerne sig ogsaa der paa Stedet enten selv eller ved deres Fuldmægtig, under deres Fordrings Forlis, skulle indfinde, og da enhver efter deres Kravs og Voets Bestaaffenhed nyde sin Betaling paa den Maade, som udi Lovens 5te Bog om Opbud formeldes; og skal ingen Arrest, Beslag eller anden Forfølgningsmaade, hvorpaa ei Dom, førend Falliten undvigt falden er, nyde nogen særdeles Prioritet, de andre Medkreditorer til Raad; til hvilken Ende Rettens Middel og alvorligen befales, ikke at gjøre de Søgende nogen ubillig Ophold udi deres lovlige Søgninger, under vedbørlig Straf.

3. Befinder og Øvrigheden, at den Undvigte ved Drif, Dobbelt eller anden Ødselhed selv har bragt sig i saa slet en Tilstand, da bør han strax andre til Exempel at dømmes, som en svigagtig Fallit, til at bøde sine 3 Mrk., saafremt han ikke sine Kreditorer kan tilfredsstille 6 Uger efter den Tid, ham dertil af Øvrigheden bliver forelagt.

4. Skulde nogen have saa bedrageligt et Forsæt, og, i det ringeste 6 Uger før sin Undvigelse, Penge eller Vare af andre optaget, for derved Godtfolk at bedrage, og sig

28. Okt. selv desbedre Kredit imidlertid videre paa andre Steder at forskaffe, da skal han ikke alenejste dømmes til at bøde sine 3 Mrk., men endog, naar han kan antreffes, straffes med Arbeide udi Tærn paa Bremerholm sin Livstid.

5. Befindes nogen uden sin egen Forsømmelse, saasom ved mærkelig Søstade, Ildsvaade, Tyvbehaand, Debitorers Fallering, Krig og Hjeudebeand, at være kommet fra sine Midler, og han det for Stedets Dyrighed oprigtig tilkjendegiver, og alle sine beholdue Midler og Effekter med sine Bøger og Breve fra sig til samme Dyrighed redeligen leverer, for sine Kreditorer at tilfredsstille, da maa han ei paa sin Person af nogen af sine Kreditorer arresteres, saa længe Boet saaledes under Rettens Forvaltning forbliver, paa det han derved imidlertid kan blive tilstede og de Vedkommende al fornøden Oplysning om Boets Tilstand gjøre og give. Men naar samme Forretning er tilendebragt og samtlige Kreditorer ikke med ham ville være tilfreds, da, hvis han længere end 14 Dage derefter blive tilstede, maa han paa hans Person arresteres.

1703.

8. Juni. **Reskr. om Frihed til at kjøbe og sælge Brændevæd** (til Politimesteren i Kjøbenhavn) ang., at enhver er givet Frihed at kjøbe og sælge Brændevæd, som han lyster og den Kjøbende og Sælgende med hinanden bedst kunne forenes om, hvilket Politimesteren strax ved Plakater har paa behørigte Steder at lade opslaa.

19. Juni. **Forklaring over Krigsrettens Instruktion*.)**
Forklaring, som Vi, Frederik den Fjerde osv.

*) Meddeles her efter den autoriserede Oversættelse af 8. Januar 1808.

have fundet for godt at meddele over Vor Krigsrets In- 19. Juni.
struktion, og hvorefter Vi allern. ville, at saavel Vore
Fæstnings Kommandanter som Vore Regimentschefer og
øvrige Officerer, tilligemed alle andre Vedkommende, sig i
Fredstider allerund. skulle rette.

1. Intet maa foretages i en Fæstning, være sig Forhør
eller Krigsret, Arrestering eller de Arresteredes Løsladelse,
uden at Kommandanten derom tilbørligen er bleven under-
rettet.

2. Af Proviantkommissererne eller Forvalterne skal
Kommandanten hvert Kvartal gives en rigtig og tilforlæde-
lig Fortegnelse over Fæstningens Proviant og Levnetsmidler.

3. Alle Efterretninger, som Kommandanten forlanger,
Garnisonen vedkommende, og som ikke angaa et Regiments
eller en Bataillons særdeles Anliggende, maa ikke nægtes
ham, og har han Grund til Mistanke om, at Listen ikke er
rigtig, staar det ham frit for at efterse det i hans Fæstning
garnisonerende Mandskab.

4. Ligesom ingen Officer er berettiget til, uden Kom-
mandantens Vidende, at bortstikke nogen ud af Fæstningen,
maa ikke heller Kommandanten sende nogen bort, uden i
Forveien at lade Chefen underrette derom.

5. Permitteringer paa kort Tid saaledes, at de Per-
mitterede igjen indfinde sig før Tappensfreg, maa Kapitai-
nerne vel meddele, naar Antallet ei overstiger den 10de
Mand. Skal derimod Tilladelsen udstrækkes til nogle Dage,
eller længere Tid, saa og til at gaa ud af Landet, da
maa samme ikke gives, uden Kommandantens Vidende og
Samtykke.

6. Alle Haandværksfolk, som ere Frisolk fra Regi-
menterne, og ere betingede til Bort Arbejde, staa under
Garnisonsjurisdiktionen.

7. Naar Forhør eller Krigsret er holdet, gjør den
anden Person, som har beklædet samme, Kommandanten

19 Juni. Melding derom, og bringer ham, dog kun i Sager, som efter hans Forlangende ere komne under Krigsrettens Kjendelse, Gjenpart af Dommen; undtagen i det Tilfælde, at en Officer er dømt paa Liv eller Dø, eller til korporlig Straf, thi da gaar Sagen lige til Ds.

8. Haarde Regementsstraffe, saasom: Spidsrod og deslige, hvilke i en Krigsret ere tildømte, maa ikke, uden Kommandantens Vidende, formildes. Ikke heller maa Straffe, som i en af Kommandanten anordnet Krigsret ere paalagte, nogenstunde formildes, uden hans Samtykke og Approbation, hvilket især gælder om de Sager, hvori Kommandanten selv har været Klager. Samme Bestaffenhed har det med de arbitrære Straffe, hvormed Kommandanten belægger Forsælfser, udøvede af Folk, som ere permitterede fra deres Regimenter. Skulde derimod vedkommende Chef anse en saadan vilkaarlig Straf altfor haard, staar det ham frit at forlange en Krigsret derover.

En upartist Krigsret maa ikke besættes med Officerer af de Regimenter, hvortil Parterne henhøre, saalænge man dertil kan tage aldeles fremmede Officerer; men skulde man nødsages at tage nogle Officerer af de i Sagen interesserede Regimenter, da maa Antallet, saavel paa den ene som paa den anden Side, om muligt, være lige.

9. Naar af forskellige Regimenter eller Batalioner noget forbrydes, og Sagen ikke ved dem selv vel kan afgjøres, da skal Kommandanten derover anordne en upartist Krigsret, hvilket saameget mere efter Bore Krigsartikler gælder om enkelte Kompagnier.

10. Naar Døds- eller Livsstraffe, hvorpaa behøves Bor Stadfæstelse, skulle fuldbyrdes, maa saadan Bor Konfirmation forinden in originali forevises Kommandanten.

11. Alle Straffe, som ikke angaa Døden og Livet, og som før et Regiments eller en Batalions Afmarsch fra Garnisonen kunne ved Retten afgjøres, skulle og fuldbyrdes.

12. Ingen Skildvagter maa udsættes eller forandres, 19. Juni. uden Kommandantens Befaling.

13. I Henseende til Runder og Patrouiller, skulde Officererne forholde sig efter Kommandantens Anordning og Bestemmelse.

14. Naar Rekruter ere ankomne i en Fæstning, skulde de fremstilles for Kommandanten, dog blot paa det han kan vide, hvorledes de ledige Pladser igjen besættes; men Desertørerne skulde strax bringes til Kommandanten, paa det han kan spørge dem om, hvad han anser fornødent.

15. Isteden for at Soldaterne tilforn, naar Allarm paakom, have forsamlet sig ved deres Kapitainers Kvarter, skulde de herefter forsamle sig paa det Sted, som dem af Kommandanten bliver anvist.

16. Det er billigt, at en Soldat af et fremmed Regiment affraffes paa det Sted, hvor han har forset sig; dog bør hans Oberst i Forvejen tilmeldes, at over ham skal holdes Forhør og Krigsret, paa det denne kan dertil sende nogle af sine Officerer, for at paase, at den Skyldige ingen Uret sker.

17. Naar Sager forefalde mellem Soldater og Borgere, Rejsende, eller hvem det være kunde, saa og naar ellers noget foregaar paa Parader, Vagter eller Arbeide, og derover klages hos Kommandanten, henviser han Sagen til det Regiment, hvorunder Soldaten staar, med Befaling, at ved samme skal over denne holdes Forhør og Krigsret. Derhos kan Kommandanten efter eget Godtbefindende, og til Sagens bedre Oplysning, indtil tre Gange lade opsætte Spørgsmaal, ifølge hvilke Soldaten i Klagerens Overværelse skal forhøres, da Kommandanten af dette Forhør skal forderligt gives Gienpart, ligesom iøvrigt i alle Maader skal paases, at Borgerne, eller hvo det end er, bekomme al billig Godtgjørelse og Erstatning for tilspøjet Skade, hvorover Regi-

19. Juni. ments- og Bataillonscheferne skulle paa alle Maader eftertryffeligen holde.

18. De vagthavende Officerer skulle i alle Maader være ansvarlige til det, som dem paa deres Poster er anvist om noget deraf maatte forkommes.

19. Det paaligger den, som ved et Regiment, eller ved en Bataillon forretter Majorstjeneste, at overlevere Kommandanten Listerne, saunt give ham Rapport, naar nogen haard Legemsstraf skal fuldbyrdes.

20. Naar en Bataillon eller Eskadron ligger i en Fæstning, blive Fanerne, eller Estandarterne hos samme; og skulde en Stabsofficer med 2de Kompagnier befinde sig der, kan Fanen ligeledes forbares hos ham.

21. Efter Krigsrets Instruktionens § 22 holdes saamange Kompagnier for en Bataillon, som til en Krigsrets Besættelse udtræves, hvilket og skal gjælde om Artilleribetjentene.

22. Vi ville allernaadigst, at Vagtmesterlieutenanten og Garnisonsadjudanten, saagodt enhver anden, som forretter Stadsmajorens Tjeneste, skal vises samme Lydighed og Respekt, som en virkelig Major tilkommer, og naar Mandskabet er opstillet paa Paraden, skal det strax staa under Kommando af Stadsmajoren, eller af den, som besørger hans Forretninger, saa at Regimentsadjutanterne ikke have over Mandskabet at befale, før det igien afløses.

23. Og efterdi alle foresaldende Tilfælde ikke kunne her nøie bestemmes, saa finde Vi uødvendigt, for at hindre al Uorden og til Vor Tienstes bedre Fremme, at anordne: at en Inferiør i Kommandofager ei maa ræsonere, men skal uden Indvending og Modsigelse adlyde. Trov han derimod, at ham er stet for nær, kan han siden paa behørligt Sted besvære sig derover.

24. Søvrigt skal enhver, i det som her ikke er for-

andret, rette og forholde sig efter Vor allernaadigst udgivne 19. Juni. Krigsrets Instruktions nærmere Indhold.

Reskr. om Bønedrettighed.

29. Juni.

(Til Stiftsbefalingsmanden paa Sjælland.) Saaom endel Dommere i Sjælland skulle være tvivlraadige over den første Artikel i Frdg. 21. Febr. 1702 om Bønedfrihed, formedelst at derudi ikke meldes, fra hvad Tid de fri Karles Fæste skal forstaas . . . al Bønedrettighed for alle Bønderfjønner, som ere fødte siden Kongens Regjerings Tiltædelse, skal i Almindelighed være ophævet, og de Bønder, som ere avlede af fri Forældre og i samme Tid have fæstet Gaarde eller Huse, enten paa Kongens eller paa Proprietærers Gods, maa ikke deraf drives, saalænge de selv ville, og efter Lovens samt Frdg. 21. Febr. 1702 Art. III §. 1 sig forholde. Og hvad Landdragoner eller Soldater angaar, som ere fødte paa andet Gods, da forblive efter Frdg. 22. Febr. 1701 Art. 8 deres Tid ud derved, uden saa er, at de fæste Gaarde, eller andre dygtige Karle i deres Sted igjen forskaffes.

1704.

Plaf. ang. Dyrettelsen af et Kommercekollegium 26. Jan.
i Kjøbenhavn. Plafat, hvorved alle og enhver tilkjendegives, at Hs. Kongel. Majest. har anordnet et Kommercekollegium i Kjøbenhavn, hvortil de Negotierende og de, som Manufakturere ville foretage og indrette, sig udi deres Anliggende have at adressere.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at, som Vores Kongl. Forsorg er især derhen rettet, hvorledes det gemene Bedste og Enhvers Velstand, Flor og Dykomst maa forbedres, hvortil ikke alene Handel og Wandel efter den daglige Erfarenhed og stedse for Dien havende Exempler er det bedste og tjenligste Middel, men endog disse Vore Konge-

26. Jan. rigers og Landes gode og bekvemme Situation og deres ved den Allerhøjestes naadige Bistand herforbringende og tilvoxende Frugter, Betsignelser og Gaver enhver dertil maa opmuntre, Vi og ellers det gode Fortroende til alle og enhver af Vore kjære og tro Undersaatter have, at dem ikke mangler en god Villie, at de jo ved saamange herlige Fordele, det og gjerne og ellers ligesom andre Nationer gjøre ville, eftersom Vi deraf ved mangfoldige Os overgivne allerund. Memorialer og Forsætter gode Kjendetegn og Prøver have set, saa have Vi af høi Kongl. Hyldest og Naade og til at bevise Vores allern. Velbehag, de derunder svævende Fordele kongelig og mildelig at ophjælpe, saa og paa det ingen Tid eller Lejlighed herefter skal blive forsømt, men at enhver, som er fundet nogen Negotic eller Manufacturer i Vore Kongeriger og Lande at foretage, og noget derom at foredrage, kunde vide, til hvem han sig har at adressere, Naad og Hjælp at søge, og at de, som allerede virkelig handle dermed, destobedre kunde fortkomme, et formeligt og ordentligt Kommercekollegium her i Vores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn igjen anordnet, det samme med en Præsident, Vicepræsident og Naad forsynet, og saadan Befaling allern. meddelt, at det alle og enhver Indlændiske og Fremmede, som noget om Handel, inden og udenlandst Manufacturer og hvad ellers til Kommerciens Forbedring kan geraade, have at foredrage, hvori de kunne hjælpes og gaas til Haande, gjerne og flittig skal høre, god Betsked meddele og i al Ting befordrerlig være, til hvilken Ende og til Kreditens Forbedring Vi og samme Kollegio efter dets allern. givne Instruktions Indhold allern. have betroet Sustitien i Handelsfager paa følgende Naade, at hvis Klagemaal og Stridigheder, som Handel og Wandel tilføs egentlig betræffer, skal, efterat Dommeren af første Instans dem har forhørt, for Vores Kommercekollegio fremsføres, og om de ved godt og billigt Fortlig ikke ere at slette og ophæve, da strax foretages

og derpaa dem efter lovligt foregaaende Stævnemaal kjendes 26. Jan.
og dømmes efter Loven og andre kongel. vedkommende For-
ordninger, saasnart muligt er, og det uden Beføstning der
i Ketten, uden hvad det stemplede Papir og en liden
Skrivepenge kan være. Paa det og bemeldte Bort Kom-
mercekollegium kunde have god Efterretning om alle herfra
til fremmede Lande gaaende og derfra hid igjen kommende
Skippere, saa og desto flittigere Opsigt paa det gemene
Bedste, saa er Vores allern. Villie og Befaling, at alle
saadanne Skippere, førend de herfra deres Rejse til frem-
mede Lande antræde, og naar de derfra hid tilbage komme,
skulle for Vores Kommercekollegio selv eller, om de for-
medelst Upasselighed derfra holdes, ved en Fuldmægtig møde,
der deres Passer producere, og om deres Ladninger, eller
hvorom de ellers at tilspørges fornødent cragtes, Underret-
ning og Svar give, hvilke Spørgsmaal og ligeledes i andre
Vore Stæder og Havne ved Borgmestere og Raad eller
andre, som der paa Vores Begue have at befale, skal ske,
og hvad Underretning derom bekommes, Vores Kommerce-
kollegio med behørig Omstændigheder strax kundgjøres, saa
at de Vedkommende, som sig efter Vores Forordninger og
publicerede Konvention have forholdet, kraftig kunne blive
beskyttede, og de, som derimod kunne have handlet, efter
Fortjeneste straffede; som nu her af Vores allern. Inten-
tion til enhveres Bedste og Opkomst, som sin Handel og
Vandel i Vores Kongeriger og Lande vil drive, og sig No-
get forhverve, nok som er at fornemme, som endog yder-
mere herefter, af hvis Vores Kommercekollegium i saa
Maade ubi Vores Navn lader publicere, kan fornemmes,
saa kundgjøres hermed Alle og Enhver, at Vi allern. have
anordnet, at Vores Kommercekollegiums ordinære Sessjoner
skulle herefter holdes egentlig hver Mandag og Fredag fra Kl.
9 og indtil 12 Slet om Formiddagen

21. Marts. **Frdg. om Forhold med strandede Skibe og Gods.**

1—4. Indm. Saml. pag. 45—48.

5. Saasnart noget Skib er strandet, skal Amtmanden eller den sig der næst hos befindende kongl. Amtsbetjent udi det Distrikt, hvor Strandingen er sket, være tiltænkt paa Bore Vegne strax og uden Ophold skarpt at lade inkvirere udi de næst omliggende Byer og Pladser, for at faa endelig Kundskab, paa hvad Maade Skibet er strandet, og hvor de Folk, som dermed have faret, ere afblevne, hvilken Inkvisition skal leveres i Forvaring hos Stiftsbefalingsmanden til Efterretning i sin Tid. Skulde nu siden indkomme anden Oplysning, end den som Amtmanden eller og bemeldte kongl. Betient indhente, og det lovlig overbevises dem at have været tilstede og kunnet faa bedre Oplysning ved Inkvisitionen, end som sket er, da bør de at stande til Dette for ulovlig Inkvisition, fordi de ikke deres Pligt med bedre Flid have giort. Det samme skal enhver Herrestands Proprietarius, paa hvis Gods Amtmanden ikke gjør sliq Inkvisition, være tilholden at forrette under lige Straf. Bliver ellers nogen overbevist voldeligen at have overfaldet og dræbt skibbrudne Folk, da skal den tilligemed alle dem, som udi samme Misgierning delagtige have været, knuses paa deres Lemmer og levende paa Steile henlægges, saa og desforuden have al deres Gods, Jord og Eiendom forbrudt.

6. Og saasom Bores Toldrettighed af strandet Gods hidindtil, formedelst eu og anden Mishandling, meget er bleven forkortet, saa maa ingen, ihvo det og være kunde, enten Skibbrudne, Bjergere, Proprietarier, Bønder, Forstrandsforpagtere eller andre, som sig noget af det Strandede paa lovlig Maade kunde have tilforhandlet, understaa sig noget af det Bjergede fra Stranden at bortføre eller bortføre lade, med mindre det Bores Amtmand og næste Tolder tilforn er worden tilkiendegivet, som skal være tilforpligtet de strandede Varer strax at tage udi Diesyn, og i

Fald de skulde være fordærvede, dem, om forrødent gjøres, 21. Marts. efter Varernes Tilstand ved uvillige Mænd lade tagere, paa det Tolden derefter kan oppebæres. Paa det der og kan vides, at det Tolderen saaledes i rette Tid er bleven angivet, saa skulde de Bedkommende, som noget fra Stranden lade føre, forshyne sig med Tolderens Attest, som skal følge Varerne, naar de fra et Sted til et andet forflyttes, hvilken Attest Tolderen skal være tilforpligtet uden nogen Betaling dem at meddele. Skulde nogen betrædes herimod at handle, og han dermed enten paa Veien vorder greben, eller og det ham usigtig og lovlig bliver overbevist, da straffes samme, foruden Varernes Konfiskation og Toldens Betaling, med Pengemulkt paa 500 Rdlr. eller, i Mangel af Betaling, med Arbeide ubi Fjern paa Bremerholm.

7. Skulde nogen Indvaaner paa Landet understaa sig at tænde Ild paa noget anden Mand tilhørende strandet eller paa Landet inddreven Skiberum, hvad heller der er Folk paa eller ikke, da skal han have sit Liv forbrudt. Dog skal det ikke være nogen forment ubi Feidetid at stifte sit underhavende Skib i Brand, naar Fornødenhed det erfordrer.

8. Handler ellers nogen ilde med skibbrudne Folk i saadanne ulykkelige Hændelser og saarer dem paa Legeme eller Lemmer, da skal den Skyldige miste sit Liv, og skal med hans efterladte Midler forholdes, som Loven melder om dem, der Drab begaaet have.

9. Nøver eller borttager nogen med Magt noget fra skibbrudnen Mand eller og af strandet Skib og Fartøi, saa længe Skibsfolkene derved ere tilstede og selv ville eller kunne hjerpe Godsjet, da skal den Skyldige derfor straffes som Stemand efter Loven. Findes nogen at være Medvidere ubi det frarøvede og med Magt borttagne Gods, og det ikke før, eller naar derom inkvireres, aabenbarer, den straffes efter Sagens Bessaffenhed med Arbeid ubi Fjern paa Bremerholm.

10. Stjæler nogen hemmelig noget fra skibbrudne Folk,

21. Marts. som overgaar 50 Lod Sølv, da skal han straffes med Galgen og af hans Bostod betales Sjgæld og Tvigjæld. Derimod maa den, som ved at angive noget af samme fra skibbrudne Folk hemmelig bortstiaalet Gods, nyde for sin Umage $\frac{1}{6}$ af hvis han ved at anwise.

11. Borttager eller fordoelger nogen noget af Skib og Gods, som kan være inddrevet og ingen levende Folk er hos, da skal den Skyldige, omendfskjndt saadant dølges og ej bliver bevisslig aabenbaret inden 2 eller 3 Aar derefter, derfor straffes som for uhjemmelt efter Loven. Dog skal under saadant borttaget og fordulgt Gods ikke regnes det, som nogen Forstrandseier eller Forpagter bjerger, naar han, saasnart noget af ham eller hans Folk bjerGES, det først Stedets Amtmand strax tilkiendegiver.

12. Har nogen været i Raad med den Skyldige og vidende dulgt eller nydt noget af det strandede og røvede Gods, da bør han at være samme Straf undergIVEN, som den, der Godset røvet har. Men aabenbarer han strax, hvis ham derom er vidende, efter Tilspørgsel eller før, uden videre Examen eller Bevis, skal han ganske være fri for Straf og end desforuden for saadan hans frivillige aabenbare Bekjendelse nyde, efter den foregaaende 10. Post, $\frac{1}{6}$ af hvad som overgaar 50 Lod Sølv.

13. Kjøber nogen vidende noget af hvis, som saaledes stjaalet eller røvet er, og det ikke overgaar den Summa 50 Lod Sølv, da skal han have forbrudt det, som han har kjøbt, og desforuden lide og bøde, som for smaat Tyveri efter Loven, har han ikke at betale med, straffes han paa Kroppen. Men hvis det kjøbte overgaar forskrevne Summa, da bør han ikke alene at betale det, som han har kjøbt, men endog desforuden straffes paa Livet, og dersom han det strax aabenbarer, skal og Straffen formildes, hvis ikke da skjæmpes Straffen efter Sagens befundne Bestaenhed.

14. Paa det og al Overlast, Kløveri og Tyveri fra

skibbrudne Folk desbedre kan afværiges, og de Forulykkede 21. Marts. tilfredsstilles, for hvis som dem paa saadan ulovlig Waabe frakommer, ville Vi hermed allern. have anbefalet Vore Amtmænd, Borgmestere og Waad, Fogder og Strandforpagtere, Strandfogder og alle andre, som ved Strandsiden Befaling have, saavel som og udi Almindelighed enhver Proprietarius overalt udi Vore Riger og Lande, som enten Gods ved Strandsiderne have eller og af Os med Forstrandsrettighed ere benaadede, at de strængeligen og alvorligen advare og tilholde deres Underhavende samt Bønder og Tjenere at entholde sig fra alt det, som imod denne Vores allern. Forordning kan stride, under Straf som derudi meldt er, og paa det skarpeste Indseende med dem derover have, saasom Vi allern. ville, at dersom nogen, som med sit Skib og Gods forulykker, bliver berøvet og ilde medhandlet, og saadant holdes dulgt, at Gjerningsmanden ei strax vorder aabenbaret, den bevislige Stades Lidelse, som den Skibbrudne ved saadant Røveri og ilde Medhandling har taget, da rigtig til Betaling skal lignedes af Amtsbetjentene paa alle dem, som bo der i Distriktet, enten derudi er Rjøbstæder eller ikke, hvor saadan Utilbørlighed er foresalden; udi hvilken Betaling ingen enten Grevers, Friherrers eller andre Proprietariers Bønder og Tjenere maa exciperes, og skal samme Distrikt strække sig to Mile paa hver Side af det strandede Skib og en Mil ind i Landet; hvorimod de kunne have og søge deres Regres, som de bedst vide og kunne, efter lovlig Medfart.

15. Hvo, som kan gjøre bevislig Unvisning paa noget af det ved Skibets Stranding bortrøvede Gods, skal ikke alene være fri for den Inddeling og Ligning, som næst foregaaende 14. Post befaler at skulle ske ved Amtsbetjentene imellem alle udi Distriktet boende, til den erlidte Stades Betaling, men endog nyde Belønning efter bemeldte 10. Post. Og maa ingen af de skibbrudne Folk gøres nogen

21. Marts. Ginder eller Forsaug udi at lade inkvirere efter deres Skibs bjergede Gods, hvor de kunne faa noget saadant opspurgt eller have Mistanke til, at det er hentkommet, naar saadan Inkvisition ikkun sker lovlig ved Distriktets forordnede Amtsbetjente.

16. Understaar sig nogen at tage eller udgive falske Attester, for at betjene sig deraf ved saadant Skibbrud eller Bjergning, Mhederen eller Befragteren til Forurettelse og større Skade, da skulle de, som saadant lovligen overbevises, derfor straffes som Falsknere.

17. Skal det være Vore Amtmænd, Amts- og Soldbetjente og andre, som noget paa Vores og deres Embeds Begue have at befale, alvorligen forbudt enten direkte eller indirekte herefter at interessere udi Strandforpagtningen eller i strandede Skibes og Godsens Kjøb, men derimod være befalede ei alene udi Almindelighed at bevise den Strandede al mulig Hiælp og Assistance, men endog i Særdeleshed med at lade ham anwise bekvem Plads og Værelser, til at bevare det bjergede Gods udi under Luffelse og god Varetagt, hvortil, dersom i Nærværelsen ei kan findes anden bekvem Leilighed, maa bruges næste Kirkeetaarn eller Loft; til hvilken Ende det Huses eller Gaards Eier eller Leiermand, som vorder af nogen strandet Skipper advaret om den ham i saa Maade paakomne Ulykke, eller og som faar derom ved Hændelse nogen Kundskab, skal, foruden lovlig Undskyldning eller Forevending af Forfald, hvad det end kan være, tiltænkt være, saasom han og herved strængelig befales under hans Boslods Fortabelse, om han nogen haver, til næste Hospital og ellers anden haard Straf paa Kroppen, at kundgjøre samme ulykkelige Hændelse for første kongl. Betjente eller Grundens Eiermand, hvad heller han paa det Sted, hvor Skibet er strandet, har Forstrandsrettighed eller i hvilken Betiente eller Grundens Eiermand da, ligesaavel om Natten som om Dagen, skal lade Strandsiden, hvor det

strandede Skibsvrag ligger ud for, saaledes besætte med dygtige 21. Marts. Bægtere af det Sogns uden Forstjel iboende Bønder, som han dertil vil svare, og derforuden samle de omkringliggende Sognes Folk, hvoraf den stibbrudne Skipper kan udbælge sig saa mange, som han eragter nødig til Godssets Bjergning; hvilke Bjergere da nyde for deres Umage, saasom Skipperen med dem kan forenes, og i Fald ingen Forening forud sker eller og ubilligt vorder æftet, da skulle de dog bjerge, og fiden af Dvrigheden, efter deres Fare og Møie, deres Bjergeløndetermineres. Hvis Baade, som bruges til Bjergningen og at føre de bjergede Varer i Land med, betales derforuden aparte efter Billighed. Med saadan Bjergning skal Grevernes, Friherrernes og andre Proprietariers Fuldmægtige og Sognefogderne have vedbørlig Indseende, at dermed lovlig og kristelig forfares, og dersom det forulykkede Skib strander helt, da skaffe Bjergerne, med tilladeligt Veirlig, Skipperen af Ladningen i Land, hvis muligt kan være, og skal hvis Gods saaledes vorder bjerget, henses til den Plads, som anvises, og Skipperen gives fri Magt til det at haandtere efter eget Behag, enten med sit eget Skibsfolk eller med fremmede, om han til deres Hjælp trænger, imod en Dagsløns Betaling til hver, som ham hjælper, herimod Skipperen skal være tiltænkt betale af Huset eller Kirken, hvor det bjergede Gods oplægges, for de første trende Maanedes 12 Sk. danske af hver 100 Rdlr., som de bjergede Varer have kostet Skipperen ved Indkjøb fra første Haand, og derforuden udi Bognleie, hvis billigt kan erkjendes, efter hver Steds eller Provindses derpaa værende Taxt. Men hvad sig angaar Trælast og deslige Gods, som af Sne, Regn og Solskin kan fordærves, det kan altsammen slæbes og føres saa høit op paa Landet, at det der kan ligge uden Fare af Søstyrning, og stande det Skipperen frit for fiden at lade det bevogte med sit eget Skibsfolk, eller og dertil at bruge det Sogns gemene Almue, hvor Godsset er oplagt, som der-

21. Marts. til ved Omgang foruden Persons Anseelse skal stiftes, og nyde for deres Opsigt Nat og Dag hver 24 St. danske, og derimod være forpligtede at svare til Godset.

18. Ingen skibbruden Mand maa tvinges til at sælge noget af hans strandede Skib og Gods, og om han end selv villigen dertil kunde inklinere, saa maa dog saadant Kjøb ikke slutes uden ubi Borens Tolders og Rettens Betjentes samt 5 eller 6 andre Personers Overværelse, og det, om muligt er, ubi det Sprog, som den skibbrudne Skipper forstaar, eller i det ringeste ham fortolkes ved en eller anden troværdig Mand, som skal være tiltænt ei alene Kontrakten, som oprettes om Kjøbet, med sin Haands Underskrift at verificere, men endog personlig møde med Skipperen til næste Ting, og der, saasom Kontrakten da skal publiceres, gøre sin Ed efter Loben, at Skipperen den frivillig, usødt og utvungen har iudgaaet, om Kjøbet ellers siden ghyldigt skal være.

19. Naar Skib og Gods bliver solgt, tillades Skibsfolkene ubehindret at tage til sig deres med Dette tilhørende Rister og Baadsmands Føring, naar de det for Bedkommende strax angive, hvis ikke, da lide de Skade, fordi at de det ei betimeligen have angivet; ellers staar det dem frit for, om de deres Løi vilde sælge til Bjergsøn og Toldens Betaling.

20. Skulde den Strandede klage over nogen Forurettelse, da skal ham strax forordnes en extraordinær Ret, og der uden Ophold efter Gjæsteretten til Dom beforders, og gives ham, om han det begiærer, Kredit saavel paa Vort stemplede Papir, som paa Dom- og Skriverpenge, indtil Sagens Udbrug.

21. I det øvrige byde og befale Vi hermed ubi Almindelighed alle Bore kjære og tro Undersaatter, som ved Strandsiderne ere bosiddende, at de ved forskrevne ullykkelige **Strandelser** ikke alene selv gaa de Skibbrudne til Haande og

dem af mulig Hjælp og Velvillighed bevise, men endog af 21. Marts. vorligen tilholde deres Bønder og Tjenere det samme at gjøre, uden at afstvinge eller affordre nogen noget i mindste Maade over det, som Loven dem til en billig Bjergeløn tillader.

1707.

Kjøbenhavns Skipper-Laug's Artikler.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at Vi allern. 25. Jan. have forundt og givet . . . Skipperne her ubi Vores Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn efterskrevne Artikler, hvorefter de sig allerund. skulle rette og forholde og ei efter denne Dag understaa sig nogen ny Vedtægt eller anden Anordning mellem sig selv at gjøre, saafremt de ikke derfor ville staae til Rette og straffes som vedbør:

1-7.

8. Paa det og Vores egne Undersaatters Navigation kan desbedre fortsættes, og det hos andre Nationer er for ordnet, at de sig med deres Medborgeres og Landsmænds Fartoi skulle betjene, saa skal det ingen af Stadens Indbyggere være tilladt nogen udenlands fremmede Skiberum at befragte, saalænge de her af Vores egne Undersaatters Skiberum kunne bekomme, som til Reisen at gjøre og til Kjøbmændenes Gods forsvarligen at forvare kunne være bekvemme og dygtige. Dog maa de ved denne Benaadning ingen med nogen ubillig Fragt bethynges, men være tiltænkte at fave for saa lidelig og billig Fragt, som nogen udlændisk Nation. Forser sig nogen paa enten af Siderne herimod, da høde derfor 20 Rdlr. til tre lige Dese, nemlig til Navigationskolen, Børnehuset og de Fattige i Lauget, og skal desforuden Befragteren, som sig forser, saafremt han her af Indlændiske kan blive vel betjent, miste det forfragtede Skib.

9

10. Naar nogen Sag, Søfarten angaaende her ubi

25. Jan. Staden, af Bore's Kommercekollegium bliver henvist til OIdermanden for Skipperlauget og hvem ellers af Skipperne udi Lauget tilligemed en Kjøbmand af Staden, som hvert halve Aar omvexles, af Magistraten forordnet vorder, skal Sagen efter lovligt foregaaende Stævnamaal, for hvilkens Forkyndelse Citanten betaler 2 Mark, foretages og forhøres, og deres Affigt Parterne strax skriftlig meddeles, hvorfor skal betales til OIdermanden 2 Mark, til Waterfonten 2 Mark, (til Assessor's Intet) foruden det stemplede Papir til Laugsfriveren, hvis Vi allern. Sriverne udi Underretterne efter Reglementet af 21. Marts anno 1684 forundt have, hvorfor han og skal være tilforpligtet uden Parternes Bekostning rigtige af Kommercekollegiet igjennemdragne Protokoller at holde, for derudi at indføre, hvis i Retten passerer; for en Opsættelse, naar den endelig behøves, gives 24 Skilling, og maa ingen derover bethynges, og endelig betales af Citanten til de Fattige udi Lauget eller andre Fattige 1 Mark og 8 Skilling Danske. Efter samme deres Domme, om ingen af Parterne fra dem til Kommercekollegium vil appellere (hvorom de, saasnart Dommen er afsagt, blive tilspurgte, paa det deres Svar i Protokollen kan indføres, og ellers vil meldes udi Dommen, naar den gives beskreven), gjør Byfogden Exekution, ligesom det maatte være hans egen udstedte Dom, som han er besøgt med, saafremt Tiden er forbi, inden hvilken nogen er tilbømt at give eller gjøre noget, og ei fremlægger Kommercekollegii Stævning til videre Paakjendelse. Særdeles ville Vi og, at Baadsfolkene, naar de vinde deres Sag, skulle tilbømmes Processens og Exekutionens fulde Omkostning hos deres Vederpart. Hvor og Baadsfolket klager over Skipper eller Styrmand for det, som paa Skibet imellem dem er passeret, eller Skipper eller Styrmand klager over nogen af Baadsfolkene, tillades Vidner at føve for Sretten, paa det Sagen med muligste Svarhed og mindste Omkostning

maa befordres. Begjæres Vidnerne beskrevne, for at ind- 25. Jan.
stævne dem til videre Paatjendelse, sker det for Kommerce-
kollegio og derfra, om paaantes, for Bores Høiesteret, lige
ved Hovedsagen selv.

11—26

Frødg. om Examinibus og Vokation til Prædike- 1. Aug. embedet i Danmark og Norge.

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at saasom Vi
fra Bores Kongl. Regjerings første Tiltrædelse allermest
have draget Omsorg for Guds Ære og hans Kirkers Vel-
stand i Bore Riger og Lande, at hans allerhelligste Navns
rette Kundskab og Dyrelse ved hans Ords retsfindige Præ-
diken og de høibærdige Sakramenters røgtige Administration,
saavelsom ved den tilbørlige Disciplin og Kirkepoliti, maatte
ikke alene have Fremgang, men endog forplantes paa Poste-
riteten, Vi og til den Ende altid allern. have været betænkte
paa, hvorledes retsfaane Prædikanter, som baade vare dygtige
i Lærdom og ustraffelige i Liv og Levnet, allevegne til Me-
nighedens Tjeneste kunde worde beskikke og det paa ordentlig
Maner og ved lovlig Raad, saa at ingen ved Simoni eller
andre deslige utilladelige Konditioner og Praktiker sig ind-
snige kunne, hvorfor Vi og derimod have ladet Bores allern.
Forordning den 23. Oktober 1700 udgaa, og iblandt andet
paabudt ingen til Præsteembedet at maatte ordineres før end
han har aflagt saadan Ed, som derudi findes indført. Og
saasom Vi ikke desmindre ere komne udi Erfaring, at saa-
danne Misbrug og ulovlige Handler endnu paa mange
Steder ved Vokationer forefalde, saa have Vi allern. for
nødvendigt anset efterskrevne Anordning at gjøre, endel an-
gaaende deres Examina, som sig paa Prædikestolen ville lade
bruge og siden til vakerende Præstefald angive, endel deres
Vokation, som til Præsteembeder befordres, paa det herefter
altid paa Personernes Dygtighed og Stikkeligbed kan worde

1. Aug. henſet og alle Miſbrug og utillabelige Maader ved Votationer albeles affkaffede.

1. Viſſe Vi, at Profefſores theologiæ ved Boreſ Univerſitet, ſom nu ere og herefter kommende vorde, og til dem, ſom ſig paa Prædikeſtolen vilde lade bruge, in theologicis at examinere ere beſtittede, ſtulle være forpligtede engang hver Maaned i det ringeſte ſaadan Examen at anſtille publice..... hvorved, ſom hidindtil, ſkal holdes, tvende rigtige Protokoller under de Navne af Examinations- og Diſtinktionsprotokoller; ubi den ene, nemlig Examinationsprotokollen, af Notario, ſom ſkal være præpoſitus communitatis eller i hans lovlige Forſald en af professoribus, ſom ved Boreſ Brev er berettiget til at aſcendere in facultatem theologicam ved forefaldende Balancer, at indtegnes ved hver Examen, førſt alle deres Navne, ſom til Examen antages, dernæſt hvad Kvæſtioner der af examinadoribus til enhver af dem gjøres, ſaavelſom hvorledes enhver ſvarer til de dem proponerede Kvæſtioner ſtykviſ. Ubi den anden, Diſtinktionsprotokollen, egenhændig at indføres af en af examinadoribus ved Dag og Datum, baade deres Navne, ſom (til at lade ſig høre paa Prædikeſtolen) admitteres, med diſſe herefter vedtagne Karakterer, nemlig: 1. Laudabilem. 2. Haud illaudabilem. 3. Non contemnendum, efter enhverſ Meriter diſtinguerede, ſaa og deres, ſom blive rejſcerede, og det altſammen med Examinatorum og Notarii ſaand at underſkrives, og maa ingen Student, ſom ikke ſaaledes in Examine theologico er admitteret, af nogen Præſt ſtædes til Prædiken i Rjøbſtæderne langt mindre til Præſteſald voceres, førend han ſaavel af Facultate theologica hans Atteſtats efter forſkrevne Maade har bekommet, ſom og pro Cenſura for nogen af de ordinariis Professoribus Theologiæ offentlig har prædiket og derom i lige Maade efter det, ſom i følgende 3. Punkt befales, noget Beviſ kan fremlægge

2—3. 1. Aug.

4. Af saadanne, saavel in examine som ved Prædikens Forhør, vel prøvede Personer samles der et Seminarium, hvorud af efterhaanden kunne tages de, som til Prædikeembeder skulle voceres. Men som den Allerhøieste forlener ikke alle med lige mange Pund til sin Tjeneste, saa er Borens allern. Villie, at de for dygtige befundne Personer blive adskilte i Distinktionsprotokollen, som fornemmeligen ved visse Kolonner indrettes herefter saaledes, at hver Side deles i trede Kolonner; i den første Kolonne tegnes Personernes Navne, i den anden Kolonne tegnes Attestationskarakteren, ligesom enhver den fortjener, og i den tredie Kolonne Censuren om Personernes anførte Gaver paa Prædikestolen, enten de ere befundne excellente eller middelmaadige eller ifkun slette; thi hvad Ættelighed i Liv og Levnet angaar, bør de alle være næsten lige, saa at i det ringeste intet forargeligt hos nogen af dem findes. Og skal hos ethvert Navn tegnes ikke alene Personens Alder, hvad Aar og Dag han kan være født, paa det der kan vides, om han har fyldt sine 25 Aar, under hvilken Tid ingen til Præsteembedet maa vorde voceret, men endog i hvad Land han er født, og hvad Stift han opholder sig ndi, hvoraf en rigtig Udskrift til Biskopperne og Stiftsprovsterne i hvert Stift fra Facultate theologica kan meddeles. Derpaa da enhver, som vil og ikke her i Staden opholder sig, kan begive sig til sit Hjem, dog at enhver ndi det Stift, hvor han har hjemme eller tænker at opholde sig, strax ved sin Hjemkomst angiver sig med saadan meddelt Udskrift hos Biskoppen og hos Provsten i Herredet indtil videre, saa det altid kan vides, hvor saadanne en Gang approberede Personer ere at finde.

5. Enhver Bisp i sit Stift og enhver Provst i sit Herred skal holde en rigtig Fortegnelse over alle de Personer, som høre til dette Seminarium og i deres Stift eller Herred befindes, hvilke og skulle staa under Provstens Inspektion i

1. Aug. hvert Herred, som skal have Magt og være forpligtet til sluttig at lade sig informere om deres Levnet og Forhold, saa og om de i deres theologicis studiis ere vindskibelige og øve sig jevnlig paa Prædikestolen. Saa skal og Provsten selv undertiden, hvor det ske kan, høre dem prædike og i det ringeste engang om Aaret give om enhver af dem en sandfærdig Relation til Stiftsbefalingsmanden, Bispen og Stiftsprovsten der i Stiftet, som skulle være Inspectores Seminarii i hvert Stift, hvilke og da skulle være tiltænkte hvert Aar at fremsende til Bores Danske Rancelli (som samme Relation efter Bores derom allern. gjorde Anstalt til Facultatem theologicam remitterer) under samtlige deres Hænder en pertinent Relation om, hvis Forandringer sig med samme Personer kunde begive, nemlig: Om nogen ved Døden afgaar eller ganske hensejler i et andet Stift, eller slaar sig til anden Profession, eller forsømmer sine Studeringer og sine Gavers Øvelse, eller har begyndt et liderligt og forargeligt Levnet; i hvilke tre sidste Tilfælde hos saadan en Persons Navn i den anbefalede Distinktionsprotokol skal sættes et NB.

6. forbydes hermed strengeligen og alvorligen, at ingen Præst eller Kapellan sig herefter uden Biskoppens eller i hans Fraværelse Provstens Konsens, som han staar under, fra sin Menighed maa begive, og skal samme Biskoppens eller Provstens Konsens meddeles Supplikanten skriftlig og Marsagerne til hans Næsse derudi specificeres tilligemed Tiden, hvortil han maa være fra sit Kald. Befindes nogen Præst eller Kapellan, som hidindtil til Menighedernes Forargelse og Bores største Mishag steter, uden lovligt Bevis for at have været syg og sengeliggende, at blive længere ude, end som ham er tilladt, straffes han første Gang med at betale 20 Rddlr. til det hans Kald nærliggende Hospital; forser han sig anden Gang herudi, skal han suspenderes fra hans Kald paa sex Maa-

neder og imidlertid ei nyde noget af de ham af Kaldet tilkommande Indkomster, men de skulde deles iblandt de Præster, som Tjenesten for ham imidlertid have forrettet. Efter det tredje Gang, skal han for hans Modvillighed og Formastelse, som det ei anderledes kan anses, uden al Naade have sit Kald forbrudt.

1. Aug.

7. Naar og saasnart da noget Præstekald i noget Stift kommer til at vakere, enten i Kjøbstæderne eller paa Landet, skal først og for alting uden Ophold efter Loven ske flittig og andægtig Bøn til Gud i samme Menighed, at han den igjen med en dygtig og tro Tjener og Præst naadelig vil begave, hvilket ikke alene først af Provsten, men endog siden af Herredspræsterne, saa ofte de i samme Menighed i den Af dødes Sted gjøre Tjeneste, maa i alle Prædikenerne iagttages, indtil nogen Præst igjen til Menigheden vorder kaldet; men saasnart første Gang saadan en Bøn er gjort i Menigheden, skal Biskoppen, efter det, som allerede den 1. Septbr. anno 1702 forhen anordnet og nu brugeligt er, være forpligtet strax at indsende en skriftlig Notits derom til Borens Danske Rancelli

8. Som da efter saadaane foregaaende Forhør og Examina, ankommer omsider paa Biskopperne med de Personer, som ordineres skulde, at de dem igjen flittigen, før Ordinationen sker, overhøre og om deres da befundne Lærdom, Lævnet og Skikkelighed med tilbørlig Nidkjærhed, Troskab og Agtsomhed nøiagtigen inkvirere. Saa ville Vi og hermed have Biskopperne med Alvorlighed allern. erindrede og anbefalede, at de efter deres til Os allerund. afslagte Embeders Ed med al Nætsindighed og Nidkjærhed deres Embeder herudi forrette og ikke lade sig af Rekommandationer, egne Affekter eller Skjænk og Gave i nogen Naade forkrænke, at de jo deres Examina, som for Guds Ansigt, alvorligen og usvigeligen beoagte til de dygtiges Antagning og de udygtiges fortjente Afvisning, og dersom de hos saadan deres Forretning eragte det nyttigt og nødvendigt, skal det være dem tilladt

1. Aug. efter deres eget Godtbefindende at associere sig af Ministerio de bedste og Iærdeste Præster, som de dertil fornøden eragte, hvilke og efter Biskoppernes Tilsigende skulle være pligtige til saadan Forretning at overvære og, om fornødent gjøres, baade holde Protokol saa og ved forelagte Kvæstioner med at examinere, ligesom Tiden, Stedet og Veiligheden det kan udkræve.

9—10

11. Eftersom Vi og komme udi Erfaring, at overalt Kaldenes Indkomster skulle være saa ulige, at mange Præster rigeligen og overflødeligen skulle kunne subsistere, i Stedet for at andre leve udi slet Tilstand, saa ville Vi allern., at Stiftsbefalingsmændene og Bisperne udi de dem anbetroede Stifter skulle tage nøie Information og Kundskab, om hvis saavel Børes egne som Proprietærernes Kald udi visse og uvisse Indkomster kunde importere, og Os derom udsørlig Efterretning med forderligste allerund. tilsende, hvorefter Vi da allern. ville lade gjøre en Anordning, at naar nogen Præst ved Døden afgaar, som havde besiddet et af de bedste Kald udi Stiftet, noget vist deraf, førend nogen anden det bekommer, blive lagt til et af de ringeste og fletteste Kald udi Stiftet, paa det alle de, som forrette Guds Tjeneste, kunne have at leve af og ei skulle gjøre deres Embede med Sul og Graad, hvilket altsammen, hvad i saa Maade fra et Kald til et andet bliver henlagt, udi Trykken til alles Efterretning og Videnskab skal kundgjøres; dog skal denne Anordning, saavidt Præstekaldenes Tillæg angaar, ei tage sin Begyndelse eller komme til nogen Effekt, førend efter dens Publikation nogen af de dalevende Præster ved Døden afgaa.

19. Aug. Fundats for geistlig Enkekasse i Aalborg Stift.
Konfirmation paa en Fundats af 9de Mai 1707 angaaende en Kasses Indrettelse til Hjælp og Nytte for Geistliges Enker i Aalborg Stift.

Kap. I. Om Kassen og dens Bevaring. 19. Aug.

Der skal paa samtlige dette Stifts Geistliges og i dette Bærl Interesserendes Bekostning forskaffes et velbeslaget Skrin, som skal kaldes Stifts-Entelassen, vel bevaret med fem Laase og deres tilhørende Nøgler af adskillige Modeller. Udi denne Kasse skal gjemmes, og igjen paa sine Tider til Bedkommendes aarlige Hjælp og Nytte deraf udtages hvis Penge efter Løfte eller Forfribelse, eller og af særdeles godvillig Gavnildhed nogen faar i Sinde dertil at give. I samme Kasse skal og denne Fundats in originali gjemmes. Kassen skal staa i en af Sognepræsternes Hus i Aalborg, det ene Aar i den enes, og det andet Aar i den andens Hus, hvormed saaledes aarlig ved Paaste-Landemødets Holdelse omvæxles. Dog skal ingen af begge Sognepræsterne, nu værende eller her efter kommende staa til noget Ansvar, om Kassen, eller hvis i den kunde være, enten ved uheldig Ildbrand, fjendtlig Overfald, Tyvehaand eller noget andet uheldigt Tilfælde skulde blive forringet eller ganske forkommen, saasom det ikke er at tvivle paa, at jo begge Sognepræsterne, saavidt dem muligt er, stræbe efter at bevare den paa bedste Maade, ja lige saa vel som deres eget, og at de ikke forsætteligvis, eller af blot deres egen Stjødsløshed, give Marsag til dens Undergang: hvorfor, naar den ene reiser langveis bort, eller ikke kan forsikre sig om Kassens sikre Bevaring i sit Hus, medens han bortreiser, da maa han, imod Bevis paa flet Papir, saalænge overlevere den anden Sognepræst Kassen til muligt god Bevaring, indtil han kommer hjem igjen. Skulde og (det Gud forbyde!) uheldig Ildbrand antændes, hvor Kassen staar, eller i det Nabolag, da er det billigt, at den anden Sognepræst, eller hvo som helst af Alereciat snarest komme kan, forsøier sig hen til Huset, i hvilket den findes, for at hjælpe til dens Redning. Endelig naar den Sognepræst afgaar, i hvis Hus Kassen staar, da skal strax den anden i 2 Geistliges Nærværelse

19. Aug. affordre og imod Bevis paa slet Papir til sig annamme
Kassen.

1708.

2. Marts. **Unordn., hvorledes med de i det Danske Kancelli
forefaldende Expeditioner herefter skal forholdes, og
hvilke Suppliker afvises.**

.....
Efterfølgende Suppliker skulle herefter ei foretages, men
Supplikanterne igjen strax tilbageleveres med Underretning,
hvorfor og af hvad Aarsag deres Suppliker ei blive fore-
tagne, skriftligen derpaa tegnet i Kongens Navn og under
Oversekretærens Haand, som følger:

1—6.

7. Ingen Hospitalsforstanders Bestalling, eller Kon-
firmation derpaa, maa expederes, medmindre den i Loven
indførte Klausula hosføres, at Forstanderen skal være ugift,
og hans efterladende Midler Hospitalet hjemfalde. Hvis
nogen om Dispensation herimod skulde supplicere, kan
til Svar meddeles: Hans Kongelige Majestæt lader dette
ved Loven allern. forblive.

10—18.

19. Saa maa ei heller udstedes Dypreisninger paa
Domme efter 3 Aars Forløb, medmindre Supplikanterne
have været umyndige den Tid Dommen er blevet affagt.
Svar: Som denne Dypreisning allern. begjæres efter
tre Aars Forløb, der er gaaet Dom ubi Sagen, saa kan efter
Hs. Majestæts allern. Befaling dette ei bevilges

20—30.

31. Alle Memorialer og Suppliker som angaa Ere-
tioner af Brevskaber, Friherkskaber, Nobilitations-, Legiti-
mations- og Stamhus-Breve skulle efter den Bores danske
Kancelli den 9de Jan. 1703 af Os allern. meddelte Instrux
Os selv allern. indleveres, og ville Vi saa Bores Villie
og Befaling Bores store Kancelli derom allern. meddele.

Efterfølgende Supplikers Indhold skal føres til Bogs 2. Marts. med hvis Efterretning derom kan have, og Os hver 14de Dag allerund. overleveres.

32. Alle, hvori nogen sær Rang begjæres.

33. Alle Memorialer, den derom udgaagne, som angaa Geistlige og Civil-Charger, saavidt deraf Expeditionen til det Danske Rancelli efter Plakaten henhører.

34. Alle Benaadninger paa Ære- og Livsager.

35—42.

Designation paa de Expeditioner, som dagligen foresalde, og som ei vel paa en Tid til en anden kunne opsættes, og derfor uden Ophold bør foretages, og Os ved Expeditionen Sagens Bestaffenhed, allerund. refereres:

43—45.

46. Kommission om gode Mænd, Tvistighed at afhandle, naar udi Commissorio indføres, at, saafremt Sagen ei for andre Retter er afhængiggjort eller paa kjendt, og at det tillades paa den anden Side Kontra-Kommissarier at udvælge.

47—56.

57. Dpreisning, Sager at indstævne for Retterne, naar det ei er over 3 Aar der er gaaen Dom udi Sagen; hvorved dog iagttages, at, om det var for Umyndige, Dpreisningen blev begjært, det da først Os, allerund. refereres, omendstjont Fatalia kunde gaa over 3 eller flere Aar.

58. Bevillinger, Dokumenter for Høiesteret at producere, som ei for andre Retter ere blevne fremlagte, naar derved observeres, at de Kontraparterne enten in originali eller ved rigtig Kopi blive kommunicerede, paa det de ei skulle overiles, og have Tid at svare.

59.

60. Ægteskabsbevillinger i forbudne Led, som dog ei nærmere end udi andet Led maa extenderes, og skulle de, som sliig Dispensation af Os allern. bekomme, iligemaade være

2. Marts. tilholdne efter deres Vilkaar og Kondition og bemeldte Direktørers Sigelse noget til de Fattige betale.

61. Opriisning i forbudne Led for begangue Leiermaal for Geistlige og Verdslige, hvorved skal iagttages, at Supplikanterne først deres Studsmaal om deres øvrige Forhold have at fremvise, at de hverandre ei nærmere end i andet Led ere beslægtede, at det er den første Forseelse, at de efter Direktørernes Sigelse noget til de Fattige betale; og, hvis det var en Geistlig, som virkelig var i Embede, han da paa 2 a 3 Maaneder ab officio bliver suspenderet, og beder Menigheden om Forladelse for den dem givne Forargelse.

62—65.

66. Naar Formyndere med Suppliker til Os allerund. indkomme, at maatte lade sælge deres Umyndiges Fordegods, skal derom indhentes Stiftbefalingsmandens af det Stift, hvorudi Godset ligger, hans allerund. Erklæring; og, naar den kommer overens med Supplikanternes Begjæring, maa det være tilladt, Godset paa offentlig Auktion at sælge.

67. De, som i Raseri og melankoliske Tanker have gjort Ulykke paa sig selv, og med Præsten og deres Naboers Attest kan bevises, at de alt tilforn med sliig Sygdom have været inficerede, maa bevilges i kristen Jord, dog udi al Stilhed og uden Jords Paastælse, at begraves.

68.

23. Marts. Instruktion for de ved Politien og Kommerciens Kommitterede.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at saasom Vi allern. fornemme, hvorledes adskillige Sager for de af Os ved Politivæsenet allern. tilforordnede og Bores Kommercekollegio indkomme, som skulde være af lige Bestaffenhed og have samme Konnexion, da paa det al Vidtløftighed og Uorden kunde forekomme, som sig deraf kunde tildrage, og Bores kjære og tro Undersaatter egentlig kunne vide, til hvad Sted de sig skulde holde, naar de angaaende Politien

og Kommerciens enten have noget at søge eller forebringe, 21. Marts. saa ville Vi allern., at herefter nogle visse Personer, som hidindtil udi Politiretten og Kommercekollegio have været, sig saavel Politifagerne som Kommerciernes Fremtarv og Opkomst skulle lade være angelegne, for hvilken Ende Bores Kommitterede sig herefter følgende Instruktion efter den hos dem hidindtil til Bores Tjeneste og det almene Bedste befundne Nidkjerhed sig allerund. skulle holde efterrettelig.

.....

Frdg. om endel Misbrugs og Opholds Afstaf- 9. Aug. felse ved Tiendetællingen udi Danmark.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at, ihvorvel at Bores allern. udgangne Lov udi den 2. Bogs 23. Kap. fuldkommelig forklarar og anordner, hvorledes at de, som Tiende udi Meget eller Kjerben paa Algeren at oppeberge ere berettigede, sig med Tiendens Tælling og Oppebørsel af Tiendegiveren burde at forholde, ikke desto mindre maa Vi dog ugjerne fornemme, at endel af Tiendetagerne formedelst deres egen Magelighed med en meget forsømmelig Tælling uforsvarligen opholder Almuen udi deres bedste Høst, ei gjørende sig den allerringeste Eftertanke, at en stor Del af den Betsignelse, som Gud giver paa Jorden, ved indfaldende ondt og vaadt Vejr lig derved fordærves og kommer ei nogen til Nytte, saa befindes og andre af Tiendetagerne ved Tiendes Oppebørsel at tilbende sig en utilladelig Fordel, idet de ikke ville lade sig nøie med Kornet, som det paa hvert Sted falder, ja kræve og tage større og bedre Neg og Kjerver, end de andre befindes at være, som Almuen selv bekommer, ja utilbørligen behyrde Bønderne med Ager og Aiden og bruge deres Heste og Vogne ved Tællingen, som de ere forpligtede til sig selv at forskaffe; da, som det er Bores allern. og alvorlige Villie, at Vi deslige utilladelige og ffadelige Misbrug aldeles ville have afstafet, have Vi

9. Aug. allern. for godt befunden herom efterfølgende Anordning at lade gjøre:

1. Bønderne og menige Almue, som tiende bør, skulle være pligtige udi rette Tid at advare Tiendetagerne, naar deres Korn er opbundet paa Ageren, at de kunne indfinde sig til Tællingen; og skulle da Tiendetagerne udeblive og ikke møde paa Aastederne efter 3de Timers Forløb, til at lade tælle, efter at de ere advarede, da maa det staa Bonden frit for at lade sit Korn ubehindret indfjøre angerløs, naar han udi 2de Daanemænds Nærværelse (som til Tiinge herom kunne gjøre deres edelige Tilstaaelse, om forusdent skulle være) lader affætte lovlige og forsvarlige Tiendeneg eller Traver paa Ageren af alle Slags Korn.

2. Og som det ikke letteligen hænder sig, at alt Kornet udi en Mark paa engang kan blive modent, saa var det uforsvarligt, at de Bønder, som have det modue Korn, bleve opholdte med deres Tælling, indtil det umodne Korn kunde blive færdigt at tælles; thi skulle Tiendetagerne være forpligtede udi det ringeste at tælle 3de Gange i hver Mark. Skulde nogen, ihvo det ogsaa monne være, vægre sig herudi, skulle de strax være forfaldne for hver Gang udi 4 Rdlr. 8 Straf, som skal lægges udi de Fattiges Blok udi Kirken til Deling iblandt de Fattige udi Sognet, og skulle Tiendetageren ei godvillig ville rette for sig med at betale denne Straf, naar han herudi sig har forset, men lader sig derfor søge ved Rettergang, da skal han, naar Forseelsen ham lovlig overbevises, ei alene være forfalden udi tredobbelt saa stor Straf, som tilforn er auført, men endog betale af den bevislig derpaa gjorte Omkostning, hvorudi ingen Moderation af Dommeren maa ske.

3. Ingen Tiendetager maa understaa sig herefter at fordre eller begjære Bøndernes Heste og Vogne eller Rideheste for at lade sig enten henføre til det Sted, hvor Tællingen skal ske, eller for at bruge, imidlertid Tællingen varer,

men de skulle selv være forpligtede at forskaffe sig Heste og 9. Aug.
Vogne, og ikke bebyrde Bønderne dermed, som paa de Læder
desforuden med deres Heste og Vogne nok have at bestille,
undtagen udi Tilfælde Tienden for Tiendetageren at hjemføre,
som dog efter L. 2 - 23 - 5 ikke bør være over en Mil langt.
Skulde nogen herimod understaa sig at begjære eller bruge
Bøndernes Heste og Vogne, da skulle de være forfaldne udi
den Straf, som ovenbemeldte Artikel omformelder.

4. Den store Ufor nøiælighed og selvraadige Egenlyt-
tighed, som hos en Del Tiendetagere hidindtil er gaaet udi
Evang, i det at de have vægret sig udi at tage imod Kor-
net paa det Sted, som det falder paa Marken, og præten-
dere større og bedre Neg og Traver, end de ellers udi Al-
mindelighed forefindes, ville Vi ganske og aldeles have af-
skaffet, og til den Ende hermed ville have igjentaaget L. 2—
23—1. og 9. til allerund. Efterlevelse, under den Straf,
som udi fornævnte 9de Artikel meldt er. Og som Vi saa-
ledes ved denne Boves allern. Forordning ville have afskaffet
den Uret og Byrde, hvormed Bønderne og Almuen hidind-
til kunne have været fornærmede, saa ville Vi og derimod
alvorligen have tilholdt Bønderne og den gemene Almue,
som tiende bør, at de tiende retfærdigen og ikke med Nege-
nes Opbindelse (at de gjøre Tiendetagernes jmaa og deres
egne store) eller med Negeues Dmtusfning (at de give slette
for gode) tilspøie Tiendetagerne nogen Skade, saafremt de ei
ville forvente derfor tilbørligen at vorde anset og straffet i
Fald de udi sliig Forseelse skulde betrædes.

Frdg. om Forhold med Betlere, fattige Born, 24. Sept.
rette Almisselemmer og Løsgængere i Kjøbenhavn saa
og om Almisse til deres Underholdning.

Frdg. om Betlere i Danmark saavel paa Land 24. Sept.
det som i Kjøbstæderne, Kjøbenhavn undtagen.

8. Oktb. Frdg., at fremmede Ministre, som ved Kongens Hof sig kunde opholde, deres Personer, Domestikker eller Gods, ingenlunde maa stedes eller lægges Arrest paa for Gjæld, som de i Kongens Riger og Lande, imidlertid de der have været, eller ved deres Bortreise kunde have gjort.

Judm. Saml. pag. 48.

26. Oktb. Anordn. hvorledes i Rasphuset ndi Kjøbenhavn skal forholdes.

1-19.

20. Naar nogen bliver indsat i Rasphuset, være sig efter Dom eller Øvrighedens Befaling, da skal han strax anvises sin Blost, som han skal arbejde ved, og leveres sin Raspe og Karf, og derhos siges, hvormeget han om Dagen skal raspe af hvert Slags Træ for sin Føde og Underholdning; dog skal der bruges den Moderation med dem, som først indkomme, at noget mindre Vægt af raspet Træ dem godtgjøres imod en hel Dags Kost, de første 14 Dage, end forordnet er, indtil de blive vante dertil, hvilket Tugtemesteren dem skal foreholde, at de hver Dag deres Vægt formere, indtil de faa deres rette Kvantum; og, skulde han imidlertid befinde, at den indsatte en Dag slumper til at faa mere end ham foresat er, da skal han tilholde ham den anden Dag at forskaffe mere, saa at, om han kan forskaffe sit rette Kvantum, førend den fjortende Dag er forbi, saa skal han blive derved.

21-34.

35. Begjærer nogen Forældre, at deres uslydige og ryggesløse Sønner maa ndi Rasphuset indsættes, da maa de ikke indtages, førend de af de Kommitterede over de Fattige ere blevne vel examinerede, om til saadan Begjæring havest skjellig Marsag eller ikke, og at Forældrene ei gjøre det af nogen

utidig Ivrighed eller Ondskab; befindes det da, at Børnene 26. Oktb. fortjene saadan Tvang og Aue, da skal der betinges med Forældrene, hvad de skulle give til Huset for deres Kost, Klæder og Lære, og hvor længe de skulle være der; men have Forældrene ei selv Raad dertil, at de kunne betale det, da skulle de Kommitterede dem dog imodtage, naar de deres Føde nogenledes kunne fortjene. Ere Børnene saa gamle og stærke, at de kunne løfte den mindste og letteste Saug, da skulle de raspe. Men dersom Forældrene begjære, at de maa indsættes paa nogen kort Tid, for at tvinge dem fra en eller anden Udyd, da skulle de betale deres Kost og Underholdning om Ugen med 1 Rdlr., hvad heller de ville, at de skulle arbejde eller ikke; begjære de, at de maa indsættes paa et Kammer hemmelig, uden at komme til de andre, eller at være kjendt, da maa det og tillades, hvortil aparte Kammerer, vel forvarede og med Stol, Bord og Seng forsynede, skulle indrettes; og skal da med de Kommitterede betinges, hvad Huset for saadan en skal have; og maa hverken Tugtemesteren, Udertugtemesteren, Spisemesteren, Portneren, eller nogen gjøre saadant rygthart, under Straf efter de Kommitteredes Kjendelse.

1709.

Plakat aul. de Menneker, som ukristeligen hen- 20. Sept.
lægge deres spæde Børn paa Gaderne i Kjøbenhavn,
at straffes paa Livet.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at efterjont Vi have maattet fornemme, at der findes endel Menneker, som ere saa ukristelige, at de deres uysfødte og spæde Børn offentlig paa Gaderne i Borets kongl. Residensstad Kjøbenhavn henlægge, paa det de som andre Hittébørn kunde blive optagne og underholdte, da, til slige ukristelige og udædiffe Gjæringer saavidt mulig at forekomme, ville Vi have budt og befalet . . . at om nogen skulde antvæffes

20. Sept. eller opspørges herefter deres spæde Børn paa Gaderne at henlægge, skulle saadanne paa Livet straffes.

1712.

14. Novb. **Beneficium paupertatis udi tvistige Sager, de Fattige vedkommende.**

Vi have efter Os elskelige Direktørerne for de Fattiges Væsen her i Vort Rige Danmark, deres allerund. Ansøgning og Begjæring alleru. bevilget og tilladt . . . at hvis Indlæg, Breve og Bevisligheder, som de kunde foraarsages i Retterne at lade indgive udi tvistige Sager, de Fattige vedkommende, maa overalt i Retterne paa ustemplet Papir fremlægges, oplæses og til Paakjendelse antages, og at hvis Domme og Forretninger, som udi saanne Sager for Retterne passere og Direktørernes Fuldmægtige beskrevne begjære, maa og skulle dem iligemaade paa Iet Papir og uden Betaling af Retternes Betjente beskrevne meddeles.

9. Decbr.

Frdg. ang. Omkostninger udi de Sager, som imod tyvagtige Mennesker samt Morderc og Manddrabere ved Retten skulle udføres.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at eftersom Vi ugjerne have maattet fornemme, hvorledes her i Landet adskillige Tyverier skulle gaa i Svang, særdeles med Kvæg og Væster samt andet mere, mest fra fattige Bønder, som disse tyvagtige Mennesker vel vide, at de ikke kunne formaa at lade dem paagrive, mindre udstaa de Bekostninger, som udkræves til Tyvenes Varetægt og Underholdning og til Processerne i lang Tid imod dem til velfortjent Straf efter Loven at drive og udføre, saavel som til Skarpretterens Belønning for deres Eksekutionsforretninger, da, paa det saadanne tyvagtige Mennesker saavel som og andre Misbædere,

som Mord og Mandslæt kunde have begaaet, ei formedelst 9. Decb. Sagsøgernes og Eftermaalsmændenes Uformuenhed ustrafede skulde hengaa, have Vi allern. for godt befundet at bevilge og tillade . . ., at udi de Sager, som imod Tyve, der stjæle fra Bønder, saa og imod Mordere og Manddrabere, hvor Eftermaalsmændene ikke formedelst Uformuenhed Sagerne kunne udføre, efter Loven blive paataalte og udførte, maa overaalt i Retterne, hvor saadanne Sager, saasnart muligt er, skulle anhangiggjøres, bruges ustemplet Papir, og at hvis Domme, Akter og Forretninger, som i samme Sager for Retterne passere, maa og skulle saavel Misdæberne, der ingen Midler have, som Sagsøgerne af Rettens Betjente paa ustemplet Papir og foruden nogen Betaling beskrevne meddeles, og hvad de øvrige Beføstninger paa deres Fængsel og Senrettelse sig anbelanger, da ville Vi allern., at det hele Amt, hvorudi saadant Tyveri og andre misdædiffe Gjæringer med Mord og Mandslæt begaaes, til flige Omkostninger skal til Hjælp komme, til hvilken Ende vi hermed allern. anbefale Bore Amtmænd, enhver i sit Distrikt, efter Hartkornet ligeligen at ligue og lægge samme Omkostninger mellem der iboende Proprietærer, Præster, Fogeder, Dytterbønder og andre Bønder, ingen undtagen; dog bliver det Bores Grever og Friherrer forbeholdt selv at gjøre Ligningen paa deres eget Gods, forsaavidt det pro Quota efter Notits fra Amtmanden kan tilkomme, og Pengene paa Bore Amtstuer lade betale, efter hvilke Amtmændenes Ligninger Herreds- og Birkfogederne Pengene skulle indtræve og paa Amtstuerne levere, derfra de Bedkommende siden efter Amtmændenes Ordre af saadanne Penge skal betales. Skulde ellers nogen Misdæder selv være ved Midler, da skal Beføstningen paa ham deraf tages, forsaavidt de sig dertil kunne strække.

1. April. Seddel, at de Fattige, naar deres ipanthavende Huse, endstjoudt de paa Auktion have været opbudne, ei blive solgte, maa for Auktionsfalarium at betale, være fri og forstaaede.

1714.

30. Novb. Frdg. anl. Jordemødres Examen, Autagelse og Forhold, saavel i Kjøbenhavn som overalt i Danmark.
Indm. Saml. pag. 49.

1715.

8. April. Frdg. anl. Bøders Udpantning for Breve, som sendes med anden Leilighed end med Posten, og deres Deling m. v.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at saasom Vi have maattet fornemme, at uagtet Vi ved Børes den 2. Februar 1714 allern. udstedte Forbud anlangende, at ingen Breve maa sendes til noget Sted her udi Bort Nige Danmark med anden Leilighed end med Posten (dog at det ei skal være nogen forment udi sin egen Sag at affærdige et expresse Bud) allern. have befalet, at saafremt nogen udi sliq eller anden Underfløb, i hvad Navn det have kan, skulde befindes, Øvrigheden da paa alle Steder skal være Postmestrene assisterlig, at de Skyldige strax og uden Person's Anseelse med den udi ovenmeldte Forbud dikterede Straf kunde worde ansete, der dog en og anden Magistrat skal have understaaet sig i saadanne Tilfælde Sagen paa Postmesterens Angivelse blot og alene til Lands Lov og Riet at henvijs og og saaledes ei de Skyldige har villet straffe, saa ville Vi nu hermed have budt og befalet, at naar nogen Mishandling herefter med Breves Forsendelse lovlig er beviist, Magistraten da bestlige Bøder uden videre Proces af de Skyldiges Boer lader udpante, dog at de Ord, som staa i for-

berørte Boves den 2. Februar 1714 allern. udgivne Forbud, 8. April nemlig: at den, som Brevet tilhører, skal have forbrudt 10 Rdl., bør forstaas paa den, som Brevet har sendt, og ikke om den, som det tilsendes, af hvilke Bøder Vi allern. have forundt Angiveren at maatte nyde den tredie Part og Resten Postkassen at hjemfalde.

1716

Frdg. anl. danske Skoler og Skoleholdere i Kjøbenhavn. 12. Juni

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v.,

1 - 13

14. De, som holde Skole, bør for Alting vogte sig for, at de ei give den Ungdom, de oplære, Forargelse med Banden og Sværgen eller anden ukristelig Gjerning; befindes de bevisligen i saadan Synd, bør de med Eftertryk straffes eller efter Sagens Bestaenhed aldeles sættes fra deres Embede.

15 - 19.

1717.

Frdg. om Møng.

11. Febr.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at Vi allern. have for godt befunden Boves Møngforordning at lade udgaa, som følger:

Første Klasse — Niende Klasse.

Herhos er at agte, at Fyrsterne af Boves Hus og de Fyrster, som ere i Boves Tjeneste, saavel som Kongernes naturlige Børn tage deres Møng efter deres høie Herkomst.

Og paa det al Disput og Leilighed til Uenighed om Møngen angaaende det Ord „virkelige“ kan forekommes, saa ville Vi allern., at derunder alene skal forstaas de, som sidde i Høiesteret, og de, som ere i det danske og tyffe samt Krigs-Kancelli. paa Rentekammeret, paa Generalkommis-

11. Febr. sariatern af Land- og Sæetaten samt Politi- og Kommercekollegio og gjøre virkelig Tjeneste sammesteds, saa og alle de, som staa virkelig i Embeder og forrette Bores Tjeneste; dog skulle Bores Geheimeraad, som med samme Karakter ere benaadede, nyde og beholde deres Levetid den samme Rang, som Bores elskelig kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Shufommelse, udi Forordningen om Rangen den 11. Februar anno 1699 Geheimeraadene allern. tillagt har, hvilket ligeledes om deres Fruer er at forstaa, men de, som herefter bekomme samme Karakter, skulle have deres Rang og Sæde, som den nu af Os allern. er blevet regleret.

De Personer, som betjene eller have betjent nogen af de udi de trende første Klasser specificerede Charger, hvad Herkomst de og kunne være af, hvad hells de ere Bores fødte Undersaatter eller Fremmede, skulle for sig, deres Kvinder, ægte Børn og Uskom til evig Tid være og holdes for ældgammel Adel, og den ene som den anden nyde lige Privilegier, Ære, Værdigheder og Prærogativer, enten de af Kongerne med Stjold ere benaadede eller ei.

De udi de sex sidste Klasser specificerede nyde de Privilegier, som Bores elskelig kjære Hr. Fader den 11. Februar Aar 1679 de Kongl. Betjente allern. givet har, saavel som hvis udi Lovens 1—2—11 meldes.

20. Febr. **Plakat om Memorialer og Supplicationer.**
 Indm. Saml. pag. 53.

1718.

18. Novb. **Reskr. (til Præsidenten i Kjøbenhavn) ang.**
Bøders skadesløse Betaling.

Paa Din allerund. gjorte Forespørgsel, hvorledes det Ord „skadesløs“ udi Bores til Stiftsbestalingsmændene den 22. August 1711 allern. ergangne Befalinger om de reste-

rende Bøder, som en eller anden udi Børes Højesteret kunde 18. Novb. være tilbømt at betale til Vor Frelfers Kirke i Christianshavn, deres Inddrivelse og Betaling skal forstaaes, give Vi Dig hermed allern. Tilsvær, at som det baade er overalt bekjendt og er Praxis, at det Ord „skadesløs Betaling“ indeholder baade Menter og Mentens Mente saa og al den Beføstning, som der maa gjøres for at faa Betalingen, saa vidt den findes lovlig, saa forholdes det og derefter med samme Bøders Inddrivelse.

1719.

Frdg. om Memorialer m. m.

10. Marts.

Forordning anl. at de, som indstikke Relationer, Memorialer eller Suppliker til Hs. Majest., Rancellierne, Rentekammeret, Admiralitetet, Generalkommisariaterne, eller andre Kollegier, skulle separere Materierne og ei indføre udi en Relation, Memorial eller Supplik flere Materier end de, som til ethvert Sted henhøre, med videre.

Frdg. ang. adskilligt Justitien Bedkommende. 31. Marts.
Subm. Saml. pag. 62.

Anordu. anl. Sildefustagers Størrelse, og hvor= 9. Juni.
ledes dermed skal forholdes, særdeles ved Limfjorden.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at Vi til desto bedre Lighed og Rigtighed for den Sælgende og Kjøbende allern. have fundet for godt med Sildefustagerne saavel ved Limfjorden, hvor den meste Sildefangst og Handel dermed sker, som overalt i Vort Rige Danmark efterfølgende Anordning at gjøre.

9. Juni. 1. Skal en Silbetønde herefter holde 112 Potter nyt Maal og halve Tønder og Fjerdinge efter Proportion der-
 efter indrettes.

2. Alle de Silbetønder, som efter dette Aars Høstfiske-
 ris og Salteris Endskab skulle befindes at holde mindre end
 112 Potter nyt Maal og smaa Træer à l'avenant, skulle
 kasseres.

3-4.

5. Og som der imellem de Kjøbende og Sælgende ved
 de ferske Silde Opmaalning eller Optælling af Fiskeriet
 i Limfjorden skal gaa stort Bedrageri, Mened og Gudsfor-
 tørnelse i Svang, helst de ferske Silde paa adskillige Steder
 undertiden falde større og undertiden mindre, saa til fligt
 at forekomme, ville Vi allern. have anordnet og befalet, at
 alle ferske Silde af Fiskeriet overalt i Limfjorden under Konfiskation
 til hvert Steds Fattige i mellem de Kjøbende og Sælgende skulle
 maales med rigtige, og forsaavidt Halsborg angaar, af Magi-
 straten sammesteds justerede og brændte Baller, alle paa
 38 Potters Størrelse, som skulle kunne gjøre en Fjerding
 renset, faldet, pakket, sammenlaget Silde; men paa de an-
 dre Steder og Fiskerleier af de i hvert Distrikt beskikkede ed-
 svorne Mænd til et lige Maal justerede og brændte.

17 Novb.

Abent Brev ang. Voldgift.

Vort aabne Brev, at for Os allerund. har andraget
 Christian Stub, Forpagter paa Brandborg, at, endfsjøndt
 han forgangen Aar, da Niels Morville, Ejer til bemeldte
 Brandborg, havde begyndt en Sag med ham angaaende no-
 gen Tiende, som Morville vil paastaa, at Stub skal give
 ham, da dog intet derom i deres Kontrakt skal være meldt,
 lod sig af formeldte Morville overtale, hans Sag tvende
 Mænd at voldgive, beklager han sig dog, at samme Vold-
 giftsmænd ei alene dønmme ham til at betale Tiende, men
 endog henviser mod ren og pur absolut Voldgiftsfuldmagt

Resten af deres Stridigheder til ordentlig Rettergang, som 17. Novb Stub formener, at de efter Voldgiftsfuldmagten alligevel ere pligtige til at kjende ubi, med allerund. Begjæring, Voldgiftsmændenes Kjendelse til Landssthinget at maatte lade indstævne, da have Vi allern. for godt befunden derudinden saaledes at resolvere og anordne . . ., at dersom Voldgiftsmændene ikke have kjendt paa alle Punkter, som imellem Parterne er Disput om, saa bør det, som de i en Del have dømt, at være uletterretteligt, og saa forblive Sagen ved Lands Lov og Ret.

1720.

Mandat om Østerstyrerets Affkaffelse.

26. Febr.

Indm. Saml. pag. 64.

Kammerretsbordningen.

18. Marts.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at efter som den af Vores kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Thukommelse, den 30. Juli 1684 allern. udgivne Kammeretsordning ikke med nærværende Tid i Alt kommer overens, saa have Vi allern. fundet for godt den samme til allerund. Efterretning for Vores vedkommende Betjente og deres Forlovete, samt alle Andre, som nogen Sag for Vores Kammerkollegio kunde have at udføre eller der bør at svare, saaledes, som følger, at forny og forandre, hvorefter enhver Vedkommende uden nogen Indvending sig i alle Maader strikte har at rette og forholde, eller og, om noget derimod begaas eller forsømmes, uden nogen Exception derfor at lide og undgælde.

I. Kap. Om Rentekammersager og Processernes Maade.

1. Enhver, som Vores Intrader, være sig Penge, Korn eller andre Varer, enten visse eller ubisse Indkomster, bliver betroet at oppebære, og ei derfor gjør rigtig Rede og

18. Marts. Regnskab udi rette Tid paa Bores Rentekammer, eller om han nogen Beholdning har, den ei strax fra sig efter Ordre leverer til dem, som den af ham skulle aannemme, og ellers ikke strax betaler efter den ham fra Rentekammeret tilsendte Berægning over hvis han efter Decision paa Antegnelserne udi hans Regnskaber skyldig bliver, saafremt han ikke kan afbevise det, som ham til Mangel er slaget og kræves, inden den ham derudi forelagte Tid, til Bores allern. Kwitances videre Erlangelse, lider og undgjælder derfor efter Bores Kollegii Dom.

2. Ligesaa skulle alle de, som med Kontrakter eller Forpagtninger ere os forbundne, saasnart Terminerne ere forbi, forklare udi Bores Rentekammer, hvorledes Kontrakterne eller Forpagtningsbrevene ere efterlevede, omendstjændt ei derfra ster nogen Erindring, og skulle de sig derfra med Kwitance forsyne imod Kontraktens eller Forpagtningsbrevets og behørig Dokumenters Overlevering, eller staa derfor under Kammerkollegii Kjendelse.

3. Dersom og nogen Bores Betjente, enten ved Rentekammeret eller som staa for Regnskab, har i saadan sin Bestilling begaaet nogen Forbrydelse, som ikke hans Dre eller Liv angaar, eller og nogen Tvistighed falder imellem Betjentene indbyrdes om deres Oppehørseler, bør derudi af Bores Kammerkollegio dømmes.

4. Dersom af Regnskaberne erlanges nogen Underretning om, at nogen maatte have tilbragt sig enten nogen videre Betaling, end ham med Dette tilkommer, eller og har givet sin Kwittering for aannemede Varer eller Penge, som ikke findes at være komne Os igjen tilgode, da skal den samme paa Kammerkollegii Skrivelse sig fornøielig inden den derudi forelagte Tid erklære, hvorledes derfor er stet Os tilbørlig Nede og Rigtighed, og hvis han ikke i sit næste Aars Regnskab, førend han derom bliver erindret fra

Kammeret, viser selv sin Feil at have ændret, liden han 18. Marts. derfor og undgjælder efter Kammerkollegii Sigelse.

5. Ingen Paaskud paa Tjeneres eller Fuldmægtiges Forseelse bør anses enten Os eller Bores Undersaatter og andre, som Skat, Told eller anden Nødtighed erlægge, til Skade, eller dem til Befrielse, som staa os for Regnskab, efter som Vi ikke deres Tjenere men dem selv have Bestillingen betroet, saa at saadanne Bores Betjente, om de enten formedelst deres Udygtighed eller Magelighed ville bruge Tjenere eller Fuldmægtige, skulle selv indestaa for al Staden, og være tiltænkte at forvare sig saaledes med Kaution eller i andre Maader, førend de dem antage, at de maa være forsikrede om deres Trostaa og vide, hvor de igjen kunne søge deres Skade.

6. Og maa ingen udi forskrevne Sager, enten han er Hovedmand eller Forlover, af hvad Staa og Kondition han og er, enten han er udi Tjeneste eller ikke, og i hvor han udi Bores Riger og Fyrstendømmer enten har haft sin Bolig, Ophold og Tilhold eller endnu har, skyde sig til sit Værneting, men han udi alle foreskrevne Sager bør for Bores Kammerkollegio immediate indstævnes og der endelig dømmes, undtagen i de Sager, som ved aparte Forordninger ere anbefalede for andre Retter først at skulle paatales.

7-10.

11. Med Arrest paa den skyldige Hovedmands Person og Gods skal ei opholdes, indtil Kammerkollegii Stævning tages, dersom han ei indleverer rigtige Regnskaber for de betroede Intrader inden den forelagte Tid udi denne Forordnings efterfølgende 2. Artikel i det Kapitel om Regnskaber, og han enten ingen Kaution har, eller af Os for Kaution er befriet, og ikke kan stille nøiagtig Forsikring, for det han befindes at være skyldig. Havn han endog Forlover, og Kammerkollegium af de indkommende Ekstrakter eller Regn-

18. Marts. Staber fornemmer, at han indesidder med Vores oppebaarne rede Midler af Penge, Korn eller andet, og saadant ei efter Ordre fra sig leverer, eller og ikke har sin udi Regnskabet tilførte Beholdning tilstede, om det blev paafordret eller efterset, maa hans Person og Gods efter Kammerkollegi Foranstaltning af Rettens Mittel, hvor han bor, arresteres (omendstjøndt hverken Stævning eller Dom udi Sagen er taget) og hans Bo strax registreres og forsegles, og Gjenpart af Forretningerne Kammerkollegio tilstilles; hvilken Arrest skal og Forloveren strax tiltjendegives, paa det Forloveren kan udi Tide forsyne sig hos ham, om han i Stedet for den anden strax uden videre Proces vil betale, da han og med samme Ret, som Vi til Vores Intraders Nødværdighed Os betjene, maa den skyldige Nøst hos Hovedmanden indkræve, imidlertid udtages Hovedmandens Dokumenter i hans eller anden af ham selv bestemt Fuldmægtigs Overværelse, igiennemdrages og forsegles, og efter Specifikation ham tilstilles til at betjene sig af dem udi Arresten til sine Regnskabers Forsærdigelse og til sit Forsvar, hvorefter da Kammerkollegium beordrer Sagens videre Udførsel og Os den allerund. foreskriver, paa det Bestillingen maa blive betimelig forsynet.

12. Tjenere skulle blive tilstede i saadan saavel som i Dødsfald, at gjøre fornøden og edelig Underretning om Regnskaberne, om de holdte Bøger, om Boets Tilstand og hvad de ellers have haft selv under Hænder. Befindes og Tjenere nogen Tid tilforn forlovede, skulle de have forsynet sig med rigtig Afsted og Bevis, at med Principalen er gjort fuldkommen og special Afregning om hvis de have haft under Hænder, saaledes som de det ville vedstaa, og være Os til lige Underretning allerund. forbundue. Og som ei videre af dem derudi begjæres, end det, som i sig selv ret og billigt er, saa have de sig allerund. at fortrøste at dersom de udi saadan deres Tjeneste med tilbørlig Fktid

og Trostfab sig anstille, kunne de have videre Forfremmelse 18. Marts. at forvente, men dersom de skulle befindes uvillige eller i nogen Maade begaa nogen Uredelighed, Boet eller Dø til Skade, da straffes de derfor efter Frdg. 4. Marts 1690 som utro Tjenere; imidlertid de saaledes blive tilstede, nyde deres billige Underholdning paa det skyldige Bøes Beføstning.

13. Naar Bøes Kammerkollegium til Bøes Intrabers Sikkerhed eragter fornødent at lade gjøre Arrest hos den Skyldige enten paa hans Person eller Gods, eller paa begge tilfælde, beordre Kammerkollegium Kammeradvokaten den skriftlig at begjære af Bøes Foged og Rettens Betjente, som den da uvægerlig i Kammeradvokatens eller hans Fuldmægtigs Nærværelse paa lovlig Maade skal gjøre, og dersom den Skyldige har Forlover, skal det den samme strax derpaa tilkjendegives, paa det han og for Bøes Betaling og sin Sikkerhed derudi maa vigilere.

14. Kan og den Skyldige skaffe suffisant Borgen for sig, som vil indestaa for alle de Prætensioner, paa hans Regnskaber kunne falde, dersom han maatte undvige og den Skyldiges forseglede Bø ei kunde tilstrække, maa hans Person af Arresten entlediges indtil Sagens Uddrag, og naar Dom er falden og han ikke retter for sig inden 14 Dage, leveres han tilbørligen udi Arresten igjen, da den anden for dette sit gjorte Løfte vorder fri.

15. Saa skulle og Bøes Stifamtmand, Amtmand, Kommandanterne i Fæstningerne og Magistraten i Kjøbstæderne, som af Bøes Kammerkollegio eller Kammeradvokat skriftligen vorder ansøgt om den Skyldiges Forvaring, gjøre saa forsvarlig Anstalt derudi, at de ikke selv skulle have at svare Dø til Bøes Prætension hos ham, i Fald han formedelt deres Forsømmelse maatte undvige, forinden Vi ere afbetalte, i hvilken Sag de skulle staa under Kammerrettens Kjendelse. Hvad angaar Bøes Kommandanter udi Fæstningerne, saa ville Vi allern., naar de for sig selv Forsømmelse

18. Marts. beslydes, anbefale 2de Generaler eller Officerer, efter Proportion af den Karakter, Kommandanterne have, som med 2de af Kammerkollegio kunde domme i Sagen, og bringe samme med forderligste til Endskab.

16. Skulde Hovedmanden, naar Arrest paa Person og Gods hos ham forarsages, eragtes uvederhæftig at svare til Bores Prætenstioner, skal Forloverens Bo imidlertid ved Rettens Middell paa forskrevne Maade registreres, forsegles og sekvstreres, indtil Vi vorder af Hovedmanden afbetalt, med mindre Forloveren enten selv eragtes suffisjant nok at svare eller og kan stille nøiagtig Kaution, at Vi ei af den Marsag nogen Skade skulle lide; men naar Dom udi Sagen er gangen, forholdes videre med dens Exekution hos Hovedmanden efter Loven og hos Forloveren efter hans udgivne Kaution.

17. Ingen Skjøder, som af Hovedmanden eller Forloveren ere udgivne, skulle gjælde inod saadan Arrest, som til deres Hjemthing og Landsthing er bleven publiceret, med mindre de til Thinge, inden den ordinære Tid efter Loven og førend Arresten er gjort, ere læste og paaskrevne; og skulle alle saadanne Skjøder endda baade af Sælgeren og Kjøberen beediges til de Thinge, hvor Skjøderne ere paaskrevne, at Skjødet er rigtigt og ingen Bedragelighed derunder, saa og forklares, om noget paa Kjøbet er betalt; paa lige Maade bør de og af dem, som til Bitterlighed have underskrevet, beediges, at de have været tilstede ved samme Skjøders Underkrivelse og Forsegling, og at de ei have været ældre udgivne, end de ere daterede; men Gave-, Forsenings- og deslige Breve bør ikke at komme Bores Fordring til Præjudice i nogen Maader, ei heller maa det nogen af Bores Besjente, som staar for Regnskab og nogle af Bores Intrader at oppebære ere anfortroede, fra den Tid at regne, at han til saadan Tjeneste er antaget, eller Forloverne, som for nogen af deslige Bores Besjente have kaveret, fra den

Tid af, at de Kautiou have indgaaet, være tilladt at pant- 18. Marts.
 sætte noget af deres eiende Gods, rørende eller nrørende,
 til hvem det end maatte være; ei heller maa det nogen
 være tilladt at tage imod saadant Pant, saasom saadan Pant-
 sættelse herefter, det maatte være sig enten af haandsaaet
 eller thinglyst Pant, skal være ughyldig og af ingen Kraft,
 indtil Vi for Bores Prætensioner, saavel hos Hovedmænt-
 dene som Forloverne, aldeles er vorden fornøjet. Udi det
 øvrige forholdes efter Bores Forordning om Retteus Be-
 tjentes prompte Assistance af Dato 14. Febr. 1718.

18. Saa skal og den skyldige Hovedmand eller For-
 lover, som ei enten selv erægtes suffisiant nok at svare eller
 og ikke kan stille saa nøiagtig Kautiou som i foregaaende
 16. Art. ommeldes, være forpligtet strax at give ved sin
 højeste Ed sin tilstaaende Gjæld tilkjende, og ligesaavel sine
 udgivne Panter paa rørende Gods, som hvad af ham til
 nogen er laant eller sat udi Forvaring, og ikke noget deraf
 fordølger, saafremt han ei vil betale Os, foruden det han
 bliver skyldig, det fordulgte Pante-, Laane- eller Forvarings-
 godses Værdi, og om han det ei formaar gaa i Jærn paa
 Holmen, som for andet Lyveri, dersom det bliver bekjendt.
 Kligemaade skal intet af saadan Pante-, Laane- eller For-
 varingsgods leveres tilbage, saasnart Arresten er sket og
 publiceret, men gives Fogden, som gjør Arresten, strax til-
 kjende under lige Straf, og man, hvor derom tvistes, de
 Bedkommende tilbørlig Ed udi Retten forelægges; skulde og i
 sin Tid enten ved Mettergang eller udi Stervboerne noget
 Underflæb opdages, eller af andre, efterat noget deraf var
 nægtet, bevislig tilkjendegives, betale de endnu halv saa
 meget til Angiveren, og om de ere døde, deres Arvinger
 ligesaa, med mindre de gaa fra Arv og Gjæld efter Loven.

19. Dommen skal, det snarreste muligt, affiges i Ret-
 ten og ndstedes under Bores Høitingskammerkollegii Segl, og
 derfra ingen videre Appellation til nogen Det være tilladt,

18. Marts. saa skal og udi Dommen være kortelig indført ved hvert Punkt, som den Skyldige har disputeret, Aarsagen til Kjendelsen, grundet enten paa Loven, Borets allern. Forordninger og Reskripter udi Kammerfager og ellers de Skyldiges havte Ordre og Instruxer, og hvor de om Sagen intet melde, da paa Billighed, paa det enhver maa vide, af hvad Aarsag saadan Dom ham er overgangen.

20. Er nogen tilbømt enten nogen Summa at betale eller noget strax at præstere, da bør han pligtig at være under hans Faldsmaal, foruden Sagen i sig selv, Dommens Indhold at efterkomme 14 Dage efter Dommens Publikation, om han eller Fuldmægtigen har kompareret udi Retten, og hvis det ei er sket, da 14 Dage efter at Dommen for ham eller hans havende Bopæl er forkyndt, eller der han sidst tilholdte, om han ingen Bopæl har. Er det nogen Gjæld, og han ei da producerer Vedkommendes Bevis for dens Betaling, eller om det er nogen beglært Rigtighed, og den ei attesteres at være fuldbyrdet af dem, som det vedkommer, aabnes den forseglede Bo, og gjøres Os Betaling først i de redeste Midler, siden udi Løssøre og Kjøbstadgods ved Auktion, og endelig udi Fordegods, som da ved offentlig Auktion til Borets Betaling skal bortsalges.

21. Derjom og af Debitorens Gods er endel pantsat saaledes, at det ikke strider imod de foregaaende Artikler, rørende eller urørende, maa det ved Auktion forsøges, om den Panthavendes Pant høiere kan udbringes end til Kapital, Rente og Omkostning efter Forfærdningen indtil Forfaldsdagen, og naar da noget bliver tilovers, kommer det udi Borets Forbring til Affortning.

22. Kan Hovedmandens Bo ei tilstrække, søges Forloverens paa lige Maade, og om Vi da ei skulde naa Borets Betaling, forholdes videre med dem begge efter Loven; dog, saajom begge, baade Hovedmand og Forlover, efter foregaaende 9. Art. tillige indstævnes, saa ville Vi have Os

forbeholdt Vor fulde Betaling at søge, hos hvilken af begge 18. Marts. eller hos begge tillige, ligesom der til Vor Betalings Befordring findes tjenligst.

23. Ovenbemeldte Kammerkollegii Dommens Eksekution sker af Vores Byfogder udi Kjøbstæderne og af Vores Fogder og Sorenskrivere paa Landet, og leveres uden Ophold til dem, som udi samme Distrikt dertil af Vores Kammerkollegium kommitteres, de Penge, som enten ved Auktion eller for anden tilstaaende Gjæld indkomme, saa og videre adviseres samme Kommitterede, hvorledes med deres Inddrivelse fortares; hvormed bemeldte Rettens Middel og kontinuerer uden nogen Forsømmelse, som de agte os at svare, indtil enten samme Kommitterede have bekommet den fulde Summa efter Dommens Formelding, eller ei mere hos Debitoren og Forloveren bliver at bekomme, og de Sagen imod dem efter Loven have tilendebragt.

II. Kap. Om Regnskaber.

1—9.

10. Dersom nogen Forpagtning af Os nyder, svare præcis til Terminerne efter Forpagtningsbrevet, og om derudi paa Rentekammerets Afsignation findes forsømmelige, gives det strax deres Forlovere tilkjende, som det skal staa frit for strax Forpagtningen at autage imod anden usiagtig Kaution og det resterendes Erlæggelse, og derimod nyder han lige Tiltale til Hovedmanden, som Vi selv maatte have. Men dersom han det ei vil eller kan, forundes samme Forpagtning til den Høistbydende, og hvad da mindre bliver udlovet, søges strax hos den forrige Forpagter eller hans Forlovere tilligemed den foresaldne Termin, saafremt de ei usiagtig Kaution kunne stille, at denne Afgang skal til Terminerne rigtig blive erlagt. Kan det og ikke komme til Forpagtning, maa paa deres Beføstning antages Betjente til Forvaltningen, og hvad mindre indkommer end Forpagtningens Summa,

18. Marts. naar alle Omkostninger ere svadragne, svare de til efter Kammerretsordningen, om de det ei strax klarere.

11—17.

18. Dør og nogen af Borens Betjente, som staar for Regnskab enten udi Tjenesten eller og før han har Borens Kvittance for sine Regnskaber, da skal Borens Hofret eller Borgret efter den Afsødes Vilkaar, om han i Kjøbenhavn har været bostiddende, og Borens Amtmand, om han har boet paa Landet, men Magistraten i de andre Kjøbstæder, om han der har boet, have tilbørlig Indseende og Omfarg for, at Boet ikke forrykkes eller forkømmes eller Skiftet vorder holdt, inden den Tid Loven melder, førend fra Borens Rentekammer er Underretning indhentet, om han enten med Regnskaber staar efter, eller noget derpaa skyldig bliver; hvilket i det længste skal ske inden 6 Maaneders Forløb efter derom af Skifteforvalteren giorte Forespørgsel hos Rentekammeret, og hvis det ikke inden den Tid tilkjendegives, da Skiftet derefter ikke længere at opstaa, men den eller de være Os ansvarlige, som udi Forsømmelsen befindes skyldige, imod Regres, som de bedst vide og kunne. Og maa ingen Indførsel eller Udlæg ske udi saadant Bo, førend Vi ere fornøiede, omendstjøndt enten før eller efter den Afgangnes Død Dom til Betaling kunde være forhvervet. Dersom den Afsøde med nogen af sine Regnskaber staar tilbage og han enten ingen dygtig Tjener har efterladt, eller Arvingerne ere umyndige, skulle de, som Skiftet skulle forvalte, med Rentekammerets Bidskab og Samtykke konstituere en fornuftig Mand, som Regnskabet kan formere, i Fald Arvingerne ei ere saa vederhæftige, at de til Borens Rettighed nøiagtigen kunne svare, og bliver Borens Gjæld prioriteret frem for alle andres efter Loven.

III. Kap. Om Kaution.

1—10.

Fredstraktat til Frederiksborg imellem Deres 3. Juni.
kongl. Majest. Kongen til Danmark og Norge etc.
paa den ene og Kongen af Sverig og den svenske
Krone paa den anden Side.

Udi den hellige Treenheds Navn gjøres vit-
terligt for alle nu levende og efterkommende, som dette
vedkommer eller herefter kan vedkomme.

1—5.

6. Paa lige Maade, efter som hans Fyrstelig Durch-
leuchtighed, Hertugen af Slesvig Holsten, er bleven ind-
viklet udi den nordiske Krig, og den nære Forbindelse, som
er imellem bemeldte Hans Durchleuchtighed og den svenske
Krone, kunde blive agtet som en Hinder i den, udi hvis som
betræffer Hertugdømmet Slesvig, gjorde Decision, saa dekla-
rerer og lover herved Hans kongl. Majest. af Sverig for
sig og den svenske Krone aldrig, enten direkte eller indirekte,
at sætte sig imod det, som angaaende bemeldte Hertugdømme
Slesvig udi Favør af Danmark kan vorde stipuleret ved de
tvende kongl. Mediateurs, som have tillige arbejdet paa at
tilveiebringe denne Traktat, og ingenlunde imod Hans
kongl. Majest. af Danmark i Gjærningen at gaa bemeldte
Hertug med nogen Bistand tilhaande, som kunde foruroilige
eller fornærme Hans kongl. Majest. udi de ovenmeldte
Stipulationer.

7—8.

9. Udi Betragtning til det, som tilbagegives, samthækker
Hans kongl. Majest. og det Svenske Rige ved denne Artikel,
at efterdags imellem Nationerne ei skal være nogen Forskjel
udi Sundet og de tvende Belter, og udi Følge deraf fra-
siger sig Hans kongl. Majest. og Sveriges Rige den Und-
tagelse og Frihed for Tolden udi Øresund og de tvende
Belter, hvilken de Svenske udi Kraft af de forhen sluttede
Fredstraktater indtil denne nærværende Tid have nydt, saa

3. Juni. at Sveriges Riges og de dertil hørende Proviindsers Undersaatter skulle herefter fra den Dag af at regne, da Ratifikationerne af denne Traktat ere blevne omveklede, og alle Artiklerne med deres Stipulationer, angaaende hvis som skal tilbagegives og gjøres Fornøielse for, af begge Parter efterkomme, til Hans kongl. Majest. af Danmark og Hans Efterkommere betale udi Sundet og de tvende Belter Told for deres Skibe, Gods og Kjøbmandsvarer lige med de Engellænder og Hollænder eller en anden Nation, som udi denne Henseende er eller kan blive mere gunstig af Hans Kongl. Majest. til Danmark medhandlet. Hvorudover man, som sagt er, udtrykkelig er kommen overens, at de Svenske Undersaatters Skibe og Gods, naar de gaa ud og komme tilbage ved Toldstederne udi Sundet og Belterne, hverken med Ophold, Hinder udi hastig Befordring, eller under hvad Navn det endog kunde være, skulle worde anderledes begegnede, end den Engellske, Hollandske eller en anden Nation, som nyder det største Vensteb.

10—16.

24. Juni. **Frdg., hvorefter Amtmænd og Magistrater Liendepenge af Arvs Udførsel af Rigerne ei mere herefter sig maa tilegne.**

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at saasom endel Borens Betjente og Embedsmænd, som Loven kalder Øvrigheds personer, saavel Amtmænd paa Landet, som Magistrater i Kjøbstæderne, i begge Bore Riger tagende sig en forment Anledning af Loven har hidindtil tilholdt dem Rettighed at oppebære 10de Pengene af hvis Arv, som af Bore Riger udføres, da dog hvad Loven i den Fald melder, ikkun er en pur og blot Kongl. Raade, som ikke saaledes egenmægtig bør misbruges, hvorfor Vi og allerede for nogen Tid siden efter befundne Bestaffenhed har udi en Sag om 10de Penge været foraarstaget udi Borens Høiesteret saadan prætenderede

Retlighed ved ordentlig Lov og Dom at underkjennde, det og 24. Juni. desforuden befindes, at endel af forbemeldte Bores Betjente, baade Amtmænd og Magistrater, med mere Estertænkksomhed har overveiet Lovens Ord i denne Materie og derfor ikke har understaaet sig bemeldte 10de Penge saaledes at oppebære, førend de expresse allernaabigste Bevillinger derpaa havde erholdt, da paa det at forbemeldte Misbrug engang for alle herefter kan vorde affkaffet, have Vi allern. for godt befundet at kundgjøre . . . at Ingen, enten Amtmand eller Magistrat, maa understaa sig herefter uden Bores egen foregaaende expresse allern. Bevilling nogen 10de Penge sig at tilholde eller oppebære, saasom de ligesaavel som 6te Pengene ere og forblive et Regalie, Os og Bore Arvesufcesforer i Regjeringen alene tilhørende, og af Bedkommende, som Vi saavel i Kjøbstæderne som paa Landet Bore Intraders Oppebørsel allern. have anfortroet, skulle oppebæres og Os til Indtægt beregnes.

Garanti- eller Forsikringsakt om Hertugdømmet 26. Juli. Slesvig, oprettet udi Følge af den 6. Artikel udi den imellem Deres Kongl. Majest. Kongen til Danmark og Norge paa den ene, og Kongen af Sverig og den svenske Krone paa den anden Side sluttede Fredstraktat. Undertegnet til Frederiksborg den 23de Juli og ratificeret til Herrenhausen den 26. i samme Maaned Mar 1720 af Hans kongl. Majest. til Storbritanien.

Georg, af Guds Naade Konge til Storbrittanien osv. Saa lover og forpligter Hs. kongl. Majest. til Storbrittanien for sig, sine Arvinger og Efterkommere at ville garantere eller indestaa Hs. kongl. Majest. til Danmark og Norge, Hans Arvinger og Efterkommere, at skulle til evig Tid roligen beholde den fyrstelige Del af Hertug-

26. Juli. dømmet Slesvig, som Hs. kongl. Majest. til Danmark nu virkelig besidder, og at ville dem derudi haandhæve inod alle og enhver, der enten direkte eller indirekte skulde derudinden ville forurolige dem, Alt efter og udi Følge af de Foreninger, som ere indførte udi den med Hs. kongl. Majest. til Storbrittanien, som Kurfyrste til Brunsvig og Lüneborg udi det Aar 1715 sluttede Traktat.

18. Aug. **Garanti- eller Forsikringsakt om Hertugdømmet Slesvig**, oprettet udi Følge af den 6. Artikel udi den imellem Ds. kongl. Majest., Kongen til Danmark og Norge paa den ene, og Kongen af Sverrig og den svenske Krone paa den anden Side sluttede Fredstraktat. Undertegnet til Stockholm den $\frac{3}{4}$ Junii og ratificeret udi Paris den 18. Augusti af Hans Allerkristeligste Majest. Kongen til Frankrig og Navarre.

15. Novbr. **Privilegier for de fremmede nye Kolonier af den reformerte Religion, som sig i Fredericia nedfætte.**

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v., at Vi de nye Kolonier af den reformerte Religion, som fra fremmede Steder med deres Familier til Vor Stabelstad Fredericia enten allerede ere ankomne eller herefter ankomme for at anlægge en og anden ny Plantage, med efterskrevne Privilegier allern. ville have benaadet

1. Have Vi allern. bevilget, at dem, som sig i eller omkring vor Stabelstad Fredericia nedfætte, en Præst af deres Religion maa tilstaaes, og dem, for selv deraf at lønne ham, 300 Rdlr. aarlig, og det udi 10 Mars Tid, af Vores Kasse gives; saa maa de og en Dommer af deres Nation til de imellem dem forefaldende Disputers Afhandling, saa

og en Skolemester til deres Børns Undervisning selv be- 15. Novbr.
stikke, hvilke de og selv have at lønne. Dog kan bemeldte
Dommer ei iblandt Magistraten i bemeldte Fredericia
admitteres.

2—8.

1721.

Patent om den fyrstelige Del af Hertugdømmet 22. Aug. Slesvigs Indlemmelse i den danske Krone.

Einberufungspatent an Prälaten und Ritter-
schaft und die Besitzer adlicher Güter zur Suldis-
gung.

Wir Friedrich der Vierte u. s. w. Entbieten de-
nen Wohlwürdigen, Ehrwürdigen, Wohl Edlen, Edlen und
Ehrafamen, Prälaten, sämmtlichen von der Ritterschaft und
anderen, so einige adliche Güter im Herzogthum Schleswig
besitzen, Unsere Gnade und ist Ihnen aus denen im Druck
emanirten Schrifften zur Gnüge bekandt, welchergestalt der
Herzog von Holstein, aller so wohl schrift-als mündlichen,
auch, durch dessen Ministros, wiederholheten Versicherungen
und Sincerations schnur strax zuwieder, sich notorie zu Uns
gedrungen und durch dessen collusion mit Unserm damah-
igen Feinde und erfolgte wirkliche Einräumung der Festung
Tönningen sich treuloserweise gegen Uns declariret und öf-
fenlich als Aggressor aufgeföhret, ja so gar, wegen ver-
meintlicher Theilung Unserer Länder, mit dem Feinde sich
eingelassen, und Tractaten darüber errichtet, auch gedachter
Herzog bei dessen erfolgter majorennitet, sothane Dero
Ducle des Administratoris geföhrete Conduite in allem ap-
probiret und guth geheissen, daß Wir dahero bewogen wor-
den, des Herzogen Carl Friedrich's zu Holstein gehalten
Antheil im Herzogthum Schleswig, als ein in beschwerlichen
Zeiten unrechtmäßigerweise von der Erohne Dänemark ab-
geriffenes Pertinens, wieder in Possession zu nehmen.

22 Aug. Wann nun durch den, mittelst göttlicher Verleihung, zwischen Uns und dem Könige und der Eröhne Schweden im Julio Ao. 1720 geschlossenen und unterzeichneten auch darauß wirklich ratificirten Frieden, so dann durch die darüber von den beeden Königen, als gewesenen Mediatoren erfolgte formelle und solemne Garantien, für Uns und Unsere königliche Erb-Successores an der Regierung, die Ewige und ruhige Besitz- und Beherrschung des ganzen Herzogthums Schleswig und folglich auch des hiebevorigen Fürstlichen Antheils in jetzt besagtem Herzogthum darin festgesetzt und versichert worden, und Wir dann solchennach entschlossen, selbigen Antheil mit dem Unserigen zu vereinigen und zu incorporiren und Dero Bechueß von den gesambten Eingeseßenen Ständen Unseres Herzogthums Schleswig, als Prälaten, der Ritterschafft, Städten, Amts- und Landschafftswohnern und Underthanen die alleinige Erb- und Abdingung, durch gewisse dazu Berordnete und autorisirte Commissarien einnehmen, die gesambte Eingeseßene des gewesenen Fürstlichen Antheils, Geist- und Weltliche, wes Standes und Condition Sie auch seyn, Ihrer hiebevorigen Ehdesspflicht, womit Sie dem Fürstlichen Hause verwandt gewesen, entschlagen und selbige, kraft obermelten Frieden-Schlusses und der darüber erhaltenen Garantien unter Unseres königlichen Souverainen und alleinigen Erb- und Landesregierung bringen und den Eyd der Treue ablegen zu lassen; Als gebieten und befehlen wir Prälaten und denen von der Ritterschafft wie auch denenjenigen so adeliche Güther in mehr gedachten Herzogthum Schleswig innehaben und besitzen, kraft dieses Unseres offenen Patents, allergnädigst und Ernstlich, daß Sie Sich den 4. des instehenden Monats Septembris, als am Donnerstage nach dem 12. ten Sonntage Trinitatis, Sambt und Sonders auf Unserm Schlosse Gottorff, als woselbst Wir Uns jetzt Persöhnlich aufhalten, zu dem Ende einfinden, umb Unsere allergnädigste Intention

des falls weiter zu vernehmen und darauff Uns, als Ih- 22. Aug.
ren nunmehr alleinigen Souverainen Landesherren, besag-
termassen den schuldigen Eyd der Treue zu leisten und ak-
zustatten, wie Wir dann auch allergnädigst wollen, daß von
denen Geistlichen allhier, die Pröbste alleine erscheinen sollen;
denen übrigen Geist- und Weltlichen Bedienten, Magistraten
in den Städten und übrigen gesambten Eingefessenen Unter-
thanen der gewesenen Fürstlichen Städten, Aempter und
Landschafften aber, mandiren und befehlen Wir hiemit aller-
gnädigst und Ernstlich, daß Sie sich auf Ahrt und Weise,
wie ihnen solches von Unseren dazu verordneten und autho-
risirten Commissarien nach und nach, in Unseren Nahmen,
wird intimiret und injungiret werden, zu Abstattung des
Eydes der Treue an Uns als ihren alleinigen Souverainen
Landesherrn an denen bestimmten Ohrtten Persöhnlich sistiren
und Unsern allergnädigsten Willen weiter vernehmen sollen;
Wohingegen sie alle Königlische Gnade, Schutz und Gerech-
tigkeit zu gewarten haben; Diejenige aber, so ohne erhebliche
Ehehefften, welche sie glaubwürdig zu bescheinigen schuldig
seyn sollen, auß bleiben werden, gebührend zu Rede gestellet
und nach befinden angesehen werden sollen Wornach u. s. w.

Frdg., at Præsterne paa Landet udi Danmark, 29. Dec.
istedenfor den hidtil hafte Widsommerrente, skal gi-
ves af Bonden aarlig et Pund Ost af hver Londe
Hartkorn, saa og Mettens Betjente, hvis Loven dem
tillagt og tilladt har.

Indm. Saml. pag. 73.

1722.

Instruktion for Stiftsbefalingsmændene i Dan- 5. Jan.
mark*.)

*) Samme Instrux giver ogsaa Regler for Amtmandsfor-
retningerne; disse ere her udeladte.

5. Jan. 1. Han skal over det hele Stift observere og iagttage alle de Kongl. Høiheder, Regalier og Rettigheder, og ikke tilstøde, at Kongen derudi, af hvem det og være kan, nogen Indpas sfer; men, dersom det imod Forhaabning enten allerede kunde være sftet, eller herefter maatte ske, da Hs. Maje- stæt det selv skriftlig at tilkjendegive, paa det Sagen af Generalskiftalen efter allern. Befaling lovligen kan vorde udført.

2. Dernæst bør han at lade sig være anselegen, at alle Kongelige Forordninger, Instruktioer og Befalinger, som allerede ere, eller herefter vorde givne, saavidt hans Bestilling angaar, ialt tilbørligen efterkommes, og hvis ham derudi be- fales, med største Flid forrettes, saavel som at Amtmænd og andre Amtsbetjente, Øvrighed og Borgerskabet i Kjøbstæ- der, og Retsens Betjente med samtlig Almue paa Landet, sig derefter tilbørligen forholde, saa bemeldte Forordninger, In- struktioer og Befalinger i alle deres Ord, Punkter og Klaus- suler vorde efterkommede.

3. Med Amtmændene og andre Amtsbetjente, saavel som Øvrigheden i Kjøbstæderne udi samme Stift, skal han have tilbørlig Inspektion, at Enhver sin Bestilling og Pligt forsvarligen forretter, hvorudi han dem al fornøden Hjælp efter Ansøgning skal bevise.

4. Han skal og have tilbørlig Opsyn med Justitien saavel i Kjøbstæderne som paa Landet, at ethvert Steds Øv- righed forsvarligen deres Embeder forvalter, at Justitien til- børligen administreres, saa ingen, være sig geistlig eller verdslig, Adel eller Uadel, Rige eller Fattige, sig med Nar- sag derover kunne have at besvære: til hvilken Ende han skal være tilladt, engang om Aaret at efterse alle By-, Her- redds- og Birkethingsbøger, om de retteligen ere igjennem- dragne, og at Birkethingene lovligen holdes af lovkundige Birkefogder og vederhæftige Stokkemænd i rette Tide, saa med Alting lovligen omgaas; og dersom befindes skulde, at

Birkefogden ikke forestaar sit Embede, som han bør, da ad= 5. Jan. vares Birkeherren, efter loblig Medfart at hælde Dom paa hans Bestilling, og dertil bestikke en anden.

5. Naar enten Borgmestere, Amtsskrivere, Ridfogder og Hospitalsforstandere, Raadshue= eller Bysskrivere i samme Stifts Kjøbstæder, samt Herredsfogder eller Herredsskrivere i de Kongl. Birke paa Landet sig ei tilbørligen i samme deres Bestillinger forholde, skal han Kongen Sligt skriftlig tilkjendegive, at det siden i Rancelliet eller Kammerkollegio, hvor det henhører, videre kan vorde examineret, og Kongen derom til videre allern. Resolution kan vorde gjort allerund. Relation.

6. Han skal og en Gang eller flere om Aaret i egen Person besøge Kjøbstæderne i Stiftet, og informere sig om alle Byernes Dont, saa Alting holdes i Stand efter Loven og Politiforordningen.

7. Hvem Kjøbstædernes Indkomsters Oppebørseler er betroet, skal han, naar fornødent gjøres, fordre til Regnskab, og de være skyldige, i hans Overbørelse god Nøgtighed og Forklaring at gjøre.

8. Han skal og 2 Gange om Aaret indsende en fuldkommen Relation om Byernes Tilstand baade til Rancelliet og Kammerkollegium, ligesom det ethvert Sted vedkommer.

9. Han skal og paa Kongens Vegne have Tilsyn med den geistlige Jurisdiktion i Stiftet, og have Præsterne i tilbørligt Forsvar, saavel som, naar behov gjøres, til Nette dem befordre og forsvare, og ellers i foresaldende Sager efter Ordinansens Indhold sig forholde.

10. Med Kongens Kirker skal han tilligemed Superintendenten der i Stiftet efter Loven have saadan tilbørlig Indseende, at med deres Indkomst forsnylig omgaas, Kirkerne forsvarlig vedligeholdes, og at ellers alting derved tilgaar, efter den Anordning derom gjort er eller vorder; særdeles skal

5. Jan. han tilholde dem, som Kirkerne Indkomster og Oppebørseler ere betroede, eller fremdeles anbetroede vorde, at de for deres Indtægt og Udgift aarlig rigtig Regnskab gjøre, og derfor usiagtig Kwittering tage; saa skal han og have usiagtig Indseende med de Kirker, som ere under andres Sure Patronatus, saaledes, at, om nogen mærkelig Brøstfældighed paa Kirkerne skulde fornemmes, han da advarer og tilholder Patronen til Kirken, samme ved god Hævd at holde, saafremt han fornævnte sit Jus ikke vil have forbrudt, og Stifamtmanden ikke skulde forarsages saadant for Kongen at angive, og derpaa lade tale ved Lands Lov og Ret.

11. Hospitals- og Fattighuses Forstandere skal han iligemaade efter Loven tilligemed Superintendenten og andre Vedkommende tilholde, deres Bestillinger forsvarligen at forestaa, at de derfor i rette Tide aflægge tilbørligt Regnskab, saavel som at med Fattiglemmers Indtagelse og Underholdning efter den Fundats og Skik samt anden Anordning, derom udi Loven og ellers gjort er, eller vorder, forholdes.

12. Han skal ogsaa tilse, at de Genanter, som efter Kammerreglementet af Amternes Indkomster aarligen til Kirker, Skoler, Præster, Hospitaler eller andre Fattige skulle gives, i rette Tide af Amtsskriveren vorde betalte, og at ingen derudi sker forkort eller forurettet.

13. Herforuden skal Stifamtmanden alvorligen lade sig være angelegen, at, naar nogen ham med Høiesterets Dom besøger, de da strax og uden Ophold beforders til Execution efter Loven og enhver Doms Klausula, enten de lyde paa den Skyldige til Fængsel eller til Udlæg i hans Gods; og, hvis da den Skyldige nogen Bøder enten til Kvæsthuset eller andre er tildømt at betale, da dem strax ved Execution at inddrive, paa det Høiesterets Domme allerunderdanigst uden videre Proces vorde efterlevede.

Plak. anl. at ingen Vintapper eller Værtshus- 6. Febr
 mand i Kjøbenhavn eller andensteds er forbunden
 eller pligtig til imod sin Villie for fremmede og
 ubekjendte Personer at optappe Vin eller andre
 Drikkevarer eller til deres Tjeneste at lade slikt
 være følgagtig, medmindre de strax derfor fornøie
 Værten eller hans Folk med rede Betaling

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v, at saasom Vi
 meget ngjerne have fornummet, at endel onde Husholdere
 saavel af civil som militær Stand saa slittigen besøge Vin-
 og Drikkehuse og der ei alene langt mere opdrikke og for-
 tære, end deres enten aarlige eller maanedlige Indkomster
 kunne taale, men endog saaledes forglemme sig selv og alle
 Nefindigheds Regler, at de til Værtens største Præjudice
 imod hans Villie i lang Tid udsætte den Betaling, de ere
 skyldige, og vel undertiden understaa sig at frembyde Sug
 og Slag til Værten og hans Folk istedenfor at betale, hvis
 de have bekommet, saa have Vi for nødigt eragtet til unge
 og ubetænsomme Folks befrygtende Insolentier og al videre
 Ulempe at forekomme herom at anordne og befale at
 alle og enhver, som søger noget Vin- eller Værtshus i
 Vores Kongl. Residensstad Kjøbenhavn eller andensteds i
 Vores Riger og Lande, skal være tiltænkt ved Leverance af
 hvad de i saa Maade kunne æfte og bekomme, strax derfor
 at gjøre fornøielig Betaling, saafremt de samme Varer vilde
 nyde, medmindre de forhen med Værten om Kredit ander-
 ledes ere forenede, saa at ingen Vintapper eller Værtshus-
 mand skal være forbunden eller pligtig til imod sin gode
 Villie for fremmede og ubekjendte Personer at optappe Vin
 eller andre Drikkevarer eller til deres Tjeneste at lade slikt
 være følgagtigt, medmindre de strax, naar de imodtage
 samme Varer, fornøie Værten eller hans Folk med rede
 Betaling; men ifald nogen skulde understaa sig med Skæl-

6. Febr. den og ærerørige Ord eller med Hug og Slag at forulempe Bærten og hans Folk eller paa anden usømmelig og voldsom Maade at fordærve hans Vostab eller sønderflaa Vinduerne i Huset, da maa Bærten lade den, som sig saaledes forser, strax arrestere og for vedkommende Chef eller anden Øvrighed med Aftens Varsel indkalde, som ufortøvet skal kjende i Sagen, og om hans Forseelse ham lovligen overbevises, dømme ham i Mulkt til de Fattige eller næste Hospital efter Sagens befindende Beskaffenhed, saa og desforuden at godtgjøre Skaden og at betale de Bøder, som Loven byder, hvilke Strafbøder den Skyldige skal være pligtig til strax at erlægge eller at blive Borg for dem, indtil de ere betalte.

1723.

7. Mai. Frdg. og nærmere Forklaring om Eiendom og Selveierrettighed paa det af hans Kongl. Majest. bortsolgte Ryttergods.

Indm. Saml. pag. 74.

4. Juni. Frdg. om Kald og Varsel til Rytterdistrikternes Virkeretter.

Fr dg. om, hvorledes og paa hvad Sort stemplet Papir Kald og Varsel til Rytterdistrikternes Virkeretter maa og skal antages, saa og om Dom- og Brevpenge's Betaling samt hvad Slags Bønders Sager først af de til Sessionen Kommitterede skal søges at forlige.

Vi Frederik den Fjerde osv. G v., at eftersom Vi med stor Mishag have maattet fornemme den Misbrug, som ved Bore Rytterdistrikters Virkeretter i Bort Nige Danmark skal gaa i Svang, idet at samme Ritters Virkedommere ofte skulle have afflaaet mundtlig Kald og Varsel, ford

fligt ikke har været paa stemplet Papir til 24 §, de og ikke 4. Juni. heller have villet antage Indlæg i Retten uden paa bemeldte Sort Papir, saa have de og præ tenderet lige saa høit Dom= og Brevpenge som Landsdommerne, formenende, at Birkeretten burde i alle Poster være lige ved andre Overretter, da til flig utilladelig og lovstridig Misbrug ved bemeldte Vore Rytterdistrikters Birkeretter herefter at saa hæmmet og affkaffet, have Vi allern. fundet fornødent herudinden at anordne og befale som efterfølger:

1. Hvad Kald og Bærfel angaar, som skal gives til Vores Birkeretter udi Rytterdistrikterne udi Danmark, da maa det baade mundtlig gives efter Lovens 1. Bog. 4. Kapitel, naar det af Kaldsmændene ideligen afhjæntes, og bør derimod saaledes tages, saa og naar skriftlige Kaldsedler fremlægges, da skulle Birkedommerne pligtige være saavel imod Kaldsedler som Indlæg at tage, naar de ere paa den Sort stemplet Papir, som Forordningen byder at skulle bruges til Underretterne.

2. Angaaende Dom= og Brevpenge, da, omendstjondt Vi allern. have bevilget, at Birkedommernes Domme udi bemeldte Vore Rytterdistrikters Birker maa indstævnes lige for Vores Høiesteret, og samme Domme, saavidt Appellationen angaar, derudi komme overens med Landsthings og andre Overdommeres Dommes Indstævnen, saa dog, efterdi Birkeretterne ere ikkun prima instantia og betjenes med Stofkemænd, hvorfor deres Dommere ikke kunne præ tendere lige saa høit Dom= og Brevpenge som Landsdommerne eller andre Overretter, saa i Henseende til, at det vilde falde meget tungt for mange fattige og uformuende Folk, som nødes til at have Sager for samme Birkeretter, om de saa høit med Dom= og Brevpenge skulle bebyrdes, ville Vi derhos allern., at ingen af Vores Birkeretters Betjente udi Rytterdistrikterne i Danmark maa efterdags understaa sig

4. Juni. høiere Dom- og Brevpenge ved Virkeretterne at tage end hvad som udi Loven for en Underret tilladt er.

3. Vilde Vi og udi allern. Konfideration til Vore egne Bønder, som Nytterdistrikterne ere underlagte, deres Forlindring og desto bedre Konfervation, herved allern. have befaleet, at ingen Virkebonnier maa herefter inodtage nogen Sag til Paakjendelse, naar det er imellem Vore egne Bønder paa begge Sider, hvorunder og bør være forstanden de Proprietærens Bønder, som under det samme Regimentsdistrikt henhøre, førend de til Sessjonen Kommitterede have gjort deres Flid med, saafremt det kan være gjørligt, uden ringeste Ophold at forlige Sagen, paa det Vore Bønder derved for Omkostning og vidtløstige Processer kunne befries; dog vilde Vi ikke herunder have forstanden de Sager, hvorudi nogen Fremmed, som er udenfor Nytterdistriktet, maatte have Tilstale til en Nytterbonde, saasom Vi ikke vilde, at Retten udi deslige Sager efter Sessjonen maa opholdes, men skal have sin lovlige og ordinære Gænge.

30. Juni. **Frdg. ang. Medvidere og Medhjælper i Toldsvig.**

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at saasom Vi have fornummet, hvorledes de udi Bort Nige Danmark og nordenfjelds i Norge udgangne Forordninger af 30. Juni og 8. August 1691 (som dikterer den Straf, at Medvidere og Medhjælper udi Toldsvig enten skulle give 200 Rdlr. udi Straf, eller og straffes med Arbeid og Tjern paa Bremerholm paa nogle Mars Tid) til en stor Del skulle være Marsag, at ikke den meget i Svang gaaende Toldsvig bliver opdaget, idet, at naar Toldbetjentene komme i Erfaring om nogen Toldsvig, maa de dog lade de Defrauderende fare, formedelst Mangel af Vidner til dets Bevis, saasom Medviderne og Medhjælperne, som bedst derom kunne bære Vidne, sig derfra entholde, af Frygt for den dikterede og vel for-

tjente Straf, da paa det saadan skadelig Defraudation udi 30. Juni. Bores, saavel Tolds, som Tiendens og Konsumtions Mettighed desto bedre kunde blive opdaget og bevisliggjort, og de Defrauderende vedbørligen afstraffede, saa ville Vi hermed allern. i saa vidt have forandret forommeldte Forordninger af 30. Juni og 8. Aug. anno 1691, at Medvidere og Medhjælpere udi Told- og Konsumtionssvig udi Bores Riger og Lande, naar de af Toldbetjentene eller andre Vedkommende, udi rette og den af Loven foreskrevne Tid, til at vidne deres Sandhed blive indkaldte, frit og rent ud maa bekjende, hvad dem er vidende, saaledes som de efter lovlig Indstævning med Ed kunne bekræfte, uden nogen Straf derfor at lide, og skulle da saadanne Vidner agtes og anses lige som andre og upartiste uvillige Vidner i Sagen, men skulle derefter andre Medvidere og Medhjælpere befindes, som ikke godvilligen fremkomme, deres Sandhed om det forøvede Svig at udsige, da skulle samme med den bitterede Straf anses.

**Frdg. og nærmere Forklaring ang. hvorfra de for- 20. Aug.
nodne Bekostninger til Delinkventers Fængsel, Underholdning og Eksekution skulle tages.**

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at efter som Vi meget ugjerne maa fornemme, at en Del Proprietærer skulle vægre sig af deres Gods at erlægge den Unpart, som dem i Følge af Bores om Bekostningerne til Misbdæderes Underholdning i Fængslet, saa og deres Sager efter Loven at forfølge, samt Skarpretternes Belønning for deres Eksekution, den 9. December anno 1712 allern. udgangne Forordning kan tilkomme at svare, formentende sig dertil ikke at være forbundne, naar Misbdæderne ei paa deres Gods ere paa-grebne eller derhen høre, da paa det saadan imod Bores allern. Intention stridige Uordning kan forekommes og Vedkommende al Exception betages, have Vi allern. funden

20. Aug. for godt at anordne og befale at naar nogen for en eller anden Misgjerning attraperes og i Fængsel til videre Forfølgning hensesættes, da de til deres Fængsel, Underholdning og Eksekution fornødne Beføstninger paa alt Strøgodsjet i det hele Amt, hvor Misbæderne paagribes og fængsles, enten det er Os selv eller andre af Vore Undersaatter tilhørende, af Amtmanden skulle lignedes og i Følge af foransførte Vores allern. Forordning inddrives og til Bedkommende betales. Men hvis nogen Misbæder eller Delinkvent paa Vores Ryttergods findes, og der vorder paagreben og i Fængsel hensat, da ville Vi, at Sagerne imod dem ved Vores Regimentsskriver skulle føres og lovligen til Endskab befordres, og ville Vi iligemaade, at naar Misgjerningen er forøvet paa en Proprietærs Gods, som eier sammesteds en kompletteret Sædegaard, at han da de erforderende Omkostninger selv skal udrede.

24. Sept. Frdg. aul. Smør-, Kjød- og Fiske-Fustager, deres Justering i Danmark.

Sudm. Saml. pag. 76.

5. Novb. Frdg. om, naar Sigtelses- eller Benægtelsesbæder maa aflægges.

Sudm. Saml. pag. 77.

1724.

8. Febr. Reglement ang. Tvistigheder mellem Præster i Kjøbenhavn.

Reglement og nærmere Forklaring, hvorledes det efterdags skal forholdes med de Tvistigheder, som hidindtil have været imellem Sognepræsterne og deres Medtjenere i Kjøbenhavn paa den ene og

Garnisonspræsterne sammesteds paa den anden 8. Febr. Side, angaaende deres Embedsforretninger.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at eftersom Vi ere komne i Erfaring, at Bores, om en Del mellem Sognepræsterne i Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn og deres Medtjenere paa den ene og Garnisonspræsterne sammesteds paa den anden Side, værende Tvistigheder angaaende deres Embeders Forretning, allern. udgangne Anordning af den 9. Juli 1717 ei skal have kunnet aldeles forebygge og ophæve den Misforstand og Uorden, som ovenbemeldte Tvistigheder fra Tid til anden skulle have foraarsaget, da have Vi allern. fundet for godt, et andet Reglement og nærmere Anordning derom at lade udgaa, saaledes som følger:

1. Alle Over- og Underofficerer, saavel som Gemene, være sig end hvad Regiment de kunde tilhøre, medens de i Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn i Garnison ere beliggende og staa under Kommandanten, endog Bores Livgarde til Fods og Grenaderkorps samt Regiment de Marine, og Bores Betjente ved Landartilleriet, saasom Over- og Underofficerer samt Over- og Underkonstabler, Tambours og Haandværksfolk, saaledes som Artillerietaten af Os er regleret, og virkelig staa i Bores Tjeneste, desligeste Bores Betjente ved Fortifikationen og Garnisonen, skulle med deres Hustruer, Børn og Tjenestefolk henhøre og svare til Garnisons Menigheden i bemeldte Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn i Henseende til alle det præstelige Embede vedkommende Forretninger, saafremt de ikke ville anses med den Straf, som Krigsartiklernes 1. Kap. 4. § ommelder. Dog er ei herunder begreben Bores Livgarde til Hest, som følger Os Selv og ei staar under Kommandanten, ei heller Landkadetterne samt de dem foresatte Officerer. Saa forblive og Bores Søkadetter, Søartilleribetjente,

8. Febr. saavel som alle andre, der have Tjeneste paa Borens Flaade og henhøre til Sjøetaten, herester som tilforn, ved Holmens Menighed; og skal det derforuden ei være nogen Officerer forment iblandt at høre Prædiken i en anden, end Garnisonskirken, naar de ikkun lade sig betjene med det høiværdige Alterens Sakramente af Garnisonspræsterne og give dem deres Offer paa sædvanlige Tider.

2. Alle de af den militære Stand, som nyde Pension eller Naadsens Brød og i Kjøbenhavn, sig virkelig opholde, skulle, saalænge de saadan Pension og Naadsens Brød nyde, med deres Hustru, Børn og Tjenestefolk henregnes til Garnisonsmenigheden, og lade deres Vielser og Børnedaab af Garnisonspræsterne forrette; men de Militære, som have faaet deres Afsked, og ei nyde Pension eller Naadsens Brød, saavel som alle Militæres Enker med deres Børn og Familier skulle efterdags ei henhøre til Garnisonen eller dens Menighed, men svare til det Sogn i Staden, i hvilket de sig opholde.

3. Uægte Børns Daab og besøvede Kvindfolks aabenbare Afløsning forrettes af det Sogns Præster, i hvilket de befindes, men ere de i nogen Militærfamilie, som til Garnisonen henhører, da skal sanne Forretning tilkomme Garnisonspræsterne, og skal af Garnisonspræsterne, ligesaavel som af andre Stadens Sognepræster, efter Loven og Rituallet altid holdes rigtig Bog over alt, hvis saaledes i nogen Maade forrettes, og det saaledes, som de agte at være bekjendt og svare til.

4. Det skal være Garnisonspræsterne tilladt at trolove og kopulere alle Underofficerer og Gemeue, i hvad Sogn end Bruden maa være fra; men med Overofficererne forholdes det efter Loven.

5. De af den militære Stand, som staa virkelig under noget Regiment og ville lade sig kopulere, skulle for deres Chef af Kompagniet og Regimentsauditøren aflægge deres

korporlige Ed om, at de ere fri for Ægtefkab, og skal da 8 Febr. samme Ed skrives paa den dem af Officererne givne Fri-
seddel og for Præsten fremvises. Saa skal og den, som vil
kopuleres, om han tilforn har levet i Ægtefkab, forstafte
Bevis fra formeldte Auditor, at et lovligt Skifte efter den
Afdøde er blevet holdt. Men i Henseende til de Aftakkebe,
som nyde Pension, og andre til Militær-Etaten henhørende
Personer, da skulle de om begge forskrebue Poster forstafte rig-
tige Attester fra den i Bores kongl. Residentstads Kjøben-
havn anordnede Stokhusret.

6. Eftersom det skal falde de militære Enker, hvis
Mænd ere døde i Krigen, formedelst den slette Tilstand, i
hvilken de fleste sig befinde, meget besværligt, ved det ordi-
nære Konsistorium efter Loven at gjøre slikt Dødsfald bevisligt,
og derefter erholde den Frihed sig igjen udi Ægtefkab at
maatte indlade, da ville Vi allern., at deslige Enker efterdags
for Stokhusretten i Garnisonsprovstens Nærværelse, som sig
til den Ende i bemeldte Ret engang hver Maaned paa en
vis dertil berammet Dag skal indfinde, om deres Mænds
dødelige Afgang maa føre de fornødne Vidner. Og skal
merommeldte Ret tilligemed Garnisonsprovsten da decidere
Sagerne efter forefundne Omstændigheder og Bevisligheder,
og lade dem de fornødne Attester uden nogen Betaling være
følgagtige.

Lauqsartikler for Kræmmere udi Odense i Hyn 5. Aug.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v.

1—29.

30. De Sager, som kunne forefalde melleant Lauget og
andre, som ere udenfor Lauget, saasom Omløbere, Riggere,
Byens Skippere og deslige indenbys eller udenbys Mænd,
som inden Odense Bys Grændser udi Forscelse betrædes,
skal Byfogden udi Odense, saasuart han derom anmodes,
uden Undskyldning for sig tage, og uden nogen Persons el-

5. Aug. Ier Stands Anseelse inden trende Solemærker forsvarligen efter Loven og Forordningerne kjende og dømme, og maa ingen Prokurator for ham tillades sig de Skyldiges Sager at antage, saasom Gjerningen skal bevise Sagen, og enhver dertil kan sige Ja eller Nei; end skulde der behøves Vidner, da forholdes dermed efter Lovens 4—8—2, og med Arrester bruger han den Forvarlighed, som Loven ellers byder. Dersom Sagen endogfaa kan være af den Natur, at den ikke inden trende Solemærker kan afgjøres, da maa han dertil tage tre Uger i det længste. Samme hans Kjendelse, om den af nogen paaankes, skal otte Dage, efter at den er dømt og givet beskreven, efter Forordningen om Politis Administration af 1701 den 22. Oktober for Stiftsbefalingsmanden indstævnes og af ham, efter Sagens Beskaffenhed, enten sældes eller stadfæstes.

31.

19. Aug. **Anordn. ang. hvorledes det efter Forordning af 5. Januar 1714 skal forholdes med de Personer paa Kongens Gods, som have forset sig med Veiermaal, nemlig, at ved Ret og Dom for Sessionerne skal ske Aftingning.**

1725.

16. Febr. **Artikler for Skipperlauget udi Bergen.**

1—9.

10. Alle Søfager, som forefalde mellem Skipperne og Skibsfolk, deres Antagelse, Løn og Forhold paa Reisen angaaende, eller og Skibsfolket kunde have at klage over Skipperne og Styrmand, for hvis paa Skibet mellem dem er passjeret, eller og Skipperne eller Styrmand kunde have at klage over Baadsfolket, saavelsom alle de Sager, hvilke fra Retterne til Skipperlauget blive henviste, eller og efter Sø-

retten af søfarende Mænd bør paastjønnes, de skulle af 6. Febr. Oldermænden og hans Bisidderer efter Aftens Barsel til Paakjendelse foretages, og derudi Dom inden 3 Solemærker, efterat Sagen er optaget, affiges, og naar i slige Sager behøves, at Vidner skulle føres, maa de og føres for Skipperlaugshuset, paa det Sagerne med muligste Snarhed kunne til Endskab befordres. Men hvis Sager forefalde enten imellem Rhedere og Befragtere, eller imellem Rhedere, Befragtere og Skipperer, saavel som og naar Skipperer eller Skibsfolk have noget at tiltale Rhedere, Befragtere eller andre Kjøbmænd, saavel som alle andre Sager, som af Søretten dependere, dem skal det staa Kjøbmænd, Rhedere eller Befragtere frit for at underkaste sig Oldermændens og hans Bisidderes Sigelse udi. Men hvis de det ei ville, da bør saadanne Sager til Paakjendelse for Bythingsretten indkomme, og skal Oldermænden tilligemed Bisidderne tiltænkte være alle dem forekommende Sager, som de ikke i Mindelighed kunne faa forligte, forsvarligen at paadømme efter Loven og Søretten saavel som andre udgangne Forordninger, dog naar saaledes nogen Sag, Søarten angaaende, af Skipperlauget skal paakjendes, da skal først dertil Magistratens skriftlige Tilladelse søges og meddeles, hvorfor ei skal gives mere end en Nigsort til Raadstueskriveren. Saa maa ei nogen Sag for Skipperlaugshus af nogen Prokurator procederes, men enhver sin Sag mundtlig og sandfærdig forklare, med mindre Sagen andrages for Magistraten, og de det efter Sagens nøie Overveielse finde usforbigengeligt fornødent, da de den derom Søgende en Prokurator foriunde.

11—24.

Frdg. ang. Jurisdiktionen i de til Politien hen- 10. Marts.
 hørende Sager og den borgerlige Næring, forsaavidt
 samme de Militære i Kjøbenhavn kan tillades.

10. Marts. Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at saasom Vi ngjerne maa fornemme, hvorledes der skal have reist sig adskillige Stridigheder i Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, saavel angaaende Jurisdiktionen udi de til Politien henhørende Sager, som den Indpas, endel militære Personer hidindtil skulle have tilspøiet de af den borgerlige Stand udi deres Næring, Handel og Vandel, da paa det al deraf befrygtende Misforstand, Uenighed og anden skadelig Ulempe i Tide kunde forebygges, og derimod en god Orden og Skik imellem Indvaanerne i bemeldte Vores Residentsstad og de Militære kunde stiftes og herefter vedligeholdes, saa have Vi allern. fundet for godt derom nærmere at auordne og befale saaledes, som følger:

Kap. I. Angaaende Politien og de militære Jurisdiktioner.

I. Efter som Vores om Politieus Administration den 22. Oktober 1701 allern. udgangne Forordning klarligen udviser, hvorledes det skal forholdes med de Sager, som til Politien henhøre, saa skal bemeldte Forordning herefter være og blive en bestandig og uforanderlig Regel og Rettesnor, hvorefter alle og enhver i Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn saavel civile som militære sig strikte have at rette, saa skulle og alle og enhver, Geistlige eller Verdslige, Civile eller Militære, i allerund. Følge af Vores den 13. Mai 1702 udgangne allern. Forordning, uden nogen Undskyldning eller Exception, i de Sager, som Politien og en god Skik angaa, for Politiretten møde og der blive ansvarlige og stande til Rette, efterdi Vi allern. ville, at alt, hvis Politien concernerer, paa et Sted skal afgjøres, og Vi til den Ende have gjort den Anstalt, at Politi- og Kommercekollegium bestaar saavel af Militære, som Civile; og som ovenbemeldte Forordning af 22. Okt. 1701 tydelig nok forklarer, hvad under Politiretten forterer, og hvorledes Politimesteren sig i de Sager, som Justitien angaa, bør forholde; saa lade Vi

det og derved i alle Maader forblive, og har Borens Politimester 10. Marts. aft, hvis som ei Politien vedkommer, til dets rette Bærning at henvise, paa det saadant der efter Loven og Krigsartiklerne kan paakjendes, og den ene Jurisdiktion berudinden ei skal gjøre den anden noget Indgreb.

2. Hvad Eksekutionen af de for Politiretten affagte Domme angaar, da skal det dermed efter meromvørte Forordning af 22. Oktbr. 1701 dens Indhold i alle Maader forholdes, undtagen naar gemene Soldater forse sig imod Politiforordninger og de derfor skulle befindes skyldige efter Forordningerne at betale, da ubi Henseende, at de ikke til saadanne Bøders Betaling noget af deres Lehning vel kunde miste, saa ville Vi allern., at de efterdags i saadant Tilfælde skulle henvises til Regimenterne, for der at udstaa en taalelig Straf paa Kroppen efter Sagens Bestaffenhed og i Proportion af den Forsælse, som de kunne have begaaet.

3. Dersom nogen for Politiretten klager over en Måtro, Soldat eller anden Militær, og den besyldte bliver frikendt, da bør hans Vederpart stande ham til Rette for den Tiltale og Konvention, han kan have til ham for ubillig Klage, og skal da saadant tillige under et af Politiretten paakjendes.

4. De Militære skulle, lige saa vel som alle andre i Almindelighed, i Følge af ovenansførte Borens allern. Forordning af 13. Mai 1702 møde for Politiretten, og der til Sagens Oplysning og Sandheds Stadfæstelse aflægge deres Vidnesbyrd, dog skal det først for Regimentets eller Divisionens Chef anmeldes, førend den Militære indkaldes for Politiretten at vidne, paa det samme Chef derom kan være vidende og tilholde sine Underhavende i rette Tid der at komparere.

5. Dersom nogen af de Militære forser sig imod Politien og derover om Dagen paa fersk Fod bliver paagreben, da skal han strax til nærmeste Vagt henvøres, og der holdes

10. Marts. under Arrest, dog skal Sagen imod den arresterede efter Forordningerne for Politiretten udføres, og Arresten strax til næste Politiretsdag forfølges, paa det der kan skjønnes, enten nogen er uskjellig bleven arresteret eller ei, og om der bør hændes Dom over ham for Politiretten, eller Sagen skal henvises til det militære Forum.

6. Naar nogen om Natten for en imod Politien begangen Forseelse vorder arresteret og til Raadhussvagten henført, da maa han ei af Politibetjentene eller Bægterne med Hug og Slag ilde beegues, med mindre han sætter sig til Modværge eller dertil i andre Maader selv giver skjellig Anledning. Derjom og nogen af de Militære, naar han har begaaet noget imod Politiforordningen, af Vedkommende om Natten bliver arresteret, skal det strax om Morgenen derefter gives Regimentets, Kompagniets eller Divisionernes Chef, under hvilken den anholdte sorterer, tilkjende, paa det han selv kan lade ham tage i Forvaring; men ingen, være sig enten Civile eller Militære, maa uden Forhør og Politirettens foregaaende Kjendelse pardonneres, ei heller af Arresten løslades, uden saa er, at de Militæres Chef selv vil svare til Arrestantens Tilstedeblivelse.

7. Alle de af den militære Staud, som ere i virkelig Tjeneste og sig i Vor kongl. Residentsstad opholde, skulle, endstjøndt de Regimenter, hvor de henhøre, andesteds ere beliggende, udi Kommando-, Gjælds-, Væ- og Livs-sager staa under Garnisonens Jurisdiktion, hvor ogsaa de, som nyde Pension eller Naadjens Brød, i deslige Sager skulle have deres Forum; men alle de Militære, som ere reducerede eller med Pas og Afsted af Vores Tjeneste forløvede, skulle herefter staa under Bytinget og andre civile Jurisdiktioner. Dog skulle saavel disse som de ovenbemeldte og ellers alle andre uden Forskjel efter hvis, som tilførn er anført, udi Politifager møde for Politiretten og der være ansvarlige.

8. Alle og enhver skulle herefter langsomt og sømmeligt 10 Marts. ride og kjøre imellem Portene fra den inderste til den yderste Bom, og maa ingen understaa sig de posterede Vagter eller Skildvagter, være sig enten af Land- eller Søetaten, uhøflig og ilde at svare eller begegne, men de udgivne Ordres skulle saavel beskedenlig tilsiges som efterleves, og hvo sig herimod forjer skal anses efter Sagens Beskaffenhed og derved forefaldne Omstændigheder.

Kap. II. Aug. den borgerlige Næring, hvorvidt den de Militære herefter maa være tilladt.

Frdg. at om Leiermaalshøderne ndi Kjøbstæderne 11. Aug. maa ske Afstingning, og hvorledes de Personer skulle straffes, som ikke formaa noget at betale.

Frdg. ang. tyvagtige Mennesker, som bestjæle 8. Oktbr. Kirkerne, og de, som med dem kjøbe.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v. at eftersom Vi ere komne ndi Erfaring, hvorledes der ei alene skal findes endel tyvagtige Mennesker, som skulle understaa sig Blyet af Kirkerne ndi Bore Neger Danmark og Norge at bortstjæle, men endog, at der skal findes de, som ei undse sig for saadanne stjaalne Koster dem at tilforhandle, da paa det saadant, formedelst paafølgende alvorlig Straf, herefter kunde forekommes, saa have Vi allern. funden for godt den af Bores elstelig Kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Thukommelse, den 10. Sept. 1672 om slike tyvagtige Mennesker og de, som med dem kjøbe, allern. udgivne Forordning at forny og igjentage saa at hvo, som befindes Kirkerne i saa Maader at bestjæle, fængseligen maa og skal anholdes, hvor og af hvem de kunne antvæffes, og efter foregaaende lovlig Dom straffes med at miste sit Liv i Galgen, og de, som med Tyvene befindes at handle skulle ei alene i Mulk

8. Oktbr. betale 100 Rdl. som samme Kirke, der saaledes bliver bestaaen, skulle komme tilgode, men endog saa med anden Straf efter Sagens Beskaffenhed vorde ansat, dog skulle saadanne Domme, før de paa nogen maa erkes, til Os med alle deres Omstændigheder først til Bores videre allern. Resolution indsendes.

1726.

9. Septbr. **Magistratens Anordning i Kjøbenhavn efter Kongl. Majest.s Reskript af den 2den Septbr. ang. hvad Jøder sig der maa nedsætte.**

Præsident, Borgmestere og Raadmænd udi deene kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v., at Deres kongl. Majestæt, Bores allern. Arvefonge og Herre, ved Reskript til os, dateret Fredensborg Slot den 2den hujus, allern. har befalet, at ingen Jøde efterdags sig her udi Staden maa nedsætte, med mindre han selv virkelig eier 1000 Rdlrs. Kapital eller og enten reveserer sig inden en ham præfigeret Tid paa visse Steder her udi Kjøbenhavn, Byen til Zirat, af egne Midler at opsætte nogle visse Fag Hus og Bygning, eller at indrette og fortsætte en Manufaktur af Sarger, Klaf, Chalung, Strømper, Skonel, og alle Slags ulden Varer, og til Forsikring, at de enten af Delene rigtig præstere, skulle de være pligtige at stille borgerlig Kaution, førend de kunne vente at faa Høistbemeldte Deres Kongl. Majestæts allern. Privilegium og Frihed til deres Nedsættelse. Saa har Deres Kongl. Majestæt og allern. befalet, at ei alene de Jøder, som allerede have udvirket allern. Privilegium paa at bo herudi Staden, men endog de, som samme allern. Bevilling herefter kunde bekomme, skulle, førend dem nogen borgerlig Næring at bruge tillades, være forbundne til her paa Raadstuen at vinde deres Borgerskab og aflægge baade deres allern. Troffabs Ed og pleie al den Rettighed, som andre Deres kongl. Majestæts Underfaatter, naar de tage deres Bor-

gerfskab efter Loven, ere pligtige, og som mer allerhøiestbe- 9. Septbr.
 meldte Deres kongl. Majestæt desforuden allern. har befa-
 let os derhen at se, at ingen Jøde uden kongl. allern.
 Leidebrev lader sig indfinde herubi Staden eller paa kort eller
 lang Tid opholde sig, under den i Loven Pag 563 Art. 1*) difte-
 rede Straf, nemlig 1000 Rdlrs. Kapital, eller i Mangel af
 prompte Betaling at lide paa Kroppen ved Arbeide paa Bre-
 merholm eller anden haard Straf, saa have vi samme Deres
 kongl. Majest. s vores allern. Konges Mandat til alle og
 enhver, og besynderlig for den jødiske Nation, deres aller-
 und. Efterretning skullet bekjendtgjøre.

Frdg. ang. at den, som kjober eller sælger no- 8. Novbr.
 gen Kirke i Danmark, skal inden en Maaned efterat
 Kjøbet er sluttet saamme indberette til det danske
 Kancelli og til Stedets Biskop m. v.

Uabent Brev, hvorved de til fattige, fader- og 21. Juli.
 moderløse Børns Underholdning og Optugtelse, for-
 medelst et Waisenhusets Indrettelse i Kjøbenhavn,
 gjorte Anstalter Hans kongl. Majestæts Undersaatter
 kundgjøres.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v.

1—4.

5. Og som Vi herved allern. søge at forekomme det Onde
 og komme dem til Hjælp, som ere i Nød og Trang, saa
 kundgjøre Vi hermed allern., at fattige fader- og moderløse
 Børn, det være sig af hvad Stand de være kunde, vorde i det
 dertil indrettede Waisenhus indtagne, naar de ifkun ere rette
 fattige og forladte, som hverken have Fader eller Moder, ei
 heller af egne Midler kunne nyde deres Underholdning og
 Forpleining, eller finde den hos deres Paarørende eller an-

*) D. L. 3 - 20—1.

21. Juli. dre; dog ville Vi derhos allern. have befaleet, at ingen, efterat Huset er kommet i Stand, maa udenfor nyde noget af Waisenhusets Kasse.

6. Dog ville Vi herhos have alle og enhver kristelige Forældre allern. formanet, at de have Gud for Dine og leve sparsommelig, paa det at denne Vor velmente Naade ikke skal misbruges til desto mere at øve Osjelhed, og leve hen uden mindste Bekymring for at efterlade en sømmelig Udkomst til nødtørftigt Ophold for deres Børn; thi hvor Vi befinde, at saadan Forældrenes Lidelighed har forarsaget Børnernes Fattigdom, finde Vi os nødtvungen til at udelukke saadanne Børn fra samme Vor Naade, og dem andesteds henwise.

7.

8. Efter som Vi allern. ere forsikrede, at enhver af Borens Kjære og tro Underfaatter vil glæde sig over denne Foranstaltning, saa have Vi ikke villet lade det derved forblive, men have allern. funden for godt at henlægge til disse fattige fader- og moderløse Børn deres Forpleining og Opdragelse aarligen 2000 Rgdbr. af Bores redeste og bestandigste Revenuer, derforuden og til Husværelse for saadanne Børn foræret Bores paa Nytorv beliggende Gaard, tilforn det ridderlige Akademi, men nu det kongl. Waisenhus kaldet. Vi have end ydermere til Guds Ære og dette Waisenhusets Indrettelse allern. givet og for Os allerede ladet udtælle 60.000 Rgdbr. samt og til dette Værks Drift og Befordring udsøgt saadanne Mænd, som i deslige gode Anstalter saavel uden- som indenlandst have ladet se deres Trofast og Nidkjerhed, nemlig Bores Tilforordnede udi Missionsskollegio.

9 14.

tioner samt Subsistence i Embeder herefter skal for 9. Jan. holdes.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at efter som Vi med særdeles Misshag have fornummet, hvorledes endel Kapellaner pro persona uden nogen Fornødenhed, alene for Sognepræstens Mageligheds Skyld, vorde antagne, og dog nyde saa llet Underholdning, at de derved ei kunne subsistere, men maa forrette deres Embede suffende, endel ogsaa af disse Kapellaner ikkun derved søge at være Befordring des nærmere, eller have andre verdslige Hensigter, saasom Erfarenhed udforsom har udvist, at mange af dem ikkun en føie Tid opholde sig ved det Sted, hvortil de ere ordinerede, men samme hastig kvittere, og siden idelig om Promotion anholde, ligesom den præstelige Dragt kunde gjøre dem dertil frem for andre meriterede. Da, paa det saadan Misbrug og Uorden, saavidt muligt, kunde vorde hæmmet, have vi af medfødt kongelig Nidkjærlighed for Guds Ære og hans Kirkes Gavn og Bedste herom allernaadigst fundet for godt at anordne og befale, saasom Vi og hermed anordne og befale, saaledes som følger:

1. Ingen Sognepræst maa herefter understaa sig at begjære og at foreslaa nogen Huskapellan eller saafaldt Kapellan pro persona, uden han for Biskoppen med Provstens og andre gyldige og fornødne Attester kan bevisliggjøre, at han dertil ved de i Vores allernaadigste Lov anførte Marsager, nemlig Alderdom, Strøbelighed og Sogne-nes Bidtløstighed, er anlediget og besøiet; og bør da Biskoppen nøie informere sig om alle Omstændigheder, og siden tegne sin Erklæring paa Supplikantens Memorial, baade om bemeldte Fornødenhed, saa og om den til Kapellan foreslagne Persons Lærdom, Liv og Levnet, og det saaledes, som han det for Gud og Os agter at ansvare, og saa kjært det ham er at undgaa den Straf, Lovens dikterer dem, som

9. Jan. med deres mislige Erklæringer, imod bedre Vidende, giver Anledning til, at Bores høie Haand og Segl vorder misbrugt, hvilken Straf ogsaa Provsten, saafremt han ikke rigtig attesterer, skal være undergivet.

2. Naar da Sognepræsten saaledes, som ovenmeldt er, har bekommet paa sin Memorial Biskoppens Erklæring, fremsender han samme til Os, og ved en allerunderdanigst Supplikation anholder, at Vi den af ham foreslagne Person til Kapellan pro persona allernaadigst ville antage og konfirmere, og naar da samme Forslag finder Bores allernaadigste Approbation, ville Vi ham dertil bestikke. Saa som Vi ingenlunde ville, at nogen herefter til Kapellan maa antages og ordineres, førend han med Bores Kaldsbrev er forshuet, og derpaa har aflagt sin Ed. Men paa det Omkostningerne kunde være taalelige, ville Vi allernaadigst, at de ikke skulle være høiere end den halve Del af de Omkostninger, som til Sognepræsternes Kaldsbreve, saavel hvad det stemplede Papir, som Kancellisportlerne angaar, ere anordnede. Og hvilke Omkostninger Sognepræsten bør erlægge.

3. Dersom den af Sognepræsten foreslagne Person ei af Biskoppen dertil findes bekvem, saa at paa hans Værdour, Liv og Levnet noget med Skjal og Fjæle falder at sige, og dog de andre Omstændigheder ere saaledes, at en Kapellan pro persona nødvendig behøves, da skal Præsten af Biskoppen strax advares, at han foreslaar en anden dygtig og skikkelig Person; dersom han derudinden tager nogen Forsømmelse, da bør Biskoppen derom selv til Os referere. og en eller flere bekvemme Personer dertil allerunderdanigst foreslaa.

4. Efterdi det ogsaa er befundt, at endel Sognepræster gibe deres Huskapellaner saa faare liden Løn og Subsidie, at de derover, og særdeles naar de med Familie ere bebyrdede, nødes og tvinges til at forlade den Station,

hvortil de ere kaldede, da dog disse Kapellaner de fleste 9. Jan. Liden maa forrette det mæssommeligste, som i Embedet forfalder, da ville Vi allernaadigst, at Huskapellaner eller Kapellaner pro persona, som nu ere, eller herefter antages, skulle i det Kald, hvor de ere antagne, efter denne Børes allernaadigste Forordnings Publikation, nyde den sjette Del af Mensal og det beneficerede Guds Landstyld, samt den sjette Del af hver Dfferdags Dffer, foruden den ene Dfferdag, som Kapellanen af Menigheden paa de Steder, hvor det er Sædvane, forundes, og hvilket Dffer Kapellanen udelst beholder. Fremdeles nyder Kapellanen den sjette Del af Tjenden, dog hvor der er Enke i Kaldet, da bør hendes Pension efter Loven først at afdrages. Ydermere gives Kapellanen den fjerde Del af alt det, som kan falde ved de akcidentielle Forretninger, nemlig Daab, Trolobelse og Brudevielse, dog bliver det, som for Lignprædikener gives, for Sognepræsten, naar han dem selv forretter, men naar det sker af Kapellanen, nyder han Halvdelen af, hvis der gives. Derforuden forsyner Sognepræsten Kapellanen med uødtørstig Værelse, Mad, Ol, Seng, Varme, Lys, og Klædetvæt, samt Forbringskab i hans Embedes Forretninger, med mindre at Sognepræsten med Kapellanen om det sidste, nemlig om hans uødtørstig Værelse, Mad, Ol, etc. sig saaledes kunde forene, at Kapellanen i den Sted bekom en Gaard af Præsteboets beneficeret Guds, at bruge og at bebo, og maa ingen Kapellan understaa sig, under ringere Vilkaar, end forekrevet staar, at forskrive sig til at blive kaldet, og om deslige For skrivelser maatte ske, da skulle de være ufejlrettelige og aldeles ugyldige.

5. Og efterdi nu Kapellanerne for deres Tjeneste, som ovenmeldt er, saaledes ere afslagne, at de ikke kunde paastyde, at de maa forlade deres Kald af Mangel paa fornøden Subsistence, saa maa og ingen af dem, førend han i det mindste har tjent i syv Aar, hos Os personlig gjøre nogen

9. Jan. Ansøgning om Befordring, dog skal det ei være dem forment fraværende at indsende, eller ved andre i Rancelliet at lade indlevere deres Suppliker, naar noget Kald er vakant, saasom Vores Intention ei gaar derhen, at deres Kapellantieneste skal være dem til Ginder udi deres Forfremmelse, men suarere haue dem Veien til des nærmere Befordring, naar de sig derudi flittig, sømmelig og opbyggelig have forholdet.

6. Med Kapellanernes Antagelse og Underholdning paa deres Gods, som have Jura Patronatus, forholdes det ligesom med dem, der antages i de Kald, Vi selv bortgive, og ville Vi allernaadigst vente, at Kirkenes Patroner ved forefaldende Vakanser frem for andre befordre de Kapellaner, som sig i deres Tieneste upaaklagelig og opbyggelig i Lærdom, Liv og Levnet have opført og forholdet.

7. Naar nogen Kapellan formedelst Sogneens Vidtløftighed engang er antagen, da maa han ved Sognepræstens dødelige Afgang ei af den i Kaldet sukcederende Sognepræst forskydes, med mindre dertil have lovlig og skjellige Marsage, men er Kapellanen antagen formedelst Sognepræstens Alderdom og Strøbelighed, da maa den sukcederende Sognepræst ei demittere ham, førend han til et andet Kapellani eller til nogen bedre Tieneste ved Leilighed kan befordres, og imidlertid nyder han de Kapellanerne efter denne Vores Forordning tillagte Indkomster.

8. Som ellers Huskapellanernes Vilkaar paa forstrevne Maade saa mærkelig ere forbedrede, at de nu uden sukkende kunde forrette deres Arbejde i Guds Kirke og Menighed, saa ville Vi ogsaa, at de ei alene herefter des flittigere skulle drive Katetisationen i Kirken, men end og paa visse Tider, som af Biskoppen i hvert Stift regleres, drage omkring i Sognene og samle Ungdommen i et vist Hus, for dem der i deres Kristendom og Børnelærdom trostigen at undervise.

9. De allerede antagne og beskittede Kapellaner 9. Januar skulle strax efter denne Bores allernaadigste Forordnings Publikation, til Bores; danske Kancelli; indsende deres Bofationer og Suppliker om Bores allernaadigste Konfirmation, da Vi dem samme allernaadigst ville meddele, og forholdes det med de dertil behøvende Omkostninger efter hvis som derom i den anden Artikel er anført. Skulde nogen imod Forhaabning; forsømme, deres Bofationer til Bores allernaadigste Konfirmation allerunderdanigst at indsende inden 3de Maanedes, efter at denne Bores allernaadigste Forordning over alt er bleven publiceret, da have de sig selv at tilskrive, at de ubi den Protokol, som over Huskapellanerne i Bores danske Kancelli skal holdes, ei vorde indførte, og derover tage saa vel de Indkomster, som Befordring, de ellers efter denne Bores allernaadigste Forordning kunde vente.

10. Og paa det endelig de Sognepræster, som enten for Menighedens Vidtløstighed, Kaldets Beseværlighed eller deres egen Alderdom og Skrøbeligheds Skyld, nødvendig behøve Kapellaner, ikke af en eller anden partikulære Henseende, og for ikke at lide nogen Afgang i deres Indkomster, skulle undslaa sig for og efterlade om en Kapellan at anholde, da skulle Biskopperne, i Anledning af Loven, efter nøie Information derom til Os referere, og gjøre allerunderdanigst Forslag, paa det Menighederne ei skulle blive forsømte, men med behøvende Kapellaner paa de Bilskaar, som foregaaende Artikler tilholde, kunde vorde forsynede.

Restr. ang. Bispeexaminens Indrettelse.

14. Jnui.

Ordre til enhver især af Biskopperne i Danmark og Norge anl. hvorledes med de Personer,

14. Juni. som til Præstekald blive vokerede, deres Examination, førend de blive ordinerede, skal forholdes.

Saaom vi ugerne have maattet fornemme, hvorledes nogle af Biskopperne skulle have ladet sig forlyde, at det ofte hændes, Personer, som til Præstekald blive vokerede, og for dem, før de til det hellige Prædikeembede blive ordinerede, til Examination og Overhørelse indstille sig, undertiden af dem befindes i deres theologiske Studiis saa ilde og slet funderede, omendstjændt de baade fra Akademiet og andre medbringe berømmelige Attestata om deres Dygtighed, saa man af samme Personer ikke kan vente den vedbørlige Nytte og Frugt til Guds Ære og hans Menigheds Opbyggelse, det Vi dog alene intenderer; det vel og kunde være, at nogle saadanne Personer, naar de have justineret Examen Theologicum, efter nogle Aars Forløb, inden de enten af Os eller Proprietæerne til Præstekald blive vokerede, enten lægge sig paa den lade Side, eller og implicere sig udi andre verdslige Haandteringer, saa at de ved Overhørelsen af Biskopperne da befindes at have forglemt det i Studio Theologico, hvormed de forhen paa Akademiet havde erhvervet sig berømmelige, og de udi Lovens og Borens allern. udgivne Forordninger anbefalede Karakterer; saa paa det at slikt udi allerund. Følge af Borens den 1ste Aug. 1707 om examinibus og Vokationer til Prædikeembeder allern. udgangne Forordning efterdags kunde forekommes, og udi saadanne Tilfælde alene Guds Ære og Tilhørernes Opbyggelse søges, saa er nu hermed Borens allern. Villie og alvorlige Befaling, at Du efter den af Dig allerunderdanigst aflagte Ed og Embedspligt, saa og uden alle Slags Passioner, før Du nogen Candidatum Ministerii til noget vakant Præsteembede ordinerer og indvier, ham saaledes examinerer og overhører, som Du for Gud og Os baade her og hisset med en frelst Samvittighed kan tilstaa, og

agter at ansvare, og, naar Du da befinder nogen saadan 14. Juni.
Kandidat til det hellige Prædikeembede at være enten udhygtig
og ubeqvem, eller og der maatte være paa hans forhen førte
eller endnu førende Levemaade noget med Rette at sige, og
som den geistlige Stand uanstaaelig maatte være, har
Du ei alene saadan en ei at ordinere, men endog det strax
til Bores danske Rancelli allerund. at indberette og siden
derover Bores allern. Resolution at afvarte.

Frdg., hvorved Kjøbenhavns Indvaanere, for- 21. Decbr.
medelst den dem overgangne ulykkelig Ildbrand, til
deres Retablisement allern. afforderes adskillige Fri-
heder og Benaadninger.

Vi Frederik den Fjerde osv., G. v.

1—2.

3. Saa vilde Vi og hermed have alle og enhver Frem-
mede og Indlændiske allern. forsikrede, at som Vi ere komne
i allern. Erfaring, hvad Skade og Fordærvelse den algemene
og nu saa høit fornødne Kredit tager ved de saakaldte
Moratorier og Protektorier, det efterdags ingen Slags An-
søgninger desomtrent maa an- eller imodtages, allerhøest, da
Erfarenheden har udvist, at slike Moratorier og Protektorier
ifkun ere den algemene Kredit og Publikum skadelige og
hinderlige og i mange Tilfælde ere geraadede Os og Bore
Undersaatter til Afgang, hvorfor det med slike Ting i alle
Maader efter Bores Lov og Forordninger skal have sit For-
blivende, saasom Vi og derhos ingenlunde paatvible, at jo
enhver Kreditor saaledes behandler sin Debitor ved disse
ulykkelige Tider, at de begge kunne konserveres, i Henseende
at deres Interesse saa nær med hinanden er kombineret,
hvilket Vi og allern. forhaabe, at det saaledes paa begge
Sider iagttages, som de efter Kristenhedens Pligt det for
Gud agte at svare.

4—7.

26. Jan.

Bl. ang. det i Svang gaaende Østertyveri.

Vi Frederik den Fjerde osv. G. v., at Bores nuværende Østersforpagtere for Os allerund. have andraget: hvorledes det forhen i Svang gaaende Østertyveri, uagtet Bores den 26. Febr. 1720 allern. udgivne Mandat, nu igjen stærkt tager Overhaand, samt at dem paa endel Steder, under den urigtige Forevending, at bemeldte Mandat ved forrige Forpagters Afgang skulde være expireret, Sussitien enten ganske er vorden forment eller og ikke prompte administreret, omendstjøndt bemeldte Østersmandat ikke det ringeste nævner, enten om nogen visse Østersforpagtere, eller nogen vis Tid den igjen skulde ophæves, men lige saa vel herefter som tilforn at staa udi sin fulde Kraft. Thi have Vi allern. for godt befunden bemeldte Mandat at igjentage og paa ny at lade udgaa, saasom Vi den og herved bekræfte og stadfæste og tillige byde og befale allern., at merbemeldte Bores om Østertyveriets Afkaffelse den 26. Febr. 1720 allern. udgivne Mandat nu igjen paa alle derudi mentionerede Steder tilligemed denne, til alle og enhver videre Efterretning skal læses og publiceres, samt at alle og enhver af Bores Betjente og andre Vedkommende strikte derover have at holde, at samme udi alt og indtil Vi anderledes allern. auordner, allerund. vorder efterlevet, at saavel nuværende, som efterkommende Østersforpagtere uder prompte Instits, og at de, som dem ville gjøre Afbræk, enten til Bands eller til Lands, saasuart det dem vorder overbevist, med den derudi forordnede Konfiskation, Bøder og anden Straf, uden Person's Anseelse vorder anset; til hvilken Ende Vi og herved særdeles allern. ville have inhæreret den 13., 14. og 15. Post af oftbemeldte Østersmandat, at de af Bores Betjente, som udi deres herudinden erforderende Pligt enten lade sig finde efterladen eller gjenstridig, ligeledes uden Raade maa vente sig den dikterede Straf.

Traktat med Rusland ang. Saluten til Søst^{*)}. 30. Oktb.

I den hellige og uadskillelige Trefoldigheds Navn gjøres hermed for alle og hver bitterlig

1-3.

4. Salutationen og Kontrasalutationen sker paa begge Sider med ulige Løsen og egale Skud, saa at, naar den første Salut er bleven gjort med 3, 5, 7, 11 eller 13 o. s. v. Skud, Kontrasalutationen eller Betakkelsen sker med lige saa mange Skud, som der er bleven givet, dog uden at stryge Flag, Vimpel eller Topseil.

5.

6. Udi Østersøen fra Høiden af Travestrømmen, og fra Høiden af Eilandet Bornholm ostverts an, til Rysterne af Provinserne Lif- og Estland og det Finske Hav, sker inellem begge Puissances Flaade, Eskadre eller enkelte Krigsskibe o. s. v., ei nogen Salut eller Kontrasalut. Men med Koffardiskibene har det herudinden en anden Beskaffenhed, hvorledes med samme skal forholdes, slikt er udi den 9. Art. af nærværende Traktat blevet aftalt

7. Saa ofte den ene Puissances Krigsflaade, Eskadrer, enkelte Drilogs-skibe eller ogsaa ringere, dog Vimpel og Flage førende, armerede Kærtøier, seile forbi den anden Puissances Fæstninger, Kasteller eller Søbatterier, eller lægge sig i Sigte af samme for Anker, saa saluterer samme saadanne Fæstninger, Kasteller eller Søbatterier først, dog uden at stryge Flag, Vimpel eller Topseil; men Kontrasalutationen af samme Fæstninger, Søbatterier og Kasteller, sker med lige saa mange Kanonskud, som dem er bleven givet.

8. Alle og enhver Koffardisarer af begge Nationer ere forbundne, naar de passere den ene eller den anden Puissances Fæstninger, Kasteller eller Søbatterier, at stryge deres Top- eller Mærkseil, med mindre at en paafommende Storm

*) Her medtages kun de Paragrafer, som ikke ere hævede ved Deklaration 15. Januar 1829.

30. Oktb. eller andre deslige Tilfælde noget slikt at gjøre forhindre; men i saadant Fald skal Sagen strax af særfarne Folk undersøges, paa det man kan vide, om Skylden har været hos Skipperen eller ikke. Voder han in culpa befunden, saa kan han vel ikke for den Marsags Skyld anholdes og udi sin Reises Fortsættelse forhindres; men Faktum tilfødes hans naturlige Dvrighed, som ham da, efter Befindende og hans Forbrydelses Storlighed, uden Forskaansel lader exemplariter afstraffe, paa det ham og andre onde Mennesker Lysten maa forgaa til malitiosement at unddrage sig fra deres Devoir.

9. Koffardisfibene af begge Nationer, hvilke begegne den ene eller den anden Puissances gauske Krigsflaade, Eskadrer, enkelte Krigsskibe eller andre armerede med Vimpel og Flage forsete Fartøier, ei alene paa Kysterne af den ene eller anden Puissances Dominio, men ogsaa udi den aabenbare Sø, hvad heller de ere under Seil eller ligge for Anker, ere forbundne for dem at stryge deres Top- og Mærkseil, og slikt udi en Distance af et lidet Kanonsskud. Derksom en Koffardimand herimod handler, vorder over ham klaget, og han, efterat ham hans Forbrydelse tilstræktelig er bleven overbevist, af hans naturlige Dvrighed skarpt straffet.

10. Saaom det ogsaa ofte sker, at Kommandanterne af Fæstninger, Kasteller og Søbatterier, saavel som og Krydserne og vagthavende Krigsskibe, for at afpresse Koffardifarerne nogle Penge, lade dem gjøre unødige Advarsels Skud; saa bliver Advarsels Skudene vel bibeholdne, men de skal ikke betales. Officeren, det være sig Dansk eller Russisk, som herimod handler, skal efterat Faktum ham er blevet overbevist, exemplariter straffes; men den Skipper endnu haardere, som det er blevet overbevist, at han ved modvillig Efterladelse af sin Devoir har givet Anledning til noget Advarsels Skud.

11. Omendstjøndt ubi Interimskonventionen af 1710 30. Oktb. angaaende Søkarakterernes Salutering ei noget er blevet stipuleret; saa er dog for nødigt befundet, for desbedre at forekomme alle Irringer, at dette Punkt iligemaade efter Billighed vorder reguleret; og er samme saaledes blevet fastsat: Karaktererne tilføs af begge Parter efter enhver af begge kontraherende Puissancers eget Sreglement vorder saluterede; men Kontrasalutationen skal ske med et lige Antal af Skud, som den første Salut har været; dog med denne Forskjel, at Generaladmiralen svarer et partikulær ifkun af en Kapitain Kommanderet Krigsskib altid med 4, men de øvrige Flagmænd med 2 Skud mindre, end Saluten er sket med.

12. Dersom en af begge kontraherende Parter skal falde med en anden Puissance ubi Krig, saa skulle sammes Kommissarere eller til Kap udrustede Skibe og Fartøier, omendstjøndt de ogsaa efter Krigsbrug, ligesom andre Krigsskibe, vare armerede og udrustede, dog alligevel, hvad Saluten anbelanger, ikke som saadanne anses, men være forbundne, ligesom andre Koffardiskibe, at salutere alle Flage og Vimpler førende Skibe og Fartøier, med at stryge Top- og Mærseil, og i Følge deraf ei prætere nogen Kontrasalut; men paa det ogsaa herunder ei nogen Irring skal foresalde, saa er herubinden paa begge Sider blevet aftalt, at saadanne Kommissarere ei skulle føre noget Flag eller Vimpel, men alene en kongl. Danff eller Rusff Gzariff Gjøes med et Koffardiflag.

13—14.

15. Dersom en kongl. Danff eller Rusff Krigsflaade, Eskadre, eller enkelt Krigsskib, eller andre ringere, dog med Vimpel og Flag forshnede, Fartøier, som, ved Afgangen fra en Danff eller Rusff Rhed eller Havn, ordentlig have gjort den vedhørende Salut, ved kontrære Vind, Uveir, Læk, eller andre finistre Tilfælde, blev nødt til igjen at vende

30. Oktb. tilbage, og paa forrige Sted at komme til Ankers, saa sker ei nogen ny Salut, saasom den allerede er bleven gjort, og ikke bør repeteres.

16. Skulde det nu imod Formodning og begge kontraherende Puiſſancers Intention ske, at en Danſk eller Ruſſiſk Søofficer inod nærværende Traktats Indhold ſkulde handle og vægre ſig den ved ſamme faſtſatte og foreſkrevne Salut eller Kontraſalut at aſlægge eller gjøre; ſaa ſkal (ſaaſom ofte noget af Miſforſtand ſker, eller af ſlet Begreb, hvorudi Malice ei har nogen Del) den, hvilken udi ſaadant Fald for nær er ſket, ſtrax paa Stedet begjære Redreſſe for Forſeekſen, dog med al Godhed og Bøſkedenhed, og ſamme ham ogſaa, ved at gjøre den tilbørlige førſte Salut eller Kontraſalut, ubægerlig vederfares; men derſom ſligt ikke paafulgte, ſaa forſhyner den Fornærmede ſig med tilſtrækkeligt Beviſ, og gjør Sagen anhängig paa vedbørligt Sted, da den oprettede Traktats og Søreplements Overtrædere, efter hans Forbrydelyes Storlighed og efter hans egen Herres Reglement, med yderſte Rigueur ſkal afſtraffes; men paa det alle Bidtøſtigheiter imellem begge Nationer paa det ſorgfældigſte kan forebygges, vorder det i ſaadant Fald under Livs og Legems Straf den ſaaledes fornærmede forbudt, ſig ſelv Ret at ſtaffe, og den, ſom ham har fornærmet, eller hans Skib, fjendtlig at begegne.

17. Derſom det ſig ſkulde tildrage, at et eller flere kongl. Danſke eller Ruſſiſke czariske Krigs- eller Koſſardiſke formedelſt nogen i Søen tagen Skade bliver læſ, taber Kor, Ankere, Maſter, eller formedelſt deſlige uhykkelige Tilfælde vorder nødt til at indløbe udi en eller anden Danſk eller Ruſſiſk Havn, for der ſammesteds ſin Skade at udbedre; da ſkal ſamme Skib, eller Skibe, med indehavende Folk af Øbrigheden og Indbaanerne paa Stedet venlig imodtages, og dem, imod rede Penge eller noſſommelig Forſikkring, gaas tilhaande med alt det, ſom til Skadens

Reparation er fornødent, i Fald fligt paa det Sted eller i 30. Oktb. Nærbærelsen er at bekomme.

18. Sligemaade vorder hermed af begge Parter paa det alvorligste forbudt, naar et Danff eller Rusfiff Krigsflib eller Koffardiflib udi nogen fremmed Rusfiff eller Danff Havn, eller paa en Danff eller Rusfiff Nhed, ligger til Anfers, at den, som fligt Slib fører, da fig ingenlunde maa underftaa fra Stedets Suveræn, uden hans Tilladelfe og vedbørligt Pas, nogen af hans fødte Underdaner, under hvad Omftændigheder, Prætext eller Forvending, fligt nogenflinde maatte ffe, at bortføre. Men underftod fig nogen tværtimod dette Forbud fligt at gjøre, og det ham i Gjerningen blev overbevift, faa flal ikke alene faadanne bortførte Folf, af hvad Stand, Profefion og Alder famme ogsaa kunde være, paa deres Herres Rekvifition igjen udleveres og tilbagegives; men endogsaa den, som har handlet imod dette Forbud, efter hans Forbrydelfes Befaffenhed af fin egen Herre med exemplarifff Straf anses.

19. Ratifikationerne af nærværende Salutationstraktat flulle begge Parter, inden 75 Dage fra Underffriftens Dato, forffaffes*); og her udi Moskow imod hinanden udvexles; men derefter flal den ikke alene ved Puijsjancerne paa begge Sider deres Admiraliteter, men endogsaa paa alle Steder, udi de ved Efter- og Nordsøen beliggende Danffe og Rusfiffe Søftæder, offentlig publiceres og alle og enhver kundgjøres.

Reffr., hvorved Hs. Majft. allern. anordner et 11. Decbr. Rancellikollegium at holdes i det danffe Rancelli.

Efterfom Vi finde fornødent, at de mangfoldige i det danffe Rancelli forefaldende, og i Særdelefhed Juffitien vedkommende Sager til Rettens Befordring førft vorde over-

*) Ratifikationens Datum er 30. Oktober 1731.

11. Decbr. veiede, førend samme i Bores Konseille blive refererede, saa have Vi allern. fundet for godt i Bores Rancealli at anordne et Ranceallkollegium, som skal holdes hver Mandag Eftermiddag, fra 3 Slet til om Aftenen, og for det første bestaa af efterfølgende Personer:, hvilket Ranceallkollegium i alle Maader skal rette og forholde sig efter Bores Love og Forordninger samt Ranceallinstruxen, for saa vidt samme dem vedkommer, og i Særdeleshed med største Flid og Oprigtighed se derhen, at alt det, som kunde fordunkle Retten og Sagernes sande Beskaffenhed, uden nogen Persons Anseelse eller Hensigt til Skjænk og Gave, Venfkab eller Had, klarligen og vel bliver oplyst; til hvilken Ende enhver for sig fra neden op har at votere; og tegnes Ranceallkollegii Mening efter de flestes Vota i Protokollen; men skulde nogen Sag forefalde, hvori ei alle Assessorer kunde blive enige, kan det være Dissidentibus tilladt, deres Tanker i Protokollen at lade indføre, paa det samme i Bores Konseille tilligemed de øvriges Sentiment kan blive refereret. Saa ville Vi og allern., at H. Seidelin, eller hvo ham succederer, og dertil bliver anbefalet, skal herefter Memorialerne i den af Maitre des requetes forhen førte Protokol extrahere, samme Ranceallkollegio foredrage, og tegne Assessorernes Mening i Protokollen ved Siden af det brudte Papir; hvorefter Geheimeexpeditionsskretæren Protokollen og Dokumenterne til sig tager, og deraf i Konseillet hver Onsdag Formiddag refererer, da han Konseillets Resolution ligeledes vedtegner, og samme fra sig leverer til fornævnte Justitsraad og Sekretær N. Rasmussen, eller den, som ham engang i Tiden succederer, og dertil erholder Bores allern. Befaling, som paa den hidtil sædvanlige Maade af Memorialerne en kort Extrakt i Rancealliprotokollen tilligemed Resolutionerne indfører, og hvad, som skal expederes, til Ranceallforvalterne med Kollegii Mening og den derpaa fulgte Konseillets Resolution indleverer, samt siden giver Suppli-

kanterne Svar paa deres indgivne Memorialer. Og skal 11. Decbr. derforuden Justitsraad Rasmussen alle Memorialer om geistlige og verdslige Bestillinger i den saakaldte Gratialebog kortelig, men dog saa tydlig, at enhver's Motiver og Merita deraf kan ses, extrahere og indføre, saa og Extrakterne, af hvis Os Selv skal refereres, forfatte. Vi overlade Dig ellers at foreslaa Os en eller flere af de andre Sekretærer, eller og andre, som Du dertil maatte bekvem finde, til at vorde Rancelliet virkelig emploierede, paa det der altid kan have de, som ere tydige i de udi Rancelliet foresaldne Forretninger.

1731.

Frdg. anl. Politien's Administration saa og de 5. Jan. Kommerciens vedkommende Sagers Paakjendelse i Kjøbenhavn.

Vi Christian den Sjette osv., G. v., at som Vi af Erfarenheden have fornunnet, at Borens effelig tjære Hr. Faders, salig og høilovlig Shufommelse, ved den i Forordningen af 22. Oktober 1701 foranstaltede Politi- og Kommercekollegii Indrettelse hafte gode og priselige Intention ei altid til Indbyggerne i Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, deres Sikkerhed og en god Ordens og Skiks Haandhævelse, saaledes som vel ske burde, er blevet opnaact, og Vi derfor allern. have resolveret at ophæve bemeldte Politi- og Kommercekollegium, og derimod Politien's Administration Magistraten her i Staden, som samme tilforn har været anbetroet, igjen at overdrage, saa have Vi allern. funden for godt derom at anordne og befale saaledes som følger:

Magistraten i Kjøbenhavn skal tilligemed en af de 32 Mænd, som af dem selv dertil aarlig kan udvæbues, udi alle Ting, Politi væsenet angaaende, være i Politi- og Kommercekollegii Sted, og derudinden have samme Magt og Myndighed, som Politi- og Kommercekollegium hidindtil haft har, og skulle de ligeledes være autorijerede i Sager,

5. Jan. Kommerciens vedkommende, at kjende og dømmes paa den Naade, som Politis og Kommercekollegium derom hidindtil har været anbefalet, da de, udi alle dem forekommende Sager, dem efter Loven, ovennævnte om Politieus Administration udgivne Forordning, saavel som andre allern. udgangne Forordninger, for saavidt de befindes herved ei at være forandrede, allerund. skulle rette og forholde. Til hvilken Ende tvende Gange om Ugen, nemlig hver Tirsdag og Fredag Efterm. Kl. 2 flet, af Magistraten Forsamling om Politiforretninger og de om Kommerciens foresaldende Tvistigheder skal holdes paa Naadstuen, da enhver med sit Anliggende for dem skal indkomme til Overhørelse og Decision paa samme Naade, som udi Politis og Kommercekollegio hidindtil brugeligt været har. Politimesteren, som i alle Tilfælde skal forrette sit Embede efter Loven og Forordningerne, skal i alle Naader for sine Kjendelser og for sit Forhold staa under Magistraten, som sin Øvrighed, dog skal Magistraten haandhæve Politimesteren i sin Charges Myndighed, og ei samme lettelig og uden vigtig Marsag tilfidesætte. Han skal pligtig være at gjøre Rede og Forklaring til Magistraten om alle Ting, hans Embede angaaende, hvorudi hans Forklaring maatte cæfkes og behøves, saavel som om alt hvad Politivæsenet og in specie Gadernes Renovation angaar. Saa skal han og i alle vigtige forekommende Sager, som kunde taale Forhaling, og hvorom han kunde drage noget Betænkende, konsulere Magistraten, foredrage dem Sagens Besskaffenhed, og derpaa til sin Efterretning tage deres skriftlige Resolution. Men skulde Sagen være af den Vigtighed, at Magistraten ei understod sig derpaa at resolvere uden foregaaende allerund. Forespørgsel til Os selv, skulle de indsende Politimesterens til dem indgivne Memorial med deres allerund. Betænkende og derpaa forvente Borens allern. Resolution. Politimesteren skal være tilladt at dømmes paa 4 Rod Sølvts Værdi og ei høiere, hvorfor de Sager, som

overgaa 4 Lod Sølv og indtil 10 Rdlr., skulle indstævnes 5. Jan. for de 2de Raadmænd i den saakaldte Ilden Kommission og ved deres Kjendelse have sit Forblivende, uden at derpaa maa tilstedes videre Appel. Men hvis af Bøder eller andre vigtigere Tilfælde, der maatte overgaa 10 Rdlr.s Importance, det skal for Magistraten til Paakjendelse indstævnes og af dem indtil paa 66 Lod Sølv's Værdi paadømmes uden Appel. Hvad som overgaar den Summa af 66 Lod Sølv's Værdi skal efter Loven indstævnes for Høiesteret, ligesom det hidindtil angaaende Politi- og Kommercekollegii Domme er bleven forholdet. Naar nogen af de Militære sig imod Politiforordningen i en eller anden Maade har forset, da ville Vi allern., at Magistraten i desligeste Tilfælde nogle Officerer skulde adjungeres, nemlig, naar Sagen angaar en af Landetaten, da en Oberstlieutenant, en Major og en Kapitain til Lands, og naar den angaar en af Søetaten, da en Kommandør, Kommandørkapitain og Kapitain til Søs, som dertil af deres Chefer, nemlig Landofficeverne af Kommandanten og Søofficererne af Ober-Admiralitetet, alternativt paa 1, 2, 3 eller flere Maaneder skulle udmeldes, og efter deres Tour kommanderes, saaledes at de indfinde sig til den Ende hos Magistraten, naar de ved Præsidentens Bud blive tilfagte. Og skulle ellers de Militære i alle Politisager, af hvad ringe Værdi de end maatte være, naar derover først paa Politikammeret af Politimester i en dertil af den Militæres Chef kommanderet Officers Nærværelse er blevet holdt Forhør, for Magistraten og de dem adjungerede Officerer lige indstævnes, og der in prima instantia lide Dom efter Sagens Bestaffenhed; da ingen af de Militære, endog saa ikke af Børes trende Garder, maa undslaa sig for, men uden nogen Exception og under vedbørlig Straf skulle være pligtige der at møde, og i det øvrige skal det med Appellen til Høiesteret i disse Sager, ligesom med de andre, forholdes.

10. April. Patent anl. den extraordinære Bededags fremdeles Holdelse i Danmark og Norge*).

25. Mai. Anordn., hvorledes herefter skal forholdes med de Sager, til hvis Afhandling Hs. Kongl. Majest. allern. bevilger Kommissarier.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi med største Mishag maa fornemme, at det store Lovens Beneficium, som de med hinanden i Proces og Tvistighed faldende Parter derved forundes, at dem paa deres allerund. Begjæring Kommissarier og Kontrakommissarier allern. bevilges, meget hidindtil er bleven misbrugt, dels fordi Kommissarierne enten af Forsømmelse de rette Tægtedage ei forsamles eller Sagerne, efterat de til Interlokutoriers og Dømmes Affigelse ere optagne, hos sig lade henligge, dels ogsaa fordi Parterne enten af Brangvillighed og Tergiveration eller og alene for at vinde Tid og at forhale deres Kontraparters Ret, dertil give Marsag og Anledning, saaat det desværre derover er kommet saavidt, at det næsten er blevet en almindelig Ting at se Kommissioner, i Stedet for at samme i sig selv burde være kortere end den ordinære Procedure, udi to, tre ja indtil fire og sex Mar uafgjorte henhvile, dem, som ofte imod deres Villie maa føre Processer, til besynderlig Fornærmelse og Skade; da efterdi Vi strax ved Bores Kongl. Arveregjerings Tiltrædelse i Særdeleshed have ladet Os være høist angelegen og endnu idelig og bestandig ere betænkte paa at holde en kraftig Haand over Ret og Retfærdighed og at se samme i bedste og muligste Maader fremmet og befordret, saa have Vi for at

*) Igjentagelse og Fornærmelse af de den 27. Marts 1686 og den 11. April 1702 udgivne Forordninger ang. en extraordinær Bededags Holdelse paa den fjerde Fredag efter Paaske Helligdage.

forekomme ovenbemeldte hidindtil ved Kommissionerne ind- 25. Mai.
 snegne og herefter befrøgtende fordærvelige Uorden, Ophold
 og Misbrug, ladet i Borens danske Rancelli føie den allern.
 Anstalt, at alle Kommissarier, som herefter sammesteds expe-
 deres, skulle klausuleres saaledes, at Kommissarierne Par-
 terne om deres mellem værende Tvistighed enten udi Min-
 delighed skulle forene eller, forsaavidt deraf ei for andre
 Netter er afhængiggjort og paakjendt, ved endelig Dom og
 Sentens efter Loven adskille, alt inden sex Maaneder i det
 længste, efter at Stævningen for Kommissarierne er kom-
 men i Rette; men skulde nogen betydelig og vigtig Årsag
 indløbe, hvorfor Sagen ei saa hastig kunde afgjøres, da
 have Kommissarierne derom til Os allerund. at referere,
 saasom Vi i saadant Tilfælde allern. ville have Os forbehol-
 den Tiden at prolongere og en længere Termin, efter den
 anførte Årsags Vigtighed og Beskaffenhed, at sætte, og er
 herhos at observere, at naar Kommissoria expederes til Fal-
 litboer, Skifter eller Opbuds Forhandling, da bliver sat,
 alt inden sex Maaneders Forløb i det længste, efter den
 Tid, som ved publiceret Proklama bør anses, som rette
 Tægtedag, men det øvrige af denne Klausul expederes i disse
 sidste Kommissoriis ligesom i de andre. Og som Erfaren-
 heden har udvist, at Kommissionerne ofte derved forhales,
 at Parterne, skjønt de efter den sædvanlige Stil i Kommiss-
 oriis strax burde gjøre Ansøgning om Kontrakommissarier
 og samme erhverve, dog dermed ofte lang Tid og tit ind-
 til at Sagen er imod Enden, henbie, og derved give An-
 ledning til nye Incidentier og Disputer, saa have Vi ogsaa
 allern. befalet, at herefter i Kommissoriis paa det Sted,
 hvor der meldes om Kontrakommissarier, skal sættes, at
 Parterne strax, og i det seneste inden tre Uger udi Dan-
 mark, og udi Norge inden sex Uger Søndenfjelds og i ti
 Uger Nordenfjelds, efterat Stævningen lovligen er forkyndt,
 have at foreslaa Kontrakommissarier og derom gjøre allerund.

25 Mai. Ansøgning, saasom Vi, efter saadan Tids Forløb ingen Kontrakommisjarier ville bevilge, men efterdi dog alligevel Parternes egen Vrangvillighed og Tergiversation til Kommissionernes Dphold giver en stor, om ikke den største Anledning, og Vi ere komne i Erfaring, at de, som have Lyst til at skianere og forhale Retten, søge et besynderligt Præsidium i den alle Kommissoriis hidindtil annekterede sidste Klausul, som forbinder Kommissarierne at tilspørge Parterne, om de noget videre have at indgive, hvoraf da den vrangvillige tager Anledning at paastaa flere Breves Fremlæggelse og derved hindrer Kommissarierne at optage Sagerne til Doms, saa som de frygte for at løbe Fare, at anses for Rettens Overtelse; thi have Vi ligeledes allern. funden for godt at lade den sidste Klausul i alle Kommissoriis saaledes forandre: endelig have Kommissarierne, om der falder nogen Tvistighed at kjende paa, alvorligen at tilholde Parterne og deres Prokuratores, at de entholde sig fra al ufornøden Vidtløstighed og Dphold og alle deres Breve og Brevvisligheder, som de til Sagens Dplysning og Rettens Bestyrkelse kunne have, saa betimeligen for Kommissarierne i Retten indlægge, at Sagen inden den foreskrevne Tid kan komme til Ende; og skulle Parterne eller deres Prokuratores herimod handle, da have Kommissarierne, naar ei, som tilforn er meldt, nogen saa vigtig og bethdelig Marsag, at Kommissarierne derom til Os at referere finde fornødent, indfalder, ikke desmindre med Sagen at fortfare, samme efter de for Kommissarierne fremlagte Dokumenter til Doms at optage, og den inden den foreskrevne Tid til forsvarlig Endskab at befordre, saasom Vi ingenlunde, uden vigtig og gyldig Marsag, herudi ville dispensere, og er derhos hermed Borens allern. Villie og Befaling, at Borens Tilforordnede udi Høiesteret, om nogen af Parterne over uforsvarlig, dem af Kommissarierne, imod hvis foreskrevet staar, forvoldt Dphold maatte klage, skulle være pligtige derpaa at dømmen,

og Kommissarierne for saadan befunden Brøst, enten ved= 25 Mai. børlig at anse eller, om Kommissarierne urigtig bestyldes, derfor at fritjende, og al billig Reparation at give.

Frdg. om Officerernes Giftermaal.

17. Oktb.

Indm. Saml. pag. 78.

Notifikation paa Traktat med Rusland angaaende 30. Oktb. Saluten til Søe af 30. Oktober 1730*).

Fr. om pro forma Bæxlers Affkaffelse udi Dan= 26. Novb. mark og Norge saa og hvorledes videre med Bæxler skal forholdes.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at omendstjøndt Vores Høvisalige Fr. Farsfader, højlovlig Shufommelse, har saavel ved Loven som ved senere udgangne Forordninger ikke alene allern. søgt at affkaffe al utilladelig Uager og Rente, men endog at forekomme den, saavel Vores Interesse som Publisko høist præjudicerlige Misbrug af Bæxler, saa have Vi dog ugjerne maattet fornemme, at begge Dele, tværtimod Loven og derom udgangue Forordninger, have taget Overhaand, at fast alle og enhver i Almindelighed, hvor intet Pant af Debitor gives for Penge, som ublaanes paa Rente, i Steden for at bruge til Obligationer det forordnede stemplede Papir, lade til sig udgive Bæxler, som stiles dels paa indenrigs dels paa udenrigs Steder, de første tvende Maaneder efter Sigt at betales, og de sidste sex Maaneder efter Datum at betales, hvilke endog tidt og ofte fornyes, saaledes at Penge Nar efter andet paa Bæxler roullere, hvoraf Renten enten forud betales eller i Bæxlerne tillige indberegnes; hvilke Bæxler saa kjendelig kunne ses

*) Traktaten findes pag. 269.

26. Novb. pro forma at være udgivne, som den Person, paa hvilken de enten i Hamburg eller andet Steds trækkes, ved de derover forrettende Protester de fleste Tider maa erklære enten aldeles ikke at kjende Trassenten eller og at hos ham til de udstedte Bexlers Betaling ingen Anstalt er gjort; nogle og, i Særdeleshed ved saadanne pro forma Bexlers Imodtagelse, med ubillig Mager og Mente udsuge deres Medborgere og derudi obertræde baade Guds og Bores Lov; da som paa saadan høiftrafværdig Omgang, med at ublaane Penge imod ubillig Mente, og tillige med pro forma Bexler at defraudere Bores Intrader og det stemplede Papiir, billig bør raades Bod, saa have Vi allern. fundet for godt at anordne og befale at ligesom Bores allern. Lov ikke tillader, at nogen Bexel i Bore Kongeriger Danmark og Norge maa udstedes paa længere Tid end 2 Maaneder at betales, efter at den er fremvist, saa maa ei heller nogen Bexel, som efterdags udgives at betales paa fremmede Steder, stiles paa længere Tid end 2 a 3 Maaneder i det høieste efter Sigt at betales, meget mindre dens Datum lades in blanco. Og skulle de, som enten til deres Handels eller Nærings Fortsættelse, eller og andre, som behøve at udgive og modtage Bexler, være forbundne sig dermed saaledes at forholde, at alle Bexler, som herefter udgives, inden 2 a 3 Maaneder eller kortere Tid at betales, maa og skulle inden Forfaldstiden, om de ere stiledes a Dato, og, naar de lyde paa Sigt, med næste eller anden afgaaende Post, efterat de ere udgivne, uden nogen Undskyldning eller under hvad Prætext det end være kan, fremsendes og præsenteres for den, om de ere trukne paa, paa det Sted, hvor han sig opholder og om Betalingen ikke følger, da at protesteres for non Acceptation eller mislig Betaling efter Lovens Maade, samt af den passerende Protest strax gives Trassenten eller Endosfenten Efterretning, om han agter at holde sig til ham for Betalingen, saafremt Bexlens Indehavere til enten af

begge vil vente sig nogen lovlig Tiltale. Skulde en eller 26. Novb. uden Bexler herefter lade blive hos sig liggende uden Protest, og ikke dermed omgaas, som herved allern. er anordnet, skulle saadanne anses som pro forma Bexler, og den Kapital, som samme lyder paa, være Bores Fisco hjemfalden, hvoraf Vi dog Angiveren, enten det er Debitor selv eller en Fremmed, ville lade tilkomme det halve.

Og ville Vi herved allern. have anbefalet alle Rettens Betjente i begge Bore Kongeriger Danmark og Norge, at de herefter til Konfiskation anholde og dømme alle deslige Bexler, som dem inden Retten maatte forekomme, ligesom og alle Skifteforvaltere herved alvorligen anbefales udi alle under deres Jurisdiktion sorterende Sterbboer, Fallit- og Arveløs-Boer og Opbudde, hvor nogen saadan Bexel dem maatte forekomme, samme til Konfiskation at anholde, og Bores Rentekammer strax at indberette, saafremt de ikke, om de skulle befindes med nogen herubinden at overse, ville anses og straffes, som Bores Mandaters modvillige Overtrædere, paa Embedet eller i andre Maader efter Bestafenheden.

Skulde og nogen befindes af saadanne pro forma Bexler at have taget ubillig Rente, hvilket den, som af sin Debitor derfor sigtes, uden nogen Exception skal være pligtig, efterat det ham af vedkommende Dommere er blevet paalagt, ved sin Ed at fralægge sig, skal han foruden Kapitalens Konfiskation, som Os alene hjemfalder, endnu, for sin begangne Formastelse imod Bores kongl. Anordninger, betale i Straf til Bores Fiskum en lige Summa, som Bexlen lyder paa.

.....
Men siden Vi saaledes strengeligen herefter ville have alle Slags pro forma og indenbys Bexler forbudne og dermed aldeles affskaffede; da paa det hverken de negotierende i Særdeleshed eller andre i Almindelighed, der paa en kort Tid kunde behøve Penge til Laans at optage, skulle forbindes

26. Novb. ligesaa høit stemplet Papis dertil at bruge, som de, der, fra Nar til andet, staaende Obligationer udstede, ville Vi allernaadigst tillade, saasom Vi og hermed tillade, at til slige paa kort Tid udstillende Forskrivninger, som kunde gives Navn af Buxelobligationer, maa bruges efterfølgende i den seneste om det stemplede Papis udgangne Forordning udi den anden Klasse anførte Nummere; Nr. 19 — 12 β ., 50 til 200 Rdlr.; Nr. 20 — 24 β ., 200 til 600 Rdlr.; Nr. 21 — 3 Rtl., 600 til 1200 Rdlr.; Nr. 22 — 1 Rdlr., 1200 til 1800 Rdlr.; Nr. 23 — 1½ Rdlr., 1800 til 2400 Rdlr.; Nr. 24 — 2 Rdlr., 2400 til 3000 Rdlr.; Nr. 25 — 3 Rdlr., 3000 til 4000 Rdlr.; Nr. 26 — 4 Rdlr., 4000 til 5000 Rdlr.

Svilke Forskrivninger, naar de paa de ovenanførte Sorter Papis behørigen ere indrettede, og det Ord: Buxelobligation i dem findes anført, da skulle til Arrests Erholdelse, isald de ved Forfaldsdagen ei strax betales, hos Rettens Betjente have ligesaa prompte og fuldkommen Eksekution, som protesterede Buxler, dog at samme ikke udgives uden paa 3 Maaneder i det høieste, i hvilken Tid Vi allernaadigst tillade, at deraf ½ pCt., men ingenlunde mere maa svares, saa og at derpaa tales, i det længste en Maaned efter Forfaldstiden, om Betalingen ikke i Mindelighed følger; thi skulde det befindes, at saadanne Forskrivninger enten paa længere Tid udstedes, eller at deraf større Rente skulde tages, bør Kapitalen uden ringeste Forevending være forfalden, Halvdelen til Børses Fisco og Halvdelen til den Angivende.

Og dersom nogen, som slige ikke til rette Tid betalte Buxelobligationer i Hænde har, skulde forsømme inden en Maanedes Forløb, fra Forfaldsdato at regne, derpaa i rette Tid at tale, bør slige Forskrivninger efter den Tid ingen mere Kraft og Forbindtlighed at have, men Debitor i saa Maade for Kreditors Tiltale aldeles fri at være

Anordn. om det, som herefter nærlig skal betales 18. Marts. til det Kongl. Universitet i Kjøbenhavn.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at efter som Vi fra Borens kongl. Arveregjerings Tiltrædelse strax have taget i allern. Betragtning, at til Guds frygt og Næsfærdighed, som de stærkeste Rigernes Hovedstøtter og Piller, deres Befordring og Stadfæstelse, næst den almægtige Guds Velsignelse og Bistand, dette fornemmelig meget kan hjælpe og kontribuere, at den, paa det af Borens i Gud hvilende høi-loblige Forfædre i Borens kongl. Residensstad Kjøbenhavn stiftede Universitet studerende Ungdom i Guds sande og hellige Ord's rene Lærdom og i alle nyttige boglige Kunster og Videnskaber grundelig og vel vorder undervist, oplært og derved gjort dygtig til at tjene Gud troligen og med Frugt i sin Kirke og Os og Fædrelandet, saavel i Almindelighed som og i Særdeleshed, udi de dem betroede Bestillinger saaledes, at de derved kunne have og beholde en god Samvittighed, Ære og Berømmelse, thi have Vi i saadan Henseende og af besynderlig Nidkjærhed og Omhu for Guds Æres Forfremmelse og Landets Bedste søiet den allern. Anstalt, at bemeldte Borens kongl. Universitets Foundation af endel Borens tro Mænd og Betjente under Os Elskelig Hr. Iver Rosenkrantz til Rosenholm som nuværende Universitetets Patron, hans Direktion og Præsidio, nøie er bleven undersøgt og allerund. Forslag gjort, hvorledes samme Borens Universitet, som formedelst de sidste langvarige Krigstider, og den Borens kongl. Residensstad paakomne store Ildbrand var geraadet i nogen Uorden og Afgang, kunde i en og anden Maade forbedres og sættes i saadan Drift og Aktivitet, at det, næst Guds Bistand, igjen kunde komme, om ikke til større, saa dog til sin forrige, i Alverden bekjendte Flor og Lustre. Og som til den Ende iblandt andet er blevet anordnet, at alle Professorens, uden mindste Forsøm-

18. Marts.messe, ved deres ugentlige Læsninger og jævnlige Kollegia flittig og troiligen skulle undervise de paa Universitetet Studerende i den og de Vidensfaber, som Professorerne sig have paataget og allern. ere befalede at profitere, saa og hvert Aar offentlig skulle disputere; men det derhos er billigt, at de for saadan deres Flid, Omsorg og Møie kunde af deres Embeder, som de efterdags alene skulle beoagte, have sømmelig og vedbørlig Underholdning; saa have Vi ogsaa derpaa i Naade været betænkte og baade selv dertil af kongl. Mildhed og Clemence mærkelig kontribueret, saa og hermed og i Kraft af dette Bores aabne Brev allern. byde og befale, at, ligesom Bores allern. Lov tillægger Biskopperne i begge Bores Riger Danmark og Norge det saakaldte Kathedraticum, hvilket paa de fleste Steder udredes af Kirkerne, men paa nogle Steder af Præsterne; saa skal herefter lige saadant og ligesaa stort Kathedraticum svares til Bores kongl. Universitet i Bor Residensstad Kjøbenhavn, paa den Naade, at hvor Kirkerne betale det Kathedraticum, som Biskopperne nyde, der skulle Præsterne erlægge det, som Universitetet tilkommer; men hvor Præsterne svare Biskopperne Kathedraticum, der skulle Kirkerne udrede Universitetets Andel; og ville Vi desforuden allern., at Præsterne i begge Bores Riger skulle af hver deres Kirker udgive ligesaa meget i Penge, som deres Kirker svare udi Studiifkat; men udi Kjøbstæderne, hvor Kirkerne ingen Studiifkat betale, skulle Præsterne i den Sted til Universitetets Vedligeholdelse og Professorens Underholdning give taalclige Pensioner, saaledes som samme, efter den derom af Stiftamtmanden og Biskoppen i hvert Stift forfattede og af Os allern. approberede Rigning, blive regulerede og fastsatte, efterdi dog bemeldte Præster selv paa Universitetet have lagt Grunden til det, de vide, og desforuden, hvad den største Del angaar, der have nydt et eller andet Beneficium. Og er derhos Bores allern. Billie og Befaling, at alle Vedkommende ovenbemeldte Bores Universitet herefter

tillkommende Kathedratikum, Studiifkat og Pensioner til 18. Marts. efterskrevne Tider, nemlig udi Sjællands Stift til førstkommende Landemode, som holdes i Roskilde Onsdagen efter 1. Trinitatis Søndag. Udi Fyens Stift til Landemodet, som holdes for Fyen, Langeland, Alsø og Erø i Odense Onsdagen efter Søndagen Quasi modo geniti, men for Lolland og Falster i Maribo Onsdagen efter 2. Trinitatis Søndag. Udi Nider Stift til Landemodet, som holdes 3 Dage næst for St. Hansdag om Tamperdagstide. Udi Aarhus Stift til Landemodet, som holdes i Aarhus Onsdagen efter Philippi Jakobi. Udi Aalborg Stift til Landemodet, som holdes Philippi Jakobi Dag. Udi Viborg Stift til Landemodet, som holdes i Viborg den 1. Onsdag efter Midfaste Søndag, men udi Vort Rige Norge, hvor ingen Landemode holdes, inden først. 1. Juli, for den første Gang, rigtig og useilbarlig erlægge og siden dermed hvert Aar paa samme Maade kontinuere. Og skulle Biskopperne i det seneste 3 Uger efterat meromrørte Kathedratikum, Studiifkat og Pensioner paa ovenansførte Tider til dem ere indkomne, hvert Aar Pengene til Universitetets Rektoremester, som Vi allern. forordne, remittere, eller og skriftligen tilmelde ham det, de til Udtæling staa færdige, paa det han kan besørge, at faa dem paa en eller anden Maade inkasserede

Kong Christian den Sjettes ny forbedrede Fun- 31 Marts.
dation og Stiftelse for det kongl. Universitet i Kjø-
benhavn.

Vi Christian den Sjette osv. G. v.,

1.

2. Som hidindtil ei ved Universitetet har været uden en juris Professor ordinarius, da finde Vi, i Henseende til den Vidensfabs Nytte og Fornødenhed, allern. for godt, at herefter tvende Professorer skulle traktere Jura,

31. Marts saa at den ene profiterer jus naturæ & gentium, saa og jus publicum, men desforuden en Dag om Ugen philosophiam moralem, den anden læser over jus Justinianeum, og forklarer derhos Vor allern. Lov, visende dens Overensstemmelse med Naturens og Folkeretten, saavelsom andre Landes Love.

3—94.

95. For at opmuntre den studerende Ungdom des mere til Dyd og des større Flittighed ville Vi af særdeles kongl. Naade være betænkte paa deres Forfremmelse, der ved Universitetet fremfor andre have gjort sig bekjendte af Flittighed og Lærdom. De, der have bragt det vidt in studio theologico og findes til Prædikeembedet vel begavede, ville Vi have i særdeles allern. Tanke, naar de noget saadant Embede søge, og medbringe fra Universitetet Vidnesbyrd om deres Lærdom, Dygtighed og kristelige Levnet. De, der in jure ere vel grundede, kunne gjøre sig Haab at blive befordrede til Advokater i Vores Højesteret, til Dommere, og end til anseeligere Embeder, naar de til samme at forestaa findes bekvemme. De, som have lagt dem efter medicinam, kunne vente at blive Medicinæ professores, som det og tillades dem, naar de ere promoti doctores, saavel her i denne Vores kongl. Residents som overalt i Vore Riger og Lande at øve praxin medicam. Hvilke af studiosis in philosophia, men særdeles in lingvis, have gjort større Fremgang end andre, ville Vi allern. at skulle til Rektorater og Konrektorater samt andre Skoleembeder befordres, desforuden kan enhver af Universitetets suppositis, som i et eller andet Fakultet har gjort sig særdeles bekjendt for Lærdom og Flittighed, haabe at blive Professor i samme Fakultet, efterdi Vi hellere af Vore egne kjære og tro Underfaatter tage dem, der skulle betjene deslige magtpaaliggende Embeder, end af Fremmede, helst naar Vore egne findes mindst ligesaa dygtige som Fremmede.

96—104.

Frdg. om Jagten.

18. April.

Vi Christian den Sjette osv. G. v.; at saasom Vi ere komne i Erfaring, hvorledes Vores elskelig kjære Fr. Farfaders, salig og højlovlig Ihufommelse, den 8. December 1688 om Jagten allern. udgivne Forordning, formedelst nuværende Tidernes Bestaffenhed, en og anden Forandring kunde behøve, saa have Vi allern. fundet for godt, samme Jagtforordning saaledes at forandre og igjentage som følger:

1. Maa ingen jage, skyde eller det lade gjøre paa de Steder, hvor han sig ikke Lod og Del til Grunden kjender, medmindre han derfor vil stande til Nette som for uhjemmelt.

2. Ingen Lodsejer maa paa Fælled mere jage, end den kan taale, eller nyde nogen Jagtrettighed, medmindre at han er Eier af en Gaard paa 4 Tdr. Hartkorn udi den By, hvor Fællesjagten falder, ei heller maa nogen give Andenmand Forlov til at jage paa Fælled, enten han eier meget eller lidet Hartkorn.

3. Hvo, som reiser Dyr, omendstjændt han saarer det paa sin egen Grund, skal dog ingen Rettighed dertil have, dersom det falder paa en andens Grund.

4—8.

9. Hvilken Skytte imod sin Husbonds eller hans Fuldmægtigs Billie og Videnskab noget Wildt, ved hvad Navn det nævnes kan, enten skyder eller i andre Maader fanger, og enten bortskjænker eller sælger det til Fremmede, og han dermed antræffes, eller det ham lovligen overbevises, skal uden al Naade straffes paa Bremerholm i Tjern tre Aar, og de, som med ham kjøbe eller i andre Maader handle, straffes, som de, der kjøbe og handle med Tyve, til hvilken Ende ingen, i hvo det være kan, maa tilkjøbe sig nogen Slags Wildt eller Dyrehud af Skytter eller andre, uden Husbondens Seddel eller Fuldmægtigens Attest efter Husbondens foregaaende Ordre medfølgende.

18. April. 10—39. :
40. Endelig have vi allern. anordnet, at til hvis Sager og Forseelser, som imod denne Bores allern. Sagtforordning kunne begaas, og Bores Oberjægermester foraaresages ved sin Fuldmægtig, eller hvem han dertil beskifter, at lade paatale, maa i alle Rettergange bruges ustemplet Papir; og skulle Dommerne og Striverne, uden nogen Dphold eller nogen Forevending, uden Betaling give forseglet og befrevet, alt hvis i saa Maader kunde behøves og begjæres, saafremt de ikke efter Loven som Rettens Fornægttere skulle anses.
25. April. Anordn., at Bogtrykkerne i Kjøbenhavn skulle af alt, hvis hos dem trykkes, levere til Kongens Bibliothekarius hvert Fjerdingaar tre uindbundne Exemplaria.
26. Septb. Frdg. anl. hvorledes de fornødne Bekostninger til Delinkventers Fængsel, Underholdning og Exekution paa Anterne eller Stifterne skulle lignedes, saa og angaaende Delinkventsagers Udsørsel ved Retterne.
- Vi Christian den Sjette osv. G. v., eftersom Bores elskelig kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, den 9. December 1712 har ladet udgaa sin allern. Forordn., hvorledes det anlangende Omkostningerne udi de Sager, som imod tyvagtige Menneſter, samt Mordere og Manddrabere ved Retterne bør udsøres, skal forholdes; men samme Forordning siden ved en den 20. Aug. 1723 gangen kongl. Forordning og nærmere Forklaring i visse Maader er blevet indskrænket og forandret, og Erfarenheden nu har udvist, at de Omkostninger, som udfordres til Sagernes Forsøgning mod Delinkventerne, saavelſom og deres Underholdning,

Baretægt og Henvrettelse, have været mangen en af Vores 26. Septb. kjære og tro Undersaatter, som har villet se det Onde vedbørligen affstraffet, til en stor og fast utaalelig Byrde og derimod afftrækket andre fra at lade Delinkventerne paagribe og Sagen imod dem lovligen forfølge, hvorover da tidt og ofte Delinkventerne have fundet Veilighed ustraffet at hengaa, og i deres Misgjerninger at kontinuere og fremture, thi have Vi for herpaa, saavidt muligt er, at raade Bod og for at je Justitien i Vore Riger og Lande, de gode til Tryghed og Sikkerhed og de onde til Skade og Affsty, vedbørligen haandhævet og befordret, allern. fundet for godt at anordne og befale at, naar nogen Delinkvent, som har begaaet Mord, Manddrab, Tyveri eller nogen anden Misgjerning, hvorpaa forporlig Straf efter Loven bør følge, paa Landet vorder paagreben, da skal Sagen strax og uden ringeste Ophold imod ham af Bedkommende lovligen paa tales og udføres, og dersom Delinkventen ikke eier nogen Midler, da skal til de Bekostninger, som til hans Fængsel, Underholdning og Henvrettelse eller Affstraffelse udfordres, det hele Amt, hvorudi saadant Mord, Mandflet, Tyveri eller anden grov Misgjerning er begaungen, komme til Hjælp, og befale Vi herved Vores Amtmænd, at de, enhver i sit Distrikt, retteligen efter Hartkorn ligne og lægge samme Omkostninger imellem alle i Amtet boende Proprietarier, Præster, Fogder, Nytterbønder og andre Bønder, ingen undtagen; dog bliver det Vores Grever og Friherrer forbeholdt selv at gjøre Ligningen paa deres eget Gods, forsaavidt de deraf pro quota efter Notice fra Amtmanden bør erlægge, og have de da Pengene paa Vores Amtstue at lade levere; men uden for Grever og Friherfskaberne skulle Herreds- og Birkefogderne Pengene indkræve og paa Amtstuerne betale, derfra de Bedkommende siden efter Amtmændenes Ordre af saadanne Penge skulle erholde deres Betaling. Dersom ellers de paa nogen eller flere saadanne Delinkventer anvendte Bekostning-

26. Septb. ger ere faa store, at de overgaa den Summa af 200 Rdr., da skal ikke det Amt alene, hvorudi Misgjerningen er forøvet, men alle i det hele Stift paa Landet boende Proprietarier, Præster, Fogder, Hytterbønder og andre Bønder, ingen undtagen, dertil komme til Hjælp; og forretter da Stiftsbefalingsmanden, naar ham Summen med hosfulgte Bevisligheder af Amtmanden er kommuniceret, Ligningen efter det hele Stifts Hartkorn paa samme Maade, som om Amtmanden ovenfor meldt er. Vi bevilge ogsaa hermed allern., at udi de Sager, som føres imod saadanne Delinkventer, der ingen Midler eie, maa bruges ustemplet Papir, og skulle da Rettens Betjente de Domme, Akter og Forretninger, som i samme Sager for Retterne passere, Vedkommende paa ustemplet Papir og uden nogen Betaling meddele, da Vi ogsaa derhos alvorligen byde og befale, at Sagerne mod deslige Delinkventer altid frem for andre vorde undersøgte, for Retterne foretagne og uden stor Bidtløstighed eller ufornøden Omkost til Endskab befordrede; dog saaledes at den Anklagede hverken med Retten overises, eller noget til sit Forsvar imod Loven nægtes. Skulde ellers nogen Misdaeder selv have Midler, da skulle Beføstningerne deraf tages, forsaavidt de kunne tilstrække, og det øvrige udredes paa ovenanførte Maade.

1733.

26. Jan.

Skovforordning udi Danmark.

§§ 1, 31—39, 41—43. Indm. Saml. pag. 81.
44—46.

47. Endelig have Vi allern. bevilget, at til hvis Sager, som Borens Oberjægermester forarsages ved sin Fuldmægtig, eller Borens Sessions Deputerede ved Sessionsfriverne for ulovlig Skovhug eller i andre Maader Bore Skove angaaende, at lade paatale, saavidt som ei for Sessjonen kan afgjæres, maa i alle Rettergange bruges slet Papir, og

skulle Dommerne og Skrivelserne uden nogen Ophold eller 26. Jan.
 Forsømmelse give bemeldte Bores Oberjægermesters Fuld-
 mægtige og Sessionskrivere uden Betaling forseglet og
 beskrevet, alt hvis de i saa Maade kunde behøve og begjære,
 saafremt de ikke efter Lovens som Rættens Fornægtere skulle
 anses.

Bl. ang. den af Hs. kongl. Majest. allern. be= 8. Juni.
 vilgede Brandkasses Indrettelse udi denne kongl. Re-
 sidentsstad Kjøbenhavn.

Præsident, Borgmestere og Raadmænd udi den kongl.
 Residentsstad Kjøbenhavn G. v.

I—II.

III. 1—2.

3. Men skulde det hændes sig, at uhykkelig Ildsvaade
 overfalder saadant et forsikret Hus, som Indskud og Præmie
 til Kassen rigtigt har betalt, da nyder den Forulykkede, naar
 Totalskade sker, den forsikrede Summa, (endstjøndt han be-
 holder Grund og Ruderer, som ere Kassen ganske ubed-
 kommende) imod 10 pCt. Rabat, som udi Skadens Afbeta-
 ling affortes.

4. Naar den forsikrede Kapital efter næstforegaaende
 tredie Artikels Indhold af Forsikringskassen skal udtæles,
 saa annammes samme enten af Panthaveren, forsaavidt hans
 Prioritet angaar, eller af Huseieren selv med Prioritets-
 herrens Minde og Samtykke. Og paa det enhver desto
 mere kan opmuntres at entrede udi dette nyttige Værk og
 Interessentskab, ville Vi allern. overlade udi enhver Bed-
 kommendes egen fri Villie og Disposition, hvad enten de
 ville employere de Penge til den afbrændte Grunds nye
 Opbyggelse, som de af Kassen udi dette Tilfælde for deres
 forsikrede og forulykkede Huse og Gaarde nyde, eller ikke,
 og ingenlunde ville, at nogen dertil skal være tvungen, ei

8 Juni. paatvoblende, at enhver jo dog alligevel noksom viser og udi Gjærningen beviser al kristelig Medlidenhed mod sin skadelidende Næste med at hjælpe ham igjen til at bygge, naar han ser, han for sit Laan kan blive stadesløsholden og forfikret, paa hvilken Maade man dog lige saa fast kan formode sig de afbrændte Huses Grunde igjen opbygte, som om enhver skulde være tvungen imod sin Villie at sætte sine Penge i deslige nye Bygninger, hvorved de rettest maatte se sig brøstholden, naar enten deres Debitor var saa fattig, at han ikke selv kunde konkurrere noget til Bygnings Befordring, eller og Grunden ei var saaledes situeret, at en Bygning derpaa kunde opsættes, hvorudi kunde blive tilstrækkelig Pant for den udlaante Kapital.

5—7.
IV—XVIII.

7. Oktbr. **Anordn., hvorved al Skjænden og Larmen paa Prædikestolen, i Særdeleshed mod de saakaldte Pietister, forbydes.**

Vi Christian den Sjette osv, G. v., at eftersom Vi med særdeles Mishag maa fornemme, hvorledes nogle af Geistligheden i Bore Riger og Lande paa Prædikestolene lade ilde paa dem, som de holde for at være af nogen synderlig Mening i Religionen, og dermed give Anledning til Strid og Uenighed, hvorved Kirkens Rolighed kunde forstyrres, da for at forekomme saadan Ulempe have Vi allernunden for godt alvorligen og strengeligen at anordne og befale, . . . at alle i Bores Riger Danmark og Norge værende Geistlige skulde paa Prædikestolene entholde sig fra al Skjænden og Larmen, i Særdeleshed imod de saakaldte Pietister, men alle og enhver forblive ved den rene Lære efter den Augsburgske Konfessions Indhold, og skulde nogen understaa sig herimod at handle, da skal han første Gang bøde til næste Hospital 50 Rdl., anden Gang 100 Rdl., og for-

ser han sig tredie Gang, da skal han aldeles fra sit Embede removeres, hvorpaa Biskopperne enhver i det han anbefalede Stift nøie skulle Agt give, og derhen se, at denne Bores allern. Villie vorder efterlevet, saafremt de ellers ikke herudi ville gjøre sig skyldige.

1731.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmand Henrik Døsen) 19. Febr. anl. hvorledes skal forholdes og dommes udi de paa Island forefaldende Tyvs-, Drabs- og andre Sager.

Efter som Niels Fuhrmand, Amtmand paa Vort Land Island, som siden ved Døden er afgangen, efter at Du havde communiceret ham Gjenpart af Bores til Dig den 2. Mai 1732 er gangne allern. Reskript, hvorudi Vi bl. a. have befalet, at Indbyggerne og vedkommende Rettens Betjente paa bemeldte Island i alt skulle følge den gamle Lov, og de saakaldte Rettesbøder eller til Landet udgangne Forordninger, undtagen forsaavidt Formaliteten og Processerne maatte angaa, hvormed det efter den norske Lovs Indhold til videre skal forholdes, ved allerund. Forestilling af 30. Septbr. 1732 har forespurgt sig, først hvorledes med de Sager, hvorom den gamle Lov og Retterbøder eller de til Landet hendsendte Forordninger intet melde, efterdags skal forholdes, og efter hvilken Lov derindinden skal decideres, som hidindtil efter Bores Norske Lov skal være stet; og i Fald den gamle Islandske Lov i alt skal følges, om da og in Criminalibus derefter ligeledes og uden Exception skal procederes, og saaledes iblandt andet, om nogen, som til en Mark, der er 2 Slettedalers Værdi, første Gang har stjaalet, og siden i Thyveri igjen befindes (hvorfor han efter Islands Lovs Tyve-Balks 1ste Kap. bør dø) derefter uden videre Forespørgsel maa henrettes og med Galgen paa Livet straffes, saa og om den, som 3 Gange efter hinanden har stjaalet til en Dre, der er hver Gang omtrent 20 f8 Værdi, og oftere i

19. Febr. Tyveri befindes, skal dø, da derimod Manddrab, som ikke mordtvis begaas, straffes efter den Islandste Lovs Mandhelgis 1ste Kap. ikkun med Landsflygtighed og 13 Markers Sigt, nemlig: 26 Slettedalers Bøder, med mere deslige, som den Islandste Lov i adskillige Tilfælde formelder, saa give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi efter den fra Dig herom indhenteede Erklæring allern. have fundet for godt, at naar adskillige Ratus kunne foresalde, som ei i den Islandste Lov findes omuelbte, da skulle Retsens Betjente der paa Landet ved Hjælp af de forrige i Brug værende Ordonnautser, Necesser, Metterbøder og til Landet udgaaingne Forordninger hellere afgjøre Sagerne, og i arbitrære Kjendelser alene konsulere den Norske Lov, naar den passer sig, end at den Norske Lov uden Forskjel i Fleng og tilligemed den Islandste skulde bruges, der vilde give Anledning til Konfusion, i det, at en rettede sig efter den Islandste, og en anden efter den Norske Lov. Angaaende kriminelle Sager, da ville Vi allern., at saasom der paa Island haves en og anden Metterbod eller Anordning, og i Særdeleshed den der saakaldede store Dom, som anno 1565 er bleven konfirmeret, og dikterer Straf i adskillige Tilfælde af Røbsagtighed, hvorhen de fleste Forseelser og Misgjerninger skulde kunne regnes, da skal det i deslige Sager indtil videre Anordning forblive ved de forrige Love og Anordninger; men i Drabs- og Tyvsager skal, i Henseende til den Forskjel, der findes imellem den Islandste og disse Tidens Love, den Norske Lov følges, indtil den ny Islandste Lov, som Vi allern. have befalet at forfattes, bliver færdig og af Os allern. approberet.

24. Febr. Frdg. ang. den Gjæld, som af Officererne efterdags gjøres. Indm. Saml. pag. 91.

5. Marts. Frdg. ang. Besvarelser og det deraf paastaende ~~Wætskab~~. Indm. Saml. pag. 93.

Frdg. ang. Kirkerne i Norge.

13. Aug.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at efter som Vi meget ugjerne maa fornemme, hvorledes adskillige Klage-
maal ere indkomne over dem, som før Borens Regerings
Tid have tilkjøbt sig Kirkerne i Borens Rige Norge, og at
derom imellem Kirkeeierne paa den ene og Almuerne samt
andre Vedkommende paa den anden Side forefalde adskillige Di-
sputer, foruden at ogsaa Kirkerne i sig selv og hvad derhen hører
derover forfalde eller i mærkelig Maade forringes og de-
terioreres, da, forsaavidt som muligt er at forekomme alt
Misbrug, Almuernes Fornærmelse og vidtløftige Processer
i Fremtiden, have Vi allern. fundet for godt herom at an-
ordne og befale . . . saaledes som følger:

1—3.

4. Som Vi ogsaa meget ugjerne maa fornemme, at
Taarne og Spire, som tilforn have været næsten paa alle
Kirker i Bort Rige Norge, og saavel ere Kirkerne til Pry-
delse, som og ved Søskanten tjene de Seilende til Mærker,
nu mangesteds staa brøstfældige og paa Falb, og at Kirke-
eierne lade dem med fri Villie forfalde, formenende, at de
ei ere forbundne saadanne Taarne og Spire, naar de af
Vinden nebbløses eller af Torden beskadiges, at lade igjen
opbygge, men at Almuerne dertil skulle være forpligtede, da
dog Lovens Ord pag. 406 Art. 57*), som de herudinden
misbruge, ikkun handler om de Tilfælde, naar Kirkerne
skulle prydes med Taarn, hvor intet har været, og det da
over saadan Kirkeeiernes Uvillighed og vrange Fortolkninger
paa nogle Steder er kommet saavidt, at Klokkerne ikke hænge
i Taarn, end ikke engang i Stuppel, men paa Kirkeløftet
under Taget, hvorudover de i sig selv smaa Klokker ikke
kunne have sin Lyd; saa byde og befale Vi nu hermed allern.
og alvorligen, at hvor Kirkerne have havt Taarne og Spire,

*) N. L. 2—21—57.

13. Aug. da de bleve solgte, skulle Kirkeeierne være forbundne dem at holde vedlige, og, hvor de nedfalde, samme af ny at opbygge; men hvor intet Taarn har været, maa dog Klokkerne ingenlunde hænges paa Loftet under Taget, men der skal idetmindste bygges en anstændig Stuppel oven over Taget, for derudi at hænge Klokkerne, at deres Lyd desto bedre kan høres.

5. Os er ogsaa allerund. blevet foredraget, at endel Kirkeeiere efter eget Behag gjøre Forandring i Kirkerne, bygge sig selv luffte Stolestader, ofte oppe i Koret, ja tæt ved Alteret, og derforuden undertiden ikke alene bygge, til deres egen Profit, luffede Stole paa saadan Maade, at der ved Bønderne deres Rum paa Gulvet og Stolestader, som efter Lovens pag. 399 Art. 42*) have ligget til Gaardene, betages, men nogle af bemeldte Kirkeeiere understaa sig endog, efter deres egen Fantasi, at sætte urimelige Insriptioner i Kirken, og selv dertil Skriftens Sprog misbruge, alt i den Tanke, at de ere Kirkepatroner, da de dog ikkun ere Kirkeeiere og ingen Jus vocandi have; og som saadan endel Kirkeeieres Paastand er saa urimelig, som ulovlig; saa befale Vi hermed allern. og alvorligen, at Kirkeeierne, som have tilkjøbt sig i Vort Rige Norge de paa Auktionerne bortsolgte Kirker, ei maa kalde sig Kirkepatroner, eller tilegne sig det som Lov og Forordninger sige om dem, der have Jura Patronatus, men de skulle som blotte Kirkeeiere holde sig Loven efterrettelige, i Særdeleshed dens pag. 394 Art. 28**), og ingen Forandring gjøre med eller i Kirkerne uden deres Videnskab og Samtykke, som paa Borens Begue, da Vi alene er Patron til ovenbemeldte i Vort Rige Norge paa Auktion solgte Kirker, ere bestfittede til Kirkerne Forsvar; og befales Borens Stiftningsmænd og Biskopper hermed allern., at de

*, N. L. 2—21—42.

**) N. L. 2—21—28.

skulle se derhen og føie den Anstalt, at de usømmelige In- 13. Aug.
skriptioner, som af Kirkeeierne uden deres Minde og Vi-
dende ere opfatte, strax vorde udslættede.

6—7.

8. Da det kongl. Reskript af 23. Febr. 1725 forunder Kirkeeierne den Nødtighed at holde Vin og Brød, eller og, naar de med Præsterne ei derom kunde forenes, at der da i saa Fald af Stiftamtmanden og Biskoppen skulde ske Ligning efter Kommunikanternes Tal, men Os nu allerund. er blevet forebragt, hvor stor Misbrug, Uorden og Uenighed heraf har reist sig, dels angaaende Vinens Leverage i sig selv, da det staar at befrygte, at undertiden fordærbet, sur og skimlet Vin kunde komme paa Alteret, dels ogsaa angaaende Kommunikanternes Tal, som Kirkeeierne prætere at vide, da det dog i sig selv er uvist og ulige, saa at derover ingen vis Ligning til begge Parters, nemlig Kirkeeiernes og Præsternes, Fornøielse kan ske; saa have Vi, siden dog alligevel de paa Kirkerne udgivne Skjæder udtrykkelig forbinde Kirkeskjæberne at betale Vin og Brød til Kirkerne, alt ligesom efter Kirkestolens Forklaring hidindtil er givet, og Loven derforuden pag. 402 Art. 49*) forunder Sognepræsten frem for nogen anden at nyde det, som er lagt til Vin og Brød, allern. funden for godt forberørte kongl. Reskript hermed at igjenindkalde og i dets Sted allern. at anordne og befale, at Kirkeeierne til Vins og Brøds Anskaffelse efter Skjædernes udtrykkelige Formelding skulle betale, hvad dertil. førend Kirkerne bleve solgte, efter Kirkestolens Udvisning har været givet og henlagt, og saaledes som Vinværdien fra gammel Tid ved Øvrigheden efter kongl. Befaling har været lignet og lagt efter Menighedernes Storhed og Stedernes Banskfelijkheid, og maa Kirkeeierne, under Borens Unnaade og derpaa følgende haarde Straf, ei understaa sig til Vin og

*) N. L. 2—21—49.

Brøds Unstøffelse noget Paalæg at gjøre eller noget dertil af Husmænd at kræve, saasom de aarligen give deres 8 St., og intet videre til Kirken ere pligtige.

9—17.

16. Aug. Kongl. Befaling af 6. Aug. 1734 til Magistraten i Kjøbenhavn ang. det Forbud af 23. Marts 1725, dets Ophævelse, om kristne Folks Antagelse af Jøderne etc.

.....
 Derksom og nogen Jøde enten skulde lægge sig efter et kristent Kvindemenneske eller hende virkelig beligge, da skal, naar saadant vorder opdaget, den skyldige Jøde ei derudinden som andre efter Loven anses, men Deres kongl. Majest. vil selv allern. have sig forbeholdt ham derfor med tilstrækkeligere Straf at belægge og samme efter eget allern. Behag og Sagens Bestaffenhed at skjærpe. Og paa det denne Hs. kongl. Majest.s allern. Foranstaltning strikte og i alle Maander kan vorde efterlevet, saa har Hs. kongl. Majest. allern. befalet, at over alle de Tjenestefolk af den kristne Religion, som enten nu ere eller herefter begive sig i Tjeneste hos de af den jødiske Nation, skal forfattes rigtigt Mandtal.

1. Decbr. Kongl. Resol. af 29. Oktbr. 1734 til Søetatens Generalkommisariat og dervfra indkomne Skrivelse til Magistraten i Kjøbenhavn af 26. Novbr. næstefter ang. kongl. Leverandørers, Haandværkeres og andres angivende Gjælds Akception og Defurtering, hvorfra høibemeldte Generalkommisariat fritages.

Præsident, Borgermestere og Raadmænd G. v., ... allern.
 Resol. af 29. Oktbr. næstforhen af følgende Indhold:

At Søgeneralkommisariatet med at acceptere og lade

defurtere nogen Leverandørs, Haandværkers og andres an. 1. Decbr. givende Gjæld maa worde fritagen, og derimod den eller de, som kreditere, sig paa andre lovlige Maader om deres Betaling og Stadesløsholdelse skulle præfavere.

1735.

Extract af nogle Apothekerne den 4. Decbr. 1672 17. Jan. allern. givne og den 2. Jan. 1733 konfirmerede Privilegier, som til Advarsel for de sig derimod forscende ved en trykt Plakat under Kjøbenhavns Stads Indsegl og Dato 17. Januar 1735 paany ere blevene publicerede*).

Plak. anl., at vedkommende Præster og Kirke- 28. Jan. eiere skulle udrede og betale, hvis de til Universitetet ere skyldige, saa og i rette Tid at erlægge den paabudne Studiifkat og Kathedratikum, saafremt de ikke derfor ville lide Exekution.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., . . . byde og befale vedkommende Præster og Kirkeiere, at de uden Op- hold udrede og betale, hvis de til Universitetet ere skyldige, saa og herefter udi rette Tid at skulle erlægge den allern. paabudne Studiifkat og Kathedratikum, saafremt de ikke ville, at samme hos dem ved Exekution skal worde inddreven, til hvilken Ende Vedkommende, saasnart den Provstens Restanceregister forevises, som af Biskoppen til Exekution skal være paaskrevet og approberet, da, uden videre Proces, samme Exekution uvægerlig hos de skyldige have at gjøre.

*) Gjentagelse og Indskjærpelse af Fr. 4. Decbr. 1672 Art. 22 i. f., samt 28, 29 og 30.

12. Marts. Fridg. om Sabbatens og andre Helligdages tilbørlige Helligholdelse, og den hidindtil derved foreløbne Misbrugs Afskaffelse.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at da Vi med allerstørste Mishag maa fornemme, at den af Os om Sabbaten og andre Fests og Bededages Helligholdelse den 19. Januar anno 1731 udgivne allern. Forordning ikke har havt den af Os derved intenderte kristelige Effekt og Virkning, da dog alligevel enhver Kristen, som er oplært i Guds hellige Ord, noksom af sig selv burde vide at holde det trede Bud, til hvilket frem for andre er lagt en særdeles Erindring, i hvilken Henseende ogsaa Borens i Gud hvilende Forsædte salig og høilovlig Ihukommelse paa adskillige Tider have ladet udgaa endel alvorlige Forordninger og Befalinger, hvilke dog ikke saaledes, som de burde, ere blevne efterlevede, saasom Sabbaten og de anordnede Hellig- og Bededage, adskillige Steder i Bore Riger og Lande, ei alene ganske lidet helliges, i Særdeleshed Skjærtorsdag og Langfredag, der billig, i Henseende til det store Forløsnings Værk, saa høit som nogen anden Helligdag i alle Kristnes Hjærter burde agtes og æres, saa aldeles lidet, eller ikkun den halve Dag helligholdes, foruden at ogsaa Sabbatten og Helligdagene derudi meget vanhelliges, og saa mange istedenfor at søge Kirken og der at opbygges af Guds Ord, anvende disse Dage dels til forfængeligt Arbeide og uforløbne Forretninger, dels ogsaa samme til deres verdslige Fornøielse, Bellyst og andre Laster misbruge; hvorover da den retfærdige Gud fortørnes, og hans Vredes Ild over Lande og Riger antændes; thi have Vi derfor nu til Guds Væres Befordring og forbemeldte syndige Misbrugs Afskaffelse, allern. fundet for godt at anordne og befale, saasom Vi og hermed ydermere allern. anordne og befale, hvis som følger, nemlig:

1. Alle og enhver, som med Frugt kunde høre Guds 12 Marts. hellige Ord, skulle paa Søn- og Helligdagene, hvoriblandt Skjærtorsdag og Langfredag, i Henseende til det store Forsløsnings Værk, endelig og aldeles bør og skulle regnes, saa og paa de anordnede Bededage, flittig, baade i Kjøbstæderne og paa Landet, indfinde sig i Kirken, saavel til Høimesse som til Aftenfang, hvor den holdes, og maa ingen derfra under Straf at betale Helligbrøde efter Loven udeblive, med mindre han enten ved Sygdom eller anden lovlig og skjellig Årsag derudi forhindres. Enhver Herre og Husbonde eller Madmoder skal ogsaa til den Ende være pligtig at have Indseende med deres Børn og Tjenestefolk, at de Kirken flittig besøge, og at i Særdeleshed Tjenestefolkene sig i Froprædiken og Tolvprædiken, hvor den holdes, indfinde, da ingen af dem derfor bør fritages af Husbonden eller Madmoderen, uden de, som for at have Tilsyn med Huset, Børnene og de Syge eller og til anden uomgængelig Tjeneste behøves; og paa det Børes herunder havende kristelige Intention og Hensigt ei, af Mangel paa Eksekution, skal blive forgjæves og vorde eluderet; saa skulle Sognepræsterne og Medtjenerne i Ordet, over alt i Børes Riger Danmark og Norge, være pligtige at anvende deres yderste Flid til at bekomme Kundskab om deres Tilhøreres Forhold, anlangende hvis ovenbemeldt er, og naar de ikke ved deres kristelige Formaning i Vedkommendes Huse kunde raade Bod paa de Skyldiges Brøst og Feil, da skulle Sognepræsterne i Kjøbstæderne derom underhaanden advare Børes Politimester, eller paa de Steder, hvor ingen Politimester er, Byfogderne, at de ved deres Betjente lade give Agt paa deslige, Forsamlingen i Kirkerne foragtede og tilfidsættende Personer, og forestaaende Mulk af dem, naar de bevislig findes skyldige, vedbørligen lade indkræve, da de for deres hermed havende Tilsyn og Møie skulle nyde den tredie Del af hvis Bøder i saa Maader falder. Paa Lan-

12 Marts. det skulle de gemene Bønder, som herimod handle, naar Præsternes Advarsel ei noget hos dem har frugtet, straffes for første Forseelse med fire Skilling Danst, anden Gang med otte Skilling, og tredie Gang med sexten Skilling Bøder, eller og i Mangel af Betalingen at lide paa Kroppen med at staa i Gabestokken paa Kirkegaarden, første Gang en Time, anden Gang to Timer, og tredie Gang tre Timer; til hvilken Ende slike Gabestokke af hver Kirkes Ciere, hvor Gabestokkene ei ere, besørjes; og skal enhver Proprietær ved sine Tjenere foranstalte, at Straffen over de Skyldige, som her i Forordningen meldt er, uden Forffjel egekberet vorder, hvilket og Bores Amtmænd og øvrige Amts- og Regimentsbetjente i Vort Rige Danmark, hos saavel Bores som Selveierbønder, saa og Amtmændene og Fogderne i Vort Rige Norge hos Odelseiere og Bønder, have at paase, det slikt ved Sognefogderne i Danmark og Lensmændene i Norge uden Modsigelse forrettet vorder. Vi ville ogsaa allern., at Præsterne, fornemmeligen paa Landet, skulle være tilforbundne paa den Maade, som for Leiermaals Bøder af dem sfer, for bemeldte Helligbrøde og Bøder paa deres Samvittighed at give deres Attest, og at de ikke vide flere dertil at være skyldige, med hvilke Attester enhver Regnskabsfører skal belægge sine Regnskaber, og ma ingen understaa sig, naar Præsten har angivet ham for Helligbrøde og Bøder, og derhos meldt Omstændighederne, ham derfor at aktionere, men Øvrighederne skulle slike Angivelser strax og uden ringeste Vidtløftighed undersøge, og den angivne enten skyldig eller frikjende, og skulle Præsterne i Vort Rige Danmark til vedkommende hvert Fjerdingaar, og i Norge paa hvert Ting til Fogderne indsende forommeldte Attester, som da skulle undersøges og, som foranført er, paasfjønnes.

2. Dersom nogen understaar sig, udenfor Kirken, eller paa Gaderne, imedens Gudstjeneste varer, nogen Tumult,

Klammeri eller anden Ustiffelighed og Modvillighed at an= 12. Marts.
 fange og forsøge, da skulle de tilstedeværende, saasnart slikt
 formærkes, den Skyldige strax paagribe, og levere ham til
 nærmeste Vagt, paa det han siden, efter foregaaende De=
 nunciation til Politimesteren eller anden vedkommende Øv=
 righed, som strax af de, ham have paagrebet, skal ske, kan
 bringes til det Arreststed, hvor han henhører, og da uden
 nogen Forskjel, enten han er af Civil= eller Militæretaten,
 af Politimesteren eller andre Vedkommende tiltales, og efter
 Sagens Bestaffenhed og Politirettens eller anden lovlig
 Kjendelse vedbørligen efter Loven anses og straffes; ingen
 maa paa Søn=, Hellig= og Bededagene paa Værkstederne
 eller i Husene og paa Gaderne arbeide, eller nogen Haand=
 tering og Næring med Kjøb og Salg drive og bruge, før=
 end Aftensfang er ude, og hvo, som herimod handler, skal
 første Gang straffes for Helligbrøde, anden Gang paa dob=
 belt faa meget, og tredje Gang, om det er en Haandværks=
 mand, med at nedlægge sit Haandværk i to à tre Uger, og
 om det er en anden Person, med arbitrær Straf efter hans
 Bæsen og Vilkaar, Sagens Bestaffenhed og Politi=, eller
 anden, vedkommende Retts Kjendelse; men skulde nogen
 herudi oftere betrædes, og ei ved forommeldte Straf lade
 sig lede til at afstaa saadan sin onde Halstarrighed, da
 skal han strax derfor videre tiltales, og være anden haar=
 dere Straf og Undgjældelse, efter foregaaende lovlig Om=
 gang, underkastet; det skal dog være de i Stæderne privi=
 legerede Apothekere tilladt, Nat og Dag uden Forskjel af
 nogen Tid, at udsælge Medicamenter og hvis til de Syges
 Bedervægelse behøves, men i det øvrige skulle de under
 samme Straf rette sig efter hvis foreskrevet staar. Bagerne
 skulle deres Brødbagning saaledes indrette, at den ikke sker
 under Høimesse, Toloprædiken og Aftensfang, saafremt de
 ikke ville være ovenbemeldte, om de andre Haandværkere an=
 førte Straf undergivne. Intet Slags Arbeide, som henhører

12. Marts. til Agerdyrkningen og Omonien paa Landet, maa om Søn- og Helligdagene tillades eller forrettes, med mindre den høie Nødvendighed udi Hø- og Kornhøstens Tid slygt, for at profitere af et med Længsel forventet Veirligt, og at konservere Guds Betsignelse paa Marken, det uforbigængelig udfordrer; ellers skal enhver Proprietær eller Husbonde eller den, som noget Guds har at administrere og forvalte, herover vedbørligen og med al Nidkjærhed holde, og deres Tjenere og Bønderne ei med noget Slags Arbeide, Rejser og deslige om Søn- og Helligdagene bebyrde, saafremt de ikke ville betale Helligbrøde efter Loven, for hver af dem, som de saadant, imod denne Bores allern. Forordning, have paalagt, og om herudi deres Brøst og Feil oftere befindes, skulle de, efter Sagens Bessaffenhed og den deraf flydende Guds Fortørnelse, samt medfølgende Forargelse, end haardere anses og straffes; Bønderne, som herimod til deres egen Fordel og Nytte af sig selv og uden Befaling handle, skulle første Gang, de dermed betrædes, straffes med fire Skilling, anden Gang otte Skilling og tredie Gang paa sexten Skilling danste, og de, som ikke have Penge at betale, straffes paa Kroppen, med Gabestocken paa Kirkegaarden, første Gang en Time, anden Gang to Timer og tredie Gang tre Timer. I det øvrige forstaaer det sig af sig selv, at Nødstilfælde, saasom Ildsvaade og deslige Ulykter, hvilke Gud i Naade ville afvende, saa og de Gjerninger, der udfordres til at hjælpe og redde sig og sin Næste, ikke under alt dette, som foreskrevet staaer, ere begrebne; Politimesteren udi Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn og Bergen, og Byfogderne i de Stæder, hvor ingen Politimester er, saavelsom Øvrighederne paa Landet, da alle disse den tredie Del af Bønderne ere tillagte, skulle hermed have jaa alvorligt et Indseende, som de det for Gud og Os agte at ansvare, og derfor ville stande tilrette, isald de herudi skulle findes forsjømmelige, eller med nogen at have konniveret.

3. Da det ogsaa vel høiligen er at beklage, at mange 12. Marts. i Steden for at søge Kirken, og til deres Saligheds Befordring at opbygges udaf Guds sande og hellige Ord, paa Søn- og Helligdagene heller søge Vinkro og Værtshuse, for at besværges deres saa dyre kjøbte Sjæle med Fraadseri, Drukkenskab og anden Bellyst; saa ville Vi, forsaavidt muligt er, og til Os staar, at forebygge saadant ugudeligt og forargeligt Væsen, hermed ei aleneste allern. have igjentaaget, hvis Forordningerne om Politions Administration af 5. September 1691 og 22. Oktober 1701 herom melde, men Vi ville, og befale ogsaa derhos strengelig, at alle de, som holde Vin-, The-, Kaffe-, Brændevins- og Ølhuse i Kjøbstæderne, saa og de, som holde Krohuse paa Landet, paa Søn-, Hellig- og Bededagene aldeles ingen Spil og Dobbelt i deres Huse maa tilstede, ei heller maa de paa samme Dage nogen til Drik hos sig antage eller noget til Folk udsfjænke, førend Kloffen fem om Aftenen, da de kunne udtappe og sælge det, som af nogen til Maadelighed, men ei til Drukkenskab, forlanges. Alle forbemeldte Huse skulde ogsaa fra Løverdags eller den næst for hver Helligdag gaaende Aften, Kloffen ni slet og til Kloffen fem om Aftenen paa de derpaa følgende Søn-, Hellig- og Bededage tilslukkes, herudi undtages dog, naar de Snye noget til deres Fornødenhed behøve at lade afhente, og skal det ei heller være forment, at jo enhver i de ordinære Spisekvarterer, Kabarets, Garkjøkkener og Kjel-dere paa de sædvanlige Tider om Søn- og Helligdagene maa søge deres Spisning og Maaltid, dog uden dertil at drikke mere end til Fornødenhed og Maadelighed, og at derhos Aftenjangen ei derover vorder forsømt. Forser nogen sig imod hvis ovenskrevet staar, da straffes saavel Værten, som Gjæsten, første Gang paa Helligbrøde, anden Gang paa dobbelt saa meget og tredje Gang ligeledes, og da fremdeles, hver Gang enten Værten eller Gjæsten sig derudi oftere forser, og skulde nogen disse Bøder ei kunne betale, da straf-

12 Marts. fes han med to, tre eller fire Dages Fængsel paa Baud og Brød. Hermed skulle Politimestrene, og paa de Steder, hvor ingen Politimester er, Byfogderne, samt Herreds- og Birkfogderne paa Landet have nogle Indseende saaledes, som de det for Gud og Os agte at ansvare, dog observeres herhos dette, at paa Landet straffes den gemene Almue, naar nogen sig herimod forser, første Gang paa fire Skilling, anden Gang paa otte Skilling, og tredie Gang paa sexten Skilling, og saaledes paa sexten Skilling danste hver Gang, saa tit nogens Brøst og Feil herudinden oftere findes; og de, som ikke have Penge at betale, straffes med Gabestoffen, som før er meldt.

4. For saavidt, som muligt er, at forekomme de en Tid lang paa Søn- og Helligdagene uden for Porten i Svang gaaende Uystreiser og Spadseregange, hvorover Guds-tjeneste ikke alene paa disse Dage forsømmes, men samme end og som oftest syndig vanhelliges, ville Vi hermed aller-naadigst have anordnet og befalet, at ei Portene til Vores kongl. Residensstad Kjøbenhavn og i Vores andre befæstede eller tillukte Stæder for alle og enhver, men alene for dem, som nødvendig maa reise, saa og for Præsterne, som skulle indfinde sig i deres uden for Stæderne liggende Kirker og de uden Bys Folk, der i Stæderne have deres Kirkegang, imellem Prædikerne efterdags maa staa aabne, eller oplukkes, førend Kl. fire om Eftermiddagen, og skal til den Ende Politimesteren i Vores kongl. Residensstad Kjøbenhavn, ved den Port, som imellem Prædikerne holdes aaben, lade have flittig Indseende, at denne Vores allern. Villie og Intention, med at hindre ovenbemeldte Uystreiser og Spadseregange, strikte vorder efterlevet. Da det ogsaa i Vort Rige Norge ofte skal hænde sig, at Dvrigheden, Fogder og Skrivere, til deres Tingreiser ligesaavel bruge Søn- og Hellig- som Søguedage, fare Kirkerne under Guds-tjeneste forbi, og baade derved selv forsømme deres

Gud skyldige Pligt, saa og holde andre og undertiden indtil 12. Marts. 20 à 30 Personer, som paa saadanne ansagte Dage med Heste eller Baade maa møde, fra Kirkerne; saa ville Vi, for at forekomme saadant forargeligt Væsen, hermed alvorligen og strengeligen have anbefalet ovenbemeldte Børes Betjente saaledes at indrette deres Tingreiser, at, om de ikke Sabbaten og de andre Helligdage aldeles kunne ligge stille, de dog høre Prædiken og mage det saa, at de, som for dem skulle gjøre Skyds, den ei heller forsømme.

5. Da enhver billig med al ærbødig Stilhed og Hjærtens Andagt bør anhøre Guds Ord og bivaane Forsamlingen i Guds Hus og Bolig, saa skal og maa ingen understaa sig, under Prædiken, med en og anden at holde Snak, eller imidlertid at spadserer op og ned i Gangene eller at løbe fra en Kirke til den anden; men enhver skal saa længe Prædiken varer og Gudstjeneste forrettes, opføre sig med al kristelig og sømmelig Veneration, paa det, om han ikke selv, formedelst Guds virkende Naade, har en sand Andagt, dog ei andre Guds Børn ved ham maatte forarges; og skulde nogen imod det, som foreskrevet staar, handle, da have sig selv, at talke og tilskrive, om han derover nogen Spot eller Fortræd vederfares af Politien, Kirkens og andre vedkommende Betjente, som skulle være pligtige, saavidt som dem muligt er, herpaa Ugt at give, og først at paaminde, men siden at angive dem, som sig i Kirken usømmelig anfille, paa det de derfor efter Sagens Bestaffenhed vedbørlig kunne nulfteres og anses.

6. Ingen Bryllup, Taard, Gilder eller store Gæstebuder maa i Kjøbstæderne efterdags paa Søn- og Helligdagene holdes, efterdi Vedkommende dertil en anden Dag i Ugen kunde udvælge, uden at de just dermed paa forebemeldte Dage skulle give andre Anledning til Forargelse og Kirkens Forsømmelse, og skal Politimesteren, og i de Stæder, hvor ingen er, Byfogderne hermed have skittig Ind-

12. Marts. seende og være autoriserede slikt at hindre, og de, som sig derimod sætte, til vedbørlig Muilt og anden Strafs Ud-gjældelse efter Sagens Beskaffenhed, at lade tiltale. Paa Landet kunne Bryllupper, Trolovelser og Barfeligder, hos Bønderne alene paa Søn- og Helligdagene, efterdi de fleste af dem dertil ikkun have disse Dage fri, for saavidt tillades at enhver entholder sig fra al Uffikkelihood og i Særdeleshed fra det ved saadanne Leiligheder som oftest i Svang gaaende syndige og til saa megen Uhykke Anledning givende Fylberi, men at enhver lader sig uøie med det, som kan være enhver kristelig, ærbar og god Mand anstændig, samt at enhver sig i rette Tid, uden al Uorden, igjen til sit Hjem forspier. Alle de andre Gilder og i Særdeleshed det saakaldte Sommer i By-Niden, som Bønderne imellem sig selv paa Søn- og Helligdagene, og beshynderlig fra Pinsesfesten indtil St. Hansdag holde, forbydes hermed alvorligen og strengeligen, og skal baade Øvrigheden og Husbonden se derhen, at beslige Uorden og Misbrug, hvorved Gud fortørnes og Bonden ruineres, herefter aldeles vorder hemmet og affaffet.

7. Den udi visse Kirker paa adskillige Steder, om Søn- og Helligdagene, hidindtil brugelige Musik kan vel herefter vedblive, dog maa den indrettes til Andagts Opvækkelse og paa den allerførteste Maade, efterdi Vi allern. ville, at Tiden skal herudinden menageres, paa det den for gamle og unge saa høit fornødne og umistelige Katekisation desto længere og bedre kan forrettes, saasom det hermed er Boves allern. Villie og Bejaling, at Præsterne over alt i Danmark og Norge, baade i Kjøbstæderne og paa Landet, foruden den Undervisning, som bør og skal ske af Degnene, selv katekisere med Ungdommen, i det mindste en halv Time efter Prædiken, og den Præst, som har to eller flere Kirker, skal dog hver Søndag i en af dem forklare

Katekismum og kortelig overhøre Ungdommen af Prædike= 12. Marts.
nens Indhold

8. Komædie, Skuespil, og deslige Ting maa og skulle aldrig om Søn- og Helligdagene eller og Aftenen tilforn holdes eller af nogen Dyrighedspersoner i Vores Riger og Lande, saafremt de ikke derfor ville være Vores høieste Uuaade underkastede, tilstedes. Desligeste skulle alle og enhver entholde sig fra, paa Søn- og Fesidagene, saa og Aftenen tilforn at anstille nogen Afsæmblø, Bal og Maskerade og deslige Leg og Tidsfordriv, da enhver, efter sin Kristendoms Pligt, bør betragte, at disse Dage ikke til verdslig Fornøielse, men til Guds Ære, hans Tjeneste og den dertil saa fornødne Forberedelse ere fastsatte og anordnede; de saakaldte Julestuer forbydes aldeles, og maa ingen Forsamling, for at sætte noget paa Spil, efterdags paa nogen Søn- eller Helligdag holdes. Skulde nogen imod alt hvis, som foreskrevet staar, handle, da have Politimestrens, og i de Stæder, hvor ingen er, Byfogderne slikt at eftersøge, paa det de Skyldige derfor med Mulkt af Helligbrøde, og ellers efter Befindende, kunne anses.

9. Hvad Vores Krigsmagt til Lands og Bands angaar, da ville Vi hermed have alle Vores høie og nedrige Officere alvorligen anbefalet, at de ei alene i alt, hvis Vi, angaaende Sabbatens og de andre Fesidage, deres Helligholdelse, have anordnet, foregaa deres Underhavende med et godt Exempel, men endog tilholde dem, at de flittig besøge Kirken, naar de ei derudi, formedelt Dag og Tog eller Sygdom forhindres, saa og at de entholde sig fra al Guds Bespottelse, Fylderi, Vandens og Sværens, og at de derimod lægge Vind paa en sand Guds Frygt, for at naa den Velsignelse, som derpaa følger. Vi ville ogsaa hermed alvorligen have igjentaaget, hvis Vores Forordning om Landmilitien, angaaende det unge Mandskab, at samme, formedelt Exereringen, ei i sin Gudstjeneste skal hindres, byder og befaler

12. Marts. Og eftersom Vi med største Mishag maa fornemme, hvorledes endel af Officererne ved Børes Landmilitie, tværtimod Børes allern. Forordning, paa de Helligdage skal trække hele Kompagnier og Eskadrouer tilfammen, og lade dem undertiden under Prædiken og imedens Gudstjeneste forrettes, ei alene exercere, men endog lade Trommen røres; saa ville Vi, til slikt herefter at forekomme, hermed alvorligen have forbudt Officererne ved Landmilitien, at de ikke efterdags maa understaa sig paa Søn- og Helligdage at drage flere Dragoner eller Soldater til en Exercerplads, end de, som dertil høre, og maa ingen om Søndagene andensteds exerceres, end paa den enhver anviste Exercerplads, paa det de baade selv kunne komme i Kirken og Bønderne ikke paa sliige Helligdage deraf forhindres; og binde Vi alt dette paa Officerernes Samvittighed og det Ansvar, de ere Os skyldige, dersom de ikke herudi Børes kristelige Intention efterkomme, og med al Flid og Nidkjærhed se derhen, at samme vedbørligen vorder efterlevet; og ville Vi ellers have alle andre Børes Betiente, som dette vedkommer, saa og alle Husfædre og Husmødre alvorligen erindrede, at de sig efter denne Børes allern. Forordning i alle Maader rette og forholde, saaledes at de kunne beholde en god Samvittigheds Vidnesbyrd og undgaa vedbørlig Straf, som alle de, hvilke herimod formasteligen handle, visselig og uden al Naade, efter Sagens Beskaffenhed kunne vente.

10. Hvad sig de i de foregaaende Punkter ommeldte og af Os anbefalede Bøder angaar, da skulle samme, saavel i Kjøbstæderne, som paa Landet, af Vedkommende straffe, uden nogen Persons Anseelse, inddrives; og ville Vi, af kristelig Forsorg for de Fattige, hermed allern. have skjænket dem disse Bøder, for saavidt ei deraf Betjentene eller andre Vedkommende tilkommer, og det saaledes, at hvad Kjøbenhavn og Sjællands Provindsen med underliggende Møens Land anbelanger, betales samme til Konventhuset i bemeldte Bø-

res kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, imod de Kommitteredes 12. Marts. Røttering, men i Henseende til de øvrige Stifter i Børes Nøger Danmark og Norge, skulle disse Bøder, efter ethvert Tjerdingaars Forløb, erlægges og betales til Stiftamtmanden og Biskoppen i hvert Stift, som disse Penge derefter til de mest fattige og nødtrængende saaledes skulle uddele, som de med en god Samvittighed for Gud og Os agte at ansvare og bekjendt være.

I det Øvrige stadfæste og gjentage Vi hermed alt hvis Loven og de om Sabbatens og andre Fests- og Bededages Helligholdelse udgangne Forordninger indeholder, for saavidt ei slikt, ved denne Børes allern. Forordning, er bleven forandret.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmændene m. fl.) at her- 28. Mai.
 efter ikke nogen Domme paa Delinkventer vorde ek-
 kverede, men at udsættes til nærmere kongl. allern.
 Resolution.

Efter som baade Loven og allern udgangne Forordning foresige, hvorledes med Delinkventer, som enten for Trolddom, Drab eller andre Livsager ere dømt fra Livet, deres Eksekution skal forholdes, nemlig at ubi saadanne Sager ingen Eksekution skal ske, førend Konfirmation af Overretten er paafølgt, og Vi nu allern. have fundet for godt, at med saadanne Delinkventers Eksekution, som ere dømt fra deres Liv, det være sig enten ubi Overretten eller og i Børes Høiesteret, endstjøndt samme ergangne Domme kunde være vedkommende Øvrighed tilhændekomne for derefter at lade Eksekutionen fuldbyrde, skal dog ikke fortfares, eller saadanne Domme paa Delinkventerne vorde eksekverede, førend vedkommende Øvrighed, som Eksekutionen skal foranstalte, først derom til Børes Danske Kancelli har indberettet de Omstændigheder, som ellers ved Sagerne kunde være, og derpaa Børes nærmere allern. Resolution har erholdt; thi er derfor

28. Mai. hermed Vores allern. Villie og Befaling, at I den Anstalt gjøre, at herefter ikke nogen Dorn, som ovenmeldt er, maa paa Delinkventer, som kunne være tilbøjte at miste Livet, vorde erekveret, men Erekutionen altid saalænge at skulle udsættes, indtil først til Vores Danske Rancelli er vorden indberettet de ellers ved Sagerne og de over Delinkventerne ergangne Dødsdomme værende Omstændigheder, og Vores videre allern. Resolution erholdt.

10. Juni. **Fundats for et adeligt Jomfrukloster paa Bemmetofte i Sjælland.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at.....

1.

2. Udi Begyndelsen og indtil Klosteret kommer i Tilvæxt og mere Kræfter, skulle 7 Jomfruer, hvoraf den ene skal være Priorinde, være i Klosteret og Indkomster samt fri Bord, Kammer, Brænde og Lys nyde, og naar Klosterets Formue tiltager, kunne flere Jomfruer, til virkelig Indkomst at nyde, vorde indtagne, med Priorindens, Kuratorernes og Klosterjomfruernes Approbation; dog skal Tallet af samtlige Klosterjomfruerne tilligemed Priorinden ingen Tid overgaa 21.

3-18.

19. Priorinden og Konventualinderne skulle, som i deres ganste Levnet og Wandel, saa og i Særdeleshed i deres indbyrdes kjærlige Omgang med hinanden udvise Frugten af en sand Guds frygt ved Kjærlighed, Venlighed og Erbhødighed, hvormed den ene bør stræbe at forekomme den anden, og ligesom Priorinden i alle kristelige Dyder bør foregaa Konventualinderne med en opbyggelig og exemplarisk Wandel og i alle forekommende Tilfælde føre hendes Embede imod Konventualinderne i Sagtmodighed, Kjærlighed og Venlighed, saa tilkommer det Konventualinderne altid at bevise deres foresatte Priorinde al skyldig Erbhødighed og

Udydighed og i alle Ting sig saaledes opføre, som det Gud 10. Juni. og ærbare adelige Klosterjomfruer vil anstaa, paa det de kunne være opbyggelige for alle Mennesker og derved give Anledning til at prise og love Gud og saaledes uundebelig tildrage baade sig og Landet Guds Bessjærmelse og Belsignelse.

20 46.

Nesfr. (til Høiesteret) aul. hvorledes Delinkventers Eksekution med forderligste kan gaa for sig. 8. Juli.

Æfter som Vi den 28de Mai næstafvigt allern. have anbefalet Stiftsbefalingsmændene i Vore Riger Danmark og Norge saa og Vore Grever og Friherrer, at med Delinkventers Eksekutioner, som ere dømt fra Livet, det være sig enten udi Overretterne eller og i Vor Høiesteret, endstjøndt samme Domme kunne være vedkommende Dvrighed tilhændekomne for derefter at lade Eksekutionen fuldbyrde, skal dog ikke fortares, og saadan Dom paa Delinkventerne vorde eksekveret, før vedkommende Dvrighed, som Eksekutionen skal foranstalte, først derom til Vores Danske Kancelli har indberettet Omstændighederne, som ellers ved Sagerne kunde være, og derpaa Vores allern. Resolution har erholdt, og Vi nu, forsaavidt angaar de Delinkventer, som udi Vores Høiesteret kunne blive dømt at skulle miste deres Liv i Henseende til, at den Tid, som vilde medgaa, inden hvilken samme Vores Høiesterets Dom kunde vedkommende blive tilsendt, og de derom Vor anbefalende Resolution kunne indhente, i Særdeleshed i Bort Rige Norge, da Delinkventerne imidlertid maatte henfibe i langt længere Tid end ellers, allern. have fundet for godt, for Tiden i saa Maade at forferte, den Uordning at gjøre, at naar nogen Delinkvent, som oven er meldt, udi Vor Høiesteret bliver dømt fra Livet, og samme Dom i behørig Form er givet bestrevent, som strax og uden mindste Ophold bør ske, da skal samme Dom

8. Juli. tilligemed alle ved Sagen værende Dinstændigheder, efter derom Justitiarius i Bores Høiesteet, hans allerund. gjærende Relation, Os her strax allerund. vorde refereret, paa det Vedkommende derpaa tilligemed Dommen Bores endelige allern. Resolution, enten til Dommens Formildelse eller til dens Eksekution, da under et kunde vorde tilstillet.

19. Aug. **Frdg. om adskilligt Justitien og Rettens Betsjente i Norge vedkommende.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at Vi til en og anden Uorden og Misbrug i Vort Rige Norge at høre, hemme og forekomme, have fundet for godt, udi eftersølgende Poster, saaledes at anordne:

I. Alle og enhver, som finder sig besøiet, nogen at tiltale, enten for Gjæld eller anden Sag, som til Thinge efter Loven bør ordeles og paakjendes, skal være tilforpligtet, at indstævne sin Vederpart, til de sædvanlige Bøigde- og Sagethinge, som allern. ere vordne paabudne at holdes paa de Tider om Aaret, som den ved Bores norske Lov hæstede Table udviser, for saavidt samme ei ved andre Bores allern. Anordninger maatte være forandret, med mindre det er Delinkventfager, der angaa nogens Liv, Ære, Fred, Straf paa Kroppen eller Arbeide i Jern, da Vi allern. ville tillade, at en Extraret af Stiftamtmandene i Kjøbstæderne og af Amtmandene paa Landet maa anordnes, og efter lovlig Stævnemaal paa de ordinære Thingsteder holdes, og Sagerne det snarest muligt til endelig Slutning befordres. Ligeledes maa og Extraret til Vidners Afhørelse i de Tilfælde, Lovens 1. Bogs 13de Kap. 28de Art. tillader Witnessbyrd at føres, og efter den i samme Artikel foreskrevne Maade, men ellers ikke i nogen anden Sag eller Tilfælde tillades. Disse Extrathinge besto de selv, som derom anholde, naar det ei er i de Sager, der for Os eller paa Justitiens Vegne føres, hvorved

er at iagttage, at ingen Stjører, Pantebreve og deslige til 19. Aug. de anordnede Extrathinge maa til Læsning eller Publikation vorde antagne, men saadant at ske og forrettes paa de sædvanlige Bøigdethinge efter Loven, og de deroim seneste alleru. udgangne Anordninger.

2. Ingen Underretsdommer enten i Kjøbstæderne eller paa Landet maa enten af Magelighed, Fjølighed eller af Undseelse vige sit Dommersæde, ei heller maa Øvrigheden under Borets Naades Forlis anordne nogen anden udi hans Sted, med mindre han virkeligen er syg eller sengeliggende, eller Sagen ham selv paagjælder, eller og han til Thinge søges for nogen Sag, som hans Ære, gode Navn og Rygte og Oprigtighed paagjælder, eller, naar han i Odelsjager er nogen af Parterne beslægtet, alt efter Lovens 1. Bogs 5. Kap. 6. Art., 3. Bogs 4. Kap. 4. Art. og 5. Bogs 3. Kap. 10. Art.s Bydende, saa og i de Tilfælde, som Lovens 1. Bogs 22. Kap. 13. og 14. Art. ommelder; thi udi saa Fald, og ikke ellers, maa Stiftamtmandene udi Kjøbstæderne og Amtmandene paa Landet bestikke udi hans Sted en forstandig, ærlig og vederhæftig Mand, til at forrette Dommerembedet, dog at dertil ikke antages Dommerens egen Fuldmægtig og Tjener. Men skulde Dommeren af Øvrigheden udi sin Svaghed og lovlige Forsald forlange sin egen Fuldmægtig og Tjener paa nogen kort Tid at forestaa hans Embede, og han dertil af Øvrigheden anses bekvem, kan det ham tilstedes, dog paa Dommerens eget Ansvar, ligesaa fuldt, som han selv Retten havde betjent, og skulde saadanne Fuldmægtige af Stiftamtmandene i Kjøbstæderne og Amtmandene paa Landet tages først i Ed, siden de holde Retten i den edsvorne kongelige Betjents Sted.

3. Naar nogen Over- og Underdommer, i Følge af Borets Norske Lovs 1. Bogs 5. Kap. 15. Art., ved Domtfinder nogen at betale eller efterkomme noget, da skal han

19. Aug. forpligtet være at give den, som Sagen taber, saa lang Tid og Frist, at han Dommen kan paastævne, om han der- ved finder sig fornærmet; til hvilken Ende Dommen bør lyde paa, at efterkommens femten Dage efter Underretsdommens, paa fire Uger efter Overretsdommens, og paa sex Uger efter Overhofretsdommens lovlige Forkyndelse for Hovedmændene eller de rette Bedkommende, paa det ingen med Eksekution ulovligen skal worde overilet, men med Gjæsteretsdomme, deres Forkyndelse og Eksekution, forholdes det efter Loven; saa skal det og med alle Dommenes Indstævning og uopholbelige uvægerlige Beskrivelse ligeledes efter Loven forholdes.

4. Vel tillader Lovens 1. Bogs 22. Kap. 38. Art., at Laugmændene, naar de ikke selv ville eller kunne forrette Eksekution og Indsørsel hos de Privilegerede, efter at Underretsdommen for Laugthinget er vorden ved Magt kjendt, de da maa udmelde eller tilfinde tvende Kommissarier, som Sagsøgeren dertil kan formaa. Men paa det al Ulempe kan forekommes, og ingen dertil herefter skulde blive udmeldt, som ikke er bosat, eller har Formne at opreise den Forurettede den Skade, som ved ulovlig Eksekution ham kan tilføies; da ville Vi allern. hermed have befalet, at naar Laugmændene saadanne Eksekutioner ikke selv ville eller kunne forrette, de da tvende andre vederhæftige Kommissarier i deres Sted hertil maa udnævne, dog selv til Forretningen at blive Bedkommende ansvarlig; hvorved maa iagttages, at den er-gangne Dom over Debitor skal være den Paagjældende lov- ligen forkyndt, før Udmeldelse til Indsørsel maa tillades.

5. De Arrest- og Sekvestrations-, samt Indsørsels- og Udlægsforretninger, som enten i Kjøbstæderne eller paa Landet hos de, som ere i Rangen, foretages, eller hos andre, af hvad Stand det er, forrettes paa nogens Person eller Gods, hvad enten det sker af Laugmændene eller af de Kom- missarier, som udmeldes i deres Sted, saa og af Byfog-

derne i Kjøbstæderne, eller af Fogderne paa Landet, bøv, 19. Aug. tilligemed Dommens Slutning, hvorefter Eksekutionen sker, udi en dertil af Stiftamtmandene i Kjøbstæderne og Amtmændene paa Landet for Fogderne autoriseret, nummereret og igjennemdragen Protokol paa slet Papir indføres, paa det Vedkommende deraf, naar forlanges, altid en Gjenpart kan erholde. Og naar Byfogderne ved Fuldmægtige, eller Fogderne ved deres Tjenere eller Lensmændene lade deslige Forretninger forhandle, saa skulde de dog være tiltænkte, selv derfor at staa til Ansvar, ligesaa fuldt, som de det selv havde forrettet, og derhen se, at deslige Forretninger tilbørligen werde under Eksekutors og medhavende Mænds Hænder i Penuen forfattede og paa Eksekutionsstedet igjennemdragne og forseglede, saa at de derefter i Hovedprotokollen kunne blive indførte, og naar den Protokol er fuldfreven, at den da til Vedkommende bliver indleveret, paa det en anden Protokol, uden noget stemplet Papir dertil at bruge, igjen af vedkommende Øvrighed, saavel i Kjøbstæderne, som paa Landet, kan blive autoriseret; saa maa og ingen Part nægtes saadanne Forretninger beskrevne af de, som dem forretter, i det længste fjorten Dage, efter at de ere begjært beskrevne, og det behøvende stemplet Papir og Skriverløn dertil er bleven leveret, saaledes, som herefter i denne Bores allern. Forordning bliver befaleet, under et Lod Sølv's Straf for hver Dag, Beskrivelsen længere forholdes.

6. Ligesom Lovens 1. Bogs 22. Kap. 53. Art. ikke tillader nogen Eksekution at ske efter Underrettsdomme udi Trolddoms og Drabsfager, og Forordningen af 31. Marts 1719 udi alle andre Livsfager det samme forbyder; saa ville Vi allern. at det ligeledes skal forholdes i de Sager, hvor nogen paa Ure, Boslod, Fred, eller visse Mars Arbeide er fældet. saa at Overrettens Konfirmation derpaa skal søges, førend Underrettens Dom maa eksekveres Til den Ende Fogderne, som efter Amtmændenes Anordning, eller

19. Aug. med deres Forevidende, paa Embeds Begne, deslige Sager ere pligtige at forfølge, skulle være forbundne, efter at Hjemthingsdommen falden er, at anmeldte det for hvert Steds Amtmand, der, efter at de Beskylde eller Sagsøgte et Forsvar for Underretten af ham har været beskiftet, strax foranstalter, at Stævningen til Laugthinget vorder udtagen, udi hvilket Tilfælde et sær Laugthing maa holdes, saasnart ske kan, paa det deslige Sager forderligst kunne til Ende bringes, saavel for at forkorte Tiden for de Arresterede, som hensidde, Vores Kasse til Besværing, som især for at skaane Almuen for Bagthold og saadanne Delinkventers Besobagtning, imidlertid de under Forvaring hensidde. Dog maa derved ikke hindres den Oplysning, som den Sagsøgte, eller hans Forsvar, som dertil af Øvrigheden vorder beskiftet, maatte finde til hans Defension lobnæssig fornøden; og om den, som i deslige Sager, enten som Aktor eller Forsvar for Under- eller Overretten vorder anordnet, skulde efterlade i Tide at tage Stævning eller Kontrastævning, naar han samme Dom vil paaauke eller ved sin Forsømmelse forarsage Sagen nogen ufornøden Ophold; da vilde Vi allernaadigst, at Overdommeren derpaa under samme Sag, og uden anden foregaaende Stævning, skal kjende, og ham efter sin Forsøelses Beskaffenhed anse; men saasnart Overrettens Dom i deslige Sager forefalden er, og den Skyldige har erklæret sig med samme Dom at være fornøjet, da skal enhver Steds Stiftsbefalingsmand eller Amtmand nedsende til Vores danske Kancelli de udi Sagen ergangne Domme og Dokumenter, for at indhente Vores nærmere allern. Resolution, førend Eksekutionen maa fuldføres. Det samme bør og ske i de Sager, som paa Justitiens Begne ere paatalte, saafremt den Skyldige ei skulde henskyde sig til Appel paa den ergangne Overretsdom; dog eksekteres ikke Livsfager, førend Vores allern. Resolution berøver er indhentet.

7. Ingen Eksekution maa ske efter Domme, som ikke 19. Aug.
forhen for den Paagjældende ere blevne lovligen forkyndte,
eller før den Tid, som til Dommens Fyldestgjørelse er fore-
lagt, expirerer, ei heller efter den blotte Doms Slutning
alene at foretages Udlæg; men Akten bør tilbørligen befreven
at være tilstede paa Eksekutionsstedet. Saa skulde og de, som
Eksekutions- eller Udlægsforretninger vedkommer at fuldføre,
iagttage saavel Lovens 1ste Bogs 22. Kap. 56. Art. som
Lovens 1. Bogs 6. Kap. 21. Art., saa at ingen af Par-
terne derimod overrules, eller i sin Ret tilføies nogen Hin-
der, under det Ansvar, som Loven paabyder.

8. Endskjøndt Vi allern. ville, at den ved Borens Norske
Lov hæftede Tavle bør være en fuldkommen Rettebnor og
Efterretning for alle og enhver, naar Bøigdethingene i ethvert
Præstegjæld i Bort Rige Norge skulde holdes. Saa dog allige-
vel, som Vi allern. ere komne ubi Erfaring, at til de sædvanlige
Sagethinge, saa store Mængder af Sager undertiden ere ind-
stævneede, og Thingene saa nær efter hinanden indfalde, at
det bliver Sorenfriveren, i hvor særdis han end maatte
være, ganske umuligt paa saa kort en Tid, som Thinget i
det Præstegjæld varer, alle de indstævneede Sager at kunne
forhøre og paakjende; da paa det Rettebnen kan have sin til-
børlige Fremgang, og Dommere desbedre Tid, at overveie
Sagerne, have vi allern. bevilget og tilladt, at naar Soren-
friveren ikke kan overkomme at paakjende alle de til det
Thing indstævneede Sager, det da maa staa ham frit for, de
overblevne Sager til en anden beleilig Tid, paa det ordi-
nære Thingsted at udsætte, som Parterne paa Thinget eller
ved Stævnevidner behørigen skal tilkjendegives; dog have
vedkommende Dommere lovmæssigen iagt at tage, at de i
rede og klare Gjældsager ikke nogen til Skade sin Ret
desformedelst forhindre eller opholde, men derhen se, at
næst Bore egne Sager, deslige Gjældsager vorde fore-

19. Aug. tagne, og til Dom befordrede. Skulde og nogen, som til det sædvanlige Thing efter Loven er worden indstævnet, med sit Tilsvær udeblive, kan ham gives Lavdag til det berammede Udsættelses-Thing, hvilken Lavdag skal forkyndes for den Indstævntes Bopæl, ligesaa lang Tid forud, som Loven foresiger om Stævninger. Men Laugmændene skulle ingenlunde være tilladt, slige Udsættelses Laugthinge at bestikke, men fremholde Laugthinget, saalænge de indstævuede Sager vare, eller og efter Sagernes Bestaffenhed, give Lavdag og Udsættelse derudi til næste Laugthing efter Loven.

9. Derjom det befindes af Overdommeren, at nogen Dommer eller anden RættensMiddel har forholdt en eller anden Part sin Dom eller Forretning beskreven, saa at han ikke i rette Tid derpaa har kunnet anke, og vedkommende Parter inden tre Maaneder, efter at de have faaet Dommen eller Forretningen beskreven, derpaa erholde Bores allern. Oppreisning og Sagen til høiere Ret indstævne, da skal Lovens 1. Bog 6. Kap. 12. Art. ikke befri den Dommer eller Rættens Betjente for at staa til rette, naar han ved Sagens Indstævning er i Live, saaledes, som han ellers efter Loven kan have fortjent, omendstjøndt deres Domme eller Forretning ikke i Tide er bleven paastævnet, naar Bores allern. Oppreisning til Sagens Indstævning nogen Mand er bleven meddelst.

10. Naar det maatte hænde, at Høiesteret og Overhofretten eller anden Overret formedelst en og anden Aarsag kunde blive anlediget, at afvise den indstævuede Sag til ny Paastjendelse, eller og lovligere Forsølgning, og Over- eller Underrettens Dom imidlertid kunde have overstaaet sine Fatalia og Appellationstid efter Loven; saa ville Vi dog hermed allern. tillade, at Sagsøgeren, som finder sig ved den ergangne Over- eller Underretsdom fornærmet, besuagtet, og uden at gjøre allerund. Ansøgning om Bores allern. Oppreisning, for vedkommende Overdommere paany

maa indstævne den paaklagende Dom, naar saadan Indstævning sker inden sex Maaneder efter Høiesterets og Overhofrettens Hjemvisningsdomme, og tre Maaneder efter andre Overretters Hjemvisningsdomme ere blevne affagte. 19. Aug.

11. Naar nogen Underrettsdom er overgaaet en eller anden, som hans Liv eller Fængsel paa Livstid betræffer, og samme indstævnes for Overretten til Konfirmation, og det befindes, at ingen Stævning paa Delinkventens Side til Dommens Forandring er udtagen, da maa dog derpaa af Overdommeren, saavel til hans Frelse, som til hans Nafdel kjendes, endfskjøndt Stævning paa hans Side er foresømt. Men til sliq Uorden hører at forekomme, da skal for Underretten et Forsvar paa Delinkventens Side bestikkes, som iagttager, at Stævning i rette Tide til Overretten vorder udtagen, saafremt han ei vil staa tilrette for al den Ulempe og Ophold, som deraf kan aarsages, eller ved nogen mislig Procedure paa hans Side forvoldes.

12. Ingen Rettens Betjente, Dommere eller Skrivere overalt i Norge, maa understaa sig, under Tilstale af General-siffikalen paa deres Embedes Forbrydelse, at hentyde den af Borets salig Hr. Fader høilovlig Ihukommelse allern. udgivne Forordning af Dato 3. Marts 1730 til videre Forsøgling og Skriverpenge, end efter den Taxt, som Loven tillader, de alene undtagne, som særdeles kunde være alern. bevilgede, at tage lige ved Rettens Betjente i Borets kongl. Residentsstad Kjøbenhavn efter Reglementet af 22. Marts 1684. Ei heller maa Rettens Betjente understaa sig at forklare Lovens 1. Bogs 23. Kap. 3. Art. derhen, at de sex Skilling, som er tillagt for Paaskrifter paa Raadsfædler til Bøigde- eller Birkething at tage, skulle vedkomme Stævningsmænd og ikke dem, for derved deres Salarium ved Løvdag eller Opfattelses Beskrivelse, efter en saakaldt Praxin, at forsøge, men Loven og ikke nogen Sædvane derudi strikte at følge; og naar nogen Løvdag, hvorved Vidner

Udret Hæste.

19. Aug. eller nogen Part forelægges at møde, under Falsmaal, bliver tagen beffreven, da skal ei videre derfor til Skriveløn tages og gives paa Landet, end som efter Lovens 1ste Bogs 23. Kap. 5. Art., ligesom Forelæggelsen er fuldfreven til, og i Rjæbstæderne efter den paafølgende Lovens 14. Art.

13. Ligesom Vores Norske Lovs 5. Bogs 3. Kap. 10. Art. foreskriver, at Sorenskriveren, som med 8 uvillige Mænd i Odelsfager skal kjende og dømmne, ikke maa være nogen af Parterne beslægtet; saa ville Vi og allern. have befaleet, at naar Kommissariet udi Odelsfager allerund. ansøges, der da ikke maa foreslaas nogen, som enten af Parterne er besvognet eller beslægtet, men de, som staa udi Vores Civiltjeneste og Karakter, ville Vi dertil særdeles skulle bruges, eller og, om ingen af dem kan være at bekomme, da de, som ere vederhæftige og bekjendte gode Mænd; og maa ingen Procurator som Kommissarius sig lade bruge, saa længe han i det Embede forbliver, de Procuratorer undtagne, som ere beffittede af Os, at gaa i Rette for Vores almindelig Høiesteret, tilligemed dem, som virkelig maa gaa i Rette for Vores Overhofret i Norge, hvilke Vi ville skulle bo Christiania saa nær, hvor Overhofretten holbes, at de, naar Vores Statholder dem befaler, kunne, hver efter sin Tur, paatage sig foresalbende Delinkvent- og andre Sager, hvorudi Aktor eller Forsvarer skal beffikkes; og naar de bevilgede Kommissionsfager befindes af den Bestaffenhed, og ikke af nogen synderlig Bidtløstighed, at de jo ved den ordentlige Rettergang bekvemmeligen havde kunnet afgjøres, særdeles imod Bønder; saa bør den, der taber, ei dømmes udi større Bekostning, end for Underretten kunde have medgaaet, om Sagen der var bleven paakjendt, alt efter Lovens 1. Bogs 5. Cap. 31. Artikel.

14. Paa det Vores Lovs 1. Bogs 9. Kap. 8. Art. med Sikkerhed kan vorde efterlevet, da ville Vi allern. hermed have befaleet, at ingen, uden for sig selv, sin Mhyndling,

Frænde eller Husbonde, følgelig Lovens 1. Bogs 9. Kap. 19. Aug. 14. Art., enten paa Landet eller i Kjøbstæderne maa her-
 efter tilstedes eller antages at gaa i Rette i Bort Rige
 Norge, med mindre de enten af Borens elskelig kjære Hr.
 Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, og Os allern. ere
 blevne beskikkede, eller og af Øvrigheden enhver i sit Stift,
 Amt eller By dertil forordnede, og skal enhver Procurator,
 som for Overhofretten komparerer, eller herefter derom vil
 gjøre allerund. Ansøgning, forsyne sig med Borens Statholders
 i Norge og andre Vedkommendes Paategning, at efter fore-
 gaaende Examen deraf kan ses, om hans Tjeneste gjøres
 fornøden, og om han findes duelig og bekvem til Proku-
 ratorembede at forestaa, paa det man alle Tider om deres
 Kapacitet, skikkelige Forhold, gode Navn og Rygte, samt
 redelige Opførsel, kan være forsikkert; men om en Bonde,
 eller andre ensfoldige Mænd, skulde af Øvrigheden begjære
 en i Thinglavet bekjendt oprigtig og bosat Mand, til at
 tale for sig udi en eller anden Sag, som for Retterne skal
 udføres, og samme Person ikke staar udi nogen virkelig
 Tjeneste hos samme Steds Foged eller Sorenskriver, da
 naar det er Øvrigheden bekjendt, at han for billigere Be-
 taling efter Parternes Wilkaar bliver at erholde, og kan be-
 tjene dem, saa maa det i den Henseende af Øvrigheden bevilges
 og ellers ikke; helst siden Vi allern. ville, at alle Procuratorer
 skulle staa Parterne til Ansvar, om nogen Forsømmelse, ulovlig
 Udflugt, Forseelse, Uendelighed og Vidtløftighed, Parterne
 til Skade og Forlis, ufornøden Bekostning eller Sinkelse i
 deres Rets Fremme ved deres Procedure udi en og anden
 Sag skulde befindes, hvorpaa Dommerne under samme Sag,
 tilligemed ved Dom i Sagen, skjøndt ei derfor er støvnet,
 skulle kjende, naar derpaa af den lidende Part eller hans
 Fuldmægtig vorder sat i Rette, udi den paagjældende Pro-
 curators eller hans Fuldmægtigs Nærværelse for Retten;
 saa maa og Procuratorerne, naar de selv have Forfald,

19. Aug. fremsende deres Fuldmægtige for Underretterne og Overretterne (Overhofretten undtagen, hvor de selv skulle sistere sig) dog at de i hver Sag forsyne dem med Fuldmagt for Underretten, skrevet paa sex Skillings Papir, og for de Retter, som ere lige med Raugthjæget, paa tolv Skillings Papir, med den Forpligtelse, at de ville være ansvarlige for Fuldmægtigens Procedure i den Sag.

15. Og som Vi er kommen ndi Erfaring, at adskillige og mere, end fornødent er, af de saakaldte Binkelskrivere og Bøigdeprokuratorer paa Landet skulle befindes, der ikke af Dyrigheden efter Loven ere forordnede, eller have Vores allern. Tilladelse til at gaa i Rette; saa ville Vi hermed aldeles have dem affkaffede, saa at ingen herefter for andre maa gaa i Rette, uden i de Tilfælde, som i foregaaende Punkt tilladt er. Derimod Magistraten, efter enhver Kjøbstads Størrelse og Bestaffenhed, skal anordne en, tvende og i det høieste trede fornuftige, oprigtige, og i Loven kyndige Mænd, dog i Christiania og Bergen flere, om de behøves, men ellers ikke, som kunde paa Anmodning tjene godt Folk ved Bythingene i de der foresaldende Sager, saavel som skrive Suppliquer for dem, der bo eller opholde sig under enhver Kjøbstads Jurisdiktion; hvilke Suppliquer eller Memorialer, hvad enten de til Os eller nogen af Vores befittede Dyrighed indrettes, Koncipisten tilligemed Klageren skal underskrive, og om han nogen Memorial forsatter, uden den tilligemed at underskrive, da efter Vores høisalige Fr. Fadens udgaagne Reskript til Statholderen i Norge af Dato 14. September 1722 at straffes, første Gang paa Vand og Brød ndi tre Uger, og anden Gang at være ugjæld til at betjene nogen Bestilling, eller at staa i Rette imod nogen. Hvilke Underretsprokuratorer, som Dyrigheden saaledes besidder, skulle nyde i Kjøbstæderne for hver Memorial til Os, Vores Kollegier eller anden Dyrighed 24 §. lige imod Papiret, deslige Memorialer bør skrives paa, efter stemplet Papiers

Forordningen af 23. Junii anno 1719, men for Stæb- 19. Aug. ninger, Indlæg og andet, de concipere og renskrive, paa et helt Ark Papir 32 § og paa et halvt Ark Papir 16 §, samt for hver Gang de for nogen i Rette staa og svare, gives 32 §. Men vil nogen med dem affordere om en Sag til Doms at udføre i alt for Underretten, da maa derfor samt for hvis i Sagen skrives, ei høiere tages, end fra 1 til 2, 3 à 4 Rdlr., ligesom Sagen findes vidtløftig til; hvorimod de ved Sagernes Drift opføre og forholde sig strifte efter foregaaende Post. Men for Overretterne skulle de, som nogen Procurator ville bruge, betjene sig af dem, som enten af Os dertil allern. ere beskikkede, eller og af Øvrigheden forordnede, hvilke skulle være tillænte, i hver Sag at indlægge en ren Specialregning over alle i Sagen anvendte Omkostninger, hvorved og hans Salarium ansøres, samt hvad han i Penge eller Varer herpaa oppebaaret har; hvilken Regning da Overretterne skulle skjønne og kjende paa; hvor da Procuratoren sin Appel ved Sagens videre Drift, og ellers bliver uforment, naar han med slig Dommerens Kjendelse ei finder sig fornøiet; iligemaade naar nogen, enten af Os beskikkede eller af Øvrigheden anordnede Procuratorer, forlanges til Aastedsager at udføre, eller for noget Hjemthing at gaa i Rette i en eller anden Sag; da nyder han fri Befordringsstab af den Part, som ham forlanger, til og fra Thingstedet, foruden sit Salarium saaledes, som meldt er.

16. Paa Landet skulle Amtmændene i ethvert Fogderi anordne tvende eller flere, om det er fornødent, bekjendte, bosatte og skrivekyndige Mænd, som kunde ved Suppliker eller andre Memorialers Indretning komme Almuen til Hjælp, naar Sorenscrivieren ikke bor dem saa nær, eller og, naar han i sit Embede maatte være henreist, og de klagende sig ei for en eller anden Marsags Skyld af ham hertil skulle ville betjene, og det for halv Betaling, imod hvis

19. Aug. i denne Forordnings 15. Punkt, Suppligve-Skriverne i Kjøbstæderne tillagt er; af hvilke saaledes i ethvert Distrikt bestiktede Mænd, Almuen, naar de ei ville bruge Sorensskriveren eller og ikke selv deres Tarv og Anliggende i Pennen kunne forfatte, skulle betjene sig, og ei af nogen anden. Hvorimod disse Suppligve-Skrivere, saavel i Kjøbstæderne, som paa Landet, skulle være forbundne at forfatte og medunderskrive Suppligven udi sømmelig Stil, og Sagen, som den er i sig selv, at andrage, uden nogen med nærgaaende eller ærerørige Expressioner at angribe, saafremt de ei for sig utilbørlig Skrivemaade og personlig Angribelse, samt øiensynlige Beskyldninger og Usandfærdigheder eller urigtige Andragender ville være samme Straf underkastede, som Hovedmændene, og at lide paa deres Ære, efter Sagens Omstændigheder, naar Øvrigheden paa Justitiens Vegne dem derfor vil lade tiltale, eller og den Paagjældende det under Lov og Dom paaanfer, hvilket under Hovedsagens lovlige Drift skal paakjendes, enten det er Koncipistens Forum eller ei.

17. Ingen Dommer maa understaa sig, enten selv eller ved Fuldmægtig at koncipere eller forfatte Stævninger og Indlæg i de Sager, som for ham vorde indstævne og han selv skal kjende og dømme udi, under 50 Rdlr.s Straf til næste Hospital første Gang, anden Gang dobbelt, tredje Gang have sit Embede forbrudt. Skulde han og forøve den Driftighed, at antage sig begge Parternes Sag, og skrive Stævninger og Indlæg for dem begge, skal han uden al Naade miste sin Bestilling, og desuden være Bores Generalkiftals Tiltale undergIVEN, til Straf paa Ære og Boslob. Saa maa ei heller nogen Foged eller hans Fuldmægtig sig dertil lade bruge, uden det sker paa Bores eller Justitiens Vegne, hvortil han af Øvrigheden skal være befaleet, eller og det ham selv eller hans Embede vedkommer, for ikke at anses, som han den gemene Mand til Trætte og

Uenighed skulde ophidse. Langt mindre maa Fogden antage 19. Aug. sig nogen af Parternes Sag, og den enten direkte eller indirekte for Retten at udføre, eller udføre lade, enten det sker under den Forevending og Prætext, at ville vejlede og forsvare den Enfoldige, eller af anden Marsag, saafremt han ikke derfor vil anses og straffes, første Gang, han derudi skyldig findes, med 30 Rdlr., anden Gang med dobbelt og tredje Gang tiltales af Generalfiskalen og straffes paa hans Embede; men dersom nogen af den gemene Mand paa Landet ikke selv skulde kunne have Forstand til at anlægge og udføre deres Sager for Retterne, kunne de dertil antage en af de anordnede Prokuratorer, om de dertil have Vilkaar og Veilighed, hvis ikke, da gjøre de Ansøgning hos Overigheden om en af de beskaffede Prokuratorer, de da efter Sagens Bessaffenhed, og Retvirentens bekendte og bevislige slette Tilstand, anordne ham, uden Betaling, Sagen at skulle udføre, eller og om en paa Landet i samme Thinglaug bosat, ærlig og lovkundig Mand, som den Sag for dem ved Retten uden Betaling kan udføre; men naar Sagen vindes, eller og ved Dommen Omkostninger naas, nyde de deraf billig Betaling.

18. Vel tilholder Forordningen af 10. September 1701, at de Skiftebreve, som paa Landet forrettes, skulle læses til Laugthingene; men som Vi ere komne ubi Erfaring, at slikt hidindtil paa de fleste Steder ikke er sket, dels fordi det skal falde besværlig og usikkert at faa Skiftebrevene til Laugmændene over alt befordrede, dels og for den Bekostning, som derved maatte være for Almuen, naar Laugmændene efter Loven, som for andre Breve at læse og thinglyse, skulle belønnes; saa have Vi i den Henseende for godt befunden, herved at anordne og befale, at alle de Skiftebreve, som paa Landet foresalde, hvorved noget Odelsgods, Forbegods eller Masæde nogen vorder udlagt, enten som Arv eller for Gjæld, de skulle, saavidt Skiftebrevene derom

19. Aug. handle, samt hvad Godset er udlagt for, af hvert Steds Sorenfriver ubi Thingprotokollen ekstraheres, læses og paa skrives til næste eller andet ordentlige Sagething, som efter Loven holdes, efter at disse Skiftebreve ere sluttede, og det under 10 Rdlr.s Straf til Børnehuset i det Stift, som han boer. Men det Skiftebrev, hvor intet fast Fordegods eller Afæde er bleven udlagt, indføres, som sædvanlig, i original Skifteprotokollen, og ikke til Thinge at læses; for hvilken Sorenfriverens Umage, for deslige Skiftebreve at ekstrahere, indføre og læse, han da nyder fire Mark danffe og ei videre, som han forlods iblandt Skiftets andre Omkostninger vorde i Stervboet godtgjorte; derefter han Skiftebrevene strax til vedkommende Arvinger besordrer. Men de Skiftebreve, som forrettes efter dem, hvor nogen fri Sædegaard eller Gods enten som Pant i Gjæld eller som Arv er bleven udlagt, de skulle til næste eller andet Laugthing, hvor under Godset er beliggende, efter at Skiftebrevene ere beskrevne, læses og paa skrives, og ligeledes ekstraktvis deraf i Laugthingsbogen indføres, hvorudi Godset bestaar, til hvem det er udlagt, med hvad Kondition og for hvad Pris, imod den Betaling, som Lovens pag. 202. Art. 12*) bevilger, hvilket ligeledes forlods af Voets Midler udlægges af Skifteforvalterne; hvorefter disse Skiftebreve vedkommende igjen tilstilles. Skulde og nogen ved Indførsel eller Udlægsforretninger blive nogen Sædegaard, Odelsgods og Afæde, eller andet Fordegods udlagt, da skal deslige Forretninger, som ved Laugmændene, eller og ved Kommissarier i deres Sted forrettes, læses og paa skrives til Laugthinget; men til Hjemthinget, naar det er Udlægsforretninger, som af Fogden fiet er, og det til næste eller andet Thing efter at deslige Forretninger ere fuldførte, alt paa den Maade og imod lige Betaling, som ovenmeldt tilladt er, og det under 10 Rdlr.s Straf for den, som Udlæg gjort har, om han det

*) N. L. 1.—23.—12.

forfømmer; hvorimod den Betaling, som Rættens Betjente 19. Aug. for sliq Tillysning er bevilget, skal betales af Debitor, naar Eksekution sker, paa det der i Fremtiden, naar en eller anden Disput foresfalder, enten om Odels Løsning eller om sliq Gods kunde være forpantet, siden det var udlagt, kan have Dplysning for alle og enhver, som det maatte behøve; og om deslige Indførseler eller Udlægsforretninger for nogen Overret blive forandrede, da skal den endelige Doms Sentents, som derom falder, ligeledes til Thinge læses og paaskrives.

19. Vi ville allern., at alle Rættens Betjente, som til Skifter at forvalte ere berettigede, skulle herefter saavel i Kjøbstæderne, som paa Landet, holde sig Lovens 1. Bogs 23. Kap. 27. Art. efterretlig, og ikke derefter tage eller fordrø mere i Skiftesalær, end en Rigsdaler af hver Hundrede, som Boets beholdne Midler bliver, naar al Gjæld samt Skiftets Bekostning er fradragen, og det indtil 10 000 Rdlr. men ei derover, i hvor høit Stervboets beholdne Midler end kunde beløbe, foruden den Skriveløn, som Loven bevilger. Derimod Skifterforvalterne, eller de, som ere Skifte-skrivere, skulle være tiltænkte at forfatte Skiftebrevene fulds-krevne, ligesom og ved andre Akters Udstedelse ske bør med 26 Linier paa hver Side, og uden nogen uforngøden Mar-gen og Bredde paa Papiret at gjøre, saafremt de ikke ville staa til Ansvar og straffes af Overdommeren, under hvem deslige Forretninger staa, naar derpaa vorder anset. Og som det ofte hænder sig, at der ved Skifters Holdelse, især paa Landet hos den gemene Bondestand, befindes, at Sterv-boets beholdne Midler ikke bedrage sig til noget, hvoraf Sorenskriverne deres Salær kunne regne, da, paa det de aldeles ikke for deres Reiser, Fortæring og Umage ved deslige Skif-ters Forhandling skulle være ubelønnede, tillade Vi allern., at der overalt paa saadanne Skifter maa tages pro Salario 32 § foruden deres Skriveløn efter Loven, og ei videre at fordrø eller tage, under hvad Skin det end og maatte være,

19. Aug. enten for Skifteforvalterne, deres Tjenere, eller som Betaling for Arvetomtens Huse at besigtige, hvilket ske skal af de tvende Mænd, som Sorenskriveren har med sig til Burderingsmænd paa Skifterne, og det alt under deres Besøffings Fortabelse. Saa skulle og Sorenskriverne være forbundne at tage imod det Udlæg, som kan falde in natura paa Skifterne for deres Salær, naar ingen rede Penge findes i Boet, eller naar Arvingerne ikke ville eller kunne indløse Udlæget 14 Dage, efter at det er dem tilbuden. Sligemaade ville Vi, at Rettens Betjente i Bort Rige Norge maa nyde det samme Salær udi Fallit- og Arveløss-Bo, som Forordningen af Dato 19. Januar anno 1692 har tilladt Rettens Betjente i Danmark, og det paa den Maade, som Forordningen paahyder.

20. Og som det i Bores Norffe Lov ikke tydeligen er foreskrevet, hvad Byfogderne eller Fogderne paa Landet, enten for Arrestforretninger, Udlægsforretninger eller de dertil udfordrende Reisers Befostning, samt Beskrivelse maa nyde; da ville Vi, for al Misbrug derved at hemme, allern. have befalet, at dermed herefter skal forholdes saaledes, at for en Arrest- eller Selvestrationsforretning, som af Byfogderne i Kjøbstæderne eller af Fogderne paa Landet, enhver i sit Distrikt, gjøres paa nogens Person eller Gods, maa de nyde til Salær for Umagen, Reisen og for Forretningens Beskrivelse til Rekvirenten, naar det sker hos dem, som ere i Rangen, 6 Rdlr., men hos andre uprivilegerede ikke uden 4 Rdlr., hvilke Forretninger gives beskrevne paa et Ark stemplet Papir til 24 β til hvem af Parterne, som det forlanger, dog skal den, hvis Person eller Gods der bliver arresteret, ikkun betale Skriverløn, ligesom for en Bythings Dom i Kjøbstæderne, og for en Hjemthings Dom paa Landet, naar han Gjenpart særdeles forlanger, og ei videre, i hvor vidtløftig den end maatte være.

21. Svad Udlægsforretninger angaar, som ske hos de

uprivilegerede, da skrives de paa Dommen paa Eksekutions= 19. Aug.
 stedet, og ekstraheres den, som fyldestgjør, hvad Dommen
 ham har tilforpligtet, eller naar dertil Udlæg gjort er; men
 om Dommen efter Loven flere eller andet betræffer, saa at
 den derfor ikke kan vorde den paagjældende overleveret,
 hvorom Eksekutor forsvarligen bør at skjønne, da skal en
 Gjenpart paa 24 ß stemplet Papiir under Eksekutorens Haand
 ham meddeles, i hvilket ommeldte Tilfælde Gjenparten for=
 undes Vedkommende for 6 ß Arket i Skriverløn, hvoriblandt
 Dommens Sentents, hvorefter Eksekutionen fket er, indføres,
 som af Sagsøgeren skal paaskrives, til et Bevis, at samme
 Dom er bleven efterlevet; og nyde da Byfogderne i Kjøb=
 stæderne for sin Umage ved de Indførseler, som forefalde
 hos dem, som ere i Raagen, for hver Dag han virkelig er
 i den Forretning, 1 Rdlr. og det i tre Dage, om det saa=
 længe varer, saavel som for Forretningens Beskrivelse, lige=
 som for en Raadstuedom efter Loven og ei videre; men
 naar Udlæg sker hos Borgere og andre uprivilegerede efter
 Dom, da nyder han ei mere for sin Forretning og Umage,
 end som daglig 40 ß og det i tre Dage, om Forretningen
 saalænge varer, og ellers for Beskrivelsen halvt saa meget
 som for en Raadstuedom efter Loven, som i Udlægsforret=
 ningen skal specificeres. Den samme Skriverløn, han og
 bør nyde af Bederparten, naar Gjenpart af Forretningen
 til Paaanse for Overretten forlanges.

22. De Indførselsforretninger, som ske paa Landet
 hos de privilegerede, enten af Laugmændene selv, eller af
 de Kommissarier, som i deres Sted blive udmeldte, de skulle
 særdeles gives beskrevne til Sagsøgeren, paa den Sort Pa=
 piriir, som Forordningen om det stemplede Papiir af Dato 23.
 Januar 1719 befaler, og ligesom for en Laugthingsdom betales
 Skriver= og Forfeglingspenge, og ei videre, men Gjenpart
 deraf, naar nogen anden den forlanger, ikkun at være paa
 tre Ark, hvert Ark en halv Rigsdaler; saa nyder og Laug=

19. Aug. manden eller de begge, som i hans Sted Indførselen forrette, hver Dag fra de reise fra deres Hus til Stedet, hvor Exekutionen sker, dagligen 3 Rdlr., dog saa, at ei flere Dage paa Reisen tilbringes, end den korteste Vei nomgængeligen udfræver; men naar de Forretningen virkelig antræde, da den første Dag 6 Rigsdaler, den anden 5 Rigsdaler og den tredje Dag 4 Rigsdaler. og saa intet videre, om Forretningen end skulde vare længere eller flere Dage; saa nyde de ei heller paa Hjemreisen nogen Diæt- eller Dagpenge, men ikkun fri Føringsskab paa fire Heste frem og tilbage, og hvor Veien falder til Vands, da Flytning til Fornødenhed efter Vejens Leilighed. Men til Søs og særdeles Nordensjælds, forskaffes dem en Otteringsbaad med 4 eller 5 Roerskarle; og ellers ved Indførselsforretninger i alt forholdes, ligesom udi Borens salige Hr. Faders udgangne Forordning om Retteus Betjentes Salær af 24. Februar 1708 dens 8., 9. og 10. Art. allern. foreskrevet er. Fogderne, som ved deslige Indførselsforretninger efter Loven skulle være tilstede, nyde for hver Dag, han reiser til Stedet, for deres Besværing og Fortæring 4 Mark Danst, og for hver Dag af de trende Dage, som samme Forretning varer, at nyde daglig 1 Rdlr. og ei videre foruden Skjds paa en Hest frem og tilbage.

23. Naar Udlægsforretninger ske efter Domme hos den gemene Bondestand, som Fogden med Mænd alene forretter, da nyder han ikkun for sin Fortæring, Umage, Skjds og Forretningens Beskrivelse, i alt tre Ort og ei videre, under hvad Skin eller med hvad Navn nævnes kan. Men hos uprivilegerede, som Embedsmænd eller og Proprietarier, nyder han herforuden for Forretningens Beskrivelse halvt saa meget, som for en Underrettsdom paa Landet; ellers i alt dermed at forholdes efter den citerede Forordnings allegerede Artikel. Desuden tillægges Burderingsmændene for deres Møie, hvad Loven dem bevilger, som alt i Forretningen skal specificeres.

24. For Udmeldelse til Burderingsmænd paa hvert 19. Aug. Skifte, som paa Landet foresalder, nyder Fogden 16 ß og ei videre, ligesaa 16 ß naar nogen til Besigtelsesmænd af ham forlanges anordnet; men til Besigtelses- eller Stævnevidner tillades hver Mand at bruge og tage hvilken bojat, han godvillig kan formaa. Og naar det ikke ske kan, da skal Fogden eller Lensmanden uden Betaling udmelde tvende Mænd, der for billig Betaling forkynde Besigtelsen eller Stævneemaal for Vedkommende. For Udmeldelse til Laugret eller for at udnævne de Mænd, han selv tager med sig ved Arrest- eller Udlægsforretninger hos Bondestanden, nyder han ligeledes intet; men hos andre Proprietarier eller Embedsmænd uden for Rangen, nyder han for disse Mænds Udnævnelse 16 ß og ei derover. Saa bør og Byfogderne nyde i Kjøbstæderne for Udmeldelse til Burderingsmænd paa Skifter og til Besigtelsesforretninger 2 Mark Danse; og som Byfogderne i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet ei nyde noget for Mænds Anordning til Udlæg hos Borgere, Strandfiddere eller Bønder, saa skal dem derimod, naar Mænd til Indførseler hos de Privilegerede eller de Proprietarier, som noget Manufaktur, Sav eller anden Brug er eiende, udnævnes, for saadan Umage tillægges ved hver Forretning en halv Rdlr. og ei videre.

25. Endstjøndt Sorenfriverne paa Landet tilkomme at forrette de Skifter, som der foresalde, saa dog ville Wi allern., at hvert Steds Amtmand skal lade sig af Sorenfriverne give tilforladelig Underretning om Bærgerne, som for de Umjødige paa Skifterne vorde satte, om de findes vederhæftige og bekvemme dertil, saavel som aarligen paa Thingene examinere, om Sorenfriverne efter Loven have kaldet Bærgerne til Rigtighed, og om Børnemidlerne sikkre ere udsatte, og at derfor findes saa god Rigtighed, som ske bør, og Amtmanden saaledes at skulle have nøiagtig Ind-

19. Ang. seende, til de Umyndiges Sikkerhed og Bedste, med Sorensfriverens Forhold ved Skifterne og Bærgemaalet; dog maa Amtmændene eller Sorensfriverne ikke selv sætte sig til Bærge, eller tage de Umyndiges Midler til sig, under et eller andet Skin, men mere se derhen, at de hos gode Bærger, eller imod Pant udsættes paa Rente, og om det ikke ske kan, da at opbydes til Thinge, saaledes som Loven tilfiger. Til den Ende Sorensfriverne skulle være tiltænkte, inden 14 Dage efter at Skifterne ere sluttede, hvor det med Posten ske kan, eller og naar første Leilighed foresfalder, at give Amtmændene tilkjende, hvad enhver Umyndig er tilfalden i Arv, enten det er Gods eller Penge, og hvem der er sat til, eller derfor er nærmest til at værge, eller have Børnemidlerne i Hænde, hvorover ethvert Steds Amtmand skal holde en Protokol, som bliver ved Amtet, Successori til Underretning. Men hvad Arvemidler, som falde ved de Skifter, som af Militære forrettes, efter Forordningen af 14. Juli 1730, derfor tilkommer enhver Regiments Chef at anordne Bærger; ligesom det og skal være enhver Amtmand tilladt at indfordre de Skifteprotokoller, som i hans Amt (de Militære undtagne) blive holdte, og dem hos sig ndi god Forvaring, under Embedes Forlis, at lade forblive. Og naar saadanne Skifteprotokoller ere fuldfrevne, da haae Amtmændene at autorisere andre i deres Sted. Til hvilken Ende, naar de gamle Skifteprotokoller næsten ere fuldfrevne, skulle Sorensfriverne give det Amtmanden tilkjende, paa det han kan have en ny i Beredskab, og den strax imod den gamle fuldfrevne udveyle med et Arf stemplet Papir for og bag til 1 Rdlr., som Sorensfriveren skal beloste, hvilke Skifteprotokoller tilligemed de øvrige Amtmændenes holdende Protokoller forblive hos dem under god og sikker Forvaring, indtil Vi allern. anderledes tilsigendes vorde. Og skulle Amtmændene være pligtige til, hvert Nytaar at indjende til Statholderen, eller høieste civile Øvrighed i Landet, en

Specifikation under deres Haand over hvad Protokoller til 19. Aug. dem samme Aar maatte være blevne sluttede eller indleverede, og ny igjen i det Sted indrettede. Hvor ingen Protokoller indkomme, eller slutes, forklare de dog, under deres Haand, ingen Protokoller samme Aar at være sluttede eller til dem indkomne. Hvilke Specifikationer Statholderen ved Arkivarius ser i Arkivet henlagte og gjemte, paa det Vi alle Tider herom kan have den fornødne Efterretning. Og skal det være Arkivarii Pligt at paase, det disse Specifikationer i rette Tider indkomme, og i Arkivet henlægges. Laugmændenes Protokoller angaaende, da, naar de ere udfærdigede, forvares de samme hos Stiftsbefalingsmændene, som skulle være pligtige det at anmeldte for Statholderen eller høieste Dyrighed i Landet, ligesom forhen om Skifteprotokoller er meldt; hvorefter samtlige Vedkommende sig allerund. have at rette.

Frdg. ang., at vedkommende Arvinger ndi Sterv- 19. Aug. boer ndi Danmark og Norge maa forvundes Aar og Dag, efterat Proklama er blevet publiceret, for at erklære sig, om de Arv og Gjæld ville vedblive eller frasige.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at efter som Vores elskelig kjære Fr. Farfader, salig og høilovlig Shukommelse, har ved en allern. Forordn. af Dato 4. Marts anno 1690 allern. modereret den Post i Loven ang. Arv og Gjældsfragaelse ndi Stervboer i Bort Rige Danmark, saaledes, at vedkommende Arvinger i Stedet for, at de til næste Thing, som holdtes 14 Dage efter den Afdødes Død og Voets Forsegling, Arv og Gjæld skulle fragaa, maatte de nyde 6 Maaneder, fra den Tid Proklama er udstedt, til enten at antage eller frasige sig Arv og Gjæld, paa det de imidlertid kunne bekomme fornøden Efterretning om

19. Aug. Voets Tilstand, og Os nu allermind. er blevet foredraget, hvorledes, formedelt Proklama til udenrigs Kreditorer gjerne fier og bør ske paa Aar og Dag efter dets Forkyndelse, Arvingerne inden den Tid, saadant Proklama er expireret, ei skulde kunne vide Stervboets Tilstand; saa have Vi, til Forandring af Tiden udi ovenbemeldte Forordning, saavel for Bort Rige Norge, som Bort Rige Danmark, allern. fundet for godt ved denne Bores allern. Forordning at anordne og bevilge . . . at vedkommende Arvinger udi Stervboer i begge Bores Riger, Danmark og Norge, i Stedet for ovenbemeldte 6 Maaneder, maa forundes Aar og Dag, efterat Proklama til Landsthing og Laugthingene er blevet publiceret, for at erklære sig, om de Arv og Gjæld ville vedblive eller sig frasige.

12. Decbr. **Frdg. om de Desertører, som i Bore Riger og Lande nogle Midler efterlade.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at Vi for desbedre at forekomme de i Bores Arme sig hidindtil indsnegne skadelige Desertioner allern. have fundet for godt at anordne og befale . . . at naar efterdags nogen, det være enten af Bores geworbene eller nationale Militis, imod sin Ed og Sombittighed sig maatte understaa at undvige eller desertere, og det kunde befindes, at han, udi Bore Riger og Lande, enten virkelig efterlod sig nogle Midler eller kunde have nogen Arv i Bente, sliig en Desertør da (foruden den i Bores Krigsartikler ellers dikterede Straf) alle saadanne sine efterladte Midler, eller i Bente havende Arverettigheder, af hvad Navn og Bessaffenhed de endog maatte være, skal have forbrudt, og samme efter at den summa, som Bores Generalkommisariat, til Erstatning for den Skade, som Chefen af et geworbent Kompagni, eller og Proprietarien, naar Desertøren er af Landmilitjen, derved maatte lide, for billig eragter, derfor først er vorden defurteret) til Bores

Officerenkafasse skulle være forfaldne, medmindre at Deser- 12. Debr.
tøren selv enten havde en Hustru, kjødelige Børn, Fader,
Moder eller kjødelige Søstende endnu i Live, i hvilket Fald
da Officerenkassan ei noget skal nyde, men den eller de,
som udi forbemeldte Grader ere de nærmeste, være beret-
tigede til straxen ved Stedets Øvrighed efter Borens Lov og
Forordningers Medfør at lade sig sætte i Position af den
Deserteredes samtlige Midler og ellers i Bente havende Ar-
verettigheder og dem siden upaataalt at beholde; dog saaledes,
at den geworbene Kompagnichef eller Desertørens Proprie-
tarius paa foranførte Maade først deraf sker vedbørende
Erstatning, og at ellers øvrigens, i Fald den, som Deser-
tørens Arv saaledes til sig tager, ikke som en Underfaat i
Bore Riger og Lande er bosiddende, Os da den sjette og
tiende Penge af de i saa Maade ud af Landet gaaende Mid-
ler vorder forbeholdt, og dens Defurtering efter Loven af
Øvrigheden tilbørligen observeret.

**Frdg. om noiere Kirke-disciplin imod skandaløse 23. Debr.
Synder.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at ihvorvel
Borens Lov saavel som Forordningerne tydelig nok vise, at
ingen, som for sine begangue forargelige Synder efter Lo-
ven burde udstaa Kirkens aabenbare Diciplin, sig enten der-
fra maa unddrage, eller af nogen anden uden Borens egen
allern. Dispensation derfor fritages; det dog, desværre, nu
er kommet saavidt, at en Del grove og stammelige Synder
og publica scandala ei mere med Kirkens Diciplin ville
anses, saa og i Militærstanden, og at endel Geistlige og
Verdslige, hvis Embeder dog udkræve herpaa med Nidkjær-
hed at vigilere, se dermed utilbørligen igjennem Fingre,
saa have Vi for at raade Bod paa saadan ugudelig Skik
for godt anset at forordne, som Vi og hermed alvorligen
forordne og befale:

23. Decbr. 1. At enhver, være sig Geistlig eller Verdslig, hvis Embede og Bestilling det medfører, skal nøie og med største Flid paaagte, at alt, hvad Loven og Forordningerne om aabenbare Skrifte og Kirke-disciplin byde, uden nogen Slags Exception paa det allernøieste efterleves, med mindre Vi selv derudi dispenserendes vorde.

2. At Byfogderne og alle Borets Betjente, som Borets Sigt og Sagesald oppebære, skulle med Præsternes Attester bevise, hvor mange af de til Bøder ansete, som efter Loven burde staa aabenbare Skrifte, have udstaaet Kirkens Disciplin, samt af hvad Aarsag de øvrige derfra ere befriede.

3. Og som Forordningen af 1696 den 29de December vel befrier militære Personer, naar de første Gang have begaaet Leiermaal, for Bøder og Kirke-disciplinen, men ei videre; saa lade Vi det, for saavidt de Gemene angaar, ved samme Forordning forblive; men hvad Bore Overofficerer angaar, som sig i saa Fald forse, saa ville Vi allern., at samme for Bøderne ei maa vorde befriede, og endnu være skyldige at udstaa Kirkens Disciplin for saadan deres Forseelse, med mindre de derfra ved Os selv allern. dispenseret; og skal enhver Chef af Regimentet nøie annotere, hvem af hans Subalterner sig saa forse, og, saa ofte slikt atter forefalder, give det Præsten paa Stedet tilkjende, hvad forhen passeret er; ligesom og Præsterne altid hos Cheserne til Annotation skulle anmelde, saa ofte nogen militær Person, det maa være Officerer eller Gemene, for Barnefader angives, eller er befundet i Løssagtighed.

4. Skulde nogen Civil eller Militær have antagelige Aarsager, hvorfor han allerund. vil søge om at blive for aabenbare Skrifte dispenseret, saa skal og maa saadan hans allerund. Memorial ei modtages, med mindre han deri tillige hosjøier en Attest af sin foresatte Øvrighed om sit stikkelige Forhold siden den Tid, og tillige offererer en efter hans Vilkaar proportioneret Kjendelse til det Steds Fattige, hvor

han har syndet, og ligesaa meget til Borens Justitskasse; da 23. Decbr. vi siden efter Sagens befundne Beskaffenhed ville lade overveie, om han uden andres Anstød enten ganske eller tildels for aabenbare Skriftemaal kan forskaaes og slippe, enten med Afbigt fra Brædikestolen, med eller uden Navn, eller med mundtlig Bekjendelse og Afbigt i Præstens, Kirkens Betjentes, Medhjælpernes og de Personers Overværelse, som han har syndet med, eller og med skriftlig Afbigt, som ved de Fattiges Penges Erlæggelse i Præstens og Kirkeværgernes Nærværelse i Kirkebogen indføres.

5. Om nogen Præst befindes vidende at have taget saadanne til Skrifte, der leve i aabenbare Forargelser eller ogsaa efter Loven burde med Kirkens Disciplin anses, uden Borens givne Tilladelse, saa skal han for saadan sin Forseelse for Provstemodet tiltales og ^h raffes, foruden Suspension eller anden deslige Straf, med anselig Mulkt efter hans Vilkaar til det Brug, som Dommen siger, og en selv samme Summa til Borens Justitskasse. Ligeledes skulle og Medhjælperne samt Herstaberne og Borens Betjente, som i denne Sag maatte findes efterladne, og efter Provstens Erindring og skriftlige Raamindelse dog at have forsømt deres Embedes Pligt, derfor ved deres Værnething af en dertil af Stiftamtmanden bestykket Aktor tiltales og straffes efter Forseelsens Beskaffenhed, foruden anden Straf, med Mulkt til Kirkens Fattige og til Borens Justitskasse.

**Frdg. om Lovens Skjærpelse imod temere liti- 23. Decbr.
gantes samt uretvisse Dommere og Prokuratorer.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.,

1-3. Indm. Saml. pag. 95.

4. Hvorvel Loven har dikteret saadan Straf for Underrettsdommernes Uagtsomhed eller Uretvished, som efter de Tider kunde eragtes for tilstrækkelig, saa dog, siden Vi daglig med største Mishag ma fornemme Borens kjære og

23. Decbr. tro Undersaatters Klager over en Del Dommere's uforsvarlige og lovstridige Forhold, saa vilde Vi allern., at efterdags enhver Dommer, hvis Dom for sin Overdommer enten hjemvises til lovligere Behandling, eller og, som ugrundet, ulovsfikket, uretvis eller med deslige Karakterer aldeles frasaltes, skal pro meliori informatione betale, om det er ordinære Underdommere, 2 Rdlr., og, om det er en Overret, hvis Dom saaledes, som sagt er, underkendes, da betale enhver af dem, som Dommen har underskrevet, 10 Rdlr., alt til Justitskassen. Skulde nogen Dommere's Forsæls: af Overdommeren befindes saa mærkelig, at han desuden enten til Omkostninger eller Mulkt burde kondemneres, skulde de derfor ingenlunde forskaanes, men desuden betale ligesaameget, som Mulkten er, til Justitskassen. Skulde nogen Underdommer allerede tvende Gange for aabenbare Uretvisshed eller Partifshed være mulkteret, han skal tredie Gang, uden al Naade, dømmes fra sit Embede. Til hvilken Ende Sekretærerne i Borens Høiestret og Overhofretten samt Bore Landdommere, Laugmænd og alle Overretter skulde holde en aparte Designation over Underdommerne, som mulkteres, og deri hver Gang indføre den over dem ergangne Doms Ord og Datum, for at give det siden Retten tilkjende, om og hvorfor saadan en Underdommer tilforn med Mulkt kan være anset.

5. Da det og lader sig anse, at Kommissariers Udbedelse, som forhen ikkun i vidtløftige og fornødne Tilfælde, hvor Sagen for de ordinære Dommere ei saa bekvemmeligen eller hasteligen kunde udføres, har været brugelig, nu vilde geraade til et Slags Misbrug, idet enhver, oftest uden ringeste Fornødenhed, søger om Kommissarier, som Parterne formene at burde være dem mere, end Retten forbundne, efterdi de af dem udbedes og lønnes, hvorved ei alene de ordinære Retter og Dommere sfer store Afbræt og uformuende Parter's Ret iblandt lider, eller dog

opholdes længere, end for det ordinære Bæruething ske 23. Decbr. kunde, foruden andre af saadanne Kommissariers Misbrug flydende skadelige Følger, da ville Vi allern., at efterdags alle Kommissarier, som sig frivilligen til Kommissiouer have ladet bruge, skulle, saa ofte deres Dom aldeles frasafdes, betale enhver, som Dommen har underskrevet, 8 Rdlr.; underkjendes deres Dom og Udfærd som ugrundet, uforvarlig, lovstridig, ulovskiftet, eller med nogen anden Karakter, da enhver 15 Rdlr. og derforuden, om de mulkteres, at betale, ligesaameget som den dem dikterede Mulkst er, alt til Justitskassen.

Frødg. ang. en Justitskassels Indretning.

23. Decbr

Vi Christan den Sjette osv. G. v., at Vi allern. have godt funden at lade indrette en Justitskasse til adskillige ved Justitiens Administration i Bore Kongeriger Danmark og Norge fornødne Udgifter, hvortil hidindtil ingen vis Fonds har været henlagt, og i Særdeleshed deraf med fornødne aarlige Pensioner at forsyne saadanne Assessorer i Bores Høiesteret, som ved deres Medelighed, Lovkyndighed det kunde fortjene, og med ingen anden Lon af Os eller publico ere forsynede. Til hvilken Kasse Vi, foruden visse af Rancelliet dertil destinerede Indkomster, allern. have henlagt de Mulkter og andre Penge, som Bores under denne Dags Dato allern. udsædte Forordning foreskriver, eller Vi derefter kunde finde fornødent at foreskrive.

Og som Vi allern. have anbefalet Bores nuværende eller herefter blivende Oversekretær i Bores Danske Rancelli, at have samme Kasse under sit specielle Opsyn, samt den nuværende eller efterkommende Arkivsekretær de dertil indkommende Penge at inkassere og efter Oversekretærens Anvisning atter at udbetale, samt derfor aarligt at aflægge rigtigt Regnskab, saa er hermed Bores allern. Villie og Befaling som følger:

23. Decbr. 1. Alle Herreds- og Birkfogder i Danmark skulle tvende Gange om Aaret inden den 14. Juli og 14. Januar til Stedets Amtmand indlevere rigtig Designation over alt, hvad til Justitskassen for deres Thing er indkommen, tilligemed Pengene, attesteret af Herreds- eller Birkesskriveren. Lige det samme skulle Sorenskriverne i Norge gjøre til Stiftsbefalingsmanden over det Stift, som de ere i, inden Juli og Januar Maanedes Udgang, og derimod tage behørig Skittering.

2. Magistraterne og Byfogderne i Stæderne skulle ligeledes til samme Tid indsende i Danmark direkte til det danske Rancelli, og i Norge til Stedets Stiftamtmand. saadan Designation og Penge, inden den i forrige Artikel meldte Tid, alt under hele Rettens Haand og Underskrift.

3. Alle geistlige Retter i hvert Stift skulle gjøre det samme til Stiftsbefalingsmanden, ligeledes under alle Assessorers Haand.

4. Alle Kollegia og Overretter i Danmark indsende paa samme Maade under hele Rettens Haand, saa og Justitssekretæren og alle andre, som nogen Indtægt for Justitskassen ellers opbære, hver under sin Haand, deres Designation og Penge lige til det danske Rancelli, men i Norge til Statholderen, til hvilken ogsaa Overhofretten sine Designationer og Penge i bemeldte Tid har at indlevere.

5. Bores Statholder saa og Stiftsbefalingsmænd og Amtmænd have derpaa, det snarreste sse kan, at efterse de dem tilkommende Designationer og, om derved noget kunde være at erindre, saa og, om der fandtes Restancer, derom at tilholde Vedkommende at gjøre Rigtighed, og imidlertid uforløbet til Bores danske Rancelli at indstikke de af dem selv oppebaarne eller af Vedkommende dem tilstillede Penge efter rigtig Designation.

6. Saa ofte nogen er pligtig at erlægge noget til Justitskassen, og han ei retter for sig i rette Tid, inddrives

Pengene hos ham paa samme Maade, som det med andre 23. Decbr. Mulkter og deslige Sagesald pleier at ske, dog alt uden Justitskassens ringeste Befoening, som alene bør gaa paa den Skyldiges Regning.

7. Fremdeles finde Vi allern. for godt, at, ihvorvel Vi efterdags ligesom hidindtil tillade enhver at udbede sig og nyde de af ham foreslaagne og formaaende Kommissarier i sine Sager, som han har Tillid til, der dog for den Frihed, at udnævne selv til Kommissarier, hvem man forlanger, skal betales, foruden det, som for et Kommissorium i Cancelliet pleier at erlægges, som en Kjendelse til Justitskassen for hver udbedt Kommissarius, som er uden for Rangen 2 Rdlr., som er i de 4 underste Klasser 3 Rdlr., i 4de og 5te Klasse 4 Rdlr., i 2den og 3die Klasse 6 Rdlr., og i 1ste Klasse 10 Rdlr., hvilke Penge ved Kommissorii Anvammelse skulle betales.

8. Som og Kommissarierne hidtil selv have antaget til Kommissionsfriver, hvem de ville, og derhos, i hvor vidtløftige Akterne end maatte være, dog ladet Parterne betale hvert Ark enten af Udskrifter af Protokollen eller af Akterne selv med 24 β ; saa lade Vi det allern. indtil Videre derved forblive; men ville dog allern., at efterdi slike Kommissionsfrivere ei af Os ere beskikkede, de da, for den Frihed at nyde lige Betaling med andre edsvorne Skrivere i Bore Overretter skulle give 4 β af hvert Ark, som deres udstedte Kommissionsakter bestaa af, til Justitskassen. Og i Fald det er Skifteforretning og slike Akter, hvor Arket med 3 Rrk. betales, da 1 Rrk. for hvert Ark; alt uden Parternes videre Befoening, og af den Skriverløn, som de have oppebaaret. Af Gjenparten betales ligeledes proportionaliter. Til hvilken Ende Kommissarierne hermed alvorligen anbefales efterdags for Stedets Magistrat i Kjøbstæderne og paa Landet for Amtmanden at lade anwise deres udstedte Akter og Gjenparter, og tillige at lade sammesteds disse af hvert

23. Debr. Ark til Justitskassen destinerede Penge, imod Magistratens eller Amtmandens Kvittering, bag paa Akten eller Gjenparten tegne, alt under 30 Rdlr.s Straf for Kommissarierne, som Akten have underskrevet, og 20 Rdlr. for Parterne, som dem have annammet, saa ofte nogen Akt, Skisteforretning eller Gjenpart befindes ei for Stedets vedkommende Dvrig-
hed at være produceret og det til Justitskassen deraf betalte bag derpaa kvitteret.

9. Ved Skiftebrevens Udstedelse fra de ordinære Skifteforvaltere lade Vi det vel forblive ved Lovens samt Forordningers Forskrift om deres saavel som Gjenparter's Betaling. Men som Skriverne oftest uden Fornødenhed gjøre Skisteforretningen saare vidtløftig, alene for deres egen Fordels Skyld, saa have Vi for godt anset, at efterdags Skriveren ei skal nyde fuld Betaling af mere, end de 6 første Ark, men af de øvrige skal han for Originalskiftebrevet og Gjenparter levere fra sig til Justitskassen af hvert Ark 6 ß. Ligesaa skal det forholdes med Overretsvidner og alle andre af Overretterne udstedte Dokumenter, hvor Skriversøn for hvert Ark lige med Skiftebrevene betales, hvilke alle ligeledes af vedkommende Magistrat skulle paategnes, som i forrige Artikel meldt er, under samme Straf om nogen enten Skifteforvalter og Retten's Skriver eller Part og Arving skulde befindes herimod at have handlet. Ligeledes skal omgaas med alle Overrettsdomme, Akter og Gjenparter, hvor Skriveren faar mere end 5 Rdlr. for hvert i Skriversøn, dog at han af hver Mark, som han derover oppebærer, ikkun leverer 2 ß Danske fra sig til Justitskassen.

10. Fremdeles ville Vi allern., at til denne Justitskasse skal ved hver Overretsstævning, som i begge Bores Kongeriger udtages, betales 2 Mrk., og af hver Overrettsdom, som udstedes, 1 Rdlr., og af hver Overhofretsdom, som udstedes, 2 Rdlr., alt foruden den hidtil brugelige og i Roven eller Forordningerne autoriserede Betaling. Ligeledes

skal for en Høiesteretsstævning, som hidindtil i Rancelliet, 23 Decbr. med et Ark Stempelpapir paa $\frac{1}{2}$ Rdlr., har kostet 3 $\frac{1}{2}$ Rdlr., fremdeles endnu gives 9 Mrk. til Justitskassen og altsaa, naar den skrives paa et Ark, ialt 5 Rdlr. Saa skal og for hver Sag, som for Høiesteret ageres, forud til Justitssekretæren leveres for Justitskassen 2 Rdlr., og siden, naar Dommen tages befreven, atter 2 Rdlr.; saa ville Vi og fremdeles, at der for hver lukket Befaling, som efter Parternes Begjæring i Bores danske Rancelli expederes, skal til Justitskassen erlægges 4 Mrk., og altsaa 5 Rdlr. istedenfor de nu brugelige 4 Rdlr. og 2 Mrk. Men for Opreisninger, Bevillinger at producere nye Dokumenter og Anticipationsbefalinger ved Bores Høiesteret skal 1 Rdlr. mere, end hidtil, betales og komme Justitskassen tilgode.

11. Vilde Vi allern., at Bores Høiesteret udi alle Sager, som der vorde paakjendte, skal altid tilbømme den Part, som taber Sagen, at betale til Justitskassen, ligejom Personernes Tilstand og Leilighed kan være samt efter Sagens Beskaffenhed, nemlig fra 1 til 5 Rdlr. inklusive

12. Saa ofte og nogen af Os med Bores kongl. Bestalling paa nogen Justitien vedkommende Titul eller Tjeneste benaades, skal han ved Bestallingens Indløsning tillige til Justitskassen erlægge 12 β Danske af hver Rdlr., som hans Bestallings Papir skrives paa.

13. Skulde der endelig forefalde saadanne Kasus, hvor en eller anden for begangne store Forgriberier maatte straffes paa bethdelige og høie Summer, saa ville Vi allern. have Os forbeholdt, af saadanne usædvanlige Strafspenge til Justitskassen at henlægge alt eller saa meget, som Os efter Omstændighederne synes fornødent.

14. Udgifterne af denne Kasse ske ei anderledes, end i foranførte Tilfælde til Justitiens Befordring og det efter Bores egen Befaling og et af Os selv aarlig approberet Reglement.

13. Jan. Frdg. ang. den tilvoksende Ungdoms Konfirmation og Bekræftelse udi deres Daabs Raade.
Indm. Saml. pag. 99.

27. Jan. Frdg. anl. en Inquisitionskommission over det Sølvtyveri, som ved Kongsberg Sølvværk vorder foretaget.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi med stor Mishag maa fornemme, hvorledes ved Vores Sølvværk Kongsberg i Vort Rige Norge ei alene adskillige grove Sølvtyverier, uagtet de derom Tid efter anden gjorde Inquisitioner og paafulgte Afstraffelser, dog hidindtil ere forøvede, men endog, at adskillige, saavel Bergstadens, som andre derom liggende Byers og Stæders Indv. anere, skulle uden Afsty have tilkjøbt sig, hvis stjaalne Bergsølv de have kunnet overkomme, for mindre end halv Værdi, ja endog forført endel af Vores Bergfolk til at stjæle Sølv til dem imod en liden og ringe Betaling, som de derfor givet have, saa have Vi, for saadan grov og høist strafværdig Sølvtyveri og Mishandling, det meste muligt være kan, efterdags at forekomme og afskaffe, allern. fundet fornødent derom en sær Inquisitionskommission ved bemeldte Vores Sølvværk Kongsberg at indrette.

1—2.

3. Angaaende Sølvtyveriets og dets Handels Afstraffelse, da have Vi allern. nødigt befunden til desto mere Afsty efterdags Straffen for Sølvtyvene og deres Handelsmænd at stærpe saaledes, at hvo, som herefter befindes at have stjaalet noget Bergsølv eller Ertsstuffer, under 1 Mrk. eller 16 Lod Sølvts Beløb, den skal straffes efter Loven som for smaat Tyveri; men beløber det til 1 Mrk. Sølv eller noget mere, da straffes det som for stort Tyveri, og gaar det til 2 Mrk. Sølv eller videre, da straffes den Skyldige

derfor paa Livet med Galgen uden al Naade; og skal hver 27. Jan. den, som befindes videndes at have tilkjøbt sig deslige stjaalent Bergsølv, straffes i alle Maader og Tilfælde ligesom Tyven selv.

4—5.

6. Hvo, som efterdags med noget Bergsølv eller Stuffer antræffes og ei strax kan bevise, at han dertil lovligen er kommen, skal anses og forfølges som en Tyv.

7.

8. Vores ved Sølvværket værende Betjente og Bergstadens Indvaanere, som noget forhen tilfammensmeltet Sølv maatte have, skulle strax og inden 14 Dages Forløb fra denne Vores Forordnings Publikation anwise det for Vores Bergamt, hvor det skal vorde stemplet; men om nogen derefter skulde befindes at have saadant Sølv ustemplet, da skulle de være ansete og straffes som befundne Sølvthve.

9—12.

Frdg. aul hvorledes med Examinibus juridicis 10. Febr. ved Universitetet ndi Kjøbenhavn til Justitiens Befordring herefter skal forholdes.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi fra Vores kongl. Regjerings Tiltrædelse have med al kongl. Omhu iblandt andet ladet Os være høit angelegen, at Studeringer i Vore Riger og Lande, i Henseende til den deraf for Vore kjære og tro Undersaatter flydende Nytt, kunne vorde excolerede, og Vi til den Ende ved en ny allern. Foundation have forbedret de høipriselige Stiftelser, som Universitetet i Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn af Vores kongl. Forfædre, salig og høilovlig Ihukommelse, ere vorden givne, saa efterdi Erfarenhed noksom har givet tilkjende, hvorledes Vore kjære og tro Undersaatter udi Trætter og Rettergangsprocesser til deres Skade forme- delst uretvis og uerfarne Dommere og Procuratorer ofte

10. Febr. ere blevne medtagne, have Vi, for at forekomme slikt, her-
 efter funden for godt at se det studium juridicum her ved
 Bores Universitet allern. sat ubi en saa søffelig Flor og
 Ziltagelse, at Justitien i Bore Riger og Lande formedelst
 retvise og bekvemme Rettens Betjente og Profuratorer, Tid
 efter anden desto bedre efter Lands Lov og Det kan vorde
 pleiet, og derom saadan Anordning allern. at gjøre, som
 efterfølger:

I Post. Om Examinibus Juridicis.

1. Ingen Studiosus maa efterdags søge om noget euten
 Dommer- eller Profuratorembede eller anden civil Bestilling,
 som i ringeste Maade med Justitien har at bestille, med
 mindre han forud af Facultate Juridica publice er exa-
 mineret og har faaet en saadan Karakter, som kunde vidne
 om hans Habilitet til det Embede, som han attraar.

2. Til den Ende skal Facultas Juridica maanedlig,
 saa ofte der anmelder sig nogen Studiosus Juris til Examine,
 være pfligtig, ligesom det ved Facultate Theologica sker,
 at holde Examen Juridicum offentlig paa Konsistorio og
 det paa Latin, saaledes, at hver Gang ei mere end 8 Per-
 soner tillige til Examen antages, paa det de saa meget
 nøiere kunne overhøres. Og skal med dette Examine Ju-
 ridico, hvad Examinatores og Examinandus selv, Notarii-
 Embede, Tiden, Stedet, Protokolla, saabel Qvæstionum
 som Distinctionis, og Schedulam attestatoriam angaar,
 i alle Maader forholdes, ligesom det in examine theologico
 er anordnet.

3. Til Notario skal og maa Facultas Juridica selv
 antage en skikkelig og bekvem Person, som er Membrum
 Academiæ og forstaar selv, hvad der in Examine fore-
 kommer, som skal give dem sin skriftlige Forpligt, at han
 redelig og bona fide vil føre Protokollen, og fiden paa samne
 Maade Protokolleringen forrette ved alle foresaldende Exa-

minibus juridicis, som Provsten over Kommunitetet hidindtil 10. Febr. en theologiske Examinationsprotokoller holdt har.

4. Som in Examine Juridico ligesom in Theologico skal være tre Distinktioner imellem Candidatis, saa bør:

1. Ingen, som ikke in jure naturæ er nogenledes grundet og derhos forstaaer den Danske og Norske Lov og Rettergangsmaade, samt de in Institutionibus forekommende terminos juridicos, maatte nyde den underste Karakter af haud contemnendo;
2. Ingen, som ikke er in jure naturæ et gentium vel grundet, forstaaer den Danske og Norske Lov og Rettergang og har nogenledes Kundskab om den nu brugelige Jurisprudentia Romano-Germanica, maatte med den anden Karakter af haud illaudabili aflægges;
3. Ingen, som ikke er in jure naturæ, gentium et universali samt Danico et Norvegico vel grundet, og har en god Kundskab om Jure Romano-Germanico og dets Forskjel fra Jure Danico, samt har nogenledes fattet Jus militare et Jus publicum universale Danicum et Germanicum, saa han ved de fornødne Ting deraf, maatte med den øverste Karakter af Laudabili distingueres.

5. Ingen Studiosus maa ad examen juridicum admitteres, medmindre han først anmelder ved Facultetet under sin Haand sit Navn, Alder, Fødested og Forældre, samt naar og fra hvad Skole han er dimitteret ad Academiam, hvad han formener sig in omnibus Partibus Jurisprudentiæ at præstere, hvad for Kollegia han har hørt, og derhos fremlægger sin Præceptoris privati Bevis om sin Flid og Forhold.

6. Om nogen Kandidatus skulde være end ydermere funderet i andre Partibus Jurisprudentiæ, som in Jure Feudali Criminali Germanico, saa og Forskjellen imellem den nuværende Danske og Norske Lov og Rettergang fra

10. Febr. de gamle enten Danske eller Norske Love, eller de endnu i de Igl. thidske Provindsfer brugelige, saa og Saxiske og Lybekske Rettergangs Ordninger, da maa *Facultas Juridica*, naar det for den in Examine godtgjøres, derom foruden hans fortjente Karakter melde noget aparte i den ham givne *Schedula attestatoria*.

7. Alle saaledes in examine *juridico* med en af ovenstaaende Karakterer afslagte *Candidati* skulde desuden efter *Facultatis Juridicæ* Forskrift elaborere et Indlæg og en Dom over saadan en *Rafus*, som dem til den Ende forelægges, over hvilket saaledes elaborerede Indlæg og Dom *Facultas* ligeledes skal censurere og give *Candidato* derover et aparte Bevis med samme Distinktioner og paa samme Maade, som in *Facultate Theologica* ved *Dimisprædikensers* Censur brugelige ere.

8. Naar Examen er forbi, skal *Examinatus* med Haandsræfning og *stipulata manu* love og forpligte sig imod *Examinatores*, at han aldrig vil videndes vige fra Ret og Retfærdighed, mindre raade nogen til at føre uforønbne *Processer* eller i andre Maader *consulendo concurrere* til nogen uretvis Sag eller *Intention*.

9. Alle *Studiosi juris*, som nyde nogen allern. Bestalling, skulde efterdags, ligesaavel som *Studiosi Theologiæ* hidtil gjort have, tage deres *testimonium academicum publicum*, og det paa behørig Sted *producere*.

10. Om nogen, som ei har studeret og derfor ei kan publice examineres, skulde det begjære at lade sig privatim af *Facultate juridica* examinere, da ville Vi, at det maa ske, og naar han da i den Danske og Norske *Process* findes tilstrækkelig grundet, nyde Bevis derfor paa 24 fs Stempelpapir, hvori tydelig skal sættes, hvorvidt han in Examine har vist sig: 1) I Naturens Lov, saavidt den af danske og thidske Bøger kan fattes; 2) I den Danske *Process*; 3) I Loven og Lovkyndigheden selv; 4) Og endelig i Indlægs

eller Dommenes Forfattelse grundet og særdig; da ingen 10. Febr. maa nyde sliq Attest, som ikke i det mindste er nogenledes om Naturens Lov saavel som om den Danske Lov tilstrækkelig informeret. Og skal Facultetet i alt for saadan en privat Examen, enten der er en eller flere Examinandi indtil 8, ei fordre mere end 4 Rdlr., og Notarius af hver Person 4 Mrf.

II Post. Om nogle andre til Studii Juris Forfremmelse her paa Universitetet tjenlige Punkter.

I. Som der i Bores allern. nye Foundationis Academix 48. og 49. Artikel foreskrives, at Gradus Licentiati og Doctoris Juris efterdags og her paa Universitetet maa holdes; saa ville Vi allern., at med Promotionibus Juridicis i sig selv, det saavel hvad Examina promovendorum som Omkostningerne angaar, maa forholdes, ligesom det in Facultate medica sker; dog at de, som in Doctorem promoveres, i Følge af Bores Fundats med Examine ei bør behyrdes, saafremt de virkelig staa i noget af Os dem allerede betroet Embede. Saa maa og enhver Candidatus, ligesom det sker in facultate medica, selv udvælge den Professor Juris, under hvilken han agter at promovere; men hvad ceremonias promotionis angaar, da ville Vi allern., at for at distinguere Gradum Doctoris juris saameget mere, i Henseende at den efter Fundatsen skal gives til fornemme Justitsbetjente, Advokater ved Bores Høiesteret eller andre agtede Mænd, at det med deres Promotion, saaledes som det tilforn in facultate theologia et juridica ved Bores Universitet har været brugeligt, skal forholdes, nemlig at Promotionen sker paa en aparte Dag og dertil inviteres Patronus Academix og andre Bore Ministre og fornemme Betjente, som samme Promotion med deres Overværelse kunne og ville bære; saa og at Candidatus, eller om de ere flere, en deraf skal publice forklare et problema,

10. Febr. som ham enten af Promotore selv eller hvem Candidatus dertil udvælger, forelægges; naar dette er fæst, begjærer Promotor ved en kort Tale af Rectore Universitatis Tilladelse at kreere denne Candidatum til Doctorem juris, som ham af Rectore nomine patroni Academiæ ejusque auctoritate meddeles; hvorefter Candidatus med Fingrene paa Sceptret gjør det ved Promotionibus juridicis brugelige Løfte, at pleie Retten upartiff og at være Os og Bores egl. Arbehus hulb og tro, og derpaa publice deklareres til Doctorem, opfalbes paa den øverste Cathedram, hvor ham en lukket og aaben Bog af Promotore forelægges, en rød Kløiels Baret paasættes, en Guldring stiftes paa Fingren og Ceremonien endelig med det sædvanlige osculo og paafølgende kort Slutningstale fuldbyrdes.

2. Hvad de beneficia angaar, som Doctores juris herefter skulle nyde, saa vilde Vi allern., at de skulle have: 1) Gang og Sæde med Konsistorial-Næssesfores; 2) Prædikatam af Velædle og Høilærd; 3) Frihed at bære Kløil samt Skarlagens; 4) Jus Assessoratus in Facultate Juridica, og at kunne bivaane Examinibus Candidatorum eller privatis; 5) I Kjøbenhavn den Frihed at staa under Jurisdictione academica, om de ei selv hellere vilde sortere under et andet Børnething, som deres Bestalling ellers medbringer.

3. Og som fornævnte Fundatfens 48. Artikel melder, at Gradus Licentiatus skal alene forundes dem, som stod i anseelige Embeder, saa vilde Vi. at samme Artikel ei paa Licentiatos juris skal hentydes, men det skal være tilladt at conferere habile og vel studerede Candidatis Juris, prævio examine riguroso & disputatione publica, gradum Licentiatus, ligesom det og med Licentiatis og Doctoribus Medicinæ her ved Univerfitetet er brugeligt; men med Gradu Doctoris in jure forholdes det i alle Maader efter Fundatfens klare Forfkrift.

4. Vilde Vi, at efterdags ingen maa være tilladt at 10. Febr. holde for den akademiske Ungdom Collegia juridica udi hvad parte Jurisprudentiæ det end kunde være, medmindre han er enten Licentiatus eller Doctor Juris, og har engang publice præsideret i en juridisk Disputation.

5. Paa disse Licentiatis Juris vilde Vi at skulle reflekteres fremfor andre til at være overalt i begge Bore Kongeriger Over- og Underretsprofuratorer, naar de bevise i Kancelliet at have præsenteret sit Diploma Licentiæ, og derefter sammesteds at have gjort den foreskrevne Ed eller Forpligt, som af Procuratoribus efter Loven eller allern. Anordning æfses.

III Post. Om Befordring til Justitsbetjening, Betjentenes Kapacitet, og hvad der ved enten til Justitiens eller Studii Juridici Befordring kunde være fornødent.

1. Som det er at formode, at ei saa hastig findes saa mange bekvemme og in jure vel studerede Subjecta, som til allehaande Dommeres, Skrivers eller Procuratorers Embeder ved Underretterne erfordres, saa og at der altid vil findes vittige og habile, samt i Lov og Ret vel øvede, omendfsjøndt ustuderede Personer; saa vilde Vi allern., at saadanne Lovkyndige, omendfsjøndt ustuderede Subjecta, naar de a facultate juridica, som før er meldt, have ladet sig privatim examinere og forhvervet gode Testimonia, skulle de fremfor andre til By-, Birk- eller Herredsdommere og Skrivere samt til Underretsprofuratorer emploieres.

2. Men dog vilde Vi allern., ceteris paribus, ved flige Justitsbestillinger præferere studerede Personer for ustuderede, som ingen bedre Testimonia kunne frembise.

3. Maa ingen efterdags søge at vorde Høiesteretsprofurator, med mindre han er studeret og in Examine Juridico havde fortjent bedste Karakter.

4: Vilde Vi ved vakerende Overdommeres og Høieste-

19. Febr. retsadvokaters Pladsen allern. velletere, ceteris paribus, frem for andre paa dem, som ere Licentiati Juris eller og som have in examine faaet den bedste Karakter og siden med Berømmelse forestaaet Underdommeres eller ordinære Advokaters Forretninger.

5. Der maa ingen Fuldmægtig af nogen Høiesteretsadvokat tillades at møde for nogen Ret, med mindre han er Examinatus, eller og han alene har et af sin Principal selv underskrevet Indlæg at indlevere.

28. April. Förlik med Hamborg. Vergleich zwischen Thro Königl.che Majestät zu Dänemark, Norwegen etc., und der Stadt Hamburg.

1—5

6. Wenn auch derer, von Hamburg aus entweichen den, muthwilligen Banquerottirer und crimineller Uebelthäter halber, nicht weniger wegen derjenigen, die, ohne gehörige Erlassung von Bürgermeistern und Rath der Stadt Hamburg, ihr Domicilium verändern und sich in Königl. Lande begeben wollen, ab und zu einige Irrungen entstanden, als sollen die muthwilligen Banquerottirer, welche aus Hamburg nach Altona, Ottenfen, und anderen auf zwei Meilen belegenen Dertern entweichen, nach erhaltenem Geleite, innerhalb sechs Wochen, mit ihren Creditoren bestmöglich sich zu vergleichen trachten, in Entstehung dessen aber des erhaltenen Schutzes und Geleites nicht weiter zu genießen haben; wobei jedoch der Stadt vorbehalten bleibt, wider die Ausgetretene, den gemeinen Rechten und ihren Verfassungen zufolge, zu verfahren. Criminelle Uebelthäte r, welche aus der Stadt nach obbesagten Orten, oder sonst in Königl. Lande entweichen, sollen sich keines Schutzes noch Geleites zu erfreuen haben, ondern auf geschene Requisition ohne Aufenthalt angeliefert werden, eben wie die Stadt sich anheischig

28. April.

machtet, dergleichen aus denen Königl. Landen dahin entweichende criminelle Uebelthäter, imgleichen die Deserteurs, wenn solche noch nicht wieder in fremder Herren Dienste getreten, auf Verlangen ohne Anstand anzuliefern. Angehend diejenige, welche als wirkliche Bürger, mittelst abgelegten Bürger-Eydes, in der Stadt Hamburg sich sesshaft gemacht, und ihr Domicilium nach denen Königl. Landen zu verändern gedenken, erklären Sich Ihre Königl. Majestät gnädigst, die Verfügung ergehen zu lassen, daß solche nirgendwo in den Königl. Landen angenommen werden sollen, sie haben denn, mittelst beglaubten Attestati von Bürgermeister und Rath der Stadt, bewiesen, daß sie sich des Nexus Civici ordentlich losgemacht und wegen des gewöhnlichen Abzug-Geldes die Gebühr beobachtet. Die Bürger-Söhne betreffend, welche noch nicht mittelst abgelegten Bürger-Eydes das wirkliche Bürgerrecht gewonnen, sollen denenselben, ohne einige Erlassung, nach denen Königl. Landen emigriren zu mögen, ohnverwehret seyn, doch daß sie wegen der Mittel, welche sie zugleich Zeit aus der Stadt zuziehen gedenken, des Abzugs halber, das gebührende beobachten, und solcher wegen bey des Orts Obrigkeit, wo sie sich niederzulassen gedenken, beglaubte Attestata von Bürgmeister und Rath produciren; wie denn auch der Stadt übrige Einwohner und Schutz-Verwandte, bevor sie sich der übernommenen Obligationen entschüttet, und darüber die erhaltene Attestata vorgezeiget, in Ihre Königl. Majestäts Reiche und Lande nicht sollen aufgenommen werden, dahingegen die Stadt sich mittelst dieses anheischig und verbindlich macht, niemanden, welcher unter obigen Conditionen nach denen Königl. Landen sich zu begeben, und dajelbsten häuslich sich niederzulassen, verlangen möchte, solches, ohne legale Ursachen, zu verwehren, nach den Abzug beschwerlich zu machen; wie denn auch die Stadt ferner gehalten seyn will, niemanden der Königl. Unterthanen, welcher nicht ebenfalls, mittelst beglaubten

28. April. Attestati, seine Erlassung dargethan, und, daß er wegen der Abzugs=Gelder behørige Wichtigkeit gepflogen, unter ihrer Stadt Einwohner auf= und anzunehmen.

6. Okt. **Anordn. ang. adskilligt udi den om Forbud paa Juveler samt Guld og Sølv at bære m. v. udgangne allern. Forordning af 16. April næstafvigt.**

Vi Christian den Sjette osv., G. v., at efter som Os allerund. er blevet foredraget, hvorledes sig adskillige have ladet finde, som Indholdet af Bores om Forbud paa Juveler samt Guld og Sølv at bære m. v. under 16. April indeværende Nar udgangne allern. Forordning ikke udi dens rette Mening fuldkomment skulle have forstaaet; saa have Vi allern. fundet for godt, derover Bores allern. Billie og Befaling angaaende følgende af samme Forordnings Artikler herved end ydermere, til alle og enhver allerund Efterlevelse, at bekjendtgjøre.

1. og 2. Artikel

5. Artikel

6. Artikel. Er det dem, som ei findes udi nogen Klasse i Rangen, allern. tilladt at bære alle i foregaaende 1. og 2. Artikel ikke forbudne Silkestoffer, undtagen Floiel, Triumfanter, tykke Damaster og broderede Taster; dog exciperes herfra: alle Haandværksfolk og Mænd, som ikke enten bruges eller ere brugte til Byernes vigtige Embeder, hvorhen regnes: Kjøbstædernes anordnede Mænd, Borgerkaptainer samt andre Borger= og Brandoverofficerer, Overformyndere, Stadskæmneren, Kirkeforstanderen, Kirkeværger, Rodemestrenes Oldermænd, Fattiges Forstandere, Vandinspektører overalt i Stæderne, Olbermænd for Thingmænd, og Bisiddere paa Bythingene i Kjøbenhavn og i Stifternes Hovedstæder, eller og som ei ere af det Slags, at de iblandt Kunstnere henhøre,

saafom: Juvelerere og Guldarbeidere, Skildrere, Bildhuggere, 6. Okt
 Bogtrykere, Pitschir- og Kobberstikkere, Uhrmagere, som
 forfærdige Kommeuhre, Kunstdreiere og Tapetmagere; ilige-
 maade exciperes: Underofficerev til Lands og Vands, deres
 Hustruere og Børn, The- og Kaffeftjænkere, Brændevins-
 brændere, Skjappere, Høfere, Bogumænd, Hrefudfke, Under-
 betjente af alle Stænder, saafom: Undervisterev, Politi-
 betjente, Gravere og Budde ved Kollegierne og deslige,
 item Kjelbermænd, Tjenestefolk og i Almindelighed den ge-
 mene Almne i Stæderne og paa Landet.

.....

Frdg. anl. Attefter, som Professores Theologiae 2. Novbr.
 ved Kjøbenhavn's Universitet faa og Biskopperne over-
 alt i Danmark og Norge aarligen skulle indsende til
 det danske Kancelli, om deres Værdom og Levnet,
 som jøge at blive befordrede til ledig vordende
 Præstestænder.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Os,
 fremfor alle Ting, ligger paa Hjertet at se Bore kjære
 og tro Underfaatter veiledede til Gud og hans Rundskaab,
 paa det hans Allerhelligste Navn maa aeres, hans Kirke
 blomstre i Bore Riger og Lande, samt hans dyrebare Ord
 læres efter den hellige bibelske Skrift og de symbolske Bøger,
 nemlig det apostoliske, niceniske og Athanasii Symbola, den
 nforandrede, Aar 1530 overgivne Augsburgske Bekjendelse,
 samt Luthers liden Katekismus, men Vi derhos finde, at til
 saadan Vor gudelige Hensigt i Værk at stille, intet bliver
 uødvendigere og nyttigere, end at Menighederne i Bore
 Riger og Lande vorde forsynede med Lærere og Sjæle-
 førere, der hverken ere vildfarne i Værdomme eller forarge-

2. Novbr. lige i Liv og Umgængelse; saa paa det Vi kunne opnaa saadant Bort gudelige Diemærke, samt, saa vidt muligt, erfare, hvem det bliver Guds Kirke, Os og Fædrelandet tjenligst at se befordrede til ledig vordende Præsteembeder, da have Vi fundet for godt at byde og befale. . . .

Professores Theologiæ ved dette Bort Kongl. Universitet skulle nøie samt med aller største Flid søge at vorde underrettede om alle deres Lærdom og Levnet, som agte at søge Befordring til det hellige Prædikeembede, men opholde sig i denne Bort kongl. Residents, til samme skulle og Biskopperne i begge Vores Riger Danmark og Norge være forpligtede, hver i det ham anbettede Stift, men Biskoppen Sjælland, saavidt Sjælland angaar, Kjøbenhavn undtagen. Naar de derom vide god Besked, da skal hver Biskop, under sin Haand, samt Professores Theologiæ, saavidt som Kjøbenhavn angaar, under deres Hænder, indgive rigtige Attester i Bort kongl. danske Kancelli, saaledes som de agte for Gud og Os at være ansvarlige, om alle dem enten her i Kjøbenhavn eller i Stifterne værende Personer, som vente Befordring til geistlige Embeder, hvilke Attester bør indkomme, inden hvert Aars første Januar, som de og uomgængeligen skulle være indsendte inden første Januar, naar man skrives vorder sytten hundrede og otte og tredive, hvilket saaledes siden vedbliver til hvert Aars første Januar.

Paa det de og alle kunne vide, hvad dem paaligger at bevidne, da have Vi allern. fundet for godt, at lade følgende Tabel indrette, hvilken forklarer, hvad Vi allern. forlange at vorde vidende om, som og under den første Rubrik kan skrives deres Navne, om hvilke Attesterne gives, dog udelades alle de, hvilke ei ere enten Biskopperne eller Professoribus Theologiæ ved dette Bort kongl. Universitet saa bekjendte, at de troste sig til om alle Tabellens Poster med en god Samvittighed at give dem Vidnesbyrd.

Til hvilken Ende Bisperne især med Flid have at til-

holde alle Provsterne i deres Stifter at give dem n^oie 2. Novbr. Underretning, om de i deres Herred sig opholdende eller der ankommende Candidatis ministerii, og dem siden selv for sig at indkalde paa beleilige Tider, og ved alvorlig Samtale med dem samt ved at høre deres Gaver baade paa Prædikestolen og i Katekisationer samt i ex tempore at forklare et opbyggeligt Sprog af Biblen, saa og at se deres Attestata og at lade sig paa det nøieste af deres Skriftefader, Husbond eller Herstab (om de staa i Kondition), saa og af Provsten og Præsterne, eller andre, om alt underrette, sætte sig i den Stand, at de kunne, saavidt muligt er, give tilforladelig Oplysning om alle i følgende Tabel indførte Poster.*)

Fornøelse af den om Østerstyreveriets Afskaffelse 13. Dec
de dato 26de Februar 1720 udgaaue Mandat.

Frdg. aul, at de ordinære i Ketterne beskikkede 21. Dec.
Skrivere, som med Skifterne have at bestille, skulle nyde deres Skriveløn efter Lønen, for hvis Skifteakter, der af Skiftekommissarier eller Samfrænder udstedes, hvad enten de ved samme Skifter have forrettet Skrivers Tjeneste eller ikke; hvorimod de bør være pligtige at føre Protokollen og Skifteakten at udstede, naar de derom blive anmodede.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at da Vi ere komne i Erfaring, hvorledes Vedkommende i de Stervboer,

*) Tabellen, der bestaar af 31 Rubriker, udelades her.

21. Dec. hvor Skifterne efter Borens allern. Bevilling enten ved Kommissarier eller Samfrænder behandles, hidindtil skulle have vægret sig ved at godtgjøre de af Os udi Retterne allern. beskikkede Skrivere, som med Skifterne have at bestille, nogen Skriverløn, paa Foregivende, at Skriverløn ei kan henregnes under Rettens Middels Salarario, og at Skriverne ei med Føie kunne paastaa Skriverløn for de Skiftobreve, som de ei udstede, og hvormed de ingen Umage have haft, saa have Vi til at forekomme de Irringer og Widtløftigheder, som ellers heraf i Fremtiden kunde reise sig, allern. fundet for godt, som Vi og hermed allern. byde og befale, at under Rettens Mittel, som det ellers skulde tilkomme Skifterne at forrette, og som efter Borens allern. Bevillingers Tilhold intet udi deres Rettighed bør afgaa, ei alene bør forstaas Skifteforvalterne, men endog de ordinære Skrivere overalt udi Retterne i Bore Nigter Danmark og Norge, som have at bestille med Skifterne, og, at naar Vi herefter enten allern. maatte bevilge Skiftekommissarier, eller og Vedkommende maatte erholde Borens allern. Bevilling paa at skifte med Samfrænder, bemeldte da af Os udi Retterne allern. beskikkede Skrivere for slige Skifteakter bør og skulle nyde deres Skriverløn efter Loven for saa mange Ark, som de Skiftobreve beløber sig til, der af Skiftekommissarier eller Samfrænder udstedes, enten de ved samme Skifte have forrettet Skriverens Tjeneste eller ikke; hvorimod fornævnte Skrivere herefter bør være pligtige, naar de derom af de til Skiftets Afhandling allern. bevilgede Kommissarier eller Samfrænder blive anmodede, at føre Protokollen og Skifteakten at udstede saaledes, som de ville bekjendt være og tilsvare.

1737.

8. Marts. **Frdg. ang. den udi Kjøbenhavn oprettede Absignations-, Bexel- og Laanebank.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at ejersjon

for Os allerund. er gjort Forslag ang. en Assignations- S. Marts. Brev- og Laanebank i Vor kongl. Residentsstad Kjøbenhavn at oprette, og Vi af høi kongl. Omhu for Negotiens Opkomst og Vore kjære og tro Undersaatters almindelige Bedste dertil allerede have meddeelt Vores allern. Otkroi af 29de Oktbr. næstafvigte Aar, hvorudi iblandt andre findes efterfølgende Poster:

Dens 7de til 9de Artikel

Dens 10de Artikel. Det maa være Banken tilladt til dens Billetter, Bøger, Assignationer og til alle andre Slags Forretninger, som den selv egentlig vedkommer og fra dens Kontoirer udfærdiges, at bruge ustemplet Papir, hvilket dog paa alle Steder og i alle Netter skal anses og antages ligesaa fuldkommen, som det paa stemplet Papir var skrevet. Naar Bankens Participanter, Debitorer eller andre enten ubi de dertil indrettede Bøger undertegne eller ved andre Beviser paa slet Papir bekræfte at have overleveret Banken noget til haandsaaet Pant og Forsikring, da vilke Vi allern., at det skal holdes ligesaa gyldigt, som det paa separate Reverser og paa stemplet Papir var skrevet; men hvad Banken udsaaner imod Brevobligationer og deslige Forskrivninger, det skal af Debitorerne skrives paa de anordnede Sorter stemplet Papir, med mindre nogen ved særdeles Privilegier for dets Brug maatte være befriet; desligeste og dersom Banken modtager noget Hypothek i faste Eiendomme eller saadanne Ting, som den ei virkeligen tilstilles eller i Hænde leveres, da bør de derpaa udgivne Forskrivninger baade skrives paa de behøvrige Sorter stemplet Papir og thinglyses efter Loven; men naar noget Banken til haandsaaet Pant forskrives og under dens Luffelse gjemmes, hvad heller det sker i dens egue eller i Ciarens Pakhuse, da behøver det, ligesom andet haandsaaet Pant efter Loven, ikke at thinglyses, ei heller de tillige af Pantfætteren udgivne Reverser, som tilforn meldt er, paa stemplet Papir at skrives.

8. Marts. Dens 12. Artikel.....
 Dens 14. Artikel.....
 Dens 15. Artikel.....

Og Vi end ydermere til bemeldte Banks Frentarb og Bedste allern. have bevilget og anordnet:

1. At ihvorvel de Varer, som Banken til haandsaaet Pant forskrives og under dens Luffelse tages, hvad heller det sfer i dens egne eller Eierens Pakhuse, i alle andre Tilfælde som haandsaaet Pant efter Loven skal anses, saa dog, dersom sfige i Pantsætterens egne eller af ham leiede Pakhuse under Bankens Luffelse forblivende Varer ved en eller anden uslykkelig Hændelse skulde forkomme, bør det være den Pantsættendes egen Skade, naar han sig ellers dertil forskrevet har, og han, uagtet Lovens Pag. 765, Art. 1*), være tilforpligtet at betale Banken, hvis han paa saadant Pant laant har.

2.

Da paa det alle og enhver sig derefter desto bedre allerund. kunde vide at rette og forholde, byde Vi hermed og befale Bores Stattholder i Bort Rige Norge samt Grever, Stiftsbefalingsmænd osv., at de den paa behørige Steder til alles Efterretning strax lade læse og forkynde.

22. Marts. Frdg. anl. hvorledes Lovens 5te Bogs 9de Kap. 3. Art. om Dannefæ skal forstaas.

Indm. Saml. pag. 108.

31. Mai. Frdg. ang. hvorledes den Norske Lovs 5te Bogs 2. Kapitel 63de Artikel efterdags skal forstaas.

*) D. L. 5—7—1.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at efter som Vi 31. Mai. ere komne i Erfaring, hvorledes Vores Norske Lovs 5te Bogs 2det Kap. 63de Art., som lyder: Om Faderen lader Odelgods eller andet Jordegods efter sig, da viger ældste Søn til Hovedbølllet og Afsædet etc. Er ingen Søn, da viger ældste Søns Søn eller anden Sønnesøn, som næst er, til Hovedbølllet. Er ingen Sønnesøn til, da eier ældste Datter Hovedbølllet etc., skal give Anledning til adskillige Odelprocesser udi Bort Rige Norge, hvorudi der findes at være dømt snart for og snart imod den yngre levende Søn, naar han med den ældste afdøde Søns Søn om Hovedbølllet er kommen i Trætte, hvilken Ulighed skal rejse sig deraf, at Lovens foransførte Ord synes at medføre, at den ældste levende Søn skulde have Hovedbølllet, enten han havde en ældre Broder død eller ikke, og ingen Sønnesøn derpaa kunde præterdere, førend ingen Søn mere var til, da dog den ældgamle Arvegangsmaade udi Bort Rige Norge har været, at i ældste afdøde Søns Sted træder hans Søn, og ei hans efterlevende Broder til Hovedbølllet, hvilket og saaledes af adskillige af Vores kongl. Forfædre udi de af dem i Bort Rige Norge udgivne Love er fastsat og befalet; da paa det at deslige Odelprocesser, hvorved Vore kjære og tro Underfaatter udarmes, kunne forekomme, have Vi allern. fundet for godt at byde og befale, at foremeldte Vores Norske Lovs 5. B. 2. R. 63. A. efterdags saaledes skal forståas, at, om Faderen lader Odelgods eller andet Jordegods efter sig, da viger ældste Søn til Hovedbølllet og Afsædet etc.; er ældste Søn ei til, da viger ældste Søns Søn eller anden Søn eller Sønnesøn, som næst er til Hovedbølllet.

Frdg. anl. Delinkventers Henrettelse og deres 9. Aar. henrettede Legemes Begravelse.

Vi Christian den Sjette osv, G. v. at efter som Vi

9. Aug. ere komne i Erfaring, hvorledes Delinkventer, som formedelst en eller anden forsøvet Misgjerning efter Loven dømmes til at miste Livet, ofte uden nogen Forskjel blive dømte snart at miste Hovedet med Sværd og snart at miste det ved Dye; da, paa det at det hermed saavel i Henseende til Exekutionen som og til de henrettede Delinkventers Legemers Begravelse paa en uniform Maade i begge Vore Riger, Danmark og Norge, herefter kan forholdes; saa have Vi allern. fundet for godt at anordne og befale . . . at de, som efter Loven dømmes alene at miste Hovedet, skulle ogsaa alene med Sværd henrettes og deres Legemer efter Henrettelsen altid i Kirkegaard uden nogen Ceremoni begraves; men de Delinkventer, som efter Loven og deres Misgjerningers Bestaafenhed dømmes enten at henrettes med Dye eller, foruden at miste Hovedet, dømmes ogsaa, at Hovedet, eller Hovedet tilligemed Haauden, skal sættes paa en Stage, skulle, uden saa ster, at Vi efter allerund. gjørende Ansøgning derindenden allern. dispenserer, ved Natmanden nedgraves ved Galgen eller paa de udenfor Byerne værende Mettesteder.
1. Okt. Patent anl., at Hs. kongl. Majest. allern. har fundet for godt at anordne en General Kirke-Inspektion, som bestandig skal have Opsigt med Kirken og Geistligheden*).
15. Novb. Keffr. ang. Kontrastævninger (til Statholder Christian Greve af Rantzau), anl. at Kontrastævninger, uagtet de ei ere udtagne før Overhofrettens

*) Ved Keffr. 28de Oktober 1791 blev dette Kollegium ophævet og dets Forretninger henlagte under det danske Rancelli.

Begyndelse, dog skulle agtes for lovlige, naar de 15. Novb. ellers efter Loven ere blevne forkyndte, og Dommene ikke overstaet fatalia.

Efter som Du ved indkommen allerund. Erklæring paa N. N. og N. N.'s allerund. Ansøgning, angaaende en af dem den 31te Januar næstafvigte udtagen Kontrastævning til Overhofretten i en Sag imellem dem paa den ene og N. N. paa den anden Side om et Fiskeri paa Eger, at samme Stævning maatte forblive i sin fulde Kraft, endstjønt den ikke er udtaget og forkyndt førend den 13de December næstafvigte Mar, har allerund. foresillet, at den Norske Lovs 1—5—27 og 28 befaler, at Stævninger til Overhofretten uden Forskjel, hvad enten det er Hoved- eller Kontrastævninger, skulle udtages saa betids før Overhofrettens Begyndelse, at de paa lovlig Maade kunne forkyndes, hvorover nogle af Overhofrettens Tilforordnede skulle være falden paa de Tanker, at naar nogen Part ved Kontrastævning vil paaanke en Dom i noget, som er essentielt, enten til Svælfelse eller Skjærpelse, bør ligesaavel Kontra- som Hovedstævning i Tide før Overhofrettens Holdelse være forkyndt, og paa det derom kunde have en Dittesnor for alle Overdommere der i Norge, og ulige Meninger i saa Maader kunde forekommes, holder Du fornødent, at Vi allern. ville reskribere, hvorledes dermed maatte forholdes, med videre samme Din Erklærings Indhold; thi give Vi Dig derpaa hermed tilkjende, at Vi allern. ville, at Kontrastævninger, uagtet de ikke før Overhofrettens Begyndelse ere udtagne og forkyndte, dog skulle agtes for lovlige, naar de ellers ifkun i rette Tid efter Loven for Vedkommende ere blevne forkyndte, og Dommene, som paa klages, ikke have overstaet fatalia.

27. Jan. **Verordnung wegen geschärfter Strafe der groben Mörder.**

Wir Christian der Sechste u. s. w. thun kund hiemit, wasgestalt Wir, zu Hemmung derer, einige Zeit her, leider so oft vorgegangenen groben und vorsetzlichen Mordthaten, und um künftighin andere dergleichen gottlos gefinnete Leute, von fernerer Ausübung sothaner Bosheit desto mehr abzuschrecken, allergn. für gut befunden haben, die, auf den Meuchelmord, in Unserm Gesetze, Kriegsartikulen und Verordnungen, bishero angesetzet gewesene Strafe, dahin zu verändern und zu schärfen, daß, woserne nach diesem jemand möchte gefunden werden, der, ohne einiger gegebenen Ursache, oder vorhin gehabtten Händeln, nach jemand, wer der auch seyn möchte, in Meinung denselben umzubringen, meuchelmörderischer Weise zu schießen oder zu stechen, sich unterstehen würde, ein solcher vorsetzlicher Mörder alsdann, ungeachtet er seinen boshafften Zweck nicht erreicht, und es möge der von ihm blessirte entweder beim Leben bleiben oder nicht, dennoch andern zum Exempel und Abschau, verurtheilet werden solle, neun Wochen nach einander, wochentlich einmal, nach dem Orte, wo er die gottlose That begangen, hingeführet, an einen daselbst aufzurichtenden Pfahl angebunden durch den Scharfrichter, jedesmal mit 27 Schlägen von neun Ruthen, gepeitschet, nach ausgestandener solcher Strafe aber, nach dem gewöhnlichen Richtplatz hingebracht, daselbst von unten auf gerädert, und sodann, ohne den sogenannten Gnadenstoß zu kriegen, also lebendig aufs Rad geflochten zu werden. Solchemnach gebieten und befehlen wir dann allen unsern Jurisdiktion habenden Militairobrigkeiten, denen dieses unser allergn. Mandat, unter unserm Rancelleisiegel, zugesannt wird, hiedurch allergn., daß sie nicht nur selbiges sogleich, zu eines jeden Nachricht aller gehörigen Orten öffentlich lesen und publiciren lassen, sondern auch,

bei Verfassung ihrer Urtheile in dergleichen Fällen, sich selbst darnach allermt. richten sollen.

Anordn. anl. hvad der skal betales saavel for 31. Jan. Notarialinstrumenter og Beskikkelser som for Dømmes og Thingsvidners Beskrivelse ved Underretterne baade i Kjøbstæderne og paa Landet i Danmark og Norge (Kjøbenhavn undtagen), samt og for Borgerbreve og deres Beskrivelse.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at eftersom ikke nogen vis Anordning eller Reglement findes for de i Kjøbstæderne i Vore Riger Danmark og Norge beskikkede Notarios Publicos eller dem, som samme Embeder forrette, hvor ingen Notarius Publicus er, angaaende hvad de for saadanne deres Forretninger bør nyde og dem af Vedkommende betales, men slikt skal have beroet af praxi paa ethvert Sted, hvorover en og anden Ufsik skal være foreløben, thi have Vi, for herefter at forekomme al saadan Tvist og Uenighed, og at Vedkommende kunne vide, hvad de saavel for saadanne Notarialinstrumenter og Beskikkelsesforretninger skulle betale, som og hvorledes Underretternes Skrivere saavel i Kjøbstæderne som paa Landet i Vore Riger Danmark og Norge, Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn undtagen, for deres Dømmes og Thingsvidners samt Borgerbrevs Beskrivelse skulle worde betalte, allern. fundet for godt derom følgende Anordning at gjøre, nemlig:

I. Wille Vi allern., at paa de Steder i Vore Riger Danmark og Norge, hvor ingen Notarius Publicus er anordnet, der skal By- og Raadstueskriverne forrette Notarii Publici Embede; og skal da for en Bøxelprotest i alt betales $1\frac{3}{4}$ Rdlr., hvoraf Notarius eller den, som samme Embede forretter, selv betaler sine Vidner; men de, som Protesten lade gjøre, desuden at bekoste det stempede Papis.

31. Jan. 2. For en Bestikkelse eller Protest paa et halvt, helt eller to Ark Papiir, til en eller flere Personer, skal gives ligeledes $1\frac{3}{4}$ Rdlr. foruden det stemplede Papiir, som aparte betales; men naar saadant et Dokument befindes over 2 Ark, da nyder Notarius Publicus eller de By- og Raadstueskrivere, som samme Embede forrette, ei alene bemeldte $1\frac{3}{4}$ Rdlr. for de 2 første Ark men endog siden 24 Sk. for hvert af de øvrige Ark, som saadan Bestikkelse eller Protest kunde indeholde; desligeste betales for hver Gjenpart, som deraf begjæres beskrevet, ligeledes 24 Sk. for Arket, ligesom Loven tillægger Skriverne for Gjenparter af Skiftebreve; dog maa det staa enhver frit for at lade Bestikkelser forrette enten ved 2de af Byfogden udmeldte eller 2de i Byen bojatte gode Mænd, hvilket ikkun i saadanne Tilfælde maa ske, hvorudi Bestikkelsen ei indeholder nogen særdeles Protestation, da det bør ske ved Notarium eller hvo samme Embede forretter.

3. Naar nogen af Notario begjærer noget Dokument af fremmed Sprog oversat i Dansk, da bør han derfor at betale $\frac{1}{2}$ Rdlr. for Arket og 24 Sk. for Arket af Gjenparten, hvorimod Notarius, eller hvo hans Embede forretter, skal være pligtig til alle slige Dokumenter i Notarialprotokollen at indføre til vedhørlig Oplysning for alle, som i Tiden herom kunde behøve Efterretning, hvilket overalt nøie skal vorde iagttaget.

4. Maa det være enhver uforment tilladt selv eller ved sin Tjener at affkrive eller kopiere saadanne udi Danfsken forfattede Dokumenter og Akter; men naar samme Kopiers Verifikation og Overensstemmelse med Originalen af Notario, eller hvo hans Embede forretter, forlanges, betales ham for Arket, naar Vedkommende det selv indskriver, 19 Sk., og naar Notarius det affskriver, 24 Sk.

5. Efter som udi Loven ei er mentioneret, hvormeget den skal give til Ørrigheden, som vinder sit Borgerkab,

men alene siges, at derfor skal gives efter Politiordeningen 31. Jan. og det dermed er worden forholdet efter Praxin paa hvert Sted, saa vilde Vi derom herved saaledes allern. have anordnet, at udi Kjøbstæderne i Vore Riger Danmark og Norge, Kjøbenhavn undtagen, skulde de, som tage deres Borgerstab, ifkun betale halvt saa meget imod hvad det til Magistraten i Kjøbenhavn den 16de Januar 1728 allern. ergangne Reskript befaler, at der skal betales, og bedrager samme halve Del sig nemlig: Den, der nedsætter sig paa Kjøbmandsstab, enten en gros eller med aaben Bo- og Binkjælder sig at ernære, skal for det stemplede Papir betale 3 Mk. til Magistraten eller Byfogden, hvor ingen Magistrat er, for Stadsseglet 1 Mk. 8 St., og til Raadstue- eller Byfriveren 1 Mk. 8 St.; de, som nedsætte sig paa noget Haandværk eller ernære sig som Brændevinsbrændere og Stappere, skulde tage deres Borgerstabsbreve paa Stempletpapir til 1 Mk. 8 St. og betale til Magistraten eller Byfogden for Seglet 1 Mk. saa og udi Skriverpenge 1 Mk. Og endelig de, som nyde Borgerstab paa at være Kjældermænd og Spekhøvere, skulde ifkun tage Bevis af Borgerstabsprotokollen paa stempelt Papir til 12 St., og betale til Skriverløn, som for en Udskrift, 12 St. Men de Borgere, som hidindtil ikke ere forsynede med Borgerstabsbreve, skal gives en skreven eller trykt Seddel fra Raadstue- eller Byfriveren til Bevis, at de forhen have taget deres Borgerstab, for hvilken de skulde betale til Raadstue- eller Byfriveren halvt saa meget, som Borgerne for den tilstundende Tid.

6. Saasom alle de Breve, som til eller fra Magistraten i Kjøbstæderne udgives, bør efter Lovens 3—4—7 registreres og til Bogs føres, saa skulde og alle af Magistraten udstedte Bestallingsbreve til Byens smaa Betjente behørigt protokolleres, og af Raadstuefriveren paa sit rette Sort stempelt Papir efter Forordningen skrives, for hvilken hans Umage han skal nyde $\frac{1}{2}$ Rdlr. i Skriverløn af den, som til Betjeningen bliver befordret.

31. Jan.

7. Saasom er blevet klaget, at ved de Processer, som føres for Underretterne, skulle Parterne udi en Sag stævne baade til Doms og til Vidner udi et Stævnemaal, og naar Akten skal gives beskreven, disputere Skriveren den ham i Loben for Tingsvidner tillagte Belønning, paa det Fundament, at der er stævnet baade til Doms og til Vidner under et; thi ville Vi derom herved allern. have anordnet, at det vel maa være en Part tilladt udi en Sag at stævne baade til Vidner og Dom under et, ligesaa at udi Afteds-sager, der oftest paa Aftederne afgjøres, og Tingsvidner i saa kort Tid ikke aparte kunne beskrives, kan under Domsakten Vidnernes Udsigende indføres og gives beskrevne; men udi alle andre Sager skulle Tingsvidnerne aparte gives beskrevne og Domsakten vedhæstes,] ethvert paa sit behørigte Stempletpapir; og skal da Skriveren nyde sin Betaling efter Loven, hvad enten Vidnernes Førelse under et med Domsakten eller og for sig selv gives beskreven, hvilket Skriveren bør nyde, foruden det, som dem, hvor Parterne i deres Stævninger og Forsætter bruge Vidtløstighed, efter Danske Lov 1—25—9, og Norske Lov 1—23—29, kommer tilgode.

31. Jan.

Nesfr. (til Stiftsbefalingsmændene) ang. at de, som i alle Kjøbstæder efter Loven bør holde Bøger, skulle forskaffe dem med stempelt Papir forsynede og af hvert Steds Magistrat eller Byfogden, hvor ingen Magistrat er, autoriserede.

Omdendkjøndt udi Vor Danske Lov 5—14—48. og 49. er paabuden, at alle, som nogen Kjøbmandshandel drive, skulle forsyne sig med rette Kjøbmandsbøger, og i den påfølgende 51. Artikel meldes om Kjøbmænd, som handle med Bønder, at de skulle holde en sær rigtig Bog, samt Forordning om Vores stempelt Papir af 23. Januar 1719 forefiger, hvad Sort stempelt Papir til Kjøbmandsbøgers Ind-

rettelse faavel i Kjøbenhavn, Aalborg, Aarhus, Bergen, 31. Jan. Thronhjem og Christiania som og i de andre Kjøbstæder, som ei i Forordningen nævnes, skal bruges, saa skulde dog paa nogle Stæder ganske faa af de Handlende være forsynede med lovsfikkede Bøger, og af de, der findes, mange være saaledes makulerede, overstrøgne, uoplyselige og fast uefterrettelige, at Rettens Betjente i Stervboerne derved foraarjages megen Møie og Fortrædelighed, Arvingerne jelt tage Skade, og Kreditorer og Debitorer falde i Disputer og Processer, Skifterne til langvarigt Ophold; thi have Vi efter sliq Beskaffenhed allern. fundet for godt at anordne og befale, at de Handlende, som efter Loven bør holde Bøger i alle Kjøbstæder i Bort Nige Danmark, skulde være tilholdne inden 8 Uger, efter at denne Boves allern. Foranstaltning vorder dem kundgjort, at forskaffe sig saadanne med stempelt Papir forsynede Bøger; og skulde sliqe Kjøbmandsbøger af hvert Steds Magistrat, eller, hvor ingen Magistrat er, af Byfogden, overalt autoriseres med deres Hænders Underskrift og Forsegling, og Magistraten eller Byfogden derfor at nyde 1 Rdlr., og Raadstue- eller Byfkriveren for samme at numerere og paastrive 64 St.; hvilke Regnskabsbøger dog ingen skal være forbunden til nogen vis Tid at udtage, men enhver betjener sig af den gamle, saalænge deri kan skrives. Skulde det ellers befindes, at berørte Kjøbmænd og Handlende, som efter Loven bør have sliqe Bøger, ei dermed inden bemeldte 8 Uger vare forsynede, skulde de derfor betale i Straf til Boves Justitskasse ligesaameget som det stemplede Papir og Autorisationen beløber; dog ville Vi herhos allern., at deslige Bøger i de Kjøbstæder, som ikke i Forordn. af 23. Jan. 1719 specificeres, maa i Steden for 2 Ark stempelt Papir, hvert Ark til 2 Rdlr., forsynes med Papir, hvert Ark til 1 Rdlr. Og skulde de anderledes, end som forberørt er, indrettede Bøger ei i Dattergang anses.

31. Jan. Til den Ende hermed Vores allern. Villie og Befaling er, at Du forestaaende Vor allern. Villie og Anordning paa behørige Steder overalt i det Dig allern. anbetroede Stift til samtlige Vedkommende allerund. strax lader publicere og bekjendtgjøre, samt ellers selv dermed Indseende at have, at de Handlende med rigtig efter Loven og Forordn. om det stemplede Papir samt denne Vores allern. Anordn. indrettede Rjøbmandsbøger ere forshuede, og at samme vedbørlig holdes, samt at Vedkommende, som befindes disse Bøger ei at have, blive med Mulkft, som ovenfor meldt er, til Justitskassen ansete og straffede.

7. Febr. **Frøg. om Pantebogers og de deraf givne Extrakters tilforladeligere Indretning og Behandling efterdags.**

Indm. Samling pag. 108.

19. Decbr. **Reskr. (til Stiftsbefalingsmanden paa Island Henrik Dæfen) anl. at naar besøvede Kvindfolk paa Island udlægge nogen til Barnefader, som sig med Ed derfor befrier, de da for videre Tiltale skulle være fri, medmindre de kunne anderledes bevise.**

Efter som N. N. og N. N., begge Laugmænd paa Vort Land Island, tilligemed endel af Sysselmændene sammesteds for Os allerund. have andraget, hvorledes Dommerne der udi Landet skulle ofte geraade udi stor Tvilraadighed, naar noget Kvindfolk udlægger enten en gift Mand eller ledig Karl som Barnefader, som sig samme med Benægtelsesed ofte fralægger og dertil paastaar Bøder af Kvindfolket, som ham udlagde, omendffjøndt hun ikke lader sig perfvadere at udlægge nogen anden men vedbliver hendes første Udlæggelse, som dog af Mandens eller Karlens Ed ikke kan synes at

være sandfærdig, saa har det forhen der paa Landet været 19. Decbr Præis paa tvende Maader at ulede Sandheden, for det første ved Ragsstrygning, og for det andet, at de bleve udførte til Kjøbenhavn for der at lide og udstaa Straf med videre, deres derom gjorde Forestilling, hvorved de allerund. udbede sig Vor allern. Anordning om, hvorledes de Kvindfolk skulle straffes, som ikke kunne anskaffe Barnefader, naar den, som udlægges, sig med Benægtelsesed befrier, enten de skulle bøde for deres Forseelse eller agtes som Mindremand og udsøres til Spindehuset; thi er Vor allern. Villie og Befaling, at Du det der paa Landet i Vort høie Navn saaledes foranstalter, at beføvede Kvindfolk, uagtet de udlægge nogen til Barnefader, som sig derfor med Ed efter Loven befrier, dog skulle være fri for videre Tiltale for saadan deres Bekjendelse, medmindre dem kunde overbevises at have gjort en falsk Bekjendelse, da de derfor efter Loven og Forordningerne til Undgjældelse bør anses.

1739.

Frdg. om Skolerne paa Landet i Danmark, og 23. Jan. hvad Degnene og Skoleholderne derfor maa nyde.

Vi Christian den Sjette osv G. v., at som Forefarenheden viser, hvilken usigelig Skade Kirken og Landet derved tilvojer, at Ungdommen, helst af den gemene Almue, hidtil ei overalt har haft Leilighed nok, saaledes som ste burde, at oplæres i sin Kristendoms Grund, samt i Læsen, Skriven og Regnen, og derover tildels i saadan ynkelig Uvidenhed er opvozen, at de hverken i det aandelige eller legemlige vide rettelig at søge og befordre deres eget Bedste; saa have Vi anset det for en af de største Belgierninger for Vore kjære og tro Undersaatter, og for en uforbigængelig Nødvendighed for Landet, efter Vores Høist=Saligste Fr. Faders høilovlig Ihukommelse Hans Exempel, at lade danste Skoler overalt i Vort Rige Danmark paa en be-

23. Jan. standig Fod saaledes indrette, at alle og enhver, endog de fattigste Børn, overalt paa Landet kunne tilstrækkeligen undervises om Troens Grund, samt Salighedens Dei, Orden og Midler, efter Guds Ord og den evangeliske Kirkes sande, i Børnelærdommen korteligen forfattede Lære, saa og i at læse, skrive og regne, som saadanne Videnskaber, der ere alle og enhver, af hvad Stand og Vilkaar de end maatte være, nyttige og fornødne, og til den Ende allern. at anbefale Bore Stiftamtmand og Bisper, overalt i Borets Rige Danmark, saadanne Skolers Indrettelse, hvor de behøves, og det ei er ganske ugjærligt, saasnart muligt paa følgende Maade at besørge:

1. Vilde Vi allern., at alle Degne i Borets Rige Danmark skulle efterdags istedenfor den i Lovens 2—15—2 foreskrevne ugentlige Underretning i Børnelærdommen være pligtige, efter Bispens Anordning og Præstens Anvisning, under deres Embedes Fortabelse, Sommer og Vinter at holde ordentlig dansk Skole, og at undervise Ungdommen flittig i deres Kristendom, Læsen, Skriven og Regnen, og ellers i alle Maader at forholde sig efter den Instruction, som Skoleholderne i Almindelighed allern. bliver foreskreven.

2.

3. Og paa det Degnenes Skoler i Fremtiden vel kunde vorde forsynede, befale Vi hermed allern. og vilde alvorligen, at ingen efterdags maa nyde enten Patronens Kaldsbrev eller Bispens Kollats til noget Degnekald, som ikke tilforn har tjent enten ved latinske eller danske Skoler som Hører eller Skoleholder, og derved bevist sig at have de Kvaliteter og Videnskaber, som til en god Skoleholder udkræves og fiden opregnes. Og i hvorvel Vi allern. gjerne se, at Degnekaldene efter Lovens 2—15 1 med stikkelige og dertil duelige Studenter forsynes, og derfor hermed alvorligen befale, at samme alle Ustuderede, der ellers kunde ligesaa vel have de til Degueembedet fornødne Videnskaber

og ligesaa gode Testimonia, skulle foredrages, saa bør dog 23. Jan. Menigheden og Kirken ei behyrdes med nogen uduelig eller til Skolehold utjenlig Degn, derfor at han er bleven Student, men ville hermed allern., at gudfrygtige, bekvemme og vel øvede, men ustuderede Personer maa og skulle foredrages saadanne Studerede, som ingen gode og tilstrækkelige testimonia vitæ fremvise og ikke til opbyggelig Skolehold befindes at være ligesaa bekvemme; men om nogen skikkelig Student tre Aar vel har forrettet Skoleholderembede, saa han derfor kan fremvise gode Studsmaal, saa skal han siden frem for alle andre; til Degnekald befordres, om han det forlanger.

4—5.

6. Paa det og Degnene for dette deres Arbeide ved Skolehold, som dog er deres Embede mest anstændig, og mange af dem allerede frivilligen og uden sær Tillæg sig have paataget, kunde nyde noget vist aarlig og altsaa have de fornødne Levemidler, helst paa de Steder, hvor deres Indkomster hidindtil have været ringe, eller med Pensioner til de latinske Skoler i Kjøbstæderne ere behyrdede, saa ville Vi hermed allern., at til enhver Degn aarligen af den almindelige Skolekasse skal betales 6 Rigsdaler i tvende Terminer, hver Gang 3 Rigsdaler, og i det øvrige, at alle Degne fra denne Boves allern. Forordnings Dato af nyde deres Indkomster, helst Degnetraben, saaledes som Lovens 2—15—10 foreskriver, saa de enten i Stjæppe eller i Neg saa en Trediepart imod Præsten, hvor de det hidtil ei nydt have, der skal hvert Steds Amtmand dem uden Proces og Bidtløstighed dertil efterdags forhjælpe og Proprietarien være pligtig at svare for sin Bonde, saafremt han efter Degnens Bøvhæring ikke tilholder ham at betale Degnetraben i rette Tid efter Loven. Saa skulle og Bønderne i Degneskolens Distrikt være pligtige at levere Degnen, til Skolens Fornødenhed, 20 til 25 Bønderlæs Løv eller Brænde i Proportion, samt paa de Steder, hvor ingen Græs eller

23. Jan. Avling til Degneboligen er lagt, give ham Græsning og Foder til tvende Rør eller, om han ei holder Skole for hele Sognet, for en Ro og et Par Faar, alt paa den Maade, som om Skoleholdere bliver anordnet.

7—24.

25. Degnen og Skoleholderen nyder den aarlige Løn, som ham ved hans Antagelse for samme Skolehold loves, og det hvert Halvaar til Paaste og til Mikkelsdags Tider, saa og hvor der holdes Skole i Degneboligen eller Skolehuset, da 20 til 25 Bønderlæs Tørv eller Brænde i Proportion; og nyder han aldeles ingen videre Accidenser end ham bliver ved Antagelsen tilladt, under 2 Rdlr.s Mulkt til Skolekassen, om han vægrer sig at antage noget Barn uden Betaling, saasnart det ham af Præsten injungeres.

26. Denne Løn for Skolehold, forsaavidt hvert Sogns Skoleklasse efter den følgende 31., 32. og 33. Artikel dertil ei kan tilstrække, repareres af Stiftamtmanden og Biskoppen efter Amtmændenes til dem først indsendte Forslag, deres Revision og videre allerund. Relation samt Bores paafølgende allern. Approbation, over hele Stiftet, saa at de manglende Penge paa Kirke- og Kongetienders Hartkorn, Proprietariers fri Hovedgaardstaxt og Skovskylv, Præstegaardes Hartkorn, Møllekvyl og Kroer, men Kornet paa alt Bøndergods eller Proprietariers øvrige ufrie Hartkorn (Skovskylv undtagen) hele Stiftet igjennem saaledes deles og anvises, at ei en Undersaat for den anden bliver graveret.

27—32.

33. Og som Vi allern. have overveiet, at de Penge, som hidtil aarlig ved alle Kirker i Rjbstæderne og paa Landet til Lys paa Alteret som et i sig selv uskyldigt og velment, men dog ufornødent Brug ere anvendte, med større Nytte til Ungdommens bedre Undervisning, som et for Gud tækkeligere og for Kirken og Landet høist nødvendigt Vært,

kunne anvendes, og Vore Kjære tro Undersaatter derved i de 23. Jan. til Skolevæsenet fornødne aarlige Udgifter lattes, saa vilde Vi, at disse Penge efterdags til den fattige Ungdoms Skolegang skulle destineres og paa Landet til Skolekassen saaledes henlægges, at der aarlig ligesaa meget dertil betales, som hidtil til Kirkelys er udgiben; hvilket strax af Provsten ved hver Kirke bør udfindes og Stiftamtmanden og Biskoppen tilmeldes, hvor høit Lysspengene ved hver Kirke i Provstiet sig hidtil har beløbet. Men som Vi herved alene sigte til, at Kirken og Landet maatte af denne aarlige Udgift og dens Anvendelse, efter andre evangeliske Rigers Exempel, til et ret gudeligt og nødvendigt Brug, høste en vigtigere og mere essentiel Frugt, end Lyssene paa Alteret kunne medføre, men ingenlunde dem i sig selv at affkaffe eller forbyde, saa vilde Vi derhos allern. 1) at Lys i Kirken til Troprædiken og Aftenfang, da de uforbigængelig udkræves, skulle fremdeles som hidtil bruges og anskaffes; 2) Hvor Kirkerne have enten Lys i Forraad, eller hvor der er et Legatum eller nogen Fundats til Lys paa Alteret, at i saadanne Kirker de allerede havende eller af saadanne dertil legerede Indkomster fremdeles indkjøbte Lys maa, som hidtil, ved Gudstjenesten paa Alteret bruges; 3) Ligesom det og skal være efterdags tilladt, saa ofte nogen enten ved Sigbegængelse eller i andet Tilfælde frivilligen vil forære eller bestøtte Lys paa Alteret, samme at imodtage og, saa længe de vare, ved Gudstjenesten at bruge.

34—36. 34

37. Børnene bør saa længe undervises, indtil de i det mindste have lært færdig at læse i Bog og vide deres Kristendom, saaledes at Præsten skjønner, at de fra ordentlig Skolegang kunne befries. Siden skulle de store Børn, som ei tjene, gaa hver Winter mellem Ningsæden og Baarsæden i Skole, indtil de til Konfirmation aatages. Men de, som ei længere gaa i Skole, bør dog siden, saalænge

23. Jan. de ere ugifte, og Præsten det eragter fornødent, møde ved de offentlige Katekisationer i Kirken og derfra ei udeblive; hvorimod den Frihed, som i den 2. Artikel af Vor allern. Forordning om Konfirmationen forundes de konfirmerede, ei bør eller maa af nogen indvendes, saalænge Præsten skjønner, at han endnu videre Undervisning ved Katekisation behøver, saasom samme Frihed efter Ordnes rette Mening alene figter til Katekisationen og Undervisningen i Skolen, hvortil de konfirmerede ei videre af Præsten kunne forpligtes.

38—40.

23. Jan. Instrur for Landstthingene.

Anordning, hvorefter Vi Christian den Sjette osv. allern. ville, at alle vedkommende sig ved Landstthingene udi Vort Rige Danmark allerund. skulle stikke og forholde.

1—5.

6. Saasnart Landstthingene af de tilstedeværende Landsdommere, Landstthingskriveren, og i Vort Land Nørrejylland Landstthingshøreren er sat, skulle først Ord til andet offentlig for alle Tilstedeværende oplæses hvis Forordninger og Befalinger, som under Vores kongelige Segl fremsendes og befales at læses; og skulle Landstthingskriverne, men i Vores Land Nørrejylland Landstthingshøreren, indføre deres Indhold og Mening kortelig i Landstthingsprotokollerne, og Ord til andet i Landstthingskopibøgerne. Dernæst læses Kjøbekontrakter, Skjøder, Mageskifter, Gave- og Pantebreve, Afkald, Arvs- og Gjælds-Fragaaelser, Tillysninger og andre deslige Breve, hvilke, for Tiden at spare, ekstraktvis oplæses, og, som om Vore Forordninger er meldt, indføres i Landstthingsprotokollen og Kopibogen. Derefter foretages de til Landstthinget indstævnte Sager, først Vore egne og fiden andres, alt efter den Maade, som i Lovens 1ste Bogs 3die Kap. 7de Art. er befalet.

7. Paa det at der overaalt med Sagernes Foretagelse 23. Jan. kan holdes en vis Orden, da ville Vi allern., at Landsthingsfriverne, foruden Justitsprotokollen, skulle holde en egen dertil indrettet Stævningsbog, hvori de paa et Blad halvbrudt Papiir have at indføre en Ekstrakt af hver Stævning, som de udfædte, være sig Hoved-, Kontra- eller Kontinuationsstævning, saa at hver Stævning bliver ekstraheret paa sit eget Blad, hvilket numereres, ligesom Stævningerne Tid efter anden udfærdiges. I denne Stævningsbog skulle Landsthingsfriverne i Bredden vedtegne, ei alene, om der i i samme Sag er udtaget Kontra- eller Kontinuationsstævning, og under hvad Numer de i Bogen findes, men endog, hver Gang noget i Sagen ved Landstinget vorder foretaget, med Henviisning til Justitsprotokollen, paa hvad Side eller Blad noget derom er tilført. Og skulle Landsthingsfriverne efter samme Bog 8 Dage, førend Landstinget er berammet at holdes, forfatte, og paa Landsthingshusets Dør til alles Efterretning opflaa et Karte, i hvad Orden Sagerne ved næste Landsting skulle foretages, efter de i Sagerne udtagne Hovedstævnings Numre; dog saa, at Bore egne Sager sættes først frem for alle andre. Og ville Vi allern., at dette Karte strikte skal følges, og ingen Dispensation deri gjøres, men Vedkommende være pligtige, naar deres Sager efter det anslagne Karte paaraabes, at fremstille sig for Retten, eller tilskrive sig selv, hvad Ulempe dem for deres Udeblivelse i Følge af Loven kunde hænde.

8. Landsdommerne have nøie at iagttage Lovens 1ste Bogs 4de Kap. 30te Art., og ikke affige nogen Dom, førend den, som lovlig er stævnet, og ikke lader møde, er bleven forelagt og givet Lavdag, og det for Retten er bevist, at saadan Lavdag ham lovlig er forkyndt. Deslige Forelæggelser udfærdiges ligesom Stævninger, og paa samme Sort stemplet Papiir, af Landsthingsfriveren under Landstingets Segl, og ubleveres Sagsøgeren til at besørge deres For-

23. Jan. Kyndelse, hvormed skal i alle Maader forholdes, som med Landstthingsstævninger.

9. Med Opsættelser forholdes det efter Loven, og bevilges de ikke uden med begge Parter's Tilladelse, eller og naar Landsdommerne finde skjellig Årsag dertil. Og til den Ende skal den Part, som forlanger Opsættelse, tilkjendegive, hvorpaa han sin Begjæring grunder; skulde det ved Sagens Uddrag befindes, at han alene har begjæret Opsættelse, for at hindre Bederparten i sin Ret, da bør han ved endelig Dom tilfindes, for saadan utilbørlig Ophold at betale til Justitskassen saameget, som Landsdommerne skjellig eragte.

10. Det maa være enhver tilladt ved Landstthingsretterne at forestille sin Sag enten mundtlig, eller ved skriftlig Indlæg. Dog, dersom nogen af Parterne finder for godt at gaa mundtlig i Rette, da kan hans Bederpart ikke derved forbindes til at gjøre det samme, men han tillades Opsættelse til næste Landstthing skriftlig at svare, saafremt han det forlanger; ei heller kan den, som mundtlig agerer sin Sag, paastaa, at faa alt protokolleret, hvis han fremfører. Dog, skulde nogen af Parterne finde fornødent til sin Sags Løb, at lade i Protokollen tilføje noget, enten sin Deklaration, eller sin Bederparts Tilstaaelse, eller andet, som han til Sagens Dplysning finder fornødent, da skal Landstthingsfriveren, tilligemed Landstthingshøreren i Nørrejylland, være pligtige, uden nogen særdeles Betaling derfor at forlange, slikt at gjøre. Men skulde nogen fordrifte sig, under saadan Prætext, utilbørlig at opholde Retten, da anses han derfor ved endelig Doms Afstgelse med Straf til Justitskassen, efter Landsdommernes Sigelse.

11. Svad Stævninger, Domme, Akter og Indlæg, Breve og Bevisligheder, som Bedkommende til deres Sagens Dplysning i Landstthingene fremlægge, skulle af Landstthingsfriverne, og i Nørrejylland tillige af Landstthings-

hørerens, i Justitsprotokollen annoteres, og strax for Retten 23. Jan. af Landstthingskriverne paategnes, at de i Retten have været fremlagte, med vedføiet Dag og Dato, hvormed Landsdommerne bør have nøie Indseende. Ligeledes have Landstthingskriverne, og Landstthingshørerens i Nørrejylland, rigtig at anføre i Protokollerne, hvad hver Dag og ved hver Sag foresalder, være sig Forelæggelse, Opsættelse, Stævning, Indlæg, Interlokutorier, Optagelse til Doms, med hvis videre foresalde kan, paa det at Protokollen altid kan være Vidne om det, som ved Sagerens Forhandling passerer.

12. Naar Parterne have udageret deres Sager, og erklæret sig intet videre at ville fremlægge, hvorom de af Landsdommerne skulle tilspørges, og deres Svar i Protokollen tilføres, da skulle Landsdommerne optage Sagen til Doms; og staar det da til dem selv, hvad heller de derudi strax ville dømme, hvilket i Delinkventsager, helst naar Delinkventerne selv stilles for Retten, bør ske, naar det er muligt; eller og hjemtage Dokumenterne, for dem at igjennemse, og derefter Dom i Sagerne affige til et andet Landstthing.

13. Udi de Sager, som Landsdommerne finde for godt at tage hjem med sig til Estersyn, forfatter Landstthingskriverens en Extract af Protokollen over alt det, som i Retten ved Sagens Procedure er passeret, saa at Landsdommerne sig derpaa ligesaa trygt, som paa Protokollen selv, kunne forlade; til hvilken Ende Landstthingskriverens den med sin Haands Underskrift har at bekræfte; men ved Nørrejyllands Landstthing skal den underskrives baade af Landstthingskriverens og Landstthingshørerens, efterat de nøie forud have konfereret deres holdte Protokoller med hinanden; samme Udtog lægges ved Sagens Dokumenter. Derefter dele de tilstedeværende Landsdommere de til Doms optagne Sager imellem sig, saa at hver, saavidt mulig, tager lige mange til sig, dog at de Sager, som have Konnexion med hverandre, følge tilsammen. Og, saasnart en Landsdommer

23. Jan. har gjennemset de af ham med sig hjemtagne Sager, besøger han, at de uden Ophold fra ham til hans Kollega vorde leverede i Tur og Orden, som Landsdommerne selv mellem sig aftale, paa det at Sagerne, om mulig, kunde alle komme til samtlige Landsdommeres Eftersyn, førend Landsthinget igjen holdes. Skulde nogen af Sagerne være af saa stor Vidtløftighed, at de ei kunne blive eftersete af samtlige Landsdommere saa betimelig, at Dom derudi kan falde, enten til første Landsthing, eller til det Landsthing, som vorder holdt næst efter, at de i Loven bevilgede 6 Uger til en Doms Affigelse ere forløbne, og vedkommende Parter ikke selv ville finde sig i at tilstaa Landsdommerne længere Tid; da have de slikt Os allerund. at referere, og paa den vægerlige Partis Bekostning udbede Bores allern. Dispensation i den til en Doms Affigelse forestkrevue Tid.

14. Naar Sagerne saaledes ere eftersete af de samtlige Landsdommere, som i Landsthinget vare tilstede, da Sagerne til Doms bleve optagne, da forsamle Landsdommerne sig paa Landsthingshuset, og ingen andensteds, en eller flere Dage, om Behov gjøres, førend Landsthinget igjen er berammet, for at votere til Doms Affigelse, paa det at det ny forestaaende Landsthing ikke desformedelst skal opholdes; og votere de da i de til Doms af dem optagne Sager. Voteringen skal ske nedent fra; og skulle Landsdommernes Vota, hvad heller de gives skriftlig eller mundtlig, af Landsthingsfriveren indføres i en dertil forordnet, gjennemdragen og forseglet Protokol, som hvert Landsthing, naar den er brugt, bliver henlagt i sikker Forvaring hos Landsthingsfriveren under de samtlige tilstedeværende Landsdommeres Forsegling. Hvad da de fleste Vota beslutte, derefter bliver Dommen forfattet af den øverste Landsdommer, som er af lige Mening med det, som dømt vorder, og overleveres til Landsthingsfriveren, som den i Protokollen indfører. Paa lige Maade forholdes med Voteringen, naar der strax paa Lands-

thinget skal affiges Dom i en optagen Sag. Og, som al 23. Jan. Votering bør ske med Frihed, og ingen for sin særdeles Mening hades, saa maa ingen enten Landsdommer eller Landsthingsfriver eller Hører aabenbare, hvad Tanke nogen af Landsdommerne især kan have haft om en eller anden Sag, og det under Straf af sit Embedes Forbrydelse, om ham overbevises slikt til nogen at have kundgjort.

15. Naar Dommene saaledes ere forfattede, og i den Orden, som Sagerne ere anslagne, offentlig affagte, skal Landsthingsfriveren give dem til Bedkommende efter Begjæring beskrevne, og det, i alle Maader konform med Protokollen, saaledes, at næst efter de samtlige Landsdommers Navne, hvormed hver Akt begyndes, indføres Ord til andet, hvad hver Dag for Retten er passeret, eller ivettelagt, protokolleret eller decideret; dog saaledes, at alene Slutningen af den paastævnte Dom behøver at indføres, og de producerede Thingsvidner alene at nævnes, efterat de forhen ere paaskrevne, og de have været ivettelagte. Og naar Dommene i saa Maade af Landsthingsfriveren ere forfærdigede under hans Underskrift og Forsegling, (men i Nørrejyland paraferes de alene af Landsthingsfriveren) besørger han dem omsendte, at underskrives og forsegles, af Landsthingshøreren i Nørrejyland tillige, og af de Landsdommere, som ubi den ergangne Dom have været enige, hvilke og alene bør stande til Rette for den ergangne Dom, saafremt den ved Høiesteret skulde befindes ulovlig. Paa lige Maade skulle og Landsdommerne ubi Justitsprotokollen lade ved hvert Interlokutorium eller Præliminærfjendelse, som affiges, tilføre deres Navne, som dertil have voteret, for hvilke de ligeledes blive ansvarlige, hvorudi og Landsthingsfriveren ved Aftens Udstedelse har nøie at følge Protokollen.

16. Naar Udlæg efter Høiesterets- eller anden Overretsnamnsdom søges hos nogen, som er Adel, eller lige med Adels privilegeret, og derfor til Ridemænds Udmeldelse vor-

23. Jan. der stæbnet til Landstthinget, da staar det i Landsdommer-
nes Raar, dertil at udnæbne, enten en af deres eget Middel,
eller og tvende andre gode Mænd, som ere af lige Stand
med den, hos hvilken Udlæg søges. Og har da den eller
de udmeldte at gjøre Udlæg, eller Immission, efter Lovens
saaledes, som han eller de agte at tilsvare og bekjendt være.
Og som Vi ikke uden Mishag have fornummet, at Beføst-
ningerne ved Ridemændsforretninger findes undertiden meget
ubillig opskrevne. saa befales, at Ridemænd, som ere til-
satte at dele Ret imellem Kreditor og Debitor, nsie tilse, at
ingen Debitor mod Villighed besværes, eller af sin Kreditor
fordres for mere end som Ret er, meget mindre maa Ride-
mændene selv misbruge deres Embede til egenyttige Exak-
tioner, men hellere se derhen, at den Skyldige forstaaes
for alle usornødne Omkostninger. I sær befales, at den
Betaling for Vognleie ved Indførjeler, som i Forordn. af
4de Marts 1690 tilstaaes Landsdommerne, ikke maa udtydes
videre end til det, Landsdommeren virkelig betaler og ud-
lægger for en Vogn med 2 eller 4 Heste, efter Reizens og
Veiens Leilighed, fra hans Bopæl, og fremdeles indtil han
hjemkommer; ei heller bør Vognleie godtgjøres til og fra
de Steder, hvor han, medens Forretningen varer, finder for
godt at tage hans Natteleie, men den beregnes alene, efter-
som han reiser omkring paa det Gods, hvor Indførjelen
forrettes, fra By til By. Paa lige Maade bør det for-
holdes med den Herreds- eller Virkfogden ved Indførjeler
bevilgede Vognleie for en Vogn og 2 Heste, som og maa
tilstaaes Sagsøgerens Fuldmægtig, der ved Indførjelen med-
følger, for at gjøre Paavisning, og hvilken for hans Umage
og Fortæring ikke mere maa tillægges end 1 Rdlr. daglig,
saalænge han Forretningen bivaaner. Og har Landsdom-
meren i sin Forretning ved Dag og Datum at specificere
baade hvad han hver Dag gjør og forretter, saa og hvad
Omkostninger den Skyldige paaføres, paa det deraf kan ses,

om de Vedkommende ved forsætligt Ophold nogen usornøden 23. Jan. Omkostning foraarfages, eller videre betales, end for de Dage og Reiser, Ridemanden virkelig er i Forretning. Fremdeles bør Landsdommeren ved Immissionen decidere over de af Sagsøgeren paastaende Omkostninger, dem han efter Billighed bør determinere, hvor høit de maa ansættes, saasom det er bekjendt, at adskillige, helst naar de have Dom til skadesløs Betaling, udgive meget mere, end de burde, eller igjen kunne tilbage fordrø, især til deres Kommissariers Belønning, og Prokuratorers Salarium; og de Kwitteringer, som de for deslige Udgifter erholde, kunne ikke forbinde den Skyldige til at betale, hvad Sagsøgeren har funden for godt af Diskretion at udgive. Saa ofte de virkelige Landsdommere selv ville paatage sig at forrette nogen af de foresaldende Indsørseler, ere de dertil nærmest berettigede. Naar det ei er deres Leilighed, udmeldes eu af Bicolandsdommerne, hvorved deres Anciennitet i Embedet iagttages, og det alternatim en efter den anden. Dersom ingen af Landsdommerne vil paatage sig den forlangte Forretning, da udmeldes, som forhen sagt er, 2 gode Mænd, der ere af lige Stand med den, som søges, og hvilke foruden Bognleie nyde saameget i Salario, som en Landsdommer er tillagt. Men ingenlunde maa det være Landsdommerne tilladt, til nogen saadan Forretning at udmelde deres Fuldmægtige, eller andre, som skulle give dem Part af hvis der ved Forretningen kan fortjenes.

17. Med Skjødets, Pantebrevets og andre deslige Dokumenters Thinghsning, saavel som Panteforskrivelsers Udflettelse af Pantebogen, samt derved forlangende Attesters Udfstedelse, forholdes i alt efter Loven og Forordn. af 7. Febr. 1738; og udfærdiges sliige Attester og Extrakter alene af en virkelig Landsdommer, som og ene derfor staar til Ansvar.

18. Ingen Landsdommer maa betjene Retten i en ham selv paagjældende Sag, men han bør udtræde fra

23. Jan. Retten, ei alene naar derudi voteres, men endog naar den ageres; ei heller maa han bivaane Voteringen, mindre selv votere i nogen Sag, hvorudi enten af Parterne ere ham saa nær som Sødsfendebarn beslægtet, eller besvogret. Skulde og nogen Sag forekomme, hvis Udsald ham eller hans nær Paarørende kjendelig maatte angaa, da bør han have den Diskretion, at entholde sig fra Retten, medens derudi voteres. Paa lige Maade forholdes med Landsthingsfriveren; og i saadanne Tilfælde forretter den yngste Landsdommer, eller i Nørrejylland Landsthingshøveren, deres Embede. Skulde det kjænde sig formedelst saadan Marsag, at en eller flere Sager ikke skulde kunne paatjendes, fordi Landsdommeren ei deri kunde kjende, da skulle de slikt Os allerund. referere, og begjære en Sættelandsdommer til saadan Sags eller Sagers Paatjendelse anordnet. End skulde Landsdommeren, hvor ifkun en er, eller samtlige Landsdommere i en Provins, ved uformodentlig Svaghed overfaldes, eller ved andre lovlige Forfald forhindres fra at indfinde sig ved det berammede Landsting, da maa i saadan Tilfælde Landsthingsfriveren alene, og i Nørrejylland Landsthingshøveren, modtage, publicere, paategue, og protokollere de Forordninger og Befalinger, samt andre Breve, som til Publikationen fremsendes, paa det Publikum og andre ikke skulde opholdes; saa og beramme og bekjendtgjøre, naar Landsting igjen skal holdes; men med det, som angaar Dommerembedet, maa han sig aldeles ikke befatte; og skal alt slikt opsættes til næste Landsting, til hvilket Landsdommerne sig have at indfinde, eller og besørge, at Retten med en Sættelandsdommer af Os allern. vorder forsynet.

19—23.

26. Febr. Frdg. om, hvorledes de Regnskabsbetjente, som paa de dem betroede Oppebørsler noget skyldig blive, herefter skulle anses og straffes.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi 26. Febr. med megen Mishag have maattet erfare, hvorledes adskillige af Vore Regnskabsbetjente have formastet sig imod deres Trofskabspligt at angribe Vores dem anbetroede Oppebørser, saaledes, at de deraf adskillige Summer ere skyldige blevene; saa have Vi til Sligt efterdags at forekomme, allern. funden for godt derom at anordne og befale at naar nogen Regnskabsbetjent, som Vores Oppebørser er anbetroet, være sig enten Penge, Korn, Materialier eller af hvad Navn nævnes kan, paa sine derfor afslagte Regnskaber skulde findes udi saadan Debet, som han ei enten strax kunde tilsvare eller derfor stille vedbørlig Kaution, skal han, uden nogen Slags antagende Undskyldninger om Marsagen dertil, af Vores Kammeradvokat tiltales og udi Kammerretten, efter Frdg. 4. Marts 1690 om utro Tjeneres Straf, dømmes til Fængsel og Arbeide paa Bremerholm, og der saalænge at forblive, indtil han enten hans Gjæld har afbetalt, eller ved Døden afgaar; og i saa Fald efter hans Død maatte foresalde nogen Arv, som hans Arvinger kunde være berettigede i hans Sted at tiltræde, det være sig enten Børn eller andre Arvinger, da maa de ei nogen Arvedel nyde, førend først den Os skyldig blevene Summa med paa-løbende Renter er afbetalt og forlods udtaget. Paa samme Maade skal det og forholdes, om den afdøde Betjents Hustru, enten selv eller efter hendes Død hendes Arvinger, tilfaldt nogen Arv, skal og Vores Fordring forlods deraf udtages, førend dem nogen Arv maa tilbeles. Hvilket alle Bedkommende Skifteforvaltere, civile eller militære, ved foresaldende Skifters Holdelse tilbørligen skulle iagttage, naar Skiftets Administration foretages, og ei nogen Arv at uddele, førend først fra Kammerkollegii Deputerede Attest i Skifteretten er fremlagt, at Vi hos ommeldte Regnskabsbetjente ei have noget at fordrø; thi i Fald sligt af Skifteforvalterne ei skulde blive observeret, da skulle de være plig-

26. Febr. tige at udbetale af den Arbejdspart, som til Arvingerne var udbdelt og paa Betjentens Debet til Bores Kasse burde været erlagt.

19. Juni. **Langsartikler for Bly-, Spaan- og Skæver-tækkerne i Kjøbenhavn.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.,

1—9.

10. Ingen Mester eller Enke maa have andre Drengene ubi Lære end af Bores egne indfødte Undersaatter, som med Geburtsbreve bør bevise deres ærlige Fødsel.

11—24.

28. Juli. **Frdg., hvorved de forhen udgaaue Forbud saavel paa at indtage noget af de paa Boringholm saakaldede Udmarksjorder, som og paa at rive Lyng og at hugge Ener inden de omkring Skovalmindingen satte Steue sammesteds, fornyes og igjentes.**

Sndm. Saml. pag. 115.

31. Juli. **Anordn., hvorefter saavel Hs. Majest.s Betjente i Danmark og Norge som især de saakaldte Landfiskaler sig allerund. skulle rette og forholde.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.; som Vi med første Mishag maa fornemme, hvorledes Loven og de af Bores høifalige Forfædre saavel som af Os Selv Tid efter anden udgivne Forordninger af nogle af Bore Undersaatter ikke med den allerund. Hørfømmelighed, som ste burde, blive efterlevede, saa have Vi, til samtlige Bore kjære og tro Undersaatters Bedste, saa og til god Skik og Orden i Bore Riger saavel i geistlige som i verdslige Sager at vedligeholde, allern. funden for godt derom følgende Anordning at gjøre:

1. Alle Øvrighedspersoner i begge Vore Kongeriger, 31. Juli. som nogen Jurisdiktion eller saadant et Embede er betroet, hvorved de forpligtes at haandhæve Loven og de udgangne Forordninger, især Vore Stiftamtmand, Bisper og Amtmand, samt Vores Berghauptmand over Vores Bergvæsen i Norge, som i Særdeleshed til Opsynsmænd i de dem allern. anbetroede Poster ere allerede beskaffede eller herefter beskaffede vorde, skulle med største Flid og Omhyggelighed paaagte, at Loven og Forordningerne, saavidt samme angaa enten den almindelige Sikkerhed og Rolighed i Kirken og paa Landet, Politien, de Fattiges Væsen, de Umyndige, item Kirker, Skoler, Hospitaler, Veiene, Broer eller andre publice Ting, Skovenes og Jagtens Konservation, Vandløsning eller andre offentlige Anstalter, Delinkventers Forsøgning, Sabbatens Helligeholdelse eller og Vores Interester, af ingen modvilligen overtrædes eller sættes til Side; men saa ofte de slikt fornemme eller det dem i Følge af denne Anordning anmeldes, sig nøie derom informere, og derpaa saaledes imod de Skyldige fortfare, som Loven og Forordningerne, deres havende Instrux og denne Vores allern. Anordning det medfører; skulde nogen Øvrighedsperson, høi eller lav, befindes heri vidende med nogen at have konniveret, ville Vi lade Sagen paa hans Bekostning imod den Skyldige forfølge, og skal han desuden med anselig Pengemulkt, Suspension, ja Embeds Forbrudelse, efter Sagens af Os befundne Bestaffenhed, anses.

2. Paa det at vedkommende Øvrighed, i Særdeleshed Vores Stiftamtmand, Bisper og Amtmand, saa meget bedre kunde vorde vidende, hvad og af hvem der i de forhen allegerede eller andre sliige Tilfælde af de dem anfortroede Underhavende og i deres Distrikt maatte handles imod Loven og Forordningerne, saa ville Vi allern. beskikke i begge Vore Kongeriger i hvert Stift en eller, om Vi det nødigt eragte, flere Fiskaler af de i Stiftet sig opholdende bedste

31. Juli. Profuratorer eller andre dertil bekvemme Personer, som skulle efterdags og straxen paa behørigte Steder for vedkommende Stiftamtmand, Bispe, Amtmand eller andre dertil anordnede Øvrigheder, ja, om de Paagjældendes Stand efter Tingenes Natur det udkræver, for Os selv og Vore Kollegier det anmeldte, hvad de erfare i flige Poster at ske og forøves imod Loven og Forordningerne; ligesom Vi og allern. ville, at Vore Stiftamtmand eller anden Øvrighed, for hvilken noget betydeligt imod Vore andre Betjente eller andre Øvrigheds- og Standspersoner anmeldes, skal i flige vigtige Tilfælde først allerund. til Os selv eller det Kollegium, hvorunder den beskyldte forterer, det anmeldte med alle sine Omstændigheder referere, og Vores allern. Resolution derpaa afvarte, førend noget Lovmaal i Sager af sliq Konsekvens af dem foranstattes.

3. Saa ofte disse af Os beffikede Fiskaler vorde vidende om noget utilbørligt eller misligt, som før er omtalt, af hvem det end og maatte være begaaet, paa det Sted og i de Distrikter, hvor de ere beffikede, bør de nøie udforske alle Omstændigheder og søge al den Oplysning, som i Sagen kunde behøves, saavidt i Stilhed og uden bruit kan faas, og siden Sagen med alt, hvad de derom vide, enten til vedkommende Stiftamtmand, Bispe, Amtmand og anden Øvrighed eller, om den beskyldte er selv en anselig Øvrighedsperson, da til Vores Rancelli omstændelig indberette, og imidlertid og indtil videre Ordre holde baade Sagen og alle Omstændigheder aldeles for alle andre skjult og forbulgt. Skulde nogen Fiskal befindes herimod at handle, og det ei anmeldes, saasom befalet er, eller og utidigt at føre nogen i Wanrygte, da skal han have baade sit Fiskals- og sit Profuratorembede, eller hvad han ellers betjener, forbrudt, saa og efterdags være uværdig at betjene noget Embede, hvoraf han kan have Væge og Nytte.

4. Enhver af dem skal være betænkt paa at holde

noie Bog over alle de Poster, som han bringer i Erfaring 31. Juli.
 at stride imod Loven og Forordningen og ei angaa blot og
 alene Bore kjære og tro Undersaatters partikulære Smel-
 lemværende, saa og til hvem og hvorledes han samme har
 anmeldt, og hvad derpaa er fulgt, og deraf aarlig mellem
 Paaske og Pintsedag at indsende rigtig Extract og Relation
 til Bores danske Rancelli og desuden til Bore andre Kol-
 legier, saavidt enhver af dem er vedkommende af det, som
 han har haft at anmelde, paa det deraf siden kunde skjønnes,
 hvilke af Bores Betjente der have været aarvaagne og
 nidkjære eller efterladne i deres Embede, saa og hvilke af
 de beskaffede Fiskaler der bedst have efterlevet deres Pligt i
 denne Post. Hvorhos Vi allern. ville, at hvis saaledes til
 Bore Kollegier vorder refereret, skal holdes saa geheimt, at
 ikke nogen uskyldig derover kommer i Banrhgte; skulde det
 i Rancelliet ved Eftersyn findes, at nogen Fiskal ei havde
 indsendt sin anbefalede Relation i forebemeldte Tid, skal det
 Stiftamtmanden tilmeldes, som ham derfor muldterer paa 4
 Rdr. til Justitskassen, og desuden tilholde ham strax at
 indsende forebemeldte Relation inden 4 Uger, med mindre
 han sit Fiskal- og Prokurorembede, eller hvad han ellers
 har betjent, vil have forbrudt.

5. Enhver saadan af Os beskaffet Fiskal, som noget i saa
 Maader har anmeldt, hvorfor den Skyldige siden efter
 Stiftamtmandens, Biskoppens, Amtmandens eller nogen
 anden Ovrigheds Skjønsmhed bør tiltales, bør samme Sag
 som Aktor siden lovlig paatale og forfølge, dog ei førend
 han dertil vorder beordret, og saaledes som Lov og For-
 ordning medføre, da han ved Sagens Udfald, og om Sa-
 gen gaar den beskylde under Dien, og Aktor vinder Sa-
 gen, bør nyde Processens Omkostning efter Sagens Be-
 skaffenhed, men om den sigtede beviser sin Uskyldighed, bør
 han være befriet for at betale Fiskalen noget i Omkostning.

6. Men til at udføre ordinære Delinkventfager eller

31. Juli. andre deslige Sager, som ei af disse Fiskaler selv opdages eller anmeldes, ville Vi allern., at disse Fiskaler skulle være aldeles befriede for, og at efterdags de andre Over- og Underretsprokuratorer efter deres Tur dertil bruges og af Stiftamtmanden udnævnes, en til Anklager og den anden til Delinkventens Forsvar, hvilke derfor ei skulle nyde noget Salarium eller videre enten for Bognleie eller Taring, end af Stiftamtmanden med Bores allern. Approbation fastsættes; med mindre Delinkventen er saa formuende, at han kan selv betale Processens Omkostninger, da det er billigt, at Prokuratorerne ogsaa saa deres Umage belønnet.

7. Skulde nogen af disse Fiskaler opdage nogen vitterlig Overtrædelse eller utilbørlig Forsømmelse hos nogen af Bore Betjente, geistlige eller verdslige, hvad Bestilling de end betjene, som siden ved lovlig Undersøgning befindes rigtig, skal den skyldig befundne foruden anden Straf være pligtig og tilfindes at betale til Fiskalen en Maanedes, Fjerdingaars eller Halvaars Beløb af den ham allern. tillagte Gage, efter Sagens Vigtighed; og ville Vi, saa ofte Vi maatte allern. eftergive slige Forseelser, dog tilholde den skyldige at udrede slig en Belønning til Fiskalen, og hvor nogen bliver tildømt Bøder at udrede, da skulle disse Fiskaler nyde $\frac{1}{3}$ af Bøderne ndi de Sager, som dem bliver befalet at udføre, og den halve Del ndi de Sager, som de selv have angivet.

8. I det øvrige ville Vi allern. beffærme og haandhæve alle Bore tro Betjente og især de af Os beskittede Fiskaler, som denne Bores Anordning allerund. og med Flid sig efterrettelig holde, og ei tilstede, at nogen, i hvem det maatte være, dem derfor hemmelig eller aabenbare hader, undertrykker eller ilde omtaler, hvilket Vi hermed ville have alle og enhver strengelig forbudt, saa kjært dem er at undgaa Bores høieste Unaade, og ei at straffes som Bores egl. Mandaters mobbillige Overtrædere.

9. Skulde derimod nogen understaa sig med grove 31. Juli.
Beflydninger uden ringeste Grund at bebyrde nogen uskyldig Mand, enten for Os selv eller for vedkommende Dyrighed, saa skal han derfor stande den Forulempede til Ansvar efter Loven; men har han for Stiftamtmanden eller anden vedkommende Dyrighed strax godtgjort, af hvem det Angivne ham er forebragt, saa og at han sig dermed ei anderledes, end efter denne Vores allern. Anordnings Medfør har forholdet, skal han være aldeles angerløs, og for al Tiltale befriet, hvorledes end Sagen maatte udfalde.

Frdg. anl., hvorledes med døde Kreaturer paa 11. Sept.
Landet, som befindes paa Veie og Marker henliggende, deres Nedgravelse eller Bortforsel skal forholdes.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at eftersom Vi med megen Mishag have erfaret, hvorledes saavel Proprietarier som Almuen paa Landet lade deres enten af Sygdom eller andre Tilfælde bortdøde Kvæg og Væster paa Veie og Marker henligge uden at besørge samme bortførte og nedgrave, alt under Prætext af befrygtende Banære, Foragt eller Behreidelse, som Almuen vrangelig indbilder sig, at saadant Arbeide maatte føre med sig, da dog enhver, som saadaane uomgængelige Gjæringer, Dyrerne og Landet til Nytte og Tjeneste, bestille, saavelsom de, der enten selv eller med sine Tjenestefolk ville lade det gjøre, noksom ved den allern. udgivne Forordning af 21. Marts 1685 for al den derved befrygtende Banære, Foragt eller Behreidelse ere beffjærmede, da det strengelig er befalet, at hvo, som fordrister sig, enten med Ord, Skrift eller Gjærning, noget imod en eller anden for saadan Forretning at bebreide, skal uden nogen Forskaansel lide paa Wer eller straffes paa Bremerholm; saa have Vi allern. for godt befunden ei

11. Sept. alene herved bemeldte Forordning at igjentage, men endog derhos at byde og befale . . . at efterdags hverken paa Mark eller Bei nogensteds i Vore Riger og Lande maa findes Nadsler af Heste, Kør eller andre Kreaturer at henligge, men naar nogen Hest, Ko, Faar, Svin eller andet Kvæg paa Bei eller Mark findes, da skulle saamange af den Landsby eller Sogn, paa hvis Grund det er, som med deres Tjenestefolk af Sognefogden tilfiges og behøves, til det døde Nadsel at nedgrave eller bortføre, være pligtige at møde og samtlige dertil at hjælpe, og skal det med det Arbeide at forrette gaa omkring mellem By- og Husmændene med deres Tjenestefolk efter Mandtallet

27. Novb. **Frdg., anlangende at Delinkventer istedenfor at dømmes til Bremerholm skulle herefter dømmes til Arbeide i nærmeste Fæstning.**

Vi Christian den Sjette osv., G. v. at, saasom baade Loven, saa og Kongelige Forordninger og Reskripter udi adskillige Tilfælde befale, at Delinkventer, efter deres Misgjerningers og Forseefers Bestaanden, skulle dømmes til Bremerholm; saa have Vi nu allern. funden for godt at forandre, hvis i saa Maader derved er bleven befalet, og til den Ende ville have budet og befalet . . . alle Rettens Betjente i begge Vore Riger Danmark og Norge, at ingen Delinkvent herefter maa dømmes til Bremerholm, men at de i det Sted skulle kondemneres til Arbeide i Vores nærmeste Fæstning.

1740.

2. Jan. **Frdg. ang. Fiskeri udi Limfjorden.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi er kommen udi allern. Erfaring, hvorledes endel af de omkring Limfjorden i Bort Land Nørrejylland boende Proprietarier skulle være udi de Tanker, ligesom det Fiskeriet udi Lim-

fjorden til Midtstrøm, som et Ejendels Fiskeri, forsaavidt 2. Jan. deres Grund støder paa Limfjorden, skulde tilhøre, og at de virkeligen under den Titel have villet forhindre andre at fiske der i Stranden, da dog Limfjorden ligesom alle andre Strande udi Bore Riger og Lande almindeligen Os alene og ingen anden tilhører og af Alders Tid tilhørt har, hvorfor der og udi bemeldte Limfjord, overalt for alle Mænd indtil begge Land, har været et frit Fiskeri, undtagen paa de Steder, hvor særdeles Fiskestader, af hvilke der aarlig til Os stattes og skyldes, ere indrettede; saa paa det sliig skadelig Misbrug ikke skal tage Overhaand eller ved de imellem Bore Undersaatter indbyrdes førende Processer noget Bores Rettighed til Hinder og Afgang foreløbe, have Vi allern. funden for godt herved at anordne og befale: At udi Limfjorden overalt, hvor der ikke allerede ere særdeles indrettede Fiskestader, hvoraf til Os stattes og skyldes, skal det herefter være alle og enhver uden Forffjel tilladt at bruge og nyde frit Fiskeri indtil begge Land, saavidt Sandedet og Vandet gaar, hvorudinden de af Proprietarierne omkring Limfjorden erhvervede Domme, som stridige imod Bores kongl. Rettighed, ikke skulle være hinderlige. Men naar nogen derudi for sig selv i Særdeleshed vil have et vist Distrikt, hvor alle andre i Almindelighed ikke maatte fiske eller Fiskestader oprette, da skulle de derpaa søge Bores allern. Koncessjon og deraf aarlig Afgift til Bores Kasse erlægge. I det øvrige ved Fiskeriet har enhver at holde sig Lovens 5—10—45 og 46 allerund. efterrettelige.

Frdg. ang. Kvægtienden udi Danmark.

7. April.

Indm. Saml. pag. 118.

Plakat og nærmere Anordning ang. Skolerne paa Landet i Danmark. 29. April.

Vi Christian den Sjette osv. Sv. v. Og

29. April. der Borees om Skolevæsenet udgangne allern. Fordordning*), naar den tages ubi sin rette Mening og Forstaaelse, fremdeles kan og bør blive en bestandig Regel og Rettesnor for Skoleholdet i Danmark, saa have Vi allern. fundet for godt, ved dette Bort aabne Brev, samme yderligere at explicere og i visse Maader at moderere, som følger:

1—3.

4. Men, paa det at Byrden, saavidt muligt er, kan deles lige, Degnene kunne have nogen Lindring i deres Arbeide, Skoleholderne nogen søie Fortjeneste, og Skolelønnen ikke skal falde Vedkommende for tung, saa ville Vi allern., at de Skoleholdere, som komme til at bo Annexkirkerne nærmest, skulle derforuden gaa Degnene tilhaande ved Kirketjenesten, saasom deres Substituter, i det Sogn, hvor de holde Skole, hvorfor de, efter Provstens Godtbeftindende med Sognepræstens Raad og paa Bispens Approbation, skulle nyde noget af Degnekaldets Indkomst, saasom enten Degnens Smaaaredsel ubi bemeldte Sogn eller andet saadant maadeligt Tillæg, efter Degnekaldets og Stedernes Leilighed og begges Nødtørft; saa maa de ogsaa være berettigede at tage Offer paa de tre store Høitider tilligemed Degnen ubi den Kirke, som de betjene.

5. Hvad Belønningen for Skoleholdet angaar, da foruden den Befrielse for Skat og Paalæg, samt Befordring til Degneembede ved forefaldende Vakancer, som Vi Skoleholderne ved Forordningen allern. have forundt, og den Indkomst ved Kirkerne, som visse Skoleholdere ved denne Bor allern. Anordning er bevilget, ville vi ydermere allern., at enhver Skole skal have sin egen Kasse, og at den største Lodseier i hver Skoles Distrikt skal staa for at oppebære Indtægten og besørge Udgiften, hvorudi Amtmanden skal være

*) Forordn. 23de Januar 1739.

ham assistertlig med prompte Exekution, ifald nogen af de 29. April. andre Lodseiere ikke deres Kontingent i rette Tid skulde betale. Og skulle de Penge, som ellers aarlig til Kirkens Lys betales, som Vi for enhver Kirke herved allern. determinere til fem Slettedaler, hvilke Kirkens Patron, eller den, som Kirken i Forsvar har, aarlig ved Nytaars Tider forud skal betale, saa og hvis Tavle- og Bækkenpenge samt Mulkter, efter Skoleforordningen, i ethvert Sogn kunne falde, til Sognets Skolekasjer henlægges. Derforuden ville Vi allern., at de Penge, som ere henlagte til Kirkekyse, saavel i Kjøbenhavn, hvor de fastættes for hver Kirke til 12 Rdlr., som i de andre Kjøbstæder i Danmark, hvor hver Kirke, naar der i Byen er Magistrat, anses til at svare 8 Rdlr. og naar der ikkun er Byfoged, 6 Rdlr., samt paa Landet i Bore Nytterdistrikter og andet Bores eget eller beneficeret Gods, hvor Skoler ere indrettede (dog Proprietariers Gods, hvor Skoler enten allerede ere anlagte, eller de selv vilde anlægge og underholde Skoler, hvortil de skulle have aldeles fri Haand, herunder ikke forstaaet, eftersom Vi dem ikke med nogen Slags Udgifter til andre Skoler ville vide bebyrdede) skulle til hvert Stifts Skoler være henlagte, og enhver Skole-distrikts største Lodseiere, efter den Ligning og Anvisning, som Stiftnitmændene og Biskopperne, saasnart Skolernes Tal er fastsat, have at lade forfatte og Amtmændene tilstille, at nyde deraf den Kvotapart, som deres Skole kan tilsthyde, ved hvilken Ligning alene bør observeres, at Degueskolerne ikkun nyde halvt imod de andre Skoler. Men for Resten have Vi allern. fundet for godt, at overlade det til Lodseierne selv, efter Stedernes og Indbyggernes Leilighed, at fastsætte og imellem sig selv indbyrdes at ligue, hvad Skoleholderne for det øvrige til deres nødtørftige Ophold udi Løn og Indkomst skulle nyde, formodende, at de behandle Skoleholderne saaledes, at de ikke skulle gjøre deres Arbeide sukkelende. Og hvad de største Lodseiere i Sognet vedtage, bør

29. April. de mindre Lodseiere være med fornøiede, men, ifald de ikke kunne blive enige, bør det ankomme paa Amtmandens og Herredsprovstens Kjendelse, og paa hvad Maade det end vorder afgjort, bør det indkomme til Stiftamtmandens og Bispens Approbation, og hvad saaledes en Gang er vorden fastsat, bør antegues og siden blive en bestandig Regel og Rettesnor saavel for Lodseierne som Skoleholderne, uden at være nogen Forandring undergivet, medmindre nogen af kristelig Gavnildhed noget til Forbedring for Skolevæsenet frivilligen give vilde

6. I saadan Henseende vilde Vi allern. i Stedet for de Skatter, som ved Forordningen ere lagte paa Almuen paa Landet, og den paabudne Liguung paa Hovedgaards-, Præstegaards-, Konge- og Kirketjenders Hartkorn samt Krohold, Mølle- og Bøndestyld, som Vi af kongel. Naade herved vilde have igjensaldt og ophævet, stille det i Lodseiernes frie Valg, hvorledes de enten efter eller udenfor, dog ei høiere end Forordningen vilde tage Refusjon af deres Bønder og Tjenere for de, saavel til Skolernes Bygning som Skoleholdernes aarlige Underholdning, udfordrende Bekostninger. Derforuden vilde Vi og allern., at med Deguetraven skal forholdes efter Loven og saasom udi ethvert Sogu hidindtil af Aarids Tid brugeligt har været. Og som ellers Degnene paa Landet have taget Anledning af forommeldte Boves allern. Forordnings 40. Artikel, at paaftaa Frihed for Konsumtion, Familie- og Følkeskat, saa have Vi allern. fundet for godt, at Degnene, som desuden efter Loven ere forpligtede at læse for Ungdommen, enten de tillige ere Skoleholdere eller ikke, skulle ei hentydes under den Frihed, som berørte Artikel omformelder, men de skulle herefter, ligesom hidindtil sket er, svare efter Boves Konsumtionsforordning, saasom det alene er Skoleholdere, der ei tillige ere Degne, om derunder ere forstandne.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmand paa Island 14. Juni. Henrik Ocksen) om Udvidelse til Island af Frdg. af 5te Marts 1734, anl., at det skal forblive ved den af Sysseľmand Dædisen mellem M. Torvaldsen og Sysseľmand B. Petersen affagte Dom, saafremt Bedkommende ikke samme Dom vil appellere.

Efter som Laugmanden for Norden og Westen paa Vort Land Island allerund. har ladet andrage, at at M. Torvaldsen d. 3die Martii sidstafvig af Sysseľmand Dædisen skal være tilfunden, at betale til Sysseľmand B. Petersen, for at have besvangret hans Datter Truder, i dobbelt Fuldret 16 Rdlr., i Giftermaalspilde 240 Rdlr. i Tordegods, og 80 Rdlr. i Løsøre, alt at udredes 2 Maaneder efter Dommen, eller han at være laudsflygtig, hvilken Dom, i Aulebning af Tingforbalkens 4de Kap. skal være grundet paa 2 saa kaldede Laugmands=Altings=Samtykker, som dog ikke af nogen Konge skulle være konfirmerede, benævnte 2 Sysseľmænd skulle have indstævnt for Laugtinget til Konfirmation og Stærkelse; men, som bemeldte Laugmand skulle finde, at Laugrettens Autoritet ved Kongelig Befaling skal være indskrænket og forandret efter den Norske Lov, hvilken Lov Bores allern. Reskript af 1734 befaler at skulle konsuleres, dog at ingen endelig Dom affiges, men at Sagen Os skal forestilles, saa har han indsendt sin Dom, som tilfinder fornævnte Torvaldsen, efter Lovens 4de Art. Pag. 966*), at give Truder en hæderlig Hjemgift efter hans Formue, indstillende derhos, hvorledes i denne og andre deslige Sager herefter skal dømmes, og om ikke Bores allern. Forordning om Besvangrelse og Ægtefab af 5te Marts 1734 bør publiceres paa Island, for at forekomme Foreri og deslige, siden det saakaldede Giftermaalspilde paa den ene Side vel

*) N. L. 6—13—14.

14. Juni. skal hindre Besvangrelse, men paa den anden Side skal give fattige Embedsmænds Døttre Uledning at lægge sig efter bemidlede Karle, for at erholde Ægteffab, eller derved komme i Stand. Da saasom Vi ved Bores til Dig den 22de April sidstleden ergangue allern. Reskript har befalet, at det skal forblive ved den i Sagen ergangue Raugtings=Dom, saafremt Vedkommende samme Dom ikke vil appellere; og altsaa ved samme Bores allern. Befaling er afhandlet, hvad Raugmanden i Henseende til Sagen i sig selv har andraget. Men, angaaende hvorledes i deslige Sager herefter skal dømmes, saa tilsende Vi Dig forbemeldte Vor allern. Forordning af 5te Marts 1734 anlangende Besvangrelser og det deraf paaftaaende Ægteffab, og er hermed Bores allern. Villie og Befaling, at Du føier den Anstalt, at samme paa bemeldte Island til alles Efterretning og Efterlevelse vorder publiceret.

7. Oktb. Ydermere Fornhelse af den ang. Østersthyveris Afstaffelse under 26. Februar 1720 udgangue Mandat.*)

20. Oktb. Pl. ang. allerund. Ansøgning om Kommissarier og hvem dertil maa foreslaas eller ikke.
Indm. Samling pag. 120.

31. Oktb. Kongl. igjentaget Mandat om Lediggængeres og desfetterende Soldaters Examinering, Anholdelse og Indbringelse.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., hvorledes Vi med særdeles Mishag og imod al Bente maa erfare, at

*) Igjentagelse og Fornhelse „udi alle sine Punkter og Klausuler“ af bemeldte Mandat af 26de Februar 1720, der findes optaget i Indm. Saml. pag. 64.

naftet den tydelige Indhold af vore adskillige om de fra 31. Oktb. Vores Armees undvigende Desertørers Anholdelse og i Særbesleshed under 10. Okt. 1731 og 19. Aug. 1735 udgangne allern. Forordninger og igjentaagne Ordonnancer ikke desmindre en og anden, saasom Bærter, Kromænd og andre Borgere i de aabne Byer, ligeledes Bønder og andre Underdaner paa Landet udi Vort Rige Danmark ei alene understaa sig, tvertimod saadanne Vore kongl. Befalinger og den Os skyldige allerund. Trofskabspligt, paa uforfvarlig og saavel for Gud som Mennesker høist strafværdig Maade at handle, men endog aldeles ikke beslitte sig paa sliige enten under det Navn af Permitterede og Frisolk eller under Prætext af bekommen Afsted Deserterende at anholde, følgerlig ved denne deres gjenstridige Ulydighed og den saadanne Desertører enten gaanske ved at huse eller hæle dem eller ved anden til deres troløse Undvigelse dem vijende Befordring gjøre sig selv udi deres Gud og Ære forglemmende Mened saameget mere meddelagtig, som Vi endog tilforn allern. have forordnet, at ingen Lediggænger eller Soldat, som ikke med behørig Pas eller Afsted findes forsynet, af nogen af Vore Undersaatter, hvem det end kunde være, skulle huses, hælles eller tillades sig andensteds hen at bortbegive, laugt mindre forthjælpedes, saa og at de Pas eller Afsted, der meddeles dem som fra et eller andet Kompagni, enten paa nogen Tid vorde permitterede eller og aldeles dimitterede, skulle være trykte og udfærdiges baade udi det danske og tydske Sprog, paa det de af enhver kunne læses og ingen sig med Uvidenhed skal have at undskyldes; Vi derfor til saadan utilladelig og strafværdig Misbrugs Afstjæffelse endvidere alvorligen og allern. ville og befale, at ingen af forhenbenævnte Bærter, Kroholdere, Borgere, Bønder og andre Underdaner, hvem de end ere, eller hvad Navn de end maatte have, herefter skulle understaa sig, nogen Lediggænger eller Soldat, som ikke med saadant tilstrækkelig

31. Otkb. Pas eller Afsted er forsynet, at huse, hæle eller og til hans videre Fortreise paa nogen Maade behjælpelig at være; men tilholde alle og enhver af merbemeldte Lediggængere og Soldater, saasuart de sig i de aabne Byer, eller paa Landet udi en Landsby, udi Værts- eller Bønderhuse indfinde, eller og paa offentlige Landeveie, Stier eller paa Marken antræffes, deres hos sig havende Pas eller Afsted strax at forevise eller og i Mangel deraf hvert Steds Dyrrighed og alle den ganske Landsbys Indbaanere være pligtig til paa første Anmeldelse fra den, som saadan en, omendstjændt ikke altid just fordi han har nogen Munderingsfort paa sig, men dog ellers efter Anseende mistænkelig værende Person har antruffet, ham strax at anholde og arrestere; saasom da og paa Landet, hvert Steds nærmest værende Amtsbetjente, paa derom erholdet Efterretning eller fket Anmeldelse, ufortøvet saavel med saadan en Desertørs Arrestering som Fortbringelse skal være behjælpelig, og dernæst didhen se, at ligesom af hvert Steds Magistrat paa samme Maade og bør ske, Arrestanten, saafremt han er en Desertør, til det Regiment, hvor han henhører, eller til den nærmeste Fæstning, eller og i Fald udi en eller anden aaben By et Stabskvarter findes, da til den sammesteds værende høistkommanderende Officer imod hans derfor givende Bevis under sikker Forvaring rigtig vorder afleveret

1741.

7. Jan. **Fr. anl., at ingen maa oplægge, eftertrykke eller eftertrykt indføre eller falholde nogen Bog eller Skrift, som en anden paa lovlig Maade sig har forhvervet.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., Da vi ere komne i Erfaring, hvorledes Bygtrykkerne udi Vores kongl. Residensstad Kjøbenhavn Tid efter anden skulle have efter-

trykt adskillige Bøger, som, under en eller andens Foran= 7. Jan.
 staltning og Forslag ere komne for Lyset, til de vedkom=
 mendes store Præjudice, formedelst de Beføstninger og den
 Umage, som paa det første Dplag enten med Oversættelse,
 Korrektur og Emendation eller i andre Maader kan være
 anvendt; saa have Vi, til at forekomme denne iblandt Bog=
 trykkerne ellers ubrugelige og i sig selv aldeles ubillige
 Eftertrykning, allern. funden for godt at byde og befale . . ,
 at ingen maa understaa sig at oplægge, eftertrykke eller efter=
 trykt indføre eller faltholde nogen Bog eller Skrift, som en
 anden herinde, justo titulo, sig har forhvervet, saasom enten
 ved frivillig Gave, Donation eller ved at kjøbe eller tilhandle
 sig samme, eller ved at lade først oversætte eller saaledes
 forbedre, at derved nogen kjendelig Beføstning er gjort; men
 et saadant Skrift, som nogen en Gang saaledes eller paa
 nogen anden lovlig Maade er bleven Eier af, skal bestandig
 tilhøre den, som sit eget, hvilket ingen maa tilegne eller ved
 Eftertrykning benytte sig af, under alle Exemplarers Konfi=
 skation og anden vilkaarlig Mulkt, medmindre det kan have
 med Autoris eller den første Forlæggeres gode Minde og
 fuldkomne Tilstaaelse. Dog ville vi herfra have exciperet de
 forordnede Kirkepsalmebøger, Luthers Katekismus, N. B. G=
 bøger samt andre forhen trykte Bøger, som enten de rette
 Eiere ere bortdøde fra, og hvorpaa deres Arvinger intet
 specielt Privilegium have, eller og omend Autor eller den
 første Forlægger kunne være i Live, men dog lade den heu=
 ligge og ikke inden en vis Tid, saasom i det høieste inden
 et Mars, et halvt Mars eller et Fjerdingaars Forløb, ligesom
 Skriftet var stort eller kojtbart til, efterat samme var aldeles
 bortsolgt, begyndte at oplægge det igjen; thi i saa Fald maa
 det staa en anden frit for at oplægge samme Skrift, efterdi
 det er at formode, at den reumæssige Eier ved længere
 Forhaling sin Ret dertil kan have overgivet.

9. Jan. **Blaf. ang. Børns Indsættelse i Tugthus uden foregaaende Dom.**

Blaf. indeholdende, at de kongl. tilforordnede Hrr. Direktører for de Fattiges Væsen ndi Danmark maa have Frihed uden foregaaende Lov og Dom at lade indtage til Arbejde ndi Tugt- og Manufakturhuset paa Møen eller ndi Børnehuset paa Christianshavn i de Værelser, som i den nye Bygning blive indrettede for sig selv, de Børn, som af deres Forældre for dem anlages for en og anden grov eller liderlig Ting, naar derhos vedfoies vedkommende Sognepræsts og Overformynderes Attester om de angivne Forseersers Sandhed, hvor saadanne Børn kunne forblive, indtil de vise kjendelig Forbedring og Forældrene forlange dem ud igjen; hvorimod de Forældre, som have Formue til at betale saadanne Børns Forpleining, samme til Tugthuset skulle godtgjøre, men de fattige for saadan Betaling skulle være aldeles fri og forstaaede.

13. Jan. **Frdg. anl., hvorvidt gudelige Forsamlinger udenfor den offentlige Gudstjeneste til videre Opbyggelse og Gudsfrugtigheds Dvelse under vedkommende Læreres Opsyn maa tillades, og hvilke derimod som utilladelige og mistænkelige forbydes.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.

I-5.

6. Dersom og Præsten skulde have Tid, uden anden Embedspligt at forsømme, og finde det gjærligt og tjenligt oftere at holde Forsamlinger i sit Hus, end hellige Dage, da er det ham, efterdi han er kaldet til paa al mulig Maade at befordre Menighedens Opbyggelse, vel nforment dem, som sig der ville indfinde, ndi deres Saligheds Sag ved Guds Ords Lærdom og rene Forklaring at undervise; dog maa han vogte sig, at han ikke gjør det til nogen Samvit-

13. Jan.

tighedspligt, at nogen sig der skal indfinde. Han bør og idelig underrette og formaane de nærværende, at det er ikke Guds Willie, at de derfor skulle forsømme deres timelige Næring, Profession eller Tjeneste, og i Særdeleshed tilholde og udtryffeligt forbyde, at ikke Kvinder uden deres Mænds, Born uden deres Forældres, Tjencstefolk uden deres Husbonders Willie og Tilladelse maa gaa dertil, at paa den ene Side ei nogen ond Mod, Mistanke, Forbittrelse og mere Had mod det Gode deraf skal opvoxe, eller paa den anden Side noget forsømmes i Næring, Hushjærning, Tilsyn og Husbonders Tjeneste; men naar saadant dem af deres Mænd, Forældre, Husbonder forbydes, endstjændt det ikke altid kan være vel gjort, skulle de være lydige og med Dydighed finde sig derudi og med des større Flid benytte sig af den offentlige Gudstjeneste og privat Guds Ords Læsning og Andagt hjemme og hellere tale med Præsten privat om deres Sjæles Tilstand og det, hvorudi de behøve hans Raad og Undervisning, hvilken Ting dem ikke af kristelige Forældre og Husbonder kan forbydes eller bør hindres.

7—9.

10. Ingen maa understaa sig noget Dpløb imod de Huse, hvor slike Forsamlinger i den foreskrevne Orden holdes, at gjøre, med Støien og Larven indenfor Huset sig at forsamle, Forsamlingen at forstyrre, enten Huset eller Personer i nogen Maade Overlast at gjøre, eller sig udi slike Forsamlinger at indtrænge; hvilken Formastelse, om uogen sig dertil skulde understaa, Dvrigheden paa hvert Sted bør straffe for Vold og Ufred efter Loven og ikke se igjennem Fingre med; men hvo, som mene, at der paa deslige Forsamlinger kunde være noget at sige, eller at alting ikke i dem gaar saa rigtig til, skal give dem, som dermed og med al god Skik og Orden bør have Indseende, det tilkjende, til Under søgning og ordentlig Hæmmelse.

11—17.

17. Febr. **Forbud paa Bimpelføring.**
Indm. Saml. pag. 121.

3. Marts. **Frdg. ang. hvorledes med Vidners Indstævning, Forelæggelse og Faldsmaals Kjendelse imod modvillig udeblivende Vidner, Opsættelser, Spørgsmaal til Vidner og deres Afhørelse skal forholdes.**
Indm. Saml. pag. 123.

17. Marts. **Frdg., hvorved Loven og Krigsartiklerne om Udfordringer og Dueller igjentages og skjærpes.**

Vi Christian den Sjette, osv. G. v. at, som Vi allerede ved allernaadigst Forordning, under Dato 11 Okt. 1737, i Henseende til alle og enhver fra den Høieste til den Laveste, som Os til Krigstjeneste ere forbundne, og til Vores Arme henhøre, ei alene have igjentaaget de udi Loven, Krigsartiklerne og Vores ellers imod Udfordringer og Dueller gjorte strænge Forbud, men endog skjærpet den for slike ugudelige og høist formastelige Excesser forhen allernaadigst paabudue Straf; og Vi meget ugjerne have maattet fornemme, at, naar nogen udi Vores Lande og Riger have foretaget sig, eller virkelig, enten offentlig eller hemmelig, sat slig Misgjerning i Værk, det da hverken af Bedkommende, som derom have været vidende, er bleven efter Loven tilkjendegivet, eller af nærmeste Civil- eller Militærjurisdiktion paa de Steder, hvor slig Misgjerning har været foretaget, endskjøndt den ved Nytte noksom har været vitterlig, er bleven undersøgt og paataalt, til deres Afstraffelse, som derudinden modvillig, enten af utidig Overmod, eller høist strafværdig Hævnjerrighed, maatte have formastet sig; thi have Vi allernaadigst fundet for godt, ei alene herved at igjentage alt det, som udi Vores Danffe og Norske Lovs 6 B. 8 Kap, angaaende Udfør-

dringer og Dueller, saavel som ellers derom udi Krigs= 17. Marts. Artiklerne budet og befalet er, men endog samme ved denne Bores for alle og enhver almindelige Anordning derhen at forklare og skjærpe.

1. Har nogen udfordret anden til Slagsmaal med Skydegevær, Kaarde, Kniv, eller andet skarpt Gevær, hvor med Skade eller Ulykke kan ske, og den anden møder og indlader sig i Slagsmaal, da er det Tvekamp eller Duel.

2. Hvo, som bevisligen udfordrer nogen i Duel enten til Hest, eller Fods, i hvo han end er, og i hvad Aarsag han end kan synes at have, saavel som den, der møder, naar han saaledes enten mundtlig eller skriftlig bliver udfordret, og sig derefter i virkelig Slagsmaal indlader, hvad heller Udfordringen er sket i den første Hidfighed og Brede, eller siden efter, have deres Gods, rørendes og nrørendes, samt deres Liv forbrudt.

3. Har nogen haft Tvistighed med anden, og de ere gaaet fra hinanden, men dog befindes, at de enten strax eller efter nogen Tids Forløb have begivet sig eller kommet tilfammen paa et andet Sted, og der med hinanden indladt sig i Slagsmaal, da skal deres Paaskud og Foregivende, at de ved Hændelse ere komne tilfammen, og at Slagsmaalet har veist sig af ny imellem dem foresalden Tvistighed eller hvad Forklaring de end derom ville gjøre, intet gjælde men Slagsmaalet skal anses og straffes, som virkelig overlagt og modvillig foretagen Duel.

4. De, som lade sig bruge som Sekundanter eller Medhjælpere, møde paa Stedet, og ikke forhindre, at Parterne komme til Slagsmaal, være samme Straf undergivne.

5. Ingen, som omkommer i nogen saadan virkelig Duel, Hovedmand eller Sekundant, ei heller de, som, for at have indladt sig i Duel, straffes paa Livet, maa enten i Kirke eller Kirkegaard begraves, men deres Legemer skulle ved

17. Marts. Starpreterens Folk bortføres, og ved Galgen eller de udenfor Byerne værende Stettersteder nedgraves.

6. Ligesom Loven befaler, at den, som er udfordret og ikke møder, bør for al ond Eftertale være fri, og at det ikke bør komme hans Ære og Respekt til nogen Forkleining i nogen Maade, og at den, som skjelligt overbevises ham derfor ikke at have eftertalt, bør lide paa sin Ære; saa vil Vi og herudi have Loven derhen skjærpet, at al Udfordring til Duel af og iblandt alle og enhver Borets Underfaatter, af hvad Stand de endog maatte være, Civil eller Militær, og i hvad Marsag den Udfordrende end dertil maatte foregive eller kunde synes at have haft, skal agtes og holdes for (ligesom Vi og dermed allernaadigst deklarerer den at være) en infam Gjerning, saa at den, som overbevises at have udfordret nogen til Duel, skal, omendstjændt den Udfordrede ikke har mødt, derfor, efter lovlig Tiltale, dømmes at lide paa sin Ære, og agtes uværdig, at komme i nogen hæderlig Samkvem, hvilken Straf og den skal være undergivet, som overbevises, at have mødt, endstjændt det ikke maatte være kommen til virkelig Duel

7. Hvo, som nogen Videnskab har om nogen Udfordring, være sig Bærterne i de offentlige Herberger, Værts-huse eller Kroer, saavel som de, der findes i saadanne Samkvemme, hvor Udfordringer ske, skal det betimeligen dem, som Jurisdiktion paa de Steder have, aabenbare, at Skade og Ulykke kan forekomme; dølge de det, og siden kunde overbevises, derom at have været vidende, da saafremt nogen Duel efter Udfordringen følger, betale de fuld Mandebod; samme Bøder skulle de og betale, naar det befindes, at de have kunnet, og dog forsømt, at afværge og forekomme al paafølgende Slagsmaal.

8. Er nogen virkelig Duel, enten hemmelig eller aabenbare, foretagen, da skal nærmeste Embedsmand, Civil eller Militær, i Kjøbstæderne og paa Landet, som Jurisdik-

tion har, over de skyldige Personer paa det Sted, hvor 17. Marts. slikt er foretaget, eller hvor de sig siden opholde, saasnart han derom er bleven vidende, besørge, at de Vedkommende, som herubinden have overtraadt Loven og denne Bores allernaadigste Forordning, vorde strax, omendstjøndt ingen Skade eller Ulykke er sket, efter den i Loven foreskrevne Maade tiltalte, dømt og vedbørligen afstraffede.

9. Derjom nogen af forbemeldte Bores Embedsmænd befindes om nogen Udfordring at have faaet Kundskab, og han ikke har søgt, af yderste Magt, at forhindre, at saadant Slagsmaal sker, eller skaffe den Forurettede Ret, saasnart det for ham er angivet; desligeste om det befindes, at han om nogen foregangen Duel har været vidende, som han efter foregaaende Artikel kunde og burde have paataalt, og dog slikt ladet saadan Misgjerning upaataalt hengaa, da have sin Bestilling og Besoldning forbrudt. Iøvrigt ville Vi allernaadigst, at det ved det, som i Loven om Dueller eller om Slagsmaal allern. befalet er, skal have sit Forblivende.

Instruktion for Politimesteren i Kjøbenhavn, 24. Marts.

hvorefter Vi Christian den Sjette osv. til Politions desto bedre Administration her udi Kjøbenhavn har fundet for godt udi adskillige Tilfælde at tillægge Bores Politimester mere Nødvighed end han forhen ved Forordningen om Politions Administration af 22de Oktober 1701 eller siden udgaaue Politien vedkommende Forordninger, allern. er blevet tillagt, og hvorefter han sig udi bemeldte hans Politimesters Embedes Forvaltninger, indtil Vi anderledes derom tilsigendes vorder, allernund. skal rette og forholde.

1.

2. Skal han og have Magt til efter Loven at kjende imellem Husbonder og Tjenestehender, naar for ham klages, at nogen har lobet eller antaget Tjeneste, og den ei i rette

24. Marts Tid tiltraadt; saavelsom, om nogen forinden rette Fardag uden sin Husbonds eller Herstabs Samtykke er veget eller undløbet af sin Tjeneste; ligesom han og skal kjende paa Tjenestefolks Klager over, at de uden loelig Aarsag ikke i virkelig Tjeneste ere imodtagne, eller i urette Tid bortjagede.

3. Klager nogen for ham, af onde Mennesker at være bedragen eller bestaaen, og begjærer Politiets Hjælp til at faa de skyldige Hovedmænd, Hælere eller Medvidere paagrebne, eller og at de paa Politikammeret maa indkalbes til Forhør og Examination, da skal det ei alene vor Politimester tilladt, men han endog pligtig være, dog paa Klagerens Ansvar, efter Loven, om han nogen uskjellig sigter og beskylder, paa Politikammeret at indkalde de i Klagen navngivne Personer, saavelsom de, der ved deres Udfigende findes i Sagen implicerede, til Forhør og Examination; behøves der og Vidner i slige Sager at føres, da maa de og paa Politikammeret afhøres; og ville Vi allern., at de, som saaledes angives, omeudstjondt de ikke hørtere under Stadens, men anden civil Jurisdiktion, saavelsom og hvis Vidner til Oplysning behøves, skulle være i slige ligesom i andre Politien vedkommende Sager pligtige efter Aftens Varsel paa Politikammeret, i Følge Forordn. af 13de Mai 1702, at møde. Skulde de anklagede og som skyldige angivne Personer udeblive, da har Politimesteren Magt dem ved Betjente eller Bægtere at lade hente; men Vidner, som efter første Varsel udeblive, skal gives skriftlig Forelæggelse til en bestemt Tid under 2 Rdlrs. Straf at møde; dersom de endda udeblive, da gives dem anden Gang Forelæggelse under 4 Rdlrs. Straf at møde, og, om de endda udeblive, maa han tilbømme dem at betale de forelagte Bøder, som strax ved Eksekution hos de udeblevne maa udpantes, og atter forelægge dem under lige Straf til en vis Tid at møde.

4. Naar Forhør i slige Sager paa Politikammeret er

holdt, og Vidner der ere afhørte, har Politimester Klagen 24. Marts. tilligemed Forhøret og Vidnerens Udsigende til Magistraten at overlevere, som da strax, (især om grovt Tyveri eller Bedrageri, som dertil kan henregnes, er begaaet, eller om den Anklagede oftere forhen er befunden i Tyveri) har at foranstalte, at Sagen paa lovlig Maade ved Bythinget, til Dom og vedbørlig Straf, imod den Skyldige vorder paatakt, og at Aktor og Forsvar i Sagen bliver anordnet; Dog tillade Vi allern., at naar Sagen er om ringe Tyveri, og den Skyldige ei tilforn er befunden i sliq Forseelse, den Klagen og erklærer, heller at se den Skyldige ved Politimesterens Kjendelse med en ringere Straf til Advarsel og Forbedring korrigeret, end at dermed straffe efter Loven skulde forholdes, og den Skyldige saaledes Lybs- og nærlig Dom overgaa, at Politimester da, naar den Skyldige og erklærer med hans Kjendelse i Sagen at ville være tilfreds, maa efter Sagens Bestaffenhed tildømme den Skyldige at lide ringere Straf paa Kroppen med Fængsel paa Band og Brød, Spansskappe, Gabestok, Spindehuset eller anden vilkaarlig Straf.

5. Og, paa det at onde og thvagtige Mennecker, naar Klageren ikke kan eller vil bekoste deres Tiltale og Afstraffelse, ikke maatte ustraffede henaan, og derved styrkes i at fremture ubi deres onde Forhold, saa ville Vi allern., at naar Faktum paa Klagerens Befostning ved Forhør og Vidner er bevist, da sliqe Sagers Paatale og de Skyldiges Underholdning, Varetægt og Afstraffelse, maa, saavidt den Skyldiges Formue ei tilstrækker, tages af de uviste Indkomster, og, ifald de ei ere tilstrækkelige, da skal af Magistraten gjøres Forslag om det behøvende.

6. Paa det, at de Sager, som for den herudi Staden allern. anordnede saakaldte Gjældscommission foresalde, desto hastigere kunne afgjøres, saa ville Vi allern., at naar Debitor beraaber sig paa at ville føre Vidner til at afbevise det imod ham gjørende Krav, da skal han navngive dem og være pligtig

24. Marts. at søge dem ved Politikammeret afhørte, hvor de ligesom i andre Politifager skulle være pligtige at møde, og besørge Vidneforhøret til den ham af Kommissionen forelagte Tid irettelagt. Skulde Debitor det forsømme eller ikke bevise med Politimesters eller i hans Fraværelse med Politifuld- mægtigens eller Protokollistens Attest, at det ei har været mulig at faa dem afhørte, da forundes ham ei videre Ud- sættelse til Vidners Førelse, men dømmes i Sagen efter de fremlagte Beviser.

7—8.

9. Befindes Kvindespersoner at opholde sig i berhyggede Huse, om Natten at omløbe paa Gaderne, eller ved Ledig- gang at have opholdt sig, uden skjelligt at kunne bevise, at de eie den Formue, uden nogen Mandts Skade sig ved Lediggang at kunne opholde, eller at slige Folk, skjønt de have været friske, ikke i et Aar have haft nogen vis Tjene- ste, da skulle de første Gang for Politikammeret indkaldes og advares, at de sig ei alene fra berhyggede Huse entholde, men endog, at de begive sig i vis Tjeneste til lovligt Arbeide eller Haandtering at foretage; og, saafremt de derefter endda be- findes at have vedblevet i deres forrige Levnet og Forhold, skal han anse og straffe dem som Løsgængere og for Publisko unyttige og skadelige Folk efter Loven, og forsende dem til Arbeide i Spindehuset.

10—16.

17. Vilde vi allern., at enhver, som i de Politien vedkommende Sager har noget for Magistraten at klage, skal, ligesom det ved den af Vores elskelig kjære Hr. Fader, salig og højlovlig Shufommelse, for Politi- og Kommerce- kollegierne den 23de Marts 1708 allern. givne Instruktion har været anordnet, selv enten mundtlig eller skriftlig sin Sag fremsøre, og ingen Prokurator tilstædes, Sagerne for Retterne at antage og agere, medmindre det kunde være i de Sager, som betræffe nogen Straf paa Vren eller Legemet

til Bestæmmelse, saa og de, som kunde være af 30 Lod 24. Marts. Sølvs Værdi; og ville Vi allern., at Magistraten skal bruge al den Flid, at Sagerne ei komme udi nogen lang Forhaling, men at saavel Justitien som Exekutionen med en god Promptitunde bliver forvaltet.

18—19.

Frdg. ang. Delinkvents- og Tyvsjagers Udførelse 19. Mai. i Norge.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at, som Vi ngjerne maa fornemme, hvorledes mange grove Tyverier i Bort Rige Norge, saavel i Kjøbstæderne som paa Landet, begaas, uden at de skyldige derfor efter Loven blive tiltalte og afstraffede, hvilket skal veise sig deraf, at vedkommende, som ere bestjaalne, enten ingen Formue have, Processen imod den skyldige at udføre, eller og, om de end dertil Evne have, derpaa intet ville anvende, anseende, at de ofte paa saadan en Sag mere maa bekoste, end Værdien af det bortstjaalne kan beløbe. Da paa det saadanne tyvagtige Mennesker, saavel som og andre Misdædere, ei formedelst deslige Aarsager ustraffede skulle hengaa, saa have Vi allern. funden for godt derom at gjøre følgende Anordning.

1. Er nogen bestjaalen og han ved, hvor hans Tyver, saaledes at han trøster sig til det lovligen at bevise, da har han det for Magistraten eller, hvor ingen Magistrat er, for Byfogden i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet at tilkjendegive, som strax (paa Klagerens Ansvar, ifald Beskyldningen befindes urigtig) have med Stiftamtmandens i Kjøbstæderne og Amtmandens paa Landet, deres Forevidende at foranstalte de til Sagens Oplysning af Klageren navngivne Vidner førte og et lovligt Thingsvidne erhvervet.

2. Maa udi alle slike, Tyve og Misdædere angaaende, Sager af vedkommende Stiftamtmand i Kjøbstæderne og Amtmand paa Landet anordnes Extraret saavel til Vidner

19 Mai. at føre som Sagen i sig selv til Doms at udføre. Naar Thingsvidne er ført, eller Bevis over den Skyldige til Vedkommende i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet overleveret, da have de det ufortøvet for vedkommende Bores Stiftamtmand eller Amtmand at anmeldte, som da strax skal anordne Aktor og Forsvar, hvilke efter lovligt Stævnemaal skulle med allerforderligste og uden Ophold se deslige Sager bragte til Endskab og paadømte.

3. Alle slike Sager maa for alle Retter paa ustemplet Papir udføres.

4. Naar saadanne Sager ved Underretterne ere paadømte, da skal den, som enten paa Embeds Vegne eller efter Øvrighedens Befaling har forfulgt Sagen, strax anmeldte det for vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand, som derpaa foranstalter, at Stævning til Raugthinget eller vedkommende Overret bliver ndtaget, ubi hvilke Tilfælde extra Raugthing og Overret maa holdes, saa snart ske kan, paa det at deslige Sager forberligst kunne tilendebringes og deres Henstaaelse ikke blive Almuen til for megen Beskostning og Besværing. Befindes enten Aktor eller Forsvar at have efterladt enten, saasnart muligt, at have taget Stævning eller i andre Maader forarsaget fornødent Ophold eller Hinder i Sagens lovlige Fremgang, da skal Dommeren under samme Sag og uden foregaaende Stævning derpaa kjende, og ham efter Forseelsens Bestaanden derfor anse.

5. Naar Overretsdom gangen er, og den Skyldige ei ved Dommens lovlige Forkyndelse forlanger den appelleret til høiere Ret, da maa Dommen over ham efter vedkommende Stiftsbefalingsmands og Amtmands Foranstaltning erkjendes, med mindre den maatte angaa den paadømtes Liv eller Ære, da derom skal indhentes Bor alleru. Resolution, førend nogen Eksekution maa foranstalles.

6. Ubi Tyvssager, som af Øvrigheden forfølges, nyder

Anklageren ikkin det bortstjaalne eller dets Værdi, som er 19. Mai. Gjæld, tilbage, men af Lvigjæld og den Skyldiges Boslod, som forbrhdes, erstattes de paa Arresten samt Sagen og Dommens Eksekution anvendte Bekostninger, saavidt tilstrække kan. Det øvrige af Bekostningerne lignedes, saafremt Tyveriet eller Misgjerningen er begaaet i Kjøbstaden, paa Byens Indvaanere, ingen undtagen, efter deres beboede Husets Grundtaxt samt Næring, men paa Bøigden paa alle Beboerne i Sognet, efter Gaardenes Skyld, hvorefter Ligningen skal tilsvares af dem, som Huset og Grunden bebo, enten de ere eiende eller leiende.

7. Paa det enhver kan vide, hvad han af den ganske Bekostning paa den Skyldiges Underholdning og Varetægt samt Sagens Udførelse og Straffens Eksekution kan tilkomme at betale, saa skal Øvrigheden i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet aarlig indrette Mandtal paa alle de bosiddende, eiende eller leiende, som til sliig Bekostning bør contribuere, og hver Kjøbstad saavel som Fogderi og Præstegjæld sættes for et vist Tal Portioner, samt ved hvers Navn anføres, hvad heller det er $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, en hel eller flere Portioner, han til den Bekostning, som af Stiftamtmand eller Amtmand billig eragtes, bør erlægge, hvilket Mandtal skal af Stiftamtmanden eller Amtmanden være approberet.

8. Naar sliige Sager ere udførte, skal vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand, efter de fra Rettens Betjente samt Aktor og Forsvar indsendte Regninger, naar de af ham ere deciderte og paastrevne, hvormeget enhver maa godtgøres, derover forfatte en almindelig Beregning, og hvor meget for en Portion af den ganske Summa er at betale. Hvorefter Øvrigheden i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet have, hver efter sit Mandtal og ansørte Portioner, hos enhver at indfordre det, som hann efter Beregningen er ansat for, og det hos de modvillige ved Eksekution og Udpantning

19. Mai. at iudrive, saa den gaanske Summa inden fire Uger til vedkommende imod deres Kvittering kan vorde udbetalt

9. Men paa det ei herved maatte gives Anledning uskyldige Personer paa deres Værs uskjelligt at angribe. eller Almuen med nyttige Omkostninger at besvære, da ville Vi allern., at naar nogen for Lyveri eller anden grov Misgjerning er bleven anklaget, og det ham ei skjelligt kan overbevises, eller i det mindste lovlig og tilstrækkelig Grund til Mistanke og vis Formodning imod ham findes, skal den klagende ei alene for sin ugrundede Bestydning efter Loben stande til Rette, men endog erstatte alle de paa Processen gaacende Omkostninger, samt det stemplede Papir, Rettens Betjentes, Aktors og Forsvars Salarium, ligesaa fuldkomment, som han Sagen selv imod den Anklagende havde udført; og ifald han ikke formaar samme at udrede, da derfor at lide paa Kroppen med Fængsel efter Dommerens Sigelse.

14. Aug. **Frdg. ang. Kjøbstadstederne udi Danmark.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi ngjerne have maattet fornemme, at af de Kjøbstæderne i Vort Rige Danmark tilhørende skattefrie Jorder endel findes at være overladte til udenbys Folk, hvilke, som dertil uprivilegerede, burde svare Os Statter og andre Paalæg deraf, men dog ikke noget af dem i saa Maader kontribueres, ligesom det og af Kjøbstædernes Indvaanere vorder forsumt allernund. at efterleve den under 7. August 1687 allern. udgivne Forordning, med at saa Hampe-, Hør- eller Docrfrø udi en Fjerdedel af bemeldte Jorder, omendfsjøndt saadan Sæd kunde være Kjøbstæderne saavelsom Landet i Almindelighed til større Nytte, end at Jorderne alene til Kornland vorde brugte, saa have Vi allern. fundet for godt herved ikke alene at forbyde, det ikke nogen af Kjøbstæderne i Vort Rige Danmark deres frie Jorder fra næstkommende

1742 Mars Begyndelse af andre end Indvaanerne selv maa 14. Aug.
 bruges, og isald noget allerede derfra skulde være afstaaet,
 skal deraf fra denne Bores allern. Forordnings Publikation
 alle Skatter og Paalæg, ligesom af andet ufrit Hartkorn,
 svares; til hvilken Ende Magistraten eller Byfogderne samme
 straxen have at undersøge og under deres Bestillingers For-
 tabelse saant anden vilkaarlig Straf udi Bores Rentekammer
 rigtig at angive. Men Vi ville endog forbemeldte gamle
 Anordning igjen herved, til Bores Kjære og tro Underjaat-
 ters eget Bedste, derhen allern. have fornyet, at fra be-
 meldte Tid skal af enhver Kjøbstads Jorder, for saavidt de
 udi Sædland ere bestaaende, den fjerde Part aarlig med
 Hampe- eller Hørfrø besaas, eller og til Tobaksplantager
 at bruges, alt ligesom de dertil tjenlige befindes, hvorover
 Stifantmændene saavel som Kjøbstædernes Magistrater af-
 vorlig skulle holde, ligesom og Landfiskalerne, hver for
 sit Distrikt, nøie bør paaagte, at denne Bores allern. For-
 ordning af Indvaanerne allerund. vorder efterlevet; men om
 dog paa et eller andet Sted nogen Kjøbstadsjord af den
 Bestaffenhed bevislig maatte forefindes, at den fjerde Part,
 uden Underjaatternes Skade, saaledes med Hør- eller Hampe-
 frø ikke skulde kunne besaas, og heller ikke til Tobaksplan-
 tager med nogen Nytte være at bruge, have vedkommende
 Stifantmænd, naar de nøie derom have informeret sig,
 paa deres Samvittighed og efter deres Trostabs Ed Os
 slikt allerund. udførligt at indberette, da Vi efter befin-
 dende Bestaffenhed derudi allern. nærmere ville dispensere. Saa
 har og vedkommende Magistrat eller Byfoged aarlig i rette
 Tid til Amtsforvalteren at levere, som han ved sit udi Bores
 Rentekammer aflæggende Kontributionsregnskab skal lade
 følge, en rigtig Specifikation over samtlige Byens Jorder
 af det Hartkorn, de i alt ere ansatte for, tilligemed deres
 Navne, som samme bruge, og et Thingsvidne, at det der-
 med forholder sig saaledes, som anført er. Skulde Cierne

14. Aug. herimod noget foretage, skal deres fulde Aupart Kjøbstads-jord derved Halvdelen til Angiveren og Halvdelen til Byens Fattige være forbrudt.

25. Aug. **Frdg. om Land- og Forprang, og de deraf sig reisende Sagers, samt alle Politifagers Paatale og Paakjendelse.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at, som Vi ugjerne have fornummet, hvorledes Kjøbstæderne i Vort Rige Danmark meget skulle finde sig fornærmede i deres lovlige Handel og Næring, som dem enten i Almindelighed ved Loven og Forordninger, eller en og anden af dem i Særdeleshed ved allern. givne Privilegier er bleven allern. forundt, ved det, at den saavel i Loven som og i adskillige allern. udgangne Forordninger strengelig forbudne Land- og Forprang skal udi lang Tid have gaaet i Svang og saaledes taget Overhaand, at nu omsider mange fast ikke engang vide, hvorvidt saadant er forbudt, eller have noget ret Begreb om, hvad egentlig ved Land- og Forprang er at forstaa, hvilket adskillige Uroligheder og Disputer skal have forboldt; hvortil og kommer, at der skal være Tvist om, hvorledes de af Land- og Forprang sig reisende Sager bør paatales, behandles og udføres, da, paa det saavel de, der bo paa Landet, som Borgerne i Kjøbstæderne herefter kunde vide at entholde sig fra at gjøre hinanden Indpas i deres lovlige Handel og Næring, og tillige underrettes om, hvorledes de af saadan forbudt Indpas opkommende Sager skulle forfølges, have Vi allern. funden for godt ved denne Bores allern. Forordning ydermere at forklare, byde og befale, hvad under de Ord: Land- og Forprang, saavel i Loven som i de allern. udgangne Forordninger egentlig og rettelig menes og forstaas:

Landprang er, naar nogen paa Landet boende eller omreisende, hvem det og være maatte, paa Landet sælger

og falholder de Varer, som alene i Kjøbstæderne maa sælges, 25. Aug. og derfra af Landmanden skulle søges og afhentes. Forprang eller utilladeligt Forkjøb paa Landet er, naar nogen, enten Borger eller Landbo eller hvem det være maatte, som ei dertil Borens allern. Privilegium og Tilladelse har, paa Landet hos Landmanden, dog Sædegaardene hermed aldeles ikke ment, opkjøber Korn, Kvæg eller andre Varer, som til Axtorvene i Kjøbstæderne burde indføres, mere end han til sin egen Husholdnings Fornødenhed eller Haandværks Fortjættelse behøver, for dermed at drive Handel og søge Profit. Paa det og alle og enhver kunne vide, hvad Kjøbstæderne og Landet, hver for sig, i Henseende til deres Handel og Næring er tilladt eller forbudt, og i Besynderlighed paa det, at Vedkommende, som over Borens Love og Forordninger at holde allern. ere beskikkede, sig herefter ikke med Uvidenhed skulle undskyde, saa ville Vi herved allern. have i gjentaget alt, hvis Borens Danske Lovs 3. Bogs 8. Kapitel samt Bogs 9. Kap. 3. Art., item 13. Kap. 16., 23., 24., 25., 26. og 27. Artikler, samt Frdg. 9. Oktbr. 1680, anl. Kjøbmænds Handling paa Landet, Frdg. 16. April 1681, om Commerciernes Befordring, dens 1. Kap.s 1., 6., 7., 8., 9. og 10. Artikler, item dens 2. Kap. 3. Art., Frdg. 28. Jan. 1682, ang. Kjøbstæderne i Danmark, dens 10. Art., Frdg. 13. Decbr. 1692, om Forbud paa Forprang med Kornkjøb paa Landet i Danmark, Frdg. 22. Oktbr. 1701, om Politions Administration, dens 9. Kap. 7. Art., Frdg. af 10. Marts 1725, om Jurisdiktionen i de til Politien henhørende Sager og den borgerlige Næring, saavidt samme de militære i Kjøbstæderne kan tillades, dens 2. Kap.s 17. og 18. Art., samt alle andre Kjøbstæderne enten i Almindelighed eller enhver i Særdeleshed givne Privilegier, saadan Handel angaaende, enten tillade, forbyde eller befale; dog ville Vi allern., at hvis Privilegier eller Tilladelser, nogen i Besynderlighed herudinden af Os allern. meddelte ere, ved deres fuldkom-

25. Aug. men Kraft skulle forblive. Enhver, som betræffes og lovlig overbevises at begaa Land- eller Forprang, skal, foruden Varernes Konfiskation og Omkostningernes Erstatning, til den, som derpaa taler, af Dommeren straffes med anselig Pengemulkt, efter Sagens Vigtighed og Forseelsens Beskaffenhed, for sin Ulydighed imod Vores til Landets almindelige Læbe allern. forsøiede Anstalter. Ligesom det hermed alvorlig anbefales Vore Stiftamtmand, Amtmand, Fogder, Landsskalker og andre Betjente, som derom kunde komme i Erfaring, at de af al Kraft hindre og ved lovlig Dmgang paatale alle om Land- og Forprang dem forekommende Sager, saa er det og alle og enhver tilladt at antaste og ved Rettens Betjente lade anholde de Varer, hvormed Land- og Forprang kan bevises at begaaes, paa hvis Grund eller Gods de end betræffes, dog at de strax derpaa tale for det Steds Dommere, hvor Varerne ere anholdte, og Sagen derefter forfølge saaledes, som de ved Udfaldet derfor ville stande til Rette. Og ville Vi ingenlunde, at nogen Sag om Land- og Forprang maa begyndes af Inquisition, paa det at de, som retfærdelig handle, ikke utilbørlig chikaneres af dem, der trættekjære ere og søge ubillig Fordel af deres Næstes Skade, i Haab, at der under Processens Drift vel skal kunne udfindes noget til at undskylde endog en urigtig Angivelse. Til slikt at forekomme, ville Vi allern., at den paatalende skal være tiltænkt, at have saa gyldigt Bevis ved Haanden, naar han nogen agter for Land- og Forprang at tiltale, som han agter at være tilstrækkeligt til hans Paatale at godtgjøre; til hvilken Ende ingen Anholdelse maa gjøres, med mindre den søgende strax giver den beskyldte Sag, og med tydelige Ord sigter ham for den Forseelse, som han agter ham at overbevise; og maa ingen anden Beskyldning eller siden opdaget Forseelse komme under Paafjendelse i den paatalte Sag, end som den Sigtelse, der saaledes ved Anholdelsen og Sagens første Begyndelse

er bleven gjort. Endelig ville Vi allern., at de om Land- 25. Aug.
og Forprang i Vores kongl. Residensstad Kjøbenhavn fore-
faldende Sager skulle henhøre under Politiretten, men uden
for bemeldte Kjøbenhavn skal med deslige Sagers, saavel som
og med alle forekommende Politisagers Proces, Paatale,
Paafjendelse og Eksekution, ubi alt forholdes som i Forord-
ningen af 31. December 1700, om Konsumtionens Oppe-
børsel i Danmark, dens 11. Kap. 10. Art. allern. anordnet
og paabudt er, saa at Magistraten eller Byfogderne i Kjøb-
stæderne og Herreds- eller Birkfogderne paa Landet, hver
paa det Sted, hvor Godset er bleven anholdt, og uden Hen-
seende til den beskylldes Børnething eller Bopæl, derudi
skulle være Dommere.

Plaf. ang. at ingen af den kongl. Residens- 4. Septb
stads Indvaanere maa; lade noget Skræderarbeide
forfærdige hos Juffere eller uberettigede Personer.

Præsident, Borgmestere og Raadmænd ubi den kongl.
Residensstad Kjøbenhavn lade herved ubi allerund. Følge
af . . . Reskript af 26. August indeværende Aar til alle og
enhver Vedkommendes Efterretning offentlig bekjendtgjøre,
at det er Høistbemeldte Ds. kongl. Majest.s allern. Villie og
Befaling, at ingen af denne Stads Indvaanere maa herefter
hos nogen Juffer og uberettiget Person nogen Slags Mand-
og Kvindes- Skræderarbeide lade forfærdige under Straf
for den, som lader det forfærdige, første Gang til Skræder-
lauget 4 Rdlr. og saa fremdeles dobbelt for hver Gang
nogen maatte betrædes herimod at handle, siden det er be-
fundet, at endel af Indvaanerne hos saadanne Juffere og
uberettigede Personer have ladet forarbeide saavel fremmed
og forbudne som andre Klædvarer, hvorved ikke alene
allerh. bemeldte Ds. kongl. Majest.s allern. Forordning af
16. Juni sidstafvig er bleven overtraadt og ikke vedhørligen
efterlevet, men Skræderlauget her ubi Staden endog tillige

4. Septb. tilføiet Skade ndi deres Brug og Iovlige Næring. Sigeledes erindres herved de forhen ergangne kongelige allern. Anordninger om Fuffere og de, som uberettiget forarbeide saadant Arbeide, at de sig dersfra entholde, under den derudi dikterede Straf.

1742.

21. April. Messr. (til Justitiarius og to Assessorer i Høiesteret) om Udtagelse af Høiesteretsfager til skriftlig Behandling.

Efterdi Vi allern. have fundet for godt, at de til Borens Høiesteret allerede indstævuede og fremdeles indstævnuende Sager, som ikke ere af nogen særdeles Vidtløftighed, skulle sammesteds ved skriftlige Indlæg forestilles, saa er hermed Vor allern. Billie og Befaling, at I paa en belemmelig Tid og Sted sammentræde, og efterse Koncepterne til de fra Borens Danske Rancelli udfærdigede Høiesteretsstævninger, og derpaa for Eder fremkalde samtlige Høiesteretsprokuratorer, som skulle være pligtige ei alene for Eder at anmeldte, hvilke Sager de sig have paataget at udføre, og for hvem, men og tillige summariter forestille Eder Sagerens Indhold og Veskaffenhed, for deraf at skjønne, hvilke Sager I agte af den Natur, at de bekvemmelig ved skriftlige Indlæg i Borens Høiesteret kunde forhandles: hvorover I en Fortegnelse have at forfatte, og til Os allerund. at indsende. Og ville Vi allern. at I i saadan Undersøgning alene hense til Sagerens vidtløftige Diskussion, og ikke til deres indvortes Værdi, Vigtighed og Betydning, eftersom Borens allern. Billie er, at alle Sager, saavel Bore egne, som Bore Undersaatters, saavel Livs-, Wres-, Bestillings-, Wgteffabs-, Odels- og Herligheds-, om andre ringere Pengesager skulle ved skriftlige Indlæg for Os ndi Borens Høiesteret forestilles, naar de alene ere af den Natur, at deres Vidtløftighed ikke hindrer, at de skrift-

lig kunne forklares, og bekvemmelig foredrages, og ikke nød- 21. April
 vendig udfordre mundtlig Deduktion. Og naar Vi efter
 saadan af Eder forfattet Separation allern. har approberet
 Listen paa de Sager, som skriftlig skulle forhandles, da er
 videre Bores allern. Billie og Befaling, at I paa en be-
 leilig Tid og Sted for Eder lade forekalde Parterne i flige
 Sager, som til Eder have at indlevere samme Sager med
 deres derover forfattede rigtige Extrakter og udsørlige skrift-
 lige Indlæg, med de derudi paaberaabte Dokumenter, alt
 saaledes indrettet, som i Bores allern. Forordn. af 23de
 Februar 1731 om Høiesteretskommissioner, Art. 5, har
 været paabudt, og paa Parternes Forlangende tilstede dem
 saadan Opsættelse, at hver Part kan, om han det begjæver,
 indgive i det høieste 2 Indlæg; dog at ingen Opsættelse
 stedes paa længere Tid end 8 Dage; og, naar Sagerne
 saaledes ere skriftlig behandlede, og Processen fuldført, have
 I at forsende de til Eder indkomne Akter og Dokumenter
 til samtlige Tilforordnede i Bores Høiesteret, for dem at
 efterse, og tilkjendegive Parterne, at de, naar Sagerne til
 Foretagelse i Bores Høiesteret vorde anslagne, sig der frem-
 stille, og allerund. tilbøde sig Bores allern. Dom og Kjen-
 delse. Skulde og nogen af Eder formedelst Svaghed eller
 i andre Maader worde forhindret, denne Forretning at bi-
 vaane, da ville Vi allern. ved Bores Geheimekonferentsraad
 og Oversekretær J. L. v. Holstein lade autorisere en anden
 af de Tilforordnede i Høiesteret, som i den udeblivendes
 Sted kan møde og Forretningen fuldføre.

Frdg., hvorved den de Militære her i Staden 27. Juli.
 forhen forundte Frihed, at handle med alle Slags
 gamle Kleder, ophæves, og hvilke Personer af Ma-
 gistraten, til saadan Handel at bruge, man antages
 og bestilles, med adskilligt videre Politiet vedkommende.

4. Aug.

Frdg. om Kommercielen for Danmark og Norge.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at Vi til Kommerciens desto bedre Befordring og bestandige Fortgang samt for god Orden og Skik derved at holde have for godt befundet efterfølgende Forordning allern. at lade udgaa.

1—7.

8. De, som fra udenrigs Stæder indføre tilladte og her fornødne Varer, saasom Tømmer, Pommerfke Fyrebjælker og Sparrer, Dantziger, Königsberger og Pommerfke Planker, Mur- og Tagsten, Kalk, finlandfke Trævarer og deslige, skulle ligeledes have Frihed, i de tre første Uger efter at de ankomme ere, deres medbragte Varer til alle og enhver i smaa Partier af deres Skibe at udsælge; udi hvilken Tid det dog ei er dem tilladt at udsælge deres Tømmervarer udi mindre Partier end følgende: Fyrebjælker og andre Brædder 3 Dylter, Lægter 5 Dylter, smaat Tømmer 1 Dylt, Bjælker, Planker, Sparrer, Kendetræer og deslige, stort Ege- og Bøgetømmer i Stykkevis; men efter saadanne 3 Ugers Forsløb maa de ikke sælge i mindre Kvantiteter end det dem, som handle en gros, uden at være indskrevne, i 10. § tilladt er. Hvo herimod handler, bøde 10 Rdlr. for hver Gang, han sig herimod forser. Alle øvrige fra fremmede Stæder kommende Kjøbmandsvarer, det være sig forarbejdede eller raa og usforarbejdede, maa ikke af nogen uden- eller indenbys boende, enten Kjøbmænd, Skippere eller andre, af Skibe og Fartøier forhandles uden i hele Ladninger en gros, og maa ingen fine Varer af Skibe og Fartøier udsælges uden til Grossererere og andre til Handelen berettigede, men alene Stykke- og Løndegods, Tømmer og deslige grove Varer. Alt Stykke- og andet fint Gods skal løses af enhver dertil berettiget, og udi hans Hus eller og ordentlige Sælgesteder, saaledes som og her efter melles, udleveres og udsælges. Dog er det dem, som

hidføre Brændeved, allern. tilladt at sælge samme saaledes, 4. Aug. som Indvaanerne det behøve, og uden at være tilforbundne enten til nogen Kvantitet eller visse Liggedage.

9—21.

22. Bille Vi allern. have tilladt og bevilget, at naar nogen Tvist eller Irring imellem Kjøbmænd angaaende Kjøb og Salg, Kheberier eller deslige hændes, de tvistige Parter da, isald de derom kunne forenes, to eller flere gode Mænd maa udvælge, dem imellem at midle og kjende, og dersom enten af Parterne ikke med deres Afstigt er fornøjet, da skal den, som de gode Mænds Sigelse paaanker, Sagen for Magistraten eller næste Overdommer indstæbne inden 8 Dage, om Parterne, som Sagen angaar, ere tilstede, og inden 4 Uger, om enten af Parterne er fraværende; men efter den Tid ingen Ret have videre derpaa at tale. Bille Parterne deres Sag voldgive, forholdes i saa Fald dermed efter Loven.

Kommercetraktat mellem Kongen til Danmark 23. Aug. og Norge og Kongen til Frankrig og Navarre.

Gjøre bitterligt for alle, som det vedkommer, at eftersom Hs. Majest. til Danmark og Hs. allerkrifteligste Majest. oprigteligen ere findede at haandhæve, vedligeholde og stadfæste det gamle Venfskab og den gode Forstaaelse, som har været imellem Kongerne, Deres høilovlige Forsædre, saa have De eragtet, at intet til denne fornøskede Hensigt at befordre vilde blive mere tjenligt end at oprette en fri og fuldkommen Korrespondance imellem Undersaatterne paa begge Sider ved at reglere deres private Interesse udi Kommerciens, formedelst en Konvention, som ved at forekomme al Tvistighed, som sig deraf i Fremtiden kunde reise, maatte være tjenlig til at tilveiebringe dem en divelte Søfartens og Handelens Tiltagelse. Til den Ende have Ds. Majestæter anbefalet deres respektive Ministre at

23. Aug. konferere og udi Kraft af deres Fuldmagter at forenes om bekvemme Midler til at frembringe saa fordelagtige Virkninger; da bemeldte respektive Ministre, efterat de hinauden deres Fuldmagter havde kommuniceret, have traadt udi Konference og, efter foregaaende Materiens nøie Overveiende, endelig ere komne overens om følgende Artikler:

1. Skal der efterdags imellem Hs. Maj. Kongen til Danmark og Norge etc., Hans Arvinger og Efterfølgere udi Regjeringen, Hans Riger, Lande, Stæder og Undersaatter paa den ene, og Hs. allerkrifteligste Majest. Kongen til Frankrig og Navarre, Hans Arvinger og Efterfølgere udi Regjeringen, Hans Riger, Lande, Stæder og Undersaatter paa den anden Side være et fuldkomment og stedsvarende Venfskab og en ubrødelig Alliance, baade til Lands og Vands, inden og udenfor Europa. Begge Konger skulle handle oprigteligen imellem sig, og den ene skal ikke gjøre noget til den andens Præjudice, hverken ved sig selv eller andre, men tvertimod, saa meget muligt er, hinaudens Gavn og Bedste befordre.

2. Begge Rigers Indbyggere og Undersaatter, være sig fremmede eller indfødte, skal det stande frit at gaa fra det ene til det andet, at besøge Rigerne, Landene, Havne og Floder, den ene den andens, som ligge udi Europa, der at forblive og trafikere ved dem selv eller ved andre; med saa Skjel, de de sædvanlige Tolde betale og sig efter Lovene, Forordningerne og Sædvanerne udi Landet og Stæderne, hvor de sig befindende, tilbørligen rette, saafremt samme Love, Forordninger og Sædvaner ei stride imod det, som ved nærværende Traftat er aftalt og indgaaet.

3—17.

18. Til Kommerciens des større Flor og Fremtarv skal enhver af begge Kongerne staa den andens Undersaatter bi og dem udi alle Ting beskytte, som deres Gavn og Bedste betræffer, saa at Kongen til Danmark vil forunde den allerkrifteligste Konges Indvaanere og Undersaatter

alt det, som deres Kommerce kan lette, og ligeledes vil den 23. Aug.
allerkristeligste Konge paa sin Side Kongens til Danmark
Indvaanere og Underfaatter favorisere udi alt, hvis deres
Handel og Vandel kan fremme; dog vel at forstaa, at hvert
Steds Love og Sædvaner udi de respektive Stater i Hen-
seende til Handelen udi Smaat vorde iagttagne.

19. De franske Skibe, være sig Kjøbmands- eller Orlogs-
skibe, skulde, saa meget muligt, komme de danske Skibe til
Hjælp, og ligeledes de danske Skibe de franske, paa hvad
Farvand de hinanden møde, endog paa hin Side af Ekvi-
noktiallinien, naar de ene eller de andre det maatte behøve,
udi alle Slags Tilfælde, enten til deres Reises desto sikrere
Fortsættelse eller nogen Bevælt at modstaa og afvende.

20. Den allerkr. Konges Underfaatter og Hans Rigers
Indvaanere skulde have fri Tilgang til alle de Riger, Pro-
vindser, Stater og Havne, som med Frankrig allierede og
Venner eller neutrale ere, og der deres Handel og Vandel
drive, og maa de i ingen Maade foruvoliges eller Forhindring
tilspies af Kongens til Danmark Underfaatter eller af Skibe,
som enten Kongen til Danmark selv eller Hans Underfaatter
tilhøre, i hvad for Skibe samme maatte være, og hvad
Stridighed, Uenskab eller end aabenbare Feide mellem
Kongen til Danmark og bemeldte Riger, Provindser, Stater
og Havne, som med Frankrig allierede, Venner eller neu-
trale ere eller vorde, maatte opkomme, hvilket alt ligeledes
paa den allerkr. Konges Side imod Kongens til Danmark
Underfaatter skal vorde iagttaget. Derforuden er samtykt og
aftalt, at Seiladsens Frihed paa begge Sider skal være saa
almindelig og uindskrænket, at ifald en af de kontraherende
Parter var i Feide med andre Stater begreben, skal det dog
være den anden kontraherende Parts Underfaatter usformet,
deres Seilads og Fart frit og sikkert, ligesom før Krigen
at fortsætte, enten de fra deres egne eller andre neutrale
Havne udløbe for at gaa ind udi en af de kontraherende

23. Aug. Parters Fjenders Havn, eller af en fjendtlig Havn udi en anden fjendtlig Havn, uden at dem, naar de enten seile frem eller tilbage, nogen Fortræd eller Hinder skal eller maa tilspies. Dog herfra undtagen, om den Havn, udi hvilken de vilde indseile, paa Havsiden virkelig var belagt eller blokeret. Og for at forebygge al Tvetydighed eller vrang Mening over det, som ved denne Exception er forstanden, saa er foraffædet, at ingen Havn skal anses for at være blokeret, naar Indgangen dertil ei i det mindste med tvende Skibe paa Havsiden eller ved et Batteri med Kanoner paa Landsiden er tillukt, saa at Skibene ei uden aabenbare Skade derudi kunne indløbe.

21. Paa det oven aftalte desto lettere maa fuldbyrdes, saa er besluttet og samthlyt, at begge Kongers Undersaatters Skibe, som udi en af den andens Havne ere indgangne, hvorfra de agte at seile til fjendtlige Havne og Stæder, skulle være forbundne bemeldte Steds Officianter deres Passer at forevise, hvorudi deres Ladnings Sorter skulle være specificerede, under Admiralitetsofficerens Haand og sædvanlige Segl paa det Sted, hvorfra de først ere udseilede, saavel som Stedets Navn, hvorhen de ere stiledede; alt efter de Formularer, som nærværende Traktat skal tilspies. Og naar deres Passer saaledes ere foreviste, skulle de ei med nogen Ophold, Visitation, Hinder og Molest, under hvad Slags Skin eller Forevending det være maatte, besværes.

22. Dersom franske Kjøbmandsskibe møde danske Orlogsskibe, være sig Kongens til Danmark egne eller particuliers armateurs, og Hans Undersaatter, som efter Hans Tilladelse have udrustet, og iligemaade om danske Kjøbmandsskibe møde franske Orlogsskibe, enten de den allerfr. Konge tilhøre eller ere particuliers armateurs, Hans Undersaatter, som med Hans Tilladelse have udrustet, da maa Orlogsskibene sig Kjøbmandsskibene ei uden paa et Kanonflud nærme, men skulle udi deres Chalup sende ifkun

to eller tre Mand ombord paa Kjøbmandsskibene, for hvilke 23. Aug. Skipperen paa Kjøbmandsskibet skal producere Passene efter den sædvanlige Maade og Formular, at deraf ikke alene hans Ladnings tydelige Forklaring, men ogsaa Stedet, hvor han bor og residerer, og saavel Skipperens som Skibets eget Navn kan erfares, paa det man saaledes maa skjønne, om han nogle forbudne Varer eller Kontrabande med sig fører. Saa skulde og slige Passer aldeles staa til Troende, og paa det man om deres Rigtighed kan være forsikret og tillige forebygge, at de ei estergjøres eller forfaltes, saa skulde til den Ende visse Mærker og enhver af begge Kongers kontrapaategnede Underskrift meddeles.

23. Paa det og begge Kongers Undersaatters Sikkerhed ydermere kan iagttages og forekommes, at dem af forbemeldte Krigsskibe ingen Ulempe skal tilføies, da skal det være alle Kongens til Danmarks Krigsofficerer og tillige alle Hans Undersaatter strengeligen forbudt den allerkr. Konges Undersaatter nogen Fortræd eller Skade at paaføre. Dersom de sig herimod forgribe, da skulde de paa deres Personer og Gods for al Skade og Interesse være ansvarlige, indtil derfor fuldkommen Fornøielse og Erstatning følger. Sligemaade skal det alle Officerer paa den allerkræfteligste Konges Krigsskibe og alle andre Hans Undersaatter under samme Straf bydes og befales, at de Kongens til Danmark Undersaatter ei i mindste Maader nogen Fortræd eller Skade tilføie.

24. I fald der ndi samme Kjøbmandsskibe, som til foresagte Havne og Søstæder ville seile, Varer og Gods findes, som for Kontrabande ere deklarerede, da skal alene samme Varer og Gods udlosses, angives og konfiskeres for Stedets Admiralitetsdommere, uden at derfor Skibet eller de andre Varer og Gods, der ei ere forbudne og paa samme Skib findes, paa nogen Maade maa eller skulde arresteres eller konfiskeres, eller at der i saadant Fald af begge Kongers respektive Undersaatter nogen Mulkt eller Pengestraf eller

23. Aug. anden Beføstning, under hvad Skin eller Paasfud det være maatte, maa fordres.

25. Hænder det sig, at et Krigsskib, nogen af bemeldte Kroner tilhørig, tager et af den andens Skibe med Kontrebande og forbudne Varer, da skulle de, som det erobre, ikke have Magt at aabne eller opstjære Kufferter, Kister, Fæde eller Pakker, som derudi findes, ei heller nogen af Varerne enten at bortføre eller udi andre Maader at bortvende, medmindre de først blive bragte tillands og der udi nogen af Sjørettens Middels Dørværelse vedbørligen ere registrerede. Men dersom slige forbudne Varer alene er Del af Ladningen udgjøre, og den, som de tilhøre, for at fortsætte sin Reise, dem godvilligen og uvuungen til dem, som have gjort Prisen, forlader, maa han udi hans Reise aldeles ingen Ophold eller Forhindring tilføies.

26. Under Navn af Kontrebande eller forbudne Varer skal alene forstaaes Skyde- saavel som andre Slags Geværer med deres Tilbehør, saasom Kanoner, Musketter, Mørser, Petarder, Bomber, Granater, Begfrandsje, Lavetter, Hækker, Vandolerer, Krudt, Lunter, Salpeter, Kugler, Pigger, Raarder, Hjelme, Stormhuer, Kyradser, Hellebarber, Landser, Spyd, Heste, Sadler, Pistolhylstre, Skuldergehæng og i Almindelighed al anden Krigsudrustning, saavel som og Tjære eller Skibsbeg, Seil, Hamp og Tougværk.

27. Under slige forbudne Varer eller Kontrebande skal ei være forstanden Hvede eller Korn, af hvad Slags og Natur det maatte være, meget mindre Krugter, Olie, Vin, Salt og i Almindelighed alt det, som henhører til Livets Ophold. Men det skal stedse være tilladt at sælge og alle disse Ting ligesom andre Varer at transportere, endog til de Stæder, som nogen enten den ene eller den anden Krones Fjende har inde, dog at samme Stæder ei ere belagte eller blokerede.

28. Alt det, som befindes at være af den allerkr. Konges Undersaatter indladet udi Skibe, som Kongens til

Danmark Fjender tilhøre, alligevel det ei er Kontrabaude, 23. Aug. skal tilligemed alt det, som udi samme Skibe findes, uden nogen Undtagelse, være konfiskeret. Sligemaade skal og med alt det, som Kongens til Danmark Undersaatter findes at have indladet udi Skibe, som den allerkr. Konges Fjender ere tilhørende, forholdes. Ikke desto mindre skulle dog alle de Varer, som udi den allerkr. Konges Undersaatters Skibe findes, aldeles være fri, endskjøndt disse Skibes Ladning eller en Del af samme Ladning Kongens til Danmark Fjender kunde tilhøre. Og ligeledes skulle alle de Varer være fri, som udi Kongens til Danmark Undersaatter tilhørende Skibe findes, uagtet samme Skibes Ladning eller en Del af denne Ladning den allerkr. Konges Fjender tilhørte; dog at derved steds og altid paa begge Sider Kontrebaude Varer undtages, i Henseende til hvilke man sig efter foregaaende Artiklers Indhold har at rette.

29. Begge Krouers Krigsskibe skulle have fri Tilgang til alle den andens Havne, der høfligen imodtages og have fuldkommen Frihed sig for Betaling med hvis de behøve at forsyne; dog at de i det høieste ei ere flere end 6 Krigsskibe, og ifald de skulle være flere udi Tallet, og enten Storm eller anden uformodentlig Hændelse maatte have drevet dem til der at søge Tilflugt, da skal det udi slikt Fald ei mindre være Skibene tilladt der med al Sikkerhed at forblive og sig med fornødne Ting at forsyne; dog med saadanne Vilkaar, at de ved altfor langt og frømtet Ophold eller udi anden Maade Dyrigheden paa de Stæder og Havne ingen billig Mistanke give, hvilke Kapitainerne paa bemeldte Skibe Marsagen til deres Ankomst og deres Forblivelse skulle bekjendtgjøre.

30. Ingen Kjøbmands- eller Krigsskib, som sig udi nogen af begge Kongers Havne besinder, skal tvinges til at gjøre Tjeneste, hverken udi Feide eller noget at transportere, hvad det end maatte være, uden enten Kongens eller Ind-

23. Aug. vaanernes eller Eiermandens Tilladelse og Bevilling, endstjøndt Kapitainen paa Skibet derudi havde samtykt.

31. Skibskapitainer, Skippere, Styrmand, Soldater og Baadsfolk, saavelsom Skibene selv og andre Søfolk, deres indehavende Varer og Gods, skulle ikke ved nogens Paabud eller Befaling, enten generel eller speciel, eller for nogen Marsjags Skyld, ikke engang under Prætext at ville sig deraf til Rigets Konservation og Bessjermelse betjene, kunne opholdes eller arresteres. Og maa udi Almindelighed ingen Ting fra den ene eller den anden Krones Undersaatter tages uden med deres Samtykke, som det tilhører, og imod dets rette og fulde Værdis Erlæggelse. Hvilket dog ikke om saadan Arrest skal forstaas, som ved Rettens Middel for den aktioneredes personelle Gjæld eller nogen anden retmæssig Marsjag paalægges, hvorudi skal procederes, efter som Loven og Retten medfører.

32- 34.

35. Hænder det sig (det Gud afværge), at nogen af begge Kongers eller deres Underdaners Skibe, være sig Kjøbmands- eller Krigsskibe, skulle paa Kysterne af den anden Konges Lande enten støde paa Klipper eller løbe paa Grund, strande eller lide Skibbrud, ved hvad Ulykke det maatte være, da skulle samme Skibe med al deres Tilbehør, Gods og Varer, og hvadsomhelst deraf tilovers bliver, deres Eiermænd igjen tilstilles, med saa Skiel, at de selv, eller deres Fuldmægtige eller Faktorer, inden Mar og Dag fra Skibbruddet at regne, sig samme Skibe og Gods tilegne og tilbage fordrer. Saa skulle og Undersaatterne og Indvaanerne, som bo paa Kysterne, være tilholdne, de nødlidende at hjælpe saa vidt dem muligt er, og gjøre al deres Flid, Skibet fra Undergang at frelse, eller Godsjet, Skibets Tilbehør og alt andet at redde og Eiermændene til Bedste udi Behold og Sikkerhed at bringe; dog at dem, ved hvis Flid

og Arbeide saadant Gods er frelst og bevaret, Omkostningen 23. Aug. og Umagen tilbørligen erstattes.

36. Dersom nogen af begge Kongers Undersaatter fornærmes eller vederfares nogen Ulempe eller Skade udi den andens Gebet, da skal den Konge, udi hvis underhavende Stæder og Lande saadan Fornærmelse er sket, gjøre den Anordning, at efter samme Lands Ret og Love Justitien uden Ophold administreres, og at de, som saadan Uret og Fornærmelse have begangen, tilbørligen straffes og derforuden den forurettede sin Skade erstatte.

37. Begge Konger skulle drage Omsorg, at de Kjen-
delfer og Domme, som angaa gjorte Priser tilføs, siges og
fældes efter Ret og Billighed ved saadanne Personer, som
ere umistænkte og uinteresserede, og skulle de strengeligen
befale deres Betjente, at de ved samme Personer affagte
Domme vorde efter deres Indhold fuldkommen og aldeles
eksekverede.

38--39.

40. Kongens af Danmark Undersaatter skulle udi
Frankrig ei anses som Ublændiske og sølgelig være fri for
Kronens Arbefalds Ret til noget af de efterladte Arvemidler
samt for anden sliq Rettighed, af hvad Navn være maatte,
deraf at erlægge. Og skulle deres Arvinger, som ere Undersaatter
af Høistbemeldte Kongen af Danmark, uden nogen Hinder
være berettigede at arve og tiltræde alt deres Gods og
Midler, rørendes og urørendes, enten efter Testament eller
den Arveret og Orden, som paa de Steder, hvor Arven
findes, eller hvor den Af døde sin Bopæl havt har, fastsat er,
og det saaledes, som Lovene forordne. Og dersom mellem
tvende eller flere Arvinger Disput om Arven opkommer,
da skulle Stedets Dommere Processen ved endelig Dom
afgjøre. Gods, Varer, Papirer, Skrifter, Regnskabsbøger
og alt, hvad som kan tilhøre Hans Majestæts til Danmark
Undersaatter, som i Frankrig ere døde, skulle umiddelbart

23. Aug. deres Arvinger tilhøre, hvilke, naar de ere nærværende og myndige, eller og de ved Testamente satte Exekutorer eller Formyndere, eller og de af dem med Fuldmagt forsynede, skulle, ligesom Omstændighederne det udfordre, have Magt til at tage det alt til sig, samme at administrere og være berettigede derover at have fri Raadighed. Men dersom bemeldte udi Frankrig bortdøde Underfaatters Arvinger maatte være fraværende eller umyndige, eller at de myndige Arvinger vare fraværende og slikt endnu ei enten selv eller ved deres Fuldmagt havde besørget, da skulle Gods, Værer, Papirer, Skrifter, Regnskabsbøger og alle den Af dødes efterladte Midler ved Notarium publicum registreres udi Nærværelse af den ordinære Dommer tilligemed Hs Majestæts til Danmark Konsul eller anden publik Minister og tvende Rjøbmænd af Nationen og overleveres til 2 eller 3 Rjøbmænd, som af bemeldte Konsul eller Minister dertil skulle udnævnes, udi Gjemme og Forvaring, Eiermændene og Kreditorerne til Bedste. Og paa de Steder, hvor ingen Konsul eller anden Minister er, skal det altsammen ske udi Nærværelse af 2 eller 3 Rjøbmænd af samme Nation, hvilke dertil ved de fleste Stemmer befastes. Saa skal og nærværende Artikels Indhold i Henseende til Hans allerk. Majest. Underfaatter udi Kongens til Danmark Lande iligemaade iagttages og efterkommes.

41. Begge Konger skulle holde deres Ministre ved hinandens Hof og deres Konsuler udi visse Havne, paa det de alt det, som kunde tjene enten til det almindelige, eller enhvers Bedste udi Særdeleshed, desto lettere kunne kommunikere og andrage.

42. Den Rjøbekontrakt, som blev sluttet til Rjøbenhavn den 15de Juni 1733 imellem den franske Krone og det kongl. danske oktroierede Vestindiske og Guineiske Kompagni over Afstaaelsen af den Insel St. Croix udi Amerika, som tilforn bemeldte franske Krone tilhørte, er herved udi alle

dens Artikler, Punkter og Klausuler fornyet og konfirmeret 23. Aug. og skal holdes lige saa gylbig, som den udi denne Traktat Ord fra Ord var indført.

43—46.

Bl. ang. hvormeget Stadsfondstøtteren udi Kjøbenhavn=17. Oktb.
 havn, naar han en Grund opmaaler og Maalebrev derpaa udfærdiger, skal nyde udi Salario med videre.

Præsident, Borgmestere og Raadmænd udi den kgl. Residensstad Kjøbenhavn G. v., at Hans kgl. Majest., Vores allern. Arvekonige og Herre, ved allern. Reskript til Os af 12te hujus allern. har befaleet, at Stadsfondstøtteren ifølge hans Bestalling, naar han paa vedkommende Eiers Begjæring en Grund opmaaler og Maalebrev derpaa udfærdiger, skal nyde følgende Betaling, nemlig 1 pCt. af Grundtaxtens Pris indtil 1,000 Rdlr. inkl., og naar Grundtaxten er over 1,000 Rdlr., da ei mere end 10 Rdlr. i alt; men for de Pladsers Maaling, hvorfra et Stykke bliver afhændet, samt for Grundtaxten at udregne, gives ham 1½ pCt. af den hele Pladses Grundtaxt, indtil 1,000 Rdlr. inkl., som før er meldt. Og paa det udi den nu over Staden forehavende Opmaalingsbog efterdags kan blive observeret de Tid efter; anden foresaldende Forandringer, vil Hs. Majest. allern., at vedkommende Skjøder ikke til Tillysning maa antages, uden derved følger Stedets gamle eller nye Maalebrev med Stadsfondstøttersens da nyligen derpaa tegnede Attest, at ved den Grund, Skjødet og Maalebrevet indeholder, ikke, siden den generale Opmaalings skete, er gjort videre Forandring, end Maalebrevet udbiiser, og udi Bøgerne er blevet annoteret; for hvilken Paategning, og for i saa Maade at eftermaale Grunden, eller Grundtaxten at udregne, ham af Eieren skal udbetales 1 Rdlr. af Kjøbe-

17. Oktb. summen indtil 1,000 Rdlr. inkl., og derefter, i hvor høi Rjøbefummen er, ifkun 2 Rdlr. Men naar hos ham, som meldt, forlanges et nyt Maalebrev, og bemeldte Attest tillige, nyder han for begge Dele alene det, som ham udi Bestal-lingen for Maalebrevet, som ovenmeldt, er tillagt, og altsaa for Attesten ikke noget aparte.

26. Oktb. Frdg. ang Lyveri, som begaas ved at affjære Man og Kumpe af andres Heste paa Marken eller andensteds.

Indm. Saml. pag. 134.

1743.

14. Novb. Approbation paa Foundation for det i Viborg oprettede Tugt- og Maanufakturhus.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at

1. Kap. Om Gudstjenesten.

1—6.

2. Kap. Om hvilke som Arrestanter i Tugthuset antages.

1—3.

4. Børn, som ere imod Forældrene uslydige og opjætsige eller ikke ville lade sig styre af Forældrene eller af Forældrene have Medhold i sliig Ondskab, saavel som de, der med Driften, Sværgeren og Vandens, ond Forligelsemaal i deres Egteskab og anden saadan ukristelig Opsørsel, om hvilken Loven taler udi den 2. Bog 9. Kap. 8. Art., saaledes forholde sig, at deres Præst har billig Marsag at klage over dem, at den udi samme Kapitels 6. og 7. Art. foreskrevne og virkelig brugte Omgang er hos dem frugtesløs, skal af hvert Steds Provst eller en af Provsten bestiftet Herredspræst, efter 2 a 3 Vidners Førelse og Forhør, inden 5 Solemærker, efter at de ere anklagede, dømmes som Arrestanter til Arbeide i Viborg Tugthus paa en vis

Tid efter deres Forseelses Bestaffenhed, og indtil de kunne 14. Novb. derefter aftjene saameget, som Omkostningen og deres For- sendelse til Viborg kan bedrage sig; dog skal Stiftamtmandens og Biskoppens Approbation først indhentes paa slige Prov- stens eller Præstens Domme, før den Skyldige affendes til Viborg.

5—14.	
3—6. Kap.	

Frdg. ang. idømte Pengebøders Inddrivelse, og 6. Decb.
 hvorledes den Skyldige, naar deres Betaling ei er- holdes kan, bør straffes paa Kroppen m. v.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at som Vi ugjerne maa fornemne, hvorledes de i Loven for adskillige Forseelser fastsatte lemfældige og efter hver Mands Tarv lempede Pengebøder ikke medføre den Nytte, som Loven sigter til, som er en taalelig Nærselse for de feilende og deraf ventet Forbedring og Advarsel for dem og andre, at vogte sig for at falde i slige Forseelser, ved det de i Loven fastsatte Pengebøder af en utidig Omhed, usforsvarlig Efterladenhed eller utilbørlig Egennyttighed ikke vorde ind- drevne, saa at Dudsstab ofte bliver ustraffet, og Loven til dens store Foragt overtraadt; hvortil og kommer, at Vedkommende ere tvivlraadige, hvad de skulle indtale i de Tilfælde, hvor de i Loven foreskrevne Bøder ikke til nogen vis Sum ere fast- satte eller navngivne; da, paa det Loven maa holdes i sin tilbørlige Agt, og at dens Diemærke ved Bøders Paalæggelse, nemlig Undersaaternes Forbedring. saavidt muligt, erholdes, saa have Vi fundet for godt om Pengebøder og deres Ind- drivelse at byde og befale

1. Naar nogen efterdags for sin begangne Forseelse vorder dømt til Bøder eller Pengestraf, ved hvad Ret, for hvad Feil, eller til hvad Brug det endog maatte være, da

6. Decb. skulle Dommerne tilholde Skrivelserne, at de strax for Retten, og førend den ophæves, i Protokollen antegne den Paadømtes Navn, Embede, Bopæl eller Tilholdssted, hvad Bøder han er tildømt at betale, og til hvad Brug de ved Dommen ere henlagte; og skulle Skrivelserne ved hver Maanedes Udgang tilsende Stiftsbefalingsmændene i de Provindsler, hvor Dommen ere affagte, eller og til Os elskelig Præsident, Borgmestere og Raad i Vor kongl. Residensstad Kjøbenhavn, saafremt den Paadømte, af hvad Jurisdiktion han er, sig sammesteds opholder, rigtig Gjenpart af det, som i Protokollen er blevet antegnet, hvorved skal være bilagt paa slet Papir, under Skrivelserens Haand, en dobbelt Gjenpart af den i Sagen affagte Doms Slutning. Paa det og Stiftsbefalingsmændene kunne have desto tilforladeligere Underretning, hvad og hvor mange Bøder faldne ere, da skulle Skrivelserne herforuden ved hvert Aars Udgang tilsende dem et Udtog af Rettens Protokoller over de i samme afvigte fulde Aar paadømte Bøder. Men i de Lande, hvor der er flere end en Stiftsbefalingsmand, saasom i Bort Land Nørrejylland og i Bort Rige Norge, fremsendes alene saadanne Underretninger og Udskrifter, som her ovenfor anbefalet er, til den Stiftsbefalingsmand, under hvis Departement den Paadømte sig opholder. Ved de Retter, hvor ingen beskiftet Skriver er, saasom ved Kommissioner, besørg Dommerne selv det, som Skrivelserne i Almindelighed er paalagt. Skulde nogen Rettens Skriver forsamme at tilsende Stiftsbefalingsmændene de paabudne maanedlige og aarlige Udskrifter og Underretninger, saa at nogen Bøder derfor medelft bleve ufrævede, da bliver en saadan Skriver selv, dog mod Regres, ansvarlig for de idømte Bøder.

2. Naar Stiftsbefalingsmændene saaledes ere blevne underrettede om hvad Bøder, der ere faldne, da skulle de ufortøvet derom give Kommunikation til Bore i de dem betroede Stifter beskiftede Amtmænd, under hvis Jurisdiktion de

Skyldige sig opholde, hvilke uden Ophold skulle beordre de 6. Decb. under dem staaende Fogder paa lovlig Maade, og saaledes som de derfor agte at stande til Rette, at inddrive de idømte Bøder, for saavidt deraf Os Selv maatte tilkomme, eller forsaavidt Publikum, saasom Justitskassen, Vor Frelserkirke, Kvæsthuset, Børnehuset, eller noget andet gudeligt Brug dertil er berettiget, til hvilken Ende Fogderne tilstilles den ene Gjenpart af Domsflutningen, som af Rettens Skriver til Stiftbefalingsmanden er tilsendt. Det samme iagttage Stiftbefalingsmændene i de dem betroede Amter. Skulde den Skyldige ikke opholde sig i det Amt eller Stift, hvor Dommen er falden, da beordres Fogden paa hans Tilholdssted at paatale Dommens Fuldbbrudelse, hvortil alle Bore Betjente af civil eller militær Stand, som nogen Jurisdiktion er betroet, skulle være pligtige paa Ansøgning ham at forhjælpe.

3. Hver Foged, som af sin foresatte Amtmand eller Stiftsbefalingsmand vorder beordret, nogen Pengebøder efter Dom at inddrive, skal uden Ophold eller Forsømmelse forrette sit Embede paa den i Loven foreskrevne Maade og af den Skyldiges Bo udlægge saa meget, som til Bødernes Betaling udfordres, det han har at tage i sin trygge Forvaring, hvor det maa forblive til Indløsning udi 4 Uger. Vorder det ikke forinden af den Skyldige indløst, lader Fogden det ved offentlig Auktion gjøre i Penge, dem han ufortøvet har at indlevere i næste Amtstue, hvor de uden videre Indtægtsordre skulle imodtages imod dobbelt Rwittering, hvoraf Fogden beholder den ene, og indsender den anden til den Amtmand eller Stiftsbefalingsmand, som Eksekutionen har beordret. Skulde det fra den Skyldige udlagte ved Auktion høiere kunne udbringes, da bør Fogden tilbagelevere det overskydende til den Skyldige og sig derfor forshue med hans Bevis.

4. Fogden, som forretter Eksekutionen, skal være tilladt tillige af den Skyldiges Bo at gjøre Udlæg til sig selv for

6. Decb. de paa Eksekutionen anvendte forupdne og billige Omkostninger, hvorpaa Amtmanden eller Stiftsbefalingsmanden uden videre Proces har at decidere, om paaklages. Og paa det de Skyldige ikke med alt for store Omkostninger, eller, mod deres Villie, med Eksekutionen besøges, da maa det være dem tilladt selv i Amtstuen at betale de idømte Bøder, som ligeledes strax skulle modtages, og dem derfor uden Betaling tilstilles dobbelt Kwittering, dem de begge have at indlevere til Fogden, som sig dermed forholder som i foregaaende 3. Paragraph anordnet er. Ligeledes maa det være enhver tilladt, som agter at stævne den affagte Dom til Underkjendelse og Forandring for høiere Ret, i Amtstuen at deponere de idømte Bøder indtil Sagens Uddrag, da han, foruden forhen ommeldte dobbelte Kwittering, skal meddeles et Depositionsbevis, hvorefter han, dersom han ved høiere Ret vorder frifunden, igjen af Amtstuen skal tilbageleveres de deponerede Penge efter Amtmandens Foranstaltning.

5. Naar den Skyldige saaledes ved Betaling eller Deposition har til Fogden gjort Fornøielse for de idømte Bøder, da skal Fogden paa Anmodning tilstille ham rigtig Gjenpart af den ergangue Dom, hvorefter Betaling, Deposition eller Udlæg er gjort, og derunder tegne sin Kwittering, at de idømte Bøder rigtig ere betalte, hvilken skal være den Skyldige god Bevis for Betalingen.

6. Dersom den Skyldige, naar han med Eksekution for idømte Bøder besøges, foreviser Overrettens Stævning over den affagte Dom, da afviger Fogden, og beror det med Eksekutionen, indtil Dom for Overretten gangen er. Foreviser han ikke Overrettens Stævning, da omgaaß dermed efter Loven, saasom ingen Foged, uden paa sit eget Ansvar, maa forlade Eksekutionen paa en blot Erklæring, at Dommen skal worde paastævnet. Dog bør den Skyldige, som foreviser Overrettens Stævning og derved hindrer Eksekutio-

nens Fremgang, være pligtig engang hver tredie Maaned, 6. Decb. saalænge Sagen staar under Appel, bevislig at underrette Fogden, om der ved Retten, hvor Sagen er indstævnt, er derudi gangen Dom, og hvorledes den er udfalden. Forsømmer han det i bemeldte Tid, da bør Exekutionen have sin Fremgang, den gjorde Indstævning uagtet, og har den Skyldige ingen Tiltale til Fogden for Exekutionen, omendstjændt han ved høiere Ret siden bliver frifunden for de idømte Bøder, men ham forbeholdes alene hos Øvrigheden at gjøre Ansøgning om, at de fra ham udlagte Penge maa ham tilbageleveres. Men er nogen dømt i Bøder ved Bores Høiesteret eller nogen anden Ret, som ikke staar under høiere Ret, da bør Dommen strax eksekveres.

7. Alle Domme, som lyde paa Pengebøder, skulle eksekveres, ligesom de ere affagte, uden nogen Afstingning eller Eftergivelse, efterdi Vi ville hav: Os selv alene forbeholden, at gjøre allern. Forstaaensel udi de ved Bore Retter affagte Domme.

8. Naar Stiftsbefalingsmændene, som skulle have det øverste Tilsyn med Bøders Inddrivelse, have erholdt den i § 1 paabudne Underretning om de faldne Bøder, og efter § 2 forsøiet Anstalt til deres Inddrivelse, skulle de endvidere i det mindste engang hvert Fjerdingaar erkjendige sig hos Bedkommende, som Inddrivelsen har været overdraget, og indhente Efterretning, hvormeget deraf er indkommet, og i hvilken Amtstue betalt, samt om noget endnu udestaar, og af hvad Arsjag; herom skulle Stiftsbefalingsmændene ved hvert Aars Udgang til Bores Rentekammer indsende en tydelig og forklarlig Fortegnelse, hvoraf kan erfares, hvad Bøder Os, for Bores Andel, eller og Publika ere tildømte, hvad deraf er indkommet, og hvad endnu udestaar, paa det at det betalte kan af Bores Kammerkollegio vorde anvist til de Steder og den Brug, hvortil det og er vorden hen-

6. Decb. lagt, og det udestaaende paa ny beordret til Inddrivelse udi næstfølgende Aar.

9. Derjom Fogden ved Exekutionens Gjøreelse befinder den Skyldiges Bo saa ringe, at de idømte Bøder ikke deraf kunne udredes, da bør den Skyldige dog ikke dermed være fri, saasom Usformuenhed ei bør give nogen Frihed til ustraffet at synde, men i saadant Tilfælde har Fogden at forfatte en oprigtig og sandfærdig Beskrivelse over Boets Tilstand og udlægge, hvad derudi til Betaling forefindes, og det, hvorfor Betaling ikke kan erholdes, derfor bør den Skyldige straffes paa Kroppen.

10. Dog maa ingen for idømte Bøders Betaling straffes paa Kroppen, naar han enten eier det, som til deslige Bøders Betaling behøves, eller der kan paavises, at han har dets Beløb i sikker Bente. Thi da skal Fogden paa lovlig Maade lade gjøre Indsørgsel og Hæftelse til Forsikkring for Bøderne med Stadegjeld og siden besørge Exekution og Udlæg derudi at vorde gjort.

11. Derjom den Skyldige er af Adel eller lige med Adels privilegeret, og han, naar Fogden ham med Exekution besøger, skal foregive, at Udlæg hos ham ikke maatte gjøres uden efter Overrettsdom og Ridemænd, som fra Landstinget udmældes, ligesom Vi allern. ikke ville betage nogen sine i Loven grundede Friheder, naar Børes eller Publici Ret ikke derved opholdes, stilles i Usikkerhed eller bebyrdes med usornødnede Omkostninger, saa tillade Vi, at derpaa saadan Indvendning maa og skal reflekteres, naar den Skyldige stiller Fogden, som Exekution søger, antagelig Kaution for de Omkostninger, som kunde medgaa til at forhverve Overrettsdom og til at formaa Ridemænd, samt at Boen formedelst slikt Ophold ikke skal vorde forringet, da Fogden sige Ting har at besørge. Men vil eller kan den Skyldige ikke forstaae saadan Forsikkring, som Fogden kan se sig betrygget med, da skal den af Overrettsdom til Inddriv-

velsen beordrede Foged have Myndighed at fuldføre Eksekutionen, nanset den Skyldiges Stand. 6. Decb.

12. Dom paa Bøder medfører ikke Prioritet frem for andre lovlige Gjældsfordringer, efterdi den Skyldige ikke bør straffes med at bøde mere, end det han selv eier, og hans Kreditorer ikke bør tilholdes at betale den Straf, hvorudi han forfalder. Hvorudover hans Kreditorer forbeholdes deres lovlige Ret til hans Gods og Midler efter deres Fordringers og Forfølgningers Bessaffenhed. Men hvo, der befindes at have betroet den Skyldige noget, efter at Dom paa Bøder ham er overgangen, maa taale, at de idømte Bøder eksekveres forud, af hvad Bessaffenhed end Fordringen maatte være, eftersom enhver er pligtig at tilse, at den, som han handler med, ikke er dørt i uogen Slags Bøder.

13. Derfom den Skyldige ikke formaar at udrede de idømte Bøder eller at paavise nogen antagelig Forsikkring derfor, da fremsender Fogden sin Forretning til den Amtmand eller Stiftsbefalingsmand, som ham til Inddrivelsen har beordret. Og skal samme Øvrighed af Os hermed være befuldmægtiget, ligesom ham og herved allern. befales, at paalægge den Skyldige Straf paa Kroppen til Forsoning og Undgjælbelse for de Bøder, som den Skyldige ikke formaar at betale; dog saa, at om den Skyldige er af Adel eller lige ved Adelen privilegeret, da ville Vi allern., at vedkommende Øvrighed, førend han nogen Straf dikterer, skal allerund. referere Os Sagens Bessaffenhed, da Vi selv ville have Os allern. forbeholden at determinere den Straf, som den Skyldige, i Mangel af Bødernes Betaling, bør at lide.

14. Almuesfolk skulle forsonde de Pengebøder, som de ikke formaa at udrede, med Arbeide: Mandfolkene forviser Øvrigheden ved Fogden til den i Provindsen kommanderende General, som anordner, i hvilken Fæstning de skulle arbeide;

6. Decb. og Kvindfolkene forviser Stiftbefalingsmanden ligeledes til det Spindehus, hvorudi de skulle til Arbeide indfættes. Og har Øvrigheden tillige i sin udgivende skriftlige Resolution at fastsætte, hvor lang Tid de Skyldige saaledes paa Kroppen skulle straffes, saa at der regnes en Dags Arbeide for hver Mark Danst, som de ikke kunne betale.

15. Men dersom Øvrigheden finder de Skyldige af saadanne Omstændigheder, at deres Velfærd og Læmpe ved saadan offentlig Straf kunde forspildes, da maa han isteden derfor tilsiige dem Straf med Fængsel paa Vand og Brød saaledes, at idømte Bøder fra 1 til 10 Rdlr. inkl. maa forsones med 4 Dages Fængsel, fra 10 til 20 Rdlr. med 8 Dage, fra 20 til 40 Rdlr. med 12 Dage, fra 40 til 60 med 16 Dage, fra 60 til 80 med 20 Dage, fra 80 til 100 Rdlr. med 24 Dage og fra 100 til 120 Rdlr. med 28 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Ikke bør nogen at hensesættes i Fængsel paa Vand og Brød paa kortere Tid end i 4 Dage, og ikke længere end i 4 fulde Uger eller en naturlig Maaned, det er 28 Dage. Er Skylden høiere, end 120 Rdlr., da har Øvrigheden det til Os allerund. at indberette, og til Børes Naade og Mildhed at indstille, om Vi i Henseende til den Skyldiges befrygtende Velfærds Spilde og til det Haab, der kunde have om hans Forbedring, allern. ville tillade, at al Gjælden med 28 Dages Fængsel paa Vand og Brød maa være forsonet; og skal med Eksekutionen bero, indtil Børes allern. Villie herom er allekund. fornunnet. Og have Stiftsbefalingsmændene hver i sit Stift, paa Fogdens derom gjørende Ansøgning at tilsiige, i hvilken Kjøbstad i Stiftet den Skyldige skal udholde sit Fængsel, hvorefter Fogden overleverer den Skyldige til samme Steds Byfoged, som lader ham indse i Stadens Arresthus udi et for sig selv affondret ærligt Værelse; og skal Arrestforvareren nøie tilse, at den Skyldige udi den ham paalagte Tid ikke nyder nogen anden Drik eller Spise, end vent sundt Vand og godt

forsvarligt baget Rugbrød, det Arrestforvareren daglig skal 6. Decb. lade levere mod 2 Sk. Betaling, derforuden nyder han og for Varetægt daglig 4 Sk., som Øvrigheden, under hvis Jurisdiktion den Skyldige er, besørger rigtig udbetalt. Skulde Arrestforvareren herimod se igjennem Fingre med den Skyldige og enten selv levere eller tilstæde ham, i hans Fængselstid, anden Slags Drik eller Spise, da miste en Maanedes Løn, og selv sidde 8 Dage i Fængsel paa Band og Brød.

16. Har den Skyldige udholdt nogen Tid af den ham paalagte Straf paa Kroppen med Arbeide og Fængsel, og han ved sig selv eller ved sine Venner kan bringe Middele tilveie dermed at løse sig for den endnu efterstaaende Tid, da maa det være ham tilladt, saaledes at saasnart han fra Fogden erholder Bevis for at have erlagt de Bøder, han var idømt, enten ved Betaling eller Forsoning, da bør han mod saadant Bevises Udlevering af vedkommende Kommandant eller Byfoged løsgives af sin Hæftelse.

17. Og som Uformuenhed ikke bestaar i nogens egen Villie, og derfor ikke bør lægges nogen til moralsk Last eller Feil, saa forbyde Vi alvorlig, under Vor Kongl. Hyldest og Naades Fortabelse samt anden vilkaarlig Straf, alle og enhver at bebreide eller forekaste nogen, at han paa en Tid ikke har havt Evne til at udrede de ham for ærlig Sag paadømte Bøder, og at han dem med Straf paa Kroppen, efter Øvrighedens Anstalt, har forsonet.

18. Pengebøder maa ei udekræveres hos nogen Fæstebonde, dersom han ei formaar dem at udrede uden sin Gaards Forøvelse. Ei heller hos den, som derudover vilde komme til at lide Mangel paa Føde og Ophold; men slike Bøder bør forsones med Straf paa Kroppen.

19. Naar Dommeren tilfinder nogen at betale Pengebøder, da skal han med rene og tydelige Ord sige og i Dommen indføre, hvor mange Penge der i gangbar Mynt bør udredes,

6. Decb. paa det Fogden, som Bøderne har at indbrive, ikke skal bemsies med Regning derover at gjøre, men kan have en ren Forfrist for sig, hvor meget han skal indtale; og til den Ende skal Dommeren, hvor Loven foreskriver visse Lod Sølvs Bøder eller giver Bøderne af Sagen, saasom Voldsbøder, halve, fulde eller dobbelte Leiermaalsbøder, Mandebod og deslige, i Dommen nævne de idømte Bøders Sum, saa at Fogden ikke derom kan have nogen Tvivl.

20. Hvor Loven ikke egentlig nævner og fastsætter det, som skal bødes, saasom naar nogen for Tveri tilfindes at betale Gjæld og Tvigjæld, da bør Dommeren af de holdte Forhører og Burderinger nøie at undersøge og udforske de stjaalne Kisters rette og sande Værdi for derefter i Dommen med tydelige Ord at fastsætte, hvormed i saa Fald betales bør. Hvad for Gjæld tilbømmes, det indtaler og beholder den Forurettede, om endstjænt han overgiver Sagen til Øvrighedens Paatale; men Tvigjæld beregnes Os til Gode, naar Sagen paa Børes Vegne af Øvrigheden forfølges.

21. Naar nogen vorder tilbømt at have sin Hovedlod forbrudt, da vedkommer det ikke Dommeren ved sin Dom at fastsætte, til hvad Sum den bør regnes, men det er Fogdens Embede, saasnart han kommer i Erfaring, at Sagen kunde udfalde til Hovedlods Forbrudelse, da at lade den Tiltaltes Gods og Midler beskrive, vurdere, og derefter naar endelig Dom er gangen, men ikke før, paa lovlig Maade at gjøre i Penge; da han af fælles Midler har efter lovlig Omgang at gjøre forsvarligt Udlæg til den Skyldiges og dens Ægtefælles fælles Kreditorer, for hvis de med Rette maatte have at fordr. Hvad da overbliver, deraf har han mod Afkald at lade den ene halve Del være den Skyldiges Ægtefælle, som dens Hovedlod, følgeagtig, men den anden halve Del bliver alene at anse som den Skyldiges Hovedlod, der efter Dommen forbrødes; hvilken til Os og ingen anden hjemfalder, naar Vi har ladet Sagen ved Øvrigheden paatale.

22. Fremdeles, naar nogens Forseelse er af den Beskaffenhed, at han derfor efter Loven bør at straffes paa sin yderste Formue, da paa det at Fogden ikke ved Inddrivelsen skal være i nogen Tvivl, hvad af den Skyldiges Midler og Formue derfor burde udlægges, have Vi allern. fundet for godt herom saadan Anordning at gjøre, at naar efterdags flige Sager i Retterne forekomme, da skal Dommeren sammentræde med Fogden, dersom han ikke selv tillige er Foged, og begge paa det næste undersøge og efterforske den Tiltaltes Midler og Tilstand, for deraf at have den fornødne Underretning. Hvilken deres Forretning de have at forestille Øvrigheden til ventelig Approbation, og naar Dommeren har erholdt den Efterretning, som muligt er at erholde, har han i Dommen først at tilfinde den Skyldige dobbelt saa mange Bøder, som Loven paabyder for deslige Forseelser, og dernæst at fastsætte Straffen paa yderste Formue til en vis navngiven Summa, som Vi allern. vil at skulle være den 10de Del af hans efter indhentet Underretning befundne Formue. Dog, naar den Skyldiges Formue overgaar 10,000 Rdlr., bør Straffen ikke beregnes højere end 1,000 Rdlr., hvor mange Midler den Skyldige end maatte eie, hvilke idømte Bøder saaledes, som sagt er, af Fogderne skulle inddrives.

23. Saasom Vi helt ugjerne maa fornemme, at endel Herstaber og Husbonder ere helt nidkjære for Bøders Inddrivelse, hvor Penge ere at erholde og det alene gjælder om at erkevere, men at de derimod ere ligesaa efterladne i at paatale Forseelser og derfor hænde Dom, naar for dem derved falder nogen Umage eller Bekostning eller Dommene kunde geraade til nogen Useilighed ved deres Gods, tvertimod Børes elskelige, kjære Forsædres allern. og høist priselige Diemærke, som have bevilget Herstaber og Husbonder Sigt og Sagesald hos deres Tjenere, ikke for at berige Herstaber af deres Tjeneres Forseelser, men for at opmuntre Hersta-

6. Decb. berne med mere Alvorlighed at holde over Loven og tilse, at Forseelser tilbørlig maatte straffes, hvorimod det nu moxen er kommet dertil, at Almuen saa godt som uden Undseelse skynder, stolende paa deres flette Vilkaar, som forsikre dem, at deres Herskab, som intet derved vinder, neppe vil tale derpaa, og, om end Øvrigheden derfor stævner, at Husbonden nok vil friholde dem for Straf; da til saadant Uheld saavidt mulig at afhjælpe, er Vores allern. Villie og Befaling, at hvert Herskab og Husbond, som med Sigt og Sagefald over sine Tjenere er benaadet, skal fremdeles nyde samme Herlighed, naar han derimod, efter sin Pligt, lovlig taler paa de Forseelser, som paa hans Guds maatte begaas. Men skulde nogen Husbond eller Herskab overbevises, at han vitterlig har set igjennem Fingre med nogen sin Tjeners Forseelse, som anses at ske, naar han i 3 Maaneder efter at han bevislig derom har været vidende, hverken stævner derpaa eller anmelder det for Øvrigheden, hvormed Landfiskalerne skulle have vedbørlig og nøie Indseende, da bør han ei alene have tabt sin ellers tilkommende Ret til de af Sagen hængende Bøder, som ingenlunde kunne tilfalde ham, naar han ikke lader Sagen forfølge; men han bør og for saadan sin Efterladenhed at bøde 1ste Gang 50 Rdlr. til gudeligt Brug. Og skulde han befindes 2den Gang at have fortiet nogen sin Tjeners Forseelse, da skal Øvrigheden ved lovlig Omgang lade hænde Dom over ham til den ham bevilgede Sigt og Sagefalds Rets Forbrydelse, den han aldrig mere igjen maa bekomme. Dog forbeholder Vi Os allern. dermed efter Omstændighederne at forlene hans Arvinger eller Efterkommere ved Godset, som i hans Forseelse ikke for deres Personer have været delagtige.

24. Naar nogen Husbond eller Herskab selv paataaler og hænder Dom paa Bøder, da bør den Andel af Bøderne, som ham i Loven er tillagt, være ham tilhørende, og saafremt den ikke ved Eksekution i Penge vorder betalt, da maa

han have Myndighed derfor selv at tilfige sine egne Tjenere, 6. Decb. hvad Straf paa Kroppen de Skyldige skulle udstaa, dog at saadan Straf ingenlunde maa vorde eftergivet, meget mindre udøvet med saadan Strengthed, som kunde overskride de Øvrigheden her tilforn foreskrevne Grændser.

1744.

Frdg. om Rangen.

11. Febr.

Se Frdg. 11. Februar 1717, pag. 219.

Reskr. til Kjøbenhavns Magistrat, at de i For- 31. Juli. ordningen af 27de Juli 1742 fastsatte Bøder for dem, som kjøbe Gods og Klæder af dem, der ikke til samme at sælge ere beskiftede, maa nedsættes efter Personernes Omstændigheder og Varernes Værdi fra 1 til 50 Rdlr., og at slige Bøder Politikaasen skulle tilhøre m. v.

Vi Christian den Sjette osv. Udi en til Os af Byfogden i Børes Kongel. Residentsstad Kjøbenhavn, Os elskelig Justitsraad Iver Bentoft indgiben allerund. Memorial, dateret 15de Juni næstafvig, har han andraget, at ved den 2. Post udi Børes den 27de Juli anno 1742 allern. udgivne Forordning er samtlige Kjøbenhavns Indvaanere, Civile og Militære, uden Forskjel blevet forbudt at handle og tilkjøbe sig noget Gods og Klæder af Soldater og Matroser eller af andre Handlende, som ikke dertil af Eder ere beskiftede, og med Bevis om saadan Frihed ere forsynede, og det under Straf for enhver, som sig derimod forser, fra 10—50 Rdlr., uden at der udi samme Forordning nævnes, hvem saadaune Strafbøder skulle tilfalde, hvorudover fornævnte Justitsraad Bentoft, da nu, formedelst det i nogen Tid i Kjøbenhavn værende Tyvekomploit, mange af Indvaanerne paa anden og tredie Haand have kjøbt stjaalne Sager uden at vide, at

31. Juli. det var Tyvekoster, og derfor ere komne under Aktion ved Bythinget, allerund. har forespurgt sig, hvor den for dem, der kjøbe med de til at handle uberettigede Personer, dikterede Straf efterdags skal hendømmes, og om Vi ikke allern. ville tillade, at denne Straf maatte henlægges til Stadens uviste Sagfald, hvis Indtægter skulle være saa ringe, at deraf ikke kunne underholdes de mange Delinkventer og Arrestanter, som fast daglig forpøges; og som det ved adskillige imod Kjøberne i saa Fald anlagte Sager befindes, at de fleste ere enten Tjenestestepiger eller andre fattige, enfoldige Menneſter, som, ubidende om forberørte Bores allern. Forordning, kunne have tilkjøbt sig et eller andet Stykke Løi af meget ringe Værdi, hvilke Menneſter, om de, foruden at miste det kjøbte, skulde for saadan deres Forseelse straffes med at betale fra 10 til 50 Rdlr., maatte geraade i yderste Armod og Elendighed, da der dog hos de Fleste neppe kan blive at faa 1 Rdlr., end sige mere, saa har bemeldte Justitsraad Jentoft til Os allerund. indstillet, om Vi ikke ved allern. Retskrift maatte finde for godt at moderere den for Kjøberne udi ovenmeldte Bores allern. Forordning dikterede Straf saaledes, at de, i Stedet for at betale fra 10 til 50 Rdlr., alene skulle betale fra 1 til 50 Rdlr. efter Personernes Omstændigheder og de kjøbte Varers Værdi.

Thi give vi Eder hermed tilkjende, at Vi udi Anledning af saadan Justitsraad Jentofts allerund. gjorte Foreskilling og Eders derover indhentede Erklæring allern. have fundet for godt at anordne og befale:

1. At ovenmeldte Strafbøder maa, efter Personernes Omstændigheder og Varernes Værdi, nedsættes fra 1 til 50 Rdlr.

2. Naar det maatte befindes, at det kjøbte eller solgte Gods var stjaalet, og Eiermanden sig dertil indfinder, og efter Loven beviser det at være sit, da maa Eieren det, uden Bederslag og Betaling, bekomme.

3. Efterdi det af merbemeldte Forordning af 27de Juli 1742 er klart, at de i sllige Tilfælde faldende Bøder ere til Politikassen hjemfaldne, og alt, hvad Forordningen indeholder, egentlig vedkommer Politien, saa ville Vi allern., at det fremdeles derved skal have sit Forblivende; og har Vores Politimester, efter den ham givne Instruktion, eller Politiretten udi disse, ligesom alle andre Politien vedkommende Sager, saavidt de Skyldige under de civile Jurisdiktioner i Kjøbenhavn henhøre, at diktere Bøderne, og om de Skyldige ei dem at udrede formaa, da have I efter Vores allern. Forordning af 6te Decbr. udi næstafvigte Aar at fastsætte, hvorledes og hvor lang Tid den Skyldige sin Forseelse med Straf paa Kroppen, enten til Arbeide eller Fængsel paa Vand og Brød, skal forløbe; og maa ingen deslige Sager ved Bythinget eller de civile Værnething paatales, medmindre den Skyldige befindes, at have været Hæler eller Medbider. — Men derimod skal det med Matroser og Soldater, samt deres Hustruer, som maatte befindes, imod Forordningen, at have været overhørige, forholdes efter Forordningens 2den Post og de, hver ved den Jurisdiktion, hvorunder de staa, tiltales, og den i Forordningen dikterte Straf der over dem eksekveres.

Laugbartikler for Kræmmere i Helsingør.

11. Novb.

Vi Christian den Sjette osv. G. v.

1—15.

16. Hverken Svend eller Dreng maa nogen Tid deres Husbonds Sager eller Handel for nogen aabenbare, men alt, hvad dem bliver betroet, med Tavshed hos sig holde, medmindre det kunde være noget, som imod Vores allern. udgangne Lov og Forordninger kunde stride. Befindes nogen herimod at handle, da skal samme Svend eller Dreng ei herefter tilstedes nogen Handel i Vore Riger og Lande, enten udi Stort eller Smaat, at drive, eller udi noget Laug

11. Novb. antages. Samme Straf skulde og de være undergivne, som ubi nogen Utroskab eller Ehyveri betrædes.

1745.

17—24.

11. Jan. **Plak. ang. at ingen af Stadens Indvaanere maa antage Fuskere til noget Malerarbeide under Straf.**

Præsident, Borgmestere og Raadmænd ubi den kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v.: At Deres kongl. Majest., Bores allern. Arvekonge og Herre, ved Reskript til os af Dato 22. Decbr. 1744, allern. har anordnet og befalet, at ingen af denne Stads Indvaanere maa antage Fuskere og uberettigede Personer til noget Slags Malerarbeide for sig at forsærdige under 4 Rdlr.s Straf til Malerlauget første Gang, og saa fremdeles dobbelt for hver Gang nogen derimod handler og forser sig; thi det er Høistbemeldte Ds. kongl. Majest.s allern. Villie, at Malerlauget her sammesteds skal konserveres ved den Ret og Frihed som samme ved de kongl. allern. meddelte Laugsartikler er forundt, og derfor ikke af uberettigede maa fornærmes eller ske Indpas derimod.

12. Febr. **Anordning om Politien's Indretning og Administration ubi Christiania By og dens omliggende Forstæder.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.

1. Post. Om Politien's Administration i Almindelighed.

1—2.

3. Men hvis nogen skulde understaa sig Politibetjentene ubi deres Embedsforretninger at forhindre, overstjælde eller overfalde, da straffes, som Bores Mandaters Overtrædere, efter Sagens Bestaffenhed og Lovens 6. B. 4. R. 17. og 18. Art., og paa det Sandheden kan

komme for Lyset, da skulde samme Betjente udi de Sager, 12. Febr. som alene og direkte dependere af Politien selv, og deraf paafølgende Bøder, allern. være tilladt, saafremt ingen andre Vidner habes, selv at vidne om det passerede.

4—8.

9. Politimesteren maa bruge udi de Sager, som Politien alene vedkommer, ustemplet Papir, saa og være fri for Dommer- og Skriverpenge at betale, og skal Sageprotokollen, som hver Session af Politiretten underskrives, altid forblive i Politirettens eller Raadstueskriverens Forvaring, og han være pligtig, naar Politimesteren det behøver, uden nogen Bægning at give ham al fornøden Underretning. Saa skal og til Raad og Varsel for Politiretten ikke bruges længere end Gjæsterets eller Rats Varsel, hvilket ved tvende af Politibetjentene mundtlig eller skriftlig skal forkyndes, da derefter udi alle saadanne Politisager uopholdelig skal kjen-des og dømmes. Og paa det Netten ikke dermed skal blive opholdt, at Vidner, naar de habes i Sagen, sig til deres Bærning skulle henskyde, saa have Vi allern. for godt befunden og hermed alvorligen befale, at hvis Vidner i Sagen kunne habes, skulle lige for Politiretten indstævnes og der personlig møde (undtagen de, som Lovens 1—13—4 for personligt Møde befri) under den Straf, Lovens 1—13—7 og Forordningen af 3. Marts 1741 foresige.

10—12.

2. Post. Om Politien's Administration i Særdeleshed.

I—II.

III. Om Erbarhed og gode Sæder.

1—3.

4. De, som af Fortræd og Vanartighed kaste Snee, Vand, Sten eller Urenlighed paa de Forbigaaende, skal han lade paagrube, som for saadan deres Vanartighed skulle bøde, hver Gang de dermed betrædes, 2 Lod Søl, og saafremt

12. Febr. de ei have at bøde med, da straffes af Stodderfogden i Arresthuset med Ris, Pibst eller paa andre Maader, efter Politirettens Sigelse. Han skal og have Indseende med, at ingen ryggesløse Folk eller unge Drenges med Raketter, Sværmere, Nøglebøsser eller andet, hvoraf nogen Ulykke er at befrygte, enten Nat eller Dag omgaas, ei heller maa nogen være tilladt at skyde eller løsne Gevær eller Stykker imellem Husene og paa Gaderne i Byen, uden hvad som sker fra Fæstningen; betrædes nogen dermed, da skal den skyldige bøde for hver Gang 4 Lod Sølv, og hvis de ei samme kunne udrede, skulle de straffes paa Kroppen, som forebemeldt.

.....

12. Marts. Fundats for Støvringgaards adelige Jomfrukloster.

Vi Christian den Sjette osv. G. v., at, efterdi afg. Frue Kirstine Fuiren, Salig Hr. Geheimeraad Jens Harboes efterladte Enkefrue, har, ved sit under 23. November 1735 oprettede, og dernæst af Os under 7. Januar anno 1736 allern. konfirmerede Testamente, skjænket og givet sin udi Aarhus Stift beliggende fri adelige Sædegaard, Støvringgaard kaldet, med dens Bøndergods, Tiender og anden Herlighed, samt desforuden givet en anselig Kapital af sine efterladte rede Midler, for deraf at stifte og lade indrette et Jomfrukloster paa bemeldte Støvringgaard for en Priorinde og tolv Jomfruer:

1. Hvis Forældre der have betjent en af de Charger, som er indført i de fem første Klasser af den Igl. Rangforordning.
2. Som ere gudfrygtige og mest trængende Personer.
3. Som ere fødte af Danske eller Norske Forældre og bekjende sig til den evangeliske lutheriske Religion. Og endelig

4. At hver af samme Somfruer gives foruden fri Hus- 12. Marts.
værelse samt fri Kost og Ildbrand*)

Saa have Vi allern. funden for godt efterfølgende
Fundats for ovenbemeldte Støvringgaard's Somfrukloster at
anordne og befale, saasom:

1. At aldeles intet af saavel bemeldte Støvringgaard
med dessens tilliggende Gods, Tiender og anden Herlighed,
som og af de Klosteret tilhørende rede Midler maa abalie-
neres, eller anvendes og bruges til nogen anden Nytte
(om det endstjøndt kunde være til andre Pios Usus) end
til dette Somfruklosters bestandige Underholdning og Ved-
ligeholdelse, efter det derom oprettede Testamente.

2. At den nuværende saa vel som herefter kommende
Klosterets Direktør eller Direktører skal saaledes (som de med
god Samvittighed for Gud og Os ville være ansvarlige)
administrere Klosterets Gods og øvrige Midler, samt med
al dessens Tilbehør have saadan god Tilsyn og Omfarg, at
Klosterets Bedste og Tiltagelse derved kan vorde fremmet og
befordret; for hvilken havende Direktion og Administration
han eller de dog ikke skal være responsible til nogen anden
end til Os alene og derfor allern. bliver tilholdet, i det
allermindste hvert tredie Aar at forestille Os Klosterets
Tilstand, samt for dets hafte Indtægter og Udgifter at af-
lægge vedbørlig Forklaring.

3. At Klosterets Direktør skal, naar nogen Vakance ved
Dødsfald eller paa anden Maade sker ubi Klosteret, Os samme
strax tilkjendegive og ubi den Afgaaendes Sted til Vores
allern. Approbation foreslaa en anden Person, som efter
Fundatricis Villie bør og kan i Klosteret vorde indtaget.

4—14.

15. Naar Priorinden eller nogen Somfru ved Døden
afgaar, bliver al hendes medhavende Løssøre Klosteret hjem-

*) Med Hensyn til den Priorinden, Konventualinderne og
Erpektantinderne nu tillagte Hævning henvises til Stats-
kalenderen.

12. Marts. falsden og nyder derimod fri Begravelse. De, som ere over deres 18de Aar, tillades at give frivillige Gaver til Klosteret, og til dets Avantage at testamenterer lidet eller meget af hvad de kunne være eiende.

16—19.

15. Marts. **Plak. ang. Skiberummenes Befragtning.**

Præsident, Borgmestere og Raadmænd ubi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.: At saasom nuværende Oibermænd for Skipperlauget her sammesteds for os har klaget og bekendtgjort, at bemeldte Skipperlaug meget bliver fornærmet ved det, at Stadens Indbyggere ofte befragte udenlands fremmede Skiberumme og deraf betjene sig til deres Varers Bortførsel til et andet Sted, endstjændt her skal være af Undersaatternes Skiberumme for billig Fragt at bekomme, som til Reiser at gjøre og til Kjøbmændenes Gods forsvarligen at forvare ere bekvemme og dygtige, da, som det er stridigt imod de kongl. Laugsartikler, som Skipperlauget her i Staden den 25. Januar 1707 allern. er meddeft, dessen 8. Post, som lyder Ord til andet saaledes: (gjengivet overfor pag. 199) ... saa bliver Høistbemeldte kongl. allern. Anordning til alle og enhver vedkommendes allerund. Efterretning herved paant publiceret og bekendtgjort.

19. Marts. **Frdg. om Misbrug ved Hjemmedaaben i Danmark at afskaffe.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.: At, endstjændt Loven saa tydelig 2. Bogs 5. Kap. 1. og 2. Art. under 40 Lod Sølv Straf af Præsten og 100 Lod Sølv af dem, som lade døbe, har forbudt Daabens Forretning i private Huse uden i Nødsfald, saa maa Vi dog ugjerne fornemme, at det ikke alene sker, men at den Misbrug skal have taget Overhaand paa Landet, at fornemme Folk, ja endog, det som værre er, Præsterne selv skulle paa mange Steder have

taget sig en Ret til selv hjemme i Huset at døbe deres egne 19. Marts. Børn og ikke lade saadan deres Børnedaab af Præsten konfirmere, førend paa samme Dag, da deres Hustruer holde deres Kirkegang; og fordi Præsten, som skulde holde over Kirkestif, selv gjør det, saa ere de saa meget mindre beføiede til at nægte andre det samme, som det begjære, hvorved den offentlige Gudstjeneste foragtes, og Gud fortørnes ved Svagheds usandsfærdige Paaskud. Da, til saadan Misbrug at affstafte, ville Vi ikke aleneste Lovens Bydende i alle Maader hermed allern. have igjentaaget, hvormed al Øvrighed, geistlig og verdslig, skal have vedbørlig Indseende, saa og Børes Landstiftere bør tage deres Embede i Agt og saadan Lovens Overtrædelse paatale, men endog hermed have anordnet og befalet:

1. At Præsterne intet Barn maa hjemme døbe, uden virkelig Barnets Svaghed er vis og upaatvivlelig, saaledes, at naar fornemme Folk det begjære af Præsten, da skulde de give det skriftlig under deres Haand, at Barnet er saa svagt, at det ikke kan uden Livsfare føres til Kirken eller oppebie længere Tid, og Præsten selv, førend han døber, skal erkjendige sig af de hosværende om Barnets Svaghed, hvad Tegn dertil er, og det i sin Kirkebog antegne.

2. Naar saadant Barn er hjemmedøbt og igjen bliver nogenlunde ved Helbred, saa det, uden Livsfare, kan føres til Kirke, da maa det ikke henligge til Moderens Kirkegang, men skal næste Søndag eller Helligdag efter, paa den sædvanlige Tid, som i Loven er fastsat og befalet, føres til Kirken, og Daaben offentlig i Forsamlingen stadfæstes, efter Lovens 2. Bogs 5. Kap. 8. Art. og Ritualets pag. 73*).

3. Det skal i Særdeleshed være Præsterne alvorlig og strængelig forbudt, at uden der er kjendelig Livsfare eller hastig Nødsfald, selv at hjemmedøbe deres egne Børn; men, naar Fornødenheden det udfordrer, skulde de, saasnart

*) Kirkeritualet 25. Juli 1685 II § 2.

19. Marts. Daaben er fket, skriftlig melde det til Provsten, tilligemed Svaghedens Omstændigheder, da Provsten har Magt til at undersøge, om det forholder sig saa, saa og bør drage Om-sorg for, at Barnet kommer til Kirke, saasnart det uden Fare kan ske, og det offentlig for Menigheden, naar Guds-tjeneste holdes, paa Søndag, Selligdag eller Maanedsbede-dag, og ikke paa en aparte Dag, ikke heller paa samme Dag, naar Moderens Kirkegang sker.

4. Derimod skal alt Traktament og Gjæstebud ved Barnedaab eller Daabens Konfirmation være aldeles forbudt og affkaffet, paa det saadan Omkostning ei skal give Anledning til Hjemmedaabens Misbrug og Svagheds urig-tige Foregivelse.

5. Som der og fornemmes, at der undertiden fore-falder Disput, hvad Provsten, som efter Ritualet skal gjøre sllige Forretninger hos Sognepræster, derfor skal nyde, da det paa nogle Steder er brugeligt, at Provsten tager det hele Offer, som falder paa Alteret ved Børnedaab og Kirke-gang af Fadderne og Følge; paa endel Steder, at Prov-sten itkun tager det Offer, som den lægger paa Alteret, der bærer Barnet, eller det, som Kirkegangskonen selv offerer, men ikke Fadderens og Følgets Offer; andre Steder Præ-sten beholder Ofret og salarerer Provsten aparte; da, at derudi kan være et Reglement, da fastsættes, at Provsten for sin Reise og Umage skal have i det mindste 2 Rdlr. for en Barnedaab og ligesaa meget for Kirkegang af Sognepræsten, hvad heller det lægges paa Alteret af den, som offerer, eller gives ham i Haanden.

6. Da det og kan ske, at Præsterne, som bo paa Insuler eller saa langt borte, at de ikke kunne saa Provsten saa hastig hentet, da paa det Børnedaaben ikke derefter skal opholdes, kan det være Præsten tilladt, selv at døbe sit Barn eller at lade det døbe af nærmeste Præst, dog saa, at det Provsten strax tilkjendegives, og at ham derfor intet afgaar.

Frdg. anl. hvorledes de Informatores, som be- 9. Juli.
svangre og i Nære beligge de dem til Undervisning
anfortroede Pigebørn, skulle straffes.

Vi Christian den Sjette, osv. G. v.: Da det for-
nemmes, at nogle af Bore kjære Undersaatter, til deres
Børns og Ungdoms Undervisning, antague Studenter skulle,
istedetfor at anvende deres Flid og Omhu derhen, at fore-
gaa den dem anfortroede Ungdom med Dyd og godt Exem-
pel, samt at ansøre dem til en sand Guds Kundskab, kri-
stelige Dyder og Fremgang i deres Studeringer, lægge sig
efter slike Folks-Pigebørn, og dem i Nære beligge, alt i den
ugubelige Hensigt, ved sliq deres høist strafværdige Forhold,
naar sliqt er begaaet, at nøde det af dem besvangrede Fruen-
timmers Forældre, Bærger, eller nærmeste Paarsørende til
at antage dem i deres Familie, og, for at undgaa den Be-
svangredes videre Bessjæmmelse, at se dem befordret; men,
som Vi ingenlunde ville, at slike letfindige Personer, der
søge ved Letfærdighed andres Bessjæmmelse, og paa sliq en
forargelig Maade at bane sig Wei til Lykke og Brød, til
noget Embede, geistlig eller verdslig maa befordres; saa
have Vi derforuden allern. funden for godt, at anordne og
befale, at saafremt sliq en Person og Informator ikke af
den Besvangredes Forældre, Bærger og næste Frænder be-
naades, og hende med hendes Villie og deres Samthkke
ægter, skal han, foruden den i Lovens 6. B. 13. Kap. 10.
Art. befalede Straf, end ydermere dømmes til at arbejde i
Jern ubi nærmeste Fæstning sin Livstid.

Frdg. anl. hvorledes Ungdommen, som førend 2. Sept.
deres Konfirmation og imidlertid de dertil præpa-
reres, begaa Veiermaal, skal anses og straffes.

Vi Christian den Sjette osv. G. v.: Da det er
fornummet, hvorledes det baade ubi Bore Riger Danmark

2. Sept. og Norge ofte og aarligen forefalder, at unge Menneſker iblandt gemene Folk før deres Konfirmation, og før eller under deres Præparation, begaa Leiermaal, ſaa at de enten konfirmeres ofte efter Barſelſengen, eller ganſte grov ſvanger, paa den Tid de ſkulle fornøder deres Daabs Pakt, imedens deres Kjøds Uterlighed er aabenbar for hele Menigheden; da det derforuden hænder ſig, at endog ſaadanne Folk, ligesom til Belønning for deres Ondſkab, paaſtaa, at der ſkal haſtes med dem, Præparationen affortes og Konfirmationen meddeles, ſkjøndt de ikke ere tilſtræffeligen ophlyſte, og ofte ikke kunne læſe i Bog, og, naar Præſten ikke vil føie dem eller Forældrene derudi, da ſtriges der over ugudelig Gaardhed, beraabes paa Dødsfare i deres Barſelſeng, og Præſten ſkyldes for, at være Marſag i deres Beſkjæmmelſe, ſaaſom de ville ægte hinanden; herforuden befindes det og, at ſaadanne Kvinde-menneſker undertiden gjøre Barſel før Konfirmationen, og undertiden ſtrax efter, da de konfirmeres en Søndag, gaa ſtrax til Guds Bord og kopuleres ſtrax derpaa, ſaa at deres i ſaa Maader begangne Uterlighed ei alene bliver aabenbare for hele Menigheden, og en ſtor Forargelſe for andre, men endog ſaa dan deres Ondſkab bliver aldeles uſtraffet, hvorudover det er at beſrygte, at, ſom Præſterne for Forældrenes Skyld kunne have føiet ſaadanne i deres Begjæring, og haſtet med deres Konfirmation, kunde andre unge deraf tage Exempel og bruge ſyndig Sammenſeie, juſt for at blive fri for Skolegang, for at læſe i Bog, og at prøves ſaa ngie, eller præpareres ſaa længe; thi have Vi for i Tide at ſe hæmmet og forebygget ſaa dan grov Forargelſe, allern. fundet for godt at byde og befale . . . alle Præſter i Bore Riger Danmark og Norge, at de i ingen Maade maa underſtaa ſig, at føie ſaadanne, ſom ſig med Uſførdigheds Skyld før deres Konfirmation have forſet, eller lettere end andre at antage, uden Læsning i Bog og den ſaa høit behøvende Underviſning, men de ſkulle præpareres ligesom

andre, og afholdes fra Konfirmationen, indtil de ere nok- 2. Sept.
som grundede; saa skulle de og siden, naar de ere konfir-
merede, om de end ville ægte hinanden, begge strax efter
staa aabenbare Skrifte, baade den, som saaledes har ladet
sig bestjænne, og den, som saadant et ungt Meeneffe har
belagt, og saaledes ikke nyde det Beneficium, som Loven
tillægger andre, der efter begangne Leiermaal ville ægte hin-
anden, men for de større Leiermaals Bøder maa de dog
være befriede, saafremt de strax efter Skriftestaaelsen ægte
hinanden; men dersom det befindes, at de uden Ægteskabs
Forbindelse have begaaet Leiermaal med hverandre, da skal
den, som sig saaledes før sin Konfirmation har bestjænnet,
enten det er en Dreng eller Pige, saa og den, som har for-
ført den anden, skjøndt samme er konfirmeret, føres til
næste Tugthus, og der ved Arbeide tæmmes et halvt eller
helt Aar.

1746.

Verordnung für das Herzogthum Holstein, 20. Mai.
königl. Antheils, Herrschafft Binnenberg, Graffschaft
Ranzau und Stadt Altona, unter welcher Juris-
diction mit einem, in einem Foro delinquirenden,
in dem andern aber zur Haft gebrachten Mißthäter
der Kriminalproceß und die Bestrafung vorzu-
nehmen.

Wir Christian der Sechste u. s. w. Thun kund
hiemit: Demnach sich zu öftern zugetragen, daß in Kri-
minalfällen, da ein Delinquent, nach begangenen Mißthat,
aus dem foro delicti entwichen, und hernach in einem
andern foro ergriffen und angehalten worden, zwischen bei-
den Obrigkeiten, ob in foro delicti oder deprehensionis
der Proceß zu machen, und die Strafe zu vollziehen, Ir-
rungen entstanden, wodurch nicht nur die heilsame Justiz

20. Mai. protrahiret, og des Inquisiti Gefängniß unnöthiger Weise verlängert, sondern auch Unsern getreuen Unterthanen desto größere Kosten aufgebürdet worden; Wir aber sothaner schädlichen Unordnung durch allgemeine Verfügung fürs künftige abzuhelpfen, gemeinet sind, als setzen, ordnen und wollen Wir, daß

1. In allen Kriminalfällen ohne Unterscheid, wann gleich ein Delinquent aus dem foro, wo er die That verübet, entwichen, und in einer andern Jurisdiction zur Captur gebracht worden, die Formirung des Proceses und Vollziehung der Strafe in foro delicti, als woselbst sowohl die Zeugschafften und Nachrichten zur Instruirung der Sache näher bei Händen, als der Mitendzweck derer Strafen, daß andern daran ein Exempel nehmen, desto nachdrücklicher zu erlangen steht, geschehen solle, und zwar dergestalt, daß wann

2. Bei Remittirung des Delinquenten ad forum delicti, des Judicis dieses fori Steckbriefe und Requisition, oder nur eines beleidigten Unterthanen desjenigen Districts, allwo die That begangen, Imploration vorhergegangen, sodann auch dem Judici deprehensionis die angewandte Kosten, nach billiger Specifikation, zu erstatten. Wann aber

3. Gedachter Judex blos ex officio, an Veranlassung einer von einem hauptsächlich nicht interessirten tertio geschehenden Denunciation, oder eines zuverlässig scheinenden Gerichts, inquiret und mit der Captur verfährt, er die bis dahin aufgelaufene Kosten, falls der Inquisit keine freie Mittel hat, zu übernehmen, und dasselbe von einer andern Obrigkeit in gleichen Fällen wieder zu erwarten hat. Gleichwie nun

4. Was die Remittirung der Mißthäter ad forum delicti betrifft solches *necessitatis* seyn, und von dem Judice deprehensionis nicht gewegert werden soll; so soll ebenwientig *ratione avocationis* in der Obrigkeit, unter deren Gerichtszwang die Mißthat begangen, Willkühr bestehen, ob sie den

Thäter, wann sie von dessen Captur benachrichtiget, avociren, 20. Mai. oder wann er ihr zugesandt wird, annehmen wolle, sondern dieselbe soll dazu unumgänglich gehalten, jedoch

5. Daß dem Judici remittenti ordentliche Reversales ertheilet werden, nicht nöthig, sondern ein bloßer Schein der geschenehen Ablieferung genug seyn. Sollte es auch sich zutragen, daß

6. Ein inhaftirter Mißthäter verschiedene Mißhandlungen in verschiedenen Gerichtsbarkeiten begangen, so soll er an denjenigen Ort remittiret und zur Strafe gezogen werden, wo das delictum geschähen, welches Ursache zur Inhaftirung gegeben, es sey solches zuerst oder zuletzt committiret worden. Wann aber

7. Jemand in foro delicti zugleich betroffen und eingezogen worden, daselbst der Kriminalproceß anzustellen und anzuordnen seyn, wann gleich der Mißthäter hiebevör auch an andern Orten delinquiret hätte. Und wollen Wir übrigenß, daß

8. Alle Unserer privativen Hoheit unterworfenen Gerichte in diesem Herzogthum, wie auch Unserer Herrschafft Pinnenberg, Graffschafft Rantzau und Stadt Altona in vorkommenden Fällen sich hiernach allerunterthünigst zu achten haben: Und damit die heilsame Absicht dieser Unserer Verordnung um so vollkommener erreicht werde, so soll es auch in denen Fällen, da zwischen einer Unterobrigkeit in gedachtem Unserm Herzogthum Holstein und übrigen Landen mit einer andern in Unserm Königreiche Dänemark oder Herzogthum Schleswig racione fori criminalis Streit entstehen könnte, nach obiger Vorschrift durchgehends gehalten werden, als wesfalls Wir gehöriger Orten überall die behufige Verfügung ergehen lassen.

Verordnung für das Herzogthum Schleswig, unter 20. Mai. welche Jurisdiktion mit einem in einem foro delin-

20. Mai. quirenden, in dem andern aber zur Hassft gebrachten Mißthäter der Kriminalproceß und die Bestrafung fürzunehmen.*)

27. Mai. **Frdg. om Husbesøgelse paa Island.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.: At omendkjøndt det ved Vores allern. Forordning om Katekisation for Ungdommen paa Vort Land Island, dateret den 29de Mai anno 1744, i dens 14. Artikel, er befalet, at Husbesøgelse af Geistligheden der paa Landet skal holdes, saa have Vi dog nu funden Os forarsaget om saadanne Husbesøgelse nærmere at anordne og befale.....

1—12.

13. Videre bør en Lærer bekymre sig om Egtfølsk, Husfædres og Husmødres samfælles Dmgang og Opførsel, om de leve med hverandre i kristelig Enighed, Morgen og Aften holde Bøn i deres Huse, besitte sig paa Ederuelighed og Tugt, flittig besøge den offentlige Gudstjeneste og i Almindelighed hos deres daglige Arbeide lade sig en sand Gudsfrugt være angelegen; hvorhos Præsten har at paaminde dem at vogte sig for alt det, som kan give Forargelse, saasom: Uenighed, Banden, Drukkenskab, Slagsmaal, Mager etc. Skulde han have noget Hus mistænkt for flige eller andre Synder, har han at lægge desto mere Bind paa, ved gudelige og alvorlige Forestillinger, flig Forargelse og Uvæsen at se hævet og affaffet; men er ingen Forbedring, efter stete tredie Advarsel i Medhjælpernes Nærværelse, at spore, skulle de udstaa Kirkens Disciplin og straffes desuden efter Vilkaar af den verdslige Øvrighed, med en Bøgenmukt til fattige Børns Underholdning, eller og, naar de ere saa fattige, at de ei kunne betale, med Gabestoffen.

14—25.

*) Denne Forordning er i alt Bæsentligt enslydende med den foregaaende for Hertugdømmet Holsten.

**Anordn., hvorved et og andet om Skriftestolen 27. Mai.
og Altergang paa Island bliver reguleret.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.: Da Vi have erfarede, at der saavel ved Skriftestolen og Altergang paa Vort Land Island, som og ved Kommunikanternes Anmeldelse m. m. skal bruges en Ulighed med det, som er blevet fastsat og reguleret i Bore Riger Danmark og Norge, saa have Vi, for at faa saadan Ulighed hævet og alting, saa vidt Landets Bestaffenhed det tillader, sat paa en uniform Fod, allern. funden for godt at anordne og befale.....

1—3.

4. De, som reise fra Island til Kjøbenhavn, enten for at studere, eller lære et Haandværk, eller og for andre Arsfagers Skyld, skulle af deres Skriftestader føre med sig Skrifteseddel, og ligesaa herfra, naar de reise hjem igjen til Island.

5—11.

Anordn. om Husstugt paa Island. 3. Juni.

Vi Christian den Sjette osv. G. v.

1—23.

24. Husbonder skulle ikke overfalde deres Dyende med Forbandelser eller ærerørige ublu Skjældsord, ikke heller skulle de straffe dem med saadanne Medskaber, som kunne gjøre dem Skade paa deres Sundhed eller saare eller lem-læste dem. Sker det, straffes de, som om de havde slaget og overstjældet en Fremmed.

25—35.

Frdg. angaaende hvor de skulle tiltales og straf- 3. Juni.
fes, som efter begaangue Misgjerning derfra, hvor Gjerningen er begaact, ere undvigte, og antræffes

3. Juni. eller paagribes paa andre Steder, som henhøre under anden Jurisdiktion, med videre, hvorledes derudinden skal forholdes.

Indm. Saml. pag. 135.

10. Juni. **Anordn. om Stiftsprovster paa Island.**

Vi Christian den Sjette osv. G. v.: Saafom Vores nuværende Amtmand paa Vort Land Island er tilforn tillagt Vores allern. Befaling, at, naar nogen Superintendent i Skalholt eller Holum Stift enten ved Døden eller i andre Maader afgaar, skal han uden Ophold i Vores allerh. Navn konstituere en habil Præstemand, Provst eller Præst til Officialis eller Stiftsprovst i det Stift, hvor Vakancen er, til at forestaa Biskops Embede, medens samme er ledig, saa vilde Vi nu hermed nærmere have foreskrevet og befaleet, hvorledes saadan Officialis eller Stiftsprovst sig udi denne Funktion, medens han samme forestaar, skal rette og opholde.

1. En Officialis eller Stiftsprovst skal i Almindelighed holde over Vore Love, Forordninger, Anordninger og Reskripter, gamle og nye, for saa vidt de Bispestolen og hans Forretninger kunne være vedkommende.

2. Han skal og vigilere for, at de Anstalter, som i Kirke-, Skole- og Hospitalsfager, item i Eleemosynariis og circa beneficia regia allerede gjorde ere, blive ikke alene nøie iagttagne og efterlevede, men og til endnu større Fremtars og Fordel for Kirken og Landet, især Stiftets Indbyggere, videre udsørte og bragte i god Skik.

3. I den Tid, han forretter Officialis- eller Stiftsprovstembede, skal han fornemmelig opholde sig paa Bispegaarden, saa tidt hans eget Sogns og Herreds Omstændigheder det vilde tillade; og, naar han sig der opholder, skal han nyde uden Bederlag af Bispestolens Økonomo alt,

hvis han for sig selv, en Skriver og en Tjener til Skikkelig- 10. Juni
hed behøver, og hans Funktion tilkommer.

4. Men fornemmelig skal han alletider være tilstede paa Bispestolen, naar Skolen først samler sig. hvorved han i alle Maader holder sig Borets allern. Anordninger om de latinske Skoler paa Island af 3die Mai 1743 allerund. efterretlig; saa og, naar Examen dimittendorum skal holdes, og Skoledisciplenes Fremgang og Tilvæxt i deres Dvelse ranjages. Det øvrige af Inspektionen tillades ham i sin Fraværelse at betro Domkirkens Præst og Rectori Scholæ.

5. Naar Skoledisciplenes Examen i Skolen skal holdes, skal han tage 1 eller i det høieste 2 ad Gangen for sig, og examinere dem in stylo philologicis og theologicis, foruden andet de i Skolen have trafteret; og maa han ei examinere alle af en Klasse i Flæng, men meget mere se derhen, om Disciplene kunne gjøre alle Specimina selv uden andres Hjælp, paa det han siden med besbedre Vished og Undervisning med Rektore kan anvise enhver sit Sæde i Skolen, efter dens Videnskab og Forhold.

6. Med Studenters i Almindelighed, og især med Diaconorum og Ordinandorum Examine har han at forholde sig efter Borets derom allerede udgangne allern. Anordninger og Befalinger.

7. Naar nogen, som til Os selv allerund. vil supplicere, eller indsende Memorialer til Kollegierne, tilstiller ham deres Supplikter til Erklæring og Paategning, skal han vel gjøre det, men ingenlunde erklære derpaa anderledes, end som Lov og Forordninger tilholde, og han selv agter at tilsvare.

8. Naar nogen Plads i Friskoler ledig vorder, enten ganske eller tildels, skal han ikke tage nogen derind paa, uden efter indhentet rigtig Bevis og utvivlsagtig Vidnesbyrd om dens Trang og Duellighed, som om sliig Plads anholder; hvilket striftlige Bevis han alletider skal være beredt

10. Juni paa, og villig til at fremvise, naar nogen det af ham forlanger.

9. Stiftskisten og dens Brevskaber skal han tage i Agt som sin Diesten, og intet enten direkte eller indirekte lade komme noget bort deraf, under sit Embedes Fortabelse; meget mere skal han af al Formue stræbe efter at faa Stiftets Papirer forøgede med saadanne Efterretninger, som kunne være Stiftet og Publico til Nytte, og Efterkommerne til Dphsning.

10. Det samme har han ogsaa med Kirkens og Skolens Bøger at iagttage.

11. Indkomsterne af de Gaarde, som ved Testament eller Gave ere henlagte til fattige Studenter, som studere i Danmark, eller fattige Præster, Enker og flige, skal han efter Stifterens og Giverens Intention se tillagt de skikkeligste og mest trængende Personer.

12. Saa skal han og have Tilsyn med, at Skolen med sine Lærere og Disciple blive aldeles konserverede de Nødtigheder, dem af Bore kongl. Forsædre og af Os allern. givne og tillagt er, og ingenlunde tilstede, at enten Monomus eller a dre Verdslige eller Geistlige i Skolesager anderledes anordner, end som Bores allern. Skoleanordning foreskriver og befaler.

13. Er den, som til Officialis vorder beskicket, Provst og har et Provsti, skal han for sin Person være befriet for, efter Loven der at visiterer, saalænge han Officialis eller Stiftsprovstembede forretter; dog skal han have Magt til at beordre en af de nærmeste Præster, han dertil dygtig eragter, til at visiterer for sig i hans Herred en Sommer eller flere imod billig Betaling, som de kunne forenes om.

14. Med den ordinære Bispevisitars har Officialis intet at bestille, med mindre Bispestolen skulde blive over 2 Aar vakant, og Visitatsen være høist foruøden.

15. Men derimod skal han forrette alle Konsistorialer,

ligesom Biskoppen, efter Lovens, Ordinantzens og andre 10. Juni kongelige Befalingers Tilhold; saa har han og at bestikke en af de ved Konfistorium værende uinteresserede og bekvemste Præster eller Skolebetjente til at føre Protokollen i Konfistorialretten; men hvis Præster, til Konfistorium at bivaane, er bidkaldet, skal han ikke være pligtig at give enten Kost eller Tæring, uden han godvilligen vil give dem noget.

16. Officialis eller Stiftsprovst, saalænge han samme Embede forestaar, skal ligesom Biskoppen bestikke Provster i de afgangnes Sted, forrette Præstevielse, kalde Skolebetjente og Degue, samt examinere dem.

17. Finder nogen loblig Marsag at besvære sig over Officialis Omgang i Episcopalibus, da skal det andrages, ligesom naar Biskop er, for Os selv; men i andre Ting skal han belanges for Underretterne efter Loven.

18. Er Officialis gift, og vil forblive 6 Uger eller længere paa Bispestolen. skal ham ikke nægtes de Bekvemmeligheder for sig og Familie, som Bispestolen formaar; dog skal han i saa Fald foruøie Økonomum for, hvis han mere, end for sig, en Skriver og en Tjener behøver og forlanger.

19. Officialis skal bevises den samme Respekt, Ære, Lydighed og Føielighed som Superintendenten selv, medens han er Stiftsprovst, og med Nidkjærhed samme Embede forrette.

Oktroi for Assurancekompagniet i Kjøbenhavn. 1. Juli.

1—3.

4. Da Kompagniets Participanter forbinde sig at svare alle de paa dets Vegne gjørende Assurance, og dette nyttige Værks fornemste Konsevation alene beror derudi, at den fælles Sikkerhed, saavel for de assurerede, som for Kompagniets Participanter indbyrdes, ubrødelig vorder mainteret; saa have Vi herved af særdeles kongl. Naade for

1. Juli. dette velmente Værk, og til dets bestandige Konfervation og Vedligeholdelse allern. resolveret at forbyde, som Vi og herved alvorlig og strengelig forbyde, at ingen, for hvad Slags Gjæld eller under hvad Prætext det være kunde, maa forlange eller stede nogen Slags Arrest, Indførsel, Forbud, Beslag eller anden Hæftelse paa nogen af de Forsikringer, som Kompagniets Interessenter til hinaanden indbyrdes have stillet, eller paa de Penge, som for nogen af Interessenternes Regning maatte være i Kompagniets Kasse bestaaende; saasom Vi ville, at slike Forsikringer, hvilke nu, og naar de til Kompagniet gives, ere virkelig frie for al Hæftelse, saavel som de i Kassen værende Midler, skulle i alle Tilfælde være og anses for en publikke Fond, som ikke maa anvendes til andet Brug, end det som den er destineret til. Og paa det alle Vedkommende om denne Bores allern. Intention og alvorlige Billie desto bedre kunne være forviskede, saa deklarerer Vi hermed for Os og Bores kongl. Arvesuccessorer i Regjeringen at saafremt det skulde hændes, at nogen af dette oktroyerede Assurancekompagnis Participanter enten er eller herefter bliver Os noget skyldig, af hvad Natur end sliG Gjæld maatte være, saa ville Vi dog ikke tilholde Os nogen Slags Prioritet frem for Assurancekompagniet, enten i den Forsikring, saadan en Participant til Kompagniet har stillet, eller i de rede Midler som for hans Regning i Kompagniets Kasse findes; men Vi er tilfreds, at naar Vedkommende paa Bores Vegne have anmeldt Kompagniets Kommitterede, hvad Vi hos sliG en Participant har at fordrø, han da ei mere interesserer i de efter saadan Kommunikation gjørende Assurance, og at ei heller noget til ham udtælles, men at hans til Kompagniet stillede Forsikring og in Cassa havende Penge, blive i Kompagniets Forvaring, indtil alle de Assurance, som vare teguede, før end hans Gjæld, hvormed han Os er forbundet, blev til Kompagniet anmeldt, vedhørligen ere fuldgjorte og for-

ngiæde, og hvad da overskyder af hans stillede Forsikring, 1. Juli.
 og de for hans Regning in Cassa værende Midler, det
 bliver fra Kompagniet udleveret til Bedkommende, som der-
 til maatte beffikkes, til Afslag paa hvis han Os er skyldig.
 Og ville Vi derhos allern., at Assurancekompagniets Di-
 rektører til Bores Rentekammer indlevere en rigtig Desig-
 nation under deres Hænder over de Summer, enhver af
 Participanterne har ladet sig tegne for, paa det samme i
 paakommende Tilfælde kan være til fornøden Oplysning, og
 Kammeret derefter til Bores Sikkerhed kan tage de fornødne
 Measures.

5—8.

**Konfirmation paa en af Assurancekompagniet i 1. Juli.
 Kjøbenhavn affluttet Konvention og Forening.**

**Plat. efter kongl. Reskript af 6. Juli, angaaende 27. Juli.
 at ingen af Stadens Indvaanere maa antage Fu-
 skere eller uberettigede Personer til Murarbeide. *)**

**Fredsartikler imellem Kongen af Danmark og 10. Aug.
 Norge etc. og Deyen af Republiken Algier.**

Maret 1159 paa den 22de Dag udi Maaneden Regib,
 hvilket er den 10de August 1746, er besluttet en evigvarende
 Fred og Venskab imellem Hs. kongl. Majest. Christian
 den Sjette osv. paa den ene og den Durchleuchtige
 Ibrahim Bascha, Dey og Guvernør af Algier osv. paa
 den anden Side, ved Underhandling af Høi- og Velbaarne
 Herrer Greve Ulric Adolph af Dannefsjold-Samsø,
 Kammerherre, Kommandør og kongl. Majest.s Plenipoten-
 tiaire, samt Kommerceraad Ludvig Hammeken og Rapi-

*) Se Plafat 11. Januar 1745, se ovf. pag. 454.

10. Aug. tainlieutenant Gerhard Sivers udi Nærværelse af Divanen og med alle store Mænds Samtykke i dette Rige paa følgende Konditioner:

1—3.

4 Naar nogen Algiers Kaper skulde møde nogen Hs. kongl. Majest.s Undersaatters Skibe, skulde de ikkun fare ombord med en Chalup, i hvilken der ikke maatte være mere end tvende Personer foruden Chalupsroerne, og af dem skulde ikke uden Skipperens Tilladelse mere end tvende Personer gaa ombord i Skibet, og saasnart Skipperen har forevist sit Pas, skulde de igjen bortgaa. Koffardskibe maa ikke opholdes, men uforhindret fortsætte deres Reise, og naar et dansk Orlogsskib skulde møde nogen Algiers Orlogs- eller Koffardimand, da skal samme Skib være forset med Pas fra Dehen eller den danske Konsul, residerende sammesteds, og naar saa er, skal man lade samme Skib fortsætte sin Reise foruden Ophold.....

5—12.

13. Dersom nogen Kjøbmand eller dansk Undersaat skulde dø udi Algier eller Algiers underliggende Stæder, skal hverken Dehen eller nogen anden tilegne sig noget af sammes Efterladenskab, og dersom den afdøde har konstitueret en Arving eller Exekutor, da skulde samme Efterladenskaber ham gives og overlades, dersom han er nærværende, tage det til sig og gjøre et fuldkomment Inventarium og Regning over dem, som det skal tilhøre, uden at nogen skal gjøre ham derudi Hindring Men dersom nogen af forenævnte Undersaatter hastig skulde bortdø, uden at efterlade sig noget Testamente, og at den rette Arving ikke var nærværende, skal den danske Konsul tage samme under Forvaring med behørigt Inventarium, indtil han faar Ordre fra de rette Arvinger.

14. Man skal ikke tvinge nogen dansk Undersaat udi Staden Algier eller noget andet Sted udi samme Rige at

kjøbe noget Gods imod deres Villie, eller at lade noget Gods udi deres Skibe uden deres gode Tilladelse og Minde. Man maa heller ikke tvinge nogen til at gjøre nogen Reise imod deres Villie, og dersom nogen dansk Uderfaat var bleven mere skyldig, end som han kunde betale, maa man for den Skyldige ikke antaste nogen anden, medmindre at han var gaaet i Skyld og Borgen for den Skyldige.

15. Dersom nogen dansk Uderfaat har Trætte med en Tyrk eller Mohr eller nogen af Landet, skal Sagen bringes for Deyen og Divanen, og dersom de have nogen Trætte indbyrdes, da bringes Sagen for Konsulen, som derudi deciderer.

16. Dersom en dansk Uderfaat trættes med en Tyrk eller Mohr, og at den ene skalde enten saare eller dræbe den anden, skal Sagen bringes for Landets Lov og Ret, og man skal give dem den sædvanlige Satisfaktion. Men dersom en dansk Uderfaat, efterat han har dræbt en Tyrk eller Mohr, undskyde, saa at han ikke kunde faaes igjen, saa skal man for den Ursags Skyld hverken molestere eller foruro-lige Konsulen eller nogen anden.

17. Den nuværende eller tilkommende danske Konsul skal paa alle Maader leve i Fred og Sikkerhed umolesteret, ligesaa vel for hvad hans Person, som hvad hans Effekter angaar. Han skal have Magt at udnævne sig en Tolk og Mægler, at gaa ud paa hvad Skibe han selv vil og rejse, hvorhen han det selv maatte behage. Det skal ham og til-lades at holde en Præst udi sit Hus for at exercere den kristelige Religion, baade til hans egen Satisfaktion og andre Danstes, som maatte befinde sig udi Algier. Ligeledes skal det tillades alle Slaver af den Religion at forsamle sig der til Gudstjeneste, hvorfra de ikke maa forholdes, enten ved deres Patroner, isald de høre til Partikulære, eller ved Gardian Bascha.

18. Konsulen og alle andre danske Udersaatter, som

10. Aug. maatte opholde sig ubi Algier, skulle have Tilladelse ikke alene i Fredstider, men endog om der paakom nogen Feide mellem Kongen og Republiken, at bortgaa, naar de selv behage, og at overtræde paa et stort eller lidet Skib, ligesom de selv godt skulle finde, og at føre med sig til det Sted, de skulle synes bedst om, alt deres Gods, Slægt og Domestiker, uden at nogen paa nogen Maade skulde hindre dem derfra.

19. Ingen af Kongen af Danmarks Undersaatter, gaaende fra en Havn til en anden som Passager, maa molestes, hverken paa Person, Domestik eller Gods, om han endstjøndt fandtes paa en Nations Skib, som var i Feide med Republiken Algier. Ligeledes skal ikke nogen Algier molestes paa hans Person, Domestik eller Gods, omend og han fandtes paa en Nations Skib, som var i Feide med Kongen af Danmark.

20. Naar et kongl. dauff Orlogsskib kommer til Ankers paa Algiers Rhed, og Konsulen skal have givet det tiltjende for Deyen, skal Deyen samme Skib salutere med 21 Kanonstod fra Kastellet, som igjen skal besvares fra Skibet med samme Tal.

21. Al den Proviston, som maatte behøves til Konsulens Hus, skal være fri for al Told.

22. Derksom paa den ene eller den anden Side af begge kontraherende Parter maatte foresfalde noget til Fortræd, skal man ikke straxen gribe til Væb, men den forurettede skal søge Reparation for den tilføiede Skade og den Skyldige straffes som Fredsforstyrer imod den almindelige Røglighed.

14. Oktb. **Frdg. om Rangen.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: At Vi allern. have for godt befunden Vores Rangforordning at lade udgaa, som følger:

Første til niende Klasse.*)

14. Oktb.

.....
 Men paa det Disput og Leilighed til Uenighed om Rang-
 gen, angaaende det Ord virkelig kan forekommes, saa
 have Vi allern. for godt befunden, at derved alene skal
 forstaaes de, som derpaa allern. er bleven forundt Bestal-
 ling, hvorudi det Ord virkelig findes nævnt.

Ligeledes, hvor adskillige Charger findes ansørte under
 et og samme Numer, der tage Vedkommende deres Rang
 imellem sig selv indbyrdes efter deres Anciennitet udi den
 Charge, enhver er kommen udi.

De, som udi Raade fra deres Bestillinger forløves, nyde
 fremdeles den Rang, som de have haft.

Fruernes Rang**).

Instruktion f. Politimesteren i Bergen, hvorved 17. Decb.
 ham tillægges mere Myndighed, end han tilforn
 havde.

1.

2. (= § 2 i Instr. for Politimesteren i Kjøbenhavn
 21. Marts 1741, se ovenfor pag. 411 - 412.)

3. Klager nogen for Politimesteren, af onde og skarn-
 agtige Menneſter at være bedragen eller bestjaalen, og be-
 gjæver Politiets Hjælp til at faa de skyldige Hovedmænd,
 Hørlere eller Medvidere paagrebne, eller og at de paa Po-
 litifammeret maa indkaldes til Forhør og Examination,
 da skal det ei alene Vor Politimester tilladt, men han endog
 pligtig være, dog paa Klagerens Ansvar efter Loven, om

*) Rangfølgen med senere Forandringer findes optaget i
 Statskalenderen, og det anses derfor for overflødig at
 medtage den her.

***) Med Hensyn til denne henvises ligeledes til Stats-
 kalenderen.

17. Decb. han nogen uftjellig figter og beffylber, paa Politikammeret at indfalde de i Klagen navngivne Personer, faavelſom de, der ved deres Udfigende findes i Sagen implicerede, til Forhør og Examination; behøves der og Vidner i ſlige og deſlige Politifager at føres, da maa de og paa Politikammeret edelig afhøres; og ville Vi allern., at de, ſom ſaaledes i Byen attrapperes og angives, omendſkjøndt de ikke fortære under Byens, men anden civil Jurisdiktion, faavelſom og hvis Vidner til Dpſlysning behøves, ſkulde alle være i ſlige ligesom i andre Politien vedkommende Sager pligtige efter Aftens Varſel paa Politikammeret, i Følge Forordn. af 13de Mai 1702, at møde, og der deres Vidnesbyrd efter Loven og Forordningen af 3. Marts 1741 aflægge. Skulde de anklagede og ſom ſkyldige angivne Personer udeblive, da har Politimesteren Magt dem ved Betjente eller Vægtere at lade hente; men Vidner, ſom efter første Varſel udeblive, ſkal gives ſkriftlig Forelæggelse til en beſtemt Tid under 2 Rdlrs. Straf at møde; derſom de endda udeblive, da gives dem anden Gang Forelæggelse under 4 Rdlrs. Straf at møde, og, om de endda udeblive, da maa han tildømme dem at betale de forelagte Bøder, ſom han ſtrax ved Exekution hos de udeblivende maa udpaunte, og atter forelægge dem under lige Straf til en vis Tid at møde.

1747.

13. Jan. Frdg. ang. hvilke Slags Delinkventsager i Danmark og Norge bør lignedes paa Almuen, naar Exekution efter Domme i Delinkventsager maa ſke, og hvormegget daglig til Delinkventers Underholdning maa beregnes og godtgjøres, med videre.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at, ſom Os er blevet allerund. foreſtillet og Vi ugjerne have maattet

fornemme, hvorledes Processer i Delinkventfager nu læn- 13. Jan.
 gere end tilforn henstaa, og Delinkventerne, som efter Lo-
 ven, naar endelig Dom er falden, uden nogen Forhaling
 skulle udstaa deres Straf, ofte 2, 3, 4 ja flere Aar hen-
 sidde, derudover Omkostningerne paa Delinkventernes Under-
 holdning og Baretægt samt deres Afstraffelse, som i visse
 Sager, efter derom gjorte Anordninger i Borens Kongeriger
 skulle lignedes paa Amtene og Almuen og i andre Sager af Bo-
 res Sageløbskasse skulle udredes, opløbe til saa store og anse-
 lige Summer, at i Steden for, at der ved den første Indret-
 ning med slige Bekostningers Ligning paa Landet og Almuen
 er sigtet til, at misdædige Gjerninger, hvorved den alminde-
 lige Landero og Sikkerhed lider, især Tyveri, Mord, Mand-
 flet og Mordbrand, ikke formedelst nogen Uformuenhed skulle
 blive enten upaatakte, eller Misdæderne ustraffede undgaa,
 saa maa Bore kjære og tro Underjaatter ei uden Marsag
 beklage sig, at det, som skulde være dem til Lettelse, nu er
 blevet dem til stor Besvær og Byrde; hvilket især skal reise
 sig deraf; 1) at Amtmændene skulle af de siden den første,
 ved Forordning af 9de December anno 1712 angaaende
 Delinkventfagers Udsørsel og Bekostningers Ligning, gjorte
 Foranstaltning, udgivne senere Forordninger og Reskripter,
 have taget Anledning at formene, at Bekostningerne paa
 alle Sagers Udsørsel, som angaa nogens Ære, Boslod,
 Fred eller visse Mars Arbeide i Jern, saabesom naar
 nogen efter kongelig Befaling arresteres og tiltales, skal lige saa
 vel som Tyvs-, Mord-, Drabs- og Mordbrandsfager lignedes
 og lægges paa Almuen, hvorved Sagernes Tal og Bekost-
 ning, Almuen til altfor stor Last og Besværing er bleven
 forøget; 2) at Dommene i slige Sager, efter adskillige gjorte
 Foranstaltninger om end herudi Overrettsdom er gaaet, og
 Delinkventen ei begjærer den for høiere Ret indstævnet, ei
 nu som tilforn efter Loven maa eftersees, derudover, inden
 slige Sager kunne gaa alle Retterne igjennem, og udi

13. Jan. Livsfager, inden Omstændighederne til det danske Kancelli af vedkommende Øvrighed ere indberettede, og derom kongelig Resolution indhentet, meget lang Tid, ja vel nogle Aar som oftest hengaa. Thi have Vi, i Betragtning heraf og for at forekomme Delinkventernes langvarige Fængsel og den deraf, til deres Underholdning og Varetagt, flydende store Beføstning, saameget mulig og gjørligt er. Iettet, suundet for godt herved allern. at anordne og befale.

1. At de Beføstninger, som efter de hidindtil om Delinkventsaagers Udsørsel udgaagne Forordninger og Reskripter maa og skulle, saavidt de skyldiges Midler ei tilstrække, lignes og lægges paa Almuen, ellersdags ikke skulle strække sig til flere eller andre Sager end dem, som angaa Tyveri, Møveri, Drab og Mordbrand; men med alle de øvrige Sagers Paatale, Udsørsel og Beføstning forholdes efter Loven

2. Udi Tyvsfager, hvor den Skyldige for ringe Tyveri er dømt at miste sin Hud i Fængsel, skal de: Skyldige ved Dommens Affigelse strax tilspørges, om han med Dømmen er tilfreds, eller begjærer den til Overretten indstævnet, hvorom den Skyldige sig strax for Retten, naar Dom er affagt, har at erklære til eller fra, som i Rettens Protokol og ved Aktens Udstedelse skal tilføres, da Sagen, saafremt den Skyldige begjærer dens Indstævnen for Overretten, strax og uden Ophold skal forfølges; men den Skyldige, naar den efter gjort Forespørgsel det ei forlanger, efter Hjemthingsdommen uden Forhaling skal udstaa sin Straf.

3. Udi Sager, hvor nogen til Hjemthinget er dømt at lide Straf efter Loven for grovt Tyveri, eller og i Drabs og andre Sager fra Livet, skal dog efter samme Dom ingen Eksekution ske, førend den for Overretten, som uophødelig bør ske, er indstævnt og der ved Magt kjendt. Naar Dom der er affagt, skal Misdæderen der ved Dommens Affigelse ligeledes tilspørges, om den begjærer sin Sag til høiere Ret indstævnt eller ikke, og dens Svar i Rettens Protokol og ved Aktens

Udfædelse tilføres, da Sagen, i Fald det begjæres, strax 13. Jan. efter skal forfølges; men den Skyldige, om den det ikke forlanger, uden videre Forhaling eller Forespørgsel (undtagen i de Tilfælde, som Danske Lovs 1—24—52 og Norske Lovs 1—22—54 ommelder) strax efter den faldne Overrettsdom skal udstaa sin Straf.

4. Vilde Vi allern., at udi alle de Regninger, som over Udgifter til Tyves og Misbæderes Underholdning i deres Fængsel gjøres, og enten af Borens Sagesaldskasse skulle betales, eller i de udi denne Forordnings første Post ommeldte Sager paa Almuen skulle lignes, ei efterdags, fra denne Forordnings Publikationsdato af, maa og skal ansøres eller godtgjøres til den Sagsøgtes Underholdning mere end 4 Skill. daglig, som gjør ugentlig 28 Skill.

5. Og paa det at Omkostningerne, saa meget mulig. kunde bespares, saa vilde Vi allern., at Aktors og Forsvars saavel som Delinkventens Befordringskøb maa in natura ved Omgangsreiser efter Amtmandens Foranstaltning forrettes.

6. Skulde nogen Delinkvent, naar Overrettsdom er gaaet, forlange Appel til høiere Ret, og det er klart, at den Skyldige alene søger derved at forhale Sagen og den idømte Straf, da tillade Vi allern., at samme efter Omstændighederne, enten det er Mands eller Kvindes Person, maa til nærmeste Kjøbstad, hvor forsvarligt Arresthus befindes indrettet, eller til hver Provindses Tugthus henbringes, der at forblive i Fængsel og under Forvaring, indtil endelig Dom er gaaet.

Reskr. (til Justitsraad og Generalprokurør 10. Febr. Sens Severin Wartberg) anlangende (tilligemed Justitsraad Jacob Gottlieb Linke og Raadmand Niasmus Holm) at forfatte et Udkast til en Forordning til Straffens Skjærpelse saavel for Tyve som for Tyvshælere.

10. Febr. Da det er blevet Os allerund. forestillet, hvorledes Tyveri Tid efter anden skal have taget mere og mere Overhaand, hvortil vel ikke lidet kontribuerer baade, at tyvagtige Mennesker uden stor Vanskelighed finde Leilighed at afsætte de stjaalne Koster og blive dem kvit, saa og at det lader sig anse, ligesom den i Loven for Tyve og Hælere diktterede Straf er altfor lemsældig til at afværge en for det almene Væsen saa overmaade skadelig Last, altsaa have Vi i allern. Betragtning af dette, og paa det at enhver af Vore kjære og tro Undersaatter kan besidde sin Ejendom i Fred og Rolighed, allern. fundet for godt en saadan Forordning at lade udgaa, hvorved den Straf, som Vor allern. Lov og Forordninger sætte for Tyveri, ei alene bliver skjærpet, men endog at den Straf, som for dem, der hære stjaalne Koster, determineres, i Strengthed og Haardhed overgaar den, som for Tyven selv vorder fastsat, og som Vi allern. ville, at et Projekt til en saadan Forordning af Dig samt Os elskelig Justitsraad Linke og Raadmand Holm skal lades forfatte, saa er herved Vores allern. Villie og Befaling, at Du tiligemed fornævnte Justitsraad Linke og Raadmand Holm, til hvem Vi igjennem Vor Land- og Søetatskantsler have ladet udfærdige de behøvende Ordre, med forderligste sammentræder og konjunktiv med dem et med foransførte Vor allern. Villie og Mening overensstemmende Udkast til en Forordning til Vor allern. Approbation forfatter.

15. Mai. Konfirmation paa de Reformertes Priviligier, saavel for dem, som allerede have nedsat sig i Hs. Majests. Riger og Lande, som de, hvilke agte sig derind at begive.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at Vi, af synderlig Kongelig Naade og Bevaagenhed for de Reformerede, som sig i Vore Riger og Lande enten allerede have nedsat eller sig hidind kunde agte at begive, have, efter derom aller-

und. gjorte Ansøgning og Begjæring, allern. konfirmeret og 15. Mai. stadfæstet, saa og hermed konfirmere og stadfæste de, bemeldte Reformerede af Borens Høifalig, elskelig kjære Hr. Fader og Farfader, begge af Høifoblig Thukommelse, allern. meddelte Privilegier og Friheder, udi efterstaaende Punkter og Poster saaledes, som følger:

1. Skulle alle og enhver af de Reformerede, af hvad Stand og Vilkaar de og kunne være, som nogen Steds udi Bore Niger og Lande agte at bygge og bo, ligesom andre Borens Arveundersaatter være Os, som deres rette Arve-Konge og Herre, huld og tro, Borens Gavn og Bedste med høieste Flid befordre, des Skade og Fordærv af yderste Formue hindre og afværge; i Synderlighed med al Kraft og Formue deres Tanfer og Idrætter derhen dirigere, at Borens Absolutum Dominium, Suverænitet og Arverettighed over Borens Kongeriger og Lande uforanderlig konserveret, og paa Borens retmæssige Arvesuccessorer fortsat og forplantet vorder, hvorpaa de og skulle skyldige og forpligtede være at vove Liv, Guds og Blod, og ikke tilstede eller samtykke, at nogen, i hvem det og være maa, noget præjudicerligt i nogen Maader derimod enten hemmelig eller aabenbare foretager, taler eller handler, men, saastremt noget saadant, imod Forhaabning, skulde ske og til deres Videnskab komme, sig ikke aleneste strax uden nogen Affky derimod opponere, men endog uden Ophold Os det samme allerund. tilkjendegive.

2. Alle Reformerede, som i disse Bore Niger og Lande ere bosatte eller sig herefter kunne agte at ned sætte, af hvad Stand og Vilkaar de end ere, enten Geistlige eller Verdselige, skulle for det Steds Magistrat, hvor de sig opholde, aflægge deres allerund. Trofsabsed, saavel mundtlig, som skriftlig; men de, som bo her i Byen, og ei ere under Byens Jurisdiktion, skulle med egne Hænder skrive saadan deres Trofsabsed paa den Maade, som dem vorder forelagt, hvilkken skriftlig Ed de i Borens kongel. danske Kancelli have

15. Mai. at indlevere; saasom det ei skal være nogen Reformert tilladt enten sig her at nedsætte, eller sig noget Kjøbmandskab, Haandværk og deslige at foretage, før han saaledes tilforn har aflagt sin allerund. Trofskabsed for Os.

3. De skulle og udi alle verdslige Sager aldeles være undergivne og pligtige at rette sig efter Bores Lov. Forordningr og Befalinger, og deri bevise Bores Stiftsbefalingsmænd og alle andre, som noget paa Bores Vegne over dem kunne have at sige og byde, stedse al tilbørlig Hørsomhed og Lydigheid, saavidt det ikke mod disse dem allern. meddelte Privilegier befindes at stride.

4. Det skal være de Reformerede allern. tilladt at holde visse Skoler, i hvilke endo: Børn af den Augsburgske Konfession maa undervises i et og andet Sprog, i at sy, knipse, knytte og anden Haandgjerning, dog med de Vilkaar, at i samme Skoler, saa længe Børn af den Augsburgske Konfession der undervises, aldeles intet bliver talt om den reformerte Religion, samt at i dem ingen oplæres i bemeldte Religion, uden saavidt det kan være tilladt, at Forældrene enten selv eller ved andre der oplære deres egne Børn i deres Religion, hvilket dog bør ske, naar ingen af den Augsburgske Konfession er tilstede, slikt at høre; thi ville Vi allern., at de Reformerede skulle holde sig roligere for sig selv og ikke søge nogen til deres Religion enten direkte eller indirekte at overtale; men dersom nogen sig hos dem til deres Religions Antagelse frivillig skulde ville angive, da maa det ingenlunde være dem tilladt saadanne at antage, men de skulle være forpligtede dem strax fra sig at afvise.

5. Have deres Prædikanter stedse udi deres Prædikener at entholde sig fra hadsfelig og med Foragt at tale om de Kontroverser og Lærdomme, som den Augsburgske Konfession eller Ministerium udi nogen Maade kan angaa, saa og aldeles evitere det, som nogen Forargelse, Uenighed og Evisighed mellem den gemene Mand, eller nogen Opsætsighed

imod deres Øvrighed og andre Bores Indbyggere ndi 5. Mai.
 nogen Maade kunde foraarsage, og saaledes baade offentlig
 saavel som ndi deres private Omgjængelse altid og allesteds ei
 andet lade se og kjende end al Moderation og Beskedenhed og
 det, som til Rolighed og Samdrægtighed kan tjene, og intet
 nogen sinde fremføre, som den her ndi Øigerne antagne Religion
 eller Ministerium til nogen Forkleinselse kan komme; ei heller
 maa nogen af deres være tilladt sig in publicis locis at
 lade høre til at impugnere Bores Dogmata Religionis, med
 mindre de dertil blive inviterede, paa det deraf ingen
 Urolighed eller Misforstand skal foraarsages.

6. Vilde Vi allern., at de Reformerede skulle være
 forbundne til at helligholde saavel de ordinære Bededage om
 Fredagen, som de extraordinære og almindelige, naar de af
 Os allern. paabydes; og bør de paa slige extraordinære
 Bededage, og ellers naar Vi Bedestunde anordne, bruge den
 Bøn, som Vi foreskrive, hvilken og i Bore andre Kirker
 læses, aldeles uforandret, som de og skulle entholde sig paa
 alle høitidelige Fester fra al verdslig Haandtering, og holde
 deres Boder tillukte saavel paa slige Dage, som ellers om
 Fredagen, indtil Prædiken er ude. Det skal og være dem
 tilladt paa visse Timer om Dagen at holde Bøn i deres
 Kirker, naar det ikkun sker paa samme Tid, som daglig Bøn
 holdes i de andre Stadens Kirker.

7. Deres Gudstjeneste skulle de i Kirken, saavel For-
 som Eftermiddag begynde paa samme Tid og Time, som
 den her i andre Kirker begyndes, saa at deres Menighed
 samler sig, naar det ringer sammen til andre Stadens Kir-
 ker; thi vilde Vi vel allern. bevilge dem et Seierværk ved Kirken,
 men ingen Klokker til at ringe med. Dog i Fald der skulde præ-
 dikes i deres Kirker 2de Gange om For- eller Eftermiddagen,
 forbydes dem ikke at begynde deres anden Prædiken, naar
 den første er endt.

8. Deres Gudstjeneste maa de holde ei alene i det

15. Mai. Franske og Tydske, men endog i det Hollandste og Engelske Sprog, saafremt saa mange af de Nationer i Fremtiden sig hid ind skulle begive, at de Prædikantere i samme Sprog kunne underholde.

9. Den Plads, paa hvilken deres Kirke nu er bygt, saavel som al Kirken tilhørende Grund og Bygning ville Vi allern. have befriet fra Grundskat og anden af Grundskatten dependerende Paalæg.

10. Ved deres Kirke maa være et lidet Kirkesegl, hvormed dem tillades at forsegle Attester. Studsmaal og deslige, samme Segl skal være i Præsternes og de Ældstes Gjemme.

11. De maa ingenlunde have Magt at holde noget Konfistorium, eller, naar dem lyst, at forsamle sig for imellem dem selv at gjøre Love og Forordninger eller dømme i forefaldende Sager; thi dersom i geistlige Sager, deres Kirke og Skoler vedkommende, imellem dem, saavel deres Ministerii Betjente, som andre til deres Menighed henhørende, nogen Tvistighed skulde forefalde, hvorom de ei selv i Mindelighed skulle kunne forenes, ville Vi allern. anordne visse Deputerede, som, naar fornødent gjøres, skulle samle dem, anhøre deres Tvistigheder og, saavidt muligt, bilægge dem, samt tilligemed dem anordne, hvad paa nogen Maade til en god Skik og Orden kan tjene, dog Vor suveræne og høieste kongl. Magt og Myndighed, endog i geistlige Sager, i alle Maader uforkrænket; hvad Sager imellem dem ei ventligen kan bilægges, skulle Os allerund. refereres, da Vi Kommissarier allern. ville anordne, som slike Sager efter Loven kunne afgjøre. Ei heller maa det være dem, i Særdeleshed deres Prædikantere, tilladt, at sætte nogen geistlig Mand fra sit Embede, men ifald nogen af den Orden forser sig, bør det de Deputerede tilkjendegives, som skal søge derpaa at raade Bod. Er Forseelsen saa grov, at den bør med Embedes Forlis straffes,

gives det Os tilkjende, da Vi dem ville beskikke, som derpaa 15. Mai. efter Loven skulle dømme.

12. Dog bliver det de Reformerede tilladt at forfatte og føre i Pennen visse Slutninger og Konventioner imellem dem selv indbyrdes. deres Kirkes og Skoles Sager angaaende, naar ingen særdeles Lov og Forordninger findes, hvorefter de sig allerund. kunne vide at rette; men slike Slutninger skulle altid de Deputerede forevises, og siden af Os allern. konfirmeres, saafremt de skulle anses at være af nogen Ghldighed.

13. De maa og uden Hosværelse af de Deputerede: 1. Foretage sig de forargelige Lemmer i deres Menighed, og dem ved Straf bringe til deres Synders Kundskab, saavidt interiorem disciplinæ administrationem angaar, dog at Excommunicatio derunder ei forstaaes, som de ei uden prævia causæ cognitione for Bore Deputerede og Bores derpaa fulgte allern. Resolution maa exercere. 2. Forlige dem, der leve i Uenighed sammen. 3. Forsyne deres Kirke med behøvende Reparation. 4. Udvise aparte Stole og Pladser i deres Kirker til dem af deres Religion, som saadanne forlange. 5. Uddele Almisse til deres Fattige dem til Ophold og Subsistance; dog hvis nogen af deres Menighed noget imod hvis, de saaledes imellem dem selv indbyrdes uden de Deputeredes Hosværelse slutte, har at sige og ei er dermed tilfreds, har samme sig derover hos bemeldte Deputerede at besvære.

14. Naar en reformeret Mandsperson indlader sig i Ægteskab med en Hustru af den Augsburgske Konfession, eller en Mandsperson af den Augsburgske Konfession med en Hustru af den reformerte Religion, da bør Brudevielsen forrettes af den Menigheds Sognepræst, til hvilken Manden eller Hustruen af den Augsburgske Konfession henhører, som og de Børn, der avles i slikt Ægteskab, skulle henhøre til Vor Kirke, døbes i Kirken af den Præst, i hvis Sogn Foræ-

15. Mai. drene bo, og siden opdrages og oplæres i Vor sande og evangeliske Lutheriske Religion; men har nogen Reformert udenfor Danmark giftet sig med en af den Augsburgske Konfession, maa den Egtepagt holdes, som de imellem sig, før de hidkom, kunde have indgaaet, skjøndt de siden flytte herind. Dersom og nogen af den Augsburgske Konfession, som har været gift med en Reformert, ved Døden afskaar, da skal Liget begravnes i en af Vores Kirker, enten det Sogns Kirke, i hvilket den efterlevende bor, eller i hvilken af Stadens Kirker den døde kan have havt sin Begravelse.

15. De reformerte Præster maa ei befatte sig med Egtefæbsfager, som kunde forekomme iblandt deres Tros Tilhængere, dog maa de forlige Parterne, om ske kan, hvis ikke, have de dem at forvise til Vort Konsistorium, som derpaa skal kjende og dømme.

16. For de reformerte Umyndige bestikkes reformerte Bærger; skulde og en af den Augsburgske Konfession, i Mangel af vederhæftige Bærger blandt de Reformerte, sættes til Bærge for en reformert Umyndig, da har han saadan sin Myndlings Midler efter Loven forsvarligen at forestaa, men den Umyndige, som er Reformert, maa forblive hos sine Slægt og Venner eller hos de reformerede Geistlige, hvilke da drage Omsorg for hans eller hendes Optugtelse. Skulde og nogen Reformert sættes til Bærge for en Umyndig af den Augsburgske Konfession, forvalter han alene Midlerne, men for Myndlingens Optugtelse skal enten hans Slægt og Venner eller andre af den Augsburgske Konfession drage Omsorg.

17. Naar noget Embede ved den reformerte Kirke ledigt vorder, har Menigheden paa Vores allern. Konfirmation en Prædikant igjen at vælge, men ingen saaledes kaldet Prædikant maa understaa sig enten at prædike eller forrette noget slegt, Embedet vedkommende, førend han har aflagt sin allerund. Trofskabsed efter den anden Artikel.

18. Dog maa fremmede reformerte Prædikanter og 15. Mai. andre Geistlige, som kunde reise her igjennem Riget, eller hidkaldes at forrette Embedet en kort Tid for nogen syg eller bortreist reformert Prædikant eller Kirkebetjent, samt de, der kunde lade sig høre for Menigheden, naar en reformeret Præst ved Døden er afgangen, vel en og anden Gang prædike i de Reformeredes Kirke uden tilforn at aflægge Ed, siden de sig dog strax igjen ud af Landet begive.

19. De reformerede Præster og deres Enker, saafremt de andenstedshen bortkaldes eller herfra reise, maa deres Gods og Formue samt rede Midler med sig føre uden deraf at betale 6te og 10de Penge; saa ville Vi og allern., at de for personelle Skatter, som Indkvartering, Kopskat og Krigs-
styr, skulle være befriede.

20. De reformerede Prædikanter skulle ved hvert Aars Udgang forfatte og til de Deputerede, under deres Hænder, levere et rigtigt Mandtal paa alle saavel Mænd som Kvinder og Børn, som sig her i Staden have nedsat eller opholde, og hvad bemeldte Reformeredes Handtering er, og hvor de bo, og derhos expresse specificere, hvor mange sig deraf med Vor Tros Bekjendere, enten Mandss- eller Kvindespersoner, i Ægteskab have indladt, naar slikt er sket, og hvor mange endnu levende Børn de i samme Ægteskab have, hvor gamle Børnene ere, og hvor de ere døbte.

21. Herhos have Vi allern. bevilget, at alle de Reformerede, som sig hid ind i Vore Riger og Lande ville begive, og sig i Kjøbstæderne nedjætte, bygge og bo, maa og skulle de første 20 Aar for alle borgerlige og Byens Tynge, af hvad Navn det er eller være kunde, Tolden, Konsumtionen og Afgift alene undtagen, aldeles være fri og forskaaede, og dog ikke desmindre have Frihed lige ved Vores egne Under-
saatter af borgerlig Næring at bruge, og af Handel og Wandel med Kjøben, Sælgen, Manufakturere, Skibsparter

15. Mai. og paa alle andre Maader at drive, og sig dermed at ernære, som de bedst vide og kunne.

22. Derfom det og skulde behage dem eller deres Børn inden bemeldte 20 Mars Forløb herfra igjen sig at begive, og i Bore Riger og Lande ei længer at forblive, skal det stande dem frit for til andre Steder at forreise, og deres Midler herfra at bortflytte og det uden nogen Gte og 10de Penges Erlæggelse, eller ringeste Dels Formindskelse af deres Formue i nogen Maader, under hvad Prætext og Navn det og være kunde.

23. Vilde Vi og allern. være betænkte paa, alle de Reformerede, som noget Manufakturværk i Bore Riger og Lande agte at indrette, derpaa efter deres allerund. Ansøgning Friheder allern. at meddele.

24. Alle de Mestere, Svende, Spindere, Farvere og andre Folk, som de til deres Manufakturers Fornødenhed fra fremmede Steder forskrive, saavel som ellers alle andre i Almindelighed, som i saa Maade af sig selv sig herind i Bore Kongeriger og Lande ville begive, skulle nyde Frihed for at betale Told af deres Voksab, Løvsøre, Redskab og alle andre Instrumenter, som de til Værkernes Fortsættelse eller anden nødvendig Brug med sig her indføre, dog Barer til at trafikere med herunder ei forstanden.

25. Værkhusene og alle andre Huse, hvor Værkfolkene ibo, skulle de første 8 Aar være fri for Grundskat samt al borgerlig og personel Tynge; dog at de Reformerede aarlig erlægge til Sognepræsterne, udi hvis Sogne de kunne komme til at bygge og bo, deres præstelige Rettighed, ligesom andre Sognekfolk efter kongl. allern. gjorde Anordning gjøre og pligtige ere at betale, endog bemeldte Reformerte samme Sognekirker ikke søge.

26. Hvad Haandværksmestere af den reformerede Religion, som sig efterdags fra andre Steder hid ind kunde begive, maa og skulle strax uden videre Beføstning eller Tids-

spilde her tages i Laugene, naar de med deres Ed bekræfte, 15 Mai. at de paa slige Steder tilforn have brugt det Haandværk, som de her agte at drive, samt paa samme Haandværk holdt Svende, saa at dem ingen Hinder skal gjøres, om de ei for vigtige Marsagers Skyld kunne faa Bevis med sig fra Værrigheden paa de Steder, hvilke de tilforn have beboet; men de bør endog her tages i Laugene, skjønt paa de Steder, hvor de sig tilforn have opholdt, Laug ei har været i Brug.

27. Saa maa og her Svende paa samme Maade imodtages, skjønt de for deslige Marsagers Skyld intet Lærebrev bringe med sig, naar de forstaa deres Haandværk og gjøre Ed, at de paa andre Steder have tjent og arbeidet for Svende.

28. De reformerede Haandværksfolk, som ei strax for-maa at give sig i Laugene, maa med deres egne Hænder arbejde et helt Aar for hvem de bedst ville og kunne, dog skulle de tilforn aflægge deres allerund. Trofsabsed.

29. End ville Vi dem, som ikke tænke sig nogen Tid i Laugene at begive, Vor allern. Tilladelse, naar de det begjærende vorde, forunde, at de med deres egne Hænder som Frimestere maa arbejde, dog uden at oplære nogen i deres Haandværk.

30. Alle Haandværksfolk, særdeles de, som arbejde i Uld, skal det staa frit for, endog stykvis at sælge hvor og til hvem de vide og kunne, hvad de med deres egne Hænder arbejde.

31. De Reformerede, der ingen anden Profession have lært eller øvet, maa bruge hvad Kjøbmandskab, smaat eller stort, dem lyst, naar derved dem ingen Indpas sker, som kunde have særdeles Privilegier.

32. Endelig ville Vi og alle og enhver af de Reformerede, som sig i forskrevne Maader udi Vore Riger og Lande agte at ned sætte, bygge og bo, udi Vores kongl. Pro-

15. Mai. tektion tage, og dem ved forvrørte privilegia allern. maintainere og haandhæve.

12. Juni. **Bl. ang. de Indgangspenge, som ere anordnede at skulle betales for de nye Giers Navnes Indtegning i Brandforsikringskassen.**

Præsident, Borgermestre og Raadmænd udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v., at som en Del Restancer befindes at blive ubetalte ved Brandforsikringskassen her i Staden, i Særdeleshed af Indgangspengene, som efter den kongl. allern. konfirmerede Fundations 7. Postis Indhold de dato 8. Juni 1733, er anordnet at skulle betales for de nye Giers Navnes Indtegning, som tilkjøbe sig, arve, eller af ny opbygge nogen af de forhen assurerede Gaarde og Huse; da paa det bemeldte Kasse kan nyde sin tilbørlige Rigtighed, bliver herved til alle Vedkommendes Efterretning bekjendtgjort, at ingen nye Stjorder paa deslige forsikrede Eiendomme til Thinglæsning herefter blive admitterede, for end Policen paa den forsikrede Eiendom fremvises udi Bythingsretten, med behørig paategnet Kvittering, at saavel den resterende Præmie til da sidst forfaldne Termin som og Indgangspengene til Brandforsikringskassen for den ny Giers Navns Indtegning i Kontorets Protokoller er betalt. Og at ikke nogen Mislighed derved skal indløbe, under Forgivende, at Eiendommen ei er forsikret, da er tillige den Anstalt føiet, at alle de, som ei have ladet deres Eiendomme assurere og sælgelig ingen Police have at fremvise, kunne paa Brandforsikringskassens Kontor uden Betaling bekomme Attest, at Kassen ikke har nogen Prætention paa samme Eiendom, hvilken Attest da i Stedet for Police paa Bythinget kan fremvises.

**Frdg. aug. hvorledes de i Hs. Majestts. Riger 15. Septb.
boende Jøder udi Thingsvidnesager skulle aflægge Ed.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v. at Vi allern. have fundet for godt om Jødeeder i Vidnesager, helst naar Kristne deri ere implicerede, efterdags at gjøre følgende Anordning.

1. Jødevidner, helst i Sager, hvor Kristne ere implicerede, og ellers naar nogen af Parterne det paastaar, skulle stævnes til Synagogen, der at gjøre deres Ed og Forklaring for den vedkommende af Os bestillede Dommer, som til den Ende der skal indfinde sig.

2. Vidnerne skulle helst føres om Mandagen og Torsdagen, naar den daglige Morgentjeneste i Synagogen er endt, og skulle da i det mindste 10 vorne jødiske Mandspersoner blive, eller af Rabbinen ufortøvet staffles tilstede, for at bivaane Forhøret, i hvilket og deres, saabesom tvende af de ordinære Stokkemænd, som Dommeren tager med sig, deres Navne skulle tilføres.

3. Skulde der, førend Vidnerne komme til at gjøre Ed, foresfalde mange præliminære Disputer og Exceptioner, og derover af tilstedeværende Jøder begjæres, at Rettens Middell saa længe vilde træde ind i et andet Værelse, og dem der protokollere og paakjende, da maa sliq Begjæring vel føies, dog at den ikke misbruges til at forhale Tiden med desflere unyttige Udflugter.

4. Naar Ed skal gjøres, skulle Vidnerne staa, have og beholde deres Hatte og deres hellige Klæder paa, nemlig

5—13.

14. Hvor ingen Synagoge er, og altsaa ovenmeldte Ceremonier ei kunne bruges, sølgelig ei heller kan ske en formelig Ed, der skal Vidnet for Bythinget gjøre sit Udfigende saaledes, som han trøster sig til, naar forlanges, at stadsæste

15. Septb. i en Synagoge med forskrevne Ed og Ceremonier. Og skulde saadant et Vidnes Udsigende befindes at have været løgnagtigt og slikt ham blive overbevist, da straffes han som Meneder ligesaa fuldt, som om han havde gjort en forpørlig Ed i Synagogen.

15.

1748.

23. Febr. **Frdg., hvorved Loven og Forordningen af 6. Februar 1694, angaaende Hospitalers, Skolers og Fattiges Regnskabers Afslæggelse med videre, igjentages og skjærpes.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at som Os allerund. er blevet foredraget, hvorledes adskillige Regnskabsbetjente ved Hospitaler, Skoler, Kirker og andre til gubeligt Brug henlagte Fonds ikke saaledes ved deres Regnskabers Afslæggelse og i andre Maader, som ske burde, forrette deres Embede og Administration, hvilket endog skal være gaaet saa vidt, at endel offentlige Stiftelser derved er bleven anselig Skade foraarsaget, saa efterdi det er Borens allern. Villie og Befaling, at slige Regnskabsbetjente, ligesaa vel som Bore egne Regnskabsbetjente, skulle udi deres Embede og Administration bete al Fliid og Arvaagenhed, samt til rette Tid aflægge rigtige Regnskaber, svare til Beholdningerne og forholde sig enhver efter sin Bestalling eller Instruktion, have Vi allern. funden for godt Loven og den kongl. allern. Forordning af 6. Februar 1794 om slige Regnskabsførere og deres Regnskabers Afslæggelse ei alene at igjentage, men endog at skjærpe, og derom saaledes at byde og befale ...

1. At alle og enhver, som have offentlige Midler, hørende til Hospitaler, Kirker, Skoler, Kloostere og Fattige, under Forvaltning, og derfor skulle aflægge Regning og Rigtighed til Stiftamtmandene og Biskopperne udi Bore Riger Danmark og Norge, skulle efterdags, i Henseende til saadanne deres aflæggende Regnskaber og under Forvalt-

ning eller Forvaring havende Penge, anses som Bore egne 23. Febr. Regnskabsbetjente, til hvilken Ende Vi allern. ville, at de strax efter denne Bore allern. Forordnings Publikation til dem skulle indgive, ligesom det sker af Bores Regnskabsbetjente til Rentekammeret, dog kun kvartaliter, deres Extrakter, og ved Aarets Slutning deres Generalextrakt præcise og i rette Tid, dernæst deres Regnskaber inden 6 Uger i det længste, og, hvor der ere Indtægter af Forbegods, inden tvende Maanedes efter den Tid, som sædvanlig til et eller andet Regnskabs aarlige Afreggelse er fastsat, eller af Stiftamt-mændene og Biskopperne, hver for det dem allern. anbetroede Stift, engang for alle fastsættes, have indleveret til den eller dem, som Revisionen paaligger, mod Bevis in duplo, hvoraf Regnskabsføreren det ene til Stiftamtmanden og Biskoppen med næste Post indsender; og skulde nogen Regnskabsfører over den fastsatte Tid indeholde sit Regnskab, skal den iblandt saadanne, hvilke nyde Løn, betale udi Mulkt for 1ste Maaned over Tiden 3 Rdlr., 2den Maaned dobbelt, 3die Maaned 12 Rdlr., men udebliver nogen længere, suspenderede vedkommende Stiftamtmand og Biskop en saadan strax fra sin Betjening og lade ham tiltale til sit Embedes Forbrydelse. Andre slike Regnskabsførere, som ei nyde Løn, men have Forvaltningen enten ex officio eller som et borgerligt onus, saasom Kirkebærger, Fattiges Forstandere og slike flere, mulkeres for Udeblivelse med deres Regnskaber for 1ste Maaned 1 Rdlr., 2den Maaned 2 Rdlr., og siden hver Maaned 3 Rdlr.

2. Dernæst ville Vi allern., at Inspektører eller andre, som skulle revidere slike Regnskaber, skulle have saadant inden 4 Uger i det længste forrettet, under 2 Rdlrs. Mulkt for hver Uge over den Tid et eller andet Regnskab til Revision hos dem henligger, og de ikke Regnskabsføreren Antegnelsernes Poster til Besvaring kommunikere. Saa skal og en Regnskabsfører strax besvare Antegnelsernes Poster, saa

23. Febr. at Regnskabet med tilhørende Beviser, Antegnelserne og Besvaring inden en Maanedes Forløb (fra den Tid af at regue, at Inspektører eller andre vedkommende Revisører flige Regnskaber have fra sig leveret til Stiftamtmanden og Biskoppen) kan være indsendt, under samme Straf, som udi § 1 er anført. Og skulde en Regnskabsfører udi sin Besvaring forlange Dilation til et eller andet Bevises Erhvervelse, bliver ham samme efter Beskaffenhed af Stiftamtmanden og Biskoppen meddeelt; men naar Beviset eller Dokumentet ikke til den fastsatte Tid indkommer, skal en Regnskabsfører ei være videre dermed at høre.

3. Hvad som efter Stiftamtmandens og Biskoppens Decision en Regnskabsfører kommer til Last, og han saaledes bør tilsvare, skal han føre til Indtægt udi samme Kvartalextrakt, efter at ham Decisionen er bleven bekendtgjort, eller betale dobbelt Rente deraf; og skulde en Regnskabsførers Kvartal- og Generalertrakter altid være af vedkommende Inspektører derhen paategnede, at ikke noget, som de kunde vide, var udeladt af Indtægten, og at Pengebeholdningen, saavidt den ikke skulde bruges til ugentlig eller maanedlig Distribution, var nedlagt og forvaret i den dertil indrettede Kiste under samtlige deres Laas og Løkke. Og som da saaledes en Regnskabsfører, som har saadan Distribution, kan i Henseende til hans bestilte Kaution betros saa mange Penge uden for den lulle Kasse i det høieste, som til en Kvartalsdistribution behøves, saa ville Vi allern. og tillige alvorligen befale, at en saadan Regnskabsfører skal holde flige Penge i god Forvaring, fra sine egne separerede, saa at de altid strax, naar paacæstes, kunne forevises; og understaar sig en Regnskabsfører med de Penge, han saaledes til Distribution uden for den lulle Kasse har udi Forvaring, eller med andre til ham indløbende, under hans Forvaltning henhørende Penge at handle og vandle, og samme med sine egne Penge at melere, da skal en saadan Regnskabsfører

efter Borens Kammerretsordnings 2. Kap. 16. Art. dømmes fra sin Bestilling, og straffes saaledes, som derudi er anført; og er det en Forvaltning, som et eller andet Embede findes annekteret, da tillige at dømmes fra saadant Embede; saasom Vi allern. ville, at imod urigtige og utro Regnskabsførere skal paa samme Maade ved enhver Bærning procederes, som Kammerretsordningen indeholder at skulle, naar Kasus eksisterer, ste imod Bore egne Regnskabsbetjente, da det for det øvrige skal staa vedkommende Stiftamtmand og Biskop begge tilsammen, eller hver for sig, frit for, naar de ville, og hvor de komme paa deres Reiser i Stiftet, uden foregaaende Advarsel at lade sig Kassen aabne, og Beholdningen med Kasseforklaringen at efterse, om og alting rigtig findes, som det sig bør; og naar de ikke selv kunne komme, kunne de, naar de finde det fornødent, ved andre, som de dertil bestikke og deres Ordre forevise, lade Kassen efterse, hvortil saavel Regnskabsføreren, som Inspektørerne og hvo Røglerne have, alle Tider uvægerligen skulle være redebon, og maa ingen sig derfra undslaa under sit Embeds og Forvaltnings Forbrydelse.

4. Endelig skulle de Straffenge, som i saa Maade kunde falde, beregnes den Stiftelse til Indtægt, for hvis Regnskab, med hvis deraf dependerer, de blive erlagte, og skulde nogen Regnskabsfører finde sig fornærmet ved Stiftamtmandens og Biskoppens Decisioner, skal han vel være herved ubetaget, saafremt det er i Norge, da samme for Overhofretten i Christiania, men i Danmark for Borens Høiesteret at indstævne, dog med den udtrykkelige Kommination, at saafremt Borens Høiesteret eller Overhofret skulde ved saadan Sags Procedure finde Appellation temerær, da foruden hvad allerede om temere litigantes er anordnet, skal en saadan Appellant vente at vorde tilfunden til den Stiftelse, paa hvis Bekostning Sagen imod ham føres, at erlægge foruden skadesløs Omkostning en anseelig Mulkt. Hvorefter

23. Febr. alle Vedkommende sig allerund. have at rette og forholde, og tillade Vi tillige hermed allern., at andre Direktører over en eller anden Stiftelse end Børes Stiftamtmand og Biskopper kunne forbinde de under dem sorterende Regnskabsbetjente, ligeledes allerund. at efterleve denne Børes allern. Forordning, alt for saa vidt et eller andet Testamente ikke derudi anderledes disponerede.

16. April. **Traktat mellem Kongerne af Danmark og af begge Sicilierne.*)**

1-6.

7. Die kontrahirende Mächte wollen gemessene Befehle ertheilen, um zu verhindern, daß Dero beyderseitige Unterthanen in Dero respectiven Staaten und Häfen keinen Unterschleif noch verbotene Kaufmannschaft treiben, und daß, wann eines oder des andern theils Unterthan da wider handeln und auf frischer That ertappet würde, er nach aller Strenge der Landes-Gesetze gleich denen eingebornen Unterthanen, desfalls zur Straffe gezogen werde. Zu dem Ende soll der Schuldige, wann er sich etwa, um der gerichtlichen Ahndung zu entgehen, sich auf sein Schiff retiriret hätte, um sich daselbst in Sicherheit zu setzen, von dar denen beykommenden Gerichts-Bedienten zur Beurtheilung und Bestraffung ausgeliefert werden. In dem Fall da der Verbrecher, nach schon ergangener Urtheil und Beurtheilung zur Straffe, entwischet und der Straffe durch die Flucht oder auf andere Art entgangen wäre, verpflichten sich hochgedachte beyde Mächte unter einander und versprechen, daß bey seiner Rückkehr ins Vaterland die gebührende Ahndung, anderen zum Exempel erfolgen und er von seinem eigenen Landes Herrn mit gleicher Schärffe, als wann er die Contrabande daselbst getrieben, angesehen werden solle.

8-11.

12. Kriegs-Schiffe dürffen sich in beyderseits Häfen

*) Denne Traktat er kun affattet paa Dyst og Franst.

aufhalten, ohne visitiret zu werden, nur daß sie diese Freyheit nicht zur Ungebühr gebrauchen. Würden sie aber Contrebande treiben, so soll der Ministre ihrer Nation, bey desfalls einkommenden Klagen, sofort darin Wandel schaffen, und entweder den verbotenen Handel hemmen, oder die Schiffe, die ihn treiben, fortschaffen. Inzwischen können solche Kriegsschiffe nicht in einer solchen Anzahl, daß daraus einiger Verdacht entstehen könne, in denen respectiven Häfen verweilen, daß ist, es dürffen denen nicht mer als drey sich finden. Ausser dem sollen sie dem Gouvernör von der Ursache ihres Auffenthalts Nachricht geben, und wann sie durch Ungewitter genöthiget worden, in grösser Anzahl einzulauffen, gehalten seyn, so bald sie sich wieder in Stand gesetzt und mit Nothwendigkeiten versehen, wieder fort zu segeln.

13.

14. Verstirbet ein Unterthan von einer der beyden contrahirenden Mächten in des andern Gebiete, ohne einen letzten Willen errichtet, oder einen Executorem Testamenti ernannt zu haben, so soll der Consul oder Viceconsul seiner Nation, in deren Ermangelung und Abwesenheit aber des Orts Obrigkeit, des Verstorbenen beweg- und unbewegliche Güter und Effecten treulich verzeichnen lassen, um selbige seinen Erben, wann sie mit Urkunden und Rechtsgründen, die von dem Ministre ihrer Nation als richtig bescheiniget, ihr Erbrecht dargeleget, ohne Formalitet und Rechtsgang, und ohne daß der Fiscus des Orts der Verlassenschaft sich anmassen könne, auslieffern. In dem Fall da unter zweyen oder mehreren über der Erbschaft gestritten würde, sollen die Gerichte des Orts darüber erkennen und den Streit durch ein End-Urtheil schlichten, wohl zu verstehen, daß die in einer Verlassenschaft etwa befindliche unbewegliche Güter sowohl denen Königl. und öffentlichen, als denen besondern Abgiften, welche auf andere dergleichen Güter haften, unter-

16. April. worffen seyn sollen. Würde inzwischen binnen fünf Jahren weder der Consul noch auch sonst jemand sich melden und die Erbschaft in Ansprache nehmen, so ist alsdann selbige dem Fisco heimgefallen.

15. Die Güter, Waaren, Brieffschaften, Schriften, Rechnungs-Bücher und alles was denen respectiven Unterthanen beyder contrahirenden Mächte, die in der andern Gebiete verstorben, zuständig gewesen, gehören gleich und unmittelbar, deren Erben, die zugegen und mündig sind, oder es nehmen auch, erfordernden Umständen nach, deren Vormünder, Executores Testamenti oder andere, die dazu ermächtigt sind, solche verlassene Güter in Besitz, walten und schalten mit selbigen frey und von Rechts wegen. Wann aber die Erben entweder abwesend oder unmündig oder zwar mündig aber nicht zugegen, und solchergestalt ihre Geschäfte weder selbst noch durch andere bestellet haben, so sollen die Güter, Waaren, Brieffschaften, Schriften, Rechnungsbücher und alles, was dem Vorstorbenen zugehört, in Gegenwart des ordentlichen Richters, mit Zuziehung des Consuls oder des sonst sich findenden Ministre, wie auch zweyer Kaufleute selbiger Nation von einem Notario publico inventiret, demnächst bey zweyen oder dreyen von dem Consul oder Ministre dazu zu ernennenden Kaufleuten niedergezet und denen Eigenern und Gläubigern verwahrlich aufbehalten werden. An denen Orten, wo wieder ein Consul noch sonst ein Ministre sich findet, soll alles dieses in Gegenwart zweyer oder dreyer Kaufleute, welche durch die Mehrheit der Stimmen dazu geruffen und beschicket werden, vor sich gehen.

16. Denen Unterthanen beyder contrahirenden Könige soll erlaubet seyn, mit denen Feinden des andern ihren Handel zu treiben und fortzusetzen, ihnen ohngehindert allerley Waaren zu zuführen, nur diejenige ausgenommen, welche gemeiniglich Contrabande heißen, und wovon unten

die specifique Anzeige gegeben ist, es wäre dann, daß eine 16. April Stadt, Hafen oder Ort von dem andern belägert sey, in welchem Fall es ihnen doch zugelassen, denen Belägern entweder ihre Waaren zu verkauffen oder auch selbige nach eine andere nicht belägerte Stadt, Hafen oder Ort hinzu bringen. Die freyen Schiffe dürffen ihre Waaren frey verkauffen und alles soll für frey angesehen werden, was auf denen beyderseits Könige Unterthanen zuständigen Schiffen sich findet, wann auch gleich die ganze Ladung oder ein Theil derselben denen Feinden Höchstgedachter Thro Majestäten zuhörte, jedoch die contrebände Waaren, wovon oben geredet ist, ausgenommen. Gleichergestalt ist man eins geworden, daß solche Freyheit auch über die Personen, welche auf einen freyen Schiffe fahren, sich erstrecken solle, mithin selbige, wann sie auch gleich eines der beyde hohen Theile Feinde, dennoch aus dem freyen Schiffe nicht sollen genommen werden, es wäre dann, daß es in wirklichen Diensten der Feinde stehende Kriegsleute wären.

17. Unter der Art von contrebände Waaren sind nur allein die Schies-Gewehre und andere Waffen mit ihren Zubehörungen begriffen, als Canonen, Musqueten, Mörser, Petarden, Bomben, Granaten, Pech-Tränke, Affäten, Lunten-Stöcke, Vandaliers, Pulver, Lunten, Salpeter, Kugeln, Piquen, Degen, Sturm-Hüte, Hauben, Cuirassen, Helmbarden, Lanzen, Javelinen, Pferde, Reitfattel, Pistol-Halfter, Gürtels und überhaupt alles andere zur Kriegs-Führung dienliche Zubehör; als welche Effecten und Waaren doch nur allein in dem Fall, wann sie in Feindes Land geführt werden, sonst aber nicht für Contrebände zu achten. Die contrebände Waaren werden confisciret, das Schif aber mit denen andern Waaren bleibt frey, und soll man um des willen, von dem Schiffer weder eine Geld-Busse oder sonst einige Kosten, unter dem Vorwand einer geschehenen Nach-

16. April. suchung, Proceuren oder was es auch seyn mögte, nicht erfordern können.

18. Unter dieser Art von contrebände Waaren versteht man nicht Weizen, Brod-Korn noch anderes Getrayde, von welcher Natur und Gattung es auch sey, weniger noch Erdgewächse, Del, Wein, Salz und überhaupt alles, was zur Nahrung und zum Lebens Unterhalt gehöret, auch rechnet man nicht dahin Theer, Schif-Pech, Segeltuch, Dampf, Tauwerck, Schif- und Bau-Holz, Eisen, Stahl, Kupfer, Messing und alles, was aus solchen Metallen gearbeitet wird, als welches lauter erlaubte Waaren sind, folglich insgesamt, gleich andern Waaren, allenthalben, selbst an denen Orten, die von einem Feinde einer der beyden Cronen erobert und eingenommen sind, wann nur diese Orter weder belagert noch eingeschlossen, verkauft und hingeführt werden dürfen.

19—21.

22. Damit alle Uneinigkeit und Feindschaft auf beyden Seiten vermeiden und vorgebeuet werde, so ist beschlossen, daß, wann Einer von beyden Theilen in Krieg verwickelt würde, die denen Unterthanen des andern Theils zugehörige Schiffe und Fahrzeuge nothwendig mit See-Pässen versehen seyn sollen, welche den Nahmen, den Eigener und die Größe des Schiffes sowohl als den Nahmen, und Aufenthalts-Ort des Schiffers oder Capitaine enthalten, alles nach der Vorschrift, die gegenwärtigem Tractat angehänget ist, damit klärllich und ohne dem geringsten Zweifel daraus erhelle, daß solches Schif einer oder andern Macht Unterthanen würdlich zustehet. Gescheht es, daß das Schif nicht mehr als ein Jahr auf seine Reise zubringet, so muß solcher Paß alljährlich erneuert werden. Auch ist verabredet, daß solche beladene Schiffe nicht allein mit oben gemeldeten See-Pässen, sondern auch mit Certificaten verwahrt seyn sollen, welche die Gattungen ihrer Ladung, den Ort, wo das

Schif abgegangen, und wohin es gehet, der am Ende dieses 16. April. Tractats befindlichen Vorschrift zufolge, enthalten, um die Waaren glaubhaft anzugeben, und die verbotene von denen unverbottenen zu unterscheiden, als welche Certificaten von denen Officialibus des Orts, wo das Schif auslaufft, ihren Gebräuchen und Gewonheiten gemäs, ausgefertigt werden.

23. Wann ein Kriegs-Schif oder Armatur von einer der beyden contrahirenden Mächte ein der andern Macht zustehendes Kauffardey-Schif begegnen, so sollen jene diesem nicht näher als auf einen Canonen-Schuß kommen und eine Chaloupe am Bord desselben senden, in welcher ausser dem See-Vold, so zu Führung der Chaloupe erforderlich, drey Personen seyn dürffen, um auf das Schif zu gehen und dessen See-Briefe zu untersuchen, wornach sie dasselbe seine Reise ohne Auffenthalt, Beschwer und Hinderung fortsetzen zu lassen und ausser denen zuleistenden Gefälligkeiten und brüderlichen Freundschafts-Pflichten mit aller bedürffenden Hülffe an Hand zu gehen gehalten sind. Im Fall sie einen Weg nehmen, sollen die Kriegs-Schiffe verpflichtet seyn, die Kauffardey-Schiffe zu bedecken, und gegen allen Angrif und gegen alle Beleidung zu vertheidigen, zu desto mehrerer Sicherheit in solchen Fällen wollen Ihre Majestäten die Befehlshabere ihrer Kriegs-Schiffe und alle ihre Armateurs ausdrücklich befehligen, mit denen Kauffardey-Schiffen der andern Nation dergestalt zu verfahren, daß ihnen auf keinerley Weise Ursache zu klagen gegeben werde, sie als Freunde zu begegnen und zu verhindern, daß sie weder gemishandelt noch genöthiget werden, von der Grösse und Beschaffenheit ihrer Ausrüft und Ladung, wann selbige vorher mit denen verordneten Certificaten legitimiret worden, falsche Angaben zu machen. Würde inzwischen jemand, ohnerachtet so ausdrücklicher Befehl, dem entgegen handeln, so soll der Capitaine des Krieges-Schiffes oder der Armateur, welcher dergleichen Uebertretung befohlen, verübet oder zugelassen, auf

16. April. folgende Art gestraffet werden, nemlich daß das genommene Schiff mit seiner ganzen Ladung selbst mit denen etwa darin befindlichen Contrebande Waaren (als an welchen man in solchem Fall keine Ansprache machen kann, es wäre dann, daß sie hernachmahls den Feinden zugeführt werden wolten) sofort wieder in Freyheit gesetzt werde, der Capitaine des Krieges-Schiffes seiner Bedienung, und der Armateur seiner Commission, ohne hoffen zu können, während desganzen Krieges wieder auslaufen zu dürffen, verlustig gehe. Ausserdem soll der Capitaine des Krieges-Schiffes, wie der Armateur, eine Geld-Straffe von zweytausend Rthlr. bezahlen und allen Schaden ersetzen, ferner an denen Schiffs-Leuten, die sich zu einer solchen Gewaltthätigkeit wollen gebrauchen lassen, schwere Ahndung ergehen, und alles dieses ohne Verzug und Mißhalt vollstrectet werden.

24—28.

29. Die Kaufleute, Schiffs-Capitains, Schiffer, Matrosen und andere, die Schiffe und überhaupt alle Waaren und alle dem andern Bunds-Genossen, dessen Untherthanen und Eingefessenen zugehörige Effecten können in denen Landen, See-Städten, Häfen, Rheden und Staten des andern Königs nicht weggenommen und arretiret, auch weder auf obrigkeitlichen Geheiß, noch im Nahmen eines Particuliers, weder durch eine allgemeine, noch durch eine besondere Verfügung, zum gemeinen Dienst, ja selbst zur Verthädig- und Erhaltung des Staats weniger noch zu einem particulier Dienst gezwungen werden, welches jedoch bey denen Arresten und Besitznehmungen, die in ihrer Ordnung, um Schulden oder verübten Frevelthat willen, von Gerichts wegen verhänget worden, nicht Stat haben soll, als in welchem Fall nach Recht und Gerechtigkeit zu verfahren.

30—31.

32. Es ist auch festgesetzt und ausdrücklich verabredet worden, daß Ihre Maiestäten Unterthanen, beydes zu Wasser

und Lande, auf denen Flüssen, Strömen und Rheden, 16. April. unter welchem Nahmen und Vorwand es auch seyn möchte, keine Feindseligkeiten und Gewalt gegen einander verüben sollen, so und dergestalt, daß die Unterthanen an beyden Theilen bey Straffe als See-Räuber geachtet und angesehen zu werden, von keinem mit einer der beyden contrahirenden Mächte in Feindschaft stehenden Fürsten oder Reiche weder Patente, Instructiones oder Commissiones zur particulier Ausrüstung und um die See zu beunruhigen noch auch solche Briefe, die man gemeinlich Lettres de represailles nennet, nehmen oder empfangen dürffen und dergleichen Patente, Commissiones oder Lettres de Repressailles auf keinerlei Art und Weise gebrauchen können, um die respective Unterthanen zu beunruhigen, zu beschweren, zu verhindern, ihnen Schaden zu thun oder Armement und Coursen zu machen. Des Endes versprechen sich Ihre Majestäten einander, wann der Fall entstehen sollte, ihren Unterthanen solche See-Räubereyen bey schwerer Straffe verbieten zu lassen, und daß derjenige, welcher solchen Verboten zuwider handeln mögte, mit der verordneten Straffe beleyet werden und den oder diejenige, über welche er Prißen gemacht, den Verlust ersetzen und gänzlich schadeslos halten solle.

33—37.

38. Wenn es inskünftige sich zutrüge, daß diesem Tractat, aus Versehen oder sonst, in einigen Stücken nicht nachgelebet würlde, so soll desfalls die Freundschaft, Einigkeit und das gute Verständniß unter denen hohen Contractanten nicht unterbrochen seyn; der Tractat bleibet darum in seiner völligen Kraft und Gültigkeit, und es sollen dienliche Mittel an Hand genommen werden, um alle Inconvenienzien zu heben, und wegen der begangenen Contraventionen Gnugthung zu geben, die Unterthanen des einen oder des andern Reichs aber, wann sie dergleichen verschuldet dafür einzig

16. April. und allein angesehen und nach aller Schärffe bestraffet werden.

39—40.

11. Juli. **Frdg. om Koffardistibes og Kommissfarernes samt de oktroierede Kompagniers Stibes Flag og Gjød samt Bimler og Fløie.**

Indm. Saml. pag. 138.

15. Novb. **Frdg., at de Delinkventer, som, efterat de for deres begangne Misgjerning ere dømt, bortrømme fra et Stift i Norge til et andet, skulle, uden at henføres til det Sted, hvorfra de ere undvigte, udstaa deres Straf i det Stift, hvor de antræffes og paagribes.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at eftersom Vi ere komne i Erfaring, at der ikke altid paa Landet i i Bort Nige Norge hos Lensmændene ere saadanne Arrestkamre, hvorudi Tyvs- eller andre Delinkventer kunde være sikkert forvarede, og det derhos fornemmes, at de, som blive forordnede dem at bevogte, ofte ei have saa nøie Opsyn med saadanne Delinkventer, at jo adskillige undertiden undvige og i andre Stifter der i Niget blive paagrebne, hvilke, naar de skulle føres tilbage gjennem Skove og onde Veie, atter søge Leilighed at undvige, hvorved en og anden af saadanne Delinkventer foruden den Byrde, som Almuen maa have med at transportere slike Misgjerningsmænd, undgaa den Straf, som de ere tilfundne at udstaa; thi have Vi, til slikt herefter at forekomme, allern. funden for godt at anordne og befale . . . at, naar det efterdags maatte tildrage sig, at Delinkventer af det Stift i Norge, hvor de først ere paagrebne, aktionerede og dømt, bortrømme, og de ubi et andet Stift i Norge antræffes,

da skulle saadanne Delinkventer, naar med Sagen imod 15. Novb. dem er kommen saa vidt, at Exekution kan ske, udstaa deres Straf paa det Sted, hvor de antræffes og paagribes; og, saafremt det maatte være saadanne Delinkventer, som ei ere dømt fra Livet men til Slaveri, da skulle de afleveres til Børes nærmeste Fæstning fra Exekutionsstedet, hvorimod det Stift, hvorfra de ere bortrømte, skal erstatte det Stift, i hvilket de blive paagrebne, de paa dem anvendte Underholdnings-, Varetægts- samt Afstraffelses- og andre Bekostninger.

1749.

Frdg. hvorved den om grove Morderes Straf 7. Febr. under Dato 16de Oktober No. 1697 udgaaue Forordning yderligere forklares.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: at Vi, for at hæmme saadanne grove og fortsættelige Mord, som, desto værre nu saa ofte paa nogle Aars Tid med beraad Hu, uden nogen foregaaende Tvistighed eller dertil givne Nar-sag, paa førstnævdede, ja endog uskyldige værgeløse Børn ere forøvede, og paa det at uskyldigt Blod, som saa ukristelig udgødes, kan naa sin retfærdige Forsoning, og slike grove Misbædere saa deres velfortjente Straf, andre Ligesindede til Skræk og Afsky, have fundet for godt, at anordne og befale . . . at ei alene i de Tilfælde, som Frdg. 16. Oktober Anno 1697 nævner og befaler: nemlig, naar nogen har myrdet eller omkommet sin Egtfælle, sin Herre eller Husbond, sin Frue eller Madmoder, eller nogen af deres Børn, men endog naar nogen efterdags befindes, med fri Forfæt og beraad Hu, uden nogen foregaaende dertil af den dræbte givne Nar-sag eller Anledning, alene i Tanke at gjøre en Ulykke, at have myrdet eller omkommet nogen døende eller forekommende uskyldig Person, voxent Menneſte eller Barn, da skal saadan grov Misbæder uden af

7. Febr. Naade, sig selv til velfortjent Straf, og andre Ligefindede til Stræk og Affth, af Skarpretteren knibes med gloende Tænger, først udenfor det Hus eller ved det Sted, hvor Mordet er begaaet, siden, om det er i en Kjøbstad, paa alle Byens Torve eller offentlige Steder, og om det er paa Landet, da trende Gange imellem Gjerningsstedet og Retterstedet, og allerlidst paa Retterstedet; dernæst skal den Skyldiges høire Haand levende afhugges med en Øxe, og siden Hovedet iligemaade med en Øxe, hvorpaa Legemet af Natmandens Folk skal henføres og lægges paa Steile, og Hovedet tilligemed Haanden fæstes paa en Stage ovenover Legemet; og maa ingen Morder eller sliq Misdaeder fra sit Fængsel, til at udstaa sin Straf, føres med nogen Ceremoni, eller i pyntelige Klæder, men den skal ubi gemene og de i Fængselet brugte daglige Klæder, uden Hat eller Hue, med blottet Hoved, Strikke om Halsen og sammenbundne Hænder, sig selv til desto større Forhaanelse, og andre til Stræk og Affth, fra Fængslet til Retterstedet føres paa Natmandens Sluffe.

5. Decb. Frdg. anl. at, naar nogen, som i et Hospital er indlagt eller af de Fattiges Kasse nyder Underholdning, maatte tilfalde en Arv, skal samme tilhøre det Hospital eller Fattiges Kasse, hvoraf Arvingen nyder Forpleining.

Indm. Saml. pag. 141.

19. Decb. Ræstr. (til Laugmanden Magnus Gislefen paa Island), anl. hvorledes Norske Lovs 1—6—10, om Underretters Dømmes Appel, skal forstaaes, saa og hvorledes med Sager, som fra Laugthinget blive hjemviste, deres Indstævning og Forfølgning skal forholde.

Af indkomne Memorialer fra Dig saavel som fra Laug- 19. Decb.
 manden for Norden og Vesten paa Bort Land Island have
 Vi ladet Os allerund. forestille, hvorledes ved Laugthingene
 paa bemeldte Island ved Stævningernes Afhjemling skal
 undertiden forekomme Exception af dem, der enten som
 Dommere eller som Sagen vedkommende og paagjældende
 vorde indstævne, idet de tage Anledning af den udi
 Norske Lovs 1ste Bogs 6te Kap. 10de Art. fastsatte 6 Maa-
 neders Appellationstid at ville paastaa, at Laugthingsstæv-
 ning er ikke alene være udtagne men endog for alle
 Vedkommende inden de i Loven ommeldte 6 Maaneder fra
 Herredsdommens Dato være forkyndt, eller og Citanten at
 bør have tabt Sagen; ligeledes, naar en Sag er befunden
 af den Bestaffenhed, at den fra Laugthinget er bleven hjem-
 eller afvist fra Retten, skulle nogle være faldne paa den Me-
 ning, at ny Indstævning kan ikke gjælde, uden foregaaende
 erhvervet allern. Opreisning: derfor I, til unyttig Trætte,
 samt Ophold i Sagers Fremgang at forekomme, allerund.
 indstille det til Borens allern. Decision, om det ikke i Hen-
 seende til den 1ste Post, hvorudi I formene, Loven er tyde-
 lig nok, bør derved have sit Forblivende, at, naar en Stæv-
 ning bliver udtagen inden 6 Maaneder, fra Herreds- eller
 Underrettsdommens Dato, til første Laugthing, eller i fredløse
 Sager inden 6 Uger, det da, ligesom det hidtil har været
 Skik, bør være nok, at den er bleven forkyndt 14 Dage før
 Laugthing holdes; og angaaende den 2den Post, betræffende
 Sagerne nye Indstævning, efter at de ere bleve af- eller
 hjemviste, at, siden Loven Intet udtrykkelig derom formel-
 der, det herudi maatte forholde efter Forordningen af 19de
 Aug. 1735 om Justitsen i Bort Rige Norge, dens 10de
 Art., hvorved er anordnet, at i saadan Af- eller Hjemvis-
 ningsfald maa Sagerne igjen indstævnes for høiere Ret
 inden 3 Maaneder, efterat Hjemtingsdommen er falden,
 uden at dertil nogen Opreisning skulde behøves. Da paa

19. Decbr. det at Du baade selv herom tydelig kan være underrettet, saa og igjen kan herubinden meddele andre Vedkommende behørig Oplysning, gives Dig nu herpaa tilkjende:

1. At de udi Norske Lov foreskrevne 6 Maaneder eller 6 Uger, inden hvilke en Underdommers Dom for Overretten skal indstævnes, bør saaledes forstaaes og beregnes, at, naar Stævning paa saadan en Underrettsdom lovligen i Raugthinget er begjæret, inden 6 Kalendermaaneder eller Uger fra Dommens Afstigt ere forløbne, den Dag mediberegnet, da Dommen faldt, saa bør saadan Dom anses for lovligen at være paastævnet og paaanket for Raugthinget; hvorefter det siden med Raugthingsstævningens Forthudelse bør forholdes efter den Norske Lov, saafremt Sagen skal holdes for lovligen at være forfulgt.

2. Og for det andet ville Vi ligeledes allern. anordne, at naar en Sag bliver fra Overretten formedelst Forseelse i Sagens første Indstævning, eller Forsølgelse, eller i Dommerens Behandling, til Underretten hjemvist, og saadan Overrettens Hjemvisningsdom ikke for høiere Ret paaankes, da bør den første i Sagen gangne Underrettsdom uesterrettelig, og som udømt at være, saa at den ingensteds enten til Stadfæstelse eller Svækkelse oftere skal indstævnes; men, naar nogen af de Raagjældende det forlanger, skal Underdommeren pligtig være, Sagen paa ny efter lovlig Dmgang og paa lovlig Maade at paakjende; hvilken Underdommerens senere Dom paa den Maade, som forhen om Indstævning er meldt, for Overretten bør paaankes; men, naar nogen Sag formedelst Mangel paa Indstævningens Lovlighed til Overretten, eller paa Sagens Forsølgning, bliver fra Overretten afvist, da maa den er gangne Underrettsdom, uden foregaaende Dpreisning, paa ny for Overretten indstævnes; dog at saadan Indstævning sker inden 3 Kalendermaaneder efter Overrettens Afvis-

ningsdoms Affigt, den Dag mediberegnet, da Overrettens 19. Decbr. Afvisningsdom faldt.

1750.

Bl. ang. at Lovens 5te Bog 2den Kap. 1ste Art. og 12. Jan. Forordning 10de August 1697 igjentages, der befaler at angive Dødsfald for vedkommende Skifteforvaltere.

Overpræsident samt Borgermestre og Raad ndi den kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v., at omend- skjøndt Lovens 5te Bogs 2den Kap. 1ste Art. saavel som den kongl. allern. Forordning af 10de August 1697 befaler, at naar nogen ved Døden afgaar og efterlader sig enten umyndige eller fraværende eller udenlandske eller og ingen Arvinger, da skulle Enkemanden eller Enken eller og hvem, som i Huset ere, hvor den Afdødes Gods og Midler findes, eller andre Vedkommende under 100 Rdr.s Straf strax give Skifteforvalterne det tilkjende til videre Foranstaltning efter Loven; saa befindes det dog, at endel ikke saa betime- lig, som ske burde, for Vedkommende anmelder de under Stadens Jurisdiktion henhørende Dødsfald brugende til Undskyldning dels deres Umyndighed derudi og dels andre lige saa lidet gyldige Indvendinger, hvorudover de under- tiden, skjøndt Øvrigheden og Skifteretten uafvidende, stil- tiende hensidde og skalte med Stervboets Midler efter eget Behag til de vedkommende Arvingers og Kreditovers Stade. Da, som det paaligger Øvrigheden og Skifteretten at have Indseende med, at ingen saaledes bliver hensiddende uden dertil havet kongl. allern. speciel Tilladelse, og hverken samme eller Dødsfaldet de fleste Tider kan vides, med min- dre saadant vedbørligen anmeldes; saa paa det alle deraf flydende Uleiligheder kunne forekommes, og Lovens Indhold, som sig bør, efterleves, blive samtlige Borgerfabet, Enke- mænd og Enker, saavel som de ved de kongl. oktroyerede Kompagnier værende Betjente samt andre under Stadens

12. Jan. Jurisdiktion forterende, herved advarede og tilholdte, at de i rette Tid efter Loven og høiſtbemeldte Forordning af 10. Aug. 1697, naar enten Mand eller Hustru eller andre i deres Huſe eller Tjeneste ved Døden afgaa, anmeldte ſamme for Skifteretten, og, om nogen ſpeciel kongl. Bevilling habes at ſidde i uſtiftet Bo eller og konfirmeret Teſtament eller andre beſlige Dispensationer, da ſtrax tillige ſamme til Eſterſyn at foreviſe og deraf, videmeret Gjenpart at levere, ſaaſremt de ikke ville tilſkrive ſig ſelv den Ulempe, dem derudover ellers kunde tilføies.

13. Marts. Refr. til Direktorerne for det Fattiges Væſen i Danmark anl. at ved Børnehuſet paa Chriſtianshavn ſkal gjøres Indretning til 24 Hittébørns Opdragelſe og Underholdning, ſaa og, at Hans Majeſtæt har approberet de Kommitterede ved Konventhuſet deres Forſlag til at forekomme Barnefødsler i Dølgſmaal.

Efter at Bores Geheimeraad i Bores Geheimekonſeil og Overſekretær i Bores Danſke Kancelli, Os elſkelig Hr. Johan Ludvig Holſtein, Herre til Grevedømmet Ledborg, Ridder pp., havde tilſkrevet Eder, af Bores allern. Intention, hvorledes der kunde oprettes en Stiftelſe for fattige Hittébørn her i Bores kongl. Reſidentsſtab Kjøbenhavn . . . have Vi ladet Os referere Eders herom indkomne allerund. Foreſtilling, dateret 12. Februar ſidſteden, hvoraf Vi have fornummet . . . Thi gibe Vi Eder tilkjende, at Vi dette af Eder allerund. gjorte Forſlag allern. have approberet, og derfor ville allern., at dette Værk med 24 Hittébørns Utagelſe og Opfostring ſkal drives og foreſtaas ved de Fattiges allerede antagne Betjente.

Endelig ſom I til Slutning udi forberørte allerund. Foreſtilling berette, at de Kommitterede ved Konventhuſet

have proponeret nogle Anstalter, som de formene at kunne 13. Marts. være tjenlige til at hindre Børnesødsel i Dølgemaal, og deraf som oftest entstaende Fosterets Ombringelse, hvilke Anstalter I eragte i sig selv at kunne være et sikkert Mid- del til at hindre Børnesødsel i Dølgemaal, men paa den anden Side befrygte, at der, ved at forebygge et Onde, maatte gives Leilighed til et andet, adskillige Artikler i Lo- ven ved saadan Foranstaltning maatte forandres, da Cri- mina adulterii næsten impune kunde begaas, ja at mange fattige Ægtefolk, især Soldater og Matroser vilde betjene sig af denne Leilighed, for at faa deres Børn opdraget paa publice Bekostning, uden nogen Byrde for dem selv, hvor- udover det Antal af Børn, som af de Fattiges Kasse skulle forsyrges, kunde formodes at blive saa stort, at deres Under- holdning neppe skulde kunne bestrides med 3 á 4,000 Rdlr. aarlig Indtægt; desaarfag I til Os allerund. have ind- stillet, hvorvidt saadant de Kommitteredes ellers velmente Projekt kunde synes gjørligt og tjenligt; altfaa siden Vi, til at forekomme Misgjerninger, som drage Guds Bredde og Straf over Lande og Riger, intet heller ønskede, end at den saa ofte forekommende Børnesødsel i Dølgemaal og oftest derpaa følgende Fostrenes Ombringelse kunde forebyg- ges, have Vi allern. funden for godt, at anordne og be- fale: 1) at 2 gode bekjendte Jordemødre skulde antages til at betjene dem, som enten af Undseelse ei vilde have deres Besvangrelse bekjendt, eller af Uformuenhed ingen Hjælp vide sig, naar de gjøre Barsel, da saadanne i Forveien maa have Frihed til hemmelig at raadføre sig med disse Jorde- mødre; 2) saadanne Jordemødre skulde være edsvorne, og forshnes med Instrux, hvorefter de skulde være pligtige, under Straf som Menedere efter Loven, og tillige at forvises Landet, ei at aabenbare, hvo sig i saa Maade hos dem Iod betjene; 3) disse Jordemødre skulde bo paa et for alle bekjendt Sted, og tillige være forshnede med 3, 4 eller flere

13. Marts. Kamre, og i hvert Kammer med en Seng, paa det at, om nogen, enten af Undselighed eller Uformuenhed, ei vidste sig Sted at ligge i Barselseng, da de hos bemeldte Jordemødre, uden Frygt for at blive aabenbarede, kunde vorde betjente, og, om de forlangte, der ligge i Barselseng; 4) saadanne Barselsvinder, naar de ei selv have Leilighed at underholde sig, skulde, efter Jordemødrenes Angivelse paa Konventhuset, dog uden at aabenbare Barselsvindens Navn eller Stand, nyde til Forslegning for deres Person af Konventhuskassen paa nogle faa Uger, saalænge de ligge i Barselseng, ugentlig 2 á 3 Rtk.; og, naar de igjen blive restituerede, maa de uhindret absentere sig fra Jordemoderens Hus, uden at være hende nogen Betaling pligtig, men Jordemoderen skal nyde hendes Dufør fra Konventhuset eller af den dertil destinerede Fond, om Bedkommende ei dertil selv have Evne; 5) Jordemødrene skulde være pligtige, naar de have saadan en Barselsvinde, der ei vil være bekendt, at bringe det nyfødte Barn, saafremt Barnemoderen det ellers begjærer, paa Konventhuset, hvor det strax skal hensesættes til en Fostermoder, og med Opvartning som sædvanligt; og skal da følge med Barnet fra dets Moder et vist Tegn, som paa Konventhuset kan forvares, og i Mandtallet betegnes, hvorimod Barnets Moder fra Konventhuset ved Jordemoderen skal gives et vist Tegn under Konventhusets Segl og Bogholderens Navn, saa og, naar Barnet var til Konventhuset ankommet og døbt, samt under hvad Navn, paa det at, om samme Barn i sin Tid af nogen blev forlangt, det da kunde affordres og afleveres efter saadant Tegn; og 6) skulde disse Jordemødre, som bestandige Betjente, aflægges med en vis aarlig Løn af 50 Rdkr. for hver af dem, samt fri Hus, Ildbrand og Sengenklæder, item en Dufør for hver Person, de i saa Maader betjene, som kan være for hvert Barn 2 Rdkr., og formenes præter propter at kunne udgjøre for hver Jordemoder 100 Rdkr.

Lauksartikler for Kjøbmændene i Aalborg.

24. Marts.

Vi Frederik den Femte osv. G. v

1—29.

30. Enhver Handlende i Aalborg By bør være forsynet med de efter den allern. Forordning af 31. Januar 1738 anbefalede igjennemdragne, numererede, forseglede og autoriserede Kjøbmandsbøger under vedbørlig Straf.

31—32.

33. Hverken Svend eller Dreng maa nogen Tid, under Straf at forjages af Lauget og Tjenesten og ikke nogen Handel at drive eller udi noget Laug udi Bore Riger og Lande at indtages, aabenbare sin Husbonds Bøger, Sager eller Handel, men alt, hvad ham bliver betroet, skal han med Tausshed hos sig holde, medmindre det kunde være noget, som imod Loven og Forordningerne kunde stride, samme Straf de skulle og være undergivne, som udi nogen Utroskab eller Tyveri betrædes.

34—35.

Frdg. ang., at alle Birkedommere saavel ved Hs. 10. April. Majest.s Rytterdistrikter som Grevernes og Friher-
rernes samt andre lige med dem beuaadede Birker i Danmark, deres Domme, maa herefter for Høiesteret indstævnes, omendstjøndt Sagens Hovedstol og det, den har reist sig af, kunde være af ringere Værdi end 66 Lod Solv.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at som det ved allern. Anordninger om Rytterdistrikternes Birkers Indretning udi Bort Nige Danmark er allern. anbefalet, at bemeldte Distrikters Birkethingsdomme direkte og uden videre Indstævning til Landsthing eller anden Overret for Boves Høiesteret skulle indstævnes, ligesom det og udi de Greverne og Friherrene allern. meddelte Privilegier er bevilget og

10. April. fastsat, at fra deres Virkebommere skal ingen Appellation ske uden immediate til Borens Høiesteret, hvoraf dog i visse Tilfælde kan sthyde adskillige Vanskeligheder, ligesom der og især kan være at befrygte, at Almuen ndi de Sager, hvis Hovedstol ei er af den Værdi, at de, naar Underrettsdom er gaaet, efter Loven til Borens Høiesteret kunne indstævnes, maa desfor-medelst ofte lide ndi deres Ret, og Dommeren derved kan finde Leilighed til at trykke den Fattige dels med at forhøje Omkostningerne, dels med at dele Sagen i Roster, der saa meget snarere kan gaa i Svang, som Dommeren for sin Behandling og Opsørjel ei staar til Ansvar for nogen Overret, saa have Vi nu til sllig Meilighed og Rettens Forkrænkelse at forekomme, allern. funden for godt at bevilge, ligesom Vi og hermed allern. ville have bevilget og anordnet, at alle Virkebommere, saavel ved Borens Rytterdistrikter som ved Grevernes og Friherrernes samt andre lige med dem be-naadede Virker i bemeldte Bort Rige Danmark, deres Domme, maa herefter lige for Borens Høiesteret indstævnes, omendstjøndt Sagens Hovedstol og det, den har reist sig af, kunde være under 66 Lod Sølv's Værdi.

29. Mai. **Frdg. anl. den Rettergang, som herefter ved Retterne i Danmark og Norge skal bruges i de Sager, hvor nogen søges til Skidsmisje i sit Egte-
skab propter Desertionem.**

Judm. Saml. pag. 142.

15. Decbr. **Frdg. ang. Fisseriet ndi Limfjorden.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.

1—4.

5. Og som det er befunden, at en og anden af Egen-nyttighed sætter deres Garn for nær Seildybet, hvorved hindres ikke alene Seilens Gang til andre Lænker og Fiskevande, men endog de Seilende i deres Seilads op og ned

ad Fjorden, saa skal efterdags Seildybet være, saasom: 1) 15. Debr. Smellem Østerland og Dyholms Grund op til Muukedrag og videre derfra til Ribe, i det allermindste 60 Favne bred, og, hvor det hidindtil har været bredere, maa Dybgarnet ikke flyttes bedre ud, men skal forblive efter det sædvanlige Dybmed, og 2) fra Ribe til Sebbersund, hvor der ikkun seiles med Raage, imellem Sebberlaa og Lundbechs Grund, i det mindste 20 Favne. Forser sig nogen herimod og sætter Seildybet for nær, skal han bøde for hver Favn til Augiveren 5 Rdlr. og, om han ikke strax godvilligen betaler samt tillige retter det feilsatte, da forholdes ved Lovmaal med dobbelt Mulkt og i andre Maader, som i næstforegaaende Post, om andre Forbrydelser, er meldt. Og saafremt nogen Seilende støder paa og beskadiger noget Garn, som er sat for nær Seildybet, skal han være angerløs og Eieren tage Skade for Hjemgjælb.

6—26.

Frødg. anl., naar og hvorledes Egteskab maa 18. Debr. adskilles i Tilfælde, hvor Husbond eller Hustru er straffet med Fængsel paa Livstid.

Indm. Saml. pag. 144.

1751.

Bl. ang., at ingen af Holmens Stokkes menige 25. Jan. Mænd, være sig Tømmermænd, Haandværkerne, Matroser eller nogen af Divisionernes Mandskab, Sø- eller Landhusfolk med videre, maa af nogen krediteres enten Barer eller Penge.

Hans Kongelige Majestæts til Danmark og Norge etc. Deputerede i det kombinerede Admiralitets og Generalkommissariats Kollegio G. v.: at Hans Kgl. Majestæt under 14. Januar allern. har bevilget, at herefter ingen af Holmens Stokkes menige Mænd, være sig de ved Tømmermændene og Haandværkerne, fra Dreng af indtil 1ste Klasse inklusive,

25. Jan. eller og Matroser med videre, ei heller nogen af Divisionernes Mandskab, Sø- og Løihusfolk, i Følge den forhen for dem under 8. Januar 1725 gjorte Plakats Publikation, maa af nogen udi nogen Naade krediteres noget, enten i Væer eller Penge, medmindre den, som dem vil kreditere, først hos den Kompagnichef, hvorunder den staar, som søger Kredit, sig anmelder, og derover faar Chefens skriftlige Tilladelse, samt af ham Forsikring, hvorledes den betroede Gjæld, maanedlig eller kvartaliter, efter de derom gjorte Anordninger kan blive afbetalt; da enhver, som uden sliig Kompagnichefs Tilladelse betror noget til nogen, maa vente, at ham ikke samme Gjæld bliver betalt, men Debitor alle Tider for Retten, om nogen for samme Gjæld over ham vilde hænde Dom, at blive frikjendt, og den, som ham har krediteret, blive tildømt, at svare Processens Omkostning. Og paa det al før dette Forbuds Publikation ved Holmens Stok værende Gjæld med et maatte blive bekjendt, saa skulde enhver, som hos nogen af Holmens Stok maatte have nogen Fordring at gjøre, sig inden 6 Ugers Forløb, under deres Kravs Fortab, hos vedkommende Kompagnichefs melde, hvilke, naar de havde undersøgt og erfaret, at samme Gjæld sig rigtig forholdt, og var gjort før dette Forbuds Publikation, deres Fordring da med deres Paategning skulde gjøre gyldig til Afbetaling efter enhver Leilighed og de om Gjælts Betaling ved Sætetaten værende Anordninger. — Thi bliver herved samme Hans Majest. allern. Willie ved denne Plakats offentlige Dplæsning og Anslag bekjendtgjort til alle og enhvers Efterretning, paa det de kunde vide at tage sig vare, og, om de sig derimod forse, sig selv tilskrive den deraf dem tilskydende Skade. — Tillige bliver herved bekjendtgjort og igjentaaget, at ingen maa af Sætetatens Mandskab tilforhandle sig deres Mundering, eller samme tage til Underpant for noget Laan, medmindre de ville vente, at have deres Laan forbrudt, og desuden at blive straffede, som Loven og Forordningerne derom have anordnet.

Frdg., anl. hvorledes de Skippere, Styrmand 5. Febr.
 eller Skibsfolk, som befindes paa en tyvagtig eller
 underfundig Maade at have forkommet eller bort-
 vendt det dem under Hænder betroede Skib eller
 Gods, bør straffes.

Vi Frederik den Femte osv. G. v. At, da Vi med
 særdeles Mishag have maattet erfare, hvorledes der paa en
 kort Tid iblandt nogle faa af Vore Undersaatter, hvilke som
 Skippere, Styrmand eller Skibsfolk lade sig fragte til og
 fra fremmede Stæder, har yttret sig en ganske usædvanlig,
 men tillige høist strafværdig Utroskab, idet de, som efter
 deres Ed og Pligt burde med al optænkelig Tilsyn og
 Omforg bevare den dem anfortroede Ladning, have ikke
 undset dem for selv at være de første til at angribe samme,
 og Eiermanden sit Gods og Varer paa en underfundig og
 tyvagtig Maade at fravende, og det just i saadanne Om-
 stændigheder, hvor det var Kjøbmanden umuligt med deres
 Behandling over en Part af hans Velfærd at have ringeste
 Opfigt, hvorved de ei alene skammelige have misbrugt den
 imod dem viste Fortrolighed, men endog handlet i:rod den
 Rebelighed, som udi Handel og Vandel i Almindelighed ud-
 kræves og saa høiligen er fornøden; saa have Vi allern.
 villet være betænkt paa i Tide at forekomme, at saadan
 Misgjerning ikke efterdags skal tage Overhaand, men kan
 vorde dæmpet i Begyndelsen, paa det at den almindelige
 Sikkerhed ikke derover skal lide, og andre Vore tro og ushyl-
 dige Undersaatter, formedelst nogle ildefindedes onde Forhold,
 paadrages en ubillig og usfortjent Mistanke; til hvilken Ende
 Vi og allern. have fundet for godt, de anlangende Tyves og
 utro Tjeneres Straf udgangne Love og Forordninger i dette
 Tilfælde at igjentage og skjærpe, ligesom Vi og ved denne
 Vor Forordning alvorligen hyde og befale, at, naar nogen
 Skipper, Styrmand eller Skibsfolk i Frentiden maatte be-

5. Febr. findes paa en tyvagtig eller underfundig Maade at have forkommet eller bortvendt det dem under Hænder betroede Skib eller Gods, da skulle de, foruden Gjælds og Lovgjælds Erlæggelse samt deres Hovedlodders Forbrydelse, saaledes anses og straffes, at de skyldig befundne Skippere og Styrmande skulle dømmes til at miste deres Liv i Galgen, og de øvrige, saa mange som derudi have været Medhjælpere, Medvidere eller Hælere, at stryges til Ragen, have Tyvsmærke i Panden og arbejde i Fæstningsjern deres Livstid. Og paa det at saadanne Misdædere paa ingen Maade skulle vide dem sikre, saa forbyde Vi hermed strengeligen alle og enhver Vedkommende, under Vor høieste Unnaade, slike bevisligen skyldig befundnes Mishandling at fordølge, eftergive eller med dem derfor at optinge, men de bør være forpligtede til, det straxen for Øvrigheden at aabenbare og angive, paa det Retfærdighed kan ske, og de skyldige ved Iublig Omgang efter Fortjeneste og til andre ligesindedes Exempel og Afstyk, uden al Naade vorde afstraffede.

19. Marts. **Frdg. anl., at de Kvindesperfoner, som trende Gange have avlet Børn i Løsaigtighed, skulle istedenfor den i Loven befalede Straf, at tagstryges, heddømmes til nærmeste Lugthus.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v. at efter som Vores allern. Lov udi dens 6. Bogs 13. Kap. 9. Art. befaler, at Kvindesperfoner, som trende Gange have avlet Børn i Løsaigtighed, skulle straffes til Ragen, men det derhos befindes, at deslige Menneker, naar de saadan Straf have udstaaet, blive ansete som uærlige og foragtelige, da ingen vil have dem i Tjeneste, og andre Tjenestefolk ei heller ville forrette Arbejde og søge Spisning med dem, saa at de derover blive Landet til Lyngsel og Besværing; saa byde Vi derfor og anordne . . . alle Rettens Betjente, som noget Dommerembede i Bort Rige Danmark, saavel i Rjæbstæderne

som paa Landet, er betroet, at de, istedenfor ovennævnte i 19. Marts. Loven dikterede Straf til Ragen for saadanne Kvindesper-
soner, skulde herefter hendømme dem udi 6 a 8 Aar, efter
Forsøelsens Beskaffenhed, til de nuværende nærmeste Tugt-
huse, og siden, naar i en eller anden af Bore Provindser i
Fremtiden noget Tugthus bliver indrettet, da til Tugthuset
i den Provinds, hvor Kvindesperjonen sig opholder og er
bleven dømt, da de derefter tilligemed de over dem i saa
Maader ergangne Domme til samme Tugthus skulde hen-
bringes.

Plak. anl. Farten paa Grønland.

26. Marts.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at efter som Vi
allern. have forundt Bores økroperede almindelige Handels-
kompagni alene at beseile og handle paa de i Bort Land
Grønland af Os anlagte Kolonier, saa have Vi tillige, som
Enevolds=Arvekonge og Herre over bemeldte Grønland med
underliggende Der, og i videre Følge af de desangaaende
paa adskillige Tider allern. gjorde Advarsler og Forbud,
for godt befunden at bevilge og tillade, ligesom Vi hermed,
til denne Handels desto bedre Freimgang og Sikkerhed,
allern. ville tillade, at, dersom nogen, være sig Bore Under-
saatter eller Fremmede, under hvad Prætext ske maatte,
imod Bores bemeldte almindelige Handelskompagni allern.
meddelte Tilladelse, skulde understaa sig at handle paa de i be-
meldte Bort Land Grønland enten allerede anlagte eller herefter
anlæggende Kolonier og Logier (naar om disse sidste først
er gjort behørig Advarsel, hvor de ere anlagte), som inden
deres fassatte Grændser, som i Almindelighed bør strække
sig 15 Mile paa begge Sider af hver Koloni, hvorunder alle
omkringliggende Der og Pladser i Diskobugten fra Vester=Silæn-
der og til Sorte Fuglebay, i Kartet: Swarte Vogelbay betegnet,
skal være begreben; saavel som ogsaa dersom nogen skulde for-
drifte sig paa noget Sted i Grønland, i hvo det være

26. Marts. maatte, paa Havet eller paa Landet, at berøbe Grønscænderne og imod dem aabenbare Vold at forsøbe, da skulle de herimod handlende til Konfiskation vorde anholdte og opbragte.

23. April. **Instruktion for Generalfiskalen.**

Instruktion, hvorefter Vi Frederik den Femte osv allern. ville, at Bores Generalfiskal sig, indtil videre allern. Anordning, allerund. har at forholde.

1 - 9.

10. For hvis Sager, han enten af Os allern. vorder, uden nogen Angivelse, anbefalet at paatale, eller og efter nogen Angivelse tillades at udsøre, nyder han den fjerde Del af Konfiskationen; dog skal ved denne fjerde Del af deslige Konfiskationer, hvorved nogen Summa Penge, formedelst en eller anden Lovens eller Forordningens Overtrædelse, forbruydes, ikke forstaas de i Loven fastsatte, og Os tilkommende Bøder, Boslodder, Arvefaldsrettigheder, eller noget Andet af alt hvis, som efter Lov og Forordninger til Os kan forbruydes, og maa ingenlunde, under hvad Paaskud det end kunde være, noget i saa Maade paastaas, saasom Os dog, uden nogen Generalfiskalens særdeles Møie, efter Dommernes almindelige Kjendelse af sig selv tilfalder: men under den Generalfiskalen bevilgede fjerde Del skal alene forstaas de arbitrære og ekstraordinære Strafbøder, som ikke udi Loven og Forordningerne til noget vist ere determinerede, og ved Generalfiskalens Paatale, efter, eller uden, Angivelse, til Bores Fiskum indbringes. Udi det øvrige ville Vi allern., at Dommerne i Almindelighed, saavel som Bores Høiesteret skulle altid tilfinde ham, at nyde Processens Omkostning skadesløs, naar de befinde ham lovligen og retmæssigen at have søgt de Skyldige.

21. Mai. **Frdg. anl. hvad der ved Delinkventsagers Drif- og Udførsel ndi Danmark og Norge bør iagttages.**

Indm. Saml. pag. 145.

Traktat ang. Grændserne imellem Kongerigerne Norge og Sverig. 7¹_{is} Oktb

Vi Frederik den Femte osv. G. v.
 1—5.

6. For videre at forekomme saadan Skade, Ullæmpe og Voldsværk, som hidtil er blevet begge Rigers Grændseundersaatter tilføiet, ved det at de ind over Grændsen have hugget Skov og gjort hverandre adskillig anden Forfang, saa er man kommen overens, at hvilken af begge Rigers Under- saatter, som herefter fordrister sig paa nogen Maade at for- fordele og foruroilige den anden Side ind over denne nu fastsatte Rigsgrændse, skal erstatte Staden og arbejde en vis Tid paa nærmeste Fæstning, alt efter Sagens Omstændighed.

7—8.

Første Articel og Tillæg til Grændsetraktaten imellem Kongerigerne Norge og Sverig, Lap- perne betræffende.

Paa det Lappernes sædvanlige Overslytninger samt den derfor betalende Leie og Jurisdiktionen over de fremmede Lapper under bemeldte Overslytningstid herefter ikke skal give nogen Anledning til Trætte og Misforstaaelse, og man klarlig kan vide, hvilke herefter som norske eller svenske Lapper blive at anse, samt, hvorledes man dem udi alle Tilfælde reciproce skal omgaas, ere de udi forestaaende Grændsetraktat benævnte og her undertegnede Kommissarier om visse hertil henhørende Punkter komne overens, som følger.

1.

2. Ingen Lap maa herefter eie Skatte- eller Bøxel- land udi mere end et Rige, paa det al Anledning til Fællesskab udi Undersaatter og Land herefter kan undflys.

3—30.

26. Oktbr. Pl. ang. Straf for dem, som uberrettiget fiske udi de kongelige ferske Søer og Fiskedamme paa Kjøbenhavn, Frederiksborg og Kronborg Amt.

Indm. Saml. pag. 149.

8. Decbr. Fredstraktat mellem Hs. kongl. Majestæt Kong Frederik den Femte osv. og den Durchl. Aly Bascha Begler By af Kongeriget Tunis*).

1—3.

4. Naar enten Orlogs- eller Koffardisfibe af begge Nationer skulde møde hinanden udi Søen, eller andensteds, da i Stedet for at gjøre hinanden nogen Fortræd, skulle de bevise hver andre al Høflighed; og isald en Raper af Tunis skulde møde et dansk Skib, skal ham ikke være tilladt at gaa ombord paa det danske Kjøbmandsskib, undtagen hans Chalup med tvende Officerer, og udaf de tvende Officerer skal iffun en tillades at gaa over i Skibet, dog uarmeret, og efter at have examineret Skipperens Pas og han paa sin Side lader se Konsulens af Tunis Certifikat, skal han uforhindret lade Kjøbmandsskibet fortsætte sin Rejse og ikke være ham permitteret at tage noget af Skibets Gods eller Skipperen tilhørende, komform denne Fredstraktat.

5—11.

12. = Tr. m. A. § 15.

13. = Tr. m. A. § 16.

14. = Tr. m. A. § 17.

*) Blandt de Paragraffer af denne Traktat, som det er fundet nødvendigt at medtage her, findes nogle enslydende i Fredstraktaten med Algier af 10. August 1746, som er gjengivet ovenfor. De ere derfor ikke gjentagne her, men der er blot henvist til de tilsvarende Paragraffer i den algierste Traktat.

15. Alle kongl. danske Undersaatter skal være permit- 8. Decbr.
teret til at embarkere deres Personer og Effekter paa hvad Skib de ville, endskjøndt det var et, som var i Krig med Kongeriget Tunis, og trafikere med saadant et Skib, som de bedst selv behage, og isald dette Skib skulde mødes med en tunisisk Raper, skulle danske Undersaatter, deres Person og Rjebmandsskab være fri, efter at have demonstreret deres Pasport, Konnossement, at de ere danske; iligemaade alle Undersaatter af Tunis, som maatte befinde sig ombord paa Skibe i Krig med Danmark, efterat de have demonstreret deres Certifikat at være Beyen af Tunis tilhørende, skulle deres Person og Effekter blive umolesterebe.

16. = Tr. m. N. § 20.

17. Isald en tunisisk Rjebmand, være sig enten Tyrk, Mohr eller Jøde, skulde befragte eller aflade noget dansk Skib, skal Befragteren være obligeret at registrere udi Dansk Rancelli deres Rjebmandsskab og Værdien deraf for at forekomme alle Disputer, isald den danske Skipper ikke skulde efterleve eller forholde sig efter sin Kontrakt. Og er altsaa afforderet for alle Rjebmænd fra Kongeriget Tunis, som vilde trafikere udi Danmark og Norge, at de skulle være fri for deres Person og Effekter og skulle intet betale mere end som Kongens Undersaatter.

18. Alle Hs. Majest.'s Undersaatter, som maatte komme for at etablere sig her i dette Kongerige, skulle intet betale mere end som 3 pCt. af indkommende og udgaaende Told for de Skibe og Gods, som skulde komme og være ladet udi Kongeriget af Danmark, men isald de skulle tage deres Ladning ind paa de Steder, som ere i Ufred med dette Kongerige, skulle de betale 8 pCt., som alle andre Nationer give.

19. Konsulen og alle danske Undersaatter, som befinde sig i dette Kongerige, skulle have den Frihed for deres Personer, Domestiker, Familie eller Gods i Fred eller Krig at gaa herfra, hvor de behage.

8. Decbr. 20. Alle Provisionerne for Konsulen og Rjæbmændene her i Tunis residerende skulle være todfrie.

21. = Tr. m. A. § 22.

1752.

8. Jan. Kong Frederik den Femtes Sø-Krigs-Artikels Brev.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.
Tit. I—LII.

Tit. LIII. Om Skif og Orden.

531—550.

551. Ingen maa begynde Stempling eller Forræderi. Er det af en Gemen, da skal han hudstryges af Bøddelen for alle Skibene i Flaaden, eller Eskadren, ialt med 3 Gange 27 Slag af Roste, og miste sit Hoved ved en Dxe. Er det en Underofficer, da kasseres han og belægges med samme Straf. Er det en Betjent, da miste han sin Vre, og sit Hoved ved en Dxe. Er det en Officer, da skal han kasseres, hans Vaaben og Kaarde brydes af Bøddelen og han halshugges med en Dxe.

552. Ingen maa følge andres Exempel, saasom Forførelse ikke skal kunne undskylde nogens onde Forhold, men han være lige Straf underkastet med Ophavsmanden. Er de mange, da skal hver 10de belægges med samme Straf, og de 9 hudstryges af Bøddelen for hvert Skib i Flaaden, eller Eskadren, ialt med 3 Gange 27 Slag af Roste, og saa arbejde i Sern deres Livstid, og skal i saa Fald Lodkastning udgjøre, hvo der skal bøde med Livet.

553. Ingen maa mundtlig, skriftlig eller ved Budskab tale med nogen fjendtlig eller give Fjenden Tegn ved Skud, Fyr, Flag eller andet Middel, om noget, der kan tjene ham til Efterretning. Gjør nogen det, da straffes han som Forræder efter § 551.

554—565.

566. Ingen maa unddige eller bortløbe. Er det en 8. Jan. Gemen, da skal han hænge paa Naanokken. Er det en Underofficer, da belægges han med samme Straf. Er det en Officer, da skal han arquebuseres. Dræffes han ikke, da er han fredløs, og hans Navn skal slaas paa Galgen. Overløber han til Fjenden, da skal han, om han er Gemen, hudstrygges af Bøddelen for hvert Skib i Flaaden, ialt med 27 Slag af Koste, og halskugges med Dø. Er det en Underofficer, da kasseres han og belægges med samme Straf. Er det en Officer, da kasseres han og arquebuseres i Ryggen.

567. Blicher Skib taget, eller nogen tagen til Fange, da maa ingen lade sig antage i Fjendens Tjeneste, saasom han af Os bliver underholdt og ranconneret. Gjør han det, da straffes han som Overløber efter foregaaende § 566.

568—615.

616. Ingen maa drikke sig drucken inden Skibsborde.

617. Al Spil og Dobbelt skal være forbuden, hvorfor og ingen Gemen maa tage med sig Kortspil, Tærninger eller noget, som henhører til saadan Leg; men dersom nogen af Officerverne eller Betjentene spille store Spil, da skal alt det, som er bundet, være forbrudt til Fattigbøssjen, og hver af dem strax erlægge efter Chefens Sigende 5 Rdlr. til Fattigbøssjen.

618—636.

637. Ingen maa oprippe gammel eller nyprætte; mindre maa han, naar ham Uret er vederfaret, tage sig selv til Rette, men han skal enten lade Sagen bilægge ved andre eller dele sig Ret til ved Loven og dette Artikelsbrev. Thi forbydes herved alt Slagsmaal, eller at nogen i bred Hu slaar den anden med Næve, Stok, Tong eller andet.

638—642.

643. Ingen maa udfordre nogen til Slagsmaal, som og ingen maa lade sig indfinde, naar han udfordres, under den Straf, som derom i Loven er anordnet.

8. Jan. 644. Skulde nogen have begaaet Selvmord, da hænges han ved Benene fra Maanoffen til Solens Nedgang.

645—648.

Tit. LIV—LXVII.

.....
Tit. LXVIII. Om Flag- og Bimpelføring.

808. Naar Vi er gaaet om Borde paa noget Skib, da hidses fra Stortoppen det danske Konge-Flag, som er et rødt Flag med hvidt Kors i Midten og tvende røde Splitter (i hvis Midte skal være et Skilt med Borets kongelige Rigers Vaaben). Men fra Kampagnen skal vaje det Danske Konge-Flag, og fra Bugsprydet den Danske Konge-Gjøs. Skulde ikke Borets kongelige Flag være i Skibet, som Vi traade over paa, da skal Bimpelen hidses oven over det Danske Konge-Flag fra Stortoppen.

809—827.

Tit. LXIX—LXXX.

.....
Tit. LXXXI. Om Jurisdiktionen i et Drøtlogsskib, en Flaade eller Eskadre.

953—976.

977. Alle Kontrakter og Testamenter, som til Skibs forfattes, skulle af Kahytsskriveren i Justitsprotokollen indføres og der af tvende dertil anordnede Officerer til Bitterterlighed underskrives, da de skulle, naar de af Protokollen under hans Haand og Skibschefens Paategning udstedes, om det er Kontrakter, have den samme Gyldighed, som om de paa stemplet Papir vare forfattede; men om det er Testamenter, naar ikke den afsødes Børn, ifald han nogen har, derved betages den Ret, som Loven dem giver, have den Gyldighed, som om de af os vare konfirmerede. Men forfattes saadant Testamente i en Flaade eller Eskadre, da skal det indsendes til den en chef Kommanderende, og ved hans Paategning og Konfirmation faa Kraft og Gyldighed.

978. Naar nogen dør i et Skib, da skal Rahytsfriveren rigtig i Protokollen opskrive og registrere den afdødes Efterladenskab, i Overværelse af tvende af Chefen dertil udnævnte Officerer eller, i Mangel deraf, Underofficerer, hvilke med ham Registreringsforretningen underskrive. Det registrerede Gods leverer han under de tvende Tilforordnede deres Forsøgling indi Proviantfriverens Forvaring; dog at de Ting, som kunde bedrøves, ved Luftning eller anden behørig Omgang paa bedste Maader blive konserverede. Det registrerede Gods skal han ved endte Rejse, tilligemed en Gjenpart af Registreringsforretningen, levere til vedkommende Skifteforvalter ved Søetaten. Vil Chefen, fordi Rejsen varer længe, at Godset, enten tilbels, eller alt (Munderingen undtagen, som til Divisionens, eller Holmens Chef, tilbageleveres) til den høistbydende skal bortselges, da skal han, naar det først af tvende er taxeret, faldeholde det ved Stormasten, det den høistbydende efter tredje Ganges Opbud tilflaa, hvilken Auktionsforretning han skal føre til Protokolls: Hvad som kjøbes, betales strax, undtagen af dem, som have Kofsteddel, saasom det da af Proviantfriveren paa Kofsteddelen under Chefens Paategning anføres.

De indkomne Penge forblive under de tvende Tilforordnede deres Forsøgling i Chefens Forvaring, og leveres ved Hjemkomsten med Gjenpart af Auktionsforretningen til vedkommende Skifteforvalter ved Søetaten, og en rigtig Extract over Debitorerne indsendes under Proviantfriverens Haand med Chefens Paategning til Borens kombinerede Admiralitets- og General-Kommisariats Kollegium, og nyder Rahytsfriveren saa af det, som er solgt, Auktionsalarium.

Er det nogen af Soldatesquen, som er død, da forholdes dermed paa samme Maade, undtagen at den afdødes Efterladenskab med behørig Registrering, eller Auktionsforretning, leveres til den Regimentschef, hvorunder den afdøde sorterede.

Men dersom i en Flaade, eller Eskadre, nogen Skibschef, eller nogen af dem, som henhøre til Flaget og Staben,

8. Jan.

8. Jan. ved Døden afgaar, da forretter Flaadens Sekretær, eller Estadrefribereren, Forsøglingen, Registreringen og Auktionen i tvende af den en chef Kommanderende dertil udnævnte Officerers Overbærelse, og besørger den afsødes Efterladenskab med behørig Registrering, eller Auktionsforretning, vedkommende Skifteforvalter tilføjet.

979.

22. Jan. Freds-, Kommerce- og Navigationstraktat imellem Hs. kongl. Majest. Frederik den Femte osv. paa den ene og den durchl. Mahamet Caramelli, Bey, Bascha og Guvernør af Kongeriget Tripolis paa den anden Side*).

18. Febr. Frdg., hvorved Tiden, inden hvilken Overretsdomme i Norge efter Forordningen 19. Aug. 1735 bør appelleres, endnu forlænges paa 14 Dage.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: at eftersom det ved den kongl. Forordning af den 19. August Anno 1735 om adskilligt Justitien og Rettens Betjente udi Bort Rige Norge vedkommende udi dens 3. Artikel er bleven regleret, at de imellem Vore Undersaatter i bemeldte Norge affigende Domme bør lyde paa at efterkommes 4 Uger efter Overrets- og 6 Uger efter Overhofretsdømmens lovlige Forkyndelse for Hovedmændene eller de rette Vedkommende, men det derefter er bleven erfaret, at Vore Undersaatter derved foraarjages ikke liden Uleilighed, at Tiden fra Dommens Forkyndelse, til Eksekutionen kan ske, er saa kort ansat, at mange, som baade ville appellere enten til Overhofretten eller Vores Højesteret, saa og gjøre al deres Flid til at udvirke og erholde saadan Appel, dog undertiden, især Høst og

*) Her kan i det hele henvises til Traktaten med Algier af 10. August 1746.

Baar, naar Veiene ere saa onde, at Posten desformedelst 18. Febr. ikke kan komme imellem Stæderne til de bestemte Tider, ei kunne saa deres Appellationsstævninger saa betids, at jo Eksekutionen dem tilforn overkommer; thi have Vi til saadan Uleilighed for vore Undersaatter i Norge efterdags at forekomme allern. fundet for godt at anordne og befale . . . , at Tiden til at appellere paa Overretsdomme i Bort Rige Norge skal, i Stedet for at ovenmeldte Forordning determiner den til 4 Uger, herefter være ansat paa 6 Uger, og at Tiden til Appel paa Overhofretsdomme, som blive stævne til Bores Høiesteret, skal i Stedet for de udi forberørte Forordning nævnte 6 Uger sættes paa 8 Uger, alt efter forberørte Dømmes lovlige Forkyndelse; hvorfor og bemeldte Domme paa saadan længere Termin herefter bør klausuleres.

Reglement og nærmere Anordning om Sørge- 14. April. dragt, og hvad Slags Klæder dertil skal bæres.

Vi Frederik den Femte osv. G. v. at Vi allern. have fundet for godt efterskrevne nærmere Reglement og Anordning at lade udgaa, angaaende hvorledes Undersaatterne i Vore Riger Danmark og Norge sig udi deres Sørge- dragter efter deres afdøde Slægtskab, Svogerstab og paarørende Venner efterdags skulle forholde, saa og for hvilke af dem og hvor længe for enhver de Sørgekæder maa bære.

1. Manden efter Hustruen og Hustruen efter Manden maa bære Sørgedragt i 6 Maanedes, saaledes som i § 2 begge Riser er foreskrevet, og ellers tillades dem, i hvor lang Tid de vilke, at bære en af de der anordnede Sørge, saalænge de i enlig Stand forblive. Og maa ingen Enke førend et Mars Forløb, og ingen Enkemand førend sex Maanedes Forløb efter den afdødes Død sig uden Bores egen sær Dispensation udi nyt Ægteskab begive, medmindre

11. April. det maatte være ringe Folk, hvis Vilkaar og Tilstand det ei anderledes tillader.

2. Børn maa sørge for Fader og Moder, Stiffader og Stifmoder, ligeledes for Farsfader og Mormoder, Morfader og Farmoder og saa fremdeles i samme Linie opad, være sig egne eller Stifforældre, i sex Maaneder.

3. Forældre maa for deres egne og Stifbørn samt deres Børnebørn og saa fremdeles nedad i rette Linie, naar de ere 15 Aar gamle og derover, bære Sorg i 12 Uger...

4—13.

26. Mai. **Frdg. om Afædesretten og Hovedbøllets Tiltrædelse i Norge.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: At omendkjøndt der, saavel i Borens Norske Lovs 5—2—63 som i den senere udgangne allern. Forordning af 31. Mai 1737, efter begges retteste Mening og Forstaaelse, er, anlangende Afædesretten og Hovedbøllets Tiltrædelse i Bort Rige Norge, følgende Regler fastsatte, 1) at Afædes Retten strækker sig saa vidt, som Afkom af begge Kjønn i nedstigende Linie fra den afdøde er til; 2) at ældre Sødsfende have Fortrin for yngre af samme Kjønn; 3) at Mand, og Mand af Mand, gaar for Kvinde af Mand, og at Kvinde af Mand gaar for Mand og Kvinde af Kvinde; men at 4) Børn af begge Kjønn i alle andre Tilfælde træde i deres afdøde Forældres Sted og Ret efter disses Kjønn og Alder; 5) at, naar Sødsfende alle forestille een afdød Person, da har Mandkjønnet iblandt dem Fortrin fremfor Kvindeskjønnet, samt endelig 6) at iblandt de, som forestille flere afdøde Personer, tiltrædes Afædet efter den Ret, som Forældrene havde haft, om de havde levet, og ikke efter Børnernes egen Ret, i Henseende til deres Kjønn eller Alder, saa have Vi dog for at forekomme de Uvissheder og Irringer, hvilke anlangende deslige Spørgsmaal om Afædesretten kunde møde

Dommerne og Parterne i de Tilfælde, som ikke ved Lovens 26. Maj. klare Bogstav ere afgjorte, allern. fundet for godt de herom forhen gjorde Anordninger hderligere at gjentage og forklare, ligesom Vi og ved denne Bores allern. Forordning byde og befale, at det herefter i Bort Rige Norge med Afædesretten og Hovedbøllets Tiltrædelse skal efter dets trende Arvetal forholdes, som følger:

Om den første Arv, som er Sønnernes Arv.

1. Om Faderen lader Dødsbøds eller andet Jordegods efter sig, da viger den ældste, det er førstesødte, Søn til Hovedbølllet og Afædet.

2. Er ældste Søn død og har efterladt sig Sønner, da træder den ældste af dem i sin Faders Sted til Hovedbølllet frem for sin Farbroder. Saa træder og Sønnesøns Søn, om Sønnesøn er død, for ældste Søns yngre Søn, og saa fremdeles ned ad.

3. Saa længe ældste Søns nedstigende mandlige Afkom, Søn af Søn, er til, skulle de andre Sønner og deres Afkom ikke tiltræde Hovedbølllet.

4. Ere ingen af disse til, da viger anden Søn, eller om han er død, da hans Søn og mandlige nedstigende Afkom, eller næste Søn og hans mandlige Afkom til Hovedbølllet, den ældre afdøde Søns Søn og mandlige Afkom stedse for yngre levende Søn, alt paa den Maade, som forhen om ældste Søn og hans Afkom er forklaret.

5. Saa længe Sønner og Sønner af Sønner ere til, skulle hverken Døttre af Sønner eller deres Afkom tiltræde Afædet.

Om den anden Arv, som er Sønne-Døttrenes Arv.

6. Ere hverken Sønner eller deres nedstigende Afkom, Mand af Mand, som før er sagt, tilovers, da træder ældste Søns ældste Datter til Hovedbølllet.

7. Er hun død og har efterladt sig Børn, da træder

26. Maj. den nærmeste af dem i sin Moders Sted, saa'edes at hugre Broder og hans Affkom af begge Rion gaar for ældre Søster og hendes Affkom. Ældre afdøde Søsters Datter for yngre afdøde Søsters Søn, eller yngre levende Søster, og de ældste Sødskende af hvert Rion for de yngre i samme Rion. Saa gjøre og Børnebørn, om Børn ei ere til, og saa fremdeles ned ad, ligesom om Sønnernes Arv forklaret er.

8. Saa længe ældste Søns ældste Datter og hendes nedstigende Affkom af begge Rion er til, skulle hverken hans andre Døttre eller deres Affkom tiltræde, og saa længe ældste Søns Døttre og deres Affkom er til, skulle hverken de andre Sønners Døttre eller deres Affkom tiltræde.

9. Ere disse alle døde, da viger den nærmeste afdøde Søns Døttre eller deres Affkom til Hovedbøllet, og forholdes dermed ubi alt, som i den 7. og 8. Art. formeldes.

10. Saa længe Sønnernes Døttre eller deres nedstigende Affkom af begge Rion er tilovers, som før er forklaret, skulle hverken Døttrene eller deres Affkom tiltræde.

Om den tredie Arv, som er Døttrenes Arv.

11. Ere hverken Sønner eller deres nedstigende Affkom af begge Rion tilovers, da eier ældste Datter Hovedbøllet, og skulle ældste Datter og hendes Affkom eller nærmeste Døttre og deres Affkom af begge Rion tiltræde Afsædesretten i samme Orden og paa samme Maade, som forhen om Sønnerdøttrenes Arv er anordnet.

16. Juni. **Frdg. aul. Auktioner hos og efter de i virkelig Tjeneste staaende eller afdøde Militære i Danmark.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: At, saasom Rettens Betjente saavel ved den civile som den militære Etat i Bort Rige Danmark ere paa nogen Tid geraadne i Tvivl om, hvorvidt deres Rettighed til at forrette Auktioner hos og efter de i virkelig Tjeneste staaende Militære burde paa

begge Sider strække sig, i det de Militære have holdt for, 16 Juni. at, siden de lige saa vel som de Civile ere berettigede til at holde Auktioner i Almindelighed, og' derforuden ifølge Frdg. 14. Juli 1730 alene skulle forvalte Skifterne efter de i virkelig Tjeneste staaende Overofficerer, saa burde det og iligemaade tilfalde dem alene at holde Auktioner hos og efter virkelige militære Personer paa hvad Slags Eiendele det end maatte være uden Undtagelse eller Forskjel i nogen Maade, hvorinod de civile Betjente have forment, at siden Auktioner, saavel efter deres egen Natur som ifølge Frdg. 4. Marts 1690 og 19. December 1693, ere virkelige Jurisdiktions-Aktus, hvilke Vi allern. have betroet visse og særdeles Betjente at foranstalte, saa kan det ikke tilkomme nogen for saavidt han blot alene er Skifteforvalter, dem at forrette allerhøjest da et Stervbos Midler og Effekter ikke altid findes under den samme Jurisdiktion, som den Afbøde tilhørte; men at samme bør tilfalde den vedkommende Dyrighed eller Nøttens Betjente, som enten dertil allern. er beskiftet, eller i Almindelighed og i andre Tilfælde har Jurisdiktion og Myndighed over de Ting, som foranktioneres skulle, og at der altsaa i dette Tilfælde ikke kan ses paa det Bærnehing, Sælgeren for sin Person bør svare til, men paa den særdeles Jurisdiktion, under hvilken Effekterne, der sælges skulle, selv efter Loven henhøre; thi have Vi, paa det al Uorden og Tvistighed herudi for Fremtiden kan forekommes, og begge Staters Betjente nærmere worde underrettede om deres Embeders Grændser i dette Fald, allern. fundet for godt at byde og befale, . . . at med deslige Auktioners Holdelse udi Bort Rige Danmark herefter skal forholdes, som følger:

1. Alle de Auktioner, som hos eller efter de Militære, der enten staa eller ved Døden afgaa i Borens virkelig Krigstjeneste, eller ikke derfra aldeles ere forløvede, kunne forefalde over Mobilier, Løspø, Pretiosa og i Almindelighed over alle de Ting, som de enten til Borens Krigstjeneste eller til

16. Juni. deres Stands Bedligeholdelse og anden Fornødenhed betjene sig af, i hvor bemeldte Mobilier endog forefindes, skulle efterdags, som hidindtil, uden nogen Slags Indsigelse holdes og forrettes af de dertil autoriserede militære Betjente.

2. Hvorimod alle de Auktioner, som hos og efter bemeldte Militære holdes over Fordegods, Grunde og Gaarde samt andre faste Eiendomme med hvad Besætning og andre Pertinentier, som dertil egentlig henhøre, samt alt det Redskab og Løsøre med videre, som Ejeren kan have betjent sig af til at drive enten Landbrug, borgerlig Næring, Manufaktur eller andre Vores Krigstjeneste eller hans personlige Stand uvedkommende Handteringer, skulle herefter alene tilfalde de ved den civile Etat allern. bestyrelse Auktionsdirektører at forrette. Dog ville Vi derhos allern. have bevilget, at den militære Etat maa nyde Auktionsrettighed over de Kjøbstædjorder og Gaarde, som de selv eie, bebo eller benytte sig af, uden at bruge dem til Manufaktur, borgerlig Næring eller deslige.

3. Skulde det ellers i Fremtiden forefalde, at nogen Auktionsforvalter efter foregaaende Forlangende af Tring antog sig nogen ham uvedkommende Auktion, som herimod kunde stride, da kan den til Auktionen berettigede Betjent saadant, førend dens Begyndelse, Vedkommende i Mindelighed forestille, og saafremt det ikke frugter, maa det dog ingenlunde være ham tilladt Auktionen med Protester og Indsigelser at hindre eller opholde, men han skal i dets Sted hos sin foresatte Øvrighed besvære sig over det ham i hans Embede tilføjede Indgreb, da den, som efter foregaaende til Os gjorte allerund. Forestilling befindes uretlig at have tiltaget sig Auktionen at forrette, ei alene skal tilpligtes uden Lov og Dom at erstatte den forurettede al den Fortjeneste, som ham ved samme Auktions Holdelse med Rette burde tilkomme, men endog selv være ansvarlig til, hvad Mislighed under den af ham, som Uvedkommende, foretagne Behand-

ling kunde være indløben, ifald det af Bedkommende skulde 16. Juni.
 worde paaantet.

**Plakat angaaende Godtgjørelse af den kongelige 7. Aug.
 Kasse for gamle Mynter og andet af nogen Markhed,
 som ndi Danmark og Norge maatte findes og til
 Rente-Kammeret indsendes.**

Indm. Saml. pag. 150.

1753.

**Bevilling til Kommerceassessor Jean von der 22. Juni.
 Lippe i Bergen, at saafremt hans Datter Karen
 Dorthæa skulde ægte Severin Werner, hvorledes
 da med hendes Fædrenes og Mødrenes for-
 holdes skal.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at eftersom Os
 elskelig Jean von der Lippe, Vor Kommerciassessor i
 Bergen, for Os allerund. har andraget, hvorledes hans
 eneste igjenlevende Datter Karen Dorthæa ndi hans Alder-
 dom skal have tilføiet ham den store Sorg, at hun ei alene
 mod hans, hendes Faders, og hans Venners Forevidende
 og Samtykke har indgaaet et hemmeligt Ægteskabsløfte med
 en i Gjæld fordybet Person ved Navn Severin Werner,
 hvilket Ægteskab han for mange bethdelige Omstændigheders
 Skyld og især da det forudsjes, at samme vilde geraade til
 hendes Ruin, ingenlunde kan samtykke og til den Ende paa
 den ndi Loven foreffrevne Maade ved Forbud og Stævne-
 maal har søgt dette for hans Datter utjentlige Giftermaal
 at forhindre, men at hendes Uhydighed er gaaet saavidt, at
 hun til Spot for hendes gamle Fader ikke har undset sig
 for hemmelig at undboige af hans Hus og indlogere sig hos
 bemeldte Severin Werner, hvor hun trodser mod hendes

22. Juni. Faders Naad og lovlige Anstalter, om paa hans kjærlige Indbydelse ved Notario at ville igjen indfinde sig udi hans Hus, og er gaaet i Skjul for Rettens Middell, da han har villet lade hende afhente; derfor han, for saavidt mulig efter sin faderlige Pligt at kunne forekomme hendes saavel allerede tilfaldne som forventende Arvemidlers Forødselse og Adspredelse mellem mange Kreditorer, til hendes og hendes Efterladendes paaførende Armod, ved saadant agtende Giftermaal, har forfattet og oprettet en saadan Disposition over de bemeldte hans Datter tilfaldne og herefter tilfaldende Arvemidler, som han til hendes og hendes Mandts Konsevation ertjenligst har eragtet, anholdende dertil om Bor allern. Approbation; da ville Vi efter derom allern. gjort Ansøgning og Begjæring allern. have bevilget og tilladt at saafremt fornævnte Karen Dorthæa von der Lippe mod sin Faders og Venners Samtykke og Willie skulde ægte forbemeldte Severin Werner, maa og skal den Arv, som hende efter hendes Fader og andre kan tilfalde, som og den hende tilfaldende Mødrenearb, naar hendes Fader kan vinde Ret til ved Dom saume at volde, forblive og staa under Supplikantens, fornævnte Assessor Jean von der Lippes Tilsyn og Værgemaal, saalænge han lever, men efter hans Død under bemeldte hans Datters nærmeste Frænders Værgemaal og hende alene de aarlige Renter i sin Tid rigtig tilleveres, og, naar hun ved Døden skulde afgaa, da den ganste Kapital tilhøre hendes Børn og rette Descendenter, dog at Midlerne indtil Børnenes myndige Aar forblive under forskrevne Værgemaal og dem Renterne alene gives. Men naar de eller nogen af dem ved Døden skulde afgaa, da skal med deres eller den Af dødes efterladte Midler forholdes efter Loven, og er ei bemeldte Børn og rette Descendenter til, da tilfalder Arven hendes nærmeste Blodsforvante.

Frdg. om Assistentshuset i Kjøbenhavn*). 29. Juni.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.

1—3.

4. Derfom noget Pant, formeddelt Assistentshusforvalterens Forsømmelse, fordærves, forværres, formindskes eller forkommes, da bliver han Ejermanden ansvarlig til den derved lidte Skade.

5. Forsaldsdagen, naar Pantet skal indløses eller fornyes, er trende Dage efter den Tid, som Beviset lyder paa, og bør enhver, som har slikt Bevis, om han end det har forkastet, inden den Tid sig med Betalingen, eller om Fornyelsen, at melde og bringe sit Tab og sin Nødtiggighed til fuld Formodning eller Visshed. Vil nogen efter Forsaldstid indløse sit Pant, endog først i en Maaned, da staar det ham frit for, men han skal svare fuld Rente for den Maaned.

6. De Panter, som ei i rette Tid indløses eller fornyes, maa næste Maaned efter, om Tiden det tillader, af Assistentshusforvalteren sættes til Auktion, efter at det først betimelig, ved Notifikation i Aviser, Plakater og Katalogis er bleven bekjendtgjort, og skulle Assistentshusets egne Betjente Auktionen forrette og derfor nyde 1 pCt. Naar da den ublaante Kapital med sine forfaldne Renter, saa og den paa Auktionen anvendte Bekostning er fradraget fra den Sum, som det auktionerede Pant er solgt for, da skal det, som overstyder, være den Pantsættende, paa Ansøgning, sølgaagtig, ifald han sig inden Nar og Dag derom melder. Men dersom det ei affordres, falder det til Søkvæsthuset.

7. Udi alle de Tvistigheder, som, i Anledning af dette

*) Indledningen samt § 8 findes optagne i Indm. Saml. pag. 151 ff. Med Hensyn til de øvrige Paragrafer, af hvilke §§ 4—7 her ere medtagne, fordi de findes citerede i Systemet, henvises til Noten i Indm. Saml. pag. 152.

29. Juni. Assistentshusets Indretning og Drift, kunde reise sig, og efter denne Borets allern. Forordnings Bydende skulle paa-
 kjendes, og ikke, efter foregaaende Klage for Direktørerne, i
 Mindelighed kunne afgjøres, skal Bythinget ubi Borets kongl.
 Residensstad Kjøbenhavn være det rette første Værnething,
 hvorfra alle de dertil indstævnte Sager, naar de appelleres,
 skulle indstævnes til Raadstueretten i bemeldte Kjøbenhavn,
 og siden, efter deres Bestaaffenhed, derfra til Borets Høiesteret.
 Men hvad Assistentshusforvalteren i alle andre Tilfælde,
 som ikke af Assistentshuset og denne Borets allern. Forord-
 ning herrøver, angaar, da skal han, som en Sætatstbetjent,
 saavel i Henseende til Værnething som til Skifte fortere un-
 der Sætatens Jurisdiktion.

8. Indm. Saml. pag. 152.

9.

29. Juni. **Allern. Fundats og Anordning for det kongl.
 stiftede fattige Børns Opfostningshus paa Chri-
 stianshavn.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.

I—X.

Og have Vi da videre, til dette Etablissemets Bedste
 og bestandige Bedligholdelse, allermildtst skjænket og givet,
 saa og af høi kongl. Naade forundt, forlenet og tilstaaet, som
 efterfølger, nemlig:

1—2.

3. Foruden denne Samling en Gang for alle til
 Etablissemetet ville Vi allern. forunde dette fattige Børns
 Opfostningshus en aarlig Kollekt, saavel overalt i Vort Rige
 Danmark, paa Landet og i Kjøbstæderne, ingen undtagen,
 som og ubi Borets egne tydske Provindsler, hvorfra fattige
 Børn til Opfostning og Oplæring i dette Hus maa indlæg-
 ges, saaledes at hver Nytaarsdag til Froprædiken, Høimeesse
 og Aftenfang Bækkener efter foregaaende Intimation for
 Kirkens Døre maa udsættes eller paa anden Naade, efter

hvert Steds Omstændigheder, Brug og Maade, indsamles, 29. Juni. Hvis enhver af kristen Kjærlighed, efter eget gode Behag og af fri Villie, til Hjælp til Drengenes Underholdning og Op- læring i dette Hus, give og meddele vil. Hvilket, som saa- ledes indsamles af Præsterne, leveres til Provsterne i hvert Herred, og af Provsterne til Biskopperne i Stifterne, som derom tilkjendegive Præsæs og Direktørerne for Stiftningen, saaledes som hidtil i slikt Fald har været forholdet.

4—9.

10. Tillade Vi allern., at udi dette Hus maa præpa- reres og behandles alle Sorter til Manufakturver brugelige raa Materier, være sig Linned eller Uld, Bomuld eller an- det, og samme ikke alene derudi spindes og tvindes, haspes og spoles, men endog væves, knyttes og paa andre Maader forfærdiges og appreteres, saa vel benævnte som alle andre Sorter Manufakturvarer, som andre ikke private ere beret- tige til alene at forfærdige. Og maa af Direktionen til saadant Arbeide og Drengenes Undervisning antages saa- danne Mestere, Arbeidere og andre Personer, som de for- nødne og til Husets Bedste for tjenligt eragte, uden at der- udi maa gjøres nogen Hinder, eller Mesterne tvinges til at gjøre Mesterstykke, indtræde udi Haandværkernes Laug, at svare Laugsrettighed, eller være forbundne til nogen Laugs- vedtægter, saalænge de virkelig staa udi dette Husets Tjeneste og ikke arbeide for andre.

11—17.

**Plakat, hvorved forbydes alle uberettigede Per- 13. Aug.
soner i Kjøbenhavn at paatage sig Kommissioner for
Folk til at udføre deres Sager ved den anordnede
Gjælds-Kommission.**

6. Okt. Forordning, hvorved forbydes alle Slags saakaldede Hazard-Spil, være sig med Kort eller Tærninger, enten det er udi Barts- og publique, eller udi andre private Huse.

Indm. Saml. pag. 154.

30. Novb. Reskr. til Biskop Hr. Peder Hørsleb at de ved Reglementet for Garnisonsmenigheden i Kjøbenhavn for Underofficerer og Gemene anbefalede Trolovelser skulle være efter Ritualet, og at Indskrivelser skulle ske i begge Parters Overværelse, dog skal samme ikke extenderes til videre end dem, som virkelig ere i Tjeneste, desligeste at Garnisonspræsterne ikke maa besatte sig med at kopulere nogen, som ikke hører deres Menigheder til.

Udi indkomne Memorial, dateret den 29. Oktober sidstafvig, har Du allerund. forestillet, at det ved allern. udgivne, og Dig under 11. April 1738 kommunicerede Reglement for Garnisonsmenigheden udi Boves Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn er udi dets 3. Post angaaende Soldaternes og de Gemene ved Militien, deres Trolovelser, bleven anordnet, at Trolovelser skulle forrettes i Præstens Hus, for at forekomme al Ufsik med det saa kaldede Fæstensøl, og at den gemene Mand ei skal sættes i Bekostning med Traktemente; men at denne saa nyttige Foranstaltning ikke bliver fulgt, da der i den Menighed ikke holdes nogen Trolovelse enten af de Dauske eller Tydske Præster, men i dets Sted indfinde alene de Forlovede sig i Præstens Hus, med deres Friseddel og et Par Kautionister, da de indskrives i Ministerialbogen, som paa taas at skulle have Trolovelses-Kraft, og derefter proklameres og kopuleres, endskjøndt saadan Indskrivelse og sker uden begge Parters Nærværelse, blot at Brudgommen møder med sin Friseddel,

og et Par Soldater til Rationister, og angiver Brudens 20. Novb. Navn, hvorpaa de indskrives, uden Ceremoni, uden Tilspørgsel og uden Formaning, efter Loven, til Erbarhed, og at entholde sig fra hverandre, saa at derover er klaget af en Enke N. N., skjønt uden Grund, at saadan Indskrivelse var sket uden hendes Minde, men kan dog muligt ske med andre; hvilket saaledes er bleven Skik ei alene med Soldater, men endog med andre Almuesfolk, som i Garnisonsmenigheden kopuleres, at de ligeledes uden Trolovelse, og uden nogen videre kongl. Dispensation, blot indskrives, og strax derpaa proklameres og kopuleres, hvoraf slyder, at gemene Folk af andre Menigheder, som aldeles ikke med Garnisonsmenigheden have at skaffe, søge dog hen til Garnisonspræsterne, og af dem lade sig vie, fordi de der kunne komme lettere af dermed, undgaa Trolovelsesomkostninger, og hastig blive affærdigede; hvilket atter har foranlediget de andre Stadens Sognepræster at besvære sig over den Indpas, dem derved tilføies, foruden den derover indløbende store Uorden i Menighederne, og til Afgang for dem, Skolerne og Kirkerne Betjente, ja at dermed gaas saavidt, at det Garnisonsmenigheden i berørte Maade forundte Privilegium extenderes til Soldaters Sødskende, Slægt, Børn, og de, som ere i Huse hos Soldater, alt, uden at derfor vides, eller derfor kan angives anden Grund til saadan tiltagen Frihed, der drager saa mange Suits efter sig, end at det af forrige Garnisonspræster hermed saaledes har været forholdet, hvilket nu værende have efterfulgt, hvorover Uorden og Ustik i Ægteffabssager bliver alt mer og mer, og Stridighed imellem Præsterne om Indkomster og Accidenter tiltager. Thi gibe Vi Dig hermed tilkjende, at Vi i Anledning af forberørte Din allerund. Forestilling allern. finde for godt, at det i Følge af ommeldte udgivne Reglement for Garnisonsmenigheden vel forbliver derved, at Underofficerer og de Gemene troloves i Præstens Hus, for at

30. Novb. spare dem for Bekostning; men vilde derhos, til al Uorden, som ellers heraf maatte entstaar, at forekomme, allern. have befalet:

1. At det skal være en Trolovelse efter Ritualet, med de der forefrevne Spørgsmaal, tilligemed en Formaning, efter Loven, til Uerbashed og Afhold, indtil de ere kopulerede.

2. At Indskrivelse til Ægteskab ikke maa ske uden begge Parters Nærværelse og Tilspørgelse, paa det der siden ikke skal klages over, at det er sket uden Fæstemøens eller Kvindens Vidende.

3. Skal det ikke extenderes til videre End til dem, som virkelig ere i Tjeneste, saasom Underofficerer og Soldater.

4. At Garnisonspræsterne ikke maa tilegne sig andre Kopulationer, som høre andre Menigheder til; men, naar andre søge hen til dem, under Navn, at de ere i Slægtskab eller i Huse hos Militære, da have de at undersøge af deres Skudsmaal og Husbonds Bevis, om de høre andre Menigheder til, og dem derhen forvise; og, som Garnisonspræsterne vel maa kopulere Militære, skjøndt Bruden hører anden Menighed til, saa derimod maa de ikke befatte sig med at kopulere nogen, med mindre Brudgommen virkelig hører deres Menighed til; men skal dermed forholdsdes efter Loven.

1754.

5. April. Fr. anl. Skifteforvalteres Salarium i de Stervboer, hvor den Længstlevende enten efter kongl. allern. Tilladelse sidder i uskiftet Bo, eller efter allern. konfirmeret Testamente beholder hele Boet, uden at skifte og dele.

Vi Frederik den Femte, osv. G v.: at, da Vi ere komne i Erfaring, hvorledes der daglig eksisterer adskillige Disputer og Processer imellem Rættens Betjente, som det tilfalder at forrette Skifter, og vedkommende Arvinger eller andre, saavel i de Stervboer, hvor den Udføde i sit Testa-

mente har indsat visse Personer til executores testamenti, 5. April. og at forrette Skiftet, som og fornemmelig ved Anledning af de Stervboer, hvor Manden efter Husfruens eller Husfruen efter Mandens Død enten i Følge af en dem allern. forundt Bevilling paa at sidde i uskiftet Bo, eller i Kraft af et mellem dem oprettet og af Os allern. konfirmeret Testamente beholder det hele Bo uskiftet og udelst, ved det at Skifteforvalterne i slike Tilfælde paaftaa deres Skiftesalarium strax udbetalt, ligesaa fuldt som om de virkelig forrettede Skiftet, hvorimod Vedkommende formene, at de ikke kunne paaftaa noget Skiftesalarium, saalænge der ingen Skifte holdes: saa have Vi, til slike Disputer at forekomme, allern. fundet for godt derom at anordne og befale, som følger:

1. Naar nogen, som ved Døden afgaar, i sit efterladte lovgyltige Testamente har indsat visse Personer som executores testamenti, til at forrette Skiftet uden Øvrighedens eller Rettens Middels Assistance, da, som saadanne Personer i sig ikke kunne anses for andet end Skiftekommissarier, saa skal og Rettens Mittel i saadant Bo, efter dets Belsøb, nyde deres Skifte- og Sribersalarium, ligesaa fuldt som om de virkelig havde forrettet Skiftet og givet Skiftesbrevet beskreven, saafremt der ellers blandt den afdødes Arvinger ere nogle Umyndige, saa det efter Loven havde tilfaldet Rettens Mittel at forrette Skiftet, om den afdøde ikke havde indsat executores testamenti til at forrette det. Men dersom alle de, der virkelig arve den afdøde, ere myndige, da skal Rettens Mittel ikke have noget Skifte- eller Sribersalarium af saadant Stervbo at fordrø, hvad enten Skiftet forrettes ved Kommissarier eller ved executores testamenti, uden forsaavidt de dertil kunde være kaldede, eller der have havt noget at forrette.

2. Naar den ene blandt to Ægtefolk, som have sammenavlede Børn, ved Døden afgaar, og den efterlevende

5. April. da erhølder allern. Bevilling paa at sidde i uskiftet Bo med sine umyndige Børn, da skal den, som saadan Bevilling erhøldet har, strax til Rættens Middell, som det tilfaldt at forrette Skiftet efter den afbøde, betale en Rekognition, som skal være proportioneret efter Voets Beløb, hvilken Vedkommende selv angive, og maa ikke være ringere end 6, men ikke overgaa 50 Rigsdaler, og til Skiftefriveren en tredie Del imod det, som der betales til Skifteforvalteren. Dersom den efterlevende fremdeles bliver siddendes i uskiftet Bo, indtil samtlig Børnene ere blevne myndige, saa de efter Loven kunne stifte og dele imellem sig, da skal Rættens Middell ei have videre Salarium i saadant Bo at paastaa, men nøies med den Rekognition, de ifølge foregaaende have bekommet. Men dersom den efterlevende træder til at stifte og dele med Børnene, medens nogle af dem endnu ere umyndige, da enten Rættens Middell kaldes til at forrette Skiftet, eller de mellem sig stifte og dele med Samfrænder, saa skal dog Rættens Middell nyde deres fulde Skifte- og Skriver-salarium, efter Voets Beløb og Skiftetbrevets Vidtløftighed, dog saa, at derudi affortes det, de tilforn i Rekognition havde bekommet, hvilken Affortning og skal have Sted, om endstjøndt det tilfalder en anden Skifteforvalter at forrette Skiftet, end den, der havde oppebaaret Rekognition. Dersom og den længstlevende Ægtefælle ved Døden afgaar, førend der er holdt Skifte efter den først afbøde, da skal med dens efterladte Stervbo forholdes efter Loven, og Rættens Middell, om det tilfalder dem at forrette Skiftet, oppebære Salarium efter Voets Beløb for et Skifte alene og ei videre, dog uden at dem udi deres Skifte- eller Skriver-salarium noget affortes i Henseende til den Rekognition, de tilforn af samme Bo havde bekommet.

3. Naar en ved Døden afgaar af tvende Ægtefæller, som ikke efterlade sig Livsarvinger, og ved et, imellem dem oprettet, og af Os allern. konfirmeret Testamente have

bebrevet hinanden, at den længstlevende skal beholde hele 5. April. Boet, uskiftet og udeelt, da skal Rettens Middell ei have noget af den længstlevende, enten som Salarium eller Recognition, at paastaa, førend samme længstlevende ved Døden afgaar, da med dens efterladte Stervbo forholdes efter Loven, og Rettens Middell, om det tilfalder dem at forrette Skiftet, oppebære Salarium efter hele Boets Beløb for et Skifte alene, og ei videre; dog at det med de i virkelig Krigstjeneste ved Døden afgangne militære Personers Enker forholdes efter Borens derom udgangne allern. Forordning af 12te Juni 1750.

Frdg., hvorved Frdg. 5. Jan. 1753, anl., at 13. April. ingen enten Civile eller Militære maa kjøbe eller handle med Underofficerer og Gemene, eller deres Hustruer og Børn, uden vedkommende Kompagnichefs skriftlige Konsens, extenderes til Norge, saa og at ingen maa kreditere dem noget, uden Kompagnichefs Konsens m. v.

Vi Frederik den Femte, osv. G. v.: At ligesom det ved Borens allern. Frdg. 5. Jan. ubi næstafvigte Nar er i Almindelighed befalet, at ingen, under Straf af Bavernes Forbrydelse, samt en Mulkt fra 1 til 10 Rdlr., maa af Underofficerer eller Gemene, deres Hustruer eller Børn, uden vedkommende Kompagnichefs skriftlig Konsens, kjøbe, til Pant tage, eller sig i andre Maader noget tilforhandle; saa skal det hermed end ydermere være alle og enhver i begge Bore Riger i Almindelighed forbuden, at kreditere noget, være sig Penge eller Varer, til nogen Underofficerer eller Gemene, uden Kompagnichefs eller den, i hans Fraværelse, Kompagniet foresatte Officers skriftlige Konsens, og det under Straf af at have deres Krav forbrudt. Aligemaade skal det være samtlige Indbaanere i de Stæder, hvor Bore Krigssolk

13 April. i Garnisonen eller Kvarter ere forlagte, under samme Straf forbudt, til nogen Underofficerer eller Gemene udaf Garnisonen, uden den Kompagniet foresatte Officers Forevidende og skriftlig Kauttion, at leie Kvarter til høiere Pris, end de ordinære Kvarterpenge beløbe sig til, hvorimod de Underofficerer eller Gemene, som sig forse imod foregaaende, ved at, uden ved deres Kompagnichefs Konsens, enten sælge, afhænde, pantsætte, tage noget paa Kredit eller leie Kvarter til høiere Pris, end deres Kvarterpenge beløbe sig til, med en vilkaarlig Straf paa Kroppen, efter vedkommende Rets Kjendelse, skulle anses.

26. April. Reglement, hvorefter Vi Frederik den Femte osv. allern. ville, at det imellem Sognepræsten og residerende Kapellaner paa Landet i Bort Rige Danmark udi de Præstefald, hvor residerende Kapellaner efter det kongl. allern. Reskript af 2. Marts 1742 ere anordnede, i Henseende til deres Embedsforretninger skal forholdes.

1. I de Landsbyfald i bemeldte Bort Rige Danmark, hvor der efter det kongl. allern. Reskript af 2. Marts 1742 residerende Kapellaner ere anordnede, skal Sognepræsten alene have Embedets Direktion i almindelige Ting, saasom Tjenestens Tilhysning i visse Kirker, paa visse Dage, de ankommende Fremmedes Studsmaale at undersøge og ved Afsteben at paategne, og hvad flere saadanne almindelige Ting kunne være, hvilke han, som Pastor, bør alene være ansvarlig for. Han beholder og forretter ogsaa alene alle Ministerialforretninger, som Trolovelser, Brudevielser, Børnedaab, Barselkvinders Introdution, Ligbegængelser og Ligprædikener, hvilke alle hos ham forud skulle bestilles, efterdi Ministerialbøgerne, hvor deslige Forretninger skulle indføres, bør være hos ham, og af ham, eller under hans Tilshyn og Ansvar, føres. Og

har den residerende Kapellan sig med sllige Forretninger 26. April. intet at befatte, uden Sognepræsten det af ham i fornødent Tilfælde maatte forlange, og i Tide begjære, da han og skal findes villig til at assistere Sognepræsten derudi, uden nogen aparte Betaling. Ligesaa skal og i Sygdom og i sllige Forfald den ene forrette alle den andens Vices, uden Betaling eller Afkortning. Med Syges Betjenselse, naar hastig paakommer, og Børns Hjemmedaab i Nødsfald, skal forholdes efter den følgende 7. Art., men med Husbesøgelse, Skolernes Visitation, hemmelige Formaninger og Paamindelser til enhver i Menigheden, efter deres Sjæles Tilstand, have begge Præsterne at forholde sig med saadan Trostka, Forsigtighed og Omhyggelighed, som Guds hellige Ord, Bores Lov og Anordninger befale. Denne Artikel skal i Almindelighed iagttages saavel i de Kald, hvor der er ikkun en Kirke, som og i de, hvor der er to og flere Kirker og Sogne, uden for saavidt derom i følgende 8. og efterfølgende Artikler nærmere findes anbefalet.

2. Hvor der er ikkun en Kirke, skal Sognepræsten selv prædike to Søn- og Helligdage efter hinanden, hver første og anden Dag af de tre store Høitider til Høimesse, da han og paa den første betjener Alteret, og tager sit Høitidsoffer tilligemed Kapellanen og Degnen; Nytaarsdag, Skjærtorsdag og den almindelige Bededag til Høimesse, saa og hver anden Onsdag i Fasten. Derimod skal den residerende Kapellan prædike hver tredie Søn- og Helligdag, hver anden Onsdag i Fasten, alle Maanedes-Bededage, Langfredag og den tredie Helligdag af de tre store Høitider til Høimesse; herforuden prædiker Kapellanen Aftensang paa den første Dag af de 3 store Høitider, og den almindelige Bededag; men, naar nogen extraordinær Bededag eller Taksigelsesfest skulde blive paabudet, skal Sognepræsten prædike til Høimesse, og Kapellanen til Aftensang.

3. Med Altertjenssten skal forholdes saaledes, at den

26. April. residerende Kapellan altid betjener Alteret, udtagen første Dag i de store Høitider, og Sognepræsten assisterer ved Kommunionen med Brødet's Uddelelse, naar der er saa talrig Kommunion, at det er fornødent.

4. Den første Katekisation, strax Prædiken er til Ende, som er Prædikens Repetition, skal holdes af den Præst, som har prædiket, men den anden og egenlige Katekisation skulle begge Præster alternerer med hinanden til at forrette, efter rigtig Omgang.

5. Skriftestolen skal betjenes af begge Præster tillige, da det maa være enhver af Menigheden tilladt, at konfitere hos hvilken Præst de kunde have mest Fortrolighed til, dog at de ikke uden skjellig og betydelig Marsag forlade den igjen, de engang have udvalgt sig at konfitere hos. Og bør herved nøie iagttages, at al Forargelse i Menigheden, og Uenighed imellem Præsterne, kan forekommes, som kunde reise sig deraf, at den ene Præst maatte antage nogen til Absolution og Kommunion, som den anden maatte holde uværdig dertil; derfor, naar Deguen har antegnet Konfiterterne, og leveret Listen til Sognepræsten, skal han strax meddele den anden Præst den ved Deguen, og, naar da Præsterne iblandt de optegnede skulde forefinde en og anden, imod hvilken de maatte have noget at erindre, skulle de konferere med hinanden, og overlægge, hvorledes de kunne paa bedste Maade i Hemmelighed handle med saadan en, og med Kjærlighed og Sagtmødighed bringe ham paa rette Veie, og ingenkunde offentlig i Kirken bortvise nogen fra Skriftestolen, til deres Beskæmmelse og mere Forbittrelse, medmindre nogen imod deres kjærlige Formaninger maatte sig med Magt ville trænge frem til Skriftestolen, da saadanne maa tilskrive sig selv, om de ved Afvisning blive beskæmmede. Hvor der ikkun findes en Skriftestol i Kirken, der skal Kirkeeieren paa Kirkens Bekostning lade indrette Deguestolen eller et andet bekvemt Sted saaledes, at den

og kan bruges til Skriftestol for den residerende Kapellan, 26. April. medmindre der er Sakristi, i hvilken Fald en af Præsterne kan høre Skrifte i samme. Naar nogen Fremmed ankommer til Menigheden, maa ingen af Præsterne antage de ubekjendte til Skriftestol og Atergang, før de have anvist deres Skudsmaal til den, de ville skrifte hos.

6. Med Ungdommens Undervisning og Forberedelse til Konfirmation i deres Daabs Pagt, samt Konfirmationen selv, skal der forholdes i alle Maader efter Forordningen om Konfirmationen, især og dens 12. og sidste Artikel, alene, at derved endvidere skal iagttages, at den ene af Præsterne ingenlunde maa antage dem til Konfirmation, som den anden formedelt kjendelig Bankundighed, Banartighed eller forsømmelig Skolegang indtil videre har bortvist. Og skulde Konfirmationsattester herefter meddeles af den Præst, som har konfirmeret Personerne, der forlange Attest, enten det er Sognepræsten eller den residerende Kapellan.

7. Hvad Syges Betjænelse, naar hastig paa kommer, eller svage Børn i Nødsfald at hjemmedøbe, angaar, da skal den Præst, som derom først bliver anmodet, strax følge med de søgende, og ikke vise dem fra en til anden i en Forretning, som ingen Dphold taaler; dog, dersom Kapellanen hjemmedøber et Barn, skal han derefter strax henvise Bedkommende til Sognepræsten at anmelde det, og hos ham at bestille Daabens Konfirmation i Kirken.

8. I de Raab, hvor der er to Kirker og Sogne, skulde begge Præster alternatim alle Søn- og Helligdage forrette Prædiken og al Gudstjeneste, ued hvad andet Ministerialforretninger den Dag kan foresalde, hver i sin Kirke, saa at, naar Sognepræsten forretter Tjenesten og øvrige Ministerialia i Hovedkirken, skal Kapellanen forrette dem i Annezet, et vice versa, efter rigtig Dmgang, undtagen første Høitidsdag, da begge Præster for Offerets Skyld maa være tilstede ved begge Kirker; dog maa det ikke være Sogne-

26. April. præsten forment, om han formedelst en eller anden billig Marsag, eller naar nogen vigtig Extraforretning falder for i en anden Kirke, end den, han efter Turen skulde forrette Tjenesten udi, finder for godt at ville selv forrette Tjenesten i den samme Kirke; men, naar saa sker, bør han betimelig saadan Forandring at tilmelde Kapellanen, at han kan vide betids, i hvilken Kirke han Tjenesten skal forrette; dog bør Sognepræsten ikke enten for ofte eller uden vigtig Marsag foretage saadan Forandring.

9. Skriftestolen skal enhver Præst betjene i den Kirke, hvor han Dagen efter skal forrette Kommunionen, paa det han kan være vidende om, hvilke der antages til Absolution, førend de komme til Kommunion. Iøvrigt skal her iagttages, hvis forhen i den 5. Artikel om denne Sag videre er foreskrevet, for saavidt deraf her kan passe sig.

10. Ved Konfirmationen skal forholdes i Almindelighed efter forhen ansørte 6. Artikel og derudi paaberaabte kongl. allern. Forordning. Og skal alene iagttages, at i de Sogne, hvor ikkun engang om Aaret behøves at holdes Konfirmation, der skal den i Hovedsoguet holdes første Søndag efter Paaske, og i Annexet første Søndag efter Michaelis; men, naar der maatte enten efter Paaske eller Michaelis være Konfirmandi i begge Kirker, skal Konfirmationen holdes i den ene Kirke paa den i Forordningen fastsatte Dag, og i den anden Kirke Søndagen næst efter; og, efterdi begge Præster ventelig kunne have Catechumenos i begge Sogne, skulle de og begge være tilstede ved Konfirmationen, for at overhøre hver sine efter deres Katekisationsmethode; da og Præsterne have saa betimelig at forrette Tjenesten i den Kirke, hvor ingen Konfirmation er, at de betids kunne blive samlede i den Kirke, hvor den holdes.

11. Hvor der er tre Kirker og Sogne i et Kald, skulle Præsterne alternere med Kirketjenesten som sædvanlig; og skal Sognepræsten forrette Tjenesten en Søn- eller Hellig-

dag i de to Kirker, og den residerende Kapellan i den tredie, 26. April. et vice versa efter rigtig Omgang. I det øvrige skal alting forholdes efter forhen foreskrevne Artikler.

12. Paa det og hernæst de residerende Kapellaner kunne med desto mere Nytte og Visshed forrette deres Embede, skulle ei alene Degne og Substituter være dem tillige subordinerede, men og Medhjælperne være dem ligesom Sognepræsten assistentlig i de Ting, dem paaligge at forrette. Dog, naar den residerende Kapellan maatte formene, at en eller anden i Menigheden for nogen Forseelse skulde tiltales, og advares for Medhjælperne, skal han ikke paa egen Haand indkalde saadan en for sig og Medhjælperne alene, men først konferere derom med Sognepræsten, at det kan ske med hans Raad, Overlæg og Samtykke, til Forbedrelse og ikke til Forbittrelse. Det samme skal og i gttages, om den residerende Kapellan maatte finde noget ved Degnens eller Skoleholdernes Forretninger at erindre, som ei efter hans Paamindelse forbedres.

13. Og skulle især ogsaa Skoleholderne være pligtige, at tage imod bemeldte Kapellaners gode Raad, i Henseende til Ungdommens Information, og følge dem, for saavidt de ei ere stridige med den Anordning, som af Provsten og Sognepræsten maatte være sket og fastsat.

14. Saa skulle og disse residerende Kapellaner have Frihed, ja og være pligtige til at gjøre Husbesøgelse, og besøge Syge, saa ofte de finde det for godt, og kunne overkomme det; men, naar de ville samle Ungdommen, og holde Overhøringer, og tillyse det af Prædikestolen, skulle de overlægge det forud med Sognepræsten, at de ei komme hinanden i Veien.

15. Skal Sognepræsten kommunikere den residerende Kapellan, uden Ophold, hvad kongelige Forordninger, Reskripter og Befalinger, samt bisfoppelige Monita, Embetet angaaende, indløber.

26. April. 16. Naar ellers en residerende Kapellan enten bliver forflyttet, eller ved Døden afaar, skal Sognepræsten forrette Embedet alene i Vakancens Tid, og beholder derfor den visse Afgift, han imidlertid skulde svare til den succederende residerende Kapellan, hvis fastsatte Løn ei tager sin Begyngenhed, førend fra den Dag af, han til Embedet er bleven ordineret, hvorimod den afgangne residerende Kapellans resterende Løn skal svares af Sognepræsten til Vedkommende, til Kapellanens Døds- eller Forflyttelsesdag, alt i Proportion af Ugerne, han i det Aar har tjent i Menigheden.

17. Som og ingen af Herredspræsterne forshuer Vakancerne efter en residerende Kapellan, men hans Partes skulde forrettes alene af Sognepræsten i samme Kald, som før er foreskrevet, saa skal heller ingen af de residerende Kapellaner gaa i Tur med at forshyne andre Kalds Vakancer, men samme skulde besørges alene af Sognepræsterne efter Loven. Endelig skal disse ommeldte residerende Kapellaners Introduktion til deres Embede ske af vedkommende Provst, men deres Brudevielser, Børnedaab, Barselkoners Introduktion, og Ligprædikener skulde forrettes af Sognepræsten i Kaldet, uden saa er, at de ere Sognepræsten nær paarpørende, i hvilket Fald det skal forholdes efter Ritualets Bydende.

Dg da alle Ting nu saaledes ere regulerede, at saavel Sognepræsten som den residerende Kapellan kan vide, hvad de have at forrette, og hvor vidt især Kapellanens Embede strækker sig, saa have de begge med tilbørlig Flid og Nidkjærhed at iagttage deres Embede, og saaledes omgaaes med hinanden, at al Norden i Menigheden, og al Strid og Menighed imellem dem selv, kan afværges, og at de som Brødre i et Embede, og Arbeidere i et Kald, søge at forekomme hverandre med Ærbødighed, Kjærlighed og Venlighed, og med samlede Kræfter arbejde paa at befordre Guds Ære, og de dem anbetroede dyrefjæbte Sjæles sande Op-

byggelse, at de kunne beholde det Sambittigheds Vidnes- 26. April.
byrd, at de have vaudret i Verden i Enfoldigheds og Guds
Retfindighed, ikke i hjødelig Visdom, men i Guds Naade.

Frdg. ang. Straf for dem, der enten give Umhu- 14. Mai.
dige og Mindrenarige uloblig Kredit eller oppe-
bære ubillig Uager og Rente.

Indm. Saml. pag. 159.

Pl. ang. Forbud paa at føre Kontrabande og 15. Juli.
ufortoldede fremmede Varer ndi Baade eller andre
smaa aabne Fartøier paa en Mil nær ved Provind-
serne ndi Danmark.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at Vi, for
herefter desto bedre at forekomme og hindre Kontrabande
saavel som andre fremmede ufortoldede Varers Indsuigelse ubi
Vort Rige Danmark, allern. have forgodt befunden at befale,
. . . at fra denne Bores Plakats Publikation maa ingen under-
staa sig ubi Baade eller andre smaa aabne Fartøier paa en Mil
nær Landet ved nogen af Vore Provindser ndi Danmark at føre
de ubi samme Vort Rige til Indførsel forbudne Varer, og
ikke heller andre fremmede Varer, hvis Indførsel tilladt er,
medmindre disse sidste ved et eller andet Toldsted i Riget
forud ere fortoldede og dermed behørig og rigtig Passer-
seddel følger; dog derunder ikke at forstaa de tilladte Varer,
som komme fra Skaane med Færger, Baade eller deslige
Fartøier, forsaavidt Vedkommende dermed seile til Told-
stederne og sig ikke paa ulovlige Steder lade finde. Betrædes
nogen imod foranførte Forbud at handle, har samme ikke
alene Varerne forbrudt, hvilke deles mellem Angiveren samt
Kvæst- og Børnehufene paa lige Naade, som om andre
saadanne Konfiskationer forordnet er, men undgælder endog,
efter Omstændighederne, hvad anden Straf som Toldbrullen
og Forordningerne diktere for dem, som deslige Varer indbringe,

15. Juli. uden at noget Paaskud, være sig enten, at de agtede sig dermed andensheds udenfor Riget, eller i andre Maader, derimod maa gjælde eller antages.

31. Juli. **Bl. ang. Burderinger over Gaarde, Huse og Eiendomme heri Staden.**

Overpræsident, samt Borgermestere og Raad udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.: At Hans kongl. Majest., vores allern. Arvekonge og Herre, har ved allern. Reskript til os af 26. hujus, angaaende Burderinger over Gaarde, Huse og Eiendomme heri Staden, anordnet og befalet følgende:

1. At der herefter som hidindtil fremdeles skal forholdes med Gaardes og Huses Burdering i Kjøbenhavn, hvad enten saadan Burdering maatte behøves til Efterretning for Prioritet, Skifte eller Auktion; og at Magistraten, paa vedkommende Eieres eller Panthaveres Begjæring, dertil udmelder en Tømmermester og en Murmester.

2. Disse Mestere skulle udmeldes efter deres Tur, saaledes som det ved Reskr. 5. Febr. 1742 allern. er anordnet. Og skulle de derimod, i Følge deraf, staa til Ansvar for deres Forretning, og ikke nogen til Billie enten forhøje eller nedsætte Burderingen, saafremt de ei ville staa til Ansvar for al deraf bevislig flydende Skade, og desuden for deres utilbørlige Forhold og Omgang anses med Straf efter Omstændighederne og Forseelsens Bestaffenhed.

3. De saaledes udmeldte Mestere skulle være pligtige personligen at møde udi Raadstuen og indlevere deres Forretning skriftlig forfattet, naar samme er til Efterretning for Panthaveren, og derpaa aflægge korporlig Ed, at de have sat den af dem forrettede Burdering efter deres bedste Skjønsheds, og ikke nogen til Billie, enten for Gunst eller Gave, Bids eller Venstabs, forhøjet eller nedsat den, men at de ikke have fundet eller forstaaet, at den burderede Ejendom for

anden enten høiere eller ringere Summa burde af dem med 31. Juli. Dette vurderes.

4. Skulde der ved Skifte imellem Enkemand, eller Enke, og Arvingerne, foresalde Dispute om den paa Gaard eller Hus satte Burdering, da skulde Mesterne ligeledes være pligtige at møde udi Skifteretten, naar Arvingerne og Retten det begjære, og paa samme Naade, som i næstforegaaende Post anført er, beedige deres Forretninger.

5. Er allern. tilladt, at udi Gaarde, Huse og Grunde heri Staden af alle Slags publikve og Umyndiges, saant andre Midler, maa, ligesom hidindtil sket er, udlaanes paa Prioritet de to tredie Parter af hvis samme saaledes edeligen vorder vurderede for; og, om noget Tab derefter ved Pantet skulde foresalde, da maa vedkommende Kuratorer, Bærger, Formyndere, Overformyndere eller andre, som i Eiendommene have udlaant Penge, derudinden være fri for Ansvar og Tiltale, dog med saa Skjel, at de ikke have ladet det mangle paa Tilshu med, at Pantet er tilbørlig bleven holdt ved lige; thi skulde det bevises, at Pantet, siden det blev vurderet, og i den Tid Pengene derudi have været bestaaende, formedelst Mangel af behøvende Reparation og Vedligeholdelse er bleven ruineret, eller kjendelig forværret, da skal den forher tagne Burdering ikke tjene dem til nogen Befrielse for herudinden paaliggende Ansvar. — Thi bliver høistbemeldte Hans Majestæts allern. Villie og Befaling herved til alle vedkommendes Efterretning bekendtgjort. Og paa det enhver kan vide, hvad Gaandværksmesterne skal betales for deres Umage med Burderingen og Forretningen, bliver herved tillige publiceret, at for Burderings-Mestrene er sat følgende Taxt: For et Hus eller Gaard, som vurderes under 1000 Rdlr., betales til hver Mester 1 Rdlr. Naar Burderingen er 1000 til 2000 Rdlr., til hver Mester 1 Rdlr. 2 Mark. Og naar Summen er 2000 Rdlr. og derover, i hvor høi samme er, 2 Rdlr. til hver. — Og kan

31. Juli. enhver vedkommende, som behøver nogen Gaard eller Hus til Panthaverens Efterretning vurderet, derom levere sin skriftlige Memorial, da Udmeldelse uden nogen Betaling strax sker til Mestrene, og naar Forretningerne ere indkomne og beedigede, bekommes de paa Raadstueskriverstuen beskrevet mod Betaling efter det kongl. Reglm. 23. Marts 1684.

20. Sept. **Reftr. (til Stiftsbefalingsmanden over Aalborg Stift) ang. at mange diverse Debitorer ikke kunne under et indstævnes eller dømmes.**

Vi Frederik den Femte osv. Udi en til Os af Byfogden og Skriveren i Aalborg allerund. indgiben Memorial have de andraget, at iblandt andre ulovlige og der i Byen prædominerende Bedtægter er ogsaa den, at Indvaanerne eller deres Fuldmægtige holde sig berettigede at indstævne saamange Debitorer under et Stævnemaal, som dem godt synes, uden dertil at bruge mere af Bores stemplede Papis end til een Sag, og uden at betale Rettens Gebyr for mere end een Sag, saa at det er mødt dem paa Bythiinget i Aalborg, at en Prokurator, ved Navn Schmidt, i en Sag for en Stervbo, har i Retten heftet en Memorialvarsel, i hvilken ved Varslets Forkyndelse har været indstævnet 36 Personer, men ved dets Hestelse skal alene være bleven Sag anlagt imod 15, til hvilken Processus Maader Byfogden og Byskriveren allerund. formene, 1) at Loven dertil giver ingen Anledning, siden den om Varsel og Stævning Forkyndelse. taler ei in plurali men in singulari, i Henseende til dem, som tistales, hvilket de formene ydermere at bestyrkes ved de kongl. allern. Forordninger af 13. Marts 1688 og 4. Marts 1690 betræffende Forseglingss- og Skriverpenge; 2) berette de, at det er en Defraudation imod Bores stemplede Papis Forordning, saasom der til Stævning imod enhver af forbemeldte 15 Personer burde været ligesaamange Stykker 6 Skillingss-Papis og til hver Domsakt 3 Art. 24 Skillingss Papis; 3) melde Supplikanterne, at den nu bru-

gende Naade er dem i deres Embeders ringe Indkomster 20. Sept. en særdeles Afgang, da 15 eller flere diverse Personers og Debitorers Forsvarsskrifter forårsage adskillige Domsflutninger og følgerig gjøre en Akt vidtløftigere, saa at de begge saaledes have 15 Gange saamegen Umage dermed som med en; og 4) at Lovens 1—24—34 viser, at over diverse Personer skal udstedes diverse Domme, da den befaler ekspresse, at, naar Udtæg er fket efter Dommen, skal den udleveres til den Skyldige med Paaskrift, som ei kan ske, naar derudi er flere end een indbegreben; hvorfor Byfogden og Skrивeren den 19. Marts a. p. i Retten have gjort deres Erindring i Protokollen imod bemeldte, af Prokurator Schmidt imod saamange Debitorer under et anlagte Søgemaal, og tilladt ham at gaa frem med Sagen imod dem alle, men reserveret sig Vor Ret og deres Salarium, i hvilken Henseende de allerund. have udbedt sig Bores allerund. Resolution, om mange diverse Debitorer kunne eller maa ved eet Kald og Varjel eller Stævnemaal indkaldes og under een Sag tiltales og dømmes, da, saasom Praxis, som Supplikanterne allerund. have andraget at prædominere i Aalborg, nemlig at en Kreditor ved et Stævnemaal og under en og samme Sag indkalder og tiltaler flere, og saamange som han vil, af sine Debitorer, strider saavel imod Bores allern. Lov som imod Stævnings, Processes og Doms Natur og Beskafenhed, foruden at det ogsaa strider imod Vor Interesse og sigter til at betage Rettens Betjente deres Salarium samt vilde forårsage megen Konfusion og Forvirring saavel under Sagens Drift og ved Doms Afgjelse som og fornemmelig ved Dommens Appel og Aktens Beskrivelse; saa er hermed Vor allern. Villie og Befaling, at Du tilkjendegiver Byfogden og Bystriveren i Aalborg, at da een Stævning og Dom ikkun kan gjælde i een Sag, skjønt mod flere Personer, som i samme Sag ere implicerede, men ikke i flere Sager, saa skulle mange og diverse Debitorer, blandt hvilke enhver for sig er noget vist skyldig, uden at den enes Debet har nogen

20. Sept. Sammenhæng med den andens, ikke ved eet Kald og Varsel eller Stævnamaal indkaldes, og endnu mindre under een Sag tiltales og dømmes.

2. Oktb. Bl. ang. de rette Flyttetider og Husværelfers Opfigelse, som skal være i det mindste et Fjerdingaar eller tretten Uger før Paaske eller Mikkelsdag, m. v. Indm. Saml. pag. 164.

1755.

3. Jan. Reskr. (til Stiftsbefalingsmændene i Danmark og Norge, Aalborg Stift undtagen) ang. at mange og diverse Debitorer ikke kunne under et indstævnes eller dommes.

Vi Frederik den Femte osv. Af Rettens Betjente paa adskillige Steder er for Os allerund. blevet klaget over, hvorledes det ofte tildrager sig, og er næsten blevet til en Vedtægt, at Kreditorer eller deres Fuldmægtige, naar de foraarfages ved Retten at indtale deres hos en eller flere Gjældnere tilgodehavende Fordringer, da holde sig berettigede til under eet Stævnamaal at indkalde saamange og adskillige Debitorer for separate For skrivelser, som dem godt synes, til stor Afgang ei alene i Bores stemplede Papiers Intrader, men endog Rettens Betjente udi deres Embeders ringe Indkomster, da Vedkommende ifølge Stævnamaalet paastaar ikke at ville bruge mere af Bores stemplede Papir, eller betale Rettens Gebyr, end for een Sag, endstjøndt Sagens Bestaaffenhed og forekommende Omstændigheder udfordrer separate Domme; da saasom sliq Sædvane og Brug, at en Kreditor ved eet Stævnamaal og under een og den samme Sag indkalder og tiltaler flere, og saamange som han vil af sine Debitorer, strider saavel imod Vor allern. Lov som imod Stævnings, Processes og Doms Natur og Bestaaffenhed, foruden at det ogsaa sigter til at besvige Vor Interesse og betage Rettens Betjente deres Salarium, samt vilde foraarfage megen Forvirring saavel under Sagens

Drift og ved Doms Afvigelse som og foruømmelig ved 3. Jan.
 Dommens Appel og Aktens Beskrivelse, saa er Borens allern.
 Billie og Befaling at Du tilkjendegiver i det Dig allern.
 anfortroede Stift Rettens Betjente, at, da een Stævning
og Dom ikkun kan gjælde i een Sag, skjønt mod flere Per-
soner, som i samme Sag ere implicerede, men ikke i flere
Sager, saa skulle mange og diverse Debitorer, blandt hvilke
enhver for sig er noget vist skyldig, uden at den enes Debet
har nogen Sammenhæng med den andens, ikke ved eet Raad
og Barfel eller Stævnemaal indkaldes, og endnu mindre
 under een Sag tiltales og dømmes.

Frdg., anl. at med Appellationsterminen eller 24. Jan.
 Tiden for Underretsdomme, som maa indstævnes lige
 til Høiesteret, skal i alle Maader forholdes efter
 det, som i Lovens 1. Bog 6. Kap. 14. Art. i
 Henseende til Overretternes Domme er anordnet
 og befalet.

Vi Frederik den Femte osv. G. v. At, da det ikke
 findes i Loven tydelig at være fastsat, inden hvilken Tid de
 Underdommers Domme bør indstævnes, som sortere lige
 under Borens Høiesteret, saasom Borens Rytterdistrikters, eller
 Grevskabernes og Friherkskabernes Virkethings Domme, saa-
 vel som de andre privilegerede Underretters Domme, hvilke
 lige til Høiesteret maa indstævnes; og det er fornummen,
 at en og anden derover har forment, at endskjøndt disse
 Domme indstævnes lige ind for Borens Høiesteret, dog saa,
 da de i sig alene ere Underretsdomme, burde med dem, i
 Henseende til Appellationsterminen eller Tiden, inden hvilken
 de skulle indstævnes, forholdes efter Lovens 1—6—12, som
 taler om Underretsdømmes Indstævning for Overretten, og
 ikke efterfølgende 14. Artikel, som fastsætter Overretsdømmes
 Indstævning for Borens Høiesteret; saa have Vi nu, til de
 af saadan Ubished flydende Ueiligheder og Exceptioner at

24. Jan. forekomme, og paa det at Bore kjære og 20 Undersaatter ikke, med at søge unødvendig Opreisning eller Dispensation, skulle føres udi unyttige Bekostninger, allern. funden for godt hermed at anordne og befale, at forsaavidt angaar Appellationsterminen eller Tiden, inden hvilken Dommen bør indstævnes, skal med flige Underretsdomme, som maa indstævnes lige til Bores Høiesteret, i alle Maader forholdes efter det, som i Lovens 1—6—14 i Henseende til Overretternes Domme og den Tid, inden hvilken de bør indstævnes for Bores Høiesteret, er anordnet og befaleet.

31. Marts. **Anordu. ang. Justitiens og Politien's Administration paa Hs. Majest's. Gilande udi Amerika, St. Croix, St. Thomas og St. Jean.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: At Vi allern. have funden for godt angaaende Jurisdiktionerne og Rettens saavel som Politien's Behandling paa Bores Gilande i Amerika saaledes at anordne og befale, som følger:

1. Paa St. Croix, saavelsom paa St. Thomas, hvorunder St. Jean i alle deslige Tilfælde henhører, skal bestilles en Forligelseskommission, bestaaende af tvende fornuftige, anseelige og paa hvert Sted med faste Eiendomme forsynede Mænd, som alle forefaldende Tvistigheder, førend nogen ordentlig Rettergang derom tillades, skulle foretage, og, om muligt, i Mindelighed afgjøre og forlige. Samme skulle bestilles af det sekrete Raad, og ved saadan Forretning i fire Aar forblive, dog saaledes, at een af de tvende dertil første Gang bestiktede udgaar efter 2 Aars Forløb, paa det at siden een hvert andet Aar kunde udtræde.

2. Paa hver af disse Der skal iligemaade bestilles en Gjældscommission, som endelig og uden videre Appel skal kjende og dømme i alle Gjældsager og Fordringe, som ikke overgaa 25 Rdlr. Samme skal bestaa af 3 redelige og erfarne Indbyggere, som dertil af Borgerraadet ved

fleste Stemmer vælges, og af det sekrete Raad stadfæstes. 31. Marts. Af disse tre udgaar en hvert andet Kar, og saaledes forbliver af de tre første en i 2 Kar, den anden i 4 Kar og den tredje saavel som alle efterfølgende i 6 Kar. I Henseende til Processen, som skal være kort og summarisk, Rettens Gebyr og Omkostninger med videre, skal ved disse Gjælds-kommissioner i alt forholdes paa samme Maade, som ved den her i Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn værende liden Gjældskommission anordnet og vedtaget er. For disse Gjældskommissioner kunne Vidnerne i de dem forekommende Sager og afhøres, da Byfkriveren, som hver paa sit Sted tillige bærer forrette Skriverembedet ved Gjældskommissionen, nyde 1 Mk. for Arket af sliige Thingsvidner, saavel som af andre Udskrifter af Protokollen.

3. Paa St. Croix saavel som paa St. Thomas skal bestilles en Byfoged, som efter dansk Lov og Ret, der overalt paa disse Steder bærer gjælde, kjender og dømmes i alle til den civile Ret hørende Sager, som bevises for Forligelseskommisjonen ei at kunne være bleven forligte, og ei vedkomme Gjældskommissionen eller den militære og de geistlige Pæter. Ved hvert af disse Bythinge skal være en aparte Byfkriver, og skulle der, ligesom hidindtil, alle Panteobligationer, Stjæber og deslige Adkomstbreve læses, paateges og protokolleres.

4. Byfogdens Domme indstævnes for Overretten eller Landsthinget, der paa St. Croix skal bestaa af de sex Personer, som udgjøre Borgerraadet, samt en Landsdommer som Præsæs, men paa St. Thomas af det der værende Borgerraad og samme Steds Kommandant som Præsæs.

5. Landsthingene skulle holdes een Gang hver Maaned, men Bythingene, Forligelses- og Gjældskommissionerne een Gang om Ugen.

6. Overrettens eller Landsthingets Domme indstævnes ubi tredje og sidste Instants lige for Borens Høiestret.

31. Marts. Dog skal ingen Appæl til Høiesteret tillades uden i de Sager, hvis Hovedstol og det, som Sagen har reist sig af, i det mindste er 200 Rdlrs. Værdi, eller som angaa nogens Liv eller Ære.

7. Paa disse Eilande skal og være en Advocatus regius, som iagttager og udfører alle Sager, der angaa Borens kongl. Interesse eller Publikum, samt paafer, at Lov og Forordninger efterleves, og tiltaler dem, som derimod handle, alt efter den fra Gouvernøren og det sekrete Raad derom enten givne eller indhentede Ordre.

8. Skifterne skulle forrettes af Byfogden tilligemed Byfkriveren paa hvert Sted med tvende ham af det sekrete Raad tilspøiede vederhæftige Mænd, som tillige med ham for Stervboernes og de Umyndiges Midler skulle staa til Ansvar. Sligemaade skal det sekrete Raad have Indseende med de Umyndiges Midler, og in subsidium derfor være ansvarlig.

9. Ægtefskabsager skulle paa kjendes af den for alle tre Eilande anordnede Tamperret, hvorudi Generalgouvernøren præsiderer og til sig tager, som Assessorer, 2, 3 a 4 af de herbørende Præster, Missionarier eller andre lærde Folk.

10. Geistligheden skal i alle geistlige eller Embedssager fortere under den geistlige eller Provsteretten, som skal bestaa af Generalgouvernøren med til sig tagende Assessorer af Landets Præster og Missionærer.

11. Dersom nogen vil paaanke Tamperrettens eller den geistlige Rets Domme, da skal han indstævne dem lige for Borens Høiesteret.

12. Med de Militæres Sager skal forholdes efter Lov og Krigsartikler.

13. Ingen maa lade sig bruge som Procurator, medmindre han dertil ordentlig er beskicket, enten her eller der i Landet af Gouvernøren og det sekrete Raad, efterat han

forud af Landsdommeren og ethvert Steds Byfoged er bleven 31. Marts. examineret og til saadant Embede dygtig befunden.

14. Politivæsenet skal indtil videre, ligesom her i Landet i de fleste Kjøbstæder brugelig er, af vedkommende Byfogder iagttages, og Generalgouvernøren derover have den øverste og fornødne Opsigt.

15. Følgende Haandværkere skal det i Almindelighed være tilladt sig paa disse Øilande at nedsætte, nemlig: Bagere, Barberere, Bødfere, Glarmestere, Rensnidere, Randsløbere, Malere, Murmestere, Stenhuggere, Grovsmedde, Snekere, Skrædere, Skomagere, Tømmermænd, samt Uhrmagere, som reparere og rengjøre Ure. Andre Kunstnere eller Haandværksmestre maa sig der ikke nedsætte uden de dertil have Borens egen allern. specielle Tilladelse og Bevilling.

Frdg. anl., at de Kvindespersoner, som trende 26. April. Gange have avlet Børn i Løsgagtighed, skulle i Stedet for den i Loven anbefalede Straf, at lagstryges, hendømmes til nærmeste Lugthus*).

Reskr. (til Borgretspræsident Truels Ortvad) 10. Oktb. anl. hvorledes der skal forholdes, naar nogen rekvirerer Arrest eller Eksekution hos nogen, som bor eller er inde paa Waisenhuset i Kjøbenhavn.

Ved Anledning af, at Sochum Frederik Buus, Indvaaner og Brygger i Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, hos Dig har været begjærende at gjøre Arrest hos hans Broder Jacob Buus, Apotheker ved Waisenhuset i bemeldte Kjø-

*) Nærværende Forordning (for Norge) er enslydende med Forordningen 19. Marts 1751 (for Danmark), som findes ovenfor.

10. Oktb. behavni, saavel paa Person som Effekter, har Du udi Skrivelse til Vores Geheimekonseil og Oversekretær i Vores Danske Kancelli, Os elskelig Hr. Johan Ludvig Holstein, Greve til Ledreborg, Ridder p. p., under 28. August næstafviget været forespørgende, om Du hos Apothekeren eller andre paa Waisenhuset, som bør fortere under Borgrettens Jurisdiktion i Tvistigheder, der ere Waisenhuset og Deres egentlige Forretning uvedkommende, maa gjøre Arrest paa Person eller Gods efter Requisition fra en eller anden i eller uden Waisenhuset, uden at Rekvirenten dertil først bør forskaffe Direktorii Resolution. Da efter at Vi derom have ladet indhente Os elskelige Præsidis og Tilforordnede udi Vores Missionskollegio som tillige Direktører over Waisenhuset, deres allerund. Erklæring, gives Dig herpaa tilkjende, at om der hos Dig som Vores Borgretspræsident af nogen udenfor Waisenhuset maatte vorde rekvireret Arrest eller Eksekution hos nogen af dem, som bo paa Waisenhuset, udi de Sager, som ifølge den Vores Missionskollegio, Waisenhuset anlangende, allern. tillagte Instruktions 5. Artikel under Borgrettens Jurisdiktion henhøre, da ville Vi allern., at dermed skal forholdes, ligesom naar der søges Eksekution hos nogen, som bo i andre Vore Huse og noget sammesteds ere betroede, nemlig at den, som Arresten er rekvirerende, bør gjøre Forespørgsel og udvirke Direktionens Tilladelse, førend nogen Arrest paa Person eller Gods eller nogen Eksekution maa foretages, paa det de, som Direktionen er betroet, kunne være vidende og se Husets Tavv besørget ved anden Foranstaltning, isald Arrest eller Eksekution efter Omstændighederne kunde tilstedes.

3. Decb. Bl. ang. Tjenestetjende her i Staden og deres Forhold samt Omgang imod dem i deres Tjeneste, item om Fardag og Opsigelsestiden, med videre.

Overpræsident samt Borgmestere og Raad udi denne 3. Decb.
kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.

1—10.

11. Alle og enhver skal nøie holde sig Lovens 3. Bogs
19. Kap. 8 12. Art. efterrettelig og ikke fæste nogen uden
Bevis, at deres forrige Tjeneste lovligt er opsagt, ei heller
antage nogen i deres Tjeneste, uden de have Pas og Skuds-
maal fra deres forrige Husbonde. Saa skal og enhver
Husbonde give sine Tjenestefolk, naar de fra ham stilles,
saadant Skudsmaal, som de have fortjent, og derudi udtryk-
kelig melde deres For- og Tilnavn, deres Alder, om de ere
gifte eller ei, hvorlænge de have været i hans Tjeneste, og
hvorledes deres Forhold i samme deres Tjeneste har været,
da derudi aldeles ikke maa forbigaaes eller dølges, om deres
Forhold har været slet og utilbørligt, paa det andre ikke der-
ved skulle blive bebraguet. Hvo, som herimod handler, skal
bøde i Mulkt til Politikassen 2 Rdr.

12—16.

17. Ingen unge Kvindemennsker, som ere friske og
kunne tjene for deres Brød, maa henligge ledige og uden
Tjeneste, og heller ikke tillades at omgaa og sælge Frugter og
deslige. Og dersom noget Kvindemennske, der er imellem
12 og 40 Aar gammel, befindes imod denne og næstfore-
gaaende 16. Post at handle, da skal hun straffes med nogen
Tids Arbeide i Spindehuset.

18. Ligeledes skulle alle de Mandfolk, som henligge
over et halvt Aar ledige, uden at begive sig i Tjeneste, naar
de ei formedelst Svaghed eller Alderdom derfra hindres,
anses og straffes som Vøsgængere, hvad enten de ere Haaud-
værksvende eller andre Arbeidsfolk.

19. Alle de Tjenestefolk, som ei selv kunne skaffe sig
Tjeneste, skulle være pligtige, efter den under 28. Juli
1728 udgivne Plakat, jevnlig at anmeldte sig hos en af
de her i Staden anordnede Fæstemænd, som da sørger for

3. Decb. at skaffe dem Tjeneste; og hvilken Tjenestekarl eller Pige, som befindes ledig at heftigge og enten ikke har jevnlig meldt sig hos en af Fæstemændene, for at faa Tjeneste, eller ikke har villet antage Tjeneste, naar samme har været dem anbuden, skal straffes som Løsgængere.

20.

21. De Forældre, som tillade deres smaa Børn at løbe paa Gaderne, hvorved letteligen Skade og Ulykke af Heste og Vogne kan ske, skulle straffes, hver Gang deres Skjodesløshed saaledes befindes, med at betale 1 Rdlr. Mulkt til Politikassen.

22—23.

1756.

3. Marts. Bl. ang. Haandværkslaugene i den kongl. Residensstad Kjøbenhavn, hvori Mesterstykkerne bestaar, hvad Bekostningerne ere ved ethvert Laug især, m. v.

Overpræsident samt Borgermestere og Raad udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.

1—4.

5. At disse forbermedte og alle Straffebøder, som ellers efter Laugartiklerne og andre om Laugene gjorte Anordninger forbrødes, uden videre foregaaende Stævning eller Dom skulle efter Magistratens Foranstaltning inddrives hos de Skyldige ved Eksekution af Underfogden.

Thi bliver Hans kongl. Majst.s allern. Villie og Befaling herved til alles Efterretning ved Trykken bekendtgjort og i Særdeleshed Laugenes Aldermænd alvorligen befaleet nøie at tilse, at samme bliver efterlevet, ligesom og heraf stedsse skal findes et Exemplar opflaaet paa hvert Laugsherberge, at Svendene og andre Vedkommende om denne Plakats Indhold alletider kunne have Underretning.

Kong Frederik den Femtes Krigsartikelsbrev for 29. Juli. Landtjenesten ved Søetaten.

Vi Fredrik den Femte osv. G. v.

I—VI.

VII. Om en Kaptain, som er Kompagnichef.

61—71.

72. Han maa maanedlig og paa visse Tider afkorte Mandskabet det, som de enten ere bortskylbige, eller og de Udgifter, som af dem skulde svares. Saaledes maa han afkorte dem, der have Gjæld, som om de i Bores Tjeneste staa antegnede for noget, eller til Tjenesten noget fra Kompagniet dem er forstrakt (hvilken Gjæld for al anden har Formonn), eller om dem noget af nogen med hans Vidende og Samthkke er betroet, hver Maaned en Underofficer 4 Mk., en Gemen 2 Mk., og en Dpløber 1 Mk. Men Underofficererne, som have staaet for Regnskab og komne til kort, kortes, foruden deres dem forundte og tilgodekommende Tillæg, den halve Gage, og en Gemen, som er kommanderet til Skibs og er i Gjæld til Os eller Kompagniet for Forstrækning, hans fulde imidlertid fortjenende Gage. Han maa og korte og indeholde hver Maaned Kvarterpengene, som er 2 Mk. for en Underofficer og Gemen, og 1 Mk. 8 Sk. for en Dpløber, i Fald han vil forsikke sig for Husleien; thi den rigtige Betaling med den Summa maanedlig er han til hvert halve Aar hver Husvært ansvarlig for, og ikke mere, med mindre han giver sit Minde til, at Varten Karlen for høiere Husleie maatte betro. End videre maa han afkorte til hver Høitid, til Offer for Præsten, hver Underofficer 8 Skill., en Gemen 4 Skill. og en Dpløber 2 Skill.; og hvert halve Aar den, som bor i et af Bores Huse, 3 Skill. i Skorstensfeierpenge. Og endelig skal han korte de Absenter, som nogen hos ham er ansagt for, hvilke Penge beholdes i Kassen, til de ham i Kvartalsberegningen kortes paa Avancen.

29. Juli. 73—89.
 VIII—XV.
 XVI. Om Kompagnicheferne ved Holmene.
 206—213.
 214. Han maa maanedlig og kvartaliter afkorte Mand-
 skabet det, de ere bortskyldige, eller og de Udgifter, som af
 dem skulle svares. Saaledes maa han afkorte til Gjælds Af-
 betaling for en Kvartermand, Formand og Tømmermand 2
 Mk., og for en Dreng 8 Skill. maanedlig; men for det
 øvrige afbetales noget klækkeligt af ham kvartaliter; dog skal
 Husleien, og hvad han til Os maatte være skyldig, have
 Udlægsformoun. Desuden maa kortes maanedlig og kvar-
 taliter til Sergeanten 1 Skill., siden han skal svare Mand-
 skabet til rigtige og gode Penge; til Fattighøssen kvartaliter
 for en Sergeant, Kvartermand, Formand, Baadsmand og
 Kvartermester 4 Skill., for en Tømmermand og Haand-
 værker 2 Skill., og en Holmens Matros 1 Skill. Til
 Offer af Juli Kvarthal kortes dem, som ere af den lutherste
 Religion: En Overfibssbygmester 2 Rdr.
 XVII—XLI.
 XLII. Om Giftermaal og den derfor af Os
 ficerer og Gemene havende Tilfaldelse.
 399. En Officer, som vil gifte sig, bør ei alene at
 udsøge sig til Ægtesælle en, som er født af brave Forældre,
 paa hvis Opførsel og Forhold intet med Føie er at udsætte,
 men endog hvis Svogerstab og Slægtstab er hæderligt, som
 han kan have Ære af, eller i det mindste uden Undseelse
 søge deres Selskab og Samkvem; thi i andet Tilfælde kan
 slikt Ægteskabs Indgaaelse ham ikke bevilges; da det desuden
 er ham uanstændigt at ville indgaa et Ægteskab, som af
 den Grund kunde ham nægtes. Til den Ende skal enhver
 fra den høieste til den laveste, naar han sig udi Ægteskab
 vil indlade, derom indgive sin skriftlige Ansøgning udi Børes
 kombinerede Admiralitets- og Generalkommissariats Kollegio,

som af hans Chef, i Fald han under udgen sorterer, skal 29. Juli.
 være efter denne foreskrevne Regel, hvorvidt samme Gifter-
 maal kunde være at bifalde, paategnet, og tillige forklaret,
 især for dem i de nedrige Klasser, der intet have uden
 deres Gage, og altsaa kun det, de for deres Personer kunne
 leve af, hvorvidt det kunde skjønnes at blive dem til For-
 del, om de maatte med en skikkelig Udstyr og Medgift kunde
 derved komme i nogen Velstand, eller om de selv ere saa
 gode Husholdere, at det ikke kan ventes, at de derved skulde
 komme i Forsald; efter hvilke befundne Omstændigheder alle
 Officerers Parti, til Kaptainer med indberegnet, Os allernud.
 skal forestilles. Men de andres kan af bemeldte Kollegio
 bevilges eller afflaas.

400.

401. Ingen Underofficer eller Gemen maa inblade sig
 i Ægtestab, eller af nogen Præst vies, førend han af sin
 Kompagnichef har erholdt Frisæddel.

402.

403. Chesen skal, naar Frisæddel efter Formular Nr.
 XVI. er udstedt, være ansvarlig for, at Bryllup holdes inden
 8 Uger efter den Dag, Frisæddelen er udstedt, i hvilken Hæn-
 seende saadan Forlovet ikke maa enten udkommanderes eller
 blive Frimand, før Bryllup er holdt; og skal Frisæddelen
 ved en Underofficer strax Provsten, som Sognepræst ved
 Bremerholms Kirke, forevises, for at blive paategnet og i
 den sædvanlige Kirkeprotokol indført; siden alle Vielser, i
 hvad Sogn end Bruden er, udi Holmens Kirke skulle for-
 rettes. Denne Paategning skal gjælde i Stedet for Tro-
 lovelse, som herved aldeles allern. ophæves.

404. Kan en Karl, som er fremmed og ingen Be-
 kjendte har, ikke skaffe Forlover, da er det ham tilladt, med
 sin Kompagnichefs Vidende, at melde sig ved den kombinerede
 Ret, og, efterat han der har forevist sin Frisæddel, edelig for
 Retten at forsikre, at han ikke enten er gift, eller saaledes

29. Juli. med noget Kvindemenneske forlovet eller trolovet, at det kunde være ham hinderligt i dette hans forehavende Ægteffab, om hvilken hans aflagte Ed ham da af Auditors Rættens Bevis udfærdiges, for hvilket han skal betale 2 Ml.

405.

406. Derjom tvende saaledes efter Frisæddel Forlovede for Vielsen flytte sammen, og en af dem dør inden den Tid, at Bryllupet kunde være fuldbjyrdet, da skal den Efterlevende anses som den Afdødes Ægtefælle ubi alle Maader.

XLIII—XLIX.

L. Om Skif og Orden, Forseelser derimod, samt andre Mishandlinger og Misgjerninger.

586—679.

680. Ingen maa ubi Trætte, ubi Ord eller Gjerninger, mindre ved Slagsmaal, tage sig selv tilrette, men han skal søge Ret hos sin foresatte Øvrighed.

681—686.

687. Men derjom nogen voldeligen overfaldes, da er det ham tilladt, endog med Magt og Modstand, at forsvare sig selv, sit Liv, Gods og Ære, naar den forestaaende Fare ikke paa anden Maade kan afværiges. Skulde den, som overfaldes, herudi begaa nogen Uforsigtighed, da anses slikt som Vaade, og straffes med vilkaarlige Bøder.

688. Ingen maa udfordre nogen til Tvekamp eller Duell, som og ingen dertil maa lade sig indfinde eller derved være Sekundant, under den Straf, som Lovten derom har fastsat.

689—701.

LI.

LII. Om Jurisdiktionen.

742—774..

775. Det tilkommer Underadmiralitetets-Præsidenten og Auditors Rættens at forrette Eksekutionen efter Under- og Overadmiralitetens saavel som Krigsrets-Domme, naar der skal

tages Nam i nogens Bo. Ved Nams Tagelse i militære 29. Juli. Personers Bo, saa længe de virkelig staa ubi Vores Tjeneste, maa dog ingen Betaling søges i deres Avance og Afregning, ei heller i nogens Pension og Bartpenge, undtagen hvad nogen for Husleie og fortinget Koft kan være bleven skyldig; heller ikke maa Udlæg gjøres i den Skyldiges Mundering, Gebær og Ekvipage. Men hvad andre Midler og Effekter, være sig rørende eller urørende, som dem maatte tilhøre, er Exekution underkastet, saavel hos Militære som andre.

776.

777. Naar nogen ved den militære Etat ved Døden afgaar, og man ikke ved, hvo Arvingerne ere eller hvor de sig opholde, skulle Skifteforvalterne strax lade Dødsfaldet bekjendtgjøre i Kjøbenhavn's Aviser 3 Postdage efter hinanden og dermed lade Arvingerne indkalde inden Nar og Dag, om de ere uden Vores Nigter, at møde i Stervboen. Det er og Arvingerne eller deres Formyndere tilladt, om de det fornødent eragte, naar Boen ikke er saa formuende, at den kan taale at gjøre den Bekostning af et ordentligt Proklama ved Dverretterne, paa bemeldte Maade ved Aviserne at lade Kreditorer indkalde, at de inden 6 Uger, om de ere i Danmark, og inden 6 Maaneder, om de ere i Norge eller Fyrstendømmerne, eller inden Nar og Dag, hvis de ere uden begge Vore Nigter og Lande, indfinde sig med deres Fordringer, da de, hvis de udeblive, miste deres Tiltale og Ret til Arvingerne og Stervboen; dog at Kreditorerne, som have forshvnet sig med Pant eller Forlovere, beholde deres Regres til samme efter Loven.

778—782.

Frdg. og Reglement, hvorefter de, som bruge 30. Juli. Handel og Søfart, sig ndi Krigstider have at rette og forholde.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.

30. Juli. 1—6.

7. De Skibe, som af saadanne i Krig begrebne Nationers Undersaatter før Krigs Begyndelse, eller siden, som gode Priser ere kjøbte, skulle have deres Kjøbebreve eller Skjøder, samt den Dom, hvorefter Skibet er Pris dømt, stedse med sig om Borde, hvilke af ethvert Steds Magistrat eller befittede Øvrighed skulle være verificerede og paategnede, at de paa behørigte Steder ere læste og protokollerede; for dermed tilstrækkelig at kunne bevise paa hvad Steder, og af hvem de saadanne Skibe virkelig før Krigen, eller siden, som gode Priser have kjøbt og sig tilforhandlet, og slike Beviser, naar fornødent gjøres, om Borde kunne producere, efter som paa intet, der siden kunde tilveiebringes, og ikke om Borde befindes, det ringeste vorder reflekteret.

8—14.

15. Og paa det at Bores Kjære og tro Undersaatter kunde vide, hvad under forbudne Kontrabande Varer forstaas, som ikke maa føres til de i Krig begrebne Pui-sancers Lande og Stæder, efter de imellem Sø-Puisancer indgangne Kommercetraktater, saa ere under det Navn af Kontrabande eller forbudne Varer reputerede og forstaaede: Krigsvaaben, Kanoner, Musfetter, Mørserer, Petarder, Bomben, Granater, Soucisser, Begkrandsse, Affuiter, Forquetter, Vandelerer, Kanonkrudt, Lunter, Salpeter, Rugler, Piquer, Kaarder, Stormhætter, Kyrdser, Hellebarder og Javeliner, Pistolhylster, Gehænger, Heste med deres Hestetøi, og alle andre deslige Slags Krigsvaaben og Instrumenter, som ere til Krigsbrug.

Men de have ikke begrebne eller forstaaet under forbudne eller Kontrabande Varer de følgende nemlig: alle Slags Klæder og alle andre Sorter fabrikerede Varer af Uld, Linned, Silke, Bomuld eller al anden Materie, alle Sorter Habitter og alt det, som ordinairement udfordres til sammes Forfærdigelse, Guld og Sølv, møntet og umøntet, Tin, Jern, Bly, Kob-

ber, Messing, Smedekul, Hvede og Rug, Byg og alle andre 30. Juli. Sorter Kornvarer og Bellekorn, Tobak, alle Sorter Specerier, saltet og røget Kjød, salt Fisk, Ost og Smør, Olie og Vin, Sukker, alle Sorter Salt og Provisioner eller Viktualier, som tjene til Menneskenes Føde og Underholdning, alle Slags Bomuld, Hamp og Hør, Beg, Ljære og Harpix, Tongværk, Kabler, Seil og Seilbug, Ankere og Ankerstokke, saadanne som det end kunde være, Master, Planter, Bartholter, Bjælker og Sparver af alle Slags Træ, og alle andre fornødne Sorter til Skibets Bygning og Reparation. Det anses ei heller for Kontrabande, som endnu ikke har faaet Form af Instrument eller Rustning til Krigsbrug til Lands eller Blands, mindre det, som er præpareret eller forarbejdet til anden Brug.

Alle disse Varer anses for fri Kjøbmandsvarer, saavel som alle andre, som ikke ere begrebne og specialiter benævnte, her oven i denne Artikel; saa at de frit kunne føres af Rigernes Undersaatter, end og til de i Krig begrebne Pnisfancers Stæder, undtagen til de Stæder, som ere beleirede, blokerede og indesluttede eller berendte.

16. Og som Vi over dette til Bores hjære og tro Undersaatters Negoties og Skibsfartens Sikkerhed ubi Krigstider allern. udgivne Reglement og Anordning alvorligen vilde have holdt; ikke villende tilstede, at de, som ei ere Bores virkelige og edsvorne Undersaatter, sig af det Navn til andres Fornærmelse og Besvigelse maa betjene, men de, som derimod befindes at handle, uden Anseelse tilbørligen vilde straffe, saasom de af Bore Undersaatter, det være sig Rhedere, Kapitainer eller Skippere, som befindes at bruge ældre Passer end de anordnede, enten til de Skibe, de ere udstedte paa, eller til andre, eller og understaa sig Bores Passer til andre at overdrage, eller i anden Maade nogen Underfuindighed at begaa, skulle anses som Bores Mandaters Overtrædere og haardeligen straffes. Dyrigheden, som imod disse

30. Juli. Artillers Indhold og Bydende nogen Certifikat eller Attester udstede, skulle betale i Straf efter Omstændighederne og Skibets Storlighed første Gang et à to Hundrede Rigsdaler, anden Gang dobbelt og tredje Gang ikke alene miste deres Bestilling, men endog efter Omstændighederne anses og straffes paa Ære og Bøstod. Ligesom Vi og allern. ville og hermed befale Raptainer, Skippere og andre Officianter, som med Borens Undersaatters Skibe fare, at de skulle opføre sig høflig, og ikke gjenstridige imod de udi Krig begrebne Puijsancers Armatorer, Krydsere og Kommissarere, som dem renkontrere og deres Passer og Beviser se og examinere vilde. Sville de Skibets Dokumenter forevise og alting vel befsedentlig betyde skulle, ingenlunde sættende sig til Modværg, af hvad Marsag det være kunde, men forlade sig paa deres Ustydighed udi Kollation med nogen af de i Krig begrebne Puijsancers Undersaatter, og paa de imellem Os og de stridende Magter sluttede Traktater og Foreninger. End mindre maa de begaa den skammelige og suspekete Gjerning, naar de af Armatorer, Krydsere, Kommissarere eller Rapere anraabes, eller omborde lægges, at kaste nogen Papirer eller Brevstaber over Bord, hvilket anses for at medføre Skib og Godssets Forlis, men de skulle lade alting blive tilstede, og naar paaæffes, producere. Saa ville Vi ingenlunde paatvible, at andre Puijsancer, endfskjøndt de i Krig kunde være begrebne, efter de imellem os og enhver af dem oprettede Traktater, samt Neutralitets Act, ikke alene lade Borens Hære og tro Undersaatter overalt nyde en fredelig og ubehindret Handel og Søfart, og til den Ende strengeligen og alvorligen anbefale deres Krigsskibe, Armatorer, Krydsere og Kommissarere, og i Almindelighed alle deres Underdaner ei at tilfsøie Borens Undersaatter nogen Hinder eller Forurettelse, langt mindre nogen Overlast mod dem forsøve. Høst Vi derimod alle og enhver, som Borens Under-

saatter nogen Forseelse lovligen kan overbevise, alt hvad 30. Juli.
 Det og billigt er vilde lade vederfare.

**Fundats for det i Kjøbenhavn af Hans kongl. 6. Aug.
 Majest. allern. oprettede Frederiks Hospital.**

Vi Frederik den Femte osv. Gv.

1—21.

22. De Stifter, som foresalde efter de af Hospitalets
 Over- og Underbetjente, som tjene i Hospitalet og ved Døden
 afgaa, lade de Tilforordnede udi Direktionen paa lovlig
 Maade forrette, enten ved Inspektøren, eller hvem de
 finde for godt dertil at beskikke. Men naar Skiftet er
 sluttet, kommunikeres Skiftets Udsald til Stadens Magistrat,
 som sætter de umyndige vederhæftige Bøerger, og drager
 Omforg for Børnemidlernes Sikkerhed.

23—44.

**Reskr. (til Generalmajor v. Hauch) ang. at ingen 1. Dec.
 Officer af Landetaten maa gifte sig uden kongelig
 Tilladelse, som ikke kan ventes, med mindre Gifter-
 maalet eragtes gavnligt.**

Vi Frederik den Femte osv, G. v.: Da det paa
 nogen Tid imellem Officererne af Landetaten næsten til
 Misbrug i Svang gaaende tidlige Giftermaal geraader mange
 til udeblivelig Ruin, og Erfarenhed viser, at endel saa-
 danne Ægteffaber indgaaes, som ere Officerstanden bespek-
 terlige, i det Forsørelsen er ofte saa stor, at mange Officerer
 ved List og Smigreri overtales til at indlade sig i Ægteffab
 med saadanne Personer, som ikke fortjene at ægtes af ret-
 skafne Officerer, hvilke Forbindelser da sædvanlig have til
 Følge, at Officererne, som dem have indgaaet, styrtes i de
 kummerligste Omstændigheder ved Armod og Elendighed,
 afvendes fra behørig at opagte deres Tjeneste, og tilsidst,

1. Dec. naar de ikke længere vide at soutener sig, forlade Tjenesten; saa have Vi, for at afhjælpe saa mange vigtige Inkonvenientier, saaledes fundet for godt at resolvere, at Regiments- og Garnisonscheferne herefter ikke maa tilstaa nogen af de Officerer, hvilke de hidtil have været autoriserede at meddele Ægtefælskonsens, saadan Tilladelse, førend om den intenderende Mariages egentlige Beskaffenhed, og om, eller hvorvidt, samme kan eragtes Officeren gavnlig, er til Os gjort Indberetning, og Boves allerhøieste Resolution derpaa erholdt, saasom Vi aldeles ikke herefter vil bevilge noget Ægtefælskab, om hvilket det ikke er klart og uden al Tvivl, at det vil geraade til sand og væsentlig Forbedring i Officerens Vilkaar, ligesom og isøvrigt de Officerer, om hvilke det maatte være bekjendt eller bringes i Erfaring, at de have en til Giftermaal sigtende Omgang med Personer, hvis Ægteforbindelse ikke er dem anstændig eller i alle Dele konvenabel, i Tide maa gives Advarsel, derfra at desistere, da de dog ikke kunne vente, nogenstinde at naa Konsens til Giftermaalet.

1757.

1. Febr. **Frdg. om Misbrug med Brændevinsdrif at afskaffe, med videre, udi Danmark.**

1—6.

7. Alle Forseelser, hvorfor bør bødes, straffes med dobbelte Bøder, naar de i Drukkenskab ere begangne. Og dersom nogen af Almuen paa Landet herefter befindes at have drukket sig drukken, skal han, omendstjændt han i sin Drukkenskab havde ikke begaaet nogen anden Forseelse eller Misgjerning, dog bøde til Sognets Fattige første Gang 2 Mark, anden Gang dobbelt, og saa fremdeles.

8—15.

25. Febr. **Traktat med Porten.**

Perpetuus amicitiae, navigationis & commercii tractatus cum imperatore Ottomanorum, Domino

Osmanno, Præfulgidaque Porta Constantinopoli, 25. Febr.
die 14to mensis Octobris anno 1756 conclusus.

3 den højhellige Treenigheds Navn.

.....
1—2.

3. De danske Kjøbmænd og Undersaatte skulle af de
Varer, som de ind- og udføre, ligesom andre i Venstabs
staaende Nationer betale Tolden med 3 pCt., hvorefter i saa
Fald ei videre maa fordres.

Toldforvalterne og Toldbetjentene maa ikke ansætte
Varerne over deres sande Værdi, og ifald de ikke kunne
komme overens med Kjøbmændene om en saadan Ansættelse,
skal det være dem tilladt at betale bemeldte 3 pCt. in
natura med en Del af Varerne, og maa Toldbetjentene
ikke vægre sig ved at modtage saadan Betaling i Varer.

Af Varer, som bringes den danske Gesandt som Gave
eller til eget Brug, skal der hverken betales Told eller det
saakaldte Botshj; iligemaade skal der af Guld- og Sølv-
mønter eller af saadanne Varer, hvoraf andre venstabelige
Nationer ingen Told betale, heller ikke tages Told af
Danske; og skulle Toldbetjentene modtage alle der gangbare
Mønter.

4—7.

8. De ved den durchl. Port sig opholdende danske
Gesandter skulle nyde alle de Privilegier, Friheder og Præ-
rogativer, som ere tilstaaede de øvrige i Venstabs staaende
Magter deres Ministre af lige Karakter. Iligemaade skulle
de have Magt til at bestikke Konsuler, Vicekonsuler og Tolle,
i alle Havne, Handelspladser og paa alle Dør i det Otto-
manniske Rige, hvor saadanne Personer findes bestiktede af
andre fremmede Nationer, og til efter Godtbefindende at
forandre dem og indsætte andre i deres Sted. Iøvrigt
maa Gesandterne bruge 4 og Konsulerne 1 Tolk i deres
Tjeneste.

25. Febr. 9. De danske Konsuler, Vicekonsuler, Tolk, Rjæbmænd og Underfaatter, som bo i det durchl. Keiserdømme, være sig gifte eller ugifte, tilligemed deres danske Tjenestefolk, som virkelig staa i deres Tjeneste, skulle [være] fri og uberørte af den Stat, som kaldes Harady, saabel som for alle andre Paalæg, af hvad Slags være kan.

10. Alle Stridigheder og Uenigheder, af hvad Art de ere, som opstaa imellem Danske og saadanne Folk, som ere afhængige af dem, skulle for den danske Gesandt eller Konsul efter danske Love og Forordninger undersøges og afgjøres, og maa det durchl. Keiserdømmes Dommere eller Domstole ingenlunde blande sig deri.

De danske Konsuler, som ere bestillede til at beskytte de Handlende i det Ottomanniske Rige, maa ikke fængsles, ei heller deres Huse forsegles eller undersøges.

Stridigheder med Underfaatter af det Ottomanniske Rige skulle med Bistand af den danske Gesandt, Konsul eller Vicekonsul og ved Hjælp af Tolk paa lovmæssig Maade undersøges, og de Danske tilligemed de, som høre dem til, skulle, naar de af Muselmændene eller af nogen af det durchl. Keiserdømmes andre Underfaatter indstævnes for Rigets Domstole, for hvilken Sag det saa end er, ikke være pligtige at svare, naar Tollen eller den, som ellers dertil af den danske Gesandt bestilles, ikke er nærværende.

Naar den Sum, hvorom der trættes, er over 4,000 Asperer, saa maa Sagen forhandles og afgjøres for den durchl. Port. I Retstrætter, som angaa Kontrakter, Rjæb og Salg, Borgen, Laan samt andet Handel og Forløfter betræffende, skulle Muselmændene og Keiserdømmets øvrige Underfaatter være pligtige at bevise deres Fordringer paa de Danske og de, der høre dem til, ved et lovformeligt Instrument, i Almindelighed Hodget kaldet, eller ved Hjælp af et andet gyldigt, af den for Retten Indstævnte underskrevet Instrument, hvori Klagerens Paastand er udtrykt

med tydelige Ord, og i Mangel af et saadant Instrument 25. Febr. skulle de af Klageren fremsførte falske Vidner ikke høres.

Naar et dansk Skib ligger klart til at affeile, og en Tvist opstaar, skal Skibet ikke af den Grund opholdes, men Tvisten afgjøres i Korthed ved den danske Konsuls eller Tolks Mellemkomst.

11. Skulde en Dansk ikke længer kunne betale eller undvige efter at have spillet Bankerot, skal hans Skyld ikke affordres nogen anden Dansk eller den danske Nation, medmindre nogen er gaaet i Borgen.

Skulde nogen Dansk gribes i en Forbrydelse og bag- efter undvige, saa skal ingen anden Dansk derfor angribes eller molesteres, medmindre han er gaaet i Borgen for den undvigte.

Skulde paa et Sted, hvor Danske opholde sig, Riget af et dræbt Menneſke blive fundet, skal ingen af dem, medmindre det er bevist, at en Dansk har begaaet Mordet, molesteres for den Sags Skyld eller foruleiliges med Forbring paa Blodpenge.

12. Ingen af de i Kongen af Danmarks Rige indspødtte Danske skal gjøres til Fange eller tilbageholdes som Slave, blot med Undtagelse af de, som antræffes i fjendtlige Armeer eller paa fjendtlige Skibe og gjøres til Fanger i Slaget. Og ifald nogen af dem, som ikke har befundet sig i den fjendtlige Hær, af en Fejltagelse tages til Fange, saa skal han paa den danske Gesandt og Konsulernes Ansøgning, efter at der er anstillet behørig Undersøgelse om en saadan Person, og naar det er bevist og godtgjort, at han er Dansk, frit overleveres til Gesandten eller Konsulen. Alige- maade skal ingen Muselmand eller Undersaat af det durajl. Keiserdømme gjøres til Fange i Danmark, og naar en saaledes findes at være bleven Fange, skal han strax uden Op- hold sættes i Frihed.

13. Dør nogen af de Danske eller af dem, som høre

25. Febr. dem til, i det Ottomanniske Rige, saa skal den danske Gesandt eller Konsul og, i Mangel af nogen af dem, den afdødes Kompagnon bære Omsorg for, at den afdødes efterladte Gods overleveres hans Arvinger. Stedets Dyrighed og Dommere skulle ikke have Ret til at lægge Haand derpaa eller at blande sig deri. Men i det Tilfælde derimod, at ingen Danst skulde opholde sig paa det Sted, hvor Arveladeren er død, saa skal Stedets Dommer rigtig registrere og opbevare det efterladte Gods, Brevskaber og Papirer og samme udlevere til den, som den danske Gesandt befuldmægtiger til at modtage det, uden nogen Betaling til Dommeren eller til den Kasse, som kaldes Resmi Chismet.

14. Der skal være indrømmet de Danske fri Religionsøvelse med samme Frihed, som er tilstaaet andre udenlandske Nationer.

15. Dersom nogen bestylder en Danst for at have sagt, at han har antaget den Muselmandske Tro, skal han dog ikke være pligtig til at bekjende sig til samme, uden han paany i Tolkens Overværelse frivillig og med fuldt Overlæg erklærer, at han vil staa ved sit Udsagn. Imidlertid skal han være pligtig til at betale sin Gjæld af sine Midler, og ifald hos ham findes Varer og Effekter, som tilhøre Danske, skulle de overleveres den danske Gesandt eller Konsul ved en Registreringsforretning, for at de kunne sørge for, at de blive tilbageleverede Eiermændene.

16—17.

19. Aug. Messr. (til Geheimekonferentsraad og Stiftsbefalingsmand Hr. Christian Greve af Rantzau og Biskop Hr. Christian Ramus) at tilkjendegive Præsten Hr. Peder Wind, at han bør nyde Tienden af Hør- og Hampesæd med videre, og at i Fald en Bondesmed, som har vægret sig ved at erlægge denne Tiende, ikke godvillig vil finde sig derudi,

kan Præsten vente at nyde Opreisning paa den er- 19. Aug.
gangne Underrettsdom samt beneficium paupertatis.

Vi Frederik den Femte osv.: Da Sognepræsten for Sandager og Hølevad Menigheder udi Bort Land Fyen Hr. Peder Wind har ved indkommen Memorial af 9. December afvigte Nar for Os allerund. klaget over, hvorledes han saavelsom hans Efterkommere udi Embedet tilføies stor Fornærmelse derved, at da imellem ham og en Bondesmed udi bemeldte Sandager havde reist sig Dispute og Sag angaaende, at bemeldte Bonde havde vægret sig ved at svare Tiende af sin aarlig liggende Hør- og Hampesæd, hvilken han udi 4 Nar egenmægtig havde tilbageholdt og nægtet udi Fremtiden at svare, heraabende sig paa Loven, at den iblandt de almindelige Sorter Kornsæd, som skal tiendes af, ikke nævner Hør- eller Hampesæd, skal Herredsfogden ved Baagwends Herredsthing Niels Læssø, hvor Sagen var indstævnet, ligeledes paa saadan Grund, have fratjendt fornævnte Sognepræst Hr. Peder Wind og alle efterkommende Sognepræster udi Kaldet Rettighed til denne fra Alderstid svarede Tiende, som sølgelig nu ei alene af denne, men endog med saameget mere Skjæl af de andre Bønder i begge Sogne herefter vil blive vægret at yde, som de med Rettighed kunne paastaa, at som den enes Bondejord anses tiendefri, bør den andens tilstaa samme Frihed, hvilket Supplikanten allerund. formener at stride ei alene imod Lovens Ord og Mening, som ikke giver nogen Bonde Tiendefrihed af en besaaet Jord, men endog imod et den 3. Oktober 1685 for Fyens Stift allern. udgivet Reskript, hvorved Præsterne tilkjendes Hør- og Hampetienden udelt, saavelsom den senere for Bore Lande Lolland og Falster den 17. April 1688 allern. udgivne Forordning, og derfor allerund. har anholdt, at Vi ved en allern. Decision ville haandhæve ham og hans Efterkommere udi Embedet i dette ringe Kald, at de maatte nyde den dem tilkommende Rettighed af

19. Aug. Hør og Hamp, ligesom deres Formænd saavel som Præsterne overalt i Stiftet fra Alders Tid have nydt; det I ligeledes, ubi allerund. Formening, at Herredsfogdens Kjendelse ikke er overensstemmende i dette Tilfælde enten med Lovens Hensigt eller med anførte Reskript af 1685, ved Eders herover afgivne Erklæring have indstillet; saa give Vi Eder nu herpaa allern. tilkjende, at Vi aldeles bifalde Eders Mening, og skjøndt D. L. 2—23—1, naar den befaler at give Tiende, alene opregner de Sorter Afgrøde, som Indvaanerne i en eller anden Provinds i Riget paa de Læder, da Loven udgik, vare vante til at saa og indhøste, saa dog, da bemeldte Artikel fastsætter, at der skal tiendes, som Afgrøden falder paa hvert Stykke Jord eller Ager, og alene fritager den Bondejord, som ikke saas, fra at give Tiende; ligeledes Reskriptet angaaende Fyen af 3. Oktober 1685 og Forordningen angaaende Lolland af 17. April 1688 Art. 4 og supponere og vise, at der bør svares Tiende af de Sorter, som ikke i bemeldte Lovens Artikel ere opregnede, saa er det klart, at denne Opregning ikke bør forstaaes privative, eller saaledes, at af de der opregnede Sorter alene og af ingen anden Sort Afgrøde skulde svares Tiende, men at Lovens Intention har været den samme, som tydelig exprimeres i Norske Lovs 2—22—1, nemlig at der skal svares Tiende af alt, hvad som saas, saasom Afgrøden falder, hvilket I og Præsten til hans Efterretning have at tilkjendegive; men da Bonden nu har en Dom for sig, saa i Fald han, efterat dette Børes allern. Reskripts Mening ham ligeledes er blevet bekendtgjort, ikke godvillig skulde ville bekkenne sig til at betale eller svare den i berørte Maade nægteede Tiende, maa det Sognepræsten overlades, naar han det saaledes skulde finde fornuddent, at indstævne Herredsfogdens Dom for Landstthinget, hvortil han allerund. kan forvente saavel Børes allern. Opreisning, om han det skulde behøve, som og beneficium paupertatis at vorde meddest.

An. om Debitorer i Danmark og Norge, som 18. Novb.
 gjøre Opbud, hvorledes deres Opbudsboer af de ud-
 nævneude Opbudsmænd skulle behandles, saa og swig-
 agtige Debitorer, saavel de, som gjøre Opbud, som
 de, der fallere, hvorledes skulle tiltales og straffes.

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at da Lovens
 5—14—40 tillader enhver, som formedelst Gjæld og sine
 Indkomsters Ringhed ikke kan svare sine Kreditorer aarlig
 tilbørlig Rente, som han dem er skyldig, at opbyde sit Gods
 til sine Kreditorer, og den, som saaledes gjøre Opbud, efter
 den følgende 42. Artikel har Frihed til selv at udnævne to
 gode og vederhæftige Mænd, som af vedkommende Overret
 anordnes, til at forvalte Opbudsboen og bringe samme til
 Nødtighed; men det er fornummet og habes Exempler paa,
 at slige Opbudsboer, som ere blevne administrerede ved de
 af den Opbydende selv foreslagne Opbudsmænd, ofte i lang
 Tid, ja mange Aar, have henstaaet, uden at blive bragt til
 Ende, for at favorisere den Opbydende, som ei alene der-
 under har haft en Slags Beskjærmelse imidlertid, men endog
 givet ham Anledning til, ved saadant langt og utaaleligt
 Ophold, saa godt som at tvinge Kreditorerne til at indgaa saa-
 danne Afforder, som han har villet, skjøndt for dem ganske for-
 nærmelige; thi have Vi, til slig skadelig og især for Kre-
 ditorer fornærmelig Misbrug at forebygge, allern. funden
 for godt, i Henseende til slige i Følge Loven tilladelige Op-
 bud, at anordne og befale saaledes som følger.

1. Det maa herefter, som tilforn, efter forberørte Lo-
 vens 5—14—42 være den, der gjør Opbud, tilladt at ud-
 nævne tvende vederhæftige gode Mænd, som af Magistraten
 eller Overdommeren skulle forordnes, til at bringe Opbud-
 det til Nødtighed; men paa det vedkommende Kreditorer ikke
 skal gives billig Marsag at klage over enten at blive uende-
 lig opholdte, eller derved nøbte til utaaleligt Afford, da, saa-

18. Novb. sitart saadanne Dpbudsmænd af Magistraten eller Overdommeren ere forordnede, skulde de strax og i det seneste inden 6 Uger besørge Proklama udstedt og, saasart muligt, for vedkommende Retter publiceret, samt derefter inden 6 Maaneders Forløb, i det længste, efter den Tid, som bør anses for rette Tægtedag, nemlig, naar det publicerede Proklama med sin lovlige Forkyndelse for dem i Dpbudsboen er indkommen, have Forretningen sluttet, og Dpbudsboen bragt til Endskab og forsvarlig Rigtighed.

2. Skulde der i et eller andet særdeles Tilfælde forefalde saadanne bethdelige og egne Omstændigheder, som gjorde det umuligt for Dpbudsmændene inden berørte Tid at slutte Forretningen, da, som Vi selv allern. ville have Os forbeholden at dispensere i Tiden, saa have de saadant allerund. at andrage og gjøre allerund. Ansøgning om Prolongationsbevilling, hvorved de tydelig maa melde, hvor længe Forretningen har vedvaret, hvilke de Omstændigheder ere, som have hindret dem fra at slutte den, og om sauntlige Kreditorer eller de fleste af dem ere fornøiede med, at Tiden endnu prolongeres.

3. Dersom Dpbuddet over berørte Tid ufluttet skulde henstaa, uden at der er erholdt Prolongationsbevilling, eller og over den Tid, som Prolongationsbevillingen tillader, da skal den Dpbydende ikke derunder nyde nogen Betsjærmelse, men det skal være hans Kreditorer tilladt deres Ret imod ham paa anden lovlig Maade at indtale og udføre; hvilket alt Magistraten eller Overdommeren ved deslige Dpbudsmænds skriftlige Udmeldelse have at iagttage og melde.

4. Da det og erfares, at de af den Dpbydende selv udnævnte tvende Dpbudsmænd sjelden ville lade sig nøie med den Betaling og Erstatning for deres Umage og Omkostninger, som L. 5—14—45 tillader dem at oppebære af den Dpbydende, naar Kreditorerne først ere betalte, men derimod betinge sig af Kreditorerne, at Omkostningerne og deres Salarium maa

tages forlods ud af Boet; saa skal slikt hermed være for- 18. Novb.
budt, og alle slige Afforder og Betingninger efterdags anses
som ulovlige og ugyldige; da derimod de Opbudsmænd,
som ikke ville være fornøiede med den Betaling, de af den
Opbydende selv kunne vente, strax, saasnart de saa at vide,
at de ere udnævnte eller forordnede, have at tilkjendegive
Magistraten eller Overdommeren, at de ikke ville befatte sig
dermed, eller paatage sig denne Forretning, i hvilket Til-
fælde Magistraten eller vedkommende Overret i deres Sted
have at forordne tvende andre vederhæftige og gode Mænd,
eller selv antage sig Boet.

5. Skulde ved et saadant begjært Opbud fornemmes
af den Opbydende at være brugt svigagtig Omgang, at han
strax, førend Opbud af ham blev begjært, enten havde gjort
ny Kredit, ikke for at soutenere sig og kontinuere sin Han-
del og Næring, men alene i Forsæt at bedrage og for at
have sig noget reserveret, som han siden kunde tage til, eller
og til visse Kreditorer havde pantsat sine bedste Effekter, saa
at der lidet eller intet blev tilovers til de øvrige, ville Vi
allern., at en saadan Debitor i saa Tilfælde skal anses lige
straffældig med dem, som Forordningen 28. Oktbr. 1702 om
Debitorer, som fallere og undvige for Gjæld, dens 4. Artikel
fastsætter, at bøde sine 3 Mark samt straffes med strengt Arbeide
sin Livstid; til hvilken Ende vedkommende Øvrighed skal være
forpligtet, enten Kreditorerne forlange det eller ikke, en saa-
dan svigagtig Debitor, hvad enten Boet er blevet antaget
under Opbud eller Fallit, paa Embeds Begne at lade til-
tale og indhente Dom til Strafs Lidelse.

1758.

Bl. om Bidners Forelse ndi de Sager, som 3. Jan.
angaa Toldsvig samt Betjentes Forhold, med videre,
forsaaavidt til Toldvæsenet henhører eller deraf de-
penderer.

3. Jan. Vi Frederik den Femte osv. G. v. at Vi til at forekomme Hinder og Dphold udi de Sagers Dphsning, som angaa Toldsvig samt Betjentes Forhold med videre, forsaavidt til Toldvæsenet henhører eller deraf dependerer, allern. have for godt befundet at befale . . . at naar saadanne Sager foranstaltes til Undersøgning, og de paagjældende ere ikke tilstede, hvor Vidnerne, som derom kunde give Dphsning, skulle føres, maa disse Vidner ikke desmindre udi Gjæsteret, efter Aftensvarsel, afhøres; dog at vedkommende Øvrighed forud beskikker en lovkynbig Mand som Forsvar for den eller de fraværende, hvilken indvarsles for samme Forhør, eller Thingsvidner, paa deres Begne at anhøre.

7. Febr. **Frdg., ang. det alene privilegerede Lotteriis Præference hos Kollektorer i Henseende til Lotteripenges Oppebørsel.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: at Vi i Henseende til det udi Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn indrettede fattige Børns Opfostringshus og de derhen lagte, alene privilegerede Lotteriets Indkomsters Sikkerhed, allern. have for godt befunden at befale og anordne, saasom Vi og hermed allern. anordne og befale, at fornævnte alene privilegerede Lotteri skal herefter, i Tilfælde af Stervboer eller anden mislig Betaling, have hos Lotteriets Kollektorer for de dem anfortroede Lotteripenges Oppebørsel, Præference udi deslige Debitorens Gods og Formue, næst efter Pant og efter dem, som i Følge af Loven og Forordningerne ere privilegerede.

22. April. **Bl., hvorved den under 26de Marts 1751 aul. Farten paa Grønland allern. gjorde Anordning igjendages og skjærpes.**

Plakat, angaaende Arrest paa nogens Person 14. Juni.
eller Gods paa Gilandene paa St. Kroig, St. Tho-
mas og St. Jean i Vestindien.

Indm. Saml. pag. 166.

Skibsartikler saavel for Over- og Underoffi- 22. Sept.
cerer som for alle og enhver, Gemene og andre,
der fare paa de Koffardiske, som seile til Vest-
indien, Guinea samt Middelhavet eller paa lange
Reiser om de West.

Vi Frederik den Femte osv.

I—IV.

V. Om Assistentens eller Skriverens Em-
bede og de Dødes Middel.

1. Skal Assistenten eller Skriveren paa Skibet alle
Domme, Bekjendelser, Vidnesbyrd, som ovenbemeldt, pro-
tokollere og, naar forlanges, beskrevne give, saavel som, naar
nogen ligger paa sit Yderste, i tvende af de anordnede ubi
Skibsraadet, deres Overværelse, som Kapitainen eller Skip-
peren skal udnævne, lade samle og have Omhu for den
Syges Gods og Brevskaber og, saasnart nogen ved Døden
afgaar, da strax uforsøvet de afdødes efterladte Gods rig-
tigen registrere og Registreringsforretningen i Protokollen
indføre og af samtlige lade underskrive.

2. Maa intet sælges af alt det, som saaledes af den
Dødes Gods er registreret, underhaanden, enten det er paa
Genreisen eller paa Hjemreisen til Kjøbenhavn, men efter
samtlige Skibsraadets Foranstaltning auktioneres for Maften
offentlig og tilslaaes den mestbydende og derover behørig
Nødtighed ved Dag og Datum holdes, paa det den afdødes
Arvinger kunne vederfares Det, og i Fald noget ei bliver
solgt, saasnart den afdødes Føringes Gods, hvilket efter Rhe-

22. Sept. dernes Foranstaltning usolgt Arvingerne til Bedste maa hjemføres. Om Eieren dør paa Hjemreisen, da skal Assistenten flittig Agt paagive, at den afdødes Gods vorder vel tilset og forvaret, hvormed Døksofficererne og andre Bedkommende efter Bestaaffenheden skulle have flittig Indseende, at intet af den afdødes Gods enten bortgives eller forkommes, men alting dermed rigtig tilgaar, med mindre de dertil selv ville svare.

3.

VI—XIII.

XIV. Om Tærning, Kort og Spil, Tusken og Bytten, Gjældsbreve og Testamenter.

1. Alle, som Tærning og Kort eller noget andet, til at spille og doble med, paa Skibet indføre, skulle have forbrudt en Maanedes Gage, og otte Dage paa Vand og Brød ubi Jern straffes.

2. Derforuden skulle de, der doble dermed, straffes efter Skibsraadets Sentents paa Kroppen, medmindre nogen til Tidsfordriv af Skibsraadet tilstedes at maatte lege Skaf, Dam eller slikt Spil, dog Tærning og Kortspil aldeles forbudt.

3. Fordrifter sig nogen desuagtet at spille, skal og alt, hvis som vindes og tapes inden Skibsborde, være ugyldigt, og ingen pligtig det at betale; er det betalt, da skal det igjen gives.

4 - 6.

XV—LI.

11. Decb. **Verordnung wegen Einschränkung des überflüssigen Gebrauchs der Cyde, für das Herzogthum Schleswig.**

Wir Friedrich der Fünfte u. s. w. thun kund hiemit:

1—10.

11. Es soll auch in peinlichen Sachen der Reinigungs-

End weiter nicht Statt haben, noch auf dieses durch die 11. Decb. Erfahrung für sehr mißlich und bey jetziger Gestalt der Sachen, zu Bestätigung der Wahrheit und Unschuld so wenig, als zur Hervorbringung des Geständnisses für zulänglich befundene Mittel ferne erkannt, sondern der gravirte, dabey aber längnende, oder nicht völlig bekennende Inkwisit, wenn der Richter die Indicia und übrige Umstände nicht darnach beschaffen findet, um zu der gewöhnlichen Territion zu schreiten nach Unterscheid der Fälle, entweder alsofort mit einer außerordentlichen Strafe belegt, oder (vorausgesetzt, daß er nicht Unser Untherthan sondern ein auswärtiger Landläufer wäre) Unsere Lande zu räumen, angewiesen, oder auch durch das Erkenntniß, daß gegen ihn die Mangel gnugamer Anzeigen für das mahl nichts weiter vorzunehmen sey lediglich der Haft, und angeställten Inkwisition entlediget werden. Solte indessen in diesem letzten Falle jemand, der solchergestalt nur ab instantia absolviret wäre, nachher verlangen, daß er von dem ihm angeschuldigten Verbrechen völlig freigesprochen werden mögte, so hätte das Gericht, wenn nach dem ersten Erkenntnisse zwey volle Jahre verflossen wären, und sich unter der Zeit keine neue, ihn gravirenden Anzeigen hervorgethan hätten, seinem Ansuchen Statt zu geben.

12—18.

1759.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmændene i Norge) 23. Febr. anl., at ved den Mils Distance, som Reskriptet af 7. Mai 1756 fastsætter, at ingen af de i Krig værende Magters Kapere under de nordiske Ryster maa opbringe noget Skib og i de norske Havne som Priser føre, skal forstaas den ordinære Sømil, hvoraf der gaa 15 paa en Grad.

23. Febr. Vi Frederik den Femte osv. Da Vi udi allern. Reskript til Dig af 7. Mai 1756 ang. hvorledes det skulde forholdes i Henseende til de i Krig begrebne Magters Kaper, som maatte indløbe i Bore nordiske Havne og der deres Priser indbringe med videre, have iblandt andet allern. befaleet, at ingen saadan Kaper paa en Mils Distance nær Bore Kyster maatte opbringe noget Skib, og det erfares, at udi Tilfælde, hvor der er faldet Kvæstion om Distancen fra Landet, i hvilken en saadan i Bore Havne indbragt Pris er gjort, have Dommerne ikke paa alle Steder været af lige Meninger, om den ved Reskriptet fastsatte Mil skulde antages at være en tydsk Mil, som almindelig regnes til Søs, eller en saadan Mil, som langs under Kysterne sædvanlig beregnes; saa paa det herudi kunde være en vis Regel for Dommerne, som ikke anses berettigede til saadan Mils Distance efter eget Tykke at forklare, give Vi Dig herved allern. tilkjende, at Vi finde for godt, at ved den Mil, som Reskriptet af 7. Mai 1756 taler om, skal forstaaes den ordinære Sømil, hvoraf der gaar femten paa en Mil.

20. April. Reskr. til Stiftsbefalingsmændene i Norge anl. naar Skipperen paa en i de norske Havne opbragt fremmed Pris paastaar, at han er opbragt nærmere ved Landet end Reskripterne af 7. Mai 1756 og 23. Februar sidstleden tillade, at vedkommende Underdommer da efter foregaaende Stævnemaal har at modtage Parternes Beviser og afhøre deres Vidner og derefter give sin Eragtning, om Prisen er gjort nærmere ved Landet end bemeldte Reskripter tillade eller ei, uden at befatte sig med at høre eller melde noget, om Prisen bør kjendes fri eller være god Pris, hvilken Eragtning skal

overleveres til Stiftamtmanden og af ham med hans 20. April. Betænkning nedsendes til det Danske Rancelli.

Vi Frederik den Femte osv. Efterat Vi i Anledning af værende Krig imellem Kongerigerne Frankrig og Storbrittanien til Efterretning for begge krigende Magters Kapere, som med deres i Søen gjorde Priser søge at løbe ned udi Bores norffe Havne, ved allern. Reskript af 7. Mai 1756 har ladet bekendtgjøre, at paa en Mils Distance nær Bore Ryster maatte ikke noget Skib opbringes; Vi og ved senere Reskript af 23de Februar h. a. have fundet for godt at anordne og fastsætte, at udi slige Tilfælde, hvor der maatte forefalde Kvæstion om Distancen fra Landet, i hvilken en saadan i Bore Havne indbragt Prise er gjort, skal ved den udi forberørte Reskript af 7. Mai 1756 ommeldte Mil forstaas en ordinær Sømil, hvoraf femten regnes til en Grad; saa gives Dig nu herved allern. tilkjende, at naar efterdags nogen Prise af bemeldte i Krig værende Puijsancers Kapere maatte blive opbragt i en norff Havn og Skipperen paa Prisen maatte paastaa, at han var opbragt nærmere ved Landet, end ommeldte Bore allern. Reskripter tillade, og i den Henseende reklamere Bores som en neutral Puijsances Protektion, da have vedkommende Underdommere der paa Stedet, efter foregaaende Stævnemaal, at imodtage Parternes Beviser og at afhøre deres Vidner, og, efterat han nøie har overveiet samme og søgt al mulig Underretning, give sin Eragtning, om Prisen er gjort nærmere ved Landet end ovenanførte allern. Reskripter tillade eller ei, og det uden i nogen Maade at befatte sig med at berøre eller melde noget, om Prisen bør frifindes eller kjendes god Prise, af hvilken Eragtning saavel som de førte Vidners Udsigende, han strax har at tilstille Dig Gjenpart, som Du, med Din Betænkning derover, isald Du maatte have noget derved at erindre, saasnuart muligt til Bores Danske Rancelli har at nedsende; ligesom Vi og

20. April. ellers allern. ville, at, hvergang saadan Hændelse sig til-
drager og der maatte indløbe Klage over Distancen, inden
hvilken Opbringelse var sket, Du eller vedkommende Dom-
mer da strax har at lade Konsulen eller hans Fuldmægtig
for den Nation, som Kaperen tilhører, slikt til fornøden
Underretning bekendtgjøre; da det imidlertid og indtil Sa-
gen er rent afgjort ikke maa være Kapere tilladt enten at
bortføre eller bortfælde den opbragte Prise eller i nogen
Maade at disponere.

18. Mai. **Frdg. ang. alle fremmede stemplede Korts Kas-
sation og Afkaffelse samt hvorledes videre med de
indenlandske fabrikerede stemplede Korts Forhand-
ling og Brug herefter i Danmark og Norge skal
forholdes.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at som Vi ere
komne i Erfaring, at de Kort, som endel Kjøbmænd og
andre saavel i Provindserne i Danmark som udi Bort Rige
Norge have at sælge og falholde, skulle til største Dels be-
staa i hollandske, skjønt stemplede Kort, uagtet at den For-
raad af fremmede Kort, som vedkommende i Danmark og
Norge ifølge af Bores Forordninger af 4. Januar og 13.
Mai 1757 skulle til Stempling have indsendt, have befun-
det sig saa ringe og saare lidet, at man efter de forud, og
førend Kortstemplingen begyndte, indhentede Efterretninger
over hvad Kort der sædvanlig aarlig i hvert Stift kunde
affættes, ikke andet kan sluttes end at jo saadan liden og
ringe Forraad af fremmede Kort forlængst kunde være solgt
og affat, da der dog endnu paa visse Steder skal befindes
ligejaastor om ikke større Beholdning af fremmede stemplede
Kort end der var den allerførste Tid, da Vedkommende
deres her stemplede Kort havde tilbagebekommet, og altjaa
ikke kan være andet end at fremmede efterstemplede Kort i
Rigerne blive indførte og usforsvarlig forhandlede til For-

nærmelse for det Brug og de Fattige, hvortil disse Stem- 18. Mai.
pelpenge ere henlagte; saa have Vi for saadant at hæmme
og denne egennyttige Omgang at forekomme, allern. for
godt befundet følgende at byde og fastsætte.

1 - 2.

3. Og paa det alt Underflæb med fremmede stemplede
Korts Salg og Brug ganske og aldeles kan vorde hæmmet
og affkaffet, saa skal herefter overalt udi begge Bore Riger
(Kjøbenhavn undtagen) ingen uden en eneste Mand i hver
Kjøbstad have Frihed at sælge stemplede Kort, hvilke Mænd
Bores Stiftamtmand hver udi sit Stift have at udnævne,
efterat de først fra Magistraterne, hvor nogen er, men
ellers fra Byfogderne, hvor ingen Magistrat er, have ind-
hentet behørigte Attester om samme Mænds Vederhæftighed,
og naar da disse Mænd ere udnævnte, saa skulle fornævnte
Stiftamtmand saadant til Over- og Meddirektionen for
Frederiks Hospital skriftligen indberette og derved lade følge
de foransførte Attester fra Magistraten og Byfogderne til
Efterretning i fornødent Tilfælde, hvorefter samme Mænd,
som saaledes beffikkes, aldeles ikke maa kjøbe Kort af nogen
anden end de, som dem af Hospitalets Inspektør til Udsælgning
tilsendes, eller videre fra dem selv til Udsælgning rekvireres.
Ei heller skal nogen, som bruger eller behøver Kort, tillades
at kjøbe stemplede Kort af nogen anden end af de for-
bemeldte Mænd, som i hver Kjøbstad blive antagne at have
stemplede Kort til Forhandling, alt under lige Straf baade
for den, der kjøber, og den, der sælger, som i næst fore-
gaaende anden Artikel ansørt beffindes. Men, hvad Kjøben-
havn angaar, da ville Vi, at dertil skal ordineres en Mand
paa Christianshavn og tre i Kjøbenhavn, som ere boende
paa beleilige Steder, hvilke da ligesom de andre og paa
selvsamme Maade alene skulle have Frihed til at sælge stemp-
lede Kort der i Staden.

4—8.

25. Mai. Frdg. ang. i hvad Alder Ungdommen maa antages til Konfirmation, hvorlænge Konfirmationen med nogle maa udsættes, og hvor snart de, som ere konfirmerede, derefter bør søge Herrens Bord.

Indm. Saml. pag. 167

30. Juli. Bl. imod alle Slags Dpløb paa Gaderne.

Endstjødnt de kongl. allern. Forordninger af 6. Februar 1694, 22. Oktober 1701 og 27. Juli 1742, hvilken sidste to Gange om Aaret ved Trommeslag paa alle publike Steder vorder publiceret, og andre kongl. Anordninger, samt derefter udgivne Plakater, udtrykkelig befale alle og enhver at holde sig fra Dpløb og Tumult paa Gaderne, maa det dog ugjerne fornemmes, at ved de paa nogen Tid foresaldende Tumulter og Slagsmaal, dels imellem Soldater indbyrdes og dels imellem Soldater og Matroser, indfinder sig saadan Mængde af borgerlige Folk, som tildels fornøie sig med at anse det, og endel ikke alene tage Parti i Ord, men endog ubi Gjerningen ved at kaste med Sten eller i andre Maader melere sig deri, saa at de, som af Hs. kongl. Majest. ere befalede at styre Dpløb og Tumult, ikke kunne udrette, hvis de bør, til Byens og Indvaanernes Sikkerhed, for den store Mængde af den borgerlige Stat, som ved og under Dpløbet opholder sig; thi blive alle og enhver af den borgerlige Stand, saavel af Mand- som Kvindefjønnet, hermed strengelig advaret, ei at indfinde dem nær ved eller opholde sig under Tumulten eller Alarmen, men enhver Uvedkommende at forsøie sig strax til sit Hus eller Hjem. Husbonderne, Haandværksmesterne og ellers alle andre Husbædre og Forældre advares og at holde deres Tjenestehende, Børn og Læredrenge hjemme. Skulde nogen af den borgerlige Stand indfinde dem ved nogen Slags Dpløb, maa de tilskrive dem selv, at de af Patrouillerne, Bagten og Politiet blive opbragte til næste Bagthus eller Arrest, og da enhver efter Stand at betale fra 1 til 10

Kldr., i Mangel af Betaling at straffes med Arbeide nogle 30. Juli.
 Dage i Kaspuset, Gaandværks- og andre Dreng samt
 Kvindfolkene at straffes, de smaa med Ris, og de større
 med Arbeide nogle Uger i Børnhuset. Ligeledes bliver, i
 Følge Brandanordningens 34. Art., at forstaas med de
 mange unyttige Folk af begge Kjøen, som sig ved Ildbrand
 indfinde. Vil nogen erkjendige sig om Ildbranden, hvor
 den er, da strax derfra hjem at begive sig, for i sin Bolig
 og Hjem at opagte. Skulde nogen i Lummelen vorde til-
 føiet nogen Ulykke eller Skade, enten af de ordinerede Pa-
 trouiller eller andre, som til at styre Lumult og Alarm
 have at befale, have de sig selv at takke, og i ingen Maade
 kunne vente Satisfaktion.

Bl. ang. at de ndi Kjøbenhavn holdende Pante- 1. Aug.
 bogers Registre skulle forandres og en ny Protokol
 for hvert af Stadens Kvarterer indrettes, med videre.

Overpræsident samt Borgermestere og Raad ndi den
 kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v., at hans kongl.
 Majest., vores allern. Arvefonge og Herre, ved Reskript til
 os af 27. Juni sidstleden, allern. har befalet, at de her i
 Staden holdende Pantebogers Registre skulle forandres, og i
 dets Sted 12 nye Protokoller indrettes, nemlig en for hvert
 af Stadens Kvarterer, hvorudi alle Gaarde og Huse efter
 deres nu havende ny Matrikuls Numere skulle anføres, og
 derved tillige tilføies de gamle Matrikulsnumere, samt om
 det er jordsfri Grund eller hvad Jordskyld deraf svares og
 til hvem; og saa ofte med Grunden sker Forandring, enten
 at en Grund bliver delt i tvende, eller tvende eller flere
 Grunde blive lagte sammen til en, skal saadan Forandring
 strax ndi Pantebogen paa behørigt Sted annoteres. Til
 hvilken Indretning det er fornødent, at enhver, som eier
 nogen Gaard eller Hus her i Staden lader sit derpaa ha-

1. Aug. vende Skjøde forevise Stadskonduktøren, som derpaa uden Betaling skal under sin Haand tegne Stedets gamle og nye Matrikulsnumere, samt i hvad Kvarter og Gade det er beliggende; hvorefter enhver skal være pligtig, naar de derom blive advarede, at lade deres Skjøder og Udkomster forevise udi Stadens Byffriverstue, som holdes her paa Raadstuen, og der at give den fornødne Oplysning. Og skal enhver herefter være tilfornbunden udi deres udgivende Skjøder og Panteobligationer at anføre Stedets Kvarter og Matrikulsnummer.
28. Septb. Anordning, at naar nogen ved Kommissionens Dom bliver domt til at betale Boder, som tilfalde Hans Majestæts eller publique Kasser, da skulle Kommissarierne til vedkommende Stiftamtmand indsende en Gjenpart af Domslutningen med Designation over Boderne, for at besørge samme inddrevne, saafremt Dommen ikke til hoiere Ret indstævnes og der bliver underkjendt eller forandret.

Indm. Saml. pag. 172.

1760.

21. Mai. Pl. ang. fri Handel saavel udi Stykke- som Møntvis med de her i Landet trykte Raturer.

Overpræsident samt Borgermestre og Raad udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v., at Hans kongl. Majest., vores allern. Arvefonge og Herre, den 11. Febr. sidstafviget har resolveret saaledes:

Vi ville, at Handelen med de her i Landet trykte Raturer skal ubehindret være tilladt alle og enhver af Underaatterne baade udi Stofke- og Møntvis.

Frdg. ang, hvorledes der med Delinkventfagers 7. Juni. Indstævning for Høiesteret og Overhofretten i Norge herefter skal forholdes.

Indm. Saml. pag. 173.

Bl. ang. Assistentkirkegaardenes Afskaffelse i 29. Oktb. Kjøbenhavn og sammesteds andre indrettede uden Stadens Nørreport.

Overpræsident samt Borgermestere og Raad udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v. at efter hans Majest. derom ergangne allern. Befalinger skulle de her i Staden værende Assistentkirkegaarde affattes, til hvilken Ende andre i deres Sted ere indrettede udenfor Stadens Nørreport, hvilke den 6. November førstkommende blive indviiede og strax tagne udi Brug, hvorefter ingen flere Lig blive begravede udi de nuværende Assistentkirkegaarde. Og ellers er angaaende Egenes Begravelse og Betalingen for Jorden med videre gjort følgende Anordning:

1. Egene maa til Assistentkirkegaardene udføres hvad Tid paa Dagen Leiligheden tillader, naar det ikkun sker mellem Kl. 9 om Formiddagen og Kl. 2 om Eftermiddagen.

2. Jordpaakastelse sker af vedkommende Præster i det Hus, hvor Liget staar, førend det til Assistentkirkegaarden udføres.

3. Til at tage Liget af Huset og sætte det i Ligvognen, skal, som hidtil, bruges Studenterne af Regentsen, eller andre, som efter Laugenes Artikler og andre Anordninger ere berettigede at bære Lig, og naar Liget er indsat udi Ligvognen, er Ligbærernes Forretning til Ende.

4. Til Kirken betales for Jorden af ethvert Lig som begravet udi Assistentkirkegaardene, nemlig: Af et fuldvoxyent Lig, som er 15 Aar gammel og derover: 8 Mk., af et halvvoxyent Lig, som er under 15 til 5 Aar: 6 Mk., og

29. Oktb. af et Barn, som er under 5 Aar gammel: 4 Mk.; dog, naar Vedkommende ei formaa at betale fuldt, maa det være Kirkeværgerne tilladt, ligesom hidtil efter Fr. 7. November 1682, derudi at give Moderation.

5—7.

8. Alle de ved Kirkerne her i Staden og paa Christianshavn værende Urte- og Kirkegaard skulde herefter anses uden Forskjel og alle kaldes med det Navn Kirkegaard, og for Jorden i disse Kirkegaard her i Staden at betales saaledes: for et fuldvozent Lig: 6 Rdlr. 4 Mk., for et halvvozent Lig: 4 Rdlr. 2 Mk. 8 Sk., og for et Barn: 3 Rdlr. 2 Mk.; men efter hans Kongl. Majestis. allern. Befaling skal Bremerholms Kirke og Skole forbeholde deres Rettigheder fremdeles som forhen efter Fr. 1682 og andre hidtil brugelige Vedtægter i Henseende til Lig, som i dens Kirke- og Urtegaard begravnes af de under Sjøetatens Jurisdiktion sorterende Personer, samt de efter Kirkens Privilegium i dens Sogns boende og Kirken ellers tilhørende Menighedslemmer; hvorimod Bremerholms Kirke paa sin Side ikke maa modtage noget Lig til Begravelse, som henhører til nogen af Byens Kirkesogne, med mindre de tilforn paa Holmens Urte- eller Kirkegaard havde Gravsted, i hvilket Tilfælde de skulde betale efter foransførte Tært, som er lagt paa Kirkegaardsjorderne; ligesom og Stadens Kirker paa sin Side ikke maa imodtage noget Lig til Begravelse af de under Sjøetatens Jurisdiktion sorterende Personer samt de efter Kirkens Privilegium i dens Sogn boende og Kirken ellers tilhørende Menighedslemmer, med mindre nogen af dem ligeledes havde Gravsted paa Stadens Kirkegaard. Hvilken indbyrdes Afhold, fra ei at begrave Uberettigede, Kirkerne have at holde sig ubrødelig efterrettelige, og skal alt Underfløb erstattes af dem, som Graven til uberettiget Lig have anvist, saa og tillige erlægge en Mulkt af samme Summa den forurettede Kirke til Fordel. Paa samme Maade skal

og forholdes i Henseende til Garnisons eller den Herre 29. Oktb. Zebaoths Kirke; dog, for at forekomme alle Disputer i Fremtiden har Hans Kongl. Majest. allern. fastsat, at ei alene Garnisonen i sig selv, men og Pensionister, samt alle Aftakkede, som ei have taget Borgerskab, ei heller have Gravsted udi andre Byens Kirkegaard, skulle henhøre til Garnisonskirken og deres Lig der lade begrave; hvorimod de sidste uden Moderation skulle betale den Forhøielse, som for de andre Stadens Kirkegaardsjorder er fastsat.

1761.

Bl. ang. at Dypsigelstiden for Paaske Flyttetid 14. Jan. for Huiseiere eller Leiere skal være inden Nytaar, og for Michaëlis Flyttetid inden St. Hansdag.

Indm. Saml. pag. 176.

Erddg. ang. Brandvæsenet for Kjøbstæderne i 24. Jan. Danmark.

Vi Frederik den Femte, osv. G. v.: at som Vi under Dato 13. Jan. indværende Aar allernaadigst have for godt befunden en almindelig Brandforsikringsanordning for samtlige Kjøbstæder udi Vort Rige Danmark, Kjøbenhavn undtagen, at lade udgaa og til alle Bedkommendes Efterretning bekendtgjøre; saa paaligger det nu enhver af yderste Flid og Forsigtighed, varsommelig at omgaaes med Ild og Lys, og vogte sig for Skjodesløshed, saavel i Henseende til sin egen, som den uskyldige Næstes Fordærv at forekomme, og paa det at Ildsvaade næst den Allerhøiestes Bistand og efter al menneskelig Mulighed kan vorde afværget, og om den skulde tilbrage, hvilket dog Gud i Naade afvende, den da igjen det hastigste at kunne dæmpes og udslukkes, saa ville Vi hermed følgende Brandordning allern. have paabudet og befalet, saasom:

1. Kapitel. Om Brandredskabet at anskaffe og vedligeholde.

24. Jan. 1—4.

5. Hvad Medskab ethvert Sted i saa Maade tilhører og Eieren sig anskaffet har, skal herefter i Kjøb og Salg følge Stedet og aldrig separeres derfra eller afhændes; sfer det, da skal det, hvor det findes, i vedbørlig Stand tilbageleveres og baade Kjøbere og Sælgere mulkteres paa ligesaa meget som det er værd.

II. Kapitel. Om Brandinspektørens og de Underhavendes Antagelse, Løn og Frihed.

1—4.

III. Kapitel. Om Ildsteder og deslige, hvorledes de skulle være beskafne.

1—3.

IV. Kapitel. Om Ild og Lys at iagttage.

1—2.

3. Naar nogen vil koge Beg eller Tjære, da skal dem dertil enten et sikkert Sted affides eller udenfor Byen af Dørrigheden anvises, forrettes det andensteds, da at betale for hver Gang det befindes 1 Rdr. i Straf. Under lige Straf maa ei heller i de Byer, hvor der haves Avling af Hør og Hamp, noget saadant tørres ndi Bagerovnene; saa skulle og de, som nogen Salpeter, Olie, Fernis, Terpentin eller deslige over Ilden ville koge og forarbeide, dermed varligen omgaas; sfer deraf nogen Skade, da straffes den Skyldige for saadan Skjædesløshed efter Lovens 6. B. 19. Kap. 2 Art.

4—23.

V—VII. Kapitel.

VIII Kapitel. Om en Brandret.

1. Paa det at al Ting ordentlig kan tilgaa, saa skal der paa Raadstuen holdes en Ret, under Navn af Brand-

retten, som skal bestaa af Magistraten, Byfogden, Byens 24. Jan. Kapitainer, hvor de ere, Brandinspektøren og Assistenten. Den skal holdes 1) Næste Onsdag efterat de tvende Visitationer om Paaske og Michaelis Lieder efter 5. Kap. 10. Art. ere blevne fuldførte. 2) Næste Onsdag efterat en Forseelse er begaaet eller noget i andre Maader skal ordineres. og 3) Næste eller anden Dag efter Fidsvaade har været.

2—7.

Frdg. anl. hvorledes med Delinkventers Under-13. Marts. visning af Præsterne i deres Kristendom og Saligheds Sag, imedens de sidde arresterede, skal forholdes.

Judm. Saml. pag. 177.

Pl., hvorved Kjøberne og Sælgerne advares, ei 18. Marts. at handle, førend Sælgerne komme med deres Varer til Torvene eller andre anordnede Steder.

Endstjondt de kongl. allern. Forordninger af 28. Juli 1684, 22. Oktober 1701, 10. Marts 1725 og 25. August 1741 med flere kongl. Anordninger forbyde af Forprang, er det dog fornummet, at adskillige af Stadens deslige Indvaanere, i Særdeleshed Fiskerkoner og andre Omløbere, skulle understaa dem, at tage uden Stadens Porte, paa Rheden og Toldboden, for der at opkjøbe adskillige og til Husholdningen henhørende Viktualier af Fjerkræ, Fisk og Frugter etc., for derefter at udsælge, der alt ifølge Loven og Forordningerne bør bringes paa Areltorvene, for der at falholdes; thi advares alle og enhver, saavel Bønder som Skippere, at de ikke sælge nogen af deres hidbragte Varer til Prangere, som samme igjen udsælge, førend de ere komne ind i Staden paa Torvene eller andre anordnede Steder. Ligeledes advares i Særdeleshed de af Stadens Indvaanere, som kjøbe ovenanførte Varer for samme igjen

18. Marts at udsælge, at de ikke understaa sig at kjøbe noget, af hvad Slags det og maatte være, udenfor Staden, enten af Bønder, eller udenfor paa Rheden eller Toldboden af Skippere, førend det er kommen paa Torvene eller andre anordnede Steder, og ei, førend Klokkeren om Formiddagen er slagen 10, men om Fredagen Klokkeren 11; alt under Straf af Varernes Konfiskation og derforuden at anses med tilstrækkelig Makt ifølge allerhøiest bemeldte Forordning af 25. August 1741.

26. Marts. **Pl. ang. det udi den kongl. Bildtbane i Svang gaaende Krybskytte- og Wildtthveri*).**

Hs. kongl. Majest.s til Danmark og Norge etc. Deputerede for Finantterne og Tilforordnede udi Kammerkollegio G. v., at det allern. har behaget Hs. kongl. Majest., for at hævne det i Svang gaaende Krybskytte- og Wildtthveri, den 24de Marts indeværende Aar at resolvere og befale, at naar Sagtbetjentene en eller anden for saadan Forbrudelse udi den kongl. Bildtbane maatte angive, og Sagen derpaa nøie er bleven undersøgt, den paagjældende og ikke sig samme paa nogen Maade bevistligen kunde fralægge, maa ermelde Betjentes Ed, i Mangel af andet Bevis, naar der haves god Formodning om Angivelsens Rigtighed, anses tilstrækkelig til den paagjældende at fælde. Hvilket efter Hs. Majest.s allern. Befaling til Vedkommendes Efterretning hermed bekjendtgjøres.

29. Mai. **Reskr (til Præsidenten i Underadmiralitetstretten) ang. Arrest paa Betjente under Havnekommissionen i Kjøbenhavn.**

Vi Frederik den Femte osv. Vi give Dig hermed

*) Denne Plakat er ikke bleven thinglyst.

tilfjende, at Vi, i Anledning af Os elskelige Bores Tilfor- 29. Mai.
ordnede udi Havnekommissionen i Bores kongl. Residentsstad
Kjøbenhavn, deres allerund. gjorte Forestilling, at de af
samme Kommission dependerende Betjente maatte være fri
for personlig Arrest for Gjæld, allern. have fundet for godt,
at alle de af Havnekommissionen i bemeldte Kjøbenhavn
dependerende Betjente, saasom Havnefogder, Bromænd og
andre, ikke maa arresteres for Gjæld paa deres Personer,
medmindre Kreditor i Forvejen har meldt det for bemeldte
Havnekommission og der forgjæves anholdt om sin Be-
taling.

**Frdg., hvorved Pulsvaaders Brug ved Fiskeriet 22. Juni.
i Limfjorden paa visse Vilkaar tillades.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v., at som Vi er
kommen udi Erfaring, hvorledes den ved Forordningen om
Fiskeriet i Limfjorden af 15. December 1750 iblandt andet søiede
Anstalt, om Vaaders Brug alene af Harboernes og Aggers
Sognes Beboere, paa visse Tider og Steder, har ikke med-
ført den Nytte, hvortil der ved var henset, men derimod fore-
løben en og anden Misbrug, og de om Fjorden boende og
paa lovlig Maade der fiske hindret udi denne deres
Nærings Fortsættelse, saa have Vi til bemeldte Bore hjære
og tro Undersaatters Bedste allern. for godt befundet at
anordne

1. Det maa være de om Fjorden boende Undersaatter
i Almindelighed, ligesom forhen efter Lovens 5. Bogs 10.
Kap. 46. Art. har været tilladt, herefter usorment aarligen
fra St. Hans til St. Bartholomæi Dag at fiske i Fjorden
med Pulsvaader, men ikke før eller efter denne Tid, og ei
heller med andre Pulsvaader end de, som efter bemeldte
Forordning af 15. December 1750 dens 22. Post ere bundne
og indrettede.

2. Enhver, som vil betjene sig af dette Fiskeri, bliver

22. Juni. pligtig for indeværende Aar, strax efter denne Forordnings Publikation, men derefter aarligen en Maaned førend Fiskeriets Begyndelse at anmeldte sig hos den Rettens Betjent, under hvis Jurisdiktion han agter med Pulsvaad at fiske, og medbringe samme sin Vaad for at lade den efterse og forsegle, da den saaledes forseglet forbliver indtil St. Hansdag, naar Fiskeriet indgaar. Og have Rettens Betjente derefter 14 Dage før St. Hansdag derom til vedkommende Amtmand at sende hver sin Forretning.

3. Ingen maa med ommeldte Redskab fiske andensteds end under den Jurisdiktion, hvor han sig forud paa ansørte Maade har angivet, og ingen Tid paa de Steder, hvor saadant Fiskeri ved ansørte Forordning af 15. December 1750 er forbudt.

4. Naar Fiskeriet ved Bartholomæidag er til Ende, skulle de Fiskende, i det seneste inden 8 Dage efter samme Bartholomæidag, atter melde sig hos Rettens Midde med deres Vaade, hvoraf de brugelige da forsegles og de ubrugelige kasseres.

5. Ikke desto mindre have Rettens Betjente midt i Fisketiden at foretage den ved Forordningen 15. December 1750 befalede Inquisition og ved Fiskeriets Ende indlevere deres Forklaring om, hvorledes det befalede er efterlevet, til vedkommende Amtmand, som dets Befindende til Vor Rentekammer indberetter.

6. Befindes nogen at handle imod de første fire Poster, være sig enten i at fiske med Pulsvaad paa utilladelig Tid eller Sted, eller at have før og efter Fisketiden nogen uforseglet Vaad, være sig enten det var i Brug eller ikke, da skulle ikke alene de Skyldiges Vaad og Vaad til Angiveren og Opbringeren være forbrudte, men endog hver, som dermed betrædes, bøde, ligeledes til Angiveren, 10 Rdlr.

7. De om Fjorden boende Jordegodsseiere skulle være forbundne nøie at paaagte, at intet imod denne Forordning

af deres Bønder og Tjenere eller for deres Grund fore- 22. Juni.
 tages, saafremt de ikke selv dertil vilde svare, hvorfor, naar
 befindes herimod at være handlet, saavel den Skyldiges
 Husbond som den, for hvis Grund Forseelsen er begaaet,
 eller hvor de Skyldige lande med deres Vaade og Vaadder
 samt dermed have deres Tilhold, skal indestaa for og svare
 til alt, hvad den Skyldige har forbrudt, saa at Husbonden
 og Grundeieren udrede deraf hver den halve Del, og hvor
 Grunden er fælles, indestaar den største Lodseier eller nær-
 meste boende Proprietær for, hvad samtlige Grundeiere i
 saa Maade tilkom at udrede, imod Regres til de andre i
 Proportion af enhveres Hartkorn. Derimod nyde de samt-
 ligen Regres til den Skyldige, og dersom denne ikke betaler
 de udi 6. Post dikterede Bøder uden Søgemaal, dømmes
 han, foruden samme Bøder tilligemed Sagens Bekostning,
 udi lige saadan Mulkt til nærmeste Tugthus, og i Mangel
 af Betalingen undgælder han derfor med Arbeide udi
 Tugthuset et halvt Aar.

8. Alle Forbrydelser, som herimod maatte opdages,
 paatales og paafjendes ved den Jurisdiktion, hvorunder
 samme er begaaet, efter 24 Timers Varsel. Og maa saa-
 danne Sager paa slet Papir, og uden Rettens Gebyr fore-
 tages og udføres, hvorimod Rettens Betjente maa af Ved-
 kommende oppebære ved Pulsvaadernes Forsegling aarligen
 for hvert Vaad, som under deres Jurisdiktion bruges, 1
 Rdlr., hvoraf Dommeren nyder de to tredie og Skrивeren
 en tredie Del, imod at de behørigen og nøie paaagte, hvad
 dem ved denne Forordning befalet er.

Nl. ang. at Underholdnings- og Baretægtspenge 9. Septb
 efter Forordningen af 18. Marts 1693 skulle ngenlig
 betales og altid erlægges en Ilge fornd.

Overpræsident samt Borgmestere og Raad udi den
 kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.: At som der ofte er

9. Sept. reist sig adskillige Disputer om de for Gjæld arresterede Personers Underholdnings- og Varetægtpengenes Betaling, saa har Hs. kongl. Majest., Vores allern. Arvekonige og Herre, ved Reskript til Os af 4. hujus, anordnet og befaleet: At Underholdnings- og Varetægtpengene ifølge Forordningen af 18. Marts 1693 skulle ngentlig betales og altid erlægges en Uge forud, da det kan dependere af den, der har ladet Arresten gjøre, om han paa en Gang forud vil betale for mange eller saa Uger, men i Fald han lader den arresterede hentsidde en Uge eller syv fulde Dage, uden at betale Underholdnings- og Varetægtpengene, skal Arresten efter Forordningens Indhold være ophævet.

4. Nov.

Pl., hvorefter ingen Ankersmedde maa udlevere noget Anker, forend det ved Weierhuset i Kjøbenhavn er bleven veiet og stemplet, under hundrede Rigsdalers Mulkt.

Indm. Sam. pag. 182.

1762.

22. Dec. Pl. ang., at for det Forskud, Vognmændene nyde af Renovationsskassen, skal den skyldige Vognmands Heste, Vogne, Hestefoder, Seletøi, og alt hvad dertil henhører, være til Forsikkring.

Overpræsident, samt Borgmestere og Raad udi denne kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v.: At paa det Vognmændene heri Staden, saavel af det store som lidet Laug kunne blive noget soulagerede, har Hans kongl. Majest., vores allern. Arvekonige og Herre, ved Reskript til os af 17. hujus allern. anordnet og fastsat: at for det Forskud, Vognmændene nyde af Renovationsskassen, skal den skyldige Vognmands Heste, Vogne, Hestefoder, Seletøi og alt hvad dertil henhører, være til Forsikkring, og Renovationsskassen deraf nyde prioriterlig Betaling, fremfor al anden Gjæld,

som herefter gjøres, være sig Bantsætning, Arrester, Exe=22. Decb. futioner eller andet.

1763.

Pl., hvorved alle Bærtshusholdere, **Oltappere** 4. Juli. og andre ifølge Hs. Majst.s allern. Reskript af 1. hujus strengelig forbydes at tillade Læredrenge, eller andre deslige unge Tjenestefolk, at opholde sig i deres Huse og der enten drikke eller spille.

Overpræsident samt Borgmestere og Raad ubi denne kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v.: At Hs. kongl. Majst., vores allern. Arvefonge og Herve ved Reskript til os af 1. hujus allern. have fundet for godt derhen at forandre den 11. Post ubi det ved Plakater af 3. December 1755 publicerede Reskript af 28. November næstforhen: At de Bærtshusholdere, Oltappere eller andre, som tillade Læredrenge eller andre deslige unge Tjenestefolk at opholde sig i deres Huse, og der enten at drikke eller spille, skulle af Politimesteren efter Forseelsens Bestaffenhed første Gang paalægges en Pengemulkt af 1 til 8 Rdlr., og den, der anden Gang skulde antræffes ubi lige Forseelse, paa samme Maade mulkteres fra 4—16 Rdlr., men tredie Gang straffes ligesom de, der forsøre Ungdommen, efter Lovens 6. Bogs 22. Kap. 3. Art. paa deres Boslod og forvises Byen, og om de ingen Boslod have, straffes paa Kroppen med Fængsel og Arbeide, som Forseelsen er til.

Frødg. ang., at den, som er Fader til et uægte14. Oktb. Barn, skal lige med Moderen bære Omsorg for dets Opdragelse og efter hans Formue erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger, som Barnets Underholdning udfordrer, til det er ti Aar gammelt.

Indm. Saml. pag. 183.

16. Novb. **Frdg., hvorledes med Desertørers Straf her-
efter skal forholdes.**

Vi Frederik den Femte osv. G. v. at Vi allern. have for godt funden at lade den ubi Vore Krigsartiller og andre Anordninger paa Desertionen satte Straf paa nogen Tid in suspensio, og derimod allern. ville, at dersom der ved Desertionen ei konkurrerer nogen anden Forbrydelse, som efter Lovene haardere bør straffes, den første simple Desertion da skal anses med saa mange Gange Spidsrodsløben, som de ved Gjærningen forekommende Omstændigheder maatte udfordre; den anden med selv samme, men dobbelt Straf, men den, som tredie Gang begaar denne Misgjærning, paa Livstid hensættes til Fæstningsarbeide. Dog dersom flere maatte rotte sig sammen, enten de fuldføre deres Forsæt eller det i Forveien bliver opdaget, skulle samme, og fornemmelig de, som overbevises at have stiftet saadanne Komplotter, forledt andre, eller paa anden Maade befordret Sagen, saavel som og de øvrige Komplises, ja ogsaa de, som have haft Kundskab derom og ei angivet det, efter Sagens Bestaaffenhed, straffes haardere end simple Desertører, nemlig første Gang ikkun med Spidsrodsløben, men anden Gang med Fæstningsarbeide paa Livstid. Krigsretterne have altsaa efter foregaaende nøieste Undersøgning herefter at dømme, men derimod naar en Desertør, og fornemmelig saadan en, som over den tilladte Tid er udblevet, af fri Villie, og saaledes at man kan formode en sand Forbrydelse hos ham, sig igjen indstiller, da, efter forefindende Omstændigheder, at bruge en billig Moderation, ja vel og at kjende, om den bør være befriet for Straf; og i det øvrige ved Angivelse af ovenomtalte Komplotter at holde samme paa Forlangende, saa meget nuiligt er, heimmelige, og dernæst om Belønningen at indhente nærmere Resolution, men i vidrigt Fald at kjende paa, om og med hvor meget

Angiveren, foruden at han bliver frikjendt, isald han har 16. Novb. været impliceret, bør belønnes.

1764.

Reskr., (til Rektor procancellarius og Profes- 6. Jan.
sors ved Kjøbenhavns Universitet) ang. at Doktor
og Professor Berger ikke maa aflægge Vidnesbyrd
om en Barselsfærd i Accouchementhuset.

Vi Frederik den Femte osv. Efter som Os allerund.
er blevet refereret, at Os elskelig Agent Jacob Gregorius
Graah skal have indstævnt Os elskelig Doktor Christian
Berger for Konsistorium, at aflægge Vidnesbyrd, om be-
meldte Agent Graahs Hustru ikke, i hendes Barselsfærd, er
bleven betjent i Accouchementhuset; da, som bemeldte Pro-
fessor Berger, ratione officii, bør have Opsyn ved Stif-
telsen for Hittebørn, saavidt Accouchementvæsenet vedkommer,
og Bores angaaende denne Stiftelse, den 13. Marts 1756,
ergangne allern. Befaling paabyder den allerstrengeste Tav-
shed, og at tvende Jordemødre skulle antages til at betjene
dem, som enten af Udsæelse ei ville have deres Besvang-
relse bekjendt, eller af Uformuenhed ingen Hjælp vide sig,
ligesom ogsaa disse Jordemødre, under Straf som Menedere
og at forvises Landet, ei maa aabenbare, hvo sig i saa
Maade hos dem anmeldte og af dem lod sig betjene, hvor-
udi ikke gjøres nogen Exception i Henseende til gifte Koner,
saa give Vi Eder hermed tilkjende, at Vi allern. finde for
godt, at bemeldte Professor Berger i foransførte og flige
Tilfælde ikke bør aflægge sit Vidne.

Frdg. ang. Handelen paa Bore amerikanske 9. April.
Gilande og hvad i Henseende til Loldvæsenet er at
iagttagelse samt udi Lold og Afgift skal betales.

Vi Frederik den Femte osv. G. v.: At da Vi,
Andet Hæfte. 27

9. April. for ydermere at befordre Plantationen paa Bore amerikanske Gilande St. Croix, St. Thomas, St. Jean og Krabbe-Gilandet med omliggende Der, saavel som og Navigationen og Handelen derpaa og paa Kysten af Guinea fra Bore Niger og Lande, allern. have fundet for godt de forrige herom ergangue Anordninger og Foranstaltninger, til samtlige Bore Undersaatters Nytte og Fordel, dels at forbedre og forandre, dels og at lade sammendrage, hvad alle Vedkommende allerund. have at iagttage samt udi Told og andre Afgifter paa Gilandene at betale, saa autordue og befale Vi hermed allern. som følger:

I—II. Kapitel.

III. Kapitel. Angaaende det, som henhører til Handelens Befordring paa Bore amerikanske Gilande, saavel som Handelen der i Landene med andre fremmede Kolonier i Amerika.

1. Endsfjøndt paa Bore amerikanske Gilande efter Reglementet er paabudt aarlig at svares af en fuldvoren Mand-Slave 2 Rdlr. 48 Skill. og af en Kvinde-Slave 1 Rdlr. 24 Skill. i Kopskat, saa dog, da denne Afgift for Indvaanerne paa St. Croix hidindtil er bleven modereret til 1 Rdlr. for en fuldkommen Slave og 48 Skill. for en over Aars Slave, have Vi af særdeles kongl. Naade endnu indtil videre, ikke alene forundt Indvaanerne paa St. Croix denne Moderation, men Vi ville endog lade Bore Undersaatter paa de øvrige Gilande nyde samme, saa at paa samtlige Bore Gilande indtil videre ei skal betales uden denne modererede aarlige Kopskat, nemlig: af hver fuldkommen Slave 1 Rdlr. og af en over Aars Slave 48 Skill.

2—4.

5. Da det hidindtil har været tilladt med fremmede Nationers Skibe at indbringe Slaver til Bore amerikanske Gilande, saa lade Vi det og derved indtil videre have sit Forblivende; dog med Vilkaar, at udi Betaling for deslige

med fremmede Nationers Skibe Gilandene tilbragte Slaver 9. April. ei maa gives mere end tvende Fode Sukker à 1000 Pund Brutto eller i dets Sted et proportioneret Kvantum i Bomuld for hver fuldvoxen Mand-Slave og for de øvrige udi Proportion, hvilket Sukker og Bomuld dog med det samme Skib, hvormed Slaverne ere indbragte, og samme Reise, imod den anordnede Tolds og andre Afgifters Betaling, igjen skal udføres, og skal det ellers være Bedkommende uforment benævnte Sukkers eller Bomulds Beløb, til hvad Sted de selv ville, at henbringe. Men den øvrige Betaling for deslige Slaver skal ske udi Sukker og andre Produkter, som sendes til Bore Riger og Lande, item med Rom eller i Deyler, saaledes som de med Indvaanerne derom selv bedst kunne forenes.

6.

IV. Kapitel. Angaaende Gilandenes Produkters Udførsel til Europa.

1—4. ...

5. Al Ladning, som maatte foretages fra Bord til Bord, eller af et Skib udi andet, skal herved paa det alvorligste og under haard Straf være forbuden, hvormed Bores Gouvernement der paa Gilandene skal have nogle Indseende, saa at al Losning og Ladning sfer udi vedkommende og rette Havne.

V. Kapitel. Angaaende Gilandene St. Thomas og St. Jean udi Særdeleshed.

1. Bore Gilande St. Thomas og St. Jean erklære Vi herved til at være Frihavne for alle Bore Undersaatter udi Bore Riger og Lande, saavel som for alle fremmede Nationer, og at det maa tillades alle og enhver sig derhen at begive og sig der etablere. Fra forbemeldte Frihavne maa drives en fri Handel med alle saavel europæiske som amerikanske Varer... ..

2—5.

9. April. VI. Kapitel. Angaaende Slavehandelen paa Kysten af Guinea.

1. Handelen, som føres paa Kysten af Guinea og derfra med Slaver paa Bore amerikanske Eilande, skal ske med indenlandske og Bore Undersaatter udi Bore Riger Danmark og Norge samt Hertugdømmet Slesvig, itom Altona og de Os tilhørende private Stæder udi Hertugdømmet Holsten tilhørende Skibe, hvilke hver Gang med Bores fra det Vestindiske Guineiske Kente= samt General=toldkammer erpeberet Pas dertil skulle være forsynede.

2. Til at facilitere Slavehandelen for Bore Undersaatter, have vi indtil videre tilladt, at deslige Skibe, efter derom gjørende Ansøgning og fra Bores Vestindiske og Guineiske Kente= samt Generaltoldkammer erholdte Tilladelse, saavel fra en fremmed Havn som fra de i Bore Riger og Lande maa udredes, dog maa ei andre Varer undtages end alene saadanne, som for Kysten af Guinea ere tjenlige og af bemeldte Bores Kammer ere blevne tilladte.

3—5.

6. Endsskjøndt at Told eller Recognition af Slaver, som til Bore Eilande indbringes, er reguleret og fastsat til 8 Rdlr. af hver fuldvoxen Slave og for de øvrige efter Proportion, saa dog, da denne Afgift paa St. Croix af Os allern. er bleven modereret, ville Vi, til at befordre Plantationen paa Bore amerikanske Eilande, ei alene fremdeles lade denne Moderation for samtlige Eilande indtil videre kontinuere, saa at der ikkun betales af hver fuldvoxen Slave 4 Rdlr., og en halvvoxen 2 Rdlr., og et Barn 1 Rdlr., men endog tillade, at de med Bore Undersaatters Skibe fra Kysten af Guinea direkte dertil bragte Slaver for benævnte Afgift indtil videre aldeles maa være befriede. Men skulle deslige Slaver henbringes og sælges til fremmede Stæder, da skal forestaaende Recognition deraf betales.

7—9.

VII. Kapitel. Angaaende Toldvæsenet paa 9. April.
 Eilandene i Henseende til Angivelser og Told-
 betjentenes Forretninger i Særbeleshed.

1. Naar noget Skiberum der til Eilandene ankommer, skal Kapitainen eller Skipperen strax sætte an ved det Sted, som dertil for Toldvæsenet saavel som til Fartspiernes Sikkerhed ere forordnet, og, saasnart Ankeret er i Grund, og ei noget strengt Veir det forhindrer, forsøier han sig strax til Toldboden, for der sit medhavende kongl. Pas, i Fald Skibet kommer fra Europa, at producere, samt, hvorudi hans Ladning i Almindelighed bestaar, at anmeldte, hvorpaa Toldbetjentene strax forsegle Skibet og have dermed Opshn, at ei nogen Urigtighed med de indehavende Varer, imod Vores Anordning, begaas.

2—23.

VIII. Kapitel.

Pl. anl. at ingen Skippere eller andre, som have 12. Mai.
 Brænde at udsælge, maa understaa sig at give Favnsætterne et Stykke Brænde af hver Favu eller anden ringeste Douceur, enten i Brænde, Penge eller andre Maader etc. etc.

Indm. Saml. pag. 185.

Pl. ang. hvorledes det til Retteus Pleie og 13. Aug.
 Institutiens Befordring samt bedre Orden ved Sagers Udførsel og Vidners Forelse skal forholdes med videre.

Overpræsident, samt Borgmestere og Raad udi den kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, G. v.: At Hans kongl. Majest. vores allern. Arvefonge og Herre, ved Reskript af

13. Aug. 8. hujus allern. har tilkjendegivet os, at Hs. Kongl. Majest. til Retteus Pleie og Justitiens Befordring, samt bedre Orden ved Sagers Udførsel og Vidners Fjærelse ved Bythingsretten heri Staden allern. har fundet for godt at ville have anordnet og befalet

1. De til Kjøbenhavn's Bythingsret udstedte Stævninger skulle saa betimelig indleveres paa Byfogdens Kontor, at de i Stævneprotokollen kunne vorde ekstraherede, inden Retteu sættes, paa det Retteu den ordinære Thingdag ikke derved skal opholdes fra andre Sager at fremnie.

2. Alle Sager, efter derover forfattet Fortegnelse eller Thingliste, skulle, efter deres Orden og Ælde, paaraabes og foretages, først Thingsvidnesagerne og derefter Domsagerne. Udi Thingsvidnesagerne forholdes saaledes: Naar Citant eller Kontracitant har sine Vidner tilstede paa de ordinære Thingdage og Vidneprotokollen er ledig, saa omenbskjønt Kontraparten eller Fuldmægtig, efter Paaraab, ikke møder, bør dog Vidnesagen have sin Fremgang, og de mødende Vidner afhøres, og vil Kontraparten derefter enten have de allerede førte Vidner ydermere examinerede, eller andre Vidner førte, skal han være pligtig dertil at udtage Stævning næste Ræt, efterat det forrige Thingsvidne er sluttet, da Hovedsagen ellers ikke derefter skal opholdes.

Udi Domsagerne bliver at iagttage, at naar den ene Part møder og den anden udebliver, anses det, som den udeblivende ikke har noget eller videre at svare, og, naar den paagjældende lovlig er forelagt, bør Sagen optages til Dom, men udeblive begge Parter tvende Retsdage efter hinanden, anses Sagen som afgjort, og af Retteu ophæves.

3. Opsættelser maa ikke bevilges over 8 Dage udi nogen Sag, medmindre den begjærende Part dertil har bevislig Marsag eller paaberaaber saadanne Dokumenter, som han, ved Anstandstidens Forløb, bør have ved Haanden;

beraaber han sig paa Kontrastævning, maa den strax in 13. Aug. forma forevies; beraaber han sig paa Forlig, maa han have Kontrapartens Tilstaaelse, mundtlig eller skriftlig, eller og hans Principals skriftlige Begjæring til Retten, at Sagen forlanges udsat til at forsøge Forlig. Udi andre Tilfælde maa ingen Anstand bevilges, uden naar Dommeren, af besynderlige Årsager, eragter det fornødent, saasom om Sagen angaar personas miserabiles eller dependerer af en anden Sags Paakjendelse in antecessu, i hvilke og deslige Tilfælde det maa ankomme paa Rettens Eragting, paa det at ingen med Retten skal vorde overilet.

4. Den, som stævner en anden til at lide Dom, bør strax samme Thingdag, som Stævningen kommer i Rette, gjøre Saggivelse, forsømmer han det, bør Stævningen ikke mere gjælde. Naar Saggivelse er sket, maa han ikke begjære Opsættelse eller Opsættelse ham forundes, førend det sker, for at svare paa det, som fra Kontraparten maatte være indkommet. Men dersom han beviser at have anlagt Vidneslag, maa han, til samme at udføre, forundes behørig Tid.

5. Ved Stævneprotokollen maa ingen videre mundtlig Procedure tillades end Begjæring om Dokumenters Modtagelse, en kort Protest, eller Paastand til Kjendelse eller Dom; alle Frettesættelser, Deduktioner og vidtløftige Exceptioner skulle ske skriftlig, paa det at Retten, fra andre Sager at fremme, ikke skal opholdes ved vidtløftige Haranguer og Protokollationer.

6. Naar nogen gjør Ulyd ved Retten, i eller uden Protokollen, eller viser sig grov enten ved Vanden, unyttig Snak, uskikkelige og usømmelige Expressioner, uanstændige Lader, eller Støien, enten mod Retten, Bederparten, Vidner eller andre, skal Dommeren strax i Protokollen admonere dem, og ved samme Admonition opkræve Thingmændene, som stedse bør have deres Dine henvendte til Retten, at

13. Aug. Jaasnart de høre nogen admoneres, og han ikke vil rette sig efter den givne Advarsel, skulde de strax, eller i det ringeste tvende af dem enstemmig anmeldte det, som strax indskrives i Vidneprotokollen, hvor de med oprakte Fingre, under Lovens Ed, bekræfte, hvad de have set og hørt, og skal saadant Vidnesbyrd anses ligesaa fuldkomment, som om den paagjældende kunde være indkaldet, deres Vidnesbyrd at paahøre, og de under Faldsmaalsstraf indkaldte derom at gjøre Forklaring, da Dommeren ogsaa strax, uden Bægning eller nogen Indvending, skal tilpligte den Skyldige Mulk fra 3 til 9 Lod Sølv, og tillige ved samme Kjendelse paaminde den Skyldige om sin Pligt, og den Straf og Mulk, som videre vil paafølge; imidlertid, og indtil saadan Kjendelse er affagt, skal ikke noget ved Rættens i Protokollen foretages, men saadan mellemfaldende Rættens-Sag skal decideres og anses som en separat Sag; hvilke Kjendelser ikke maa appelleres uden med og under Hovedsagen, naar den paakjendte Forseelse derunder er fket, eller deraf deriverer; men har den Oprindelse af en anden Sag, som ikke ved Rættens den Tid ved nogen af Protokollerne drives, eller alene af den Skyldiges flette Dpførsel, maa den indstævnes, og i saa Fald det passerende gives separatim befreven; og skal saadan Appel ske inden fjorten Dage; dog bør dens Deklaration ikke hindre Mulkens Exekution, den Stadens Underfoged usfortøvet skal udpante saa betimelig, ham Rættens Resolution og Eragtning tilstilles, da Mulkten ubi Appellations Tilfælde forbliver hos ham in Deposito.

7. Skulde nogen saa aldeles glemme sig selv og den Respekt, han er Lovgiveren og Rættens skyldig, saaat han foragter Mulkten og ikke vil lade sig korrigere, da skulde Thingmændene, alle eller nogle, ja endog andre tilstedeværende, være pligtige, det passerende paa anførte Maade at bebidne, hvorefter Rættens maa lade den Skyldige ud-

sætte og fængsling anholde, dog strax for Stadens Magi- 13. Aug.
strat Tilsdragsen at anmelde, da samme besørger Sagens
Paataale.

8. Dersom nogen Part, Vidne, Prokurator, eller hvo-
somhelst det maatte være, fremkommer for Retten drukken
eller bestjænknet, da siden saadan Tilstand ikke lettelig er at
bevise, men alene ankommer paa Skjønsmhed, og at op-
kræve Thingmændene, til herom at give deres Betænkning,
alt for meget opirrer Gemhytterne, hvorved en eller anden
kan tildrage sig saa megen desto større Uleilighed, efterdi
en bestjænknet Person er ikke sig selv mægtig; saa skal saa-
dant ene og alene ankomme paa Rettens Skjønsmhed, og
naar da en saadan Person raades i al Stilhed at gaa
hørt, enten ved Retten selv, eller ved hvem Retten dertil
bestikker, maa han strax forsøge sig fra Retten og udaf
Thingstuen, uden ringeste Ophævelse og Paaanke; men der-
som nogen ikke vil lade sig Rettens Admonition være efter-
rettelig, men desuagtet søger at trænge sig frem, skal han
fra Retten udsættes og, om han endda skulde vedblive at
være opsættig, da paa hans egen Bekostning at indleveres i
Stadens Arresthus, og der Ratten over at forblive.

9. Til Thingsvidnesagerne at befordre, skal, det meste
muligt er, Vidnerne, efter skriftlige til Retten overleverede
Kvæstioner og Kontraktvæstioner, examineres, saa at den
mundtlige Examination ikke maa dependere af Parternes
Godtbeftindende, men skal ske, paa antagelig Begjæring og
med Rettens Samthkke, naar nogen mundtlig Kvæstion skal
fremstilles i Protokollen, hvilken, saa koncis som muligt er,
skal forfattes, og Dommeren ikke være tilladt, mere end 4
à 5 mundtlige Kvæstioner at tilstede, alene til at give en
Ide af Sagen, paa det de skriftlige Kvæstioner paa Grund
af samme pro & contra kunne formeres, da det, efter Om-
stændighederne, maa tillades Thingsvidnesagerne at udsætte,

13. Aug. til saadanne Kvæstioners Forfattelse; og maa ingen Tingsvidnesag begyndes af mundtlige Kvæstioner, men enhver, som vil føre Vidner, skal være tiltænkt, sine Kvæstioner skriftlig at nedlægge; paa samme Maade kontinuerer Kontraparten, som strax under et og paa det korteste bør gjøre sin Indsigelse, og ikke extorbere unyttige Interlokutoria, men at den ene Sag efter den anden kan vorde foretaget og befordret, saa at Vidnerne ikke gjøres tjede, ved at lade sig i nogle Timer, med undertiden 60 til 70 og ligesaa mange Kontravæstioner, examinere, hvorved ofte ikke søges eller vindes andet, end at forlede og forvirke Vidnet, og lægge Skjul paa den rette Sandhed. Iøvrigt skal Forordningen af 3. Marts 1741 ved Vidners Førelse i alle Maader iagttages, og af alle vedkommende noie efterleves.

Forestaaende 3., 4. og 5. Post, saavel som Slutningen af den 2. Post, skulle ligeledes i Henseende til Processerne ved Kjøbenhavns Raadstueret iagttages; da og Prokuratorerne ved Sagernes Agering, og medens Indlæggene og Dokumenterne for Retten oplæses, ikke maa bruge nogen mundtlig Tale, men hvad de, foruden hvad som er skrevet, maatte have at erindre, at ste, naar et Indlæg eller andet Dokument er læst til Ende; endnu mindre maa Prokuratorerne begge paa en Gang tale, hvorved ikkun Retten forvirkes; og naar Prokuratorerne sig herimod forse, skulle de ved Dommen med Mulk forrigeres. Ligeledes vil Hs. kongl. Majest., i Henseende til de ved Skifterne, enten imellem Arvingerne eller Kreditorerne, forefaldende Tvistigheder, indtil videre allern. have anordnet og befalet:

1. Naar nogen paaraaber at ville føre Vidner, bør han næste Retsdag forevise Vidnestævning, og naar det ei sker, maa Tvistigheden optages til Paakjendelse; men naar Stævning forevises, og den til Tingsvidnes Erhvervelse be-

vilgede Anstandstid er expireret, fremlægges **Thingsvidnet 13. Aug.** med endelig Deduktion, eller om videre Tid dertil behøves, fremlægges Attest, at **Thingsvidnet** ei er sluttet.

II. Til at fremkomme med skriftlig Tilsvær, maa ei gives høiere end 14 Dages Anstand, med mindre Retten selv skjønner, at der enten formedelsi Tingenes Vidtløftighed, udførelse af Korrespondance eller andre deslige Aarsager, behøves længere Tid.

III. Naar en af Parterne, efter erholdt 14 Dages Anstand, ei med sit Tilsvær skulde være færdig, maa ikke gives videre end 8 Dages Anstand, med mindre alle Parter om længere Udsættelse ere enige; men udebliver han aldeles, naar de første 14 Dage ere forløbne, bliver, efter Omstændighederne, enten Skiftet sluttet, eller det ventilerede til Paakjendelse optaget.

IV. Naar en Kreditors Fordring er bleven modsagt, og han ikke, efter tvende Ganges Tilføjelse, møder eller lader møde, bør Skiftet derefter ikke opholdes.

Frdg. aul. nærmere Foranstaltning til at fore- 19. Sept.
komme, at ingen af Hs. kongl. Majest.s Underaa-
ter overtræder til den papistiske Religion eller dertil
overtales, og at ingen Jesuiter sig i Hs. Majst.s
Riger maa opholde.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som Vi ere komne i Erfaring, at omendstjøndt det i Borens allern. Lov og andre kongl. Anordninger og Befalinger er blevet forbudt, at ingen Jesuiter og deslige geistlige Personer maa lade sig finde eller opholde udi Bore Riger, saa og, at ingen af Borens evangeliske Religion, saalænge de sig der opholde, maa antage den papistiske Religion, ei heller de af Borens Religion, som træde i Ægteskab med en romankatholff,

19. Sept. lade deres Børn opdrage og undervise i en anden end den sande evangeliske Lærdom, saa skal det dog findes, at nogle af Vore Undersaatter hemmelig til den papistiske Religions Lærdom vorde forførte; thi ville Vi, til slige Forsøvelser og deraf flydende skadelige og fordærvelige Følger at forekomme, allern. have anordnet og befalet:

1. Ingen, hvo det og være maatte, maa understaa sig at forføre nogen af Vore Undersaatter til den papistiske Religion; og saafremt en romankatholsk Præst skulde findes at overtale eller anlage nogen af Vores Religion, enten til Information eller Konfession, skal han derved have forbrudt den Frihed, længere at opholde sig her, men dersom det er en anden Katholik af Vores Undersaatter, skal han derfor straffes med visse Aars Fængsel, efter Sagens Bestaffenhed; og som Vi ingeniunde ville tillade, at de, som ere evangeliske, og sig i Vores Riger opholde, træde over til den romankatholske Religion, under hvad Naakud det end kunde være, saa maa og ingen Slags Undskyldning, endog af godvillig og utvungen Angivelse, til at ville antage den papistiske Religion, i saa Naade gjælde, eller tjene dem til Befrielse.

2. Naar de af Militærstanden, som ere af den romankatholske Religion og ville træde in Conjugium mixtum, angive sig for Præsten med deres Chefs skriftlige Tilidelse, skulle de give deres Forpligt, at de paa ingen Naade ville tillade eller samtykke, at deres Hustru antager den romersk-katholske Religion, saa og at de, i Følge de ergangne allern. Bestallinger af 13. Mai 1720 og 14. December 1748, ville lade de Børn, som i saadant deres Ægteskab fødes, oplære i den evangelisk-lutherske Religion; og skulle vedkommende Chæfer have nøie Indseende med, at denne Hevers efterkommes, og Børnene, til sin Tid, holdes til Undervisning i lutherske Skoler, og, naar det ikke sker,

saadant paa behørigte Steder angive; saa skal og Magistra- 19. Sept.
ten eller vedkommende Øvrighed, i Henseende til dem, der
henhøre under deres Jurisdiktion, og indlade sig i slikt et
Egteskab, bære den muligste Omsorg for, at det samme af
saadanne Egtesfolk vorder efterkommet; hvorfor og disse,
før de træde i Egteskab, have at give Magistraten eller
Øvrigheden paa ethvert Sted Efterretning derom, og til
Præsten medbringe et Bevis paa slet Papir, som uden Be-
taling skal meddeles, at det hos Øvrigheden er blevet an-
meldt; ligesom og de, der saa deres Afsted fra Krigsstanden
og leve i blandede Egteskaber, usfortøvet skulle angive sig
hos Magistraten eller vedkommende Øvrighed, med Bevis
fra deres Chef, hvor mange Børn de have, samt at de
iblandt deres Børn, som ere af den Alder, ere blevne holdte
til Skole hos en lutherisk Skoleholder.

3. Naar en romersk-katholsk vil indlade sig i Egte-
skab med en Person af den evangeliske Kirke, skal den Præst,
som forretter Bielsen, lade saadant blandet Egteskab have
sit aparte Sted til at tegnes paa i Kopulationsprotokollen,
paa det han kan have Indseende med, om bemeldte Person
søger Herrens Bord med de evangeliske; til hvilken Ende
og deres Navne skulle have sit behørlige Sted i Tegne-
protokollen hos Klokkeren; og da det vel undertiden sker, at
Folk, skjøndt de bo i et Sogn, dog gaa til Alters i en
anden Menighed, saa skal bemeldte Præst ogsie forhøre Per-
sonen, hvo der i Fremtiden skal være dens Skriftefader,
samt hvor dens Bopæl er, at det første usfortøvet kunde mel-
des vedkommende Præst til Efterretning, og det sidste Po-
litimesteren, eller vedkommende Øvrighed paa ethvert Sted,
som derom har at underrette Rodemesteren i samme Bys
Kvarter, paa det der kunde have Die med dette Par Egte-
folk, om de flyttede nogensteds hen, og deres Bopæl bestan-
dig vides, saa længe de sig der i Byen opholde.

4. Husværter, som tage dem, der ere af conjugiis

19. Sept. mixtis, til Leie i deres Huse, skulle være forbundne til at paaagte, om de Børn, de have, holdes til Undervisning i en lutherisk Skole, og, saafremt det anderledes befindes, da at angive det for Politimesteren eller vedkommende Øvrighed, saafremt de ei ville underkaste sig vedbørlig Tiltale, om de herudi tage Forsømmelse.

5. Omendstjøndt Vi vel ikke ville formene de sig ndi Bore Riger opholdende romankatholiske, naar saavel Manden som Hustruen begge ere af den Religion, at lade deres Børn undervise i deres Troes Bekjendelse; saa skulle de dog derhos være forpligtede for Politimesteren eller vedkommende Øvrighed, og for Regimentschefen, saafremt de ere Militære, at anmelde, paa hvad Sted, og af hvem de undervises, paa det derom, naar det skulde findes fornødent, kunde ske nøiere Undersøgning.

6. De Børn, som af blandede Ægtefæber ere fødte og allerede have søgt katholiske Skoler, skulle uvægerlig, naar de ere under 17 Aar, enten ved Militæretatens, om de ere Soldater- eller Matrosbørn, eller, ved Magistratens og vedkommende Øvrigheds Foranstaltning, saafremt de ere under deres Jurisdiktion, holdes til Undervisning i lutheriske Skoler; og maa det Paaaskud ikke gjælde, til herfra at unddrage sig, at de allerede havde kommunikeret hos en romankatholisk Pater, efterdi det er Borens alvorlige Villie, at de Børn, som fødes af forskjellige Religionsforvandede, skulle opdrages i den evangelisk-lutheriske Religion, i Følge de derom forhen gjorte og under 15. Mai 1750 igjentaagne aklern. Anordninger og Foranstaltninger, og saaledes ingenlunde ville tillade, at det maa forblive, ved hvis endel derimod maatte have handlet og foretaget sig.

7. Paa det og paalidelig Efterretning kunde erholdes, hvor mange af saadanne Børn ere, og hvor de opholde sig, skulle Præsterne af deres Kopulationsprotokol give en rigtig Fortegnelse over dem, som af den evangelisk-lutheriske

og romersk-katholske Religion, siden Maret 1750, ere blevne til-19. Sept. sammenbiede, og sende samme til vedkommende Øvrighed, paa det de kunne anstille nøie Undersøguing, om de Børn, de have ablet i deres Ægtefæb, ere blevne underviste i den romersk-katholske Lærdom, og, i saa Fald, søies Anstalt til deres Undervisning i den evangeliske Religions Sandheder.

8. De voksne, som ere 17 Aar og derover, og ere overtraadte til den papistiske Kirke, skulle være forpligtede til at komme til den lutheriske Præst, hvis Menighed de ligge ndi, for af ham at vorde underviste om deres Bildfæveller, og Borens evangeliske Religions Sandhed; og, i Fald de herimod skulle findes overhørige, hvormed Øvrigheden bør have Indseende, kunne de vente derfor vedbørlig at vorde tilsalte.

9. Som det og, ved Kongl. Befaling af 15. Marts 1748, er blevet anordnet, at saavel de Militære, som og Magistraten i Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, skulle aarlig lade forfatte en Liste over alle Papister, som sig der opholde, gifte og ugifte, de gifte, af hvad Religion deres Husfruer ere, samt hvor mange Børn de have, og Biskoppen samme Liste tilsende; saa skal saadant ikke alene, saavel i Kjøbenhavn, som andre Steder, for Fremtiden nøie efterkommes, men endog derhen ses, at disse Lister ere saa rigtige og paalidelige, at de, hvilke det er anbefalet samme at forfatte, for deres Nigtighed kunne være ansvarlige.

10. Da det og skal befindes, at nogle ere reiste til Lybæk, eller andensteds hen, og der have bekjendt sig til den romersk-katholske Religion, saa skal det, for Fremtiden, være saadanne forbudt, derefter at maatte igjen indfinde sig i Bore Nigev; og de, som allerede saaledes maatte have antaget den romersk-katholske Religion, og ere komne tilbage, skulle være pligtige at møde hos den lutheriske Præst, hvis Menighed de bo ndi, for at imodtage Undervisning af ham.

19. Septb. 11. I Henseende til de Præster, som de ved Borens Hof sig opholdende fremmede Ministre, af den romankatholske Religion, udi Lovens 6—1—5 ere tilladte at have til deres Gudstjeneste, ville Vi allern., at dermed fremdeles skal forholdes efter Loven, saaledes at deslige Præster, hvilke dog ingenlunde maa være Jesuiter, saafremt de ikke ville vente at anses efter Loven, ikke maa prædike, uddele Sakramentet, forrette Børnedaab og Kopulationer eller nogen anden Gudstjeneste, uden i Ministrenes iboende Gaarde og Huse, ikke heller der, for nogen anden, end for de romankatholske, som bevisligen enten ere fødte af to katholske Forældre, eller som katholske her i Landet ere indkomne; og, hvis nogen saadan Præst sig herimod forser, skal han, efter foregaaende Anmeldelse og Aftale med den fremmede Minister, strax forvises Bore Riger.

12. I øvrigt ville Vi hermed have befalet, at alt, hvis udi Loven, Forordningerne og fgl. Befalinger, i Henseende til dem, som ere af den papistiske Religion, er anordnet og befalet, skal af vedkommende Bore Betjente paa det npiagtigste iagttages og efterleves, saa at dem til deres Religions Øvelse ikke tilstaaes større Frihed, end dem har været forundt.

31. Oktb. Bl., hvorledes de skulle anses og straffes, som skjodesløs omgaas med Ild paa Hederne i Sylland, med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at eftersom for Os allerund. er blevet andraget, at udi Silkeborg, Dronningborg, Halds, Lundenæs, Bøsting og Niberhus Amt, i Bort Land Nørrejylland, udi de derværende Heder, paa nogle Aar, af Skjodesløshed, skal være opkommen store Hedebrande, hvorved de omliggende Beboere ei alene skulle have mistet deres Græsning og Løvveskjær, men endog Skjolden af Heden tilbels være afbrændt samt store Strækninger

Hede i mange Aar desformedelst blive ubrugelige, og tildels 31. Oktb. kunde forvolde Fjlbefand; da have Vi, til sliq skjødesløs Dmgang at se hæmmet og afstraffet, og de deraf befyngtende skadelige Følger at forebygge, allern. funden for godt at anordne og befale

1. De, som gjøre Ild i Hederne, for at varme sig, naar de der vogte deres Kreaturer eller have andre Forretninger, eller gaa i Hederne med Tobakspiber uden Hytte eller i andre Maader omgaas skjødesløs med Ilden paa Hederne, skulle, naar det dem lovligen overbevises, for hver Gang betale 20 Rdlr. i Mulkt, deraf $\frac{1}{4}$ skal tilfalde Ungiveren, om der er nogen, men $\frac{3}{4}$ nærmeste Hospital; skulde der og, ved saadan deres Skjødesløshed, opkomme Ild, og samme gjøre Skade paa Heden, da skulle de desuden erstatte Skaden, efter uvillige Mænds Sigende. Formaa de Skuldige ikke at udrede de idømte Bøder og Skadesløsholdelse, da skulle de straffes paa Kroppen efter Forordningen 6. December 1743, dens Formelding, saaledes, at de af Øvrigheden henseendes til nærmeste Fæstning eller Tugthus, der at arbejde en Dag for hver Mark Danste, de ikke kunne betale. Og skal Underrettsdommen, i sliqe Sager, saasnart den er affagt, indsendes til Amtmandens Approbation, som, efterat han har approberet den, uden videre lader den yrefvere.

2. Skjønt det virkelig og i sig er til største Fordel for dem, der af Heden ville indtage et Stykke til Sædeland, at de først afhugge Lyngen, hvor den er høi, og siden opløse Jorden, men, hvor Lyngen er kort, at de opløse den tilligemed Jorden, men saadant for endel falder besværligt, især paa de Steber, hvor Lyngen er laug, høi og stærk, saa ville Vi vel indtil videre allern. have tilladt, at de, der saaledes ville indtage noget Stykke af Heden til Sædeland, og ikke, paa den forher ommeldte mere fordelagtige Maade, kunne det afstedkomme, maa, eftersom hidindtil Brug været

31. Oktb. har, afbrænde Lyngen paa samme Stykke; dog at dermed i alle Maader forholdes efter Lovens Forfkrift 6—19—8, og at alle næstomliggende Lodsieiere derom advares, og vedtage en befeilig Tid om Sommeren, naar der er ingen Blæst, da en møder fra hver Gaard for at vogte og afgrave, at Ilden ikke skal gribe videre om sig, end det, til at indtages, udsete Stykke strækker sig. Forsømme de det, eller forholde sig dermed anderledes, skulle de derfor anses og straffes efter foregaaende første Artikels Formelding.

3. Som Hebeboerne og hidindtil, i visse Tilfælde, have været vante til at skjære Tørv, og brænde samme til Aske, for at betjene sig af Asken, isteden for Gjødning, saa skjøndt saadan Tørvs Brænding snarere er til Tab og Skade, end til Fordel for Bedkommende, ville Vi dog indtil videre allern. tillade samme paa de Steder, og i de Tilfælde, hvor Beboerne ikke vide paa anden Maade at hjælpe sig; dog at Tørven ikke skjæres uden paa Udmarker, og saadanne Steder, som til Græsning ere utjentlige, at Heden først rundes om affjæres, og Tørven samles paa et Sted, som er nedrigt, hvor den vel maa tilbæffes og derefter afbrændes til Aske, saaledes, at om Blæst paakom, Lyngen da ei var i Nærværelsen, saa at den derved kunde antændes. Og bør Bonden eller hans Folk, saa længe Tørven brænder, Nat og Dag derved holde Vagt, paa det ingen Skade deraf skal forarsages; skulde det anderledes befindes, eller noget af alt dette forsømmes, bør Bedkommende derfor anses og straffes saaledes, som forhen er meldt.

4. Naar nogen handler imod foransførte, bør Naboerne og andre, som derom have Kundskab, det strax angive for vedkommende Amtmand eller Foged. Fordølge de det, og det dem overbevises, bør de anses med en Mulkt til Sognets Fattige, fra 4 til 12 Rdlr. efter Omstændighederne, og, i Mangel af Betaling lide paa Kroppen saaledes, som i den første Artikel er meldt, hvor-

efter de Vedkommende sig allerind. have at rette. Thi 31. Oktb. byde Vi og hermed allern. befale Vores Grever, Stifts-
befalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Lands-
dommere, Præsidenter, Borgmestere og Raad, Fogder og
alle andre, som denne Plakat, under Vores Kancellifegl,
tilsikkert vorder, at de den af Prædikestolene i de Distrikter,
den angaar, samt paa andre behørigte Steder lade læse og
forlynde, saa og siden aarligen gjentage paa Kirkestævne,
ligesom Vi og ville, at den alletider skal være opslaaet paa
Tingene i disse Distrikter til Vedkommendes Esterretning.

1767.

Frdg., at af de Penge, som i Danmark og Norge 13. Febr.
herefter udsættes, ikke maa tages høiere Rente end
fire af Hundrede aarlig m. v.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som det
allerede for en Del Aar siden, ved Forordningen 17-
Marts 1751, er blevet Vedkommende tilladt at udsætte pu-
blike og Umyndiges Midler for fire af Hundrede aarlig
Rente, det og siden den Tid er kommet dertil, at af de
fleste Kapitaler, som her i Landet ere udsatte, nu ikke svares
høiere Rente, hvilken Renternes Forandring og Nedsæt-
telse ei alene er dem fordelagtig, som med Besværing be-
siddede faste Eiendomme, men endog nødvendigen meget maa
tjene til Handelens Flor og Udvidelse samt Fabrikers og
Manufakturers Istandsættelse og Frembært; saa have Vi,
efter slige Omstændigheder, og for endvidere at befordre
disse saa nyttige Hensigter, af særdeles Omhu for Vore
kjære og tro Undersaatters sande Bedste og Velstand, allern.
funden for godt at anordne og befale . . . at af de Penge,
som mod aarlig Rente udi Vore Riger Danmark og Norge
herefter udsættes, ikke maa tages høiere Rente end fire af
Hundrede aarligen. Dog, hvad de i Forordningen af 26.
November 1731 tilladte og saa kaldte Bexelobligationer an-

13. Febr. gaar, da maa af de Penge, som mod flige Vexelobligationer paa nogen kort Tid udlaaes, tages fem af Hundrede aarlig Rente; alt under den i Loven fastsatte Straf for dem, som maatte understaa sig høiere Rente end her forefrevet staar at tage.

22. April. **Provisorisk Traktat imellem Kong Christian den Syvende og Keiserinde Catharina den Anden.**

I den hellige og høilovede Treenigheds Navn.

.....

1. Hendes keiserlige Majestæt over alle Russer meddeler herved paa egne Vegne og som Formynder for Sin Sr. Søn, Hs. keiserlige Høihed, den fra kongl. dansk Side begjærede fuldstændige Renunciation paa den af Kronen Danmark okkuperede høislystelige Andel af Hertugdømmet Slesvig, og lover dernæst, ikke blot at anvende alle bona officia hos Hs. keisl. Høih. Kronprindsen, Thronfølger og Storfyrste over alle Russer, saasuart Høistfamme har naaet Myndighed, for at Høistfamme selv i egen Person for sig selv, sine Arvinger og Descendenter skal afgive en gyldig Renunciation paa den nævnte høislystelige Andel og desangaaende udstede en solen Renunciationsakt overensstemmende med det Udkast til en saadan, der sub Lit. A. er bilagt denne Traktat, men ogsaa at formaa alle levende Fyrster af den holsten-gottorppe mandlige Linie til enten strax nu, eller de minorene strax efter naaet Majorenitet, at tilveiebringe en ligelydende høitidelig Renunciation paa ommeldte Andel af Hertugdømmet Slesvig; thi skulle ovenmeldte yngre Prindsjer, i Fald de imod Formodning ikke skulle være at bevæge dertil, aldrig blive delagtige i de dem ifølge denne Traktat ellers tilgode kommende Goder.

2. Til Gjengjæld for saadan indrømmet og tilfagt Renunciation tager Hs. kongl. Majest. til Danmark og

Norge etc. først og fremmest af den Gjæld, som er bleven 22. April. kontraheret af hans Forfædre af det regjerende Høifyrstelige Hus Slesvig-Holsten-Gottorp indtil Hertugdømmet Holstens Restitution og altsaa ad Annum 1720 incl., ganske paa sig og forpligter sig til dens Betaling og Restitution.

3—8.

9. Desuden lover Hs. kongl. Majest. for Sig og Allerhøiøftsammes Efterfølgere til Kronen paa det helligste, nu og fremtidig, at anvende alle mulige retmæssige Midler paa bestandig i Fremtiden at sikre den yngre Linie af det storfyrstelige hertugelige Hus i Besiddelsen af Bispedømmet Lübeck.

10. For at nu den nu saa lykkelig tilstedeværende Forbindelse og Enighed imellem Danmarks og Ruslands Herfere kan blive desto varigere, og al Leilighed til fremtidige Differenser i det alledurchl. oldenborgske Hus, saa vidt som det for menneskelig Omfigt er muligt, kan for evigt være banlyste, og da til Opnaaelsen heraf af Hs. kongl. Majest. til Danmark og Norge Udvevlingen af den storfyrstelige Andel af Hertugdømmet Holsten mod Grevskaberne Oldenborg og Delmenhorst ofte og nu igjen paany paa det indstændigste er bleven begjæret og fremstillet som det eneste sande Middell til den bestandige Bevaring af det ovennævnte Maal, og som Følge heraf Hendes keisl. Majest. over alle Russer allerh. har fundet sig bevæget til at indvillige heri, saa fastsættes herved, og ere begge pacifcerende høie Parter komne overens herom, at paa den i det efterfølgende nærmere bestemte Maade den storfyrstelige Andel af Hertugdømmet Holsten skal udvevles imod de nævnte tvende Grevskaber Oldenborg og Delmenhorst.

11—34.

Nesfr. (til Oberst og Generalgouvernør Peter 8. Mai. Clausen) anl. hvorledes med Prokuratorerne paa

8. Mai. **St. Croix, St. Thomas og St. Jean i Vestindien,**
deres Salarium skal forholdes m. v.

Vi Christian den Syvende osv. Som Os af din til Borens Geheimeraad i Borens Geheimekonseil og Overtsekretær i Borens danske Rancelli Os effelig Hr. Otto Thott, Ridder p. p. under den 27. September a. p. afsladte Skrivelse allerund. er bleven foredraget, hvorledes en stor Del af Indbyggerne paa Bore Gilande St. Croix, St. Thomas og St. Jean i Vestindien for Dig skal have beklaget sig ove^r det ubillige af Prokuratorerne der paa Landet æffende Salarium samt Dommernes og Skriverens Efterladenhed i deres Embeder, saa give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi tilflig fig indsnegen Misbrug og Egennyttighed og deraf flydende Tab og Skade for Indbyggerne at forekomme allern. have fundet for godt at anordne og befale

Angaaende Prokuratorerne:

1. Udi rene og klare Gjældsager, hvor nogen søges efter udgIVEN Obligation eller andet Gjældsbevis, Bexelsbreve paategneede Regninger, og andre saadanne uimodsigelige Dokumenter, hvilke Sager gjerne mundtligen til Doms ageres, bør Prokuratorerne lade sig nøie med det Salarium, som Retterne tilkjende Kreditor, hvilket sædvanlig skal være 4 a 5 Rdlr., efterat alle Omkostninger ere fradragne.

2. Udi alle andre Gjældsager, hvor nogen Kvæstion af Kontraparten gjøres imod Kravets Rigtighed, og hvor en Prokurator maa skrive et eller flere Indlæg, bør ham betales fra 10 til 20 Rdlr. efter Sagens Vidtløftighed, foruden det af Dommerne tillagte Salarium, som en Prokurator, efter at alle paa Sagen gjorte Omkostninger ere fradragne, ligeledes tager.

3. Udi alle de Sager, som angaa en eller anden partikulær Dispute, bør de nyde efter Sagens Omstændigheder og Vidtløftighed fra 50 til 100 Rdlr. og ei videre.

4. For en Høiesterets Stævning at koncipere, bør de 8. Mai. ifkun nyde 5 Rdlr.

5. For at møde udi et eller andet Skifte, betales dem fra 20 til 50 Rdlr. alt efter den derved havende Umage, som af Principalen paaskjønnes.

Angaaende Retterne:

De 200 Rod Sølv, som en Dommer, ifølge Lovens 1. Bogs 5. Kap. 8. Art., bør erlægge til næste Hospital, naar han, uden loblig Marsag, optager en Sag til Dom længere end i 6 Uger, skulle Dommerne paa bemeldte Bores Gilande være forbundne strax at betale til Bores Generalgouvernør, efter hans skriftlige Ordre, og mod hans Kvittering, hvorudi bør meldes, hvor lang Tid Sagen har været optagen til Dom, hvad Marsag Dommeren har anført til saadan Ophold, og hvorfor samme Undskyldning ikke kunde finde Sted; dersom Dommeren formener sig derved at være fornærmet, skal det staa ham frit for, enten at paastaa Frisindelse for Overretten, eller med allerund. Ansøgning til Os at henvende sig til Bores danske Rancelli. Dersom og nogen melde sig hos Bores Generalgouvernør med Klage over Skrивeren i Retten, at han har forholdt at give ham hans Domme eller andre Breve beskrevne over den i Lovens 1. Bogs 8. Kap. 9. Art. fastsatte Tid, og Skrивeren ingen skjellig Marsag kan anføre, til at undskyldte saadant Ophold, da skal Generalgouvernøren være den Klagende behjælpelig til at nyde den ham, i Følge Lovens 1. Bogs 8. Kap. 9. og 10. Art. af Skrивeren tilkommende Erstatning. Som og Gjæsteretter der paa Gilandene skulle være komne alt for meget i Brug, til større Bekostning for dem, der have Processer, siden de der i Rettens Gehyr med videre maa betale 3 a 4 Gange saameget, som i en ordinær Retsdag, saa bør for Fremtiden Gjæsteretter ikke finde Sted, uden i de Tilfælde, hvor Loven og Forordningerne det udtrykkelig befale eller tillade, og især hvor enten Sagsøgeren eller hans

8. Mai Bederpart er Gjæst, hvorunder dog ingenlunde bør eller maa forstaaes, naar en Fremmed og Fraværende lader anlægge Sag imod en af Indvaanerne ved en der paa Landet værende Kommissionær eller Procurator, fiden slike Sager ved de ordentlige Retter bør ordeles og paafjendes.

5. Juni. Fundats for Professorernes Entekasse.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at eftersom Os elskelige Rector og Professorer ved Univerfitetet i Borets Kongelige Residensstad Kjøbenhavn for Os allerund. have andraget, at, paa det Professorum Entek ved bemeldte Borets Univerfitet kunde herefter vorde betænkte med nogen bedre Pension til nødvendigt Underholdning, end de hidindtil have nydt efter ældgamle Statuta, hvorefter de næppe have havt 30 Rigsdaler aarlig, have de til den Ende frivillig indgaaet og underskreven efterfølgende Konvention og Forening, hvorpaa de hos Os allerund. have anholdt om Borets allern. Konfirmation, hvilken Konvention og Forening Ord til andet saaledes lyder: Da fast alle Entekasser hidindtil synes ei at kunne være ved Magt, og den fra ældgammel Tid ved Univerfitetet fastsatte Pension for Professorers Entek er saa ringe, at den sjelden gaar over 30 Rigsdaler aarlig, hvilke i nærværende Tider ei kunne anses for nogen synderlig Hjælp; men vi dog gjerne vilse se vore Entek bedre soulagerede, saa have vi nu levende Professorer consistoriales indgaaet imellem os følgende Forening, og nu her ved allerund. ansøge om Deres Kongelige Majests. allern. Konfirmation derpaa, nemlig:

1. Vi oprette en Entekasse for Professorers Entek ved Kjøbenhavns Univerfitet alene, og for ingen andre, og det saaledes, at bemeldte Entek tillige ubehindret stedse beholde den Pension ved Univerfitetet, som Professorum Entek fra ældgamle Tider efter Statuta er tillagt, og som de alletider nydt have.

2—13.

14. I hvor liden eller stor Entepensionerne af denne 5. Juni. Kasse maatte blive, da maa de aldrig besværes med nogen Arrest, Dom eller Eksekution, men skulle stedse blive urørte til Enernes Underholdning, dog maa Enkerne selv i behøvende Tilfælde assignere paa deres Pension, men den bliver ei betalt før Terminen, og om Enken dør forinden, da betales ei mere, end til hendes Død forfalden var.

15—20.

Da ville vi forestaaende Konvention og Forening, som en Foundation til en bestandig Pensionskasse for Professorum Enker ved Universtitetet udi bemeldte Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, udi alle dens Ord, Klausuler og Punkter, saasom samme her oven indført findes, allern. have konfirmeret og stadfæstet

Frdg. ang. det i Loven for Leiermaal anordnede 8. Juni. aabenbare Skriftemaal herefter at skulle være op-
hævet.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da Vi ere komne i Erfaring, hvorledes det i Bores Lov for Leiermaal anordnede aabenbare Skriftemaal i Stedet for at opnaa den derved havde gode og kristelige Hensigt medfører adskillige Uleiligheder og ofte giver Anledning til Misbrug og Forargelse, saa have Vi allern. fundet for godt samme Skriftemaal aldeles at ophæve, ligesom Vi og hermed allern. anordne og befale, at de, der forse sig med Leiermaal, skulle efterdags være fri for at staa aabenbare Skrifte, imod at de sættes 8 Dage paa Vand og Brød, medmindre de ville erlægge og indsende det for de hidtil bekomne Fritagelsesbevillinger paabudne, da dem fra Bores danffe Kancelli meddeles Kwittering derfor paa 10 Rigsdalers Papir, saa og at de herefter som hidtil betale de i Loven fastsatte Bøder, og saavel Moderen paa sin Side bærer al mulig Om-
sorg for Barnets Opdragelse, som Faderen paa sin Side

8. Juni. efter Vilkaar og Formue dertil kontribuerer, ifølge Borens elffelig kjære Hr. Faders, Salig og Høilovlig Shukommelse, allern. udgivne Forordning af 14. Oktober 1763 om uægte Børns Underholdning og Opdragelse.

28. Sept. Patent, kongl. Majest's. Reskript til Magistraten i Kjøbenhavn, af 25. hujus, hvorudi allern. befales, at alt Hittegods, som findes heri Staden og paa dens Grund, skal leveres paa Politikammeret etc.

Judm. Saml. pag. 189.

18. Decb. Frdg. aug. Delinkventers Afstraffelse, som uden foregaaende Marsag, alene for at gjøre en Ulykke, og derved at miste Livet, ombringe andre.

Vi Christian den Syvende, osv. G. v.: at Vi i Anledning af de nu paa nogen Tid saa ofte, desto værre, forøvede forsætlige Mord paa uskyldige Børn og andre, allern. have bragt i Erfaring, at Borens Høisalige Hr. Faders Forordning af 7. Febr. 1749, som stæpper Straffen for dem, der uden nogen foregaaende Tvistighed eller dertil given Marsag begaa forsætlig Mord paa de dem imødekommende Personer, ikke saa fuldkommelig har opnaaet den derved intendede Hensigt; ligesom Livsstraf ei heller synes saa aldeles at passe paa den Misdaeder, der ønsker sig Døden og er tjed af Livet, og af saadan Kjedsommelighed lader sig forelede til at begaa et forsætlig Mord paa en uskyldig Person; saa have Vi allern. funden for godt, for slige melankoliske og tungsindede Menneffer, der dog ikke kunne anses at være berøvede Forstandens Brug, (thi i saa Fald omgaaes der med dem efter Danske og Norske Lovs 6. Bogs 6. Kap. 17. Art. og Danske Lovs 1. Bogs 19. Kap. 7. Art. samt efter Norske Lovs 1. Bogs 17. Kap. 7. Art.) som maatte begaa

saadan forsætlig Mord, at forandre den ved bemeldte For-18. Decl. ordning fastsatte Dødsstraf til en daglig og vedvarende Straf, Lidelse og Forhaanelse, som efter Misdæderens Gemysks Befkaffenhed og Tænkemaade eragtes mere bekvem til at opnaa Straffens Hensigt, nemlig, Bores kjære og tro Undersaatters Sikkerhed og Holighed. Thi byde Vi hermed og allern. befale, at naar nogen saadan efterdags maatte befindes, med frit Forsæt og beraad Du, uden nogen foregaaende dertil af den dræbte givne Marsag eller Anledning, alene i Tænke at gjøre en Ulykke, og derved at miste sit Liv, at have myrdet eller omkommet nogen mødende eller forekommende uskyldig Person, voxent Menneske eller Barn, da skal saadan grov Misdæder ikke strax miste Livet, men derimod sig selv til velfortjente Straf, og andre ligesindede til Stræk og Afsty, straffes paa følgende Maade, nemlig:

1. Kagstrynes og brændemærkes paa Panden; og derefter hensesættes til Arbeide i Jern paa Livstid, Mandfolkene i Kaspshuset, saafremt og saalænge deres Kræfter det tillade, men ellers og siden i nærmeste Fæstning, og Kvindfolkene i Tugthuset, og der, som de mest udædiffe, farligste og foragteligste blandt alle uærlige Slaver og Misdædere, ei alene for sig selv vel forbares men og daglig bruges, saavel efter deres Kræfters Befkaffenhed til det allerstærkeste og haardeste, som til det allerliderligste, haanligste og foragteligste Arbeide.

2. Skal Misdæderen engang hvert Aar paa den samme Dag, paa hvilken Mordet var forøvet (saafremt den ellers indfalder over 12 Uger, efterat den har første Gang ndstaaet sin Straf, thi i vidrig Fald udsættes det til næste Aar) fra Kasp- eller Tugthuset henbringes til det Sted, hvor det var forøvet; eller ifald samme maatte være for langt fra liggende, da til Bhens offentlige Rettersted, og der atter kagstrynes, eller pibskes med 27 Slag af 9 Ris.

3. Fra Fængselet eller Tugt- og Kaspshuset til Retterstedet, eller det Sted, hvor Mordet var forøvet, og tilbage igjen,

18. Decb. Skal Misbdæderen til desto større Forhaanelse føres paa Natmandens Sluffe, udi gemene og de udi Fængslet eller Kasp= og Tugthuset brugte daglige Klæder, uden Hat eller Hue, med blottet Hoved, Strikke om Halsen og sammenbundne Hænder.

4. Naar de, udi Fæstningen, Kasp= eller Tugthuset, ved Døden afgaa, skal deres Legeme ved Natmandens Folk henføres til Ketterstedet og Hovedet samt Haanden der afhugges, og Kroppen derefter lægges paa Steile, men Haand og Hoved sættes paa en Stage.

1768.

15. Jan. Bl. anl., hvorledes med Arb, som uogen, der gaar i Slaveri, maatte tilfalde, skal forholdes.

Indm. Saml. pag. 190.

20. Jan. Bl. anl. vragsbare ædende Varer, som ved Groshandlerne heri Staden til Søs blive anmeldte til Indførsel, hvorledes med Bragningen skal forholdes.

Overpræsident, samt Borgmestere og Raad, udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v., at Hs. kongl. Majest., Bores allern. Arvekonge og Herre, ved Reskript til Os af 15. hujus allern. har anordnet og befalet:

1. At naar et Parti vragsbare ædende Varer, saasom Sild, Fisk, Kjød og deslige salte Varer, ved Groshandlerne heri Staden tilførs blive anmeldte til Indførsel, skal det ikke alene strax anmeldes for Brageren, hvormange deraf til Udførsel blive oplagte, og paa hvad Sted, men de skulle endog inden 6 Maaneder bevisligen igjen til Skibs være udførte og i Mangel deraf til Bragebroen henses at vrages.

2. Saadanne Oplag, i Henseende til forberørte ædende Varer, maa ikke være ringere end hele Læster og deres Udførsel, med et og samme Skib, ikke ringere end halve Læster.

3. Skal Brageren meddeles Efterretning om saadan

Udsørsel og maa ingen Udsørsel til Lands sse med ubragede 20. Jan. Varer. Men hvad derimod andre ikke æbende Varer angaar, saasom Tjære og Tran, da skal det ved Forordningen af 5. Mai 1683 have sit Forblivende, uden at de Sandlende skulle forbindes til deraf at lade mere vrage, end hvad de angive ved Indsørselen at forblive her i Staden til Udsørsel.

Frdg. anl. Arvinger i Stervboer udi Danmark 8. April. og Norge at maatte forundes det saakaldte beneficium inventarii.

Indm. Saml. pag. 191.

Bl. anl. Extension af den 9. Artikel udi Havne= 28. Sept. forordningen af 18. April 1744, forsaavidt Bolværkeres Reparation angaar.

Overpræsident samt Borgmestere og Raad udi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v. at Hs. kongl. Majest. Børes allern. Arvekonge og Herre, ved Resolution af 20. August sidstleden har behaget at extendere den 9. Artikel udi Havneforordningen af 18. April 1744, forsaavidt Bolværkeres Reparation angaar, saaledes:

At naar Havnekommissionen maatte nødes til, at Havnemesteren ifølge Forordningen maatte paatage sig at lade nogens Bolværk for Tjærens Bekostning istandsætte, da skal Bekostningen hæfte paa Stedet og Grunden, ligesom andre publike Statter og Afgifter, og paa samme Maade, i Mangel af godvillig Betaling, ved Eksekution inddrives, og intet Skjøde paa nogen Gaard eller Hus, som er beliggende ved Kanalerne i Kjøbenhavn, at vorde antaget til Proto-kollation, uden Attest, at intet paa Stedet hæfter til Havnekassen, siden Bolværkerne henhøre til Stedet og Grunden, og dets Bedligholdelse angaar det publike.

17. Febr. **Reskr.** (til Stiftsbefalingsmanden paa Island) hvorledes med Arverettigheden og Arvedelingen i Island skal forholdes.

Vi Christian den Syvende osv. Da det for Os allern. er blevet andraget, hvorledes den gamle islandske Lov ikke skal berettigge Børnebørn paa Mødrenes Side til at arve deres Morfader eller Mormoder i deres afdøde Moders Sted, saalænge nogen efterladt Ægtebørn, som i Successionslinien ere en Grad nærmere, leve, og Vi allern. finde det billigt, at den Arvesølge, som i alle Maader er grundet endog paa den naturlige Lov og Billighed, og indført i Bore danske og norske Love, ligeledes bør gjælde udi Bort Land Island; saa ville Vi i saadan Henseende allern. have anordnet og befalet, at alle og enhver paa bemeldte Bort Land Island herefter og fra Ahtaar 1770 af at regne udi den Materie om Arv, Arvesølge og Arvs Deling skulle allern. rette sig efter hvis derom udi Bores Norske Lovs 5. Bogs 2. Kapitel er foreskrevet og fastsat.

13. Mai. **Frdg.** om Selveierhønder i Danmark og de dem allern. forundte Fordele.

Judm. Saml. pag. 193.

6. Juni. **Frdg.** ang. Straffens nærmere Bestemmelse for dem, som have ødelagt eller herefter ødelægge Bondergaarde, samt lade saadanne ødeblevne Gaarde ubebygget henligge, med videre, udi Danmark.

Judm. Saml. pag. 200.

4. Oktb. **Frdg.**, hvorved det til Guldtrækkerarbejde behøvende Solvs Gehalt bestemmes samt hvad videre i samme Henseende af Guldtrækkere og Handlere bør iagttages.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som Vi 4. Oktb. ved Borens allern. Forordning af 11. April a. c. have tilladt at bære Sølv- og Guldbroderi paa Klæder saavelsom Galloner og Kniplinger med videre, naar samme alene i Landet forfærdiges, og det altsaa er fornødent, at en almindelig Regel foreskrives, hvorefter Guldrækkerne, i Henseende til Arbeidets Gehalt, sig have at rette, allerhøjest da denne paa saa forskjellige Maader ved de forhen ergangne Anordninger om Gulv- og Sølvtrækkerarbeide er udregnet, saa byde Vi hermed allern. og befale, at alt det Sølv, som herefter bruges til Guldrækkerarbeide, det være sig Sølvtraad, Lahn, Pletter med videre, ei maa være af ringere Gehalt end 15 Lødig 13 Green; til hvilken Ende og paa det at Svig og Bedrageri hermed kan forekommes, enhver Guldrækker skal tilforpligtet være alt det til ægte Arbeide forbrugende Sølv, ligesom det af Diglen udtages og er apteret i Stænger eller andre Figurer, for at forarbeides, forinden han sig noget dermed foretager, samme af Guardeinen udi Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn at lade prøve og stemple, og hvis nogen befindes at have forfærdiget noget Slags Guldrækkerarbeide af ringere Gehalt end 15 Lødig og 13 Green, da skal han derfor tiltales og straffes, som en Falstner, i Følge Loven, samt den, der spinder, væver, broderer eller handler med Sølvtraad, Lahn, Pletter eller andre saadanne Slags Varer, uden at kunne bevise, af hvilken Guldrækker samme ere forfærdigede, med 500 Rigsdalers Mulkt at vorde anset, saafremt Varerne befindes af ringere Gehalt, og til end ydermere Sikkerhed forbyde Vi hermed strengeligen, at ingen Guldrækker sig udi Bore Riger og Lande maa nedsætte eller herefter noget Slags Arbeide foretage, medmindre han, foruden som Borger, aflægger for vedkommende Magistrat eller Byfoged Ed paa at holde sig denne Borens allern. Forordning efterrettelig og ei forarbeider Sølv af ringere Gehalt end 15 Lødig 13 Green, ligesom ei heller nogen enten med Galloner

4. Oktb. maa handle eller en komplet Galloufabrik anlægge, medmindre han ſig deſangaaende ubi Bores Generalkommercekollegio har anmeldt og derpaa erholdt Bores allern. Konceſſion.

29. Novb. **Bl.**, hvorved alle og enhver her i Staden advares at holde deres Børn og Læredrenge fra at løbe paa Iſen udi Kanalerne eller Stadsgravene.

Da det næſten hvert Aar tildrager ſig, ligesom det og allerede denne Vinter er ſket, at Menneſker drukne og omkomme, formedelſt deres egen Forbovenhed, ved at gaa ſamt løbe paa Skøiter paa Iſen ubi Kanalerne og Stadsgravene, hvor Iſen paa nogle Steder kan være ſtærk og bære, men andre Steder ikke; ſaa blive herved alle og enhver advarede og paa det alvorligſte paaminde at holde deres Børn og Læredrenge fra at lade ſig finde paa Iſen ubi Kanalerne eller Stadsgravene, da de, ſom befindes herimod at have handlet, maa vente derfor vedbørligen at blive anſete og ſtraffede.

1770.

29. Jan. **Berardu.** wegen der zu dem, in dem jütifchen Geſetze ſogenaunten Ornum erforderlichen præſcriptionis immemorialis.

Wir Chriſtian der Siebende u. ſ. w. Thun kund hiemit: Demnach Uns allerunterth. vorgetragen worden, daß das jütifche Lov-Buch Libro Imo Kap. XLVI. § Imo zur Beſtimmung des, von einem Dorffe und deſſen Ländereyen abgeſonderten und bei einer allgemeinen Dorfs-Maaße nicht mit zu vermehenden, ſogenaunten Ornum, erfordere, daß ein ſolches Stück Landes von Alters her eingefriediget geweſen ſein, unter dieſem Ausdrücke: von Alters her, aber mehrmalen nur eine ordentliche Verjährung von 30 Jahren verſtanden, dieſe Erklärung auch durch richterliche Ausſprüche beſtätiget worden; wir es jedoch dem Sinn des Geſetzes

gemäszer finden hierunter die præscriptionem immemorialem zu verstehen; Als erklären, setzen und ordnen Wir hiedurch, daß hinführo derjenige, welcher ein Stück Landes, in der Eigenschaft von Ornum, von der allgemeinen Dorfs-Maafze zu befreiet gemeinet sein, und dem solches von den übrigen Eingefessenen streitig gemacht werden sollte, die letzteren entgegen zu setzende Verjährung nicht in einer 30 Fährigen Zeit, sondern darinn gründen müßte, daß dieses Land schon länger für sich abgefondert und eingefriediget gewesen, als das menschliche Gedächtniß reicht, also von dem Anfange dieser Einfriedigung keine Beweissthümer mehr vorhanden sein. Wobei es jedoch Unser ausdrücklicher Wille ist, daß diese Unsere gesetzliche Erklärung auf diejenige Stücke Landes, welche schon einmahl durch Rechts-kräftrige Urtheile, oder auch bei den schon vorhin gehörig vorgenommenen allgemeinen Meß und Maafzen, für Ornum erkannt worden, nicht zu deuten sei. 29. Jan.

Bl., hvorefter det tillades Hs. Majests. Under- 8. Juni.
saatter i Helsingør og hele Veien derfra opad indtil Dragoerne inklusive frit at fiske efter de paa Helsingørs Rhed og Farvandet, derfra opad til Kjøbenhavn, forefindende blinde Ankere, og samme at tilhøre Finderne, uden Baatale.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at efter som Os allerund. er blevet foredraget, hvorledes Rheden ved Vor Kjøbstad Helsingør fra de ældre Tider af er bleven opfyldt med en stor Mængde forliste Ankere, hvilke Tid efter anden, og især i sidst afvrigte Vinter skulle være blevet forøgede, dels fra Vore egne Skibe og dels fra endel Koffardifartsøier, som baade i Sundet og langs derfra i Farvandet op til Kjøbenhavns Rhed skulle have mistet deres Ankere i Isen, og flige blinde Ankere, naar de saaledes aarlig skulle

8. Juni. tilstage, uden at nogen deraf igjen optages, vilde forarsage stor Uleilighed og gjøre Helsingørs Rhed meget usikker, saavel for hele Koffardifarten i Almindelighed, som for Bore egne Skibe i Særdeleshed, fornemmelig naar en Flaade eller Eskadre kom til at gaa til Ankens der paa Rheden, hvor de kunde staa i Fare for at faa deres Antertouge beskadigede; thi have Vi til sliq Uleilighed at se forebygget, og Helsingørs Rhed saavel som Farvandet derfra op ad til Bores kongl. Residensstad Kjøbenhavn gjort ryddelig, allern. funden for godt at bevilge og anordne at det, nauset hvis der udi Lovens 4—4—5 om Ankens Opfistning og den derfor belovede Belsønning er foreskrevet, maa være samtlige Bore Underfaatter udi bemeldte Helsingør og hele Veien derfra op ad indtil Dragørerne inklusive i Almindelighed tilladt frit at fiske efter de paa forskrevne Rhed og Farvand forefindende blinde Ankere (de alene undtagne, hvorved endnu maatte være Bøie), og naar de i saa Maade maatte kunne faa noget sliq efterladt Anker opdraget, da samme at skulle tilhøre Finderne uden nogen Paatale, af hvem Ejeren maatte være, som de maa have Frihed til sig deraf at benytte, som de bedst vide og kunne; dog skulle de derhos være pligtige til først at tilbyde Bores Sæetat samme, ifald de til Bores Tjeneste skulde behøves at indkjøbes.

10. Juli. **Pl. ang. Fredningen af Østersfiskeriet under Aalborg Stift, imellem Stagen og Hirtsholmen m. v.**
Indm. Saml pag. 203.

14. Sept. **Reskr. (til Rektor og Professore ved Kjøbenhavns Universitet) at Bøger maa trykkes uden Censur.**

Vi Christian den Syvende osv. Da Vi fuldkommeligten holde for, at det er saavel skadeligt for Sandheds upartiske Undersøgning, som og hinderligt i at oplyse

de ældre Tidens Bildfarelser og Fordomme, naar redeligen 14. Sept. findede og for det almindelige Vel samt deres Medborgeres sande Bedste, nidkjære Patrioter skulle, formedelst Personers Anseelse, Befalinger eller forudfattede Meninger, skrækkes fra eller forhindres at skrive frit, efter deres Indsigt, Samvittighed og Overbevisning, samt at angribe Misbrug og lægge Fordomme for Dagen, og Vi, i saadan Betragtning, efter nøie Overlæg, allern. have besluttet, indi Bore Riger og Lande, i Almindelighed at tillade en uindskrænket Frihed for Bogtrykkerierne, saaledes at fra nu af skal ingen være pligtig eller forbunden til at lade sine Bøger og Skrifter, som han vil overgive til Trykken, underkaste den hidtil anordnede Censur og Approbation, eller til den Ende at indlevere samme til at igjennemses af dem, som sliq Forretning hidtil har været overdraget.

Restr. ang. Geheime-Konseilet.

24. Sept.

Vi Christian den Syvende osv. Da Vi gjerne ønske at se Vort Geheime-Konseil sat paa den bedst muliggste Fod, saa have sammes Medlemmer først at træde tilfammen paa den sædvanlige fastsatte Dag, for med hinanden tilstrækkelig at overlægge, og der efter Vores eget Godtbefindende at underkaste:

„Paa hvad Maade et Geheime-Konseil i en monarkist Regjering og Stat skal være indrettet for at skaffe samme al den Fordel, som muligt er?“

Men for desmindre at tage Feil af denne vigtige Sags foresatte Hensigter og for saa meget snarere at opnaa Vort Diemed, ville Vi i Naade meddele Dem efterstaaende Punkter, af hvilke Vor Villie og Mening tydelig kan ses, som Gjenstand for Deres Betænkning og som Maal for Deres Raadslagninger.

1. Da enhver Regjering bliver feilagtig, saasnart den ifknu i det allermindeste afviger fra den egentlige Forfatning,

24. Sept. saa maa Vort Geheime-Konseil heller ikke forglemme det, men bestandig have det for Die, at i en monarkisk Stat, som Vores er, maa sættes saa snævre Stranker for den intermediære og udøvende Magt, der paa ingen Naade kan eller maa gjøre Afbræk i den souværene Pouvoir, som ganske og alene er for Kongens Person og blot og alene beror paa ham.

2. Et Kollegium, som ved de det anbetroede Sagers Vigtighed og ved dets Medlemmers Anseelse meget vel kunde strække den det anbetroede Magt for vidt, maa være høiligen betænkt derpaa, at det jo ikke begaar saadan Feil, og endogsaa paa det omhyggeligste vogte sig for den blotte Anseelse deraf.

3. Ifølge deraf skal Vort Geheimekonseil stedse minde sig og ikke forglemme det, at Vi hverken have forlenet det Affærens endelige Afgjørelse og endnu meget mindre den lovgivende og udøvende Magt, men at dets Stiftelsesøjemed er blot alene dette, at sætte de dem anbetroede Sager i sit rette Lys og give Os deres skyldige Betænkning om samme.

4. Konseilet skal følgelig og efterdags slet ingen Expeditioner have; de Sager, som blive sendte til det, skulle enten stilles lige til Os Selv eller til de Departementer, hvortil de henhøre, efter at det først, i Fald samme ere af Vigtighed, skal have holdt Naad og lagt sin Mening for Dagen derom, hvilken sidste dog ikke skal anses for en endelig afgjørende Kjendelse.

5. Der skal altsaa ikke mere efterdags Justitsager leveres til dem, og begge Vore Rancellier skulle ogsaa herefter ikke mere give deres Rapport til Konseilet men til Os Selv, hvilket ligeledes skal gjælde om det udenlandske Departement

6. Alt hvad der angaar Statens Vel, Landets indvortes Forfatning, saavel som de udenlandske Affærer, er og bliver nu Gjenstand for Vort Geheime-Konseils Beraadslagninger. Alle og enhver af Geheime-Konseilets Med-

lemmer kunne derfor ogsaa, foruden de Sager, som Vi 24. Sept. skulle overdrage til dem i Særdeleshed, sammesteds fremsætte Spørgsmaal og i Konseilet prøve og undersøge partikulære Projekter, naar Vi kun dertil tilforn have givet Borens Samtykke.

7. Da Langsomhed i Affærens Drift og Afgjørelse er altid skadelig, saa maa og udtænkes Midler, hvorledes samme i Fremtiden bedst og hastigst kunne expederes. De fleste Stemmer skulle slet intet afgjøre i Konseilet, og ethvert Medlem i samme skal give Os sit Votum, skriftligen forsynet med sit Navns Underskrift.

8. Efter Vor Mening turde det være bedre, at der herefter ingen Sekretarius skulde være i Konseilet, at ethvert Medlem selv udkastede sin underdanigste Rapport, alt eftersom samme stod i Forbindelse med det Departement, ved hvilket det var udgivet.

9. Konseilet skal ugentlig forsamles en eller to Gange, og Vi Selv ville bivaane de ekstraordinære Beraadslagninger, som skulle holdes over Sager af Bigtighed, men i Fald Vi skulde være fraværende, ville Vi, at Konseilet skal aflægge skriftlig Beretning til Os om det, som er forefaldet og afhandlet.

10. Medlemmerne i Geheime-Konseilet skulle som saadanne betragtede ingen særdeles Rang have men beholde den Rang, som var bleven dem tillagt før deres Indtrædelse i Konseilet.

11. Og da det blot dependerer af Os Selv og af ingen anden, saa skal dem og for at bivaane Konseilet ingen besynderlige Bestallinger fra noget Departement meddeles, da Vor Kabinetsordre skal efterdags tilstrækkelig autorisere dem dertil.

Dette er afstaa de Punkter, som efter Vor Mening og Tanker skulle lægges til Grundvold til en for Vort Geheime-Konseil udkastende Instruktion, og da Vi nu have

21. Sept. meddelt Dem samme i Raade til Deres Efterretning og Bidskab, saa igjentage Vi endnu den dem i Begyndelsen givne Tilladelse, at holde Beraadslagninger med hinanden derom, og ville, at denne Vore Befaling, for desto snarere at faa deres Resolution, skal cirkulere fra den ene til den anden og skal anses og efterleves som givne til enhver i Særdeleshed.

26. Oktb. **Frdg. aug. nogle af de anordnede aarlige Fest- og Helligdage, dels at affkæftes, dels at henlægges til næstpaafølgende Søndage.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som Vi have ladet tage i grundig og nøie Overveielse, hvorledes nogle af de anordnede aarlige Fest- og Helligdage, efter adskillige andre protestantiske Landes Exempel, dels ganske kunne affkæftes, og dels henlægges til næstpaafølgende Søndage, efterdi Erfarenhed, som oftest, viser, at, endstjøndt deres Anordning vel kan have havt et godt og gudeligt Mærke, ere deslige Dage dog mere blevne anvendte til Lediggang, og andre deraf flydende Laster, end til en sand og alvorlig Gudsdyrkelse; saa have Vi til at forekomme saadanne hellige Dages Misbrug, og paa det de hellere kunde anvendes til Arbeide og nyttig Gjærning, allern. funden for godt at anordne og befale . . at efterskrevne Fest- og hellige Dage skulle, for den følgende Tid, i Vore Riger og Lande være affkæftede og aldeles ophøre, nemlig: Den 3. Fstedag, af de trende store Høitider, Jul, Paaste- og Pintsedag, Hellig 3 Kongers Dag, Mariæ Kænselsdag, St. Hansdag, Mariæ Besørgelsesdag, Michælsdag og Alle Helgensdag. Dog skulle denne sidste Dags Texter og Bønnen for Reformationen forklares og læses paa næste Søndag efter den 1. November. Mariæ Bebudelsesdag skal henlægges til den 5. Søndag i Fasten, og dens Evangelium samt Text til Aftensang da læses og forklares.

Den i Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn anord-

uede Bede- og Taksigelsesfest, den 23. Oktober, paa hvilken 26. Oktb
 Dag den optændte Ildbrand blev dæmpet, ville Vi og at
 skulle ophøre, hvorimod, til en Erindring af Guds Frelse,
 næste Søndag efter skal ske Taksigelse af Prædikestolene og
 den forordnede Bøn efter Prædiken læses. Og skal denne
 Børes allern. Anordning tage sin Begyndelse fra første Ad-
 vents Søndag, som indfalder den 2. December førstkom-
 mende; da Vi derhos forse Os til, at Søndagen og de
 vedblivende Festdage med desmere Alvorlighed og gudelig
 Andagt vorde helligholdte. ligesom og Vedkommende over
 de derom udgaaende Forordninger tilbørligen have at holde;
 isøvrigt Vilde Vi allern., at de Tavler og Bækkener, som
 skulle ombæres eller udsættes paa nogen af de forberørte
 hellige Dage, som nu ophøre, skulle henlægges til næste
 Søndag efter.

Anordn. om en kongl. Opfostringsstiftelse for 7. Decb. nyfødte Børn.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at Vi af
 landsfaderlig Kjærlighed og Omsorg for Vore kjære og tro
 Undersaatter, og fornemmelig de af dem, som allermest
 trænge til Hjælp, allern. have funden for godt at oprette
 en Opfostringsanstalt, som skal gives Navn af kongl. Op-
 fostringsanstalt, hvorved et vist Antal af nyfødte og af
 deres Forældre dels formedelst Skam og dels formedelst
 Armod forladte Børn af begge Kjøn fra deres spæde Bar-
 og indtil en vis Alder kunde, for at holdes ved Live og i
 Tiden blive Landet til Tjeneste, aarlig nyde fri Underhold-
 ning og fornøden Pleie, til hvilken Ende Vi allern. ville,
 at dermed skal forholdes, som følger:

.....
 Frdg. ang. almindelig Tilladelse at indgaa Egte= 27 Decb
 skab i visse af de ved Loven forbudne Led.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da

27. Decb. Vores Danste og Norste Lov forbyder dem, som ere Søskendebørn eller Næstføskendebørn at indlade sig i Ægtefæb med hinanden, og for en Enkemand og Enkefone strækker samme Forbud til deres afdøde Ægtefælles Søskendebørn og Næstføskendebørn, men saadant Ægtefæb alletider har været tilladt dem, som derom have gjort allerund. Ansøgning; saa have Vi, for at spare Bedkommende, som ville indgaa slikt Ægtefæb, for den Bekostning og Tidsspilde, som Ansøgning og Bevillings Indløsning udfordrer, allern. funden for godt, hermed i Almindelighed at tillade Søskendebørn og Næstføskendebørn at indlade sig i Ægtefæb med hinanden, uden dertil at behøve nogen særdeles Bevilling; ligeledes og paa samme Maade, nemlig uden dertil at behøve nogen Bevilling, ville Vi allern. tillade, at en Enkemand maa ægte sin afdøde Hustrus Søster eller Søsterdatter, og saa fremdeles nedad i samme Linie; i det øvrige bør det, i Henseende til de forbudne Led i Ægtefæb, have sit Forblivende ved Vores Danste og Norste Lov.

27. Decb. **Kongl. Aft. anl. det geheime Statskonseils Ophævelse.**

Vi Christian den Syvende osv. erklære og bekræfte hermed, at efterfom de Staten angaaende Foranstaltninger i en souværen Regjerings Form, ved Mængde af de derudi Del tagende Personer af høi Rang og den af dem i Tidens Længde erhvervede Anseelse, ikkun gjøres mere besværlige og forvirrede, og deres Udførsel derved forsinkes; og da intet ligger os mere paa Hjertet, end at det almindelige Bedste med Iver befordres, til hvilken Ende Vi ikke ville være enten opholdte eller forhindrede i at følge de Regler og føie de Foranstaltninger, som føie til dette Maal; saa have Vi desformedelst funden for godt det forhenværende Geheimestatskonseil aldeles at ophæve og lade indgaa, hvorved Vores Djemærke er, at give Vores Regjerings Form sin

naturlige og væsentlige Renhed og samme derudi at ved= 14. Decb. ligeholde; og skal bemeldte Regjerings Form i alle Stykker saaledes være og forblive, som den Vore kongl. Forfædre, høilovlig Ihukommelse, af Folket er overdragen, saa at der end ikke bør eller skal være noget Skin tilovers, at Vi ville fravige den Mening og Hensigt, udi hvilken Undersaatterne sig til Vore Forfædre have overgivet.

1771.

Frdg. ang. Odelstretten i Norge og dens nøiere 14. Jan.
Bestemmelse.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.

1—6.

7. Naar en vil indløse en Odeljord, og der i Skjødet ikke findes nogen vis Summa, som den er solgt for, og som Odelsarvingerne igien skulle være berettigede til at indløse den for, da skal den Odelbaarne, som paastaar Løsning, derfor betale, hvad Jorden er værd paa den Tid, da den løses, efter 8 uvillige, kyndige og upartiske Laugretsmænds Sigende, som skulle taxere Jorden, ikke efter Landsthylden, men efter dens Godhed og Udsæd med Engbund etc. og de dertil værende Fordele, Bekvemmeligheder og Herligheder af Bygning, Skov, Fisteri, med videre. Formener nogen af Parterne sig fornærmet ved den saaledes satte Taxt, da tillades det ham at begjære Omburdering ved dobbelte Taxationsmænd, hvilke skulle være pligtige til, strax og ved Forretningen, naar enten af Parterne det paastaar, med Ed at bekræfte, at deres Forretning er sket efter bedste Skjønsmhed, og at de ikke derved have søgt, enten at tjene eller skade nogen af Parterne, og skal den, som begjærer Taxationen og Mændenes Ed, dertil lovlig varsele Kontraparten. Udi dette Tilfælde bliver der ikke Spørgsmaal om Gaardens eller Jordens Forbedring eller Forværrelse, siden den, uden nogen Henseende dertil, taxeres efter den Tilstand,

14. Jan. den befindes at være udi paa den Tid, da den til Odelsarvingen skal overleveres, i Forhold af Fordegodsers da værende og gængse Pris i Almindelighed.

8.

3. April. *Frdg. anl. hvorledes med de af Supplikanter indgivende Memorialier og deres Paategning af vedkommende Øvrighed herefter skal forholdes.*

Vi Christian den Syvende osv. G. v.

1—2.

3. Øvrigheden skal være pligtig, paa Supplikanternes Forlangende, uden Forhaling, og uden derfor enten at fordrø eller tage hverken Skriverpenge eller noget andet, at meddele Erklæring paa Supplikten, efter deres Pligt, og som Sandhed medfører, saaledes, som de altid kunne troste sig til at forsvare, samt paa det korteste og uden Omsvøb, dog tydelig, og med de fornødne Omstændigheder, og overalt saaledes, at det ikke skal findes fornødent at indhente nærmere Efterretning og Oplysning, hvorefter Supplikanten tilbageleveres Memorialen med saadan Paategning til Befordring.

4—8.

3. April. *Frdg. anl. at alle de Ekteffaber iblandt Bløds- og Svogerffabsforvandre, hvilke ikke i Guds Lov udtrykkelig ere forbudne, maa herefter uden Dispensation være tilladte.*

Vi Christian den Syvende osv. G. v. at ligesom Vi, af landsfaderlig Godhed og Omhu for at befordre Vores kjære og tro Underaatters Tarv og Anliggende, saa vidt muligt være kan, ved Vores under den 27. December sidst afvigte Aar udgivne Forordning have forundt dem Tilladelse udi nogle visse af de i Vores Danske og Norske Lov, formedelst Slægt eller Svogerffab, ellers forbudne Led at indtræde i Ekteffab med hinanden, uden dertil i Forveien

at søge eller behøve nogen særdeles Bevilling, saa have 3. April. Vi nu ydermere funden for godt at lade den derudi beteede Raade endnu gaa videre, og til den Ende hermed bevilge og tillade, at det herefter i Almindelighed skal staa alle og enhver af de Blods- eller Svogerstabs-Forvandre, hvis Ægteffab ikke udtrykkelig er forbudt udi Guds Lov, frit for, uden dertil at forskaffe Bores særdeles Tilladelse, at gifte sig tilsammen, og saadant deres Ægteffab, naar foruden Slægtffabet ellers intet andet betydeligt maatte være i Veien, ubehindret at fuldbyrde. Og skal altsaa alt, hvis derimod enten udi Bores Danske og Norske Lov eller andensteds forhen har været anordnet, hermed være aldeles forandret og ophævet.

Nesfr. (til Overpræsident, Borgmester og Raad 8. April. i Kjøbenhavn) aul. at Kjøbmand David Broun er antagen som russisk keiserlig Agent.

Vi Christian den Syvende osv. Da Hendes russisk keiserlige Majest. har udnævnt og beffikket den her udi Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn værende Kjøbmand David Broun til russisk keiserlig Agent her sammesteds saavel som udi de øvrige Havne i Bore Riger og Lande; saa give Vi Eder hermed tilkjende, at Vi bemeldte Agent David Broun ikke alene i saadant Embede ville have erkjendt og antaget, men endog hermed i Almindelighed og en Gang for alle ville have anordnet og fastsat, at han og alle de i Bores Riger og Lande beffiktede fremmede Agenter og Konsuler, efter det overalt, saavelsom her, stedsse forhen indførte Brug, vel for deres egne Personer i Henseende til det, der angaar deres Konsulatforretninger, skulle være fri for den herværende Jurisdiktion, og nyde alle de deres Betjening tilkommende Fortrin, Privilegier og Friheder; men at de derimod, naar de besidde Huse eller Eiendomme her i Landet, skulle være pligtige til, uden Undtagelse, at bære og svare deraf de derpaa hæftende Ducra, saa og, om de drive

8. April. Handel, i Henseende til samme lige med Bore egne Under-
saatter være Landets Forsatning og Love, sølgelig og ethvert
Steds Underøvrighed, hvor de sig befindende undergivne.

8. April. **Pl.**, at den under 9. Januar 1741 udgivne
Plakat, hvorved det er blevet Forældre tilladt, uden
Lov og Dom, at sætte deres Børn i Tugthuset til
Forbedring, skal herefter aldeles være ophævet.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: At om-
endstjøndt det ved Reskript af 9. December 1740 til davæ-
rende Direktører for de Fattiges Væsen udi Bort Rige Dan-
mark er bleven anordnet, og derefter ved Plakat under 9.
Januar 1741 bekjendtgjort, at de Børn, som af deres For-
ældre bleve anlagede for bemeldte Direktører for en og an-
den grov eller liderlig Ting, maatte, naar derhos vedfulgte
vedkommende Sognepræstes og Overformynderes Attester om
de angivne Forseekers Sandhed, uden foregaaende Lov og
Dom imodtages til Arbeide udi Tugt- og Manufakturhuset
paa Næsen eller udi Børnehuset paa Christianshavn, indtil de
viste kjendelig Forbedring, og Forældrene forlangte dem ud
igjen; saa dog, da saadan Anordning lettelig kunde misbru-
ges og give Aaledning til, at unge Mennecker, enten
af Passion eller utilladelige Familiehensigter, kunde blive
forurettede, have Vi, for slikt at forekomme, fiunden for
godt forskrevne Plakat af 9. Januar 1741 hermed aldeles
at ophæve, saa at hverken Forældre eller Frænder, i Fremti-
den maa have Frihed eller Tilladelse til, uden foregaaende
Lov og Dom, selv at lade deres Børn eller Paarørende for
uogen Slags Forseekses Skyld hense til noget Tugthus,
men at det i Forveien paa lovlig Maade og ved Domme-
rens Kjendelse skal udgjøres, om og hvorvidt de saadant
Straf efter Loven maatte have fortjent.

Frdg., hvorved den for grove Tyverier fastsatte 27. April.
Straf, at miste Livet, forandres til Kagstrygen og
Brændmærken, med videre; og saadan Straf efter
Overrets Dommen strax at erefveres.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: At ligesom Vores Hensigt, til Vores kjære og tro Underdaneres Sikkerhed, gaar derhen, at Vores Straffelove nøie maa efterleves, og den derudi for Misgjerninger satte Straf i alle Maader fuldbyrdes, saaledes, at de, der begaa slike Misgjerninger, ikke skulle have Anledning til at gjøre sig Haab om Straffens enten Estergivelse eller Formildelse, saa vilde Vi og, at der imellem Straffens Haardhed og Misgjerningens Grovhed skal iagttages en billig og rimelig Proportion, og da saadan Proportion eller Forhold just ikke udfordrer, at den, der har begaaet et, skjøndt grovt, Tyveri, skal straffes paa Livet, saa have Vi allern. sunden for godt i Henseende til Straffen for grove og gjentagne Tyverier at anordne og befale: At i de Tilfælde, hvor de, som have begaaet sær grove og kvalificerede Tyverier, hidindtil, i Følge Vores Lov og Forordninger, ere dømte til at miste Livet, der skulle de efterdags alene dømmes til at kagstryges, have Tyvsmærke paa deres Pande, og arbejde i Jern deres Livstid, men, i de Tilfælde, hvor de, som have begaaet Tyveri, hidindtil ere dømte til at kagstryges og brændmærkes, der skulle de efterdags alene dømmes til at kagstryges og arbejde i Jern deres Livstid; hvorimod alle slike Domme, naar de ved Overretten ere stadfæstede, og de Slyldige ikke forlange dem appellerede, skulle af vedkommende Øvrighed uopholdelig og uden Os i Forvejen at forestilles, besørges erefverede.

Pl. anl. Vinbouteiller med videre.

1. Maj.

Da Klagemaal ere indløbne over, at de Bouteiller, hvoraf fornemmeligen Vin udsælges, ere saa smaa, at de

1. Maj. ofte ikkun holde tre Pæle, naaget de for Potbouteiller betales, saa bekendtgjøres herved, at naar en Gjæst enten paa et Vinhus eller Spijekarter drager i Tvivl, at den Bouteille, ham for en Pot i Betaling er ansørt, ogsaa holder saa meget, skal Spijekartern eller Vinhandleren være forbunden til i Gjæstens Overværelse at eftermaale Bouteillen, og efter Gjæstens Billie enten erstatte ham saa meget i Betalingen, som Bouteillen efter Proportion har holdt mindre, end en Pot, eller istjænke saa megen Vin for ham uden Betaling, som udi Pottemaalet naatte have manglet. De Værter og Vinhandlere, som heri maatte findes modbillige, have vedbørlig Straf derfor at vente, naar det for Politimesteren anmeldes.

3. Maj. **Bl. anl. Skipperne, som indkomme og udsælge Viktualier.**

Da det er befunden, at Skipperne, som seile imellem Provindsjerne i Danmark, ikke, naar de til Kjøbenhavn med indenlandske Viktualier ankomme og saamme der udsælge, saa strikte, som ske burde, holde sig efter Forordningen af 4. Aug. 1742, dens 6. Artikel, med i de første tre Uger efter deres Hidkomst alene at sælge i smaa Partier, og siden saaledes, som Forordningens 10. Artikel tillader dem, der handle en gros uden at være indskrevne, saa blive saadanne Skipperne hermed paa det skarpeste advarede, at de ugie rette sig efter foranførte Forordnings Artikler under den, for de, som handle derimod, fastsatte Straf af 10 Rdlr., hvoraf Angiveren med sit Navns Fortielse, om forlanges, har det halve som en Rekompence at vente. Havuesogeder og andre, som enten se igjeunem Fingre med eller hjælpe til, at Skipperne, ved at overbringe Vaverne paa andre Fartøier eller paa anden Maade, eludere Forordningens Bydende, have derfor udeblivelig vilkaarlig Straf efter Omstændighederne og Politimesterens Kjendelse at forvente.

Bl. anl. Gyrekudfste med videre.

3. Maj.

Da det erfares, at Gyrekudfste saavel som Bognuændene ikke holde sig de for dem udstedte Taxter af 14. September 1767 efterrettelige, saa bliver dem herved paany betydet paa det alvorligste, at de ingenlunde, under den Straf, som bemeldte Taxter diktere, maa understaa sig at begjære eller af nogen at tage mere, end Taxterne tilholde, under hvad Paaskud det end maatte være; og Indbyggerne, af hvilke højere Betaling forlanges, end Taxten er, anmodes saadant uden Staaansel paa Politifamret at anmeldte, da de ikke alene med prompte Justits skulde vorde assisterede, men have, med deres Navns Fortielse, om forlanges, den halve Del af Strafbøderne som en Refompence at forvente.

Bl. ang. de i den Egl. Residentsstad Kjøbenhavn anordnede Kvarterkommisfarier og Betjente, Kvarterernes Inddeling etc. 3. Juni.

Da den allern. anbefalede Indretning med Kvarterkommisfarier og Betjente nu tager sin Begyndelse, saa bliver til samtlige Indbyggernes Efterretning hermed bekendtgjort:

1. Kvartererne ere inddelte at skulle bestaa af følgende Gader.*)

1. Øster-Kvarter. 2. Strandkvarter. 3. Snarens Kvarter. 4. Vester-Kvarter. 5. Nørre-Kvarter. 6. Klædebo-Kvarter. 7. Frimands-Kvarter. 8. Kjøbmager-Kvarter. 9. Rosenborg-Kvarter. 10. St. Annæ Øster-Kvarter. 11. St. Annæ-Vester-Kvarter. 12. Christianshavn. 13. Nørrebro. 14. Vesterbro. 15. Østerbro.

*) Da der med Hensyn til den uværende Inddeling kan henvises f. Ex. til Kjøbenhavns Veiviser, meddeles her kun Navnene paa de Kvarterer, som indrettedes ved den anførte Plakat.

3. Juni. 2—6.

13. Juni. **Frdg. anl. Bøders og al anden Strafs Eftergivelse for Leiermaal, samt om slike Børns Daab med videre.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da ledige Personer, som udenfor Ægteskab aale Børn sammen, ved de for saadant Leiermaal i Loven fastsatte Bøder og anden Straf, ofte hindres fra at efterkomme de dem som Forældre paaliggende Pligter til Børnenes Opdragelse, saa have Vi, for at sætte dem i Stand til at opfylde disse Pligter, alleru. funden for godt aldeles at eftergive og ophæve saavel Leiermaalsbøderne som al anden for Leiermaal fastsat Straf, og især den ved Forordningen af 8. Juni 1767 dikterede Straf af at sidde paa Vand og Brød. Ligeledes ville Vi og alleru., at der, ved slike Børns Daab, aldeles ikke, enten i Henseende til Tiden eller det, der erlægges til Præsten og øvrige Kirkebetjente, eller andre Omstændigheder, maa gjøres nogen Forskjel imellem dem og ægte Børn, og at deres Fødsel udenfor Ægteskab ingenlunde maa anses som en Plet eller dem i nogen Maade forekastes eller bebreides. Naar og en af tvende Ægtefolk maatte forse sig og bedrive Hor, da tilkommer det alene den uskyldige og fornærmede Ægtefælle at klage derover, og saalænge samme tier stille, skal det ikke være nogen anden tilladt derpaa at tale.

14. Juni. **Pl. ang. de i Kommissorier hidindtil indførte sædvanlige Klausuler.**

Indm. Sam. pag. 205.

15. Juni. **Frdg. ang. en eneste almindelig Jurisdiktions Indretning i Kjøbenhavn, som kaldes Kjøbenhavns Hof- og Stadsret.**

Indm. Saml. pag. 209.

Reglm. for Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn. 15. Juni.
 Indm. Saml. pag. 215.

Reskr. (til Statsraad og Justitiarius Friederich Horn) aul. at Skifterne ved Kjøbenhavns Hof- og Stadsret skalle tage sin Begyndelse den 1. August næstkommende, og at Auktionerne skalle forrettes af de tvende Auktionsdirektører med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: Da vi under 25. sidstleden allern. have befalet Dig ved en trykt Plakat at lade bekjendtgjøre, at den af Os anordnede Kjøbenhavns Hof- og Stadsret skal tage sin Begyndelse den 15. Juni førstkommende, saa give Vi Dig nu hermed tilkjende, at der med Skifter efter alle Indvaanere i Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, saavel som Fallit- og Opbudsboer, hvilke, i Følge Forordningen af 15. Juni sidstleden den 15. S., skal forrettes af 3 dertil udmeldte Tilforordnede i Hof- og Stadsretten, skal begyndes fra den 1. August førstkommende, men de Skifter, som før den Tid ere faldne, skalle tilendebringes af vedkommende Skifteforvalter, som samme har begyndt. — Ligeledes ville Vi og, at de to her i Staden beskikkede Auktionsdirektører skalle fra forbemeldte 1. August af forrette alle i Kjøbenhavn foresaldende Auktioner uden Forskiel, og uden Henseende til, hos, eller efter hvem de blive holdte, efter den af Hof- og Stadsretten, imellem dem, gjørende Inddeling, hvilket alt Du til Vedkommendes Efterretning ved en trykt Plakat har at lade bekjendtgjøre, da Du i øvrigt har at tilkjendegive forbemeldte to Auktionsdirektører, at de fremdeles maa beholde den dem derfor hidtil lagte Løn, hver 700 Rdlr. aarlig, hvorfor Du i Bort Kammerreglement for bemeldte Hof- og Stadsret skal vorde anført; hvorimod de for al Auktions-salarium, Opvartningspenge, og alle ved, eller ved Anledning af Auktioner faldende

Andet Hæfte.

3. Juli. Sportler, skulde aflægge specielt Regnskab, for hvis Rigtighed de begge tillige skulde staa til Ansvar, og Pengene kvartaliter til Sportekassen afleveres, hvorfra de til Børes Finantskollegium, tilligemed de øvrige ved Hof- og Stadsretten faldende Sportler, skulde afgives. Og som Børes Minister ved det udenlandske Departement, Os elskelig Greve Hr. Adolph Siegfried von der Osten, i Følge den hans afd. Fader forundte Bevilgning, er berettiget til det ved Hofetaten faldende Auktions-salarium, saa har Du at tilkjendegive forbemeldte to Auktionsdirektører, at de til ham, saalænge han lever, og imod hans Skittering, af de indkommende Auktionspenge have at betale, i 4 Kvartaler, 1900 Rddlr. aarlig, hvilke afdrages i deres erlæggende Regnskab for det faldende Auktions-salarium.

27. Juli. **Frdg. anl. Børns Hjemmedaab med videre.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: at, da de spæde og nyfødte Børns Helbred ofte maa lide og deres Liv sættes i Fare ved det, at de ifølge Forordningen af 19. Marts 1745 ikke, uden under særdeles Bilskaar, maa hjemmedøbes, men strax, eller efter nogle Dages Forløb, skulde bringes til Kirken for der offentlig at døbes, og det, uden Henseende til Aarets Tid, Veirigets Haardhed, og Veiens Længde og Besværlighed, med videre: Saa have Vi allern. fundet for godt, hermed, for saa vidt, at igjenkalde bemeldte Forordning, og overlade det derimod til Forældrene selv, efter det, Barnets Helbred og Omstændigheder udfordre, saavel at lade det hjemmedøbe, hvilket Præsten, naar det af ham forlanges, ikke maa nægte at forrette, som siden, naar det, uden Fare for Barnets Liv og Helbred, kan ske, at lade det bringe til Kirken; hvilket dog Forældrene ikke skulde være forbundne til, inden nogen vis Tid efter Loven at lade ske, hvorimod Vi desto sikkrere forvente, at ingen, uden Nødvendighed, udsætter deres nyfødte Børns Daab.

Kancell. Prom. (til de Tilforordnede i Kjøb- 17. Aug.
 benhavns Hof- og Stadsret) ang. at Assistenthuset
 kan lade sine Auktioner holde ved dets egne Be-
 tjente med videre.

I Anledning af en saavel fra det kongl. Admiralitets-
 og Kommissariats Kollegium indkommen Skrivelse angaaende
 det Assistenthuset her i Staden forundte Privilegium, ved
 sine egne Betjente at lade de aarlige Auktioner forrette, som
 og den fra de Tilforordnede i Kjøbenhavn Hof- og Stads-
 ret indgivne Forestilling, hvorledes skal forholdes med de
 Auktioner, som paa Assistenthuset, Waisenhuset, Banken, det
 asiatiske, almindelige Handels- og Guineiske Kompagni,
 samt Hr. Baron von Schimmelmanns Sulferraffinaderier
 forefalde, skulle Vi tjenstlig have Dem tilmeldt, at, som
 den kongl. Befaling af 3. Juli sidstleden ikkun vedkommer
 Auktionerne, som, ved de adskillige Jurisdiktioner her i Sta-
 den, af de ved enhver dertil berettiget Betjent ere blevne
 forrettede; saa ere de specielle Privilegier, som et eller
 andet Societet eller Indretning er forundt, i Henseende til
 Fritagelse for at lade deres Auktioner forrette ved de or-
 dentlige Auktionsforvaltere, dem derved ikke betagen, hvilket
 De de tvende beskikkede Auktionsdirektører, til Efterretning,
 ville tilkjendegive.

Pl., hvorved bekendtgjøres et kongl. Reskript 7. Oktb.
 Huseierne og Leierne angaaende.

Indm. Saml. pag. 222.

Reskr. (til Rektor og Professore ved Kjøben- 7. Oktb.
 havns Universitet) anl. hvorledes det herefter skal
 forholdes med den tilladte Skrive- og Trykke-
 frihed.

Vi Christian den Syvende osv. Da Vi ved den

7. Oktb. under 14. September 1770 bevilgede Strivefrihed uden foregaaende Censur og Approbation alene har henfset paa, hvilket og Bores derom ergangue Befaling indeholder, at redeligen findede og for det almindelige Vel, samt deres Medborgeres sande Bedste, nidkjære Patrioter, ikke skulle hindres fra at skrive frit efter deres Indsigt og Samvittighed, men det derimod fornemmes, at nogle ildefindede og frække Mennesker have deraf taget Anledning, i Trykken at udgive nogle fornærmelige og forargelige Skrifter og saaledes misbrugt Bores til det almindelige Bedste havende Diemed, saa Vilde Vi hermed have anordnet og alvorligen befalet:

1. At den forberemtdte tilladte Trykkesfrihed ikke maa misbruges til derved at overtræde andre borgerlige Love, hvorfor og alle Injurier, Pastviller og oprøriske Skrifter fremdeles ligesom forhen skulle være underkastede den derfor satte Straf.

2. Omendstjondt al Censur er ophævet, saa skal dog enhver Autor, som skriver noget, være ansvarlig for, at saadant ikke strider imod de nuværende Love og Forordninger.

3. Det maa ikke være Bogtrykkerne tilladt at trykke nogen Bog eller Skrift, hvortil han ikke ved Autor, da han derfor skal staa til Ansvar, naar han ikke kan angive Autor, til hvilken Ende og ingen Bog maa trykkes, hvorpaa ikke staa Autors eller Bogtrykkerens Navn.

7. Decb. Instruktion, hvorefter alle Bedkommende sig i Højesteret skulle stikke og forholde.
Indm. Saml. pag. 223.

23. Decb. Pl., hvorved de den 20. Novbr. 1744 og 29. Jan. 1745 udgangue Forordninger, angaaende dem som opholde sig i Herrenhut, eller begive sig til de

Mährifte Brodres Menigheder, igjenskaldes og op= 23. Decb. hæves.

Indm. Saml. pag. 239.

Frdg. ang. Inkvifitionskommiffionen i Kjøben= 30. Decb. havn at foies til Kjøbenhavns Hof= og Stadsret.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som Vi allern. have funden for godt, at Inkvifitionskommiffionen i Bores kongl. Refidentsftad Kjøbenhavn ſkal foies til Kjøbenhavns Hof= og Stadsret, ſaa ville Vi til den Ende have anordnet og befalet,

1. At denne Inkvifitionskommiffion ſkal beftaa af en af Afſeſſorerne i Hof= og Stadsretten (hvilken altid ſkal være den øverfte i Retten, beftyre Underſøgningen i Kommiffionen og være ansvarlig for, at alting gaar ordentlig og vel til) en Stadſkapitain, to Lieutenanter af Sætaten, og en Lieutenant af hvert Regiment af Garniſonen; ſaa ſkal der og være en Inkvifitionsſkriver, ſom beſidder Færdighed i at ſkrive baade Danſk og Tydſk, og er i Stand til at give en Rotulum Atteſtationum beſkreven, hvilken maa tilſtaaſ en Kopift, hvorimod han, uden Betaling, ſkal give beſkreven alle de Forhører og Udſkrifter, med videre, ſom Vedkommende maatte behøve og forlange, ſaſom ved denne Ret ingen Sportler maa finde Sted, og, i Fald der ſkulde falde nogle, bør de beregnes Sportelkaſſen til Indtægt; hvorimod Skrivematerialier ſkulle godtgjøres Skriversen af Sportelkaſſen; ſaa ſkulle og Protokollerne af Hof= og Stadsretten autoriferes.

2. Denne Inkvifitionskommiffion ſkal fremdeles holdes paa det Sted og i de Bærelſer, hvor den hidtil er bleven holdt, og ſkulle derved en Arreſtforvarer og et Bud antages.

3. Enhver, ſom maatte forlange nogen Sag foretaget

30. Decb. til Examination ubi Inkvifitionskommiffionen, ſkal først henvende ſig med Begjæring derom til den Jurisdiktion, hvorunder Forbryderen henhører, ſom, efterat den *har foranſtaltet Forbrydelsens første Underſøgning, ſamt Forbryderens Anholdelſe og Arreſt, rekommanderer Begjæringen til Hof- og Stadsretten, ſom da, efter Omſtændighederne og Sagens befundne Beſkaffenhed, henviſer den til Underſøgning i Inkvifitionskommiffionen. Uden ſaadan foregaaende Henwiſning fra Hof- og Stadsretten, maa Inkvifitionskommiffionen ikke befatte ſig med nogen Sag, eller anſtille nogen Underſøgning.

4. Naar nogen Sag ſaaledes er henviſt til Inkvifitionskommiffionen, ſkal den have Frihed at lade tilſige, hvem ſom derom enten kunde give nogen Oplyſning eller formodes derudi at kunne være implicerede, og det hvad enten de ere af Civil- eller Militær=Etat, hvilke ſtrag bør indfinde ſig, og, i Mangel deraf, afhentes med Vagt.

5. Aligemaade maa det og være Inkvifitionskommiffionen tilladt, naar den maatte finde det fornødent, i de der henviſte Sager at lade til Stokhuſarreſten henbringe og der anholde alle dem, ſom da, efter den første Underſøgning, formedelſt det paaklagede, paa andre Steder eller i andre Arreſter ere henſatte.

6. Saa maa og Kommiffionen, naar Sagens Vidtløſtighed og Omſtændighed det udfordrer, i Stokhuſarreſten lade anholde alle dem, ſom under Sagens Drift og Examination befindes at være medſkyldige, ſaa at dertil haves god Grund, ſaaſom egen Tilſtaaenſe eller lovlige Bevifer, eller i det ringeſte ſtore og velgrundede Formodninger. Dog maa ingen arreſteres eller anholdes, uden det først i Kommiffionen er ventileret, og der, efter de fleſte Stemmer, reſolveret og afgjort.

7. Diſſe Stemmer eller Vota ſkulle indføres i en aparte Protokol, ſom ſkal ha e Navn af Voterings- og De-

liberations-Protokol, samt med en Laas forshues; og maa 30. Decb. deraf ingen Efterretning gives til nogen uden for Kommissionen, i hvem det end var, med mindre saadant enten af Rancelliet eller Hof- og Stadsretten blev forlangt, i hvilket sidste Tilfælde dog alene meddeles Extract af Kommissionens Beslutning, uden at melde, hvem dertil havde konkurreret.

8. Derjom Kommissionen befrygter, at en eller anden, som af de andre Inkvifiter var bleven udlagt som medskyldig, skulde undløbe eller søge at forstikke sig, førend han for Kommissionen kunde blive fremstillet, eller naar han paa sædvanlig Maade ved Kommissionens Bud blev indkaldt at møde, kan Kommissionen forlange saadan Person ved Kongens Foged, Politiet eller militær Vagt anholdt; hvorefter, naar han er bleven examineret, Kommissionen paa foranstørte Maade har at paastjønne, om han i Stokhuset bør arresteres eller ei.

9. Inkvifitor bør i muligste Maade sørge for at tilveiebringe al den Oplysning, som kan faas udi de til Kommissionen henviste Sager samt, i Tyvsager, alle de implicerede Hælere og Kjøbere, med videre, opdagede. Dog bør Vidnerne ikke tages i Ed, førend Forhøret er til Ende, da Kommissionen kan indkalde dem, den anser for blotte Vidner, og lade dem beedige deres Udsigende.

10. Og som der undertiden ved Examination i Kommissionen efter Omstændighederne skal være brugt Tvangsmiddel ved nogle Slag af en Tamp eller deslige, for at faa den rette Sandhed ubledet og de medskyldige opdagede; men Vi hellere ville, at i slige Tilfælde en skyldig gaar fri, end at en uskyldig saaledes skulde lide, saa bliver slikt hermed for Eftertiden aldeles ophævet og forbudt, da en Delinkvents Overbevisning alene bør ske ved Vidner og Omstændighedernes Rimelighed, hvorimod den, som angiver den eller de medskyldige i hans Forbrydelse, maa, ved Sagens endelige Udfald, enten for den fortjente Straf befries eller, i det mindste, med en mildere Straf anses.

30. Decb. 11. Dersom en Inkvifit formener sig ved Kommissionens Behandling at være stet for nær, maa det være ham tilladt saadant inden 14 Dage, efterat Forhøret er sluttet, ved Klage at paaanfe.

12. Naar Forhøret er tilendebragt og for Inkvifiten oplæst, saaledes som hidtil brugeligt været har, indsendes Akterne in forma beskrevne til Hof- og Stadsretten, hvorfra de igjen remitteres til vedkommende Jurisdiktion, om Sagen angaar Militære og ved Militæret bør paadømmes, eller, i vidrig Fald, efterat imod og for de Skyldige er beskiftet Aktor og Defensor, for Hof- og Stadsretten paa lovlig Maade paatales.

13. Med de civile Inkvifiters Forflegning i den Tid, de i Stokhusarresten sidde anholdte, og ikke af Kevirenterne eller Klagerne selv besørjes, forholdes saaledes, at af Kongens Foged, efter Rekvifition, leveres til Arrestforbaveren de dertil fornødne Penge, hvorfor han igjen til Kongens Foged aflægger Regnskab, som af Inkvifitionskommissionen attesteres. De Militære derimod besørjes af vedkommende Division, Regiment eller Korps paa samme Maade, som hidindtil er stet.

14. Inkvifitionsretten bør holdes bestandig, saavel Formiddag, paa samme Tid som Hof- og Stadsretten, som om Eftermiddagen, saalænge der er at bestille.

1772.

24. Jan. **Bl. anl. de fra det danske Kancelli, i Stedet for hidtil af Overpræsidenten i Kjøbenhavn, udstedende Rejsepasser.**

Hs. kongl. Majestæts Deputerede i det danske Kancelli-Kollegio G. v., at allerhøiſtbemeldte Hs. Majest. har befaleet, at de Rejsepasser, som hidtil ere udstedte af Overpræsidenten i Kjøbenhavn, skulle, indtil nærmere Anordning,

udfærdiges fra det danske Rancelli, og at derved skal iagt- 24. Jan. tages.

1. At alle Vedkommende, som forlange Reisespas, skulle derom, Dagen før, indgive deres Begjæring til Rancelliet.

2. At deslige Begjæringer skulle være forsynede med Bevis, at der intet findes hinderligt i saadan deres Reise, nemlig Haandværksvende af deres Aldermænd, Søderne af deres Eldste, og alle andre ubekjendte stille en Borgermand til Kautionist for at intet af publikke Ting hæfter paa ham, eller i andre Maader, som kan hindre hans Bortreise. Og skulle forbemeldte Beviser og Kautioner, førend de til Rancelliet indleveres, af Raadstueskriveren i Kjøbenhavn paategnes, at det saaledes har sin Nødvendighed, og at vedkommendes Kaution er tilstrækkelig Sikkerhed for det meddelende Reisespas. Iøvrigt skulle alle andre, være sig Geistlige, Civile eller Militære, være forsynede med vedkommende Øvrigheds eller Chæfs Paategning, at der ikke findes noget hinderligt, at jo det ansøgte Reisespas kan meddeles.

Frdg. anl. et Geheime Statsraads Oprettelse 13. Febr. med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da Bores allern. Intention og Villie gaar derhen, at alle de Sager og Ansøgninger, hvorudi af Os allern. resolveres, først skulle igjennemgaas og nøie overveies i det Kollegio, hvor Sagen henhører, og Os derefter forestilles af, og i Overværelse af, saadanne Mænd, som Landets Love og Indretninger tilfulde ere bekjendte, og som ere i Stand til at give Os al den Underretning og Oplysning, som Vi, om Sagens Natur og Bestaffenhed, maatte behøve og forlange, saa have Vi allern. funden for godt at oprette et Geheime Statsraad, og derom allern. at anordne og befale:

1. Bores Geheime Statsraad skal, foruden Bores efftelig kjære Hr. Broder, Hs. kongl. Høih. Prins Friderich,

13. Febr. bestaa af følgende Lemmer, Bores Geheimeraad Hr. Otto Grebe af Thott, General Hr. Schach Carl Greve af Nantgau=Ascheberg, Geheimeraad Hr. Joachim Otto Schach Rathlou, Admiral Hr. Hans Hinrich Rømling, General Hr. Hans Heinrich von Eichsted, og Bores Minister ved det udenlandske Departement, Greve Hr. Adolph Siegfred von der Osten, hvilke ugentlig, paa visse dertil fastsatte Dage, skulde forsamle sig hos Os selv. Og maa intet Lem af dette Bores Geheime Statsraad tillige være Præsæs for noget kongl. Kollegio, Departementet for de udenlandske Sager alene undtagen.

2. Alle og enhver, som have noget at søge eller indberette, skulde dermed melde og vende sig til det Kollegium, hvor Sagen henhører, og ikke direkte til Bores Geheime Statsraad: Da samme Kollegium, efter at have overveiet Sagen og indhentet, vedbørlig Oplysning, om det dertil saaledes indkomne gjør allerund. Forestilling, efter Sagens befundne Bestaaffenhed.

Derhos Vi og allern. vilde, at alting herefter (det alene undtagen, som angaar Bores tydske Provinds(er) skal søges, behandles, foredrages og udfærdiges i det danske Sprog.

3. Alle Kollegiernes Forestillinger skulde Os, i og igjennem bemeldte Bores Geheime Statsraad, allerund. foredrages, og Bores allern. Resolution derpaa tages.

Saa skulde og alle anbefalede Expeditioner der ligeledes af Os allern. underskrives.

4. Skulde det dog allern. behage Os, derudenfor, nogen Resolution at meddele og underskrive, saa vilde Vi dog derhos allern., for at forebygge de Uorden(er) og andre Misligheder, som lettelig ved Sagernes Drift kunde flyde deraf, naar vedkommende Kollegium om slikt er uvidende, at den, som saadan Resolution i Hænde har, skal være forbunden, strax, og førend han sig deraf i nogen Maade betjener, dermed at melde sig ved det Kollegium, hvor Sa-

gen henhører, hvilket Kollegium da gjør allerund. Foresit- 13. Febr.
ling derom til formelig Expeditionis Erholdelse.

Pl., hvorved Forordningen af 13. Juni 1771, 27. Febr.
anlangende Bøders og al anden Strafs Eftergivelse
for Leiermaal, med videre, igjenskaldes og ophæves.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: at som
Vi ved Bores den 13. Juni 1771 udgagne Forordning,
anlangende Bøders og al anden Strafs Eftergivelse for
Leiermaal, med videre, have henset paa, at Forældre kunde,
desformedst, desto bedre sættes i Stand til at opfylde deres
Pligter, ved deslige, udenfor Ægteffab, avlede Børns Op-
dragelse; men det derimod fornemmes, at denne Forordning,
tværtimod saadan Bores allern. Hensigt, har givet Anled-
ning til mange Forargelser, samt Uerbarheds og gode Sæders
Overtredelser, ligesom og, ved saadant Misbrug, lovlige Ægte-
ffaber forhindres, saa have Vi allern. funden for godt at au-
ordne og befale . . . , at forbemeldte Forordning af 13.
Juni 1771 skal, for Fremtiden, være igjenskaldet og op-
hævet, og dermed at bør forholdes efter Loven, samt andre
om deslige Forseelser forhen gjorde Anordninger. Dog paa
det de udenfor Ægteffab avlede Børns Fødsel ikke skal være
dem til Hinder i deres lovlige Nærings Brug, ville Vi, at
det fremdeles derved skal forblive, at saadan deres Fødsel
ingenlunde maa anses som en Plet, eller dem i nogen
Maade forekastes eller bebreides.

Reskr. (til de Tilforordnede udi Kjøbenhavns 29. Oktb.
Hof- og Stadsret) anl. at den saakaldte skarpe
Examination maa igjen udi Inkvissionskommisshouen
indføres med visse Indskrænkninger.

Vi Christian den Syvende osv. Da Vi udi den
under 30. December i næst afvigte Aar udgivne Forord-
ning angaaende Inkvissionskommisshouen at føies til Kjø-

29. Oktb. benhavns Hof- og Stadsret, iblandt andet have befalet, at det ved Examination i Kommissionen, efter Omstændighederne, forhen brugte Dvangsmiddel ved nogle Slag af en Tapp eller deslige, for at faa den rette Sandhed udledet og de medskyldige opdaget, skulde, paa det en uskyldig ikke jaaledes skulde lide, for Estertiden være aldeles ophævet, og Os nu, af en fra Eder indkommet Forestilling, allerund. er blevet refereret, at endog de groveste Tyve nu ingen mere Frygt have for Inkvistionskommissionen, eller ere at bringe til Bekjendelse om mere, end hvad de øiensynlig ikke kunne nægte, saa at med de møjsommeligste Bestræbelser ofte ikke 1 af 100 Tyverier kan faas opdaget, efterdi Tyvene nægte alt endog imod de rimeligste Formodninger, vel vidende, at ingen Dvangsmidler maa bruges mod dem, hvorfor I holde det meget nyttigt og nødvendigt. til Sandheds Opdagelse, at den saakaldte skarpe Examination med den forhen foreslagne Indskrænkning igjen blev tilladt; saa give Vi Eder hermed tilkjende, at Vi, efter slige Omstændigheder, allern. ville have anordnet og befalet, at naar en Inkvisit, efterat Kommissionen i Forveien har søgt at faa Sandheden udledet, saavel ved en usie Examination, som ved Konfrontation og Vidner, næsten er overbevist om sin Forbrydelse, og dog vægrer sig for at give Oplysning om Omstændighederne, saa at det tydelig kjendes, at han alene af Brangvillighed, og for at drille Retten, holder Sandhed tilbage, skal Inkvisitor andrage det for sine Medkommitterede, og da af dem samtlige i Voteringsprotokollen besluttet, om den alvorlige Examination skal anvendes, hvorved tillige skal fastsættes, om dertil skal bruges Tapp eller Kat, samt hvor mange Slag, dog ikkun nogle af enten af Delene, og derved bruges al mulig Forsigtighed og Lemfældighed efter Inkvistens Legems Tilstand og Førlighed og overalt dermed forholdes jaaledes, som Kommissionen derfor vil staa til Ansvar især skulde De søge at forebygge, at ingen uskyld-

dig bliver graveret, og at ingen derved kunde synes at have 29. Oktb. taget Skade paa sit Helbred. Dersom og en Inkwisit formener sig ved Kommissionens Behandling at være stet for nær, maa det være ham tilladt saadant inden 14 Dage, efterat Forhøret er sluttet, ved Klage at paaanke.

Frdg. anl. at det i alle Maader skal have sit 12. Novb. Forblivende ved den, den 13. Februar 1767 udgangne Forordning om Renternes Nedsættelse til 4 pro Cento, med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.: At, omendstjondt Vi under 23. Januar 1771, have igjensaldet og ophævet Bores, under 13. Februar 1767, udgivne Forordning, angaaende, at af de Penge, som, imod aarlig Rente, udi Bore Riger Danmark og Norge udsættes, ikke maa tages høiere Rente end Fire af Hundrede aarligen; saa dog, da det efter nøiere Overveielse er befunden, at saadan Renternes Forhøielse ikke alene er til Tab for Bore Uundersaatter i Almindelighed, og gjøre dem deres Næringsveie besværligere, men endog til Hinder udi Handelens Flor og Udvidelse, samt Fabrikers og Manufakturers Drift og Fortsættelse, saa ville Vi allern. have anordnet og befaleet, at det, i Henseende til Renters Svarelse af de i Bore Riger Danmark og Norge herefter udsættende Penge, i alle Maader skal have sit Forblivende ved forbermeldte Bores, den 13. Februar 1767, udgangne Forordning.

1773.

Definitiv=Overenskomst mellem Kong Christian 24. Mai.
den Syvende og Storfyrst Paul. 1. Juni.

I den hellige og høilovede Treenigheds Navn!
Gjøre hermed vitterligt for alle Bedkommende: Efterat Hs. Majest. den allerhøieste, stormægtigste Fyrste og Herre, Hr. Christian den Syvende, Konge til Danmark og

24. Mai. Norge etc. og Ss. keiserl. Høihed den allerhøieste Fyrste og
 1. Jani. Herre, Hr. Paul, Kronprinds, Thronfølger og Storhvrste
 over alle Russer etc. have taget under moden Overveielse,
 at Tiden nu er kommen til at applanere det arrangement
 provisionel, som Hendes keiserl. Majestæt, den allern. og
 stormægtigste Fyrstinde og høie Fru, Fru Catharina den
 Anden, Keiserinde og Selvhersterinde over alle Russer,
 allerede anno 1767 har aftalt, sluttet og oprettet med høist=
 bemeldte Ss. kongl. Majest. til Befordring af de dem be=
 troede Rigers og Landes Lykke, ikke blot for at bevare en
 bestandig god Forstaaelse imellem sig og overhovedet at be=
 fæste Freden i Norden, men ogsaa for at fjerne alt det, som
 kunde give Anledning til Uenigheder og Misforstaaelser
 imellem begge Riger, og at fuldbyrde det saaledes ved en
 Definitiv=Traktat, at alle forhenværende Differenser, det være
 sig angaaende Hertugdømmet Slesvig eller angaaende Her=
 tugdømmet Holsten, fuldkomment ryddes af Veien
 Og for nu nøie at prøve og forklare alle Artiklerne i den
 provisoriske Traktat, som er og bliver Basis og Fundamentum
 for denne Definitiv=Traktat, saa regleres, bestemmes og
 fastsættes samme nu saaledes, som følger:

1—20. *)

21. Juli. Reskr. (til Rektor og Professores ved Kjøben=
 havns Universitet) aul., at naar Bogtrykker Høpfner
 ved Døden afgaar, maa Almanakernes Trykning
 henlægges til Universitetet med videre.

Vi Christian den Syvende osv. Da I i Anled=
 ning af en fra Bogtrykker August Frederik Stein i Bores
 kongl. Residentsstad indkommen og til Eders Erklæring

*) Med Hensyn til Indholdet af Traktaten kan henvises
 til Trakt. 22. April 1767.

remitteret Ansøgning om at maatte efter nuværende Direktør 21. Juli. for Bores Bogtrykkeri, Nicolaus Christian Høpffers Død forundes Privilegium paa at trykke og sælge Almanakker, ved Forestilling, som Os er bleven refereret, allerund. have andraget, at ligesom det fra gammel Tid har været anordnet, samt i Loven og Forordningen af 18. August 1685 igjensaget, at ingen maa trykke eller forhandle Almanakker, uden de, som Universitetets Tilforordnede dertil bestikke, hvis Pligt det sælgelig er ved den derfor salarerede Astronomum at besørge Almanakkerne retteligen udregnede og forfattede, samt derfor at staa til Ansvar, saa synes det og billigt, at Universitetet, og ikke nogen partikulær Person, nyder Fordelen, som Almanakernes Afstættelse giver af sig, i hvilken Henseende Universitetet ogsaa stedsse har været i Besiddelse og Udøvelse af dette Privilegio, indtil samme i Mæret 1725 blev forundt afgangne Justitsraad og Professor Ramus formeddelt hans særdeles Forretninger og Fortjenester, hvilken igjen paa visse Bilkkaar afstod det i Mæret 1750 med kongelig Tilladelse til forrige Universitetsbogtrykker afg. Johan Søren Høpffner og hans nu levende Søn forbemeldte Nicolaus Christian Høpffner, men at, i Fald dette Privilegium efter hans Død skulde forundes nogen anden ved Universitetet, vilde derved gøres Skaar i dets efter foranførte Forklaring tilkommende Rettighed; saa omendkjøndt det forhen værende saakaldede kongelige Selskab til den Nordiske Historie og Sprogs Forbedring under 19 Marts 1751 har erholdt Løfte om forskrevne Privilegio efter Høpffners Død, imod deraf at svare noget Dist aarlig til Universitetet og Videnskabernes Societet, give Vi Eder hermed tilkjende, at Vi desuagtet efter saadan Eders Forestilling allern. have funden det mest overensstemmende med Loven og Billighed, at forberørte Privilegium henfalder til Universitetet, og til den Ende hermed vilde have anordnet og fastsat, at naar fornævnte Bogtrykker N. C. Høpffner ved Døden afgaar,

21. Juli. Skal Kjøbenhavns Universitet, til Fordel for det astronomiske Taarn og astronomiske Jagttageelser, alene være berettiget til at lade trykke alle danske, og sælge alle fremmede Almanaker og Kalendere i Følge af Loven og de derom gjorte Anordninger; til hvilken Ende I, saasnart Kasus eksisterer, have at indgive Eders nærmere Forslag, hvorledes Fordelen af dette Privilegio til forovmeldte Brug paa bekvemteste Maade kunde være at anvende.
14. Oktb. **Frdg. om Selveiergaardes Arv paa Bornholm.**
Sudm. Saml. pag. 240.
20. Oktb. **Reskr. (til Statsraad og Politimester Christian Fædder) anl. at tilholde Udgiverne af Adresskontorets Efterretninger og Aviserne samt andre Ugeblade, at de intet maa indføre deri, som ikke i slige Tidender har Sted, med videre.**
- Vi Christian den Syvende osv. Eftersom Vi med Mishag have fornummet, at der, uagtet de adskillige derindgivne Erindringer og Forbud, dog ofte bliver, saavel i Adresskontorets Efterretninger, som de trykte Aviser og andre Ugeblade, indført saadanne Bekjendtgjørelser og Efterretninger, som ikke alene i slige Tidender ei bør have Sted, men endog de fleste Tider røbe enten Autors flette Tænkemaade og onde Hensigt, eller og hans Uvidenhed og lidet eller slet ingen Indsigt i de Ting, der skrives om, saa er, til slikt at forekomme, hermed Bores allern. Villie og Befaling, at Du alvorlig betyder og tilkjendegiver Udgiverne af Adresskontorets Efterretninger og Aviserne, samt andre Ugeblade ndi Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, at de aldeles ikke maa understaa sig derudi i Almindelighed at indføre noget, som ikke i slige Tidender har Sted, eller stemmer overens med de derpaa givne Privilegier, og især ikke at

indsføre noget, som enten angaar Staten og Regeringen, 20. Oktb. almindelige Foranstaltninger, eller andre Stridsfrister, især hvor Personer derved angribes, ei heller Bhygter eller andre opdigtede Fortællinger, som indeholde noget fornærmeligt, eller uanstændigt, med videre deslige, da, i vidrig Fald, den, som udgiver Aviser eller andre Ugeskrifter, derfor selv skal staa til Ansvar, og strax af Dig dikteres en Mulk af 50 til 200 Rdlr. efter Forseelsens Bestaand, hvilken Mulk strax, uden videre Appel, skal betales, eller og Vedkommende, i Mangel af Betaling, skal affone samme efter Forordningen af 6. December 1743.

1774.

Frdg., ang. hvor de Sager, som tilforn have 17. Febr. henhørt under Kammerretten og der bleve paadomte, herefter skulle indstævnes og paakjendes, med videre.

Indm. Saml. pag. 245.

Frdg. anl. en ny og bedre Indretning ved 14. Sept. Landmilitfen i Danmark, samt om Rytterhestes Anskaffelse.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da Vi til Vore Rigers og Landes Sikkerhed og Velstand anse det nødvendigt, at sætte den til Vore danske og tydske Provindser henhørende Del af Vores Landmagt udi en med Statens sande Bedste overenskommende Forfatning, og Vi i saadan Henseende have besluttet, ei alene at forsøge Vores Landmilit, paa det at det unge Mandskab paa Landet kan lære at omgaas med Gevær, og derved gjøres besvemme til at tjene Fædrelandet i paakommende Tilfælde, men endog at fastsætte de Midler, hvorved Vores Kavalleri, naar befales, i en kort Tid med gode og forsvarlige Heste kan werde forsynet, ved hvilken Indretning og erholdes, at Vores Ar-

14. Sptb. mee for Fremtiden sættes paa en bestandig og til Landets samt Borens Hjære og tro Underaatters Forsvar og Sikkerhed mere paalidelig Fod. Saa have Vi allern. funden for godt herom at anordne og befale saaledes, som følger:

1. Vilde Vi allern., at af 22 Tdr. Hartkorn Bøndergods, som hidindtil under Landlægderne har været inddelt, skal indrettes et Lægd, hvoraf en Karl skal svares, og som Landsoldat eller Rytter for Lægdet indføres. Ligeledes skal af alle privilegerede Hovedgaarde i Bort Rige Danmark, saavel kompletterede, som ukompletterede, leveres Rytterheste, saaledes at den, som har indtil 50 Tdr. fri Hovedgaardstaxt, leverer 1 Hest, den, der har over 50 til 100 Tdr., leverer 2 Heste, og den, som har over 100 Tdr. Hovedgaardstaxt, leverer 3 Heste, og skal enhver Sognepræst paa Landet i Danmark ligeledes levere 1 Rytterhest.

2.

3. Proprietærernes Det til det unge Mandskab skal, som hidindtil, tage sin Begyndelse fra den Tid af, at de have fyldt deres 4. Aar, og skal alt det unge Mandskab fra 4 til 40 Aar indføres i Reserverullen; til hvilken Ende enhver, som besidder noget Hartkorn, skal ved hvert Aars holdende Session, under sin Haand, indgive en Liste over alt sit unge Mandskab, fra 4 til 40 Aar, som ei endnu har fæstet nogen Gaard.

4—10.

II. Ingen, være sig enten Bore egne civile eller militære Betjente, af hvad Karakter det end maatte være, ei heller nogen af de paa Godsferne værende Ride- eller Ladefogder, samt andre, som Administrationen af et Gods maatte være betroet, eller dermed i mindste Maade har at gjøre, maa understaa sig, enten direkte eller indirekte, af nogen Bondekarl at fordre eller modtage noget, hvor lidet eller meget det end kunde være, for at befri nogen for Indrullering; og skulde nogen befindes, herimod at handle, da skulle

de, som ere i Vores Tjeneste, strax, og uden ringeste Naade, 14. Sptb. have forbrudt deres Bestilling, og efter den Dag være uværdige til videre Vores Tjeneste; og de, som ere i Proprietærernes Tjeneste, høde derfor 300 Rdlr., eller i Mangel deraf, arbejde i nærmeste Fæstning efter Forordningen 6. December 1743; saa og derforuden saantlig, enhver ijær, uden nogen Forfskjel, betale tredobbelt saa meget, som de i saa Naade have oppebaaret, hoilket skal tilfalde Angiveren, eller næste Hospital, i Fald ingen Angiver i Sagen findes; men skulde nogen Proprietarius, Strøgodsseier eller Beneficeret imod al Formodning selv fordrifte sig hertil, da forbeholde Vi Os dem derfor, efter Sagens Omstændigheder, alvorligen at anse og straffe. Og paa det herover desbedre kan holdes, samt de herimod handlende desfør opdages, saa tillade Vi hermed alle deslige unge, til Landmilitien ellers henhørende, Bønderkarle, at, saafremt nogen af dem, efter denne Vores Forordnings Publikation, til en eller anden, hvo det endog være kan, bliver foranlediget noget at give, for derved fra Indrullering at worde befriet, de da slikt, enten for deres ordentlige Øvrighed, eller og for den næstholdende Scesion, ei alene frit og upaaanket maa anmeldte, men endog derhos forbente, at saafremt Sagen bevisliggjøres, dem da, som oven er meldt, tredobbelt saa meget af den skyldige skal blive tilbageleveret, som de i slikt Tilfælde have givet.

12—13.

14. For denne Scesion skal alt det udskrivende Mandskab præsenteres, og indskrives i Rullerne, samt tages i Ed, efter den hidindtil brugelige Formular af denne Indhold: „Seg N. N. lover og sværger, at jeg skal være, blive og tjene ærlig, tro og vel udi Hans Kgl. Majestæts Kong Christian den Syvendes Tjeneste, som en ærefjær og redelig Karl og Soldat vel egner og anstaar; saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.“

15—39.

14. Sptb. 40. Derfom nogen Karl, uden fin Husbonds Forevidende og Tilladelse, fra et Sted til et andet undviger, og han bliver greben, da skal han første Gang fængsles, og nogen Tid paa Vand og Brød hensættes, men undviger han anden Gang, da skal han, efter Doms Erhvervelse, arbeide tre Aar i Fern i nærmeste Fæstning, og maa ingen, under hans Vres Fortabelse, være nogen Proprietær eller anden Bedkommende hinderlig, at faa en saadan Karl tilbage, naar han med loblig Attest beviser, at Karlen hører hans Gods til, og bør saavel Amts- som Rettens Betjente, saa og Proprietæren, paa hvis Gods den bortløbne befindes, uden Dophold være den, som antræffer Karlen, behjælpelig til at faa ham med Bagt forvaret, indtil det med Attest bevises, at den bortløbne Karl hører hans Gods til, dog skal slikt ske paa hans egen Bekostning. Aligemaade ville Vi og hermed alvorligen have anbefalet Dvrigheden i Kjøbstæderne, at være Bedkommende behjælpelige til at faa deslige bortløbne Karle anholdte, og skulle saadanne, formedelst Mangel paa Assistance, bortkomme, skal den eller de, som med Assistance udi rette Tid have været forsømmelige, ei alene strax igjen forstaafe en tjensidigtig Karl i den bortløbnes Sted, naar det af ham bliver begjært, men endog bøde til den, hvis Gods Karlen tilhører, 25 Rdlr. og til Sognets Fattige 25 Rdlr. Aligemaade skulle og Bore Over- og Underofficerer, saavel de, som i Garnison ere indlagte, som de, der udi Kjøbstæderne og paa Landet ere indkvarterede, være de Bedkommende, under en Kvartals Gages Fortabelse til Land-Militæretatens Pensionskasse, derudi behjælpelige, saaledes som foreskrevet er. Saa maa og ingen huse eller hæle nogen saadan bortløben Karl, under 20 Rdlrs. Straf til den, fra hvis Gods eller Lægd han er undvigt, og derforuden betale til de Fattige ligeledes 20 Rdlr.; men skulle den, som saaledes hæler den undvigte, ei kunne betale disse Bøder, da forholdes med dem efter Forordningen af 6. December 1743.

41. 14. Sptbr.

Bl., hvorved det saakaldede Væddespil paa Tal- 5. Oktbr. Lotteriets Trækninger, med videre, aldeles forbydes.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da det er bragt i Erfaring, hvorledes adskillige skulle understaa sig at spille det saakaldte Væddespil, eller paa egen Haand at indrette et Slags Tallotteri, ved det at de, for egen Regning, modtage Indskud paa Tallotteriets Trækninger i Kjøbenhavn, Altona og Wandshel, og forbinde sig til at udbetale de, paa de udkommende Tal, fastsatte Gevinster, ligesom der og blandt Kollektørerne for Tallotteriet skal gives de, der modtage Indskud og udgive Lotterisedler, men udelade samme af de Lister, de til Lottoet indgive, paa det de saaledes, for egen Regning og Risiko, kunne beholde det skete Indskud; og saadan Omgang, foruden anden Uleilighed, som den medfører, og er til største Fornærmelse og Skade for det alene privilegerede Tallotteri, som med store Omkostninger underholdes. og hvoraf Fordelen anvendes til Landets almindelige Nytte og Fordel, saa have Vi allern. funden for godt hermed alvorligen og strængelig at forbyde saadant, og det under Straf, at arbejde tre Aar i Jern i nærmeste Fæstning, udi hvilken Straf enhver skal være forfalden, som i Bore Riger Danmark og Norge maatte bestundes at spille det saakaldte Væddespil, eller for egen Regning at modtage Indskud til Tallotteriets Trækninger, saavel som de Kollektører for Tallotteriet, der modtage Indskud til Trækningerne, uden at ansøre samme paa de Lotterilister, de ved hver Trækning til Lottoet indlevere. Samme Straf skulle og de være undergivne, der, ved saadan utilladelig Handling, vidende gaa til Haande, og lade sig bruge som Underhandlere, Kollektører eller paa anden Maade; derimod skal enhver, som til Generaldirektionen for Lottoet enten indleverer en Lotteriseddel, der ikke findes paa Udgiverens til

5. Oktbr. Lottoet indleverede Lotterilister, eller paa anden Maade godtgjør, at en uberettiget Person, for egen Regning og Risiko, har modtaget Indskud, og derfor udgivet enten skriftlig, eller og kunns mundtlig Forsikkring, strax af Lottokassen nyde en Belønning af 200 Rdr., og hans Navn derhos forties. Hvorhos det og i Almindelighed, og under 200 Rdrs. Straf, skal være alle og enhver forbudt, at gjøre Indkjøb og modtage Lotteriseddel eller anden Forsikkring, være sig mundtlig eller skriftlig, af eller hos andre, end de virkelig bestilte og med offentlig Skilt forsynede Lallotterikollektører. Endeelig, som et, i Anledning af Lallotteriet, opfundet og saakaldet Lotterispil her skal temmelig være kommen i Brug, da ligesom det i sig virkelig er et Hasardspil, saa ville vi og, at dermed i alle Maader skal forholdes efter Forordningen om Hasardspil af 6. Oktober 1753.

10. Novb. Patent om Høiesteret i Danmark for 1775 og siden fremdeles for de efterfølgende Aaringer indtil videre.

Indm. Saml. pag. 247.

1775.

26. Jan. Reskr. (til Generalmajor Clausen) anl. Dpreisningers Udstedelse paa Domme i Bestindien.

Vi Christian den Gyvende osv. Af en fra Bores bestindiffe og guineiffe Rente- og Generaltoldkammer til Bores Danske Kancelli indkommen Skrivelse er Os allerund. bleven foredraget, hvorledes Regjeringen over Bore danske amerikanske Gilande har indberettet, at, efterat der til bemeldte Regjering under 21. Februar a. p. var af Skifteforvalter Forrers bleven indsendt en Lodseddel udi Thomas Figgarels Fallitbo i Favør af Os for en Fordring, stor 132 Rgl. 3 Real 5¹/₂ Stvr., hvorefter ikkun var ud-

lagt 21 Rgd. 1 R. 2 Str., skal Advokatus regius, i An= 26. Jan.
ledning af det Bores Kasse derved tilføiede Tab, være ble-
ven befalet at efterse Skiftebrevet og undersøge dette Fallit=
bos Tilstand, hvorved iblandt anden ulovlig Omgang er be-
funden, at aldeles ingen Registreringsforretning i Boet er
foretagen, men at Effekterne, uden at der kan ses, hvori
samme have bestaaet, efter en blot Angivelse, strax igjen imod
Kaution ere udeliveredede, foruden at Skiftet uden skjellig
Årsag har henstaaet over fire Aar indtil den 18. August
1773, og at der skal være ført saadanne Omkostninger til
Udgift, som aldrig i saadant et Bo burde finde Sted, hvorimod,
naar Forretningen skulde appelleres, møder dette, at Skiftet
allerede, førend Lodsedlen indkom, havde overstaaet fatalia
appellationis, hvilket hidindtil skal have været et sædvan-
ligt Kunstgreb her i Landet; thi give Vi Dig hermed til-
kjende, at Vi, efter det Os derhos gjorde Forslag samt be-
meldte Bores Vestindiske og Guineiske Rentekammers Be-
tænkning allern. ville engang for alle have bevilget, at udi
de Sager paa Bores amerikanske Eilande, hvori Bores In-
teresse verserer, maa, i fornødent, eragtede Tilfælde, endog=
saa efter at fatalia appellationis ere expirerede, naar
samme kun ikke over 3 Aar have været upaaankede, heref-
ter appelleres, uden derom at søge Opreisning; hvilken Til-
ladelse og skal gjælde, i Henseende til føransførte Thomas
Figgarels saavel som andre Skifter, hvor mulig Appellation
kunde eragtes fornøden, naar samme ikke allerede i 3 Aar
have været sluttede. Og, paa det ikke andre Bedkommende,
formedelst den Vanskelighed de have at erholde Opreisning,
skulde paa en eller anden Maade fornærmes, ville Vi end
ydermere have bevilget, at alle og enhver i Almindelighed
udi de ved Skifter samt Over- og Underretterne paa for-
skrevne Eilande ventilerede Sager, naar Dommene ikke ere
over 3 Aar gamle, maa efter befindende Villighed, ved Gou-
vernementet paa Forlangende meddeles Opreisning efter den

26. Jan. herhos følgende Formular, imod detsfor at betale det, som for slige Expeditioner i det Danske Rancelli erlægges, nemlig for Bevillingen i sig selv, som expederes paa 4 Rdlrs. stemplet Papir, i alt, Papiret iberegnet, 12 Rdlr., og til Justitskassen 1 Rdlr., tilfammen 13 Rdlr. Kjøbenhavns Courant, hvilke Penge ved hvert Aars Udgang skal beregnes og tilstilles Vores Danske Rancelli tilligemed en Designation paa de i samme Tid udstedte Opreisninger og Domme- nes Data.

2. Febr. **Bl. ang. at vedkommende Skifteforvaltere aar- lig skulle aflægge Rigtighed for Justitskassens Ind- tægter.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at efter- som Vi have fornummet, at, omendstjændt det ved den under den 30. December 1738 udgaaue Plakat er anordnet, hvor- ledes de Retteus Betjente, baade udi Danmark og Norge, som ei til rette Tid indkomme med Rigtighed og Bevis, for hvis Justitskassen ved enhver Jurisdiktion er tilfalden, for saadan deres Forsømmelse skal anses, nemlig Geistligheden og alle andre Jurisdiktioner, saabelsom Magistraterne i Kjøbstæderne, at betale en Mulkt af 2 Rdlr., samt By-, Birke- og Herredsfogderne, saa og Sorenskriverne, 1 Rdlr. for hver Uges Udeblivelse dermed, skal dog, efter de fra Vore Stiftamtænd og Amtmænd indkomne Besværinger, en og anden, som er berettiget til at holde Skifter, især blandt Proprietæerne, uagtet de dem derom givne Erindringer, efterlade at indsende de anbefalede Attester, som skulle følge med Designationerne over hvad Justitskassen tilfalder; saa ville Vi nu allern. have anordnet og befalet, . . . at ikke alene foranførte Retteus Betjente og Magistratspersoner, men endog Skifteforvaltere, baade geist- lige og verdslige, saa og Proprietærer og alle andre, baade udi Danmark og Norge, som, enten efter Loven eller dertil

givne Tilladelse, maatte være berettigede til Skifter at forrette og 2. Febr. forbundne til at holde Skifteprotokoller, skulle aarlig, inden den i forbemeldte Plakat forestkrevne Tid og under den deri fastsatte Mølt, indsende Rigtighed for alt, hvad Justitskassen i nogen Maade maatte være tilfalden, samt, naar ingen Indtægt i samme Tid er falden, da derom meddele vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand deres Attest, for at indsendes med de anbefalede Designationer.

**Frdg., hvorved al Omloben med Handels-, Kram- 13. Febr.
og Galanteri- samt Haandværks-Barer i Kjøbstæ-
derne og paa Landet i Kongeriget Danmark aldeles
forbydes.**

Indm. Saml. pag. 255.

Frdg. ang. Sæbesyderierne i Danmark og Norge. 3. April.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at saasom forskjellige Sæbesyderier, siden Forordningen af 22. November 1704, udenfor Kjøbenhavn paa andre Steder i Bore Kongeriger Danmark og Norge ere blevne indrettede, og da førmeldte Forordning alene sigter til de den Tid i Kjøbenhavn anlagte Sæbesyderier, saa have Vi allern. funden for godt, til samtlige disse nyttige Værkers Opmuntring og bedre Fremgang, samt til en lige og almindelig Ordens Jagttagelse, i Stedet for ovenansførte Forordning, som herved aldeles vorder ophævet, at anordne og befale

1—8.

9. I Henseende til fremmed grøen Sæbes Indsnigelse forholdes efter Toldanordningen og de desangaaende ergangs Befalinger, og alle Forbrydelser mod denne Forordning skulle af vedkommende Øvrighed brevi manu paakjendes og behandles som Gjæsteretsfager.

30. Aug.

Foundation til en almindelig Enkekasse for Hs. Majest. & Riger, Hertugdømmer og Lande.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som Os allerund. er blevet refereret, hvorledes den af Borens Hr. Farfader, salig og højlovlig Hukommelse, sub dato Hirschholm den 22. Maj 1739 oprettede Pensionskasse for Landmilitæretatens Enker og Børn, som derpaa ved sammes Fundations Extension af 25. April 1740 er bleven gjort almindelig for alle Stænder, samt ved bemeldte Extension saavel som en nærmere Anordning under 20. Juli 1757 udi adskillige Poster forbedret, saa at man ikke har troet at have Marsag til at tvivle om dens Bestandighed, ikke desmindre skulde være geraadet i saadanne Omstændigheder, at de aarlige Renter af dens staaende Fond saavel som de øvrige dertil henlagte Indkomster, tilligemed de Kapitaler, som ved nye Interessenters Tiltrædelse aarlig kunde indkomme, ikke vare tilstrækkelige til dermed at bestride de paa bemeldte Kasse allerede hæftende aarlige Pensioner, og Vi, i Anledning heraf, have ladet denne Sag nøiere undersøge, samt af de derefter til Os indkomne Beretninger erfaret, at det ei alene sig saaledes forholder, men at endog Borens Kasse, formedelst den af Borens Hr. Farfader givne allern. Forfikring og kongelige Garanti for de belovede Pensioners rigtige Udbetaling til enhver Interessents efterladende Enke eller Børn, allerede ved de til den Tid optagne Interessenter forestaar et anseeligt Tab, og at dette forestaaende Tab, ved flere Interessenters Optagelse paa de hidtil fastsatte Vilkaar, mærkeligen vilde forøges; saa have Vi været alvorligen betænkt paa, hvorledes Borens Kasse kunde sættes i Sikkerhed for videre Tab og Skade af denne Indretning, uden samme for Fremtiden at ophæve, og derved at betage Bore hjære og tro Undersaatter den hidtil havde Leilighed udi deres Levetid at sørge for og forvisse sig om deres efterlevende

Enkers nødtørftige Underholdning; i hvilken Hensigt vi og 30. Aug. allern. have udnævnt visse Kommissarier til endvidere paa det nøieste at undersøge bemeldte Pensionskassens Tilstand og Marsagerne dertil, samt at udfinde og foreslaa de Midler, hvorved det for Borens Klasse besyrgtende videre Tab og den deraf nødvendig følgende Ophævelse af denne ubi saa priselige Hensigter af Borens Hr. Farfader stiftede nyttige Indretning betimelig kunde forekommes.

Som Vi nu af bemeldte Kommissariers til Os allern. indgivne Relation nærmere have erfaret:

.....
 Saa have Vi efter denne Sags nøie Overvejelse, af landsfaderlig Omhu for samtlige Bore kjære og tro Underfaatters Bedste, og paa det enhver af dem efterdags maa finde inden Bore Riger og Lande en betvem, sikker og fordelagtig Leilighed, efter Villie og Evne at drage Omhu for sin Hustrus Underholdning ubi hendes mulige Enkestand, og dem derved betages al grundet Anledning til at begive sig ubi deslige udenfor Bore Riger og Lande oprettede og oprettende Kasser og Interessentskaber, hvor de letteligen kunde tage Stade, allern. funden for godt merbemeldte hidtil værende Pensionskasse og dens væsentlige Indretning efter de fastsatte Grundregler at forandre og forbedre, og til den Ende denne nye Foundation at lade forfatte og under Vor kongl. Haand og Signet at udstede, saasom Vi og hermed i saadan Henseende følgende allern. anordne og befale:

1—5.

6. Da iblandt Bore Civil- og Militærbetjente ventelig vil findes endel, som ikke ere saa bemidlede, at de efter Luste formaa noget tilstrækkeligt Indstud for deres Hustruer strax kontant at udrede; saa bevilge og tillade Vi hermed, at hvem, som staar i Borens Gage, og ikke er i Stand til sit intenderede Indstud prompte med rede Penge at betale, maa for dets Summa til Enkekassen udgive sin

30. Aug. Ioblig thinglyste Obligation, ved hvilken han pantsætter den fjerde Del af den ham af Vores Kasse tillagte aarlige Gage, (dog forudsat, at samme er tilstrækkelig til den skyldige Summes skadesløse Afbetaling inden 4 Aar), saa og alle sine øvrige Midler, saavidt ikke, paa den Tid Indskuddet sker, noget deraf allerede til andre er forpantet; og skal samme Obligation af hans tilkommende Hustru, og hendes Børge, eller af hans allerede havende Hustru, tilligemed ham underskrives, og begge deres særskilte saavel som fælles Formue til Kassens Sikkerhed pantsættes. Hvorefter da af ham, fra Obligationens Dato af, aarlig den fjerde Del af den skyldige Summa, med de imidlertid forfaldne Renter, til Entekassen betales, eller i hans tilgodehavende Gage affortes og paa Obligationen affkrives, indtil bemeldte Kasse for det tegnede Indskud, og de imidlertid deraf forfaldne Renter, fuldkommen er fornøiet, da Obligationen til Kassation igjen udleveres. Skulde den paa denne Maade indskydende ved Døden afgang, førend det, han skylder Kassen, fuldkommen er afdraget, da udbetales endnu af hans i Vores Kasse indestaende Gage saa meget, som dertil behøves, og var den ikke tilstrækkelig, da maa hans øvrige Efterladenskab paa Ioblig Maade strax gjøres i Benge, saafremt Enken ikke formaar det manglende strax at betale, eller for sammes Betaling til den første forestaaende Termin, med skadesløse Renter, antagelig Kaution at stille. Wien dersom Kassen i saa Fald af alt slikt ikke kunde erholde den fulde skadesløse Betaling, da skal den Pension, som den Afdødes Enke ellers burde tilkomme, saa længe indeholdes, indtil Kassen for den skyldige Summa, med sine Tid efter anden forfaldne Renter, fuldkommen er bleven fornøiet, da dernæst Enken fra den Dag af tiltræder og derefter rigtig skal nyde den hende efter denne Fundations Indhold tilkommende aarlige Pension.

7.

8. Førend nogen optages i denne almindelige Ente-

kasse, maa han bevisliggjøre hans og Hustrus Alder, samt 30. Aug. at han til den Tid er ved god Helbred og Sundhed. Hvad det første angaar, da skal hvert Egtepars, saavel Mandens som Konens, Alder bevises med troværdige, af Kirkebøgerne ekstraherede, og af Stedets Sognepræst eller andre Vedkommende underskrevne, og med Kirkeseglet, hvor saadant er, eller, i Mangel deraf, med deres Signet bekræftede Døbesedler. Og paa det man tilfulde kan være forvisset om Underskriftens Rigtighed, skal samme paa de Døbesedler, som udenfor Borez Residentsskabs Rigsbyen udgives, i Rigsstæderne af en Magistratsperson og paa Landet af en publik Embedsmand attesteres. Skulde nogen, formedelsk ordentlige Kirkebøgers Mangel, eller af andre gysdige Aarsager, ikke kunne forstaae en saadan Døbeseddel, da bør han forsyne sig med et, efter edsvorne Vidners Udsigende, lovlig udstædt Thingsvidne, eller frembringe andre Bevisligheder, som kunde agtes for tilstrækkelige, og i al Fald, naar alle media probationis mangle eller findes utilstrækkelige, kan hans eller hans Hustrus edelige Forsikring antages. Det om en ny Interessents Helbred fornødne Bevis bør være af følgende Indhold: „At Rekvirenten hverken er syg eller „sængeliggende og med ingen dødelig Morbo chronico, som „Svindsfot, Battersot, Blodspytten og deslige eller anden Svag- „hed, som lader hans tidligere Død befrygte, for nærvæ- „rende Tid efter Anseende er behæftet, ei heller i det sidst „forløbne Aar har udstaaet nogen Sygdom, der har efter- „ladt sig kjendelige Følger til hans Levetids mulige Fortor- „telse, men at han, saavidt sig lader tilsyne, efter hans Al- „der befinder sig ved fuldkommen gode Sind og Legems „Kræfter, og er i Stand til vedbørligen at besørge sine „sædvanlige Forretninger.“ Denne Sundhedsattest udstædes under Embeds Ed, eller saaledes som de i al Fald træste sig til edeligen at bekræfte, af Rekvirentens til Praxin medicam autoriserede ordentlige Mediko, eller, i Mangel af

30. Aug. samme, af den ham sædvanlig betjenende, behørig privilegerede Kirurgo, under hans Haand og Signet. Og skal paa samme Attest tillige af Rekvirentens Sjælesørger og tvende andre Vidner (hvilke sidste, saavel som den attesterende Medicus eller Kirurgus, hverken maa være nær beslægtede eller besvogrede med Rekvirenten eller hans Hustru) under deres Hænder, med deres eller i det mindste Sjælesørgerens hestrykte Signet bevidnes: „At de kjende Rekvirenten, at den attesterende Medicus eller Kirurgus ikke er nær i Slægt eller Svogerfkab med ham, og at de ikke anderledes vide, end at hvad, han har attesteret, sig saaledes rigtig forhold.“ Saa skal og desuden de Sundhedsattester, som udenfor Borens Residentstads udstedes, undertegnes og med hestrykt Signet bekræftes, naar det er i Kjøbstæderne, af en Magistratsperson, og paa Landet af en offentlig Embedsmand, som i saa Fald bevidne: „At det er Udgiverens egenhændige Underkrift, og at ingen af dem er Rekvirenten eller hans Hustru nær Paarørende.“ I øvrigt skulle disse Sundhedsattester af dem, som udi Kjøbenhavn eller Sjælland ere boende, produceres inden 3 Uger fra Attestens Dato, fra Bore øvrige Danske Provindsfer og Hertugdømmerne inden 4 Uger, fra Norge, Søndenfjelds inden 6, og Nordenfjelds inden 8 Uger; efter hvilken Tids Forløb de ikke mere agtes for gyldige eller antagelige. Skulde imod Forhaabning i sin Tid befindes, at nogen Interessent havde tilveiebragt sig falske Dokumenter, da skal han, foruden at tiltales som en Falskner, udelukkes fra dette Interessentfkab, og tabe al sin Ret med hvad han har indskudt.

9—14.

15. De Enker, som nyde Pension af Kassen, maa have fuldkommen Frihed at opholde sig efter eget Godtbefindende overalt i Bore Riger og Lande, saavel som paa fremmede Steder, og maa i sidste Fald de Pensioner, der tilkomme udenlands sig opholdende Enker, uden Sjette- og Tiende- Penges

Affortning, eller noget andet deraf at erlægge, af Bore Ri- 30. Aug.
ger, Hertugdømmer og Lande ubehindret udføres; ligesaa
skal og, naar nogen Interessent drager bort og nedfætter
sig udenlands, den hans efterladende Enke for det af ham
allerede gjorte Indskud tilkommende Pension hende, naar
hun hans Dødsdag med vedkommende Øvrigheds Attest be-
hørig beviser, rigtig og uden nogen Slags Affortning ud-
betales, saa længe hun om hendes vedvarende Enkestand lige-
ledes tilstrækkelige Beviser til Direktionen indsender. Der-
imod tillades det ikke nogen Interessent, efter at han sig
udenfor Bore Riger og Lande har nedsat, ved Indskuddets
Forhøielse, sin Hustru en større Pension at forsikre, eller
om hun for ham ved Døden afgaar, paa ny i Kassen at
indtræde, saasom den alene er bestemt for Bore egne Uu-
derfaatter.

16. Paa det enhver Enke, til hvis Bedste noget Ind-
skud sker, kan være forvisset om selv at nyde den hende til-
faldende Pension, for efter eget Godtbefindende at anvende
den til sin Nødtørft, saa forbydes herved alle Vedkommende,
under hvad Prætext det maatte være, at gjøre eller antage
nogen Arrest, Beslag eller Hæftelse paa de ved denne Kasse
faldende Pensioner, for hvis den Pension nydende til nogen
kunde være eller blive skyldig, og langt mindre for den Af-
dødes Gjæld, som for sin Hustru har gjort Indskud. Og
om end den Pension nydende selv skulde forskrive sig til,
nogen Gjæld af sin Pension at ville betale, eller og ved en
formelig Obligation pantsætte sin endda ikke forfaldne eller
endnu ikke udbetalte Pension, da bør dog alt slikt som
ughyldigt anses og aldeles dødt og magtesløst at være, og
bør Pensionen ikke til nogen anden, end den, som efter det
gjorte Indskud dertil er berettiget, at udbetales.

17. Paa det alle og enhver med des fuldkomnere
Tryghed kan gjøre sit Indskud i denne Kasse, og derefter
leve udi den sikre Forventning, at deres Hustruer, om disse

30. Aug. dem overleve, derimod igjen have at nyde den dem tiltænkte Understøttelse; saa have Vi allern. villet forsikre og derfor garantere, ligesom Vi og hermed for Os og Vore Arvesukcesjores i Regjeringen forsikre og derfor garantere, at de Indskydendes Enker stedse rigtig og til rette Tid, saa og uden ringeste Afkortning, skulle nyde de dem efter denne Foundation tilkommende Pensioner, og samme ingen vorde betaget eller fravendt ved nogen Slags Tilfælde, hvor uforømodentlig det og maatte være eller og tænkes kunde.

18—19.

20. Ligesom de i foregaaende 9. Artikel ommeldte Beviser, og alt hvad ellers under Direktionens Segl udstedes, maa skrives paa ustemplet Papir, saa maa og hvis Indlæg, Breve og Bevisligheder, som Direktionen paa Kassens Begue maatte forarsages at indgive i Retterne til dens Kapitalers Inddrivelse, eller i hvad paa kommende Tilfælde det kunde være, over alt udi Retterne paa ustemplet Papir fremlægges, oplæses og til Paakjendelse antages, og hvis Domme og After, som udi samme Sager for Retterne passere eller ere passerede, skal bemeldte Direktion paa ustemplet Papir og uden nogen Betaling af vedkommende Rettens Betjente meddeles beskrevne; og skal denne Kassen forundte Bevilling ligeledes strække sig til andre Forretninger, saasom Eksekutioner, Udlæg i Sterv-, Fallit-, eller Opbudsboer, Indførsler, Auktioner og deslige, især og de Burderinger, som, naar Debitorerne strax ville stille de Kassen givne Panter til Auktion og Bortsælgelse, uden foregaaende Dom, til Efterretning for Auktionens Fremme og at sælge Pantet efter, udfordres; saa at Rettens Betjente for ingen saadan Forretning i Tilfælde, hvor de Skyldige ei selv kunne betale, maa paastaa eller fordre nogen Betaling, men alle Actus judiciales af dem gratis skulle forrettes. Ligesaa skulle og vedkommende Jurisdiktioner, som forrette Eksekutioner efter en af bemeldte

Kasse erhvervet Ransdom, eller i Fallit- og Stervboer, el- 30. Aug.
 ler og Burderinger, uden foregaaende Dom, være pligtige
 til, uden Kassens Beføstning at foranstalte og besørge de
 Mur- og Tømmerlaugets Mestere, Vidner og Burderings-
 mænd, som ved deres gjørende Forretning behøves. Og da
 saaledes Bores Hensigt er, at der ingen Rettens Salarier
 skal betales, uden hvor det kan ske af hvad, som bliver til-
 overs hos Debitorerne efter Kassens skadesløse Betaling;
 saa skulle de Rettens Betjente, som behandle Sterv- og Fal-
 litboer, hvor Kassen har Pant udi Eiendommene, ikke i de
 af dem forfattede Auktionskonditioner paalægge Kjøberen,
 at han, foruden Kjøbesummen for Eiendommene, har til dem
 at betale Auktions- og andet Salarium og Omkostninger,
 men dem herved alvorligen være forbudt, for Auktionen el-
 ler nogen af de øvrige ovenmeldte Forretninger. enten di-
 rekte eller indirekte, enten af Kjøberen eller andre, at paa-
 staa eller modtage noget Salarium, saa længe Kassen ikke
 for sin Fordring har erholdt skadesløs Betaling.

21—23.

Verordnung, betreffend die Extension der wegen 24. Oktb.
 Einschränkung des überflüssigen Gebrauchs der Eide
 in dem jederzeit einseitig gewesenen Königl. Antheil
 des Herzogsthum Holstein wie auch in der Herrschaft
 Pinneberg, Stadt Altona, und Grafschaft Ranzau,
 unterm 11. December 1758 ergangenen Verord-
 nung auf den vormals großfürstl. Antheil des Her-
 zogthums Holstein.

Plakat, hvorved bekendtgjøres Hans Kgl. 27. Novb.
 Majestæts allerhøieste Reskript, som anordner og
 fastsætter adskilligt om Værtshusholdere og Pouché-
 Værter m. v.

14. Decb. Frdg. at til Egteskaber i forbudne Led skal herefter, ligesom forhen, søges Bevilling.

1776. Indm. Saml. pag. 265.

8. Jan. Plakat, anl. at ingen af de til Theatrene henhørende Skuespillere maan paa deres Personer hæftes for nogen Gjæld.

Indm. Saml. pag. 268.

15. Jan. Indfødsretten, hvorefter Afgang til Embeder i Hans Majestæts Riger og Lande forbeholdes alene de indfødte Uundersaatte, og dem, som derved lige agtes.

Indm. Saml. pag. 268.

15. Febr. Pl. ang. hvad de, som søge Betjening, eller derpaa udgive Bestallinger, i Henseende til Indfødsret have at iagttage.

Indm. Saml. pag. 273.

18. Marts. Fornyet Anordning og Forbud mod uberettiget Handel i Gronland m. v.

Indm. Saml. pag. 274.

4. Mai. Kanc. Prom. (til Hof- og Stadsretten) anl. Mesteres Udnævnelse til Burdering udenfor Processer.

Efter saabel Kjøbenhavns Magistrats indkomne Forestilling om at berettiges til udenfor Processager at udmelde Mestere til alle Slags Burderinger, som Hof- og Stadsrettens derover indhentede Erklæring har været taget i nøie Overveielse, har man herved tjenstlig skullet tilmelde de Herrer Tilforordnede udi bemeldte Ret, at, da det at ud-

melde Mænd til at forrette Besigtigelser, Taxationer og 4. Mai.
 Burderinger, især til Prioritetsefterretning, hører til juris-
 dictionem voluntariam og ikke til contentiosam, det og, i
 adskillige Henseender, er baade nyttigt og nødvendigt, at
 saadanne Udmeldelser altid ske fra et og det samme Sted,
 saa gjør Hof- og Stadsretten bedst udi ikke at befatte sig
 dermed uden i de Tilfælde, at det i Processager eller ved
 Skifterne maatte behøves, hvilket og er Magistraten herfra
 kommuniceret.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmanden over Bergens 7. Aug.
 Stift) ang. Husbonder og Tjenestefolk samt Ledig-
 gangs og Betleris Hjemmelse i Bergen.

Vi Christian den Syvende osv.

1—2.

3. Opsigelsen, hvad enten den sker af Husbond eller
 Tjener, skal ske vidneskift 12 Uger før Paaskedag eller
 Mikselsdag, og maa ingen Opsigelse paa kortere Tid agtes
 eller som lovlig anses; kommer der Tvist om Opsigelsen,
 maa den sigtede i Mangel af Bevis for Politiretten aflægge
 sin Benægtelsesed, og, i Mangel deraf, maa det tillades den
 sigtende at aflægge Bekræftelsesed.

4—27.

Pl., hvorved forbydes Koffardiskipperne, saavel 6. Dec.
 dem af Hans Majestæts Undersaatter, som dem, der
 føre noget Skib, Hans Majestæts Undersaatter
 tilhørende, at lade forfærdige, eller ved Skibene at
 have andet slags Flag, Bimpel, Bager osv., end det
 Forordning af 11. Juli 1748 anordner.

Indm. Saml. pag. 277.

30. Jan. **Frdg.**, hvorved adskillige **Pøster** udi den under **14. September 1774** om **Landmilitien** i **Danmark** udgaaue **Forordning** noie:e bestemmes.

Vi **Christian den Syvende** osv. **G. v.**

1—20.

21. Ingen **Præst** maa antage nogen til **Guds Bord**, som ikke tjener eller opholder sig i hans **Menighed** eller og medbringer hans forrige **Husbonds Tilladelse** og **Præstens** **Studsmaal**; befindes nogen herimod at handle, skal han efter **Sesfionens** **Kjendelse** mulkteres paa **20 a 30 Rigsdaler**, og den paalagte **Mulkt** deles mellem **Herredskassen** og den **Proprietær**, hvis **Gods Karlen** har forladt.

22—33.

5. Marts **Reskr.** (til **Stiftsbefalingsmanden** over **Sjællands Stift**) aul. at naar en **Mand** og **Kone** paa **Bornholm** for fælles **Penge** have tilkjøbt sig en **Gaard**, skal samme ikke gaa i **Arv** forend efter **begges** **Dod**.

Vi **Christian den Syvende** osv. Af en fra **Amtmændene** paa **Vort Land Bornholm** indkommen **Forestilling** er Os allerund. bleven refereret, at efterat en **Selveierbonde** af **Vester Mariæ Sogn** der paa **Landet** havde solgt sin **Arvegaard** til sin **Datter** og hendes **Mand**, som et fælles **Kjøb**, skal denne sidstnævnte **Mand** ved **Døden** være afgangen, og have efterladt sig en **Søn**, hvorpaa **Konen** indlød sig i nyt **Egteskab**; men, da **Sønnen** af første **Egteskab**, som **Arving** til **Gaarden**, døde kort derefter, skal dennes **Farbroder** paastaa **Sæde** og **Udgang** til **Gaarden**, og derom have reist **Proces**, til hvilken at forekomme **Amtmændene** have foreslaaet, at den **6. Art.** i **Forordning** af **14. Oktober 1773** om **Selveiergaardes Arv** nærmere maatte forklares. Da, som bemeldte **Forordnings** **4. Art.** udtrykkelig siger, at

Fader efter Moders, og Moder efter Faders Død beholder 5. Marts. sin iboende Gaard sin Livstid, om Arvingen ellers er dens eget Barn, og sætter dermed, at den længstlevende beholder Gaarden, hvad enten det er Kjøbe- eller Arvegaard, endog naar der er Børn, sølgelig langt mere, naar ingen Børn er, Forordningen derhos ogsaa sæpponerer, at en i Fællesskab tilkjøbt Gaard ikke falder i Arv sørend efter begge Kjøberes Død, saa at i hvad Rettighed den dødes Arvinger end kunne tilkomme ved at træde i hans Sted, samme dog ikke bør extenderes saavidt, at den længstlevende derved betages den for sin Part tilkommende Eiendomsret, saameget mindre som endog en Fæstebondes Enke efter Loven har Tilladelse at besidde Gaarden efter sin Mand's Død; saa give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi efter slike Omstændigheder allern. have fundet for godt hermed som et Tillæg til forskrevne Forordning at anordne, at naar Mand og Kone have med fælles Penge tilkjøbt sig en Gaard, og en af dem siden ved Døden afgaar, da skal Gaarden ikke falde i Arv, sørend efter begge's Død, hvad heller de have havt Børn sammen eller ei, men den længstlevende beholder samme sin Livstid.

Bl. aug. Trantøndernes Maals Indretning m. v. 19. Marts.
Indm. Saml. pag. 278.

Bl. anl. justerede Ankere og Føde m. v. 19. Marts.

Overpræsident samt Borgermestere og Raad iudi den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v, at, da det er blevet bragt i Erfaring, at nogle Handlende her i Staden i Utleedning af Forordningen om Vægt og Maal af 10. Januar 1695, dens 2. Kap. 6. Art., fra andre Kjøbstæder i Sjælland lade hidkomme Bødkerarbejde, fornemmelig Fustager til Drifkevarer, og det holdes betænkeligt at forbyde Kjøbstæderne at føre justerede Ankere og Føde fra den ene By til den anden, da saadant vilde hæmme Kjøbstædernes ind-

19. Marts. byrdes Handel, hvis Udbredelse suarere ved den muligste Frihed bør søges befordret, saa, paa det høistbemeldte kongl. allern. Forordning om Vægt og Maal usiagtig kan vorde efterlevet, og al Usikkerhed og Uorden forekommes paa de Steder, hvor deslige ledige Fustager til Forhandling indføres, har Hs. kongl. Majest. allern. funden for godt, ved Reskript af 5. Februar indebærende Nar at anordne og befale, at naar slike ledige Fustager eller Ankere indføres fra en Kjøbstad til en anden, skal vedkommende Øvrighed paa det Sted, hvor saadanne Fustager forfærdiges, efter ovenansførte Artikel udi Forordningen om Vægt og Maal, slittigen tilse, at slike Tønder, Hel- og Halvankere have deres rette Størrelse, og blive tilbørligen af den justerede og stemplede.

2. Skal Øvrigheden paa det Sted, hvor deslige nye Fustager indføres, nøie paase, at ingen deraf overlades eller antages til Brug iblandt Indvaanerne, førend de ved Indkommende ere blevne eftermaalte og rigtig befundne.

3. Alle saadanne fra By til anden indførte Fustager skulle, naar de ved Eftermaalning befindes urigtige, være til Kassation konfiskerede, og

4. Skulle vedkommende Told- og Konsumtionsbetjente være pligtige til ingen Fustager, være sig Hel- eller Halvtønder eller Ankere, med Vin, Brændevin, Rom, Ol eller andre deslige Kjøbmandsvarer, at lade ved Udgaende passere, uden de, som findes justerede med det Steds Mærke, hvor Udfibningen sker; dog, som Udfibningen her fra Staden ofte skal ske paa forskjellige Fustager, som hverken ere Drehoveder, Hel- eller Halvankere, men forhen med Engelsk Ol, Rom, Madera og andre Vine indførte, hvilke ikke holde noget her i Landet reguleret Maal og derfor, ligesom alle andre her forfærdigede, men ikke af Øvrigheden autoriserede, Fustager, ved Ind- og Udgaende til Sikkerhed for Hs. kongl. Majest. Intrader paa anordnet Maade blive rubede, hvorfra justerede Hel- og Halvankere ere undtagne;

faa, for saavidt bemeldte fra fremmede Steder her til Staden 19. Marts. indkomne og ei til noget her fastsat Maal indrettede Fustager angaar, maa det være de Handlende her i Staden fremdeles usforment, herfra derpaa at udfibe deres Varer, uden at tvinges til med ny Beføstning at anskaffe her justerede Fustager i Stedet; men i Henseende til de indenrigs forfærdigede Hel- og Halvtønder samt Hel- og Halvankere skal her i Staden aldeles forholdes paa foransførte nu forordnede Maade, saaledes at paa disse intet maa udføres, med mindre de paa behørig Maade ere justerede.

N. anl. hvorledes med Kjøbenhavns Gaders og Pladsers Renovation for Fremtiden skal forholdes med videre. 7. Mai.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at Vi paa det Renovationsværket i Vores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn kan blive holdt i behørig Orden, allern. have funden for godt følgende at anordne og befale

1—5.

6. Feiningen og hvad dertil henhører, skal paa foransførte Maade besørjes af Grundeierne uden Forskjel, saavidt deres Grunde strække sig og dem paaligger at holde Gadebroen vedlige; og af Bognmændene paa de Steder og Strækninger, de ved Kontrakt have forpligtet sig dertil. Grundeierne og Bognmændene hæfte alene, og ikke deres Folk, for Politiets Tiltale, om mislig Feining befindes.

7. Fraværende Grundeiere skulle beskikke nogen til i deres Sted at besørge og indestaa for Feiningen, hvilke skulle anmelden sig og lade deres Navne antegne paa Politikammeret. Det samme har Skifteretten i grundeierende Konkurs- eller Stervboer og Direktionen for offentlige Stiftelser at iagttage. Forsømmes det, da hæfter i første Fald Husets Leie og i sidste Fald Skifteretten eller Direktionen personlig for Politiets Tiltale, naar mislig Feining befindes.

7. Mai. 8—21.

22. Vognmændene, som efter deres Kontrakt ere pligtige at bortføre alt Gade- og Fiestarn samt Sneen og Isen af den hele Stad, skulle til den Ende med et tilstrækkeligt Antal af Vogne eller Karver, som med tætte For- og Bagsmekker skulle være forsynede, hver Dag møde i Gaderne til de for Feiningen paa ethvert Sted foreskrevne Klokkeslet eller i det seneste $\frac{1}{2}$ Time derefter, og maa de passe det saaledes og have saadan Opsigt med deres Folk, at alting kan være bortført i det seneste en Time efter de fastsatte Klokkeslet. De selv og ikke deres Folk hæfte for Politiets Tiltale, hvis noget herudi forses.

23—35.

36. Ligesom Grundeierne og Vognmændene efter 6. og 22. Post hæfte for Politiets Tiltale i Henseende til Forseelser ved Gadefeiningen eller Vortkjørselen, saa hæfte og i Almindelighed alle Husbonder for andre Renovationsforseelser, som af deres Folk og Thynder maatte begaas, saafom det paaligger enhver Husbond at have Opsigt med sine Folk.

37—40.

41. Skulde Politimester finde, at et eller andet denne Renovationsanordning til Forbedring kunde tilføies, da har han saadant til bemeldte Bores danske Rancelli til nærmere Resolution at indberette; og skal da det, han i Følge deraf ved trykte Plakater bekendtgjør, anses og holdes ligesaa fuldt, som om det Ord til andet var ansørt i denne Renovationsanordning; ved hvilken ellers alle de Anordninger, Plakater og Bekendtgjørelser, som hidtil om Gaderenovationsvæsenet i Kjøbenhavn og Christianshavn ere udkomne, skulle være ophævede

Frdg. ang. Handelen paa Kysten af Guinea samt 12. Mai. derfra til de vestindiske Der.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da Vi have fundet for godt at tage Forteresjerne og Logerne paa Kysterne af Guinea, hvilke forhen vare overladte det forrige Guineiske Handels Societet, igjen i Besiddelse og at lade Handelen derhen, saavel som derfra til de vestindiske Der, drive ved en af Os her anordnet Guineisk Handelsdirektion, for Vores egen Regning, dog uden at nogen af Vore Undersaatter, som endnu maatte have Lyst til der at handle, derfra udelukkes; saa have Vi, for at bestemme en vis Orden i denne Handel i Overensstemmelse med andre nyere for Handelen og Skibsfarten i Almindelighed anordnede Foranstaltninger, agtet foruødent ved denne Forordning, som fra 1. Januar 1778 skal tage sin Begyndelse, at fastsætte og anordne følgende Punkter:

1. Handelen paa Kysten af Guinea og derfra med Slaver paa Vore vestindiske Der skal alene føres med indlandske Skibe, som enten af Vores her anordnede Guineiske Handelsdirektion eller af Vore Undersaatter i Vore europæiske Stater hidhen udsendes, saa at følgelig de paa Kysten af Guinea farende Skibe alene skulle tilhøre enten Os Selv eller Vore egne Undersaatter.

2 6.

7. Skulde det hælde sig, at en Skipper ikke kunde imod Slaver paa Kysten forhandle alle herfra og derhen til Handel medbragte Varer, skal han være pligtig, ved Vores der værende Gouvernement, forinden sin Afreise til Vestindien, at indlevere en beediget nøiagtig Fortegnelse over alle de Varer, han har tilbage, og skal denne derefter af benævnte Vort Gouvernement autorijeres. Efter denne Fortegnelse tillades da Varerne siden paa Vore vestindiske Der frit at indpassere og der at forhandles. Men skulde nogen understaa sig, foruden disse Varer, i Vestindien ved Underslæb at

12 Mai bringe andre i Land og samme der forhandle, skulle Varerne ikke alene være konfiskerede, men Forbryderne endog desuden forfaldne i en Pengemulkt af 100 Rdlr.

8. Til Bore vestindiske Der skulle aldeles ingen andre Slaver henbringes, end alene de, som didhen føres med Bore egne af Bores Handelsdirektion udsendte eller Bore europæiske Undersaatter tilhørende Skibe; og bliver derimod al Indførsel af Slaver med fremmede Skibe til benævnte Eilande, under Straf af Slavernes Konfiskation og alvorlig Tiltale, herved aldeles forbuden.

9. Af alle med indenlandske Skibe til Bore vestindiske Der overbragte Slaver bliver ved Indførselen til Bores Kasse i Rekognition eller Told at betale: af hver fuldvoxen Slave 4 Rdlr., af en halvvoxen 2 Rdlr., og af et Barn 1 Rdlr.

10. Bore Undersaatter i Vestindien tillades det ubehindret at afhænde deres Slaver til fremmede Kolonier; dog skal af Sælgeren, førend Udførselen sker, hver Gang til Bores Regjering paa St. Croix eller til Bores Raad paa St. Thomas indleveres en nøiagtig Fortegnelse over de afhændede Slaver, i hvilken tillige skal angives Kjøberens Navn og Opholdssted.

11—15.

21. Mai. **Frdg. ang. adskilligt Agerdyrkingen og Tjenestefolk med videre paa Færø vedkommende.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som Vi ere komne i Erfaring om adskillige paa Vort Land Færø i Svang gaaende Uordener, og især den der nu saa gængse Udtryglen og Landstripperi, samt deraf flydende Lediggang og Mangel paa Tjenestefolk paa Landet, der igjen har forarsaget den i de senere Tider meget tilvoxne Korntrang og Agerdyrkingens Aftagelse og Forsømmelse i Landet;

saar have Vi, for saadant i Tide at se forekommet, allern. 21. Mai. funden for godt hermed at anordne og befale:

1—7.

8. De af Almuens Folk, som ville indlade sig i Egetskab, skulle for vedkommende Præst oplyse og godtgjøre, hvorledes de formene at kunne ernære sig, saasom enten at de af egen Eiendoms- eller Fæstejord besidde $\frac{1}{2}$ à 1 Mark, eller at de have nogen anden loblig og tilstrækkelig Næringsvei, eller og at de paa begge Sider have i fire Mar eller længere tjent paa Landet, og i samme deres Tjeneste efter medbragt Skudsmaal vist Fliid, Troskab og Duelighed, da de formodes at være i Stand til skikkelig at ernære sig. Saa ville Vi og, saavidt muligt er, og Landets Leilighed det tillader, allern. være betænkt paa, at duelige ugiftede Folk, som ere trængende, enten forskaffes et Stykke Jord at dyrke eller anvises en anden loblig Næringsvei.

9—12.

**Ny forbedret Foundation for de tvende ved Kjø- 25. Juni.
benhavn's Universitet værende kongl. Stiftelser, Kom-
munitet og Regentseu.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som Vi fuldkommen ere underrettede om, at den herlige Stiftelse af Bore høifalige Forfædre, Kommunitetet eller Klosteret kaldet, ikke i laug Tid har gjort den paafigtede Nytte, foruden andre Marsager, saa og derfor at den hele Indretning med Dvellerne ikke svarer enten til Bore Tider eller en mere oplyst Tænkemaade, og Vi desaarfag have fattet det Forsæt ved en ny og passende Foranstaltning at give denne Stiftelse Liv og Virksomhed til Statens, Kirkens og Videnskabernes Bedste, som og tillige der at se tilberedede saadanne Personer, som kunde blive duelige til at iværksætte Skoleforordningen af 11. Mai 1775, dens Befalinger og end mere at tilbaane Mænd, som kunne bruges til Lærestolene

25. Juni. ved Univerfitetet, hvorved Vi ogſaa haabe, her at kunne tilveiebringe over endel af den yngſte ſtuderende Ungdom en gavnlig Opfigt, ſom baade kunde befordre Flittighed og bevare gode Sæder i den altid farlige Hovedſtab, ja, at forſkaffe for bekymrede Forældre ikke koſtbare Tilſynsmænd over de Børn, ſom de for Univerſitetets Skyld maatte ellers overlade til en Frihed, der ikke altid har det bedſte Udfald; ſaa have Vi taget alt, hvad der baade om Kommunitetet og Regentſen ſaavel udi Frederik II.s Fundats af 25. Juli 1569 og Reglementet af 23. Juli 1683 tilligemed Fundationen for Univerſitetet her i Boreſ kongl. Reſidentſtab Kjøbenhavn af 31. Marts 1732 i Almindelighed er befalet, ſom udi øvrige af Vore høiſtalige Forfædre, de fremfarne Konger, gjorde Anordninger i Særdeleſhed er foreſkrevet og anordnet, i noie Overveielſe og Betragtning, og, eſterat det er befundet, at adffilligt og meget derudi kunde behøve Forandring og Forbedring, fundet allern. for godt i Steden for hvad der i diſſe ovenbemeldte Fundatſer og Anordninger, ſom Vi herved forſaavidt Indretningerne ved Kommunitetet og Regentſen angaar ville have aldeles ophavede og igjentaldede, til foranførte Boreſ allern. Henſigts Opſyldſe, at anordne og befale ſom følger:

.....

23. Juli. **Foundation for den i Kjøbenhavn oprettede Veterinærſkole.**

Vi Chriſtian den Syvende osv. G. v., at, ſom Vi allern. have fundet for godt at oprette en Veterinærſkole udi Boreſ kongl. Reſidentſtab Kjøbenhavn ſamt at forſhye ſamme ſaavel med en egen Direktion ſom med en aarlig Fond, hvorved den til Beſtandighed kan vedligeholdes, og bemeldte Skole nu tillige har ſaaet ſine behørige Bygninger og Indretninger, ſaa ville Vi til ſamme Stiftelſes videre Opkomſt og Anſeelſe ſamt til Opmuntring for dem, der

lægge sig efter denne nyttige Videnskab, allern. have anord- 23. Juli.
net og befalet

1—7.

8. De, som ere udlærte ved Skolen og med Testi-
monio derfra forshnede, maa uden at indtræde i Langet
have Frihed til at nedsætte sig paa deres Profession som
Kursmedde og sig ved Hestekure ernære, dog uden at befatte
sig med Beslag undtagen i Tilfælde af Sygdomme, hvor et
andet Beslag maatte behøves.

9. Paa det at Grovsmedprofessionen ikke herefter, som
hidindtil, skulde aldeles forblandes med Kursmedenes, saa
maa fra denne Fundations Dato af ingen Grovsmed, som her-
efter nedsætter sig, tillades at befatte sig med Beslag eller Heste-
kure, meget mindre som Kursmed i Vores Tjeneste antages, med-
mindre han har lært ved Veterinærskolen, og derfra om sin Due-
lighed erhvervet sig Testimonium; dog dersom nogen, uden at
have frekventeret Veterinærskolen, skulde formene sig at have
den fornødne Kundskab, da skal han derom først aflægge
Prøver og examineres af Profesforen ved Veterinærskolen
i Direktionens og andre kyndige Mænds Overværelse, da
han derefter, om han befindes dygtig, maa derfra meddeles
Testimonium, for at kunne nedsætte og ernære sig af hans
Kunst, hvor han vil.

10—11.

Sportelreglementet for Hof- og Stadsretten udi 13. Aug. Kjøbenhavn.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at Vi paa
det saavel Publikum som de, der skulde indkræve de ved
Hof- og Stadsretten i Vores kongl. Residensstad Kjøben-
havn faldende Sportler, under Et kunne se, hvad som bør
betales og fordres, allern. have fundet for godt ved dette
Vores Reglement at fastsætte hvad for enhver Forretning

13. Aug. med videre skal betales, og i den Henseende anordne og befale:

1—42.

43. For Publikationer af kongl. Bevillinger, Arv- og Gjældsfragaælfeser, Kontrakter, som ikke lyde paa nogen vis Pengesum, eller andre deslige betales 1 Rdlr.

44. Skifteforvalternes Salarium er 1 pCt. af Boets beholdne Midler, naar disse ikke overstiger 10,000 Rdlr., og Skiftesekretærens $\frac{1}{3}$ pCt. paa samme Maade.

45. Udi Arvs- og Gjældsfragaælfesboer samt Fallitboer erlægges de i forestaaende Paragraf anførte Salarier, førend Kreditorerne noget bekomme, og beregnes af de Midler, som i Stervboet eller Fallitboet findes til ovennævnte Summa; dog maa saadant Skifte- eller Skriversalarium eller Aftens Beskrivelse ikke komme Pantekreditorerne i Henseende til det nrørlige Pant, som dem i saadanne Boer vorder udlagt, til Last.

46—74.

13. Septb. **Kanc. Prom. (til Stiftsbefalingsmand Levegau) ang. J. Winther af Fredericia, hans Forespørgsel, om en Panteobligation efter 20 Aars Forløb bør fornyes.**

Da J Winther af Fredericia her i Kancelliet har forespurgt, om en ham tilhørende Panteobligation, som under 15. Januar 1758 er udstedt af Proprietæren, Bentzons-Lunds Eier i Sjælland, Chr. S. Selchou, for Kapital 15,000 Rdlr. paa første Prioritet i bemeldte Gaard og Gods, bør, naar den bliver 20 Aar gammel, fornyes eller ikke, saa skulde man tjenstlig have Hr. Stiftsamtmanden til videre Bekjendtgjørelse for Supplikanten tilmeldt, at, da Panteobligationer, som sollenniter og thinglyste, ikke efter Lovens Analogi i 5—7—7, konfereret med samme Bogs 14. Kap.

38. Art., kunne præskriberes, men altid maa beholde deres 13. Septb. Kraft, da endog saadanne Panteforfkrivninger aarligen af Debitor vedfjendes og fornyes med Renternes Erlæggelse, saa behøver følgerigen forberørte af Winther ihændehavende Panteobligation ikke nogen Fornælse, efterat den er 20 Aar gammel, men beholder desuagtet sin fuldkomne Gyldighed.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmanden over Sjæl- 19. Novb. lands Stift) at i Helsingør maa indrettes en Gjælds-kommission.

Vi Christian den Syvende osv. Eftersom Byens 16 Formænd udi Bor Kjøbstad Helsingør ved Memorial, som Os er blevet refereret, allerind. have andraget, at de Handlende og andre der i Byen ofte sættes i den Nødvendighed, at udborge deres Varer til slike Folk, som siden befindes enten at være usikre eller uvillige Betalere, og, naar de skulle hævde Dom over dem ved Bytinget paa den nu brugelige Rettergangsmaade, vilde endel Omkostninger medgaa, i hvilken Anledning de have foreslaaet, om ikke i Helsingør, ligesom i Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, maatte anordnes en Gjælds-kommission, og samme Ret holdes om Dnsdagene, og der ved forberørte her i Staden anordnede Gjælds-kommission, hvor Sager, som ikke overgaa 10 Rdr., forhøres og paatjendes, forholdes saaledes: at den, som udi Sager, der ikke overgaa foransførte Summa, har Tiltale til en anden, andrager kortelig udi et Promemoria til Kommissionen, hvad han hos sin Bederpart har at fordræ, med Begjæring, at denne maa vorde indkaldet, for at lide Dom til Betaling, hvilket Promemoria forkyndes derpaa Sagvolderen ved et af Rettens Bud, som tillige leverer ham en trykt Billet, hvorved han med 8 Dages Barsel indkaldes, samt tilkjendegives, hvorfor det er han søges, og til hvad

19. Novb. Tid han skal møde, hvilke to Bestemmelser foruden hans og Sagsøgerens Navne udi de paa Billetten til den Ende værende blanke Steder antegnes, da Budet i øvrigt attesterer Forkyndelsen ved Paategning paa Sagsøgerens Promemoria, som siden i Stedet for Stævning følger Sagen; møder den Indstævnte da ikke til Tægtedagen, forelægges han paa Citantens Begjæring til næste Ret, og denue Forelæggelse forkyndes ham endnu samme Dag, da ham atter leveres en trykt Billet til Efterretning derom, men Attesten om Forkyndelsen tegner Budet paa merbemeldte Promemoria; med Tiltale og Gjensvar forholdes som ved anden Rettergang; og endfskjødt det efter Kommissionens egentlige Indretning paaligger Parterne personlig at møde, saa er det dog ved Plakaten af 13. August 1753 tilladt Parterne enten selv eller ved deres Hustru, Børn eller virkelige Tjenestehende at møde, eller og i behøvende Tilfælde at maatte betjene sig af ordentligen beskikkede Procuratores, hvilket sidste for nærværende Tid er meget brugeligt og i visse Sager virkelig gavnligt, da Parterne ofte have ondt ved selv kortelig og tydelig uden Digressioner, Beflagelser over deres egen Tilstand og Vederpartens Forhold, ja uanstændige Vebreidelser imod hinanden at fremsætte det, som hører til Sagens Tare, og det, ifald den ene af dem enten har et bedre, naturligere Begreb end den anden eller er mere vant ved offentlige Handlinger, ellers let kan hænde sig, at den mindre vittige eller erfarne, i Mangel af Forsvar, kan lide derunder, uden at Dommeren er i Stand til at forebygge det; befindes det, at Sagerne, naar de ere optagne til Doms, formedlst en eller anden Forsømmelse i Proceduren, ikke endelig kunne paadømmes i Relation til Stævningen, reasumeres Sagen, eller ved en Eragting sættes i den samme Stand, som den var udi, førend den til Doms blev optagen, paa det at Vedkommende kan fremme det Foruøbne, hvilken Eragting dernæst ved Rettens Bud ankyn-

des og bethedes begge Parter; Processens Omkostninger bestemmes altid i Dommen til en vis Summa efter Beregning af hvad de virkeligen kunne have beløbet sig til, Opsættelserne undtagen, og til denne Summa lægges desuden, naar Sagen er ført ved en Procurator, noget i Salario til ham, som i Almindelighed beregnes til 1 Mk. 8 Sk., men i vidtløftige Sager, især saadanne, hvorunder der er ført Bidner, til 1 Rdlr., alt efter Omstændighederne; naar Dommen er affagt, gives en Afskrift deraf under Dommerens Haand og Segl, paraferet af Skrивeren; videre Akt udstedes ikke, og alting passerer paa slet Papir; Rettens Gebyr saavel som det til Vidneforhørene brugende stemplede Papir paa 1 Mk. 8 Sk. er fastsat ved Spørteireglementer for Hof- og Stadsretten her i Kjøbenhavn af 13. Aug. 1777; saa, siden Du udi Din herover indhentede Erklæring melder, at en saadan Gjældscommission baade vil være til Nytte for de Handlende saa og til Omkostningers Besparelse for Debitorerne, give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi allern. have fundet for godt, at en Gjældscommission ligeledes maa anordnes udi bemeldte Helsingør. og betjenes af Byfogden og af Byfkrивeren sammesteds, og at dermed i alle Maader skal forholdes saaledes som her i Kjøbenhavn, samt at Procuratorsalarium maa bestemmes til 24 Sk., men i vidtløftige Sager, hvor der er ført Bidner, efter Omstændighederne indtil 1 Rdlr.

1778.

Instruktion for Overhofretten i Norge.

14. Jan.

Instruktion, hvorefter Vi Christian den Syvende osv. allern. ville, at Vore Tilforordnede i Overhofretten i Bort Rige Norge sig, indtil Vi anderledes tilsigende vorde, allerund. skulle rette og forholde.

1—10.

14. Jan. II. Parterne, hvis Sager anslagne ere og paaberaabte vorde, skulle sig da for Retten indstille, og beskedentlig, staaende, deres Sag enten selv eller ved deres Procurator agere (thi i Overhofrets Skrankerne maa ei møde nogen anden, end Parten selv eller hans antagne, af Os bestilte Procurator), og skulle de sig med største Ærbødighed for Retten skikke og anstille; og maa Bore udi Retten Tilforordnede ikke falde dem ind i deres Tale eller med dem sig indlade, men aleneste, naar fornødent gjøres, ved Justitssekretæren lade efterspørge om en og anden Omstændighed, som kan tjene til Sagens Oplysning, da al Slags Samtale inden siddende Ret enten imellem Afseesforerne selv, Parterne, Procuratorerne eller nogen anden, strider imod den Ærbødighed og Anstændighed, med hvilken saadan Overret især bør forvaltes i al sømmelig Stilhed, Ærbarhed og Agtpaagivenhed. Saa bør og Justitarius med Besædenhed erindre Parterne, at de ikke bruge utilladelig og ufornøden Vidtløftighed, Retten dermed at opholde; hvorfor og de Parter, som finde for godt deres Sager ved skriftlige Indlæg at procedere, skulle tiltænkte være, samme paa korteste Maade, klarligen, dog ikke paa noget fremmed Sprog, at forfatte, og hvem som saaledes bedre eragter sin Sag ved skriftlig Indlæg at forestille, skal det ikke tilladt være, Sagen enten selv eller ved Fuldmægtig tillige mundtligt at procedere eller procedere lade; dog ham selv mundtlig Replik eller Duplik uforment, om han den fornøden eragter. Og som det saaledes skal være de Parter, som ikke have Evne at antage en Procurator, uforment at procedere deres Sag for Overhofretten ved skriftlig Indlæg, enten af dem selv eller en lovhindig Mand forfattet, saa ville Vi derimod, at i sidste Tilfælde Koncipisten tillige skal underskrive, under vedbørlig Straf.

12. Alle nødvendige Breve og Dokumenter skulle af Borens Justitssekretær tydelig oplæses, og maa det ingen-

14. Jan.
 lunde være Parterne eller deres Procuratorer tilladt at diftere deraf til Retten, hvad de ville; men efter at have opgivet, hvad Dokumenter de grunde deres Paastrand paa, skulle de offentlig oplæses. Naar Parterne fuldkommeligen og til nøie ere forhørte, og deres Breve samt de Sagen egentlig vedkommende og nødvendige Dokumenter af Borens Justitssekretær tydelig ere oplæste, udbiases Parterne, og derefter inden lufte Døre begynder strax den nederste af Borens Tilforordnede kortelig i Sagen at sige sit Votum, og naar han har endt sin Tale, begynder den, som er næst oven for ham, og saa ordentlig op ad indtil den øverste. . . . Er og nogen af de i Borens Overhofret Tilforordnede udi Sagen selv i en eller anden Maade interesseret, eller enten af Parterne saa nær som Søffendebørn, eller nærmere, beslægtet eller besvogret, maa de ikke sidde Retten, medens Sagen enten procederes eller deri voteres, men de skulle absentere sig, indtil en ny Sag foretages.

13—31.

32. Procuratorerne skulle beslitte sig paa, kortelig og tydelig at fremsføre deres Sager, uden at bruge nogen Ræsonnering, som ei er grundet paa Loven; ei heller maa de anføre andre Rigers og Folkes Statuta og Love, uden i de Tilfælde, hvor Retten finder det uomgængelig fornødent, saasom i de Sager, der reise sig af det, som paa fremmede Steder er kontraheret; men de skulle lade sig dermed nøie, at de korteligen andrage Anledningen til Sagen, og gjøre bevisligt af Dokumenterne det, deres Principaler enten søge eller beskyldte en anden for, eller hvorudi de formene deres Parter urettelig at søges og beskyldes, og derpaa gjøre deres skriftlige Trettesættelse. I det øvrige have Procuratorerne og alle andre Vedkommende nøie at iagttage alt, hvis dem i Overhofrettens Plakat foreskrevet er eller herefter foreskrevet vorder. Og ville Vi allern., at i hver Sag skal af de i Retten Tilforordnede voteres, om Procuratorerne, udi hvis

14. Jan. dem anbefalet er, have forset sig, eller ei, og om de have forset sig, hvor høi Straffen skal være, ligesom de og have at paakjende, hvad Salarium dem i hver Sag tilkommer. Naar ellers en Procurator befindes at være vidtløftig med Personalia eller dicentes, som ei Sagen egentlig vedkomme, med at interrumpere Justitssekretæren, naar han de til Sagen henhørende Dokumenter oplæser, eller forurolige Kontrapartens Procurator med Indsigelser for Tiden, udi hvis han efter hans Tour til hans Principals Tare frembringer, hvilket alene tjener til at konfundere Næsfesforerne; saa tillade Vi allern., at Justitiarius ham betimelig advarer, enten ved Justitssekretæren eller paa anden Maade, at han sig fra sliig Vidtløftighed entholder.

33—34.

35. Saa som tit og ofte af dem, som trættekjære ere, adskillige unødvendige Tvistigheder og Strid hyppes til at forlænge Sagen, og Retten for Bederparten, om mulig, fordreie; saa ville Vi, at den, som paa saadan unødig og nitilbørlig Maade Sagen opholder og fordreier, og den siden taber, altid skal tilkjendes, at erstatte den, som Sagen vinder, hans paa Processen billig anvendte Bekostning, hvorudi skal regnes Dompeng, Skriverpenge og hvis han til sin Procurator givet har og med Billighed give bør, saa og ellers, efter Sagens og Omstændighedernes Beschaffenhed, en billig Koft og Tæring.

36—38.

21. Jan. **Bl. ang. Dommens Eksekution hos privilegerede Personer.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, eftersom Vi ere komne i Erfaring om, at det Privilegium, som i Borens Danske Lovs 1—24—36 og Norffe Lovs 1—22—38 er forundt Adelen og lige med den privilegerede, nemlig at, naar de ved Hjemtinget ere dømt at befale noget under Nam i deres Bo, skal Hjemthingsdommen stævnes til Lands- eller

Laugthinget, og Landsdommerne eller Laugsmændene, om 21. Jan. den bliver ved Magt kjendt, enten selv eller ved Nidemænd eller Kommissarier gjøre Sagsøgeren Udlæg, undertiden vorder misbrugt, ved det, at en uvederhæftig Skyldner ofte i en klar Gjældsfrag deraf tager Anledning til at paasføre sin Kreditor ufornøden Vidtløstighed og Bekostning, som han siden ikke kan vente nogen Erstatning for, saa ville Vi, for saadan Misbrug at forekomme, allern. have anordnet og befalet, . . . at det, som i Forordningen af 6 December 1743 dens 11. Artikel er fastsat i Henseende til idømte Bøder, skal herefter strække sig til ethvert andet Krav, saaledes at, naar nogen Debitor af Adel eller lige med Adelen privilegeret udi Bore Riger Danmark og Norge maatte, efterat Ransdom ved Hjemthinget i en Gjældsfrag er gaaet over ham, siden, ved Dommens forehavende Eksekution, henskyder sig til Lovens Beneficium udi foransførte Artikler, skal han, om han ellers vil nyde godt af samme, enten nøiagtig bevise sin Formue til at kunne udrede det idømte, eller, i Mangel deraf, stille sin Kontrapart antagelig Kaution saavel for det allerede idømte som de videre forarsagende Omkostninger, da i vidrig Fald Underrettsdomme i deslige Gjældsfrager af vedkommende Foged, uden videre Indstævning for Lands- eller Laugthinget, naar Debitor selv ikke vil paaanke den, maa eksekveres.

Ærdg. ang. hvorledes fremmede Betlere og Om- 18. Marts.
løbere skulle anses, med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som Vi have bragt i Erfaring, at endskjøndt det ved Forordningerne af 24. September 1708 og 6. Oktober 1731 er anordnet, hvorledes med de Fattige, saavel i Kjøbstæderne som paa Landet, skal forholdes, samt hvorledes fremmede Betlere og Omløbere skulle anses, skal der dog paa adskillige Steder i Bort Rige Danmark befindes endel omløbende fremmede Folk, som ikke alene betle, men endog paa Landet foruleilige,

18. Marts. ja true Almuen, hvilket har anlediget Os, at lade saamlige vedkommende Øvrighed anbefale at lade deslige fremmede Dmøløbere eftersøge og paagribe, samt i Forvaring, til Borens nærmere Resolution, hensejtte; og, da det af de allerede indkomne Efterretninger erfares, at paa adskillige Steder ere befundne og paagrebne dels Betlere fra andre Sogne, Herreder og Provindsler, dels og fremmede Dmøløbere, som ernære sig af Betleri, endstjøndt de ere stærke og føre og kunde fortjene deres Føde ved Arbeide; saa ville Vi, for at befri Landet fra sliig utilladelig Betlen og Dmøløben med videre deraf flydende Uleiligheder, ikke alene have igjentaaget de om Betlere, fremmede Dmøløbere samt Løsgængere forhen gjorte Anordninger, men endog fremdeles hermed ville have Bore Betjente og Embedsmænd anbefalet, med største Alvorlighed at eftersætte og anholde dem, som i Betleri og Lediggang maatte befindes; hvorhos Vi endydermere ville have anordnet og befalet.

1. At gamle strøbelige Mænd og Kvinder, samt unge Børn, som ikke selv kunne fortjene deres Føde ved Arbeide, skulle føres til det Sted, hvor de sidst have haft Hus og Hjem, da Sognet og Herredet, eller, efter Omstændighederne, Amtet bør sørge for saadanne Almisfelemmer; befindes de at være fremmede og ikke at have boet i Bore Lande, skulle de ved første Leilighed, paa mindst bekoftelige Maade, føres til nærmeste Grændse af det Land, de høre til, med et Bevis af Øvrigheden, at de for Betleris Skyld saaledes ere førte ud af Landet.

2. Derimod, naar friske og stærke Mænd og Kvinder befindes i utilladelig Betleri og Dmstreifen, skulle Kvinderne hensejres til det nærmeste Tugthus, for der i et Aar ved Arbeide at fortjene deres Føde; og Mændene, nemlig de, som paagribes i Sjællands Stift eller i Bore Lande Lolland og Falster, skulle afleveres til Stokhuset i Borens kongl. Residensstad Kjøbenhavn, hvorfra de igjen videre skulle forsendes enten til Bor Fæstning Kronborg, eller forblive her,

for at arbejde paa Bore's Holm eller ved Fæstningen, og 18 Marts. skulle de jaaledes i et Aar for deres Betleri der forblive; ligeledes skulle og de, som i Bore Lande Fyen eller Nørrejylland paagribes, afleveres til nærmeste Fæstning, for der paa lige Maade at forblive et Aar; og dersom deslige føre og stærke Betlere derefter, naar de igjen ere løsgivne, paa ny skulde befindes i utillabelig Betlen eller Omstreifen, skulle de, efter Omstændighederne, paa længere, eller og paa Livstid, til Tugthus- eller Fæstningsarbejde hensættes.

3. De paa forberørte Betleres og Omløheres Paagribelse og Arrest paagaaende Omkostninger skulle, naar de i Kjøbstæderne antræffes, af Stiftets Kjøbstæder udredes; men naar de ere grebne paa Landet, da af hele Stiftets Aanter; ligesom og deres Befordring til de forhen anbefalede Steder bør ske paa den ellers ved slige Leiligheder sædvanlige Maade. Iøvrigt ville Vi alvorligen have befalet Bedkommende paa alle Færgesteder, under vedbørlig Straf, nøie at efterleve de om fremmede Betleres Overførsel, med videre, forhen udgivne Anordninger og Befalinger.

Kaueskr. (til Kammerherre Adeler), at en Pante- 28. Marts. obligation ei behøver at fornyes.

Som Hr. Kammerherren med Pro Memoria af 9. hujus har forespurgt, om en tinglyst Panteobligation af 11. December 1758 paa Kapital 40,000 Rdlr., som Geheimeraadinde Raben har staaende udi Dragholms Gods, behøver at fornyes, naar den er over 20 Aar, eller om den ikke er i sin fulde Kraft efter den Tid som forhen; saa skulde man herpaa tjenstlig have Dem tilkjendegivet, at, da berørte Obligation er en Panteobligation, behøver den ikke at fornyes.

Pl. ang. Forstrandsrettighed udi Island.

4. Mai.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da Vi

4. Mai. ere komne i Erfaring om, at adskillige iblandt vedkommende i Island ere geraadede i Uvisshed og Uenighed om, hvorledes de, siden den islandske Lovs Udgivelse, til bemeldte Land Tid efter anden ergangne Anordninger, Forstrandsrettigheden angaaende, skulle være at forstaa, saa at derover endog skal have reist sig, helst i de senere Tider, endel vidtløftige Tvistigheder; saa have Vi, for at se saadan Uvisshed engang for alle hævet, og Bore kjære og tro Underfaatter satte i Sikkerhed for al deraf flydende Uleilighed og Besværing, allern. funden for godt herved dels at igjentage og forklare forberedte Anordninger, dels og for den følgende Tid herom endvidere at anordne saaledes, som følger:

1. Alle strandede Skibe og Gods, være sig hele eller brudte Skibe, Skibsbaade, Ankere, Love, Mastetræer eller andre Skibsredskaber og Inventarier, hele Foustager, samt alt andet Gods eller Varer, som saadanne Skibe maatte have indehaft, skulle, naar Eiermænd ikke følge med, eller de ikke Nar og Dag, efter loblig udstedt Pysning ved Landstinget, samt Proklamation i de islandske, kjøbenhavnske og altonaiske Tidender (fra hvilken Proklamation i de altonaiske Tidender Nar og Dag skal regnes) med antagelige Beviser melde sig, i Følge Forordningen af 20. Mai 1595, 21. Marts 1705, samt den i Otkroien af 15. August 1763 16. Artikel paaberaabte Resolution af 30. Januar 1742, være Os alene forbeholdne, som et uafhændet Regale, overalt i Landet, saavel paa de offentlige Stiftellers, Kirkernes og det geistlige, som alle andre Godsers Forstrande. I hvilken Henseende alt saadant Skibsbrag og Skibsgods skal af enhver vedkommende Sysselman, saa hastig saadan Strandning bliver ham tilmeldt, tages under Opsyn, og Os derpaa lobligen til dømmes, samt derfor af Sysselmanen aflægges rigtigt Reguskab til Landfogden, attesteret af vedkommende Amtmand; og skal saavel i Hensigt til Numeldelsen for Sysselmanen, som i alt andet, dermed omgaaes

og forholdes efter Forordningen af 21. Marts 1705, saavidt den kan passe sig med Landets Leilighed. 4. Mai.

2. Alt Brag af Eg, Gran eller Fyr, som opdriver paa Bispestolens, Kirkerne, Hospitalernes og de beneficerede Godfers Strande, og som ikke kan have Navn af strandet Skib og Gods, saasom tilhugget og tilskaaeren Tømmer, Planker, Brædder, samt smaa enkelte Stykker af strandede Skibe og Vaade, som ere af liden Værd, saavel som de derudi fastfiddende Bolter, Søm og andet Jern, skal tilhøre disse offentlige Stiftelser og Beneficiariis, i Følge Forordningen af 3. Mai 1650, samt bemeldte Stiftellers konfirmerede Fordebøger og Afkomster, naar ingen Eiermand, Aar og Dag efter at det lovligt er lyst op ved Landstinget, melder sig dertil; uden at Syselmændene, paa Grund af den kongl. Resolution af 26. Marts 1736, kunne tilholde sig nogen Del deraf. Det samme gjælder og om Børes forbeholdne Gods, nemlig Klosters og Ombudsjorder, som ere under Forpagtning, saa at Brag af dette Slags der alene tilkommer Klosters og Ombudsholdere, som Forpagtere af dette Gods.

3. Derimod tilkommer Syselmændene, hver i sit Sysel, i Kraft af bemeldte Resolution af 26. Marts 1736, alt det i foregaaende 2. Post ommeldte og fra det 3. i 1. Post forbeholdte Regale undtagne Brag, som opdriver paa Selveiergodset, da saadan Børes Rettighed ved bemeldte Resolution er overladt til dem.

4. Under Navn af Brag, med hvilket saaledes som foransjort forholdes, maa ikke forstaas Hvalfiste, som drive til eller paa Land uden Harpun, om de end ere uskkaarne; ikke heller utilhugget og uskkaarne Drivetømmer, omendstjøndt derpaa kunde findes et eller andet Drexug eller Staar for Enden eller udvendig, hvilket alt efter den islandske Lovs Artikler 1. og 12. Kap. skal følge Grunden; men ganske fuldt tilhugget eller savet Tømmer, skaarne Brædder og

4. Mai. deslige skulle i dette Fald alene forstaaes under forberemelte Vrag.

5. Af alle de Hvalfiske, som drive paa Land med Harpun i, udsiftes en Part for Harpuneren eller saa kaldet Skudmandslod, hvormed forholdes efter Resolutions 4. og 5. Kap. Indfinder Eieren af Harpunen sig ikke Nar og Dag efter at Harpunen er lovlig lyst ved Landstthinget, falder halve Delen af denne Lod paa Selveiergodset til Syhselmændene, som dermed ere forlente ved Resolution af 26. Marts 1736; men den anden halve Del skal følge Grunden, til Erstatning for Bjergtingen og øvrige Umage og Omkostninger; hvorimod det er Syhselmændene uforment, at antage sig selv Forvaringen af denne Lod, fra den Tid den er udsiftet og til Nar og Dag er gaaet.

Men paa Bore Kloster og Ombudsjorder tilfalder denne Lod i lige Tilfælde Kloster- og Ombudsholderne, ligesom og de offentlige Stiftelser, saasom Bispestolene, Kirkerne, Hospitalerne, saavel som Beneficiariis paa det geistlige Gods.

11. Mai. Oktroi for det kongl. kjøbenhavnske Brandassurancekompani paa Varer og Effekter.

Vi Christian den Syvende osv. G. v.

1—11.

12. Enhver, som vil have noget asureret, maa under sin Haand indgive en Specifikation derpaa, samt om det alene er paa samme Vare eller paa andre, naar de udtages, som komme i deres Sted. Og paa det Rigtighed kan havees for, om Ildsvaade, som Gud naadelig afvende! skulde entstaa, hvad som af Ilden er fortæret eller beskadiget, og hvad dets Værdi er, skal den Assurerede være pligtig til saadant med sine Bøger og Regnskaber at bevise, eller, om samme ved slig Leilighed maatte være bortkomne, med sine Folks Vidnesbyrd bekræfte; skulde dette ei heller være muligt at

erholde, som det staar de Assurerende frit for at lade under= 11. Mai.
 søge, skal den Assurerede tros paa sin edelige Angivelse,
 saalænge ingen gyldig Marsag er til at formode, at den er
 falsk.

13—28.

Pl. ang. nogen Forandring af Forordning 15. 10. Juni
 Juni 1771, forsaavidt den militære kriminelle Ju-
 risdiktion i Kiøbenhavn angaar.

Indm. Saml. pag. 278.

Reftr. (til Stiftsbefalingsmanden over Ribe 26. Juni.
 Stift) at alle de Kjøbere paa en og den samme
 Auktion, som udeblive med Betaling, maa, saavidt
 de høre under en og den samme Jurisdiktion, ved een
 Stævning indkaldes, og Sagen derefter ved Retten
 paafjendes.

Vi Christian den Syvende osv. Eftersom Os El-
 ffelig Statsraad Andreas Carl Teilmann med flere Proprie-
 tærer udi Ribe Stift i Bort Land Nørrejylland for Os al-
 lerund. har andraget, at Byfogden i Bor Kjøbstad Varde og
 Herredsfoged i Øster, Nor og Vester Herreder paaستاar ved
 forefaldende Leiligheder, at alle de Kjøbende ved en og den
 samme Auktion, som udeblive med Betaling, skulle hver især
 søges og tiltales ved diverse Stævninger og Søgemaal,
 hvilket vilde forarsage, at Processens Omkostning ofte vilde
 overstige de paaastævnte Summer, saa give Vi Dig hermed
 tilkjende, at Vi, i Anledning af fornævnte Statsraad Teil-
 manns med de Fleres derhos allerund. gjorte Ansøgning,
 allern. have bevilget, at alle de Kjøbere paa en og den
 samme Auktion, som udeblive med Betaling, maa, saavidt de
 høre under en og den samme Jurisdiktion, ved en Stæv-
 ning indkaldes og Sagen derefter ved Retten paadømmes.

29. Juli. Frdg., at Sognemændene bør komme beneficerede Stro- og Selveier-Bønder til Hjælp ved deres afbrændte Gaardes Opbyggelse.
Indm. Saml pag. 281.
16. Septb. Pl. anl. i hvilke Tilfælde den ene Egtefælle ikke maa stævnes til at vidne imod den anden.
Indm. Saml. pag. 282.
- 30 Septb. Frdg. anl. hvorledes til at forekomme Misbrug ndi de, i Henseende til Arrester for Gjæld anlæggende Sager, skal forholdes med Dømmes Afgifter og Beskrivning.
Indm. Saml. pag. 283.
15. Oktb. Frdg. anl. Konsumtionens og de dermed hidtil forbundne Afgifters Oppebørsel i Kjøbenhavn og de øvrige Stæder i Danmark.
Vi Christian den Syvende osv. G. v.
Kap. I--XIV.
.
Kap. XV. Om Rettergangsmaaden i de Konsumtionsvæsenet vedkommende Sager.
I. Derjom nogen Tvistighed, enten formedelt Konsumtionssvig eller i andre Maader, mellem Bore Konsumtionsbetjente og Kjøbstædernes Indvaanere eller andre om noget, som Konsumtionsvæsenet vedkommer maatte forefalde, da maa slike Sager med Aftens Varjel til Extraret for Dommeren indstævnes, som i Kjøbenhavn er Hof- og Stadsretten og i de andre Kjøbstæder den ordinære Underret, som

er Vedkommendes rette Bærneting; hvorefter Dommerne ef= 15. Oktb. ter deres Eds og Embeds Pligt deri skulle dømme inden trede Solemærker, som de agte dertil at svare og derfor at stande til Rette. Men hvad i Særdeleshed angaar de Tvifligheder, som maatte foresalde om nogen Konsumtionsvig ved Maleværket i Kjøbenhavn, da forholdes dermed efter Pl. 8. Juni 1750, saaledes: At naar de, som udi nogen Urigtighed ere befundne, ikke straxen ville erlægge den ved Konsumtions Forordning bestemte Mulkst, men maatte finde sig ved Betjentenes Forhold og Bestyldninger fornærmede og derfor eragte sig foraarfagede Sagen videre at andrage, og anderledes, være sig enten med Tingsvidne eller i andre Maader, at bevise; da have de sig dermed, naar Sagen ikke forhen imellem dem ved Bore Told- og Konsumtionsinspektører i Mindelighed har været at afgjøre, hos Bores Generaltoldkammer at melde, som derudi resolverer, naar Sagen er ganske klar og tydelig og uden al Tvivl, men henviser den til lovlig Omgang, saasnart derudi maatte være nogen Tvivl eller Uvisshed.

2—6.

7. Da Bores allern. Diemed gaar derhen, at Rettergangsmaaden i disse Sager fra alt uforlødent Ophold, Omsvøb og Bidtløstighed kunde worde befriet og saa lidet bekostelig, som muligt, saa have Vedkommende, saavel Parter og deres Fuldmægtige, som Dommere, derefter i alle Maader at rette sig og saadant nøie at iagttage. Til den Ende skal det være forment, saavel Parterne og deres Fuldmægtige at begjære, som Dommerne at tilstaa dem anden eller længere Opsættelse, end den, som til Sagens Fremtary nødvendig maatte udfordres. Ligeledes skal ved Underretterne i Provindsjerne forholdes paa lige Maade, som ved Hof- og Stadsretten i Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn er anordnet, saaledes, at ved Protokollen ingen videre mundtlig Procedure tillades, end Begjæring om Dokument

15. Oktb. ternes Modtagelse, samt en kort Protest eller Paastand til Kjendelse eller Dom. Derimod skulle alle Brettesættelser, Deduktioner og vidtløstige Exceptioner ske skriftlig. Ligeledes skal, det meste muligt er, Vidnerne efter skriftlige til Retten overleverede Spørgsmaal og Kontra-spørgsmaal afhøres, saa at ingen mundtlige Spørgsmaal fremsættes eller tillades i Protokollen at indføres, uden de, som Dommeren maatte skjønne at være nødvendige, og hvortil Vidnets Svar har givet Anledning. Hvorimod Dommeren bør tilstede Bedkommende den fornødne Tid til at opsætte Spørgsmaalene skriftlig. Spørgsmaalene bør være korte og tydelige, og ikke under en anden Indklædning igjæntages, for at forlede og forvirre Vidnerne. Ei heller bør Vidneforhørene med ugrundede Indsigelser mod et eller andet Spørgsmaals Besvarelse udhales, og Dommerne derover med uforholdne Interlokutoria bemøies. I øvrigt skal Forordningen af 3. Marts 1741 ved Vidners Førelse i alle Maader iagttages og af alle Bedkommende nøie efterleves. Skulde Parterne eller deres Fuldmægtige befindes at udøve og Dommerne at tillade noget herimod stridende, da skal saadant deres Forhold paatales ved Sagens Afhandling for Høiesteret, hvor de da kunne vente derfor efter Fortjeneste at blive ansæte og straffede.

8—12.

13. Det skal være Bore Konsumtionsbetjente i de Sager, som de maatte vorde forarsaget paa Bore Vegne og betræffende Bores Interesse at udføre, tilladt at bruge ustemplet Papir, ligesom de og skulle være fri for at betale noget til Rettens Betjentes Salarium.

14. Dersom nogen af Parterne begjærer af Bores Stiftamtmand, Amtmand, Borgmestere og Raad eller i deres Sted Byfogderne i Kjøbstæderne, nogen Bistand til Sagens Oplysning eller endelige Udsørsel, skulle de dem i alle billige Maader deri strax være behjælpelige; men dersom

nogens Forhaling eller Ubillie herudi skulde findes, da 15. Oktb. skulle de staa Os derfor til Rette og lide Tiltale paa deres Bestilling.

15—16. . . .

Kap. XVI.

.....

Reskr. (til den vestindiske Regjering) ant. ad- 4. Novbr.
ifillige Postter til Justitiens Befordring og Proees-
fernes Forkortelse i Bestindien.

Vi Christian den Syvende osv. gibe Eder hermed tilkjende, at Vi til Justitiens bedre Befordring paa Vore Gilande St. Croix, St. Thomas og St. Jan udi Amerika allern. have funden for godt følgende at anordne og befale:

1. Som det undertiden, udi den paa bemeldte Gilande ved Forordningen af 31. Marti 1755 dens 1ste § anordnede Forligelseskommission skal hælde, at den Part, som stævner, møder, og betaler derfor 3 Mark, men Kontraparten ikke, og Forligelseskommisarierne dog ikke desmindre udstede Bevis til enhver Sag, som i de ordinære Retter ved Stævnemaalenes Inkamination fremlægges, nemlig: „at Parterne vare ikke at forlige“, da dog Kontraparten ikke er mødt, og der altsaa ikke har været forsøgt paa at forlige dem; saa ville Vi, at for Eftertiden hermed saaledes skal forholdes, at, naar Kontraparten, efter given Varjel, ikke møder, skulle Forligelseskommisarierne meddele saadant Bevis: „Kontraparten mødte ikke, altsaa kunde ingen Forlig proponeres.“ Efter hvilken Attest den Part, som ikke vilde møde for Forligelseskommissionen, i hvor klar hans Sag end maatte være, og hvad enten han vinder eller taber samme, altid skal tilfindes at betale Omkostninger, og desuden en Mulkt af 10 Rdlr., til lige Deling imellem den Lutherske Kirke og de Fattige.

2. Da det er befunden, at det medfører adskillige

4. Novbr. Ufejligheder, at den paa hver af disse Øer, i Følge forberørte Forordnings 2den §, anordnede Gjældscommission kjender og dømmes uden Appel i alle Slags Gjældsager og Fordringer, saa maa herefter udi bemeldte Commissioner ingen Sager foretages uden rene Gjældsager, dog at Fordringen, som søges, ikke overgaar 25 Rdlrs. Værd; hvilke Sager til næste Rettes Dag, efterat de til Doms ere optagne, skulle paatjendes; men, saafremt den tabende Part ej er fornøjet med Dommen, da skal han det strax for Retten tilkjendegive, og inden 3 Solemærker andrage det for Generalguvernøren og Regjeringen, som skal have Magt til, ved Paategning og Resolution, den ergaagne Dom enten at stadfæste, forandre eller tilfidesætte, hvorved det da uden videre Appel skal have sit Forblivende; og maa derefter, saafremt den Skyldige ikke inden 15 Dage retter for sig, ske Execution.

3. Som og den Misbrug skal have indsnæget sig, at der, tvertimod Forordningens Vhørende, tages højere Skriverfalarium i bemeldte Gjældscommission, end samme tillader, saa ville Vi hermed have fastsat, at for en Akt fra Gjældscommissionen, naar den er under 3 Ark, skal i alt betales 4 Mk.; men naar den er over 3 Ark, i hvor mange Ark den end beløber sig til, dog ikkun i alt 1 Rd., og ikke videre.

4. For at forforte Procesferne paa de Amerikanske Øilande, hvortil den fra Magistraten i Borens Kongl. Residensstad Kjøbenhavn under 13. August 1766 i Følge Borens til dem den 8. August næst forhen ergaagne Befaling udstedte Plakat eragtes tilbøieligt at være tjenlig, ville Vi, at samme Plakat skal gjælde ved Underretterne paa disse Øilande, for saavidt den der kan passe sig; til hvilken Ende Eder deraf herved tilstilles et Exemplar, for deraf, for saavidt som

maatte eragtes at kunne tjene ved Retterne der paa Landet, 4. Novbr. at lade det Fornødne bekendtgjøre.

5. Da det ved Bores til Dig Generalmajor Clausen under 8de Mai 1767 ergangne Befaling er anordnet, at de 200 Lod Sølv, som en Dommer i Følge Lovens 1ste Bogs 5te Kap. 8de Art. bør erlægge til næste Hospital, naar han uden lovlig Marsag optager en Sag til Doms længere end i 6 Uger, skulde Dommerne være forbundne strax at betale til Bores Generalguvernør, efter hans skriftlige Ordre og mod hans Kvittering, og at, om Dommeren formener sig derved at være fornærmet, skal han paaastaa Frisindelse for Overretten, eller derom henvende sig med Ansøgning til Bores Danske Rancelli, saa have Vi nu allern. fundet for godt, forbemeldte Befaling for saavidt at forandre og indskrænke, at Generalguvernørens Resolution til en Dommer om berørte Mulkts Erlæggelse ikke skal kunne paaantes for Overretten, men den, som sig dermed finder brøstholden, skal med Ansøgning henvende sig til bemeldte Bores danske Rancelli

6. End videre ville Vi allern., at den under 30. Oktober 1767 for Bore Riger Danmark og Norge udgange Plakat, anlangende, hvorledes med Stervoers Midlers Indklassering skal forholdes, ligeledes skal tjene til Regel for Bores Bestindiske Øilande, og der allerund. efterleves, i hvilken Henseende og bemeldte Plakat herhos følger, for til Vedkommendes Efterretning at bekendtgjøres.

7. Paa det Justitsbetjentene paa bemeldte Øilande, hvorover ere indkomne adskillige Klagemaal, desbedre kunne blive tilholdte at efterkomme deres Pligter, ville Vi allern. have Dig som Bores Generalguvernør bemyndiget til at have Indsende med dem, og holde dem til, vedbørligen at forrette deres Embede, og for den i Lov og Forordninger fastsatte Betaling, saa og at Vedkommende, som have med

4. Novbr. Retterne at bestille, ikke foraarfages ubillig eller unyttig Tids- eller Pengespilde. I vidrig Fald har Du at advare dem, og, naar saadan Advarsel intet nytter, at suspendere dem og lade dem tiltale, da den Betjent, som saaledes er suspenderet, ikke maa anlægge Sag imod Dig for det Du som Øvrighed har forrettet i det Embede, men kan, om han formener sig fornærmet, vende sig til vedkommende Kollegium; hvorimod Du og ikke, uden for saavidt i den 2. Post er anført, maa befatte Dig med de af en Justitsbetjent afsagte eller affigende Domme, Decissioner og Eragtninger, for hvilke han alene staar til Ansvar for hans Overdommer.

8. Som det er bleven Os foredraget, hvorledes de Danske Skippere, som komme til bemeldte Gilande, skulle paa deres egne saavel som deres Nhederes Vegne søge deres Debitorer ved Gjæsteret, ei alene saa længe de ligge der i Havnene, men endog betjene sig deraf, naar de paa anden eller tredie Reise ville inddrive ældre Fordringer, hvorpaa de ved forrige Reiser have givet Kredit; ligeledes, at bemeldte Skippere og skulle sælge deres medbringende Vare ikke alene fra Skibene, saavel som og i Huse og Boder, som de i Byen dertil leie eller opslaa, men endog ved deres Folk eller leiede Negere lade Varerne bære omkring i Landet til Udsalg, samt tilsidst, forinden de afreise, sætte den overblevne Rest paa offentlig Auktion; saa ville Vi, at, i Henseende til fornævnte Skipperes Handelsmaade, indtil videre saaledes skal forholdes: a) Maa Skipperne have Tilladelse til at udsælge alle deres eller deres Nhederes Vare, af hvad Bestaffenhed de være maatte, udi Byerne i dertil Iciede Huse eller Boder, da de ikke fra Skibene alene skulle kunne sælges, siden dels Varernes Natur og Bestaffenhed ei altid tillader det, og dels Skibene ikke kunne lægge saa nær til Byerne, som det til saadant Salg behøves; b) maa de bort-sælge de derover blivende Varer, forinden deres Afreise, ved offentlig Auktion; c) maa det vel være dem tilladt at sende

deres egne eller leiede Folk med alle Slags Provisions- og 4. Novbr. ler Fødevarer til Udsalg omkring i Landet; men derimod skal det være dem aldeles forbudt saaledes at lade udsælge Fabriks- eller Manufakturvarer, Menkram, og alle andre ikke til den daglige Konsumation behøvende eller saa kaldte Provisions- og Fødevarer. I Henseende til de af Skipperne anlæggende Gjæsteretsfager, da maa det vel være dem til- ladt ved Gjæsteretsføgsmaal at inddrive deres Fordring for Tilgodehavende paa en og den samme Rejse, men for kre- diterede Varer fra forrige Reiser bør de søge deres Betaling paa sædvanlig Rettergangsmaade; med mindre begge Par- ter maatte blive enige om, endog for saadan Fordring at underkaste sig Gjæsteret, i hvilket Fald dog ei skal betales høiere Rettens Gebyr, end ved de almindelige Retter.

1779.

Pl. ang. Fyrerne i Danmark og Norge.

1. Febr.

Indm. Saml. pag. 284.

Pl. ang. nyere Bestemmelse af D. L. 3—13—14, 22. Febr. hvor lang Bei en Høveribonde i Danmark bør være pligtig at henvære sin Landgilde.

Indm. Saml. pag. 287.

Kane. Prom. (til samtlige Stiftamtmand i 28. Aug. Danmark og Norge) anl. adskillige Bestemmelser i Henseende til de fremmede Matroser, som her maatte søge Tilflugt m. v.

Fra det kongl. Admiralitets og Kommissariats Kollegio er Rancelliet blevet tilkjendegivet, at hans kongl. Majest. under 2. hujus allern. har behaget saaledes at anordne.

1. At alle de Matroser, være sig af Borens Undersaatter

28. Aug eller andre, som fra fremmede Krigsskibe desertere eller søge deres Tilflugt til et af Vore Krigsskibe eller en af Vore Havne, skulle modtages og nyde Beskyttelse, med mindre det Krigsskib, de ere bortrømte fra, tilhører en Nation, med hvilken Vi kunde have indgaaet Kartel.

2. Ligeledes ville Vi, at alle Matroser, som fra andre Nationers Koffardiskibe gaa over paa et af Vore Krigsskibe eller i en af Vore Havne, for der at søge Skjæts og Tilflugt, hvad enten bemeldte Matroser ere af Vore Undersaatter eller Fremmede, skulle modtages og (uden at afgive andre i de saaledes bortrømte danske Matrosers Sted, hverken i Freds- eller Krigstider) gives Protektion. Dog bliver det de fremmede Skipperne usforment, om de finde det for godt, og dertil have gyldig Marsag, at lade de saaledes fra deres Koffardiskibe bortrømte Matroser tiltale, for at erholde Dom over dem til deres Hærefkontrafters Opfyldelse, og at lade Dommen imod dem paa lovlig Maade udføre; men, er det saa, at en saadan bortrømt dansk Matros er enrøullet til Vores Tjeneste, og er uden Tilladelse eller Pas gaaet bort at tjene paa fremmede Skibe, da kan ingen Tiltale af Koffardiskippere efter Lands Lov og Ret have Sted imod ham. Ligeledes kan ei sliq Tiltale tilstaaes, naar den Danske Matros, som har Frihed at fare med fremmede Handelskibe, lovlig kunde bevise, at han havde løbet Fare for at blive presset til fremmed Krigstjeneste, og at flere hans Landsmænd havde haft saadan Skjæbne paa den Nations Koffardiskibe, fra hvilken han nu er bortrømt.

3. Skulde der findes Nationer, om hvilke man med fuld Visshed ved, at de have antaget det Principium altid og bestandig at udlevere de fra fremmede Koffardiskibe bortrømte Matroser, saa skal ved saadanne Nationers Koffardiskibe i Vore Havne paa samme Maade forholdes, saalænge som bemeldte Nationer derudi hos dem ikke gjøre nogen Forandring; til hvilken Ende derom tilforladelig Efterret-

ning besørges igjennem det udenlandske Departement fra 28. Aug. Bore Konsuler, og samme skal vorde Kollegio meddeelt.

4. Hvad endelig Bore enroutterede Matroser angaar, som enten ikke have Pas at tjene hos Fremmede, eller hvis Tid er udløben, da skulle de fratages en fremmed Skipper, og tvinges til at forlade ham, saasnart erfares, at de ere ombord paa hans Skib.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmændene i Norge) 10. Nvbr. anl. hvorledes med Kapere og de i de norske Havne indbringende Priser skal forholdes.

Vi Christian den Syvende osv.: Som det er blevet Os allerund. forebragt, hvorledes de i forrige Krig mellem Rigerne Frankrig og Storbritannien udgangue Anordninger angaaende de i Bores Havne indløbende franske og engelske Skibe, Kapere, eller deres i fri Sø opbragte Priser, udi nogle Dele synes stridende imod hinanden, og den under 7. Mai 1756 udgangue Befaling er fuldkommen overensstemmende med alle inellem Bort Rige Danmark og de fremmede Magter subsisterende Traktater, samt derudi iagttaget alle paa den nøiagtigste Neutralitet passende Regler, og er det eneste, som er kommunikeret fremmede Magter, ligesom og samme er det, som under nærværende Krig er bleven allegeret, og hvortil de krigende Magter allerede adskillige Gange ere henviste, saa give Vi Dig hermed tilfjende, at foremeldte Befaling alene herefter skal tjene til Rettefær, saaledes: at alle og enhver franske og engelske Skibe, Kapere og deres i fri Sø opbragte Skibe maa tillades fri Ind- og Udgang udi Bore Havne paa Bore Skibsheder og Strømme, samt lade deres Priser udi Bore Havne blive beliggende, eller samme saavel som deres indehavende Ladninger og Effekter sælge og forhandle, dog med den udtvungne Betingning og Vilkaar, at saadanne Skibes og

10. Nvbr. Vares Salg ikke maa tilstedes førend Kaperen kan bevise med Dom fra den af hans Herre satte Jurisdiktion eller Ret, at saadant opbragt Skib er dømt god Priise; desligeste, endstjøndt Vi allern. have bevilget. at alle paa disse Priser befindende Effekter og Varer maa sælges, saa ville Vi dog derhos allern. have befalet, at de Varer, som ere forbudne i Vort Rige Norge at indføres, ikke maa sælges paa anden Maade, end at de igjen bevislig skulle udføres; hvorimod ingen af de krigende Magters Kaperere paa en Mils Distance nær Bore Norfke Kyster maa opbringe noget Skib; men, skulde noget Kjøbmandsskib paa en og samme Tid befinde sig tilfammen i een Havn med Kaperen, maa Kommandanten sammesteds ikke tillade Kaperen af Havnen at udløbe, førend 24 Timer efter at Koffardiskibet er afgaaet, saa skal og, i Fald en Kaper udi Havnen skulde ville foretage sig noget imod et Koffardiskib, Kommandanten, hvor nogen Fæstning er, søge at vedligeholde Havnens Sikkerhed, samt dertil anvende de sædvanlige Midler, for at forhindre, at ikke noget Skib under den ham anbetroede Fæstnings, Skandsers eller Batteriers Skjød og Kanoner tilspæiede det andet nogen Overlast, og, skulde slikt tildrage sig i en eller anden Havn, hvor det ikke med Magt kunde afværges, skal Stedets nærmeste Dyrighed strax give næste Kommandant det tilkjende, for Os slikt nærmere allerund. at referere; hvorimod Vi allern. ville, at alle øvrige i denne Materie indgangue Reskripter skulle anses som ikke givne og uden Kraft, undtagen for saavidt, at det ved Reskripterne af 23. Februar og 20. April 1759 er bestemt, at ved foransførte Til, inden hvilken intet Skib maa opbringes, skal forståas en ordinær Sømil, hvoraf der gaar 15 paa en Grad, og at, naar Skipperen paa saadant Sted paastaar at være opbragt nærmere ved Landet, samt i den Henseende reklamerer Borens, som en neutral Puissances Protektion, skal vedkommende Underdømmere der paa Stedet, efter foregaaende

Stævnemaal, modtage Parternes Beviser, og afhøre deres 10. Novb. Vidner, samt, efter nøie at have overveiet samme og søgt al mulig Underretning, give sin Eragting, om Prisen er gjort nærmere ved Landet, end tilladt er, eller ikke, og det uden i nogen Maade at besatte sig med at berøre eller melde noget, om Prisen bør frifindes, eller kjendes god Pris; af hvilken Eragting, saavel som de førte Vidners Udsigende, han strax har at tilstille Dig Gjenpart, den Du, med Din Betænkning derover, i Fald Du derved maatte have noget at erindre, saasnart mulig til Vores danske Rancelli har at indsende; ligesom Vi og ellers allern. ville, at hver Gang saadan Hændelse sig tildrager, og der maatte indløbe Klage over Distancen, inden hvilken Opbringelsen var sket, har Du eller vedkommende Dommer strax at lade Konsulen eller hans Fuldmægtig for den Nation, Kaperen tilhører, slikt til foruøden Underretning bekjendtgjøre, da det imidlertid, og indtil Sagen er rent afgjort, ikke maa være Kaperen tilladt, enten at bortføre eller bortfælde den opbragte Priise, eller i nogen Maade derover at disponere.

Anordu. ang. en eneste almindelig Skifteret paa 17. Novb. St. Croix i Amerika.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da de forskjellige paa Bort Giland St. Croix i Amerika hidtil værende Skiftejurisdiktioner have medført adskillige Uleiligheder og forvoldet Dphold i Skifternes Tilendebringelse, fornemmelig ved det, at der paa hvert Sted og i hvert Tilfælde kun har været en Skifteforvalter, ved hvis paakommende Dødsfald da alle de Skifter, han havde under sin Forvaltning, have maattet standse; saa have Vi allern. fundet for godt angaaende Skiftejurisdiktionen paa bemeldte St. Croix følgende at anordne og befale:

1. Paa St. Croix skal efterdags kun være en eneste almindelig Skifteret, hvorunder hele Landet og alle Stænder,

17. Nov. uden Undtagelse, saavel Geistlige som Militære og Civile skulle henhøre, og deres Skifter uden Forskjel saavelsom Fallit- og Opbudsboer der behandles; hvorimod de forskjellige der nuværende Skiftejurisdiktioner skulle hermed for den følgende Tid være aldeles ophævede; dog ville Vi til at afgjøre de aabentstaaende Skifter allern. have forundt de nu dertil antagne eller konstituerede et Aar fra denne Bores Anordnings Bekjendtgjørelses Dato; men de Skifter, som ikke til den Tid kunne blive sluttede, skulle afleveres til den almindelige Skifteret.

2—6.

7. Siden det er fornummet, at Aarsagen til Skifternes Ophold for en stor Del rejser sig deraf, at Debitorerne have maattet søges for deres Bærning, hvorved de have haft Leilighed til at udtrække deslige Sager, til Ophold i Boernes Slutning; saa ville Vi allern. tillade, at denne almindelige Skifteret maa kjende paa Stervboers, samt Fallit- og Opbudsboers Debitorer, som bo og opholde sig paa St. Croix, alt efter foregaaende loblig Indkaldelse, og paa samme Maade som for deres Bærning.

8—10.

1. Decb. **Bl. anl. udenrigs Medicin, som af Uvedkommende falbhydes.**

Overpræsident samt Borgmestre og Raad ubi den kongl. Residentsstad Kjøbenhavn G. v., at Hs. kongl. Majest. Bores allern. Arvekonge og Herre, ved Reskript til os af 24. November sidstleden allern. har befalet, at, da det jevnlig af de offentlige Anmeldelser erfares, at saavel udenrigs Medicin af Uvedkommende falbhydes, som og at adskillige af Landets egne, dels af Vindesyge, dels af overdreven Indbildning, debitere nogle saakaldte Arkana, og som sliig Handel er utilladelig og strider imod god Orden samt kan forlede den menige Mand til bekostelig, unyttig og ofte skadelig

Brug deraf, saa skal Stadsphysikus være bemyndiget til at 1. Decb. paatale deslige Anmeldelser og paa Embeds Begue med Assistance af Politiet, naar det maatte være fornødent, hindre og afvende al saadan Handel hos Uvedkommende af ind- og udbortes Medicin, og skal det tillige være alle dem, som forfatte og trykke de offentlige Tidender og Blade, forbudt, under Tiltale, ikke at indrykke deslige Anmeldelser, medmindre Stadsphysici Paategning derpaa findes efter Collegii Medici foregaaende Samtykke.

1780.

An. anl. hvorledes executores testamenti paa 10. Mai. de danske vestindiske Gilande, ved deres Forretning, have at forholde sig, med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som det er fornummet, at med Forvaltningen af Skifter ved executores testamenti paa vore vestindiske Gilande foregaar megen Uorden, da executores som oftest skalte og valte med de dem overdragne Estater og Boer efter eget Behag, uden at bringe deres Behandling til Ende, til største Skade for vedkommende Arvinger og Kreditorer, saa have Vi, til saadan Misbrug at forekomme, allern. funden for godt at anordne og befale

1. Enhver, som gjør et Testamente og i samme indsætter en eller flere Executores, skal tilforpligtet være udtrykkelig at nævne, hvad de indsatte executores have at forrette, om de alene skulle være Skifteforvaltere eller Formyndere og Værger for de indsatte Arvinger, eller Administratores af Testators Eiendomme til en vis Tid og under visse Betingelser; og skulle deres Forretninger ei i Testamentet saaledes være bestemte, skulle de ei anderledes anses end Tilsynsværger, hvis Pligt det er, at se den Afdødes Disposition og Willie fuldblyrdet, men vedkommende Skifteret

10. Mai. skal pligtig være at antage sig Boet, som om ingen executor deri var indsat.

2. Den eller de indsatte executores have strax, og i det længste inden 30. Dagen efter Testators Død, at erklære sig til Skifteretten, om de ville paatage sig de i Testamentet paalagte Forretninger; og skal denne Erklæring ske skriftlig og vedlægges Skifterettens Protokol eller derudi indføres; forsømme executores dette, forfarer Skifteretten med Skiftets Behandling, som om ingen Executores vare indsatte. Er tvende executores indsatte og en af dem dør eller fra Landet bortreiser, førend Testator ved Døden afgaar, og ingen anden i hans Sted er indsat eller udnævnt, ei heller af Testator nærmere bestemt, at det skal forblive ved den ene executor alene, saa antager Skifteretten sig Boet, som om ingen executores vare indsatte. Dør en af Executores under Behandlingen, og ingen enten ved Testamentet eller af den efterlevende eller afdøde executor, i Følge af Testamentet, er udnævnt i hans Sted, da udnævner Regjeringen en duelig og vederhæftig Mand i den afdødes Sted, som da tilligemed den efterlevende bringer Testamentets Execution til Ende. Er der kun en executor, og han dør, uden at en anden er ham, ved eller i Følge af Testamentet, substitueret, antager Skifteretten sig Boet og lader sig derfor gjøre Regnskab af den afdøde executoris Arvinger, og derefter bringer Testamentet til Fuldbgyrdelse.

3. Alle Testamenter, som ikke findes konfirmerede ved Testators dødelige Afgang, skulle, med mindre den Afdøde har haft facultatem testandi, indleveres til Regjeringen, som med sin paateguede Erklæring indsender det til Børes danske Rancelli til Konfirmations Erholdelse; thi forsømmes det, tager Skifteretten Stervboet under Administration. Skulde executores være indsatte til at forrette Skifte alene og ei tillige at være Formyndere for de umyndige og Bærger for de mindreaarige Arvinger, da anmelder Skifte=

retten det strax for Regjeringen, som i saa Fald besørger 10. Mai. Formyndere for de umyndige og Kuratorer for de mindre-aarige.

4. Executores skulle være forbundne, saalænge Boet staar under deres Administration og ingen Skifte er fuldendt, ved ethvert Aars Udgang til Regjeringen at indlevere under deres Haand en nøiagtig Forklaring over de under Forvaltning havende Estater, saavel som deres Rovenner, Indtægt og Udgift, samt Beholdning, som bør tillige være undertegnet af Arvingerne og de Umyndiges Formyndere, saafremt executores ei tillige dertil skulle være indsatte. Saa bør executores og tillige anmelde de Aarsager, hvorfor Skiftet ei er tilendebragt. Skulde Executores udeblive med saadan Forklaring, eller i samme findes nogen Mangel, da har Regjeringen ved Skifteretten at ætse af Executores saadan Rigtighed, et Aar at regne fra den Tid af Testator døde, og om nogen Mislighed ved Behandlingen findes, har Skifteretten at melde slikt for Regjeringen som i dette Tilfælde skal have Magt til at tage Skiftets Behandling fra Executores og overgive samme til Skifteretten, om de befinde, at enten Kreditorernes eller de Umyndiges Løb ved Executorernes Behandling maatte staa Fare. Tre Executores tillige Formyndere, da bør de i alle Maader holde sig Lovens 3—17—29 efterrettelig.

5. Executores testamenti, som forrette Skifte, bør strax indgive til Regjeringen Gjenpart under deres Hænder af det Testamente, hvori de, som Executores, ere indsatte; ligeledes bør de til Borens Generalgouvernør indlevere den Protokol, de agte at betjene sig af til deres Forretning, paa det samme af ham kan autoriseres, numereres og forsegles, og maa de ikke ved Skiftet betjene sig af anden Protokol, end den, der saaledes er autoriseret; i hvilken Protokol det tillige skal indføres, naar en eller flere af Executores frastige

10. Mai. sig at være Executor, og det med deres Navns Underkrift, da ellers ingen anden Fravigelse skal gjælde; og, naar Executorernes Forretning rent er til Ende, indleveres denne Protokol til Sekretariatet. Exekutores bør strax efter Testators Dødsfald forfatte et omstændeligt Inventarium over alle Boets Eiendomme, al Slags Besætning og Beholdning af Plantage, Nekvisiter, Bohave, med videre. Ligeledes bør de tredive Dage efter Dødsfaldet udstede Proklama til alle Stervboets Kredi- og Debitorer, og til samme Tid ubi de offentlige Gazetter tilkjendegive Tiden og Stedet, hvor de ville holde deres Skiftesessioner. Over alle Stervboets Regningsbøger, Regninger og Papirer, som kunde være tjenlige til Oplysning om Boets Ind- eller Udgjæld, bør uden Ophold forfattes en nøiagtig Fortegnelse. Haves Plantager under Administration, bør Af- og Tilgang af Negre og Kreaturer med videre uden Ophold ved den næstholdende Session anmærkes ubi den førende Protokol og Bevis om sammes Rigtighed nedlægges. Naar de endeligen agte at optage deres Forretning til Slutning, bør de saadant forud i de offentlige Gazetter bekjendtgjøre, og have de iøvrigt at paaagte alt, hvad Skifteforvaltere i Loven og Forordningerne er befaleet.

6. Naar Exekutores have sluttet deres Skifteforretning, bør de udstede en lovlig Skifteakt under deres Hænder og Signeter, som de have at levere den ordentlige Skifteret til Bevaring imod deres Kvittering; og bør Exekutores saadant strax næste Thingdag lade publicere for Under- og Overretterne, efter at have erlagt, hvad Forordningerne 23. Dec. 1735 og 5. April 1754 anbefale. Tillige gjøres Rigtighed til Skifteforvalterne for Bores og Stiftelsernes Rigtigheder, for at kunne anmelden saadant ubi de kvartaliter indleverende Skiftedesignationer.

7. Enhver Skifteret har at holde en aparte Protokol,

i hvilken alle Testamenter, hvorudi Executores findes ind- 10. Mai. satte, bør indføres.

8. Hvad de allerede forher indsatte Executores angaar, da have de at forholde sig efter hvad forhen i den 4. § er anordnet; saa skal og Regjeringen, naar den agter det uødvendigt eller tjenligt, være autoriseret til sub poena præclusi at indkalde alle og enhver, som maatte have nogen Prætension, af hvad Grund den end maatte være, enten paa egne Vegne eller som beskikket Formynder og Kurator for Umyndige eller Mindreaarige, at anmelde disse deres formentlige Prætensioner for Regjeringen inden Nar og Dag, fra den Dato af at regne, at dette Proklama er blevet forkyndt for Retterne; hvornæst Vedkommende med deres indbragte Prætensioner henvises til den Skifteret, som det havde tilfaldet at forrette Skiftet, for om muligt der at bringe Sagen i Rigtighed paa foransførte Maade. Skulde nu Executor ei her gjøre saadan Rede for sin Behandling, at Klageren dermed finder sig fornøjet, da søger han sin formentlige Rets Erholdelse paa lovlig Maade for Executoris behørig Værnething. Til disse Slags Forretninger, saavelsom alle i Almindelighed, der vedkomme de Executores, som have imodtaget Stervboer til Forvaltning, forinden denne Bores Anordning er bleven publiceret, skal for bedre Ordens Skyld en aparte Protokol af vedkommende Skifteforvaltere, foruden den under § 6 mentionerede, indrettes.

9. Naar Executores, efter 2de Ganges lovlig Barfæl, ei møde for Skifteretten, anmeldes det for Regjeringen, som strax beordrer Advocatum regium at tiltale de Udeblivende.

10. Udi alle de Sessioner, som Skifteretten holder betræffende Executores testamenti, bør, naar Umyndiges Interesse berunder verserer, en af Overformynderne være tilstede og medunderskrive Protokollen.

18. Mai. Allern. Pl., hvorved Landsforvisning med Løbepas i Anledning af Artikelsbrevet for Landtjenersten ved Søetaten ophæves, og Fæstningsarbejde for det Slags Malifikanter igjen anordnes.

Vi Christian den Syvende osv. G. v. at da Vi er kommen i Erfaring om, at ved den i Vort Artikelsbrev for Landtjenersten ved Søetaten dikterede Straf af Landsforvisning med Løbepas, for slige Folk blandt den gemene Mand i Vort Søkrigstjeneste, som maatte befindes saa skarnvorne, at intet Haab mere var tilovers om deres Forbedring, ikke det opnaas, som er Hensigt af al Straf, nemlig: at den skal være de skyldige og andre ligesindede til Skræk, men at tvertimod nedrige og letsindige Personer, der enten for udenlands at faa nye Hvervingspenge eller i andre trolose Hensigter ønskede at finde Leilighed til at komme ud af Landet, deraf kunde tage Anledning til at stikke sig saaledes, at de maatte vente at blive bortjagede, have Vi allern. funden for godt, ved Vort Søetat gaaſte at affkaffe fornævnte Straf af Landsforvisning med Løbepas, saa at den i intet Tilfælde enten ved Dom eller ved nogen Vort egen eller ved Vort Admiralitets- og Kommissariatskollegii Resolution herefter skal finde Sted. Til den Ende ville Vi herved saaledes have forandret Vort Artikelsbrevs for Landtjenersten ved Søetaten §§ 351, 615 og 639, at de Malifikantere, som i Følge disse Krigsartikler skulle dømmes til Fæstningsarbejde paa en vis Tid, og naar de efter saadan udstanden Straf derved ikke fandtes forbedrede, med Løbepas af Landet forvises, herefter skulle dømmes til Fæstningsarbejde paa Vort Raade.

12. Juni. Plakat anl., at naar nogen Svend ved Haandværksslængene ved Døden afgaar, skulle vedkommende Mestere, saavelſom Oldgefellerne, være for-

bundne strax at anmeldte Dødsfaldet for Skifte- 12. Juni.
retten.

Overpræsident, Borgermestere og Raad i den kongl. Residensstad Kjøbenhavn G. v.: at som det erfares ved endel af Haandværkslaugene her i Staden hidtil at have været Brug, at naar en Svend i ugift Stand ved Døden er afgaaet, er hans Efterladenskab af Oldgefellerne bleven optegnet, og derefter iblandt Svendene paa Herberget ved en af dem selv anstillet Auktion bleven gjort i Penge, men Oldgefellerne ikke ved nogen Anordning ere bemyndigede til saadant Foretagende, da slike Skifter ligesaavel som alle andre bør tages under Behandling, og afgjøres af Rettens Betjente, saa bliver isølge det kongl. danske Rancellis os derom under 3. i denne Maaned tilkomne Skrivelse, til behørig Efterretning for samtlige Mestere og Svende udi alle her værende Haandværkslaug, herved bekjendtgjort: at, saasnart nogen Svend ved Døden afgaar, skal den Mester, han sidst har arbejdet hos, saavel som Oldgefellerne være forbundne til strax at anmeldte Dødsfaldet for Skifteretten, saafremt de ikke ville vente derfor efter Loven og Forordningen af 10. Aug. 1697 at worde ansæte, og disse sidste, nemlig Oldgefellerne, derhos alvorligen være forbudne, som hidtil af dem uden Tilladelse er sket, at besatte sig med eller anmasse sig noget af den Afdødes Efterladenskab, men saadant skal, saaledes som det forefindes, og urørt til Skifterettens Behandling af dem overgives.

Søkræftat mellem Danmark og Rusland.

9. Juli.

Da den nuværende Krig tilføs imellem Storbritannien paa den ene Side og Frankrig og Spanien paa den anden i mærkelig Grad har været til Skade for de neutrale Nationers Handel og Søfart, have Hs. Majest. Kongen til Danmark og Norge og Hds. keiserl. Majest. over alle Russer, der altid have bestræbt sig for at forene deres Værdighed og Dmjsorg

9. Juli. for deres Undersaatters Tryghed og Lykke med de Høushu, som de saa ofte have lagt for Dagen overfor Folkenes Rettigheder i Almindelighed, erkjendt den Nødvendighed, hvori de bestinde sig, for under de nuværende Omstændigheder at reglere deres Konduite efter deres Overbevisning.

.....

1. Bemeldte Majestæter, der ere alvorlig bestemte paa at vedligeholde bestandigt Venfskab og den mest fuldkomne Harmoni med de krigsførende Magter og at vedblive at bevare den strengeste og nøiagtigste Neutralitet, erklære herved at ville haandhæve og paa det rigourøseste holde i Kraft Forbudene imod Deres Undersaatters Handel med Kontrabande, med hvem det saa maatte være af de Magter, der allerede ere i Krig sammen, eller som i Fremtiden maatte komme det.

2.

3. Efterat Deres Majestæter allerede i Deres Erklæringer til de krigsførende Magter have opstillet de naturretlige Grundregler, hvoraf Handelsens og Søfartens Frihed ligesom de neutrale Folks Rettigheder overhovedet ere en direkte Følge, have de besluttet ikke længere at lade dem være afhængige af en arbitrær Fortolkning, fremkaldt af isølerede og momentane Interesser. I dette Siemed have de aftalt:

1. At alle Skibe kunne seile frit fra Havn til Havn og paa de krigsførende Nationers Kyster.
2. At Varer tilhørende bemeldte krigsførende Magters Undersaatter ere frie paa neutrale Skibe, med Undtagelse af Kontrabande Varer.
3. At man til Afgjørelse af, hvad der karakteriserer en blokeret Havn, ikke anerkjender denne Betegnelse, uden hvor der ved Dispositioner fra den Magts Side, som angriber den med fast og tilstrækkelig nært liggende Skibe, er øiensynlig Fare ved at bryde igjennem.

4. At neutrale Skibe ikke kunne arresteres uden af retmæssige Grunde og paa aabenbare Rjeudsgjærninger; at de skulle dømmes uden Ophold; at Proceduren stedse skal være ensformig, hurtig og lovlig, og at der altid foruden den Stadesløsholdelse, man tilføjer dem, der have lidt Tab, uden Feil fra deres Side, skal gives fuldstændig Satisfaktion for den Fornærmelse, der er tilføjet Ds. Majest. Flag. 9. Juli.

4. For at beskytte Deres Underjaatters fælles Handel overensstemmende med de ovenfor anførte Grundsætninger, have Hs. Majest. Kongen til Danmark og Norge og Hds. keiserl. Majest. over alle Russer besluttet at udruste hver for sig et Antal Krigsskibe og Fregatter svarende til dette Formaal; hvorefter hver Magts Eskadre skal tage Station og anvendes til Konvoier, hvor Handelen og Søfarten efter hver Nations Traffiks Natur og Kvalitet fordre det.

5. Derjom det dog skulde hændes sig, at den ene af Magternes Handelskibe skulde finde sig i et Farvand, hvor samme Nations Krigsskibe ikke vare stationerede, og hvor de ikke kunde faa Hjælp hos deres egne Konvoier, da skal den Kommanderende for den anden Magts Krigsskibe, naar han bliver bedet derom, af god Villie og oprigtig yde dem den Hjælp, hvorfor de maatte have Brug, og i saadant Tilfælde skulle den ene af Magternes Krigsskibe og Fregatter tjene den andens Handelskibe til Hjælp og Støtte, forudsat imidlertid, at de, der fordre Hjælpen, ikke have gjort sig skyldige i nogen utilladelig Handel eller have handlet imod Neutralitetens Principper.

6—12.

Explikatorisk Artikel eller nærmere Forklaring og Bestemmelse af Alliance- og Commerce-Traktat mellem 21. Juli.

21. Juli. Iem Kongen til Danmark og Kongen til Storbritanien 1670 dens 3. Post.

.....

Begge de kontraherende Suberæner forbinde sig indbyrdes, baade Dem Selv og Deres Efterfølgere, i Krigstider ikke at forsyne den andens Fjender med nogen Understøttelse, med Soldater, med Skibe, eller med noget Slags Gods og Kjøbmandsvarer, kaldet Kontrabande, ligeledes at forbyde deres Undersaatter at gjøre det, og som Fredsbrødere strengelig at straffe dem, som vove at handle mod deres i denne Hensigt udgivne Forbud.

Men paa det ingen Tvivl skal forekomme, angaaende det, som skal forstaas ved det Ord: Kontrabande, er man kommen overens om, at man under denne Benævning ikke forstaar andet, end saavel Geværer, som alle andre Slags Vaaben med Tilbehør, saasom Kanoner, Mustetter, Mørserer, Petarder, Bomber, Granater, Begkrandsse, Saucisser, Lavetter, Pakker, Bandlerremme, Krudt, Lunter, Salpeter, Kugler, Pigger, Raarder, Stormhuer, Kyradsjer, Hellebarder, Landsjer, Javeliner, Heste, Sadler, Pistollhylstere, Gehænger, og i Almindelighed alle de Sorter, som kunne tjene til Krigsbrug, ligeledes Skibstømmer, Tjære eller Beg og Harpiz, Robberplader, Seil, Hamp og Lougværk, og i Almindelighed alt hvad, som kan egentligen tjene til Skibes Udrustning, undtagen usforarbejdet Jern og Furuplanter.

Men det er udtryffeligt fastsat, at man under det Slags Varer, kaldet Kontrabande, ikke forstaar Fisk og Kjød, fersk eller saltet, Hvede, Mel, alle Slags Kornvarer, Urter og Bønner, Olie, Vin, og i Almindelighed alt hvad, som kan tjene til Føde og Livets Ophold, saa at alle disse Ting kunne altid sælges og føres, ligesom andre Kjøbmandsvarer, endog til Steder, som en af begge Kroners Fjender besidder, naar de kun ikke ere beleirede eller blokerede.

Bl. ang. Forandring i de i begge Søkrigsartikels- 27. Dec.
brevene for Desertører fastsatte Straffe.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at Vi al-
lern. have fundet for godt at forandre og formilde de i Bort
Søkrigsartikelsbrev samt Artikelsbrevet for Landtjenersten ved
Søetaten for Desertion i Fredstider fra Vor Søkrigstjeneste
fastsatte Straffe saaledes som følger.

1. Hvo, som i Fredstid deserterer og dog ei gaar ud
af Vore Riger og Lande, hvad enten han inden 3 Aar eller
sildigere opdages, skal straffes 1. Gang med 3 Gange 27
Slag af Kat, 2. Gang med 150 Slag, 3. Gang med
150 Slag og Arbeide i Jern Livstid.

2. Hvo, som deserterer ud af Rigerne, skal første Gang
fattes med 150 Slag; deserterer nogen [2. Gang ud af
Rigerne (hvad enten hans første Desertion var ud af
Rigerne eller ikke), da straffes han med 150 Slag af Kat og
Arbeide i Jern Livstid.

3 Hvo, som deserterer fra et Søtogt, hvor han i Vor
Tjeneste er kommanderet, straffes 1. Gang med 150 Slag
af Kat; deserterer nogen 2. Gang fra Søtogt (hvad enten han
første Gang deserterede fra Søtogt eller ikke) item om nogen
deserterer 2. Gang fra Landtjenersten, naar han 1. Gang
fra Søtogt er deserteret, da straffes han med 150 Slag af
Kat og Arbeide i Jern Livstid.

4. Men deserterer nogen fra et af Vore Skibe enten
i nogen overhængende Fare, eller naar Reisen formedelst
Vind og Veirligt, Folkenes Sygdom, Mangel paa Fetaille
eller deslige Omstændigheder, er bleven vanskelig og besvær-
lig, da skal saadan en feig, forsagt og troløs Mand, end-
skjøndt det er hans første Desertion, uden al Naade straffes
med 150 Slag af Kat og Arbeide i Jern Livstid.

5. Hvo, som forfører en anden til at desertere med
sig, straffes med 150 Slag af Kat, og er det fra et Søtogt,

27. Dec. med 150 Slag af Kat og Arbeide i Jern Livstid; sidst nævnte Straf skal og den eller de være undergivne, der tvinge andre til Desertion, hvad enten det er fra Søtogt eller ikke.

6. Naar nogen Desertør, hvad enten han er undvigst inden eller uden Rigerne, saafremt han ikke er skyldig i nogen anden Misgjerning, der fortjener Straf paa Liv, Værelse eller Fæstningsarbeide Livstid, inden 3 Mars Forløb igien godvillig og utvingen indfinder sig i Tjenesten, og til den Ende anmelder sig hos sin Kompagnichef, da, om det er hans første Desertion, pardoneres han og fritages for al Straf; hvilken Naade de og have at forvente, der fra Søtogt ere deserterede, naar de inden den ovenanførte Tid sig igien indfinde, undtagen i de Tilfælde, som i § 4 omtales, da ingen Pardon bør have Sted, men den Skyldige uden Skaansel straffes.

7. Men dersom en Desertør enten efter 3 Mars Forløb eller oven paa 2. eller 3. Desertion igien indfinder sig, skal vedkommende Divisions-, Holmens- eller andre Værsters Chef, samt Kommandanterne i Bore Søfæstninger, efterat Sagen ved den kombinerede Ret eller et Krigsforhør er bleven examineret, indsende Forhøret til Vort Admiralitets- og Kommissariatskollegium, da den Skyldige kan efter Omstændighederne enten ganske pardoneres eller til lemfældigere Straf anses.

8. Hvo, som efter en Gang erholdet Pardon igien deserterer, straffes uden al Naade med 150 Slag af Kat og Arbeide i Jern Livstid.

9. I øvrigt, og for saavidt herved ingen udtrykkelig Forandring er gjort, skulde begge Artikelsbreve i Desertions-sager fremdeles forblive i fuld Kraft. Ligesom og i Feidestider alle Desertiones straffe efter Artikelsbrevene skulde straffes.

**Reglement om Justitiens Administration samt 8. Jan.
Skiftebehandlinger med videre i Trankebar og samtlige kongelige Etablissementer i Ostindien.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v.
1—8.

9. Alle Koffardskibe og andre smaa Fartøier, saalænge de paa Trankebar eller Friderichsnagors Rhed ere beliggende, staa begge Steder under Byttinget.

10—27.

28. I Sterboer, hvor enten Arvingerne ere fraværende og ei have givet nogen Fuldmagt der paa Stedet, eller hvor de ere umyndige og ingen Formyndere have, som paa Skiftet kunne iagttage deres Bedste, skal Guvernementet paa Skifteforvalterens Refvisition bestikke gode Tilsynsværger og vederhæftige Formyndere efter Loven.

29—33.

**Fornyet Anordning for Bogtrykkere og dem, som 10. Jan.
for sig udgive Portrætter eller Tegninger, huse i Kobber, at aflevere nogle Exemplarer deraf til det store kongelige Bibliothek.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at som Vi med Mishag have erfaret, at Bores høisalige Sr. Farsaders Anordning af 25. April 1732, at samtlige Bogtrykkere i Bores kongl. Residentsstad Kjøbenhavn skulle hvert Hverdingaar uden Betaling aflevere til det store kongelige Bibliothek visse Exemplarer af alt, hvad de trykke, ikke er, i den fremfarne Tid, vedbørligen efterlevet, ligesom Vi og befindende denne Anordning at være alt for indskrænket til, at Bores Bibliothek derefter kan erholde alt, hvad der udkommer i Bore Riger og Lande, ei alene af Bøger, men og af Kobberstykker, der udgives for sig selv, hvilket Vi dog have

10. Jan. anset fornødent for, at der kunde, saavel til Rigernes Ziv, som og til Videnskabernes og Kunsternes Befordring, vorde lagt Grund til en, saavidt mulig, fuldstændig Samling, i det mindste for den følgende Tid, af alt hvad der henhører til Vore Rigers og Landes Literatur; saa have Vi allern. sunden for godt at fornye forbemeldte Anordning, ligesom Vi end videre herved anordne og befale, at alle og enhver Bogtrykker i Vore Riger og Lande, saavel i Europa, som i de andre Verdens Parter, samt de, der for sig selv udgive Portræter eller Tegninger, stukne i Kobber, skal, fra indeværende Mars Begyndelse at regne, til Vores store Bibliothek uden Betaling levere 3 mindbundne Exemplarer af alt det, som i deres Bogtrykkerier er blevet trykket, saavel som af hvad Portræter eller andre Tegninger, der udgives for sig selv, i Kobber, hvad heller saadant af dem selv eller af andre er bleven oplagt eller bekostet; hvorunder endog er at forstaa ugentlige Aviser og Intelligentsblade, samt Auktions- og andre Katalogi over Bøger og Kobberstykker, samt Naturalie- Mynte- og deslige Kabinetter, men derimod ikke andre Katalogi, Auktionsplakater eller Bryllups- og Begravelsesvers. Og paa det dette overalt saameget sikkrere og ordentligere kan vorde sat i Værk, er Vores allern. Villie og Befaling, at denne Aflevering her i Staden skal ske ved hvert halve Mars Udgang til Vores Bibliothekarius, hvilken saavel Bogtrykkerne, som enhver, der for sig udgiver Kobberstykker, meddeles, med det, som hver Gang leveres, en dobbelt Fortegnelse, hvoraf den Leverende faar den ene Gjenpart tilbage med Bibliothekarii paateguede Kvittering, den anden derimod beholder Bibliothekarius til Efterretning og Rigtighed for det saaledes modtagne; for de øvrige Bogtrykkerier, samt dem, som for sig selv udgive Kobberstykker i Bort Kongerige Danmark, besørges denne Aflevering ligeledes til hvert halve Mars Udgang ved vedkommende Stiftamtmands nærmeste Foranstaltning, og Transporten besør-

ges med den agende Post under Adresse: Til det store Kongelige Bibliothek, og saavidt samme, efter de om Postvæsenet allerede gjorte eller herefter gjørende Anordninger, ikke maatte kunne ske frit, betales af Bibliothekets Fond efter den ved Anordningerne fastsatte eller fastsættende Taxt. For Vort Kongerige Norge bliver bemeldte Anordning ligeledes at foranstalte ved Stiftamtmandene, dog ikkun en Gang om Aaret fra Trondhjem, Bergen og Christianssand, da Transporten besørgeres og Fragten afforderes ved Skibsleilighed paa den bekvemteste Aarets Tid, men fra Christiania hvert halve Aar med den agende Post paa samme Maade, som før er anordnet; for Vort Land Island sker denne Foranstaltning ligeledes ved Stiftamtmanden, men paa Bore vestindiske Der saavel som i Trankebar ved Regjeringsringen paa hvert Sted en Gang om Aaret, og disse Pakker hidføres frit, som fgl. Sager; og den Øvrighed, hvilken dette saaledes paa hvert Sted er overdraget, gives herved Magt til at holde samtlige Vedkommende til alt det, som udfordres til denne Sags bestandige og ordentlige Fremgang, være sig i at forstaffe bemeldte Øvrighed selv, til de i det foregaaende bestemte Affendelsestider, en fuldkommen Nødvendighed for hvad, der i hver næstafvigte Termin hos dem er foresaldet af dette Slags, eller at besørge de affsendende Sager forsvarlig indpakke og forsyne med de anbefalede dobbelte Optegnelser til Bibliotheket, som og tilstille dem hver Gang Bevis og Visshed om, at Affendelsen virkelig er sket, samt i Forsømmelses og Modvilligheds Tilfælde ei alene at lade hos Vedkommende iudrive det, som da befindes at staa tilbage, men og at paalægge dem en efter Omstændighederne afpasset Pengemulkt, der tilfalder og efter Øvrighedens Sigelse deles imellem de Betjente, som besørge Executionen i disse Sager; hvilken ellers foranstaltes af vedkommende Øvrighed uden noget foregaaende Lovmaal, lige som Bores Bibliothekarius, saavidt

10. Jan. angaar Bor Residentstads Kjøbenhavn, i lige Tilfælde har at holde sig til Stadens Øvrighed om den fornødne Assistance.

21. Febr. Bl., hvorved Guldsmedlauget her i Staden fritages for at stemple det Arbeide, der befindes at være saa smaat, at ikke noget kjendeligt Stempel derpaa kan anbringes.

Overpræsident samt Borgmestre og Raad udi den kongl. Residentstads Kjøbenhavn G. v., at som det ved Plakaten af 2. September 1778 er blevet bevilget Guldsmedlauget her i Staden, at samme maa forfærdige Guldarbeide fra 18 til 20 Karat, dog at paa hvert Stykke smaat Arbeide stemples Guldets Gehalt tilligemed Guldsmedens Stempel, ligesom ogsaa at forarbeide Rips under 3 Lods Vægt, af hvad Gehalt for godt befindes, dog at Guldsmedens eget Stempel altid sættes derpaa, for at være ansvarlig for Gehalten, men der undertiden forarbeides saadanne smaa Ting, hvorpaa der ikke findes Plads til noget Stempel, saa har det allern. behaget Hs. kongl. Majest. ved Reskript af 7. i denne Maaned at bevilge, at Guldsmedene maa herefter være fritagne for at stemple det Arbeide, der befindes at være saa smaat, og derhos af saadan Façon, at ikke noget kjendeligt Stempel derpaa kan anbringes, men skulde nogen Mester derimod aflade at sætte de anbefalede Stempler paa sit Arbeide, naar dertil findes Plads, skal han derfor bøde hver Gang 4 Rigsdaler til Politikassen.

18. April. Frdg. ang. de kongl. Skove og Torvemøser udi Danmark.

Frødg. om Jordfællesskabets Ophævelse, med flere 23 April.
 Foranstaltninger til Landvæsenets Forbedring ndi
 Danmark.

Indm. Saml. pag. 319.

Pl. anl. hvorvidt paa kongl. Betjentens Gage 27. Juni.
 maa gjøres Beslag.

Indm. Saml. pag. 356.

Pl. hvorved den 5. Paragraf i Plakat af 13. 29. Juni.
 August 1766 extenderes til alle Jurisdiktioner i
 Danmark.

Hs. kongl. Majests. til Danmark og Norge osv. Depu-
 terede i det kongl. danske Rancelli G. v., at, som allerhøist-
 bemielde Hs. Majest. allerund. er bleven foredraget, at, da
 Parterne især ved Underretterne ofte føre megen mundtlig
 Protokollation pro et contra, er det fornsdent for Dom-
 merne at have samme ved Haanden, naar de skulle for-
 fatte Dom i Sagerne, men at Skriverne ikke kunne undvære
 Protokollerne, og at Parterne undertiden ikke ville bekoste
 Udskrift deraf, og Allerhøistfamme i Anledning heraf allern.
 har fundet for godt, at den 5. Paragraf i den for Kjøben-
 havn 13. August 1766 udgangne Plakat skal strække sig til
 alle Jurisdiktioner i Danmark, saa at ved Stævneprotokollen
 ingen mundtlig Procedure videre maa tillades, end Begjæring
 om Dokumenternes Modtagelse og en kort Protest eller
 Paastand til Kjendelse eller Dom, men alle Trettesættelser,
 Deduktioner eller vidtløftige Exceptioner at skulle ske skriftlig,
 paa det at Retten, fra andre Sager at fremme, ikke skal op-
 holdes ved vidtløftige Paranguer og Protokollationer; saa
 bliver saadant herved til alle Vedkommendes Efterretning
 bekendtgjort.

19. Sept. **Bl. ang. noiere Bestemmelse i Henseende til Op-
synet over Bøndernes Hesteavl i Danmark, samt at
ingen uden de dertil berettigede maa skjære Heste
eller andre Kreaturer.**

Vi Christian den Syvende osv, G. v.
1—2.

3. Da de omsløbende Gildere og Hesteskjærere bedrage den enfoldige Bonde og forarsage adskillig anden Uorden, mestendels altid ustraffet, fordi de ingen blivende Sted have, skal det hermed være alle og enhver forbudt at besatte sig med at skjære Heste og andre Kreaturer, saasom Kalve, Lam, Svin og Grise, medmindre de af Amtmanden dertil ere beskikkede, eller have samnes skriftlige Tilstaaelse, alt under Mulkt af 2 Rgd. for hvert Kreatur, som af jaadan uberettiget bliver skaaret, hvilken Mulkt erlægges saavel af den uberettigede Gilder som af dem, der betjene sig af ham, Halvparten til Sognets Fattige og Halvparten til Angiveren, og skulle disse Mulkter, saasnart Forbrydelsen er bevist, uden Lov og Dom indkræves ved Eksekution efter Amtmandens Foranstaltning.

9. Novb. **Reskr. (til Stiftsbefalingsmanden i Bergen)
anl. naar og hvorledes Situationskort i Aasteds- og
Markeskjælsjager behøves at tages.**

Vi Christian den Syvende osv. Eftersom Os allerund. er bleven foredraget, at de i Aasteds- og Markeskjælsjager anbefalede Situationskort, hvis Beføstning ofte ei alene overstiger det ontvistedes men endog hele Fordebrugets Værdi, give Anledning til overhaandtagende voldsom Opførsel, da endel, stolende paa andres Uformuenhed, søge at tilvende sig snart en og snart en anden Del af dem uvedkommende Eiendomme, saa give Vi Dig herved tilkjende, at Vi i Anledning af derhos allerund. gjort Ansøgning samt

Din derover indhæntede Erklæring, og da Situationskort 9. Novb. egentlig ere paabudte, for at Borens Overhofret og Højesteret, der ikke kunne tage Stederne i Dieshu, kunne derved om deres Velggenhed have den fornødne Oplysning, men Laugmanden og Underdommeren derimod kan ved selv efter Anordningerne at besøge Stederne have større Oplysning end ved Afriidsning kan tilveiebringes, allern. have fundet for godt, paa det de paa saadanne Afriidsningskort medgaaende Omkostninger ikke skulle betage den Fattige Udgang til at paatale de ham paa hans Eiendom tilføiede Forurettelser, og at derimod Borens Overhofret og Højesteret kunne have til saadanne Sagers Paadømme disse da først fornødne Kort til Dieshu, hermed indtil videre at anordne og befale:

1. At i alle Aasteds- og Markegangstrætter ubi Bergens Stift bør Citanten for Underretten ved Stævningen at ivertelægge, efter Dommerens Tilspørgsel og Bederpartens lovlige Tilfaldelse, erklære, om han er fornsiet med, at Sagen, uden Afriidsningsakt, efter Bevislighederne og Rettens Besøring paadømmes; erklærer han og Bederparten dem da fornøiede med, at Sagen uden Afriidsning over Aastedet paakjendes, maa det være Underdommeren tilladt, med sine Meddomsmænd, Sagen, nagtet intet Situationskort er tagen, til Paadømme at antage, og derudi efter Omstændighederne fælde Dom.

2. Skulde Citanten anse Kortet nødvendigt, tilkommer ham og at anskaffe samme, som da bør indeholde ei alene hans formentlige Strækning, men endog den Strækning, hans Bederpart paastaar; men erklærer han, efter første Post, ingen Afriidsning at forlange, bør Bederparten, om han samme paastaar, bestride de paa Kortet, der ligeledes bør indeholde saavel hans som Citantens formentlige Strækninger, medgaaende Omkostninger, uden at Citanten, hvad enten han vinder eller taber, derudi bør tage Del.

3. Paaankes nogen af Underretten, uden tagen Af-

9. Novb. ridsningskort, paakjendt Sag for Laugthinget, forholdes med Sagens Paadømme og Situationskortet, som udi de to foregaaende Poster er bestemt, da Laugmanden, ligesaavel som Underretten, tillades, naar Parterne dermed ere fornøiede, Sagerne, efter Aastederne at have befaret, uden foregaaende Afridsningskort at paadømme.

4. Det forbliver som hidindtil, at ingen Aasteds- eller Markgangsag maa, uden foregaaende Afridsningskort, af Overhofretten til Paadømme antages; skulde derfor nogen finde sig besøiet, hos Overhofretten at lade indkomme nogen af Laugmanden og Underretten uden Situationskort paadømt Sag, paalægges det ham, forinden Stævning ham til Overhofretten meddeles, udi sin Vederparts og de foregaaende Dommers samt de førte Vidners Tilfaldelse ved Konduktøren over det omtvistede Stykke, efter Vidnernes forhen gjorte Udvisning, at lade tage en usigtig Afridsning, der bør tydelig vise saavel hans som Vederpartens formentlige Strækninger.

5. Denne Afridsning, for hvis Rigtighed Konduktøren i alle Tilfælde bør staa til Ansvar, bør, paa det Parterne kunne befries for unødvendige Omkostninger, med at lade samme, som hidindtil, af de foregaaende Dommere med Aastedet konferere, af begge Sagens Parter paategnes med det omtvistede Stykke at være overensstemmende, da den af Parterne, som skulde besylde Kortet, bør paa egen Bekostning, mod Regres til Konduktøren, om det skulde være urigtig, lade samme af Dommeren med Strækningen konferere; og, paa det Sagen ei desformedelst unødvendig skal opholdes, bør al Indsigelse mod Kortets Rigtighed enten ske under sammes Tagelse paa Aastedet, eller saasnart det Vedkommende til Paategning vidnesfast anvises, ligesom og Kortet bør, inden fire Uger derefter, eller saasnart Dommeren dertil for andre Forretninger har Leilighed, af ham i begge Parter's Tilfaldelse konfereres, da Afridsningen, naar ei saaledes

bliver modsagt og forfulgt, skal i alle Maader anses for 9. Novb. rigtig, og Vedkommende, som ei i rette Tid have paataalt det, have Skade for Hjemgjæld.

6. De paa denne, i Tilfælde af Sagens Indstævning for Overhofretten, befalede Afridsning medgaaende Omkostninger forskyder Sagens Parter hver det halve; hvorimod Citanten, om han for Overhofretten skulde tabe Sagen, og Langmandens Dom ved Magt kjendes, bør tilforpligtes, foruden de øvrige Omkostninger, at tilbagebetale Vederparten det af ham til Afridsningen i saa Maade udlagte.

Reskr. (til Stiftsbefalingsmanden i Bergen) 14. Novb. anl., hvorledes med Stifternes Tilendebning i Bergen skal forholde.

Vi Christian den Syvende osv. I Anledning af den til Borens danske Rancelli under 5. Juni sidstleden indkomne Forestilling og Forslag i Henseende til de i Bor Rjæbstad Bergen usluttede Stifter give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi, paa det disse gamle Stifter engang kunne vorde tilendebnede, og al Anledning til Stifternes uopværende Ophold for Eftertiden, saavidt mulig, kan forebygges, alleru. have funden for godt hermed at anordne og befale:

1—2.

3. Paa en vis af Stiftamtmanden bestemmende Dag bør hver Uge inden Raadstuen holdes ordentlig Stifte-session i tvende Vidners Overværelse, som tillige skulle underskrive, hvad der passerer.

4—10.

1782.

Forbedret Foundation for Sors Akademi.

29. Jan.

Vi Christian den Syvende osv. G. v. At ligesom Vor Høifalige Hr. Fader Kong Frederik den Femte, i Betragtning af den store Nytte, hvilken det forrige 1623 først

29. Jan. stiftede Akademi paa Sorø har tilveiebragt disse Nager og Lande, ved at frembringe et anseeligt Antal lærde og duelige Mænd, har behaget ved allern. Foundation af 7. Juli 1747 paa ny at oprette bemeldte Akademi, og at forshne samme med forbedrede Privilegier, og ligesom det er Borens allern. Villie og Hensigt, at dette Sted, som i sig selv særdeles bekvemt til Videnskabernes Dyrkelse, og derfor af Bore høilovlige Forsfædre fra lang Tid af bestemt og henlagt dertil, fremdeles skal anvendes til samme Diemærke, men Vi derhos have bragt i Erfaring, at saavel Læremaadens nuværende, og tilbels af Os selv allerede allern. anordnede ny Forsfatning, som andre Omstændigheder, medføre, at forbemeldte Bore Høifalige Hr. Fadens Foundation behøver i adskillige Stykker nøiere at indrettes efter disse Tiders Beskaffenhed; Saa have Vi allern. funden for godt herved at forny og endvidere at forbedre mer bemeldte Foundation, saaledes som følger:

I. Om Indretningen og Bestyrelsen.

1. Dette Akademi skal underholdes:

1. Af Sorø Klosters gamle Gods, som Kong Frederik den Anden, Høilovlig af Gufommelse, allern. har ved Foundation af 15. Mai 1586 skjænket og givet, for at blive sammesteds til evig Tid anvendt til Ungdommens Undervisning, med alle dertil liggende Eiendomme, Herligheder og Rettigheder.
2. Af Friherfskabet Holberg med alt dertil liggende, i Følge det allern. Erektionspatent paa samme af 6. Marts 1747, saavel som hvad afgangne Baron Holberg ved Testamente af 20. Januar 1748, allern. konfirmeret den 1. Marts 1754, med videre, har skjænket til Akademiet.
3. Af Hellestrup og Midløse Gaarde med tilliggende Godser, Eiendomme og Herligheder, dog saaledes som

samme ved afgangue Oberst Rabe von Kaldkreutzes 29. Jan. Testamente af 13. November 1743, konfirmeret den 11. September 1744, ere henlagte til visse Officerers og andre Fattiges Underholdning, samt fiden ved Vor Høifalige Hr. Fabers nærmere Foundation af 14. Mai 1751 allern. overdragne Sorø Akademi til Besthrelse.

Saa vel disse foransførte Godser med alt dertil liggende, samt hvad Akademiet desuden enten allerede har lovligen erhvervet, være sig af Fordegods, Bygninger eller andet, som hvad videre dertil i Tiden maatte blive af Os eller Vore Kongelige Efterkommere allern. henlagt, eller ved Privates Gavnildhed skjænket, skal bestandig tilhøre Akademiet og alene forblive til dets Nytte og Brug, uden at noget deraf maa forvendes derfra. Som da det, der saaledes maatte tilkomme, bliver forenet med Akademiets øvrige Eendomme og Midler, saa skal og af Os og Vore kongl. Efterkommere i Regjeringen allern. holdes ligesaa trolig Haand derover, som over dets andet Gods og Midler.

2. Da det er Vor allern. Villie, at ei alene den kristelige Lærdoms Hovedpunkter, men og alle Slags Videnskaber, der udfordres til Statens Tjeneste i civile og militære Embeder, skulle grundigen læres ved dette Akademi, saa vilde Vi og, at samme skal være aldeles uafhængigt af Universiteterne i Kjøbenhavn og Kiel, og altsaa at de, som paa Sorø have studeret de politiske, juridiske og mathematiske Videnskaber, skulle, naar de ved de der paa Stedet aflagte Examina paa den Maade, som herefter allern. nærmere fastsættes, ere befundne derudi at være vel forfremmede og bekvemme, nyde lige Udgang til Forfremmelse som de, der ere examinerede ved Universiteterne i Kjøbenhavn eller Kiel; men de, som udgaa fra Skolerne, med Hensigt at danne sig til Lærerembeder i Kirken eller Staten, skulle herefter, ligesom tilforn, alene dimitteres til Universtiteterne, og ikke til Lærer-

29. Jan. eller Prædikeembede befordres, førend de der have fuldendt deres Kursum, saaledes som vedkommende Foundationer og Anordninger befale; ligesom alle Honores og Gradus Academici alene skulle gives ved Universiteterne.

3—5.

6. Rettighed til at studere ved dette Akademi vilde Vi herved allern. have forundt ei alene Borens Adels og lige med Adelen privilegerede i Almindelighed, men og saavel Magistratens i Vor Kongelige Residensstad Kjøbenhavn, Stadens 32 Mænds og andre anseelige Borgeres Børn sammesteds, samt Børn af Bore Embedsmænd overhoved, som andre brave Mænds Børn, hvis Forældre maatte have Lyst og Evne at lade dem der studere: dog skal om disse sidste Antagelse, hvis Forældre ikke ere Adels- eller Embedsmænd, hver Gang gjøres allerund. Forestilling og Borens nærmere allern. Resolution derover indhentes.

Dg skulde da Mængden af disse Studerende blive saa stor, at de nu eller i Tiden ikke samtlig kunde faa Husværelser i Akademiets Bygning, nyde de ei heller samme, førend det kan tilfalde enhver efter hans Alder ved Akademiets fra Indskrivelsesdagen at regne, da Værelser ved Akademiets ikke kunne tilstaaes flere ad Gangen, end Bygningen kan rumme, derimod nyde de baade Spisning ved Akademiets Bord for den for samme fastsatte Pris og alle øvrige Rettigheder og Friheder, i Hensigt til Undervisning, samt den i næstfølgende 7. Art. allern. bevilgede Lettelse i Udgifterne og videre, ligesaa fuldt som de, der have Værelser paa Akademiets. Fremmede nyde og, ligesaa fuldt som de Indfødte, Afgang til al den Undervisning i Videnskaber, Sprog og Dvælseser, som gives ved Akademiets, men Rettigheden til Værelser og andre Bekvemmeligheder ved Akademiets, saavel som til Stipendier eller Moderation i Betalingen, bliver alene de sidste forbeholden.

7—12.

II. Om Videnskaber og Tvelser.

29. Jan.

13—28.

29. Ingen maa tillades at reise udenlands, førend han enten ved Sorø Akademi eller ved Bore Universiteter i Kjøbenhavn eller Kiel, eller paa flere af disse Steder tilfammen har studeret i 4 Aar, og der saaledes anvendt sine yngre Aar, at han baade har erhvervet sig gode Karakterer for sin Fremgang i Videnskaberne, og tillige opnaaet modernere Alder og fornøden Skjønsmhed. Men naar det er ffet, ville Vi allern. tillade dem, som derom i vedkommende Bort Kancelli maatte gjøre allernud. Ansøgning, og kunde fremvise fornøielige Testimonia, enten fra Universiteterne eller Sorø Akademi, at besøge fremmede Høffer eller Universiteter.

30. Paa det de Studerende saa meget mere kunne opmuntres til at beslitte sig paa anstændig og artig Opsørfes, ville Vi allern. forunde dem fri Udgang til Bort kongl. Hof ved alle foresaldende Høitideligheder.

31.

III. Om Ordenen og Økonomien.

32—48.

IV. Om Privilegier og Benaadninger.

49. Paa det at Overhofmesteren desbedre kan være i Stand til at haandhæve ved Akademiet den fornødue Orden, ville Vi allern., at Sorø By herefter, som hidindtil, skal lægges under Akademiet saaledes, at Overhofmesteren skal have Bhen og dens Sager paa samme Maade under sin Bestyrelse, som Stifamtmanden har de andre Kjøbstæder.

50. Ligeledes ville Vi allern. forunde Akademiet fremdeles at nyde for alle dets Bygninger den samme Borgfred, som Bore kongl. Slotte, og at være herefter, som tilforn, fri for alle Paabudde. Saaledes skulle og alle de Gaarde i Sorø, som enten nu ere eller kunde blive kjøbte

29. Jan. eller leiede til Akademiets Tjeneste, saalænge saadan Eiendom eller Brug varer, være allern. befriede for alle Paalæg, saasom: Indkvartering og andre Byens Skatter.

51. Alle Akademiets Embedsmænd og Betjente med dem, som staa i deres Tjeneste, enten de bo ved Akademiet eller i Sorø By, saavel som alle de Studerende, der opholde sig i Byen eller ved Akademiet, forundes allern. Frihed for alle personlige Skatter og Byrder. Samme Frihed forundes og Akademiets Bogtrykker og Bogbinder, saa at disse ikke heller med nogen af Byens Bestillinger maa besværes, dog maa disse, ligesaa lidt som Akademiets øvrige Embedsmænd og Betjente, deraf tage Anledning at frastige sig de Værgemaal, dem efter Loven kunde tilfalde.

52. Alle de Sager, som føres for Akademiet, skulle herefter, ligesom hidindtil, i Følge den allern. Bevilling for Sorø Skole af 6. September 1737 ageres for alle Retter, ligesom Bore egne Sager, paa ustemplet Papir og uden Beføstning.

53. Akademiet beholder fremdeles, som hidindtil det Segl, hvormed det af Vor høifalige Hr. Fader er benaadet, saaledes at midt derudi ses en døende Phønix at oplives ved Straalerne af den opgaaende Sol med denne Overskrift: Redivivus luce nova, paa hvis Reede er tegnet Værstallet af Akademiets da fornnyede Foundation 1747, og rundt omkring de 3 Hovedskjolde af Vort kongl. Vaaben, nemlig paa den høire Side Danmarks Vaaben: de 3 Leopardter, paa den venstre Norges Vaaben: den kronede Løve, som træder i en Hellebard, og neden under Skjoldet med de 3 Kroner, samt endelig oven over Vor høifalige Hr. Faders Navn i dobbelte Chiffer med Overskrift: D. G. Rex Dan. Norv. Vand. Goth. &c. Restitutor Academiae Soranæ. Dette Segl skal altid være i Overhofmesterens egen Forvaring, og maa ikke bruges uden til Akademiets offentlige Forretninger og Akter, da det maa afstrykkes i rødt Vox.

54. Ligesom Sorø Akademi hidindtil har haft sin egen 29. Jan. Jurisdiktion, saa ville Vi og allern., at det fremdeles skal beholde samme. Denne Jurisdiktion skal føre Navn af Sorø Akademis Hofret, og holdes en Gang hver Maaned, naar det gjøres fornødent, paa den Dag, som Overhofmesteren anordner.

55. Profesorerne ved Akademiet forunde Vi allern. lige Rang med Profesorerne ved Bort kongl. Universitet i Kjøbenhavn efter deres indbyrdes Alder i Embedet, og imellem sig skulle Profesorerne i Sorø have Gang og Sæde ikke efter Fakulteterne, men efter deres Embeds Aar. I øvrigt ville Vi allern. have dem ihukommede til Forfremmelse til bedre Embeder ved foresaldende Leiligheder efter deres ndviste Duelighed i Tjenesten, ligesom Vi og ville, at Læremesterne i Sprog og Dvælsjer skulle agtes som Bore Betjente.

Dg som Vi saaledes med besynderlig kongl. Forsorg for det Almindelige have forbedret og fornyet dette Bort Akademies Indretning, saa ville Vi og for Os og Bore kongl. Efterkommere i Regeringen allern. forfikkre denne Stiftelse med dens Embedsmænd og Studerende stedse at nyde kongl. Naade og Beskjærmelse.

Bl., hvorved bekjendtgjøres, at det er Skovfog= 9. Febr. derne ved de kongl. Skove paa Kjøbenhavns, Frederiksborg, Kronborg og Hirtsholms Amter samt i Odsherred, aldeles forbudt at modtage godvillige Gaver eller andre Akcidentier, og at ingen maa byde eller give dem nogen saadan Gave.

Indm. Saml. pag. 356.

Bl. anl., at ingen Sold- og Konsumtionsbetjent, 27. Febr. som er i sine Embedsforretninger, maa for Gjæld

27. Febr. eller af anden Marsag, undtagen i Livs- og Wessager, arresteres, med mindre hans Afløsning fra hans Post forhen er begjæret og af hans Foresatte besørget.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da det er Os allerund. blevet foredraget, hvorledes det skal være stiftet, at en Konsumtionsbetjent for en ubetydelig Forseelses Skyld skal være bleven arresteret, uden at Konsumtionsforvalteren, som Betjentens Foresatte, derom er bleven underrettet, og det ved saadan Leilighed let kan indtræffe, at Defraudation i Konsumtionsvæsenet kan foregaa, imedens Betjentens Post er ubesat; saa, for at forekomme den Underflaeb, som ved saadan Leilighed kunde indtræffe, ville Vi hermed allern. have budet og befalet, at ingen Sold- og Konsumtionsbetjent, som er paa sin Post eller i sine Embedsforretninger, maa for Gjæld eller af anden Marsag arresteres, medmindre hans Afløsning fra hans Post forhen er begjært og besørget af hans Foresatte, og maa da saadan Afløsning ikke nægtes, naar ikke uomgængelig Fornødenhed det anderledes udkræver, ligesom og Betjentens Foresatte imidlertid bliver ansvarlig for hans Tilstedeblivelse, indtil han efter Afløsning kan udleveres. Naar en saadan Betjent derimod ei er paa sin Post eller i sine Forretninger, da kan vel enhver, som dertil tror sig berettiget, paa lovlig Maade lade ham hæfte; dog skal han strax lade hans Foresatte det vide. I Livs- og Wessager derimod kan en saadan Betjent strax arresteres, hvad enten han er paa sin Post eller ei, dog at sliq Anholdelse strax bliver hans Foresatte tilkjendegivet.

8. April. Nærmere Anordning, om hvorledes med det salteede Skjods Redlægning, Braugning og Mærkning skal

forholdes, som fra Danmark udfibes til fremmede 8. April. Stæder.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at ligesom Vi forhen af landsfaderlig Omhu for Vore kjære og tro Undersaatters Nærings og Velstands Forøgelse have søgt at lette og befordre Udfibningen af saltet Staldoxkjød fra Bort Rige Danmark til fremmede Stæder, saavel ved de Præmier og Godtgjørelser, som Forordningen af 4. November 1776 indeholder, som ved private Understøttelser til de fornemste Udfibere, saa ville Vi og nu, til Forebyggelse af de Misligheder, som kunde være denne tiltagende Handels-grens udenlandfke Kredit til Skade, naar nogen, formedelst de nærværende større Affætningsleiligheder, imod Vores kjærlige Hensigter skulde udfibe flet Rjød, som ikke var behandlet og nedlagt efter de første paa Vores egen allerh. Beføstning gjorde Forsøg og anbefalede For skrifter, samt siden til lige ifølge den Afhandling, som Vi om den irlandske Rjød-saltningsmaade have ladet uddele til Salteriernes Efterretning, hermed i den Henseende saaledes nærmere allern. have anordnet og befølet:

1. Af saltet Rjød maa i den følgende Tid ei udpassere nogen Tønde enten til inden- eller udenlandfke Stæder, med mindre den er forsynet med sit vedbørlige Mærke, hvilket, til Rjøbernes foruødne Sikkerhed, skal være det første Bogstav af Rjødmandens eller Salterens Fornavn og hans Tilnavn i fulde Bogstaver i en Linie, samt Stedets Navn, hvor den Saltende bor, i den anden Linie. Begge Mærker skulle være tydeligen indbrændte med et Jern, efter den allerede antagne Maade paa Bunden af Tønden. Er Rjødet af det Slags, hvorfor nogen Præmie eller Godtgjørelse i Følge Vores allern. Forordning af 4. November 1776 er bevilget, da maa Tønden desuden være forsynet med Brage-rens Mærke, som skal indeholde Stedets Naaben med Om-

8 April. skrift: bedste Kjøbmandsgods Nr. 1 eller 2, efter Varernes Bessaffenhed, og maa ethvert Steds Brager under saadant Straf, som herefter anføres, usigtigen paase, at det af dem mærkede Gods er af følgende Bessaffenhed nemlig:

2—14.

10. April. Bl. hvorved Klude og Lapper, som til Papiers Forarbeidning ere tjenlige, forbydes at udføres fra Danmark.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da det er Os foredraget, hvorledes Pappersfabrikerne i Bort Rige Danmark mangle de til Papiers Forarbeidning fornødne Klude, saa have vi fundet for godt, at saadanne Klude og Lapper, som til Papiers Forarbeidning ere tjenlige, ikke af Bort Rige Danmark enten til fremmede eller andre indenlandske Steder maa udføres, under Straf af Varernes Konfiskation, samt at saavel Kjøber som Sælger, saafremt den sidste derom kan have været vidende, bøder hver for sig, saa ofte nogen saadan Udførsel befindes, 20 RgdL., som i Mangel af Betaling affones efter Anordningerne.

17. April. Frdg. anl. de fornødne Hjælpeidler til de iblandt Almenen opkommende smitsomme Sygdommes Helbredelse og at forekomme deres videre Udbredelse.

Indm. Saml. pag. 357.

19. April. Instrng, hvorefter Kjøbmændene eller de, som enten bestyre Handelen eller forestaa Hvalfangers anlægene i Grønland i Særdeleshed, saavel som og alle de, der staar i Handelens Tjeneste i Almindelighed, sig for Fremtiden have at rette og forholde.

.....
Post I—III.

Post IV. Om Grønlænderne.

19. April.

1. Handelens Betjente, Mandskabet og overhovedet alle Europæere i Landet bør med Kjærlighed og Sagtmodighed omgaaes Indbyggerne, være dem til Hjælp, i hvad man kan, foregaa dem med gode Exempler, samt nøie tilse, at dem ingen Uret eller Overlast i nogen Maade vederfares.

Skulde noget usømmeligt af Grønlænderne begaaes, som enten Tyveri eller andre grove Laster, da maa Kjøbmanden med al Lemfældighed formane dem til at afstaa derfra. Frugter dette ikke, eller Forseelsen er særdeles grov, straffes de derfor efter Omstændighederne og Forbrydelsens Bestaffenhed.

2-6.

Post V-IX.

Post X. Om Dødsfald blandt Koloniens Folk.

1. Skulde nogen af Stedets Mandskab ved Døden afgaa, da tages i Agt, at deres Efterladenskab bliver rigtig registreret og vurderet, og enten med første hidgaaende Skib hjemsendt, om det bestaar udi noget betydeligt, som ikke der, til nogenledes Værd, maatte være at afsætte, eller ved offentlig, og nogle Dage forhen publiceret Auktion paa Stedet bortsolgt. Men paa hvad Maade det end sker, saa bør derfor aflægges nøiagtig Rede og Rigtighed til Directionen, og en formelig Forretning derover hidsendes, paa det samme kan tilstilles vedkommende Skifteret.

2.

Post XI.

Post XII. Om Forbrydelser og tvivlagtige Tilfælde, samt hvorledes man dermed har at forholde sig.

1. Skulde nogen af Stedets Mandskab vise sig halstarrig, uhydig eller modvillig i Handelens Arbeide, doven eller

19. April. efterladen udi hvad han bliver befalet, liderlig udi Drif eller anden Udsvævelse, ublu i Ord eller Dngang, haard og tyrannisk imod Grønlanderne eller og i andre Maader føre et uordentligt og uanstændigt Levned, og han ikke efter Advarsel eller Iemfældig Nævselse retter sig, straffes han paa Kroppen, eller, til de Fattiges Bedste, paa Pungen, eller paa begge tillige, alt efter Omstændighederne og Forbrydelsens Bestaffenhed. Frugter end dette ikke, da har Rjibmanden Frihed at hjemsende et saadant oudt Mennefte, om han ikke i Landet er gift; men er han formedelt Egtefæll forbanden at blive i Landet, udsættes han af Handelens Tjeneste og nyder derefter hverken Kost eller Løn, men maa søge at ernære sig og sine med Sælhuude eller anden Fangst, ligesom Grønlanderne. Og paa det de, som formedelt slet Opførsel hjemsendes, kunne her, efter Sagens Bestaffenhed, tilbørlig blive ansæte og straffede, smaa om deres slette Forhold indsendes saadan bevislig og omstændelig Underretning, som efterstaaende 3. og 5. Paragraf foreskrive.

2. Om et eller andet tvivlagtigt Tilfælde i en eller anden Henseende maatte forefalde, som udfordrer mer end sædvanlig Forsigtighed, da har han strax at henvende sig til Inspektøren, ifald han er saa nær, at Resolutionen fra ham betimelig kan indhentes; hvis ikke, anmoder han Missionæren, at han med ham, tilligemed Assistenten, Bødkeren og Tømmermanden, med al Forsigtighed overveier og overlægger, hvad i saa Fald kan eragtes for raadeligst at gribe til, hvilket da afgjøres efter de fleste Stemmer.

Over det saaledes Passerede forfattes en skriftlig Forretning, som med alles Underskrift og Forsegling indsendes til Direktionen med første Skib og ligeledes indberettes Inspektøren.

3. Rjibmanden bør med Assistenten og, veyelvis, Bødker eller Tømmermand, afholde Forhør i de Sager, som strax paa Steedet, efter de fleste Stemmer, kunne afgjøres

ved paalæggende Pengemulkt eller korporlig Straf saavel 19. April. som og i Sager af større Betydning, naar Inspektøren ikke er saa nær, at han, ifølge efterstaaende 5. §, edelig kan afholde Forhøret. Og have vedkommende i sidste Tilfælde med største Flid at undersøge alle Sagens Omstændigheder og samme ubi en skriftlig Forretning tydelig at anføre, paa det man af saadan Forretning (som med alles Underkrift og Forsegling snarest mulig bliver at hidsende) kan have den fornødne Oplysning og Veiledning. Mulfter over 10 Rdlr. og Straf paa Nyggen over 15 Slag kunne, ifald den Skyldige forlanger det, appelleres til Inspektøren, som baade kan formilde og forsøge Straffen; taber han der, bøder han endnu 2 Rdlr. til de Fattige. Er Inspektøren saa langt fraværende, at hans Konfirmation paa Straffen i saa Fald ikke kan indhentes, inden Skibets Afgang, gaar den paaanførte Dom til Direktionens Kjendelse.

4. Skulde nogen af de Personer, som et Forhør bestaar af, selv være indviklede i den Sag, som skal forhøres, maa andre af samme Klasse fra nærmeste Koloni tiltages i de Paagjældendes Sted; dog maa man, siden nogle af Kolonierne ligge saavidt fra hinanden, læmpe sig saa meget mulig efter Omstændighederne, og derfor, naar det gjælder paa, betjene sig af de Officerer, man kan have, om de just ikke ere af selsamme Klasse. Man kan og, naar dertil er Leilighed, forsøge Forhøret med Lemmer.

5. Forsleeser og Forbrydelser, som ere af den Beskaffenhed, at de ikke paa Stedet ved Pengemulkt eller anden Straf kunne afgjøres, saavelsom alle Sager af Betydning og de, som ved ordentlig Nættergang her bør forfølges, skulde af den kongelige Inspektør examineres og edelig afhøres, efter den Tilladelse og Befaling H. Majest. Kongen dertil allern. har givet (ligesom han og ene, naar han er tilstede, kan diktere de Mulfter og Straffe, som et samlet Forhør ellers paalægger.)

19. April. Naar derfor Tilfælde af en saadan Bestaand efterdags skulle foresalde, har vedkommende Kjøbmand, Handels- eller Hvalfangerassistent saadant at anmeldte for Inspektøren, og, ifald der er periculum in mora, enten strax at henbringe alle Paagjældende med Viduer til Inspektørens Bopæl, for der at forhøres, eller, naar dette, formedelst Sagens altfor store Vidtløftighed og indviklede Omstændigheder, skulde være ugjærligt, da afhente og befordre Inspektøren til det Sted, hvor Sagen har reist sig, eller bekvemmeligt kan examineres.

Skulde derimod enten Inspektørens altfor lange Fraværelse, eller Veiens Ufremkommelighed paa den Tid, hindre begge Dele, og Sagen ikke kan taale at henstaa til bedre Leilighed eller til Inspektøren paa sin Omreise kan foretage den, da har man at forholde sig, som i forestaaende 3. og 4. § er befalet.

Post XIII—XV.

1. Mai. **Frdg. anl. Vidners Førelse med videre ved Retterne i Danmark.**

Indm. Saml. pag. 361.

8. Oktb. **Kommercetraktat mellem Hs. Majest. Kongen til Danmark og Norge, og Hendes keiserl. Majest. over alle Russer.**

I den høi-hellige og udelelige Treenigheds Navn!

Da Hs. Majest. Kongen af Danmark og Hds. keiserl. Majest. over alle Russer ere lige findede ved alle Aaand af Venstabs og god Forstaaelse mere og mere at bestyrke den nøie Forening, der er imellem Dem og Deres respektive Stater, saa have De iblandt andet gjort sig Umage for, saavidt det staar i Deres Magt, at udvide og fremme den indbyrdes Handel imellem Deres Undersaatter. Og for desto

kræftiger: at opnaa dette Niemærke, have De troet det tjenligt under et og samme Synspunkt at samle og fastsætte de indbyrdes Rettigheder og Forbindelser, om hvilke De ere overenskomne, for at opmuntre Vindstibeligbed og lette Penges og Varers indbyrdes Omfætninger imellem begge Nationer, jaunt over alle de i den Henseende afgjorte Punkter formeligen at indgaa en Handelstraktat. I Følge heraf og for uden Op- hold at faa et saa nyttigt Værk fuldbyrdet, have beuelbte Deres Majest. valgt og udnævnt til Deres Befuldmægtigede, nemlig, hvilke, efter at have udvevlet imellem dem deres behørig Fuldmagter, have afgjort og sluttet følgende Artikler:

8. Oktb.

1. Der al imellem Hs. Majest. Kongen til Danmark, Hans Arvinger og Efterfølgere paa Thronen paa den ene Side og Hds. keiserl. Majest. over alle Russer, Hendes Arvinger og Efterfølgere aa Thronen, paa den anden Side, ligesom og imellem Deres Stater, Riger, Provindsler, Stæder og Understaatter, evirelig vedblive et sandt, oprigtigt og fuldkomment Vensteb, en vedvarende Fred og god Forstaaelse; og i Kraft af denn Forening skulle saavel de tvende Magter selv som deres Understaatter uden Undtagelse ved alle Leiligheder og behøvelig i det, der angaar Handel og Skibsfart, gaa hinanden til Haande med al mulig Hjælp og Bistand ved at vise til den Ende al Iver og Nidkjærbed som Venner og gode Naboer, og uden nogen Tid at foretage noget, som kunde geraade den ene eller anden til Fornærmelse eller Ede.

2.

3. De danske Understaatter i Rusland og de russiske Understaatter i Danmark ille bestandig anses og beegnes som de mest begunstigede nationer, og begge de Høie kontraherende Parter forbinde, indbyrdes at tilstaa de respektive Understaatter alle Rettigheder, Understøttelser og alle de Handelsfordele, som naturligvis kunne flyde af et saadant

8. Okt. Fortrin, paa det de danske Undersaatters Handel i Rusland og de russiske Undersaatters i Danmark saa meget muligt kan blomstre; dog vel at forstaa, at de danske eller russiske Handlende i alle de Tilfælde, hvor nærværende Traktat ikke har fastsat nogen Fritagelse eller Privilegium til Fordel for begge Nationer eller for hver i Besynderlighed, stille i deres Handel og Kjøbmandskab underkaste sig det Lands Tariffer, Anordninger og Love, i hvilket de ere bosatte.

4—12.

13. Intet hverken Koffardiskib eller Krigsskib, der tilhører en af de tvende allierede Magters Undersaatter, eller noget af dets Besætning og Tilbehør maa beholdes, ikke heller Varerne arresteres i den andens Hænde. Dog skal dette ikke strække sig til den Rettens Besig eller Arrest, der kunde ske formedelst personlig Gjæld, som er gjort i Landene selv af et saadant Skibs eller dets Ladnings Eiere, Tilfælde, hvori der skal forfares efter Pten og Rettergangsmaaden; men hvad personlige Forbødsler angaar, da skal enhver underkastes de Straffe, der er indførte ved det Lands Love, hvor Skibet og Besætningen an have anlandet.

14—15.

16. Skulde en af de tvende ekstraherende Magter geraade i Krig med andre Stater, da skal den andens Undersaatters frie Samkvem og Handl med samme Stater derfor ikke være afbrudt, og det er demod i dette Tilfælde, at de tvende Kroner, aldeles overbiste om de Grundsættningers Visdom, der for de hantnde Folks almindelige Vel ere blevne fastsatte og afgjorte den Skonvention, der er sluttet imellem Dem i Kjøbenhavn den 9. Juli 1780, erklære at ville gjøre dette til en uforanderlig Regel for deres eget Forhold, og ved al Læghed tage Tilflugt dertil, som til Love og Fordrag, der tjene en udmærket Rang i Menneffehedens Lovbog.

17. Følgeligen anvende her umiddelbart paa Dem

selv de fire vigtige Grundsætser, som, hvad Krigstilfælde S. Oktb. angaar, ere indførte til Fordel for alle neutrale Folks Retigheder i Almindelighed, nemlig*):

18. De respektive Undersaatters Koffardisfibe, der seile alene, og naar de enten paa Kysterne eller i rum Sø maatte møde Orlogssfibe eller partikulære Kaperere, tilhørende den ene eller den anden af begge kontraherende Magter, der er indviklet i Krig med nogen anden Stat, skulle lade sig visiterer; men i dette Fald skal det tillige være benævnte Koffardisfibe forbudt at kaste noget af deres Papirer over Bord. Bemeldte Orlogssfibe eller Kaperere skulle paa deres Side bestandig holde sig et Kanonstund tilbage fra Koffardisfibene, og, for aldeles at forebygge al Uorden og Voldsomhed, er man kommen overens om, at de første aldrig maa sende over 2 eller 3 Mand i deres Chalupper om Bord paa de sidste, for at lade Passerne og Skibsdokumenterne, der skulle bevisliggjøre disse Skibes Eiendom og Ladninger, undersøge; men saa ofte slige Koffardisfibe befindes at være konvoierede af et eller flere Orlogssfibe, bør den Konvoien kommanderende Officers simple Erklæring, at disse Skibe ikke have nogen Kontrabande inden Bord, betragtes som fuldkommen tilstrækkelig, og ingen Visitering maa finde Sted.

19. Det er ikke saaquart bleven oplyst enten af de fremlagte Dokumenter eller af den Konvoien kommanderende Officers mundtlige Forsikring, at de saaledes paa Havet mødte Koffardisfibe ikke ere ladede med Kontrabande, førend det skal staa dem frit for at fortsætte deres Reise uden nogen videre Hindring, og de iblandt Orlogssfibene eller Kapererne paa den ene eller anden Side, der desuagtet tage sig Frihed til at tilføie de Skibe, her handles om, Molest eller Skade, paa hvad Maade være kan, skulle være til-

*) Se Traftat 9. Juli 1780 § 3.

8. Oktb. pligtede derfor at staa til Ansvar for deres Personer og Gods, foruden den behøvrige Erstatning for den Flaget skete Forhaanelse.

20. Skulde derimod et visiteret Skib findes grebet i Kontrabande, saa maa man derfor ikke opbryde de Kasser, Kister, Pakker og Tønder, som findes i samme Skib, ikke heller borttage den mindste Del af Varerne; men Lageren skal have Ret til at bringe bemeldte Skib med sig ind i en Havn, hvor, efterat Sagen er foredraget Admiraltets-Dommerne efter de indførte Regler og Love, og efterat den endelige Dom er bleven fældet, den utilladte eller for Kontrabande erkjendte Vare skal konfiskeres; imidlertid skulle de andre Effekter og Varer, om deraf maatte findes noget i samme Skib, gives tilbage, uden at man nogen Tid maa kunne holde tilbage enten Skib eller Effekter under Paaskud af Omkostninger eller Bøder. Saalænge Processen varer, skal Kapiteinen, efterat han har overleveret den for Kontrabande erkjendte Vare, ikke være pligtig imod sin Villie at vente paa hans Sags Udfald; men han maa kunne begive sig til Søs med sit Skib og den øvrige Del af hans Ladning, naar han finder for godt; og i Fald et Koffardiskib, der tilhører en af de tvende Magter, som har Fred, tages i rum Søb af et Orlogsskib eller en Kaper, der tilhører den i Krig værende Magt, og det findes ladet med en for Kontrabande erkjendt Vare, saa skal det staa bemeldte Skib frit for, om samme finder det tjenligt, strax at give benævnte Kontrabande til Pris for dets Lager, hvilken skal lade sig usie med denne godvillige Pris, uden at kunne beholde, molestere eller paa nogen Maade forurolige Skibet eller dets Besætning, som fra dette Dieblik af maa kunne fortsætte sin Reise i al Frihed.

21. Under Anbrif af Kontrabande vil man ikkun indbefatte følgende Ting: jaasom Kanoner, Mærser, Skydegeværer, Pistoler, Bomber, Granater, Styl- og andre Kugler,

Bøsser, Bøssfestene, Lunter, Krudt, Salpeter, Svovl, Skvasser, S. Okth. Pikker, Raarder, Gehænger, Patronastæker, Sæbler og Vidfler; dog skal derfra undtages den Del, som kan være fornøden til Skibets eller deres Forsvar, som udgjøre Besætningen derpaa; og alle de andre Slags Artikler, som her ikke ere opregnede, skulle ikke agtes som Krigsforraad til Lauds og Bands, ikke heller være Konfiskation underkastede, og følgerig frit passere, uden at være mindste Vanskelighed undergivne.

22—23.

24. Saasom det skal staa begge kontraherende Magter frit for, til Fordel for deres Undersaatters Handel, at indfætte Konsuler i deres gjensidige Herredømmes Stater, saa ere de ogsaa blevne enige om, at de respektive Undersaatter maa i alle deres Processer og andre Sager imellem dem, dog med Parternes eget Samtykke, kunne indskyde sig for deres egne Konsulers Dom, og at ei alene de sidstes Paakjendelser skulle være fuldkommen gyldige og lovlige, men at de endog, for at saa dem fuldbyrdede, maa i Nødsfald fordræ Rettens Middel af Stedets Dommere. Men saa ofte de tvende stridige Parter ikke ville tage Tilflugt til deres egne Konsulers Myndighed, saa kunne de henvende sig til det Lauds ordentlige Dommere, i hvilket de ere bosatte, hvilke Dommere skulle sørge for, at dem sker den hastigste og usieste Ret efter de for samme indførte Love og Anordninger; og i begge Tilfælde skal det staa de respektive Undersaatter frit for at vælge saadanne Advokater, Prokuratorer eller Notarier, som dem godt synes, til at føre og paase deres Sag, naar de kun ere dertil berettigede af Regjeringen eller de derfor oprettede Domstole.

25—30.

31. Dersom en dansk Undersaat i de russiske Stater eller en russisk Undersaat i de danske Stater gjør Bankerot, uden at have erhvervet Borgerfæbsret, saa skulle Kreditorerne under de paa hvert Sted værende Øvrighedens og Dommernes

8. Oktb. Myndighed, ndnævne Kuratorer i Voet, til hvilke alle dens Effekter, Bøger og Papirer, som har gjort Bankerot, skulle anfortros; og da, om de Kreditorer, der have to Trediedele af Voets Maa'se at fordre, bleve ved Stemmer enige om en vis Orden i Henseende til Voets; Uddeling, skulle deres Stemmer gjælde frem for de andre Kreditorers, og disse være pligtige at være tilfredse dermed. Men hvad de respektive Staters Undersaatter er angaaende, der ere naturaliserede eller have erhvervet sig Borgerfskabsret i den anden kontraherende Parts Stater, da skulle de i Tilfælde af Bankerot (ligesom i alle andre deres Sager) være underkastede det Lands Love, Anordninger og Statuter, i hvilket de ere naturaliserede.

32—33.

34. Endstjøndt der for begge de kontraherende Magters Stater ikke eksisterer nogen Arveret efter en Fremmed, der ikke er naturaliseret, saa ere de dog blevne forenede om, for at forekomme al Tvivl, som derom kunde opkomme, at de Midler, Løsgøre og fast Gods, som ved en af de respektive Undersaatters dødelige Afgang i den andens Stater efterlades, skulle frit og uden nogen Slags Hinder tilfalde Arvingerne ved eller uden Testamente; hvilke følgelig strax skulle kunne tage Arven i Besiddelse enten selv eller ved Fuldmagt saavel som ved Executores Testamenti, om samme ere ndnævnte af den Afdøde; og bemeldte Arvinger maa derpaa efter Behag disponere over den dem tilfaldende Arv, efterat de have betalt de forskjellige Retligheder, der ved Love ere indførte i den Stat, hvor bemeldte Arvegods er bleven efterladt. Og i Fald Arvingerne skulde være fraværende eller mindreaarige, og ikke kunne paase deres Retligheder, da skal der over det hele Arvegods forfattes et Inventarium af Notarius publicus, i Overværelse af Stedets Dommer eller Dyrighed samt af Konsulen for den Afdødes Nation, om nogen er paa samme Sted, og af tvende andre trovær-

dige Mænd, og Arven derpaa deponeres i en offentlig Indretning eller i tvende eller trende Kjøbmænds Hænder, som til den Ende skulle udnævnes af bemeldte Konsul, eller i Mangel deraf i deres Hænder, som dertil ved offentlig Myndighed ere beskikkede, paa det disse Gods, og Midler kunne af dem bevares og vedligeholdes for de lovlige Arvinger og retmæssige Eiere. Og skulde der opkomme Stridighed imellem flere Arveprætendenter, da skal det Steds Dommere, hvor den Af dødes Midler findes, afgjøre Processen ved en endelig Dom efter Landets Love.

35—37.

Frdg., hvorved Handelsfrihederne for Verne St. 4. Novbr. Thomas og St. Jan udvides og med flere formeres.

Vi Christian den Syvende osv. G. v. at ligesom Vi allerede ved forskjellige Anordninger og Foranstaltninger, som i de næstforløbne Aar ere givne og iværksatte, have søgt at oplive den Næring og Handel paa Bore Der St. Thomas og St. Jan, hvortil deres gode Havne, bekvemme Beliggenhed og andre for dem fordelagtige Omstændigheder give Anledning, saa have Vi nu videre i samme landsfaderlige Siemed og da det er Bores Villie og Ønske at se disse Bore Der i tiltagende Flor og samtlige deres Indvaanere i muligste Velstand, nærmere taget i Overveielse, hvad der kunde udfindes for endnu kraftigere dertil at bidrage, hvornæst Vi allern. have fundet for godt at anordne følgende, som alt strax træder i Kraft, saasnart denne Bores Forordning bekendtgjøres:

1. Det stemplede Papiers Brug skal herefter paa St. Thomas og St. Jan aldeles være afføstet, og Bores Forordning angaaende stempelt Papir paa Bore vestindiske Der saaledes være ganske ophævet, saavidt St. Thomas og St. Jan angaar; dog med den Undtagelse, at de Søpasser, som paa St. Thomas og St. Jan udstedes, skulle, for i et og

4. Novhr. alt at ligesom andre Bore Søpasser og derved saameget mere være Bedkommende til Sikkerhed, ligesom hidtil udfærdiges paa det dertil indrettede og sædvanlige stemplede Papir.

2. Det har forhen ved Bores Forordning af 18. Marts 1776 været anordnet, at til Farten imellem Bores Stater i Evropa og Bore Der i Vestindien ikke maatte bruges andre end saadanne Skibe, som i Bore Nigier og Lande vare bygte og til Defension indrettede. Denne Anordning have Vi i de næstforløbne Aaringer indtil videre sat tilside for desmere at udbrede Bore Undersaatters vestindiske Fart; og da Vi deraf have kjendt gode Virkninger for St. Thomas og St. Jans Handel, saa igjentage og stadfæste Vi hermed for bestandig denne Bores Befaling, der har tilfidesat bemeldte Forordning af 18. Marts 1776, for saavidt St. Thomas og St. Jan angaar, og fastsætte derimod til en fast og bestandig Regel, at alle Skibe uden Forskjel, hvad enten de ere bygte i Bores Stater eller ikke, og hvad enten de ere indrettede til Defension eller ikke, maa herefter bruges i Farten, ikke alene imellem St. Thomas og St. Jan og amerikanske eller vestindiske Der og Steder, men ogsaa imellem St. Thomas og St. Jan og andre Steder i og uden for Evropa.

3. Med Skibsfarten og Handelen imellem St. Thomas og St. Jan og amerikanske eller vestindiske Steder og Der forbliver det i alle Maader, som hidindtil, uden Forandring i de Friheder, som denne Skibsfart og Handel nu har; og skal det altsaa og fremdeles staa de St. Thomas og St. Jan bejeilende amerikanske og vestindiske Skippere frit for, selv og fra deres Fartsøier at udsælge og lade udsælge deres indehavende Varer baade i smaa og store Partier.

4. Ogsaa skal Skibsfarten og Handelen imellem bemeldte Bore tvende Der St. Thomas og St. Jan og de øvrige Verdensdele uden for Amerika være saa fri og ubunden, at fra alle inden- og udenlandske Stæder i og uden for Evropa maa fares og handles til St. Thomas og

St. Jan, og at alle Retourladninger fra St. Thomas og 4. Novbr. St. Jan maa gaa til alle europæiske Havne i og uden for Bore Stater i Europa; dog skal denne Fart og Handel alene ske med Bore egne Undersaatters Skibe, hvis Hovedrederere ere bosatte i Bore europæiske Stater; og naar Skibene til Verne St. Thomas og St. Jan ankomme, da maa Varerne der ikke fra Skibene i Smaat udhandles, men Ladningerne skulle adresseres og Skipperne eller Kargadørerne henvende sig til bosatte Kjøbmænd eller Bore otkroierede Kompagniers Betjente paa St. Thomas og St. Jan.

5. Toldafgifterne paa St. Thomas og St. Jan forblive i alle Tilfælde de samme, som de nu ere, og alene finde Vi fornødent her nærmere at bestemme: a) Li af følgende amerikanske Varer, nemlig Kaffe, Tobak, Indigo, Kakao, amerikansk Træ, Sukker og Ris, hvilke ved Indførselen til St. Thomas og St. Jan ere fri for Told, skal, naar de udføres direkte til fremmede europæiske Steder uden for Bore egne Stater, betales ved Udgaende 5 pCt., hvorimod af disse Varer, naar de udføres til Bore egne Stater, betales kun paa Verne $2\frac{1}{2}$ pCt. i Told. b) Naar et amerikansk eller vestindisk Fartøi ankommer til St. Thomas og St. Jan og dets Hovedladning bestaar af saadanne Varer, som ved Indførselen ere toldfri, da maa ogsaa de øvrige faa amerikanske eller vestindiske Produkter og Varer, som saadant et Fartøi kan have ladet for at assortere Ladningen, toldfri indgaa; men hvad af disse Varer siden udføres, deraf bliver ved Udførselen den Told at svare, som ellers ved Indførselen skulde være erlagt, nemlig $2\frac{1}{2}$ pCt.

1783.

Pl. anl. at i Stedet for Bogtrykkerne hidtil 5. Febr. have til det store kongl. Bibliothek afleveret 3 Ex-

5. Febr. exemplarer af det, som i deres Bogtrykkerier bliver trykket, skulle de herefter ikkun levere 2 Exemplarer, hvoraf det ene skal være paa Skrivpapir med videre.

Vi Christian den Syvende osv. G. v. at, som det ved Bores under 10. Januar 1781 udgangne Anordning er paaht befalet, at Bogtrykkerne skulle til Bores store Bibliothek uden Betaling aflevere 3 uindbundne Exemplarer af alt det, som i deres Bogtrykkerier bliver trykket, med videre, men derudi ikke er bestemt, hvad Slags Papir de leverende Exemplarer til Bibliotheket skulle være trykte paa, hvorover de leveres paa Trykpapir, som gjør Exemplarerne uanseelige, saa ville Vi hermed allern. have anordnet og befalet, at Bogtrykkerne, i Stedet for at de hidtil levere 3 Exemplarer af alt, hvad de trykke, paa Trykpapir, skulle for den tilkommende Tid ikkun levere 2 Exemplarer til bemeldte Bores Bibliothek, hvoraf det ene skal være paa Skrivpapir, og, for at forekomme al Urigtighed ved Bogtrykkerens Leverancer for Eftertiden, maa ingen Bogtrykker trykke noget Skrift, uden hans Navn er bemærket paa Titelbladet.

19. Febr. **Frdg. anl., hvorledes for Fremtiden skal forholdes med Troløvelser.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da Vi ere komne i Erfaring, hvorledes den hidtil brugelige Maade at indgaa Troløvelser paa i Bore Kongeriger Danmark og Norge baade skal være kostbar for Almuen og tillige føre mange Uordener med sig, saa have Vi til Bore fjære og tro Undersaatters Nytte og for at hævne de hidtil i Svang gaacnde Uordner allern. villet have budt og befalet

1. Ingen Gilde eller Sammentkomst maa holdes i Uledning af nogen Troløvelse, men enhver skal forspie sig fra det Sted, hvor Troløvelsen holdes, hjem i sit Hus; og skulle Byfogderne i Rjbstæderne, samt Herreds- og Birkfogderne paa Landet, samt Fogderne og Lensmændene i

Vort Nige Norge, have Indseende med, at saadanne Gilder 19. Febr og Sammenkomster ikke ske, men skulde de ske, da have de saadant strax at anmelde for vedkommende Stifantmand eller Amtmand, og skal da saavel Fæstemanden som Fæstkvinden give hver for sig 2 Rdr. udi Mulk til Byens eller det Sogns Fattige, hvor Gildet eller Sammenkomsten har været holdt, og desuden enhver for sig ligesaa meget til den Vysoged, Herredsfoged, Birkfoged, Foged eller Lensmand, som saadant har anmeldt, hvilken Mulk efter Stifantmændenes Ordre i Rigsstæderne, og Amtmændenes paa Landet, udpautes, uden foregaaende Lov og Dom af vedkommende Rettens Betjente.

2. Naar Trolovelse er holdt, skal Præsten i det Sogn, hvor Fæstkvinden opholder sig, næste Søndag lyse til Ægteskab af Prædikestolen, paa den i Ritualen anbefalede Maade, hvad enten de Trolovede det begjære eller ikke, og naar der tredje Gange er lyst af Prædikestolen, skal Brylluppet være fuldbyrdet inden den sjette Søndag derefter, den Søndag iberegnet, paa hvilken den sidste Tillysning skete.

3. Sognepræsten i det Sogn, hvor Tillysningen af Prædikestolen er sket, skal have Indseende med, at Brylluppet inden den anbefalede Tid fuldbyrdes; sker det ei, skal han kalde de Trolovede for sig, og i sine Medhjælperes Overværelse tilspørge dem, hvorfor Brylluppet ei er fuldbyrdet; skulde de da begge være enige i at forlange Trolovelsen ophævet, da skal saadan deres Begjæring indføres i Ministerialbogen og af dem underskrives, om de kunne skrive, hvis ei, tegner Præsten deres Navne med paaholden Pev og af Præsten selv og Medhjælperne tillige underskrives, og skal Trolovelsen da saaledes være ophævet, og tillige af Prædikestolen næste Søndag bekendtgjøres, at disse Trolovede have med fælles Samtykke ophævet deres indgaaede Trolovelse; og maa da disse ingen Siude indgaa enten

19. Febr. Trolovelse eller Egteffab med hinanden, uden Bores egen allern. Dispensation.

4. Skulde de derimod enten begge eller en af de Trolovede forlange Udsættelse af Brylluppet, da maa saadan Udsættelse ikke tillades, men den eller de, som sig vægrer Brylluppet at holde, skal give 1 Rdlrs. Mulkt til Sognets Fattige, for hver Uge Brylluppet udsættes, hvilken Mulkt af vedkommende Stedets Foged inddrives paa Præstens Anmeldende uden foregaaende Lov og Dom; skulde Brylluppet endnu i fire Uger derefter ikke være fuldbyrdet, da melder Præsten det til Biskoppen, som efter usiagtig derover indhentet Underretning om Marsagen, har at indsende det med sin Betænkning til Bores danske Kancelli.

5. Skulde den ene af de Trolovede erklære sig at have grundet Marsag til at paastaa Trolovelsen ophævet, efter de Marsager, som i D. L. 3 B. 16. Kap. og Norste Lovs 3 B. 18. Kap. ere anførte, da skal Sognepræsten se til dem at forlige; men kan det ei ske, da skal den, som tror sig til saadant Sogsmaal berettiget, udtage Stævning inden 14 Dage; gjør den det ei, da forholdes dermed efter foregaaende 4. Art.

6. De Trolovede maa ei flytte til hinanden og bo under Tag sammen, forinden Brylluppet er holdt; de, som handle herimod, straffes, som for fortidlig Sammenleie.

7. Hvad Adelen og de lige med Adelen privilegerede angaar, da forholdes herefter med deres Trolovelse eller Saord, som hidtil.

9. April. Pl. anl. hvorledes Skifteakter og andre af Retten's Betjente for Penge udstedende Breve i Mettergangsfager skulle gives beskrevne.

Inbn. Saml. pag. 365.

Frdg. anl. den Formular, som herefter skal 7. Mai. bruges ved den hellige Daab.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at eftersom Gud har betroet Os høieste Opsyn over sin kristelige Kirke i Bore Riger og Lande, og derved forpligtet Os saavel til at vaage for Lærdommens Renhed, som til at fremme og vedligeholde sand Opbyggelse i den offentlige Gudstjeneste; saa have Vi, til dette Tiemærke destofør at opnaa, fundet fornødent, at nogen Forandring maatte gjøres i den hidtil brugte Formular ved Daabens hellige Handling, da det er unægteligt, at Besvarelsen, som længe har været affattet i andre protestantiske Lande, men er dog hidtil mod alle Retfærdiges Ansættelse beholdt i Bores Kirke, ei alene har aldeles ingen Grund i den hellige Skrift, men kan og lettelig opvække Forargelse; tillige have Vi og betænkt, at flere og tydeligere Skriftens Vidnesbyrd, saavel om Arvesynden, som om Forkløbningen ved vor Herre Jesum Kristum, burde ved Daaben indprentes i de tilstedeværende Kristnes Huskomme, end den sædvanlige Formular giver dem Anledning til at erindre sig. Thi ville Vi nu hermed allern. have anordnet, at ved den hellige Daab skal Formularen overalt, fra nu af, Ord til andet bruges saaledes, som følger:

Er Barnet hjemmedøbt?

Kjære Christne!

Efterdi Synden er indkommet i Verden formedelst et Menneske, og Døden formedelst Synden, og Døden trængte igjennem til alle Mennesker, fordi de syndede alle; saa er nu Fordømmelsen kommet over alle Mennesker ved det ene Menneskes Fald. Hvorfor vi og alle ere af Naturen Bredens Børn, og os fattes Guds Vre. Men ligesom mange ere blevne til Syndere ved det ene Menneskes Ulydighed, saa skulle og mange vorde retfærdiggjorte ved den enes Jesu Christi Lydighed; thi saasom Synden haver regje-

7. Mai. ret ved Døden, saa skal og Naaden regjere ved Retfærdighed til det evige Liv formedelt Jesum Christum Vor Herre, hvilken er hengivet for vore Overtrædelser, og opreist til vor Retfærdiggjørelse; i hvilken og Gud vor Fader haver udvalgt os, før Verdens Grundvold blev lagt, at vi skulde være hellige og ustraffelige for hans Afsyn i Sjærlighed, og haver beffikket os i ham til sønlig Udkaarelse efter sin Villies Velbehagelighed, og taget os til Naade i denne sin Elffte til sin herlige Naades Lov, saa at Vi have Forløsning formedelt hans Blod, som er vore Synders Forladelse. Men at vi skulde faa Ret og Afgang til saadan Guds Naade i Christo, haver han indstiftet Tjuefødselsens og Fornyelsens Bad, som sker ved den Hellig Aand, hvilken han udøser rigeligen over os formedelt Jesum Christum vor Frelser, at vi skulde retfærdiggjøres ved hans Naade, og efter Haabet worde Arvinger til det evige Liv; thi Daaben er ikke Urenligheds Afkæggelse paa Kjødet, men en god Samvittighedspagt med Gud formedelt Jesu Christi Opstandelse. Paa det altsaa, at dette Barn (disse Børn), som er undfanget (ere undfangede) i Synd og født (fødte) i Misgjerning, maa se Guds Rige, i hvilket vor Herre Jesus selv haver sagt, at ingen kan indkomme, uden han fødes paa ny af Vand og Aand; saa ville vi og nu i den Herres Jesu Navn indlemme samme ved den hellige Daab i hans troende Kirke, til at faa Del i hans Salighed, efter den Orden og Naade, han selv haver foreskrevet, da han befalede sine Disciple: Gaar hen, og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens, og Sønnens, og den Hellig Aands.

(Korsets Betegnelse.)

Annam det hellige Korsets Betegnelse baade paa dit Ansigt og paa dit Bryst, til et Vidnesbyrd, at du skal tro paa den forsfæstede Herre Jesum Christum.

Fader os alle bede:

O! almægtige evige Gud, vor Herres Jesu Christi Fa-

ber! jeg raaber til dig over denne din Tjener (Tjenerinde, 7. Mai. disse dine Tjenere, Tjenerinder), som beder om din Daabes Gabe, og ved den aandelige Sjensfødselse begjærer din evige Naade. Herre! tag hannem (hende, dem) til dig. Og som du haver sagt: Beder, saa skulle I faa, leder, saa skulle I finde, banker, saa skal Eder oplades; saa giv nu denne (disse), som beder, dine Gaber, og oplad Døren for hannem (hende, dem), som banker, at han (hun, de) kan faa den evige Velsignelse i dette himmelske Bad, og dit Rige, som du haver os allesammen lovet og tilfagt formedelst vor Herre Jesum Christum. Amen!

Fader os høre det hellige Evangelium, som

Marcus skriver 10. Kap. 13. V. til 17.

Og de førte smaa Børn til Jesum, at han skulde røre ved dem, og Disciplene lode ilde paa dem, som bare dem. Der Jesus det saa, blev han fortørnet og sagde til dem: Fader smaa Børn komme til mig, og forhindre dem ikke; thi Guds Rige hører saadanne til. Sandelig jeg siger Eder: Hvo som ikke annammer Guds Rige, som et lidet Barn, den skal ikke komme derind. Og han tog dem i Favn, og lagde Hænderne paa dem og velsignede dem.

Saa ville vi og til samme Velsignelse forhjælpe dette lille Barn med vor andægtige Bøn til Gud:

Fader vor, du som er i Himlene! Helliget worde dit Navn! Tilkomme dit Rige! Ske din Villie her paa Jorden, som den er i Himmelen! Giv os i Dag vort daglige Brød! Og forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere! Og led os ikke ubi Fristelse! Men frels os fra det Onde! Thi Riget er dit, Magten og Eren i Evighed. Amen!

Gud bevare din Indgang og Udgang fra nu og til evig Tid! Amen!

(Spørget efter Barnets Navn).

Lobet være Gud og vor Herres Jesu Christi Fader,
Andet Hefte.

7. Mai. som efter sin store Barmhertighed vil igjensøde dig til et levende Haab, formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de Døde, men du begravnes med ham ved Daaben til Døden, paa det at ligesom Kristus er opreist fra de Døde, formedelst Faderens Herlighed, saa skal og du vandre i et nyt Levnet.

(Præsten nævner Barnet).

Forsager du Djævelen? Ja.

Og alle hans Gjerninger? Ja.

Og alt hans Væsen? Ja.

Troer du paa Gud Fader, Almægtigste, Himlens og Jordens Skaber? Ja.

Troer du paa Jesum Christum, hans eenbaarne Søn vor Herre, som er indfangen af den Hellig Mand, født af Jomfru Maria; pint under Pontio Pilato; korsfæstet; død; og begravet; nedfoer til Helvede; opstod tredje Dag fra de Døde; opfoer til Himmels; sidder hos Gud Faders Almægtiges højre Haand. Derfra han skal igjentrekke, at dømme Levende og Døde? Ja.

Troer du paa den Hellig Mand? en hellig kristelig Kirke at være, som er hellige Menneskers Samsfund? Syndernes Forladelse; Legemets Opstandelse; og efter Døden det evige Liv? Ja.

Vil du paa denne Tro være døbt? Ja.

(Barnet nævnes).

N. Jeg døber dig i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellig Mand. Amen!

Den almægtigste Gud, vor Herres Jesu Christi Fader, som dig nu haver igjensødt formedelst Vand, og den Hellig Mand, og haver forladt dig alle dine Synder, han styrke dig med sin Naade til det evige Liv. Amen!

Fred være med dig. Amen!

(Til Fadderne ved Daaben).

I gode Christne, som have været Faddere til dette Barn

(disse Børn), I skulle være Vidner, at det (de) er døbt 7. Mai. (ere døpte) i den Hellige Treenheds Navn. Saa skulle I ogsaa vide, hvad I ere samme Barn (Børn) pligtige, om saa skeer, at Forældrene dø, førend det (de) kommer til Skjelsalder, at I da lade det (lade dem) oplære i den kristelige Børnelærdom, om I ere der tilstede, at det (de) maa, naar det (de) opvojer, blive ved Christum, ligesom det (de) nu ved Daaben er indpodet (ere indpodede) udi ham.

Fred være med Eder. Amen!

I øvrigt ville Vi allern., at Ritualets Anordning ved vorne Mennefers Daab, og ved Børns Daab, som ere i Livsfare, samt ved hjemmedøbte Børn, hvis Daab i Kirken skal bekræftes, tillige skal iagttages, for saavidt samme bestaar i Overensstemmelse med det, der nu er forordnet.

Frdg. ang. Ophævelse af Sjettepengeafgifter af 18. Sept.
 Arvekapitaler og andre Midler, som udføres fra Danmark og Norge og de derunder henhørende Lande til Kongeriget Sverig og de derunder liggende Lande.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, ligesom Vi med Hs. Majest. Kongen af Sverig til Nytte og Forbel for begge Parter's Undersaatter reciproce have aftalt og besluttet, at af Arvekapitaler og andre Midler, som ved Emigrations- og alle andre Tilfælde udføres fra Bore Hertugdømmer Slesvig og Holsten til Kongeriget Sverig, ikkun skal udi Afgift, forsaavidt samme hidtil har tilkommet Bores egen Kasse, hæves Tiendepengene, saa ere Vi og paa samme Maade med høistbemeldte Hs. Majest. Kongen af Sverig reciproce kommen overens om at lade denne Indfrænkelse i Afgifterne gjælde for begge Parter's samtlige tilhørende Lande og Stater, og at saaledes for Fremtiden alene Tiendepenge skal erlægges af de Kapitaler, som fra Bore Riger

18. Sept. Danmark og Norge, samt de derunder henhørende Lande og Besiddelser, til Kongeriget Sverig med tilliggende Lande og Besiddelser udføres.

26. Novb. Pl. anl. at ingen Execution efter de Domme, som ifølge Forordningen 17. Febr. 1774 affiges, maa ske, førend den udi samme til Høiesterets Stævningss Forkyndelse bestemte Tid er udloben.

Judm. Saml. pag. 367.

5. Jan. Interimsplakat ang. Straffen for dem, som stjæle Røbber ved Røbberværkerne i Norge m. v.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at for Os allerund. er andraget, hvorledes ved Røbberværkerne i Bort Rige Norge skal gaa i Svang et for Værkerne fornærme- ligt Røbbertyveri, som skal begaaes dels af Arbeiderne i Smeltehytterne dels af de Bønder, som føre Røbberet fra Værkerne til Kjøbstæderne, og at saadanne Arbeidere og Bønder, naaget at den Straf, som i Loven og Forordningen er sat for Tyverier i Almindelighed, er udført over nogle af dem, skal saadant dog ikke affrække andre derfra, dels for- medelst de Kjøbendes Forsførelse til Utroskab, dels ved den megen Leilighed, som gives dem til at kunne forgribe sig paa hvad dem betros; thi have Vi, indtil en anden Foran- staltning til at hæmme saadant i Svang gaaende Røbber- tyveri maatte blive fornøden, fundet for godt følgende at anordne og befale:

I. Hvilken Arbeider ved Røbberværkerne herefter findes at have stjaalet meget eller lidet sort eller Gahrkøbber, og saadant lovligen overbevises, skal, uden Hensigt til Kvantite- ten af det Stjaalet, straffes, som for stort Tyveri efter Lo- ven og Forordningerne.

2. Hvilken Bønde eller hans Sønder, Tjenestefolk eller Husmænd, som fører Kobber fra Værkerne til Kjøbstæderne eller andensteds, hvorhen det af Værkseierne bestemmes, og som leverer Kul, Stoveffekter, m. v., eller forretter andre Drifter og Kjørfler til Værkerne, af hvad Slags det er, stjæler lidet eller meget sort eller Gahrkobber, og saadant lovligen overbevises, skal ligeledes, uden Hensigt til Kvantiteten af det Stjaalne, straffes som for stort Tyveri efter Loven og Forordningerne. 5. Jan.

3. Hvem, som kjøber sort eller Gahrkobber af nogen Arbejder ved Kobberværkerne, eller af nogen af de i § 2 benævnte Bønder, og saadant lovligen overbevises, skal anses som Tyvens Medvinder, og være samme Straf som Tyven undergIVEN. Enhver, som er berettiget til at handle med Gahrkobber, og enhver, som kjøber det til Forarbeidelse eller Forbrug, advares derfor at forjyne sig herefter med Attest fra dem, af hvem de tilhandle eller tilkjøbe sig saadant Kobber, paa det de i Tilfælde af Undersøgning, som Værkseierne maatte finde sig besøiede til at anstille, altid kunne hjemle deres lovlige Udkomst dertil. Sort Kobber derimod bør betragtes som uhjemlet Gods hos hvem det findes, og den, som dermed antræffes, bliver efter denne Plakat at anse. I øvrigt ville Vi allern., paa det at deene Bores Interimsplakat kan have desto bedre i Erindring, at den enhver Kjøbstad i Norge og i ethvert Sogn, hvor noget Kobberværk ligger og er i Drift, en Gang om Aaret, nemlig første Søndag efter St. Hans Dag, af Prædikestolene om Formiddagen skal oplæses.

Bl., hvorved den af 27. Juni 1781, som forbyder Beslag at gjøres i de kongl. Vetjentes Gage, extenderes derhen, at ei heller Beslag maa gjøres i de 7. Jan.

7. Jan. **Told- og Konsumtionsbetjentene tillagte Procenter eller andre uvisse Indkomster.**

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, som det ved Borens under 27. Juni 1781 udgangne Plakat allern. er befalet, at ingen maa gjøre Beslag paa eller gjøre Eksekution udi den Borens Betjente forundte Gage, medmindre en Betjent selv godvillig giver Anvisning paa samme, og Kreditor tillige dertil har erholdt vedkommende Kollegii Tilladelse, hvorunder Betjenten henhører, men det, uagtet under en Betjents Gage ligesaavel bør forstaaes de ham tillagte Procenter og andre uvisse Indkomster som den faste Gage, dog skal have været under Kvæstion, hvorvidt Kreditorer kunde, til deres Fordrings Fyldestgjørelse gjøre Beslag i de Bore Told- og Konsumtionsbetjente bevilgede Told- og Konsumtionsintradernes Overskud, saa ville Vi, til at forekomme al Tvivl herudi, allern. have anordnet og befalet . . . at forberørte Plakat af 27. Juni 1781 derhen skal være extenderet, at ei heller Beslag maa gjøres i de Bore Told- og Konsumtionsbetjente tillagte Procenter eller andre uvisse Indkomster.

27. Febr. **Bl. ang. hvad Dragt alle og enhver, som ikke er af Bøndestanden, uden Forskjel baade i Danmark og Norge, maa give deres Døtre den Dag, de staa til Konfirmation.**

Efter Hs. kongl. Majest.s Kancelliet tilkomne Befaling bliver hermed til Vedkommendes Efterretning bekendtgjort, at, som det erfares, at de unge Pigebørn, som staa til Konfirmation, paa saadan Andagtsdag besynderligen ere pyntede og ofte meget blottede, hvoraf følger, at deres Agtsomheder denne Dag og forud fæstes paa deres Pynt, og deres Andagt altsaa ikke derved befordres, men fattige Forældre endog sættes i en for dem sær thyngende Udgift, saa,

for at hindre alt dette hermed forenede Dnde, er det Hs. 27. Febr. Majest.s allern. Villie og Befaling, at alle og enhver, som ikke er af Bondestanden, uden Forskjel baade i Danmark og Norge, som den Dag ville give deres Døttre eller Pigebørn en ny Dragt, kunne alene give dem den af hvidt eller sort Taft eller af andet hvidt eller sort Linned eller uldent Løi, og, om derpaa er Garniture, maa den ikke være uden af samme Løi som Kjolen, og i det øvrige ikke bruges paa Hovedet eller Kjosen uden simple røde eller hvide Baand; saa skal og ethvert saaledes til Konfirmationen staaende Pigebarn have sin Hals med et hvidt Lørklæde bedækket, og skulle Præsterne uden Skaansel bortvise fra Kirken hver den, som vover at møde i en Dragt, stridende imod denne Hs. Majest.s Befaling; i samme Dragt skulle og Pigebørnene kommunikere første Gang.

**Bl. anl. den Orden, som ved Konfirmationshand- 26. Marts
lingen i Kjøbenhavns Kirker skal iagttages.**

Hs. kongl. Majest.s til Danmark og Norge osv. Deputerede i det kongl. danske Kancelli G. v., at som der ved Konfirmationen ubi Kirkerne her i Staden ere indsuegne adskillige Uordener med Larm og Trængsel i Gangene og Løben ind og ud af Kirkerne med videre, hvorved denne saa vigtige og i sig selv rørende Forretning kunde tabe sin Agtelse, og de unge Folks Andagt adspredes; saa har Hans kongl. Majest., for at se saadan Uorden affkaffet, allern. befaleet, som følger:

1. Alle Unge af begge Køn, som antages til Konfirmation, skulle være tilstede i Kirken paa deres Konfirmationsdag om Formiddagen præcise Kl. 9, paa hvilken Tid Gudstjenesten herefter paa den Dag skal begyndes.

2. Strax naar Præsten gaar af Prædikestolen, hvor han i Steden for Prædiken holder den Tale, som ellers burde holdes i Korsbøren, dog saaledes at han tager An-

26. Marts. ledning af Dagens Evangelio, skulle Kirkedørene tillukkes da ingen, hvo det end er, derefter maa blive indladt; men de, som formedelt paakommende Sygdom, eller fordi Tiden ikke tillader dem længere at forblive i Kirken, begjære at udlades, skulde nærme sig i al Stilhed til næste Kirkedør, hvor en Politibetjent maa være tilstede at oplukke for dem. Efter ovenmeldte Tale præluderes paa Orgelet i et Kvarter, da Konfirmanderne imidlertid træde ud og opstilles. Derpaa synges Psalmen: I Jesu Navn; og den første Præst træder frem, for at begynde sine Børns Overhørelse, efter en kort forudskicket Bøn, som ikke maa vare over 6 Minuter. I en Time skal han være færdig; hvorefter den anden Præst træder frem, gjør en ligesaa kort Bøn og fuldfører sine Børns Overhørelse ligeledes i en Time; hvilket paa samme Maade skal iagttages af den tredie Præst ved de Kirker, hvor han findes. Men en alene konfirmerer tilsidst alle de Unge og holder B: Slutningstalen, som ikke varer over et Kvarter, og endes med den anbefalede Konfirmationsbøn, hvilken i alle Stadens Kirker, ei alene de danske, men og de tyske, med Andagt skal forelæses.

3. Ingen tillades at staa i Gangene, uden de, som have visse dem tilhørende Stader, eller som ikke kunne faa Plads i Stolene, men ere dog saadanne, af hvilke ingen Allarm tør befrygtes. Derimod skal hver Politibetjent, som staar ved Kirkedøren, have Indseende med, at ingen Haandværks- og Gadedrenge, eller Børn og halvvoorne Piger, opholde sig i den Gang, der er ham nærmest; da og Vægterne uden for Kirken afholde saadanne, naar de ikke ere i Følge med deres Forældre eller Husbonder, som da staa til Ansvar for deres Opførsel. Thi bliver saadan Hs. Majest.s Befaling, som aarligen skal oplæses af Prædikestolene i alle Stadens Kirker paa næste hellig Dag, som gaar foran for Konfirmationsdagen, til alles Efterretning herved bekendtgjort.

Nesfr. (til Justitiarius i Høiesteret) anl., hvor- 7. April.
ledes skal forholdes med de Sagers Paadomme i
Høiesteret, hvori ikkun een Part lader møde.

Vi Christian den Syvende osv. Som Du udi indkommen Forestilling, som Os allerund. er blevet refereret, har andraget, at det undertiden hænder sig, at der i Sager for Bores Høiesteret kuns møder en af Parterne; naar den Mødende da alene paastår Dommen konfirmeret, kan den, som ikke lader møde, ved sin Udeblivelse ikke tilføies nogen Urret; men, naar den Mødende procederer til Dommens Underkjendelse, kunde det let ske, at den udeblivende blev fornærmet, uagtet han bør vente sig bestjærmet ved Lovens 1. Bogs 4. Kap. 30. og 31. Art., da en Prokurator kunde glemme de i Bores Høiesterets Instrux anbefalede Pligter at lade høre alle de fornødne Dokumenter, og Retten ikke heller saa hastig kunde blive oplyst om Sagen, at jo den udeblivende lettelig kunde blive fornærmet ved Høiesterets Dom, som næsten vilde blive umuligt at redressere, siden af Protokollerne ei kan erfares alle de Dokumenter, som i en Sag blive læste; saa give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi efter det derhos gjorte Forslag til at afværge et saa farligt Onde allern. ville have befalet, at naar Justitiarius i Bores Høiesteret af den fra Prokuratorerne indkomne Liste over de dem anbetroede Sager, eller siden, maatte erfare, at udi de Sager, som paa Kartet ere anslagne, kuns en Prokurator er engageret, og Kontraparten ei heller selv vil møde, skal han være bemyndiget, at tilholde den Prokurator eller Part, som alene vil møde, at, ifald han agter at procedere Hovedsagen til den paaankede Doms Underkjendelse, skal han tilligemed Akterne og sin Ekstrakt levere et skriftligt Indlæg til Justitiarius, som da skal besørge, at Sagen cirkulerer imellem Rettens Tilforordnede, og siden

7. April. Retten til Vaakjendelse foretages ligesom andre Sager, der skriftlig procederes.

14. April. Kane. Prou. hvorved Rentekammeret med øvrige Kollegier og andre Embedsmænd i Kjøbenhavn tilmeldes om det kongl. Kabinetts Ophævelse m. v.

Kancelliet er tilhændekommet Hs. kongl. Majest.s Befaling af Dags Dato saaledes: Da Vi allern. have funden for godt at ophæve Bores hidtil hafte Kabinet, saa at derfra aldeles intet mere skal expederes, Statens publike Sager angaaende, som alle af Bore vedkommende Kollegier Os allerund. skulle foredrages, i Overensstemmelse med Bores Forordning af den 13. Februar 1772, hvilken herved i den Henseende igjentages, og paany sættes i sin fulde Kraft. Saa give Vi denne Bores Resolution Bores danske Kancelli allern. tilkjende, som derefter allerund. har at rette sig, og strax skal meddele samme til Bores øvrige Kollegier og alle andre vedkommende Embedsmænd og Betjente. Og da Vi ligeledes allern. have besluttet igjen at indsætte i Bores Geheimestatsraad Bores Geheimeraad F. C. Rosenkrantz, Bores Geheimeraad Greve M. P. Bernstorff, samt udi bemeldte Bores Statsraad at indkalde Bores General W. v. Suth og Bores Geheimeraad H. v. Stampe, hvilke skulle tage Sæde efter deres Rang og den Anciennitet, de to første have haft i samme eller i Bores forrige Geheimekonseil. saa er det Bores allern. Villie, at Bores danske Kancelli til Bores Underskrift forelægger de sædvanlige Ordres til disse fire Mænd, som til Bore virkelige Statsministre.

12. Mai. Pl. anl. hvad der skal iagttages ved nye Breves eller Bevisligheders Fremlæggelse for Høiesteret. Indm. Saml. pag. 368.

Frdg. ang. den kongl. Kasse tilhørende sjette og 7. Juli.
tiende Penges Eftergivelse og Ophævelse af alle de
Midler, som herefter fra Kongerigerne Danmark og
Norge udføres til Hertugdømmerne Slesvig og Hol-
sten, Herstabet Pinneberg, Staden Altona og Grev-
skabet Hanhan.

Indm. Saml. pag. 369.

Laugsartikler for det forenede Bram- og Sten- 17. Sept.
førerlaug i Kjøbenhavn.

Vi Christian den Syvende osv. G. v., at, da Vi
allern. have fundet for godt at forene det forhenbærende
Bram- og Stensførerlaug og begges hidtil gjældende Laugs-
artikler af 4. November 1682 og 29. August 1722 at til-
bagefalde, saa ville Vi samme nu forenede Bram- og Sten-
førerlaug udi Borens kongl. Residentsstad Kjøbenhavn efter-
skrevne Laugsartikler allern. give og forunde . . . hvorefter
bemeldte forenede Laugsinteressenter sig allerund. skulle rette
og forholde og ikke efter denne Dag understaa sig nogen,
imod disse Artikler stridende, ny Bedtægt eller Anordning
imellem sig selv at gjøre, saafremt de derfor ikke ville straffes
med at have samtlige dem givne Privilegier forbrudte.

1---5.

6. Saa skal og Lauget samtlige deres Bramme, Baade
og Fartøier ved forsvarlig Bygning alle Tider istand-
holde, paa det at de, hvis som indtages, igjen ubestødiget
kunne udlevere, og tilse, at de til alle Tider med forsvarlige
Dræge og Louge samt Presenninger, til det indladende
Gudsbes Konfervation, ere vel forsynede; og paa det at man
stedse kan være forsikket om, at disse Fartøier ere i for-
svarlig Stand og kunne indtage og føre hvad de bør, da
skulle de hvert Foraar anlægge ved Sammelholn, og der, i
Overværelse af Formanden for Grossererne eller en anden

17. Sept. Kjøbmand, som i hans Forfald af Magistraten udnævnes, og af Oldermændene for Skipperlauget, samt af en Skibsbyggemester, som selv ikke er en Interessent i Lauget, eftersees og ahmes paa deres rette Mærke, hvorefter Formanden for Grosfererne, Oldermændene for Skipperlauget og Skibsbyggemesteren meddele Lauget deres Attest om, at Ahmingen er fket, og hvorledes Fartøjerne ere befundne, hvilken Attest Laugets Formand strax indleverer til Magistraten, paa det at af samme kan erfares, om nogen Mangel er; hvilken, i Fald befindes, Magistraten tilholder ham strax og uden ringeste Dphold at besørge sat udi vedbørlig Stand; men skulde efter Attestens Udvisning i det bestemte Antal af Fartøjer befindes et eller flere i utjensfydgtig Stand, da skal Lauget, for saadan Esterladenhed i Bedligeholdelsen, være forfalden i en Mulkt af 10 til 50 Rdlr. for hvert Fartøj efter deres Størrelse og de befundne Omstændigheder, efter Magistratens Sigelse, samt være pligtig, under lige Mulkt, at lade det manglende inden 6 Ugers Forløb sætte i fuldkommen og forfvarlig Stand, hvilket med Attest fra Bedkommende, der have forrettet den første Besigtelse, for Magistraten skal bevises; og skulle de i saa Naade forbrudte Mulkter tilfalde det almindelige Hospital.

7—12.

13. Understaar nogen sig noget mere at fordre. bøde derfor til det forenede Pram og Stensførerlaugs Fattighøjsse 3 Gange saa meget, som over den fastsatte Tært blev begjæret; og maa Lauget ikke af nogen fordre eller imodtage Betaling efter den ved disse Artikler forhøiede Tært, førend den udi foregaaende 6. Artikel befalede Besigtelse er fket, og det med Bedkommendes til Magistraten indleverede Attest er godtgjort, at Lauget har det fulde Antal Fartøjer i god og forfvarlig Stand, som i 4. Art. indeholdes, og af Magistraten Bevis derom er bleven meddelt. Men skulde Lauget ville lade deres Pramme eller Baade, til Kjøb-

mandsgods at føre, bortfragte enten overhovedet med et 17. Sept. Parti Gods at lade og løse, eller i Dagetal at fare, da staar det enhver frit for, derom at affordere, som man bedst kan. Gjør Prammanden herimod, da bøde Lauget for hver Time, der forsømmes, naar Veirliget ikke er imod, en Rdlr.

14—26.

27. Saa er og Bores allern. Billie og Befaling, at i Stedet for hvis ndi allerh. bemeldte Bores Havneanordning af 18. April 1744, dens første Post, er befalet, angaaende at $\frac{1}{3}$ af Baglasten skal opgraves eller tages inden for Toldboden paa de anviste Steder, skal det forenede Pram- og Stensjørerlaug nu herefter være forbundet til aarligen at opmuddre 2,000 Læster, hver Læst til 4,000 Pund beregnet, paa de Steder, hvor det af Bores Havnekommission, til hvem Lauget selv i saa Henseende har at henvende sig, bliver dem anvist; og skal til den Ende den dertil anordnede Havnemester være pligtig at have det allernøieste og skarpeste Indseende med, at dette nu allern. bestemte Antal Læster rigtigheden hvert Aar paa de anvisende Steder af Lauget borde opmudrede, da Lauget ellers i manglende Fald, naar deres Forsømmelse herudi af ham vorder angiven, og det med hans Attest vorder opløst, hvormeget Lauget af disse 2000 Læsters aarlige Opmudring paa de behørigte Steder har forsømt, uden videre Bivislighed skal være forfalden og dømmes til at bøde 2 Mrk., eller, efter befindende Omstændigheder, mere end 2 Mrk. for hver Læst, som de saaledes findes aarligen at have forsømt af denne Opmudring, og skal i saa Fald den ene halve Del af disse Bøder tilfalde Bores Havnekasse, og den anden halve Del Havnemesteren, som dermed har haft Indseende, der da tillige skal være pligtig at vaage over, at Bøderne virkelig hos Lauget borde inddræbne.

28—35.

7. Oktb. **Bl. ang. hvorledes den Degnene og Skoleholderne paa Landet i Danmark tilkommende Græsning ved Jordudskiftninger bør udlægges, og Bederlaget derfor af Godseierne udredes, med videre.**

Indm. Saml. pag. 370.

24. Novb. **Bl. mod uberettiget Kludesafling i Fyens Stift.**

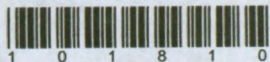
Vi Christian den Syvende osv. G. v., at da det er Os allerund. foredraget, hvorledes der i Fyens Stift i Bort Rige Danmark skal gives uberettigede Personer, som for fremmede Fabriker opsamle de til Papisforarbejdningen sammesteds faldende Klude og Lapper, og imod Forbudet af 10. April 1782 udpraktisere dem ved Udhavne til fremmede Steder; saa have Vi til saadant Misbrugs Forekommelse og paa det Papisfabrikerne kunne vorde forshnede i Landet selv med de behøvende Materialier, allern. fundet for godt for det første i Henseende til Kludesaflingen i Fyens Stift saaledes at byde og befale som følger:

1. Det maa i Fyens Stift ikke herefter være nogen tilladt, enten i Kjøbstæderne eller paa Landet, selv eller ved andre at indsamle eller opkjøbe Klude, med mindre de derom i Forveien have forenet sig med en Papisfabrikant her i Danmark, og fra ham ladet sig forshne med skriftligt Bevis om, at de til Kludesafling og Indkjøb for hans Fabrik ere berettigede og antagne; og saafremt nogen herefter skulde antræffes at befatte sig med Kludehandel eller Samling, uden strax at kunne forevise saadan skriftlig Tilladelse og Bevis, skal hans medhavende Varer være Konfiskation undergivne, og den Skyldige desuden betale i Straf 10 à 20 Rdlr. til den eller dem, som have optaget og anholdt ham, efter vedkommende Dommers Kjendelse, som i disse Sagers Behandling har at forholde sig paa samme Maade, som ved Forordningen af 13. Febr. 1775 er anordnet i

Henseende til Omløberes Paagribelse, der uden for Mar- 24. Novb. ledstiderne drive ulovlig Handel, efter hvilken Forordning det ogsaa forholdes med de konfiskerede Vares Deling.

2. I Fald nogen Kludehandler eller Samler overbevises om at have udført Klude fra Sjens Stift til andre, end de i Danmark værende Papirfabrikker, imod Plakaten af 10. April 1782, da bør han, foruden den i bemeldte Plakat fastsatte Mulkt af 20 Rdlr., ligeledes erlægge Vares værdi, som hjemfalder Angiveren; og saafremt det befindes, at en Papirfabrikant enten selv har udsendt eller kolluderet med andre til Kludes Udsendelse af Riget, da skal han derved tillige have forbrudt sin Ret til Deltagelse i den fynnste Kludesaftling.

DIS-Danmark

1 0 1 8 1 0